OM PSYKISKE LIDELSER I KLIMAKTERIET

BELYST GENNEM
KATAMNESTISKE UNDERSØGELSER

AF

P. DICKMEISS

Lane Medical Library

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXL

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/IA40154809_0001

OM PSYKISKE LIDELSER I KLIMAKTERIET

OM PSYKISKE LIDELSER I KLIMAKTERIET

BELYST GENNEM
KATAMNESTISKE UNDERSØGELSER

AF

P. DICKMEISS

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXL

Denne Afhandling er af det lægevidenskabelige Fakultet antaget til offentlig at forsvares for den medicinske Doktorgrad.

København, den 27. Januar 1940.

Eggert Møller,
h. a. dec.

KROHNS BOGTRYKKERI
HARALD JENSENS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

Min Hustru,

Læge, Fru MARIE LOUISE DICKMEISS,

født Moltke,

tilegnet

INDHOLDSFORTEGNELSE

Kapitel I.

Indledning 9

Kapitel II.

Fremgangsmaade ved Undersøgelsen 26

Kapitel III.

Psykopatiske Tilstande 32

a) Neurasteniforme og psykasteniske Tilstande 33
b) Anangkastiske Tilstande 42
c) Hysteriforme Tilstande 44
d) Depressive Tilstande 58
e) Psykogene Tilstande 72
α) Affektive Tilstande 72
β) Paranoide Tilstande 84

Oversigt over samtlige psykopatiske Tilstande 93

Kapitel IV.

Maniodepressive Psykoser 102
Oversigt over de maniodepressive Psykoser 137

Kapitel V.

Schizofrene Psykoser 148

A. Typiske Schizofrenier 154
Oversigt over de typiske Schizofrenier 183
B. Atypiske Schizofrenier 192
I. Tilfælde med Symptomer paa Stemningsanomali. 192
II. Tilfælde med exogene Symptomer 219

Oversigt over de atypiske Schizofrenier 224

Kapitel VI.

Slutning 233
Resumé 242
Litteraturfortegnelse 265

FORORD

Impulsen til det foreliggende Arbejde fik jeg som Reservelæge ved Kommunehospitalets VI Afdeling. I Taknemlighed mindes jeg min daværende Chef, Overlæge, Dr. med. *George E. Schrøder*, for hans aldrig svigtende Opmuntring og Interesse.

Professor, Dr. med. *Aug. Wimmer* ydede mig værdifuld Hjælp og Vejledning ved Arbejdets Planlæggelse og under Begyndelsen af dets Udførelse. I ærbødig Taknemlighed mindes jeg de inciterende og berigende Samtaler, jeg havde med ham indtil faa Dage før hans Død.

Til Brug ved Undersøgelserne har Overlæge, Dr. med. *J. Chr. Smith* og Overlæge, Dr. med. *Sophus Thalbitzer* med stor Beredvillighed stillet deres Afdelingers Journalmateriale til min Disposition, ligesom jeg paa Statens Sindssygehospitaler og en Del andre Hospitalsafdelinger, hvorfra jeg har faaet Oplysninger om Patienter, har mødt megen Venlighed og Forstaaelse.

En stor Del af Undersøgelserne er udført paa Sct. Hans Kvindehospital, hvor saavel Hospitalets Chef, Overlæge *Thalbitzer,* som Hospitalets øvrige Personale har vist mig megen Imødekommenhed.

Socialhjælper Frøken *Manon Lüttichau* har med sin store Elskværdighed og Hjælpsomhed hjulpet mig paa forskellige Omraader, og Socialhjælper Fru *Poula Razga Madsen*, der har udført alle Husbesøgene, har ved sin utrættelige Iver og store Samvittighedsfuldhed bidraget væsentlig til Arbejdets Gennemførelse.

Den Villighed og Forstaaelse, jeg har mødt hos alle de tidligere *Patienter og Paarørende*, jeg har været i Forbindelse med ved Undersøgelserne, har været af største Betydning for Arbejdet.

Alle, der saaledes har ydet mig Hjælp, bringer jeg herved min bedste Tak.

Roskilde, April 1940.

P. Dickmeiss.

KAPITEL I.

INDLEDNING

Klimakteriet er den Periode i Kvindens Liv, i hvilken Ovarierne involveres og efterhaanden ophører at fungere. Dette finder Sted i det 5. og i Begyndelsen af det 6. Decennium, hos Flertallet af Kvinder i Slutningen af det 5. Decennium. Kun rent undtagelsesvis indtræder Klimakteriet før det 40. respektive efter det 55. Aar.

Man var tidligere tilbøjelig til at sammenblande Klimakteriet med den efterfølgende senile Involution. De fleste Forfattere (*Bleuler* (6), *Eymer* (25), *Farrar & Franks* (26), *Halban* (32), *Kehrer* (56), *Runge* (83), *Wimmer* (109) o. a.) er dog nu enige om, at det ved Klimakteriet drejer sig om en isoleret Involution af Ovarierne, der gennemgaaende ligger 1—2 Decennier forud for den almindelige senile Involution. *Bleuler* betragter Klimakteriet som en Overgangsfase til et andet Livsafsnit paa tilsvarende Maade som Puberteten; om Kvinden efter Klimakteriet skriver han (l. c. Side 142): »Die normale Matrone ist zwei Jahrzehnte lang noch ein leistungsfähiger Mensch«.

Med den ovarielle Involution bortfalder saavel Ægcelleproduktion som Ovariernes interne Sekretion. De sidste 10—15 Aars Hormonundersøgelser har bidraget meget til Belysning af de hormonale Forandringer i Klimakteriet. Den kønsmodne Kvinde udskiller Østrin (Follikulin) i Urinen i varierende Mængder under Forløbet af Menstruationscyklus. I de fleste Tilfælde er Udskillelsen størst midt i Perioden; men Serieundersøgelser har vist, at Udskillelsen varierer saa meget fra Cyklus til Cyklus, at det er umuligt at opstille noget bestemt Skema. I Løbet af Klimakteriet ophører de cykliske Svingninger i Østrinudskillelsen lidt efter lidt; samtidig falder den totale Østrinudskillelse i Urinen betydelig uden dog helt at ophøre. Østrin har en hæmmende Indflydelse paa Hypofyseforlappens Produktion af gonadotropt Hormon. Bortfaldet af denne Hæmning i Klimakteriet følges derfor af en forøget Dannelse og Udskillelse af Hypofyseforlaphormon. Denne Tilstand med lav Østrinudskillelse og høj Hypofyseforlaphormonudskillelse vedvarer Resten af Livet.

Man har diskuteret, om der hos Manden findes en Livsfase, der svarer til Klimakteriet hos Kvinden. Fra forskellig Side (*Kurt Mendel* (80) bl. a.) har man ud fra psykiatriske Synspunkter hævdet Tilstedeværelsen af et saadant mandligt Klimakterium, beliggende ca. 10 Aar senere end Kvindens. Andre psykiatriske Forfattere (*Hoche* (39), *Jacobi* (48), *Runge* (83), *Seelert* (90)) imødegaar dog Mendel, og nogen almindelig Tilslutning har Antagelsen af et mandligt Klimakterium aldrig fundet inden for Psykiatrien. Herimod taler ogsaa Undersøgelser af Hormonforholdene hos Mænd i Seniet og Præseniet, der har vist, at man ikke regelmæssigt kan paavise forøgede Mængder gonadotropt Hormon i Urinen saaledes som hos Kvinder. Man maa derfor være berettiget til at slutte, at Testishormonproduktionen ikke fysiologisk ophører i en bestemt Aldersfase, men kan vedblive langt op i den høje Alder. I visse Tilfælde har man kunnet paavise en forøget Udskillelse af gonadotropt Hormon i Forbindelse med en Nedsættelse af Testishormonproduktionen; men dette synes mere at være en Følge af Sygdomme, der svækker Organismen, eller af almene arteriosclerotiske og senile Forandringer.

Man maa altsaa fastslaa, at *Klimakteriet er en for det kvindelige Køn speciel Livsfase, karakteriseret ved en isoleret Involution af Ovarierne,* der finder Sted, inden den generelle senile Involution begynder. Hos Manden derimod indgaar Involutionen af Testes som et Led i den almene Involution af Organismen.

Dette, at et enkelt Organ involveres, inden Organismen som Helhed undergaar Involution, er i sig selv et ejendommeligt biologisk Fænomen. Som Analogon kan nævnes Involutionen af Thymus i Puberteten. Uden at forklare Fænomenet er dets Formaalstjenlighed iøjnefaldende (*Halban* (32)). Afkommet hos Mennesket er i forholdsvis lang Tid, lige til Puberteten, ude af Stand til at klare sig alene i Kampen for Tilværelsen; det er henvist til Forældrenes Omsorg, hvilket set under en biologisk Synsvinkel først og fremmest vil sige Moderens. Skal hun kunne løse denne Opgave tilfredsstillende, maa hendes Forplantningsevne imidlertid ophøre saa tidligt, at hun endnu kan naa at varetage Beskyttelsen og Omsorgen for de sidst fødte Børn.

Bortfaldet af Ovariets interne Sekretion medfører Ændringer saavel paa det somatiske som paa det psykiske Omraade. De *somatiske* Forandringer bestaar i Atrofi af de sekundære Kønsorganer. Ofte ses Forandringer i Stofskiftet, særlig Fedtstofskiftet, med forøget Fedtaflejring og Ændringer i Fedtaflejringens Sæde. Skikkelsen mister sit specifikt kvindelige Præg, Kvinden gaar over i den asexuelle »Matrone«-alder. Ret hyppigt ses Forandringer i den sekundære Haarvækst.

De *psykiske* Ændringer i Klimakteriet er af ret dybtgaaende Art. Klimakteriet er som Puberteten en Overgangsfase til et nyt Livsafsnit (*Bleuler* (6)). Medens Mandens Liv saavel legemligt som sjæleligt forløber kon-

tinuerligt fra den tidlige Ungdom til Alderdommen, betyder Klimakteriet for mange Kvinder et større eller mindre Brud paa Kontinuiteten, en »Forpupningstid« (*Stransky* (97)), i hvilken en sjælelig Omstilling finder Sted. Vigtigst er Forandringerne paa Sexuallivets Omraade. Under Forløbet af Klimakteriet og den nærmeste Tid efter dette svinder den sexuelle Libido lidt efter lidt [1]). Sjælelivet mister derved sin erotiske Farve og Baggrund, hvad ofte vil foraarsage en vis Nedsættelse af den sjælelige Turgor, en mindsket følelsesmæssig Vivacitet. Adskillige Forfattere (*Ewald* (23), *Kant* (55), *Kogerer* (58), *Stransky* (97), *Wimmer* (109) o. a.) taler om, at der i mange Tilfælde findes en præklimakteriel respektive klimakteriel Forøgelse af Libido umiddelbart inden dens endelige Ophør. Nogle Forfattere (f. Eks. Stransky) er tilbøjelige til at betragte denne Libidostigning som et alment Fænomen. Andre Forfattere finder den særlig hos visse Typer af Kvinder. Klimakteriet er et usvigeligt Tegn paa Ungdommens ubønhørlige Forsvinden og vil ikke kunne undlade at gøre Indtryk paa den Kvinde, for hvem sexuel Nydelse og det andet Køns Beundring og Efterstræbelse har været et væsentligt Livsindhold. Samtidig vil hun føle Bitterheden ved en mærkbar Nedsættelse af sin Tiltrækningskraft over for det andet Køn. Saadanne Kvinder vil, naar de nærmer sig Klimakteriet, ofte søge deres Objekter blandt ganske unge Mænd, saa at sige Begyndere i »ars amandi«. Den unge Mand kalder til en vis Grad paa den ældre Kvindes Moderlighed, samtidig med at han minder hende om hendes svindende Ungdom. En anden Type er den ugifte Kvinde, hos hvem den erotiske Længsel, Ønsket om Ægteskab og Trangen til Børn ofte stiger stærkt hen mod Klimakteriet. Nogle af disse Kvinder søger Hjælp ved Masturbation, andre ved varme, noget sværmeriske Venindeskaber. Atter andre indgaar hovedkulds i den 12. Time et mindre velovervejet Ægteskab, ofte med Mænd, der, som Stransky udtrykker det, ingenlunde kan betegnes som Plusvarianter af det mandlige Køn. Hos den Kvinde derimod, der lever i et lykkeligt Ægteskab med Børn, vil Libido dog efter de fleste Forfatteres Mening svinde jævnt uden forbigaaende Stigning.

Foruden af Sexuallivet vil Klimakteriet ofte medføre en Ændring af andre Sider af den kvindelige Psyke, hvilket antagelig hænger sammen med, at der mellem Sexuallivet og det øvrige Sjæleliv hos Kvinden bestaar mangfoldige Vekselvirkninger, der ikke har deres Sidestykke i den mandlige Psyke (*Kogerer* (58)). Disse Ændringer viser sig undertiden i Form af en vis Afklarethed, Mildhed, Hjælpsomhed, øget psykisk Stabilitet, en vis Evne til Resignation og Finden sig til Rette i Forholdene. Ofte — og efter Stransky's Mening hyppigere — drejer det sig om Ændringer i mere negativ Ret-

[1]) Enkelte Forfattere (*Helene Frederikke Stelzner* (95), *H. Vignes* (104)) hævder, at Kvinden ogsaa efter Klimakteriet kan bevare sin Libido og »Liebesfähigkeit.« For saavidt det drejer sig om en længere Aarrække, er det dog utvivlsomt kun Undtagelser fra Regelen.

ning. Saaledes en vis Uelskværdighed, Fordringsfuldhed og Krav om Hensyntagen, en vis Tilbøjelighed til Intrigeren og Herskesyge (*Kraft-Ebing* (62), *Stransky* (97)).

Naar en Glandel med intern Sekretion ophører at fungere, vil dette ikke alene foraarsage Bortfald af vedkommende Hormons specifike Virkning; men paa Grund af det intime Samspil mellem Legemets forskellige endokrine Glandler og paa Grund af Vekselvirkningen mellem det endokrine System og det vegetative Nervesystem vil det tillige fremkalde Forstyrrelser i Hormonbalancen og i det vegetative Nervesystems Funktion. Den vigtigste Forandring i Hormonforholdene ved Ovarialfunktionens Ophør er den allerede omtalte forøgede Produktion af Hypofyseforlaphormon; men ogsaa de andre endokrine Glandler vil paavirkes [1]). Inden for det vegetative Nervesystem vil der ofte komme en Forskydning i sympatikotom Retning (*Halban* (32), *Wiesel* (103) o. a.), uden at der dog ligesaa lidt som ved andre Tilstande er Tale om en ren Overvægt af Sympaticus.

De foran omtalte mere direkte, specifike somatiske og psykiske Følger af Ovariernes Involution vil paa Grund af de nævnte glandulære og vegetative Forstyrrelser ofte ledsages af Symptomer, som inden for visse Grænser maa betegnes som fysiologiske. Disse ledsagende, mere uspecifike Symptomer er i Modsætning til de førstnævnte af mere forbigaaende Natur. De danner det velkendte »klimakteriske Symptomkomplex«, hvortil hører Hedestigninger, Svedudbrud, Paræstesier, Blodtrykslabilitet, Palpitationer, Hudkløe etc. samt inden for det psykiske Omraade neurasteniforme Symptomer, Uligevægtighed, Nærtagenhed, Overfølsomhed, Irritabilitet. Kun de færreste Kvinder passerer Klimakteriet uden paa et eller andet Tidspunkt at have frembudt nogle af de nævnte Symptomer i stærkere eller svagere Grad.

Den Lethed, hvormed Kvinden selv inden for fysiologiske Forhold passerer Klikmakteriet, er afhængig af hendes psykiske og legemlige Konstitution. *Wiesel* (103) skriver: »Jede Frau erlebt jene Form des Klimakteriums, die ihrer Konstitution entspricht.« Pyknisk-syntone Kvinder plejer gennemgaaende i Klimakteriet og den postklimakterielle Alder at bevare den sjælelige Harmoni, der er karakteristisk for det syntone Temperament (*Ertl & Mayer* (22), *Matthes* (73), *Wiesel, Wimmer* (109)). Kvinder med uligevægtigt og disharmonisk Temperament samt Kvinder med astenisk-leptosom Habitus [2]) vil med deres ofte stærke vegetative Labilitet være betydelig mere udsatte; hos dem vil man ofte finde det »klimakteriske Symptomkomplex« meget udtalt.

---

[1]) Eksempelvis kan nævnes *N. C. Borbergs* (7) Beskrivelse af subacute og kroniske Betændelsesforandringer i glandula thyreoidea hos Patienter døde under Forløbet af en Psykose i Klimakteriet.

[2]) *Matthes* fremhæver særlig den »intersexuelle« Type; den Type, han beskriver under dette Navn, synes væsentlig at være lig Kretschmers ikke-pykniske Typer.

De hidtil omtalte Forhold befinder sig væsentlig inden for normal-fysiologiske Rammer. Klimakteriet er imidlertid en Periode i Kvindens Liv, i hvilken *patologiske* Tilstande ofte kommer til Udvikling, saavel af legemlig som psykisk Art. Vi skal i det følgende udelukkende beskæftige os med de psykiske Lidelser. Om Klimakteriets *patogenetiske Virkning* skriver *Ewald* (23): »Das Klimakterium bildet eine gefährliche Klippe für die geistige Gesundheit der Frau.« Andre Forfattere (*Bleuler* (6), *Bumke* (14, 15), *Jacobi* (47), *Kraepelin* (59, 60), *Kraft-Ebing* (62), *Matusch* (74), *Wimmer* (109) o. a.), der har beskæftiget sig med psykiske Lidelser i Klimakteriet, er ligeledes alle enige om, at der i Klimakteriet findes en forøget psykisk Vulnerabilitet hos Kvinden. Morbiditetskurverne for de store Psykosegrupper, maniodepressiv Psykose og Schizofreni, taler ogsaa herfor. Baade *Bumke, Kraepelin* og *Lange* (67) finder en forøget Optræden af maniodepressiv Psykose, særlig Melankolier, i Klimakteriet, en Forøgelse, der ikke findes hos Mænd i samme Aldersklasse. Morbiditetskurver for Schizofreni er fornylig offentliggjort fra Münchenerklinikken (*Haas* (31)). Til Grund for disse Kurver ligger et Materiale paa 2 262 Mænd og 2 867 Kvinder. Maximum for Psykosens Udbrud ligger for Kvinder mellem det 25. og 30. Aar; derefter ses atter en tydelig Stigning mellem 45- og 50-Aarsalderen, en Stigning, der ikke findes paa den mandlige Kurve. Klimakteriets patogenetiske Virkning er forstaaelig, naar man tager de dybtgaaende endokrine Forandringer og vegetative Forstyrrelser i Betragtning, som Ovariernes Involution foraarsager.

I den ældre Litteratur finder man klimakterielle psykiske Lidelser omtalt af *Kraft-Ebing* (62), der i 1878 meddeler 60 Tilfælde af »Irresein im Klimakterium«. Han finder dels depressive Tilstande, ved hvilke Angst, Agitation og Hypochondri er fremtrædende Symptomer, dels paranoide Psykoser, ofte af sexuel Karakter. Denne rent symptomatologiske Inddeling af de klimakterielle Psykoser i depressive og paranoide Tilstande er siden i det væsentlige bevaret.

Kraepelin (59, 60) giver ikke Psykoser i Klimakteriet nogen særskilt Beskrivelse, men lader dem gaa op i Gruppen »das präsenile Irresein«. Han sammenfatter her de Psykoser, der optræder i de nærmeste Aartier forud for det egentlige Senium, altsaa Psykoserne i det 5., 6. og tildels det 7. Decennium. Hvad de *depressive* Psykoser angaar, opstiller Kraepelin i de tidligere Udgaver af sin Lærebog, saaledes endnu i 7. Udgave fra 1904, et for denne Levealder særligt Sygdomsbillede »die Melancholie des Rückbildungsalters«, som han opfatter som en Sygdomsenhed. Denne Sygdom omfatter »alle krankhaften ängstlichen Verstimmungen der höheren Lebensalter, welche nicht Verlaufsabschnitte anderen Formen des Irreseins darstellen. Ausser der gemütlichen Störung gehören zum Krankheitsbilde der Melancholie regelmässig noch Wahnbildungen, namentlich Versündigungswahn, aber auch Verfolgungsideen und hypochondrische Vorstellun-

gen«. Hallucinationer er ikke sjældne. Forløbet er langstrakt, og Prognosen er altid tvivlsom. I en Del Tilfælde antager Vrangforestillingerne et stedse mere barokt Præg, og adskillige Tilfælde ender i Demens. Det er særlig dette maligne Forløb, der faar Kraepelin til at adskille Sygdommen fra den maniodepressive Psykose.

Opstillingen af denne Involutionsmelankoli, »die Melancholie des Rückbildungsalters«, som en særlig Sygdomsenhed er blevet angrebet først af *Thalbitzer* (101) 1902 og senere af *Dreyfus* (21) 1907. *Thalbitzer* opfatter Involutionsmelankolien som en Blandingsform af den maniodepressive Psykose, en agiteret Depression, hvor den depressive Hæmning er erstattet af psykomotorisk Excitation. Det var dog først *Dreyfus's* Undersøgelser, som fik ogsaa Kraepelin til at ændre sit Syn. Dreyfus foretog en katamnestisk Undersøgelse af 81 Patienter, som i Aarene 1892—1906 har været behandlet paa den psykiatriske Klinik i Heidelberg under Diagnosen Involutionsmelankoli, og hvor Kraepelin selv havde haft Lejlighed til at iagttage de fleste af Tilfældene. Efterundersøgelsen fandt Sted i sidste Halvdel af Aaret 1906. Dreyfus finder, at Prognosen ikke er nær saa daarlig, som angivet af Kraepelin. Mange af Patienterne, ogsaa Patienter, der var udskrevet som uforandrede, var senere helbredte. Den Tilstand af »depressive Schwäche«, som i nogle Tilfælde havde udviklet sig, efter at Patienterne havde ligget paa Klinikken i nogle Aar, havde kun været forbigaaende og havde senere fortaget sig. Dreyfus skriver: »Eine Heilung mit Defekt, d. h. den Übergang der Melancholie in einen ihr eigentümlichen geringgradigen geistigen Schwächezustand konnte ich nicht feststellen. Alle diese Fälle heilten nach langjähriger Krankheit schliesslich doch noch.« Naar der ikke indtræder Helbredelse skyldes det efter Forfatterens Mening udelukkende Komplikation med Hjernearteriosclerose. Ogsaa Dreyfus opfatter Involutionsmelankolien som en maniodepressiv Blandingstilstand, hvor Viljeshæmningen helt eller delvis er erstattet af Excitation.

Kraepelin slutter sig i 8. Udgave af sin Lærebog (1910) i det væsentlige til Dreyfus og lader sin »Melancholie des Rückbildungsalters« falde som selvstændig Sygdomsenhed. Han hævder dog stadig, at der i Præseniet, hvortil han ogsaa i 8. Udgave henregner Klimakteriet, findes depressive Psykoser, som han ikke mener at kunne henregne til de maniodepressive Psykoser eller andre af de sædvanlige Sindssygdomsformer, og om hvis kliniske Stilling han i det hele ikke tør udtale sig nærmere. Kraepelin omtaler saaledes nogle Tilfælde af »äussert heftige und vielfach rasch zum Tode führende, ängstliche Erregungszustände«. Kraepelin lader Spørgsmaalet staa aabent, om det her drejer sig om en klinisk Enhed eller »um besonders schwere Verlaufsformen verschiedenartigen Psykosen«.

Kraepelin omtaler endvidere en Gruppe Tilfælde med Udvikling af »depressiven Wahnvorstellungen und Angstzuständen mit allmählicher Übergang in psychische Schwächezustände«. Disse Tilfælde begynder som Regel

i Fyrrerne, subacut med Selvbebrejdelser og Syndsforestillinger. Dertil slutter sig mere eller mindre barokke hypochondre Vrangforestillinger, nihilistiske Idéer, Hallucinationer og legemlige Sensationer. Der findes ingen væsentlig Bevidsthedssløring, Opfattelsesevnen er god, Patienterne giver gode Oplysninger, Hukommelsen er ikke svækket. Stemningen er ængstelig, depressiv, men mister forholdsvis hurtig sin udtalte Farvning, Patienterne bliver paafaldende afstumpede. Angstprægede Urosperioder veksler med utilgængelige, stuporøse Faser. Ofte er der stærk Modstræben. Efterhaanden udvikler der sig en langsomt fremadskridende Demens med sjælelig Tomhed; ofte bevares dog en forbavsende god Erindring. Undertiden kan der optræde Holdnings- og Stillingsatypier, Manerer og Rytmisering. Kraepelin mener ikke, det drejer sig om arteriosclerotiske Processer, bl. a. fordi der mangler Focalsymptomer. Ej heller mener han, at det drejer sig om Katatonier; de katatone Symptomer optræder først sent, faar ikke det udformede Præg som ved katatone Processer hos yngre, Patienternes Tale bevarer den naturlige Syntaks, bliver ikke sammenhængs- eller meningsløs. I en mindre Række af Tilfældene mener Kraepelin at have fundet karakteristiske patalogisk-anatomiske Forandringer i cortex cerebri, Forandringer, som han opfatter som et Udtryk for autointoxikatoriske og regressive Processer. Han ventilerer her Muligheden af en Sammenhæng med Klimakteriet.

Lignende Sygdomsbilleder er beskrevet af *van der Scheer* (84), *Halberstadt* (33) og *Hoven* (44) under Betegnelsen dysphrenia antitonica, »dysphrénie antitonique«. Van der Scheer vil i Modsætning til Kraepelin ikke henregne disse Tilfælde til de præsenile Psykoser, men betragter dem nærmest som et Udtryk for toxisk-infektiøse Processer. De nævnte Forfattere er imidlertid enige med Kraepelin i, at det ikke drejer sig om sent optrædende Tilfælde af Dementia præcox.

I Tilslutning hertil maa nævnes *Medow* (79), som 1922 har beskrevet et særligt Sygdomsbillede, som han betegner som »erstarrende Rückbildungsmelancholie«. En udtalt Stivnen gør sig her efterhaanden gældende, ikke alene i Patienternes Ydre, der kan antage et vist parkinsonagtigt Præg, men ogsaa psykisk med Indskrænkning af Interessesfæren og den affektive Bevægelighed med til Slut fuldkommen Afkapsling af Personligheden i uforanderlige, stereotype, pedantiske Vaner. Samtidig klinger den oprindelige Angst og Depression en Del af. Nogen egentlig aandelig Opløsning eller Demens indtræder ikke; omsorgsfuld Interesse for Børn f. Eks. kan være bevaret. Medow søger at adskille disse Tilfælde saavel fra den maniodepressive Psykose og »Spätkatatonien« som fra den arteriosclerotiske og senile Demens.

Af yngre Forfattere, der i deres Syn paa Involutionsmelankolien er af lignende Anskuelse som Dreyfus maa nævnes *Ewald* (24). Diskussionen om Forholdet mellem dette Sygdomsbillede og den maniodepressive Psykose

har dog ikke været bragt til Ophør med Dreyfus's Undersøgelser; tværtimod synes Involutionsmelankolien i de senere Aar atter at have faaet en vis Renaissance. *Bumke* (14, 15) slutter sig saaledes langt mindre end Kraepelin til Dreyfus. Han giver Dreyfus Medhold i, at maniodepressive Psykoser ofte kommer til Udbrud i Klimakteriet og da som Regel i Form af Melankolier; endvidere at det maniodepressive Anlæg ofte først slaar igennem i Klimakteriet, og at det ikke sjældent bliver det eneste Anfald af Psykose. Men deraf følger ikke, at alle Involutionsmelankolier er af maniodepressiv Oprindelse. Der bliver efter Bumkes Mening mange Tilfælde tilbage, som kræver en Særstilling. Disse Psykoser kommer næsten altid til Udbrud i Tilslutning til psykiske Traumer, Ægtefællens Død, Tab af Formue eller lignende. En angstpræget Stemning er fremherskende, der kan ses Tilblanding af hysteriske Træk, ofte er hypochondre og paranoide Idéer mere fremtrædende end depressive Vrangforestillinger, endelig kan katatone Symptomer optræde. Sygdommen varer længere, end en depressiv Fase i en maniodepressiv Psykose plejer at vare, og helbredes ofte ikke saa fuldstændigt som det enkelte maniodepressive Anfald. Fuldstændig Helbredelse har Bumke set efter 7—8 Aars Forløb, men i mange Tilfælde — »und das ist der häufigste Ausgang« — bliver en depressiv »Schwächezustand« tilbage med Forsagthed og ængstelig-hypochonder Stemning. Nogle af disse Tilfælde skyldes nok Komplikation med senere indtrædende arteriosclerotisk og senil Involution, men efter Bumke langt fra alle Tilfælde. Hos adskillige af dem er Indprentningsevne, Hukommelse og Dømmekraft relativt velbevarede. Bumke mener derfor at maatte bevare Betegnelsen »Involutionsmelankoli«. *Jacobi* (47, 49, 50) og *Kehrer* (56) slutter sig i det væsentlige til Bumke.

Ogsaa *Wimmer* (109) finder det berettiget at tale om en særlig »klimakteriel Melankoli«. Han finder ikke disse Patienter særlig maniodepressivt belastede, ej heller svarer deres præpsykotiske Habitus til den syntone Type, men snarere til den emotive Variant af den konstitutionelle Psykopati. Wimmer mener endvidere i Modsætning til Thalbitzer og Dreyfus, at man ikke kan opfatte Angsten og Rastløsheden hos disse Patienter som et »manisk« Islæt i Psykosen. Foruden de »klimakterielle Melankolier« finder Wimmer en Del depressive Tilstande i Klimakteriet, som han blot giver Betegnelsen neurasteniforme Depressioner. Han beskriver disse som en patologisk Forstærkning af det foran omtalte nærmest fysiologiske »klimakteriske Symptomkomplex«. Undertiden danner de Indledningen til en virkelig klimakteriel Melankoli. Forløbet er iøvrigt ofte langstrakt med Remissioner og Exacerbationer. Wimmer anser Helbredelse for den hyppigste Udgang.

Bumke omtaler ligesom Kraepelin, at man i Klimakteriet ser depressive, angstprægede Psykoser, som efterhaanden faar en stærk Tilblanding af katatone Træk. Han nævner, at man i disse Patienters Familie forholdsvis

ofte finder Schizofrenier, og at Patientens Børn ikke sjældent faar Katatoni før Moderen. Bumke er — særlig i sidste (4.) Udgave af sin Lærebog fra 1936 — langt mere tilbøjelig end Kraepelin til at henregne disse Sygdomsbilleder til Katatonierne. Han tager dog noget Forbehold, idet han bemærker, at schizofrene Syndromer kan være en cerebral Reaktionsmodus over for visse Gifte, særlig Autotoxiner.

Vi skal dernæst gaa over til at omtale de Synspunkter, tidligere Forfattere har anlagt over for de i Klimakteriet optrædende *paranoide* Psykoser. Af ovenstaaende vil man indse, at mange depressive Tilstande er mere eller mindre paranoidt farvede. Der findes dog adskillige Tilfælde, hvor Stemningspræget kun er lidet udtalt, men hvor paranoide Vrangforestillinger er det fremherskende i Sygdomsbilledet.

I Afsnittet om »das präsenile Irresein« anfører *Kraepelin,* at kroniske paranoide Psykoser i Almindelighed ofte tager deres Udvikling i det 5. og 6. Decennium. Da man ved yderst lidt om disse Psykosers Ætiologi, finder Kraepelin det dristigt at stille dem i et nærmere Afhængighedsforhold af selve Præseniet som saadant. Dog gør han en Undtagelse for en enkelt Gruppes Vedkommende, som han betegner som »präseniler Beeinträchtigungswahn«. Det drejer sig om en Form for paranoid Psykose, som udelukkende optræder hos Kvinder, og som begynder mellem det 50. og 55. Aar Patienterne mener sig personligt forfulgte og forulempede, ofte er Vrangforestillingerne af sexuel og zelotypisk Art. Karakteristisk for dem er, at de er meget skiftende, ofte er de ganske barokke; til Udvikling af noget egentligt System kommer det ikke. Hallucinationer spiller en lidet fremtrædende Rolle. Stemningen er præget af Ængstelse og Mistro. Orientationen er bevaret. Forløbet er udtalt kronisk; Sygdomsbilledet forandrer sig kun lidt i Aarenes Løb, og til nogen mere udtalt Demens eller psykisk Opløsning kommer det ikke. Om det drejer sig om en særlig Sygdomsenhed eller blot om et særegent Forløb af en anden Psykoseform, tør Kraepelin ikke med Sikkerhed afgøre. Han mener dog ikke, det kan være Former af maniodepressiv Psykose, fordi Stemningen kun i ringe Grad er lidende; ligeledes mener han at maatte afgrænse disse Tilfælde fra dementia paranoides paa Grund af den bevarede Orientation og Samlethed i Tale og ydre Adfærd samt paa Grund af Manglen paa mere udtalte Hallucinationer og Viljesforstyrrelser.

Nogen egentlig Anerkendelse har Kraepelins »präseniler Beeinträchtigungswahn« aldrig faaet. Kraepelin siger selv, at den er sjælden; nogle Forfattere, f. Eks. *Kleist* (57), erklærer, at de aldrig har set den. Andre (*Bleuler* (6), *Kehrer* (56)) henfører den til Parafrenierne.

I Tidens Løb er der opstillet forskellige andre klimakterielle eller præsenile paranoide Sygdomsbilleder, som de respektive Forfattere tillægger større eller mindre selvstændig Betydning. Bedst kendt er *Kleist's* (57) »Involutionsparanoia« (1913). Efter Kleist kan de paranoide Psykoser i

Klimakteriet deles i 2 Grupper: 1) Sene Tilfælde af dementia paranoides med før eller senere indtrædende Demens, Affekttomhed og usammenhængende, usystematiserede Vrangforestillinger; 2) en særlig Form for Paranoia, som Kleist beskriver under Navnet »die Involutionsparanoia«. Denne Sygdom kommer til Udvikling hos Individer, som i Forvejen er i Besiddelse af, hvad Kleist kalder »et hypoparanoisk Temperament«. I mange Henseender drejer det sig om værdifulde Mennesker, virksomme, samvittighedsfulde, flittige, sparsommelige, opofrende, paa den anden Side er de tillige egocentriske, egensindige, følsomme, irritable, mistænkomme. Psykosen danner intet Brud med den tidligere Personlighed. Vrangforestillingerne, der er af paranoid og megaloman Art, er overvejende indfølelige; undertiden kan de dog overskride Grænsen for det indfølelige og blive uforstaaelige for det normale Sjæleliv. Hallucinationer optræder ofte, stemmende overens med Vrangforestillingerne og videre udbyggende disse. Affektlivet bliver sygeligt ændret i Retning af Mistænksomhed, Misundelse, Hævnfølelse, Vrede, Had. Dernæst kommer hertil en karakteristisk Forandring af Tankelivet, som Kleist opfatter som en Blanding af Udfaldsfænomener og Symptomer paa en vis Form for øget tankemæssig Funktion. Over for opgivne Tankeopgaver viser Patienterne sig incapable, uproduktive. Ved Associationsforsøg faas ofte en Gentagelse af det nævnte Ord eller blot en Omskrivning af Ordet. Patienterne stivner i bestemte Forestillinger og Tankeretninger, de vender ustandselig tilbage til de samme paranoide Tankegange. Under Fremsættelsen af Vrangforestillingerne kan de imidlertid udvikle en rivende Tungefærdighed, kan vise Tankeflugt, men vel at mærke kun indenfor de samme forudbestemte Tankeretninger og underbyggende forudfattede Meninger respektive Vrangforestillinger. Sygdommen udvikler sig i Løbet af en vis Tid og bliver derefter staaende stationær; der indtræder ingen Demens. Det primære ved Sygdommen er efter Kleists Opfattelse Affektforskydningen og den ejendommelige Forandring af Tænkningen. Som Følge heraf udvikler der sig Mistydninger, Illusioner, Erindringsforfalskninger og efterhaanden Vrangforestillinger og Hallucinationer. Da denne Udvikling fra den hypoparanoiske Konstitution til den paranoide Psykose finder Sted samtidig med den sexuelle Involution, mener Kleist at turde formode, at den Omstemning af hele den interne Sekretion, som denne er Aarsag til, fremkalder den nævnte Forandring i de psykiske Funktioner. Den ofte optrædende Forandring af Personligheden hos ældre i Retning af Egensindighed, Uomgængelighed, Mistænksomhed, som man tidligere satte i Forbindelse med det begyndende Senium, vil Kleist gøre afhængig af Klimakteriet. Hos i Forvejen hypoparanoiske Temperamenter bliver denne Forandring skæbnesvanger og giver Anledning til Udvikling af den paranoide Psykose. Som allerede antydet opfatter Kleist Involutionsparanoiaen som en særlig Form for Paranoia, ikke identisk med nogen tidligere beskreven.

Af andre Forfattere, der beskæftiger sig med paranoide Psykoser i Klimakteriet og Præseniet, maa nævnes *Serko* (91), *Albrecht* (1) og *Seelert* (89). Serko kalder sine Tilfælde »Involutionsparaphrenie«, Albrecht anvender Betegnelsen »præsenile Paraphrenie«, Seelert taler i al Almindelighed om »paranoide Psychosen im höheren Lebensalter«. I Modsætning til Kleist mener Serko ikke at kunne paavise nogen hypoparanoisk Konstitution hos sine Patienter. Dels paa Grund heraf og dels paa Grund af Tilstedeværelsen af Hallucinationer vil han ikke betegne sine Tilfælde Involutions*paranoia* men Involutions*parafreni*, idet han strengt haandhæver Kraepelins Definition af den »ægte« Paranoia. Samtidig hævder han, at hans Tilfælde indtager en Særstilling blandt andre paranoide og parafrene Psykoser. Heller ikke Albrecht finder tilstrækkelige Holdepunkter for en hypoparanoisk Konstitution hos sine Patienter. Iøvrigt sidestiller han sine Tilfælde af »præsenil Parafreni« med Kleists Tilfælde af »Involutionsparanoia«. Han er mere tilbøjelig end Serko til at henregne Psykoserne til de almindelige Parafrenier, omend han maaske nok mener, at de danner en særlig Gruppe inden for disse. Som Kraepelin, der i sin Tid dannede Parafrenibegrebet, mener ogsaa Albrecht at maatte adskille Parafrenierne fra de schizofrene Psykoser.

Seelert's Patienter er alle ældre end de oven for nævnte Forfatteres; hos den yngste begyndte Sygdommen 3 Aar efter Klimakteriet, hos de øvrige — ialt 12 — betydelig senere. Det er derfor forstaaeligt, at Seelert hos de fleste af sine Patienter finder saavel psykiske som somatiske Symptomer tydende paa begyndende Hjernearteriosclerose, saasom nedsat Indprentningsevne, Hukommelsessvækkelse, Hovedpine, Svimmelhed, Øresusen, lettere neurologiske Focalsymptomer, hos enkelte apoplektiforme Insulter. Seelert lægger da ogsaa i ætiologisk Henseende Hovedvægten paa arteriosclerotiske Hjerneforandringer. For saavidt har Seelerts Undersøgelser mindre Interesse, naar Talen er om Psykoser i Klimakteriet. Naar de alligevel nævnes, er det, fordi Seelert ikke desto mindre sidestiller sine Tilfælde ikke alene med Kraepelins præsenile »Beeinträchtigungswahn«, men ogsaa med Kleists Involutionsparanoia og hævder, at Hjernearteriosclerose ogsaa i disse Tilfælde er af afgørende Betydning. Seelert staar dog her ene med sin Anskuelse. Senere Forfattere (*Bumke* (15), *Jacobi* (47, 49, 50), *Kehrer* (56), *Runge* (83)) imødegaar Seelert og anser en Sammenhæng mellem de Kleist'ske Psykoser og Klimakteriet for sandsynlig.

Derimod har adskillige nyere Forfattere ikke kunnet give Kleist Medhold i Opstillingen af Involutionsparanoiaen som en særlig Sygdomsenhed. *Kehrer* (56) (1921) mener, at det ved Kleists Involutionsparanoia, Serkos Involutionsparafreni og Albrechts præsenile Parafreni i Virkeligheden drejer sig om de samme Tilfælde. At opstille en klimakteriel Paranoia eller Parafreni som særlig nosologisk Enhed finder han noget betænkeligt. *Bumke* (15) (1936) og *Mayer-Gross* (78) (1932) er af lignende Anskuelse. Efter Mayer-

Gross drejer det sig ved Kleists Involutionsparanoia om sent optrædende Tilfælde af Schizofreni.

Der findes dog stadig ogsaa i den nyere Litteratur Forfattere, der hævder, at de klimakterielle paranoide Psykoser indtager en Særstilling. Saaledes *Wimmer* (109) (1936) og *Jacobi* (47, 49) (1931). Wimmer nævner, at mange Forfattere opfatter den klimakterielle Forrykthed som hørende til Parafreniformerne; men efter Wimmers Mening foreligger der dog i de fleste Tilfælde baade symptomatologisk og forløbsmæssigt saa store Forskelle, at en Særstilling maa være berettiget. Wimmer har i nogle Tilfælde set Helbredelse, særlig ved de zelotypiske og erotomane Former, hos de fleste af hans Patienter har Lidelsen dog taget et ugunstigt Forløb.

I et større Arbejde om Psykoserne i Klimakteriet og Involutionstiden deler *Jacobi* de paranoide Psykoser i ikke mindre end 5 Grupper: 1) Depressioner med Overgang til paranoide Tilstande, 2) Tilfælde, der staar dementia paranoides nær, uden at han dermed tør sige, at der foreligger schizofrene Processer. Disse Tilfælde danner Hovedgruppen; de har et malignt Forløb og fører ret hurtigt til en Opløsning af Personligheden. 3) Ægte Paranoiaformer i Kraepelins Forstand. 4) Parafrenier, der ikke paa tilgrundliggende Punkter adskiller sig fra Parafrenier i andre Livsaldre. 5) Præsenile, paranoide Tilstande. Alle disse 5 Grupper adskiller Jacobi fra sent optrædende Schizofrenier. Jacobis Inddeling synes noget uklar, og man maa give *Mayer-Gross* Ret, naar han betegner den som »provisorisch und gewaltsam« (l. c. Side 471).

Den her givne Oversigt over den foreliggende Litteratur vedrørende Psykoser i Klimakteriet gør ikke Fordring paa at være fuldstændig, men er et Forsøg paa saa nogenlunde at trække Hovedlinierne op. 2 Strømninger har væsentlig gjort sig gældende. Den ene gaar i Retning af at tillægge disse Sindslidelser selvstændig Karakter, den anden tenderer mod at henføre dem til de almindelige Psykosegrupper. Meningerne har været stærkt delte, og Enighed er endnu ikke opnaaet. Om Vanskelighederne ved den rette Erkendelse af disse Psykosers Natur skriver *Kehrer:* »Die prinzipiellen Schwierigkeiten, die einer befriedigenden Einteilung der Seelenstörungen überhaupt entgegenstehen, machen sich auf dem Gebiete der Erkrankungen der höheren Lebensalter in besonderem Masse bemerkbar.« En medvirkende Aarsag hertil har sikkert været den ofte stedfindende Sammenblanding af Klimakteriet med det efterfølgende Decennium, »Præseniet«. Som omtalt i Begyndelsen af dette Kapitel har *Bleuler* som en af de første hævdet en Adskillelse mellem den klimakterielle og den senile Involution. *Kehrer* slutter sig energisk til Bleuler; han skriver: »Uns will scheinen, dass bei der künftigen Bearbeitung der Psychosen der späteren Lebensjahre diese Scheidung der biologischen Faktoren, die hier von Bleuler theoretisch scharf unterstrichen wird, streng im Auge behalten sein muss.« Den Kraepelin'ske Psykosegruppe »das präsenile Irresein« har efter Kehrer nu kun historisk

Interesse. Medens Kraepelin selv kaldte denne Gruppe »das dunkelste Gebiet der ganzen Psychiatrie«, betegner Kehrer den som et »asylum ignorantiae«, »ein Klärungsbechen für manche Krankheitsbilder der späteren Lebensjahre«.

Kraepelin betegner den Epoke inden for Psykiatrien, hvori de mere afgrænsede Sygdomsbilleder, Sygdomsenhederne, skabtes, idet man ud af de psykiske Symptomers brogede Mangfoldighed udsondrede Tilstande, som viste Ensartethed med Hensyn til klinisk Billede og Forløb.

Kraepelins store Fortjeneste vil til alle Tider være Afgrænsningen af den maniodepressive Psykose og af dementia-præcox-Gruppen. Mange andre af denne Periodes saakaldte Sygdomsenheder har derimod ikke kunnet staa for en senere Tids Kritik. Velkendte er *Hoches* (38) inciterende Angreb paa den Kraepelinske Skole 1906 og 1912. Hoche hævdede, at man inden for de funktionelle (d.v.s. ikke organiske) Psykoser ikke kan tale om Sygdomsenheder, dertil er Grænserne for flydende, de atypiske Tilfældes Hyppighed for stor. Hoche vilde i Stedet opstille en Syndromlære. Syndromerne ligger efter Hoche præformerede i Psyken som »Symptomanlæg« (»Symptomverkuppelungen«); ved disse Anlægs Aktivering ved Infektion, Intoksikation eller andre Forhold bringes Psykosen til Udfoldelse. Hoche mødte megen Modstand og skød ogsaa nok i nogen Grad over Maalet; men en senere Tids Undersøgelser har vist, at hans Kritik ikke var uberettiget.

De sidste 20—30 Aars Forskning har foruden almindelige kliniske væsentlig benyttet sig af to andre Veje, nemlig Arvelighedsundersøgelser og konstitutionsbiologiske Studier [1]). Arvelighedsundersøgelserne har skabt fast Grund under de store Psykoseformer, den maniodepressive Psykose og Schizofrenien, og har skabt Mulighed for Forstaaelse af de talrige Overgangsformer mellem disse to Psykoser. Arvebiologiske Undersøgelser er endvidere en Hjælp til Forstaaelse af, hvad der genetisk hører sammen, og hvad der er forskelligt.

Den nærmere Udformning af Konstitutionsbiologien i Psykiatrien skyldes i første Række den *Kretschmer*'ske Skole. En bedre Diagnostik vil efter Kretschmers Mening kunne opnaaes ved Udforskning af de psykiske Konstitutioner samt ved Dannelse af en Karakterlære. De karakterologiske Formkredse ligger ikke ved Siden af de konstitutionelle, men over disse, uden at Grænselinierne dækker hinanden. Som Billede anvender *Kretschmer* (63) en Kvaderstensmur, hvor Sammenføjningerne i to paa hinanden følgende Rækker ikke ligger over hinanden, men mellem hinanden. En sensitiv Karakter kan f. Eks. udvikles saavel paa Basis af en cyclothym som en schizothym Konstitution. Den karakterologiske Reaktion overfor ydre

---

[1]) Hertil kan føjes den biokemiske Forskningsretning, som særlig har givet Resultater inden for Epilepsien.

Oplevelser, Samspillet »Charakter und Erlebnis« tillægger Kretschmer stor Betydning for Opstaaelsen og Udformningen af mange Psykoser. Særlig har Kretschmer beskæftiget sig med de sensitive Reaktionstyper, som han indgaaende har beskrevet i sin Bog om »der sensitive Beziehungswahn« (64). Som polar Modsætning til disse rent psykogene, karakterologiske Reaktioner stiller Kretschmer de rent endogene Psykoser, f. Eks. de svære schizofrene »Katastrofer«, som i Løbet af faa Aar medfører fuldstændig psykisk Opløsning. Mellem disse to Poler »stehen diejenigen Fälle besonders aus dem Schizophreniegebiet, die für die alte, eindimensionalen Diagnostik ganz unverdaulich blieben — wo dasselbe Krankheitsbild die ernsten Zerfallserschienungen eines schweren endogenen Prozesses zeigt und doch von psykogenen Sperrungen, katathymen Mechanismen und charakterologisch geformten Wunschträumen durchsetzt und getrieben ist«. Kretschmer vil med sin »flerdimensionale« Diagnostik fra forskellig Side belyse de psykiske Lidelser og derved naa til en dybere Forstaaelse af dem. Det gamle differentialdiagnostiske Enten-eller mister herved meget af sin tidligere Skarphed, og man kan f. Eks. tale om hysteriske Reaktioner paa katatont Grundlag eller Schizofreni med sensitivt Islæt, konstitutionel Depression med Tilbøjelighed til Tvangsreaktioner o.s.v. *Mauz* (76), en af Kretschmers Elever, skriver (l. c. S. 15): »Die Zeit der messerscharfen Trennung und begrifflichen Scheidung klinischer Krankheitseinheiten ohne das Zugeständnis der vielen naturgegebenen Verbindungen, Mischungen und Übergange ist vorüber.« Den flerdimensionale diagnostiske Metode vil foruden Konstitution, Karakter og Oplevelse ogsaa inddrage andre Forhold i sine Overvejelser, saasom infektiøse, toxiske, traumatiske Beskadigelser samt Forandringer i Organismen, som er knyttet til bestemte Livsfaser, Pubertet, Klimakterium, Senium. Der kan saaledes gives 3, 4 eller 5 Synsvinkler (»Dimensioner«), hvorunder man kan betragte det enkelte Sygdomsbillede, hvorved der aabnes for en Rigdom af nye diagnostiske Muligheder. At kunne føje det givne Sygdomsbillede harmonisk ind i Individets Livsløb er Formaalet for den Kretschmer'ske Skoles Stræben. Udfra Kendskab til Patientens arvemæssige Ejendommeligheder, hans Konstitution, Karakter, det Milieu, hvori han lever, de psykiske og somatiske Traumer, for hvilke han har været udsat, den Livsfase, hvori han befinder sig, vil man søge at »forstaa« det konkrete Sygdomsbillede, at erkende dets egentlige Væsen.

Hvad Anvendelsen af den flerdimensionale Diagnostik over for de klimakterielle og involutive Psykoser angaar, skriver Kretschmer (63): »Am meisten Nutzen werden davon diejenigen Gruppen haben, denen die bisherige Diagnostik am wenigsten gerecht zu werden vermochte: die Rückbildungs- und Alterspsychosen.« Brodden vil tages af den gamle Strid om disse Psykosers kliniske Stilling. En klimakteriel Melankoli, der opstaar paa Basis af et cirkulært Anlæg, er ikke blot en cirkulær Psykose; men den

cirkulære Depression faar Farve af de specielle psykiske Mekanismer i Klimakteriet.

Flere moderne Forfattere (f. Eks. *Kant* (55)) slutter sig til Kretschmer og hævder, at den flerdimensionale Diagnostik er den eneste Vej til Løsning af de klimakterielle Psykosers Problem.

I Sammenhæng med Kretschmers flerdimensionale Diagnostik maa nævnes *Birnbaum*'s (3, 4) Undersøgelser over Psykosernes Opbygning og hans Studier over »Strukturanalysen« som klinisk Forskningsprincip. Birnbaum vender sig som Kretschmer mod Manglerne ved den hidtil anvendte kliniske Metodik, der har bestaaet i »Gesamtbilderfassung«, hvad i Hovedsagen vil sige »Erfassung von Symptomen- und Verlaufsbild«. Birnbaum skelner stærkt mellem patogenetiske og patoplastiske Faktorer. Det psykotiske Sygdomsbillede opstaar ved et Samspil mellem de egentlig patogene, sygdomsvoldende Aarsager (den egentlige Sygdomsproces f. Eks.) og forskellige andre Forhold (ydre Situation, psykiske og legemlige Konstitution o. a.) af væsentlig patoplastisk Betydning. For at naa til et virkeligt klinisk System gælder det om at trænge ind til de egentlig tilgrundliggende, de patogene Sygdomsmekanismer; man maa ved en strukturel Analyse af Sygdomsbilledet søge at afsondre alle de mere eller mindre sekundære og individuelle Symptomer. Birnbaum vil herved opnaa en Simplificering af Systematiken med Dannelse af store, forholdsvis vidtfavnende Formkredse. De mere sekundære Symptomer vil tjene til Opstilling af Undergrupper inden for den enkelte Formkreds.

I det følgende skal der gøres Rede for en klinisk Undersøgelsesrække vedrørende psykiske Lidelser i Klimakteriet. Arbejdet er lagt an som en katamnestisk Undersøgelse af ialt ca. 200 Patienter. Naar Observationstiden er tilstrækkelig lang (i de her omhandlede Tilfælde 10—15 Aar), frembyder den katamnestiske Undersøgelsesmetode Fordele paa væsentlig to Punkter. For det første opnaar man en Afklaring af det kliniske Billede, som ikke altid er mulig ved Iagttagelse ved Sygdommens Begyndelse eller i det floride Stadium. Dernæst faar man Oplysning om Sygdommens Forløb, Varighed og Prognose, Oplysninger, som det er vanskeligt at opnaa paa anden Maade, naar det drejer sig om Lidelser af saa lang Varighed, som psykiske i Almindelighed plejer at være.

Tidligere Arbejder, der specielt beskæftiger sig med de klimakterielle psykiske Lidelsers Prognose er faatallige; de foreligger fra *Dreyfus* (21), *Jacobi* (49) samt fra *Hoch & Mc Curdy* (37). Dreyfus's Undersøgelser er berørt foran. Hans Materiale bestaar af 81 Tilfælde af »Rückbildungsmelancholie« med en Observationstid fra $^1/_2$—16 Aar. Gaar man Afhandlingen nærmere igennem, vil man se, at der kun er taget ringe Hensyn til Klimakteriet; dette berøres kun enkelte Steder flygtigt. Dreyfus taler kun om »Rückbildungsalter« d.v.s. Alderen ca. 46—ca. 65 Aar; 23 af Patienterne

er Mænd. Udtager man Kvinderne til og med 54 Aar faar man 31 Patienter. 21 af disse Tilfælde — altsaa ca. $^2/_3$ — helbredtes efter $^1/_3$—8 Aar, i de fleste Tilfælde 1—4 Aar. 1 Tilfælde var »næsten helbredt« efter 10 Aars Forløb. 1 Tilfælde »bedret« efter 8 Aars Forløb. 5 Patienter døde under Forløbet af Psykosen. Et af disse Tilfælde, hvor Døden indtraadte efter 8 Aars Forløb, var kompliceret med Demens; ved Sektionen fandtes Arteriosclerose af de basale Kar. I 3 Tilfælde fik Forfatteren ikke sikre Oplysninger om Forløbet.

Jacobi's Arbejde stammer fra 1931. Hans Observationstid er relativ kort, 2—4 Aar; hans Materiale forholdsvis lille. Som det vil erindres bevarer Jacobi Involutionsmelankolien som særlig Sygdomsenhed. I $^2/_3$ af ialt 10 Tilfælde finder han ingen Ændring af Tilstanden. De øvrige Tilfælde er bedrede, d.v.s. Patienterne er rolige, samlede, kan i større eller mindre Udstrækning passe deres Arbejde i Hjemmet. Fuldstændig Helbredelse finder Jacobi kun i 1 Tilfælde. Noget bedre ligger Forholdene, hvor det drejer sig om Faser i en maniodepressiv Psykose. Jacobi angiver ikke her noget Tal, men meddeler flere Tilfælde, hvor der er kommet Helbredelse. Hvad de paranoide Psykoser angaar, finder Jacobi Bedring i 3 af 11 Tilfælde. Disse Patienter kan udskrives, deres Vrangforestillinger afsvækkes, de affinder sig i nogen Grad med dem. I de øvrige Tilfælde ses ingen Bedring. Endelig omtaler Jacobi 7 Tilfælde af psykogen Psykose i Klimakteriet, d.v.s. Depressioner, hvor psykiske Traumer synes at have spillet en overvejende patogenetisk Rolle. Ogsaa her finder han lignende daarlige Resultater som ved de andre depressive Tilstande, hvad der i nogen Grad faar ham til at betvivle Rigtigheden af den stillede Diagnose.

Hoch & Mc Curdy's Arbejde (1922) former sig som en Efterundersøgelse af 108 Tilfælde af »Involutionsmelankoli«, observeret paa Hospital i Aarene 1895—1905. Heller ikke dette Materiale vedrører udelukkende Klimakteriet, idet det rummer baade Mænd og Kvinder i Alderen 39—68 Aar, Flertallet er over 50 Aar. Det lykkes Forfatterne at skaffe Oplysninger om 67 af de 108 Tilfælde. De deler Materialet i 2 Grupper. 1) Benigne Tilfælde d.v.s. Tilfælde, der helbredes, ialt ca. $^2/_3$. Disse Patienter har udtalt Stemningspræg, er ofte angstprægede, rastløse, røber Vrangforestillinger af depressiv Art. Bedring begynder at indtræde efter gennemsnitlig $9^1/_2$ Maaned, Helbredelse indtræder efter 4 Maaneder til 6 Aar med en gennemsnitlig total Varighed af $20^1/_2$ Maaned. 2) Kroniske Tilfælde, den ene Trediedel af samtlige. Som særlig karakteristiske Symptomer for disse Patienter fremhæver Forfatterne mangelfuldt udtalt eller inadæquat Affekt, Gnavenhed, groteske hypochondre Vrangforestillinger ofte vedrørende Fordøjelseskanalen. Forfatterne er noget usikre i deres Standpunkt over for Involutionsmelankoliens nosologiske Stilling; men det forekommer dem, at meget taler for at betragte de benigne Tilfælde som maniodepressive Psykoser, de maligne som særlige Former af dementia præcox.

Alt i alt er Undersøgelserne over Prognosen for de psykiske Lidelser i Klimakteriet faatallige og lidet overensstemmende. Det maa være af Interesse at foretage en Undersøgelse, der saavidt muligt indskrænker sig til Lidelser i selve Klimakteriet (jfr. *Kehrer),* som bygger paa et nogenlunde stort og alsidigt Materiale, og som kan opvise en tilstrækkelig lang Observationstid.

Opgaven for de Undersøgelser, der i det følgende skal refereres, er saaledes en dobbelt. For det første at yde Bidrag til Klarlæggelsen af den klinisk-nosologiske Stilling af de psykiske Lidelser, der opstaar i Klimakteriet, for det andet at skaffe Oplysning om deres Prognose. I Overensstemmelse med Kretschmers og Birnbaums Tankegange vil man søge at skaffe sig Kendskab til de forskellige patogenetiske og patoplastiske Faktorer, Patienternes arvelige Belastning, psykiske og somatiske Konstitution, exogene, psykiske og somatiske, Faktorer. Man vil søge at belyse Klimakteriets biologiske og psykologiske Betydning for de psykiske Lidelser, der optræder i denne Livsfase.

KAPITEL II.

FREMGANGSMAADE VED UNDERSØGELSEN

Som berørt i det foregaaende Kapitel er det ved en katamnestisk Undersøgelse vigtigt at have en tilstrækkelig lang Observationstid. For lang er det imidlertid ikke hensigtsmæssigt at gøre den, naar det drejer sig om Undersøgelse af Psykoser i en mere fremrykket Alder. Man har i det foreliggende Arbejde valgt en Observationstid af 10—15 Aars Varighed.

Patientmaterialet stammer fra en psykiatrisk Hovedstads-Modtageafdeling (Kommunehospitalets VI Afdeling i København). Man har gennemgaaet Journalerne for samtlige Kvinder indlagt i Femaaret 1923—27 incl.[1]); blandt disse har man udtaget Journalerne for de Patienter, som ved Indlæggelsen var i Klimakteriet. Efterundersøgelserne har fundet Sted i Aarene 1936—38 paa et saadant Tidspunkt, at der for den enkelte Patients Vedkommende altid har været forløbet mindst 10 Aar siden Indlæggelsen paa Kommunehospitalet. Man har særlig villet studere de psykiske Lidelser, der i Klimakteriet har deres første Udbrud[2]), og som ikke har anden sikker exogen Ætiologi. Man har derfor ikke medtaget Psykoser, der allerede har bestaaet i flere Aar før Klimakteriet, gamle Schizofrenier eller maniodepressive Psykoser, der tidligere har manifesteret sig ved velkarakteriserede Anfald. Endvidere har man udeladt Psykoser ved organiske Hjernelidelser (dementia paralytica, encephalitis epidemica chronica), Alkoholpsykoser samt andre lignende Sygdomme, ved hvilke Klimakteriets eventuelle patogenetiske eller patoplastiske Virkning paa Forhaand maatte antages at være trængt i Baggrunden af andre Faktorer.

Hvorvidt en Patient er i Klimakteriet eller ej, kan til Tider være vanskeligt at afgøre. I Almindelighed danner Mensesuregelmæssigheder respektive Ophør af Menses Rettesnoren, og det slaar vel ogsaa som Regel til

---

[1]) Kommunehospitalets VI Afdeling var paa dette Tidspunkt eneste psykiatriske Modtageafdeling i Københavns Kommune.

[2]) I Kapitlet om de psykopatiske Tilstande indgaar dog flere Patienter, som tidligere i Livet har frembudt manifeste psykopatiske Reaktioner. Man har betragtet disse som en Hjælp til Klarlæggelse af Patienternes psykiske Konstitution.

(*Halban* (32)). *Wiesel* (103) nævner dog, at man har set Graviditet indtræde efter Menses's Ophør. Man kan heller ikke vente, at Bortfaldet af Ægcelleproduktionen og Ovariernes interne Sekretion altid forløber ganske parallelt. Hedestigninger, Svedudbrud og andre somatiske Symptomer kan være Tegn paa et begyndende Klimakterium i Tilfælde, hvor Menses endnu er regelmæssige og af samme Styrke som tidligere. I det foreliggende Arbejde har man medtaget de psykiske Lidelser, som er begyndt tidligst 2 Aar før de første Mensesuregelmæssigheder, respektive senest 2 Aar efter Menses's definitive Ophør. *Farrar & Franks* (26) anvender samme Tidsgrænse ved deres Undersøgelser. Den er selvfølgelig vilkaarlig, men formentlig praktisk anvendelig.

Materialet omfatter ialt 216 Patienter. Efter endt Efterundersøgelse har imidlertid 24 Patienter maattet gaa ud af Materialet. 14 af disse Patienter opfyldte ved nærmere Undersøgelse ikke de ovenfor nævnte Betingelser med Hensyn til Sammenfald af Psykoseudbrud og Klimakterium. Hos flere havde der ganske vist været uregelmæssig Menstruation under selve Psykosen; men efter dennes Afløben var Menstruationen atter blevet regelmæssig, og først flere Aar senere var Menopausen indtraadt definitivt. Hos 3 Patienter afslørede Lidelsen sig under det senere Forløb som organisk Hjernelidelse, og i 4 andre Tilfælde fandtes Komplikation med Epilepsi, Alkoholisme eller svær Imbecilitet. 2 Patienter viste sig tidligere at have haft psykotiske (schizofrene) Faser, og hos 1 Patient, der havde ligget under Diagnosen Obs. for paranoia zelotypica (ret kortvarigt Ophold), viste Jalousiforestillingerne sig næppe uberettigede. Af de 24 Patienter er 18 personlig efterundersøgte, fra 1 foreligger skriftlig Katamnese, 5 er døde.

Det egentlige Materiale omfatter herefter 192 Patienter; de i det følgende nævnte Tal vedrører udelukkende disse Patienter. 5 er døde under Opholdet paa Kommunehospitalet, 76 er udskrevne til Hjemmet, event. Rekreationsophold, 111 er overflyttede til Sct. Hans Hospital. En Del Patienter har været indlagt flere Gange; de anførte Tal angiver henholdsvis de Patienter, der kun har ligget paa Kommunehospitalets VI Afdeling, og de Patienter, der en eller flere Gange har været overførte til Sct. Hans Hospital.

Af de 111, der er blevet overflyttede til Sct. Hans Hospital, er 20 døde der, 64 er atter udskrevne, medens 27 endnu henligger paa Hospitalet paa Tidspunktet for Efterundersøgelsen. Man har gennemgaaet Journalerne for samtlige paa Sct. Hans Hospital indlagte Patienter, og af de 27, der endnu opholder sig paa Hospitalet, har man foretaget personlig Efterundersøgelse. For at faa saa fyldige Oplysninger som muligt om Patienternes arvelige Belastning og præpsykotiske Habitus har man gennem Hospitalets Kontor og Københavns Folkeregister søgt at komme i Forbindelse med Paarørende til Patienterne. Dette er lykkedes for 22 af de nævnte 27 Patienter; det har væsentlig drejet sig om Ægtefæller, Søskende eller Børn af Patienterne

76 Patienter er som omtalt udskrevne direkte fra Kommunehospitalet, 64 fra Sct. Hans Hospital; de udskrevne Patienters samlede Antal er altsaa 140. Opsporingen af disse er for de flestes Vedkommende sket gennem Folkeregistret. 25 Patienter har Folkeregistret dog ikke kunnet identificere. Disse Patienter er med Undtagelse af 2 fundet gennem »Frelsens Hær«s Eftersøgelseskontor. De to sidste har man endelig opsporet ved Hjælp af den Sygekasse, der har staaet som Betaler under Hospitalsopholdet. *Det er saaledes lykkedes at opspore samtlige udskrevne Patienter;* hvad de døde angaar, har man ad de nævnte Veje faaet Oplysning om Dødsdatoen.

Skal en Efterundersøgelse være effektiv, maa der i saa vid Udstrækning, som overhovedet mulig, skaffes Oplysninger om Patienternes Tilstand indtil Tidspunktet for Efterundersøgelsen, for de dødes Vedkommende indtil Dødens Indtræden. En Efterundersøgelse af Patienter med psykiske Lidelser vil imidlertid altid frembyde særlige Vanskeligheder. En psykisk Lidelse angriber Individet i Centrum, den angaar dets egentlige Jeg; Patienten er ganske anderledes subjektivt indstillet over for sin Sygdom, end hvis det drejer sig om en hvilken som helst somatisk Lidelse. Mange Patienter vil føle en vis Uvilje og Skyhed ved paany at skulle gøre Rede for Psykosen og de Oplevelser, der knytter sig til den, særlig naar Undersøgelsen som her foretages af en Patienten ukendt Læge. For nogle Patienter er Erindringen om Sygdommen saa affekt- og ulystbetonet, at en Efterundersøgelse vil være en ikke ringe psykisk Belastning for Patienten. I al Almindelighed maa man gaa ud fra, at de fleste Patienter ikke holder af at tale om eller blive mindet om, at de tidligere har ligget paa et Sindssygehospital. Dette skyldes ikke alene det her omtalte, men ogsaa det blandt Lægfolk udbredte Fejlsyn paa Sindssygehospitaler og sindslidende Mennesker. Er Patienten efter Udskrivelsen kommet i nye Omgivelser eller har skiftet Stilling, kan man ved en ikke tilstrækkelig taktfuld Efterundersøgelse komme til at røbe det Hospitalsophold, som Patienten har holdt hemmeligt. En speciel Vanskelighed for Efterundersøgelsen kan endvidere paranoide Patienter berede, derved at de straks bliver fjendtligt indstillede over for den Henvendelse, man retter til dem, og udlægger den paranoidt.

En Efterundersøgelse foretages hyppigst paa 2 Maader, enten skriftligt ved Tilsendelse af et mere eller mindre detailleret Spørgeskema til Patienten eller mundtligt ved en personlig Samtale mellem Patienten og Undersøgeren. Den skriftlige Katamnese frembyder ikke saa faa Fejlkilder. Mange Mennesker, særlig jævne, har stor Vanskelighed ved at udtrykke sig skriftligt, især naar det gælder deres psykiske Forhold. Selv om man tilsender dem et udførligt Spørgeskema, er der Mulighed for, at de fortaber sig i uvedkommende Detailler, medens man ikke faar Oplysning om mere væsentlige Ting. Mange af Patienten selv upaaagtede Forhold samt alle de

Nuancer, som kun en Samtale kan faa frem, gaar man ganske Glip af ved den skriftlige Efterundersøgelse. Endelig rummer denne en Fare for direkte fejlagtige Oplysninger saavel i simulatorisk som dissimulatorisk Retning. Man maa derfor give *Dreyfus* Ret, naar han skriver, at en skriftlig Katamnese i nogle Tilfælde er mere vildledende end ingen Katamnese.

Disse Fejlkilder er bortelimineredе eller i hvert Fald betydelig reducerede ved den personlige Efterundersøgelse. I Særdeleshed ved psykiske Lidelser, hvor det personlige Indtryk af Patienten spiller saa stor en Rolle, er den personlige Katamnese absolut at foretrække for den skriftlige. I det her foreliggende Arbejde har den personlige Efterundersøgelse derfor været Hovedmetoden, og kun hvor den ikke har kunnet lade sig gennemføre, har man anvendt den skriftlige Fremgangsmaade.

Har man besluttet sig til den personlige Efterundersøgelsesmetode, bliver det næste Spørgsmaal, hvordan man kommer i Forbindelse med Patienten og bedst overvinder de føromtalte almindelige Vanskeligheder ved en Efterundersøgelse af psykiatriske Patienter. For at lade Henvendelsen til Patienterne ske paa saa diskret og skaansom en Maade som muligt, har man ladet den foregaa gennem en Socialhjælper (»socialworker«), som personlig har opsøgt alle de udskrevne Patienter (for saavidt de har boet i København og nærmeste Omegn). Hun har paa en venlig og ligefrem Maade forklaret Patienterne, hvorom Sagen har drejet sig. Patienterne har nok til at begynde med kunnet være lidt afvisende og betænkelige over for den uventede Henvendelse; men i de fleste Tilfælde er det lykkedes Socialhjælperen at overvinde Betænkelighederne og at faa aftalt et Møde mellem Patienten og Undersøgeren enten paa Kommunehospitalet, hvad man har anset for det mest formaalstjenlige, eller i Patientens Hjem. Kun i faa Tilfælde har Patienterne ikke villet lade sig undersøge af Lægen; Socialhjælperen har da selv søgt efter bedste Evne at faa Oplysninger om Tilstanden siden Udskrivelsen fra Hospitalet. Ganske enkelte Patienter har straks afvist Socialhjælperen og overhovedet ikke villet udtale sig.

Værdien af en Socialhjælper ved et katamnestisk Undersøgelsesarbejde maa i det hele stærkt fremhæves. I adskillige Tilfælde har hun maattet opsøge Patienterne mange Gange — indtil 10 — paa alle Tider af Dagen, inden hun har truffet dem hjemme. Hun har derved sparet Undersøgeren for meget tidsrøvende Arbejde. Ved sine uventede Besøg i Hjemmene har Socialhjælperen faaet et godt Indblik i Patienternes hjemlige Milieu, og ud fra den Maade hvorpaa Hjemmene har været holdt, har hun i mange Tilfælde kunnet danne sig et Indtryk af Patienternes Arbejdsevne. Hun har aflagt skriftlig Rapport efter hvert Husbesøg. Socialhjælperen har ialt besøgt 112 Patienter og 27 Patientpaarørende, idet man ogsaa har anvendt hende i adskillige Tilfælde, hvor man har søgt Forbindelse med Paarørende til Patienter paa Sct. Hans Hospital eller døde Patienter (se senere).

Tabel 1. Samlede Materiale: 192 Patienter.

	K. H. VI	S. H. H.	Udskr.	Ialt
Døde.....	5	20	30	55
I Live.....		27	110	137

Tabel 2. Efterundersøgelse af 110 udskrevne Patienter, der endnu er i Live.

Personlig efterundersøgte	94	Ptt.
Skriftlig Katamnese	2	»
Katamnese gennem Sindssygehospital ..... (ikke Sct. Hans Hospital)	1	»
Efterundersøgelse nægtet	13	»
Personlig Katamnese gennem Søn	1	
Skriftlig Katamnese gennem Paarørende	1	
Katamnese gennem Socialhjælper	5	
Ingen Katamnese	6	
Ialt	110	Ptt.

Af de 140 udskrevne Patienter er 110 endnu i Live, 30 er døde (Tabel 1). Efterundersøgelsen af de 110 endnu levende Patienter fremgaar af Tabel 2. 94 Patienter er personlig efterundersøgte; 57 har efter Tilsigelse givet Møde paa Kommunehospitalets VI Afdeling, de resterende 37 er besøgt i Hjemmet. Ved Besøgene i Hjemmene har Undersøgeren som Regel været ledsaget af Socialhjælperen. I 2 Tilfælde har man maattet nøjes med skriftlig Katamnese. 1 Patient har paa Tidspunktet for Efterundersøgelsen opholdt sig paa et andet Sindssygehospital end Sct. Hans Hospital (Viborg Sindssygehospital). Man har her nøjedes med de Oplysninger, der er fremgaaet af Hospitalets Journal. 13 Patienter har nægtet at lade sig efterundersøge. I 1 af disse Tilfælde har man faaet gode, personlige Oplysninger af en Søn af Patienten, i et andet Tilfælde har man skriftlige Oplysninger fra en Paarørende (Læge) til Patienten. I 5 Tilfælde er det lykkedes Socialhjælperen at faa visse katamnestiske Oplysninger. I andre 5 Tilfælde er hun straks blevet afvist ved sin Henvendelse til Patienten. Endelig er der 1 Patient — den eneste i Materialet bosat paa Bornholm — fra hvem man ikke har faaet Svar paa en skriftlig Forespørgsel. Om de sidste 6 Patienter ved man altsaa blot, at de endnu er i Live, samt at de kan klare sig uden for et Hospital.

Blandt de 94 udskrevne og personlig efterundersøgte har man i 14 Tilfælde faaet supplerende Oplysninger af Paarørende. Det havde muligvis

været gavnligt, om man noget hyppigere havde søgt Forbindelse med de Paarørende; naar man har undladt dette, skyldes det Diskretionshensyn og Ønsket om ikke at saare Patienterne.

30 Patienter er døde efter Udskrivelse fra Kommunehospitalet eller Sct. Hans Hospital. Med Kendskab til Dødsdatoerne har man i Rigsarkivet kunnet finde Dødsattesterne. Herved har man faaet Oplysning om Dødsaarsag og Dødssted. 12 Patienter er døde paa Hospital; man har i disse Tilfælde gennemgaaet vedkommende Afdelings Journal. I 12 Tilfælde er det lykkedes at opspore Paarørende til de afdøde og paa denne Maade at faa etableret en Katamnese. I 2 Tilfælde har man faaet visse Oplysninger gennem de praktiserende Læger, der har udstedt Dødsattesterne. Det kan ikke nægtes, at Oplysningerne om de døde er ret mangelfulde. Adskillige Patienter er døde ugifte, og Paarørende har ikke kunnet opspores. Og selv i Tilfælde, hvor saadanne findes, er det ikke altid saa lige til at komme ofte 6—8 Aar efter, at Patienterne er døde, og spørge ud om Sygdommens Forløb. De Oplysninger man eventuelt faar, kan endvidere alene paa Grund af det forløbne Tidsrum være ret ufyldestgørende.

Man har her skildret de Veje, man er gaaet for at naa saa fyldestgørende en Efterundersøgelse som muligt. Det er lykkedes at opspore samtlige 192 Patienter. 55 Patienter er døde. 137 Patienter er endnu i Live. 121 af disse (udskrevne ÷ Patienter paa Sct. Hans Hospital) er personlig efterundersøgte, om 10 foreligger der skriftlig eller anden Form for Katamnese, om 6 er der ingen Oplysninger udover, at de klarer sig uden for et Sindssygehospital.

I de følgende Kapitler skal der gøres Rede for de foretagne Undersøgelser. Paa Basis af Journaloplysninger og Katamnese har Forfatteren stillet en Diagnose i hvert enkelt Tilfælde. Disse Diagnoser vil danne Grundlaget for den Maade, hvorpaa Materialet er inddelt, og for den Rækkefølge, hvori Sygehistorierne skal meddeles.

Materialet falder herefter i 3 Hovedgrupper: 1) Psykopatiske Tilstande, 2) maniodepressive Psykoser, 3) schizofrene Psykoser.

I et afsluttende Kapitel skal man drage Konklusionerne af de foretagne Undersøgelser og sammenligne dem med Resultatet af tidligere Undersøgelser.

KAPITEL III.

PSYKOPATISKE TILSTANDE

De Tilfælde, der skal meddeles i dette Kapitel, er Sygdomsbilleder, paa hvilke Forfatteren har stillet Diagnosen psykopatiske Tilstandsformer.

Psykopatien er karakteriseret ved Forstyrrelser, der angaar Følelses- og Viljeslivet samt den karakterologiske Opbygning. Disse Forandringer er af overvejende kvantitativ Art. Psykopatens psykiske Egenskaber adskiller sig i og for sig ikke fra den normale Psykes; men Ligevægten mellem dem er forstyrret. Disharmoni og indre Splittelse er et Grundtræk i Psykopatens Sjæleliv.

Psykopatien deles almindeligvis i den erhvervede og den konstitutionelle. Til Grund for den erhvervede Psykopati ligger som Regel Encephalitis, Hovedtraumer eller andre svære Beskadigelser af Hjernen. Som omtalt i det foregaaende Kapitel har man saavidt muligt udeladt Tilfælde af denne Art af det foreliggende Materiale. Til Forklaring af vore Tilfælde kan der da kun foreligge 2 Muligheder. Enten maa de psykopatiske Syndromer opfattes som Sygdomssymptomer foraarsagede af den klimakterielle Involution, eller de maa betragtes som Reaktioner opstaaet paa Basis af et bestaaende konstitutionelt Anlæg. Som det vil ses af det følgende, og som det nærmere skal omtales i Slutningen af dette Kapitel, er det sidste i overvejende Grad Tilfældet.

Den konstitutionelle Psykopati hviler, som det ligger i Betegnelsen, paa et medfødt, arveligt Grundlag. Individets Temperaments- og Karakteranomalier er af varig Art og giver sig til Kende gennem hele Livet, omend ofte i meget variabel Grad. Psykopatens Reagibilitet er gennemgaaende større end det normale Individs; dette er en naturlig Følge af den psykopatiske Mangel paa Afbalancerethed, indre Stabilitet og Harmoni. Psykopatens Livsløb forløber derfor ofte efter en Kurve med mange, mindre eller større Udsving. Udsvingene kan være foraarsaget af normal-fysiologiske Forhold (Pubertet, Klimakterium, Senium o.s.v.), legemlige Sygdomme samt de ydre Kaar og Oplevelser, der bliver disse Mennesker til Del. Samspillet mellem disse Forhold og det konstitutionelle Grundlag betinger det

ydre, fænotypiske Billede. Ofte gør flere Faktorer sig gældende samtidig, og i det enkelte konkrete Tilfælde kan det være vanskeligt at afgøre, hvor stor Betydning man skal tillægge den enkelte Faktor.

En Inddeling af Psykopatierne er vanskelig; det har været forsøgt mange Gange, men nogen tilfredsstillende Løsning er endnu ikke naaet. En naturlig og logisk Fremgangsmaade vilde det være at søge en Inddeling hvilende paa et arve- og konstitutionsbiologisk Grundlag. Et indgaaende Kendskab til de tilgrundliggende Karakterejendommeligheders Nedarvnings- og Kombinationsforhold vilde danne Basis for en rationel Typeinddeling. Man mener paa nuværende Tidspunkt ad denne Vej at have afgrænset enkelte Typer, nemlig den hyperthyme, den stemningsløse og den viljessvage Type; men alt i alt er den arvebiologiske Analyse af den konstitutionelle Psykopati i Øjeblikket ikke saa fremskredet, at den kan danne Grundlag for en mere gennemført Typeinddeling.

Af rent fremstillingsmæssige Grunde er det imidlertid nødvendigt at foretage en Gruppering af det Materiale, for hvilket der her skal gøres Rede. Da en arvebiologisk, virkelig rationel Inddeling er umulig, har man i den følgende Gruppering af Stoffet mindre taget Hensyn til de psykopatiske Habitualtilstande, men mere til de Syndromer og Tilstandsformer, under hvilke den psykopatiske Konstitution rent klinisk har manifesteret sig i de foreliggende Tilfælde. Inddelingen bygger i det væsentlige paa *Wimmers* (108) Inddeling af de konstitutionelle Psykopatier. Mellem de forskellige Grupper findes naturligvis jævne Overgange, og om mange enkelte Tilfælde vil man kunne diskutere, om det skal henregnes til den ene eller den anden af de anvendte Grupper.

a) Neurasteniforme og psykasteniske Tilstande.

Sygehistorie Nr. I.

Født 1880. Ugift Kontoristinde.

Kommunehospitalets VI Afd. 26/12 1924—27/2 1925. Journal Nr. 210/25. Diagn. Nervosismus klimakterialis.

Menses fra 13-Aarsalderen, tidligere regelmæssige, ofte ledsaget af »Humørsyge«. De sidste Mdr. uregelmæssige.

Inden for samme Tidsrum har Pt. lidt af Hjertebanken med Angst og Rysten af hele Kroppen. Tillige Svimmelhed og Hovedpine. Søvnen har været urolig med uhyggelige Drømme.

Den legemlige Undersøgelse frembyder intet abnormt.

Under Opholdet en Del lignende Klager. Ingen fremtrædende depressiv Forstemning. Ved Udskrivelsen angiver Pt. Velbefindende.

Socialhjælpers Journal. 29/6 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at komme og tale med Lægen.

Katamnese 7/8 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om sin Familie forklarer hun, at Faderen var en taus, streng Mand, Moderen var stærkt stemningssvingende, hidsig, opfarende. En Broder er pedantisk, lider af Pladsangst, lever nu for sig selv som Særling. En anden Broder har flakket hele

Europa rundt, vendte som ældre hjem til Danmark, begik kort efter Hjemkomsten suicidium per suspensionem.

Pt.s ydre Livsløb har været ret omskifteligt. Hun er født i Kbhvn., hvor Faderen var Gasværksarbejder. Har gaaet i Kommuneskole; lærte som ung Handskesyning. Var dog utilfreds ved Tanken om at skulle leve sit Liv som Syerske. Har altid interesseret sig for Musik; tog, samtidig med at hun syede, Undervisning i Orgelspil, i hvilket det lykkedes hende at tage Examen fra Konservatoriet 26 Aar gl. Ernærede sig derefter i en Del Aar som Organist, var bl. a. 5 Aar Organist ved en Købstadskirke. 38 Aar gl. (1918) konverterede hun imidlertid til Katholicismen og opgav sin Stilling (fast Ansættelse) i den danske Folkekirke. Fik derefter Arbejde som Kontoristinde, kom ind i en større Virksomhed, men fik sin Afsked ved dennes Likvidation 1933. Maatte da genoptage sin Ungdoms Beskæftigelse, Handskesyning, og arbejder nu paa Systue i et Firma.

Om sin psykiske Konstitution oplyser hun, at hun altid har været ret stærkt stemningssvingende, følsom, nærtagende. Præmenstruelt ofte deprimeret, alt var sort, ingen Mennesker brød sig om hende, hun var et »Udskud«. I Selskab med gode Venner kan hun blive livlig, talende, synger, spiller, bliver næsten »overgiven«. Ingen endogene Exaltationer og bortset fra de præmenstruelle Dysforier ej heller endogene Forstemninger. Har lige fra Barndommen været tilbøjelig til Angstanfald; Anfaldene er kommet umotiveret, som yngre tildels i Form af Angst for at faa Krampe (havde set en lille Pige faa Krampeanfald). Hun føler Angst, naar hun gaar over Broer, forbi dybe Kælderhalse o. l., føler en »Sugen« mod Dybet.

Særlig som ung ret ærgerrig, havde »Kunstnerdrømme«. Har næppe været ganske uden Evner, det lykkedes hende i hvert Fald at give et Par mindre Koncerter.

Har altid været religiøst indstillet. Kom som Barn og ung meget i indremissionske Kredse. Har tumlet en Del med religiøse Problemer, især Spørgsmaalet om Fortabelse og Frelse. Kunde efterhaanden ikke finde sig til Rette i Folkekirken, fik ikke Svar paa sine Spørgsmaal, fandt Tonen inden for Indremission uærlig og sødladen. Dette medførte angiveligt, at hun som nævnt i 38-Aarsalderen blev Katholik, skønt hun samtidig maatte opgive sin faste Levevej som Organist. I Katholicismens faste System har hun fundet Fred og Hvile, Svar paa alle Spørgsmaal.

Pt. har lige fra Ungdommen været tilbøjelig til Masturbation. Det har pint hende meget, hun har kæmpet meget derimod. Det katholske Skriftemaal har her været hende en stor Støtte. Medens det var utænkeligt, at hun i indremissionske Kredse kunde berøre noget saadant, fandt hun her i Skriftespejlet trykte Spørgsmaal vedrørende disse Ting. Hun erfarede, at det her drejer sig om noget ret alment og ikke noget for hende specielt.

Savnet af Ægteskab og Børn har i Perioder været stærkt. Hun indrømmer, at hun præklimakterielt, i 41-42-Aarsalderen, følte en særlig stærk sexuel Trang.

De ovennævnte nervøse og anxiøse Symptomer var særlig udtalte ca. 1 Aarstid før og nogle Maaneder efter Hospitalsopholdet. Ydre Aarsagsmomenter kan hun ikke pege paa. Derefter rettede hun sig og har ikke siden haft lignende Perioder, selv om hun nok til Tider, særlig om Foraaret, har kunnet lide af Træthed, Hovedpine, Hjertebanken, Angstfornemmelser. Hun har til Stadighed passet sit Arbejde og derved ernæret sig selv.

Pt. gør ved Samtale et livligt, intelligent, ret temperamentsfuldt Indtryk. Man kommer hurtigt paa Talefod med hende, og hun udtaler sig efterhaanden ret aabent om sine Forhold. Sit omskiftelige Liv betragter hun som en Tugt og Prøvelse fra Gud. Hun har haft et vanskeligt Sind; naar andre Mennesker har sagt, at hun var »vigtig« og »hovmodig«, har der sikkert været noget om det; der har været meget i hende, »der skulde knækkes«.

Somatisk. Lille, tæt, kraftig, pyknisk Skikkelse. Vægt 70 kg, Højde 149 cm, Brystbrdde 26 cm, Brystdybde 23 cm, Index Strømgren: + 0,55.

Denne Patient er arveligt belastet i psykopatisk Retning. Hun har selv et letbevægeligt, følsomt Temperament med lettere tvangsneurotiske Tendenser, præmenstruelt ofte Forstemninger. Hun er religiøst søgende og spekulerende for tilsidst at havne i Katholicismens faste og sikre System. Sexuelt utvivlsomt utilfredsstillet (ugift) med Tilbøjelighed til Masturbation og deraf følgende Anger og Selvbebrejdelse. I Klimakteriet gennemgaar hun en neurasteniform Fase, ved hvis Fremkomst mere øjeblikkelige ydre Forhold eller Oplevelser ikke synes at have spillet nogen Rolle. Denne Fase varer ca. $1^1/_2$ Aar, hvorefter der indtræder Helbredelse, for saavidt Patienten vender tilbage til sin Habitualtilstand. Hun har siden været fuldt arbejds- og erhvervsdygtig. Somatisk er hun Pykniker.

Til dette Tilfælde slutter sig Sygehistorierne Nr. 1—3. I alle disse 3 Patienters Familie findes psykopatiske Manifestationer i Form af Nervøsitet, Sindsuligevægtighed, Alkoholisme. Alle 3 Patienters Habitualtilstand falder inden for den konstitutionelle Psykopatis Rammer, Nr. 1 af overvejende psykastenisk Type, Nr. 2 og 3 med overvejende emotionelle Symptomer, Nr. 2 muligvis med et syntont Islæt. I Klimakteriet gennemgaar de alle en neurasteniform Fase, hvis Varighed er henholdsvis 2—3 Aar, ca. 4 og ca. 5 Aar. Exogene ætiologiske Momenter har, bortset fra Klimakteriet, ikke kunnet paavises. Alle Patienterne er helbredte, for saavidt de er vendt tilbage til deres psykiske Habitualtilstand og har genvundet deres Arbejdsevne. Somatisk er alle Patienterne af pyknisk Habitus.

Sygehistorie Nr. II.

Født 1879. Gift med Lagerarbejder.

Moderen nervøs, Pt.s Søskende, en Broder og en Søster, nervøse, lettrættede.

Pt. er født i Fredericia, Datter af Avlsbruger; almindelig Skolegang. Hun opholdt sig i Hjemmet til 25-Aarsalderen. Ernærer sig derefter som Hospitalsdagvagt og ved Rengøring. Bliver gift Maj 1923, men har forinden boet adskillige Aar sammen med Manden; han er fraskilt og har ikke kunnet »faa Papirerne i Orden«.

Har altid været plaget af træg Afføring. Indlægges 1923 paa Bispebjerg Hospital Afd. B (Diagn.: Obstipatio, Asthenia, Gastroptosis, Nephroptosis).

Menses fra 14-Aarsalderen. 6 naturlige Fødsler. Ingen psykiske Reaktioner under Pubertet, Menses eller Graviditet. Menopause 1924 efter kortere Tids Menses-uregelmæssigheder.

Samtidig begynder Pt. at lide af Oppressionsfornemmelser, Knugen for Brystet, Aandenød, ubestemte Smerter i Mave, Ryg og Extremiteter, Hovedpine, Søvnløshed, Følelse af Kulde og Sved. Føler sig ofte ængstelig, nærmest ubestemt Dødsfrygt. Indlægges som Følge heraf

Kommunehospitalets VI Afd. 17/3—11/5 1924. Journal Nr. 703/24. Diagn.: Nervosismus, Climacterium. Under Opholdet Klager som beskrevet.

Somatisk: Mager, Underlivet smalt med høj, epigastrisk Vinkel. Iøvrigt intet abnormt.

Bedret ved Udskrivelsen.

Socialhjælpers Journal. 13/8 1938. Besøg paa Pt.s Bopæl. Træffer kun Manden. Han mener dog paa Pt.s Vegne at kunne love, at Pt. gerne vil komme og tale med Lægen. Han er yderst høflig og anmoder om at hilse Lægen og takke, fordi han har Interesse for Pt.

Katamnese 23/8 1938. Pt. møder efter Tilsigelse. Om sine ydre Kaar fortæller hun, at de økonomiske Forhold altid har været smaa, hun har maattet arbejde uden for Hjemmet, Børnene har tidligt maattet ud at tjene. Manden er hidsig, opfarende, har ofte slaaet hende. Undertiden har han smidt hende ud og laaset Døren. Hun har fundet sig i det og ventet, til han har lukket op igen, »man vil nødig lave Skandale af Hensyn til de andre Husbeboere og Børnene.«

Om sin psykiske Habitualtilstand forklarer Pt., at hun som Barn var mørkeræd, ængstelig, kunde i Skolen ryste for en streng Lærer. Ogsaa som voksen letskræmt, nærtagende, let til Taarer, let rørt. Aldrig længerevarende Forstemninger, ingen endogene Stemningssvingninger. Ikke hidsig eller opfarende. Har aldrig haft særlig mange Kræfter, fik allerede som 20-aarig »Nervemedicin og styrkende Medicin«.

Samtidig med at Menses blev uregelmæssige, begyndte Pt. at lide af indre Uro og umotiveret Angst; dette staar nu for hende som det mest fremtrædende, »en forfærdelig Angst.« Samtidig var hun meget træt, kunde ikke overkomme det huslige Arbejde. Mener ikke, hun var irritabel; der var heller ikke noget i Vejen med Humøret som saadant.

Efter Hjemkomsten fra Hospitalsopholdet var hun stadig daarlig. (Vedlagt Journalen findes et Brev fra Pt. til Reservelægen, dateret 28/5 24, hvori hun beder om en Recept paa Nervemedicin, klager over Hovedpine, Hjertebanken, daarlig Søvn; beklager sig samtidig over den vanskelige Mand). Efteraaret 24 laa Pt. en Maaned paa Bispebjerg Hospital Afd. C og var derefter en Maaned paa Rekreationshjem. Foraaret 25 var hun atter indlagt paa samme Afdeling, hvorefter hun rejste til sin Moder i Jylland, hos hvem hun opholdt sig Maj—September 25. (Journaler fra nævnte Hospitalsophold har ikke kunnet fremskaffes). Derefter begyndte hun lidt efter lidt at genoptage Arbejdet i Hjemmet. Der gik dog ialt 4—5 Aar, inden Pt. nogenlunde genvandt sine Kræfter.

Hun har til Stadighed lidt af dyspeptiske Forstyrrelser. Atter indlagt Bispebjerg Hospital Afd. C 1934 (23/2—12/3 34, Diagn.: Achylia gastr., obstip. chr.). Er blevet opereret for »kronisk Blindtarmsbetændelse« paa Sct. Lucasstiftelsen August 1934. Efter Operationen dog stadig afvekslende Diarrhoe og Obstipation med Slim paa Afføringen.

Helt som før Klimakteriet mener Pt. ikke, hun er blevet, selv om hun ogsaa før den Tid var nervøs. Hun har en Del legemlige Klager, strammende Fornemmelser over Mellemgulvet, Smerter langs Rygsøjlen stigende op i Hovedet. Bliver let træt, maa ofte hvile sig under sit Arbejde. Uroen og den umotiverede Angst har derimod forladt hende. 4 voksne Børn boer hjemme, Familien beboer en 4-Værelseslejlighed, Pt. laver Mad, gør Indkøb, passer det meste af det huslige Arbejde.

Pt. vil aldrig have følt nogen særlig stærk Libido; den svandt helt i Klimakteriet uden forudgaaende Stigning.

Pt. gør ved Samtale et psykisk naturligt Indtryk. Ingen Stemningsforskydning. Ingen Senilitetstegn.

Somatisk. Lille og spinkel; astenisk Type.

Denne Patient er Psykasteniker; i hendes Familie findes lignende Tilfælde. I Klimakteriet gennemgaar hun en neurasteniform, angstpræget Fase. Denne er af 4—5 Aars Varighed og efterfølges af betydelig Bedring, men

ikke fuldstændig Helbredelse. Patienten synes ikke, hun er blevet den samme som før Klimakteriet. Den meget ubehagelige Angstfølelse er forsvundet; men Patienten frembyder stadig en Del ubestemte legemlige Klager og bliver let træt. Trods dette synes hun dog at udføre et for sin Alder ikke helt ringe Arbejde. Vanskelige ægteskabelige Forhold i Forbindelse med mangeaarigt strengt Arbejde (6 Børn) har sikkert været medvirkende til, at Patienten efter Klimakteriet har været i nogen Grad udslidt og ikke været i Stand til helt at vende tilbage til sin Habitualtilstand. Somatisk er Patienten Asteniker.

I Sygehistorierne Nr. 4—7 er der heller ikke indtraadt fuldstændig Helbredelse, men dog en mere eller mindre betydelig Bedring.

I Tilfælde Nr. 4 er Angst ligesom i Sygehistorie Nr. II et fremtrædende Symptom. Hos denne Patient gaar der 7—8 Aar, inden hun delvis genvinder sin Arbejdsevne. Nr. 5 genoptager derimod betydelig hurtigere sit Arbejde. Hos Nr. 4 er det ikke lykkedes at paavise nogen familiær Disposition, hos Nr. 5 derimod findes flere Tilfælde af Nervøsitet af lignende Art som Patientens i Familien. Præmorbidt er Nr. 4 af den neurasteniskemotionelle Type, Nr. 5 mere udpræget psykastenisk. Specielle Faktorer i Milieuet af Interesse for Patienternes Sygdom synes ikke at have været til Stede. Somatisk er Nr. 4 Pykniker, Nr. 5 ukarakteristisk med Hældning mod det asteniske.

I Tilfældene 6 og 7 er Oplysningerne mangelfulde. Nr. 6 har nægtet lægelig katamnestisk Undersøgelse, man maa her nøjes med Socialhjælperens Oplysninger. Nr. 7 er død af interkurrent Sygdom, inden Undersøgelsen har fundet Sted; man har her faaet visse Oplysninger fra Patientens Sygekasselæge. Tilfældene er ikke klarlagt med Hensyn til arvelig Disposition, præmorbid Habitus og legemlig Konstitutionstype; ej heller Milieuet er tilstrækkelig oplyst. Nr. 6 har genvundet sin Arbejdsevne i hvert Fald i en saadan Grad, at hun har kunnet ernære sig selv. Om Nr. 7's senere Arbejdsevne har man ingen Oplysninger. Hendes psykiske Lidelse har dog ikke nødvendiggjort flere Hospitalsophold (de senere Indlæggelser har alle været foraarsaget af massive organiske Lidelser); endvidere har efter det oplyste mere udtalte psykiske Symptomer ikke været til Stede siden Klimakteriet. Man mener det derfor forsvarligt at betegne hende som bedret.

Sygehistorie Nr. III.

Født 1879. Fraskilt Rengøringskone.

Faderen stærkt fordrukken. Alle Pt.s Søskende nervøse, en Søster skal have været »paa Grænsen af Sindssygdom«, efter at hendes Mand suiciderede.

Pt. er født i Aalborg, Datter af Maskinarbejder. Hjemmet var fattigt, Pt. kom 10 Aar gl. paa Obels Tobaksfabrik. Efter Konfirmationen huslige Pladser. Senere beskæftiget med Kolportage af Bøger, de senere Aar i Samarbejde med en Mand, med hvem hun blev gift 34 Aar gl. Skilt 10 Aar senere; Manden skal have været uheldig, doven, »hysterisk«. Derefter ernæret sig som Rengøringskone.

Regelmæssigt menstrueret indtil 43-Aarsalderen; aldrig Partus. Derefter udsættende Menstruation indtil Menopausen 48 Aar gl. (1927).

Hun indlægges paa dette Tidspunkt paa

Kommunehospitalets VI Afd. 2/7—9/8 1927. Journal Nr. 1323/27. Diagn.: Climacterium, Nervosismus hypochondriformis. Hun udvikler ved Indlæggelsen en Mængde hypochondre Forestillinger. Synes altid at have været stærkt optaget af sit Helbred og har konsuleret adskillige Læger om højst forskellige Sygdomme. Den sidste Tid har hun været plaget af »Nervegigt«, som sidder allevegne i Kroppen. Fortæller villigt og ordrigt om sine Tilfælde.

Obj.: Intet abn. Temmelig korpulent.

Blodtryk: 135/90.

Under Opholdet talrige Klager. Det er, som om brændende Traade lægger sig op om Hovedet. Klager over Sm. fra »Nervebundtet« i Underlivet. Er ikke deprimeret, snarest smilende, naturligt beskæftiget.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 9/8—31/10 1927. Diagn.: Mb. ment. hystericus. Ogsaa her mange Klager, Sm. over Lænderne, der gaar op i Hovedet og ned i Benene. Snart har hun Kuldegysninger, snart brænder det som Ild over hele Kroppen. Hypochondert optaget af sine Fornemmelser; ret kværulerende, fuld af Kritik, ubehagelig over for Personalet. Uforandret ved Udskrivelsen, der finder Sted efter Pt.s Forlangende.

Kort efter Udskrivelsen flytter Pt. til Aalborg. Hun indlægges i de følgende Aar 6 Gange paa *Aalborg Kommunehospitals medicinske Afdeling, nemlig 1) 21/2—1/3 1928, 2) 3/1—10/2 1931, 3) 19/8—6/10 1933, 4) 25/5—26/6 1935, 5) 15/10—17/10 1935, 6) 5/11—19/11 1936. Diagn.: Neurasthenia.* Tilstanden er ret ens under de forskellige Ophold. Pt. klager over Sm. »allevegne«, i Hoved, Bryst, Ryg, Underliv, Extremiteter. Klagerne fremføres med rivende Tungefærdighed og med Anvendelse af dramatiske Udtryk. Udover subcutane Fedtinfiltrationer er der ikke fundet noget objektivt Grundlag for Pt.s Klager. Hun er kværulerende, misfornøjet, hver Udskrivelse finder Sted efter eget Forlangende.

Under et enkelt af Opholdene laver hun en Nat en større Scene. Løber paa Gulvet, trækker de andre Ptt. i Næsen, slaar efter Nattevagten og den tilkaldte vagthavende Læge. Da hun hører, at man vil overflytte hende til Sindssygeafdelingen, smutter hun ud paa W. C., hvor hun barrikaderer Døren, »ingen skal kommandere med hende.« Først da man faar sat en Stige til Vinduet, overgiver hun sig.

Katamnese 10/1 1938. Man besøger Pt. i hendes Hjem i Aalborg. Hun boer i et Kvistværelse i en gammel Ejendom; en faldefærdig Trappe fører op til hendes Logi. Værelset er fattigt møbleret, men der er ret rent og ordentligt.

Pt. forklarer, at hun allerede som Barn havde »daarlige Nerver«, var ængstelig, mørkeræd, led af Vandskræk. Siger, at hun altid har været »Askepot« i Familien, »fordi jeg var den kønneste«. Som ung vil hun have haft et godt Humør, livlig, kunde godt lide at komme sammen med andre. Har dog altid været nærtagende, let til Taarer. Kunde til Tider føle sig »ensom og forladt«, gaa ind paa sit Værelse, »kaste sig over Sengen« og græde »i Timevis.« En enkelt Gang besvimet, da hun skulde overvære Slagtningen af en Gris. Som ung forlovet; Kæresten slog op, »da begyndte min Nervegigt.«

Ved Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital angiver hun, at Tilstanden var bedret. Hun har dog mange Gange siden været syg, »Døden nær«, udmattet, ganske uden Kræfter. Hun mener dog, at Tilstanden var værst i Overgangsaarene.

For godt et Aarstid siden kom hun i Forbindelse med en Sekt i Amerika, der helbreder ved Bøn. Hun skrev derover, at hun led af »10 Sygdomme« og bad dem bede for sig. De sendte hende et »indviet Lommetørklæde« og lovede at bede for

hende. Det hjalp hende meget, bedre end noget Hospitalsophold. Hun befinder sig nu bedre, end hun har gjort i mange Aar. Naar hun lever stille og roligt, er der i og for sig intet i Vejen; men hun taaler ikke meget udover det sædvanlige. Kommer da til at ryste, sover daarligt, faar Hovedpine og Svimmelhed. Gaar hun for meget, faar hun knugende Sm. over Lænderne.

Pt. kan klare sin egen lille Husførelse; men hun har ikke siden Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital været i Stand til at arbejde for fremmede. Hun har i de forløbne Aar levet af kronisk Sygehjælp og Kommunehjælp.

Hun er meget loquax, fortæller detailleret og i ret dramatiske Vendinger om sine mange Lidelser. Virker noget naiv og maaske ogsaa lidt smaatbegavet. Ingen Depression. Ingen senile Træk.

Somatisk. Ret fedladen. Firskaaren. Overvejende pykniske Ansigtstræk.

Hos denne Patient er den indtraadte Bedring kun ringe. Hun er ud af en psykopatisk belastet Familie, har selv lige fra Barndommen frembudt psykopatiske Træk, Nærtagenhed, Letskræmthed, letvakt Forurettelsesfølelse, emotionel Instabilitet, Tilbøjelighed til Hypochondri; tillige er hun nok en Kende smaatbegavet. I Klimakteriet gennemgaar hun en neurastenisk-hypochonder-hysteriform Fase, nærmest en Accentuation af bestaaende Karaktertræk. Denne Accentuation svækkes nok lidt i de kommende Aar, men er dog i det væsentlige blivende. Medens Patienten før Klimakteriet har været i Stand til at ernære sig selv, har hun efter Klimakteriet til Stadighed levet af offentlig Understøttelse; hendes Arbejdsevne indskrænker sig nu til, at hun er i Stand til at klare sin egen lille Husførelse. Somatisk er hun overvejende Pykniker.

Hos de følgende 5 Patienter (Sygehistorierne 8—12) er der ligeledes kun indtraadt ringe eller ingen Bedring. Det er i alle Tilfælde lykkedes i større eller ringere Grad at paavise lignende eller beslægtede psykiske Lidelser eller Abnormiteter i Slægten, ligesom man ved Undersøgelse af Patienternes Habitualtilstand har kunnet paavise flere eller færre psykopatiske Træk. Nr. 8 er psykastenisk, reaktiv, tillige smaatbegavet. Klimakteriet medfører en Accentuation af hendes konstitutionelle Nervosismus, det kommer tillige til Optræden af visse, formentlig anangkastiske Fænomener. Hun indlægges paa Hospital og opholder sig endnu — 11 Aar senere — paa en Plejeafdeling. De anangkastiske Fænomener er svundet, ligesom den klimakterielle nervøse Accentuation sikkert er bedret i nogen Grad; naar hun alligevel stadig opholder sig paa et Hospital, maa Aarsagen nok for en Del søges i hendes intellektuelle Underlødighed samt i en udtalt legemlig Asteni med Tilbøjelighed til Anæmi og Vægttab.

Nr. 9 er et ret ejendommeligt Tilfælde. Hos denne Patient optræder i Klimakteriet Syns- og Hørelseshallucinationer, der medfører, at man overvejer Muligheden af en Parafreni. Den katamnestiske Undersøgelse afkræfter imidlertid denne Mulighed. En Udspørgen med Henblik paa Patientens præmorbide Habitus viser en udtalt psykastenisk Konstitution med lettere

anangkastiske Tilbøjeligheder. Paa Basis af Symptomer og Patientens hele Konstitution mener jeg derfor at maatte betegne Sygdomsbilledet som en funktionel Nervelidelse af overvejende psykastenisk Præg. Ogsaa denne Patient bliver arbejdsudygtig fra og med Klimakteriet, hun har fra sit 46. Aar faaet Invaliderente.

Hos Nr. 10, der altid har været neurastenisk-emotionelt præget, udvikler der sig i Aarene efter Menopausen en neurastenisk-hypochonder-hysteriform Tilstand, som i Løbet af 6 Aar medfører 8 Hospitalsindlæggelser. Patienten faar tilkendt Invaliderente, som hun stadig oppebærer. Efterhaanden indtræder nogen Bedring, der muligvis hænger sammen med en Ændring af Milieuet (Separation).

Nr. 11 er en smaatbegavet, nervøs, uligevægtig Psykopat, hvis Milieu næppe er det bedste. Hun er arbejdsdygtig og klarer sig nogenlunde indtil Klimakteriet. Derefter kommer hun ind i en Tilstand med neurasteniskhypochondre Klager, Kværuleren, Eretisme, Selvhenføring. De sidste 9 Aar af sit Liv (hun dør 58 Aar gl., af Adipositas og Hjertedegeneration) tilbringer hun paa Hospitaler (ialt 15 Indlæggelser).

Hos Nr. 12 begynder Mensesuregelmæssighederne i 38-Aarsalderen, men strækker sig over 10 Aar, inden Menopausen definitivt indtræder. Patienten er en stemningslabil, psykastenisk, hysteriform-reaktiv, psykoinfantil Natur, som i Klimakteriet faar en Accentuation af disse Karaktertræk. Den katamnestiske Undersøgelse finder Sted ca. $^3/_4$ Aar efter Menopausens formentlig endelige Indtræden, paa hvilket Tidspunkt der endnu ikke er indtraadt nogen Bedring i Tilstanden.

De her meddelte 15 Sygehistorier omhandler Patienter, som i Klimakteriet har været indlagt paa psykiatrisk Hospitalsafdeling lidende af funktionel Nervelidelse med overvejende neurasteniformt og psykastenisk Præg. 12 Patienter er personlig efterundersøgte, 1 Patient har nægtet Efterundersøgelse, men har til Socialhjælperen givet visse Oplysninger. 2 Patienter er døde; vedrørende den ene af disse har man faaet katamnestiske Oplysninger fra den sidst behandlende Læge.

Oplysninger om *psykiske Lidelser eller Abnormiteter i Familien* foreligger for 13 Patienters Vedkommende. De Former for psykisk Lidelse, det har drejet sig om, har været Nervøsitet, Sindsuligevægtighed, Anangkasmer, Drikfældighed, Tilfælde af psykogen Depression, af Suicidium o a., Lidelser som med større eller mindre Sandsynlighed tyder paa Tilstedeværelsen af et konstitutionelt psykopatisk Anlæg. I et Par Tilfælde (Nr. 6 og Nr. 8) har Patienterne kun kunnet oplyse, at et eller flere Familiemedlemmer har været »sindssyge«. Hos 2 Patienter (Nr. 4 og Nr. 7) har man ikke paavist familiær Belastning. (Nr. 6 og Nr. 7 ikke personlig undersøgt af Forfatteren).

Som nævnt i Indledningskapitlet har man lagt Vægt paa at undersøge

Patienterne med Henblik paa deres *præmorbide psykiske Habitualtilstand.* Hos 14 af de her omhandlede 15 Patienter har man fundet flere eller færre Holdepunkter for en præmorbidt tilstedeværende psykopatisk Konstitution; kun hos en enkelt (Nr. 7) foreligger der ikke Oplysninger om disse Forhold; denne Patient er som nævnt død inden den katamnestiske Undersøgelse. Det har fortrinsvis drejet sig om psykasteniske Typer, enkelte har været mere emotionelt prægede eller haft Tilbøjelighed til Hypochondri eller hysteriforme Reaktioner.

Patienternes *somatiske Konstitution* er undersøgt i 12 Tilfælde; i 5 Tilfælde er *Strømgrens* (98) Index bestemt, i 7 Tilfælde er blot foretaget almindelig somatoskopisk Undersøgelse. Strømgren sætter i Almindelighed Grænsen for pyknisk og leptosom Habitus ved $> +$ 0,10 og $< \div$ 0,10. Da det her drejer sig om ældre Kvinder, Kvinder efter Klimakteriet, har man imidlertid efter personligt Raad fra Strømgren sat den nederste Grænse for den pykniske Type ved + 0,15. Af de 12 Patienter er 7 Pyknikere, 1 ukarakteristisk og 4 leptosome.

Hvad selve *Sygdomsbilledet* angaar, adskiller det sig ikke i det væsentlige fra lignende Tilstande i andre Livsafsnit. Dog maa fremhæves, at Angst i flere Tilfælde (særlig Nr. II, 3, 4) har været et fremtrædende Symptom; naar disse Patienter ved Efterundersøgelsen skal beskrive deres tidligere Tilstand, anvender de Udtryk som, »var angst for alt«, »led af en forfærdelig Angst« og lignende. I andre Tilfælde (f. Eks. Nr. III og Nr. 10) har en hypochonder Sygdomsoptagethed været fremherskende. Medens Angsten i de beskrevne Tilfælde har været forbigaaende, har Tilbøjeligheden til Hypochondri været betydelig mere resistent.

Forløbet har i de omhandlede 15 Tilfælde været meget forskelligt. I 4 Tilfælde er indtraadt Helbredelse, idet man herved har forstaaet en Tilbagevenden til Patientens Habitualtilstand. Sygdomsvarigheden har hos disse Patienter ligget mellem $1^1/_2$ og 5 Aar.

I 5 Tilfælde er indtraadt Bedring; herved vil man forstaa, at Patienterne i ikke uvæsentlig Grad har genvundet deres Arbejdsevne, samtidig med at visse Symptomer persisterer, saaledes at Patienterne ikke føler sig slet saa raske som før Klimakteriet (under al rimelig Hensyntagen til den øgede Alder). Sygdomsvarigheden har i denne Gruppe været vanskeligere at bestemme; hos en enkelt Patient er forløbet 8 Aar, inden Bedringen er indtruffet. Om en enkelt af Patienterne i denne Gruppe (Nr. 7) foreligger kun mangelfulde Oplysninger.

Hos de resterende 6 Patienter er kun indtraadt ringe eller ingen Bedring. For 5 af disse har det offentlige under en eller anden Form maattet overtage Forsørgelsen 2 (Nr. 9 og 10) faar Invaliderente, 1 (Nr. III) anden Form for kronisk Hjælp, 2 (Nr. 8 og 11) er blevet kroniske eller overvejende kroniske Hospitalspatienter. Hvad den 6. ikke bedrede Patient angaar, har Klimakteriet hos hende været meget langstrakt (ca. 10 Aar); Observations-

tiden (11 Aar) har i dette Tilfælde muligvis været for kort til at kunne oplyse noget sikkert om Prognosen.

b) Anangkastiske Tilstande.

Lettere anangkastiske Symptomer har været iagttaget hos flere af de i foregaaende Afsnit omtalte Patienter. Materialet omfatter imidlertid 2 Tilfælde, hvor Anangkasmer paa dominerende Maade præger Sygdomsbilledet; de skal meddeles her.

Sygehistorie Nr. IV.

Født 1875. Gift med Sporvejsfunktionær.

Ingen kendt familiær Disposition.

Pt. er født og opdraget paa Landet, Datter af Købmand. Efter Konfirmationen Husassistent; gift 32 Aar gl.

Menses fra 16-Aarsalderen. 33 Aar gl. (1908) en naturlig Fødsel. I Puerperiet følte Pt. sig meget afkræftet, og paa dette Tidspunkt optraadte for første Gang anangkastiske Fænomener. Menses er i de følgende Aar ofte ledsaget af depressiv Forstemning med Graad og Tvangstanker. Hun indlægges som Følge heraf paa

Kommunehospitalets VI Afd. 18/9—1/10 1917. Diagn.: Cyclothymia, Obsessiones. Hun forklarer, at hun egentlig altid er i trykket Stemning; Depressionen tiltager de sidste 8 Dage før Menses, i denne Periode er Tvangsforestillingerne mest dominerende. Naar Menses er kommet, føler hun sig hurtig lettet, og Tvangsforestillingerne har ikke længere et saa pinligt Præg, selv om de ikke helt forsvinder. Pt.s Tvangsfænomener viser sig som Vaskemani. Hun vasker sig talrige Gange om Dagen, »det er en Idé, jeg vil saa nødig have de Ideer; men jeg kan ikke lade være.« Hvis en Kop falder paa Gulvet, maa hun slaa den itu, naar Linnedet er snavset, klipper hun det i Stykker, »jeg synes, det skal væk, det kan ikke blive pænt.« Hun pines af Urenlighedsfølelse og Smittefrygt; naar hun har rørt ved en eller anden Ting, er hun ikke rolig, før hun har vasket sig. Tvangstankerne hindrer hende en Del i hendes huslige Gerning.

Kort efter Udskrivelsen begynder Pt.s Menstruation at blive uregelmæssig, udsættende; holder definitivt op 1923. Paa dette Tidspunkt indlægges Pt. paa ny paa

Kommunehospitalets VI Afd. 11/4—24/5 1923. Journal Nr. 901/23. Diagn.: Psykosis climacterialis (dysforisk, anangkastisk Form). Manden oplyser: Pt. har ikke været rask siden Udskrivelsen; har ikke taget sig af Hjemmet. Hun er altid i daarligt Humør, græder ikke, men faar Raserianfald, er aggressiv, slaar med Hænderne paa Dørene. Har mange »sære« Ideer; alt, hvad der falder paa Gulvet, maa ikke tages op og bruges igen, Linned, Knive, Gafler o.s.v. skal kastes bort, saa snart det har været paa Gulvet. Intet kan blive rent nok. I de sidste Maaneder har hun talt om, at Manden køber Luxusting og ikke giver hende og Barnet nok at leve af. For 1½ Aar siden forsøgte hun Suicidium, havde fyldt en Balje med Vand, holdt Hovedet deri indtil Bevidsthedstab. Har i forblommede Udtryk truet med at tage Livet af Barnet og Manden.

Pt. er klar, samlet, orienteret. Taler om, at Manden sætter saa mange Penge i Møbler o. l., at hun ikke faar nok at holde Hus for, hun og Datteren bliver underernærede. Manden har fuldstændig taget Magten fra hende i Hjemmet.

Obj.: Intet abnormt.

Under Opholdet fastholder hun sine Udtalelser om Manden, men udbygger dem ikke paranoisk eller fremsætter andre Vrangforestillinger. Ret stille, taler kun lidt,

intet mere tydeligt depressivt Præg. Ingen Tvangshandlinger, synes ikke særlig bange for Smuds. Ingen Hallucinationer. Intet aparte, ingen Manerer. Klager over at føle sig »svækket«; ellers ingen Klager. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 24/5—10/7 1923. Diagn.: Dementia præcox? En Slægtning oplyser: Det forholder sig rigtigt med, at Manden køber ind over Evne, og at Pt. ofte ikke har Penge nok til den daglige Husførelse. Pt. er paa sin Side ret uinteresseret i Husvæsenet, sidder helst og læser populær-medicinske Bøger.

En andén Slægtning, Pt.s Broder, oplyser, at Pt. i de senere Aar har været meget vanskelig i Hjemmet, har ikke villet gaa ud, ikke spise, har været vredagtig over for Manden, truet ham med Kvælning o. a.

Pt. fortæller uden særlig Stemning om Forholdene i Hjemmet, fastholder sine Bebrejdelser over for Manden. Er iøvrigt stilfærdig, omgængelig, flittig med Haandarbejde.

Socialhjælpers Journal. 5/8 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at lade sig undersøge.

Pt. boer i en 2-Værelses-Stuelejlighed i et pænt Rækkehus. Der er ret pænt møbleret, men noget nusset og uordentligt, Pt. selv hellerikke særlig proper at se til. Derimod er Pt.s 6-aarige Dattersøn, som har boet hos hende siden Fødslen, ren og pæn i Tøjet. Drengen født u. Æ.

Katamnese 9/8 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Om sin psykiske Konstitution forklarer hun, at hun altid har været nervøs, ængstelig, irritabel, let bragt ud af Fatning. Ingen endogene Stemningssvingninger. Har nok kunnet lide at komme sammen med andre Mennesker, dog ikke for meget og ikke med for mange paa en Gang. Har aldrig haft mange Kræfter, aldrig kunnet overkomme saa meget; »hvis jeg kun havde en enkelt Ting, men jeg kan ikke løbe fra det ene til det andet.« Mener nok, hun har haft Ordenssans, men har aldrig været pertentlig. Sexuelt synes Pt. ikke at have frembudt noget abnormt. Libido svundet med Klimakteriet uden forudgaaende Forøgelse.

Siden Hjemkomsten fra Sct. Hans Hospital har Pt. haft det godt. Tvangstankerne har praktisk talt ikke været til Stede siden. Hun har god Sygdomsindsigt over for Tvangstankerne ved oven omtalte Indlæggelser og skildrer dem paa klassisk Maade. Hun kunde f. Eks. aldrig blive færdig med at vaske op, skyllede ustandselig Tallerkenerne. Det var hende umuligt at udføre selv lettere Husarbejde, Manden maatte gøre en stor Del af Arbejdet. Hun havde i og for sig ikke noget imod, at han gjorde det, naar blot hun ikke saa det. Men saa hun det, skulde det udføres paa en ganske bestemt Maade, og gjorde Manden ikke det, ja, saa indrømmer hun, at hun blev irriteret og opfarende. Hvad Tilstanden i Klimakteriet iøvrigt angaar, erindrer hun særlig, at hun følte en udtalt indre Uro og Rastløshed; denne forlod hende først under Opholdet paa Sct. Hans Hospital. Hun er nu stadig noget nervøs, taaler ikke større Forandringer. Men alt i alt har hun i de sidste 14 Aar haft det betydelig bedre og været langt mere ligevægtig end i Aarene under og ogsaa før Klimakteriet. Hun har ganske genvundet sin Arbejdsevne og passer nu selv Husførelsen.

Forholdet til Manden er nu godt; hun omtaler ham pænt. Hun hævder dog, at han tidligere brugte mange Penge. Men siden Hjemkomsten fra Sct. Hans Hospital har hun styret Pengekassen; de klarer enhver sit, og Manden skal angivelig være særdeles tilfreds med denne Ordning.

Pt. er noget hurtigt talende, men iøvrigt ganske naturlig, viser absolut ikke Tegn paa nogen psykisk Defekttilstand. Hun giver gode Oplysninger, har god Forstaaelse af sin tidligere psykiske Tilstand. Naturligt Stemningsleje. Ingen psykiske Tegn paa begyndende Senium. Barnebarnet ledsager hende til Undersøgelsen; hun viser naturlig bedstemoderlig Glæde over for ham, tager sig aabenbart meget af ham.

Somatisk. Aflang Ansigtsform, noget gracil Legemsbygning. Vægt 56 kg, Højde 152 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 21 cm, Index Strømgren: ÷ 0,05.

Denne Patient er i præmorbid Henseende noget psykastenisk præget. I Puerperiet efter en Fødsel i 33-Aarsalderen (Patientens eneste Fødsel) kommer anangkastiske Tilbøjeligheder til Udvikling. I de følgende Aar accentueres disse Tilbøjeligheder præmenstruelt, og i Klimakteriet kommer der en tydelig Forværrelse, der gør Patienten arbejdsudygtig i flere Aar. Efter Menopausen svinder Symptomerne, Patienten falder til Ro og genvinder sin Arbejdsevne. Somatisk er Patienten af ukarakteristisk Type.

Den anden Patient (Nr. 13) frembyder visse Lighedspunkter med den første. Patienten har en psykastenisk-depressiv Konstitution og faar i Tilslutning til en Fødsel Anangkasmer. Hun er ugift, Barnefaderen forlader hende efter Graviditetens Indtræden. Tvangstankerne gaar ud paa at dræbe Barnet, og man kunde maaske derfor tænke sig, at de havde en ren psykologisk Genese. Ved Samtale med Patienten har man dog ikke faaet fastere Holdepunkter herfor. Det synes mere naturligt at antage, at Patienten har haft en latent Disposition for Tvangstanker, hvilken Formodning støttes deraf, at hun synes i nogen Grad at have givet sin Tilbøjelighed i Arv til Sønnen. Hele hendes ulykkelige Situation og den Fødsel og Puerperium ledsagende endokrine Omstilling har formentlig været de udløsende Momenter. I Klimakteriet faar Patienten en Forværrelse af sine Tvangstanker og samtidig en Accentuering af sine mere almene psykasteniske Symptomer. Denne Accentuering svinder sammen med Klimakteriet; men Tvangstankerne bestaar stadig og har ved Efterundersøgelsen været til Stede i ialt ca. 20 Aar. Somatisk er Patienten Pykniker.

c) Hysteriforme Tilstande.

Det er nu almindelig anerkendt, at Hysterien ikke kan betragtes som en Sygdomsenhed; den repræsenterer kun enkelte af Psykopatiens mange Manifestationsformer, saaledes at man kun kan tale om hysteriske Syndromer eller Reaktioner paa Basis af bestaaende Psykopati. Saadanne Syndromer kan ses ved meget forskellige Psykopatiformer; man kan derfor ikke tale om nogen speciel hysterisk Psykopattype eller Konstitution. Dette vilde ogsaa forudsætte, at der til Grund for den hysteriske Reaktionsmodus laa en særlig Arvegen eller fastere Genkombination; men noget saadant har de arvebiologiske Undersøgelser ikke givet Holdepunkter for.

Selv om man ikke kan tale om nogen særlig hysterisk Konstitution, vil man dog ofte genfinde visse psykiske Ejendommeligheder hos de Mennesker, der viser Tilbøjelighed til Optræden af hysteriske Syndromer. Det drejer sig overvejende om emotive Individer, hos hvem der paa en ejendommelig Maade sker »Kortslutning« ved Overgangen mellem det psykiske

og det legemlige, saaledes at Sindsbevægelsen paafaldende let giver sig legemligt Udslag. I andre Tilfælde udlader Affekten sig dog overvejende inden for den psykiske Sfære, saa det kommer til Opstaaelse af mere eller mindre psykotiske Faser (væsentlig Taagetilstande og hallucinatoriske Forvirringstilstande).

Foruden ved Emotivitet udmærker Hysterikernes Psyke sig ved en abnorm Trang til at ville gøre sig gældende (»Geltungssucht«, *Bumke* (15)) de ønsker at vække Interesse, vil gerne have, at man skal beskæftige sig med dem. Da de er eller føler sig insufficiente til at opnaa dette ad normal Vej, gennem et produktivt Arbejde, en Indsats eller andet, søger de Genvej gennem Sygdommen. Den hysteriske Reaktion kan derved faa et tendentiøst Præg. Foruden Opnaaelse af Omgivelsernes Interesse og Hensyntagen kan Hensigten med den hysteriske Reaktion ogsaa være at søge at komme uden om en vanskelig Opgave, en ubehagelig Situation o. a.

En medvirkende psykisk Faktor ved Opstaaelsen af det hysteriske Syndrom er endvidere en udtalt Suggestibilitet; Patienten »tror«, i hvert Fald delvis, paa sin Sygdom. Dertil kommer en Evne til »Indsnævring eller Afblænding af Bevidstheden« (*Helweg* (35)). Patienterne ser og opfatter kun, hvad der tjener deres »Formaal«, Oplevelser og Erindringer, der strider herimod, »fortrænges«.

Hvad Hysterikernes øvrige psykiske Egenskaber specielt deres moralske Habitus angaar, har Meningerne været stærkt delte, hvad vel dels skyldes Sygdomsbilledernes Polymorfisme, dels Sygdommens til Tider ret let gennemskuelige Hensigt. Flere Forfattere, saaledes *Bumke*, fremhæver stærkt at Egoisme, Uægthed, Forløjethed, Intrigeren, Trang til Sensation er vigtige Grundtræk i Hysterikerens Karakter. Selv om Bumke i mange Tilfælde kan have Ret, er hans »Dom« over Hysterikerne dog sikkert for kategorisk. *Bleuler* (6) skriver (l. c. Side 399): »Im übrigen kann der moralische Teil des Charakters bei Hysterischen gut oder schlecht sein, wie bei anderen Menschen.« Hysterikerne kan være baade opofrende og altruistiske; Bleuler anfører, at mange af Middelalderens »Hellige« var Hysterikere set fra et psykiatrisk Synspunkt. *Helweg* og *Wimmer* (108) udtaler sig paa lignende Maade. For Wimmer er de hysteriske Syndromer først og fremmest Affektrecidiver. Efter hans Mening er Hysterikerne altfor ofte Genstand for en subjektiv, »vel moralsk Vurderen«.

De her groft skitserede Hovedtræk vedrørende den hysteriske Reaktion og dens Psykomekanismer har dannet Retningslinierne ved Diagnosticeringen af de Sygehistorier, som nu skal omtales. Man skal først omtale de Tilfælde, hvor legemlige Symptomer og Anfaldsfænomener har været fremherskende; dernæst de Tilfælde, hvor psykiske Symptomer i overvejende Grad har præget Sygdomsbilledet.

Sygehistorie Nr. V.

Født 1879. Ugift Plejerske.

Faderen led af daarligt Humør, sov daarligt; Moderen var en hidsig, utilfreds Natur. 3 Søskende; en Søster nervøs, en Broder pirrelig, lider af daarligt Humør; en anden Broder naturlig, ligevægtig.

Pt. er Datter af Branddirektør i Provinsby. Efter Konfirmationen kom hun paa Kontor. Siden 20-Aarsalderen har hun opholdt sig i Kbhvn. og har her ernæret sig ved husligt Arbejde, som Barnefrøken samt været ansat paa forskellige private Sygehjem. Hendes økonomiske Forhold har til Tider været ret smaa.

Som Barn var hun, efter hvad hun selv oplyser, livlig, »Spilopmager«; samtidig nervøs, mørkeræd, let til Taarer, »naar jeg først begyndte, kunde jeg blive ved.« Ogsaa som voksen følsom, reaktiv, opfarende, indrømmer, at hun nok har kunnet skælde ud. Stemningslabil, paavirkelig af ydre Forhold, »der skal kun lidt til at gøre mig glad, lidt til at gøre mig ked af det.« Let forurettet, tilbøjelig til at spekulere, »jeg glemmer ikke det gode, men hellerikke det onde.« Let oprørt, baade naar hun selv eller andre lider Uret. Ser hun to Børn slaas paa Gaden eller to skændes, kan hun ikke lade være at blande sig deri til Fordel for den, hun mener lider Uret. Er livlig og talende, naar hun er sammen med Mennesker, hun kender. Over for fremmede vil hun i hvert Fald som yngre have været noget genert og tilbageholdende; har aldrig brudt sig særlig om at stifte nye Bekendtskaber. Benægter Besvimelser eller Kramper ved psykisk Modgang.

Har altid været tilbøjelig til »Tyktarmskatarrh«, »Mavekatarrh« o. l. Paa Grund af dyspeptiske Symptomer indlagdes hun paa Frederiksberg Hospital Afd. A 3/10—26/10 1916. Pt. faar her hurtigt psykiske Symptomer, ser Skikkelser, er grædende, spisevægrende, faar Afmagtstilfælde med Rysten og Stirren. Overflyttes til

Frederiksberg Hospital, Afd. D 26/10 1916—23/2 1917. Diagn.: Hysteria, mb. ment. hystericus. Pt.s Tilstand er her ret skiftende. Hun er yderst stemningslabil, græder ved mindste Foranledning, til andre Tider livlig og smilende. Hun er ængstelig, faar Anfald af Rysten af Arme og særlig h. Ben, blot man ser paa hende. Om Natten er hun synshallucineret, ser en mørk Mand med onde Øjne, er bange for, at han vil bringe hende til en daarligere Afdeling. En Overgang klager hun over Lamhedsfølelse i v. Arm; der findes perifer Analgesi af de v.-sidige Extremiteter, circulært begrænset ved Albu og Knæ. Samtidig findes concentrisk Synsfeltsindskrænkning. Da hun intrigerer og benytter hver Chance til at lave »Numre« paa Afdelingen, flyttes hun til Enestue. De to første Dage herefter græder hun ustandselig. Uroen er ofte mest udtalt om Natten, hun gaar paa W. C., knalder med Dørene, agerer at tale i Søvne. Faar en Dag i Besøgstid et demonstrativt »Hjerteanfald.« Spiser kun lidt, er ofte spisevægrende, taber i Vægt, er spinkel og mager.

Hjemtages af en Broder mod Hospitalets Raad, men indlægges hurtigt paany

Frederiksberg Hospital, Afd. D 6/3—17/7 1917. Tilstanden som under forrige Ophold. Gaar som et Skib i Havsnød, naar hun føler sig iagttaget; gaar ellers naturligt. Er misfornøjet, kritisk, stiller de andre Patienter op mod Personalet, til Tider vredagtig og ubehersket.

Efterhaanden bedres hun dog, faar god Appetit, tager paa i Vægt.

Efter Udskrivelsen genoptager Pt. sit Arbejde og klarer sig derefter ganske godt i de følgende Aar.

1923 begynder Menses, der tidligere har været regelmæssige, at blive sparsomme, optræder kun med flere Maaneders Interval; ophører definitivt Januar 24.

Foraaret 1923 faar Pt. angivelig efter en anstrengende Pleje Smerter over Lænderne straalende ud i Benene. Hun indlægges i Juli 23 paa Rigshospitalets Afd. C til Undersøgelse for Nyresten; der findes intet abnormt. 1/4 Aar senere er hun et Par Mdr. paa Rigshospitalets Afd. A til Behandling for sine dyspeptiske Symptomer

Omkring Nytaar 24 forværres Lændesmerterne, og Pt. indlægges

Kommunehospitalets neurologiske Afd. 7/3—3/6 1924. Diagn.: Myalgiae lumboglutæales, Depressio mentis (psykogen), Hallucinationes. Man finder her en Del Myalgier, der behandles fysiurgisk. Det gaar i Begyndelsen godt fremad, Pt. kommer op.

I Slutningen af April begynder hun at lide af Anfald af Hovedpine med Opkastninger og Øresusen. I Tilslutning hertil bliver hun deprimeret, grædende, ængstelig, ser Skikkelser. Er kværulerende, føler sig forurettet af Medpatienter og Personale. Klager over Dobbeltsyn ogsaa monoculært.

Den 3/6 overflyttes hun til

Kommunehospitalets VI Afd. 3/6—28/6 1924. Journal Nr. 908/24. Er meget utilfreds med Overflytningen og faar i umiddelbar Tilslutning til denne en typisk hysterisk Parese af v. Arm med Hypæsthesi og -algesi. Faar kort efter Overflytningen under Badning et Anfald, under hvilket hun er fuldstændig opgivende, maa løftes op af Karret, taler med uhyre spæd Stemme, er særdeles »medtaget« Resten af Dagen.

Efterhaanden falder Pt. dog i nogen Grad til Ro, Paresen af v. Arm svinder. Hun udskrives til en Tante paa Landet efter langvarige Forhandlinger med Familien.

Hun opholder sig et Par Mdr. hos Tanten, men befinder sig ikke vel her, kan ikke komme ud af det med Tanten.

Da hun stadig føler sig syg, »nervøs«, ude af Stand til at arbejde, genindlægges hun

Kommunehospitalets VI Afd. 14/5—16/6 1925. Journal 857/25. Pt. er under dette Ophold ret stemningslabil, let til Taarer. En Eftermiddag stærkt grædende, selvbebrejdende, særlig p. Gr. a. erotiske Ungdomsletsindigheder, taler sig op, er stærkt dramatisk. Er i det hele optaget af erotiske Emner. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 16/6—29/11 1925. Diagn.: Hysteria. Pt.s Tilstand er her ret funktionelt præget. Tuder af og til kraftigt; om nogen dybere Depression er der ikke Tale. Tidvis noget næbbet og fordringsfuld. En Dag, hun har Besøg af sine to Brødre, agerer hun taaget, elendig, døende, siger, at hun lever ikke til næste Dag, vil have fat i en Præst. Et Par Dage efter en stor Scene p. Gr. a. en Medpatients Uro.

I den sidste Maaned flinkere, mere omgængelig.

Socialhjælpers Journal. 20/1 1938. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Boer som logerende og har et stort, lyst og pænt Værelse, som hun selv har møbleret. Det er ordentligt og rent.

Katamnese 28/1 1938. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om Opholdet paa Frederiksberg Hospital forklarer hun, at det var forudgaaet af familiære Stridigheder.

Efter Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital opholdt hun sig ca. ½ Aar hos forskellige Slægtninge. Maj 26 genoptog hun sit Arbejde med Pasning af syge. Hun gik i 5 Aar ud fra et Bureau. Derefter holdt Bureauet op; men Pt. beholdt en Del af sine Klienter, og hun har klaret sig med, hvad hun har tjent herved + en lille Arv efter Forældrene. Med megen Sparsommelighed har det kunnet gaa.

Psykisk rettede Pt. sig i Løbet af det første ½ Aar efter Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital. Hun har siden befundet sig, som før hun blev syg, snarest endda bedre, idet hun har faaet mere Ro over sig; hun »har det saa godt som aldrig før«.

Hvad de i Kommunehospitalets Journal omtalte »Ungdomsforsyndelser« angaar, drejer det sig om et Forhold, hun som ung har haft til Herren i et Hus, hvor hun var Barnefrøken. Hun benægter at have følt nogen særlig Forøgelse af Libido i Klimakteriet.

Pt. fortæller livligt og uhæmmet om sine Forhold. Naturlig Stemning. Ingen psykiske Symptomer paa begyndende Hjernearteriosclerose eller senil Involution.

Somatisk. Lille, ret tæt Skikkelse. Pykniske Ansigtstræk.

Patienten er en konstitutionel Psykopat med et overvejende emotivt Temperament. I 37-Aarsalderen faar hun angivelig foraarsaget af familiære Vanskeligheder en hysterisk Reaktion af ca. 1 Aars Varighed. Derefter er hun atter rask og arbejdsdygtig, indtil hun i 44-Aarsalderen kommer i Klimakteriet. Uden at hun denne Gang kan paavise nogen særlig ydre Aarsag, kommer det nu paany til Udvikling af en hysterisk Tilstand. Patienten er stemningslabil, agerende, dramatisk, noget optaget af erotiske Emner, tidvis kværulerende og ubehagelig overfor Plejepersonale og Medpatienter. De legemlige Udslag er skiftende og af ret forbigaaende Natur, monoculært Dobbeltsyn, concentrisk Synsfeltsindskrænkning, en Monoparese, Sensibilitetsforstyrrelser og Afmagtstilfælde. Efter ca. 3 Aars Forløb kommer Patienten sig og har siden været rask og arbejdsdygtig, befinder sig endda snarest bedre, end hun nogensinde tidligere har gjort.

I Tilslutning hertil kan Sygehistorierne 14—16 omtales. Disse 3 Patienter faar alle i Klimakteriet et hysterisk farvet Syndrom med Anfaldsfænomener af forskellig Art. Tillige frembyder de en Del neurasteniforme Symptomer særlig Nr. 16. Om alle Patienterne gælder det, at de tidligere i Livet har vist Tegn paa konstitutionel Psykopati med Tilbøjelighed til hysteriform Reageren. De hysteriske Fænomener svinder i alle 3 Tilfælde, de mere almene neurasteniske Symptomer bedres betydeligt, saaledes at Patienterne ved Efterundersøgelsen synes, at de nu snarest befinder sig bedre end før Klimakteriet. Hos den ene af Patienterne var Symptomerne tidligere i Livet særlig knyttet til Menstruationen, og hos denne Patient optraadte de hysteriske Anfald første Gang i Tilslutning til en Fødsel.

Sygehistorie Nr. VI.

Født 1880. Gift med Pramfører.

Mormoderen en Overgang indlagt paa Sindssygehospital, død i Hjemmet. (Nærmere kan ikke oplyses).

Født og opdraget paa Landet. Efter Konfirmationen huslige Pladser. Gift 1905.

1924 skal der være konstateret »Brystsyge« paa Tuberkulosestation; de følgende 2 Aar Lysbehandling paa Finseninstitutet.

Menses fra 12-Aarsalderen, regelmæssige, altid ledsaget af Træthed, Sløjhed, Hovedpine. 5 naturlige Fødsler. Menopause 1922 med ledsagende Hedestigninger og Svedeture. I de følgende Aar udvikler de Symptomer sig, som medfører nedenstaaende Indlæggelser.

Kommunehospitalets II Afdeling 13/12 1926—13/1 1927. Diagn.: Tub. pulm. dxt., Colitis, Neurasthenia. Klager over Hovedpine og Smerter rundt om i Underlivet; det hele stærkt funktionelt præget. Senere under Opholdet bliver Pt. sløv, bortvendt, erklærer, hun hellere vil dø.

Den legemlige Undersøgelse incl. Prøvemaaltider, Røntgen af Ventriklen viser intet abn. Der findes ingen Tegn paa aktiv Lungetuberkulose.

Spv.: Cell. 2/7, Gl. O, Alb. 7, W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Blodtryk 165/105.

Overflyttes til

Kommunehospitalets VI Afdeling 13/1—4/2 1927. Journal Nr. 309/27. (Ingen Diagn. anført). Pt. klager over Smerter i Hovedet, Nakken, Ryggen, stikkende Fornemmelser i Armene.

Obj.: findes Anæsthesi og Analgesi paa hele v. Arm standsende ved Skulderleddet. Ellers intet neurologisk abnormt.

Pt. henligger overvejende apatisk, bortgemt, faamælt. Svarer opgivende paa Orienteringsspørgsmaal: »Det kan jeg ikke huske.« Ingen udpræget Stemning. Undertiden ængstelig, taler om, at der om Natten er Mennesker omkring Sengen, kan baade høre og se dem, de vil kvæle hende og trykke hende paa Brystet. Siger en Dag ved Stuegang: »Nu kommer ham med Brillerne, jeg vil ikke stikkes i Ryggen.« En anden Dag beklager hun sig over, at »Manden med Brillerne« har brækket hendes Ben om Natten.

Under Slutningen af Opholdet bliver hun uforskammet overfor Personalet, kværulerende, laver Sultestrejke. Ophidset, da hun en Aften nægtes Medicin, kaster med Tæpperne, flæber højt. Hjemtages af Manden.

Socialhjælpers Journal. 1/11 1937. Besøger Pt. Hun er sengeliggende (Forkølelse). Vil gerne tale med Lægen; men det maa helst ske i Hjemmet, da hun kun sjældent gaar ud. Hjemmet velholdt, ordentligt.

Katamnese 11/11 1937. Man besøger Pt. i Hjemmet. Om sin psykiske Konstitution forklarer hun, at hun altid har været nærtagende, let til Graad. Har lidt af pavor nocturnus. Har altid været »nervøs«, ængstelig, med Tilbøjelighed til Globulusfornemmelse og Hovedpine, saa snart noget er gaaet hende imod. Ingen endogene Stemningssvingninger.

Om Tilstanden den første Tid efter Udskrivelsen fra VI Afd. har Pt. ikke nu nogen klar Erindring. Men hun har ofte senere været syg af »Aarebetændelse«, »Gigt« og »daarlige Nerver«, og det er aabenbart vanskeligt for hende at rede de forskellige Sygdomsperioder ud fra hinanden. For ca. 4 Aar siden havde hun et Par længerevarende Hospitalsophold, bl. a. paa Bispebjerg Hospital Afd. B (»daarligt Hjerte, Lunger og Nerver«). Hun har siden 42-Aarsalderen — Menopausens Indtræden — lidt af Besvimelser. Hun kan ikke selv angive noget, der fremkalder disse Besvimelser, benægter paa Forespørgsel, at de skal fremkaldes af Træthed, Modgang ell. lign. Hun hævder at være fuldstændig bevidstløs under disse Anfald; ingen Kramper, Tungebid eller Urinafgang. Hun har i flere Aar faaet Invaliderente.

I de sidste 3 Aar har Tilstanden været noget bedre end tidligere, særlig hvad »Nerverne« angaar. Ingen Besvimelsestilfælde de sidste 1½ Aar. Hun maa dog stadig af og til ligge i Sengen nogle Dage p. G. a. »Gigt«, lider meget af Smerter i Ryg og Underextremiteter. Hun overkommer ikke ret meget, maa altid have Hjælp til det huslige Arbejde, kan selv kun klare det lettere. Søvnen ofte daarlig, maa næsten altid have Sovemidler.

Pt. er en Kende smaatbegavet; det er vanskeligt at faa mere koncise Oplysninger om hendes mange Sygdomstilfælde. Opholdet paa VI Afd. vil hun nødig ind paa, særlig ikke Hallucinationerne, er bange for, at hun skal komme til at drømme om dem om Natten. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begyndende senil Involution.

Somatisk. Ret svær, kraftig bygget, brede Ansigtstræk. Legemstypen næppe karakteristisk, dog tilsyneladende mere pyknisk end astenisk.

Ved at gennemgaa Arkiverne paa Bispebjerg Hospitals medicinske Afdeling, faar man yderligere følgende Oplysninger:

Bispebjerg Hospital Afd. C 15/1—30/4 1932. Diagn.: Degeneratio myocardii l. g., Hysteria. Ved Indlæggelsen stærk Cyanose af Ansigt og Hænder, tillige nogen Dyspnoe. Dette holder sig under hele Opholdet, noget svingende i Intensitet.

Steth. cor.: Gr. naturlige. Systolisk Udtrækning over aorta. Respirat. Arytmi.

Elektrocardiogram: V.-sidig Overvægt, ellers naturligt.

Pt. har en funktionel Kontraktur af h. Underextremitet, som man uden Held forsøger at behandle fysiurgisk. Pt. køres hjem liggende.

Rigshospitalets Nerveafdeling 10/5—25/5 1933. Diagn.: Hysteria gravis. Indlagt paa Begæring af Invalideforsikringsretten. Pt. er ved Indlæggelsen stærkt cyanotisk. Hun er ganske hensynsløs i sin Medicinkræven, vil have Manden til at tage Medicin ind. Man ventilerer Muligheden af Methæmoglobinæmi p. Gr. a. Medicinmisbrug; men Blodundersøgelse paa farmakologisk Institut viser ingen Methæmoglobinæmi. Cyanosen aftager under Opholdet.

Almindelig Blodundersøgelse viser intet abnormt.

Neurologisk Undersøgelse viser kun funktionelle Pareser.

Bispebjerg Hospital Afd. B 19/10—19/12 1933. Diagn.: Hysteria permagna, Bronchitis chr., Intoxicatio acetanilidi. Ved Indlæggelsen Tegn paa en let febril Bronchitis.

Pt. er iøvrigt paafaldende cyanotisk. Hun møder op med en Mængde Recepter paa smertestillende Midler, bl. a. indeholdende Acetanilid og Amidopyrin; Pt. har taget adskillige Tabletter dgl.

Hun henligger i Begyndelsen slap og afonisk. Senere bliver hun hallucineret, der kommer nogen om Aftenen og sætter sig paa hendes Sengekant, en af dem, »den lange«, spørger, om hun vil have en Kniv i Maven.

Efter ca. 1½ Md. svinder Hallucinationerne, hun bliver mere ligevægtig, ophører at bede om Medicin.

Hjerteundersøgelse incl. Elektrocardiografi viser ingen Tegn paa mb. cordis.

Denne Patient er en lidt smaatbegavet Psykopat med psykastenisk-hysteriforme Træk. Hun klarer sig og er arbejdsdygtig indtil Klimakteriet. Derefter udvikler der sig en udpræget hysterisk Tilstand med Besvimelser, Pareser, Kontrakturer, Sensibilitetsforstyrrelser, Afoni. Pt. klager over Smerter »allevegne« og forfalder til et udtalt Medicinmisbrug. Psykisk har hun et Par forbigaaende hallucinatoriske Tilstande. Efter ca. 10 Aars Forløb faar hun Invaliderente. Ved Efterundersøgelsen ca. 15 Aar efter Menopausens Indtræden er de nævnte mere markante Symptomer for en Del svundet; men Patienten er nu hypochondert fixeret i sine mange Smerter og legemlige Klager og er stadig i det væsentlige arbejdsudygtig.

Patienterne Nr. 17 og 18 er begge døde, inden Efterundersøgelsen har fundet Sted; Vurderingen af dem er derfor mere usikker. Nr. 17 er interessant derved, at Patienten 2 Gange før Klimakteriet, den ene Gang i Tilslutning til en Fødsel, den anden Gang under en Graviditet, frembyder hysteriske Syndromer. I Klimakteriet faar hun paany hysteriforme Anfaldsfænomener. I de følgende Aar bliver Patienten lidende af forskellige legemlige Sygdomme, der tilsidst medfører Døden. Det er muligt, der indtræder en Bedring i de psykiske Symptomer; men det er vanskeligt at afgøre paa Grund af de komplicerende legemlige Sygdomme.

Patient Nr. 18 er ud af en belastet Familie. Hun angiver, at hun selv altid har været »nervøs«. Hun er arbejdsdygtig og klarer sig ude i Livet, indtil hun naar Klimakteriet. Derefter udvikler der sig en udtalt hysterisk-hypochonder Tilstand med et Utal legemlige Klager. Patienten er i 7 Aar

ganske arbejdsudygtig, gaar fra den ene Hospitalsafdeling til den anden, ialt en Snes Indlæggelser, hvortil kommer diverse Landophold. Derefter hører man intet til hende, hun klarer sig tilsyneladende uden for Hospital, indtil hun dør pludseligt 2 Aar senere i sit Hjem. Nærmere Oplysninger om hendes Død og to sidste Leveaar har man ikke kunnet fremskaffe.

Man skal nu gaa over til de hysteriske Syndromer med overvejende psykiske Symptomer.

Sygehistorie Nr. VII.

Født 1883. Ugift Syerske.

Født paa Fødselsstiftelsen uden for Ægteskab, kender intet til sin Familie. Opdraget paa Børnehjem. Efter Konfirmationen huslige Pladser, flere Aar hvert Sted, i en Plads fra 19—26-Aarsalderen. Derefter ernæret sig som Syerske, gaar ud og syer i Hjemmene.

Frederiksberg Hospital, Afd. D 13/7—1/9 1911. Diagn.: Hysteria. I det sidste Par Aar har Pt. næsten en Gang daglig faaet Anfald af Træthed, under hvilke hun næsten ikke kan røre sig, samtidig stærk Hjertebanken og Kortaandethed. Lider meget af Hovedpine.

God Ernæringstilstand, nærmest lidt fed. Udtalt Ovari, ellers intet abnormt. Nogen Adiposalgi.

I Begyndelsen af Opholdet Hovedpine. En enkelt Dag et ret pludseligt Graadanfald; nogle Timer senere et udtalt typisk Anfald af hysteriske Kramper med høje Skrig. Ved nogle bebrejdende Ord fra Sygeplejersken gaar det over. Senere ingen Anfald. Ved Udskrivelsen er Pt. flink, elskværdig, i godt Humør.

Menses fra 12-Aarsalderen, regelmæssige, aldrig Graviditet. I Puberteten var Pt. uligevægtig, kunde pludselig »græde voldsomt.« Ingen psykiske Reaktioner under Menses senere i Livet. 1922 begynder Menses at blive uregelmæssige og stærkere end tidligere.

Sct. Josefs Hospital 19/1—25/3 1923. Pt. indlægges for dyspeptiske Tilfælde, Kardialgi, Kvalme, afvekslende Obstipation og Diarrhoe. Endvidere stærk Hjertebanken, Kortaandethed med »Sammensnøren af Struben.«

Den objektive Undersøgelse viser intet abnormt ud over Røntgenundersøgelsen, der viser en Indkærvning midt paa pars descendens ventriculi baade i liggende og staaende Stilling.

Pt. behandles med Ulcuskur, hvorunder de dyspeptiske Symptomer svinder.

Uden at det er nærmere motiveret i Journalen, overflyttes Pt. til

Kommunehospitalets VI Afdeling 25/3—24/4 1923. Journal Nr. 681/23. Diagn.: Psykosis hallucinat. climacterial. Pt. fortæller hemmelighedsfuldt hviskende ved Overflyttelsen, at hun har været bange for at komme i Spiritisternes Kløer (Josefsøstrene!). Hun kunde se noget sno sig om Søjlerne til Loftet. Det bankede i Sengens Ben, og Stemmerne talte i hendes egne Ben. Det hele var Spiritisternes Værk.

Pt. er under Opholdet stærkt hallucineret, Bevidsthedstilstanden let sløret. Hallucinationer og Forestillingsliv er af udpræget erotisk Karakter. Siger en Dag ved Stuegang: »Jeg vil ikke ind i det Forhold, det er Driften — men det er kun nede under Dynen — og det er ikke ret meget — det er mest, naar jeg har været sammen med nogle Mænd, jeg holder af — — det er ikke saa meget den sidste Tid« (Er ikke observeret masturberende). Taler om at skulle have et Barn, væver noget uforstaaeligt, der har været en Hund hos hende i Nat, den har givet hende Kræfter, der skal ogsaa komme nogle Mandfolk.

Snart løber der Fugle og Hunde under Sengene, »der er noget, der bliver opstillet, for at vi skal kende hinanden og blive beruset af hinanden — — jeg vil ikke have dem ind under Trancen, jeg vil have hende væk, de skal ind under Kristi Kors's Tegn.« De, der under Trancen ødelægger deres Legeme paa det grusomste, er Mand og Hustru; men det kan ogsaa være andre, Fugle og Dyr, »en Buk og en Gris«, eller »Fiskekød, det har jeg selv faaet.« Fortæller, at hun paa Sct. Josefs Hospital »fødte Fugle«, det var modbydeligt. Der blev lagt Æg op under Armene paa hende, »det var Søstrene med Traade, der laa nede under Sengen — de havde saa travlt hele Dagen med at lave Stilladser.« »Fuglene og Grisene« blev stillet op, for at hun skulde »kaste sig over dem om Natten.« Hendes Ryg har været daarlig, »den blev belagt med en Buk om Natten.« Der har været en Slagter hos hende i Nat — en, de kalder Mor her paa Stedet, har sagt, at hun var saa ualmindelig ren i Huden.

Snart hører hun Stemmer fra Loftet, der siger, at hun skal have det øverste af Hovedet skaaret af, da hun altid lider af Hovedpine. Ogsaa Benene skal skæres af hende, hun skal laves om til en Hest, maaske til en Kat, der er nogle Mangler ved hendes Legeme, derfor skal det gøres om.

Patienten er temmelig apatisk, stilfærdigt smaamumlende med en Taare i Øjet en enkelt Gang, men uden egentlig depressiv Stemning. Talen stadigt afglidende til mystiske Antydninger. Ingen Tankeflugt, ingen hurtig Associeren, hun lader sig bremse naarsomhelst. Ingen Interesse for Omgivelserne. Ingen Modstræben eller særlige Manerer. Er renlig. Lader sig made.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 24/4 1923—10/1 1924. Diagn.: Psykosis man. depr. Ved Overflyttelsen er hun rolig, klar, orienteret. Siger, at det er pludselig klaret op for hende i Nat. Hun har været urolig for, at hun skulde have ødelagt sig ved Masturbation, har dog ikke masturberet det sidste Aar. Da hun tilhører Foreningen for Bibelstudium, betragter hun Katholicismen som »den store Skøge« og Spiritisterne som en Underafdeling deraf, var derfor bange for Josefsøstrene.

Tilstanden under Opholdet er iøvrigt noget svingende. Pt. er hypochondert optaget af en Del funktionelt prægede Sensationer og Fornemmelser. Det er galt med Skjoldbruskkirtelen, den er »gaaet itu.« Hun betragter sin Sygdom som »Mælken, der er gaaet til Hovedet«, i dette Tilfælde er det Mælken fra den Mælkediæt, hun har holdt. Taler endvidere om, at man kommer noget i Maden, der foraarsager hyppig Vandladning, »for at prøve hendes Karakter.« Sygeplejerskerne propper noget op i hende og drypper noget i Hovedet paa hende, saa hun kommer i Trance. Beder Lægen hejse Hjernen lidt op paa hende, da hun ikke kan huske, spec. ikke hvad hun læser i Bibelen. Taler om, at der er nogen, der behersker hende, regulerer hendes Nerver, føler sig paavirket med Elektricitet af Lægerne. Kan skrige op om Natten, det er en Magnet, der trækker i hende. Ogsaa om Dagen bliver hun trukket rundt ved Magneten. En Dag trækker den hende hen til en anden Pt.s Kaffe, som hun drikker, en Kop Chokolade forsvinder paa lignende Maade.

Hun er af og til hallucineret, dog betydelig mindre end paa Kommunehospitalet. Taler om, at hun ser Figurer og Firkanter paa W. C. Hun hører Bemærkninger om sig fra Omgivelserne, en Stemme, der kommer fra et oplyst Vindue i en anden Bygning, kommer med Kommentarer til alt, hvad hun foretager sig.

Hun er skabagtig, barnlig pjattet, babyagtig kælen, efterligner Medpatienterne. Hun er stemningslabil, græder og ler mellem hinanden. Kan være ret fornøjelig, gemytlig, komme med rammende Bemærkninger om Omgivelserne. En Overgang — i Efteraaret 1923 — er hun uhyre ynkelig, sengeliggende, fuld af hypochondre Sensationer, Hjertebanken, Betændelse i alle Tarmene etc.

Sensoriet er stedse klart. Ingen Urenlighed, ingen Manierethed.

I Slutningen af 1923 bedres Tilstanden betydeligt. Pt. bliver ligevægtig, naturlig i Væsen og Adfærd. Viser god Sygdomserindring og -erkendelse.

Vedlagt Sct. Hans Hospitals Journal findes Kopi af en *Erklæring til Invalideforsikringsretten,* dateret *August 1930,* afgivet af Afdelingslæge Sv. Friedenreich, til hvem Pt. var henvist til Undersøgelse. Af denne fremgaar:

Arbejdsdygtig fra noget efter Udskrivelsen indtil Februar 1926, da hun faldt og brækkede h. crus (ret alvorligt Brud). Siden ikke kunnet gaa ud og sy i private Hjem, derved økonomisk Tilbagegang. Herefter stærkere Klager: Smerter i hele v. Side af Hovedet, i Underlivet, »Ischias« i begge Ben, mest *v.* Daarlig Søvn, om Aftenen angst, synes, noget »pusler«, skønt hun godt ved, det ikke er rigtigt. Lette Tilløb til Synshallucinationer (geometriske Figurer, »Abekatte«). Klagerne synes udtalt funktionelle.

Ved Samtale gør hun et psykisk ganske naturligt Indtryk, husker meget om sin Psykose og synes at have fuld Sygdomserkendelse. Hun forklarer, at under første Del af Opholdet her var alt »bagvendt«, d. v. s., hun oplevede alt paa en ganske anden Maade, end da hun var ved at blive rask. Lægerne forekom hende meget større, »flottere«, hun havde Forestillinger om, at Overlægen var »Konge«, nu afdøde Afdelingslæge B. »Kongens Søn« etc.

Konklusion: Ikke Invalid.

Katamnese 3/2 1938. Pt. er bosiddende i sjællandsk Købstad; man besøger hende i Hjemmet. Hun beboer en lille 2-Værelseslejlighed, har Systue, har en ung Pige til Hjælp ved Syningen.

Hun forklarer, at hun altid har været en nervøs og følsom Natur, letskræmt, har lidt af »Tyktarmskatarrh« fra tidligste Ungdom. Noget uselvstændig, usikker i sin Optræden. Har altid haft stærk religiøs Trang, kunde som ung gaa i Kirke flere Gange paa samme Søndag, »jeg kunde ikke faa nok.« Ca. 30 Aar gl. kom hun ind i internationalt Bibelstudium, har siden tilhørt dette Samfund. Har en Overgang kolporteret Bøger, angiver, at hun var en dygtig Sælger. Har nu maattet ophøre hermed af Hensyn til sit Helbred, bebrejder sig dette, hun er ikke nogen rigtig »Herrens Tjener.«

Over for det andet Køn har hun altid været meget genert. Aldrig forlovet. Naar hun som yngre har syntes godt om en Mand, har hun altid søgt at skjule det, og hvis nogen skulde have opdaget det, vilde hun være løbet sin Vej. Desværre lykkes det ikke at faa talt nærmere med Pt. om hendes sexuelle Forhold; ovennævnte Hjælperske befinder sig i den anden Stue, hvortil Døren ikke kan lukkes, hvorved mere indgaaende Exploration umuliggøres.

Menstruationen ophørte definitivt under Opholdet paa Sct. Hans Hospital.

Siden Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital har Pt. ernæret sig ved Syning. Hun har nu tillige lidt Legater samt Fribolig i en Stiftelse.

Hun gør ved Samtale et psykisk ganske naturligt Indtryk, er klar, samlet, naturligt Stemningsleje, røber ingen Vrangforestilinger, nægter Hallucinationer. Har en Del neurastenisk prægede Klager, Smerter af ubestemt Lokalisation i Underliv, Bryst og Ryg. Noget hypochondert optaget heraf, men ingen paranoid Udlægning af Symptomerne. Hun er velbevaret i psykisk Henseende, ingen Tegn paa begyndende Senium.

Pt.s Læge (Psykiater) oplyser: Siden Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital har Pt. ikke frembudt psykotiske Symptomer af nogen Art. Hun har gennem alle Aarene haft vekslende neurasteniske og hypochondre Klager, for hvilke der ikke er fundet noget objektivt Grundlag udover nogen Adipositas. Pt. er til Tider ret medicinkrævende, men kan dog holdes inden for passende Rammer. Iøvrigt gennemgaaende i jævnt Humør. Klarer sig økonomisk som omtalt.

At det her har drejet sig om en hysterisk Psykose kan der ved Betragtning af det samlede Sygdomsbillede, Patientens tidligere sjælelige Habitus og hele Livsløb næppe være nogen Tvivl om. Hun har en psykastenisk-emotionel Konstitution med Tilbøjelighed til hysteriform Reageren og faar i Klimakteriet en udpræget hallucinatorisk Forvirringstilstand med stærk erotisk Farvning. Tidligere sexuel Utilfredsstillethed og Masturbation er sikkert her af Betydning i hvert Fald i patoplastisk Henseende. I Løbet af ca. et Aarstid helbredes Psykosen. Patienten er siden stadig noget neurastenisk og hypochondert præget, men iøvrigt i det væsentlige rask og arbejdsdygtig.

Til dette Tilfælde slutter sig Sygehistorierne 19—26.

Pt. Nr. 19 begynder ved Klimakteriets Indtræden at lide af emotionel Instabilitet, Kvælningstilfælde, Rystelser og andre mere almene Symptomer. Medens hun er i denne Tilstand, faar hun tilsyneladende uden ydre provokerende Omstændigheder en hallucinatorisk, delirant Fase. Denne varer kun et Par Uger, og efter nogle Aars Forløb falder Patientens psykiske Tilstand i det hele til Ro. Hun er siden rask og arbejdsdygtig. Præpsykotisk viser hun en vis Emotivitet, ellers ingen mere fremtrædende psykopatiske Træk; Patienten har ikke tidligere frembudt hysteriske Reaktioner. Somatisk er hun Pykniker.

Nr. 20 maa i præpsykotisk Henseende nærmest betegnes som emotiv-psykastenisk; i somatisk Henseende er hun leptosom. I Klimakteriet bliver hun ret udtalt emotionel-eretisk præget og faar paa dette Tidspunkt en hysterisk Taagetilstand. Denne optræder akut i umiddelbar Tilslutning til et psykisk Traume, nemlig den ældste Søns Giftermaal. Den emotionel-eretiske Tilstand fortager sig i Løbet af et Par Aar, og Patienten kommer sig for saavidt af sin psykiske Lidelse i Klimakteriet. To Gange senere (1930 og 1934) frembyder hun imidlertid ligeledes i Tilslutning til psykiske Traumer mere eller mindre hysterisk prægede Reaktioner. Efter den sidste retter Patienten sig ikke, men gaar over i en kronisk psykastenisk-depressiv Tilstand, der er saa udtalt, at der indrømmes hende Invaliderente. Daarlige økonomiske Forhold og mange Aars strengt Arbejde har været medvirkende til at nedbryde Patientens Kræfter.

Hos Patient Nr. 21 har den hysteriske Reaktion i Klimakteriet et paranoidt Præg. Dette maa sikkert ses paa Baggrund af Patientens psykiske Habitualtilstand, hvor en udtalt Egocentricitet og letvakt Forurettelsesfølelse gør sig stærkt gældende. Efter et Aars Forløb genvinder Patienten sin Arbejdsevne. Et Par Aar senere faar hun en ny Fase. Medens man ved den første Fase ikke kunde paavise noget provokerende psykisk Traume, er et saadant nok i nogen Grad til Stede her. Denne sidste Fase er baade paa Kommunehospitalet og paa Sct. Hans Hospital diagnosticeret som en maniodepressiv Psykose (let Mani). I Betragtning af det samlede Sygdomsbillede og Patientens hele psykiske Konstitution er det dog formentlig rig-

tigere at betragte Tilfældet som en paranoid-hysterisk Reaktion hos en emotiv, egocentrisk, let forurettet, reaktiv Psykopat. Maaske findes et let manisk Islæt; men dette er næppe saa udtalt, at man kan tale om en egentlig maniodepressiv Psykose. Man kan her jævnføre *Bleulers* Udtalelse om, at en af Forudsætningerne for Opstaaelsen af en Hysteri er et »leicht manisches Temperament mit lebhaften Wünschen und dem Bedürfnis, die eigene Persönlichkeit zur Geltung zu bringen« (l. c. Side 400). Ogsaa efter anden Fase indtræder Helbredelse, idet Patienten vender tilbage til sin Habitualtilstand. Begge Faser optræder, medens Patienten befinder sig i Klimakteriet, og Patienten har paa andre Tidspunkter i Livet ikke frembudt lignende Symptomer.

Patient Nr. 22 faar i Klimakteriet en hysterisk-neurasteniform Tilstand; de hysteriske Træk er her mindre fremtrædende end i de foregaaende Tilfælde. Daarlige ægteskabelige og økonomiske Forhold er medvirkende Faktorer. Efter 3—4 Aars Forløb indtræder der Helbredelse med fuld Arbejdsdygtighed.

I de følgende 4 Tilfælde (23—26) har man ikke kunnet foretage personlig Efterundersøgelse; Oplysningerne er derfor mindre tilfredsstillende.

Patient Nr. 23 er en Psykopattype, der ret nøje svarer til *Bumkes* foran omtalte Skildring af den »hysteriske Indstilling«. Hun er stærkt emotionel præget, egoistisk, en Tyran i Hjemmet, naar hendes Ønsker ikke opfyldes. Hendes Midler er Affektudbrud med Selvmordstrusler samt allehaande legemlige Klager og »Sygdomme«. En Forværring synes at indtræde i Klimakteriet og Tiden efter dette. De foreliggende Oplysninger (skriftlig Katamnese) tillader ikke en nærmere Vurdering af Klimakteriets Rolle ved Siden af andre mere milieubestemte Faktorer.

Patient Nr. 24 er en emotiv Psykopat med en hysterisk-depressiv Fase i Klimakteriet. Efter et Par Aar indtræder Helbredelse. Denne Patient har nægtet Efterundersøgelse, men har over for Socialhjælperen givet visse Oplysninger.

De to sidste Patienter i denne Gruppe er døde. Angaaende Nr. 25 har man haft Lejlighed til at tale med den nu 85-aarige Enkemand. Hun synes at have været en noget overspændt Natur, der f. Eks. gav sig af med Forudsigelser. Omkring Menopausen faar hun Interesse for Spiritisme og faar maaske i Tilslutning hertil funktionelt prægede Synshallucinationer; Patienten genvinder dog sin Arbejdsevne saavidt, at hun kan passe Hjemmet; endvidere mister Hallucinationerne deres angstbetonede Præg.

Patient Nr. 26 faar i Klimakteriet en neurastenisk Tilstand med funktionelt Præg, for hvilken hun indlægges paa Kommunehospitalets VI Afdeling. Aaret efter er hun indlagt paa et Provinssygehus under Diagnosen morbus mentalis, formentlig en hysterisk hallucinatorisk Forvirringstilstand. Mellem de to Hospitalsophold, der hver strækker sig over 1—2 Maa-

neder, opholder hun sig ude i Livet. Hun dør af Lungebetændelse 6 Aar efter første Indlæggelse.

Den her omhandlede Gruppe af Tilfælde omfatter ialt 16 Patienter. 10 Patienter er personlig efterundersøgte; fra 1 Patient foreligger skriftlig Katamnese, om 1 Patient har Socialhjælperen fremskaffet katamnestiske Oplysninger, 4 Patienter er døde inden Efterundersøgelsen. Om 2 af de døde har man faaet Oplysning gennem den efterlevende Ægtefælle.

Arvelig Belastning har man kunnet paavise i 10 Tilfælde; af de resterende 6 er 1 født uden for Ægteskab, 2 falder blandt de ikke personlig undersøgte. Belastningens Art adskiller sig ikke paa væsentlige Punkter fra Forholdene ved den psykasteniske Gruppe. De indhentede Oplysninger om Patienternes Slægtninge tyder overvejende paa forskellige Udslag af konstitutionel Psykopati.

Præmorbidt er Emotivitet og Reaktivitet det mest karakteristiske, hvilket stemmer overens med det foran om Hysterikernes Karakterologi anførte. Iøvrigt er Patienterne ret forskellige med Hensyn til deres psykiske Konstitution. Nogle er følsomme, nærtagende, nervøse, psykasteniske (Nr. 16, VI, VII, 20, 25), andre mere energiske, foretagsomme, handlekraftige (Nr. 14, 19, 21), atter andre vanskelig omgængelige, let forurettede, egocentriske, egoistiske (Nr. V, 21, 23). Den egoistiske, intrigerende, kværulerende Psykopattype er saaledes repræsenteret, men er absolut ikke Normen. Flere af Patienterne (Nr. 14, 19, 20) har været opofrende, omsorgsfulde Mødre, selv om Moderkærligheden som hos Nr. 20 maaske nok har kunnet antage et lidt egocentrisk Præg. 6 Patienter (Nr. V, 14, 15, 16, 17, VII) har tidligere i Livet haft mere eller mindre velkarakteriserede hysteriske Reaktioner, som for de fems Vedkommende har nødvendiggjort Hospitalsindlæggelse. Hos de øvrige 10 Patienter kommer de hysteriske Syndromer første Gang til Udfoldelse i Klimakteriet.

Somatologisk Undersøgelse er foretaget i 9 Tilfælde, hvoraf de 6 med Strømgrens Index. 4 af de undersøgte Patienter har været Pyknikere, 2 leptosome, 3 Blandingstyper.

Hvad selve den i Klimakteriet optrædende Fases *Symptomatologi* angaar, er Sygdomsbilledet i 7 Tilfælde præget af somatiske Symptomer, medens psykiske Symptomer i 9 Tilfælde er det overvejende. De somatiske Symptomer er dels Anfald af forskellig Art (Afmagtstilfælde, Kvælningsanfald, Stammen etc.) dels Pareser, Sensibilitetsforstyrrelser, Synsforstyrrelser, Gangforstyrrelser. I et Par Tilfælde (Nr. V, 18) er Symptomerne ret skiftende, i de øvrige Tilfælde, hvor det særlig drejer sig om Anfald, er det gennemgaaende den samme Anfaldsform, der gaar igen hos samme Patient. Foruden de somatiske Symptomer findes i alle Tilfælde en Del mere almene psykiske Symptomer særlig af emotionel, neurastenisk og hypochonder Art.

Blandt Patienterne med overvejende psykiske Symptomer ses 3 Tilfælde af hallucinatorisk Forvirringstilstand (Nr. VII, 19, 26), et enkelt Tilfælde af Taagetilstand (Nr. 20) samt et Tilfælde af optisk Hallucinose med frit Sensorium (Nr. 25). De øvrige Tilfælde er mere eller mindre melodramatisk prægede affektive Reaktioner.

Som ved de psykasteniske Tilstande har ogsaa ved de hysteriske indre Uro, Ængstelse, Rastløshed, Stemningslabilitet været hyppige Symptomer; men iøvrigt adskiller de her beskrevne i Klimakteriet optrædende hysteriske Sygdomsbilleder sig ikke fra hysteriske Syndromer i andre Livsafsnit.

Nogenlunde definerbare *psykiske Traumer* forud for Sygdomsfasen har kun kunnet paavises i 2 Tilfælde (Nr. 20, 23); hos i hvert Fald Nr. 20 havde der inden Traumet i nogen Tid bestaaet en Tilstand med udtalt Irritabilitet, Uligevægtighed, indre Uro, Ængstelse. Mere kronisk virkende Traumer har muligvis været til Stede hos Nr. VII (Masturbation) og Nr. 22 (daarlige ægteskabelige og økonomiske Forhold). I de fleste Tilfælde er det hysteriske Syndrom kommet til Udvikling i Klimakteriet, uden at mere veloplyste psykiske Traumer har kunnet paavises.

Forløbet har i ikke faa Tilfælde været godt.

Helbredte	10	Tilfælde
Bedret	1	»
Uforandrede resp. lidt bedrede	3	»
Ikke oplyste	2	»
	16	Tilfælde.

10 Patienter er blevet helbredt efter 1—5 Aars Forløb, gennemsnitlig 2—3 Aar. Flere af Patienterne har ved Efterundersøgelsen erklæret, at de nu befinder sig bedre end før Klimakteriet, idet de er blevet befriet for den Uligevægtighed og psykiske Instabilitet, som ofte fulgte med Menstruationen. Hos en enkelt af de helbredte (Nr. 20) er der senere 2 Gange kommet Recidiv, begge Gange i Tilslutning til psykiske Traumer; efter den sidste Fase har der udviklet sig en kronisk psykastenisk Tilstand, der har berettiget Patienten til Invaliderente.

1 Patient (Nr. 25) maa betegnes som bedret; hun genvinder sin Arbejdsevne, men bliver dog ikke helt som tidligere (bestaaende Synshallucinationer).

I 3 Tilfælde (Nr. VI, 18, 23) er Forløbet meget langstrakt. Disse Patienter genvinder ikke deres Arbejdsevne, selv om der maaske efter lang Tids Forløb, 8—10 Aar, indtræder ringe Bedring. En af disse Patienter bliver Invaliderentenyder. Fælles for dem synes at være en udtalt hypochonder Fixation til Symptomerne.

I 2 Tilfælde (Nr. 17, 26) er de katamnestiske Oplysninger for usikre til, at man kan udtale sig om Forløbet. Begge disse Patienter er dode inden Efterundersøgelsen.

d) Depressive Tilstande.

De Sygdomsbilleder, der her skal omtales, danner en Række ikke-melankoliforme Depressioner, der i Klimakteriet opstaar hos Patienter, som man mener at kunne henregne til den konstitutionelle Psykopatis Gruppe. Ved Depressionens Opstaaen synes psykiske Traumer ikke — eller i hvert Fald kun i forholdsvis ringe Grad — at have været af Betydning.

For Oversigtlighedens Skyld skal man dele Tilfældene i 3 Underafdelinger, 1) helbredte, 2) bedrede, 3) ikke bedrede.

1) Helbredte.

Sygehistorie Nr. VIII.

Født 1876. Gift med Mekaniker.

Ingen kendt Disposition.

Menses fra 12-Aarsalderen, altid uregelmæssige, ledsaget af stærke molimina og psykisk Uligevægtighed. Menopause 1922 (46 Aar gl.) efter Røntgenbehandling paa Kommunehospitalets V Afdeling.

Kommunehospitalets VI Afdeling 6/10—18/10 1924. Journal Nr. 1428/24. Diagn.: Climacterium, Erethismus emotionalis.

En Søster oplyser: For 2 Dage siden fandt man Pt. i Sengen med en Øxe og en Kniv. Hun talte om at ville springe ud af Vinduet.

Pt. forklarer, at hun for nogle Dage siden havde et Sammenstød med en Søn; har siden været fortvivlet herover. Nægter at have haft Øxe og Kniv hos sig, søger at slaa Suicidaltruslerne hen. Mente i Gaar Nat at se en Kat under Sengen. Har den senere Tid lidt af Opfaren af Søvne med præcordiale Angstsensationer og Hedestigninger.

Obj.: Intet abnormt.

Pt. er under Opholdet noget koket klynkende, er »frygtelig fortvivlet«; lidt mundrap i sine Svar, lidt suffisant af Væsen. Ingen abnorm Exaltation.

Udskrives til privat Landophold.

Socialhjælpers Journal. 10/10 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Katamnese 26/10 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Pt. er født og opdraget i Kbhvn., Datter af Snedker, har gaaet i privat Pigeskole. Efter Konfirmationen Husassistent. Gift 28 Aar gl. med Enkemand med 5 Børn. Pt. havde selv en Søn, født uden for Ægteskab, da hun var 22 Aar gammel (Barnefaderen, med hvem hun skulde have været gift, blev kort efter sindssyg). Ingen Børn i Ægteskabet. Pt.s Barn og Mandens Børn er blevet opdraget sammen, hvad der ikke synes at have voldt større Vanskeligheder; hun har holdt meget af sine Stedbørn og har taget sig meget af dem.

Hun har altid været stærkt emotionelt præget, affektlabil, let til at fare op, siger Folk sin Mening. Hendes Forhold til andre Mennesker har altid været præget af stærke Sympatier og Antipatier. Hun har altid elsket Arbejde, har givet sig i Kast med Opgaverne. Hun gør Indtryk af at være hjælpsom og opofrende over for de Mennesker, hun holder af. Var som ung afholdt i sine Pladser. Synes at have en ret udviklet Realitetssans. Endogene Stemningssvingninger synes ikke at have været til Stede.

I Tilslutning til Klimakteriet var hun i ca. 7 Aar — fra 45- til 52-Aarsalderen — stærkt uligevægtig. Hun græd meget, følte Angst, var yderst affektlabil og reaktiv,

havde det i det hele »rædselsfuldt«, betegner disse Aar som »Rædselsperioden«. Var dog det meste af Tiden i Stand til at passe sit Arbeje.

Den Søn, Pt. havde ovennævnte Sammenstød med (Stedsøn) har altid været hendes Hjertebarn — og Smertensbarn. Sammenstødet skyldtes, at hun bebrejdede ham, at han for 2. Gang var dumpet til en Examen. Indlæggelsen var saaledes foraarsaget af en ren episodisk Tildragelse i hele Pt.s klimakterielle Uligevægtighedstilstand. Hun indrømmer, at hun meget muligt har ligget med Kniv og Øxe i Sengen, men vil ikke længere kunne huske, hvad hun vilde bruge dem til. Indrømmer ogsaa, at hun dengang ofte kom med Udtalelser som at ville »springe ud af Vinduet« o. l.; har dog aldrig gjort Suicidalforsøg.

Paa Rekreationshjemmet var Pt. kun nogle Uger; særlig den første Tid, hun var der, græd hun meget. Egentlig Bedring i Tilstanden indtraadte først efter ca. 4 Aars Forløb. Pt. mener, at hun derefter blev den samme som før Klimakteriet. Hun passer Hjemmet, arbejder meget i sin Have.

Pt. fortæller livligt og efterhaanden ganske aabenhjertigt om sine Forhold. Hun er ikke uden Erkendelse af sin Affektlabilitet, angiver, at hun ofte angrer sine Vredesudbrud. Lidt drastisk og superlativisk i sine Udtryk. Ingen Stemningsforskydning; ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk. Lille trivelig Pykniker.

Denne Patient faar i Klimakteriet en depressiv Forstemning med udtalt emotionel-eretisk Præg. Præmorbidt er hun emotiv, affektlabil, energisk, foretagsom. Depressionen begynder i Klimakteriet og vedvarer flere Aar efter Menopausens Indtræden, varer ialt ca. 7 Aar. Den forudgaas ikke af psykiske Traumer og svinder efterhaanden spontant. Patienten bliver igen den samme som tidligere.

I Sygehistorierne Nr. 27—30 beskrives lignende Tilfælde. Disse Patienters Depression faar sit særlige Præg ved en udpræget Stemningsinstabilitet med neureretisk Irritabilitet, Opfarenhed, Reagibilitet. En Stemningssvingen som hos den maniodepressive mellem Opstemthed og Depression er der derimod ikke Tale om. Endvidere lider Patienterne af indre Uro, Rastløshed, umotiveret Angst. 3 af Sygdomsbillederne har et hysteriformt Islæt i Form af Synshallucinationer (Nr. 27, 28) eller »Anfald« (Nr. 29). Depressionernes særlige Præg genfindes i Patienternes præmorbide Habitus, de er emotive, affektlabile, reaktive, har af deres Omgivelser faaet Betegnelser som »galhovedet«, »krasbørstig«, »forfløjen«. De er energiske, foretagsomme Naturer; en enkelt har anangkastiske Tilbøjeligheder (Nr. 28). Psykiske Traumer har ikke kunnet paavises for Nr. 27 og 28's Vedkommende. De to sidste Patienter har ægteskabelige Vanskeligheder og bliver begge skilt ret kort efter Udskrivelsen. Efter det oplyste kan man dog formentlig kun tillægge disse Traumer symptomforstærkende Betydning, som egentlige psykogene Depressioner kan man næppe betragte disse Tilfælde. Alle Tilfældene ender med Helbredelse efter en Varighed af henholdsvis 6, 3, 3 og 4 Aar. I somatisk Henseende er Nr. 27 og 28 Pyknikere, Nr. 29 leptosom, Nr. 30 ukarakteristisk.

Sygehistorie Nr. IX.

Født 1878. Gift med Sporvejsfunktionær.

Kommunehospitalets VI Afdeling 27/10—15/12 1926. Journal Nr. 1848/26. Diagn.: Depressio mentis, Climacterium.

En Søster nervøs; har en Gang været indlagt her paa Afdelingen (2/9—6/9 1904: Hysteria. Hysteriske Kramper, vanskelige ægteskabelige Forhold). En Broder hidsig, opfarende. Moderen meget nervøs. Morfaderen fordrukken.

Pt. er født paa Landet, Faderen var Maler. Pt. er Nr. 5 af 5 Søskende. Faderen døde, da Pt. var 3 Aar gl. Moderen rejste derefter til Kbhvn. med Børnene, hvor hun ernærede Familien ved at skylle Flasker paa Kbhvn.s Mælkeforsyning. Pt. er opvokset i smaa Kaar. Efter Konfirmationen blev hun ansat paa Gardinfabrik, hvor hun arbejdede, indtil hun blev gift 31 Aar gl. Siden ikke haft Arbejde uden for Hjemmet.

Pt. klager ved Indlæggelsen over Nervøsitet, Hjertebanken, Træthed, kan ikke taale at bestille ret meget. Er nærtagende, græder let. Ingen økonomiske Bekymringer, er glad for sit Hjem, sin Mand, sine to flinke Børn. Synes derimod, at Mandens Familie stikker til hende, hun mener, de synes, hun har det for godt. For en Uges Tid siden under Sønnens Konfirmation, blev hun særlig bedrøvet over Svogerens Tale for hendes Mand, han ligesom helt udelukkede hendes Virksomhed i og for Hjemmet.

Pt. er under Opholdet stilfærdig, afdæmpet, depressiv, af og til grædende, lidt ængstelig for Omgivelserne. Klager over Hovedpine, Svimmelhed, Hedestigninger. Bedret ved Udskrivelsen.

Socialhjælpers Journal. 20/10 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Hun siger, at hun er meget ked af, at hun har ligget paa VI Afdeling, da »det stadig hænger ved hende.« De første Aar efter Udskrivelsen skammede hun sig ligefrem ved at gaa paa Gaden. Hun havde Følelsen af, at Folk kunde se det paa hende og snakkede derom.

Hjemmet er pænt, ordentligt og velholdt, 2 Værelser i en ret ny Ejendom.

Katamnese 8/11 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om sin tidligere sjælelige Habitus forklarer hun: Har været nervøs og ængstelig lige fra Barndommen. Har næppe fulgt allerbedst med i Skolen, det kneb særlig med Regning; har dog aldrig været Oversidder. Hun var flittig, læste meget paa sine Lektier; men naar hun skulde høres i Skolen, blev det altsammen siddende som en Klump i Halsen. Hun har altid været en følsom og blød Natur, let til Taarer, kan ikke taale at se andre lide. Læser hun f. Ex. om Tilskadekomster eller lignende i Avisen, bliver hun deprimeret og spekulerer derover. Hun har altid i nogen Grad holdt sig for sig selv, »jeg er lidt fintfølende med hvem, jeg søger Omgang med«, hun besøger aldrig andre spontant, kan ikke lide at komme til Ulejlighed, »jeg skal inviteres.« Paa Grund af sin Tilbageholdenhed er hun blevet kaldt stolt og vigtig, hvad der har pint hende meget. Hun er i det hele følsom overfor, hvad andre siger om hende, tilfældige Bemærkninger husker hun, og de kan nage hende længe. Man faar Indtryk af, at hun er gaaet op i sit Hjem, sin Mand og sine Børn.

Ved Klimakteriets Indtræden blev Pt. træt, energiløs, deprimeret, grædende, kunde ønske sig Døden; har aldrig foretaget Tentamen. Hun led af Hedestigninger, Svedeture, Hjertebanken, Angsttilfælde, sov daarligt. Den ovenomtalte Følsomhed og Tilbøjelighed til Selvhenføring blev betydelig mere udtalt.

Efter Udskrivelsen var Pt. 6 Uger paa Rekreationshjem. Efter Hjemkomsten bedredes hendes Tilstand efterhaanden. I 1928 døde imidlertid hendes 15-aarige Søn ret pludselig af en akut Infektionssygdom. Dette var en meget stor Sorg for Pt. I lange Tider gik hun daglig paa Kirkegaarden, undertiden flere Gange daglig. Hun

kunde pludselig forlade Hjemmet midt i Arbejdet og gaa derud, hun syntes, det gav hende Trøst. Et Udsving ud over det fysiologiskes Grænser synes denne Sorg dog næppe at have bragt, og efterhaanden er Pt. kommet over den, særlig efter at hendes andet Barn, en Datter, er blevet gift og har faaet en lille Dreng, som er Pt. til megen Opmuntring.

Pt. kan nu med god Sygdomsindsigt se tilbage paa sin Selvhenføren i den klimakterielle Alder. Hun er klar over, at der intet har ligget til Grund for hendes Udtalelser om Mandens Familie, som hun nu erklærer, altid har været god imod hende. Den omtalte Svoger karakteriserer hun endog som »den herligste Mand af Verden.« Hun passer nu selv sit Hjem fuldtud.

Pt. er venlig, imødekommende, giver villigt Oplysninger. Hun røber nu ingen Selvhenføringstendenser. Ingen Stemningsanomali. Er maaske en Kende psykoinfantil. Ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk. Næsen lang, lige, Hagen ret lille. Pt. er ret fyldig, er blevet det efter 40-Aarsalderen. Var tidligere meget tynd og spinkel. Højde 166 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 20 cm, Index Strømgren: ÷ 0,38.

Ogsaa hos denne Patient udvikler der sig i Klimakteriet uden forudgaaende psykiske Traumer en depressiv Tilstand med indre Uro og Tilbøjelighed til Angst. Den emotionelle Eretisme, der prægede de 5 forud gaaende Patienter, er imidlertid ikke til Stede her; Patienten er ret stilfærdig i sin Depression. Derimod viser hun en vis Tilbøjelighed til Selvhenføring. Undersøger man Patientens præmorbide Habitus, finder man en tilsvarende Forskel fra de forudgaaende 5 Patienter. Hun er som de blød af Sind, nærtagende, let til Taarer; men i Modsætning til dem er hun en stille, tilbageholdende Natur, der væsentlig har holdt sig indenfor sit eget Hjem, hvor hun er gaaet op i Omsorgen for Mand og Børn. Hun er endvidere i Besiddelse af den sensitive Følsomhed, som saa ofte ses hos Patienter, hos hvem der udvikler sig Selvhenføringer. Efter nogle Aars Forløb kommer hun sig og bliver atter den samme som tidligere. Somatisk er hun leptosom.

Sygehistorie Nr. 31 er meget lig den her meddelte. Patienten er af samme psykiske Konstitution og faar som Nr. IX i Klimakteriet en Depression med indre Uro og Selvhenføring. Patienten kommer sig efter ca. 4 Aars Forløb. Ogsaa hun er af leptosom Legemsbygning.

Patienterne Nr. 32 og 33 staar mellem Nr. VIII og Nr. IX, nærmest Nr. IX. Der findes i disse Tilfælde nogen Stemningsinstabilitet, Irritabilitet, indre Uro, Rastløshed; men om nogen egentlig Eretisme er der ikke Tale. Præmorbidt er Patienterne stilfærdige, omgængelige, men stemningsbevægelige, følsomme, let grædende. De helbredes begge efter 3—4 Aars Forløb. I somatisk Henseende er de begge ukarakteristiske.

Sygehistorie Nr. 34 er nærmest anført for Fuldstændighedens Skyld. Det er et smaatbegavet Individ, som i Klimakteriet faar en lidt angstpræget, lettere depressiv Forstemning. Hun synes at komme sig og at genvinde sin Arbejdsevne. Hun dør senere af Cancer mammae, inden Efterundersøgelsen har kunnet finde Sted. Oplysningerne om hende er i det hele faatallige.

2) Bedrede.

Sygehistorie Nr. X.

Født 1881. Gift med Maskinsmed.

Kommunehospitalets VI Afd. 27/2—22/3 1923. Journal Nr. 544/23. Diagn.: Depressio mentis neurastheniformis in climacterio.

Menses har kun været til Stede 2 Gange i det sidste Aar, nemlig for 1 og for ½ Aar siden. Har født 4 Gange.

Nuværende Lidelse har udviklet sig lidt efter lidt i Løbet af det sidste 1½ Aar. Hun har lidt af Træthed, Hovedpine, Smerter i Ryggen, har sovet daarligt. Hun har været deprimeret, nærtagende, en Del grædende. Har ikke været i Stand til at passe sit Arbejde.

Obj.: Intet abnormt.

Spv.: Cell. 4/3, Gl. 0, Alb. 12, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Opholdet deprimeret, ofte Taarer i Øjnene. Klager over Træthed, Hovedpine og Svimmelhed. Befinder sig bedre ved Udskrivelsen.

Socialhjælpers Journal. 26/10 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Lidt efter kommer Manden til. Han er meget stor og kraftig og siger straks, at med Pt.s Nerver »er det helt godt, og det har det altid været.« (Pt. sidder og ser til med et undskyldende Smil). Manden fortæller videre, at Patienten kan gaa og tude, selv om der slet ikke er noget at tude for; men saa skælder han hende ud. Hun skal altid have noget at bestille og maa ikke have Tid til at sætte sig hen, saa bliver det galt. Manden slutter af med en Bemærkning om, at jeg kan hilse Lægen og sige, at han (Manden) har det godt, og at det er pænt, at man har Interesse for Pt.

Hjemmet er en 2-Værelseslejlighed. Der er yderst rent og velholdt.

Katamnese 26/11 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Faderen var en meget rejse- og eventyrlysten Mand, har rejst det meste af Jorden rundt.

Pt. er født i Kbhvn., Faderen var Murermester. Da Pt. var 3 Mdr. gl. rejste Familien til U. S. A. Her døde Pt.s Moder, og Faderen rejste tilbage med Pt.; hun var da 6 Aar gl. Kom i Huset hos en Onkel og Tante, hvor hun var i 2 Aar. Imens giftede Faderen sig paany og rejste derefter med Hustru og Pt. til Capetown. Her har Pt. gaaet i Skole, og her blev hun, indtil hun 22 Aar gl. rejste til Danmark, hvor hun kort efter blev gift. Manden var da Sergent. Senere blev han Politibetjent. De sidste 12 Aar har han været Varmemester i et større Bygningskomplex.

Menses fra 16-Aarsalderen. I Puberteten led Pt. en Del af Træthed og Blegsot. Under Menses har hun altid været i daarligt Humør, nærtagende, let til Graad, »jeg taalte ikke, min Mand sagde noget.« Menses definitivt ophørt kort efter Udskrivelsen fra Hospitalet.

Om sin psykiske Konstitution forklarer hun, at hun tidligere har været i godt Humør. Har ikke lidt af endogene Stemningssvingninger. Har derimod altid været følsom, nærtagende, let til Graad, som nævnt accentueret i Menstruationsperioderne. Hun har været nem at slaa ned, men ogsaa nem at glæde, taknemlig for Smaating. Har godt kunnet lide at komme sammen med andre, tidligere havde de ofte en Del Gæster, har ikke haft svært ved at komme ud af det med andre. Hun har altid holdt meget af Arbejde, været flittig, saavidt man kan forstaa, har hun været hurtig til sit Arbejde, men maaske noget rastløs, har altid skullet bestille noget. Har altid haft nogen Tilbøjelighed til Nervøsitet, Rysten og Ængstelse, i Afrika var hun altid bange for de sorte. Har haft svært ved at sætte sig i Respekt hos sine Børn, mener, hun har været for eftergivende over for dem.

Ægteskabet har altid været vanskeligt. Manden angiveligt meget hidsig. De 3 af Børnene ligner ham, saa der har ofte været Skænderi og Scener i Hjemmet. Manden er ikke Dranker, men kan godt lide at tage sig et Bæger. For en Del Aar siden — flere Aar før Hospitalsindlæggelsen — var han hende utro og maatte i de følgende 18 Aar betale Alimentationsbidrag. Pt. har altid maattet hjælpe til med Arbejde uden for Hjemmet, Syning, Rengøring, en Overgang arbejdede hun paa Fabrik. I de sidste 12 Aar har hun vasket Trapper, 13 Opgange, i det Komplex, hvor Manden er Vicevært og Varmemester. Først for en Maaned siden har hun opgivet dette Arbejde, da Kræfterne ikke længere slaar til.

Om sin Lidelse i Klimakteriet forklarer Pt. i Overensstemmelse med ovenstaaende. Hun giver selv Overgangsaarene Skylden; de Forhold, hvorunder hun levede, var ikke daarligere, end de ellers har været. Hun led af Angstfornemmelser »noget saa frygteligt«; turde tilsidst ikke gaa paa Gaden.

Ved Hjemkomsten var Tilstanden ikke væsentlig bedre. De første 2 Mdr. arbejdede hun ikke; derefter genoptog hun sit Arbejde som tidligere. Efter ca. 1 Aar forlod Angsten hende, og Tilstanden bedredes efterhaanden en Del. Helt rask er hun dog aldrig blevet. Særlig i visse Perioder kan hun føle sig ret daarlig med Træthed, Sløjhed, indre Uro, daarligt Humør og Graad. Hun maa da opgive sit Arbejde en eller et Par Uger; hun synes, dette særlig kommer, naar hun har haft meget Arbejde, eller der har været særlige Scener i Hjemmet. I det sidste Par Aar har hun dog ikke haft saadanne Perioder.

Pt.s Libido svandt jævnt med Klimakteriet uden forudgaaende Stigning. Libido har angivelig aldrig været særlig stærk.

Pt. har fra tidligste Ungdom lidt af anfaldsvis optrædende, halvsidig Hovedpine, ledsaget af Opkastninger, Flimren og lysende Zigzaglinier for Øjnene. Disse Hovedpineanfald ophørte et Par Aar efter Menopausens Indtræden.

Pt. er venlig, imødekommende, fortæller naturligt om sine Forhold. Hun gør et lidt forsagt Indtryk, men frembyder ellers ingen Tegn paa Depression. Ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk. Lille, spinkel. Ansigtet ret smalt, noget spids Næse og Hage. Truncus knap saa spinkel. Vægt 56 kg, Højde 150 cm, Brystbredde 24 cm, Brystdybde 22 cm, Index Strømgren: ÷ 0,02.

Denne Patient maa præmorbidt nærmest betegnes som Psykasteniker med et noget følsomt Stemningsliv. I Klimakteriet faar hun en neurasteniform Depression med ret udtalte Angstfornemmelser. Efter et Par Aar bedres Tilstanden betydelig, og Patienten genvinder sin Arbejdsevne. Der bestaar dog stadig nogen Tilbøjelighed til Træthed, indre Uro, daarligt Humør og Graad. Patienten har i mange Aar — ogsaa efter Klimakteriet — maattet arbejde strengt; dertil kommer, at Forholdene i Hjemmet ofte har været daarlige med megen Ufred og i hvert Fald en Overgang Utroskab fra Mandens Side.

Ogsaa om Patient Nr. 35 gælder det, at hun i mange Aar har levet under daarlige Forhold, som endnu ved Efterundersøgelsen bestaar ret uforandret. Manden er arbejdsløs, drikfældig, vanskelig at omgaas, Familien lever i Træbarak. Patienten begynder nogle Aar før Klimakteriet — i Tilslutning til en Fødsel — at lide af nervøse Tilfælde med Angst. Disse Tilfælde accentueres i Klimakteriet, samtidig med at Patienten bliver deprimeret. Efter Menopausen bedres Tilstanden, Angsttilfældene forsvinder;

men der bestaar stadig en Del mere almene neurasteniforme Symptomer Efterundersøgelsen frembyder i dette Tilfælde særlige Vanskeligheder, hvorfor Oplysningerne, særlig om Patientens præmorbide Habitus, er noget mangelfulde.

Patient Nr. 36 har et emotivt Temperament. I Klimakteriet faar hun en emotionel-eretisk Depression, som efter ca. 3 Aars Forløb bedres en Del. Helt kommer Patienten sig dog ikke, hun er mere følsom og reaktiv end tidligere, sover daarligt. Efter Klimakteriet har hun haft en Del Modgang saavel af familiær som økonomisk Art; endvidere er hun blevet lidende af forskellige, mere kroniske legemlige Lidelser (multiple Artriter).

I Tilfælde Nr. 37 er Depressionen i Klimakteriet ledsaget af abusus spirituosorum i lettere Grad. Dette ophører senere; ogsaa Depressionen svinder. Helt rask bliver Patienten dog ikke, men gaar over i en kronisk neurastenisk Tilstand. Samtidig med Udviklingen heraf bliver hendes glandula thyreoidea Sæde for en valnødstor Struma, væsentlig i den ene Lap. Denne Struma er ledsaget af nogen Tilbøjelighed til Sved og Hjertebanken, men iøvrigt ingen mere udprægede legemlige basedowoide Symptomer. Præmorbidt har Patienten altid været stemningsblød, »blødhjertet«.

Ogsaa hos den følgende Patient (Nr. 38) ses i Klimakteriet et forbigaaende lettere abusus spirituosorum. Saavel hos denne Patient som hos den foregaaende er det sikkert tilfældige ydre Omstændigheder, som er Skyld i, at de søger Hjælp mod deres Depression og indre Uro i Alkohol; deres psykiske Lidelser adskiller sig ikke paa væsentlige Punkter fra de øvrige Patienters. Patient Nr. 38 har et iltert, emotivt Temperament og faar i Klimakteriet en emotionel-eretisk Depression. Hun er noget selvhenførende, hvad naturligt forklares ud fra en ret udtalt Tunghørighed. Hun dør af en interkurrent Sygdom (insufficientia cordis) 6 Aar efter Hospitalsindlæggelsen, som fandt Sted ca. $^1/_2$ Aar efter Menopausens Indtræden. Ifølge den efterlevende Ægtefælles Oplysninger kom Patienten sig en Del efter Hospitalsopholdet, blev atter i Stand til at passe Hjemmet. Naar hun ikke kom sig helt, mener han, at Tunghørigheden har sin væsentlige Andel heri.

Om de tre sidste Patienter i denne Gruppe er Oplysningerne faatallige. Patient Nr. 39 er en nærtagende, nok lidt psykastenisk Natur, som i Klimakteriet faar en ængstelig, hypochonder, neureretisk Depression, tildels under Medvirkning af psykiske Traumer. Der synes at indtræde Bedring. Paa Tidspunktet for Efterundersøgelsen har Patienten imidlertid været sengeliggende i 3 Aar i Hjemmet som Følge af »Forkalkning«. Nærmere faar man ikke oplyst, og nogen Efterundersøgelse faar man ikke Lejlighed til at foretage.

Patient Nr. 40 har blankt nægtet Efterundersøgelse. Om Tilfældet hører hjemme blandt de psykopatiske Tilstande, eller om det har drejet sig om en anxiøs Melankoli, lader sig efter de foreliggende Oplysninger ikke

med Sikkerhed afgøre. Da Patienten efter Udskrivningen har klaret sig ude i Livet, vil man betragte hende som i hvert Fald bedret.

Tilfælde Nr. 41 er vanskeligt at diagnosticere. Oplysning om præpsykotisk Habitus mangler. Omkring Menopausen faar Patienten en hypochonder Depression med Angst, Hallucinationer og paranoid Mistyden, men ingen egentlige paranoide Vrangforestillinger. Der indtræder Bedring, men næppe fuldstændig Helbredelse. 5 Aar senere indlægges Patienten paany med tildels lignende Symptomer; hun hjemtages ret hurtigt af Familien, endnu inden man er naaet til Klarhed angaaende Sygdomsbilledet. 6 Aar senere indlægges hun for 3. Gang; denne Gang med inkompenseret morbus cordis og en angstpræget Konfusionstilstand. Denne vedvarer, indtil Patienten dør et Aar senere af sin Hjertelidelse. Ved Sektionen findes atheroslerosis cordis et aortae med almindelige Tegn paa Kredsløbsinsufficiens samt en lettere Hjernearteriosclerose. Man mangler Oplysning om Tilstanden mellem Hospitalsopholdene særlig mellem 2. og 3. Ophold.

Tilfældet er ejendommeligt, saa meget mere beklageligt er det derfor, at det paa flere Punkter er mangelfuldt oplyst. Patienten har faaet saa forskellige Diagnoser som depressio mentis hypochondriaca, melancholia, psychosis climacterialis paranoides, morbus mentalis incertus. Saavidt Forfatteren kan se, maa Differentialdiagnosen staa mellem maniodepressiv Psykose og psykopatisk Reaktion. Til Fordel for den første Diagnose taler det fasiske Forløb med Remissioner; den paranoide Forvirring kunde opfattes som Udslag af et psykisk konstitutionelt Moment. Til Fordel for den anden Diagnose taler hele det atypiske Sygdomsbillede. Man maatte i saa Fald antage, at Patienten har haft en psykopatisk Konstitution med emotive, hypochondre og selvhenførende Karaktertræk. I Klimakteriet faar hun da en Depression præget af den præpsykotiske Konstitution. Efter denne indtræder delvis Helbredelse. De senere Sygdomsbilleder kunde opfattes som den samme Konstitutions Reaktion over for tiltagende Hjerteinsufficiens og begyndende Hjernearteriosclerose. Nogen sikker Diagnose kan imidlertid ikke stilles.

3) Uforandrede eller kun lidt bedrede.

Sygehistorie Nr. XI.

Født 1877. Ugift Fabriksarbejderske.

Kommunehospitalets VI Afd. 30/6—24/8 1926. Journal Nr. 1274/26. Diagn.: Nervosismus climacterialis. (Maniodepressiv Psykose?).

Moder meget nervøs. En Halvbroder meget hidsig og opfarende.

Pt. er født i Kbhvn. uden for Ægteskab. Moderen blev gift, da Pt. var 3 Aar gl., Pt. blev adopteret af Stedfaderen. Efter Konfirmationen blev hun ansat paa et Bogtrykkeri, hvor hun arbejdede, til hun var 29 Aar gl. Blev da nervøs af Maskinerne og indlagt paa Kgl. Frederiks Hospital (4/2—17/3 1907, Diagn.: Nervosismus, Ozoena. Klagede over Hovedpine, var svedende og rystende ved Undersøgelsen. Der fandtes

en kronisk Rhinopharyngitis). Efter Udskrivelsen turde hun ikke mere arbejde ved Maskinerne. Fik Arbejde ved at klistre Poser og har været beskæftiget hermed siden.

Menses fra 13-Aarsalderen. Rglm. Aldrig gravid. Ingen psykiske Reaktioner i Tilslutning til Pubertet og Menstruation. Menses begyndte at blive uregelmæssige for 4 Aar siden, ophørte for 1 Aar siden.

Pt. har i et Par Aar været deprimeret, lidt af Uro i Underlivet, Aandenød stigende til Kvælningsanfald, Stemmen bliver undertiden ganske borte. Klager over Kraftesløshed i Benene.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 150.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Opholdet stille, tung, deprimeret, ofte Taarer i Øjnene. Endvidere indre Uro, Hjertebanken, Knugen for Brystet, Hedestigninger. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 24/8 1926—15/2 1927. Diagn.: Depressio mentis hysterica.

En Del Klager og Fornemmelser, Trykken i Cardia, Hjertebanken, »Luftmangel« o.s.v. Klagerne gør et meget funktionelt Indtryk, fremsættes med en vis Martyrmine. Efterhaanden bliver Pt. flinkere, mindre klagende, hjælper til paa Afdelingen.

Socialhjælpers Journal. 6/8 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme.

Pt. har det stadig ikke godt, og hun fik allerede et Par Aar efter Udskrivelsen Invaliderente.

Pt. beboer et usselt lille Kammer i et Baggaardshus. Der er lige akkurat Plads til, at en Seng kan staa fra Væg til Væg. Paa den modsatte Væg staar en Kommode, et Skab og een Stol; dette udgør hele Bohavet. Køkkenet (som hun saa ud til at have fælles med Beboere af andre lignende Lejligheder) var for Enden af Trappegangen og bestod af et ca. 2 m langt Køkkenbord med en Vask. Gas fandtes ikke. Et Primusapparat stod og sydede og spredte en ækel Os paa Gangen. Der var snavset og uordentligt, og Pt. selv var ligeledes meget snavset.

Katamnese 7/8 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Hun oplyser:

Fulgte almindeligt med i Skolen.

Led som Barn af »Afmagtstilfælde«, saaledes ved Konfirmationen, »jeg kunde knap slæbe mig op ad Kirkegulvet.« Som ung var hun meget genert, blev rød i Hovedet, naar nogen henvendte sig til hende, ønskede, hun kunde synke i Jorden. Boede i en Del Aar, indtil Moderens Død, alene sammen med Moderen, der ret tidligt var blevet Enke. Kom aldrig sammen med andre unge, var for genert dertil, trak sig altid tilbage, skønt hun i og for sig gerne vilde i Lag med dem. Har altid været nervøs, let trættet; nærtagende, grubliserende, naar noget er gaaet hende imod, »det anfægter mig«, »det gaar ind i mig.« Har altid været følsom, let saaret; naar der har været noget saadant, har hun altid »trukket sig ind i sig selv«, »jeg kan ikke tage Kampen op med Folk, jeg kan ikke forsvare mig.« Ogsaa noget selvhenførende. Fortæller om, hvordan hun en Gang som ca. 25-aarig sammen med Moderen hørte paa Koncerten ved Sommerlyst. Hun følte da en pludselig Angst over sig, syntes, alle Øjne var rettet mod hende, følte sig som nøgen. Har næppe frembudt rent endogene Stemningssvingninger.

Har aldrig været forlovet, aldrig haft et sexuelt Forhold. Har ofte følt sig tiltrukket af det andet Køn; men Generthed og Skyhed har holdt hende tilbage, foruden den Omstændighed, at hun var meget bundet af sin gamle Moder, som hun maatte passe og boede sammen med. Hun har ofte haft sexuelle Drømme, og særlig galt blev det i Klimakteriet. Hun drømte ofte, at hun tryglede og bad Mænd »give sig af« med sig. Hun har ogsaa haft »sjofle« Drømme, hvor hun drømte, at hun laa nøgen, og Mænd befølte hende. Naar hun har set et lille Barn, har hun faaet Taarer i Øjnene, og naar hun har set en gravid Kvinde, har hun kunnet tænke:

»Gid, det var mig!« Efter Klimakteriet er de nævnte Drømme traadt betydelig tilbage, men kan dog endnu af og til optræde.

Siden Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital har Pt. ikke været i Stand til at arbejde. Hun har som omtalt levet af Invaliderente. Tilstanden er værst i Foraarsmaanederne. Hun klager over stærk Træthed, indre Uro, »det arbejder i Underlivet«, Sved, skiftende Følelse af Kulde og Brænden. Klager over »pinlige Tilstande i hele Kroppen ud i Kødet«, uden at hun nærmere kan beskrive disse. Har »Uro« i Hovedet, svært ved at samle Tankerne. Ingen Svimmelhed, mener sig ikke hukommelsessvækket. Vil ikke være deprimeret, siger tværtimod »jeg holder meget af Livet.«

Pt. gør et ret sølle Indtryk. Er vidtløftig og hypochondert optaget i sin Symptomfremstilling. Fører, saavidt man kan forstaa, en ensom og yderst fattig Tilværelse. Hun angiver, at Musik er det eneste, som opliver hende. (Har et Krystalradioapparat). Holder meget af Musik; da man spørger hende om, hvad hun holder mest af at høre, nævner hun Beethoven, Mozart, Haydn, Bach, hvis Koncerter hun har hørt i Radioen, og hvis Navne hun kender derfra. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa Demens.

Somatisk. Overordentlig fed. Vægt 96,2 kg, Højde 160 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,67.

Denne Patient er Psykasteniker, sensitiv, sky, genert. I Klimakteriet faar hun en Depression med neurasteniske, hypochondre, hysteriforme Symptomer. Efter nogle Aars Forløb svinder den depressive Forstemning; men en kronisk neurastenisk Tilstand med hypochonder Sygdomsoptagethed bliver bestaaende. Denne er saa udtalt, at Patienten er ude af Stand til at ernære sig selv og opnaar Invaliderente. Tilfældet er interessant derved, at Patienten synes at frembyde en Forøgelse af Libido i Klimakteriet. Patienten har altid været henvist til sexuel Abstinens.

Meget lig dette Tilfælde er de to følgende (Nr. 42 og 43). Begge disse Patienter er psykasteniske, stemningsbløde, nærtagende Naturer, og begge faar de i Klimakteriet en neurasteniform Depression. Selve Depressionen svinder atter; men den neurasteniske Tilstand er blivende og nedsætter Patienternes Arbejdsevne i betydelig Grad; Nr. 42 bliver Invaliderentenyder. Nr. 43 har siden Klimakteriet lidt af Besvimelsesanfald, hvis Art ikke sikkert lader sig afgøre. Det er muligt, at de delvis er af cardial Oprindelse; nogle Aar efter Klimakteriet faar Patienten objektive Tegn paa en lettere Myocardiedegeneration.

I Tilfælde Nr. 44 er den kroniske Tilstand, der udvikler sig i Tilslutning til Menopausen, mere depressivt præget, selv om man ogsaa her ser mange neurasteniforme Symptomer. Det kan i dette Tilfælde ikke udelukkes, at begyndende senile og arteriosclerotiske Forandringer har gjort sig gældende; i hvert Fald frembyder Patienten ved Efterundersøgelsen visse Symptomer (Letrørthed, lettere Hukommelsessvækkelse), der kunde tyde herpaa. Det maa bemærkes, at denne Patient er noget ældre end de øvrige. Hun er ved Efterundersøgelsen 70 Aar. Depressionen begynder i 49-Aarsalderen, 1 Aar efter Menopausens Indtræden; hun bliver dog først

indlagt paa Hospital 5 Aar senere, og først fra dette Tidspunkt begynder hendes Arbejdsudygtighed. Iøvrigt adskiller Depressionen sig ikke fra de foregaaende Tilfælde. Præmorbidt er Patienten stemningsblød og nærtagende som disse, samtidig dog nok noget mere udadvendt og synton. I de yngre Aar viser hun nogen Tilbøjelighed til hysteriform Reageren. Somatisk er hun Pykniker.

Sygehistorie Nr. XII.

Født 1882. Ugift Husbestyrerinde.

En Broder lidt tungsindig.

Født i København, Datter af Murer. Har gaaet i Kommuneskole. I 21 Aar ansat i samme Forretning. Led her en Del Skuffelser ved, at yngre passerede forbi hende; hun egnede sig ikke til en ledende Stilling.

Fulgte almindeligt med i Skolen. Har altid været noget stille og tung, lidt genert. Bange for at støde, bære sig forkert ad o. l.; altid opofrende.

Menses fra 13-Aarsalderen. Juni 1922 supravaginal Uterusamputation p. Gr. a. talrige store Fibromer.

Efter denne Operation tiltagende Depression. Indlægges

Kolonien Filadelfia 31/1—31/3 1923. Diagn.: Depressio mentis, Schizophrenia? Her deprimeret, let til Graad, selvhenførende, alle Mennesker ser paa hende, i Kirken er alt i Prædikenen rettet til hende. En Del forskellige Klager, Tomhed og Tryk i Hovedet, Trykken i Præcordiet. Kommer ved Stuegang let ud af Fatning, bliver forvirret, faar ikke sagt, hvad hun vil. Ingen egentlige Vrangforestillinger, ingen Hallucinationer, ingen Adfærdsforstyrrelser, intet aparte Væsen. Uforandret ved Udskrivelsen.

Indlægges derefter

Kommunehospitalets VI Afd. 4/7—28/8 1923. Journal Nr. 1466/23. Diagn.: Depressivt Temperament, Depressio mentis climacterialis.

Hun har i de forløbne Maaneder stadig været deprimeret. Har 2 Gange forsøgt Suicidium, dels ved Drukning, dels ved Veronal. Truer nu med at kaste sig ud af Vinduet.

Obj.: Intet abnormt.

Blodtryk: 120.

W. R. (Bl.): ÷.

Pt. er under Opholdet deprimeret, grædende, selvundervurderende, selvbebrejdende, har ikke kunnet føle for sine Slægtninge, har ikke taget tilstrækkelig Del i deres Sorger, frygter Straf, mener, hun gaar fortabt, kommer i Helvede. Noget urolig og rastløs, syer og strikker ivrigt, men maa ofte trevle det op. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 28/8 1923—10/8 1924. Diagn.: Depressio mentis.

Pt. er her deprimeret, ofte grædende. Er snart stille med en vis Hæmning, snart rastløs, præget af indre Uro. Gennemgaaende mut, tilknappet, fornærmet, klager over, at alle gør Nar af hende, vil ikke finde sig i at blive lagt til Sengs, for at hun skal blive dummere. Ogsaa mut og afvisende over for Familien, skønt hun ofte nærer Bekymring for, at der skal være tilstødt dem noget ondt. Undertiden er hun vred paa Familien, græder, skælder dem ud, fordi de ikke tager hende hjem. Indimellem kan hun være selvbebrejdende, er ikke værdig til at være paa den Afdeling, hvor hun ligger, har løjet og bedrevet saa meget ondt. I November 1923 foretager hun en Nat et Strangulationsforsøg ved at binde et Bændel fra Benklæderne om Halsen. Da det begynder at gøre ondt, holder hun op af sig selv. Næste Dag ses en Strangulationsfure paa Halsen.

Senere retter hun sig noget, kommer op, hjælper til i Køkkenet. Er dog fremdeles i nogen Grad deprimeret, siger, at triste Tanker ofte dukker op i hende. Hun tør ikke rigtig stole paa sig selv, »jeg tænker og handler undertiden saa underligt — jeg kastes ud i saa meget.« Saavidt man kan forstaa, har hun en vis Fremmedfølelse over for sig selv til Tider. Det er, som om hun bliver tom i Hjernen, og som om fremmede Tanker faar Overhaand i hendes Bevidsthed. Hun siger selv, at hun føler andre Menneskers Tanker overført paa sig, føler sig ligesom hypnotiseret. Egentlige paranoide Forestillinger ligger der ikke bag disse Fornemmelser. hun reagerer derpaa med en vis Selvopgivelse og let Fortvivlelse.

Vedlagt Journalen findes et Brev, dateret 4/5 1924, til Overlægen. Af dette fremgaar: »Da jeg føler mig saa legemlig rask, er det ikke saa nemt at beskrive den Uro, jeg har over mig, det er som et Organ ved Aandedrættet udvidede sig og foraarsagede Uroen, tager til Tider al Besindelse i Udtalelser og Handlinger. Ved Angst eller Uro for et Menneske, som der retter Spørgsmaal til mig, er det, som jeg taber Bevidstheden, men kun saa kort Tid, som et Lynglimt viser sig, og en lammende Fornemmelse indtræder, og uden Føling blander jeg sammen med, hvad jeg selv vilde, andre Menneskers Udtalelser og Tanker. Har fra Barndommen mærket noget af det, men det er tiltaget efter Operationen. — Det var særlig ved saa bratte Omslag i Vejret, at Lyn medfulgte, der var nogle Nerver, der knyttede sig og lammede særlig det højre Bens Bevægelser. Min afdøde Moder har ligget paa Kommunehospitalet med stærkt angreben Hovednerve og Hjertesygdom. En Kusine til mig har saa nedbrudte Nerver, at hun nærmest er sindssyg — hendes Tilstand forværredes ved bratte Dødsfald i hendes Familie — og Studium af Teosofi.

Baade i min Forretning og hos Dr. Schou har de aldeles misforstaaet mig, da jeg var aldeles magtesløs, denne lammende Følelse gjorde, at jeg ikke havde aandelig Kraft til at fortælle min Familie om min Tilstand, jeg var aldeles hjælpeløs og forstod det heller ikke selv og har derfor forsøgt at aflive mig paa forskellig Maade, har ønsket Døden lige fra Barn.

Jeg vil bede Overlægen ikke give mig Haanden, da mine Hænder ved Stuevarme og Varme i Vejret komme i fugtig Tilstand og forværres ved den mindste Uro for et eller andet, er højst ulykkelig over det, har brugt saa mange Midler — Pulvere og Syrer. Efter min Mening bør Læger ikke gøre Nar af Mennesker, der er ulykkelig stillede — jeg føler mig som et tomt Ingenting, der kun kan handle underbevidst.

Overlægen vil maaske bede min Familie tage mig hjem, jeg er saa rolig, som jeg kan blive.«

Tilstanden kun noget bedret ved Udskrivelsen.

Folkeregistret oplyser, at Pt. er *død 12/6 1925.*

Dødsattesten oplyser: *Suicidium in morbo mentale. Suspensio.* Fundet ved Solrød Strand.

Denne Patient har et depressivt, sensitivt Temperament. I Klimakteriet faar hun en Depression med Selvhenføring og den Blanding af mut, fornærmet Forurettethed og Selvundervurderen og Selvbebrejden, som er saa karakteristisk for det sensitive Temperament og den sensitive Depression. Endvidere er Pt. plaget af en ret udtalt psykastenisk Fremmedfølelse og Fornemmelse af, at hun handler »underbevidst«, at det ligesom ikke er hende selv, der gør det, hun gør. Patienten bedres kun lidt under Hospitalsopholdet, og knap et Aar efter Udskrivelsen begaar hun Suicidium. Hun har under Forløbet af Sygdommen foretaget gentagne mislykkede Suicidalforsøg.

Ogsaa de 3 følgende Patienter (Nr. 45—47) begaar Suicidium under Forløbet af Depressionen. Patient Nr. 45 er en emotiv Psykopat med karakterologiske Defekter. I Klimakteriet faar hun en emotionel-eretisk Depression med udtalte somatiske klimakterielle Symptomer. Efter at Tilstanden har varet et Par Aar, begaar hun Suicidium.

I Tilfældene Nr. 46 og 47 mangler man Oplysning om Patienternes psykiske Konstitution. Patient Nr. 46 faar i Klimakteriet en neurasteniform Depression, som efter ca. $1^1/_2$ Aars Forløb ender med Suicidium. I Tilfælde Nr. 47 er Depressionen noget ukarakteristisk. Denne Patient begaar Suicidium in nosocomio godt 1 Maaned efter Indlæggelsen.

Om Patient Nr. 48 har man ingen katamnestiske Oplysninger. Det er et Tilfælde af Depression med hysterisk Farve hos en emotiv Psykopat. Paa Tidspunktet for Efterundersøgelsen opholder Patienten sig paa Bornholm; paa en skriftlig Henvendelse faar man intet Svar.

Den Gruppe Patienter, der her er gjort Rede for, omfatter 27 Tilfælde. 18 Patienter er personlig efterundersøgte. 6 Patienter er døde, deraf de 4 ved Sucidium. 3 Patienter har nægtet Efterundersøgelse; om 2 af disse har Socialhjælperen faaet sparsomme Oplysninger.

I *arvebiologisk Henseende* forholder denne Gruppe sig som de tidligere i dette Kapitel omtalte. I 13 af de 18 personlig undersøgte samt i 3 af de øvrige 9 har man faaet Oplysninger om psykiske Abnormiteter i Familien. Det drejer sig om Nervøsitet, Stemningsuligevægtighed i Form af Hidsighed og Opfarenhed, Drikfældighed, hysteriske Reaktioner, et Tilfælde af Fængselspsykose, depressive Forstemninger og flere Tilfælde af Suicidium; alt i alt altsaa forskellige fænotypiske Syndromer, der peger i Retning af et konstitutionelt psykopatisk Anlæg. Om Tilfælde af maniodepressiv Psykose eller Schizofreni har man ikke faaet Oplysning. Nogen homolog Belastning med depressive Tilstande af samme Art som Probandernes foreligger heller ikke.

Undersøgelse af Patienternes *præmorbide Habitus* har givet hermed overensstemmende Resultater, det vil sige mere eller mindre faste Holdepunkter for en præmorbidt tilstedeværende konstitutionel Psykopati. De mest fremtrædende Karaktertræk er Emotivitet, Stemningslabilitet og Reaktivitet. Nogle Patienter er affektlabile, opfarende, ikke bange for at »sige deres Mening«; andre er mere psykasteniske, stemningsbløde, følsomme, sensitive. I et Par Tilfælde ses anangkastiske Tilbøjeligheder og karakterologiske Defekter. Flere eller færre af de nævnte Karaktertræk har man kunnet paavise i alle de personlig undersøgte Tilfælde; i 4 af de resterende 9 Tilfælde foreligger lignende Oplysninger.

Undersøgelse af *Legemstype* har man foretaget i 16 af de 27 Tilfælde, i 9 af de 16 Tilfælde ved Brystmaaling (Strømgren). Man har fundet 7 pykniske Legemstyper, 3 leptosome og 6 Overgangsformer.

I selve det *kliniske Sygdomsbillede* er en depressiv Forstemning i større eller ringere Grad fremherskende. Meget karakteristisk for denne Forstemning er en ledsagende angstpræget indre Uro. Hæmning og indadvendt Fordyben sig i Syndsforestillinger og Selvbebrejdelser ses ikke. Iøvrigt spiller Patienternes psykiske Konstitution en stor Rolle for Sygdomsbilledets nærmere Udformning. Er Patienterne konstitutionelt affektlabile og reaktive, vil Depressionen præges af en udtalt Eretisme, som kan gøre disse Kvinder meget vanskelige for deres Omgivelser. Er Patienterne i deres daglige Adfærd mere stille af Væsen, vil ogsaa Depressionen faa et mere afdæmpet Præg. Neurasteniske, hypochondre, sensitive og selvhenførende Karaktertræk vil accentueres og hver paa deres Maade bidrage til Sygdomsbilledets Symptomatologi. En hypochonder Optagethed af de ledsagende legemlige klimakterielle Fænomener er ret hyppig; her gør sikkert ikke alene konstitutionelle Ejendommeligheder sig gældende, men ogsaa en med Alderen i al Almindelighed tiltagende Tilbøjelighed til Hypochondri. Suicidale Trusler er meget almindelige. 7 af dette Materiales 27 Patienter forsøger Suicidium, i 4 af disse Tilfælde lykkes Forsøget.

Om *Forløbet* har Efterundersøgelsen givet følgende Resultat:

Helbredte	10	Tilfælde
Bedrede	8	»
Ikke eller kun lidt bedrede	4	»
Døde ved Suicidium	4	»
Manglende Katamnese	1	»
Ialt	27	Tilfælde.

I de helbredte Tilfælde er Varigheden fra et Par til ca. 7 Aar. I de 5 af de 8 bedrede Tilfælde, som er personlig efterundersøgte, er Depressionen i det væsentlige helbredt; de persisterende Symptomer maa nærmest betegnes som en Accentuering af disse Patienters tidligere bestaaende psykopatiske Karaktertræk. Det fremgaar af Sygehistorierne, at der i disse Tilfælde foreligger ydre, selve Depressionen uvedkommende Forhold (vanskelige ydre Kaar, kronisk legemlig Sygdom), som er i Stand til at begrunde, at disse Patienter ikke er blevet helbredte, men kun bedrede.

I 3 af de 4 ikke eller kun lidt bedrede Tilfælde former den kroniske Tilstand sig nærmest som en kronisk neurasteniform Tilstand, tildels hypochondert præget; derimod kan man ikke tale om nogen egentlig kronisk Depression. Man kan ikke i disse Tilfælde paavise ydre Omstændigheder, der kan begrunde det kroniske Forløb. Man maa antagelig søge Aarsagen i Patienternes Konstitution; man skal senere vende tilbage til dette Spørgsmaal. I det 4. ikke bedrede Tilfælde er det sandsynligt, at en begyndende Hjernearteriosclerose har været i hvert Fald medvirkende til Bevarelse af den kroniske Tilstand.

I de Tilfælde, der er endt med Suicidium, har Suicidiet fundet Sted inden Forløbet af højst et Par Aar, altsaa i Sygdommens mere akute Stadium. Nogle for disse Tilfælde fælles og fra de øvrige Patienter afvigende Træk har man ikke kunnet paavise.

e) Psykogene Tilstande.

I de foregaaende Afsnit har der flere Gange været beskrevet Sygehistorier, hvor der har været Tale om psykogene Tilblandinger, men hvor man har maattet lægge Hovedvægten med Hensyn til Psykosens Tilblivelse og Udformning paa andre Forhold. Ved de psykogene Psykoser drejer det sig som Regel om en Vekselvirkning mellem en særlig modtagelig psykisk Jordbund af konstitutionel-psykopatisk Art og et psykisk Traume, saaledes at Traumet saavel patogenetisk som patoplastisk bliver af fremherskende Betydning.

De Patienter, man i denne Afhandling beskæfter sig med, er udelukkende Kvinder i Klimakteriet. Man faar her 3 Faktorer, 3 »Dimensioner« (*Kretschmer*) at tage Hensyn til, nemlig den psykiske Konstitution, Klimakteriet og de eventuelle psykiske Traumer. Det gensidige Styrkeforhold mellem disse forskellige Faktorer kan variere stærkt i de forskellige Tilfælde. Som det vil fremgaa af de foregaaende og de efterfølgende Sygehistorier, findes der jævne Overgange mellem Tilfælde, hvor psykiske Traumer ikke har gjort sig gældende, over Tilfælde, hvor de har spillet en medvirkende Rolle, til Tilfælde, hvor de har været af afgørende Betydning for den psykiske Lidelses Opstaaen.

Man skal dele de psykogene Tilfælde i de affektive og de paranoide Tilstande.

a) Affektive Tilstande.

Først skal meddeles en Række Tilfælde af Depression, ved hvilke man maa tillægge psykiske Traumer en vis relativ Betydning.

Sygehistorie Nr. XIII.

Født 1875. Gift med Handelsrejsende.

Kommunehospitalets VI Afd. 21/5—15/6 1926. Journal Nr. 968/26. Diagn.: Depressio mentis.

Født i Kbhvn., Datter af Restauratør. Efter Konfirmationen Husassistent, Barnepige, senere Plejerske paa Sct. Hans Hospital og Almindelig Hospital. Gift 32 Aar gl.

Menses fra 14-Aarsalderen, regelmæssige. 1 naturlig Fødsel. Klimakterium fra 49-Aarsalderen. Ingen psykiske Reaktioner under Pubertet, Menses eller Graviditet.

Patienten angiver, at hun de sidste 2—3 Aar har lidt af daarligt Humør. Manden har ligget paa neurologisk Afd. for 5 Aar siden. (Diagn.: Encephalitis (bulbær Lokalisation)). Han er nu fuldstændig arbejdsudygtig. Derfor mange økonomiske Spekulationer. Hun har kunnet græde flere Dage i Træk; føler sig meget træt. Ingen Selvbebrejdelser.

Obj.: Intet abnormt.

Blodtryk: 130.

Under Opholdet stilfærdig, afdæmpet, trykket af de hjemlige Forhold. Befinder sig en Del bedre ved Udskrivelsen.

Socialhjælpers Journal. 2/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. boer i en 3-Værelseslejlighed i en rigtig pæn Ejendom. Det ene Værelse er lejet ud. Der er ordentligt og rent.

Katamnese 9/9 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Hun oplyser:

En Søster vanskelig, intrigerende, opfarende, »hysterisk.« Pt.s eneste Barn, en Søn, vanskelig, stemningsuligevægtig, hidsig, opfarende, retningsskiftende. (Indl. K. H. VI 20/6—25/6 1931: Erethismus emotionalis, Tent. suicid.). 3 Gange straffet, har pantsat Ting købt paa Afbetaling, nogle Maaneders Fængselsstraf hver Gang.

Pt. fulgte almindeligt med i Skolen. Altid nogen Tilbøjelighed til Nervøsitet, har lidt af »Tyktarmskatarrh«; altid stemningsblød, let til Taarer. Ikke tidligere endogene eller exogene Stemningssvingninger.

Paa det Tidspunkt, da ovenomtalte Depression begyndte, havde Manden været ganske arbejdsudygtig i 2 Aar, og Familien var i økonomisk Henseende kommet langt tilbage. Samtidig var Vanskelighederne med Sønnen begyndt, han var vanskelig at omgaas, kom sent hjem om Natten. Pt. var deprimeret, grædende, sov daarligt.

Da hun kom hjem efter Hospitalsopholdet, lykkedes det at skaffe Manden Invaliderente; samtidig opnaaede han en beskeden Pension fra det Firma, hvor han havde været ansat. De økonomiske Forhold har siden været nogenlunde. Derimod har Sønnen bragt Pt. mange Sorger, særlig hans Fængselsstraffe har hun taget sig meget nær. Han har i en stor Del af de forløbne Aar boet hjemme og har været til megen Uro i Hjemmet. Han har været gift, skilt, boer nu atter sammen med Konen.

Pt. har siden Udskrivelsen til Stadighed passet Hjemmet og den syge Mand, der i Perioder har været sengeliggende og komplet urenlig. Først i de sidste Maaneder har hun faaet Hjælp gennem den kommunale Hjemmesygepleje. Hun har stadig — som ogsaa tidligere — været letrørt, let til Taarer, men hun har ikke siden Klimakteriet reageret med patologiske Udsving, skønt Sønnens Udskejelser og Vanskeligheder har repræsenteret store psykiske Traumer for hende. Pt. har i en halv Snes Aar tilhørt teosofisk Samfund. Hun er tidligere kommet i Folkekirken og har ogsaa deltaget i Menighedsarbejdet; men en Præsts bryske Optræden over for hende skal have stødt hende bort. Teosofien har derimod bragt hende en Del Trøst. Gennem dens Reincarnationslære ser hun anderledes paa Sønnens Forhold. I hans nuværende Incarnation skal han lære og modnes og vil derefter blive bedre i kommende Incarnationer.

Pt. giver villigt Oplysninger. Hun taler ret hurtigt og livligt, maaske lidt nervøst, smiler en Del. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk. Ret spinkel. Vægt 56,5 kg, Højde 158 cm, Brystbredde 23 cm, Brystdybde 21 cm, Index Strømgren: ÷ 0,53.

Denne Patient er præmorbidt noget neurastenisk og stemningsblød. I Klimakteriet udsættes hun for en Del ydre Modgang og faar i Tilslutning hertil en simpel depressiv Forstemning. Denne helbredes i Løbet af et Par Aar, samtidig med at de ydre Forhold bedres — og Klimakteriet passeres. Siden er Patienten rask, skønt hun ogsaa efter Klimakteriet har flere Sorger og Vanskeligheder.

Man maa her have Lov at antage, at der foreligger et Sammenspil mellem Klimakterium og sjæleligt Traume. I Klimakteriet nedsættes den psykiske Modstandskraft og Bæreevne, særlig naar det drejer sig om i Forvejen nærtagende og stemningslabile Individer. Et psykisk Traume har da større Mulighed, end det ellers vilde have, for at foraarsage en sjælelig Reaktion.

Af de følgende Tilfælde, hvor man maa antage en lignende Patogenese, skal man først omtale de helbredte, Sygehistorierne Nr. 49—56.

Patient Nr. 49 er noget emotiv af Temperament. I Klimakteriet faar hun i Tilslutning til nogle Vanskeligheder med en Datter en Depression med lettere emotionel-eretisk Præg. Den umiddelbare Aarsag til Hospitalsindlæggelsen er et tentamen suicidii. I Løbet af 1—2 Aar kommer Patienten sig og er siden fuldstændig rask.

I de følgende 5 Tilfælde (Nr. 50—54) ligger det psykiske Traume infor det ægteskabelige respektive det erotiske Omraade, for et Par af Patienterne drejer det sig tillige om økonomisk Modgang. Præmorbidt frembyder Patienterne forskellige psykopatiske Karaktertræk i Retning af Emotivitet, Stemningslabilitet eller konstitutionel Neurasteni. De psykiske Traumer falder tidsmæssigt sammen med Klimakteriet og danner Indholdet i de paa dette Tidspunkt optrædende Depressioner. En af Patienterne (Nr. 52) foretager tentamen suicidii. Alle Patienterne helbredes i Løbet af nogle (2—5) Aar og genvinder deres fulde Arbejdsevne. De psykiske Traumer er i alle Tilfælde nogenlunde tidsbegrænsede til Aarene omkring Klimakteriet og Menopausen, senere bringes Patienternes ydre Forhold paa en eller anden Maade i Orden. Alle Patienterne oplyser ved Efterundersøgelsen, at de i Klimakteriet var mere irritable, stemningslabile og nærtagende end sædvanlig, og de har Indtryk af, at den ydre Modgang, som ramte dem i Klimakteriet, ikke paa et andet Tidspunkt i Livet vilde have været i Stand til at fremkalde en tilsvarende psykisk Reaktion. Man maa derfor formode, at der har foreligget et Sammenspil mellem Klimakterium og psykisk Traume som omtalt for Nr. XIII's Vedkommende.

Vedrørende Tilfælde Nr. 55 er Oplysningerne noget modstridende og usikre. Efter al Sandsynlighed er Patienten dog en upaalidelig, spillelysten Natur, som i Klimakteriet i Tilslutning til ydre Modgang af økonomisk, familiær og erotisk Art faar en psykogen Depression med tentamen suicidii. Hun helbredes senere.

Patient Nr. 56 dør et Par Aar, inden Efterundersøgelsen kan finde Sted. Hun har et emotivt Temperament og faar i Tilslutning til Menopausen en Del neurasteniforme Symptomer. Efter at disse har bestaaet i nogle Aar, rammes hun af en stor Sorg (mister en Søn ved Ulykkestilfælde) og hun faar herefter en psykogen Depression. Denne helbredes dog ret hurtigt, ligesom de neurasteniske Symptomer i hvert Fald i det væsentlige svinder. Patienten er rask og arbejdsdygtig, indtil hun flere Aar senere angribes af Myelomatose, der medfører Døden.

Alle de her beskrevne 9 Tilfælde er helbredte. Man skal dernæst meddele nogle Tilfælde, som ved Efterundersøgelsen kun kan betegnes som bedrede.

Sygehistorie Nr. XIV.

Født 1878. Ugift Bogholderske.

Kommunehospitalets VI Afd. 8/11 1924—6/2 1925. Journal Nr. 223/25. Diagn.: Depressivt (»sensibelt«) Temperament, Depressio mentis, Tentamen suicidii.

Faderen skal have været en stille, noget tungsindig Natur.

Menses fra 12-Aarsalderen. Regelmæssige. Aldrig Graviditet. Menopausen indtraadte i 42-Aarsalderen.

Pt. forklarer ved Indlæggelsen, at hun altid skal have haft et tungt Sind. For 2 Aar siden sagde hun sin Plads op paa Grund af Uoverensstemmelser med sin Chef. Siden har hun ikke haft Arbejde, har haft økonomiske Bekymringer og har af den Grund været deprimeret.

For et Par Dage siden forsøgte hun tentamen suicidii ved Hjælp af Luminaltabletter. Udover en langvarig Søvn havde Forsøget ingen Følger. Pt. indlægges nu af Frygt for fornyede tentamina.

Obj.: Intet abnormt.

Pt. er under Opholdet deprimeret, grædende, fortvivlet over sine Fremtidsudsigter, hæmmet, ubeskæftiget, ligger mest med lukkede Øjne. Intet hyperlativistisk.

Senere bliver hun en Kende friere, kommer op, Grundstemningen er dog stadig ret depressiv. Hun udskrives til en Broders Hjem.

Ved Journalen ligger et Brev, dateret 10/11 1924, fra Pt.s Svoger, som er Læge. Af Brevet fremgaar: »Hun (Pt.) er en aandelig overforfinet Kvinde, som har haft flere særdeles betroede og vellønnede Kontorpladser, som hun i 2 Tilfælde — maaske 3 — forlod, fordi Forretningen ikke dreves efter saa noble Principper, som hun mente, den burde, eller fordi der krævedes en vis Disciplin (Underofficerstone?), eller fordi en Kollega, som hun ikke ansaa for saa kvalificeret, kom op paa samme Løn som hun eller lignende. Følgen har været, at hun nu 2 Gange i lang Tid har været arbejdsløs og trods Sparsommelighed, der dog aldrig maatte hindre hende i at være nobelt klædt, tærede meget stærkt paa den lille Kapital, hun ejede. Naar vi sendte hende en Foræring, modtog hun den med venlig Tak, men aldrig uden at gøre rundelig Gengæld, selv nu under hendes vanskelige økonomiske Forhold. — Hun besøgte os i Sommer i nogle Uger og befandt sig vistnok vel og vilde vistnok gerne være blevet; men en ganske fin Antydning af Uoverensstemmelse bestemte hende til at rejse, skønt vi gentagne Gange bad hende om at blive, og Uoverensstemmelsen forlængst var bilagt.«

Socialhjælpers Journal. 8/7 1937. Besøger Pt. Hun er meget venlig, men meget forsigtig i sine Udtalelser. Hun vil ikke lade sig efterundersøge af Lægen. »Dersom Lægen vil lave et Kartotek over, hvem der er blevet helbredet, og hvem der stadig er syge, kan han ikke bruge mig. Jeg kunde nemlig være blevet helbredet; men det er de ydre Forhold, der har gjort, at jeg stadig har været daarlig.« Pt. har ikke siden Udskrivelsen kunnet tage Kontorarbejde. En Tid levede hun af sammensparede Penge, og nu arbejder hun ved Kunststopning. Det kniber meget for hende at klare sig økonomisk. Hun vil ikke tage mod Hjælp af Familien, men vil klare sig selv. Lever tilsyneladende meget ensomt og tilbagetrukket fra andre. Hun boer i en nydelig lille Lejlighed, velholdt og ordentlig.

Skriftlig Katamnese. Paa en skriftlig Henvendelse til Pt. faar man et meget udførligt og imødekommende Svar. Af dette, dateret 20/9 1937, fremgaar blandt andet:

»Hr. Afdelingslæge Dickmeiss! Jeg har modtaget Doktorens Brev og skal prøve paa at besvare Deres Spørgsmaal. Først maa jeg sige, at jeg beklager at have lagt Doktoren Hindringer i Vejen for Arbejdet og ligeledes, at jeg var saa vrangvillig mod Frk. Razga, da hun paa en saa forstaaende og hensynsfuld Maade forsøgte at udføre sit Hverv.

Jeg tror, at alle Vanskeligheder for mig stammer fra min egen Natur, der er kølig og stejl og rethaverisk, selv om jeg vist ogsaa har en ret rolig og stilfærdig Væremaade. Jeg har aldrig kunnet lempe mig efter Forholdene og har derfor altid løbet mig mange Staver i Livet, hvor et mere mildt Sind var kommet mere smertefrit igennem, og dette har været Tilfældet baade i min Barndom og endnu mere i min Ungdom og senere, hvor det baade har bevirket Konflikter i mit private Liv og i mit Arbejde.

I den Periode, hvor mine Overgangsaar faldt, havde jeg en pekuniær god Stilling som Bogholderske i et A/S; men Sammenstød med min Chef, hvis Forretningshandlemaade jeg kritiserede over for ham, førte til, at jeg selv opsagde min Stilling. Jeg var desuden ganske overarbejdet. — Paa den Tid jeg tog derfra — Oktober 22 — var jeg 44 Aar, og det var mig efter en Ferie paa nogle Maaneder ganske umuligt at komme ind i noget tilsvarende Arbejde, baade paa Grund af min Alder, og ogsaa fordi min Energi var borte. Megen anden Modgang stødte til, særlig en Venindes Død, hun havde gennem mange Aar været den eneste, jeg talte ud med om Tingene. Paa Grund af alt dette, men mest fordi jeg følte mig selv ganske uarbejdsdygtig, var det, jeg omsider gjorde Alvor af den Tanke at gøre en Ende paa det hele. Tanken havde jeg trøstet mig med i mange Aar, men gik aldrig helt til Bunds i den, fordi jeg vidste, at jeg i saa Fald mistede Modet til at gøre det, det skulde ligesom ske, uden at jeg selv fik noget at vide om det. Mange Aar i Forvejen havde jeg haft en Skuffelse i mit private Liv, som var gaaet mig meget nær; men det var ligesom selv det at gøre det forbi ikke vilde være nogen Lindring, jeg syntes, jeg maatte ligesom gennem Smerten først. Saa levede mine Forældre ogsaa den Gang, — og saa tror jeg ogsaa, jeg syntes, man kunde ikke være bekendt at lade sig gaa saadan paa for et andet Menneskes Skyld. Det gik ogsaa saa slideligt, jeg havde lidt flere Kræfter end senere, og Arbejdet hjalp jo ogsaa lidt; men da saa den Tid kom, jeg før skrev om, var der ikke mere noget, der holdt mig tilbage. — Det var Frygten for det daglige Brød, den maanedlige Husleje og for Udsigten til at blive afhængig af andre, og mest fordi jeg havde opgivet mig selv — der var Drivfjederen til min Handlemaade.

Mit Hospitalsophold, der alt i alt var en god Tid for mig, var for kort til, at jeg fik videre Gavn af det, særlig da der ved Slutningen af det hændte noget, der igen slog det ned, jeg havde vundet. Den Mand, som jeg før skrev, havde spillet en Rolle i mit Liv, var af et velmenende Menneske blevet underrettet om min Sygdom og havde besøgt mig en af de første Dage, jeg laa der. Han havde tidligere flere Gange tilbudt at hjælpe mig ind i et eller andet selvstændigt Erhverv, uden at jeg havde villet tage imod det. Nu gentog han dette Tilbud, og jeg var egentlig glad over at kunne overvinde mig selv til at tage imod det. Han døde imidlertid ret pludseligt, kort før jeg blev udskrevet fra Hospitalet, og baade hans Død og det, at jeg i mine Tanker ikke kunde frikende mig selv for at have været med til at fremskynde den og det, at den Støtte, han havde tilbudt mig, derved blev til intet, gjorde, at jeg igen syntes, at alt brød sammen om mig.

De Aar, der fulgte efter, var værre end de foregaaende, den private Læge, jeg havde haft, var ogsaa død, og at tale med en ny kunde jeg aldeles ikke tænke mig. Andre Mennesker undgik jeg saa meget som muligt. Den Smule Energi, jeg havde, brugte jeg til at holde en Maske vedlige med, saa at ingen skulde faa for meget Indblik i, hvor elendigt jeg havde det. —

Da mine egne Midler var opbrugt, maatte jeg jo tage imod Hjælp af min Fami-

lie, og det var vist mest for saa meget som muligt at slippe for det, jeg omsider for 5—6 Aar siden tog mig sammen for at begynde paa noget Hjemmearbejde — Kunststopning — som jeg siden er blevet ved med, selv om det hverken er blevet noget Levebrød eller nogen Succes. Det bringer mig i Berøring med andre Mennesker og tvinger mig til at tage mig sammen, ogsaa fordi det falder mig svært.

Mit Sind er vist lettere og mindre omskifteligt end i de Aar, der ligger før og lige efter mit Hospitalsophold, og det vilde i hvert Fald være det, hvis min Tilværelse havde været lidt mere betrygget. Jeg har altid kunnet værdsætte de smaa Glæder i Livet, og med Aarene tager man knap saa højtideligt paa Tingene. —

Nu jeg læser dette vidtløftige Brev igennem, kan jeg jo nok se, at det havde været rarere for Doktoren at faa et lidt mere begrænset Svar paa Deres Spørgsmaal; men det har været vanskeligt for mig at prøve at klare Begreberne paa anden Maade. — Doktoren og jeg betragter Tingene fra forskellige Forudsætninger. De mener, at Overgangsaarene har haft særlig Indvirkning paa min Maade at tage Tingene paa, medens jeg, naar jeg undertiden har hørt om andre Kvinders Vanskeligheder i den Periode, altid har været glad for at have været forskaanet for noget i den Retning og har ment, at det var de ydre Forhold og min egen — som Følge af min Natur — forkerte Maade at tage Tingene paa, der har foraarsaget mine Vanskeligheder. Det er vel baade det ene og det andet. — Venligst —« —

I Kapitel II blev det hævdet, at den skriftlige Katamnese ikke kan maale sig med den personlige med Hensyn til Værdien af de Oplysninger, man opnaar. Det foreliggende Tilfælde danner dog formentlig en Undtagelse. Patientens Brev er et interessant documentum humanum. Hun er en intelligent, kultiveret Dame, med en ikke ringe Forstaaelse af sit eget Sinds Vanskeligheder. Hun har et sensitivt, depressivt Temperament, er fintfølende og retlinet, men samtidig usmidig, stolt, uden Evne til at opnaa Kontakt eller til at tage imod andre Menneskers fremstrakte Haand. Hun klarer sig trods forskellig ydre Modgang indtil Menopausen. Hun kommer paa dette Tidspunkt i et Modsætningsforhold til sin Chef, opgiver sin Stilling — en Situation, hun tidligere synes at have staaet i — men denne Gang lykkes det hende ikke at komme i Gang igen. Hun bliver deprimeret, energiløs, modløs, foretager tentamen suicidii. Denne depressive Tilstand holder sig væsentlig uforandret gennem en Del Aar, hvorefter der langsomt indtræder en Bedring; Patienten genvinder dog ikke sin tidligere Helbredstilstand og Arbejdsevne. Til Grund for den udeblivende Helbredelse ligger antagelig et Sammenspil mellem Patientens psykiske Konstitution med dens manglende Tilpasningsevne og manglende Evne til at afreagere og, hvad Patienten selv kalder »de ydre Forhold«.

I de to følgende Tilfælde, Nr. 57 og 58, er der heller ikke indtraadt Helbredelse, men kun nogen Bedring, som for Nr. 58's Vedkommende endog er ringe. En Begrundelse herfor kan man søge i Patienternes ydre Kaar. De lever begge under vanskelige økonomiske Forhold uden Udsigt til væsentlig Bedring. Dertil kommer kroniske legemlige Sygdomme, henholdsvis udtalt Tunghørighed og Diabetes mellitus. Symptomatologisk adskiller disse Depressioner sig ikke fra de tidligere i dette Afsnit beskrevne.

Den følgende Sygehistorie vedrører en Patient, som under Forløbet af en Depression med psykiske Medaarsager i Klimakteriet har begaaet Suicidium.

Sygehistorie Nr. XV.

Født 1874. Gift med Arbejdsmand.

Kommunehospitalets VI Afd. 12/1—15/1 1923. Journal Nr. 98/23. Diagn.: Tent. suicid., emotivt Temperament, psykiske Traumer.

En Moster er død ved Suicidium.

Pt. har altid været noget hidsig anlagt. Humøret som Regel godt, dog altid deprimeret under Menstruationen, føler ubestemte Angstfornemmelser.

Menses har været uregelmæssige det sidste Aar med flere Maaneders Interval. En Del stærke Hedestigninger.

Manden oplyser: Han har et Par Gange truffet Pt. i Færd med at hænge sig, sidst for et Par Maaneder siden. Han og Pt. lever godt sammen. En Søn af Pt.s tidligere Ægteskab gaar hjemme som arbejdsløs, er ofte voldsom mod Pt.; det skal være efter Scener med Sønnen, at Pt. foretager sine tentamina.

Hun indbringes i Dag efter at være sprunget i Vandet i Christianshavns Kanal. Hun er ved Indlæggelsen klar, orienteret. Er deprimeret, grædende, fortæller, at hun i Gaar har haft et Sammenstød med Sønnen. Hun tænker ofte paa, at hun ikke kan holde ud at leve, naar Sønnen er hjemme; men det er ikke lykkedes at faa ham anbragt noget Sted. Han har en Gang været i Konflikt med Politiet paa Grund af Cykletyverier.

Obj.: Intet abnormt.

Under Opholdet er Pt. afdæmpet, men efter et Par Dages Forløb ikke dybere deprimeret.

Hjemtages af Manden, der lover at sætte Sønnen paa Porten ved Hjælp af Kongens Foged.

Folkeregister oplyser, at Pt. er *død 1/11 24.*

Dødsattest oplyser: *Selvmord ved Gasforgiftning.* Pt. er fundet i Køkkenet med Gasslangen i Munden, aaben Gashane. Afdøde var tungsindig, har flere Gange tidligere forsøgt Suicidium; var ogsaa noget forfalden til Drik.

Patienten har et emotivt Temperament med Tilbøjelighed til menstruelle Dysforier. Nogen længerevarende Depression synes hun ikke at faa i Klimakteriet, snarere en Forøgelse af sin Psykolabilitet, resulterende i flere tentamina suicidii i Tilslutning til Vanskeligheder og Scener med en voksen Søn. Det er muligt, at lignende Omstændigheder har gjort sig gældende ved det sidste Forsøg, der omsider lykkes; men noget nærmere er ikke oplyst herom. Det finder Sted knap 2 Aar efter Patientens Udskrivelse.

Den følgende Patient, Nr. 59, der ogsaa er død ved Suicidium, er en depressiv Natur, der tidligere i Tilslutning til Skilsmisse har haft et »nervøst Sammenbrud«. Aarsagen til hendes Depression i Klimakteriet synes at være Ensomhedsfølelse og økonomiske Vanskeligheder. Hun begaar Suicidium ca. 3 Maaneder efter Udskrivelsen.

Sygehistorie Nr. 60 er kun medtaget for Fuldstændighedens Skyld; Patienten har stillet sig afvisende over for Socialhjælperens Henvendelse. Patienten er en psykastenisk Natur og faar i Tilslutning til Menopausen et

neurasteniformt Syndrom. Under Forløbet af dette forlader Manden pludselig Hjemmet og flytter sammen med en anden Kvinde. Patienten faar en psykogen Depression; denne helbredes tilsyneladende under Hospitalsopholdet.

Det er altid vanskeligt at vurdere Betydningen af et psykisk Traume. Det afgørende er i sidste Instans Patientens subjektive Indstilling over for Oplevelsen. Yderligere vanskeligt bliver det, naar det psykiske Traume tidsmæssigt falder sammen med Klimakteriet. I de Tilfælde, der hidtil er omtalt i dette Afsnit (Nr. XIII—XV, 49—58), har man skønsmæssigt ment at kunne tillægge disse Faktorer en nogenlunde ligelig Betydning. Man skal nu omtale en Gruppe Tilfælde, hvor det psykiske Traume formentlig er af overvejende Indflydelse, uden at man dog tør se bort fra den Omstændighed, at Patienterne paa Tidspunktet for den psykogene Depression befinder sig i Klimakteriet.

Sygehistorie Nr. XVI.

Født 1875. Enke efter Tjener.

Kommunehospitalets VI Afdeling 12/6—20/6 1926. Journal Nr. 962/26. Diagn.: Depressivt Temperament, Climacterium, Abusus spirit.

Pt. er uddannet som Gravør. Blev gift for 3½ Aar siden, Manden døde for 1½ Aar siden. Har siden haft økonomiske Vanskeligheder, lever nu sammen med en Kæreste.

Menses uregelmæssige, de sidste Aar meget stærke. En Del Hedestigninger.

Har altid været »melankolsk«, set mørkt paa Livet. Ingen større Udsving.

Den sidste Md. har Pt. været arbejdsudygtig, fordi hun ikke kan føle med Fingerspidserne, hvad hun er nødt til under sit Arbejde. Hun mener selv, det skyldes Misbrug af Alkohol, hvad hun dog hævder kun har staaet paa den sidste Maaned, gennemsnitlig 5 Bajere om Dagen. Det er Kæresten, som faar hende til at drikke, maaske gør hun det ogsaa for at glemme økonomiske Sorger. Hun har sovet daarligt de sidste Maaneder, har følt en Del indre Uro og Angst. Ingen Hallucinationer. Benægter Hukommelsessvækkelse.

Obj.: Lugter ved Indlæggelsen af Spiritus. En Del Tremor manuum. Iøvrigt intet abnormt, ingen Tegn paa Polyneuritis.

Under Opholdet forholder Pt. sig rolig, er noget trykket af Stemning; fremby-der ellers intet abnormt i psykisk Henseende.

Socialhjælpers Journal. 25/9 1937. Besøger Pt. Hun har Plads som Husbestyrerinde hos en ældre Mand, som boer i et mindre Hus i et Villakvarter. Der er rent og ordentligt. Pt. vil gerne komme og tale med Lægen.

Katamnese 14/10 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Hun oplyser:

Moderen led af »Kramper«, døde ung. En Broder død ved Suicidium (Skydning).

Pt. har altid været stemningsblød, nærtagende; paavirkelig af Omgivelserne. Som ung gav hun sig af med at digte, altid »sørgelige Digte«; kunde græde, naar hun læste sine Digte. Egentlige endogene Faser synes ikke at have bestaaet hverken i depressiv eller opstemt Retning.

Menses fra 14-Aarsalderen, ophørte i 53-Aarsalderen, ca. 2 Aar efter Udskrivelsen. De sidste Aar var Menses svagere og sjældnere. Aldrig Graviditet. Ingen psykiske Reaktioner i Pubertet eller under Menstruationen.

Om sit Livsløb forklarer hun: Født i København, Datter af Skibsfører. Opvokset under gode Kaar, har gaaet i privat Pigeskole. 17 Aar gl. kom hun i Gravørlære, udlært 22 Aar gl. Ernærede sig derefter som Gravør. Har altid boet hjemme, efter Moderens Død boede hun alene sammen med Faderen, der døde, da hun var 46 Aar gl. Kort derefter giftede hun sig med en Fætter, angivelig væsentlig paa Grund af Ensomhedsfølelse. Han døde 2 Aar senere af Apoplexi. Pt.s økonomiske Kaar forringedes derefter; Graveringen var hun hørt op med, da hun blev gift, hun fik nogen Agentvirksomhed, men det var smaat med Fortjenesten. Foranomtalte »Kæreste« var en logerende. Han var gift, men boede ikke sammen med sin Kone; han fortalte Pt. en hel Del om, hvor slem hans Kone havde været, og hvor megen Modgang han havde haft, og Pt. hævder, at hun af Medlidenhed og Godhed tog sig af ham. Hun har nu senere talt med hans Kone og af denne faaet en anden Fremstilling, ikke til vedkommende Mands Fordel. Pt. boede sammen med denne Mand til hans Død 1929. Gift med ham blev hun ikke; han var Katholik og kunde derfor ikke blive skilt. Han blev ved at hænge paa hende, skønt hun flere Gange flyttede fra ham. Disse Aar staar nu for hende som en sort Periode i hendes Tilværelse, som hun nødig vil mindes. De økonomiske Forhold var meget daarlige, dette gjorde vel ogsaa sit til, at hun slog sine Pjalter sammen med den omtalte Mand. Hun var i de Aar deprimeret, græd ofte, led af indre Uro og Rastløshed, sørgede over den nedværdigende Stilling, hvori hun var kommet. Da Kæresten drak, begyndte hun ogsaa at drikke, altid i Hjemmet, dels sammen med ham, dels alene. Det gav hende forbigaaende et lysere Syn paa Tilværelsen; men bagefter var det endnu værre.

Efter Udskrivelsen fra Hospitalet kom Pt. tilbage til de samme Forhold, og hendes Tilstand var hurtigt den samme. 1929 døde som nævnt Kæresten, og Pt. var da saa heldig relativt kort efter at faa en Husbestyrerindeplads hos en ældre Herre, hvilken Plads hun endnu har. Hun lever her under gode, stille, trygge Forhold. Hun føler sig nu ganske som en anden eller rettere den samme, som dengang hun boede sammen med sin gamle Fader. Hun overkommer Arbejdet uden Vanskelighed. Nogen Trang til Spiritus har hun ikke følt, siden hun kom under de gode Forhold.

Pt. frembyder intet psykisk abnormt ved Undersøgelsen, ingen Tegn paa Hukommelsessvækkelse eller Demens. Hun gør et tilforladeligt Indtryk, er sikkert en noget uselvstændig Natur, let at lede. Hun er meget bekymret for, at hendes Herre skal faa noget at vide om nærværende Undersøgelse, hun udbeder sig gentagne Gange Diskretion. Hun angrer stærkt sit tidligere Liv og gør alt for at skjule det. Da hun for nogle Aar siden skulde indmeldes i den lovpligtige Sygekasse, fortav hun sit Ophold paa Kommunehospitalets VI Afd. paa Indmeldelsesblanketten. Dette har siden pint hende meget, hun har forestillet sig en mulig Retsforfølgning med Oprulning af hele hendes tidligere Liv. Er synlig lettet, da man fortæller, at hendes Frygt er ugrundet.

Somatisk. Intet karakteristisk typologisk. Ret slank i Forhold til Alderen, dog ikke astenisk. Rund Hovedform.

Denne Patient har et depressivt, stemningsblødt Temperament, er tillige noget karaktersvag, let paavirkelig af Omgivelserne. Samtidig med at hun kommer i Klimakteriet, forringes hendes ydre Levevilkaar en Del, og hun kommer forbigaaende til at leve under daarlige og uheldige Forhold, som stærkt konstrasterer mod hendes tidligere Liv. Denne »sorte Periode« i hendes Tilværelse falder tidsmæssig ganske sammen med Klimakteriet. Det er ugørligt at uddifferentiere eventuelle klimakteriske Symptomer fra

de psykogene. Stillet over for Spørgsmaalet er Patienten ikke selv utilbøjelig til at mene, at Klimakteriet muligvis har spillet en medvirkende Rolle; men noget sikkert kan hun absolut ikke udtale.

I de følgende 3 Tilfælde synes Patogenesen ligeledes i væsentlig Grad præget af det psykiske Traume. Patient Nr. 61 er en emotiv Psykopat, hvis Ægteskab i mange Aar har været disharmonisk. Da Patienten naar Klimakteriet, kulminerer Vanskelighederne og resulterer i Separation og Skilsmisse. I Tilslutning hertil faar Patienten en reaktiv Depression med tentamen suicidii.

I Tilfælde Nr. 62 udsættes Patienten først for det psykiske Traume kort efter Menopausens Indtræden. Hun passerer Klimakteriet uden at frembyde Symptomer, der sikkert afviger fra det fysiologiske. Kort efter at Menses er definitivt ophørt, rammes hun af en stor Sorg, idet hun med 2 Aars Mellemrum mister 2 voksne Børn. Nu udvikler der sig en Depression med indre Uro og Tendens til Selvhenføring.

Den 3. Patient (Nr. 63), der habituelt er stemningslabil og reaktiv, foretager i Klimakteriet et explosivt Suicidalforsøg med efterfølgende Amnesi, foraarsaget af en tilsyneladende forholdsvis ringe ydre Anledning. Patienten har ikke paa noget andet Tidspunkt i Livet foretaget lignende Handlinger. Bortset fra Suicidalforsøget frembyder hun ikke andre sikre Tegn paa forøget Stemningslabilitet i Klimakteriet.

For alle 3 Patienter gælder det, at de psykiske Traumer er mere eller mindre akute. Alle Patienterne kommer sig; for de to førstes Vedkommende svinder Depressionen i Løbet af nogle Aar, i det 3. Tilfælde kan man næppe tale om nogen egentlig Depression, denne Patient genvinder sin Sindsligevægt, saa snart de ydre Forhold er bragt i Orden.

Tilfælde Nr. 64 er ikke klart oplyst, idet denne Patient har nægtet Efterundersøgelse. Patienten skal altid have haft Tilbøjelighed til daarligt Humør. I Klimakteriet faar hun en let agiteret Depression med funktionelt Præg. Muligvis er den foraarsaget af et psykisk Traume, Frygt for at miste et Plejebarn. Patienten kommer sig under Hospitalsopholdet og har siden klaret sig ude i Livet.

De psykogene affektive Tilstande, man hidtil har beskrevet i dette Afsnit, har alle været depressive Forstemninger. Man skal nu meddele 2 Tilfælde, der tillige viser Optræden af Hallucinationer, samt har et paranoidt Præg, saaledes at de staar paa Overgangen til de efterfølgende psykogene paranoide Tilstande.

Sygehistorie Nr. XVII.

Født 1879. Gift med Skomager.

Kommunehospitalets VI Afd. 26/3—14/4 1927. Journal Nr. 619/27. Diagn.: Depressio mentis.

Menses tidligere regelmæssige. 8 naturlige Fødsler. Klimakteriet indtraadte for 1½ Aar siden.

En Datter oplyser: Manden har de sidste 5—6 Maaneder været arbejdsløs, hvad Pt. vist har taget sig meget nær.

I Forgaars Eftermiddag, medens Pt. sad og arbejdede, rejste hun sig pludselig grædende op og sagde, at der var ingen Mening i at tale ondt om hende, hun passede sit Arbejde og gjorde ikke noget ondt. Var uimodtagelig for Ræsonnementer.

Pt. er ved Indlæggelsen ret stærkt deprimeret og er under Samtalen et Par Gange ved at briste i Graad. Hun ved ikke, hvorfor der tales ondt om hende; men hun hører ofte Stemmer og »noget inde i hende«, som siger, at det er Tilfældet, og at hun »løber med Sladder.« Tror ogsaa, man vil afskedige hende (er Cigarrullerske), men kan ikke begrunde denne Formodning. Er orienteret i Tid og Sted.

Obj.: Intet abnormt.

Blodtryk: 170/100.

Pt. er under Opholdet stille, deprimeret. Hører af og til Stemmer, der bagtaler hende, bliver da ængstelig, grædende, klynger sig til Sygeplejersken. Ingen Adfærdsforstyrrelser, klarer sig selv med alt.

Tilstanden uforandret ved Udskrivelsen. Pt. hjemtages af Manden efter energisk Opfordring fra Pt.s Families Side.

Socialhjælpers Journal. 29/9 1937. Besøger Pt. Hun har ikke noget imod at komme og tale med Lægen.

Katamnese 29/10 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Hun oplyser:

Ingen kendt familiær Disposition.

Født og opdraget paa Landet, Datter af Tøffelmager, Nr. 7 af 7 Søskende. Hjemmet var fattigt, Faderen var fra et Par Aar efter Pt.s Fødsel kronisk sengeliggende paa Grund af Underextremitetslidelse. Pt. kom ud at tjene 14 Aar gl. Gift 27 Aar gl. Var nogle Aar i Forvejen begyndt at rulle Cigarer i Hjemmet. Fortsatte hermed, efter at hun var blevet gift; fra 1922 foregik Cigarrulningen paa Fabrik. Har faaet 8 Børn; 1 død 2 Aar gl. af Lungebetændelse, de øvrige lever og er raske.

Pt. har altid været ret stille og tilbageholdende, særlig over for fremmede. Hun har mest omgaaedes Familien, har ikke stiftet Bekendtskaber, paa Fabrikken og i Ejendommen har hun altid holdt sig for sig selv. Hun har haft et nærtagende, følsomt Sind, har været let til Taarer, modtagelig for Indtryk; naar hun f. Eks. har set et sygt Menneske, har hun i lang Tid kunnet blive ved at se det for sig. Hun er gaaet op i sit Hjem og i sit Arbejde. Har været omsorgsfuld for sine Børn, tog sig ovennævnte Barns Død meget nær. Har gjort sig megen Umage med sit Arbejde, det skulde være »1. Klasses.« Naar nogen har krænket hende eller traadt hende for nær, har hun aldrig kunnet sætte sig til Modværge, har tiet stille. Har bagefter kunnet spekulere længe over det.

Menses fra 16-Aarsalderen. Ingen psykiske Reaktioner under Pubertet, Menses eller Graviditet. Menses ophørt ½ Aar før Indlæggelsen, uregelmæssige de sidste 3—4 Aar forud herfor. Ingen præklimakteriel Libidostigning.

Om de for Indlæggelsen tilgrundliggende Begivenheder forklarer Patienten, at hun i 1922 havde faaet sin Datter antaget paa Fabrikkens Kontor. Dette foraarsagede en Del Misundelse blandt Patientens Arbejdskammerater, for hvem det ikke var lykkedes at faa deres Sønner eller Døtre ind paa Fabrikken; de sagde til hende, at hun var »fræk«, fordi hun var gaaet til Direktøren personlig. Man beskyldte hende for at bringe Sladder fra Værkstedet gennem Datteren til Kontoret, hvad hun hævder var absolut urigtigt, da hun altid holdt sig for sig selv paa Værkstedet og ikke blandede sig i, hvad de andre foretog sig. Hun blev paa Grund af disse Beskyldninger deprimeret, græd ofte, følte sig utryg, ængstelig, led af indre Uro, var bekymret for, hvad alt dette kunde føre til. Tilsidst mente hun en Dag at høre, at

Tillidsmændene var gaaet til Mester for at faa hende afskediget, ellers vilde de standse Fabrikken. Dette var 2 Dage før Indlæggelsen. Hvad der derefter skete de nærmest følgende Dage, erindrer Pt. ikke, det er, som om der hviler »et uigennemtrængeligt Slør« derover. Hun erindrer sit Ophold paa Hospitalet; mener ogsaa at erindre, at der blev talt om hende ude paa Gangen. Over for dette har hun ikke fuld Sygdomsindsigt; hun vil ikke afvise, at det kan have været Sygdom, men hun har en Følelse af, at der virkelig blev talt om hende paa Gangen.

Hun var ikke rask ved Udskrivelsen, og det varede ca. 3—4 Aar, inden hun kom sig. Hun var i disse Aar til Stadighed deprimeret, græd meget, gik ofte paa Kirkegaarden til det døde Barns Grav, kunde sidde der hele Dagen og græde, syntes, hun havde mest Ro der. Hun kunde ikke passe Arbejdet i Hjemmet, kunde ikke samle sig, kunde ikke huske. Hun mener afgjort ikke, at hun var hallucineret efter Udskrivelsen.

Efter 3—4 Aars Forløb kom Pt. sig og har siden været rask. Hun har ikke genoptaget Arbejdet paa Fabrikken. Derimod passer hun Arbejdet i Hjemmet fuldt ud. Børnene er nu alle gifte; dels for at have noget at beskæftige sig med og dels for at hjælpe paa de økonomiske Forhold har hun og Manden derefter taget 3 unge Læredrenge i Huset; de er anbragt af Børneværnet, det er Drenge, hvis Forældre er døde eller skilte. Pt. er glad for at have dem i Huset, de er flinke, og de behandles ganske som hørende til Hjemmet. Pt. synes, at hun nu i psykisk Henseende er ganske, som hun tidligere har været.

Som en eneste Rest efter Sygdommen har Pt. bevaret en Tilbøjelighed til Rysten af de højresidige Extremiteter. Denne kommer, naar hun har arbejdet meget eller været udsat for Sindsbevægelser, kan ogsaa komme tilsyneladende umotiveret, naar hun er i Ro. Hun synes, at Kraften i h. Side er mindre end i v.

Pt. gør ved Samtale et psykisk naturligt Indtryk. Hun er en stilfærdig, beskeden Kone, venlig, giver gerne Oplysninger. Ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk. Der ses en let, uregelmæssig, grov Tremor af h. Arm, som ved Undersøgelsen i Dag angiveligt kun er lidet udtalt. Ingen Rigiditet, ingen Refleksforandringer, Babinski ÷. Ingen Sensibilitetsforstyrrelser, ingen Atrofier eller paaviselig Kraftnedsættelse.

Vægt 50,4 kg, Højde 144 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 20 cm, Index Strømgren: + 0,05..

Denne Patient er stilfærdig, følsom, nærtagende af Sind, flittig, samvittighedsfuld, stræbsom i sit Arbejde, sensitiv over for Dadel og Beskyldninger og uden stenisk Modstandskraft eller Evne til at sætte sig til Modværge. I Klimakteriet udsættes hun for Chikane paa sin Arbejdsplads. I Tilslutning hertil udvikler der sig en Depression med indre Uro, Utrygheds-følelse, Selvhenføring og Hallucinationer (Mistydninger?), hun føler sig bagtalt, man vil skade hende, søge at faa hende afskediget. Sygdommen kulminerer $^1/_2$ Aar efter Menopausens Indtræden med et ret akut indsættende, hallucinatorisk og angstpræget Akmestadium, for hvilket der senere er delvis Amnesi. Efter det ret kortvarige Akmestadium vedvarer Depressionen endnu 3—4 Aar, hvorefter Patienten kommer sig fuldstændigt.

Den følgende Patient, Nr. 65, minder med Hensyn til psykisk Konstitution en Del om Nr. XVII. Hun er stemningsblød, følsom og nærtagende over for ydre Modgang og over for, hvad andre Mennesker kan sige til hende og om hende af Ubehageligheder. I en Alder af 43 Aar kommer

hun til et fremmed Land, hvor hun ikke befinder sig helt vel, og hvor hun muligvis ikke altid møder lige elskværdig Forstaaelse. Nogen Tid efter indtræder Klimakteriet med efterfølgende Menopause i 48-Aarsalderen. Samtidig med Menopausens Indtræden faar Manden en længere Arbejdsløshedsperiode. Under denne udvikler der sig hos Patienten en angstpræget Depression med Hørelses-, Smags- og Lugthallucinationer; Stemmerne udskælder, bagtaler og truer hende, hun har Giftfrygt, lugter Svovl i Lejligheden. Under et Hospitalsophold paa $2^1/_2$ Maaned svinder de psykotiske Symptomer, Patienten udskrives med fuld Sygdomsindsigt. Hun har siden været rask i psykisk Henseende.

β) Paranoide Tilstande.

Sygehistorie Nr. XVIII.

Født 1876. Ugift Naadlerske.

Kommunehospitalets VI Afd. 13/3—6/4 1926. Journal Nr. 582/26. Diagn.: Acut delirant Syndrom. Délire d'emblée (psykogent? maniodepressivt??).

Født i Thisted, Datter af Skomagermester. Har fra 16-Aarsalderen ernæret sig som Naadlerske. Har arbejdet først hos en Broder, dernæst paa Fabrikker, de sidste 7 Aar i et Stormagasin. Afskediget December 1925, da en anden angiveligt skulde have hendes Plads.

Fulgte ret godt med i Skolen. Vil altid have været stille og rolig. Tilhører internationalt Bibelstudium.

Menses endnu regelmæssigt til Stede. Aldrig Graviditet.

For 3 Nætter siden begyndte Pt. ganske pludselig uden kendt Aarsag at faa »Anfægtelser«. Hun var urolig, mente ikke at være god nok, var bange for »de onde Magter«, bange for at komme i deres Garn. Hørte Stemmer. Har om Dagen været ganske klar og orienteret.

Ogsaa ved Indlæggelsen rolig, klar, orienteret, ikke hallucineret, svarer fornuftigt.

Obj.: Intet abnormt.

Blodtryk: 160/100.

Spv.: Cell. 2/7, Gl. 0, Alb. 6, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Opholdet og særlig om Natten en Del Hørelseshallucinationer. Er angst, tror, hun skal dø. Stemmerne siger, at alt er Løgn og Bedrag. Djævelen har besat hende, han »bemægtiger sig hendes Legeme til særligt Brug«, hun føler Sensationer i genitalia. Hun fortæller, at hun tidligere har drevet »Selvbesmittelse«. Aflagde saa en Dag den Ed til Gud, at hvis hun gjorde det en Gang til, tilhørte hun den onde. Saa gik der en Tid, og saa faldt hun alligevel for Fristelsen.

Hun taler i en salvelsesfuld Prædiketone, er spækket med Fraser af pseudofilosofisk-religiøst Indhold.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 6/4—15/6 1926. Diagn.: Paraphrenia (?).

Fortæller vidtløftigt om sin Sygdom og om sine Forhold. Hun er fra »et troende Hjem«, har altid været religiøs. For $2^1/_2$ Aar siden gik hun ud af Folkekirken, da hun ikke fandt, at den kunde give hende Forklaring paa forskellige Problemer i Biblen. Gik saa over til »internationalt Bibelstudium«, hvor hun synes at have fundet Løs-

ning for i al Fald nogle af de Tanker, der har optaget hende. Hun er her blevet døbt igen. Hun kommer med en længere religionsfilosofisk Udvikling, hvoraf bl. a. fremgaar, at vi nu lever i 1000-Aarsriget, som begyndte 1874, da begyndte Kristi »Parosia« d. v. s. Nærværelse. Der findes et Jordplan og et aandeligt Plan. Det er de ringeste blandt Menneskene, der bliver de udvalgte; de skal genoprette hele Verden sammen med Kristus. De ikke udvalgte gaar ikke til Grunde, men er blot »Kar til Vanære« d. v. s. af mindre Ære end de udvalgte. Disse bliver til Engle, som er et Mellemled mellem Kristus og Menneskene. 1925 skulde have været et afgørende Aar i Følge Biblen; men det viste sig at være en Fejltagelse, som Djævelen havde faaet Lov at indbilde Menneskene for at prøve, om de er trofaste.

Undertiden naar hun beder, indgiver den onde hende »væmmelige« Tanker og Ord. Den Nat hun blev syg, havde hun »kæmpet med Gud mod den onde«; hun hørte en Stemme, der sagde: »Nu bliver Ruden i Salomon slaaet itu«. Hun havde desuden en Oplevelse, som hun selv betegner som »modbydelig«, men som hun meget nødig vil ind paa. Hun mener, at den onde vil fjerne hende fra den rigtige Vej ved at benytte sig af hendes »kødelige Lyster«.

Hendes Fremstilling gives i Prædiketone med mange religiøse Vendinger og Citater, men er næppe mere fantastisk end svarende til den religiøse Sekt, hun tilhører. Lidt Graad nu og da, men ingen større Depression, ingen Angst.

Efterhaanden kommer hun op, er ret stilfærdig, vandrer rundt for sig selv i Haven Dagen igennem. Benægter Hallucinationer, fremkommer ikke med Vrangforestillinger. Gør Indtryk af at være noget sær og aparte.

Udskrives efter Ønske.

Kommunehospitalets VI Afd. 6/7—17/7 1926. Journal Nr. 1083/26.

Pt. har ikke haft det godt siden Hjemkomsten. Hun har haft Angstfølelse med Kvælningsfornemmelser, som om der var noget ondt, der havde Magt over hende. Hun har haft religiøse Anfægtelser, set Syner, hørt Stemmer. Har ikke kunnet arbejde. Taler med samme Salvelse som tidligere.

Paa Hospitalet ingen særlig Angst, men mener ikke at kunne klare sig ude, hvorfor hun paany overflyttes til

Sct. Hans Hospital 17/7 1926. Ved Indlæggelsen her er Pt. ganske flink, nærmest som ved Udskrivelsen. Hun siger selv, at hun hjemme følte sig utryg, fik Angstfølelse, hørte om Natten Stemmer, der truede hende, f. Eks.: »Jeg skal nok faa Bugt med dig«. Hævder dog, at det ikke er rigtige Stemmer, »det er Underbevidstheden, der i Drømme taler — det er ligesom en Magt«. Saa snart hun kommer paa Hospitalet, føler hun sig tryg.

Efter en Maaneds Forløb forværres Tilstanden imidlertid. Pt. bliver udtalt deprimeret, lider af stærk Angst, føler sig ganske »gudsforladt«, mener, hun er evig fordømt. Hun tilhører en lille Gruppe Mennesker, der i en tidligere Incarnation har begaaet Synder, som ikke engang Korset kan frelse fra, og nu maa hun undgælde herfor. Hun hører af og til Stemmer om Natten, der siger: »Nu kommer Djævelen og henter dig«. Hun har troet, at hun tjente Gud, men nu viser det sig, at det har været »den anden«. Hun har ogsaa om Natten hørt sig kalde »Morderske«, fordi hun, da hendes Afdelingschef, der vilde have hende afskediget, blev syg, har sagt: »Lad ham blot dø« — og saa døde han. Hun er ikke bedre end en Morder, det er ude med hende, det varer ikke længe. Til Tider er hun ganske fortvivlet, forbander Jorden, ønsker, hun aldrig var født. Er sikker paa (»ved«), at Tilværelsen aldrig bliver bedre for hende. Hendes Lidelser har været ubeskrivelige og ufattelige; ingen kan forstaa det. Hun har det 10 Fold værre, end hvis hun ventede paa Galgen. Skulde hun udtale sig, maatte hun have en hel Dag dertil. Hun mener, at de andre Ptt. aldrig bliver raske, saa længe hun er paa Afdelingen, der er en »grufuld Hemmelighed« ved hende. Hun fejler ikke det mindste; men det er Djævelen, der staar

bag det hele. Hun er Judas. Hun er ulykkelig, græder, fremsætter altid sine Udtalelser i den samme salvelsesfulde Prædiketone.

Hun er til en Del Gene for Medpatienterne paa Afdelingen med sin stadige Tale om Fortabelse, sine Forbandelser og Besværgelser, navnlig virker hun skadelig paa Melankolikerne. En Dag fortæller hun en Cancerpatient paa Afdelingen, at hun er »fuld af Kræft«. Af den Grund flyttes hun December 1928 til Plejestiftelsen.

De første Maaneder paa Plejestiftelsen er Tilstanden uforandret. Derefter finder hun sig lidt efter lidt til Rette, bliver mildere og venligere, ganske flink at tale med, kan smile, faar i Løbet af det følgende ½ Aar forskellige Rettigheder, gaar Ture, gaar selv til Roskilde og gør Indkøb. Sine Ideer om Fortabelse slipper hun dog ikke helt. Hun mener endnu (Juli 29), at hun er død inden 14 Dage, der vil ske noget frygteligt, hun er Skyld i forskellige Ting, f. Ex. den paa det Tidspunkt truende Krigsfare mellem Kina og Rusland.

Vedrørende Pt.s Menstruation er d. 13/10 1928 anført, at Menses er indtraadt efter ½ Aars Udebliven.

Katamnese Marts 1937. Sygeplejersken oplyser: Pt. har fuld Bevægelsesfrihed, gaar Ture, tager undertiden selv til København, besøger Slægtninge, gaar i Tivoli, til Koncerter. Hun holder Avis, læser den omhyggeligt, følger godt med i, hvad der sker.

Hun er saarbar, bliver let stødt, let fornærmet; bliver ikke egentlig udskældende, men gaar mut og forurettet rundt i flere Dage, lidt smaakværulerende. Hun føler sig hævet over Medpatienterne, kan være lidt drilagtig over for dem, stikle til dem, tage deres vante Pladser etc.

Broderer meget smukt, har altid store Haandarbejder i Gang.

Medens hun gennemgaaende er rolig og ligevægtig, kan hun til Tider faa daarlige Perioder med Opkastninger. Bliver da ganske sanseløs af Angst, mener, hun skal føde en Djævel ud af Munden, der vil ske de forfærdeligste Ting, hvis denne Djævel slipper løs.

Hænder der noget paa Afdelingen, bliver Sygeplejersken f. Ex. syg, kan Pt. blive trykket, bekymret, ulykkelig, mener, at hun er Skyld deri.

Af gentagne *Samtaler med Pt.* fremgaar:

Hun er opvokset i et religiøst Hjem. Faderen var en alvorlig Natur, stod Indre Mission nær. Han var en pligtopfyldende, samvittighedsfuld Mand, stræbsom, arbejdsom. Pt. skildrer Moderen som mere følelsesbetonet, samtidig mere »nøgtern«, hun var en dygtig Kone i sit Hjem, en god Moder for sine Børn.

Pt. er Nr. 13 af 13 Søskende. En Del er døde som spæde eller mindreaarige. De øvrige har alle klaret sig godt, de er dygtige, retskafne, retsindige, stræbsomme. Alle gifte. Alle mere eller mindre religiøse. En Søster har haft »religiøse Oplevelser«; hun mistede en ung Søn og pintes meget af Frygt for, at han skulde fortabes. Hun saa ham da i et Syn for sig, hans Ansigt var »fuldt af Fred«. Derefter fik hun Ro i sit Sind. En enkelt Broder er dog faldet anderledes ud end de andre. Han er ustadig, har gentagne Gange skiftet Beskæftigelse, har opholdt sig forskellige Steder i Udlandet, er skilt fra Konen.

Faderen døde, da Pt. var 13 Aar gl. Hun og Moderen flyttede derefter til Kbhvn., hvor Pt. levede alene sammen med Moderen lige til dennes Død; Pt. var da 35 Aar gl. Siden har hun boet alene.

Som Barn var Pt. et lydigt og artigt Barn, flittig, Nr. 1 i Skolen. Hun har lige fra tidligste Barndom haft Tilbøjelighed til Angst. Denne Angst har holdt sig gennem Aarene. Den synes at have været af en noget tvangsneurotisk Karakter, Frygt for Gengæld, en ubestemt Angst for det ukendte, for det til Mørket, Døden og det hinsides knyttede. Hun boede i en Del Aar sammen med Moderen i en Stiftelse for ældre. Naar hun vidste, der var Lig i Huset, var det forfærdeligt for hende, naar

hun kom hjem om Aftenen og skulde gaa alene op ad Trappen. Da Moderen var død, led hun i de første Aar frygteligt af Angst om Natten. Siger selv, at hun undrede sig over, at hun kunde være saa angst for det Menneske, hun holdt mest af. Moderen havde, inden hun døde, givet hende Haand paa, at hun aldrig efter Døden vilde opsøge hende eller paa nogen Maade gøre hende bange.

Pt. og Moderen har altid levet ret ensomt. Pt. kom dog i en Højskoleforening, hvor hun stod i et Sangkor, har altid holdt meget af Musik. Hun havde her et Par Veninder, men synes dog næppe at have været særlig knyttet til dem. Har i det hele altid haft svært ved at slutte sig til andre. Den selskabelige, »overfladiske« Konversation har aldrig været noget for Pt., »jeg har aldrig haft noget at sige«. Hun har altid holdt meget af Naturen. Børn har derimod ikke interesseret hende. Sine Søskendes Børn har hun først brudt sig om, naar de er blevet saa store, at hun har kunnet »tale« med dem.

Hun er altid gaaet meget op i sit Arbejde, har været flittig, samvittighedsfuld. Har levet meget sparsommeligt og har af sin ringe Indtægt sparet flere Tusind Kroner op. Hun har altid været saarbar, let følt sig krænket. December 1925 blev hun som nævnt afskediget fra det Firma, hvor hun havde været ansat i 7 Aar. Værkstedet gav Underskud, og en skulde afskediges. Værkføreren havde lige faaet sin 20-aarige Datter ansat, men det blev Pt. som den ældste, der maatte gaa. Dette tog Pt. sig meget nær, følte sig dybt krænket. Da hun rejste, kunde hun godt være blevet genantaget, men hun vilde ikke bøje sig. Værkføreren døde kort efter, og hun kunde paany være blevet ansat; men hun kunde ikke faa sig selv til at tage mod Tilbudet, skønt hun i og for sig gerne vilde. Hun har altid været stolt, haft vanskeligt ved at bøje sig.

Om sin religiøse Trang forklarer hun som foran. Hun har altid haft Hang til at spekulere, til at »trænge i Dybden«.

Sexuelt synes hun at have været meget tilbageholdende. Erklærer, at hun kun 1 Gang har været forelsket i 14 Dage. Erotiske Oplevelser af nogen Art har hun næppe nogensinde haft.

Hvad selve Pt.s Psykose angaar, indrømmer hun, at sexuelle Vanskeligheder er det egentlig tilgrundliggende. Man leder gentagne Gange Samtalen hen i denne Retning, men Pt. bliver hver Gang kongestioneret, tillukket, faar Taarer i Øjnene, bliver tydelig affektpræget, beder tilsidst direkte om at blive fri for at udtale sig herom.

Om Oplevelserne i Psykosen har hun ganske god Erindring. Hallucinationerne har i hvert Fald for en stor Del været hypnagoge i Tilslutning til Indsoven eller Opvaagnen.

Pt. har stadig den Forestilling, at hun er fortabt, for hende er der ingen Frelse. Om den egentlige Grund hertil vil hun ikke udtale sig, men indrømmer, at det har Tilknytning til de tidligere omtalte sexuelle Forhold. Trods denne Udsigt til evig Fortabelse lever hun dog nu i en Tilstand af indre relativ Ro. Da man foreholder hende dette Modsætningsforhold, sammenligner hun sig med Forbryderen, der er dømt til Døden, og som efter gammel Skik faar Lov til at vælge sit sidste Maaltid, og som er i Stand til at nyde det. Hun mener, at hun selv og alle de andre Patienter paa Hospitalet er besat af onde Aander, hele Hospitalet er omgivet af onde Aander.

Man er ved Samtale i fuld Kontakt med Pt. Hun gør et ret intelligent Indtryk, er psykisk fuldstændig velbevaret, Hukommelsen god, Tankegangen sammenhængende. Udover det ovennævnte nærer hun ingen Vrangforestillinger, har ikke i adskillige Aar været hallucineret. Røber af og til et vist Lune i sin Karakteristik af Medpatienter og Personale. Der er ingen Afstumpning eller Affladning af Stemningslivet. Hun kan blive ret emotionelt præget og komme til at græde, naar man kommer nærmere ind paa hendes Forhold; Tegn paa nogen egentlig Stemningsanomali frembyder hun ikke.

Somatisk. Ret tung, svær og klodset. Højde 160 cm, Vægt 95 kg, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 23 cm, Index Strømgren: ÷ 0,33. Pt. vægrer sig først længe over for Maalingen, indvilliger tilsidst deri, idet hun beder Lægen vende sig om, medens hun tager Tøjet af. En Sygeplejerske assisterer.

Denne Patient er af ikke ringe psykiatrisk Interesse. Det drejer sig formentlig om et Tilfælde af »sensitiver Beziehungswahn« (*Kretschmer* (64)) med tvangsneurotisk Islæt.

Den sensitive »Beziehungswahn«s Opstaaelsesmaade er kendetegnet ved et særligt Samspil mellem psykisk Konstitution, Milieu og psykisk Traume (»Erlebnis«). De vigtigste Bestanddele i denne Patients psykiske Konstitution er tvangsneurotiske og sensitive Karaktertræk. Hun har fra sin tidligste Barndom lidt af en anangkastisk præget Angst for Mørke, for Genfærd og lignende. De sensitive Karaktertræk har vist sig i Form af Tilbageholdenhed, Saarbarhed, Stolthed, manglende Evne til at afreagere. *Kretschmer* gør opmærksom paa, at man ikke i psykiatrisk Sprogbrug maa identificere sensitiv med følsom; den sensitive udmærker sig ved en udtalt Tilbøjelighed til Retention inden for Bevidstheden (altsaa ikke »Fortrængning«) af udtalt affektbetonede Forestillingskomplekser under samtidig stærk intrapsykisk Bearbejdelse af disse. Noget saadant ser man netop hos denne Patient. Endvidere er hun stærkt religiøs med Hang til det spekulative og med en særlig paa det sexuelle Omraade religiøst præget Etik.

Hvad hendes Milieu angaar, er hun ugift, har altid levet ensomt og sexuelt strengt afholdende. Som en Milieufaktor af Betydning maa nævnes, at hun i de sidste Aar før Psykosens Udbrud har været udsat for en sekterisk, stærkt overspændt, religiøs-pseudofilosofisk Paavirkning.

Til denne Kombination af Konstitution og Milieu kommer da det psykiske Traume, i det foreliggende Tilfælde Masturbation. Paa Grund af Patientens etiske og religiøse Indstilling paavirker de stadige »Fald« hende meget pinligt. Den egentlige patogenetiske Psykomekanisme bliver derfor den »beskæmmende Følelse af etisk Insufficiens« (*Kretschmer*).

Den sensitive »Beziehungswahn« begynder ofte akut, saaledes ogsaa i dette Tilfælde. Forud gaar en længere psykologisk forberedende Periode, tiltagende Samvittighedsnag f. Eks., indtil en forholdsvis ringe ydre Omstændighed, en tilsyneladende ganske ligegyldig Hændelse, maaske ogsaa et nyt »Fald« (jvf. vor Patients »Forskriven sig« til Djævelen) bliver den Gnist, der bringer Psykosen til Udbrud. I vort Tilfælde finder Udbruddet Sted samtidig med Klimakteriets Indtræden; *Kretschmer* omtaler Klimakteriets provokerende Betydning for flere af sine egne Tilfældes Vedkommende. Hvad selve Psykosens ydre Fremtoningspræg angaar, maa man i vort Tilfælde tage Patientens anangkastiske Anlæg og hendes religiøs-sekteriske og overspændte Forestillingsliv i Betragtning.

Den sensitive »Beziehungswahn« har i Almindelighed en forholdsvis

god Prognose. Mange, muligvis de fleste, Tilfælde kommer sig efter kortere eller længere Tids — ofte flere Aars — Forløb. Hos vor Patient strækker den egentlige psykotiske Fase sig over ca. 3 Aar. Hun bedres derefter betydeligt, bliver rolig, gennemgaaende ligevægtig, fører, for saavidt det lader sig gøre inden for Hospitalets Rammer, en ret normal Tilværelse, har fuld Bevægelsesfrihed, foretager Rejser paa egen Haand etc. Helt rask er hun dog ikke blevet. Hun er og vil formentlig Resten af sit Liv vedblive at være kronisk Hospitalspatient, hun har ikke været i Stand til at genoptage sit Arbejde ude i Livet. Hun bevarer enkelte Vrangforestillinger, mener saaledes stadig, at hun er fortabt og faar til Tider under ledsagende Angstparoxysmer den Forestilling, at hun skal føde en Djævel ud af Munden. Til Forklaring heraf kan fremdrages flere Forhold. Hvad Ideen om Fortabelse angaar saaledes Patientens egenartede religiøse Indstilling. Herudfra forklares ogsaa Forestillingen om at skulle føde en Djævel. Patienten har den ud fra sine specielle religiøse Forudsætninger ikke unaturlige Tanke, at hun er besat af en ond Aand, en Djævel. Denne Aand vil maaske en skønne Dag forlade hende ud af Munden og foranstalte de frygteligste Ulykker, hvilken Tanke, maaske provokeret af passagere dyspeptiske Forstyrrelser, kan foraarsage en voldsom, tvangsagtig Angst hos Patienten. Hendes anangkastiske Tilbøjeligheder vilde sikkert ogsaa, hvis hun blev udskrevet og atter kom tilbage til Ensomheden, komme til ny forøget Udfoldelse, hvad Patienten sikkert selv er klar over eller i hvert Fald frygter.

En schizofren Proces, saaledes som det har været ventileret, foreligger utvivlsomt ikke; Patienten er fuldstændig velbevaret, ganske lucid i Tankegangen, de residuelle Vrangforestillinger ganske indfølelige ud fra Patientens specielle Forudsætninger.

Patient Nr. 66 er et andet Tilfælde af »sensitiver Beziehungswahn« i Klimakteriet. Hun har en sensitiv Karakter, hun er ugift, det psykiske Traume ligger inden for det sexuelle Omraade, altsammen Forhold, der er karakteristiske for mange Tilfælde af »sensitiver Beziehungswahn«. Den »beskæmmende Følelse af etisk Insufficiens« bliver i dette Tilfælde den Omstændighed, at hun i en Alder af over fyrretyve Aar. forelsker sig hæftigt i en betydelig yngre Mand; hun er meget skamfuld herover, det piner hende, at noget saadant er overgaaet hende. Efter nogen Tids Forløb faar Patienten selvhenførende respektive paranoide Forestillinger, der udløses af en tilsyneladende tilfældig Bemærkning af en Person, til hvem hun har betroet sig. Selve Sygdommen varer ca. 3 Aar; de paranoide Forestillinger forsvinder derefter, den depressive Forstemning fortager sig i hvert Fald i det væsentlige. Patienten forbliver dog paa Sindssygehospitalet, hvor hun ved Efterundersøgelsen opholder sig paa 12. Aar. Grunden hertil er, at Patienten, efter at den egentlige Psykose er afløbet, er gaaet over i en kronisk neurastenisk Tilstand med Frygt for ikke at skulle kunne klare sig, hvis hun skulde blive udskrevet; hver Gang Spørgsmaalet om Udskrivning har

været berørt, er der kommet Exacerbation af Patientens neurasteniske Symptomer. Mere fremtrædende psykiske Symptomer har hun imidlertid, da man efterundersøger hende, ikke frembudt i adskillige Aar. *Kretschmer* har i sit Materiale flere Tilfælde, der viser et lignende Forløb som dette.

I Tilfælde Nr. 67 ligger det psykiske Traume ikke paa det sexuelle Omraade, men krænker paa anden Maade Patientens etiske Følelse; det drejer sig om en forment Beskyldning for Tyveri. Allerede i et Aarstid inden det psykiske Traume havde Patienten følt sig nervøs, haft indre Uro og haft vanskeligt ved at samle sig om sit Arbejde. Efter Traumet tager Sygdommen Fart med Depression, Selvhenføringsideer, Selvbebrejdelser og Hallucinationer. Efter nogle Aars Forløb kommer Pt. sig fuldstændigt.

Patient Nr. 68 forholder sig lidt anderledes end de 3 andre Patienter i dette Afsnit, idet hun er mere stenisk, mere udadvendt. I 46-Aarsalderen — hun er paa det Tidspunkt i Klimakteriet — føler hun sig foranlediget til at paatale nogle Misligheder, der efter hendes Mening finder Sted paa det Kontor, hvor hun er ansat. Den af hende ønskede Undersøgelse bliver imidlertid ikke sat i Gang, hun paadrager sig kun Prædikatet »intrigant« samt Direktionens »alvorlige Misbilligelse«. Dette danner Udgangspunktet for Patientens psykiske Lidelse, der former sig som en stemningspræget, kværulantisk Reaktion med hysterisk Tilblanding. I Klimakteriet forløber Lidelsen med flere Exacerbationer. Efter Klimakteriet kommer der med Aars Mellemrum gentagne Recidiver af Maaneders Varighed. Patienten glemmer aldrig sin »Sag«, hun er fuldt overtydet om dens Retfærdighed og endelige Sejr, og fra Tid til anden, foranlediget af forholdsvis tilfældige ydre Omstændigheder, bemægtiger »Sagen« sig hende paany fuldstændigt, hun repeterer den atter og atter, kan ikke samle sig til andet.

Denne Patient har ikke de tidligere Patienters Tilbøjelighed til i al Fald delvis at søge Skylden hos sig selv, hun vender sig udad udelukkende rettet mod Omgivelserne. Egentlig Kampneurotiker kan man dog ikke kalde hende, noget Forsøg paa at faa Sagen genoptaget tager hun ikke selv Initiativet til, men haaber, at »Forholdene« maa føre det med sig. I Patientens præmorbide Habitus findes de to Egenskaber, som er karakteristiske for den paranoide, nemlig forøget Egocentricitet (her i Form af Ærekærhed, Stolthed, Uforsonlighed) og forøget Affektlabilitet (*Johs. Lange* (66)). Endvidere har Patienten i sin Konstitution et hypomant Islæt, hvad ikke sjældent ses hos kværulante Naturer.

Det er dog ikke helt sikkert, at den her opstillede Forklaring af Sygdomstilfældet er rigtig. Det hypomane Islæt i Patientens Konstitution samt Tvillingsøsterens mulige endogene Stemningssvingninger kunde tyde paa, at det i Virkeligheden kunde dreje sig om en maniodepressiv Psykose med recidiverende Blandingsfaser. Det afgørende i differentialdiagnostisk Henseende maa være Patogenesen, det vil sige, om Patientens Indgriben i Sagen er foraarsaget af en primær maniodepressiv Stemningsforskydning, eller

om denne Indgriben som ovenfor antydet i sig selv er det primære respektive foraarsaget af en almen klimakteriel Sindsuligevægtighed. Noget sikkert kan paa nuværende Tidspunkt ikke siges; men man vil efter det oplyste finde det sidste mest sandsynligt. Dertil kommer den Omstændighed, at man under Patientens Hospitalsophold i Klimakteriet overhovedet ikke har ventileret Muligheden af en maniodepressiv Psykose.

Hermed har man afsluttet Redegørelsen for de Tilfælde i Materialet, som man har diagnosticeret som psykogene Tilstande, ialt 26 Tilfælde, deraf 22 overvejende affektive, 4 overvejende paranoide. 20 Patienter er personlig efterundersøgte, fra 1 foreligger udførlig skriftlig Katamnese. 3 Patienter er døde; om 1 af disse har man faaet katamnestiske Oplysninger af den efterlevende Ægtefælle, om de 2 andre er det oplyst, at de er døde ved Suicidium. Endelig har 2 Patienter nægtet Efterundersøgelse.

Med Hensyn til *arvelig Belastning og psykisk Konstitution* forholder disse Patienter sig i det væsentlige som de øvrige Tilfælde, der er beskrevne i dette Kapitel. I 18 Tilfælde foreligger Oplysninger, der tyder paa Belastning med psykopatiske Karaktertræk; 2 af de resterende Tilfælde er Patienter, man ikke har haft Lejlighed til at undersøge personlig. Alle Patienter har Karaktertræk, som gør det forstaaeligt, at de har faaet psykogene Reaktioner i Tilslutning til psykiske Traumer. Det drejer sig overvejende om Emotivitet, Affektlabilitet, Nærtagenhed og sensitive Karaktertræk. Kun en enkelt Patient (Nr. 62) synes efter det oplyste med Hensyn til psykisk Konstitution ikke at afvige væsentlig fra det normale. Til Gengæld er det psykiske Traume, der rammer denne Patient kort efter Menopausens Indtræden maaske særlig alvorligt; hun mister 2 næsten voksne Døtre med 2 Aars Mellemrum.

17 af Patienterne er undersøgt *somatisk-typologisk*. Resultatet viser 6 Pyknikere, 6 leptosome og 5 Overgangsformer.

Hvad det *psykiske Traumes* Art angaar, drejer det sig ved psykogene Lidelser hos Kvinder i al Almindelighed ofte om Forhold vedrørende Sexuallivet. I denne Afhandling har man udelukkende undersøgt Kvinder i en bestemt Livsfase i en mere fremskreden Alder. Det viser sig, at i 11 af de 26 Tilfælde falder Traumet inden for det ægteskabelige respektive det erotiske Omraade, 6 af disse Kvinder er gifte, 5 ugifte. For de gifte Kvinders Vedkommende er Traumet fortrinsvis Utroskab fra Mandens Side, som dog i flere Tilfælde er begyndt allerede før Klimakteriet; i 4 Tilfælde opløses Ægteskabet. For de ugifte Kvinders Vedkommende bestaar Traumet i skuffede Ægteskabsforhaabninger samt i et enkelt Tilfælde i Masturbation. Hos de øvrige 15 Patienter er det psykiske Traume økonomiske Vanskeligheder (6 Tilfælde), Tab af Børn eller andre Sorger med Børn (5 Tilfælde), Vanskeligheder inden for Arbejdet (3 Tilfælde) samt i 1 Tilfælde en vanskelig gammel Mor. Alt i alt kan man altsaa ikke sige, at sexuelle Vanskelig-

heder har spillet en dominerende Rolle, selv om de nok har haft en relativt fremtrædende Betydning. Til Forklaring af de økonomiske Vanskeligheders ret hyppige Forekomst maa anføres, at Materialet næsten udelukkende stammer fra en Storbys jævne Befolkningslag. I adskillige Tilfælde er det psykiske Traume af kombineret Art. I $^4/_5$ af Tilfældene er det psykiske Traume mere eller mindre akut indsættende, tidsmæssigt faldende sammen med Klimakterium eller Menopause. I de øvrige Tilfælde er Traumet mere kronisk, har bestaaet flere Aar før Klimakteriet, f. Eks. ægteskabelige Vanskeligheder, men med Accentuation, f. Eks. Skilsmisse, i Klimakteriet.

For Vurderingen af det psykiske Traumes patogenetiske Betydning i Sammenhæng med Klimakteriet har man allerede tidligere gjort Rede og tildels inddelt Materialet herefter; man skal derfor ikke paany komme ind paa dette Emne her.

Det *kliniske Billede* former sig i 22 Tilfælde som Depressioner, deraf 2 Tilfælde med Hallucinationer og Selvhenføringstilbøjeligheder; i 4 Tilfælde er Billedet overvejende paranoidt.

Depressionerne adskiller sig ikke i klinisk Henseende fra psykogene Depressioner i andre Livsafsnit. Psykogene Depressioner har i Almindelighed et vist Præg af Uro, Rastløshed, Ængstelse, undertiden ogsaa et let dramatisk Anstrøg, og man tør ikke sige, at disse Symptomer er mere udtalte i de foreliggende Tilfælde. 8 Patienter foretager Suicidalforsøg.

De 4 paranoide Tilstande er alle ret stærkt affektivt prægede. Naar man alligevel har udskilt dem i en Gruppe for sig, er det, fordi paranoide respektive selvhenførende Forestillinger er saa udtalte, at de formentlig giver dem en klinisk Særstilling. 3 Tilfælde har man opfattet som »sensitiver Beziehungswahn«, hvoraf det første (Nr. XVIII) med angstneurotisk Tilblanding. Det 4. Tilfælde vil man betegne som Kværulantneurose; Kværulantparanoia kan man ikke kalde det, da Patienten ikke rummer egentlige paranoide Vrangforestillinger.

Forløbet, der fremgaar af hosstaaende Oversigt, har overvejende været godartet.

Helbredte	16	Tilfælde
Bedrede	7	»
Uforandrede	1	»
Døde ved Suicidium	2	»
	26	Tilfælde.

I de 16 helbredte Tilfælde har Sygdomsvarigheden været et Par til ca. 5 Aar. I alle disse Tilfælde har det psykiske Traume været af forbigaaende Natur.

Af de 7 bedrede Tilfælde drejer 2 sig om Patienter (Nr. XIV, 57), hvis psykiske Traumer har været af mere protraheret Art, stadige vanskelige økonomiske Forhold, kronisk legemlig Sygdom, permanente Sorger med

Børn. 3 af de bedrede Tilfælde falder inden for den paranoide Gruppe (Nr. XVIII, 66, 68). Dette stemmer overens med den Erfaring, at paranoide psykogene Tilstande i Almindelighed har et mere langstrakt Forløb end affektive psykogene Tilstande. De 2 sidste af de 7 bedrede Tilfælde er de 2 Patienter, der har nægtet Efterundersøgelse (Nr. 60, 64), som man — maaske lidt vilkaarligt — har anbragt i denne Gruppe.

Den ene uforandrede Patient (Nr. 58) forholder sig som de to først omtalte af de bedrede; stadig økonomisk Tilbagegang, kronisk legemlig Sygdom har vedligeholdt den Depression, der begyndte i Klimakteriet.

Om de 2 suiciderede Patienter har man ikke andre katamnestiske Oplysninger. Efter det foreliggende adskiller de sig ikke paa afgørende Vis fra de øvrige Patienter i dette Afsnit.

Oversigt over samtlige psykopatiske Tilstande.

Dette Kapitel omfatter ialt 86 Patienter, det vil sige knap Halvdelen af det samlede Materiales 192 Patienter. Efterundersøgelsen er gennemført paa følgende Maade:

Personlig Efterundersøgelse	62	Tilfælde
Skriftlig Katamnese	2	»
Efterundersøgelse nægtet	7	»
Døde	15	»
	86	Tilfælde.

Af de Patienter, der har nægtet Efterundersøgelse, har Socialhjælperen faaet Oplysninger i 5 Tilfælde. Vedrørende de døde har man søgt at skaffe Oplysninger ad de i Kapitel II omtalte Veje.

Diagnosen psykopatisk Tilstand har man stillet paa Basis af arvelig Belastning, psykisk Konstitution samt klinisk Sygdomsbillede og Forløb.

Arvelig Belastning er paavist i 58 Tilfælde. Oplysningerne stammer væsentlig fra Patienterne selv, i færre Tilfælde tillige fra Paarørende. Egentlig arvebiologisk Familieforskning er ikke foretaget. Man har gennemgaaende indskrænket sig til at udspørge om Forældre, Forældres Søskende, Probandens Søskende og Børn. Undertiden har dog Kendskabet til Forældrenes Søskende været mangelfuldt, ligeledes Kendskabet til betydelig yngre eller ældre Søskende, som Patienten i de forløbne Aar kun har haft ringe Berøring med. Hvor der har foreligget Hospitalsindlæggelse af Slægtninge, har man saavidt muligt søgt Oplysning om Diagnosen gennem paagældende Hospital. Belastningens Art er omtalt i Slutningen af hvert af Kapitlets Afsnit. Det drejer sig saa godt som udelukkende om Belastning med for-

skellige af Psykopatiens Karaktertræk, Habitualtilstande og Reaktionsformer. Maniodepressiv Psykose er kun fundet i 2 Patienters Familie (Nr. 11, 18); i det første Tilfælde er det Patientens Søn, i det andet Tilfælde Patientens Moder, der har haft maniodepressiv Psykose. Om Tilfælde af Schizofreni har man ikke faaet Oplysning. Epilepsi og psykisk Debilitet er fundet i enkelte Tilfælde.

Til Patienternes *psykiske Konstitution* har man et større eller mindre Kendskab i 80 Tilfælde. Af de resterende 6 Tilfælde er de 5 Tilfælde (Nr. 7, 26, 41, 46, 47) Patienter, der er døde, det 6. Tilfælde (Nr. 40) en af de Patienter, der har nægtet Efterundersøgelse. Alle de Patienter, om hvem man har Oplysninger, frembyder habituelt flere eller færre psykiske Ejendommeligheder og Abnormiteter; (en enkelt Undtagelse danner muligvis Nr. 62). Om nogle er oplyst, at de er nervøse, stemningsbløde, nærtagende, har let til Taarer, andre — de fleste — har mere markante psykopatiske Karaktertræk i Retning af Emotivitet, Opfarenhed, Reaktivitet, sensitive Egenskaber, anangkastiske Tilbøjeligheder, atter andre har tidligere i Livet frembudt velkarakteriserede psykopatiske Syndromer i Form af neurasteniske, hysteriske, psykogene Reaktioner o. l. Alt i alt drejer det sig overvejende om psykopatiske Abnormiteter inden for Stemningslivets, Temperamentets, Omraade; karakterologiske Defekter i Form af Upaalidelighed, Løgnagtighed, udtalt Egocentri er betydelig sjældnere (Eks. Nr. 23, 45, 55). Om kriminelle Tilbøjeligheder har man ikke i noget Tilfælde faaet Oplysning.

Patienternes *somatiske Konstitutionstype* er bestemt i 56 af de 62 personlig undersøgte Tilfælde; i 32 Tilfælde er foretaget Brystmaaling. 25 af de undersøgte Patienter har været Pynikere, 15 leptosome, 16 Overgangsformer. Nogen enkelt Type har saaledes ikke været fremherskende. Fordelingen mellem de forskellige kliniske Grupper ses af Tabel 3.

Tabel 3. Typologiske Undersøgelser ved de psykopatiske Tilstande.

	Pyknikere	Lept.	Overgangsf.	Ialt
Neurast. Tilf. ..	7	4	1	12
Anangk. » ..	1	0	1	2
Hyst. » ..	4	2	3	9
Depres. » ..	7	3	6	16
Psykogene » ..	6	6	5	17
Ialt	25	15	16	56

Nogen Forskel mellem Grupperne ses ikke.

Ved Fremstillingen af Materialet har man inddelt Sygehistorierne efter det *kliniske Billede*. Fordelingen har herefter været:

Neurasteniske	Tilstande	15	Tilfælde
Anangkastiske	»	2	»
Hysteriske	»	16	»
Depressive	»	27	»
Psykogene	»	26	»
		86	Tilfælde.

Sygdomsbillederne repræsenterer saaledes de fleste af de Syndromer, hvormed den psykopatiske Konstitution kan reagere. Fælles for dem alle har et vist depressivt Stemningspræg været; mindst udtalt har man set dette ved de neurasteniske Tilstande. Meget karakteristisk har i talrige Tilfælde været en Følelse af Rastløshed, indre Uro, umotiveret Angst; adskillige Patienter har ved Efterundersøgelsen fortalt, at denne »forfærdelige Angst« var det mest pinefulde for dem i Klimakteriet. Ret hyppig, men dog mindre fremtrædende, har en hypochonder Sygdomsoptagethed og Vedhængen ved de somatiske klimakterielle Symptomer været. Iøvrigt har Sygdomsbilledet i det enkelte Tilfælde været stærkt præget af Patientens præmorbide Habitus, saaledes at det psykiske Syndrom i Klimakteriet i mange Tilfælde har kunnet betragtes som en Accentuation og videre Udfoldelse af Patientens Habitualtilstand. Lettere forbigaaende abusus spirituosorum har været set i enkelte Tilfælde (Nr. 37, 38, XVI). Kriminalitet opstaaet i Klimakteriet har man ikke iagttaget.

Kvindens *Sexualliv* i Klimakteriet har været Genstand for en Del Diskussion, særlig har mange Forfattere som omtalt i Indledningskapitlet Side 11, ment, at den kvindelige libido sexualis faar en forbigaaende Opblussen i Tiden omkring Klimakteriets Begyndelse, inden den endeligt svinder. Bortset fra de faa Kvinder, hvis Sygdomsbillede er tydelig sexuelt farvet, indeholder Journalerne fra Patienternes Hospitalsindlæggelser i Klimakteriet kun sparsomme Oplysninger om Patienternes sexuelle Forhold. Man har ved Efterundersøgelsen søgt at naa til nogen Klarhed vedrørende disse Spørgsmaal. De Oplysninger, man har faaet, maa dog maaske betragtes med nogen Reservation. Dels drejer det sig om Forhold, der ligger 10—15 Aar tilbage i Tiden, saaledes at de godt i nogen Grad kan være blevet udvisket i Patienternes Erindring; dels har man ved Efterundersøgelsen kun i et Par Tilfælde haft mere end en enkelt Samtale med Patienterne, saaledes at man maa være forberedt paa, at en Del af dem ikke har udtalt sig helt uden Forbehold til en dem ukendt Undersøger om noget saa personligt som deres sexuelle Forhold.

Af dette Kapitels 86 Tilfælde er 54 gifte, 32 ugifte (deraf 14 separerede, fraskilte eller Enker). Om 2 af de *ugifte* har man faaet Oplysninger, der

kunde tyde paa præklimakteriel Libidostigning (Nr. I, XI). Begge disse Patienter har altid levet sexuelt abstinente, men med stærk erotisk Længsel og stærk Længsel efter Ægteskab og Børn. Denne Længsel har de følt særlig stærkt i Aarene lige inden Klimakteriet. Nogen tydelig patoplastisk Betydning for disse Patienters psykiske Lidelse i Klimakteriet synes deres øgede sexuelle Trang dog ikke at have haft. Udtalt sexuel Farvning af Sygdomsbilledet har man derimod blandt de ugifte set i 2 andre Tilfælde (Nr. VII og XVIII), hvor Patienterne har haft sexuelle Besættelsesforestillinger, Coitus- og Partusforestillinger; hertil kan føjes en enkelt Patient (Nr. V), om hvem det i Journalen er nævnt, at hun har været stærkt optaget af sexuelle Emner. Blandt de psykogene Tilstande findes 4 ugifte Patienter, for hvem det psykiske Traume har været skuffede Ægteskabsforhaabninger.

Hvad de *gifte* Kvinder angaar, har ingen af dem, efter hvad de har oplyst, frembudt præklimakteriel Libidoforøgelse. De har alle forklaret — ligesom iøvrigt de fleste ugifte (Enker, fraskilte) — at Libido er ebbet langsomt ud under Forløbet af Klimakteriet eller de nærmeste Aar derefter. En enkelt Undtagelse danner Nr. 23, der endnu ved Efterundersøgelsen er i Besiddelse af en stærk og krævende Kønsdrift. Sexuel-delirante Psykoser i Lighed med Tilfældene VII og XVIII eller i det hele direkte sexuelle Konflikter har man ikke iagttaget blandt de gifte Kvinder. Ægteskabelige Vanskeligheder har derimod ikke været sjældne. Hyppigst har disse beroet paa Utroskab fra Mandens Side, kun i et Par Tilfælde er det oplyst, at Patienterne selv har haft Forbindelser uden for Ægteskabet (Nr. 44, 61). I nogle Tilfælde har Mandens Utroskab bestaaet adskillige Aar før Klimakteriet, i andre Tilfælde (Nr. 30, 60) synes den først at være begyndt omkring dette Tidspunkt. I disse Tilfælde er det muligt, at man kan søge Aarsagen i en svigtende erotisk Evne hos Kvinden; men mange andre Forhold kan naturligvis ogsaa have gjort sig gældende. Kvindens klimakterielle Sindsuligevægtighed og psykiske Instabilitet kan f. Eks. være en Forklaring paa, at nogle Mænd i denne Periode begynder at søge uden for Hjemmet. Blandt de 54 gifte Patienter har ægteskabelige Vanskeligheder efter det oplyste ialt været til Stede i 16 Tilfælde; i 7 af disse Tilfælde er det kommet til Skilsmisse eller varig Adskillelse af Ægtefællerne.

Som man ser, har sexuelle Konflikter i det hele ikke været hyppige. Forhold vedrørende Sexuallivet har paa en eller anden Maade gjort sig gældende hos knapt $^1/_3$ af Patienterne saavel ugifte som gifte, hos de ugifte paa en mere direkte og markant Maade end hos de gifte. Den i Litteraturen ofte omtalte præklimakterielle Libidostigning har man kun set i faa Tilfælde og udelukkende blandt ugifte. Om et mere alment klimakterielt Fænomen drejer det sig næppe, og hvor den findes, vil det formentlig være naturligst at antage, at den er psykogent betinget, ikke hormonalt. Naar sexuelle Forhold i det foreliggende Materiale ikke har været mere

fremtrædende, end det synes at være Tilfældet, maa man ogsaa tage den Omstændighed i Betragtning, at Patienterne næsten alle stammer fra de mindrebemidlede Klasser, for hvem det daglige Slid, økonomiske Bekymringer og Omsorgen for en ofte stor Børneflok i overvældende Grad lægger Beslag paa deres Kræfter og Tanker, saaledes at det erotiske i den Alder, hvortil disse Patienter er naaet, efterhaanden er trængt i Baggrunden.

Sygdomsforløbet har for samtlige psykopatiske Tilstande betragtet under et været:

Helbredte	41	Tilfælde
Bedrede	22	»
Ikke eller kun lidt bedrede	14	»
Døde ved Suicidium	6	»
Manglende Oplysninger om Forløb	3	»
	86	Tilfælde.

Fordelingen inden for de forskellige Grupper er samlet i Tabel 4.

Tabel 4.

Oversigt over Forløbet ved de forskellige psykopatiske Tilstandsformer.

	Samlet Antal	Helbr.	Bedr.	Uforandr.	Suicid.	Ingen Kat.
Neurast.	15	4	5	6		
Anangk.	2	1	1			
Hyst.	16	10	1	3		2
Depres.	27	10	8	4	4	1
Psykogene	26	16	7	1	2	
Ialt	86	41	22	14	6	3

Sygdomsvarigheden har for samtlige *helbredte* Tilfælde varieret fra 1 til 7 Aar, i de fleste Tilfælde har den været 3—4 Aar, Gennemsnittet for samtlige Tilfælde har været 3,4 Aar. Gennesmsnitsvarigheden inden for de enkelte Grupper har været:

Neurasteniske Tilfælde	3,3	Aar
Hysteriske »	2,7	Aar
Depressive »	3,9	Aar
Psykogene »	3,3	Aar.

Forskellene er ikke store og tillader næppe sikre Slutninger.

Hospitalsopholdets Varighed har været betydelig ringere, den har varieret mellem faa Dage og 22 Maaneder. Den gennemsnitlige Længde har været 3,2 Maaneder.

To Patienter (Nr. 20, 68) faar Recidiv et Par Gange senere. Ellers er Helbredelsen i alle Tilfælde varig, og Patienterne genvinder deres fulde Arbejdsevne. Endnu ved Efterundersøgelsen udfører mange af dem et stort Arbejde, andre er naaet til den Alder, i hvilken det er naturligt at søge Aldersrente.

Hos de 22 *bedrede* Patienter er de bestaaende Symptomer dels af almen nervøs og neurastenisk Art, ogsaa hos de oprindeligt deprimerede Patienter, dels former de sig som en Accentuation af Patienternes præmorbide sjælelige Habitus. Patienterne klager over Træthed, har en Del skiftende og vage legemlige Klager, af hvilke de ofte er noget hypochondert optagne; de er mere nærtagende, lader sig lettere bringe ud af Ligevægt end tidligere, taaler ikke saa meget ud over det daglige; Søvnen er ofte daarlig. De har dog gennemgaaende været i Stand til at genoptage deres tidligere Arbejde, i mange Tilfælde fuldstændigt. Kun 1 Patient har siden Klimakteriet delvis maattet leve af offentlig Understøttelse (Nr. 57), 2 er blevet kroniske Hospitalspatienter (Nr. XVIII, 66).

Af de 14 *ikke bedrede* Tilfælde falder 6 inden for den neurasteniske Gruppe. Det neurasteniske Syndrom bestaar her væsentlig uforandret. I de øvrige — hysteriske og depressive — Tilfælde er Sygdomsbilledet allerede fra Begyndelsen i de fleste Tilfælde i nogen Grad neurastenisk-hypochondert præget og bliver det efterhaanden mere og mere; samtidig aftager den oprindelige depressive Forstemning, de mere udtalte hysteriske Symptomer og det undertiden tilstedeværende Angstpræg en Del, saaledes at Forskellene mellem de forskellige Grupper med Tiden delvis udviskes. Fælles for alle Patienterne er en udtalt Træthed, »Dødtræthed«, de kan intet overkomme, enkelte ugifte kan klare deres egen lille Husholdning, ellers er de ude af Stand til at udføre Arbejde af Betydning. De føler sig nervøse, bringes let ud af Fatning, kommer til at ryste eller til at græde ved den mindste ydre Foranledning. Ofte har de en Del hysteriformt prægede, legemlige Klager, som de fremstiller med stor Tungefærdighed og hypochonder Sygdomsoptagethed, »Gigtsmerter«, »Smerter allevegne«, »knugende Fornemmelser over Lænderne«, »pinlige Tilstande i hele Kroppen ud i Kødet« etc. etc. Særlig udtalt hypochonder Fixation til Symptomerne ses i Tilfældene III, 8, 11, IV, 18, XI. Flere af Patienterne er kværulerende eller vanskeligt omgængelige. Mere varig depressiv Stemningsforskydning ses kun i 2 Tilfælde (Nr. 44, 58), og selv disse Patienter, særlig Nr. 44, har mange neurasteniske Symptomer. Af samtlige 14 uforandrede Patienter opnaar 6 Invaliderente (Nr. 9, 10, VI, XI, 42, 44), 1 anden Form for kronisk offentlig Hjælp (Nr. III), 3 bliver kroniske eller overvejende kroniske Hospitalspatienter (Nr. 8, 11, 18).

Af Tabel 4 Side 97 fremgaar, at Forløbet har været daarligst i de neurasteniske Tilfælde, bedre i de depressive og hysteriforme og bedst ved de psykogene Tilstande. To Forhold synes i særlig Grad at være bestemmende for Forløbet, nemlig Patienternes psykiske Konstitution samt deres Milieu og de Oplevelser, de udsættes for. Med Hensyn til den psykiske Konstitution finder man, at 8 af de 22 bedrede er psykasteniske, 2 sensitive, 2 stemningsbløde, nærtagende og 3 emotive; om 9 mangler man udtømmende Oplysninger paa dette Punkt. Blandt de 14 uforandrede er 11 psykasteniske, 2 stemningsbløde, nærtagende, 1 emotionel-egocentrisk-hysterisk; 5 af de 14 er tillige smaatbegavede respektive psykoinfantile. De 41 helbredte forholder sig derimod noget anderledes; af dem er 20 emotive, 10 stemningsbløde, nærtagende og kun 4 psykasteniske og 1 smaatbegavet. De psykasteniske er Individer, som angiver, at de altid har haft »daarlige Nerver«, altid har været »nervøse«; de er sky, ofte generte, ængstelige, frygtsomme Naturer, har lidt af Mørkerædhed, Vandskræk, pavor nocturnus, Mareridt. De er følsomme, lader sig let bringe ud af Ligevægt; de har altid været let trættede, har aldrig haft mange Kræfter. De har dog i det store og hele klaret sig og været i Stand til at passe deres Arbejde indtil Klimakteriet. Efter Klimakteriet er de gaaet over i en kronisk neurastenisk, tildels hypochonder Tilstand, som i ikke ringe Grad former sig som en Accentuation af deres psykiske Habitualtilstand.

Den anden Faktor af mere væsentlig prognostisk Betydning er de exogene Momenter. De psykogene Tilstande, ved hvilke det psykiske Traume har været af forbigaaende Art, er alle kommet sig med Undtagelse af 3 — paranoide — Tilfælde (Nr. XVIII, 66, 68), der er bedrede. De psykogene Tilstande, ved hvilke det psykiske Traume har været af mere kronisk Art, er ikke helbredte, men bedrede eller uforandrede (Nr. XIV, 57, 58). Ogsaa blandt de ikke helbredte Tilfælde, der ikke kan betegnes som egentlig psykogene (de neurasteniske, hysteriske, depressive) har vanskelige hjemlige og ægteskabelige Forhold, daarlige økonomiske Omstændigheder, kroniske legemlige Sygdomme i mange Tilfælde været medvirkende til, at en psykisk Lidelse opstaaet i Klimakteriet ikke senere er blevet helbredt (Nr. II, 11, X, 35, 36, 37, 38).

Om *Prognosen* for psykopatiske Tilstande i Klimakteriet gælder saaledes, at den er daarligst for Patienter med udtalt psykastenisk Konstitution, medens de emotive langt hyppigere helbredes. Smaatbegavethed og Psykoinfantilisme er en uheldig Komplikation. Dette stemmer overens med de Erfaringer, *Otto Jacobsen* (51) har gjort med Hensyn til Forsøg paa Behandling af psykisk debile Invaliderenteansøgere med funktionelle Nervelidelser; Behandlingen er som Regel uden Effekt. Endvidere er mere udtalt hypochonder Sygdomsoptagethed er daarligt prognostisk Tegn; saadanne Patienter bliver ofte hængende i Sygdommen. Endelig kan kronisk virkende Traumer, daarlige ydre Forhold bevirke, at en funktionel Nervelidelse

opstaaet i Klimakteriet antager et kronisk Forløb. Undersøgelser af Legemstypen har derimod ikke i vort Materiale afgivet Holdepunkter for Prognosen. Tabel 5 viser Fordelingen mellem helbredte, bedrede og uforandrede.

Tabel 5.

Forholdet mellem Legemstype og Forløb ved de psykopatiske Tilstande.

	Helbredte	Bedrede	Uforandrede	Ialt
Pyknikere	14	6	5	25
Leptosome	10	2	3	15
Overgangsf.	12	3	1	16

Remissionstendensen har i de her undersøgte Tilfælde været den samme inden for de forskellige Legemstyper. Det negative Resultat af de typologiske Undersøgelser skyldes muligvis, at de kun er ufuldstændig gennemført.

Hvad de *suiciderede* angaar, findes der efter de foreliggende Oplysninger ingen for disse fælles Træk, der adskiller dem fra de øvrige Tilfælde. De findes som venteligt inden for de Grupper, hvor den depressive Forstemning er mest udtalt, de depressive og de psykogene Tilstande. De begaar alle Suicidium i Sygdommens mere akute Stadium, inden der er forløbet mere end højst 3 Aar fra Sygdommens Begyndelse.

I Indledningskapitlet omtalte man, at de fleste Forfattere nu om Stunder er af den Anskuelse, at det ved Klimakteriet drejer sig om en isoleret Involution af Ovarierne, der finder Sted 1—2 Decennier før de senile og og arteriosclerotiske Processer i Almindelighed begynder at gøre sig gældende. De her foretagne Efterundersøgelser, der har en Observationstid paa 10—15 Aar, bekræfter denne Antagelse. De helbredte, der udgør ca. Halvdelen af Materialet, har alle med et Par Undtagelser (Nr. 20, 68) været i Stand til fuldt ud og varigt at genoptage deres tidligere Arbejde. Ingen af dem frembyder ved Efterundersøgelsen Tegn paa begyndende Senium. De, der er døde, er døde af interkurrente Sygdomme, der ikke kan sættes i Forbindelse med Arteriosclerose. I de ikke helbredte Tilfælde kan man kun i 1 maaske 2 Tilfælde sætte den ikke indtraadte Helbredelse i Forbindelse med begyndende arterisclerotiske eller senile Forandringer. Den ene Patient er det ikke helt oplyste Tilfælde Nr. 41; den anden Patient er Nr. 44, hos hvem enkelte Symptomer, Letrørthed, lettere Hukommelsessvækkelse, kunde tyde paa en begyndende Hjernearteriosclerose. Egentlig dement er denne Patient dog ikke, og det maa tilføjes, at hun er den ældste Patient

i Materialet, idet hun ved Efterundersøgelsen er 70 Aar. De øvrige ikke helbredte Patienter har ved Efterundersøgelsen været fuldstændig velbevarede med Hensyn til Dømmekraft, følelsesmæssige og intellektuelle Funktioner.

Til Slut skal man omtale visse Forhold vedrørende *Klimakteriet*. Hos de fleste Patienter er Mensesuregelmæssighederne begyndt i Fyrrerne, hos enkelte i Slutningen af Trediverne (Eks. Nr. 12, VII) eller i Begyndelsen af Halvtredserne (Eks. Nr. 2, 16); Gennemsnitsalderen har været 45 Aar. Mensesuregelmæssighedernes Varighed har varieret fra 1 til 10 Aar, i de fleste Tilfælde 2—5 Aar, gennemsnitlig 3,5 Aar. Disse Tal afviger næppe fra de fysiologiske. Den Formodning har været fremsat, at et særlig brat Ophør af Menstruationen skulde have særlig patogenetisk Betydning. I dette Materiale har man i 11 Tilfælde faaet oplyst, at Menses er ophørt i Løbet af 1 Aar eller mindre (Nr. II, V, 16, 19, 20, 27, 29, 30, X, 61, 67). Tilfældene er spredt over Materialet, og de adskiller sig ikke hverken med Hensyn til den psykiske Lidelses Gravitet eller Varighed fra Materialets øvrige Tilfælde. Menses er kun i et enkelt Tilfælde (Nr. 27) standset ved Røntgenbehandling. Denne Patient faar i Tilslutning til Røntgenbehandlingen en emotionel-eretisk Depression med hysterisk Islæt af 6 Aars Varighed; hun kommer sig fuldstændigt. Tilfældet er ret udtalt, men ikke mere end flere andre i Materialet. Klimakteriets ledsagende legemlige Symptomer, Hedestigninger, Svedudbrud, Paræstesier etc. har været til Stede i forskellig Grad. Det er imidlertid Symptomer, hvis objektive Styrke meget vanskeligt lader sig bedømme; det er muligt, at de i de kroniske, neurastenisk-hypochondre Tilfælde har været mere udtalte og mere resistente end i de helbredte Tilfælde og til en vis Grad har dannet Grundlaget for den hypochondre Symptomoptagethed. Man har dog ikke Indtryk af, at der hersker nogen særlig Parallellitet mellem Klimakteriets somatiske og psykiske Symptomer.

Den psykiske Lidelse er begyndt paa forskelligt Tidspunkt i Klimakteriet. I Forhold til Mensesuregelmæssighederne er den i de foreliggende Tilfælde begyndt, inden disse endnu er indtraadt, medens de har været til Stede og efter Menstruationens endelige Ophør. Den psykiske Lidelse er i nogle Tilfælde faldet ret nøje sammen med den uregelmæssige Menstruationsperiode, i andre Tilfælde har den vedvaret flere Aar efter Menopausen. Nogen Lovbundethed synes ikke at eksistere paa disse Omraader. Dette er for saa vidt heller ikke at vente; Mensesuregelmæssighederne er kun et enkelt omend iøjnefaldende Symptom paa Ovariernes Involution.

KAPITEL IV.

MANIODEPRESSIVE PSYKOSER

Den maniodepressive Psykoses Sygdomsbillede er som bekendt først klarlagt af *Kraepelin* i Slutningen af forrige Aarhundrede. Melankolske og maniske Tilstande havde tidligere været beskrevne væsentlig under Navn af »affektive Psykoser« og »periodiske Psykoser«; disse i deres ydre Fremtræden saa forskellige Sygdomsbilleder samlede Kraepelin i samme nosologiske Enhed, den maniodepressive Psykose.

En klassisk Skildring af den maniodepressive Psykose er givet af *Stransky* (96) 1911. Stransky fremhæver stærkt, at den maniodepressive Psykose er en som Regel *endogent* opstaaet *Stemnings*psykose. I nøje Relation til den affektive, thymopsykiske Forstyrrelse sætter Stransky den abnormt forøgede respektive abnormt nedsatte Hæmning af Individets Tanke- og Handlingsliv. Disse Kardinalsymptomer maa efter Stransky i mere eller mindre udtalt Grad kunne paavises, for at man kan tale om en maniodepressiv Psykose, og til dem maa eventuelt andre tilstedeværende Symptomer kunne bringes i naturlig Relation.

De senere Aartiers Forskning har ikke ændret væsentlig ved Stranskys rent kliniske Skildring af den maniodepressive Psykoses Symptomatologi. Disse Aars videnskabelige Landvindinger ligger væsentlig paa det arvebiologiske og konstitutionsbiologiske Omraade.

Inden man gaar over til at omtale de Tilfælde i Materialet, man har henregnet til den maniodepressive Psykose, skal man gøre Rede for de vigtigste af de Synspunkter, man har anlagt ved Diagnostikken. Den maniodepressive Psykose er, som ovenfor berørt, først og fremmest en endogent betinget Stemningssindsygdom. Hvor psykiske Traumer synes at spille en overvejende Rolle ikke alene ved Psykosens Udbrud, men ogsaa i patoplastisk Henseende, bør man overveje Muligheden af en psykogen Sindslidelse. En særlig Vanskelighed vil saadanne Tilfælde kunne berede, som *Johs. Lange* (67) har betegnet som provokerede Melankolier. Lange har set Tilfælde, hvor Depressionen udvikler sig i Tilslutning til et psykisk Traume, og hvor dette ogsaa i Patientens Tanker spiller en overvejende Rolle. Men

senere tager Sygdommen sit eget Forløb; det oprindelige psykiske Traume træder tilbage, svære Syndsforestillinger, der ikke har Relation til Traumet, kan opstaa ligesom andre Vrangforestillinger af typisk depressiv Natur. Sygdommen er af samme Varighed som en almindelig Melankoli og efterfølges ikke helt sjældent af en typisk Mani eller Hypomani.

Vrangforestillingerne hos Melankolikeren er som bekendt af selvforringende og selvbebrejdende Art, den Straf, han eventuelt frygter, er kun altfor velfortjent. Projicerer en deprimeret Patient derimod Skylden for de slette Forhold, hvori han befinder sig, udad, maa man være mere forsigtig med sin Diagnose. *Scheid* (85) har gjort disse Forhold til Genstand for en særlig Undersøgelse. Scheid taler om ren »Jegskyld« (»rein Ichschuld«), som mest udtalt findes ved den cyklothyme Depression, Patienten bebrejder sig allehaande Forsyndelser og er udelukkende selv Skyld i de forfærdelige Ting, der som Følge deraf skal overgaa ham. Ved ren »Fremmedskyld« (»rein Fremdschuld«) er det derimod udelukkende Omgivelserne, der er Skyld i Patientens Ulykke og Vanskæbne. Dette ses mest udtalt ved de rent paranoide Tilstande. »Sekundær Fremmedskyld« kan opstaa efter primære Selvbebrejdelser. Patienten er først fuld af saadanne, hans Medmennesker bedømmer ham kun altfor mildt. Senere ændres Patientens Indstilling, og det gaar over til, at hans Omgivelser har større eller mindre Andel i hans Ulykke. Ved »sekundær Jegskyld« er det stik modsatte Tilfældet. Dette ses langt sjældnere, og det er tvivlsomt, om det findes i sin rene Form. Derimod kan det ses ved mere komplicerede Tilstande, hvor man fra en primær »Jegskyld« faar en sekundær »Fremmedskyld«, der da atter kan svinge tilbage til en — sekundær — »Jegskyld«. Saadanne Svingninger kan stadig finde Sted, og man kan faa Blandinger af begge »Skyldformer«.

Scheid undersøger, hvilke prognostiske — og dermed til en vis Grad ogsaa hvilke diagnostiske — Slutninger, man kan drage af Skyldfølelsens Retning; han vælger hertil netop Psykoser i den højere Levealder. Scheid finder, at primær »Jegskyld« giver en god Prognose, som ikke formørkes, selv om der senere optræder en sekundær »Fremmedskyld«. En primær »Fremmedskyld« giver en daarlig Prognose. Absolut afgørende er Forholdet — som alle psykologiske Kriterier — ikke. Der findes f. Eks. ægte schizofrene Processer, som indledes med rene Selvbebrejdelser og Syndsforestillinger.

Paranoide Forestillinger hos maniodepressive vil iøvrigt hyppigst optræde sammen med et hyperthymt Stemningsleje, i hvert Fald en Blandingstilstand med et ikke ringe manisk Islæt. Skal man i saadanne Tilfælde kunne tale om en maniodepressiv Psykose, maa man fordre, at de paranoide Ideer i deres Optræden følger de maniodepressive Faser, de maa kunne afledes af den i Øjeblikket tilstedeværende Stemning og maa kunne skifte med denne (*Wimmer* (106)).

En væsentlig Støtte for Diagnosen maniodepressiv Psykose er endogene Stemningsomslag under Forløbet af Psykosen, ved dens Begyndelse eller Afslutning. Hypomane Faser ved Afslutningen af en Melankoli er som bekendt et hyppigt Fund.

For yderligere at finde Støtte for Diagnosen har man i det foreliggende Arbejde søgt at faa Oplysninger om Patienternes præpsykotiske Habitus og arvelige Belastning, ligesom man, hvor Forholdene har tilladt det, har søgt at bestemme Patienternes Legemstype.

Det karakteristiske ved den maniodepressive Konstitution[1]) er Stemningslivet. For at kendetegne Mennesker med denne Konstitution har *Kretschmer* (65) opstillet den »diatetiske Proportion«, d.v.s. Forholdet mellem det hypomane og det depressive (»schwerblütige«) i deres Psyke. *Bumke* (15) skriver, at en udtalt stemningsmæssig Resonnans, Medsvingen (»gemütliche Ansprechbarkeit«) er den Egenskab, der psykologisk sammenknytter de forskellige Former af den thymopatiske Konstitution. *Helweg* (36) nævner som karakteristisk for det syntone Temperament den umiddelbare, direkte Kontakt med Omverdenen, den ligeliniede Reaktionsform. Man skal ikke her nærmere skildre de forskellige Former af den maniodepressive Konstitution, men blot nævne, at *Lange* blandt sine maniodepressive Patienter præpsykotisk finder 14% konstitutionelt depressive, 11% hypomane og 7% cyklothyme. Endvidere 17% »ernste, doch nicht depressive Temperamente« samt 25% »sonnige Persönlichkeiten, die mann aber nicht eigentlich als hypomanische bezeichnen kann«; de to sidste Grupper nærmer sig altsaa det syntone fra henholdsvis den depressive og hypomane Side. Kun meget sjældent finder Lange Personer, som ikke har væsentlige psykiske Træk fælles med det af Kretschmer beskrevne cykloide Temperament. At der paa den anden Side findes enkelte afvigende Træk som Pedanteri, Hypochondri, udtalt Ærgerrighed, umotiveret Ængstelighed, overdreven Sparsommelighed o.s.v. er hyppigt og maa ikke i sig selv afholde fra Diagnosen maniodepressiv Konstitution respektive Psykose.

At den maniodepressive Psykose i sin Nedarvningsmaade viser Dominans, maa nu betragtes som fastslaaet. Om de sygdomsfremkaldende Geners Antal har der derimod været fremsat adskillige Hypoteser. Den mest enkle Hypotese gaar ud paa, at det drejer sig om et enkelt dominant Gen. Tager man Hensyn til Genets sandsynlige Penetrationsevne (hos Mænd 0,2, hos Kvinder 0,6) er denne Hypotese efter *Strømgrens* (99) Undersøgelser i bedst Overensstemmelse med de ad empirisk Vej fundne Forhold. Paa

---

[1]) Nomenklaturen er noget forskellig hos de forskellige Forfattere. *Johs Lange* (67) taler om maniodepressiv Konstitution; synonymt hermed anvender *Bumke* (15) Betegnelsen thymopatisk Konstitution, *Kretschmer* (65) cykloidt Temperament. Betegnelsen »synton« stammer fra *Bleuler* (5) og anvendes over for de Temperamenter inden for den maniodepressive Formkreds, der er mest stemningsstabile, som nærmer sig eller kan sættes lig det helt »normale«.

Grund af den dominante Nedarvningsmaade er homolog Belastning det hyppigste. Lange finder i 62% af sine Tilfælde Belastning med homologe Psykoser, og naar han tager Hensyn til de mere udtalte maniodepressive Konstitutioner mere end 80%. *Wimmer* (109) finder lignende Tal. Belastning med Schizofreni i Ascendensen til en maniodepressiv Patient er sjælden. Ses de to Psykoser i samme Familie, er den omvendte Rækkefølge hyppigere, idet som paavist af *J. Chr. Smith* (92), »den maniodepressive eller maniodepressivt belastede Person i højere Grad end den tilsyneladende sunde medvirker til Fremkomsten af dementia praecox i Descendensen«.

Hvad den somatiske Konstitution angaar, er Sammenhængen mellem den maniodepressive Psykose og den pykniske Legemsbygning velkendt og skal kun belyses gennem et Par enkelte Tal. Af 85 Patienter med maniodepressiv Psykose fandt *Kretschmer* (65) pyknisk Habitus hos 58 og pykniske Blandingsformer hos yderligere 14. *Max Schmidt* (86) fandt pyknisk Habitus og pykniske Blandingsformer hos ialt 70% af sine maniodepressive Patienter.

Endelig er Forløbet af Betydning for Diagnosen. Den maniodepressive Psykose er principielt en helbredelig Sygdom, men med Tilbøjelighed til Recidiv. Selv i de Tilfælde, hvor Sygdommen trækker i Langdrag, bevarer den sit Præg af en Stemningslidelse og medfører ikke dyberegaaende Svækkelse af Dømmekraft og intellektuelle Funktioner.

Hermed har man angivet de Kriterier inden for Belastning, psykisk og somatisk Konstitution, Sygdomsbillede og Forløb, som man har lagt til Grund ved Diagnoseringen af de Tilfælde i Materialet, man har henført til den maniodepressive Psykose.

Man skal først beskrive nogle Tilfælde med Optræden af en *enkelt Melankoli* i Klimakteriet.

Sygehistorie Nr. XIX.

Født 1880. Ugift Husmedhjælperske.

En Del Belastning paa mødrene Side. En Moster, en Morbroder og en Datter af denne Morbroder alle tungsindige, døde ved Suicidium. En anden Kusine paa mødrene Side, ikke Datter af nogen af de nævnte, lider af Tungsind. Pt.s Moder er rask. 2 Søstre til Pt. er begge »nervøse«.

Pt. er født i Odense, Datter af Møllebygger. Hun er ugift, har altid ernæret sig ved huslige Pladser.

Som Barn gaaet en Del i Søvne. Af og til hallucineret, kunde se Dyr og Fugle. Intet saadant efter Puberteten.

Jævnt godt begavet. Humøret har aldrig været helt godt, altid svingende, overvejende i depressiv Retning, dog ogsaa Perioder med Overgivenhed og Latter. Svingningerne er kommet uden ydre Aarsag, de har været hyppige, men sjældent af lang Varighed, undertiden skiftende inden for samme Dag. I de depressive Perioder har hun følt Arbejdet som en Byrde. Ofte har hun haft Vanskelighed ved at blive i sine Pladser og i det hele ved at komme ud af det med Folk; hun mener selv, det er, fordi hun bliver mut, gnaven og indesluttet, naar Humøret bliver daarligt. Mener

iøvrigt at kunne betegne sig selv som beskeden, tilbageholdende, hun forlanger ikke meget for sig selv; sætter en Ære i at gøre sit Arbejde godt, »men det bliver ikke paaskønnet, et Menneske med bedre Humør klarer det bedre«. Hun holder ikke af Kritik, vil helst gaa for sig selv med sit Arbejde. Ret ensom, kommer ikke ret meget sammen med sin Familie. Mener ikke, hun i og for sig har svært ved at komme i Kontakt med andre Mennesker; men det varer ikke saa længe, før hun kommer paa Kant med dem.

I sexuel Henseende har hun altid været yderst tilbageholdende. Hævder, at hun aldrig har haft Lyst til at have med det andet Køn at gøre, har selv følt det som noget unaturligt.

Menstrueret siden 17-Aarsalderen. Menses regelmæssige. I Puberteten en Del Blegsot med Træthed, Hovedpine og Svimmelhed. Under Menses var de ovennævnte depressive Udsving altid mere udtalte.

1921 — 41 Aar gl. — begynder Menses at blive uregelmæssige, samtidig Hedestigninger og Svedanfald. Nogle Maaneder senere begynder Pt. at blive mere deprimeret end sædvanlig. Hun kan ikke rigtig overkomme sit Arbejde, kan ikke samle Tankerne, bliver glemsom. Som Følge heraf oftere irettesat, hvad hun tager sig meget nær. Tilsidst maa hun opgive Arbejdet og bliver indlagt paa

Kommunehospitalets VI Afdeling 28/10 1922—11/1 1923. Journal Nr. 70/23. Diagn.: Depressiv Konstitution med periodisk Accentuation. Pt. er her deprimeret, stille, faamælt, Humøret daarligst om Morgenen. Hun røber ingen Selvbebrejdelser, viser ingen Angst eller Agitation.

Den obj. Undersøgelse viser intet abnormt.

Spv.: Celler 1/3, Gl. 0, Alb. 8—9, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷. Blodtryk: 110.

Humøret bedres noget, dog ikke mere, end at Pt. overflyttes til

Sct. Hans Hospital 11/1—6/3 1923. Diagn.: Melankoli, depressiv Konstitution. Pt. forklarer her, at hun har følt sig godt tilpas paa Kommunehospitalet, hvor hun har været omgivet af forstaaende og elskværdige Mennesker. Den sidste Plads før Indlæggelsen var hos en enlig Dame, som selv var meget nervøs. Hun mener dog ikke at være blevet overanstrengt, havde rigelig Frihed, nærer i det hele ingen Vrangforestillinger overfor bemeldte Dame, som iøvrigt ikke synes at spille nogen særlig Rolle i hendes Bevidsthed. Hun har ikke haft særlige Sorger eller Skuffelser.

Under Opholdet paa Sct. Hans Hospital retter Pt. sig efterhaanden, hun er ved Udskrivelsen flink og naturlig omend lidt genert af Væsen.

Socialhjælpers Journal. 10/9 37. Besøger Pt. Hun er straks lidt mistænksom og vil ikke lade mig komme ind; men da hun først faar rigtig Besked paa, hvad det drejer sig om, bliver hun langt venligere og udtaler sig villigt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. boer i en pæn Ejendom i et lille Loftsværelse. Saavidt det var muligt at se gennem Dørsprækken, var der ordentligt og rent, men yderst spartansk møbleret. Pt. selv var ren og pæn i Tøjet.

Kalamnese 28/9 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Hun har siden Udskrivelsen været rask, men stemningssvingende som tidligere. Svingningerne har dog været mindre udtalt siden Menses's Ophør. Dette fandt definitivt Sted 1927.

Pt. har siden Udskrivelsen stadig ernæret sig ved huslige Pladser. Hun har bl. a. været hos en ældre epileptisk Dame, hos hvem hun var i 8½ Aar indtil hendes Død. Selv om vedkommende Dame kunde være vanskelig, var Pt. dog glad for Pladsen, fordi hun ganske paa egen Haand passede Huset. Hun forlod denne Plads for 1½ Aar siden; hun har forsøgt at faa en ny Plads, men det er ikke lykkedes, bl. a. p. Gr. a. hendes Alder. Hun lever nu af Penge, hun lagde op, medens hun havde Arbejde. Hun er meget sparsommelig, kan i hvert Fald om Sommeren klare sig for

60 Kr. maanedlig. Hun vil nødig ligge det offentlige til Byrde, vil nødig have Socialhjælp, haaber, hun kan slaa sig igennem, til hun kan faa Aldersrente.

Pt. gør et ligevægtigt og naturligt Indtryk, fortæller roligt og naturligt om sine Forhold. Ingen psykiske Tegn paa begyndende Senium.

Da man kommer til den somatiske Undersøgelse, bliver hun lidt kort for Hovedet, vil nødig tage Tøjet af, hvorfor man afstaar fra Undersøgelsen.

Det drejer sig her om en depressivt belastet Patient med en depressiv, thymopatisk Konstitution (nok med et let sensitivt Islæt). I Menstruationsfaserne har hun frembudt lettere Accentuation af den depressive Forstemning. I Klimakteriet faar hun uden Medvirken af ydre Aarsager en lettere melankolsk Fase med lettere Hæmning; ingen Agitation. Sygdommen helbredes i Løbet af 1 Aar, endnu inden Menstruationen er definitivt ophørt. Patienten er siden rask og arbejdsdygtig. Hun bevarer sin depressive Konstitution; men de depressive Udsving er efter Menopausen mindre udtalte.

Sygehistorie Nr. XX.

Født 1882. Gift med Banearbejder.

Pt. er født uden for Ægteskab, kender kun lidt til sin Familie. Farfaderen suicideret. En Halvsøster (fælles Moder) 2 Gange straffet for Ildspaasættelse; senere gift. En Halvsøster rask.

Pt. er født og opvokset paa Landet i smaa Kaar. I Pleje hos en Tante indtil 12-Aarsalderen. Derefter hos Moderen, der i Mellemtiden var blevet gift. Kom ud at tjene 14 Aar gl., først paa Landet, senere i Kbhvn. Flere Aar, indtil 6, i sine Pladser. Gift 33 Aar gl.; Ægteskabet godt. Har ogsaa efter dettes Indgaaelse arbejdet uden for Hjemmet (Rengøring, Madlavning).

Som Barn stille. Læste meget paa sine Lektier, var noget tung, lidt ængstelig af sig, kunde ikke gaa i Skole, hvis hun ikke kunde sine Ting. Græd let; blot hendes Søster blev skældt ud, græd hun. Gik i Søvne.

Ogsaa som voksen stille, har altid godt kunnet beskæftige sig alene med Læsning og Haandarbejde; paa den anden Side har hun ogsaa kunnet lide at være sammen med andre, men har aldrig været særlig fremtrædende. Har i det hele altid haft Vanskelighed ved at gøre sig gældende, tungttagende, har »taget Livet fra den alvorlige Side«, et blødt Gemyt, let til Taarer. Præmenstruelt noget forstemt, mere »modtagelig« og »ømfindtlig«. Ellers vil hun ikke have lidt af endogene Stemningssvingninger, aldrig Opstemthedsperioder.

Menstrueret fra 13-Aarsalderen. De første 4—5 Aar var Menses uregelmæssige med indtil ½ Aars Pause; samtidig Blodmangel. Menses senere regelmæssige. Aldrig Graviditet. 1922 — 40 Aar gl. — begyndende Mensesuregelmæssigheder med 3—9 Ugers Mellemrum; samtidig Svedudbrud, Kuldefølelse, Paræstesier.

Kommunehospitalets VI Afdeling 14/5—16/6 1923. Journal Nr. 1073/23. Diagn.: Depr. ment. melancholica.

Klar, orienteret. Pt.s Oplysninger præget af Tvivl, Usikkerhed og megen Omstændelighed. Hun er stærkt selvbebrejdende, har løjet, stjaalet, givet Penge ud, taget imod Penge uden at vide hvortil eller hvorfor. Har næsten ikke turdet gaa i Byen og købe ind af Frygt for, at Pakkerne skulde blive frataget hende. Har følt sig som en meget letsindig Kvinde o. s. v., o. s. v. De Ting, hun har bedrevet, stammer allerede fra Barndommen; men det er først de sidste 4 Uger, hun er begyndt at

spekulere over det. En Nat for en halv Snes Dage siden hørte hun i Drømme, at hun var et meget slet Menneske, havde stjaalet. Ingen egentlige Hallucinationer.

Ingen psykiske Traumer.

Intet abnormt ved den obj. Undersøgelse.

Under Opholdet uforandret deprimeret, grædende, selvbebrejdende, »har aldrig været god«. Tung, forknyt, temmelig faamælt, ubeskæftiget. Ingen Agitation. Da Tilstanden ikke bedres, overflyttes Pt. til

Sct. Hans Hospital 16/6—16/9 1923. Diagn.: Depr. mentis. Ogsaa her meget deprimeret, faamælt, alt maa hales ud af hende. Gentager de tidligere Vrangforestillinger. Familien bryder sig ikke om hende, fordi hun har gjort saa meget ondt; hvisker næppe hørligt: »Jeg har ingen Ret til at ligge her«. Græder meget.

Efter en Maaneds Forløb begynder Depressionen at lette, Vrangforestillingerne svinder, og Tilstanden er ved Udskrivelsen betydelig bedret.

Helt stabil er den dog ikke, hvorfor Pt. ½ Aar senere paany indlægges

Kommunehospitalets VI Afdeling 24/3—31/5 1924. Journal Nr. 710/24. Diagn.: Som ovenfor. Manden oplyser ved denne Indlæggelse, at Pt. ved Hjemkomsten fra Sct. Hans Hospital var i Stand til at genoptage Arbejdet i Hjemmet. I det forløbne halve Aar har Humøret dog været en Del svingende, Pt. har ofte været paavirket af Tanker om sin egen Slethed.

I de sidste 8 Dage atter udtalt deprimeret og selvbebrejdende, har stjaalet, har bagtalt alle Mennesker; har villet gaa ud og bede alle om Tilgivelse for sine Synder.

Pt. er som under 1. Ophold deprimeret, ulykkelig, grædende, selvbebrejdende, kunde ikke udholde at være hjemme, fordi hun ikke kunde udholde al Mandens Godhed. Hører, at han vil tage sig af Dage for hendes Skyld; næppe egentlige Hallucinationer, hun siger, det kommer indefra, det er ligesom, det er hendes egne Tanker.

Sct. Hans Hospital 31/5—14/12 1924. Diagn.: Melancholia (?). Deprimeret, grædende, selvbebrejdende. Fortæller, at en Plejemoder forledte hende til at tage 35 Kr., da hun var 16 Aar gl. Har i den sidste Tid været bange for at komme til at betale »forkert« i Forretningerne; mener, at de handlende vil have hende af Vejen og derfor vil have hende til at snyde dem; de har ogsaa i den sidste Tid set saa mærkeligt paa hende.

I Nov.—Dec. indtræder en Bedring; Pt. er ved Udskrivelsen bedre, dog ikke mere, end at det er mod Hospitalets Raad, da hun hjemtages af Manden.

Socialhjælpers Journal. 1/11 1937. Besøger Pt. Hun er straks noget mistænksom, lader mig ikke komme ind, men bliver staaende i Dørsprækken. Efterhaanden bliver hun mere venlig, og Døren gaar mere op. Hun har ikke noget imod at komme og tale med Lægen.

Pt. boer i en lille Villa med 2—3 Værelser. Haven er ret stor og velpasset.

Katamnese 16/11 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Hun indrømmer, at hun ikke var rask ved Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital; men hun »strammede sig op«, hun *vilde* hjem.

I de følgende Aar — lige til Menses's Ophør i Slutningen af Fyrrerne (ca. 1930) — var Tilstanden alt i alt ikke særlig god. Hun var i daarligt Humør, særlig naar Menses indtraf, græd ofte, Arbejdet var hende svært at overkomme, skønt det ikke var særlig stort, og Manden hjalp hende. Hun bebrejdede sig, at hun ikke udførte Arbejdet, som det skulde udføres; men ellers vil hun ikke siden Udskrivelsen have lidt af Selvbebrejdelser. Led ofte af umotiveret Angst, sov daarligt, havde uhyggelige Drømme. Kunde ikke udholde Uro eller Støj. Hun syntes ikke, hendes Paarørende rigtig forstod hende, »alt hvad man sagde, saa fik man modsat«; tilføjer dog: »Men om Fejlen var min eller de andres, det ved jeg ikke«.

Siden Menses's definitive Ophør er hun imidlertid kommet sig, og hun synes, at

hun nu er den samme som forhen. Humøret er jævnt. Hun lider ikke af Angst. Sover godt, ingen uhyggelige Drømme. Hun passer Arbejdet i Hjemmet uden Hjælp.

Barnløsheden synes ikke at have været noget større Traume for Pt., ej heller selve Klimakteriet som saadant. Hun har en Adoptivdatter, som hun har været glad for. Libido sexualis har angivelig aldrig været særlig stærk; den svandt jævnt i Klimakteriet uden forudgaaende Stigning.

Pt. fortæller gerne om sine Forhold, ingen Forbeholdenhed eller Mistænksomhed. Hun virker maaske nok lidt tung, men gør absolut ikke noget deprimeret Indtryk. Hun viser fuld Sygdomsindsigt over for sine tidligere depressive Vrangforestillinger og er ikke nu selvbebrejdende eller selvforringende. Ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk: Høj, ret klodset og groft bygget. Ansigtstrækkene ret grove, ikke karakteristiske i typologisk Henseende. Fodtøj Nr. 42. Højde 169 cm, Vægt 96,5 kg. Brystbredde 26 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: ÷ 0,07.

Ogsaa denne Patient er arvelig belastet; men Belastningens Art lader sig ikke nærmere uddifferentiere paa Grund af Patientens ringe Kendskab til sin Afstamning (uægte Barn). Præpsykotisk falder hun ind under det cykloide Temperament nærmest af den Type *Lange* kalder »ernste doch nicht depressive Temperamente«. Legemstypen er ukarakteristisk. I Klimakteriet faar hun uden Medvirkning af psykiske Traumer en Psykose, der symptomatologisk maa betegnes som en klassisk Melankoli. I Slutningen af Forløbet nogen Angst, ellers ingen Agitation. Anvender man *Scheids* Betragtningsmaade overfor Skyldfølelsens Retning, maa denne i Begyndelsen betegnes som en »rein Ichschuld«; først efter længere Tids Forløb synes der hertil at slutte sig en lettere »sekundär Fremdschuld«. Bedringen indtræder langsomt, der gaar ialt 7—8 Aar, inden Patienten er fuldt restitueret.

Hos den Patient, der omhandles i Sygehistorie Nr. 69, findes ingen kendt Disposition. Hendes Temperament ligger lidt paa den »positive« Side af det syntone; Legemstypen er typisk pyknisk. Menstruationen hører op i Tilslutning til en Endometritis med paafølgende Udskrabning allerede i 35-Aarsalderen. Der kommer imidlertid ikke paa dette Tidspunkt hverken Hedestigninger, Svedudbrud eller andre af de sædvanlige klimakterielle Symptomer. Disse optræder først midt i Fyrrerne, samtidig med at Patientens Psykose kommer til Udbrud. Man finder det derfor berettiget at medtage Patienten i Materialet. Psykosen er en typisk Melankoli med Selvbebrejdelser; der er ingen Agitation. Efter et Par Aar indtræder fuldstændig Helbredelse uden Recidiv.

I Tilfælde Nr. 70 er det umuligt at stille nogen sikker Diagnose, da en personlig Efterundersøgelse har vist sig uigennemførlig. Patientens Depression er ret langstrakt, ca. 6 Aar; efter Oplysningerne i Almindelig Hospitals Journal synes den dog omsider at fortage sig. Man anbringer Sygehistorien paa dette Sted, da den rent symptomatologisk nærmest former sig som en Melankoli. Et vist psykogent Islæt (den formodede Graviditet) kan

man vel næppe se helt bort fra; men hvor stor patogenetisk Betydning man skal tillægge dette, kan ikke afgøres med Sikkerhed. Den ret udtalte og tildels vedvarende Hallucinose er heller ikke helt karakteristisk for den maniodepressive Psykose. Patientens Livsførelse efter Udskrivningen kunde maaske tyde paa en vis Afstumpethed, en vis psykisk Defekttilstand; men heller ikke dette tør man tillægge afgørende Betydning i Betragtning af det sociale Niveau, hvor Patienten hører hjemme.

I de 4 her omtalte Tilfælde drejer det sig om Optræden af et enkelt Anfald af Melankoli i Klimakteriet, uden Agitation og med efterfølgende Helbredelse, for Nr. 70's Vedkommende dog med de nævnte Reservationer. I Tilslutning hertil er Sygehistorierne 71—73 anbragte. Det drejer sig ogsaa her om ikke agiterede Melankolier i Klimakteriet; disse 3 Patienter er alle døde, den ene (Nr. 71) allerede under Opholdet paa Kommunehospitalet, den anden (Nr. 72) $^1/_2$ Aar efter Overflytningen til Sct. Hans Hospital, den tredie (Nr. 73) godt 4 Aar efter Udskrivelsen fra Kommunehospitalet.

Hos Nr. 71 kan Diagnosen næppe drages i Tvivl.

Paa Nr. 72 har man paa Sct. Hans Hospital stillet Diagnosen Dementia præcox. Egentlige schizofrene Symptomer er imidlertid ikke omtalt i Journalen; naar Sygdomsbilledet hen mod Slutningen udviskes, skyldes det formentlig en confusio mentis toxica, foraarsaget af den Cancer, der bliver Patientens Dødsaarsag. Man mener derfor at maatte holde fast ved VI Afdelings Diagnose: Melancholia. Man skal tilføje, at baade i dette og de to andre Tilfælde savnes Oplysning om Disposition og Konstitution, saa man ikke fra disse Forhold kan hente Støtte for sin Diagnose.

Nr. 73 frembyder Billedet af en depressiv Stuportilstand med Selvbebrejdelser og Ringhedsfølelse. Tilstanden bedres i hvert Fald saa vidt, at Patienten atter i flere Aar kan klare sig ude i Livet. Hvor udtalt Helbredelsen er, er det vanskeligt at afgøre paa Grund af Patientens svære legemlige Lidelse (strictura recti, proctit. chr.), der tilsidst medfører Døden.

Efter disse Tilfælde af isoleret ren *Melankoli* i Klimakteriet skal man omtale nogle Tilfælde, hvor der efter en saadan Fase senere kommer *Recidiv af tilsvarende Faser.*

Sygehistorie Nr. XXI.

Født 1873. Ugift Rengøringskone.

Pt. er født uden for Ægteskab, opvokset hos Moderen. Ingen kendt arvelig Belastning; Kendskabet til Familien, særlig Faderens, er dog mangelfuldt. Pt. har altid levet i smaa Kaar. Lærte Modepynt som ung. Senere arbejdet ved forskelligt, bl. a. været »Reserve« i Wivels Køkken. Altid forblevet ugift. Har faaet 2 Børn, 1904 og 1913.

Trods de noget vanskelige Kaar skal hun altid have været ligevægtig og tilfreds med Tilværelsen.

Menopause 1922.

Kommunehospitalets VI Afdeling 12/12 1923—7/2 1924. Diagn.: Climacterium, depressio mentis climacterialis. En Datter oplyser: Den sidste Maaneds Tid har Pt.s Væsen skiftet paafaldende Karakter. Hun er blevet irritabel, til Tider voldsom. Oftest deprimeret, ikke sjældent grædende. Kan ikke passe sit Arbejde. Har talt om Suicidium og en enkelt Gang forsøgt at springe ud af Vinduet. Har ikke været hallucineret.

Pt. er ved Indl. deprimeret, stilfærdig af Væsen. Ingen Angst. Hendes Sygdom har udviklet sig gradvis i Løbet af 1—1½ Maaned. Hun har været i daarligt Humør, været energiløs, træt, søvnløs, lidt af Hovedpine. Om Aftenen, naar Humøret som oftest har været mindst daarligt, kan hun have de bedste Forsætter om alt det, hun skal bestille næste Dag; men om Morgenen er hun ganske ude af Stand til at gennemføre det. I de sidste 14 Dage har hun følt sig saa træt, at hun har maattet holde Sengen.

Obj.: Intet særligt.

Spv.: Celler 5/3, Gl. 0, Alb. 10. W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Opholdet depressiv, stille, faamælt, af og til Taarer i Øjnene. Ved Udskrivelsen bedret, men dog stadig trykket.

Kommunehospitalets VI Afd. 15/6—18/8 1925. Journal Nr. 1151/25. Har siden Udskrivelsen ikke været rask, føler sig ofte rastløs, bange, ved ikke for hvad. Har haft hyppige Anfald af Depression af ca. 8 Dages Varighed med et Par Ugers Mellemrum. Maa af og til holde Sengen, har indimellem kunnet arbejde.

Pt. er som tidligere stilfærdig, dæmpet af Væsen, bekymret Ansigtsudtryk. Efter en forbigaaende Bedring bliver Pt. atter i Slutningen af Juli deprimeret, hæmmet, energiløs, lidt grædende. Denne Tilstand holder sig uforandret til Overflytningen til

Sct. Hans Hospital 18/8—4/11 1925. Diagn.: Depressio mentis, inferioritas mentis. Ingen femtrædende Depression under Opholdet her. Klager over indre Uro og Angstanfald om Aftenen, naar hun skal sove.

Gør et smaatbegavet Indtryk; hendes aandelige Horizont ringe, hun udtrykker sig ubehjælpsomt, smiler fjoget ved Samtale.

Ganske flink ved Udskrivelsen.

Socialhjælpers Journal, 31/7 1937. Besøger Pt. Hun boer hos Datteren, der nu er gift. Man træffer først Datteren, der meddeler, at Pt. for Tiden ikke er rask. Hun har lige siden Udskrivelsen haft Perioder med daarligt Humør.

Derefter taler jeg lidt med Pt. Hun sidder ret op og ned i en Stol uden at foretage sig noget. Hun svarer venligt Goddag, men synes ikke at forstaa ret meget af, hvad Besøget gælder. Der er intet i Vejen for, at Lægen kan komme ud og se Pt. i Hjemmet.

Hjemmet er pænt, velholdt, Lejligheden (moderne Ejendom) bestaar af 2 Værelser med Kammer, hvoraf Pt. deler Kammeret med et 3-aarigt Barnebarn.

Katamnese 13/9 1937. Man opsøger Pt. i Datterens Hjem. Datteren meddeler imidlertid, at Pt. for en Maaned siden er anbragt paa Alm. Hospital med senere Overflytning til De Gamles By for Øje.

Datteren oplyser, at hun og Moderen har boet sammen lige siden Udskrivelsen. Da Datteren giftede sig for 3 Aar siden, flyttede Moderen med. Pt. har lige siden Udskrivelsen faaet Invaliderente; hun har ikke været i Stand til at arbejde for fremmede.

Pt. har til Stadighed haft Perioder, i hvilke hun er deprimeret, menneskesky; er bekymret for, hvordan alt skal gaa, om Pengene kan slaa til o. s. v. Kan være vanskelig at have med at gøre, taler om, at man vil forgive hende. Disse Perioder kommer ca. 3 Gange om Aaret og varer et Par Maaneder. Der har efter Datterens Me-

ning aldrig været Hallucinationer og udover nogen Tale om Gift i Maden ingen paranoide Forestillinger. Pt. har en enkelt Gang truet med Suicidium; aldrig tentamen. I de mellemliggende Perioder er Pt. rask, ganske naturlig at tale med, vil gerne se andre Mennesker.

9/12 37. Man besøger Pt. i De Gamles By, hvor hun befinder sig paa Raskafdelingen. De Gamles By's Journal indeholder intet af psykiatrisk Interesse.

Pt. forklarer om sine Depressionsperioder, at de kommer uden ydre Foranledning, »det er som en Formørkelse af Hjernen«. Hun bliver bedrøvet, »ser sort paa alt«, græder, faar undertiden suicidale Tanker; benægter tentamen. Kan føle sig ængstelig, »det er som om nogen er efter mig«. Ud paa Aftenen befinder hun sig ofte bedre; men næste Morgen er det lige galt. Hun er ude af Stand til at foretage sig noget, undertiden har hun end ikke kunnet tage sig sammen til at spise. Efter et Par Maaneders Forløb klarer hun op, bliver naturlig, glad, tænker hver Gang, at »nu bliver jeg aldrig i daarligt Humør mere; men saa kommer det alligevel«.

Forud for det allerførste Anfald synes der at have været en kortvarig manisk Fase, idet Pt. fortæller, at hun dansede rundt paa Gulvet og sagde, at hun skulde køre i Guldkaret med Kongen. Hun har nu fuld Sygdomsindsigt for disse Udtalelser. Om der siden har bestaaet mere udtalte Opstemthedsperioder, synes tvivlsomt; dog fortæller Pt., at hun i sine raske Perioder kan være meget livlig, kan baade synge og spille Komedie for sin Familie.

Pt. er under Samtalen i neutral Stemning. Gør et noget naivt og smaatbegavet Indtryk; iøvrigt naturlig i psykisk Henseende. Lidt gammelkoneagtigt snakkende; ikke dement.

Somatisk. Ret spinkel og mager. En stor fremspringende Næse. Ansigtstrækkene iøvrigt ukarakteristiske. Højde 162 cm. Brystbredde 25 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,55.

Medens man under Hospitalsopholdet stillede den symptomatiske Diagnose depressio mentis climacterialis, har Forløbet afsløret Tilfældet som en maniodepressiv Psykose med stadigt recidiverende depressive Faser; disse har været af en saadan Hyppighed og Gravitet, at Patienten har faaet tilkendt Invaliderente. Faserne er efter Beskrivelsen typisk endogene, først og fremmest præget af Depression og Hæmning. Til yderligere Støtte for Diagnosen tjener en kortvarig opstemt Fase ved Sygdommens Begyndelse. Medens Socialhjælperen træffer Patienten i en depressiv, hæmmet Tilstand, er man selv saa heldig at træffe Patienten i en intervallær Periode, hvor hun viser sig psykisk fuldstændig intakt med god Sygdomsindsigt. Om eventuel familiær Disposition har Patienten kun kunnet give ufyldestgørende Oplysninger (født uden for Ægteskab). Hendes Oplysninger om præpsykotisk Habitus er ligeledes faatallige og ukarakteristiske, vel nærmest tydende i synton Retning. Med Hensyn til Legemstype er hun leptosom.

Til dette Tilfælde slutter sig Sygehistorierne 74—76. I begge de to første Tilfælde har Patienterne begaaet suicidium per suspensionem ca. 7 Aar efter Indlæggelsen i Klimakteriet. Diagnosen melankoliform Depression kan næppe drages i Tvivl i første Tilfælde. Det er sandsynligt, at Patienten er død under en ny depressiv Fase; de nærmere Omstændigheder er det dog ikke lykkedes at skaffe Oplysninger om.

I det andet Tilfælde har Patienten 3 adskilte depressive Attakker, 1924, 1925 og 1931; i Tilslutning til den sidste begaar hun Suicidium efter at have foretaget mislykkede Forsøg under begge de to foregaaende. I Intervallerne har Patienten været rask. Anfaldene synes opstaaet endogent, symptomatologisk er de ikke særlig karakteristiske. Om Disposition, legemlig og sjælelig Konstitution er man uden Oplysning. Man har fundet det mest sandsynligt, at det drejer sig om flere depressive Faser under Forløbet af en maniodepressiv Psykose.

Det tredie Tilfælde, Sygehistorie Nr. 76, er ret ejendommeligt. Patienten faar i Klimakteriet en psykogen Depression (vanskelige ægteskabelige Forhold, en extramatrimoniel Forbindelse) med Selvmordsforsøg. Siden — ved den katamnestiske Undersøgelse gennem 11 Aar — har Patienten til Stadighed lidt af ret kortvarige depressive Anfald med Selvbebrejdelser. Det kan ikke udelukkes, at det drejer sig om Affektrecidiver, og at Tilfældet saaledes slet ikke har noget med den maniodepressive Psykose at gøre. Dette er maaske saa meget mere sandsynligt som Anfaldene undertiden ledsages af legemlige Symptomer (Diarrhoe, Opkastning, Besvimelser), som kunde tydes som somatiske Udslag af Affektrecidivet. Paa den anden Side har Patienten et syntont Temperament, nok et lidt blødt Gemyt, men hun er ikke egentlig reaktiv; af Legemsbygning er hun typisk Pykniker. Hendes Beskrivelse af den Maade, hvorpaa de stadigt optrædende Anfald begynder, er en typisk Patientbeskrivelse af det endogene Anfalds Opstaaen. Sammenhængen er muligvis den, at det svære psykiske Traume, der har ramt Patienten paa et særlig modtageligt Tidspunkt, nemlig i Klimakteriet, har aktiveret, provokeret (*Lange*) et latent Anlæg for periodiske Depressioner. Naar Patienten i den depressive Fase bliver selvbebrejdende, faar det gamle psykiske Traume nyt Liv, og det producerer derefter de — undertiden optrædende — funktionelle Symptomer. I hvilken Gruppe man vil anbringe Tilfældet kan saaledes diskuteres; men vil man »forstaa« Sygdomsbilledet maa man sikkert betragte det under alle 3 Synsvinkler, »Dimensioner« (psykisk Traume, Klimakterium, thymopatisk Konstitution).

I det foregaaende er flere Gange omtalt Patienter, der har vist psykiske Reaktioner i Tilslutning til Pubertet, Menstruation, Graviditet eller Puerperium. Man skal her blandt de recidiverende Melankolier omtale 2 Patienter i Materialet, der særlig smukt illustrerer dette Forhold.

Sygehistorie Nr. XXII.

Født 1881. Gift med Maler.

Moder ligevægtig, livsglad. En Moster tung, led meget af Hovedpine. Faderen og de fleste i hans Familie stille og ret tunge Naturer. Ingen mere udformede Depressioner eller Psykoser i Familien.

Pt. er født paa Landet, Datter af Proprietær. Da Pt. var 6 Aar gl., rejste Familien til Kbhvn., hvor Faderen blev Incassator. Pt. har gaaet i Kommuneskole; kom

efter Konfirmationen ud at tjene som Husass. Gift 20 Aar gl.; de ægteskabelige og økonomiske Forhold gode.

Jævnt godt begavet. Altid stille; en noget blød Natur, lidt nærtagende; »jeg har altid elsket Fred, kan ikke taale Ufred«. Flittig, samvittighedsfuld. Som ung knyttet til Forældre og Søskende, senere til eget Hjem, Mand og Børn.

Har haft Struma fra ganske ung, vistnok før 1. Anfald af Depression. Har ikke bemærket særlig Volumenforøgelse af Struma under Depressionerne, saalidt som der paa noget Tidspunkt har været Tegn paa mb. Basedowii.

Menses fra 14-Aarsalderen, rglm., ingen molimina.

1902 1. Partus. Befandt sig vel under Graviditeten. Gav Bryst i 10 Mdr., blev noget mager, træt og sløj. Begyndte derefter at føle sig berøvet al Energi og Viljestyrke, kunde ikke rigtig udføre sit Arbejde i Hjemmet, blev deprimeret, grædende. Hun syntes, hun slet ikke var noget for Mand og Barn, syntes, de hellere maatte være af med hende. Denne Tilstand udviklede sig i den præmenstruelle Periode; naar Menstruationen kom, klarede det op, hun kunde igen arbejde, følte sig helt rask. Efter ca. 14 Dages Forløb begyndte hun atter at svinge over i den depressive Fase. — Efterhaanden bedredes Tilstanden, Depressionerne i den præmenstruelle Fase blev mindre udtalt, der kunde gaa ½ Aar eller mere imellem.

1905 2. Partus. Fuldstændig rask under Graviditeten. Gav Bryst i 4 Mdr. Derefter begyndte de samme depressive Faser at udvikle sig præmenstruelt. De vedvarede ca. ½ Aar.

Derefter rask i 2 Aar. Uden paaviselig Aarsag og uden forudgaaende Partus og Lactation begyndte Symptomerne at udvikle sig i Vinteren 1907—08 paa ganske samme Maade som forhen. I den postmenstruelle Fase kunde Tilstanden maaske faa et let manisk Anstrøg. Hun følte sig overordentlig lettet, saa lyst paa alt, syntes hun kunde overkomme alt, kunde arbejde Dag og Nat i Træk; aldrig stærkere Exaltation. Paa dette Tidspunkt blev Pt. indlagt paa

Frederiksberg Hospital Afd. D 15/4—21/6 1908. Diagn.: Periodiske Depressioner. Dagen før Indlæggelsen indtræffer Menses. Dette letter betydeligt paa Stemningen, Pt. er ved Indlæggelsen kun let depressivt præget. I den følgende Uge er Stemningen neutral, Pt. har snarest et lidt skinnende Udtryk i Øjnene og viser en sjælden Grad af Tilfredshed med Opholdet; ellers ingen Exaltation.

Ca. 14 Dage efter Indlæggelsen begynder Stemningen at svinge nedad; Smilet viger fra hendes Ansigt, Lyset fra Øjnene, og disse sløres let af Taarer. Pt. kender godt denne Forvandling, saaledes plejer det gerne at gaa, naar hun kommer over Halvdelen af Menstruationsintervallet. Stemningen bliver stadig mørkere, hun opfyldes af Selvbebrejdelser, hun er slet, det er hendes egen Skyld, hun ikke er noget for sit Hjem. Hun føler Hæmning ved alle Handlinger.

18/5 indtræder Menses et Par Dage senere end ventet. Et Par Dage før er Stemningen begyndt at vende. Den opadstigende Kurve fortsætter efter Menses's Indtræden; Lyset tændes paany mere og mere i hendes Ansigt, Udseendet bliver saa at sige fra Dag til Dag yngre.

Menses indtræder paany 16/6. Forud for denne Menstruat. ingen væsentlig depressiv Forstemning. Ved Udskrivelsen nogle Dage senere er Pt. maaske let exalteret.

I de følgende Aar bestaar Pt.s præmenstruelle Depressioner stadig, selv om de ikke kommer forud for hver Menstruation. De er ikke mere udtalte, end at Pt. kan klare sig ude og kan passe Arbejdet i Hjemmet. Kun en enkelt Gang søger hun ind paa et Hospital, denne Gang en medicinsk Afdeling, nemlig *Øresundshospitalets medicinske Afd. 11/3—23/4 1915.*

Ingen Fødsler efter 1905.

1921 — i 40-Aarsalderen — begynder Pt.s Menses at blive uregelmæssige. De de-

pressive Anfald, der stadig optræder præmenstruelt, bliver atter mere udtalte. Pt. er hæmmet, føler Mangel paa Arbejdslyst, Tomhed i Hovedet, har de samme Selvbebrejdelser som tidligere, er ikke noget for Mand og Børn. I en saadan Fase foretager hun et Suicidalforsøg (Gas). Forhindres hurtigt af Manden og indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 8/2—10/3 1921. Diagn.: Depressio ment. period. (Menstrualtype). Climact. incip. Pt. er her deprimeret, selvbebrejdende, hæmmet, ofte Taarer i Øjnene. Klager over Hedestigninger, Tryk i Hovedet, Smerter over Lænderne.

Retter sig efterhaanden; ved Udskrivelsen naturlig i psykisk Henseende.

Obj. findes nogen Svulst af isthmus gl. thyreoideae. Ingen kliniske Tegn paa mb. Basedowii. Ellers intet abnormt.

I de følgende Aar er Menses stadig uregelmæssige baade m. H. t. Varighed og Interval. Pt. lider af Hedestigninger, tager kendeligt paa i Vægt.

Det første Aar efter Udskrivelsen fra Kommunehospitalet er Stemningen nogenlunde jævn. Derefter begynder Pt. atter i Tilslutning til Menses at blive deprimeret, grædende, søvnløs, selvbebrejdende. Indlægges paany

Kommunehospitalets VI Afd. 2/10—18/11 1922 samt 31/12 1924—25/1 1925. Journal Nr. 114/1925. Pt. er begge Gange som under 1. Ophold; tillige nogen indre Uro. Pt. retter sig hver Gang ret hurtigt, men hjemkommen efter Opholdet 1922 er Tilstanden hurtigt som forhen.

Socialhjælpers Journal. 9/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme ind og tale med Lægen. Faar ikke Lejlighed til at se Hjemmet, da Pt. bliver staaende i Døren. Hun boer i en tilsyneladende ret stor Villalejlighed (3—4 Værelser) i et pænt Kvarter.

Katamnese 20/9 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Beskriver sine Depressionsperioder ganske som ovenfor. I Klimakteriet forværredes Tilstanden, Perioderne blev hyppigere, dybere, mere langvarige, »det var den værste Tid i mit Liv«. Menses definitivt ophørt 1926.

Efter Klimakteriet er der indtraadt en kendelig Bedring. Perioderne kan stadig komme, men er langt sjældnere, ikke saa dybe. Sidst en lettere Periode for $^3/_4$ Aar siden. Pt. har siden sidste Udskrivelse til Stadighed passet Arbejdet i Hjemmet.

Mellem Depressionerne føler Pt. sig rask, da ingen Ringhedsfølelse eller Selvbebrejdelser; hun føler Glæde ved Arbejdet, der gaar godt fra Haanden. Der skal ikke have været Exaltationsfaser.

Pt.s Struma var mest udtalt i Overgangsaarene; har siden tabt sig en Del.

Pt. gør ved Samtale et psykisk naturligt Indtryk. Normalt Stemningsleje. Man faar Indtryk af, at hun altid er gaaet meget op i Hjem, Mand og Børn, fortæller med naturlig moderlig Glæde og Varme om sine Børn. Ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk. Pykniske Ansigtstræk. Ret bløde, afrundede Former. Vægt 75,3 kg, Højde 161 cm, Brystbredde 29 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: + 0,25.

Let Svulst af gl. thyreoidea, særlig Isthmus. Ingen basedowoide Symptomer. Puls 72.

Patienten er en pyknisk-synton Natur af den stille, lidt stemningsbløde Type. Lignende Karaktertræk synes fremherskende i Familien. Efter Lactationen efter 1. Partus (21 Aar gl.) begynder Patienten at lide af periodiske præmenstruelle Depressioner af typisk maniodepressiv Art. Postmenstruelt forsvinder Depressionen og følges undertiden af et ganske let Stemningsopsving. Disse Stemningssvingninger vedbliver at bestaa indtil Klimakteriet omend med skiftende Intensitet og Hyppighed. I Klimakteriet indtræder

en betydelig Forværrelse, »den værste Tid« i Patientens Liv. Efter Menstruationscyklus's endelige Ophør falder Patientens Stemningsliv omsider til Ro, de depressive Udsving er nu langt sjældnere og mindre dybe end i Patientens kønsmodne Alder.

Sygehistorie Nr. XXIII.

Født 1876. Gift med Mægler.

Moder tungsindig, særlig nogle Aar i Klimakteriet; døde sjælssund 78 Aar gl. Fader sindsligevægtig, død 80 Aar gl. En Søster behandlet i Ungdommen for Depression med religiøse Vrangforestillinger; senere rask. En anden Søster habituelt deprimeret med Forværrelse i Klimakteriet. En Mosters Søn paa Oringe (nærmere kan ikke oplyses).

Født og opdraget paa Landet, Datter af Smedemester. Gift 23 Aar gl.

Altid tilbøjelig til Tungsind.

1. Partus 1903; i Tilslutning hertil en Depressionsperiode af ca. 1 Aars Varighed; laa nogle Maaneder paa Sct. Josefs Hospital.

2. Partus 1905; efter denne kun ringe Nedtrykthed.

3. Partus December 1910. 10 Dage efter Fødslen atter deprimeret uden ydre Grund. Under denne Depressionsperiode var Pt. 3 Gange indlagt paa

Kommunehospitalets VI Afdeling, nemlig 28/2—17/3 1911, 8/5—1/6 1911 og 30/10—20/12 1911. Diagn.: Depressio mentis. Pt. var deprimeret, grædende, hæmmet, havde Ringhedsfølelse.

Derefter stadig noget tung i Sindet, men dog en Del bedre indtil 4. Partus Januar 1913. Et Par Uger efter Fødslen Accentuation af den depressive Grundstenning og atter indlagt

Kommunehospitalets VI Afdeling 9/4—3/5 1913. Diagn.: Depressio mentis. Tilstanden under dette Ophold ganske som under de foregaaende.

Derefter nogenlunde rask omend stadig sortseende med let depressiv Grundstemning.

1919 — i 43-Aarsalderen — begyndende Mensesuregelmæssighed. Samtidig øget Depression, særlig om Morgenen. Ængstelig for sine Paarørendes Vel. Indlagt

Kommunehospitalets VI Afd. 9/7—7/10 1919. Journal Nr. 56/10 19. Diagn.: Psykosis man. depr. (periodiske Depressioner). Deprimeret, ulykkelig; nogen indre Uro samt hypochonder Optagethed, særlig Tunghed i Hovedet.

Obj.: Intet abn.

Efter dette Ophold bedre, i Stand til at passe Hjemmet, indtil Efteraaret 22, da hun paany bliver deprimeret. I det følgende Aar indlagt 3 Gange paa

Kommunehospitalets VI Afdeling, nemlig *3/2—8/4 1923. Journal Nr. 728/23, 27/8—4/10 1923. Journal Nr. 1884/23 og 7/11—8/12 1923. Journal Nr. 2238/23.* Under Opholdene deprimeret, grædende; en Del legemlige Sensationer, Kuldefølelse, knugende Fornemmelser i Hovedet, Trykken i Epigastriet o. s. v. Efter sidste Indlæggelse overflyttet til

Sct. Hans Hospital 8/12 1923—19/1 1924. Diagn.: Psykosis maniodepressiva. Her træt og opgivende, gør ikke Indtryk af at være dybere deprimeret. Fuld af talrige Klager og Fornemmelser. Ingen videre Hæmning, ingen Selvbebrejdelser.

Noget bedre ved Udskrivelsen, men efter at være kommet hjem, er Tilstanden ganske som før. Ulykkelig over ikke at kunne passe Hjemmet og ikke at kunne være noget for Mand og Børn. Indlægges derefter atter

Kommunehospitalets VI Afdeling 30/1—15/3 24. Journal Nr. 417/24. Deprimeret, taler sagte og monotont, kommer let til at græde. Mange Fornemmelser. Overflyttes atter til

Sct. Hans Hospital 17/3—8/6 1924. Diagn.: Psykosis man. depressiva. Ganske som under forrige Ophold. Retter sig tilsyneladende og synes ved Udskrivelsen ganske flink.

Socialhjælpers Journal. 1/11 1937. Besøger Pt.s Mand. Han meddeler, at Pt. begik *Suicidium ved Hængning Dagen efter Hjemkomsten fra Sct. Hans Hospital.* Hun havde den foregaaende Dag forberedt alt. Havde gjort Huset i Orden og havde sørget for, at der var rigelig Mad til Manden og Børnene. Om Natten gik hun derefter ud i Køkkenet og hængte sig.

Manden oplyser endvidere, at Pt.s Sygdom stammer lige fra Barndommen. Hun har gennem hele Ungdommen været meget tungsindig. Det kom ganske pludselig; »det var som om noget sprang inde i Hovedet paa hende og løb ned ad Ryggen, og saa var hun syg«. Pt. havde det bedst, naar hun var gravid.

Det drejer sig her om en Patient med en depressiv Konstitution og homolog Disposition. Hendes Livsløb fremviser flere melankoliforme Depressioner først sluttende sig til Partus senere udløst af Klimakteriet. I en saadan Fase begaar hun Suicidium per suspensionem 48 Aar gl.

Man skal i Kapitel VI gaa nærmere ind paa de Forhold, som de to her refererede Sygehistorier paa saa prægnant en Maade illustrerer.

I de hidtil omtalte Sygehistorier har det drejet sig om melankoliforme Depressioner med Hæmning. Lettere Ængstelse og indre Uro har nok tidvis kunnet være til Stede; men om egentlig *angstpræget Agitation* har der ikke været Tale. Dette er derimod Tilfældet med de 4 Sygehistorier, der nu skal meddeles.

Sygehistorie Nr. XXIV.

Født 1867. Gift med Billedhugger.

Pt.s Farfader død paa Sct. Hans Hospital (Journal bortkommet). Ogsaa Faderen død paa Sct. Hans Hospital (25/7 1882—† 16/8 1896. Diagn.: Psykosis man. depr.). Pt.s Broder har ligget paa Kommunehospitalets VI Afd. 1886, samt i 1919, 1927 og 1933, hvorefter overflyttet til Sct. Hans Hospital, hvor død Dec. 36. (Diagn.: Periodiske Depressioner. Depressionerne ledsaget af Hæmning og depressive Vrangforestillinger, Selvbebrejdelser, Frygt for Straf, indimellem kortvarig Opstemthed. Pyknisk Habitus.).

Pt. er født i Helsingør, Datter af Skibsbygger. Efter Konfirmationen Husassistent. Gift 1903.

Pt. har altid haft et følsomt Sind, »dybtfølende«, »hurtig til Smil og Graad«. Ret religiøs, interesseret i Litteratur, Kunst, Musik. Har holdt meget af Børn og Dyr. I Hjemmet flittig, pligtopfyldende. Meget opofrende og hengiven over for Manden. De har altid ført en ret stille Tilværelse, kommet sammen med faa gode Venner.

Menses fra 15-Aarsalderen, regelmæssige. Aldrig gravid. Menses ophørt 1921.

Ca. 1 Aar senere begynder Pt. at blive deprimeret, ængstelig for Mandens Helbred, bekymret for deres økonomiske Forhold. Græder meget. Taler om, at hun og Manden i Fællesskab helst skulde søge Døden. Indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 10/10—9/11 1923. Journal Nr. 2048/23. Diagn.: Depressio mentis climacterialis (maniodepressiva). Her ikke dybere deprimeret, snarest lidt forceret talende. En Del sygdomsoptaget, klager over Træthed, Hovedpine, Hjertebanken, Hedestigninger.

Obj.: Intet abn.

Retter sig ganske godt under Opholdet.

Tilstanden bliver imidlertid hurtig atter daarlig. Pt. bliver deprimeret med de samme Bekymringer, lider af uforklarlig Angstfølelse og de samme legemlige Sensationer som ovenfor. Depressionen mest udtalt om Morgenen, hun befinder sig bedre i Selskab med andre og henad Aften. Indlægges atter

Kommunehospitalets VI Afd. 9/4—14/6 1924. Journal Nr. 906/24. Er her stemningsblød, let til Taarer, lider af indre Uro. Ret sygdomsoptaget. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 14/6 1924—1/4 1925. Diagn.: Mb. mentalis hystericus. Sygdomsfornemmende, hypochonder, ynkeligt klagende. Ved Udskrivelsen bedre.

Bedringen fortsættes efter Udskrivelsen, og i de følgende Aar befinder Pt. sig vel.

Januar 1930 bliver hun paany ret pludselig og uden ydre Foranledning daarlig med Depression, stærk Urofølelse og Angst. Denne Periode varer godt 1 Aar, og Pt. er i dette Tidsrum indlagt 3 Gange paa

Kommunehospitalets VI Afd., nemlig *3/2—10/3 1930. Journal Nr. 546/30, 22/5—12/6 1930. Journal Nr. 1134/30 og 17/8—16/9 1930. Journal Nr. 1193/30* samt 2 Gange paa

Sct. Hans Hospital, 12/6—10/8 1930 (Diagn.: Depr. mentis) og 16/9 1930—25/1 1931. (Diagn.: Depr. ment.)

Pt. er under alle disse Ophold deprimeret, grædende, præget af indre Uro. Forud for sidste Indlæggelse paa Kommunehospitalet foretager hun et lettere tentamen suicidii, idet hun ridser sig med en Brødkniv over Halsen og over Abdomen. Hun har talrige hypochondre Sensationer og Fornemmelser, »Træthed og Uro i Underkroppen«, »Slaphed i Armene«, er stærkt optaget af nogle (lettere) dyspeptiske Symptomer. Tidvis kværulerende, synes ikke, der tages tilstrækkeligt Hensyn til hende.

Derefter atter rask, er hjemme, passer det huslige Arbejde. 3 Aar senere — Januar 1934 — paany syg med ganske de samme Symptomer. Indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 28/2—3/5 1934. Journal Nr. 1055/34, 23/5—15/6 1934. Journal Nr. 1246/34 samt 23/6—28/7 1934. Journal Nr. 1429/34 (Diagn.: Depr. ment.). Overflyttes efter sidste Indlæggelse til

Sct. Hans Hospital 28/7—3/12 1934. Diagn.: Melancholia. Som under de tidligere Ophold deprimeret, grædende, plaget af indre Uro og lettere Angst, sygdomsoptaget, alt synes hende uoverkommeligt, mange hypochondre Klager og Fornemmelser.

Et Billede taget af Pt. paa Sct. Hans Hospital (fuld Skikkelse) viser overvejende pykniske Træk. Højde 156 cm, V. 65 kg.

Ved Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital overflyttes Pt. til De Gamles By, hvor hun anbringes sammen med Manden. Af *De Gamles By's Journal* fremgaar, at Pt. efter Anbringelsen overflyttes til Raskafdelingen 15/12 1934. 25/11 1937 indlægges hun atter paa Sygeafdelingen; Diagn.: Arteriosclerosis, Hypertensio arterialis, Colitis chr. Blodtryk 200/100. Steth. cor.: Grænser naturlige. Systolisk Udtrækning over aorta. A II accentueret. Kraftig Pande- og Negleblink. Aa. radiales rigide, slyngede.

Katamnese 9/12 1937. Man besøger Pt. paa Sygeafdelingen i De Gamles By; hun er sengeliggende. Siden Anbringelsen i De Gamles By har Pt. ikke været deprimeret, kun af og til lidt Nervøsitet og indre Uro. Nat. Stemningsleje under Samtalen. Hun er meget bekymret dels for sin egen Sygdom, dels for Manden, der ogsaa er indlagt paa Sygeafdeling, er dog ikke mere bekymret, end hvad der skønnes nat. Pt. er i lettere Grad alderdomspræget, lidt hukommelsessvækket, men ganske klar og samlet, ikke egentlig dement.

Efter Samtalen med Pt. besøger man *Manden.* Han oplyser, at Pt. ikke har haft Selvbebrejdelser under sine Depressioner; derimod nogen Tilbøjelighed til Ring-

hedsfølelse. I de intervallære Perioder har Pt. været rask. I 1931 kunde Manden f. Eks. lade Pt. være alene i ½ Aar, medens han havde Arbejde ved Restaurering af nogle Skulpturer i Lunds Domkirke. De økonomiske Forhold har altid været mindre gode. Manden har haft Hjertelidelse siden 1920, men har dog kunnet arbejde til 1934. Nogen akut Forværrelse i Mandens Sygdom eller de økonomiske Forhold har ikke fundet Sted samtidig med Udbruddet af Pt.s Depressioner.

Patienten viser tydelig maniodepressiv Belastning. Præpsykotisk er hun af den stille syntone Type nok med Tilblanding af lidt asteniske Træk. Patienten faar i Tilslutning til og efter Klimakteriet 3 adskilte Tilfælde af hypochonder, let agiteret Depression af henholdsvis 2, 1 og 1 Aars Varighed; Intervallernes Længde har været 4 og 3 Aar, og efter sidste Anfald er ved Katamnesen forløbet 3 Aar. I Intervallerne har Patienten været rask; hun er nu (70 Aar gl.) lettere arteriosclerotisk præget. I Betragtning af den arvelige Belastning, Patientens præpsykotiske Habitus og Psykosens Forløb tager man ikke i Betænkning at diagnosticere Tilfældet som en maniodepressiv Psykose. Det hypochondre, let agiterede Præg kan maaske finde en naturlig Forklaring i de asteniske Træk i Patientens Temperament

Sygehistorie Nr. XXV.

Født 1872. Gift med Malermester.

2 Mostre har haft Tilbøjelighed til Tungsind. 2 Kusiner sindssyge efter økonomisk Sammenbrud (nærmere kan ikke oplyses). Pt. har 5 Søskende, der alle er noget iltre.

Født i fynsk Købstad, Datter af Kunstdrejer. Som ung huslige Pladser, senere Expeditrice. Gift 29 Aar gl. Ægteskabet barnløst.

Rask før Klimakteriet. Har altid været en blød Natur, nærtagende, nervøs, let bragt ud af Ligevægt. Iøvrigt livsglad, har holdt af at omgaas andre Mennesker og har været afholdt af sine Omgivelser. Har holdt meget af Børn og Dyr, Barnløsheden har været hende en Sorg. Har været medfølende, hjælpsom, i Stand til at give bort.

Menses altid regelmæssige. Ophørt 1925 (i 53-Aarsalderen) efter nogle Aars forudgaaende Uregelmæssighed.

Ca. 1923 begynder Pt. at blive deprimeret og grædende. Hun og Manden er paa det Tidspunkt flyttet fra Kbhvn. til Vanløse, hvor de har bygget en lille Villa. Pt. bebrejder Manden, at han har sat Penge i Villaen, er bange for, at de ikke kan klare sig økonomisk. Hun indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 6/9—20/9 1925. Journal Nr. 1325/25. Diagn.: Depressio mentis climacterialis. Erklærer, at hun er ked af at bo i Vanløse, der er trist og ensomt, hun skal være, hvor der er »Liv og Mennesker«. Manden vil altid raade, han passer sin Have og sin Pibe og bryder sig ikke om hende.

Hun er grædende, har mange Bekymringer, er jamrende og klagende. Udskrives efter Mandens Ønske.

Efter Udskrivelsen retter Pt. sig og er rask i nogle Maaneder. Fra Nytaar 26 atter daarlig, taler ustandselig om, at hun er ked af at bo i Vanløse. Indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 12/6—24/6 1926. Journal Nr. 988/26. Beklager sig over uroligt Sind, »daarlige Nerver«; ikke dybere deprimeret, en Del hypochonder Loquacitet, lidt dramatiske Gebærder og Tonefald. Udskrives til Rekreationshjem.

Pt. klarer sig derefter ganske godt i et Par Aar, indtil hun indlægges (direkte Indlæggelse) paa

Sct. Hans Hospital 28/6—14/10 1928. Diagn.: Depr. mentis. Hun er her bekymret, smaagrædende, trøstsøgende, lidt melodramatisk, uhæmmet, loquax. Retter sig efterhaanden. Ved Udskrivelsen Velbefindende.

Har det godt i Vinteren 1928—29. April 29 deprimeret, grædende, ude af Stand til at passe Hjemmet, er urolig, gaar rastløs rundt, har de samme Bekymringer som tidligere med Hensyn til Lejligheden. En Del Hedestigninger og Svedudbrud. Indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 6/5—8/6 1929. Journal Nr. 1010/29. Er stemningslabil, til Tider smilende, ret flink, til andre Tider deprimeret, grædende, hypochonder.

Steth. cor.: Systolisk Udtrækning over aorta, A II klangfuld. Rtg. af Cor: Hypertrofi og Dilatation af venstre Ventrikel.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 8/6—29/10 1929, hvor Tilstanden er som paa Kommunehospitalet. Bedret ved Udskrivelsen.

Bedringen kun kort, og Pt. genindlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 29/11 1929—9/1 1930. Under dette Ophold mere stille, forknyt, nærtagende, let til Taarer, ulykkelig over alle de Penge, Manden skal betale for hende, hun ligger ham stadig til Byrde.

Hun bedres ikke og genindlægges hurtigt

Kommunehospitalets VI Afd. 27/1—13/2 1930. Diagn.: Psykosis maniodepressiva (?), Mania vel Blandingstilstand. Indlægges ved Politiet i Brandvæsenets Ambulance. Da Brandmændene kommer for at hente hende, har hun næsten ingen Klæder paa, vil i disses Nærværelse under ulykkelig Graad og Jamren fjerne sin sparsomme Natdragt, som hun paastaar ikke er hendes egen. Under Transporten til Hospitalet stærk Uro og Jamren.

Ved Ankomsten til Afdelingen raabende og hulkende, »Herre Gud i Himlen, jeg har ingen Bukser, og min Mand har ingen Skjorte — Herre Gud i Himlen, vi har ikke betalt Huset, ja, 139000 Kr. har han bygget det for, og han ejer ikke en Øre.«

Under Opholdet urolig, grædende, jamrende, klagende, taler om, at hun skal mange Aar i Tugthuset, for det er Bedrageri at bygge Hus uden Penge. Senere mere vredladen, udskældende, slaar efter Sygeplejerskerne. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 13/2 1930—10/5 1931. Diagn.: Psykosis man. depr. De første Maaneder deprimeret, grædende, opkørt, fuld af Klager. Senere mere stille og trykket. Ved Udskrivelsen Velbefindende.

I det følgende ½ Aar er Pt. rask. Ud paa Efteraaret 1931 atter daarlig, og i de følgende 5 Aar er Pt. næsten uafbrudt paa Hospital *(K. H. VI 24/11—5/12 1931. S. H. H. 5/12 1931—10/4 1932, K. H. VI 29/4—12/5 1932. Diagn.: Depressio melancholiformis. S. H. H. 12/5 1932—13/8 1933. Diagn.: Psykosis man. depr. K. H. VI 19/9—5/10 1933. S. H. H. 5/10 1933—6/5 1934. Diagn.: Melancholia. S. H. H. (direkte Indl.) 16/9—1/12 1934. Diagn.: Melancholia. K. H. VI 21/1—28/2 1935. K. H. VI 26/4—23/5 1935. K. H. VI 9/7—17/8 1935. K. H. VI 15/1—12/2 1936. K. H. VI 10/6—7/7 1936.).* Pt. er under disse Ophold deprimeret, grædende, ordrigt klagende, har stadig de samme Bekymringer om Huset og deres økonomiske Forhold. Er ængstelig, klager over en »grænseløs indre Uro«. En Del hypochondre Fornemmelser. Til Tider ret stærk motorisk Uro, snakkende, indblandende, løber paa Gulvet, maa holdes i Bælte. I Hjemmet højlydt jamrende, forstyrrer Husbeboerne, udøser sine Klager over vildt fremmede i Forretninger og Sporvogne. Af og til, men ret sjældent, Selvbebrejdelser, er den største Forbryder og Synder. Taler undertiden om Suicidium, dog aldrig tentamen. Tilstanden noget svingende. I Somrene 1933 og 34 er Pt. hvert Aar i nogle Maaneder naturlig og befinder sig vel.

Fra Juli 1936 til Maj 1937 er Pt. angivelig fuldstændig rask. Er hjemme, passer Hjemmet, er glad for Huset i Vanløse.

Maj 1937 bliver hun atter ret pludseligt og uden ydre Foranledning nedtrykt, urolig, rastløs, vandrer frem og tilbage paa Gulvet Dagen lang. Indimellem udskældende over for Manden, slaar efter ham (smaa Dask). Atter en Række Hospitalsophold, nemlig *Rigshospitalets Afd. O 21/5—22/6 1937. (Diagn.: Depr. ment. period.), Sct. Hans Hospital 22/6—1/8 1937. (Diagn.: Melancholia period.), Kommunehospitalets VI Afd. 21/8 1937. Journal Nr. 2428/37.* Hun er ganske som tidligere, fuld af Fortvivlelse over deres økonomiske Forhold, maler sort i sort. Motorisk urolig, løber paa Gulvet, klamrer sig til enhver, der kommer ind paa Stuen, plagsom og generende for Medpatienter og deres Besøgende.

Under sidste Ophold paa Kommunehospitalet foretages den *katamnetiske Undersøgelse 17/9 1937.* Pt. klynger sig til Undersøgeren, bønfalder ustandselig om at komme hjem til Manden. Taler i en jamrende, ynkelig Tone, er grædende. Forestillingsindhold som ovenfor. Nok lidt hukommelsessvækket, men ikke fremtrædende. Klar, orienteret. Kender straks Undersøgeren fra tidligere Hospitalsophold.

Somatisk. Lille, rund, pykniske Ansigtstræk. Højde 155 cm, Brystbredde 23 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: ÷ 0,12.

29/4 1938. Besøger Manden. Efter ovennævnte Indlæggelse overflyttedes Pt. til Sct. Hans Hospital, hvor hun endnu ligger. Skal være i Bedring.

Familien beboer et pænt Hus med en ret stor, velholdt Have, hvor Manden gaar og arbejder, da man kommer. Paa Huset er en Del Prioriteter, og deres Kapital er anbragt i Huset. De boer selv paa 1. Sal og lejer Stueetagen ud. Manden kan nu ikke mere tjene noget, saa det er reelt nok, at de har smaat med Kontanter. De kan dog klare enhver sit og lider ingen Nød.

Pt.s Sygdomsperioder er altid begyndt med Rastløshed. Pt. vandrer ustandselig op og ned ad Gulvet, spiser ikke, rører intet i Huset. Bebrejder sig selv, at hun ikke er i Stand til dette.

Pt. har som nævnt i kortere Perioder været fuldstændig rask og er da ganske som tidligere. Hun har det i det store og hele bedst om Sommeren.

Ogsaa denne Patient er arveligt belastet, omend Belastningens Art ikke lader sig nærmere bestemme. De væsentligste Bestanddele i hendes Karakter falder ind under den thymopatiske Konstitution; der er nok tillige en Tilblanding af psykasteniske Træk. I Klimakteriet faar hun en Psykose med Depression, Agitation, Angst, hypochondre Klager, udtalt Bekymrethed. Denne Psykose har vedvaret i langt den største Del af de 12 Aar, der ved Efterundersøgelsen er forløbet siden Psykosens Udbrud. Ind imellem har der dog været kortvarige Perioder (indtil $^3/_4$ Aar), i hvilke Patienten angives at have været i psykisk Henseende som tidligere. Rastløsheden, Hypochondrien, Psykosens delvis dramatiske Præg kan maaske sættes i Forbindelse med det Islæt af »Nervøsitet« og Psykasteni, som Patientens præpsykotiske Habitus frembyder. Den stærke Loquacitet, den tidvise Indblanden, Vredagtighed og Kværuleren kan tydes som en Tilbøjelighed til manisk Tilblanding. Somatisk viser Patienten en Del pykniske Træk; Brystmaalingen giver dog en astenisk Index.

Ret analogt med dette Tilfælde er det følgende (Sygehistorie Nr. 77). Omkring Klimakteriets Indtræden kommer Patienten ind i en depressiv

Tilstand med Graad, Angst, Agitation, Rastløshed og Ubeslutsomhed. I de følgende 7—8 Aar indlægges hun ialt 19 Gange paa Hospital. I de senere Aar kompliceres hendes Psykose med en svær Hjertelidelse, som foraarsager Døden ca. 8 Aar efter den psykiske Lidelses Begyndelse. Psykosen vedvarer i Størstedelen af dette Tidsrum; indimellem er der dog Perioder særlig om Sommeren, hvor Patienten er betydelig bedre, muligvis helt rask. Noget Kendskab til arvelig Belastning, præpsykotisk Habitus og legemlig Konstitutionstype er man afskaaret fra ligesom fra en personlig Undersøgelse af Patienten. Nogen sikker Diagnose kan man ikke stille, men vil finde det mest rimeligt at anbringe Tilfældet blandt de agiterede Melankolier.

Ogsaa det følgende Tilfælde (Sygehistorie Nr. 78) er noget mangelfuldt oplyst, idet Patienten har nægtet Efterundersøgelse. Hun faar i Klimakteriet en angstpræget Depression med melankoliforme Selvbebrejdelser; Tilfældet udmærker sig ved ret udtalte Hallucinationer. Paa Basis af Sygdomsforløbet og Socialhjælperens Katamnese vil man finde det naturligt at betragte Tilfældet som en isoleret, agiteret Melankoli i Klimakteriet.

At en maniodepressiv Psykose manifesterer sig ved en enkelt *isoleret Mani* i Klimakteriet, er yderst sjældent. Materialet frembyder kun et enkelt saadant endda noget atypisk Tilfælde.

Sygehistorie Nr. XXVI.

Født 1881. Gift med Typograf.

Kommunehospitalets VI Afd. 24/1—21/2 1925. J. Nr. 272/25. Diagn.: Psykosis maniodepressiva (p. t. Mania).

Moder suicideret i en Lactationsperiode. Fader Alkoholist.

Født i Kbhvn. 6 Aar gl. — efter Moderens Suicidium — kom Pt. i Pleje hos nogle Gaardmandsfolk paa Fyen; skiftede Pleje et Par Gange. Kom til Kbhvn. 18 Aar gl.; siden 20-Aarsalderen Strygerske. Gift 35 Aar gl. (Manden indl. S. H. H. 2/7—17/8 24 samt 24/11 24—7/1 25. Diagn.: A. c., polyneurit. alk., degen. psykopath. alk.).

Pt. er ved Indl. opstemt, smilende, snakkende, urolig med Sengeflugt, hyler op; taler om at blive gift med Reservelæge S. ved Øreafdelingen, smiler saligt ved Omtalen heraf. Sidder og ælter sin Mave (»Hjertet«), siger, at Dr. S. har sat en Maskine derind.

Senere noget selvoptaget, en Del hallucineret. Dr. S. er saa venlig og taler til hende. Hun smider sin Vielsesring paa Gulvet, Dr. S. siger, hun maa ikke bære den, da han vil gifte sig med hende. Vil flere Gange have Bud efter Dr. S., fordi det er saa anstrengende for hende at holde Maskinen i Gang, sidder i timevis og kører med Haanden i Hjerteregionen. En Dag forlanger hun 3 Glas Vand, som skal derned, for at Maskinen kan blive ved at gaa. Af og til skrupgrinende paa en meget frisk Maade af noget, hun hører ved Siden af, d. v. s. gennem Væggen. Renlig, ingen Explosioner. Ingen særlig Udadvendthed eller Opsnappen. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 21/2 1925—19/10 1929. Diagn.: Dementia paranoides.

Klar og orienteret. Fortæller faa Dage efter Indlæggelsen om sit Ægteskab, der har været meget ulykkeligt. Allerede paa Bryllupsdagen bankede Manden hende, og senere har der været en Række af sørgelige Scener med den fordrukne Mand,

særlig galt har det været de sidste 3 Aar, hvor han tillige har været arbejdsløs. Gør ved Omtalen heraf et ægte fortvivlet Indtryk.

Iøvrigt er Stemningen under Opholdet i langt overvejende Grad løftet. Ikke sjældent er hun halvkvalt af Latter, til Tider virker hun noget selvoptaget, til andre Tider er hun udadvendt, indblandende, syngende, talende.

Hun er udtalt hallucineret med højlydt Latter og Graad som Reaktion paa Stemmerne. Taler meget om en »Talemaskine«. Føler sig sikkert legemligt paavirket, »og saa gør de saa meget ved mig, jeg kan blive ganske lam en Gang imellem«. Taler om, at de Aviser og Breve, hun faar, ikke er rigtige. Ellers ingen mere udformede Vrangforestillinger.

Sommeren 25 — Sommeren 27 stærkt urolig, kaster med Servicet, trækker rundt paa Gulvet med Sengen, hyppige Ture af Hvinen og Skrigen, til Tider ganske hensynsløst aggressiv.

Derefter begynder Stemningen at nærme sig det neutrale, Pt. bliver rolig, selv om der stadig kan komme enkelte Vredesanfald og Skrigeture. Hun beskæftiges, bl. a. med Vævning, viser sig lærenem og fiks paa Fingrene.

Ved Udskrivelsen betegnes hun som ret flink, stadig noget hallucineret og tidvis ret mærkelig (uden at dette nærmere beskrives).

Socialhjælpers Journal. 7/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Hun og Manden boer i en lille 2-Værelseslejlighed. Møblerne ganske pæne. Der er temmelig uordentligt, ikke særlig rent; men Pt. saavel som Manden er pæne og rene i Tøjet.

Katamnese 13/9 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om sin tidligere sjælelige Habitus forklarer Pt., at det kneb lidt med at følge med i Skolen; hun mener selv, det var, fordi hendes Øjne var daarlige. Vil altid have været følsom, nærtagende, stærkt reagerende. Fortæller om, hvorledes hun som Barn en Gang skulde flytte fra et Plejehjem til et andet, løb rundt i hele Huset, græd, raabte op, vilde ikke med Vognen, da den kom. Ogsaa som voksen stemningsbevægelig, let til Graad og let til Latter. Har aldrig kunnet lide Ensomhed, altid befundet sig bedst i Selskab med andre. Har »elsket« Dyr. Aldrig haft særlig mange Kræfter, særlig ikke som ung. Naar hun blev træt, kunde hun som yngre faa Knugen for Brystet, saa hun ikke kunde faa Vejret, blev angst, kunde ikke tale. Har ogsaa lidt af Besvimelser. Endogene Stemningssvingninger synes ikke at have bestaaet tidligere.

Hvad Pt. husker bedst fra Psykosen er Hallucinationerne. De var ikke helt forbi ved Udskrivelsen; men efter et Aars Forløb svandt de helt og har ikke siden været til Stede. Kun kan hun, naar hun er træt, af og til se »Ansigter«, naar hun lukker Øjnene; men hun er klar over, at det er »Nerverne«. Hun husker, at Stemmerne sagde, at hun skulde giftes med Dr. S. Hvorfor de sagde det, staar hun selv uforstaaende overfor. Hun forklarer ved nærmere Udspørgen, at en Kusine af hende er gift med en Dr. S. (en anden end forannævnte). Denne Kusine er Pt. altid kommet meget sammen med. Kusinen var oprindelig Sygeplejerske. Ogsaa Pt. vilde som ung have været Sygeplejerske.

Hun husker kun delvis de Afdelinger, hvorpaa hun har ligget paa Sct. Hans Hospital; særlig de første staar uklart for hende.

Pt. har efter Hjemkomsten til Stadighed faaet Invaliderente. Hun har det meste af Tiden haft Arbejde paa et Strygeri 2 Gange om Ugen fra 8—17. Passer iøvrigt Hjemmet ganske paa egen Haand. Manden, der er 16 Aar ældre end Pt., er nu anbragt i »De Gamles By«. Pt. er stadig ligesom tidligere følsom, nærtagende, let til Taarer, let til Smil, dog mest foraarsaget af ydre Forhold, mere fremtrædende endogene Stemningssvingninger har der ikke været. Hun bliver let træt, taaler ikke meget ud over det daglige. Bliver da nervøs, kan ikke samle sig, faar knugende For-

nemmelser ind under Hjertet, faar »saa mange Tanker i Hovedet«, sover daarligt; ellers sover hun godt.

Under Omtalen af Moderens Suicidium kommer Pt. til at græde voldsomt. Lader sig dog trøste og er under Resten af Samtalen ret naturlig i stemningsmæssig Henseende. Synes absolut ikke følelsesmæssig afstumpet. Ingen Vrangforestillinger, har fuld Sygdomsindsigt over for den overstaaede Psykose. Sikkert lidt smaatbegavet, dog paa ingen Maade debil. Ret snakkende, lidt vanskelig at holde til Emnet, men ikke afglidende eller paralogisk. Ganske sammenhængende og lucid i Tankegangen, man har Indtryk af fuld Kontakt med Pt. Ingen Tegn paa begyndende Senium.

Vita sexualis skal have været normalt mellem hende og Manden. Hun forklarer, at hun i Tiden før Indlæggelsen undertiden følte en særlig Trang til Coitus, hvad hun ikke tidligere havde følt. Libido svandt iøvrigt jævnt med Klimakteriet.

Menses uregelmæssige under hele Opholdet paa Sct. Hans Hospital; ophørte ½ Aar før Udskrivelsen.

Somatisk. Pyknisk af Ansigtstræk og Statur; Underansigtet dog maaske lidt mindre udviklet end almindeligt hos Pyknikere. Ret velkonserveret Ydre. Velnæret, afrundede Former. Højde 153 cm, Vægt 68,5 kg, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,55.

1/9 1938. Fornyet katamnestisk Undersøgelse. Man besøger Pt. i Hjemmet. Hun er stadig rask, passer sit Hjem. Taler paa ganske naturlig Maade om sine nuværende Forhold og sin tidligere Sygdom. Er psykisk velbevaret, frembyder absolut ikke Tegn paa Følgetilstand efter en tidligere event. Procespsykose. Manden er nu indlagt paa Sygeafdeling i De Gamles By; hun fortæller med naturlig og synton præget Følelsesvarme om hans Sygdom.

Dette Tilfælde frembyder visse schizofrenilignende Symptomer, der har foranlediget, at Patienten paa Sct. Hans Hospital har faaet Diagnosen Dementia paranoides. Patienten er dog under hele Forløbet af Psykosen udtalt stemningspræget og de øvrige Symptomer knytter sig ret nøje til den stemningsprægede Fase. Efter 4—5 Aars Forløb bliver Stemningen neutral, nogenlunde samtidig svinder ogsaa de øvrige Symptomer. Ved Efterundersøgelsen er Patienten psykisk velbevaret, viser ingen Tegn paa psykiske Defekter. Hendes psykiske Konstitution falder med sine Grundelementer inden for den thymopatiske Konstitution; somatisk er hun Pykniker. Visse psykiske Træk, den udtalte Reagibilitet, den psykiske og legemlige Asteni, den lette intellektuelle Underlødighed fortjener at fremhæves, da de i hvert Fald i nogen Grad kan tjene som Forklaring paa Psykosens atypiske Forløb samt den Omstændighed, at Patienten stadig, skønt Psykosen som saadan er helbredt, oppebærer Invaliderente. Alle Forhold taget i Betragtning mener jeg at maatte blive staaende ved Patientens første Diagnose, Psykosis maniodepressiva (Mania).

De følgende Sygehistorier drejer sig om Tilfælde, hvor *depressive og maniske Faser afløser hinanden.*

Sygehistorie Nr. XXVII.

Født 1873. Skilt fra Grosserer.

Morfader og Moder forbigaaende sindssyge. En Moster død paa Sct. Hans Hospital (Diagn.: Psykosis maniodepressiva (?)). En Broder indl. Sct. Hans Hospital 6/11 1897—23/8 1898, angstpræget funktionel Psykose, overflyttet fra Vridsløse Straffeanstalt, hvor anbragt for Tyveri.

Født i jysk Købstad, Datter af Købmand, senere Grosserer i Kbhvn. Har taget Præliminæreksamen, hvorefter været ansat paa Kontor en Del Aar. Gift 1905, skilt 1913 (Utroskab fra Mandens Side). Siden boet alene sammen med en Søn. Ingen økonomiske Bekymringer.

Har altid været et »Stemningsmenneske«, medsvingende, let begejstret; har godt kunnet lide at komme sammen med andre, har haft let ved at omgaas og komme i Kontakt med andre. Har holdt meget af Børn.

1 Partus 1910. Begyndende Mensesuregelmæssigheder 1925, Menses ophørt definitivt 1926. Ingen Stemningssvingninger i Tilslutning til Pubertet, Menses, Graviditet eller Partus.

December 1925 bliver Pt. uden ydre Aarsag deprimeret, ude af Stand til at passe Hjemmet, spiser ikke, den 15-aarige Søn maa selv sørge for Mad, Pt. sover med Tøjet paa. Er selvbebrejdende, har »tjent den onde hele sit Liv«, har været »et villigt Redskab i hans Haand«. 30/12 slaar Tilstanden pludselig om, Pt. faar vedvarende Latteranfald og indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 30/12 1925—2/2 1926. Journal Nr. 288/26. Diagn.: Psykosis man. depressiva. Stemningen er her let løftet, hun er rask paa det i sin Tale, urolig og rastløs i Sengen, ligger henslængt med opsmøgede Ærmer.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 130.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 2/2—29/5 1926. Diagn.: Psykosis man. depr. Let exalteret og snakkende ved Indl. Hurtig fuldstændig psykisk naturlig, flink og elskværdig.

Kort efter Udskrivelsen begynder hun imidlertid atter at blive deprimeret, særlig efter at Sønnen d. 10/7 er rejst til England; hun lukker sig inde, vil ikke tale med nogen, spiser ikke, klæder sig ikke paa. Indl. atter

Kommunehospitalets VI Afd. 17/7—17/8 1926. Journal Nr. 1296/26. Diagn. som ovenfor. Deprimeret, tavs, bortgemt. Afslører i et Brev til Reservelægen talrige Selvbebrejdelser, har for 20—25 Aar siden begaaet en Mængde Tyverier, beder om at blive udskrevet, for at hun kan faa sin »retfærdige Straf«.

Under Slutningen af Opholdet bliver Stemningen noget skiftende, idet Pt. i Perioder er hypoman, aktiv, loquax, smilende, derefter atter deprimeret. Overflyttes atter til

Sct. Hans Hospital 17/8 1926—8/5 1928. Diagn. som ovenfor. Pt. er her overvejende ret aktiv, hypoman paa en elskværdig, godmodig Maade. Indimellem ret kortvarige depressive Faser, hvor hun er tavs og indesluttet. (Tilstanden ved Udskrivningen ikke nærmere præciseret i Journalen).

Socialhjælpers Journal. 6/5 1938. Besøger Pt. Hun er til at begynde med meget tilbageholdende; men da det først gaar op for hende, hvad Besøget gælder, bliver hun mere venlig og har ikke noget imod at komme ind og tale med Lægen.

Katamnese 30/5 1938. Pt. møder efter Tilsigelse. Siden Udskrivelsen et Par lettere Svingninger, begge fremkaldt af ydre Forhold, nemlig en Broders Død ved Ulykkestilfælde 1934 og Sønnens Skilsmisse 1935. Pt. er i Tilslutning til disse Traumer blevet deprimeret med nogen indre Uro; Depressionen er begge Gange ret hurtigt slaaet over i let Exaltation med lettere Opstemthed. Hun har selv været klar

over det mærkelige i denne Reaktion, har lagt sig i Seng et Par Uger og har paa denne Maade klaret sig uden at komme paa Hospitalet.

Ellers har Pt. været rask siden Udskrivningen. Hun synes, hun er kommet sig fuldstændig og føler sig ganske som før Klimakteriet.

Pt. gør ved Samtale et psykisk naturligt Indtryk, ligevægtig, fortæller paa naturlig Maade om sine Forhold, er aaben, synton. Hun frembyder ingen Tegn paa begyndende Alderdomssvækkelse.

Om sit Sexualliv forklarer hun, at Libido svandt jævnt med Klimakteriet uden præklimakteriel Forøgelse.

Patienten er formentlig overvejende maniodepressivt belastet og er af Temperament cykloid. I Klimakteriet faar hun flere velkarakteriserede maniske og depressive Faser, som gentagne Gange afløser hinanden gennem $2^1/_2$—3 Aar. Derefter er hun bortset fra et Par enkelte lette Svingninger fuldstændig rask.

Sygehistorie Nr. 79 slutter sig hertil. I Klimakteriet har Patienten flere, hinanden afløsende, maniske og depressive Faser. Derefter synes hun at være rask i nogle Aar, hvorefter hun igen bliver syg, formentlig paa nogenlunde samme Maade. I en depressiv Fase begaar hun Suicidium ca. 12 Aar efter Pyskosens første Udbrud.

Tilfælde Nr. 80 begynder med en Depression, dertil slutter sig hurtigt en udtalt manisk Fase. Patienten har tidligere haft Gigtfeber og frembyder allerede ved Indlæggelsen stetoscopiske Tegn paa en mb. cordis mitralis. Under den stærke maniske Uro kommer der hurtigt tiltagende Tegn paa Hjertesvækkelse, og knap 3 Uger efter Indlæggelsen indtræder Døden.

I Tilfælde Nr. 81 er det ikke lykkedes at gennemføre Katamnesen saa udførligt som ønskeligt paa Grund af Modvilje fra Patientens Side. Det synes dog efter det foreliggende at dreje sig om maniske og — overvejende — depressive Stemningsudsving i Klimakteriet. Efter en Sygdomsvarighed paa ca. 1 Aar indtræder der atter Helbredelse og Arbejdsdygtighed.

I Sygehistorie Nr. 82 har man maattet nøjes med skriftlig Katamnese. Saavidt man kan se, frembyder Patienten skiftende depressive og maniske Faser, som med faa og kortvarige Intervaller vedvarer, efter at de første Gang er optraadt i Klimakteriet.

I Tilfælde Nr. 83 er den maniske Tilstand den overvejende, den er kun afbrudt af en enkelt kortvarig depressiv Fase. Døden indtræder efter godt $^1/_2$ Aars Forløb som Følge af en akut Gastroenteritis, endnu inden Psykosen har vist Tegn til Helbredelse.

Om Tilfælde Nr. 84 er en maniodepressiv Psykose eller en Schizofreni lader sig ikke afgøre paa Grund af det korte Forløb (5 Maaneder); men havde Patienten levet længere, er det muligt, at Sygdommen havde afsløret sig som en »Ursteinpsykose«. Efter en indledende melankolsk Fase bliver en manisk Exaltation blandet med Vredladenhed og Hallucinationer efterhaanden mere fremtrædende. Under denne indtræder Døden pludselig muligvis paa Grund af Hjertelidelse.

I de sidst beskrevne 7 Sygdomstilfælde har nogenlunde velafgrænsede maniske og depressive Faser afløst hinanden. Herfra er der jævne Overgange til Tilstande, hvor Stemningen er stadigt skiftende, og hvor maniske og depressive Symptomer uophørligt skyder sig ind mellem hinanden. De følgende Sygehistorier er i større eller mindre Grad Eksempler herpaa.

Sygehistorie Nr. XXVIII.

Født 1878. Gift med Pakmester.

Moderen havde »et forfærdeligt Sind«, »var en Bi til at arbejde«. Faderen »sygelig nervøs, kunde ikke arbejde«; Moderen vilde af den Grund ikke gifte sig med ham. En Moster »støder sammen med Folk«, maatte opgive at have fast Plads 42 Aar gl. Halvsøster hidsig, »sidder mest hos Nervelæger«.

Født paa Landet, uden for Ægteskab. Opdraget paa forskellige Børnehjem. Efter Konfirmationen huslige Pladser. I 17 Aar Kammerjomfru hos adelig Dame, med hvem hun har rejst meget i Udlandet. Gift 36 Aar gl.

Har altid været stemningssvingende. Fortæller, at hun som Barn kunde ligge hen i Dvaletilstand, »bagefter var der ingen, der kunde springe og synge og danse som jeg«. Ogsaa som voksen meget svingende af Stemning. I 17-Aarsalderen en Periode paa ½ Aar, hvor hun »græd og græd« uden ydre Aarsag. Kræfterne har aldrig været store, altid let trættet.

Lige fra Barndommen anfaldsvis optrædende Hovedpine med Opkastninger og Flimmersyn.

Menses fra 13-Aarsalderen. Samtidig med de første Menstruationer nogle Dage ad Gangen »helt vild, tømte Sengen«, saa mærkelige Ting i Luften, »hele Søslag«. 1 Partus 1915. Menopause 1925.

Omkring Nytaar 1925 begynder Pt. at blive deprimeret, grædende. I Begyndelsen af Marts taler hun om, at man vil lægge Snarer for hende, vil skubbe hende ud af Vennekredsen. Gør Forsøg paa at springe ud af Vinduet. Indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 8/3—18/4 1925. Journal Nr. 547/25. Diagn.: Obs. f. Mania. Ved Indlæggelsen exalteret, syngende, støjende, modstræbende over for Undersøgelsen.

De første Dage konfus, senere orienteret i Tid og Sted. Stemningen hele Tiden skiftende, dog uden større Dybde. Snart kaad, fjantet, snart flæbende. Til Stadighed en Del motorisk Uro og Masen. Følger med i, hvad der sker omkring hende, gør Bemærkninger dertil, men paa en underlig fjoget Maade. Ingen egentlig aandelig Produktivitet, men en Del Efteraben og Eftersnakken. Til Tider ængstelig. I Begyndelsen urenlig, senere renlig. I Perioder Sondemadning. En enkelt Gang selvbebrejdende, »jeg er slet — en Synder« (en depressiv Medpt. lign. Udtalelser); ellers ingen Vrangforestillinger. Taler de første Dage om Stemmer, Barnestemmer; siden ingen Hallucinationer.

Tp. hele Tiden forhøjet, gennemgaaende omkring 38°, undertiden 39°—40°; de sidste 14 Dage under 38°. Ringe Hoste med mucopurulente Klatter, intet sikkert ved Stetoskopi. Samtidig med Tp.faldet et stort Herpes labialis.

Pt. overflyttes til

Sct. Hans Hospital 18/4 1925—5/7 1928. Diagn.: Psykosis man. depressiva (?). De første Maaneder typisk manisk opstemt, rapmundet,: vittig, tankeflygtig, udadvendt, indblandende, rammende i sine Bemærkninger. En Overgang udtalt motorisk Uro.

I Løbet af 1926 mere afdæmpet. Har jævnlig Besøg af Manden; skal til ham have

sagt, at der er noget »underlig mystisk« ved Hospitalet, samt at nogle Sygeplejersker generer hende. Hun holder sig en Overgang mest for sig selv, gaar meget i Haven. Er undertiden noget kommanderende.

Efterhaanden bliver Pt. langsomt mere og mere naturlig af Væsen. Der er dog stadig noget vist rask, djærvt over hendes Væsen, af og til klager hun over indre Uro.

Nogle Aar senere søger Pt. *Invaliderente. 11/6 1932 undersøges* hun i den Anledning af *Dr. med. Axel V. Neel.* Af Observationserklæringen fremgaar: Havde det godt det første Aar efter Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital. 1929 Influenza; siden en Del Smerter i Benene. 1930 daarligt Humør i en længere Periode, maatte rejse bort en Tid. Siden flere Gange lignende Tilfælde af forskellig Varighed. »Jeg ved ikke, om det daarlige Humør eller Smerterne i Benene kommer først; men begge Dele er der. Til andre Tider kan jeg udrette en hel Masse og gaa uden Smerter«. Har passet Hjemmet, haft Hjælp til det grovere. Gør i Samtalens Løb et noget uligevægtigt Indtryk med smaa Graadanfald, til andre Tider smilende, livlig, særlig ved Omtalen af tidligere Dage. Synes velorienteret i sine Forhold, giver Data fra sit tidligere Liv, som synes nøjagtige. Omtaler med Velvilje sit Ophold paa Sct. Hans Hospital og giver smaa velvillige, ikke uefne Karakteristiker af de ledende Læger. »Jeg har altid haft humoristisk Sans, og Stuegangen morede mig altid«. — Obj.: Velnæret, intet særligt ved Undersøgelsen. — Konklusion: Arbejdsevne ikke under 1/3.

Nogle Mdr. efter denne Undersøgelse bliver Pt. i August 1932 paany deprimeret og grædende. En Maaned senere slaar Tilstanden om, Pt. bliver urolig, exalteret. Indlægges atter

Kommunehospitalets VI Afd. 3/10—25/10 1932. Journal Nr. 2081/32. Diagn.: Exaltatio mentis meniformis. Pt. er ved Indl. overmaade loquax, opstemt, opsnappende, slagfærdig, let afledelig.

Obj.: Pyknisk Habitus. Betydelig Adipositas.

Stemningen er under Opholdet skiftende, mest løftet. Som oftest gemytlig, udadvendt, foretagsom, arrangerende, talende, slagfærdig. Af og til grædende, men kun kortvarigt. Ingen Vrangforestillinger eller Hallucinationer. Renlig, spiser Maden.

Tp. under dette Ophold normal.

Spv.: Cell. 7/3, Gl. 0 (1?), Alb. 17. W. R.: ÷.

Overflyttes atter til

Sct. Hans Hospital 25/10 1932—23/5 1933. Diagn.: Psykosis man. depressiva. Ved Indl. tydelig exalteret i lettere Grad paa en behagelig Maade, elskværdig, venlig. Senere noget mere indblandende, kværulerende, generende for Medpatienterne. Et Par enkelte Gange Omslag til Graad.

I Løbet af 1933 falder Pt. til Ro, er flink, omgængelig, men nok let exalteret.

Socialhjælpers Journal. 16/9 1937. Besøger Pt. Hun bliver straks meget ophidset og giver sig til at græde, da hun hører, hvad Besøget gælder. Hun vil ikke give Møde paa noget Hospital, »har haft nok af den Slags«. Pt. vil dog »ikke stille sig i Vejen for Videnskaben«, saa hun har ikke noget imod, at Lægen kommer ud og taler med hende.

Hjemmet bestaar af en 3-Værelseslejlighed i en pæn Ejendom. Pt. passer selv den daglige Rengøring, men maa have Hjælp til det grovere. Hun siger selv, »at hun ikke er saadan, at hun kan lade staa til med Rengøringen, men snarere har det lidt i modsat Retning«. Netop i Dag har hun Hjælp til »lidt Extrarengøring« (ikke Hovedrengøring): Huset staar af den Grund næsten paa den anden Ende. Jeg vises ind i Sønnens Værelse, hvor der endnu ikke er gjort rent. Der findes her ikke et Støvgran, alt er nydeligt og ordentligt.

Katamnese 28/9 1937. Man besøger Pt. i Hjemmet. Hun er først meget betænkelig, aabner Døren paa Klem; efter nogen Parlamenteren kommer man dog indenfor. Pt. er alene hjemme, hører Radiomusik. Er først grædende paa en noget ynkelig Maade, erklærer, at hun »slet ingen Ting kan huske«. Efterhaanden falder hun dog til Ro, og man faar hende paa Gled. Siden sidste Udskrivelse fra Sct. Hans Hospital har hun til Stadighed været i Hjemmet. Man faar Indtryk af, at Humøret stadig er svingende, »naar jeg er allermest glad, siger min Mand, at jeg er allermest syg«, og omvendt naar hun føler sig sløj og i daarligt Humør, siger Manden, at hun ingenting fejler. Hun benægter Selvbebrejdelser og Ringhedsfølelse. Er derimod en Del bekymret, særlig for Sønnen. Hun frembyder ingen senile Træk.

Om denne Patients Disposition kan ikke siges noget sikkert; det drejer sig muligvis om en Blanding af psykopatiske og thymopatiske Karaktertræk. Egentlige Psykoser findes ikke i Familien. Patienten selv har altid været stemningssvingende, Svingningerne synes i hvert Fald delvis at have været af cyklothym Natur; i Puberteten har hun en kortvarig depressiv Forstemning. Somatisk er hun Pykniker. I Klimakteriet faar hun en maniodepressiv Psykose med blandede maniske og depressive Symptomer efterhaanden overvejende maniske. Den helbredes efter ca. 3 Aars Forløb. Senere faar hun gentagne Svingninger, som en Overgang nødvendiggør et Hospitalsophold paa $^1/_2$ Aar. Bortset fra dette halve Aar er hun dog i det væsentlige i Stand til at passe sit Arbejde i Hjemmet.

Den arvelige Belastning er i Tilfælde Nr. 85 inhomogen, idet en Søster lider af en paranoid Psykose, formentlig schizophrenia paranoides. Præpsykotisk er Patienten stemningssvingende, cyklothym. I Klimakteriet faar hun en Psykose med blandede maniske og depressive Symptomer. Efter et Par Aars Forløb vender hun tilbage til sin Habitualtilstand og har ikke siden haft psykotiske Faser.

I Sygehistorie Nr. 86 optræder den første Fase i 44-Aarsalderen samtidig med begyndende Mensesuregelmæssigheder; denne Fase er noget ukarakteristisk, minder nærmest om en neurasteniform Depression. $1^1/_2$ Aar senere kommer en ret dramatisk præget, men iøvrigt velkarakteriseret maniodepressiv Psykose til Udbrud med blandede, overvejende maniske Symptomer. Psykosen bedres betydeligt efter $^3/_4$ Aars Forløb; men der indtræder ikke fuld Helbredelse, Patienten er stadig svingende, nærer Jalousiforestillinger over for Manden, og efter et Opgør foraarsaget af disse Forestillinger begaar hun Suicidium knap 53 Aar gl. Den arvelige Belastning er blandet; en Morbroder har begaaet Suicidium, en Fætter og Kusine paa fædrene Side lider begge af Schizofreni, den ene af paranoid Form. I den inhomogene Arvemasse skal man muligvis søge Aarsagen til Psykosens dramatiske Præg, den ikke helt indtrædende Helbredelse samt Jalousiforestillingerne.

Patient Nr. 87 er arveligt belastet. Hun har altid været svingende af Humør. Nærmere Oplysninger om Belastningens Art samt om Patientens

psykiske Konstitution foreligger ikke. I Klimakteriet bliver Patienten mere stemningssvingende end tidligere, hun svinger mellem efter Beskrivelsen melankoliforme og opstemte Faser. Efter 1 Aars Forløb indlægges hun paa Hospital. Tilstanden betegnes her som en maniodepressiv Blandingstilstand. Hun er spisevægrende og til Tider stærkt urolig. Efter et Par Ugers Forløb stiger Temperaturen, og Patienten dør faa Dage efter. Ved Sektionen findes Bronchitis purulenta og Lungeødem.

Patient Nr. 88 indkommer i en maniodepressiv Blandingstilstand, der hurtigt slaar over i en ren Mani. Denne medfører voldsom motorisk Uro, hvorunder Patientens Kræfter hurtigt udtømmes, og Døden indtræder.

Patient Nr. 89 er smaatbegavet; har altid været tilbøjelig til daarligt Humør. I Klimakteriet faar hun en Psykose med Depression, Graad, Syndsog Strafforestillinger samt Hallucinationer. Patienten er i sin Depression snart hæmmet, snart agiteret. I en Periode er Stemningen instabil med tydelige Omslag i opstemt Retning. Efter knap et Aars Forløb falder Psykosen til Ro, og Patienten udskrives. Det kan ikke helt udelukkes, at hun endnu ved Udskrivelsen er hallucineret; men ellers frembyder hun ingen psykotiske Symptomer. Hun klarer sig ude, indtil hun dør 4 Aar senere af Cancer mammae. Paa Sct. Hans Hospital har man paa denne Patient stillet Diagnosen Dementia præcox. Forfatteren mener dog ikke at kunne opretholde denne Diagnose. Efter det i Journalen oplyste frembyder hun ingen sikre schizofrene Symptomer; hendes Hallucinationer og Vrangforestillinger er i Overensstemmelse med den i Øjeblikket herskende Stemning.

Sygehistorie Nr. 90 er noget vanskelig i diagnostisk Henseende. Paa Basis af Oplysningerne ved den katamnestiske Undersøgelse vil man anse maniodepressiv Psykose for det sandsynligste. Patientens Beskrivelse af sine Stemningsomslag synes ret karakteristisk for endogene Stemningssvingninger; hun gør ved Efterundersøgelsen, hvor hun angivelig befinder sig i sin Habitualtilstand, et let hypomant Indtryk. Hendes arvelige Belastning er blandet, hendes typologiske Index leptosom. Dette kan maaske forklare det atypiske i Sygdomsbilledet.

I nogle Tilfælde har det maniodepressive Sygdomsbillede været kompliceret med mere eller mindre udtalte *hysteriforme Symptomer*. Disse Tilfælde skal nu omtales.

Sygehistorie Nr. XXIX.

Født 1876. Gift med Portner.

Fader Potator. Pt. skildrer Moderen som en ligevægtig, ejegod Natur, der altid søgte at dække over Faderen og at lede Børnene »til det gode«. Faster indl. 80 Aar gl. K. H. VI (24/3—24/4 1923, Diagn. Dement. senil. m. paran. Ideer. De paran. Ideer kun vage. Pt. havde et vist hypomant Præg, en Del snakkende, munter, kvik,

lovlig geskæftig). En Søster indl. K. H. VI 46 Aar gl. (6/5—1/9 1936. Diagn.: Depr. ment. hypochondrif. Et vist funktionelt Præg, + Hedestign., + Svedeture). En anden Søster vanskelig omgængelig, kværulerende.

Født i Kbhvn., Datter af Arbejdsmand. Kommuneskole. Husassistent. Gift 1900. Ægteskabet barnløst; 1910 adopteret en 2-aarig Dreng.

Menses tidligere rglm. Menopause 1923.

Samtidig begynder Pt., der tidl. har været sjælelig rask, at blive deprimeret, uligevægtig, klagende over Energiløshed. Foretager et Suicidalforsøg (Gas), i Tilslutning til hvilket hun indlægges

Kommunehospitalets VI Afd. 7/3—1/5 1923. Journal Nr. 905/23. Diagn.: Depressio mentis c. erethismo. Tent. suicid. Climacterium. Ved Indl. bevidstløs, medtaget, kølig, cyanotisk. Retter sig efter 1 Døgns Forløb.

Under Opholdet deprimeret, ængstelig, urolig, selvbebrejdende, bebrejder sig, at hun ligger paa Hospitalet og intet bestiller. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 1/5—28/8 1923. Diagn.: Melancholia. Forklarer, at Adoptivsønnen egentlig er hendes Mands Barn; men hun holder ligesaa meget af ham, som om han var hendes eget. Hun har i mange Aar ikke taget sig dette Forhold nær. I det hele taget nægter hun bestemt, at der kan være nogen som helst ydre Aarsag til Depressionen. Sønnens Konfirmation stod netop for Døren, da hun foretog sit tentamen Suicidii.

Den første Maaned under Opholdet er Pt. noget stille, ikke dybere deprimeret. I Begyndelsen af Juni bliver Tilstanden daarligere, Pt. faar Rysteture, er bange for ikke at komme levende herfra, hører de andre Ptt. tale om, at Manden er død, eller at han og Sønnen er indlagt her. Da Manden besøger hende d. 3/6, vil hun ikke kendes ved ham. Ved Stuegang d. 4/6 henligger hun i en funktionelt præget Dvaletilstand, med Udtryk som en døende, ganske slap, uden Reaktion paa Tiltale, højst faar man som Svar nogle Trækninger om Munden. Efter Stuegang faar hun atter Talens Brug, erklærer, at det pludselig kom over hende, som om hun ikke var Herre over sin Mund, samtidig saa hun en Mængde lysende Sct. Hansorme.

Henmod Slutningen af Juni retter hun sig, taler ikke mere om, at Manden er død. Viser Ringhedsfølelse, Manden kan ikke være tjent med at faa hende hjem. I den følgende Tid bedres Tilstanden stadig, og hun gør ved Udskrivelsen et naturligt Indtryk.

Kommunehospitalets VI Afd. 1/10—1/11 1923. Journal Nr. 2033/23. Sidste 8 Dage atter deprimeret, grædende, bange for at komme til at tage Livet af sig. Forlod i Forgaars Hjemmet, efterlod et Brev med Meddelelse om, at hun vilde begaa Selvmord, kom dog tilbage nogle Timer senere.

Under Opholdet deprimeret, vægelsindet, præget af indre Uro, klager over brændende, bankende Fornemmelser i Hjertekulen. Hjemtages af Manden mod Hospitalets Raad. Genindlægges

Kommunehospitalets VI Afdeling 6/12—27/12 1923. Journal Nr. 2212/23. Under dette Ophold udtalt deprimeret, sidder op i Sengen med rynket Pande og stirrer fortvivlet frem for sig. Af og til nogen Uro, gaar paa Gulvet. Tidvis ret barokke Udtalelser. Paastaar f. Eks. 9/12, at Hovedet den foregaaende Dag har været taget af, der er gjort noget ved det; Maven har været skaaret op. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 27/12 1923—27/3 1926. Diagn.: Melancholia. Deprimeret, føler sig depersonaliseret, klager over Fornemmelse af intet Hoved at have. Febr. 24 yderligere deprimeret, gaar i Marts over i en underlig halvstuporøs Tilstand, der gør et ret funktionelt Indtryk, er urenlig, maa hjælpes med alt. I Maj nogen Bedring; men Pt. er temmelig skabagtig, taler som et lille Barn. Senere atter daarligere, ynkelig, slap. Til Tider ret vrøvlet; naar hun har spist, kan hun pludselig sige:

»Har jeg spist min Mad, skulde jeg, eller skulde jeg ikke — jeg har ikke gjort noget —«. Kan om Natten komme ud paa Gangen og fortælle, at hun ikke kan finde sit eget Hoved, hendes Hænder er ikke hendes egne, hun bliver sultet ihjel o. s. v.

I Slutningen af 1925 retter Pt. sig og gør ved Udskrivelsen et psykisk naturligt Indtryk.

Kommunehospitalets VI Afdeling 2/8—2/9 1930. Journal Nr. 1686/30. Diagn.: Psykosis man. depr., Hypomania. Manden forklarer, at Pt. ikke har været rask siden Hjemkomsten fra S. H. H., hun har været rastløs, ikke kunnet samle sig om noget, har ikke passet Hjemmet. Ofte irritabel, opfarende. Har det sidste Aar været meget optaget af, om Dørmaatten laa uden for eller inden for Entrdéøren; flytter den frem og tilbage utallige Gange i Dagens Løb.

Pt. er ved Indl. opstemt, smilende, rap i Svarene; kender alle Sygeplejersker ved Navn fra sidste Ophold. Har følt sig generet af Husets kvindelige Beboere, de driller hende med, at hun har været paa S. H. H., lader Børnene sige: »Hun er tosset«, naar hun gaar forbi. Ingen egentlige Hallucinationer. Paa Spørgsmaal om Forholdet med Maatten fortaber hun sig i vidtløftige Forklaringer angaaende Husets Smaabegivenheder, taber Traaden i Fremstillingen, kan ingen reel Forklaring give paa sin Handlemaade. Føler sig iøvrigt ikke forfulgt.

Under Opholdet opstemt, snakkende, indblandende, noget pralende. Bag Sygeplejerskens Ryg noget intrigerende. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 2/9—28/9 1930. Diagn.: Psykosis man. depr. Falder her hurtigt til Ro, frembyder intet psykotisk, er naturlig og ligevægtig.

Socialhjælpers Journal. 12/8 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme. Boer i en pæn lille 3-Værelseslejlighed i den indre By. Viser stolt Lejligheden frem og udtrykker sin Glæde over, at hun er saa rask, at hun »kan holde sine Stuer saa pænt«.

Katamnese 9/9 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om sin tidligere sjælelige Habitus forklarer hun, at hun som ung var livsglad; senere mere alvorlig, dog uden depressive Udsving. Har holdt meget af Børn og Dyr; kan føle med andre, naar hun ser dem lide ondt. Har altid været noget nærtagende og haft vanskeligt ved at afreagere. Led som ung af »Ligfald«. Det første Anfald kom, medens hun tjente som ung Pige. Hun stod i Køkkenet sammen med Fruen, da hun pludselig faldt bagover. Hun kunde høre alt, hvad der blev sagt omkring hende, men kunde ikke selv sige noget. Ingen Kramper. Dette første Anfald kom paa et Tidspunkt, da hun skulde »have Ring« med sin nuværende Mand. Hendes Herskab, der tog sig meget af hende, fraraadede hende det stærkt, saa hun havde netop paa det Tidspunkt meget at tænke over. Pt. havde i de følgende Aar af og til saadanne Anfald, alle af samme Karakter som det beskrevne, og de kom altid, naar noget var gaaet hende imod, eller naar hun havde noget at spekulere paa.

Pt.s Ægteskab har altid været noget vanskeligt. Manden er tilbøjelig til at gaa ud og drikke; han har gentagne Gange været hende utro. Hun har altid været meget bedrøvet over sin Barnløshed, og skønt det var hende vanskeligt, adopterede hun derfor Mandens extramatrimonielle Barn. Hun synes at omfatte Barnet med en naturlig Kærlighed; han er nu gift, har et Barn, som Pt. er meget glad for. Pt. søger paa en vis Maade at forsvare sin Mand; hun betegner ham som letsindig, hans Utroskab er ikke »egentlig Utroskab«, han gør det kun, naar han er beruset. Han holder ellers meget af Pt., »han fremhæver mig altid overfor andre«. De økonomiske Forhold har ofte været smaa; Pt. har lige til 1. Hospitalsindlæggelse været beskæftiget uden for Hjemmet med Kontorrengøring o. l.

Nogen Vanskelighed i det sexuelle Samliv mener Pt. ikke der har været hverken fra hendes eller Mandens Side. Nogen præklimakteriel Libidostigning vil Pt. ikke have følt.

Pt.s Erindring for Oplevelserne i Psykosen er noget mangelfulde, særlig de urolige Perioder husker hun ikke. Den sidste maniske Fase husker hun derimod godt. Hun indser nu, at hendes Humør var »for højt oppe«; det var en Tilstand, der var ganske abnorm for hende, der ellers plejer at være snarest lidt alvorlig; hun har hverken før eller senere haft saadanne Faser.

Siden 1930 vil Pt. have været rask. Hun har været ligevægtig i Stemningen; har nok kunnet græde, naar Manden f. Ex. har været ude at drikke, har ogsaa kunnet »give Besked«; men egentlig opstemte eller depressive Faser har der ikke været. Hun har selv passet Hjemmet i enhver Henseende.

Pt. gør ved Samtale et psykisk naturligt Indtryk. Fortæller naturligt og aabent om sine Forhold. Frembyder ingen Vrangforestillinger, har fuld Sygdomsindsigt over for de tidligere fremsatte. Stemningslejet naturligt. Ingen senile Træk.

Somatisk: Ret kraftigt bygget, fyldige, afrundede Former. Ansigtet ret kraftigt, dog nok noget mere aflangt end svarende til den rene pykniske Type. Højde 164 cm, Vægt 80 kg, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,2.

Denne Patients Sygdomsbillede rummer Symptomer, der ikke er egentlig karakteristiske for den maniodepressive Psykose. Hun har funktionelt prægede Dvale- og Stuportilstande, er tidvis skabagtig, taler i Babysprog, kommer med aparte Udtalelser om ikke at have noget Hoved, at hendes Hænder ikke er hendes egne o. l. Man vil opfatte disse Symptomer som en hysterisk Tilblanding til Psykosen, som, naar det fulde Forløb tages i Betragtning, viser sig som en tydelig maniodepressiv Psykose. Præpsykotisk er Patienten synton, men har ogsaa tidligere vist Tilbøjelighed til hysteriform Reageren (»Ligfald«). Den somatiske Konstitutionstype er pyknisk. Arvemæssigt er hun formentlig maniodepressivt belastet, dog næppe rent, idet en Søster har haft en funktionelt præget, hypochonder Depression i Klimakteriet. Der er saaledes Overenstemmelse mellem arvelig Belastning, Konstitution og Psykosens Art og Fremtoningspræg. Patientens maniodepressive Svingninger varer ialt 8 Aar; derefter indtræder Helbredelse, og Patienten har siden — ialt 7 Aar — været rask og arbejdsdygtig.

Tilfælde Nr. 91 og 92 er analoge Tilfælde. Begge Patienter faar i Klimakteriet Psykoser, som Forløbet afslører som maniodepressive Psykoser med hysteriformt Islæt. Begge Patienter er belastede, men saavidt man kan se ikke udelukkende homologt. Her skal man formentlig søge Aarsagen til Psykosens atypiske Fremtoningspræg. Patient Nr. 91 frembyder gentagne teatralsk prægede maniodepressive Svingninger, der afløser hinanden med ret korte, frie Intervaller. Hun dør ved Suicidium efter ca. 4 Aars Forløb. Patient Nr. 92 har ogsaa baade depressive og maniske Faser; den funktionelle Tilblanding viser sig her ved et udtalt Besættelsesdelir med dramatisk Ageren. Patienten kommer sig efter ca. 3 Aars Forløb. Hun dør 1 Aar senere, muligvis af hæmorrhagia cerebri. Hun frembyder under Psykosen ingen psykiske Symptomer paa Hjernearteriosclerose.

Sygehistorie Nr. 93 er vanskelig i diagnostisk Henseende Patienten har 3 adskilte Depressioner, alle af nogle Maaneders Varighed, optrædende 1925, 1926 og 1936, den første i Tilslutning til Menopausen. Mellem Depres-

sionerne er Patienten fuldstændig rask. I den første Fase findes der ved Siden af den depressive Forstemning lettere Chikaneforestillinger samt visse Symptomer, der formentlig kan betegnes som funktionelle (hakkende, stammende Tale, Besvimelser, under hvilke Patienten kan høre alt, hvad der bliver sagt, »Uklarhed«). Disse Symptomer har forvisket Billedet og har antagelig foraarsaget, at man har betegnet Tilfældet som en præsenil Psykose. Efterundersøgelsen viser imidlertid, at om noget saadant har der ikke været Tale. Differentialdiagnosen maa, saavidt man kan skønne, staa mellem maniodepressiv Psykose og reaktive Depressioner. Periodicitet peger i sig selv ikke afgørende i maniodepressiv Retning. Præpsykotisk er Patienten kendetegnet ved den »diatetiske Proportion«, somatisk er hun ikke helt karakteristisk, nærmest Pykniker. Patienten har baade før og efter sine Sygdomsperioder vist sig at være i Stand til at klare de ikke helt lette Kaar, Livet har budt hende. Man er derfor tilbøjelig til at antage, at de eventuelle exogene Momenter (Vanskeligheder paa Arbejdspladsen, legemlige Sygdomme) ikke har haft en primær, men kun en sekundær patoplastisk Betydning.

Til Slut skal omtales et Tilfælde, der lige fra Psykosens Begyndelse viser *Komplikation med* Symptomer, der formentlig skyldes *senil-involutive Hjerneforandringer.*

Sygehistorie Nr. XXX.

Født 1873. Gift med Gartner.

Kommunehospitalets VI Afdeling 20/5—31/5 1924. Journal Nr. 776/24. Diagn.: Psykosis præsenilis. (Depressio mentis hypochondriaca — in dementia præsenile incipiente?).

Mormoder sindssyg, Fader fordrukken.

Født og opdraget paa Landet, Datter af Gaardejer. Gift 24 Aar gl.

Menses den senere Tid urglm. Har født 1 Gang.

En Sygeplejerske, der har passet Pt. i 2 Maaneder, oplyser: De sidste 6 Aar skal Pt. have lidt af daarligt Humør, men har passet sit Hus tilfredsstillende. Den 13. Februar i Aar mistede hun pludselig Hukommelsen; nøjere vides ikke. Indlagt paa Privatklinik 26/2—1/4; kom sig godt, var ved Hjemkomsten naturlig. Den sidste Maaned atter daarlig, har været grædende, klaget over Smerter i Arme, Ben og Ryg. De sidste 4 Dage urolig; forsøgte i Morges at springe ud fra en Altan paa 1. Sal.

Pt. er ved Indlæggelsen klar, orienteret i Sted, ikke helt i Tid. Svarer kun lidt paa de stillede Spørgsmaal. Nægter Hallucinationer. Er ynkelig, klynker og klager, angiver Smerter i Ryg og begge Ben. Tilskriver selv »Overgangen« sine Lidelser.

Obj.: Ubetydelig Svulst af gl. thyreoidea. Ellers intet abn.

Spv.: Cell. 1/3, Gl. 0, Alb. 0, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Opholdet pibende, klynkende, noget hypochonder med stereotype Bemærkninger om, at det er hendes »Overgang«. Anfaldsvis nogen Uro; hyler da op, løber til Vinduerne, siger, hun vil ud af dem. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 31/5 1924. Klynkende, jamrende, grædende; bliver ved paa en ret stereotyp Maade, kommer sig vist aldrig, »Overgangsmenstruationen er jo ikke i Orden endnu« o. s. v. Af og til nogen Angst. Pt. viser en udtalt Hukommelsesdefekt, der absolut gør et organisk Indtryk. Hun vrøvler rædselsfuldt, saa snart hun skal gøre Rede for Talangivelser, kan saaledes ikke finde ud af, naar hun er født, naar hun blev gift, naar hun blev indlagt paa Klinik, naar paa Kommunehospitalet. Hun aner hellerikke Maaned eller Aarstal; hun søger altid at komme uden om disse indviklede Spørgsmaal ved at give Oplysning paa helt andre Punkter, men indser dog ikke, at hendes Hukommelse er slet. Hun husker hellerikke nogen af Personalet paa Kommunehospitalet, kender ingen Navne her, ved, hun er i Roskilde, men hellerikke mere.

Obj.: Ser ældre ud end svarende til Alderen. Begyndende arcus senilis. Høj, mager, daarlig Ernæringstilstand.

Tilstanden forværres hurtigt. I August bliver Pt. urenlig, smører med Afføringen. Forlanger ustandselig at blive slaaet ihjel. (Hvorfor?) »Fordi De skal tage en Økse og slaa mig ihjel med«. Er støjende, modstræbende over for alt, hvad der skal gøres med hende. Af og til aggressiv.

I November 1924 indtræder en ret pludselig Klaring i Tilstanden. Pt. jamrer ikke mere, er snarere let exalteret, rask i Svaret, livlig Mimik; er orienteret i Sted, ved, at hun taler med Overlægen (kalder ham dog Ernst), angiver m. H. t. Tiden, at det snart er Jul. Er stadig urenlig, griser med Afføringen. Spiser daarligt, beklager sig samtidig over, at hun aldrig ser Mad.

I de følgende Maaneder fremdeles yderst urolig, raabende, stereotyp, gentager Masser af Gange det samme. Følger med tydelig Interesse, hvad der foregaar paa Afdelingen, kan more sig og le hjerteligt af Begivenheder paa Stuen. Hun ved i Januar 25, at det nylig har været Nytaar, kender Aarstal. Undertiden kalder hun Personalet ved Navn, undertiden synes hun at have glemt deres Navne.

I Sommeren 1925 er Tilstanden bedre. Pt. er oppe og i Haven, ser legemligt paafaldende flink ud. Gør et ret fornuftigt Indtryk, naar man taler med hende. Syer og strikker lidt. Hun er stadig komplet urenlig og modstræbende over for alt, undtagen netop Spisning. Raaber paa Mad hele Dagen igennem.

I 1926 er Tilstanden daarligere. Pt. er til Tider hylende, jamrende, stikker Fingrene højt op baade i vagina og rectum. Periodevis derimod sød og venlig, kan være lidt beskæftiget med Strikketøj. Stadig urenlig.

I de følgende Aar er Tilstanden i det væsentlige som beskrevet. Stemningen er svingende. Til Tider er Pt. deprimeret, grædende, jamrer over, at hun er saa umulig, at hun ikke kan komme hjem; siger, hun er død og er paa Sundby Kirkegaard. Til andre Tider opstemt, leende, højrøstet talende.

Katamnese 3/7 1937. Man undersøger Pt. paa Sct. Hans Hospital.

Hun kommer ind i Stuen med stormende Skridt, rækker Undersøgeren Haanden med et stort, straalende, tillige noget fatuidt Smil og udbryder straks: »De kan tro, jeg har en dejlig Mand, han hedder Laurits, han kommer herned hveranden Lørdag, han er saa fin i Tøjet, han har baade Kjole og Hvidt«. Stemningen er tydelig løftet. Hun taler hurtigt med livlig Mimik og Gestikulation, er smilende og leende. Hun er videreassocierende. — Eks.: »Ved De hvad, min Mand var ude at spise 25 Østers ude paa Strandvejen hos Gerda — hun har alle sine Tænder i Munden — jeg har gaaet til den dyreste Tandlæge i Kbhvn. — Skriv De bare op, kære Læge, min Mand har ogsaa Guldpen i Haanden —« o. s. v. Hun er pralende, fortæller, at Manden har tjent flere Millioner paa sit Gartneri.

Hun er orienteret i Sted, men ikke i Tid, kender hverken Ugedag, Maaned eller Aarstal. Kender ikke Opholdets Varighed. Hun kender Fødselsdato og Fødested, ved, hvor hun har gaaet i Skole, men ved ikke, hvor gammel hun var, da hun gik

i Skole. Hendes Oplysninger om tidligere Liv er i det hele yderst sparsomme; hun kører ustandselig over i andre Ting, som ikke kommer Sagen ved. Vender stereotypt tilbage til Udtalelserne om sin dejlige Mand og beder talrige Gange Lægen om at skrive et Brev til ham.

Hun nægter Hallucinationer. Røber ingen Vrangforestillinger. Har det »dejligt« her, alle er gode imod hende. (Forfulgt?) »Ikke Spor — ikke Spor i Vejen med mig — jeg har været i Haven i Dag — jeg har strikket et Haandklæde, 166 Masker har jeg slaaet op, det er godt gjort af mig —«.

Sygepl. opl.: Pt.s Tilstand har det sidste Par Aar været som nu. Hun er oppe og i Haven. Taler meget, er støjende og raabende. Som Regel godmodig, men kan blive vred og aggressiv, hvis hun ikke hurtigt nok faar sin Mad eller lign. Kan strikke Haandklæder og Klude. Røber ingen Vrangforestillinger, gør aldrig Indtryk af Hallucinationer. Er griset og urenlig. Maa om Natten ligge med Handsker, da hun stadig graver med Fingrene i vagina og rectum og smører med Fæces.

Somatisk. Bred Ansigtsform. Profilen lige, Hagen veludviklet. Thorax af Middelfylde, epigastrisk Vinkel middelstor. Udtalt Adipositas særlig paa Underkrop, nates og femora. Hænder og Fødder ukarakteristiske, hverken særlig brede eller særlig lange.

Vægt 87,5 kg, Højde 169 cm, Brystbredde 29 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: 0.

10/7 1937. Manden møder efter Tilsigelse; han oplyser: Pt. har tidligere været psykisk naturlig. Hun har været Manden en stor Hjælp i Gartneriet, har arbejdet uhyre flittigt. Hun har været en aaben, meddelsom Natur, ikke indesluttet, har ikke været tilbøjelig til at gemme paa Forurettelser. Har holdt meget af at omgaas andre, har været hjælpsom, godt kunnet give bort. Har holdt meget af Børn. Har været omgængelig, ikke hidsig eller opfarende. Altid noget trykket og sløj med Hovedpine under Menses. Ikke paafaldende stemningssvingende, ikke nærtagende. Pt. og Manden har altid arbejdet strengt; nogle Aar før Pt. blev syg, »lagde de op«, købte en Villa.

Denne Patient faar i Klimakteriet en hypochonder, klynkende Depression. Efter $^1/_2$ Aars Forløb kommer der et tydeligt Stemningsomslag i manisk Retning. Siden er Stemningen stadig skiftende, de sidste 2 Aar inden Efterundersøgelsen konstant manisk. Straks fra Psykosens Begyndelse viser Patienten en udtalt Hukommelsesdefekt og Indprentningssvækkelse; hun bliver hurtig grøft urenlig og griset. Hun er ved Efterundersøgelsen præget af tydelig Demens og Fatuitas. Man har diagnosticeret Tilfældet som en maniodepressiv Psykose kompliceret med tidligt indsættende senil-involutive Hjerneforandringer. Forløbet er paafaldende langstrakt. Præpsykotisk er Patienten tydelig synton. Legemstypen er ukarakteristisk. Hun er arveligt belastet i psykisk Henseende; men om Belastningens Art har man ikke kunnet faa Oplysning.

Oversigt over de maniodepressive Psykoser.

Efterundersøgelsen af dette Kapitels 37 Tilfælde er gennemført paa følgende Maade:

Personlig Efterundersøgelse	17	Tilfælde
Efterundersøgelse nægtet	3	»
Døde	17	»
	37	Tilfælde.

I de 3 Tilfælde, hvor Efterundersøgelse er nægtet, har Socialhjælperen besøgt og talt med alle 3 Patienter, og fra en enkelt foreligger tillige skriftlig Katamnese (fra en Svoger, der er Læge). Af de 17 døde er 7 døde paa Kommunehospitalets VI Afdeling eller Sct. Hans Hospital; om de øvrige har man søgt at skaffe sig Oplysning paa de i Kapitel II omtalte Maader.

Da man selv kun har haft Lejlighed til at undersøge knap Halvdelen af samtlige Tilfælde, er Oplysninger om arvebiologiske Forhold og psykisk Konstitution ikke saa udførlige, som det kunde være ønskeligt. *Arvelig Belastning* er efter det oplyste fundet i 23 Tilfælde. Dispositionen er i overvejende Grad præget af Stemningslidelser. Belastning med maniodepressiv Psykose, verificeret gennem Hospitalsindlæggelse, foreligger kun i 3 Tilfælde (Nr. XXIV, XXVII, XXIX); i en Del Tilfælde indeholder Journalerne Oplysninger om, at en eller flere Slægtninge har ligget paa Sindssygehospital, men intet nærmere, der muliggør en Efterforskning af Diagnosen. I 6 Patienters Familie findes Tilfælde af »Melankoli« eller »Tungsind«, der dog ikke har medført Indlæggelse paa Sindssygehospital. Suicidium findes i 7 Patienters Slægt. Oplysning om »stemningssvingende« Temperament og »Nervøsitet« er i 2 Tilfælde de eneste Oplysninger (Nr. 74, XXVIII). Schizofreni findes i 4 Patienters Familie (Nr. 83, 85, 86, 90). I Tilfælde Nr. 83 drejer det sig om en Søster, som 1903—05 har haft en »juvenil Demens« (Sct. Hans Hospital); hun skal dog nu (1925) være rask og arbejdsdygtig. I Tilfælde Nr. 85 har en Søster i en mere fremrykket Alder faaet en paranoid Psykose, formentlig schizophrenia paranoides. I Tilfælde Nr. 86 har en Fætter og Kusine Schizofreni, den ene af paranoid Type. I Tilfælde Nr. 90 har en Broder en i Ungdommen begyndt Schizofreni. Tilfælde af Schizofreni i Ascendensen er ikke observeret.

Oplysninger om *psykisk Konstitution* foreligger i 32 Tilfælde; men for en Del Patienters Vedkommende er Oplysningerne for faatallige til at give et mere fuldstændigt Billede af Patienten. I 15 af de 17 personlig undersøgte Tilfælde mener man at kunne diagnosticere et cykloidt Temperament (maniodepressiv Konstitution, thymopatisk Konstitution). 11 af disse Patienter vil man betegne som syntone, idet man her medtager de to Grupper, som *Lange* betegner som »ernste, doch nicht depressive Temperamente«, og »sonnige Persönlichkeiten, die man aber nicht mehr eigentlich als

hypomanische bezeichnen kann« (Nr. XX, 69, 76, XXII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXIX, 93, XXX). 1 Patient vil man diagnosticere som konstitutionel depressiv (Nr. XIX), 1 Patient som habituel hypoman (Nr. 90), og 2 Patienter er saa stemningssvingende, at man formentlig kan betegne dem som cyklothyme (Nr. XXVIII, 85). Nævneværdig Grad af Tilblanding af ikke-cykloide Karaktertræk har man fundet i 4 Tilfælde; i 3 Tilfælde (Nr. XXIV, XXV, XXVI) drejer det sig om psykasteniske Symptomer, i 1 Tilfælde (Nr. XXIX) om Tilbøjelighed til hysteriform Reageren. I 1 af de personlig undersøgte Tilfælde (Nr. XXI) lykkedes det ikke at faa tilstrækkelig karakteristiske Oplysninger om Patientens præpsykotiske Habitus, og 1 Patient (Nr. 81) stillede sig ret afvisende over for Efterundersøgelsen, saa man maatte afbryde denne, endnu inden man havde faaet Oplysning om Patientens psykiske Habitualtilstand. — Hvad de ikke personlig undersøgte Patienter angaar, er Oplysningerne om deres tidligere sjælelige Habitus gennemgaaende ret sparsomme. Bemærkninger som »nærtagende«, »altid melankolsk«, »tilbøjelig til Tungsind« findes om 8 Patienter (Nr. 74, 75, XXIII, 79, 80, 86, 88, 89). 5 Patienter er karakteriserede som »stemningssvingende«, »uligevægtige« eller lignende (Nr. 81, 83, 87, 91, 92). 1 Patient er betegnet som »livsglad«, 1 som »nervøs«. Om 5 Patienter findes ingen Oplysninger. Alt i alt falder Oplysningerne vedrørende Patienternes psykiske Konstitution saavel for de personlig som for de ikke personlig undersøgtes Vedkommende fortrinsvis inden for det cykloide Temperaments Rammer.

Undersøgelserne over Patienternes *somatiske Konstitution* er relativt faatallige. Resultatet har været:

Pyknikere	8	Tilfælde
Overgangsformer	3	»
Leptosome	3	»

Der ses altsaa en Overvægt for den pykniske Types Vedkommende. Tallene er iøvrigt for smaa til at motivere en nærmere Omtale.

Til Grund for den Orden, i hvilken man har meddelt Sygehistorierne, har man lagt Sygdomsbilledernes *Symptomatologi*. Materialets 37 Tilfælde fordeler sig herefter paa følgende Maade:

Simpel Melankoli uden Recidiv	7	Tilfælde
Recidiverende Melankoli	6	»
Melancholia agitata	4	»
Isoleret Mani	1	»
Vekslende depressive og maniske Faser	14	»
Maniodepressiv Psykose med hysterisk Islæt	4	»
Psykosis maniodepressiva in dementia senile	1	»
	37	Tilfælde.

De fleste af de Former, hvorunder den maniodepressive Psykose i al Almindelighed viser sig, er saaledes repræsenterede. Af rene Manier findes kun 1 Tilfælde. Derimod har 19 Patienter manisk Tilblanding eller forbigaaende maniske Faser, nemlig de 14 Tilfælde med vekslende depressive og maniske Faser, 3 af de hysterisk farvede Psykoser, det isolerede Tilfælde med komplicerende senile Forandringer samt 1 af Tilfældene af melancholia agitata (Nr. XXV). Hvad det talmæssige Forhold mellem den maniodepressive Psykoses forskellige Tilstandsformer inden for store Materialer angaar, finder *Kraepelin* (60), at af de paa Münchenerklinikken behandlede er 48,9% udelukkende melankoliforme Tilstande, 16,6% rene Manier, 34,5% frembyder begge Former for Symptomer enten samtidig eller afløsende hinanden. Kraepelin skriver intet om Observationstiden, men anfører, at Forløbet i de fleste af Tilfældene sikkert langtfra er afsluttet; jo længere man observerer Patienterne, jo mere vil de blandede Tilstandes Gruppe vokse paa Bekostning af de øvrige Grupper. *Langes* (67) tilsvarende Tal er 48,9 %, 9,6% og 41,5%. Stiller man vore Tilfælde i Relation hertil, ser man, at rene Manier er sjældne i Klimakteriet. Derimod er blandede Tilstande i hvert Fald ikke sjældnere end i andre Levealdre. Det er muligt, de er hyppigere; men Materialet er for lille til at tillade denne Slutning.

Det er en ofte fremsat Anskuelse, at *Hæmning* mangler eller er et ret sjældent Symptom ved Melankolier i Klimakteriet. Gennemgaar man det foreliggende Materiale med Henblik paa Symptomet Hæmning, finder man det mere eller mindre udtalt i de 7 først beskrevne Tilfælde af simpel Melankoli uden Recidiv; i et Par af disse Tilfælde stiger Hæmningen til Stupor (Nr. 72, 73). I de følgende 6 Tilfælde af recidiverende Melankoli findes lettere eller middelstærk Hæmning i 3 Tilfælde (Nr. XXI, 74, XXII). I de 7 Tilfælde, hvor nogenlunde velafgrænsede depressive og maniske Faser skifter, er i 4 Tifælde de depressive Faser præget af endog ret udtalt Hæmning (Nr. XXVII, 79, 82, 83). I de 7 Tilfælde, hvor Stemningen er hurtigere skiftende, ses sjældnere Hæmning. I de 4 hysteriformt farvede Tilfælde ses tidvis Hæmning i 2 Tilfælde (Nr. 92, 93). Alt i alt ses Hæmning fra lettere indtil de sværeste Grader i 17 af Materialets 36 Tilfælde med melankolske Faser. De foreliggende Undersøgelser støtter saaledes ikke den Anskuelse, at Hæmning fortrinsvis mangler ved Melankolier[1]) i Klimakteriet.

Angst er i Almindelighed et hyppigt Symptom ved Melankoli. *Lange* skriver herom (l. c. Side 78): »Sehr häufig, viel häufiger als es den spontanen Äusserungen der Kranken entnommen werden kann, ist der Stimmung Angst in dieser oder jener Form gesellt.« Ved en Gennemgang af

---

[1]) Det er antagelig blevet Læseren klart, at Betegnelsen »Melankoli« i Forfatterens Diagnostik udelukkende betegner den depressive Fase i Psykosis maniodepressiva.

vore Sygehistorier finder vi i næsten alle Tilfælde paa et eller andet Tidspunkt Oplysning om et vist Angstpræg af den depressive Forstemning. I de hæmmede Tilfælde kan ses et vist Præg af Ængstelighed, indre Uro, eller det kan som i Nr. 70 komme til en pludselig Angstraptus, som momentant gennembryder Hæmningen. Herfra er jævne Overgange gennem Bekymrethed, Rastløshed, Frygt for Straf, lettere motorisk Uro til den udtalte Angst, som den viser sig i de agiterede Melankolier.

Foruden de 4 Tilfælde, hvor den maniodepressive Psykose udelukkende har vist sig som en *agiteret Melankoli* (Nr. XXIV, XXV, 77, 78), findes agiteret melankolske Faser i 8 af de Tilfælde, hvor maniske og depressive Tilstande veksler (Nr. 80, 84, 85, 88, 89, XXIX, 91, XXX). I 2 af disse Tilfælde (Nr. 80 og 88) slaar Tilstanden dog efter et Par Dages Forløb over i en ren manisk Exaltation. Den agiterede Melankolis nosologiske Stilling blandt den maniodepressive Psykoses Ytringsformer har været noget omstridt. Forskellige Forfattere, bl. a. *Thalbitzer* (101) og *Dreyfus* (21), har betragtet den agiterede Melankoli som en Blandingstilstand. *Stransky* (96) imødegaar denne Anskuelse. Han gør opmærksom paa, at Angst under normal-psykologiske Forhold er ledsaget af motorisk Uro, og hvis Angsten under den melankolske Forstemning naar større Grader, vil den gennembryde Hæmningen, uden at man deri behøver at se en motorisk Excitation af manisk Oprindelse. Stransky hævder endvidere, at Angsten i sig selv ikke er nogen Blandingsaffekt, men en ren depressiv Affekt; i den agiterede Melankoli svarer Forestillingsindholdet nøje til den depressive Affektforskydning, og Melankolien er i sin Agitation monoton og ganske forskellig fra den polymorfe, afledelige, produktive maniske Exaltation. *Wimmer* (109) slutter sig i det væsentlige hertil, selv om han i nogle af sine Tilfælde ikke kan se bort fra en manisk Tilblanding. Vi har foran ved Omtalen af Sygehistorierne XXIV og XXV søgt at forklare Agitationen som en patoplastisk Virkning af Patienternes præpsykotiske Habitus. Har en Patient visse psykasteniske Træk, er hun noget nervøs, ængstelig, let bragt ud af Ligevægt, er det ikke usandsynligt, at et saadant Individs fænotypiske Reaktion, naar hun bliver angrebet af en maniodepressiv Psykose, netop kan blive den agiterede Melankoli; det er i hvert Fald en Synsvinkel, hvorunder Spørgsmaalet kan betragtes. At der i nogle Tilfælde — i hvert Fald tillige — findes en manisk Tilblanding, kan man dog hellerikke i vore Tilfælde helt se bort fra. I Sygehistorie Nr. XXV maa man antage et saadant Islæt; men dette Islæt viser sig da ogsaa ved Symptomer (Vredladenhed, Indblanding, lettere Aggressivitet), som ikke er identiske med den direkte angstfødte motoriske Uro. Naar man blandt Tilfældene med skiftende maniske og depressive Tilstande finder 8 Patienter med agiteret-melankolske Faser, kunde dette maaske tages som et Udtryk for, at det ved de agiterede Melankolier drejer sig om Blandingstilstande. Paa den anden Side kan man dog ogsaa tænke sig, at den depressive Hæmning i disse skiftende Tilfælde er mindre fast, saaledes at

den lettere gennembrydes, uden at man derfor behøver at antage en abnorm Nedsættelse af Hæmningen.

En yderligere Betragtningsmaade, man kan anlægge over for de her omhandlede agiterede Melankolier, er en patoplastisk Paavirkning af Klimakteriet. I Afsnittet om de psykopatiske Tilstande er omtalt, at Angst er et meget hyppigt Symptom ved disse. Det vilde da være naturligt at tænke sig, at noget lignende var Tilfældet inden for de maniodepressive Psykoser. *Hübner* (45) omtaler Patienter, der lider af periodiske Depressioner med Hæmning, som i en mere fremrykket Alder (han nævner ikke specielt Klimakteriet) faar angstprægede Anfald. Til Belysning af dette Spørgsmaal har Forfatteren gennemgaaet Journalerne fra Kommunehopitalets VI Afdeling for Aarene 1923—30 og fundet 9 Kvinder[1]), der i dette Tidsrum blev indlagt med Melankoli i Klimakteriet, og som tidligere havde haft periodiske Depressioner. I 8 Tilfælde drejede det sig om hæmmede Depressioner, som ogsaa optraadte under samme Form i Klimakteriet. I 1 Tilfælde var saavel Fasen i Klimakteriet som Faserne før dette angstprægede. Dette tyder ikke paa nogen mere fremtrædende patoplastisk Virkning af Klimakteriet. Ser man paa vort Materiales 37 Tilfælde, former de 12 sig helt eller delvis som agiterede Melankolier. I de fleste Tilfælde er der altsaa ikke Tale om nogen Angstagitation. Da Angst i Almindelighed er et saa hyppigt Symptom ved Melankoli, er det vanskeligt at udtale sig om, hvorvidt Angst i de foreliggende Tilfælde er mere udtalt end ved maniodepressiv Psykose i andre Levealdre. Helt frakende Klimakteriet nogen patoplastisk Betydning kan man maaske ikke; men de foreliggende Undersøgelser tyder ikke paa, at den agiterede Melankoli optræder med nogen paafaldende stor Hyppighed i Klimakteriet. *Langes* (67) Erfaringer stemmer overens hermed; Lange stiller sig noget tvivlende over for en mere udtalt patoplastisk Virkning af Klimakteriet over for de under Forløbet af dette optrædende maniodepressive Psykoser.

De fleste Tilfælde i Materialet er symptomatisk rene maniodepressive Psykoser. Nogle Sygdomsbilleder viser dog Tilblanding af Symptomer, som ikke hører med til det klassiske Billede af Psykosen. Mere udtalte *hysteriske Træk* findes saaledes i 4 Tilfælde (Nr. XXIX, 91, 92, 93). Det drejer sig om funktionelt prægede Dvale- og Stuportilstande, Besvimelser, teatralsk, skabagtig Optræden, Talen i Babysprog, en af Patienterne viser et udtalt Besættelsesdelir med dramatisk Ageren. Man har foran søgt at muliggøre en Forklaring af disse Fænomener ud fra tilsvarende Træk i Patienternes psykiske Konstitution eller ud fra Inhomogenitet i deres arvelige Belastning. Diagnosen maniodepressiv Psykose er utvivlsom for de første 3 Tilfældes Vedkommende; i Tilfælde Nr. 93 kan man ikke se bort fra Muligheden af recidiverende psykogene Depressioner.

---

[1]) Journal Nr. 1022/24, 95/26, 240/26, 1300/26, 1631/27, 1261/28, 1129/30, 2045/30.

Hallucinationer kan ikke siges at være egentlig fremmede for den maniodepressive Psykose, selv om de er et sjældnere optrædende Symptom, i hvert Fald naar det drejer sig om en længerevarende Hallucinose. Hos vore Patienter optræder Hallucinationer — langt overvejende Hørelseshallucinationer — i 13 Tilfælde, hvad vel nogenlunde svarer til Forholdene i andre Levealdre. I 9 Tilfælde optræder Hallucinationerne under akute svære Faser (Nr. 72, 78, 80, 83, 84, XXVIII, 87, 88, 91), hvoraf 6 ret hurtigt medfører Døden. Hallucinationerne, der er i Overensstemmelse med den samtidig herskende Stemning, svinder i de 3 Tilfælde, hvor Psykosen helbredes, sammen med denne. — I 4 Tilfælde er Hallucinationerne af mere langvarig Art (Nr. 70, XXVI, 89, 92). 2 af Patienterne kommer sig (Nr. XXVI Mani, Nr. 92 maniodepressiv Psykose med hysterisk Islæt). Hallucinationerne svinder samtidig efter i første Tilfælde at have bestaaet i ca. 5 Aar, i andet Tilfælde i ca. 1 Aar. Tilfælde Nr. 89 er lidt mere tvivlsomt; men Hallucinationerne synes dog at svinde efter et Par Aars Forløb sammen med Stemningslidelsen. Hos Patient Nr. 70 er det muligt, at det drejer sig om en virkelig kronisk Hallucinose, der vedvarer, efter at den egentlige Stemningslidelse er helbredt; denne Patient har nægtet Efterundersøgelse.

Paranoide Symptomer har alt i alt ikke været fremtrædende. Den ene Patient med ren Mani (Nr. XXVI) har ret vedholdende den Forestilling, at hun skal giftes med en Læge, og mener, at Omgivelserne hindrer hende deri. Det kommer ikke til Udvikling af noget System, og Vrangforestillingerne svinder samtidig med Manien. Hos de øvrige Patienter med maniske Faser ses ikke mere udformede paranoide Vrangforestillinger. Hvis man hos de deprimerede Patienter ser bort fra de med Syndsforestillinger nøje forbundne Strafforestillinger, indskrænker paranoide Symptomer hos disse Patienter sig væsentlig til Selvhenføringstendenser (Nr. 84, 89, 90, 92, 93). Patienterne synes, at Folk snakker om dem, gør Nar af dem, ser ned paa dem, chikanerer dem; hos en enkelt Patient (Nr. 91) ses Antydning af Jalousiforestillinger. I ingen af Tilfældene vedvarer Symptomerne ud over den maniodepressive Fase.

Forløbet. Langt de fleste Tilfælde er begyndt som depressive Forstemninger. Sygdommen har udviklet sig i Løbet af Dage til Maaneder ganske som maniodepressiv Psykose i andre Levealdre. I nogle Tilfælde har den depressive Forstemning været eneherskende, i andre Tilfælde har der før eller senere hertil sluttet sig en manisk Exaltation. Disse Forhold er allerede berørt under Omtalen af Symptomatologien. Med Hensyn til det videre Forløb skal man her dele Sygehistorierne i 2 Grupper, nemlig I) de Tilfælde, hvor Sygdommen kun faar et enkelt Udbrud (Melankoli, Mani, skiftende Faser uden mellemliggende Helbredelse), samt II) de Tilfælde, hvor der efter indtraadt Helbredelse atter kommer Recidiv.

Gruppe I. Enkelt Sygdomsperiode. Denne Gruppe omfatter 23 Tilfælde, som med Hensyn til klinisk Sygdomsbillede fordeler sig paa følgende Maade:

Simpel Melankoli	7	Tilfælde
Melancholia agitata	1	»
Mania	1	»
Melankoli-Mani	3	»
Stadigt skiftende eller blandede Faser	11	»
	23	Tilfælde.

Af de 7 Tilfælde med simpel Melankoli er de 5 (Nr. XIX, XX, 69, 70, 73) endt med Helbredelse efter en Sygdomsvarighed af henholdsvis 5 Maaneder, 7 Aar, $^1/_2$ Aar, 6 Aar, $^1/_2$ Aar. Gennemsnitsvarigheden af et første Anfald af Melankoli angives i Almindelighed til ca. $^1/_2$—$^3/_4$ Aar (*Bumke* (15), *Kraepelin* (60), *Lange* (67), *Wimmer* (109)) regnet fra Tidspunktet for Indlæggelsen. Tilfældene Nr. XX og 70 adskiller sig i væsentlig Grad herfra. Patient Nr. XX har to Hospitalsophold af henholdsvis 4 og 7 Maaneders Varighed med et Mellemrum paa $^1/_2$ Aar. Det er vanskeligt at afgøre, om der mellem de to Hospitalsindlæggelser har været en kortvarig Helbredelse eller kun en betydelig Bedring; Patienten staar saaledes paa Overgangen til Gruppe II. Under 2. Hospitalsophold bedres Tilstanden til at begynde med ret hurtigt, og Patienten kommer hjem. Men derefter trækker Sygdommen i Langdrag, Patienten kan ikke passe sit Arbejde, er i daarligt Humør, græder ofte, lider af indre Uro. Først da Menses 5—6 Aar senere ophører definitivt, indtræder fuldstændig Helbredelse. I Tilfælde Nr. 70 er Efterundersøgelse nægtet; Tilfældet er usikkert i diagnostisk Henseende. En af de 5 helbredte Patienter er senere død af interkurrent Lidelse (Nr. 73). — 2 Patienter med simpel Melankoli dør under den akute Fase (Nr. 71, 72) efter en Sygdomsvarighed af henholdsvis et Par Uger og 7 Maaneder. Dødsaarsagen er i første Tilfælde Bronchopneumoni (ex aspiratione? — Sondemadning), i andet Tilfælde Cancer pleurae.

I det ene Tilfælde af melancholia agitata (Nr. 78) er Helbredelse indtraadt efter $^1/_2$ Aars Forløb.

I Tilfældet af Mani (Nr. XXVI) er Forløbet paafaldende langvarigt omtrent 5 Aar. Psykosen svinder dog fuldstændigt.

I de 3 Tilfælde af Melankoli med paafølgende Mani indkommer Patienterne i en udtalt angstpræget Agitationstilstand (Nr. 80, 84, 88). I 2 af Tilfældene (Nr. 80, 88) slaar Tilstanden i Løbet af faa Dage over i en manisk Exaltation med voldsom motorisk Uro, Raaben og Støjen. Efter nogle Dage kommer der Temperaturstigning, og i Løbet af et Par Uger indtræder Døden. I Tilfælde Nr. 84 er Overgangen til manisk Exaltation mere gradvis; denne Patient dør pludselig efter 5 Maaneders Forløb muligvis af Hjertekollaps.

Af Tilfældene med skiftende og blandede Faser er 7 Patienter helbredte (Nr. XXVII, 81, 85, 89, 90, XXIX, 92). I nogle af disse Tilfælde (Nr. XXVII, 85, XXIX) er det muligt, at der mellem de enkelte Faser findes ganske

kortvarige Helbredelser; stort set samler Faserne sig dog til et Hele med efterfølgende varig Helbredelse, hvorfor det vil være mest praktisk at anbringe Tilfældene i Gruppe I. Sygdomsvarigheden har i de 7 Tilfælde været henholdsvis $2^1/_2$ Aar, $2^1/_2$ Maaned, 7 Maaneder, 2 Aar, 2 Aar, $7^1/_2$ Aar, $1^1/_2$ Aar. Der ses nok nogen Tilbøjelighed til lidt længere Varighed end almindeligt ved Førsteanfald af maniodepressiv Psykose; men kun i et enkelt Tilfælde (Nr. XXIX) har Varigheden været paafaldende lang, ca. 7—8 Aar. I 4 sammenhængende Aar af dette Tidsrum har Patienten opholdt sig i Hjemmet, og det er muligt, at der har været en Remission, som man ikke har faaet tilstrækkelig klarlagt. To af Patienterne (Nr. 89, 92) er døde henholdsvis 4 Aar og 1 Aar efter Udskrivelsen af interkurrente Lidelser, de øvrige 5 er ved Efterundersøgelsen raske og arbejdsdygtige. — 2 Patienter (Nr. 82, XXX) er gaaet over i en kronisk Tilstand. I Tilfælde Nr. 82 (skriftlig Katamnese), synes det at dreje sig om stadigt skiftende maniske og depressive Faser; i Tilfælde Nr. XXX ses Komplikation med dementia senilis. — 2 Patienter med blandede Faser er døde under Forløbet af Sygdommen (Nr. 83, 87) efter en Sygdomsvarighed af henholdsvis $^1/_2$ Aar og 2—3 Uger. I Tilfælde Nr. 83 indtræder Døden under Symptomer paa svær Gastroenteritis. I Tilfælde Nr. 87 kommer der under en maniform Exaltationstilstand Temperaturstigning med hurtigt indsættende legemlig Udmattelse.

Af Gruppe I's 23 Tilfælde er saaledes 14 helbredte (deraf 3 senere døde), i 2 Tilfælde er Psykosen blevet kronisk, 7 Patienter er døde under Psykosen.

Gruppe II. Recidiverende Tilfælde. Fordelingen efter det kliniske Billede er:

Simple Melankolier	7	Tilfælde
Melancholia agitata	3	»
Skiftende Faser	4	»
	14	Tilfælde.

3 Patienter med recidiverende simple Melankolier er ved Efterundersøgelsen raske og arbejdsdygtige (Nr. 76, XXII, 93). I Tilfælde Nr. 76 er Faserne kortvarige, et Par Dage til en Uge; de har siden Klimakteriet været til Stede med Ugers til Maaneders Mellemrum. Patient Nr. XXII har i adskillige Aar før Klimakteriet lidt af præmenstruelle periodiske Depressioner. De depressive Perioder har ogsaa vist sig efter Klimakteriet, men betydelig sjældnere og i mindre udtalt Grad. I Tilfælde Nr. 93 varer Depressionen i Klimakteriet nogle Maaneder. 1 Aar og 11 Aar senere faar Patienten 2 depressive Forstemninger ligeledes af nogle Maaneders Varighed. — 1 Patient (Nr. XXI) har siden Klimakteriet lidt af periodiske Me-

lankolier af nogle Maaneders Varighed, optrædende ca. 3 Gange om Aaret. Paa Grund af Anfaldenes Hyppighed har Patienten siden Klimakteriet været arbejdsudygtig og faaet Invaliderente. — I 3 Tilfælde af Melankoli med Recidiv er Patienterne døde ved Suicidium under fornyet Anfald (Nr. 74, 75, XXIII), henholdsvis 7 Aar, 7 Aar og 5 Aar efter 1. Indlæggelse i Klimakteriet.

Af de 3 Tilfælde af recidiverende melancholia agitata har den ene Patient (Nr. XXIV) 3 Anfald af 2, 1 og 1 Aars Varighed, det første Anfald optrædende $1^1/_2$ Aar efter Menopausen, de andre med Intervaller paa 4 og 3 Aar; efter det sidste Anfald er ved Efterundersøgelsen forløbet 3 Aar. I de 2 andre Tilfælde (Nr. XXV, 77) har der været enkelte Remissioner af nogle Maaneders til ca. $^3/_4$ Aars Længde; bortset herfra maa Tilfældene nærmest betegnes som kroniske. Patient Nr. XXV befinder sig endnu ved Efterundersøgelsen i en udpræget agiteret Tilstand, Nr. 77 dør af morbus cordis chronicus med Hjerneemboli efter en Sygdomsvarighed af ca. 8 Aar.

Blandt Patienterne med recidiverende skiftende Faser varer den psykotiske Fase i Klimakteriet hos en af dem (Nr. XXVIII) godt 3 Aar. Siden har hun en Del væsentlig lettere Svingninger, saaledes at hun nogenlunde bevarer sin Arbejdskraft; en Ansøgning om Invaliderente afslaas. — De 3 andre Patienter af denne Kategori (Nr. 79, 86, 91) er alle døde ved Suicidium under fornyet Anfald henholdsvis 11, 8 og 3 Aar efter 1. Indlæggelse i Klimakteriet. Oplysninger om Tilstanden i de mellemliggende Aar er sparsomme; alle Patienterne synes dog en ret stor Del af Tiden at have haft ret udtalte Stemningssvingninger.

Af de 14 recidiverende Tilfælde er saaledes 5 Patienter raske eller nogenlunde raske ved Efterundersøgelsen, 3 Tilfælde er blevet kroniske respektive hyppigt recidiverende (deraf 1 død af interkurrent Sygdom), 6 Patienter er døde ved Suicidium.

Sammenfatter man begge Grupper, faar man følgende Oversigt:

Helbredte uden Recidiv	14	Tilfælde
(deraf 3 senere døde af interkurrent Sygdom)		
Recidiverende Tilfælde, (nogenlunde) raske ved Efterundersøgelsen	5	»
Kroniske eller hyppigt recidiverende Tilfælde	5	»
(deraf 1 død af interkurrent Sygdom)		
Døde under Psykosen	7	»
Døde ved Suicidium	6	»
	37	Tilfælde.

Om Forløbet har været anderledes, end man ellers ser ved maniodepressiv Psykose er vanskeligt at afgøre, dels paa Grund af Materialets relative Lidenhed, dels fordi den maniodepressive Psykoses Forløb i det

hele taget er saa overordentlig varierende. Varigheden af de Anfald i Klimakteriet, efter hvilke der er indtraadt Helbredelse, har i en Del Tilfælde ikke været mere end 6—9 Maaneder. I 9 Tilfælde (Nr. XX, 70, XXIV, XXVI, XXVII, XXVIII, 89, 90, XXIX) har Varigheden dog været fra 2—7 Aar. Man kan saaledes nok sige, at et første maniodepressivt Anfald i Klimakteriet i adskillige Tilfælde er af længere Varighed end et første Anfald tidligere i Livet. Da sent optrædende maniodepressive Psykoser ogsaa hos Mænd viser Tilbøjelighed til mere protraheret Forløb, maa man nok heri snarere se en Virkning af den mere fremrykkede Alder end af Klimakteriet som saadant. 6 af de 9 Tilfælde havde Tilblanding af maniske Symptomer. Antallet af kroniske Tilfælde er næppe sikkert større end i Almindelighed ved maniodepressiv Psykose. Kraepelin finder, at 4—5% af samtlige Tilfælde bliver kroniske i Tilslutning til første Anfald; Lange har dog 14% kroniske Tilfælde i sit Materiale. I 4 af vore kroniske Tilfælde var der manisk Tilblanding. Optræden af maniske Symptomer maa nok i hvert Fald i disse Aldersklasser betragtes som et mindre godt prognostisk Tegn. Dertil kommer, at de udtalte Manier betyder en større Livsfare end i de yngre Aar (Eks. Nr. 80, 88). Antallet af recidiverende Tilfælde og af Suicidier frembyder formentlig intet paafaldende.

Komplikation med *arteriosclerotiske og senile involutive Processer* har som ved de psykopatiske Tilstande været sjælden. Kun i et enkelt Tilfælde (Nr. XXX) ser man straks ved Sygdommens Begyndelse Optræden af en massiv Hukommelsesdefekt, der gør et tydeligt organisk Indtryk; i ingen af de øvrige Tilfælde er lignende Symptomer iagttaget. Ved Efterundersøgelsen har 2 Patienter (Nr. XXIV, XXV) været i lettere Grad alderdomsprægede, lidt hukommelsessvækkede, men absolut ikke demente. Begge Patienter var forholdsvis gamle ved Efterundersøgelsen, henholdsvis 70 og 65 Aar. 1 Patient (Nr. 92), helbredt ved Udskrivelsen, er død 1 Aar senere — 57 Aar gammel — under Symptomer, der kunde ligne en hæmorrhagia cerebri. Hos ingen af de øvrige Patienter, der er døde inden Efterundersøgelsen, har Dødsaarsagen kunnet sættes i Forbindelse med Arteriosclerose.

Diagnosticeringen af Materialet er søgt gennemført efter de i Indledningen til dette Kapitel angivne Retningslinier. I de fleste Tilfælde er Diagnosen maniodepressiv Psykose efter Forfatterens Mening utvivlsom eller i hvert Fald overvejende sandsynlig. I 4 Tilfælde (Nr. 70, 76, 84, 93) er det ikke lykkedes at stille nogen sikker Diagnose. I 2 af disse Tilfælde (Nr 70, 84) kan det ikke udelukkes, at det drejer sig om schizofrene Processer; (ingen af disse Patienter er personlig efterundersøgte, Nr. 70 har nægtet Efterundersøgelse, Nr. 84 er død inden Forløbet har bragt endelig Afklaring). I de 2 øvrige Tilfælde (Nr. 76, 93, begge personlig efterundersøgte) staar Differentialdiagnosen mellem maniodepressiv Psykose og reaktive Depressioner. — Forholdet til *Bumkes* »Involutionsmelancholie« skal man nærmere omtale i Kapitel VI.

Hvad selve *Klimakteriet* som saadant angaar, ligger Forholdene som ved de psykopatiske Tilstande. I de Tilfælde (19), hvor man har Oplysning om Klimakteriets Begyndelse, ligger denne mellem 40- og 52-Aarsalderen, gennemsnitlig 45,3 Aar. Længden af den uregelmæssige Menstruationsperiode har varieret fra 1 til 8 Aar, gennemsnitlig 3,3 Aar. Psykosen er kommet til Udbrud paa forskelligt Tidspunkt i Forhold til den uregelmæssige Menstruationsperiode, snart ved dennes Begyndelse, snart under selve Perioden, snart ved dens Ophør og snart i den første Tid herefter. I et enkelt Tilfælde (Nr. XX), hvor en Melankoli begynder samtidig med, at Menses bliver uregelmæssige, trækker Sygdommen i Langdrag (7 Aar) og helbredes først samtidig med Menopausens Indtræden. Iøvrigt kan Psykosen helbredes, endnu inden Menses er definitivt ophørt, eller den kan vedvare efter Menopausens Indtræden. Der synes saaledes ikke at være nogen lovmæssig Relation mellem den uregelmæssige Menstruationsperiodes Længde og Psykosens Varighed.

KAPITEL V.

SCHIZOFRENE PSYKOSER

I dette Kapitel skal redegøres for de Tilfælde, der af Forfatteren er diagnosticeret som Schizofrenier. Inden dette finder Sted, skal man omtale visse Forhold vedrørende Schizofrenien særlig mere moderne Undersøgelser og Anskuelser, der har været af Betydning for Vurderingen af det foreliggende Materiale.

Schizofreni er en arveligt betinget Sygdom. Den er den hyppigste af de arvelige Sindssygdomme, dens Optræden i Gennemsnitsbefolkningen, »Sygdomsrisikoen«, er ca. 0,75 %, hvilket efter *Strømgrens* (99) Undersøgelser paa et dansk Materiale er ca. det dobbelte af Sygdomsrisikoen for den maniodepressive Psykose. Da Hyppigheden af Schizofreni blandt de schizofrenes Søskende (7—12 %) og Børn (10—16 %) er betydelig større end Hyppigheden blandt de schizofrenes Forældre (2—4 %) (samtlige Tal efter *Strømgren*), har det længe været klart, at Schizofreniens Nedarvningsmaade er recessiv. Længe antog man en dihybrid Arvegang; men nyere Undersøgelser og Beregninger (bl. a. *Strømgren*) har vist, at en Hypotese om monohybrid, recessiv Arvegang lettest lader sig forene med de empirisk fundne Tal, særlig naar man til denne Hypotese føjer visse Hjælpehypoteser vedrørende indre (»Genmilieu«) og ydre Faktorers manifestationshæmmende Indflydelse. *Strømgren* anslaar paa Basis af sine Beregninger Penetransen af det schizofrene Gen til gennemsnitlig ca. 0,6. De nævnte Hjælpehypoteser er endvidere ikke alene gavnlige, naar det gælder om at skabe Overensstemmelse mellem Empiri og Hypotese om Arvegang, men er ogsaa anvendelige til Forstaaelse, i hvert Fald delvis, af de store Forskelle i Schizofreniens fænotypiske Manifestationsformer. Herhjemme har *J. Chr. Smith* (93) foretaget Undersøgelser angaaende disse Forhold og kommer til det Resultat, at Schizofreni arvemæssigt set er en Enhed; Forskellen i Undergruppernes Fænotype skyldes ikke særskilte psykosebetingende Gener, men er at finde i Individets Konstitution, saaledes at det samme psykosebetingende Gen giver tidlig eller sen mere eller mindre deletær Psykose, eftersom Konstitutionen iøvrigt afgiver mere eller mindre god Jordbund for Udvikling af Psykosen.

Kendskab til Patienternes *Konstitution,* saavel psykisk som somatisk, er derfor af stor Betydning. Begrebet schizoidt (schizothymt) Temperament skyldes som bekendt *Kretschmer* (65). Denne psykiske Konstitutionsform er imidlertid langt fra saa afgrænselig som det cycloide Temperament. At pege paa det fundamentale i den schizoide Psyke er vanskeligt. *Kretschmer* og *Bleuler* (5), der trækker Grænserne videre end de fleste, fremdrager disse Menneskers manglende Udadvendthed, deres manglende Evne til følelsesmæssig Rapport til Omgivelserne, deres Tilbøjelighed til »in-sich-hineinleben«, deres sjælelige Delthed og Faceterethed. Kretschmer søger at karakterisere den schizothyme ved Hjælp af den »psykæstetiske Proportion«, det vil sige Blandingsforholdet mellem de hyperæstetiske og anæstetiske Elementer i vedkommende Individs Psyke, idet han samtidig stærkt gør opmærksom paa, at det her ikke drejer sig om et enten—eller, men om et baade—og. Herhjemme har *Helweg* (36) beskæftiget sig med disse Spørgsmaal. Han trækker Linierne skarpere op, idet han hævder, at det ikke er Typologiens Opgave at faa samtlige menneskelige Egenskaber indordnet under den ene eller den anden af de to Kretschmer'ske Typer. Helweg opfatter disse Typer som særlige psykiske Reaktionsmodi, som for den schizothymes Vedkommende viser sig ved en »kompliceret, symboliserende Opfattelsesproces og et stift Følelsesliv med labyrintagtig, undertiden abrupt og explosiv Udgang for Udtrykkene«, altsaa en mærkelig indirekte, ligesom forskudt psykisk Reaktionsmaade i Modsætning til den syntone direkte Form for psykisk Reageren og Forholden sig til Omgivelserne. Medens man ved den maniodepressive Psykose har fundet en ret nøje Sammenkobling mellem Psykosen og det cycloide Temperament, har dette i langt mindre Grad været Tilfældet med Schizofrenien og det schizoide Temperament, hvad vel i nogen Grad skyldes Schizofreniens fænotypiske Polymorfi og det vanskeligt afgrænselige ved den schizoide Psyke. *Bumke* (15) finder, at kun 30 % af hans 716 Tilfælde præpsykotisk har været præget af et mere eller mindre autistisk Væsen eller den omtalte Blanding af psykisk Hyper- og Anæstesi. I *Langfeldts* (68) Materiale paa 100 Tilfælde er 42 schizothyme, 25 cyclotyme og 33 atypiske, det vil sige blandede.

Undersøgelser over de schizofrenes *somatiske Konstitution* har vundet stærkt Indpas siden *Kretschmers* (65) grundlæggende Arbejder paa dette Omraade. Medens Undersøgelserne i de første Aar væsentlig gik ud paa at fastslaa Affiniteten mellem leptosom Legemsbygning og Schizofreni, har man i de senere Aar særlig studeret Fordelingen af Legemstyperne inden for Schizofreniens Undergrupper (*Faurbye* (27), *Langfeldt* (68), *Mauz* (76), *J. Chr. Smith* (93)). Disse Undersøgelser har vist en betydelig større Hyppighed af leptosom Legemsbygning ved Hebefreni og Katatoni end ved de paranoide Former, ved hvilke man til Gengæld ser en hyppigere Optræden af pyknisk Legemstype. Som Eksempel skal anføres *Smiths* Tal; Smith finder leptosom Legemsbygning i 74 % ved Hebefreni, 81 % ved Katatoni og 40 % ved paranoide Former og omvendt pyknisk Legemstype i 20 % ved Hebefreni, 9.5 %

ved Katatoni og 45 % ved paranoide Former. Den pykniske og somatiske Konstitutions Betydning for de forskellige Forløbsformer skal vi senere komme ind paa, først skal vi berøre nogle af de Problemer, der knytter sig til det rent kliniske Sygdomsbillede.

I sin Udformning af det *kliniske Sygdomsbegreb* Dementia præcox lagde *Kraepelin* (59, 60) særlig Vægt paa Forstyrrelserne inden for Stemnings- og Viljeslivet. *Bleuler* (6) har i sine Schizofrenistudier særlig peget paa Associationsforstyrrelserne og Ændringer i Tankelivet som noget fundamentalt. *Bumke* (15) slutter sig til Bleuler, idet han skriver (l. c. S. 584): »Dafür ist die Denkstörung mehr in den Vordergrund getreten, und einstweilen halt sie allein alle diese vielgestaltigen klinischen Bilder zusammen«. *Mauz* (76) søger ud fra sine Undersøgelser at opstille visse Symptomer, som han opfatter som direkte Udtryk for selve den schizofrene, organiske, destruktive Proces (»Processymptomer«). Som saadanne opfatter Mauz »das Erlebnis der Krankheit als subjektive Veränderung«, den utrygge Fornemmelse af, at noget fremmed og ukendt bryder ind over Individet og truer dets Jeg og psykiske Enhed og Selvstændighed. Deraf kommer den raadvilde, trykkede, ængstelige Stemning, som er blevet kaldt »den schizofrene Grundstemning«, og som er saa karakteristisk for mange begyndende schizofrene Tilstande. Som Processymptomer anfører Mauz endvidere de Bleuler'ske Associations- og Tankeforstyrrelser, Tankefradrag, Tankepaavirkning etc. samt endelig de forskellige legemlige Sensationer og Paræstesier, som han anser for direkte legemlige Symptomer paa den organiske Proces. En Betingelse for, at de nævnte Symptomer kan opfattes som specifikt processchizofrene, er, at de optræder paa Baggrund af en klar Bevidsthed. Om de schizofrene Symptomer i det hele taget skriver Mauz (l. c. S. 57): »Es ist im Grunde genommen so, dass jedes schizofrene Symptom auch Ausdruck des organischen Prozesses sein kann, wenn es nur zugleich klar, besonnen, unkompliziert, elementar und unzurückführbar in Erscheinung tritt — Wir müssen durch das akute Syndrom hindurch das Elementare, Unzurückführbare und nicht Fassbare der Störung spuren, wenn wir feststellen wollen, wie viel Physisches, Prozesshaftes in dem betreffendem Syndrom stecht«. Det primære, uafledte sammen med den klare Bevidsthed er det afgørende for Symptomets Vurdering.

Af Schizofreniens kliniske Undergrupper skal vi gaa lidt nærmere ind paa de paranoide Former samt paa de atypiske, legerede Psykoser. Som bekendt mente *Kraepelin* (61) fra den egentlige Dementia-præcox-Gruppe at maatte udskille visse paranoide Psykoser p. Gr. a. deres ringe Destruktion af Personligheden og manglende eller lidet udtalte Symptomer fra Følelses- og Viljeslivets Side, Symptomer, der som nævnt indtog en central Plads i det Kraepelin'ske Dementia-præcox-Begreb. Kraepelin kaldte disse Psykoser Parafrenier og delte dem i forskellige Undergrupper (systematica, expansiva, konfabulatoria, phantastica). Den efterfølgende Tids Forskning har imidlertid ikke kunnet give Kraepelin Medhold. Særlig Vægt maa man tillægge *Mayers* (77) Undersøgelser. Denne Forfatter har efterundersøgt det Materiale,

som i sin Tid laa til Grund for Kraepelins Opstilling af Parafrenibegrebet. Nogle Patienter er gaaet tabt; tilbage er blevet 78 Tilfælde, af hvilke Observationstiden for de fleste er over 10 Aar. Størstedelen af disse Patienter har under Forløbet afsløret sig som sikre Schizofrenier, kun i 28 Tilfælde, der særlig udgøres af en Del af de »systematiserede« Parafrenier, har Forløbet svaret til Kraepelins Skildring. Forfatteren spørger herefter: »Sind diese Fälle etwas Besonderes? Können wir sie unter den endogenen Verblödungen (dass sie dorthin gehören, ist zweifellos) als eigene Gruppe bestehen lassen? Ist ihr Verlauf ein ganz charakteristischer und eindeutig von anderen Psychosen, d. h. von der Schizofrenie abgrenzbar?« *Hoffmann* har undersøgt en Del af disse sidste Tilfælde for Forfatteren og finder arvebiologisk nær Tilknytning til Schizofrenien. Som Resultat af sine Undersøgelser konkluderer Mayer, at dersom man opfatter Schizofrenibegrebet i Bleulers Forstand som en Sygdomsgruppe karakteriseret ved en specifik Forandring, som ikke findes andetsteds, af Tænkningen, Følelseslivet og Individets Forhold til Omverdenen, hvortil kan slutte sig accessoriske Symptomer af tildels specifik Farvning, saa kan man ikke adskille Parafrenien fra Schizofrenien. Mayers Undersøgelser har i det væsentlige senere vundet almindelig Tilslutning (Eks. *Bleuler* (6), *Bumke* (15), *Mayer-Gross* (78), herhjemme *Clemmesen* (19), *Reiter* (82), *Wimmer* (109)). Parafreniernes særlige Symptomatik skyldes efter Mayers Mening dels den sene Begyndelse, dels særlige arvebiologiske Forhold, hvormed Mayer særlig tænker paa Tilblanding fra den maniodepressive Formkreds. Mayer støttes atter her af *Hoffmann* (43), som i parafrene Probanders Slægter foruden Schizofreni finder Optræden af cyclothym Konstitution, som han tillægger stor patoplastisk Betydning. Den Kretschmer'ske Skole *(Mauz)* slaar stærkt til Lyd for lignende Tankegange, og det foran anførte om den pykniske Types forholdsvis store Hyppighed inden for de paranoide (parafrene) Schizofrenier er i Overensstemmelse hermed.

Fra de paranoide Schizofrenier er Overgangen jævn til de Psykoser, man har betegnet som atypiske (legerede) Psykoser. Disse Sygdomstilstande er blandt andre studeret af *Hoffmann* (42) og *Kahn* (53), herhjemme særlig af *J. Chr. Smith* (92); i de senere Aar har *Leonhard* (71), *Tuczek* (102) og *Wyrsch* (110) beskæftiget sig med herhenhørende Spørgsmaal. Rent klinisk kan disse Psykoser vise sig paa ret forskellig Maade. Man kan se schizofrene Psykoser, som i paafaldende Grad præges af Stemningssvingninger med Selvbebrejdelser, Syndsforestillinger respektive Udadvendthed, Sigen Vittigheder, Tankeflugt, Rimerier; endvidere schizofrene Tilfælde med gode og langvarige Remissioner og ingen eller ringe Destruktion af Personligheden. I andre Tilfælde kan katatone og maniodepressive Faser skifte, eller de schizofrene Symptomer kommer først til Udvikling efter et aarelangt maniodepressivt Forstadium. Endelig kan man se Depressioner med et monotont henslæbende Forløb med ringe Helbredelsestendens og Tilbøjelighed til Stereotypier, affektiv Afblegning og paranoide Ideer. Der findes saaledes alle Overgange mellem de klassisk schizofrene og klassisk maniodepressive Syg-

domsbilleder. Vil man bevise, at saadanne klinisk-symptomatologisk blandede Tilfælde virkelig er Udtryk for en arvebiologisk Legering, maa man gennem Familieforskning kunne vise, at disse Patienter er konjugalt belastede med begge Psykoser. I mange Tilfælde vil det imidlertid ikke være muligt at føre dette Bevis, idet man ikke finder den eftersøgte Belastning. Man kan da søge at sandsynliggøre den arvemæssige Legering ud fra disse Tilfældes symptomatologiske Lighed med Psykoser, hvor man ved, at der virkelig foreligger Blanding af schizofrene og maniodepressive Gener. I Stedet for fra den atypiske Proband at søge at trænge op i Ascendensen, kan man lettere og mere sikkert naa til saadanne Tilfælde ved at undersøge Afkommet ved Krydsning mellem schizofrene og maniodepressive Probander (hvad dog selvsagt er meget sjældent, *Hoffmann, J. Chr. Smith*) eller som i de fleste af *Smiths* Tilfælde ved Krydsning mellem schizofrene og maniodepressive Slægter.

Selv om man ad disse Veje i en Del Tilfælde kan bevise eller sandsynliggøre, at der til Grund for en atypisk Psykose ligger en Legering af forskellige sygdomsfremkaldende Gener, forholder det sig dog næppe saaledes i alle Tilfælde. Man maa sikkert antage, at de symptomatologisk atypiske Psykoser arvemæssigt set er rene, men at forskellige Forhold som psykisk og somatisk Konstitution samt ydre Faktorer er Aarsag til de fænotypiske Særegenheder. *Tuszek* tillægger særlig det konstitutionelle Moment Betydning. En atypisk Psykose kan saaledes tænkes foraarsaget af et schizofrent Gen, der virker paa Basis af en pyknisk-synton Konstitution eller omvendt af et maniodepressivt Gen, der virker paa Basis af en leptosom-schizoid Konstitution, uden at Genet for den modsvarende Psykose er til Stede.

Hvad de atypiske Psykosers videre Nedarvningsforhold angaar, skal lige nævnes *Leonhards* Undersøgelser, ved hvilke han udelukkende har fundet atypiske Psykoser gennem flere Generationer, men ingen rene Tilfælde af Schizofreni eller maniodepressiv Psykose. Leonhard mener derfor, at de en Gang sammenbragte schizofrene og maniodepressive Gener viser Tendens til Kobling, og at de atypiske Psykoser i hvert Fald ofte nedarves som saadanne. Tanken har været fremsat tidligere (bl. a. af *Boumann* (9)). Man kan dog næppe tillægge Leonhards Undersøgelser afgørende Betydning; Leonhard synes undertiden noget dristig i sin Diagnostik af Sindslidelser hos afdøde Slægtninge af Probanderne, idet Diagnoserne (efter det offentliggjorte) ofte hviler paa forholdsvis faa Oplysninger. Endnu har den moderne klinisk-psykiatriske Diagnostik kun bestaaet forholdsvis faa Decennier, saa det er vel endnu for tidligt at udtale sig mere afgjort om disse Forhold.

Den *Kraepelin*'ske Skole søgte at sammenkæde Diagnose og *Prognose*, saaledes at Diagnosen Dementia præcox var ensbetydende med en daarlig eller slet Prognose. Senere Forskning ser noget anderledes paa dette Forhold. *Bleuler* kalder det en »petitio principii« at betegne et Tilfælde som ikke-schizofrent, blot fordi det er kommet sig. Af nyere Forløbsstatistikker skal anføres *Bruno Schultz*'s Statistik (cit. efter Bumke), der angaar et Materiale paa

660 Tilfælde med en Observationstid af ca. 20 Aar, hvoraf 10,1 % er helbredte, 4,8 % helbredte med let Defekt; endvidere *Bumkes* egne Undersøgelser over 294 Patienter, hvoraf ikke mindre end 30 % efter 16—17 Aars Forløb betegnes som »praktisch gesund« og 4,8 % »wesentlich gebessert«.

I mere moderne Studier over Schizofreniens Forløb spiller iøvrigt samtidig konstitutionsbiologiske Undersøgelser en stor Rolle. Saadanne Undersøgelser er først og fremmest foretaget af *Mauz* paa et Materiale paa 1050 Patienter. Som en særlig Gruppe (15 %) udskiller Mauz nogle Tilfælde, ved hvilke Forløbet har været katastrofeagtigt (»Die schizofrene Katastrophe«). I disse Tilfælde er Processen hurtigt og ubønhørligt skredet fremad og har i Løbet af 2—3 Aar medført fuldstændig psykisk Opløsning. Disse Psykoser er udelukkende kommet til Udbrud mellem det 15. og 25. Aar; præpsykotisk har Patienterne langt overvejende tilhørt »die hyperästetisch-autistische Kerngruppe des Schizoids«, medens egentlige syntone Træk har været yderst sjældne. Pyknisk Habitus findes ikke blandt disse Patienter, de er udelukkende leptosome, atletiske eller dysplastiske. I de øvrige 85 % af Materialet forløber den schizofrene Proces diskontinuerligt, stødvis i Attakker (»Schub«). Ogsaa inden for denne Gruppe viser de leptosom-schizothyme Typer et udtalt deletært Forløb, medens den pyknisk-syntone Type, som her findes med en Hyppighed af ca. 20 %, viser en udtalt Remissionstendens og bevarende Evne over for den schizofrene Personlighedsopløsning.

Foruden Mauz's Arbejde, der i nogen Grad lider under en kursorisk Fremstillingsform, er *Langfeldts* katamnestiske Undersøgelser af Betydning. Langfeldt gaar ud fra et Materiale paa 100 Tilfælde, som har været behandlet paa Universitetsklinikken i Oslo i Aarene 1926—29, hvor man har betegnet Tilfældene som utvivlsomme (»unmistakable«) Schizofrenier. Efterundersøgelserne, næsten udelukkende personlige og meget indgaaende, har fundet Sted i 1936. Hvad Betydningen af Patienternes Konstitution angaar, falder Langfeldts Undersøgelser i det væsentlige sammen med Mauz's; Langfeldt skriver (l. c. S. 45): »The leptosome type of body and the schizotymic temperament appear to be unfavourable factors, particularly when in combination. Cyklotymic temperament occurs comparatively frequently also in catastrophic and chronically progressing courses, whereas the pyknic habitus is rarely to be met with in such cases. The cyklotymic temperament and pyknic habitus are relatively frequent — in various combinations — in remitting courses and in cured cases«. Langfeldt tillægger særlig Legemstypen forløbsbestemmende Betydning, omend han i Modsætning til Mauz har ganske enkelte »Katastrofetilfælde« med pyknisk Habitus. Hvad Frembrudsalderen for de schizofrene Katastrofer angaar, finder Langfeldt, at de fleste begynder i de unge Aar; men han har dog Tilfælde, der er begyndt senere, saaledes 4 Kvinder i Alderen 41—50 Aar. Medens Mauz har 15 % schizofrene Katastrofer, har Langfeldt 38 %; det er muligt, at Mauz trækker Grænserne snævrere for denne Særgruppe, og at dette er Aarsagen til Uoverensstemmelserne. Betydningen af Raceforskelle kan dog hellerikke udelukkes.

Foruden Legemstypen og til en vis Grad Temperamentet tillægger Langfeldt endvidere den akute Fases Symptomatologi stor Betydning for Prognosen. Paa Basis heraf deler han sine Tilfælde i 2 Grupper, nemlig 1) de egentlige, typiske Schizofrenier (»Processchizofrenier«), der omfatter 83 Tilfælde, samt 2) de atypiske, »schizofreniforme« Psykoser (13 Tilfælde). Den første Gruppes Tilfælde er karakteriserede ved udtalte Processymptomer, hvormed Forfatteren mener primære, uafledte Vrangforestillinger (væsentlig paranoide), Forstyrrelser af Tankelivet (ændret Oplevelsesevne, Depersonalisationsfølelse, Associationsforstyrrelser, Tankepaavirkninger etc.), udtalte legemlige Sensationer samt typiske katatone Syndromer. Disse Tilfælde har en udpræget daarlig Prognose, idet kun 3 er fuldstændig helbredte og 2 helbredte med Defekt, medens de øvrige har haft et mere eller mindre uheldigt Forløb (38 er forløbet katastrofalt, 18 kronisk progressivt). Forfatteren antager, at disse Tilfælde er langt overvejende endogent betingede. I den atypiske, »schizofreniforme« Gruppe er Processymptomerne derimod kun lidet udtalte eller slet ikke paaviste, medens der ses Tilblanding af heterologe Symptomer (maniodepressive, hysteriske, hypochondre). Disse Tilfælde har en overraskende god Prognose, idet 11 er fuldstændig helbredte, 2 helbredte med Defekt. Exogene Faktorer (Alkoholmisbrug, Infektion, Overanstrengelse o. a.) samt psykogene Momenter synes i en Del Tilfælde at have spillet en Rolle ved disse Psykosers Opstaaen; endvidere er den pykniske Type forholdsvis hyppigt repræsenteret i denne Gruppe. Forfatteren antager, at der i disse Tilfælde enten gør sig stærke manifestationshæmmende Kræfter gældende (maaske ogsaa Tilblanding af maniodepressive Gener), eller at det schizofrene Gen i sig selv er lidet penetrerende og derfor maa aktiveres af ydre Faktorer.

Saavel i det her omtalte som i et senere Arbejde (70) fremhæver Langfeldt stærkt og med Rette Betydningen af de af ham anlagte Synspunkter, naar det gælder om at vurdere Effektiviteten af nye Behandlingsmetoder (Cardiazol- og Insulinbehandling), Forhold, der imidlertid ofte gøres Forsyndelser imod.

Naar man nu skal gaa over til at meddele de schizofrene Tilfælde i Materialet, skal man dele dem i *A. typiske* og *B. atypiske Schizofrenier*. Ved typiske Schizofrenier vil man forstaa Psykoser med Optræden af tydelige schizofrene Processymptomer i Mauz's og Langfeldts Forstand. Ved atypiske Schizofrenier vil man forstaa Psykoser med schizofrenilignende Sygdomsbillede, der viser Tilblanding af maniodepressive eller exogene Symptomer, men hvor egentlige Processymptomer i hvert Fald i Begyndelsesstadierne ikke er til Stede.

A. Typiske Schizofrenier.

Man deler i Almindelighed de typiske Schizofrenier efter Sygdomsbilledet i 3 kliniske Undergrupper, Hebefreni, Katatoni og paranoide Former. Det fremgaar af de forskellige Statistikker, at de paranoide Former kommer

en Del senere til Udbrud end de katatone og hebefrene Former. Som Eksempler skal et Par Undersøgelser paa danske Materialer anføres (*Smith* (93), *Strømgren* (99)).

	Smith	Strømgren	
		♂	♀
Hebefrene.....	26—27	24,1	19,2
Katatone.....	29—30	23,3	26,7
Paranoide.....	41—42	39,5	37,8

Endvidere er paranoide Former hyppigere blandt Kvinder end blandt Mænd; dette er efter *Langfeldts* Undersøgelser særlig fremtrædende i de højere Aldersklasser.

Som Følge af disse Forhold vil man i et Materiale som vort, der udelukkende angaar Kvinder i den klimakterielle Alder, paa Forhaand ikke vente at finde hebefrene eller katatone Former i nævneværdigt Antal. Ved den første Gennemgang af Materialet fandtes af *Hebefrenier* kun eet Tilfælde. Ved en nærmere Undersøgelse af Patientens Anamnese viste det sig imidlertid, at man maatte udskyde dette Tilfælde af Materialet, idet Patienten allerede i 25-Aarsalderen havde haft en kataton Fase af ca. 1/2 Aars Varighed (indlagt paa Sindssygehospital). Denne efterfulgtes af en tilsyneladende fuldstændig Remission, indtil den hebefrene Fase kom til Udbrud i 42-Aarsalderen, samtidig med at Menses var blevet uregelmæssige. Denne Fase medførte udtalt psykisk Opløsning i Løbet af 2—3 Aar.

De typiske Schizofrenier i det egentlige Materiale skal man herefter dele i I katatone Former, II paranoid-katatone Former og III rent paranoide Former.

I. Katatone Former.

Heraf findes kun et enkelt Tilfælde.

Sygehistorie Nr. XXXI.

Født 1874. Gift med Vognmand.

Kommunehospitalets VI Afdeling 6/11—14/11 1923. Journal Nr. 2038/23. Diagn.: Hypochondria max. gr.

Født og opdraget paa Landet, Datter af Slagter. Efter Konfirmationen Husassistent. Gift 24 Aar gl.

Som Barn »Vand i Øjnene«.

Har altid været nærtagende, haft Hang til at gruble; har været bekymret for sine daarlige Øjne, været bange for at miste Synet.

Menses fra 17-Aarsalderen. Altid uregelmæssige, ophørt for 1/2 Aar siden. En Del Hedestigninger.

I de sidste 3 Aar — efter en Behandling paa Rigshospitalets Øjenpoliklinik for Forsnævring af Taarekanalerne — har Pt. ment, at hendes Syn stadig er blevet mere svækket. Hun har søgt forskellige Øjenlæger, der alle har sagt, at det er »Nerverne«. De sidste 3/4 Aar har Pt. overhovedet ikke kunnet aabne Øjnene, men har maattet beskytte dem med lystætte Briller. Pt. forklarer, at Øjnene er Sædet for »Ondheden«, og denne maa ud. Da Øjnene ikke kan aabnes, gaar »Ondheden« ud gennem Munden, naar denne aabnes, men væsentligst ned i hele Kroppen og op i Hjernen. Pt. spiser ikke, taler ikke, bevæger sig ikke, vasker sig ikke, skifter ikke Tøj, da alt dette staar i Forbindelse med Hjernen og saaledes indirekte med Øjnene.

Pt. nægter ved Begyndelsen af Undersøgelsen at tale, men udbreder sig dog efterhaanden i en stor Talestrøm. Hun er klar, orienteret, nægter Hallucinationer.

Obj.: Lille, middel Ernæringstilstand.

Ligger med sorte Automobilbriller og grøn Skærm; ethvert Forsøg paa at aabne Øjnene støder mod stærk Protest, hun kniber Øjnene fast sammen.

Undersøgelsen viser iøvrigt intet abnormt.

8/11 Oftalmologisk Undersøgelse: En Del Conjunctivitis.

De første Dage under Opholdet er Pt. lidt flinkere. Det lykkes at fjerne Brillerne, hun tillader Inspektion af Øjnene, er selv forbavset over Bedringen.

Senere falder hun atter tilbage, ligger med fast sammenknebne Øjne, gemmer sig bort, roder, spilder, lader Vandet i Sengen. Fremkommer med de gamle fjogede, barokt-hypochondre Forestillinger. Udskrives efter Mandens Ønske.

Sct. Hans Hospital 23/4 1926—†4/6 1930. Diagn.: Dementia præcox (Katatonia). Abscessus pulm.

Overflyttes fra Dr. med. P. D. Kochs Klinik, hvor hun har ligget siden December 1923. Hun var her den første Tid stærkt hypochondert optaget af sine Øjne, forlangte at faa begge Øjnene taget ud, da alle hendes Lidelser stammede derfra. Senere hørte hun op at tale om Øjnene; men saa var det andre Legemsdele, det var galt med, hun havde ingen Hjerne, ingen Lunger, ingen Mave. Det sidste Aar har hun været næsten fuldstændig stum, spisevægrende, urenlig, er blevet sondemadet.

Ved Indlæggelsen paa Sct. Hans Hospital er Pt. mutistisk, henligger ubevægelig med optrukne Arme, knyttede Hænder, foroverbøjet Hoved, modsætter sig energisk enhver Stillingsforandring, er spisevægrende, urenlig, bliver sondemadet.

Ca. 1 Aar efter Indlæggelsen, i Maj 1927, begynder Pt., i Tilslutning til at hun for første Gang sondemades af en ny Kandidat, at sætte sig i Forbindelse med Omverdenen ved at skrive paa smaa Papirslapper. Skriften er rystende, vanskelig at tyde. Hun skriver f. Eks.: »Maden er ikke i Tarmene, kommer ud mellem Haarene«, »æder Slimet, men ikke Mad«, »ikke Vandhane, Krop raadent ikke Luft. Skær Hovet a brænt Slimet ud forneden ud af min Mund«. Hun er fremdeles mutistisk, ligger altid med Ansigtet fortrukket i Grimasse, Krop og Extremiteter holdes stive, der er fjedrende Modstand mod enhver Stillingsforandring.

En enkelt Gang — 28/10 1927 — bliver Pt. pludselig talende, kalder paa sin Fader, mener, at Omgivelserne vil myrde hende. Taler om, at hun er født af en Ko og en Tyr, det er derfor, hun ingen Hjerne har. Maden gaar ikke gennem Spiserøret, men ud i Siden; Spiserøret er fyldt med en Masse Snavs.

Ellers er Pt. taus, og Tilstanden er i de følgende Aar ganske uforandret som beskrevet. Hun skriver en Del, Skriverierne fyldt med usammenhængende, barokke, hypochondre, nihilistiske og paranoide Vrangforestillinger. Indimellem kan hun en enkelt Gang skrive et temmelig fornuftigt Brev til sin Familie.

Januar 1929 begynder Pt. at spise spontant, og det lykkes efterhaanden at faa hende op og sidde i en Stol et Par Timer om Dagen. Udover sine Skriverier er hun ganske ubeskæftiget. Fremdeles mutistisk, lukker Øjnene, saa snart hun føler sig iagttaget.

Maj 1930 pulmonale Symptomer med Temperaturforhøjelse. 4/6 1930 Mors.
Sektion: I venstre Lunges nederste Lap et septisk Infarkt med begyndende Abscedering; i øvre Del af Lungen Bronchopneumonier.

Denne Patient frembyder det typiske Billede af en Katatoni med Mutisme, Autisme, Stillingsstereotypier, Negativisme, Urenlighed, Spisevægring; hun bliver sondemadet gennem en sammenhængende Periode af ca. 4 Aar. Hun røber — væsentlig ad skriftlig Vej — talrige barokke hypochondre, nihilistiske og paranoide Forestillinger. Sygdommen udvikler sig snigende i Tilslutning til Klimakteriet med et flere Aar varende hypochondert Indledningsstadium. Efter en Sygdomsvarighed af ca. 7 Aar indtræder Døden som Følge af interkurrent Lidelse (Lungeabsces), uden at der har været Tegn paa Remission.

II. Paranoid-katatone Former.

Materialet rummer 2 saadanne Tilfælde.

Sygehistorie Nr. XXXII.

Født 1879. Ugift Syerske.

Kommunehospitalets VI Afdeling 16/11—5/12 1925. Journal Nr. 1732/25. Diagn.: Paraphrenia persecutoria (?) (Psykosis man. depr. ?? med kronisk hypoman-paranoid Fase). Tentamen homicid. et suicid.

Ingen kendt Disposition.

Født paa Bornholm, Datter af Skibsfører. Kom med Moderen til Kbh. ca. 20 Aar gl., og har siden boet sammen med hende. Har ernæret sig som Fabriksarbejderske og Syerske.

Menses den senere Tid uregelmæssige og sparsomme. Aldrig Graviditet.

Pt. indlægges Kl. 7 Morgen. En medfølgende Bekendt oplyser: Pt. har talt om, at hun bliver forfulgt, Folk raaber efter hende, beskylder hende for Tyveri, der skrives om hende i Avisen. Har sagt, at det var bedst, at hun og Moderen var døde. I Nat har hun i flere Timer kæmpet med den 82-aarige Moder for at kaste hende ud af Vinduet, hun vilde selv springe bagefter. Senere forsøgte hun at lukke op for Gassen.

Pt. er ved Indlæggelsen agiteret, angst, raaber op, brister i Graad; momentvis ligger hun roligt og svarer fornuftigt, et enkelt Øjeblik er hun glad opstemt. Orientationen er lidt mangelfuld, Bevidstheden let sløret, Tankegangen noget springende. Pt. føler sig forfulgt, hypnotiseret, »det er en hel Bande, som har været i Tugthuset«.

Obj.: Intet abnormt.

De første Dage under Opholdet er hun fremdeles urolig, snakker op, føler sig hypnotiseret af Medptt., giver dem forkerte Navne. Stemningen er skiftende mellem Opstemthed, Angst og Graad.

Senere falder Pt. til Ro, bliver indesluttet, stille, vanskelig at faa noget ud af. Er fatuidt smilende, ikke deprimeret. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 5/12 1925.

Pt. er her noget ængstelig, løber paa Gulvet, sætter sig ved de andre Ptt.s Senge, siger, at de hypnotiserer hende dertil. Er hallucineret. Stemmerne siger f. Eks., at Moderen er død, eller at en af Medptt. er hendes Skytsaand. Hun bærer sig ejen-

dommeligt ad, gaar en Morgen rundt og visker de andre Ptt. om Næsen med en Buket Blomster.

Senere gaar Pt. over i en autistisk, stuporøs Fase, ligger stivnet, gemt under Tæpperne, altid med Haaret redt ned over Øjnene. Er negativistisk, modstræbende, spisevægrende, maa sondemades. Griser med Afføringen. Taber stærkt i Vægt. En Nat skriger hun pludselig op, farer ud af Sengen, slaar Ruder ud.

Efter nogle Maaneders Forløb lykkes det at faa Pt. op trods megen Modstand. I lange Tider er hun uvirksom, senere kommer hun i Gang med Tovpilning. Er til Tider urolig, udskældende, aggressiv. I Efteraaret 1926 begynder hun at røbe Storhedsforestillinger, hun er »Hjemmets Eugenia«, har Masser af Diamanter. Onklen er Professor. Disse Forestillinger bliver stedse mere barokke og usammenhængende. Hendes Væsen bliver aparte, »fornemt«, hun nejer og bøjer Knæ med stor Anstand, rækker een Finger frem til Hilsen. Under en Samtale d. 27/1 1929 kalder hun sig Jerna Alexandrina fra Holmens Bro, er Kong Hans fra Østerbro, tillige Christian IX's Hustru Louise, Dronning af Sverige, Nattergal og Sangfugl. Hun bliver generet af visse Drabanter og rejser sig midt under Samtalen og spytter Lægen i Ansigtet, skrider tværs over Gulvet, lader Benklæderne falde, slaar Kjolen op, bukker sig med Bagen mod Lægerne og siger: »Vil De se min Røv, saa kan De ogsaa godt faa den at se«.

Katamnese 25/2 1937. Man undersøger Pt. paa Sct. Hans Hospital.

Sygeplejersken oplyser: Det sidste Aarstid har Pt. gennemgaaende været rolig. Hun passer sig selv, gør sig selv i Stand, spiser selv, er renlig. Strikker en Del Gulvklude.

Det er umuligt at føre nogen Samtale med Pt., Svarene er ganske inadæquate. Undertiden kan et enkelt Svar være nogenlunde adæquat (Eks. Hvorlænge her? »Det ved jeg Satan gale mig inte«. Hvad bestiller De? »Jeg strikker for de hvide Damer, som De —«); men derefter glider hun over i en sammenhængsløs, tildels ganske uforstaaelig Snakken, isprængt talrige Neologismer og forvrængede Udtryk. Det fremgaar af hendes Udtalelser, at hun rummer paranoide og megalomane Forestillinger, ganske barokke og usammenhængende. Hun taler sig hurtigt noget op, bliver kongestioneret, rejser sig gentagne Gange fra Stolen og gaar lidt rundt i Stuen. Af og til ler hun pludseligt og umotiveret.

Somatisk. Ansigt og Næse lidt bredere end ved den udtalt asteniske Type. Underansigtet noget aflangt, Profilen lige, Thorax fladt, ikke særlig rummeligt. Epigastrisk Vinkel spids. Moderat Fedtlag paa Underlivet. Hænder og Fødder moderat aflange og smalle med perifer Acrocyanose.

Højde 153 cm, Vægt 54,3 kg, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,1.

En Bekendt, der besøges i Hjemmet, oplyser: Pt. var som Barn genert, sky, legede ikke med andre Børn, gik hen i en Krog. Ogsaa som voksen genert, indesluttet, tilbageholdende. Kunde godt blive hidsig. — Yderligere kan vedkommende Bekendt ikke oplyse; hun har aldrig hørt om Sindssygdom i Pt.s Familie, men hun har ikke noget udtømmende Kendskab til Familien.

Denne Patient er leptosom af Legemsbygning og formentlig schizothym af psykisk Konstitution. I Klimakteriet faar hun en Psykose, der begynder med Selvhenføringsideer, Hallucinationer og Følelse af hypnotisk Paavirkning. Under Indflydelse heraf foretager hun i Sygdommens første akute Stadium et ret dramatisk tentamen homicidii, i Tilslutning til hvilket hun indlægges. Under Psykosens videre Forløb gennemgaar hun en kataton Fase med Stupor, Negativisme, Spisevægring og Urenlighed. Senere kommer det

under tiltagende psykisk Opløsning til Udvikling af paranoide og megalomane Forestillinger af ganske barok og usammenhængende Natur. Ved Efterundersøgelsen viser Patienten det typiske Billede af et schizofrent Terminalstadium med udtalt psykisk Inkohærens og Neologismedannelse, saaledes at det er ganske umuligt at føre nogen Samtale med hende.

I det andet af de paranoid-katatone Tilfælde, (Sygehistorie Nr. 94) er Indledningsstadiet rent paranoidt med — formentlig primære — paranoide Vrangforestillinger og Hallucinationer. Senere bliver Patienten autistisk og mere katatont præget med Manierethed, Negativisme, Stillingsstereotypier. Processen er kronisk progredierende uden Tegn til Remission; Døden indtræder efter en Sygdomsvarighed af 6—8 Aar som Følge af Lungetuberkulose. Udover at Patienten altid har været sær og egen, har man ingen Oplysninger om præpsykotisk Habitus, legemlig Konstitution eller arvelig Belastning.

III. Paranoide Former.

Efter Forløbet skal man dele disse Sygehistorier i a) bedrede Tilfælde, b) Tilfælde med remitterende Forløb, c) kronisk progredierende Processer.

a) Bedrede Tilfælde. Hermed vil man forstaa Tilfælde, hvor Sygdommen gennem længere Tid har vist Tegn til Afsvækkelse af Symptomerne, uden at denne Afsvækkelse dog er saa udtalt, at man kan tale om Helbredelse eller Helbredelse med lettere Defekt.

Sygehistorie Nr. XXXIII.

Født 1877. Ugift Klasselotterikollektrice.

Kommunehospitalets VI Afdeling 17/5—25/6 1926. Journal Nr. 925/26. Diagn.: Psykosis climacterialis paranoides.

Ingen kendt Disposition.

Menses ophørt for ca. 2 Aar siden. Ingen Hedestigninger.

Pt.s Læge opl.: Natten mellem d. 13. og 14. ds. telefonerede Pt. til ham og forlangte, at han skulde fjerne en ond Aand, som han havde indpodet i hendes Øre. Han fik hende beroliget. Næste Dag truede hun med at suicidere. I Dag telefonerede hun atter til ham og sagde, at der var en ond Aand i Medicinen, og at hun vilde dræbe først ham og derefter sig selv. Lægen sendte derefter en anden Læge. Da denne kom, var hun fuldstændig rasende, vilde springe ud af Vinduet, truede med at ville slaa alle og alt i Stykker. Blev dog efterhaanden roligere og lod sig frivilligt indlægge.

Ved Indlæggelsen forholder Pt. sig roligt, er klar, orienteret. Nægter ganske ovenstaaende Oplysninger, mener, at alt maa bero paa en Misforstaaelse.

Obj.: Intet abnormt.

Under Opholdet træder Pt.s psykotiske Symptomer hurtigt frem. Om Begivenhederne forud for Indlæggelsen fortæller hun, at hun for 10 Dage siden fik en Indsprøjtning af sin Læge, hvorefter hun blev underlig, stiv, noget snoede sig rundt i Nerverne, rundt om Øret og Halsen op i Nakken. Hun blev kvalt deraf, kom til at gabe en hel Formiddag, hvilket iøvrigt gav Luft. Efter Indsprøjtningen blev Urinen rød, hvad hun udlægger som overlagt Mordforsøg fra Lægens Side. Lægen har endvidere behandlet hende med Massage, meget massiv Massage. Ved en Lejlighed blev

Underkjolen trukket langt ned bort fra hendes Bryst og en Del af Underlivet (hun skulde kun have Massage paa Overkrop og Overarme), og Lægen saa paa hende med et fast Blik. En Dag sagde han til hende, at hun hørte ikke til Mennesker med stærke Lidenskaber; hvis han ikke lærte hende at kende, vilde han trænge ind i hende. En Gang, da hun klagede over Nervesmerter og bad om Massage derfor, sagde Lægen: »Naa, jeg troede ellers, jeg havde været over det hele!«. Medens han stod og behandlede den Nerve, kaldte han ustandselig paa Satan, og hendes Hoved blev tvunget om paa Siden, indtil hun ikke kunde undgaa at se ham ind i Øjnene. Hun havde Smerter i Hjertet og en stikkende Fornemmelse i genitalia; Lægen bemærkede: »De ligger vel ikke og kommer i Tanker om noget«. En anden Gang, da der skulde tages Blodprøve, sagde Lægen: »Ja, saa skal vi begynde med at gøre Sali-(g)!«.

Pt. er paa Hospitalet mistænksom, skeptisk, iagttagende over for Personalet. Er bange for Sovemedicinen, mener, at hun under Indvirkning deraf skal komme til at berøre sin genitalia og derved føre Smittekim omkring. Mener, at hun er blevet paaført en Sygdom, hun har ganske vist ikke været sammen med nogen, men har faaet noget Udflod; maaske skyldes det Hospitalets Lagener. Om Natten har hun mærkelige Oplevelser; kan f. Eks. mærke, at der kommer Frø ind af Vinduet, de bliver til Insekter og kommer ind i Næse og Mund. En Aften, Termometret indføres i rectum, ryger der en velbehagelig Fornemmelse gennem Næsen. Mener, der sidder Ptt. ude paa Gangen med Sprøjter fulde af Støv, som de sprøjter ind i Munden paa hende; sidder derfor til Tider med tildækket Hoved. Føler sig hypnotiseret af ovenomtalte Læge.

Stemningen noget skiftende. Snart er hun religiøst opstemt, patetisk i Tale og Bevægelser, slaar Kors for Sygeplejerskerne, klapper og kærtegner dem. Snart er hun mere stille og sørgmodig.

Udskrives efter Familiens Ønske.

Kommunehospitalets VI Afdeling 26/6—8/7 1926. Journal Nr. 1104/26. Oplyser, at hun ønskede at være 20 Min. alene i Hjemmet, hvad Familien ikke vilde tillade; derfor Genindlæggelse.

Tilstanden som ovenfor beskrevet. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 8/7 1926—6/5 1927. Diagn.: Dementia paranoides.

Aparte af Væsen, sidder ofte i en Krog for sig selv med Lommetørklædet for Næsen; om Natten dækker hun Hovedet med Tæpper og Lagener. Angiver, at der er saa meget Støv, kan mærke det i Mund og Næse. En Maaneds Tid sidder og gaar hun med lukkede Øjne, siger, at hun har en Fornemmelse af, at der er nogen, der dør, naar hun lukker Øjnene op; denne Udtalelse kommer ledsaget af et lille forlegent Latterkluk. En Formiddag bærer hun Vand ind i et Tandkrus og vasker sig over det hele inde ved sin Seng, erklærer, at Sygeplejersken har »svinet hende til«. Mener, at hun holdes indespærret af et Komplot bestaaende af en Søster, en Frk. V. og en Pastor K., der vil hindre hende i at faa den Arvepart, der ved Faderens Død vil tilfalde hende. Vedlagt Journalen findes et tilbageholdt Brev fra Pt. til Klasselotteridirektionen, hvori hun beskylder den Dame, der under hendes Sygdom passer hendes Kollektion, for Falsk og ønsker Sagen indanket for Højesteret.

Pt. er hallucineret. Det hænder flere Gange, at hun løber til Yderdøren og hamrer derpaa, mener at høre sin Niece udenfor. Sidder undertiden og ler umotiveret. Skælder Medptt. ud, siger, de ligner Dyr, er vred over, at de taler om hende. Paa Spørgsmaal om Hallucinationer svarer hun undvigende, men indrømmer dog i svævende Udtryk, at Menneskers Tanker »mødes«, og at man altid kan tale med Mennesker, man tænker paa, selv om de ikke er til Stede. Maden smager ikke altid godt, f. Eks. kan der være Petroleum i Fiskefarsen.

Stemningen noget skiftende. I Perioder en Del grædende, selvbebrejdende, har ikke været taknemlig nok mod dem, der har vist hende Godhed, synes, at hendes

Haandarbejde — begynder fra November 26 at hækle og orchere — er forkert lavet, skønt det faktisk er nydeligt. I andre Perioder i lysere Stemning.

Tilstanden uforandret ved Udskrivelsen, der finder Sted efter Familiens Ønske.

Socialhjælpers Journal. 30/7 1937. Besøger Pt. Hun har endnu sin Lotterikollektion. Træffer hende midt i at gøre rent. Trods Rengøringsroderi er baade Stuer og Køkken præget af Orden, og alt saa skinnende rent og blankpoleret, at man vanskeligt kan tænke sig, at et Støvgran nogensinde faar Lov til at ligge et Minut. Da Pt. hører, hvad Besøget gælder, siger hun straks afgjort Nej. »Gud er hendes Læge nu, og selv om hun maaske nok kunde trænge til at gaa til en anden Læge, saa har hun været hos Læge i 7 Aar og vil hellerikke gaa der mere, hun har overladt det hele til Gud«. Senere bliver hun dog mindre afvisende, der er nok Mulighed for, at hun vil tale med Lægen.

Katamnese 10/8 1937. Man besøger Pt. i Hjemmet; bliver budt høfligt indenfor. Af Samtalen fremgaar:

Som ganske ung lærte Pt. Modepynt i jysk Købstad. 19 Aar gl. rejste hun til Kbh. og har siden levet her og ernæret sig først ved husligt Arbejde, senere ved Forretningsvirksomhed, har haft Broderiforretning og Papirforretning. Siden 1915 haft en Lotterikollektion.

Pt. har altid levet alene og ret ensomt. Hun har, saavidt man kan forstaa, altid selv været pinlig retskaffen, men har ogsaa fordret det samme af andre. Hendes følsomme og letfornærmelige Væsen synes ofte at have isoleret hende. Ved Siden heraf synes Pt. i ikke ringe Grad at have været hjælpsom og opofrende, ikke alene, naar hun ud fra sin stærke Retfærdighedssans mente, det var hendes Pligt, men ogsaa ud fra mere følelsesbetonede Motiver. Har altid været stærkt knyttet til Moderen, solgte f. Eks. sin Forretning og rejste hjem til Jylland for at pleje Moderen de sidste Par Aar inden dennes Død.

Medens Pt. villigt og ordrigt udtaler sig om neutrale Forhold, bliver hun straks meget afvisende og forbeholden, naar man søger at komme ind paa de Tildragelser, der knytter sig til hendes Hospitalsindlæggelse. Gang paa Gang siger hun, at det kan hun ikke udtale sig om, det er blevet hende forbudt at sige Sandheden af »Myndighederne«. Hvem disse »Myndigheder« er, vil Pt. ikke udtale sig om. Hun er ganske uden Sygdomsindsigt for sin tidligere Psykose, hun var absolut ikke syg, men blev indlagt efter et Overfald af 3 Damer. Det hele er en Arvesag. Faderen giftede sig igen efter Moderens Død (ca. 10 Aar før Pt.s Hospitalsindlæggelse). Stedmoderen vilde gøre Pt. arveløs, og hun stod bag Indlæggelsen og »Overfaldet«. I Pt.s Beskrivelse af Begivenhederne omkring Indlæggelsen kan man flere Gange paavise tydelige Erindringsforfalskninger.

Siden Udskrivelsen har Pt. kun omgaaedes en Niece. Hun har ganske isoleret sig fra Mennesker, der havde eller har forekommet hende at have haft Forbindelse med hendes Indlæggelse. Hun har ikke afviklet sine paranoide Forestillinger over for disse Mennesker, men paa den anden Side synes hun hellerikke længere at føle sig forulempet af dem.

Helt tryg over for Omgivelserne føler Pt. sig dog næppe. Hun fortæller, at Folk ofte kommer med »underlige« Bemærkninger til hende. »De har saadanne smukke Møbler, Frk. —«, »De brænder Lys længe om Aftenen, Frk. —«. Hendes Ophold paa Sct. Hans Hospital er kendt af »alle«. Undertiden hentydes der dertil: »Naar De skal flytte næste Gang, Frk. —, bliver det saa til Sct. Hans?«. Da man tilsidst staar i Døren for at tage Afsked, siger hun: »Vil De give mig en Attest paa, at jeg ikke er sindssyg — vil De hjælpe en Kvinde til hendes Ret?«. Hvad hun vil bruge Attesten til, kan man ikke faa nogen klar Besked paa.

Pt. er omstændelig og detailleret, noget tilbøjelig til at sammenblande væsentligt og uvæsentligt. Hun er sammenhængende i sin Beskrivelse af neutrale For-

hold, men afvisende, forblommet, underforstaaet, saa snart man kommer ind paa hendes paranoide Ideer, og det lykkes ikke her at øjne nogen forstaaelig Sammenhæng. Rent affektivt synes hun velbevaret, fortæller med naturlig Følelse om Moderens Død. Taler med Glæde om Niecens Barn, som hun aabenbart omfatter med Kærlighed, fremdrager med Stolthed forskellige Ting af sin Kommodeskuffe, som hun har strikket til Barnet. Under Samtalen kommer en Sælger ved Døren, som hun ikke undlader at give en Almisse. Hun er lidt aparte i sit Væsen, noget salvelsesfuld og højtidelig i sin Maade at tale paa. Hun bliver tydelig affektpræget, da man berører hendes paranoide Vrangforestillinger, og hendes Udtryksmotorik har da lidt overdrevent, næsten lidt forvrænget over sig.

Somatisk. (Iagttaget under Samtalen). Formentlig ukarakteristisk. Ansigtet aflangt, Underansigtet ret smalt, Næsen aflang, Profilen lige. Ret lille af Vækst. Trorax synes ret rummeligt, Brystet ret højt og hvælvet. En Del Fedt paa Underlivet, ellers ingen særlig Adipositas.

Nogle Dage efter denne Samtale modtager man et Brev fra Pt. vedlagt forskellige Breve til hende selv baade af ældre og nyere Dato. Af disse skal fremhæves nogle — ret venlige — Breve fra de sidste Maaneder fra Pt.s Faders Hustru; Brevene handler om Faderens Tilstand (han er nu 87 Aar, har haft et Par apoplektiske Insulter), og Pt. opfordres til at komme hjem og besøge ham, inden han dør. Endvidere findes blandt Brevene et Kærlighedsbrev (Frierbrev) til Pt., dateret 1905.

Fornyet Katamnese 25/8 1937. Man besøger paany Pt. Hvad de nævnte Breve angaar, erklærer hun, at hun absolut ikke vil tage hjem og besøge Faderen. Hun har skrevet et »kærligt« Brev til ham, hvori hun har »tilgivet« ham alt, hvad han har forbrudt mod hende. Den venlige Tone i Faderens Hustrus Breve betegner Pt. som »Simulation«.

Det omtalte Kærlighedsbrev var fra en 4 Aar yngre Student, som Pt. havde kendt fra sin Barndom. Skønt Pt. holdt meget af den unge Mand, afslog hun Frieriet, angiveligt fordi hans Moder var meget mod Partiet. Hendes Beskrivelse af hele Affæren viser et underligt, kantet Følelsesliv, som har været ganske ude af Stand til at finde et naturligt, ligerettet Afløb.

Pt. lukker under denne Samtale i højere Grad end under den første op for sine Vrangforestillinger. Hun hævder, at foran omtalte Læge voldtog hende »gennem Øjnene«, paa Hospitalet blev hun »voldtaget under Hypnose«, og alle de indvendige Dele blev trukket ud af hende. I Aviserne er der ofte Hentydninger til hende. Det er paa Gaden hændt, at Børn og unge Mennesker har peget Fingre ad hende og raabt efter hende.

Som under første Samtale faar man et tydeligt Indtryk af manglende Sammenhæng i Pt.s Vrangforestillinger, saa snart det lykkes at trænge lidt ned under Overfladen.

Af *Invalideforsikringsrettens Akter* fremgaar: Tilkendt Invaliderente 14/10 1927. Raadets Diagnose: Dementia paranoides. Renten inddraget August 1929. En kontrollerende Undersøgelse April 1929 fandt Pt.s psykiske Tilstand uforandret. Derimod viste det sig, at Pt. var i Stand til fuldt ud at passe sin Klasselotterikollektion og derved tjene 22—2300 Kr. aarligt.

Denne Patient faar i Tilslutning til Menopausen en paranoid Psykose med sexuelt prægede Vrangforestillinger, legemlige Sensationer, Paavirkninger af Genitalsfæren og Hallucinationer paa Høre-, Lugte- og Smagssans. Efter ca. $1^1/_2$ Aars Forløb falder Psykosen saa vidt til Ro, at Patienten bliver i Stand til at genoptage sit Arbejde. Ved Efterundersøgelsen 10 Aar senere har Patienten ikke afviklet sine paranoide Forestillinger, men har — tildels gen-

nem Isolation — fundet en Leveform, under hvilken hun ikke længere generes af sine Forfølgere; nyere Vrangforestillinger synes ikke at være kommet til. Ved Siden af sine antagelig noget afblegede, usammenhængende Vrangforestillinger er Patienten saa psykisk velbevaret, at hun har været i Stand til at føre en nogenlunde normal Levevis og har fuldt ud kunnet udføre sit tidligere Arbejde. I præpsykotisk Henseende er hun formentlig schizothym med letvakt Forurettelsesfølelse og udviklet Retfærdighedssans. Den legemlige Konstitution er ukarakteristisk.

Patienten synes at være et Eksempel paa, hvad *Mauz* (76) beskriver som »Schaltung«. Naar den schizofrene Proces forholdsvis hurtigt standser, kan man se, at det psykotiske i Patientens Psyke udskilles for sig, hvorved der dannes ligesom 2 adskilte Sfærer i Patientens Sjæleliv. Er den »normale« Sfære forholdsvis velbevaret og tilstrækkelig adskilt fra den »syge«, kan Patienten leve videre paa den normale Sfære. Forbindelsen til den syge Sfære sluttes dog forholdsvis let omend forbigaaende ved Dagliglivets tilfældige Smaabegivenheder. (Sml. vor Patients Tilbøjelighed til Selvhenføring og Fortolkning af dagligdags Bemærkninger og Begivenheder).

Til dette Tilfælde slutter sig 3 lignende (Nr. 95—97). De psykotiske Symptomer i Tilfælde Nr. 95 er alt i alt relativt lidet udtalte. Det mest fremtrædende er Paavirkninger af forskellig Art; Patienten føler sig hypnotiseret, sexuelt »misbrugt«, Tarmene snører sig sammen, Halsen sammensnøres, saa hun ikke kan faa Luft, etc.; hun er bekymret, ængstelig, har Følelsen af, at der foregaar noget »mystisk« med hende. Efter 1/2 Aars Hospitalsophold udskrives hun, endnu inden der er indtraadt væsentlig Forandring. Ved Efterundersøgelsen har hun fremdeles psykotiske Symptomer i Form af Hallucinationer og udefra kommende Paavirkninger. Iøvrigt er hun bedret, Jalousiforestillingerne over for Manden er mindre udtalte, hun er i Stand til at passe sit Hus og fører, saavidt man kan forstaa, en nogenlunde naturlig Levevis. — Man har ikke uden Overvejelse anbragt Tilfældet blandt de typiske Schizofrenier. Det kan næppe udelukkes, at banale klimakterielle vasomotoriske molimina har dannet en Del af Grundlaget for Patientens legemlige Sensationer, endvidere kan Patientens extramatrimonielle Fødsel 3 Aar før Ægteskabet have spillet en psykogen Rolle. Heroverfor staar paa den anden Side Psykosens udpræget kroniske Forløb, Symptomernes rent kvalitative Art samt Stemningen, der mere synes præget af schizofren Raadvildhed og Ængstelse end egentlig Depression. Man vil derfor anse Tilfældet for en let schizofren Attak; da Betydningen af det berørte psykogene Moment er for lidet dokumenteret, finder man ikke tilstrækkelig Basis for at betragte Tilfældet som atypisk.

I Tilfælde Nr. 96 er Symptomerne betydelig mere fremtrædende; der ses udtalte legemlige Sensationer særlig af Genitalsfæren, Tankepaavirkninger og Hallucinationer. Patienten er tidvis meget urolig, støjende og aggressiv. Hun udskrives eller rettere undviger fra Hospitalet efter godt 3 Aars Forløb. Siden har hun kunnet klare sig ude. Hun og Manden fører en ret primitiv

og fattig Tilværelse; men hun kan dog strække til til de Krav om husligt Arbejde, der stilles til hende. Psykosen er ved Efterundersøgelsen faldet en Del til Ro; Patienten er dog stadig hallucineret og i nogen Grad paranoidt indstillet over for Omgivelserne. Somatisk tilhører hun antagelig Overgangsformerne.

Den sidste Patient (Nr. 97) opholder sig endnu paa Hospitalet ved Efterundersøgelsen. Hun er i Modsætning til de 2 første enligtstillet (fraskilt). Hun frembyder i Sygdommens akute Fase udtalte Hallucinationer, legemlige Sensationer og Forstyrrelser af Tænkningen; er meget urolig og støjende. Efter et Par Aars Forløb indtræder Bedring, Patienten falder til Ro, bliver arbejdsdygtig, udfører et ikke ringe Arbejde paa Hospitalets Vaskeri. Hun er ved Efterundersøgelsen samlet, kan samtale naturligt om neutrale Emner. Med Hensyn til Psykosen er hun retiré, forbeholden, sikkert noget dissimulerende, men viser alt i alt i ydre Adfærd og Tale ingen Tegn paa dyberegaaende psykiske Defekter. Somatisk er hun udtalt pyknisk, maaske med et muskulært Islæt.

b) Tilfælde med remitterende Forløb. For at kunne tale om en Remission maa der kræves en tydelig Bedring i Tilstanden af mindst nogle Maaneders Varighed. Lettere Svingninger under Forløbet vil ikke kunne henregnes hertil. Materialet indeholder 4 Tilfælde, der opfylder disse Krav.

Sygehistorie Nr. XXXIV.

Født 1879. Enke.

Kommunehospitalets VI Afdeling 9/2—15/2 1927. Journal Nr. 251/27. Diagn.: Hallucinosis (psykogen?). Paranoia climacterialis?

Ingen kendt Disposition.

Født i Kbh., Datter af Maskinmester. Som ung Expeditrice. Gift 1910, Enke 1924 I Ægteskabet 2 Børn.

Menopause 1925.

En Søster oplyser: Flink i Skolen. Har altid været livsglad, haft et godt Humør, har været selskabeligt anlagt, er godhjertet over for alle. Ikke særlig mistroisk, ikke hidsig. Har været stærkt interesseret i Spiritisme.

De sidste 10—12 Aar har Pt. lidt af »Nervekrampe« i Form af Rysten over hele Kroppen af ca. $^1/_4$—$^1/_2$ Times Varighed; falder ikke om, intet Bevidsthedstab. Kan under Anfaldet høre og forstaa alt, men kan ikke svare.

I Gaar Formiddag blev Pt. i Sengen, fordi hun følte sig sløj. Til Middag stod hun op og tog i Skoven, kom hjem Kl. $17^1/_2$. Sønnen syntes nu, hun opførte sig paafaldende, idet hun vilde sidde i Mørke hele Tiden, og naar han spurgte hvorfor, svarede hun, at han maatte intet faa at vide. Senere begyndte hun at flytte alle Genstandene væk fra Bordene og gik rundt mumlende for sig selv og fægtede med Armene i Luften. Paa Spørgsmaal svarede hun: »Gaa væk og vær stille«. Da Sønnerne gik i Seng, blev hun selv oppe. Kl. 1 vækkede hun dem og sagde: »Klæd jer paa, det gælder Livet«. Hun tog derefter sine Smykker og nogle Sølvskeer, kastede dem paa Gulvet og sagde: »Tag dem saa bare«. Hun blev oppe hele Natten. I Dag til Morgen roligere, men efter Middag atter urolig, for rundt i Lejligheden, gav Sønnen Ordre til at slaa i Stykker og lave Spektakel; hele Tiden havde man Indtryk af, at hun talte til en ikke tilstedeværende Person. Da den ældste Søn i Aften kom

hjem, sagde hun til ham, at hun skulde dø, og tog Afsked med ham. Hun indlægges derefter.

Paa Afdelingen er Pt. rolig, klar, samlet, orienteret. Hun forklarer, at hun hjemme hørte en Mandsstemme inden i Hovedet, der sagde ubehagelige Ting, var befalende, f. Eks. Ituslagningen. Hun følte Angst, men synes ikke at have været egentlig forvirret. Hun kan af og til mærke, naar der tænkes forkert eller ondt om hende. Ved ikke, hvorfra Forfølgelsen stammer.

Obj.: Intet abnormt.

Under Opholdet ingen Hallucinationer, ingen Stemningsudslag, ingen Angst, intet psykotisk. Udskrives til Hjemmet.

Kommunehospitalets VI Afdeling 16/5—3/6 1927. Journal Nr. 957/27.

Siden Udskrivelsen har Tilstanden været omtrent som ved forrige Indlæggelse, snarest værre. I Perioder er Pt. ulykkelig, græder, hører Stemmer »fra den anden Side«. Gaar ofte rundt i Lejligheden om Natten, brænder Lys om Dagen, af og til forlader hun Hjemmet og lader Sønnerne skøtte sig selv. I Morges Kl. 4 hentede hun en Broder og fortalte ham, at Sønnerne var myrdede, og Ørerne brændt af dem.

Ved Indlæggelsen ligger hun stille, smiler, giver beredvilligt Oplysninger. Taler med hviskende Stemme, »fordi Nerverne er daarlige«; af og til er Talen dog fuldstændig naturlig.

Obj.: Intet abnormt.

Som under første Indlæggelse er Pt. ikke hallucineret under Opholdet, ingen Stemningsudsving eller andre elementære psykiske Forstyrrelser. Hun benægter smilende alle de ved Indlæggelsen givne Oplysninger, undtagen den, at hun hentede Broderen og troede, at Børnene var myrdede. Efter faa Dages Forløb bliver Stemmen naturlig. Hun udskrives atter til Hjemmet.

Rigshospitalets Afdeling O 15/6—10/7 1934. Diagn.: Paranoia præsenilis.

Sønnen oplyser: For ca. 1 Aar siden begyndte Pt. at føle sig generet af Husbeboerne, mente, de hørte alt, hvad hun sagde, først gennem Murene, senere med et særligt Apparat. Oktober 33 flyttede Familien, hvad dog kun hjalp en kort Tid. Familien ovenpaa følger hende med Lys paa forskellig Maade, f. Eks. med Spejle og ved at kaste Lys over paa Muren overfor. Hun kan ogsaa selv høre, hvad de siger om hende. Hun føler Lyset brænde sig i Kroppen. Mener ogsaa, de stjæler fra hende; taler om at henvende sig til en Sagfører.

Pt. forklarer i Overensstemmelse med Sønnen. Angiver som Grund til Forfølgelserne, at hun ikke »menger sig« med de Mennesker. De nuværende Forfølgere er noget i Familie med de tidligere Naboer. Hun er bange for, at »det skal blive til en hel Epidemi, saa kan man jo slet ikke have noget Privatliv«. De borer Hul i Gulvet og betragter hende i hendes Spejl. De brænder hende med Elektricitet, i Nat har de brændt hende gennem Dynen. Pt. fortæller ivrigt løs, gentager ofte, at det »virkelig passer«. Faar Taarer i Øjnene, men gør ellers ikke Indtryk af nogen Stemningsanomali. Hun er samlet, klar, orienteret.

Obj.: Udtalt pyknisk Habitus. Ved Undersøgelsen intet abnormt.

Hun er glad for Opholdet paa Hospitalet, endelig er hun fri for alle Chikanerier. Fortæller, at hendes Mand efter hendes Mening havde et Barn med sin Søster; han har taget Livet af sig, for at det ikke skulde blive kendt. Han har brugt alle sine Penge til Pigebørn. Hun er noget smilende-fatuid af Væsen. Iøvrigt venlig, omgængelig, taler frit og naturligt med Medptt., beskæftiget med Haandarbejde. Udskrives til

Sct. Hans Hospital 10/7 1934—11/5 1935. Diagn.: Paranoia.

Meget villig til at udtale sig. Fastholder, at Manden suiciderede. Hun mener, han tog noget Klister, som han og Pt. brugte til at klæbe Fotografier op med, og »saa meget (viser en lille Ærtstørrelse) i et Glas Mælk, saa er man færdig«. Hæv-

der, at Manden kort før sin Død hævede 30000 Kr. paa 5 Sparekassebøger. Ingen tydelig Affektbetoning under Omtalen af disse Forhold.

Hævder bestemt at have været rask mellem de to Hospitalsophold. Det lykkes hellerikke ved Samtale at afdække paranoide Ideer i dette Tidsrum.

Pt. er iøvrigt stilfærdig, venlig, imødekommende, strikker en Del. Intet paranoidt i hendes Adfærd.

Hun udskrives paa Prøve d. 30/9 34, men genindlægges atter 11/10, da hun ikke kunde være hjemme paa Grund af elektriske Paavirkninger fra Naboernes Side. Efter Genindlæggelsen viser hun tydelig Trang til at isolere sig, føler sig paavirket af Straaler, mener, at Lægerne experimenterer med hende. Ogsaa hendes ene Søn er under Paavirkning af mystiske Straaler og tæres hen deraf. Er uforandret ved Udskrivelsen.

Rigshospitalets Afdeling O 23/7—10/8 1935. Tilstanden ganske som tidligere, Pt. paavirkes stadig med Straaler af Naboerne. Under Opholdet smilende og glad, nærmest lidt opstemt, kun bedrøvet, naar hun taler om Straalerne. Udskrives til Hjemmet.

Rigshospitalets Afdeling O 24/11—7/12 1936.

Sønnen oplyser: Straalerne brænder Mærker i Huden paa Pt., hun har Smerter i Maven og over Lænderne, som stammer fra Straalerne. Hun iagttages gennem Fjernsyn, er hallucineret, faar Besked om forskellige Ting af Stemmerne.

Ogsaa paa Hospitalet elektriske Straaler, som giver hende Smerter i Underliv og Ryg; er forbavsende indifferent over for Paavirkningerne. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 7/12 1936—2/10 1937. Diagn.: Paranoia, Cancer ventric.

Mange Paavirkningsideer. Hører »en særlig Stemme«, men ikke »den Slags Stemmer, De kender«. Opfører sig upaaklageligt, er meget virksom, arbejder flittigt i Køkkenet.

Paa Grund af en opstaaet Cancer ventriculi overflyttes Pt. til Kommunehospitalets VII Afdeling, hvorfra hun senere overflyttes til Almindelig Hospital, hvor *Døden indtræder 2/1 1938.*

Hos denne Patient kommer i 48-Aarsalderen — 2 Aar efter Menopausens Indtræden — en akut psykotisk Fase til Udbrud. Sygdommen viser sig væsentlig i Form af Hallucinationer med mærkelige Handlinger fra Patientens Side som Reaktion herpaa. Patienten er fuldstændig klar; psykogene eller andre exogene Momenter synes ikke at have været til Stede. Efter ca. $^1/_2$ Aars Forløb synes Psykosen at falde til Ro. Oplysningerne er desværre mangelfulde; men det er formentlig tilladeligt at antage, at der indtræder en Remission af ca. 6 Aars Varighed. Hvor fuldstændig Remissionen er, kan man ikke sige. Derefter kommer en ny psykotisk Fase til Udbrud, som vedvarer til Patientens Død 5 Aar senere (af cancer ventriculi). Det mest fremtrædende i denne Fase er udtalte Paavirkningsideer (elektriske Straaler, »Fjernsyn«); endvidere ses efterhaanden nogen emotionel Afstumpethed, idet Patienten følelsesmæssigt er paafaldende uafficeret af Vrangforestillinger og Paavirkninger. Bortset herfra er hun psykisk velbevaret; beskæftiger sig flittigt. Præpsykotisk synes hun nærmest synton; somatisk er hun Pykniker.

Til dette Tilfælde slutter sig 3 andre, hvor Remissionerne dog er af kortere Varighed. I Tilfælde Nr. 98 begynder Psykosen i 47-Aarsalderen, samtidig med Menopausens Indtræden, med Hallucinationer, paranoide Forestillinger og lettere Paavirkningsideer. Efter et kortere Hospitalsophold synes

der at indtræde i hvert Fald nogen Remission; Patienten klarer sig ude i Livet i et Par Aar. Derefter tager Sygdommen atter Fart og vedvarer, indtil Patienten dør 5 Aar senere muligvis af Pellagra. Symptomerne er under den anden Fase mere massive end under den første, der kommer tydelige Tankepaavirkninger, legemlige Sensationer, ændret Personlighedsfølelse; Patienten er et udtalt Eksempel paa Følelse af »Dobbeltvæsen«. Forløbet er heller ikke under den 2. Fase helt jævnt fremadskridende; et halvt Aarstid inden Dødens Indtræden er Patienten i nogle Maaneder tydelig psykisk bedret.

I Tilfælde Nr. 99 findes et ca. 4 Aar varende neurastenisk Forstadium, inden de egentlige psykotiske Symptomer, Paavirkningsideer, ændret Jegfølelse, kommer til Udbrud. Efter et Aars Forløb indtræder en ufuldstændig Remission af $^1/_2$—1 Aars Varighed, hvorefter Psykosen paany udvikler sig med paranoide Forestillinger, Hallucinationer og legemlige Sensationer. Ved Efterundersøgelsen synes Processen at være gaaet til Ro; Patienten befinder sig i en moderat Defekttilstand med en vis sjælelig Monotoni, Afstumpethed og Tomhed. Hun er leptosom af Legemsbygning og har i sin psykiske Konstitution sikkert visse schizothyme Komponenter.

c) Kronisk progredierende Processer. Denne Gruppe omfatter 32 Tilfælde og udgør saaledes langt Størstedelen af det samlede Antal paranoide Schizofrenier. Man skal dele denne Gruppe i 2 Undergrupper, nemlig *α) langsomt progredierende Processer,* der medfører ringe eller moderat Defekt, samt *β) stærkt progredierende Processer,* der medfører udtalt psykisk Opløsning.

α) Langsomt progredierende Processer. Til denne Gruppe kan henregnes 17 Tilfælde. Gods Halvdelen af disse Patienter har efter et kortere eller længere, eventuelt flere Hospitalsophold atter kunnet udskrives og har derefter kunnet klare sig ude i Livet. Den anden Halvdel er før eller senere blevet kroniske Hospitalspatienter. Man skal først meddele de udskrevne Tilfælde.

Sygehistorie Nr. XXXV.

Født 1875. Ugift Syerske.

Kommunehospitalets VI Afdeling 27/8 1926—21/1 1927. Journal Nr. 122/27. Diagn.: Depressio mentis melancholica, Climacterium, Paranoia climacterialis incipiens?

Ingen kendt Disposition.

Født i Kbhvn., Datter af Arbejdsmand. Fra 17-Aarsalderen ansat i Smørforretning, i en Del Aar som Bestyrerske. Siden har Pt. ernæret sig ved Kjolesyning i Hjemmet for Grossistfirma.

Pt. har altid været stille og indadvendt, har levet mest alene, har ikke brudt sig om at komme sammen med andre Mennesker. Var forlovet i 21-Aarsalderen, hævede selv Forlovelsen, da begges Forældre var imod den.

Menses det sidste $^1/_2$ Aar uregelmæssige med 2—3 Maaneders Mellemrum. Aldrig Graviditet.

Pt. er ved Indlæggelsen rolig, klar, orienteret. Hun forklarer, at hun for et Par Aar siden fra sit Vindue var Vidne til, at nogle unge Mennesker stjal nogle Kolonialvarer nede i Gaarden. Hun vilde selv have meldt det til Ejeren, men inden hun fik det gjort, kom der to Opdagere op til hende og forhørte hende om,

hvad hun havde set til Tyveriet. Siden har hun syntes, at alle Folk altid kikker op til hendes Vinduer og taler om hende. En Herre skal dog allerede tidligere have gaaet og set op til hendes Vindue.

For ½ Aar siden fik hun at vide, at hendes Niece skulde skilles; det tog hun sig meget nær. Hun troede, at Niecens Mand havde begaaet noget strafbart, som hun selv kunde blive anklaget for at have været delagtig i. Hun prøvede at tage Livet af sig med Gas, men blev forhindret ved, at hendes Søster kom.

Nogen Tid efter hørte hun en Aften, hun laa i sin Seng, Lyden som af en Bil, der blev startet, og hørte Stemmer i Gaarden, der holdt Forhør over hende. Hun var nødt til at svare, det var, som om hun var hypnotiseret. De sagde: »Vi skal nok faa hende til at bekende«, og spurgte hende om, hvem hun stammede fra. Først skulde hun bede Fadervor. Hun svarede, at hun paa mødrene Side var en Grüner. Hun blev videre spurgt, om hun holdt meget af sin Forlovede, om hun satte Ægteskabsannoncer i Avisen (har gjort det en enkelt Gang for Løjer). Hun svarede bl. a. at hun var generт og tilbageholdende.

Hun mener, at en Elektriker har sat en Telefonforbindelse til hendes Dørklokke, saa man kan høre, hvad der bliver sagt i Lejligheden. Hun har ofte en Fornemmelse af, at hun bliver elektriseret, naar hun ligger i sin Seng.

De sidste Maaneder har hun været plaget af Synshallucinationer, »som en Film«, ser snart sin Svogers Hoved, snart Heste- og Løvehoveder.

Naar hun gaar ud, mener hun, at nogen gaar efter hende for at udspionere hende; men hun ved ikke, hvad hun har gjort.

Hun gør et ynkeligt, frygtsomt, meget beskedent Indtryk. Smaagræder. Hendes Familie har forklaret hende, at hele hendes Lidelseshistorie skyldes hendes Nerver; men hun mener selv, at det har fundet Sted altsammen.

Obj.: Intet abnormt.

Under Opholdet er Pt. depressiv af Stemning, bekymret, undertiden grædende, stille, faamælt, selvoptaget med spændt iagttagende Ansigtsudtryk. Hun røber ikke paranoide Ideer udover det anførte. Paa Loftet ser hun Streger, som snart bliver til Blomster, snart til Ansigter. Hun nægter Stemmer og Paavirkninger og gør hellerikke noget sikkert Indtryk deraf. Ingen Adfærdsforstyrrelser.

Den depressive Forstemning holder sig ret uforandret. Den første Tid er Pt. ubeskæftiget, senere kommer hun i Gang med Haandarbejde, hvormed hun arbejder ivrigt, næsten for ivrigt. Ønsker ikke Indstilling til Sct. Hans Hospital, hvorfor hun omsider udskrives — til en Søsters Hjem.

16/1 1928. Søsteren møder paa Afdelingen og meddeler, at Pt. siden Udskrivelsen har haft Ideer om at blive »benyttet« med Radio, der vises hende Billeder, Ansigter o. l. Hun mærker Paavirkninger paa hele Legemet.

Socialhjælpers Journal. 1/10 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. syer stadig hjemme for et engros Firma og holder samtidig Hus for 3 Niecer, hvis Forældre er døde. Den ene hjælper med Syningen, de andre har Arbejde ude (den yngste er 19 Aar).

Hjemmet, en 2-Værelseslejlighed, er rigtig pænt.

Katamnese 8/10 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Hun forklarer, at hun efter Udskrivelsen et Par Aar var i Huset hos en gift Niece; hjalp denne lidt med Husgerning, tog sig ellers intet til. De sidste 8 Aar har hun boet sammen med ovennævnte 3 Søsterbørn. Hun har væsentlig passet det huslige Arbejde. I de senere Aar har hun tillige paany syet Kjoler; den ældste af Niecerne gør det meste, men Pt. hjælper hende dog ikke saa lidt.

Pt. er stadig hallucineret. Særlig ser hun Lys og Billeder paa Væggen, hun kan se Bygninger, Personer, ofte Tildragelser, hun faa Dage i Forvejen har talt om; hun

har derfor det Indtryk, at andre kan høre, hvad hun siger. Hun benægter Stemmer; men om Natten hører hun »Brummen fra Dynen« eller Lyd som Pendulslag. Hun kan i sin Seng mærke Hede gennem Kroppen, som om hun laa paa en Varmepude; undertiden mærker hun en roterende Bevægelse i Panden eller Ryggen. Hvad Lyset og Billederne angaar, kunde hun tænke sig, det stammer fra Experimenter med Fjernsyn, som sikkert foretages rundt omkring. Hun er muligvis særlig modtagelig for Elektricitet og trækker derfor Lyset og Billederne til sig. Hun benægter Tankepaavirkninger. Humøret er undertiden noget trykket; hun benægter Angst og Graad.

Pt. fortæller stilfærdigt om sine Symptomer. Hun virker noget forsagt, er lidt ængstelig for Samtalen, ikke egentlig stemningspræget. Hun er noget uprækis i sin Omtale af sine Hallucinationer og Paavirkninger, intet paranoidt System.

Somatisk. Vægt 78 kg, Højde 153 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 21 cm, Index Strømgren: + 0,23.

En medfølgende Søster oplyser: Pt.s psykotiske Symptomer har i det væsentlige bestaaet uforandret siden Udskrivelsen. Pt. er selv overtydet om Hallucinationernes Realitet. Hun har ofte stirret ud af Vinduet eller er gaaet op paa Loftet og har set ud over Tagene for at opdage, hvorfra Paavirkningerne stammer. Hun har talt om, at nu har den og nu den faaet Antenne. Hun har ikke mistænkt bestemte Personer, men har dog paa mere ubestemt Maade tolket det hele som Forfølgelse, har villet søge en Sagfører, er endog gaaet til Politiet for at faa Sagen opklaret. I de sidste Aar er der maaske faldet lidt mere Ro over hende; men Hallucinationer og Sensationer er uforandrede.

Pt. overkommer ikke saa meget Arbejde, som før hun blev syg. Men hvad hun syer, er pænt, og hun er meget flittig. Hun kan stadig gøre Indkøb og føre Husholdningsregnskab. Følger med i Aviser.

Om Pt.s præpsykotiske Habitus oplyser Søsteren udover foranstaaende, at Pt. altid har været meget samvittighedsfuld, flittig, pligtopfyldende, meget sensibel og ærekær. Hun har ikke betroet sig til andre. Hun har aldrig været særlig stemningspræget eller stemningssvingende.

Denne Patient har kun et enkelt Hospitalsophold af nogle Maaneders Varighed ved Psykosens Begyndelse; siden har hun været i Stand til at klare sig ude. Psykosen er i sit Indledningsstadium noget depressivt præget. Ved Siden heraf er legemlige Sensationer, Hallucinationer og ubestemte paranoide Forestillinger til Stede lige fra Psykosens Begyndelse og er formentlig primære Symptomer i Forhold til Depressionen. Under Sygdommens kroniske Forløb svinder Depressionen, medens de andre Symptomer bestaar væsentlig uforandrede og giver Psykosen dens egentlige Præg. Patientens Arbejdsevne kompromitteres kun forbigaaende. Efter nogen Tids Forløb bliver hun atter i Stand til at udføre et ganske godt og efterhaanden ikke helt ringe Arbejde. Efter Hospitalsindlæggelsen har hun dog til Stadighed haft Ophold hos Familie, medens hun tidligere har boet alene. Præpsykotisk maa Patienten antagelig betegnes som schizothym, medens hendes somatiske Index er pyknisk.

De følgende 8 Patienter (Nr. 101—108) har ligeledes alle i Størstedelen af Tidsrummet mellem Psykosens Udbrud og den katamnestiske Undersøgelse kunnet klare sig ude i Livet. 5 af Patienterne er ugifte (respektive Enker) (Nr. 103, 104, 105, 108, 109), bor alene og klarer deres egen Husførelse; 4

af disse faar Aldersrente (Invaliderente), 1 (Nr. 103) ernærer sig selv. Af de 3 gifte er i hvert Fald de 2 (Nr. 102, 106) i Stand til stadig at passe det huslige Arbejde. De enkelte Tilfælde skal kort resumeres.

I Tilfælde Nr. 101 strækker Hospitalsopholdet sig kun over 2 Dage; Kendskabet til Patienten stammer væsentlig fra den katamnestiske Undersøgelse. Patienten bliver syg i Tilslutning til Menopausen med vage paranoide Ideer og depressiv Forstemning. Siden er hun ikke paa noget Tidspunkt psykisk rask. Der kommer ret hurtigt Optræden af Hallucinationer, først Lyde (Bankning i Rørene), senere Stemmer; til Hallucinationerne knytter sig nogle ikke særlig udbyggede Forfølgelsesforestillinger. Endvidere optræder Følelse af Tanketyveri, »Sugning« af Hovedet. Patienten er noget usammenhængende i sine Forklaringer, virker noget afstumpet i sin Optræden og sine Manerer.

Patient Nr. 102 er homologt belastet, idet ogsaa en Søster har Schizofreni. Patientens Psykose er lige fra Begyndelsen karakteriseret ved paranoide Ideer og udtalte Hallucinationer og Paavirkningsforestillinger (Hypnose, Elektricitet, Magnetisme, genitale Sensationer); endvidere ændret Oplevelses- og Jegfølelse (Fornemmelse af at være to Steder paa en Gang, Følelse af at være et Dyr). Patienten udskrives fra Hospitalet efter et Par Maaneders Forløb. Hun efterundersøges 11 Aar senere. Vrangforestillingerne bestaar da uændrede, hun har siden Udskrivelsen maattet flytte talrige Gange for sine Forfølgere. Ved Efterundersøgelsen er hun havnet i Byens yderste Periferi i et usselt Træskur, uegnet til Menneskebolig. Hun er fremdeles hallucineret, bliver bestraalet, hendes Tanker læses. Hun har dog trods alt kunnet bevare sig i Samfundet; hun ernærer sig som tidligere ved Rengøring (Trappevask).

I Tilfælde Nr. 103 viser Psykosen sig under Hospitalsopholdet (ca. $3^1/_2$ Aar) udelukkende ved forholdsvis sammenhængende og systematiserede Forfølgelsesforestillinger. Patienten er forelsket i en ugift Præst, mener, han gengælder hendes Følelser; men forskellige ondsindede Mennesker søger at hindre, at Forbindelsen kommer i Stand bl. a. ved Giftattentater paa Patienten. Efterundersøgelsen, 11 Aar efter Udskrivelsen, viser imidlertid tydeligt, at det drejer sig om en Procespsykose. Vrangforestillingerne er blevet betydelig mere usammenhængende og barokke, Patienten er udtalt hallucineret, stærkt plaget af legemlige Paavirkninger, paa hvilke hun i hvert Fald til Tider reagerer kraftigt (stærk Uro om Natten). Ogsaa hun er flyttet talrige Gange for sine Forfølgere, og ved Efterundersøgelsen finder man hende i en lille sjællandsk Landsby, hvor hun fører en ret kummerlig Tilværelse.

Tilfælde Nr. 104 ligner en Del det foregaaende, blot er det ikke Patientens Præst, der er Genstand for hendes Ægteskabsdrømme, men hendes Huslæge. Patienten viser et udtalt délire d'interprétation; alt, hvad hun oplever, hører, ser, læser etc., sætter hun paa en eller anden Maade i Forbindelse med Lægen. Avisernes Lejlighedsdigte er til hende fra ham, alle de hende omgivende Personer er i Virkeligheden hans Slægtninge, hun hører ham i Fuglenes Kvidren og Lokomotivets Fløjten, hun ser hans Øjne i Stjernernes Blin-

ken etc., etc. Hun indlægges flere Gange paa Hospital inden for et Tidsrum af et Par Aar; Efterundersøgelsen finder Sted 11 Aar efter sidste Udskrivelse. Patienten venter paa dette Tidspunkt stadig fuldt og fast, at den tidligere Huslæge en Dag vil komme og hente hende og gifte sig med hende. Hertil har i Tidens Løb sluttet sig en Del ret aparte Vrangforestillinger, som paa ret fremtrædende Maade præger Patientens Livsførelse og Holdning over for Omgivelserne. Som Følge heraf er det ikke lykkedes at gennemføre nogen personlig Undersøgelse med nærmere psykiatrisk Analyse af Symptomerne. Gennem en Søn har man dog faaet saa udførlige Oplysninger, at man paa Grundlag deraf har ment at kunne henregne Patienten til den her omhandlede Gruppe af paranoide Schizofrenier.

Ogsaa i Tilfælde Nr. 105 træder sexuelt betonede Vrangforestillinger i Forgrunden. Denne Patient føler sig forfulgt og chikaneret af »Herrer«, udspioneret og beluret gennem »Ledninger«, belyst med Straaler. Hendes Oplysninger om tidligere Forhold præges af paranoide Erindringsforfalskninger, der efterhaanden rækker helt tilbage til Oplevelser i Barndommen. Patienten viser Tendens til Miskenden af Omgivelserne, idet hun ikke vil anerkende sine Børn som sine egne. Ved Efterundersøgelsen, 9 Aar efter sidste Hospitalsudskrivelse, synes Vrangforestillingerne at have mistet deres sexuelle Betoning. De samler sig nu om Manden og Børnene samt om religiøse Forhold og præger i nogen Grad Patientens Adfærd. Hun er religiøs-ekstatisk af Væsen, men uden Farve og Friskhed, hun er kronisk hallucineret og inden for Vrangforestillingernes Omraade noget inkohærent i Tankegangen.

Tilfælde Nr. 106 indledes med Hørelseshallucinationer, Beskyldninger af sexuel Art, genitale Sensationer, Paavirkning af Maskiner, »Fotografering« af Hjernen. Symptomerne har i de siden Psykosens Begyndelse forløbne 12—14 Aar været ret konstante med kun ringe Progression af Lidelsen. Ved Efterundersøgelsen anvender Patienten forskellige Neologismer til Forklaring af sine Sensationer, hun virker noget afstumpet og lidt manieret. Stemningen har under hele Psykosen været paafaldende uafficeret.

I Tilfælde Nr. 107 begynder Psykosen med Forestillinger om Forfølgelse og Chikane fra Naboers og Husmedboeres Side. Senere antager Vrangforestillingerne et mere hypochondert Præg, særlig nærer Patienten Frygt for »Dyr« (»Mider«, »Orme« o. l.); hun ser dem overalt i Lejligheden, mærker dem krybe under Huden, hvorfra de skyder sig ud gennem Haarene. Hun plages stærkt af sine Vrangforestillinger og Sensationer, er drastisk i sin Iver for at bekæmpe »Dyrene«. Ved Efterundersøgelsen er Patienten let manieret, men ellers bortset fra Vrangforestillingerne forholdsvis velbevaret.

I det sidste Tilfælde, Nr. 108, har Psykosens Udvikling været meget langstrakt. Allerede i 1914, 39 Aar gammel — Menses var da begyndt at blive uregelmæssige — indlægges Patienten 1. Gang med begyndende Jalousiforestillinger over for Manden, men uden andre psykotiske Symptomer. I de følgende Aar tager Vrangforestillingerne gradvis til, og i 1925 indlægges Patien-

ten paany. Vrangforestillingerne er nu mere udformede, men samtidig ogsaa mere usammenhængende, Patienten er hallucineret og personforvekslende. 1930 indlægges Patienten for 3. Gang og er nu ganske uudtømmelig for de mest fantastiske og barokke Vrangforestillinger og Paavirkningsideer. Stemningsmæssigt viser hun ingen Reaktion over for sine højst besynderlige Oplevelser og Beretninger. Hellerikke i dette Tilfælde er det lykkedes at gennemføre nogen personlig Efterundersøgelse, man maa nøjes med den Oplysning, at Patienten »stadig er syg«. Tilfældet synes dog tilstrækkelig klarlagt gennem de forskellige Hospitalsindlæggelser. I Patientens Familie findes Anlæg for saavel Schizofreni som maniodepressiv Psykose, idet en Broder til Patienten har Schizofreni, en anden Broder maniodepressiv Psykose.

I somatisk Henseende er 2 af disse 8 Patienter Pyknikere (Nr. 101, 102), 3 er Overgangsformer (Nr. 103, 105, 106), 1 leptosom (Nr. 107); Legemstypen kendes ikke for de 2 ikke personlig undersøgte. Om den psykiske Konstitution har man kun Oplysninger i 3 Tilfælde (Nr. 101, 104, 105); ingen af disse Patienter er udprægede hverken i schizothym eller synton Retning.

Efter disse 9 Patienter, der alle er udskrevne og trods deres Psykose har været i Stand til at klare sig ude, skal meddeles 6 Tilfælde, hvor den schizofrene Proces ligeledes kun har medført lettere eller moderate Defekter, men som alle er forblevet paa Hospitalet. Hertil slutter sig 2 Patienter, som er døde paa Hospitalet, inden Efterundersøgelsen har fundet Sted.

Sygehistorie Nr. XXXVI.

Født 1885. Gift med Urmager.

Kommunehospitalets VI Afdeling 26/12 1927—24/1 1928. Journal Nr. 115/28. Diagn.: Paranoia persecutoria climacterialis.

(Senere Tilføjelse: En Datter indlagt Rigshospitalets Afdeling O 7/1—7/2 1936 for Nervosismus constitutionalis.)

Født uden for Ægteskab, Datter af Tjenestepige. Opdraget hos Bedsteforældrene paa Landet. Husassistent. Gift 25 Aar gl.

Menses uregelmæssige det sidste ½ Aar, en Del Hedestigninger, Svedanfald og Paræstesier. 1 naturlig Fødsel.

Manden oplyser: For 1 Aarstid siden blev Pt. paa forskellig Maade chikaneret af Naboerne; disse flyttede for knap 1 Aar siden. Pt. mener nu, at ogsaa de nye Naboer generer hende; hun paastaar, at de belurer hende og bagtaler hende, hun kan høre deres Stemmer. I de sidste 14 Dage har det været særlig galt, hun har været grædende, har næsten ikke turdet være i Lejligheden.

Pt. er ved Indlæggelsen rolig, klar, orienteret. Hun forklarer, at Naboerne beskylder hende for at belure dem. De skælder hende ud for Lure-, Sladder- og Møgkælling o. l. Hun indrømmer, at hun har beluret den første Nabo, »fordi han var saa nederdrægtig«.

Obj.: Intet abnormt.

Paa Hospitalet kan Pt. høre alt, hvad der foregaar i Hjemmet. Hun beklager sig over alle de Mennesker, der forfølger hende og skælder hende ud, de befaler hende at staa op og klæde sig paa, hun skal til Vridsløse eller Horsens Tugthus. Hun føler Oppustethed i Kroppen, mener, at det muligvis ogsaa stammer fra Naboen, »der er noget mystisk ved ham, muligvis traadløst«. Undertiden er hun noget dir-

rende og spændt, gennemgaaende dog fredsommelig, omgængelig, i jævn Stemning. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 24/1 1928. Pt. er her til Stadighed stærkt hallucineret, Stemmerne beskylder hende for alle mulige Ting lige fra hendes 16. Aar, de bruger de skamløseste Udtryk om hende. Undertiden taler Stemmerne om Manden, hvem de beskylder for Bedrageri, siger, han skal straffes. Stemmerne taler dog »skiftevis for og imod«.

Efter et Aars Forløb begynder Pt. at tale om legemlige Paavirkninger, genitale Sensationer, beder, om man vil holde op med at »sætte de Smerter paa hende«.

De første Maaneder reagerer Pt. ret stærkt over for sine Hallucinationer, er vredagtig, bitter. Ret hurtigt falder hun dog til Ro, bliver venlig, omgængelig, flittig til Arbejde.

I 1937 bemærkes i Journalen, at Pt. er den dygtigste Arbejdskraft paa Afdelingen. Hun skjuler i det daglige sine patologiske Oplevelser og Tanker med stor Dygtighed; trænger man ind paa hende, viser det sig dog, at hun stadig er stærkt hallucineret, Stemmerne opfordrer hende til at tage Livet af sig. Hun mener, at hendes ret antagelige Korpulence er kunstigt frembragt.

Katamnese 20/1 1938. Man undersøger Pt. paa Sct. Hans Hospital. Hun udtaler sig villigt om sine Hallucinationer. Hun plages af Stemmer Dag og Nat. Det er særlig en bestemt Kvinde, A. C., der ustandselig taler til hende, skælder hende ud med de sjofleste Udtryk. Hun siger til Pt., at hun ikke har andet at gøre end at tage Livet af sig, hendes Mand vil ikke have hende hjem, og det ved Pt. er forkert, Manden besøger hende hver eller hveranden Søndag. Det er lutter Ondskab og Misundelse fra nævnte Kvindes Side, fordi det ikke er gaaet hende saa godt i Livet som Pt. Nævnte Kvinde er en Skolekammerat af Pt., hun har siden kun set hende en enkelt Gang, nemlig da hun var 18 Aar. Til Grund for det hele mener Pt., at der ligger et Bedrageri, som hun (Pt.) har gjort sig skyldig i, da hun var 16 Aar. Hun paastaar, at hun da i en anden Dames Navn købte et Par Støvler til 12 Kr. til sig selv. Hun har ikke siden hørt noget om denne Sag, før nu hun er kommet her paa Hospitalet. A. C. vil ødelægge Pt.s Hjem og vil holde Pt. paa Hospitalet. Det skal sikkert bruges til et eller andet, maaske politisk; hvad Pt. mener hermed, kan hun ikke forklare nærmere. Pt.s Forfølgerinde taler ikke alene med sin egen Stemme, men bruger ogsaa andres Stemmer, f. Eks. Pt.s afdøde Bedsteforældres Stemmer, hendes Mors Stemme, en Onkels og Tantes Stemme, Sygeplejerskens Stemme, Afdelingslægens Stemme etc.

Vedkommende Kvinde paafører ogsaa Pt. Smerter, »Strejfsmerter«, en Slags Elektricitet. Disse Smerter er af brændende, stikkende Karakter, sidder i Benene, i Armene, ja, overalt, i Overgang ogsaa i genitalia. De plager Pt. forfærdeligt, til Tider er hun ganske stiv i Kroppen.

Ogsaa i Pt.s Tanker blander Forfølgeren sig. »Hun kan godt give mig nye Tanker saa hurtigt, at jeg selv slet ikke kan tænke dem«. »Naar der er noget, jeg gerne vil, kan hun faa mig til at glemme det«.

Pt. føler sig fuldstændig i vedkommende Kvindes Vold. Hun sammenligner Forholdet med Forholdet mellem Mester Jakel og hans Dukker. Ikke alene hun selv, men ogsaa de andre Ptt. er i den samme Kvindes Magt.

Pt. er uden Sygdomserkendelse, er ganske overtydet om sine Hallucinationers og Vrangforestillingers Realitet. Ogsaa under Samtalen blander Hallucinationerne sig ind, skælder Pt. ud, fordi hun udtaler sig til Lægen.

Hun er klar, orienteret. Naturlig i Tale, Sætningsbygning og hele Adfærd under Samtalen. Ved Samtale om neutrale Emner er hun naturlig, samlet, fornuftig, giver gode Oplysninger om sit tidligere Liv. Er ikke dement, viser ingen Tegn paa begyndende Senium.

Om sin tidligere sjælelige Habitus forklarer hun, at hun som ung var genert og tilbageholdende. Hun og Manden har altid levet godt sammen; de har levet meget stille, Pt. har aldrig haft særlig Lyst til at omgaas andre Mennesker. Hun har altid været noget indeslutet, tilbøjelig til at spekulere over Modgang. Hun mener, at hun har været let paavirkelig, følsom, let til Taarer.

Somatisk. Kraftig, sværlemmet. Næse relativ lang, Ansigtet ovalt. Vægt 82 kg, Højde 163 cm, Brystbredde 29 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,85.

Sygeplejersken oplyser: Pt. er i sin daglige Adfærd ganske naturlig. Hun udfører et stort og dygtigt Arbejde i Køkkenet. Hun taler aldrig spontant om sine Hallucinationer eller Vrangforestillinger. Hun læser Aviser, følger med i alt, taler paa naturlig Maade med Medpatienterne.

10/4 1938. Manden oplyser: Pt. har altid været nervøs, har lidt af »Tyktarmskatarrh«, hun har været rastløs, urolig i sine Bevægelser, nærtagende, tilbøjelig til at spekulere. Hun skal ikke have været mistænksom, hidsig, opfarende eller egocentrisk præget.

Naar han besøger hende, er hun ogsaa over for ham naturlig ved Samtale om neutrale Emner. Hun følger med i og er interesseret i hans og Familiens Forhold.

Det fremherskende i denne Patients Sygdomsbillede er kronisk Hallucinose, legemlige Sensationer og Tankepaavirkninger. Patienten udlægger sine Hallucinationer og Paavirkninger paranoidt; men videre forgrenede Vrangforestillinger røber hun ikke. I Sygdommens Begyndelsesstadium reagerer hun ret stærkt over for sine Hallucinationer; senere lærer hun fuldt ud at beherske sine sygelige Oplevelser, hun er ved Efterundersøgelsen velbevaret og i Stand til at udføre et godt Arbejde i Hospitalets Køkken. Man ser her noget af det samme Fænomen (»Schaltung«), som man har omtalt foran for Nr. XXXII's Vedkommende. Patientens somatiske Konstitutionstype er udtalt pyknisk; i psykisk Henseende er hun sikkert overvejende schizothym.

I de følgende 5 Tilfælde ses særlig i de 2 første (Nr. 109, 110) en forholdsvis ringe Destruktion af Personligheden. I Tilfælde Nr. 109 udvikler Psykosen sig lidt efter lidt med en Del noget forvirrede, paranoide Vrangforestillinger, Hallucinationer, legemlige (genitale) Sensationer og Tankepaavirkninger (»Tankeoverføring«). Efter $^1/_2$ Aars Forløb gøres et mislykket Forsøg paa at udskrive Patienten. Ved Efterundersøgelsen er hun i Besiddelse af væsentlig de samme Vrangforestillinger som tidligere, hun omtaler dem paa en uklar, vævende, forblommet Maade. Der bestaar en paafaldende Kontrast mellem hendes stærke Krav om Udskrivning og »Oprejsning« og den Omstændighed, at hun selv intet foretager sig i den Retning, men venter, at en ikke nærmere defineret »Kreds« uden for Hospitalet »arbejder« for hende. Hun er kronisk hallucineret. Iøvrigt er hun psykisk velbevaret, bærer Præg af Kultur og Intelligens, kan underholde sig naturligt om neutrale Emner, er i Stand til at foretage Udflugter og Smaarejser paa egen Haand. Hun er pyknisk af Legemstype og har i sin psykiske Konstitution en Del syntone Træk.

Det mest fremtrædende i Tilfælde Nr. 110 er legemlige Sensationer (Lysstraaler, Magnetisme, Røntgenstraaler); endvidere er Patienten hallucineret, føler sig forfulgt og udspioneret. Ved Efterundersøgelsen synes Patienten

at have fundet sig nogenlunde til Rette i et Vaneliv paa Hospitalet, hun er beskæftiget med det samme Arbejde fra Morgen til Aften, holder sig ret isoleret, tager aldrig Del i Hospitalets Adspredelser. Hun rummer uden Tvivl stadig paranoide Vrangforestillinger, men er yderst afvisende og forbeholden ved Udspørgen herom. Mere fremtrædende psykotiske Symptomer røber hun iøvrigt ikke. Hun er leptosom af Legemsbygning og præpsykotisk overvejende schizothym.

De følgende 3 Patienter, Nr. 111—113, er ved Efterundersøgelsen psykisk noget mere medtagne. I Tilfælde Nr. 111 viser Psykosen sig i sit Indledningsstadium ved udtalte Jalousiforestillinger over for Manden, men frembyder iøvrigt ingen sikre schizofrene Træk. Patientens Vrangforestillinger synes efter det oplyste grundløse, omend Manden adskillige Aar tidligere har været hende utro; hun udskrives efter et kortere Hospitalsophold. Knap 3 Aar senere indlægges Patienten paany, og denne Gang er Symptomerne mere udtalte. Hun er hallucineret, hvad hun ikke var tidligere, hun fortæller en ret usandsynlig Historie om en Mand, hun i Mellemtiden har staaet i Forhold til, men som nu forfølger hende i Ledtog med Ægtemanden, og som om Natten kommer og »generer« hende. Hun er ændret i sit Væsen, er vredagtig og udskældende. I de følgende Aar skrider Sygdommen yderligere frem, og ved Efterundersøgelsen viser Patienten sig i Besiddelse af talrige uindfølelige, usammenhængende, paranoide og megalomane Forestillinger. Hun forfølges af »Skurke«, hendes Børn og Børnebørn er indespærrede og pines i Hospitalets Kældre; samtidig kalder hun sig »Storherskerinde«, ejer Milliarder, har gjort Kronprinsen til »Guldprins«. Hun er affektivt afstumpet, viser ingen til Vrangforestillingernes Indhold svarende Affekt. Hun er kronisk hallucineret og paavirket af Straaler. Ved Siden heraf er hun ret flittigt beskæftiget, holder selv den Stue, hvorpaa hun ligger, er ordentlig med sin Person, viser ingen fremtrædende Adfærdsforstyrrelser, kan give korrekte Oplysninger om sit tidligere Liv. Af Legemstype er hun leptosom. Om hendes præpsykotiske Habitus er oplyst, at hun har været nervøs, affektlabil, indesluttet, egocentrisk, har haft Ambitioner, »altid set op til noget stort«. En Datter af Patienten er under Forløbet af Patientens Psykose blevet indlagt paa Sindssygehospital lidende af en hebefren Schizofreni.

Patient Nr. 112's Psykose viser straks fra Begyndelsen udtalte legemlige Sensationer (Elektricitet), usammenhængende, barokke Vrangforestillinger og Hallucinationer. Ved Efterundersøgelsen godt 13 Aar senere frembyder Patienten det typiske Billede af en moderat defekt, kronisk schizofren Anstaltspatient. Hun møder op dekoreret med en Kæde af gamle Kastanjer om Halsen; i Haanden har hun en lille Haandtaske, stoppet med forskellige ligegyldige Ting, men som for hende har hver deres symbolske Betydning. Hun kan bestille lidt i Køkkenet; men mest sidder hun paa en Trappe optaget af sine Hallucinationer. Hun har en Del vage, usammenhængende, paranoide Forestillinger, er følelsesmæssigt afstumpet. Hun svarer adæquat paa Spørgsmaal og er nogenlunde i Stand til at føre en Samtale om neutrale Emner lig-

gende inden for hendes nærmeste Horizont. Hendes Legemstype er pyknisk; præpsykotisk angives hun at have været noget indesluttet og trættekær.

Ogsaa Patient Nr. 113 viser straks fra Begyndelsen elektriske Paavirkninger, Hallucinationer og barokke paranoide Ideer. Forløbet er jævnt fremadskridende. Ved Efterundersøgelsen er hendes Forestillingsindhold stærkt præget af hendes aparte paranoide og megalomane Vrangforestillinger, som meget hurtigt gør sig gældende, saa snart man taler med hende. Hun er kronisk hallucineret, stærkt paavirket af Elektricitet, hendes Tanker stjæles, hun er følelsesmæssigt afstumpet, afglidende og inkohærent i sin Tankegang. Hun er nogenlunde naturlig i sin ydre Optræden, kan beskæftiges med Væv-ning. Somatisk er hun leptosom, præpsykotisk betegnes hun som noget indesluttet, selvhenførende, har altid »ønsket sig noget højere«.

De to Patienter, der dør inden Efterundersøgelsen (Nr. 114, 115) dør begge af Cancer. Nr. 114's Psykose udvikler sig langsomt med Selvhenføringsforestillinger, senere mere udformede paranoide Ideer, Hørelses- og Lugthallucinationer samt Tankepaavirkninger. Allerede ved Psykosens Begyndelse ses Antydning af legemlige Sensationer, idet Patienten ved Indlæggelsen gør voldsom Modstand mod at komme i Bad, fordi hun tror, det er et elektrisk Bad. Døden indtræder 4 Aar efter første Indlæggelse. I det sidste Tilfælde, Nr. 115, indtræder Døden 10 Aar efter første Indlæggelse. Ogsaa dette er en langsomt udviklet paranoid Psykose med kronisk Hallucinose og sikkert ogsaa Følelse af legemlig Paavirkning. Patientens Vrangforestillinger bliver under Forløbet stedse mere aparte og uindfølelige, hendes Væsen faar efterhaanden et noget stivnet og stereotypt Præg.

β) Stærkt progredierende Processer. Den schizofrene Proces har i de Tilfælde, der her skal omtales, medført mere eller mindre udtalt psykisk Opløsning. De fleste Patienter i denne Gruppe er straks efter første Indlæggelse blevet kroniske Hospitalspatienter. Enkelte er blevet udskrevet, men senere atter indlagt for derefter at forblive paa Hospitalet; ingen har varigt kunnet klare sig ude i Livet. Godt Halvdelen af Patienterne er endnu i Live ved Efterundersøgelsen, Resten er døde under Forløbet af Psykosen.

Man skal først omtale de Patienter, der endnu lever.

Sygehistorie Nr. XXXVII.

Født 1877. Gift med Søfyrbøder.

Kommunehospitalets VI Afdeling 12/5—6/6 1925. Journal Nr. 883/25. Diagn.: Psykosis climacterialis paranoides.

Ingen kendt Disposition.

Menopause for ½ Aar siden. Har født 2 Gange.

Pt. overflyttes fra Bispebjerg Hospital, hvor hun blev indlagt i Gaar, fordi hun om Natten havde forsøgt at springe ud af Vinduet.

Manden oplyser: Pt.s Sygdom har udviklet sig i Løbet af de sidste ¾ Aar med Hørelses- og Lugthallucinationer.

Pt. er ved Indlæggelsen klar, orienteret. Hun gør et ængsteligt Indtryk, fortæller prompte, hvad der plager hende: Hun forfølges alle Vegne af 3 Kvinder, den

ene af dem var det, der i Oktober Maaned standsede hendes Blødninger, den anden, der boer i Lejligheden over hende, beskylder hende for at have lagt Troldtøj i Kakkelovnen for at forgive vedkommende Kvindes Mand, den tredie har lagt alt muligt »Djævelskab« i hendes Seng, saa hun mærker en Stikken og Prikken i hele sit Legeme. At hun har været urolig i den sidste Tid, skyldes alle disse Ting, idet hun stadig maa ud af Sengen for at passe paa, at hendes Plageaander ikke overlister hende.

Obj.: Intet særligt udover moderat perifer Arteriosclerose.

Under Opholdet er Pt. usikker, urolig, ængstelig, hører sine Plageaander paa Gangen, mærker Gaslugt og Lugt af Saltsyre i Værelset, saa hun næsten er ved at kvæles; har mange Fornemmelser, »Dødsstivhed i Ansigtet« o. a.

Hun udvikler sine paranoide Forestillinger yderligere, mener nu, at de omtalte 3 Kvinder har forfulgt hende de sidste 3 Aar; de giver sig af med »sort Kunst« og »Trolddom«, sender Straaler om Natten paa hende fra Loftet, har søgt at forgive hende, har lagt et hvidt Pulver paa Maden, og naar hendes Mand talte til hende, blev hendes Læber tykke. En Overgang havde de »helt frigjort Manden«; de rakker hende ned overalt, f. Eks. i Butikkerne. Hun tror, hun skal dø, hendes Hjerte og Puls slaar ikke rigtigt mere.

Særlig i Begyndelsen er hun ulykkelig og grædende; senere mindre affektpræget. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 6/6 1925. Pt. taler den første Tid meget om, at hun skal dø. Hun har Fornemmelse af, at hun ikke kan faa Vejret, hun kan mærke, at Blodet løber fra Hjertet, hun skal ligge og snøfte, da Hjertet skal »snøftes op«. Undertiden vil hun ikke spise, fordi hun allerede kan mærke Dødsstivheden, eller fordi hun mener, at hun samme Dag skal henrettes.

Hun er stærkt hallucineret, Stemmerne bagtaler hende og skælder hende ud, siger, at hun har Syfilis, at hun hypnotiserer de andre Patienter til at blive syge, at hun skal have en stor Straf. Ofte ligger hun med Tæpperne over Hovedet, selv paa de allervarmeste Dage. Hun er ogsaa lugthallucineret, mærker Os og Lugt i Stuen. Hun bliver paavirket med Elektricitet, og fra August 1925 begynder hun ogsaa at tale om, at hendes Tanker paavirkes, de bliver hypnotiserede ved Hjælp af et »Periskop« eller noget saadant.

Ængstelig, usikker af Stemning, rastløs; hvis hun ikke ligger gemt under Tæpperne, løber hun paa Gulvet og til Dørene.

I de følgende Aar forværres Tilstanden. I visse kortvarige Perioder kan hun være ret naturlig og fornuftig i Adfærd, beskæftiget med Syning. Overvejende er hun dog stærkt behersket af Hallucinationer, snart autistisk med pludselige Impulsioner, snart planløst urolig, udskældende, ganske utilgængelig, kun svarende med Skældsord og Obscøniteter. I December 1926 klipper hun en Dag pludselig sine Fletninger af med en Saks, hun har tilegnet sig fra en Medpt.; det lykkes ikke at faa hende til at motivere sin Handlemaade.

Efter 5—6 Aars Forløb kommer der mere Ro over Pt., kun af og til Raptus med Udskælden, sikkert hallucinatorisk betinget. Hun er oppegaaende, kan klare sig selv, men er ret griset og nusset. Er ganske ubeskæftiget, svarer som Regel afvisende og uforstaaeligt, naar man henvender sig til hende. Har talrige aparte Ceremonier, hvorunder hun taler med sig selv. Putter noget, hun fanger i Luften, ned i Varmeapparatet. Ligesaa putter hun i Luften fangede Ting ned i Kloaken i Gaarden. Man kan ikke tale med hende om disse Ting; men det fremgaar af spontane Bemærkninger, at det bl. a. er Hugorme, som hun fanger og putter af Vejen; »uh, der sad et Hugormebid«, raaber hun jævnlig, idet hun griber »Ormen«.

Katamnese 25/2 1937. Man undersøger Pt. paa Sct. Hans Hospital.

(Sted?) »Tugthuset«. Hun anslaar Aarstallet til 1929. Undertiden kan hun svare adæquat, oftest dog inadæquat, i hvert Fald glider hun hurtigt over i en sammen-

hængsløs, uforstaaelig Talestrøm. Hun kan ikke give Oplysninger om sit tidligere Liv. (Hvor født?) »Her i Tugthuset«. Paa Spørgsmaal om Børn siger hun, at hun har to, en Dreng og en Pige, paa 18 og 19 Aar. De ligger i Kister, en paa Vestre Kirkegaard, en i Kapellet. De er ikke døde; hun taler til Stadighed med dem, de siger: »Mor, nu kommer vi snart«.

Da en Husmedhjælper gaar gennem Stuen, giver hun sig pludselig til at skælde voldsomt ud og truer efter hende. Det lykkes ikke at faa fat i, hvad hun siger.

Under Samtalen sidder hun stadig og griber ud i Luften eller samler imaginære Ting op fra Gulvet, ruller dem sammen i Haaanden, kaster dem paany ud i Luften eller ned i en Vandkaraffel, der staar paa Bordet. Det lykkes ikke at faa Oplysning om, hvad hun fanger.

Flere Gange under Samtalen bliver hun pludselig og umotiveret vredladen og afvisende.

Somatisk: Pyknisk Ansigtsform, Næsen bred, lidt plump. Epigastrisk Vinkel af moderat Bredde, moderat Fedtlag paa Underlivet. Hænder brede, korte. Huden fin, hvid. Vægt 70 kg, Højde 160 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,03.

Som nærmeste Paarørende har Hospitalet opført en kvindelig Bekendt af Patienten. Man opsøger vedkommende for at faa Oplysning om Disposition og præpsykotisk Habitus. Hun ønsker ikke at udtale sig, men henviser til Manden. Da han imidlertid er gift paany, undlader man at opsøge ham.

Denne Patient viser straks fra Psykosens Begyndelse udtalte Processymptomer, legemlige Sensationer af forskellig Art, Tankepaavirkninger og den usikre, raadvilde, ængstelige »schizofrene Grundstemning«. Processen fører i Løbet af 5—6 Aar til Terminalstadiet med sjælelig Opløsthed, sammenhængsløs Tankegang, manglende Evne til Rapport med Omgivelserne og til at beskæftige sig.

De følgende 7 Tilfælde forholder sig paa væsentlig samme Maade. De er ordnede efter Graden af den psykiske Destruktion, saaledes at man først meddeler de Tilfælde, der staar nærmest ved den foregaaende Gruppe, dernæst de Tilfælde, der som ovenanførte Eksempel viser den destruerende Proces i dens fulde Udstrækning.

Patient Nr. 116 indkommer med zelotypiske Vrangforestillinger, Manden er ved at søge sig en ny Kone, han og med ham et helt Komplot vil rydde Patienten af Vejen. Hun er hallucineret, føler sig legemligt paavirket, Forfølgerne borer Syle og andre Instrumenter ind i hende om Natten. Efter et første Klinikophold udskrives Patienten, men indlægges paany efter 5 Maaneders Forløb med de samme Symptomer og fremsætter nu tillige en Del fabulerende, usammenhængende, paranoide Vrangforestillinger. Patientens Psykose har den første Tid et vist Stemningspræg; hun er uhyre loquax med en vis Gemytlighed, gør Løjer, svinger let over i kortvarig Graad og Depression. Samtidig har Patienten dog de ovenomtalte Symptomer, Stemningen er uden Dybde, Opstemtheden synes ikke saa udtalt, at den kan motivere det springende og usammenhængende i Patientens Tankegang, endelig forsvinder Stemningspræget forholdsvis hurtigt; man har derfor ikke fundet det berettiget at henregne Psykosen til de atypiske Schizofrenier. Ved Efterun-

dersøgelsen er Patienten delvis orienteret, man kan nogenlunde føre en Samtale med hende; men saavel med Hensyn til daglig Adfærd som med Hensyn til emotionelle Liv, Interesser og hele sjælelige Indhold viser hun en tydelig psykisk Reducerethed. End ikke sine Børn synes hun at bekymre sig om, erindrer ikke deres Antal. Hvad Hallucinationer og Vrangforestillinger angaar, er hun vag, vævende, delvis uforstaaelig i sine Udredninger. En Broder til Patienten har en paranoid Schizofreni. Somatisk er Patienten Pykniker.

I Tilfælde Nr. 117 begynder Psykosen med Ideer om Efterstræbelse, Hallucinationer og legemlige Paavirkninger, tildels af sexuel Art. Under Psykosens videre Forløb antager særlig Patientens Paavirkningsforestillinger mærkelige Former, der antagelig maa tages som Udtryk for en betydelig ændret Jegfølelse og Oplevelsesmaade. Ved Efterundersøgelsen befinder Patienten sig i et autistisk-hallucinatorisk Slutstadium; det lykkes ikke at komme i nærmere Kontakt med hende.

Patient Nr. 118 viser ved første Indlæggelse (1927) kun Selvhenføringstilbøjeligheder og vage paranoide Ideer, som hun dækker over og delvis slaar hen som Nervøsitet; hun udskrives efter et kort Klinikophold. Det første halve Aar efter Udskrivelsen er Patienten i Stand til at passe sit Arbejde; men derefter maa hun give op. Psykosen progredierer, og ved næste Indlæggelse, der finder Sted 1933, viser hun talrige usammenhængende, ganske barokke Vrangforestillinger. Ved Efterundersøgelsen (1937) er hendes Vrangforestillinger om muligt endnu mere uindfølelige og fantastiske, hun er uden emotionelt Liv, ubeskæftiget, interesse- og initiativløs. Hendes somatiske Index er pyknisk; men en kolossal Fedme synes ved Maaling at tilsløre de virkelige Forhold og peger snarest i dysplastisk Retning.

Patient Nr. 119 frembyder i Psykosens Begyndelsesstadium vage Forestillinger om Forfølgelse og Efterstræbelse. Hun er udpræget raadvild, ængstelig, usikker, ulykkelig og grædende, kan ikke finde ud af alt det fremmede og mærkelige, der foregaar omkring hende og med hende. Diagnosen psykogen Sindslidelse ventileres, antagelig fordi Patienten synes at antyde en Forelskelse i en fremmed Mand. Under Hensyntagen til Psykosens senere Forløb er det dog formentlig rigtigere at opfatte det anxiøse Præg som en særlig markant Form for den foranomtalte »schizofrene Grundstemning«, en Angst og Uhyggefølelse, som den frembrydende Psykose og ændrede Oplevelsesmaade foraarsager. Under Psykosens videre Udvikling gennemgaar Patienten først et Stadium med Uro, Modstræben, Spisevægring, Hallucinationer og legemlige Paavirkninger; samtidig svinder Angstpræget, hendes emotionelle Reaktioner bliver inadæquate, Tankegangen inkohærent. Derefter gaar Patienten over i et typisk schizofrent Slutstadium med emotionel Affladning, Initiativløshed, psykisk Inkohærens og Tomhed. Somatisk er hun leptosom; præpsykotisk betegnes hun som noget vanskelig omgængelig, egocentrisk og affektivt præget, men synes iøvrigt ikke karakteristisk hverken i schizothym eller synton Retning.

I Tilfælde Nr. 120 har Psykosen en snigende Begyndelse. Patienten ind-

lægges første Gang i 1918 (42 Aar gl.); hun er baade hallucineret og i Besiddelse af paranoide Vrangforestillinger, men dækker herover ved en yderst reserveret og afvisende Holdning. Hun udskrives efter knapt 5 Maaneders Forløb. Hun indlægges næste Gang i 1924; Psykosen er i de forløbne Aar skredet fremad og har i høj Grad kompromitteret Patientens Livsførelse. Hun er paa Hospitalet stadig meget forbeholden og afparerende, men utvivlsomt baade hallucineret og legemligt paavirket. Under Psykosens videre Udvikling bliver Patienten tiltagende autistisk, absorberet af sine Hallucinationer, sjusket med sit Ydre, stereotyp og monoton i hele sit Væsen og hele sin Adfærd. Ved Efterundersøgelsen er hun præget af sjælelig Tomhed og emotionel Affladning, hun kan nok svare adæquat, men er ude af Stand til at føre nogen egentlig Samtale. Hendes Legemsbygning er leptosom.

Det mest fremtrædende i Tilfælde Nr. 121 er udtalte legemlige Sensationer, delvis sexuelle, og Hallucinationer. I ca. 5—6 Aar er Sygdommen i Proces; de legemlige Paavirkninger antager mange højst ejendommelige Former, samtidig finder en tiltagende Opløsning af Patientens intellektuelle Funktioner Sted. Derefter gaar hun over i et Slutstadium med kronisk Hallucinose, sjælelig Monotoni og Opløsthed; hun er vanskelig at føre nogen Samtale med paa Grund af psykisk Inkohærens og Neologismer. Den somatiske Index er pyknisk; men ogsaa denne Patient er umaadelig fed og sikkert i Virkeligheden af dysplastisk Type. Med Hensyn til præpsykotisk Habitus er hun smaatbegavet; har altid været vanskelig omgængelig, let forurettet, opfarende, men iøvrigt typologisk ukarakteristisk.

Det sidste Tilfælde i denne Gruppe, Nr. 122, er ligesom det foregaaende karakteriseret ved talrige, ganske barokke Sensationer og Vrangforestillinger, nærmest et »fysikalsk Paavirkningsdelir« *(Wimmer);* endvidere giver Patienten Udtryk for Tankepaavirkninger. Efter at Sygdommen har været i Proces i ca. 7 Aar, gaar Patienten over i et stillestaaende, manieret og stereotyperet Terminalstadium. Hun er ude af Stand til at føre nogen Samtale, er paralogisk, afglidende, inkohærent. Saavel hendes somatiske som psykiske Konstitutionsform er ukarakteristisk.

I 7 af de Tilfælde, hvor den schizofrene Proces har vist tydelige Tegn paa Destruktion, er Patienterne døde under Forløbet af Psykosen inden Efterundersøgelsen. I 4 Tilfælde er Dødsaarsagen Mave-Tarmlidelse, i 1 Tilfælde Lungetuberkulose, i 1 Tilfælde morbus cordis chronicus med Inkompensation og i 1 Tilfælde et inkarcereret Inguinalhernie.

Som Eksempel skal man meddele et Tilfælde, hvor de dyspeptiske Forstyrrelser antagelig er af pellagrøs Oprindelse.

Sygehistorie Nr. XXXVIII.

Født 1877. Gift med Skomager.

Kommunehospitalets VI Afdeling 10/9—6/10 1923. Journal Nr. 1898/23.

En Søster har lidt af Besvimelsesanfald. Ingen kendte Tilfælde af Sindslidelse i Familien.

Født og opdraget i Provinsby, Datter af Garver. Husassistent. Gift 19 Aar gl.

Menses den senere Tid uregelmæssige. Har født 6 Gange.

Pt. er ved Indlæggelsen urolig, ængstelig, løber bort, da Lægen kommer for at optage Journal. Hun er klar, orienteret. Forklarer, at Naboerne har stjaalet Gas og Elektricitet fra hende det sidste Aar (fælles Maaler, boer i Husvildebarak); har i det hele haft en Del Vrøvl med Nabofamilien. I de sidste Dage har Naboerne sprøjtet gaslignende Stoffer gennem Vægge og Loft. Pt. mener, det er en Hævn, fordi hun har lukket for den fælles Gasledning. I Nat hørte hun Naboerne tale om, at ogsaa Manden skulde slaas ihjel med Gas.

Obj.: Udtalt Adipositas. Iøvrigt intet abnormt.

Da Stuegangen næste Dag kommer, skriger Pt. ængsteligt op, tror, hun skal slaas ihjel, taler om, at hun bliver sprøjtet i Underlivet, det er maaske Syfilis. Hun hører Tale om, at det maaske skal gaa Børnene paa samme Maade. De første Dage er Pt. i det hele meget urolig, ængstelig, hallucineret, flere Gange farer hun pludselig skrigende gennem Afdelingen, raabende paa Politi.

Senere falder hun mere til Ro, men er dog stadig usikker og ængstelig. Mener, at der ogsaa her sprøjtes noget ind gennem Væggen, motiverer det med, at hun har Hovedpine. Hun er personforvekslende; Nabopatienten ligger under falsk Navn, egentlig hedder hun Fru Lux; Pt. er bange for, at hun vil gøre hendes Datter Fortræd.

Bortset fra den nævnte Usikkerhed og Ængstelighed er der ingen Forandring af Stemningen. Pt. er samlet, Talen naturlig, hun taler fornuftigt om indifferente Ting. Udskrives efter Mandens Ønske mod Hospitalets Raad.

Kommunehospitalets VI Afdeling 13/10—25/10 1923. Journal Nr. 1898/23.

Pt. indlægges ved Politiets Hjælp. Hun er som tidligere ganske optaget af den Ide, at en Mand i Nabolejligheden — vist en Belysningsassistent, en ældre Mand, som hun iøvrigt ikke rigtig har set — og hans Kone vil dræbe hende, Manden og deres lille Datter. Han strør Dynamit ned gennem Loftet og Væggene, saa hun stadig maa vaage over Manden og Datteren. Hun har ofte selv faaet noget Dynamit i Munden, hvor det sætter sig paa og mellem Tænderne. Hun hører den omtalte Nabo aftale forskellige Voldshandlinger med Konen, saaledes vilde han i Dag dræbe hendes lille Datter Kl. 10 Fm., hvorfor hun traf Foranstaltninger til at faa hende hentet fra Skolen. Paa Grund af alle disse Fortrædeligheder stillede hun, Manden og Datteren i Dag paa Politistationen og forlangte at komme af med Livet.

Pt. er ikke angst, smiler af og til, gør under sine Forklaringer, som mest kommer spontant, et velovervejet Indtryk. Hun erklærer, at hun aldeles ikke er sindssyg, det er sandt altsammen. Pludselig spørger hun umotiveret, om man vil dræbe hende her, men gør hellerikke under dette Spørgsmaal noget ængsteligt Indtryk. Er ganske klar og orienteret.

Under Opholdet er Pt. undertiden noget urolig og ængstelig, men gennemgaaende er hun rolig, smilende, svarer ganske frejdigt og kvikt. Er stadig fuld af Ideer om alt, hvad der skal gøres ved hende, aabenbart begrundet i Hørelseshallucinationer. 2 Gange har hun hørt, at Lægerne vil lægge en Strikke om Halsen paa hende for at faa hende væk, saa vil de sprætte hende op og bruge hende til Undersøgelse; men hvis man ikke kan faa Liv i hende igen, synes hun alligevel, det er lidt slemt. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 25/10 1923—† 10/5 1926. Diagn.: Dementia paranoides, Gastroenteritis. Ogsaa her talrige paranoide Forestillinger. Mener, hun skal skydes, noget ondt truer Manden og Datteren. Talrige Hallucinationer; ofte skælder hun stærkt ud paa Stemmerne, de befaler hende at gøre de mærkeligste Ting, som hun protesterer imod, hun vil ikke lave »Filmsnumre«. Mange legemlige Sensationer, der drysses Krudt ned fra Loftet, hun bliver beskudt franeden op i Livmoderen, bliver »prøvet med Elektricitet«, der er Varme og Dynamit i Hovedpuden etc.

Medens hun under Begyndelsen af Opholdet er ret rolig, undertiden endda tilbøjelig til at indse det sygelige i Vrangforestillingerne, bliver hun efterhaanden jævnt daarligere, løber paa Gulvet, skælder ud paa Stemmerne, maa flyttes til urolig Afdeling. Vrangforestillingerne bliver stedse mere barokke. I Begyndelsen af 1926 bliver hun spisevægrende, maa sondemades, »har ingen Mund, alt er Guld«, der bliver strøet Guld ned over hende. Bliver urenlig.

Den første Tid af og til noget angstpræget; senere taler hun ret affektløst eller med inadæquat Affekt om sine Forfølgelser, taler f. Eks. smilende og ret gemytligt om Skydningen.

I Foraaret 1926 faar hun stærke Diarrhoe'er og Opkastninger. Den legemlige Tilstand sløjer stærkt af. Der kommer visse neurologiske Symptomer, konvergent Skelen, Tremor af Hænderne, Rigiditet af Extremiteterne samt v-sidig Babinskirefleks. Under tiltagende Marasme indtræder Døden.

Sektion viser intet makroskopisk abnormt.

Psykosen udvikler sig i dette Tilfælde ret hurtigt med Hallucinationer, legemlige Paavirkninger og Forestillinger om personlig Efterstræbelse. Stemningen er den første Tid præget af Angst, Usikkerhed, Raadvildhed, der dog hurtigt viger for en indifferent eller inadæquat Stemning. I Løbet af faa Aar forværres Patientens Tilstand kendeligt, hun maa flyttes til urolig Afdeling, Vrangforestillinger og Sensationer bliver paafaldende barokke. Patienten bliver urenlig og spisevægrende. Herunder udvikler der sig stærke Diarrhoe'er og Opkastninger samt forskellige neurologiske Symptomer, altsammen antagelig som Udtryk for en pellagrøs Lidelse. Døden indtræder ca. 3 Aar efter Psykosens Begyndelse.

Ogsaa i det følgende Tilfælde, Nr. 123, er det muligt, at Døden skyldes Pellagra. Patienten har den sidste Tid, hun lever, Pigmentationer paa de karakteristiske Steder; Muligheden af en Morbus Addisonii ventileres (man var den Gang endnu ikke opmærksom paa den ikke sjældne Forekomst af Pellagra hos kronisk sindssyge); men ved Sektionen findes i hvert Fald intet sikkert makroskopisk abnormt ved Binyrerne. — Patientens psykiske Lidelse begynder ret pludseligt under en Rejse med Hallucinationer og paranoide Forestillinger. Patienten er ængstelig, usikker, deprimeret og grædende. Hun er til at begynde med ikke helt uden Sygdomserkendelse, og, naar Hallucinationerne er mindre udtalte, svinder Angsten og den trykkede Stemning, hvoraf fremgaar, at der ikke foreligger nogen egentlig primær Stemningsanomali. Elektriske Sensationer træder hurtigt til og bliver snart meget plagsomme for Patienten. I Løbet af et Par Aar udvikler der sig endvidere talrige, ganske barokke, konfabulerende, paranoide og megalomane Vrangforestillinger. Patientens almene Væsen ændres efterhaanden kendeligt; hun, der tidligere var elskværdig og kultiveret, et flittigt og aktivt Menneske, bliver vredagtig og brutalt aggressiv, hendes Stemningsliv inadæquat, hun mister Evnen til at beskæftige sig. Døden indtræder ca. 4 Aar efter Sygdommens Begyndelse, endnu medens Psykosen gør Indtryk af at være i Proces.

I Tilfælde Nr. 124 er i Journalen kun oplyst, at Patienten lider af stærke

Diarrhoe'er de sidste Uger inden Dødens Indtræden. Det er muligt, at det ogsaa i dette Tilfælde har drejet sig om Pellagra; men noget nærmere kan ikke siges herom. Patientens Psykose er et udtalt Tilfælde af »fysikalsk Paavirkningsdelir«; den er under Forløbet jævnt fremadskridende. Døden indtræder 3½ Aar efter Indlæggelsen.

Patient Nr. 125 dør af Tyfus. Hvad den psykiske Lidelse angaar, er Tilfældet ejendommeligt ved sine særligt tydelige schizofrene Tænkeforstyrrelser; fortidigt og nutidigt blandes sammen, forskellige Begreber som Stuer, Huse, Byer etc. differentieres ikke længere. Forstyrrelsen af Tænkningen tiltager, Patienten danner efterhaanden talrige Neologismer, saaledes at hun tilsidst næsten er umulig at forstaa. Døden indtræder efter 6 Aars Forløb.

Schizofrene Tænkeforstyrrelser ses ogsaa i Tilfælde Nr. 126 omend knapt saa fremtrædende. Foruden disse Forstyrrelser frembyder Patienten legemlige Sensationer, Hørelseshallucinationer og paranoide Forestillinger. Sygdommen skrider ret hurtigt fremad, og i Løbet af et Par Aar glider Patienten over i en udtalt autistisk-hallucinatorisk Tilstand. Efter 5½ Aars Forløb faar Patienten kliniske Tegn paa Lungetuberkulose, som i Løbet af ½ Aar medfører Døden.

I Tilfælde Nr. 127 udvikler Psykosen sig forholdsvis langsomt. Ved Patientens første Indlæggelse (1924) er det usikkert, om hun lider af nogen paranoid Psykose, eller om hendes Reaktioner er forholdsvis velbegrundede i de sikkert noget ejendommelige Forhold, hvorunder hun lever. Ved næste Indlæggelse, ¾ Aar senere, er de psykotiske Symptomer imidlertid utvivlsomme. Patienten har genitale Sensationer, er hallucineret, føler sig forfulgt, er affektivt afstumpet og inadæquat. I de følgende Aar skrider Psykosen stadig frem, særlig faar Patienten mange forskellige og aparte Paavirkningsideer. Hun dør 5½ Aar efter 1. Indlæggelse som Følge af et incarcereret Hernie.

Tilfælde Nr. 128 er karakteriseret ved legemlige Sensationer, Tankepaavirkninger og Hørelseshallucinationer. Det er muligt, at Stemningen til at begynde med har et lille manisk Anstrøg; dette er dog saa ringe, at man ikke har villet henregne Patienten til de atypiske Tilfælde. Stemningslivet maa snarest betegnes som indifferent og inadæquat og bliver med Tiden mere affladet og afstumpet. Patienten dør efter 7½ Aars Forløb af en kronisk Hjertelidelse.

Oversigt over de typiske Schizofrenitilfælde.

Denne Gruppe omfatter 43 Tilfælde. Nedenstaaende Oversigt viser den Maade, hvorpaa *Efterundersøgelsen* er gennemført:

Personlig Efterundersøgelse	28	Tilfælde.
Efterundersøgelse nægtet	2	»
Døde	13	»
	43	Tilfælde

I de 2 Tilfælde, hvor Efterundersøgelsen er nægtet, har man i det ene Tilfælde (Nr. 104) faaet ret fyldige katamnestiske Oplysninger gennem en Søn af Patienten; i det andet Tilfælde (Nr. 108) er det lykkedes Socialhjælperen at faa enkelte Oplysninger. Dette sidste Tilfælde er dog i det væsentlige klarlagt ad anden Vej (gentagne Hospitalsophold). Alle de 13 døde er døde paa Sindssygehospital.

Ligesom ved de psykopatiske Tilstande og de maniodepressive Psykoser har man ogsaa i de her omhandlede Tilfælde søgt at skaffe Oplysning om Patienternes arvebiologiske Forhold og psykiske Konstitution. Resultatet af disse Forsøg har imidlertid været ret ringe. En Del af Patienterne er døde, og af de øvrige har adskillige paa Tidspunktet for Efterundersøgelsen ikke været i Stand til at give Oplysninger. De Slægtninge, man har opsøgt (Ægtefælle, Børn o. a.), har ofte kun haft et ringe Kendskab til Patienternes Familie. Hvad den præpsykotiske Habitus angaar, har i hvert Fald Børnene ikke kunnet meddele væsentligt, da de som Regel kun har været halvvoksne, da Patienterne er blevet syge. Til flere ugifte Patienter er det ikke lykkedes at opspore Slægtninge.

Positive Oplysninger om *psykiske Abnormiteter i Slægten* har man i 18 Tilfælde. I 7 Tilfælde drejer det sig om Schizofreni blandt de nærmeste Paarørende, nemlig i 4 Tilfælde hos Søskende (Nr. 100, 102, 108, 117), i 2 Tilfælde hos Børn (Nr. 111, 127) samt i 1 Tilfælde hos en Niece (Nr. 126). Ikke nærmere angiven Sindssygdom findes i 3 Patienters Familie (Nr. 97, 105, 107). Maniodepressiv Psykose findes i 1 Tilfælde, nemlig hos en Broder til Probanden (Nr. 108); en anden Broder til samme Proband har imidlertid Schizofreni. De øvrige Oplysninger om Belastning gaar i Retning af Drikfældighed, Uligevægtighed, Opfarenhed, Mistænksomhed, Suicidium eller blot almindelig »Nervøsitet«. Procentudregninger lader sig blandt andet paa Grund af Materialets Lidenhed og de ovenfor anførte Omstændigheder ikke foretage; men Forholdet mellem de forskellige Former for Belastning svarer ganske godt til, hvad der er fundet ved methodiske arvebiologiske Undersøgelser af schizofrene Probander (f. Eks. *Strømgrens* (99) Undersøgelser).

Kendskab til Patienternes *præpsykotiske Habitus* har man i 21 Tilfælde. Med nogenlunde Sikkerhed kan man betegne 5 Patienter som schizothyme (Nr. XXXII, XXXIII, XXXV, XXXVI, 110). Disse Patienter karakteriseres som indesluttede, sky, generte, tilbageholdende; de er Enspændernaturer, der altid har haft vanskeligt ved at komme i Kontakt med andre eller ved at betro sig til andre. De er sensitive, ærekære, pligtopfyldende, har Sans for Orden og Retfærdighed. I 6 Tilfælde er Oplysningerne for sparsomme, til at der kan stilles nogen Typediagnose; men de Oplysninger, der foreligger, peger dog i schizothym Retning (Nr. 94, 95, 99, 111, 112, 113). 2 Patienter er antagelig overvejende syntone (Nr. XXXIV, 109); de beskrives som selskabelige, har holdt af at omgaas andre Mennesker, har holdt af Børn og har forstaaet at lege med Børn. I de resterende 8 Tilfælde (Nr. 101, 104, 105, 118,

119, 121, 122, 123) maa Patienterne ud fra de foreliggende Oplysninger betegnes som ukarakteristiske ved en Bedømmelse, der har den Kretschmer'ske Typologi som Grundlag. Det maa bemærkes, at adskillige af disse Patienter præpsykotisk har været vanskeligt omgængelige, opfarende, egocentriske, forfængelige, selvhævdende, rethaveriske, hvad der efter *Langes* (66) foranomtalte Undersøgelser er karakteristisk for Patienter med paranoide Psykoser. *Kleist* (57) fandt lignende Karaktertræk i de Tilfælde, han har beskrevet som »Involutionsparanoia« (se Side 18). Et Forhold, der i nogen Grad kan tjene til Belysning af Patienternes præpsykotiske Konstitution, er Fordelingen mellem gifte og ugifte. Tabel 6 viser denne Fordeling; til Sammenligning er anført den tilsvarende Fordeling blandt Materialets maniodepressive og psykopatiske Tilstande samt blandt samtlige Kvinder i Københavns Kommune i Aldersklassen 45—49 Aar (incl.) i Følge Folketælling af 5. November 1925.[1])

Tabel 6. Fordeling mellem gifte, ugifte, Enker og fraskilte (+ separerede) blandt Materialets typiske Schizofrenier, psykopatiske Tilstande, maniodepressive Psykoser samt i Københavns Totalbefolkning.

	Gifte	Ugifte	Enker	Fraskilte (+ Sep.)	Ialt
Schizofr. (typ.)..	15	18	4	6	43
Psykopat. Tilst. .	54	18	6	8	86
Man. depr. Psyk.	22	8	2	4	36
Totalbefolkn. ...	12927	4405	1917	1100	20349

Man ser en betydelig hyppigere Forekomst af ugift Stand blandt de Tilfælde i Materialet, man har diagnosticeret som typisk schizofrene, end blandt de Tilfælde, der er diagnosticeret som psykopatiske Tilstande og maniodepressive Psykoser, hvor Fordelingen nogenlunde svarer til Totalbefolkningens. Dette Forhold peger i schizothym Retning med Hensyn til de schizofrenes præpsykotiske Habitus.

Det er vanskeligt at afgøre, om der er væsentlige Forskelle mellem det her fundne vedrørende Patienternes præpsykotiske Konstitution og et med Hensyn til Alder ikke udvalgt Schizofrenimateriale, især da kun Halvdelen af vore Tilfælde har kunnet undersøges med Henblik paa dette specielle Forhold. Det synes dog, som om der er en relativ hyppig Forekomst af visse Karaktertræk, som man genfinder i de Temperamentsformer, der tidligere er blevet beskrevet under Navn af »paranoigent Temperament« (*Wimmer* (105)) eller »hypoparanoisk Konstitution« *(Kleist)*.

[1]) For Overladelsen af disse Tal bringer jeg Fuldmægtig i Sundhedsstyrelsen, cand. polit. Frøken Marie Lindhardt min bedste Tak.

Den *somatiske Konstitutionstype* er bestemt i 30 Tilfælde, deraf i 21 Tilfælde ved Brystmaaling ad modum *Strømgren*. Resultatet af Undersøgelserne har været:

Pyknikere	12	Tilfælde
Leptosome	8	»
Dysplastiske	2	»
Ukarakteristiske	8	»
	30	Tilfælde

Disse Tal svarer ganske godt til, hvad andre Undersøgere (f. Eks. *Smith*, se S. 149) har fundet ved Undersøgelse af paranoide Schizofrenier.

Efter det *symptomatologiske Billede* har man delt Tilfældene i katatone Former, paranoid-katatone Former og rent paranoide Former. Fordelingen har været:

Katatone Former	1	Tilfælde
Paranoid-katatone Former	2	»
Paranoide Former	40	»
	43	Tilfælde

altsaa en næsten udelukkende Optræden af paranoide Former. Som alt nævnt er dette, hvad man kunde vente efter tidligere Forskeres Undersøgelser over Gennemsnitsalderen for de forskellige Schizofreniformers Begyndelse.

Initialstadiet har i de fleste Tilfælde været langsomt og snigende som vanligt ved paranoide Schizofrenier; ogsaa de faa katatone Tilfælde er begyndt paa samme Maade. Kun i enkelte Tilfælde er Psykosen begyndt tilsyneladende ret pludseligt med Hallucinationer og Følelse af Forfølgelse (Nr. XXXIV, 123).

I Sygdommens floride Stadium ses i alle de her meddelte 43 Tilfælde Processymptomer, som Regel meget udtalte. I godt $^2/_3$ af Tilfældene er Symptomerne til Stede straks ved Patientens første Indlæggelse paa Kommunehospitalet; i de øvrige Tilfælde har de manifesteret sig i Løbet af $^1/_2$ til nogle faa Aar efter Overflyttelsen til Sct. Hans Hospital (Nr. XXXI, 96, 97, 99, 107, 111, 115, 118, 120, 127). I 2 Tilfælde har man først paavist Processymptomerne ved Efterundersøgelsen (Nr. 101, 103); men de synes da i begge Tilfælde at have bestaaet i adskillige Aar. Man har ikke villet udskille disse 12 Tilfælde i en Gruppe for sig for ikke at dele det ikke særlig store Materiale op i altfor mange Grupper og Undergrupper. Iøvrigt er de nogenlunde ligeligt fordelt mellem de forskellige Forløbsgrupper, ligesom der i deres øvrige Symptomatologi ikke er noget, der med nogenlunde Vægt vilde berettige en Anbringelse i Særgruppe eller blandt de atypiske Schizofrenier.

Forstyrrelserne af Tænkningen føler Patienterne som Paaføring af fremmede Tanker eller som Tanketyveri, »Sugning af Hovedet«, »Prøvetagning fra Hjernen«, »Hukommelsen bliver taget«. Undertiden taler Patienterne om, at nogen blander sig i deres Tanker, de kan ikke samle sig; en Patient siger, at »Forbindelsen mellem Tunge og Tale er skaaret over«. Udtalelser om Hypnose, Telepati, Paavirkning af »Tankemanermaskine« o. l. maa sikkert tages som et Forsøg fra Patienternes Side paa at skildre det abnorme Tankeforløb. Som objektive Tegn paa Tænkeforstyrrelse kan i hvert Fald delvis nævnes den vævende og upræcise Maade, hvorpaa de fleste Patienter skildrer deres Symptomer, den manglende Systematik og Sammenhæng i deres Vrangforestillinger samt deres Tilbøjelighed til Afgliden og Inkohærens, som i en Del Tilfælde under det videre Forløb efterhaanden naar saa store Grader, at Samtale med Patienterne i høj Grad vanskeliggøres.

I adskillige Tilfælde ses ændret Jegfølelse og Oplevelsesmaade. De forskellige Udtalelser om Omskabelse er sikkert Udtryk herfor. Nogle føler sig som Mænd eller »Halvmænd«; en Patient føler sig som »Dyrene i zoologisk Have«, en anden Patient som sin egen Moder. En Patient beskylder Omgivelserne for at skille hendes Aand og Sjæl fra hendes Legeme, en anden Patient erklærer, at der bliver kastet »Masker«, »Ansigtsmasker« og »Rygmasker« over hende, saa hun f. Eks. maa løbe med en anden Persons Ryg.

Legemlige Sensationer er særdeles hyppige. Patienterne skildrer dem som elektriske Strømme, Magnetisme, Straalepaavirkning, Maskinpaavirkning etc. De taler om, at de har en »Lysolpumpe«, en »Hakkelsesmaskine«, en »Fonograf« i Maven, »Indlæg« i Kroppen, de bliver stukket med Bor og Syle, Underlivet bliver »pumpet op«, Blodet strømmer fra Kroppen, de mærker »Dødsstivhed« etc., etc. I nogle Tilfælde (Nr. 121, 122, 124) er de legemlige Sensationer saa udtalte, at man kan tale om et »fysikalsk Paavirkningsdelir«.

I enkelte Tilfælde (Nr. 94, XXXIV) kan man antagelig opfatte de initiale Vrangforestillinger og Hallucinationer som primære og saaledes som Processymptomer. I Tilfælde Nr. 94 kommer senere tydelige katatone Symptomer og i Tilfælde Nr. XXXIV udtalte legemlige Sensationer til Udvikling.

Stemningslivet ændres ikke sjældent i Begyndelsesstadierne i Retning af, hvad der er beskrevet som »den schizofrene Grundstemning«. Den Angst, Raadløshed og Uhyggesfølelse, som kendetegner denne Stemningsændring, varer sjældent saa særlig længe og giver senere Plads for en inadæquat, afstumpet eller affladet Stemning. I mange Tilfælde er Patienterne straks fra Psykosens Begyndelse paafaldende lidet stemningsprægede og lidet afficerede af deres Vrangforestillinger og Paavirkningsideer.

I ca. $^3/_4$ af Tilfældene viser Vrangforestillinger, Hallucinationer og legemlige Sensationer et udtalt sexuelt Præg. Vrangforestillingerne har Form af Jalousiforestillinger, Manden holder Kærester, søger sig en ny Kone; andre Patienter, særlig ugifte, føler sig forfulgt af »Herrer«, Mændene kan ikke lade dem gaa i Fred, eller de mener, de skal giftes med en som Regel rig og fornem Person. De legemlige Sensationer er lokaliserede til Genitalsfæren;

Patienterne har Fornemmelse af Coitus, føler sig »sexuelt misbrugt«, klager over »væmmelige lidenskabelige Fornemmelser«, »syndige Fornemmelser«, en af Patienterne føler sig beskudt fra neden op i Underlivet. Hallucinationerne former sig som Beskyldninger for Utugt eller som sjofle Tilraab, og Patienterne er selv i deres Udskælden ofte meget obscøne. Disse Fænomener er velkendte fra Schizofrenier i andre Levealdre som Udtryk for den dybt integrerende Bestanddel af det menneskelige Sjæleliv, Sexuallivet udgør. Naar schizofrene Psykoser i Almindelighed hyppigere er sexuelt prægede hos Kvinder end hos Mænd, hænger det sikkert sammen med normalpsykologiske Forskelle. *Stransky* (97) gør opmærksom paa, at Driften mod det andet Køn hos Manden ofte kun gør sig gældende i Bevidstheden paa visse Tidspunkter, omend da ikke sjældent med meget intensiv Kraft; men i lange Perioder kan Bevidsthedsindholdet beherskes af ganske andre Forhold. Hos Kvinden derimod danner det sexualerotiske Moment paa en helt anden Maade Baggrunden i hele hendes Psyke og farver det øvrige Sjæleliv. Samtidig er hendes Sexualdrift mere diffus, nøje knyttet til Ønsket om Børn og Hjem, mindre direkte rettet mod selve den sexuelle Oplevelse. En saa hyppig Optræden af sexuelle Vrangforestillinger og Sensationer som i det foreliggende Materiale er dog uden Tvivl særegen for Klimakteriet. Aarsagerne hertil er antagelig flere. De normalfysiologiske klimakterielle molimina er ofte paa en eller anden Maade knyttede til Kønsorganerne; har Individet en paranoid Psykose, er det forstaaeligt, at de vil kunne danne Udgangspunktet for Vrangforestillinger. Dernæst er forholdsvis mange af disse Kvinder som foran paavist ugifte og sikkert sexuelt utilfredsstillede, saaledes at erotisk prægede Tanker og Følelser paa Forhaand udgør en væsentlig Bestanddel af deres Bevidsthedsindhold. Hvad de gifte Kvinder angaar, vil de i Indledningskapitlet omtalte normal-psykologiske Forhold vedrørende Klimakteriet lettere henlede Bevidstheden paa Sexualsfæren, naar Psykosen sætter ind i denne Epoke end paa andre Tidspunkter i Livet.

Efter *Forløbet* maa man dele Materialet i følgende Grupper:

Bedrede	4	Tilfælde
Remitterende Forløb	4	»
Kronisk progredierende Processer		
α) Langsomt progredierende	17	»
β) Stærkt progredierende	18	»
	43	Tilfælde

Denne Inddeling er foretaget efter samme Grundsynspunkter som Inddelingen af *Langfeldts* Materiale bestaaende af 84 Tilfælde af typisk Schizofreni. Nævnte Materiale rummer Patienter af alle Alderstrin, saavel Mænd som Kvinder. Forløbet har i Langfeldts Tilfælde været:

Fuldstændig helbredte	3	Tilfælde
Helbredte med Defekt	2	»
Bedrede	7	»
Remitterende Forløb	18	»
Kronisk progredierende	16	»
Katastrofalt forløbende (i Løbet af 3—4 Aar medførende udtalt Destruktion)	38	»
	84	Tilfælde

Sammenligner man de to Materialer, ser man, at Ydergrupperne til begge Sider mangler i vort Materiale. Ingen af vore Patienter er helbredte, respektive helbredte med Defekt. Til Gengæld forløber lidt under Halvdelen af Langfeldts Tilfælde katastrofalt. Et saa malignt Forløb ses i ingen af vore Tilfælde; selv i de Tilfælde, hvor Processen efterhaanden fører til en udtalt Defekttilstand, gaar der mere end 3—4 Aar, inden dette Slutstadium naas. $^4/_5$ af vore Tilfælde er kronisk progredierende; Halvdelen af disse Tilfælde medfører lettere respektive moderate Defekter, den anden Halvdel mere udtalt Destruktion. Saavidt man kan se af Langfeldts Kasuistik er hans kronisk progredierende Tilfælde alt i alt mere malignt forløbende end vor samlede Gruppe af kronisk progredierende. Det synes saaledes, som om Schizofrenier, der opstaar i Klimakteriet, har en udpræget Tendens til kronisk Forløb; men Forløbet er gennemgaaende mindre destruktivt end ved Schizofrenier, der opstaar tidligere i Livet.

Tabel 7 er en Oversigt over vore Patienters *Tilstand ved Efterundersøgelsen.*

Tabel 7. De typisk schizofrenes Tilstand ved Efterundersøgelsen.

Relativt psykisk velbevarede (lettere defekte)		
Udskrevne[1])	11	Tilfælde
Paa Hospital[2])	4	»
Moderat defekte		
Udskrevne[3])	1	»
Paa Hospital[4])	4	»
Udtalt defekte[5]) (udelukkende paa Hospital)	10	»
Døde[6]) (udelukkende paa Hospital)	13	»
	43	Tilfælde

15 Patienter, det vil sige $^1/_3$ af hele Materialet og Halvdelen af de Patienter, der endnu er i Live ved Efterundersøgelsen, er paa dette Tidspunkt mere

[1]) Nr.XXXIII, 95, 96, XXXV, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107.
[2]) Nr. 97, XXXVI, 109, 110.
[3]) Nr. 108.
[4]) Nr. 99, 111, 112, 113.
[5]) Nr. XXXII, 100, XXXVII, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122.
[6]) Nr. XXXI, 94, XXXIV, 98, 114, 115, XXXVIII, 123, 124, 125, 126, 127, 128.

eller mindre *psykisk velbevarede respektive lettere defekte.* 4 af de 15 Patienter udgøres af den Gruppe, man ovenfor har betegnet som »bedrede«, de øvrige stammer fra Gruppen »langsomt progredierende Processer«. I de bedrede Tilfælde synes Processen at være gaaet i Ro; Patienterne er stadig i Besiddelse af paranoide Vrangforestillinger og er ogsaa til Tider hallucinerede; men de forstaar at dække over deres psykotiske Symptomer og præges ikke paa fremtrædende Maade af dem i deres daglige Adfærd. I de øvrige Tilfælde (»langsomt progredierende Processer«) træder de psykotiske Symptomer tydeligere frem ved Efterundersøgelsen. De fleste af disse Patienter har stadig Processymptomer i Form af Tankepaavirkninger og legemlige Sensationer, de er alle hallucinerede og har paranoide Forestillinger, der for fleres Vedkommende er ret udtalte. Paa Vrangforestillingernes Omraade viser Patienterne en vis Inkohærens; men ellers er de samlede, kan føre en Samtale, taler naturligt om neutrale Emner, viser god Hukommelse for deres tidligere Liv. De virker noget afstumpede, lidt emotionelt afblegede, maaske lidt manierede, men dyberegaaende Defekter viser de ikke. De har bevaret deres Arbejdsevne i hvert Fald i ret betydelig Grad. 11 af dem har kunnet vende tilbage til Livet efter et Hospitalsophold af højst $4^1/_2$ Aars Varighed, gennemsnitlig 21 Maaneder (ved gentagne Indlæggelser er de enkelte Indlæggelser lagt sammen). Selv om det i et Par Tilfælde har kunnet knibe lidt med den sociale Tilpasning, har de dog kunnet klare sig i det nuværende, moderne Samfund. 6 af dem er ugifte; heraf har 4 kunnet ernære sig selv, medens 2 har faaet tildelt Invaliderente (den ene af disse har Lungetuberkulose). 5 udskrevne er gifte og har i det væsentlige været i Stand til at genoptage det huslige Arbejde. De Patienter, der er forblevet paa Hospitalet, befinder sig paa rolige, delvis aabne Afdelinger.

5 Patienter maa ved Efterundersøgelsen betegnes som *moderat defekte.* Kun 1 er udskrevet, de øvrige er forblevet paa Hospitalet, hvor de opholder sig paa kroniske, tildels ret daarlige Afdelinger. Disse Patienter viser en større Inkohærens i Tankegangen end de ovenfor omtalte. Man kan nok i nogen Grad føre en Samtale med dem; men pludselig kommer de med umotiverede, forbløffende Bemærkninger, eller de glider af, fortaber sig i uforstaaelige, neologistiske Udredninger. De er afstumpede og affladede i affektiv Henseende, deres Vrangforestillinger er ofte ret barokke, flere af dem har udtalte legemlige Sensationer og Tankepaavirkninger. De kan nok beskæftiges, men overvejende med simpelt, ensformigt Arbejde. Et Par Patienter er tydeligt aparte i Væsen og Adfærd. Forløbet har i 1 af disse 5 Tilfælde været remitterende, i de øvrige langsomt progredierende.

I 10 Tilfælde har Psykosen medført ret *udtalt psykisk Opløsning.* I 1 af disse Tilfælde har Forløbet været remitterende, i de øvrige Tilfælde jævnt og stærkt progredierende. Ingen af disse Patienter er udskrevne. Deres psykiske Tilstand er ganske lig de paa Sindssygehospitaler saa velkendte Terminalstadier af Schizofreni opstaaet paa tidligere Tidspunkter i Livet. Efter en Periode af en Del Aars Varighed med Uro, Vrangforestillinger, Halluci-

nationer, Paavirkningsideer etc. er Patienterne faldet nogenlunde til Ro i en Tilstand med udtalt psykisk Inkohærens, sjælelig Tomhed og manglende Stemningsliv. Et Par af dem fremsætter endnu en Del ganske barokke og fantastiske Vrangforestillinger; men gennemgaaende er de saa inkohærente, at det kun er spredte Brokker af Vrangforestillinger og Paavirkningsideer, man faar fat i i deres usammenhængende, med talrige Neologismer iblandede Tale. Enkelte af dem kan strikke lidt eller lignende; men de fleste kan overhovedet ikke beskæftiges.

13 Patienter er *døde* inden Efterundersøgelsen. Dødsaarsagerne har været:

Enteritis (Pellagra?)	4	Tilfælde
Cancer (ventriculi, mammae)	3	»
Tuberculosis pulmonum	2	»
Morbus cordis chronicus	1	»
Lungeabsces	1	»
Typhus abdominalis	1	»
Hernia incarcerata	1	»
	13	Tilfælde

De fleste Dødsfald har fundet Sted inden for de Sygdomsforløb, man har betegnet som stærkt progredierende, blandt andet de 4 Tilfælde af eventuel Pellagra. Døden er indtraadt fra 3 til 11 Aar efter Psykosens Begyndelse. Dødsfaldenes Hyppighed og Dødsaarsagernes Art giver iøvrigt næppe Anledning til nærmere Diskussion, naar man tager Psykosens Art og Patienternes Alder i Betragtning.

Vil man af et Schizofrenimateriale søge at udlede kliniske *prognostiske Holdepunkter,* kan man til Grund for en saadan Undersøgelse lægge Tilfældenes arvebiologiske Forhold, Patienternes psykiske og somatiske Konstitution, den mulige Tilstedeværelse af exogene (psykiske og somatiske) Fak-

Tabel 8. Legemstype og Tilstand ved Efterundersøgelsen af typisk schizofrene.

	Pykn.	Leptos.	Dyspl.	Ukarakt.	Ialt
Let defekte	6	2		5	13
Moderat defekte	1	3			4
Udtalt defekte	4	3	2	2	11
Ialt	11	8	2	7	28

torer samt selve Psykosens Symptomatologi *(Mauz, Langfeldt)*. Ved Inddelingen i typiske og atypiske Schizofrenier er der netop med Henblik paa dette Formaal taget Hensyn til Symptomatologien og de exogene Faktorer; Betydningen af denne Inddeling for det foreliggende Materiale skal man redegøre for efter Omtalen af de atypiske Schizofrenier. Tilbage bliver det arvebiologiske og det konstitutionelle Grundlag. Paa Grund af den Maade, hvorpaa Undersøgelsen af Materialet har fundet Sted, er disse specielle Undersøgelser som nævnt ikke tilstrækkelig gennemførte for alle Patienters Vedkommende. Tabel 8 viser Fordelingen af de forskellige Legemstyper mellem de ved Efterundersøgelsen fundne Tilstandsformer. Som tidligere omtalt, er det ved Undersøgelser paa større Materialer paavist, at den pykniske Type har en personlighedsbevarende Evne over for den schizofrene Proces *(Langfeldt, Mauz)*. Ovenstaaende Tal er smaa; men de tyder dog i Retning af, at det samme Forhold har gjort sig gældende ogsaa i det her omhandlede Materiale. Hvad den præpsykotiske Habitus og den arvelige Disposition angaar er Undersøgelserne her endnu mere faatallige, hvorfor man ikke skal gaa nærmere ind paa disse Forhold.

Overvejelser vedrørende *Diagnosen,* særlig med Henblik paa de af tidligere Forfattere beskrevne paranoide Psykoser i Klimakteriet, skal omtales i et afsluttende Kapitel (Kapitel VI). Tydelige kliniske Tegn paa *Komplikation* med Hjernearteriosclerose eller senil Hjerneinvolution er ikke fundet i noget Tilfælde. Noget lignende er ej heller paavist i de Tilfælde, der er kommet til Sektion.

B. Atypiske Schizofrenier.

De Tilfælde i Materialet, man har ment at maatte karakterisere som atypiske Schizofrenier, falder i 2 Kategorier. For det første Psykoser, hvor Tegn paa Stemningsanomali komplicerer det schizofrene eller schizofreniforme Sygdomsbillede. For det andet Tilfælde, hvor exogene Faktorer maa antages at have spillet en Rolle ved den schizofreniforme Psykoses Opstaaen.

I. Tilfælde med Symptomer paa Stemningsanomali.

Denne Gruppe omfatter 19 Tilfælde. Man skal ved Beskrivelsen af disse efter Forløbet dele dem i a) bedrede Tilfælde, b) Tilfælde med remitterende Forløb og c) kronisk forløbende Tilfælde.

a) Bedrede Tilfælde.

Af saadanne Tilfælde findes kun eet.

Sygehistorie Nr. XXXIX.

Født 1885. Gift med Kustode.

Kommunehospitalets VI Afdeling 5/4—28/4 1927. Journal Nr. 645/27. Diagn.: Emotivt Temperament, Psykosis climacterialis.

Fader »Kvartalsdranker«. Farbroder sindssyg efter Hovedtraume.

Født i Kbh., Datter af Haandværksmester. Kontoristinde indtil Ægteskab 33 Aar gl. Manden betydelig ældre end Pt.

Meget hidsig som Barn. Ogsaa som voksen svingende Sindsstemning. Har altid været indesluttet; som Barn ingen Legekammerater. Ægteskabet tilsyneladende lykkeligt trods Aldersforskellen; har dog haft lidt svært ved at forstaa Manden, der har en Del litterære Interesser.

Menses uregelmæssige det sidste Aar. Aldrig Graviditet.

Pt. er ved Indlæggelsen rolig, klar, orienteret. Hendes Sindslidelse har udviklet sig lidt efter lidt siden Klimakteriets Indtræden. Hun har været deprimeret og grædende. Har længe skjult sin Lidelse for Omgivelserne, over for hvilke hun nærmest har været mere indesluttet og tavs end sædvanlig. Hun har i timevis kunnet ligge paa Sofaen paa sine Knæ, grædende, læsende i Salmebog og Bibel. Efterhaanden er hun blevet mistroisk over for fremmede, har ikke kunnet lide at gaa paa Gaden eller i Butikker, har ment, at Folk har talt om hende. Har følt sig »underlig ængstelig« uden dog at føle sig forfulgt eller truet. Har været bange for, at Manden skulde miste sin Stilling, at der skulde tilstøde ham en Ulykke, eller at hun selv skulde dø. Har 2 Gange forsøgt Suicidium omend paa en lidt ubehjælpsom og lidet energisk Maade. Første Gang under en Rejse fornylig i München, hvor hun forsøgte Strangulation med en Strømpe; var i 3 Dage indlagt paa Klinik. Var taget ud paa denne Rejse sammen med Manden for at komme over sin »Nervøsitet«. 2. Gang ridsede hun sig i Haandleddet med et Barberblad. Nægter at have været hallucineret.

Obj.: Intet abnormt.

De første Dage spontan Søvn; er stilfærdig, hæmmet, faamælt, trykket, selvbebrejdende, ked af det for Mandens Vedkommende, alt er hendes Skyld. Er lidt patetisk.

Efter nogle Dages Forløb begynder hun at blive hallucineret; hører Udtalelser om Tugthusstraf paa 3 Aar, er angstpræget, mener, hun skal af Sted, har set sin Kuffert staa paa Gangen. Hallucinationerne tiltager i Styrke, »de taler om mig hele Tiden og allesammen, og jeg tror, min Mand er død«. Bange for, at der skal ske Manden noget derved, at hun har været ond imod ham. Naar han besøger hende, sender hun ham ud til Sygeplejerskerne for at gøre Undskyldning for de Ting, hun har gjort. Sover daarligt trods hypnotica; ligger ofte flere Timer paa Knæ i Sengen om Natten og beder. Er stadig klar, renlig, spiser selv, men bliver efterhaanden noget rodende i Sengen. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 28/4 1927—27/7 1929. Diagn.: Dementia præcox. Der er ved Overflyttelsen noget dramatisk og paataget over Patientens Væsen. Hun er spisevægrende, naar man ser paa hende, men spiser, naar man ikke interesserer sig for hende. Vandrer rundt paa Gulvet med lukkede Øjne som en Søvngænger, falder flere Gange ved at støde mod Møblerne. (Hvorfor løber De paa Gulvet?) »Fordi der er Arsenik i Maden; jeg bliver saa daarlig af Maden, maa jeg ikke faa et Lavement«. Er en enkelt Gang urenlig med Afføringen.

I Slutningen af Maj skifter Tilstanden Karakter. Hun bliver nu i Sengen, ligger overvejende tavs, autistisk, forbeholden, til Tider stærkt kongestioneret. Til andre Tider ligger hun med et af Fornøjelse bristefærdigt Ansigtsudtryk. Siger en Dag med et saligt Smil, at hun skal giftes med Dr. L., en anden Dag, at hun er gift med Dr. W., »jeg ligger og venter paa ham hele Dagen«. I denne Periode fremkommer hun ogsaa med Udtalelser om, at hun er en Mand; siger en Aften med grov og hæs Stemme: »Giv mig en Bajer«. En anden Dag erklærer hun til en Besøgende, at hun er en Mand, og at hendes Navn er identisk med denne Besøgendes Svogers.

Senere (Oktober 27) bliver hun noget urolig; sidder med optrukne Knæ i Sengen og foretager i timevis de samme Bevægelser med Tæpperne, rømmer sig samtidig paa en betydningsfuld Maade. Undertiden ligger hun ganske fraværende med lukkede Øjne. Indimellem Anfald af Graad og Fortvivlelse.

Efter Nytaar 28 mere Uro, tidvis endog ret stærk. Ligger til andre Tider gemt under Tæpperne og vil i saa Fald ikke tale med Manden, naar han besøger hende. Stemningen er svingende; ofte er hun kaad, smider Service og Mad henad Gulvet, ler højt deraf. Beder med et smilende Ansigt, om man vil give hende et Skud Krudt eller et stort Morfinpulver, saa hun kan dø. Er undertiden umotiveret højt leende, formentlig hallucinatorisk betinget. Til andre Tider græder hun, naar man giver sig i Lag med hende, siger, at hun er sjælelig forkert; hun har ikke gjort Ret, derfor er hendes Sjæl ødelagt. Foretager en Del stereotype Bevægelser, fletter f. Eks. sit Haar og løser det op om og om igen.

I December 1928 kommer der mere Ro over Pt.; hun kommer op. Til at begynde med er hun tavs, foretager mange løjerlige Grimasser og Gebærder. Senere bliver hun mere naturlig af Væsen, taler spontant, viser Interesse for Omgivelserne, beskæftiges med Vævning. Udskrives i denne Tilstand til Hjemmet.

Socialhjælpers Journal. 6/10 1937. Besøger Pt. Ved Ringning paa Hoveddøren lukker Manden op og henviser til Køkkendøren, hvor Pt. selv lukker op. Pt. siger omgaaende, at hun ikke har Interesse af at tale med nogen Læge, da hun nu er ganske rask. Det lykkes ikke at omstemme hende; hun fastholder, at hun nu er lige saa rask, som inden hun kom paa VI Afdeling. Mere ønsker hun ikke at udtale.

Tilfældet er desværre ikke fuldt oplyst, idet Patienten har nægtet en personlig Efterundersøgelse af Forfatteren. I Klimakteriet udvikler der sig lidt efter lidt en Psykose med Depression, Graad, Selvbebrejdelser og Selvhenføringsideer. Under det videre Forløb er Stemningen svingende mellem Fortvivlelse med Graad og Selvbebrejdelser og Opstemthed med Latter og erotisk prægede Udtalelser. Endvidere er Patienten hallucineret; i Perioder autistisk, gemt under Tæpperne, i andre Perioder stærkt motorisk urolig. Lidt længere hen i Psykosen ses Tilbøjelighed til stereotype Bevægelser og Handlinger, Gebærder og Grimasseren. Patienten taler en Overgang om at være en Mand, siger ved en anden Lejlighed, at hun er sjælelig forkert. Beder en Gang smilende Sygeplejersken om at blive slaaet ihjel. Endelig er der til Tider et vist funktionelt Præg over Psykosen. Efter et Par Aars Forløb svinder Symptomerne, og Patienten udskrives fra Hospitalet i betydelig bedret Tilstand. Hun klarer sig siden ude. Ved Socialhjælperens Henvendelse erklærer hun at være fuldstændig rask, men vil iøvrigt ikke udtale sig nærmere. — Tilfældet er vanskeligt at rubricere nosologisk. Saavidt man kan se, maa Differentialdiagnosen staa mellem en hysteriform maniodepressiv Psykose og en atypisk (legeret) Psykose. Da man ikke selv har haft Lejlighed til at undersøge Patienten, har man i Betragtning af Sct. Hans Hospitals Diagnose, Dementia præcox, anbragt Tilfældet blandt de atypiske Schizofrenier. Om Patienten kan anses for helbredt eller bedret kan ikke afgøres; man har derfor kun villet betegne hende som bedret.

b) Remitterende Forløb.

Sygehistorie Nr. XL.

Født 1877. Ugift Syerske.

Kommunehospitalets VI Afdeling 8/2—11/3 1924. Journal Nr. 359/24. Diagn.: Klimakteriel Psykose.

En Moster har begaaet Suicidium.

Født i Kbh., Datter af Smed. Har boet hos Forældrene til disses Død, siden boet alene. Har altid ernæret sig ved Syning.

Kirtelsyge i 11—12-Aarsalderen, samtidig daarlige Øjne.

Pt. angiver, at hun fra 13—14-Aarsalderen med flere Aars Mellemrum har haft Besvimelsesanfald; disse kommer pludselig, uden ydre Aarsag. Under Anfaldet bevidstløs ca. 1/4 Time, derefter straks klar, men noget træt. Aldrig Kramper eller Tungebid, har aldrig slaaet sig under Anfaldene; en enkelt Gang involontær Urin- og Fæcesafgang. En Søster oplyser: Har en Gang observeret et Anfald; Pt. faldt tilbage, blev stiv, rullede med Øjnene, var bevidstløs et Kvarter.

»Spansk Syge« 1918; var kun syg et Par Dage, ingen encephalitiske Symptomer.

Søster oplyser: Pt. er noget hidsig anlagt, har ellers været i jævnt godt Humør. Flittig og arbejdsom.

Da Pt. i Forgaars kom til Søsteren, var hun en Del ophidset, fortalte, at »hele Huset derhjemme var i Oprør«, »det var en forfærdelig Komedie«. Hun havde i de sidste Dage hørt, at Husbeboerne talte om hende, de sagde, at hun laa og jamrede om Natten og lavede Støj. Hun hørte nogen banke paa Døren og forlange Nattero. Hun udtalte ogsaa, at de andre Husbeboere gik ind i hendes Lejlighed og undersøgte den. Hun havde ringet paa ved Siden af og forlangt en Forklaring; men saa havde Naboerne været helt uforstaaende. De sidste 2 Dage har Pt. boet hos Søsteren og er faldet en Del til Ro, men hører stadig Stemmer, der nævner hendes Navn.

Pt. er ved Indlæggelsen rolig, klar, orienteret. Virker ret fornuftig, kan nu indse, at det, Stemmerne har sagt, intet har paa sig. Hun fortæller, at hun for ca. 5 Dage siden begyndte at høre 2 Kvindestemmer inde ved Siden af tale om sig; de nævnte hendes Navn, P. A., i Forbindelse med Navnet paa hendes overordnede i Forretningen, der ogsaa hedder P. A. (samme Efternavn som Pt.). Der blev f. Eks. sagt: »Nu har P. A. (vedkommende Mand) forladt P. A.« (Pt.). Hun har siden stadig hørt disse to Navne nævne sammen; paa Gaden synes hun, alle Folk siger dem til hende.

Kan som nævnt nu indse det sygelige i sine Hallucinationer. Har ikke været synshallucineret; ikke følt sig paavirket. Er ikke deprimeret eller grædende, Stemningen synes upaavirket.

Obj.: Højre Pupil lidt uregelmæssig, reagerer trægt for Lys. Venstre Pupil circulær, reagerer naturligt. Øjenbevægelser frie.

Paa venstre Side af Halsen en Del Cicatricer; ingen Glandelsvulst.

Iøvrigt intet abnormt, spec. ingen Tegn paa organisk Nervelidelse.

De første Dage er Pt. fremdeles rolig, i jævn Stemning, ikke hallucineret.

Derefter begynder hun paany at høre Stemmer, hører sit Navn og ovennævnte Mands Navn nævne. Fortæller yderligere om Stemmerne fra før Indlæggelsen, at de talte om, at hun skulde giftes snart med den ene, snart med den anden af Beboerne i Huset, en af Stemmerne, troede hun, var P. A.'s; denne er en ganske ung Mand, der aldrig har gjort Tilnærmelser til hende. Enkelte Stemmer har sigtet til, at P. A. boede hos hende, d. v. s. Navnet stod paa Døren. Stemmerne har hentydet til, hvordan hun bar sig ad med at betale saa stor en Husleje. Husker nu, at hun i flere Maaneder har hørt en Mandsstemme (ikke P. A.'s), der sagde: »Det er umuligt«. Hun vil aldrig have haft Forbindelse med Mænd, »har altid holdt sig for sig selv«.

Under Resten af Opholdet er Pt. stærkt hallucineret; bliver efterhaanden selv-

optaget, gaar mere og mere i Staa, gemmer sig under Tæpperne eller opholder sig paa W. C. Stemningen er depressiv, hun græder en Del.

De sidste Dage ret urolig, klynkende, Stemmerne »piner hende«. Taler om, at der er »traadløs« i Sengen, hører »alt muligt«. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 11/3—30/5 1924. Diagn.: Dementia præcox paranoides (?). Forholder sig her roligt, er klar og orienteret. Gør et lidt selvoptaget Indtryk. Taler villigt om sine Forhold. Hun hører stadig Stemmer; men de er blevet langt svagere, generer hende ikke saa meget mere, og hun lægger ingen Betydning deri. I det hele god Sygdomserkendelse uden paranoid Udlægning.

Efter en Maaneds Forløb er hun oppe hele Dagen, arbejder flittigt, blander sig paa naturlig Maade med Medpatienterne. Gør dog stadig af og til et selvoptaget og hallucineret Indtryk, men benægter under Resten af Opholdet Hallucinationer.

Kommunehospitalets VI Afdeling 25/11—16/12 1926. Journal Nr. 1850/26. Diagn.: Encephalopathia organica???

Søsteren oplyser: Den første 1½ Maaned efter Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital var Pt. i Huset hos en Fiskerfamilie i Jylland; skal her ikke have frembudt noget paafaldende. Det sidste Aar har hun boet alene, da hun syntes, hun helst vilde være fri for Samkvem med Familien. Har dog altid omtalt Familien godt til den Veninde af Søsteren, hun alene har omgaaedes.

Den sidste Maaned har hun atter været syg; har i det Tidsrum været plejet af Søsteren. Sygdommen begyndte ret akut med Somnolens, Feber (?) og Diplopi (har ikke kunnet paavises af Lægen); siden nogen Uklarhed, nu og da forvirret Tale, Miskenden af Omgivelserne. Har talt om, at Perlerækkerne paa Lysekronen var dansende Skikkelser; har sagt, at Drengene paa Gaden talte om hende. Har nu og da været grædende.

Pt. er ved Indlæggelsen lidt taaget, orienteret i Sted, ikke i Tid. Røber ingen Vrangforestillinger, nægter energisk at være hallucineret. Erindrer meget vel Hallucinationerne fra sidste Indlæggelse, ventilerer den Mulighed, at der laa noget reelt til Grund for dem. Stemningen nærmest lidt euforisk.

Obj.: Pupilforhold som sidst. Ingen synlige Øjenmuskelpareser. Dobbeltsyn kan ikke paavises.

Spv.: Celler 2/7, Gl. 0, Alb. 10, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Oftalmoscopi: I Centrum o. u. ses chorioretinitiske Forandringer; ellers intet abnormt, ingen Papilsvulst.

Under den første Del af Opholdet meget dvask og træg; sover meget ogsaa om Dagen. Virker ved Samtale noget konfus, svarer lidt ved Siden af, misforstaar Spørgsmaalene. Orienteret i Sted, ikke rigtig i Tid.

Senere lidt kvikkere, mindre døsende, men stadig let plumret og hallucineret. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 16/12 1926—23/1 1927. Diagn.: Morbus mentalis incertus. Efter et Par Dages Forløb bliver Pt. klar, orienteret. Stemningen jævn, ingen Hallucinationer. Det synes, som om den tidligere Psykose ganske har fortaget sig ude; hun benægter i al Fald bestemt Hallucinationer i dette Tidsrum. I hendes Væsen og Adfærd findes nu ingen schizofrene Træk. — Ved Udskrivelsen fremdeles naturlig i psykisk Henseende.

Kommunehospitalets VI Afdeling 23/11—13/12 1928. Journal Nr. 2133/28. Diagn.: Obs. f. Psykosis maniodepressiva. (Maniodepressiv Belastning?)

Søsteren oplyser: Siden Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital har Pt. været rask indtil Juli i Aar. Derefter begyndte hun at blive talende og indblandende, indfandt sig hyppigt hos Søsteren og kritiserede og skældte ud. Har siden i Sommer boet i Familiens Kolonihavelysthus. Da Huset ikke maa benyttes til Helaarsbeboelse, er

Pt. i Dag paa Magistratens Foranledning sat ud af Fogeden. Da hun skældte Fogeden grundigt ud, maatte Politiet tilsidst tilkaldes, der nu indlægger Pt.

(Søsteren er meget talende, kommer let i stærk Affekt, er opbragt over Pt.s Indlæggelse, som hun mener er upaakrævet, da Pt. ikke er sindssyg. Søsteren gør et lignende psykisk Indtryk som Pt. Hun er nærmest pyknisk af Legemstype).

Pt. er ved Indlæggelsen klar, orienteret. Hun er loquax, omstændelig i sin Beretning. Indrømmer, at hun i den senere Tid er blevet mere snakkesalig, »men man maa jo dog have Lov at forsvare sig«.

Obj.: Intet nyt.

Under Opholdet forklarer Pt., at hun altid har haft »Stemmeforbindelse«, d. v. s. Stemmer i det fjerne. Hun hører dem mest, naar hun er stille, mindre, naar hun er i Aktivitet. Hun kan derved følge »Forholdet mellem Mennesker«, d. v. s. Samtalen mellem Folk. Ogsaa paa Hospitalet hører hun Stemmer i Form af »Tankeforbindelse«. Hun hører tydelig en fhv. Arbejdskammerat, »hans Stemme kommer som Lydbølger«. Ofte hører hun den ældre Broder; han har saadan en monoton Stemme, saa ham kan man høre alle Vegne. Naar man trænger ind paa hende for at faa Oplysning om Stemmernes Indhold, bliver hun meget vævende; »Stemmerne siger ikke noget bestemt, det er ligesom at læse Bøger«. Om sine Tanker siger hun, at de kommer ligesom Fugle; »en Fugl, der ligesom Albatrosen flyver fra Nord til Syd og hviler sig undervejs«.

Fortæller ogsaa, at hun af og til føler legemlige Paavirkninger, f. Eks. Ryk i venstre Skulder, naar hun kommer i Forbindelse med en ung Pige i Jylland. I ringe Grad mener hun at blive paavirket i sexuel Retning; »men det kontrollerer jeg ved at lede Tankerne bort derfra«.

Stemningen er i lettere Grad løftet. Hun forholder sig roligt, blander sig kun lidt med de andre Ptt., viser ingen særlig Udadvendthed, men bærer Præg af en noget indeklemt Gemytlighed. Et Associationsforsøg viser overvejende Lydassociationer. Svarene kommer prompte.

(12/12 henvender Søsteren sig paa Hospitalet for at faa Pt. udskrevet. Hun er meget exalteret, vredladen, udskældende, tankeflygtig, kan i sin Talestrøm ikke fastholde Traaden i Samtalen. Flaar Tøjet af sig. Maa tilsidst sættes paa Døren med Magt).

Pt. overflyttes til

Sct. Hans Hospital 13/12 1928—17/3 1933. Diagn.: Dementia præcox. Fortæller her om sine Hallucinationer, at hun har den Evne at kunne se Billeder for sig, f. Eks. paa Væggen; ser dem saa tydeligt, at hun kan tegne Omridsene paa Væggen. Ser ogsaa Landskaber og Dyr saa livagtigt, som om de var levende. En lignende Evne har hun til at modtage Høreindtryk, idet hun navnlig i høje Rum hører Stemmer, der taler til hende; »naar jeg nu kender Deres Stemme, kan jeg senere høre andre Mennesker tale med den Stemme. Men det er jeg saa vant til, at det tager jeg mig ikke af«. Paa Spørgsmaal om hun har benyttet sig af disse Evner, svarer hun: »Nej, det har jeg ikke; det er ikke som Journalister, der jo maa benytte sig af Fjernhøring for at kunne skrive alt det, de gør. Ogsaa lige saadan er det jo med Biografteater«.

Under Opholdet har Pt. i Foraaret 1929 en Fase med Exaltation, Udisciplineret-hed og Drilagtighed over for de andre Ptt. Tømmer en Aften Sengen for at demonstrere, at den lugter af Salmiakspiritus. Iøvrigt forholder hun sig roligt, er jævn af Stemning, kun af og til noget indblandende og dirigerende. Arbejder flittigt med at reparere Strømper. Hører til Stadighed Stemmer, navnlig sin Søsters; synes, det er hyggeligt, »for saa ved man da, at de existerer«. Overflyttes til

Almindelig Hospital 18/2 1933—1/10 1934. Diagn.: Psykosis maniodepressiva, Hypothyreoidismus? Er her gennemgaaende rolig og stilfærdig. Af og til — dog ret

forbigaaende — er hun kværulerende, udskældende, vredladen, overfuser Medptt. med grove Ord og Beskyldninger, f. Eks. for at have Forbindelse med Mænd, der tilfældigt kommer paa Stuen med Aviser o. l. Ellers er hun fredsommelig, flittig, flink til husligt Arbejde.

Obj.: Pandering, Hagebaand og Pigmentationer omkring Munden.

Gentagne Basalstofskifteundersøgelser viser 92%—96%.

27/2 1934 overflyttes Pt. til Husfælleafdeling.

19/6 1935 indlægges hun atter paa Sygeafdeling, fordi hun i den senere Tid har været urolig, farer omkring i hele Huset, skælder og smælder, vendte i Gaar i Køkkenet Bunden i Vejret paa Smørrebrødskassen, rodede rundt i det hele.

Paa Sygeafdelingen snart rolig og elskværdig, snart urolig, udskældende, stærkt indblandende i de andre Ptt.s Affærer. Maa tilsidst overflyttes til

Rigshospitalets Afdeling O 1/10—9/10 1935. Diagn.: Obs. f. Psykosis maniodepressiva. Pt. er her klar, orienteret, stilfærdig og venlig. Noget hurtig og skarp i Replikken, men gør sig ellers ikke særlig bemærket i den daglige Adfærd. Fortæller samlet og tilsyneladende nøgternt om sin Sygdom. »Jeg bliver jo af og til lidt hidsig og skælder ud; men enhver kan jo blive gal i Hovedet, og jeg har saamænd glemt det et Øjeblik efter, men de andre laver et stort Nummer ud af det«. Stemningen er ikke tydelig forhøjet.

Øjenundersøgelse: Chorioiditis duplex. Udbredte chorioretinitiske Forandringer, dels af ældre Karakter, dels af senere Oprindelse; ingen ganske friske. Ingen Papilatrofi.

Tilbageflyttes til

Almindelig Hospital 9/10 1935. Ved Tilbageflyttelsen stille og rolig; overflyttes 4/11 35 til Plejestiftelse.

27/11 36 indlægges hun atter paa Sygeafdeling, fordi hun paany er blevet urolig, agiteret, kværulerende, udskældende. Paa Sygeafdelingen er hun snakkende, udadvendt, livligt refererende i hurtig Talestrøm. Indrømmer at være hidsig og opfarende, mener, det er afhængig af Maaneskin, kan ikke sove i Fuldmaane. 17/12 36 tilbage til Plejestiftelse.

I Foraaret 1937 atter et Par kortvarige Perioder med Kværuleren og Vredagtighed, kyler med Maden. Ellers er hun flittigt beskæftiget, meget ordentlig med sine Ting.

Katamnese 3/9 1937. Man undersøger Pt. paa Almindelig Hospitals Plejestiftelse.

Pt. befinder sig ved Undersøgelsen i en rolig Fase. Selve Sygdommens Begyndelse slaar hun hen som »Febervildelse«. Hun benægter at have været forelsket i den omtalte Mand, P. A.; vil aldrig have tænkt paa Ægteskab med ham.

Hun indrømmer, at hun stadig er hallucineret. Hun ser Syner; for nogen Tid siden saa hun »gamle Drachmann« komme ind paa Stuen, han naaede lige til Loftet. En anden Gang saa hun en Munk komme ned ad Gangen. Hun er klar over, at det er Syner, mener, det er hendes Tanker, der »fortætter sig«. Hun skelner mellem 2 Former for Hørelse, dels den almindelige, dels »den fjerne«. »Den fjerne« vil sige Stemmer, dels Personer, hun kender, dels hende ubekendte. Naar hun sætter sig stille hen, kommer Stemmerne; de taler dels til hende, dels indbyrdes. Paa Spørgsmaal om Stemmernes Indhold siger hun: »Det kan jeg ikke rigtig huske, det er det, man kalder Skæmt«; vil ikke høre udskældende Stemmer. Benægter legemlige Sensationer. Ingen Tankepaavirkninger, »jeg har altid haft en fast Karakter«. Røber ingen Vrangforestillinger.

Ingen Tegn paa Demens. Ingen affektiv Afstumpning. Hun gør et imødekommende, venligt og godmodigt Indtryk.

Forklarer, at Menses ophørte omkring 48-Aarsalderen (1925); de var i de nærmest forudgaaende Aar blevet stedse svagere.

De ovennævnte Bevidstløshedsanfald vil Pt. stadig have Tilløb til; men naar hun lægger sig ned, bliver hun ikke bevidstløs.

Sygeplejersken oplyser: Pt. er trods alt et Menneske, man ikke kan lade være at holde af. I sine rolige Perioder er hun venlig, særdeles hjælpsom baade paa Afdelingen og over for de andre Ptt. Exaltationsperioderne kommer umotiveret, maaske ogsaa naar hun har paataget sig saa meget Arbejde for de andre Ptt., at hun ikke kan overkomme det.

Naar Pt. sidder for sig selv og arbejder, kan hun undertiden gøre Indtryk af Hallucinationer; hun bliver da let irriteret, hvis man forstyrrer hende.

Man har aldrig paa Hospitalet observeret Besvimelses- eller Bevidstløshedsanfald af nogen Art.

Somatisk. Maa nærmest betegnes som Overgangstype. Ansigtet ovalt, Hagen let tilbagevigende. Skikkelsen lille og tæt, dog ikke særlig fed. Thorax middelrummeligt.

Denne Patients Diagnose har ved de forskellige Hospitalsindlæggelser skiftevis været maniodepressiv Psykose og Schizofreni, hvad ikke sjældent ses ved atypiske Psykoser. 1. Fase af Patientens Psykose optræder i Klimakteriet og viser sig væsentlig ved Hallucinationer og Selvhenføringsideer, ledsaget af depressiv Forstemning, Ængstelse og Graad. Efter faa Maaneders Forløb kommer Patienten sig, antagelig fuldstændig. 2. Sygdomsfase falder $2^1/_2$ Aar senere og viser sig nærmest som en exogent betinget Psykose med Plumrethed, Døsighed og lettere Hallucinationer. Der findes ingen Tegn paa organisk Nervelidelse, Spinalvædsken er normal. Knap 2 Aar senere indlægges Patienten for 3. Gang, og siden har hun til Stadighed opholdt sig paa forskellige Hospitaler. Hendes Symptomer er kronisk Hallucinose og Stemningssvingninger. Hallucinationerne er dels Hørelses-, dels Synshallucinationer; tillige synes der en Overgang at have været lette legemlige Sensationer, maaske ogsaa Tankepaavirkninger. Stemningssvingningerne viser sig i Form af Exaltationsfaser, under hvilke Patienten er vredladen, udskældende, kritiserende, indblandende. Ved Efterundersøgelsen viser Patienten ingen sikre Tegn paa psykiske Defekter.

Til dette Tilfælde slutter sig to andre Tilfælde med remitterende Forløb (Nr. 129, 130), hvor Remissionerne dog har været mindre fuldstændige og af kortere Varighed.

Patient Nr. 129 faar, et Par Aar før Menses begynder at blive uregelmæssige og uden paaviselige exogene Momenter, en akut psykotisk Fase af overvejende hallucinatorisk Art. Den svinder hurtigt, og Patienten udskrives efter et Par Maaneders Forløb tilsyneladende fuldstændig rask. Knap 3 Aar senere indlægges hun paany og er denne Gang overvejende manisk præget med Rapmundethed, Udadvendthed og grovkornet Udskælden. Allerede $1^1/_2$ Aar før denne Genindlæggelse har Patienten dog ved personlig og skriftlig Henvendelse til Sct. Hans Hospitals Overlæge røbet saavel paranoide Vrangforestillinger som Hallucinationer. Den omtalte maniske Exaltation ved Begyndel-

sen af 2. Indlæggelse varer kun et Par Maaneder, og derefter kommer de nævnte Vrangforestillinger og Hallucinationer paany frem. I de følgende Aar antager de en ret barok Karakter, samtidig med at Patienten fremsætter Udtalelser om legemlige Mishandlinger og Sensationer. Hun dør 4½ Aar efter 2. Indlæggelse af Lungetuberkulose. Da Patienten er ret debil i intellektuel Henseende, er det vanskeligt at vurdere hendes Vrangforestillinger og Udtalelser om legemlige Mishandlinger og Sensationer med Henblik paa deres eventuelle schizofrene Oprindelse. Under Henvisning til Sct. Hans Hospitals Diagnose (dementia paranoides) vil man dog betragte Tilfældet som en Psykose med blandede maniodepressive og schizofrene Symptomer.

Patient Nr. 130 har 25 Aar før Psykosen i Klimakteriet en kortvarig puerperal psykotisk Fase med Hallucinationer og Stupor, men uden sikre schizofrene Symptomer og hurtigt gaaende over i fuldstændig Helbredelse. I Tilslutning til 3 følgende Graviditeter og Fødsler ses ingen psykiske Reaktioner. I Klimakteriet udvikler der sig en melankoliform Depression med Hæmning og Selvbebrejdelser og tillige Selvhenføringsideer og Hallucinationer. ½ Aar efter Indlæggelsen kommer ved Siden heraf schizofrene Processymptomer til Syne i Form af Tankepaavirkninger og legemlige Sensationer (Elektricitet, sexuelle Efterstræbelser). Endnu ½ Aar senere indtræder en delvis Remission med Sygdomserkendelse. Denne synes kun at vare nogle Maaneder, og 1½ Aar senere indlægges Patienten paany med væsentlig de samme Symptomer. Efter 1 Aars Forløb dør hun som Følge af en inkompenseret mb. cordis.

c. Kronisk forløbende Tilfælde.

Disse Psykoser skal man dele i 2 Underafdelinger, nemlig *α) Tilfælde med ingen eller langsomt progredierende Proces, og β) Tilfælde med stærkt progredierende Proces.*

α) Kroniske Tilfælde med ingen eller langsomt progredierende Proces. Denne Gruppe omfatter 12 Tilfælde, det vil sige Størstedelen af samtlige atypiske Schizofrenier med komplicerende Stemningsanomali. Man skal først meddele nogle Tilfælde, der viser Stemningsudsving i saavel depressiv som manisk Retning.

Sygehistorie Nr. XLI.

Født 1880. Gift med Repræsentant.

Sindssygehospitalet ved Nykøbing Sj. 29/9 1924—4/5 1925. Journal Nr. 2246. Diagn.: Paranoid klimakteriel Psykose.

Født og opdraget paa Landet, Datter af Murermester. Efter Konfirmationen Husassistent, skiftende en Del i sine Pladser. Gift 27 Aar gl.

Grundstemning altid svingende; skal altid have været noget selvfølende og mistænksom.

Nuværende Lidelse har bestaaet ca. ¾ Aar. Til at begynde med led Pt. af religiøse Anfægtelser, læste meget i Bibelen; var angst, turde ikke slukke Lyset om Natten. I Løbet af nogle Uger svandt dette for at give Plads for mere erotisk farvede Stemninger og Handlinger. Af og til har der været Raserianfald over for Manden.

Under et Ophold i Hornbæk skal hun have blottet sig usømmeligt; desuden har hun besværet flere hende fremmede Mænd med erotiske Skrivelser.

Under Opholdet er Pt. loquax, selvfølende, mangler ganske Sygdomserkendelse, er »kærnesund«. Naar Forholdet til Manden berøres, bliver hun exalteret, gestikulerende. Hun og Manden passer slet ikke sammen, han er et Pjok, meget nervøs, burde indlægges paa et Nervesanatorium. Hun vil skilles og leve sammen med Børnene. Hun beklager sig meget over Indlæggelsen, presser stærkt paa for Udskrivning. Egentlige Vrangforestillinger røber hun ikke; er ikke hallucineret.

1/12 1924—29/1 1925 er hun udskrevet paa Prøve, men genindlægges, fordi hun i Hjemmet er overordentlig vanskelig, retter alle Slags Beskyldninger mod Omgivelserne, bliver ofte liggende i Sengen.

Ved den endelige Udskrivelse er Pt. faldet noget til Ro; dog meddeler Manden kort efter, at Pt. er meget truende over for ham, har truet med at ville slaa ham ihjel med et Strygejern.

Kommunehospitalets VI Afdeling 7/7—17/8 1926. Journal Nr. 1301/26. Diagn.: Psykosis maniodepressiva?

Moderen hidsig. Faderen stejl, indesluttet, opfarende, forfalden til overdreven Alkoholnydelse. En Søster har begaaet Suicidium per submersionem i Rekonvalescensen efter en Tyfus. (Senere Tilføjelse: En anden Søster indlagt Sindssygehospitalet ved Aarhus 4/8 36—†17/1 38. Diagnose: Melancholia, Neurofibromatosis Recklinghausen. Død ved Suicidium efter at være anbragt i Familiepleje).

Menses den senere Tid uregelmæssige. 2 naturlige Fødsler.

Manden oplyser: Tilstanden forværredes hurtigt efter Udskrivelsen fra Sindssygehospitalet Nykøbing Sj. Til Tider har Pt. været meget grædende og ulykkelig over alt i Verden, vil paa Hospital, da hun føler sig meget træt og opslidt. Til andre Tider er hun meget pirrelig og opfarende over for Manden, skriver ustandselig Breve, 10—20 daglig. Som Eksempel medbringer Manden et til Prof. Dan. Jacobson (paa hvis Klinik Pt. ved Psykosens Begyndelse en Overgang var indlagt); Pt. skriver heri, at hun er forelsket i Dr. H. »— ingen kan vel fortænke en i, at man foretrækker en ung smuk Mand for en grim og tarvelig, for det er jo dog den nøgne Sandhed, og naar Tiden er inde, og H. har Brug for mig, er jeg jo hans med eller uden Præstens Velsignelse —«.

Pt. er ved Indlæggelsen klar, orienteret. Er rolig og behersket, svarer klart paa Spørgsmaal. Oplyser, at hun er kommet herind, fordi hun har følt sig meget »nervøs«, har Ulyst til at komme i Berøring med andre Mennesker, vil nødig tale med nogen. Er mere »virksom« i Hjemmet, end hun maaske har godt af. Bliver meget paavirket af, at hun lever i saa daarligt Forhold til Manden. Benægter nogensinde at have været hallucineret.

Obj.: Intet abnormt.

Under Opholdet flink, stilfærdig, spontan Søvn; ingen paranoisk Reserverethed, ingen Hallucinationer. En enkelt Dag er Pt. dog ret talende, siger, at det er hende, der afgør det hele hjemme; hun vil selv bestemme, om hun skal paa Sct. Hans Hospital eller ej: »Hvis det ikke kan gaa derhjemme, tager jeg en Plads paa Landet ½ Aar«. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 17/8—24/11 1926. Diagn.: Exaltatio mentis erotica (Paranoid Psykose?).

Pt. er upaaklagelig i sin daglige Adfærd paa Hospitalet, gaar til Haande i Vaskeriet.

Ved Samtale med Afd.læge B. 24/10 erklærer hun, at Manden har Kærester og har haft Kønssygdom, hvorfor hun har Ret til at behandle ham, som hun lyster. (Manden er en lille beskeden Mand, der sikkert ikke har noget at sige over for Pt. For Resten holder han meget af hende og erklærer, at han har levet lykkeligt med hende indtil de sidste 3 Aar). Hun taler paa en mundrap Maade om sine Forhold;

bliver ikke egentlig agiteret, bevarer et vist, næsten gemytligt Præg, ogsaa naar man modsiger hende. Egentlig patologisk farvede Vrangforestillinger fremkommer hun ikke med. I det hele er det vanskeligt at tale om et paranoidt Sygdomsbillede, snarere drejer det sig vist om en lettere Exaltation med erotisk Farve.

Udskrives efter Ønske og med Mandens Billigelse.

Ved Journalen ligger 2 Breve fra Pt.

1) Til Prof. Jacobson, dateret 25/8 1926. Pt. beklager sig heri over at være flyttet til en anden Afdeling, »hvor der udelukkende er Kvinder af Madammetypen«. Skælder ud over Manden, betegner ham som Idiot, erklærer, at hun absolut ikke vil tilbage til ham. »S. (Mandens Efternavn) er og maa jeg være færdig med, og om jeg elsker H. ved jeg ikke, hele mit Følelsesliv er svækket efter disse Aars flytten fra det ene Hospital til det andet om ikke paa anden saa ved, at jeg faar en Plads i et Jødehjem jeg elsker dem og di mig, her vil og kan jeg ikke være«.

2) Til Afd.læge B., dateret 23/1 1928. Pt. skriver, at hun har hørt, at Dr. B. er meget syg, og at hans Kone er død. Beklager sig over »Overlægens Ondskab«; takket være denne kan hun ikke komme uden for en Dør »uden at blive generet af hans Haandlangere«. Tilbyder derefter Dr. B. Ægteskab, »og hvis vi skynder os, kan vi naa at faa et Par Børn, jeg ved at det er Deres store Sorg, at De ingen Børn havde i Deres Ægteskab«. Taler dernæst om, at hun egentlig kun regner at have levet, fra hun og Manden satte Bo. »Og efter den Tidsregning er jeg altsaa kun 15—16 Aar og maa jeg tilstaa, at jeg i Sindet ikke føler mig ældre«. Skriver videre om, at Manden ikke kan beskytte hende mod »ondskabsfulde Mennesker« og mod »Overlast«. Gentager tilsidst atter sit Ægteskabstilbud.

Indlagt Sct. Hans Hospital 13/11 1929. (Direkte Indlæggelse).

Skal i den sidste Tid have været sygelig opstemt med Taletrang og sygelig Handletrang.

Ved Indlæggelsen forholder hun sig roligt, er snarest noget nedtrykt paa Grund af en Række Omstændigheder, som det først lidt efter lidt lykkes at faa hende til at forklare. Hun mener ganske vist, det er Ting, som man ikke bør omtale, da man skal beskæftige sig med de jordiske Ting, man har med at gøre, og ikke med overnaturlige. Det er ikke nemt at forklare; men man kan tænke sig, at der findes 2 Partier, det ene for og det andet imod, og siger man for meget, kan det muligvis gavne det andet Parti. Hun har i den senere Tid mærket, at man paa flere Maader har generet hende, dels paa Gaden og dels i Sporvognen; og hjemme vilde Værten vist helst have hende til at flytte. Manden er ogsaa blevet generet, f. Eks. væltet af Cyklen af et Par Hunde. Hun har sine egne Tanker om, at det skyldes noget bestemt; men det hører som sagt til det, man ikke taler om. Værst er det dog med Børnene. Forholdene i Skolen er vist ikke, som de skal være; hun tror, at Sønnen »misbruges« af Læreren. Ligeledes har han sikkert en Dag været udsat for et sexuelt Overfald i Sporvognen; hans Lommetørklæde var ganske vaadt, det havde de vel stukket i Munden paa ham. Han har ikke selv ytret noget; men hun kan se det paa ham, han er blevet saa forandret. Og med Datteren er det ikke bedre; ogsaa hun bliver sexuelt misbrugt, naar Pt. ikke er hjemme. Pt. har derfor foreslaaet Manden, at de skulde flytte; hun har været paa Skolen for at drøfte Emnet. Det er for at hjælpe Børnene, at hun har ladet sig indlægge, for saa kommer de ud blandt fremmede, og saa sker der forhaabentlig en Forandring. Hun frygter dog for, at man vil skjule for hende, hvordan det gaar dem. For sit eget Vedkommende har hun mærket forskellige Ting, som maaske nok kan kaldes sexuelle; men hun har hærdet sig derimod og nærer kun Bekymring for Børnene. Tankerne kan godt blive taget fra hende eller paavirket af andre Mennesker, og mange Gange har hun hørt Stemmer, der taler om hende. Af og til føler hun elektriske Stød i Armene.

Obj.: Intet abnormt.

De første Dage er Pt. ret stilfærdig. Knap en Uge efter Indlæggelsen skriver hun

et Brev til Overlægen, hvori hun kategorisk forlanger at komme paa Besøg i Kbh. for at se sine Børn. Da det afslaas, bliver hun meget opbragt, forlanger meget energisk at komme ud, skælder ud over Manden, det er hans Skyld altsammen; i det hele taget ligger Kvinderne her paa Hospitalet paa Grund af deres Mænds Fejl og Mangler.

I Januar 1930 undviger hun fra Afdelingen og tager til Kbh. Kan dog ikke være hos Manden og vender selv tilbage til Hospitalet. Hun er nu som under første Ophold ret stor paa det; skriver Breve til Lægerne her og andetsteds med utilslørede Opfordringer til at tage hende til Elskerinde. De skal ikke fortryde det, og naar hendes Børn nu er blevet store, har hun ikke Forpligtelser der mere. Hendes Breve viser hendes store Selvfølelse, hun kan i høj Grad være Lægerne til Nytte. Paa Afdelingen er hun ret dominerende, indblandende og generende for de andre Ptt. I Løbet af Sommeren mere og mere agiteret og ubehersket; gør stadige Undvigelsesforsøg. I August skriver hun følgende Brev til Manden: »Kære S. Jeg kan nu ikke udholde at undvære Jer længere — nu har jeg slugt 3 Synaale, 4 Haarnaale, et Fingerbøl og nogle Glasskaar i Haab om at dø. Kærlig Hilsen til Jer alle 3, jeg er saa ulykkelig og længes saa forfærdelig efter Jer«. Hun giver Sygeplejersken Brevet med Anmodning om at læse det og vise Lægen det. Formentlig har det ikke noget paa sig. I November undviger hun fra Haven. Manden meddeler næste Dag telefonisk, at hun flakker rundt i Kbh. efter at have spadseret hele Vejen derind; hun bringes tilbage af Politiet.

I 1931 mere og mere plagsom, grov, kan ikke tales til Rette. Gør stadig Undvigelsesforsøg. Samtidig med at hun legemligt kommer til at se daarlig ud, bliver hun mere vrøvlende, snakkende Dagen igennem, til Tider nærmest paa konfus Maner. Hendes Adfærd er dog noget funktionelt præget; hun er altid værst, naar der er Tilskuere. Naar hun er paa Gulvet vælter hun over Stole og Senge. Gør Modstand mod Spisning og Toilette. I September ret bekymret og grædende, fordi hun kun sjældent faar Besøg. Synes, at Datteren ved sidste Besøg for 5 Uger siden var forandret af Væsen.

I Slutningen af 1931 en Overgang helt flink; hjælper til ved Husgerningen paa Afdelingen, gaar med paa Spadserehold. I Januar 32 atter daarligere, rastløs, undviger; ved Tilbagekomsten jamrende og hændervridende. I Februar undviger hun atter gennem et aabentstaaende Vindue paa Stuen. Indfanges paa Vej ud over en Pløjemark kun iført Nattøj og et Tæppe. I de følgende Maaneder yderst ulykkelig, forpint og urolig.

I Aarene 1932—33 meget modstræbende mod Spisning, maa enkelte Gange sondemades. Taler om, at Børnene skal slaas ihjel, hvis hun spiser. Til Tider er hun vred og aggressiv, til andre Tider selvopgivende og ulykkelig.

I 1935 flinkere, spiser bedre, er oppe og i Haven. Senere atter daarligere (se nedenfor).

Katamnese 13/12 1937. Man undersøger Pt. paa Sct. Hans Hospital.

Hun er orienteret i Sted. Kender Maaned og Ugedag; paa Spørgsmaalet om Aarstal svarer hun: »Er det 1933 — eller 35?«. Angiver sin Alder til 54 Aar (57), angiver Fødselsdato rigtigt. Svarer naturligt paa Spørgsmaal om Barndom og Ungdom; det viser sig, at Undersøgeren er kommet en Del i hendes Fødeby. Han kan tale naturligt med hende om forskellige Forhold der; fra Pt.s Side former Samtalen sig dog mest som Svar paa Spørgsmaal.

Udspurgt om Aarsagen til Hospitalsopholdet siger hun, at »det kom i Overgangsaarene«. Hun fremstiller Sygdommen som Depression over Moderens Død, Søsterens Suicidium samt Utroskab fra Mandens Side. Hun fastholder, at han led af Kønssygdom, hvad hun slutter deraf, at han paa det Tidspunkt søgte Læge. Foreholdt Journalens øvrige Oplysninger indrømmer hun, at hun har været indtaget i Dr. H., »det var saadan en nobel og fin Mand«; men hun nægter absolut, at hun har

tænkt paa Ægteskab med ham, det har hun holdt alt for meget ikke alene af sine Børn, men ogsaa af sin Mand til. Da man foreholder hende Brevet til Dr. B., rejser hun sig op, slaar sig paa Laarene, ler højt og siger: »Har jeg været saa syg — saa maa jeg have været meget tosset«. Hun paastaar, at hun overhovedet ikke kan huske omtalte Brev. Derimod erindrer hun de paranoide Vrangforestillinger vedrørende Børnene; saadanne Forestillinger vil hun ikke længere nære.

Hun fortæller, at hun længes meget efter sine Børn, »min eneste Tanke er Længsel efter Børnene«. Blot hun kunde komme hjem og se Børnene og være noget for dem. Hun giver for saavidt paa naturlig Maade Udtryk for sin Længsel efter Børnene; dog er der noget resigneret, noget afbleget over de Følelser, hun lægger for Dagen, hun synes at nære en stille, dump, noget afstumpet Fortvivlelse over den Tilstand, hvori hun er kommet. Samtidig giver hun Udtryk for vage Selvbebrejdelser, hun er maaske ikke god nok til Børnene.

En anden Ting, der optager hende meget, er »Madspørgsmaalet«. Hun er stadig i Strid med Sygeplejerskerne angaaende Spisningen. Allerhelst vilde hun være helt fri for at spise, hun føler aldrig Trang dertil. Langt om længe faar man ud af hende, at hun mener, det skader de andre Ptt., hvis hun spiser. Hvad hun mener hermed, kan hun ikke forklare nærmere; det er trods energiske Forsøg umuligt at komme videre paa dette Punkt. Andre Former for Vrangforestillinger røber hun ikke. Hun nægter Hallucinationer. Nægter Tankepaavirkninger og legemlige Sensationer.

Hun siger, at Børnene og »Madspørgsmaalet« er de eneste to Ting, der beskæftiger hendes Tanker. Hun strikker undertiden lidt, ellers tager hun sig intet til. Aviserne interesserer hende ikke.

Hun er under Samtalen præget af en let afstumpet og stivnet, depressiv Affekt. I en lidt aparte Modsætning hertil staar hendes noget overraskende og lidt ubeherskede Latterudbrud ved Omtalen af Brevet til Dr. B. Hun holder Øjenbrynene permanent løftede; i Panden ses talrige, dybe Tværrynker.

Sygeplejersken oplyser: Pt. er ofte stærkt modstræbende ved Spisning, særlig Kød. Efter en større Madescene er hun ofte stærkt urolig; til Tiden skælder hun ud, til andre Tider sætter hun sig op i Sengen med Fagter og Gebærder, siger hviskende: »Pyh! Aah!«, udtaler, at nu sker der noget forfærdeligt med den eller den Pt., fordi hun har spist det eller det. Hun spytter meget, særlig efter Maaltiderne, kan være meget griset med sit Spyt. Til Tider løber hun ustandselig paa W. C., saa Sygeplejersken tilsidst maa laase Døren til W. C. Det er da hændt, at Pt. har sat sig paa Gulvet ved Siden af Sengen og ladt Vandet og tørret det op med Sengetæppet. Hun har ogsaa — selv om Døren til W. C. ikke har været laaset — defækeret i sine Hænder og kastet Fæcalierne ud af Vinduet. Bortset fra Uroen i Tilslutning til Madningen, forholder Pt. sig roligt. En stor Del af Tiden ligger hun gemt under Tæpperne, saaledes næsten altid ved Stuegang. Om Eftermiddagen er hun oppe. Mest sidder hun for sig selv, eller gaar rundt paa Gulvet, noget foroverbøjet, skuttende sig, kniber Øjnene sammen, rynker Panden. Til Tider er hun ganske mutistisk; det er hændt, at hun hellerikke har villet tale med Børnene, naar de har besøgt hende, selv om hun ellers som Regel er glad for deres Besøg.

I Sommeren 1937 indtraadte en forbigaaende Forværrelse med Uro, øget Spisevægring, Urenlighed og Smøren med Fæces i Tilslutning til, at hun havde erfaret, at Manden søgte Skilsmisse.

Somatisk. Spinkel, mager. Aflangt Ansigt, lang, lige Næse. Lange, slanke Hænder. Vægt 45 kg, Højde 164 cm, Brystbredde 23 cm, Brystdybde 19 cm. Index Strømgren: ÷ 1,08.

Psykosen begynder i dette Tilfælde med en kortvarig, angstpræget Depression, hvorefter Stemningen ret hurtigt svinger om, og Patienten bliver stærkt erotisk præget i Tanker og Handlinger. Sygdomsbilledet præges i de første 4—5 Aar væsentlig af disse Stemningssvingninger; den let løftede, erotisk betonede Stemning er den mest fremherskende. Samtidig er Patienten paafaldende afvisende og vredagtig over for Manden. Senere begynder hun — ca. 1928-29 — at fremsætte paranoide Vrangforestillinger gaaende ud paa, at hun og Familien, særlig Børnene, bliver efterstræbt og sexuelt misbrugt. Hun er hallucineret, taler om Tanketyveri og elektriske Paavirkninger. Fra 1929 er hun permanent paa Sindssygehospital. De nævnte Vrangforestillinger og Hallucinationer kommer ikke til videre Udvikling her, snarest synes de at gaa tilbage. Patienten taler ikke senere om legemlige Sensationer og Tankepaavirkninger. De tidligere Stemningssvingninger ser man endnu i nogle Aar; men efterhaanden synes en vis ulykkelig og fortvivlet Stemning at være det overvejende. Ved Efterundersøgelsen 1937 er Patienten faldet en Del til Ro. Der er nu noget stivnet og afbleget over hele hendes Væsen; hendes Interessesfære er stærkt indsnævret, hun er ubeskæftiget og initiativløs. Hun er præget af en dump depressiv Affekt, ved Siden af hvilken hun dog er i Stand til at vise en ret naturlig moderlig Længsel efter sine Børn. Hun er modstræbende over for Spisning og beherskes sikkert paa dette Omraade af visse Vrangforestillinger. Der er noget stereotypt over hendes Holdning, Ansigtsudtryk og Bevægelser. Hun minder en Del om de Terminaltilstande, *Medow* har beskrevet under Navnet »erstarrende Rückbildungsmelancholie«. Hendes Legemstype er udpræget leptosom; præpsykotisk er hun næppe karakteristisk hverken i synton eller schizothym Retning. Arveligt er hun ret stærkt belastet.

I de følgende 6 Tilfælde (Nr. 131—36) begynder Psykosen ligesom i det her udførligt meddelte Tilfælde med Symptomer paa Stemningsanomali i Form af Stemningssvingninger saavel i depressiv som exalteret Retning. Før eller senere i Forløbet træder disse Symptomer imidlertid delvis eller fuldstændigt tilbage, og schizofreniforme Symptomer, eventuelt typiske schizofrene Processymptomer, kommer til Udvikling.

Patient Nr. 131 frembyder i de første 5—6 Aar Billedet af en agiteret Melankoli med Selvbebrejdelser. Derefter gaar Patienten direkte over i en Fase med stærk Uro, løftet, nærmest fjantet Stemning og Udadvendthed; hun er uvorn, drilagtig, fuld af Giftigheder over for Omgivelserne. Denne Fase varer ½ Aar (Efteraaret 27—Foraaret 28), hvorefter Patienten paany bliver deprimeret. Senere ses stadig Stemningsudsving; men efterhaanden er de mindre »rene«, viser sig nærmest ved grov og arrig Udskælden med Aggressivitet og ynkelig Jamren og Tuden. Fra Efteraaret 28 begynder Patienten imidlertid at tale om, at Omgivelserne ændrer Udseende, hendes Paarørende skabes om, Manden er hende utro; gennem sin Hovedpude faar hun Underretning om alt, hvad der sker. I de følgende Aar bliver hendes Vrangforestillinger mere barokke og uindfølelige, hendes Væsen efterhaanden udtalt me-

galomant præget; samtidig kommer der noget vanemæssigt og stereotypt over hele hendes Adfærd. Tegn paa dyberegaaende Destruktion frembyder hun dog ikke; hun følger f. Eks. endnu 15 Aar efter Psykosens Udbrud sine Børns og Børnebørns Forhold med naturlig Interesse. Hun er ret stærkt arveligt belastet (flere Tilfælde af Suicidium og »periodisk Nedtrykthed« i Familien). Præpsykotisk er hun noget sensitiv, men iøvrigt ukarakteristisk; somatisk er hun leptosom.

Ogsaa i det følgende Tilfælde, Nr. 132, indledes Psykosen med en angstpræget Depression parret med Ringhedsfølelse. Efter 1/2 Aars Forløb ses et tydeligt, nogle Uger varende Stemningsomslag; Patienten er i glad Stemning, næsten ikke til at genkende. Senere ses ikke lignende friske maniske Faser. Patienten er i de følgende Aar overvejende urolig, udskældende, kværulerende; indimellem i kortere Perioder stillestaaende, deprimeret, grædende, selvbebrejdende. Hun er udtalt hallucineret under hele Psykosens Forløb; endvidere er der noget vist paranoidt over hende, »alle er imod hende«, hun bliver udspioneret, der foregaar saa meget mystisk omkring hende — uden at hun dog fremsætter mere udformede paranoide Vrangforestillinger. Ved Efterundersøgelsen virker hun noget afstumpet og fatuid; rigtig i Kontakt med hende kommer man ikke, hun er noget usammenhængende og vrøvlende. Hun har bevaret et vist Stemningspræg i depressiv Retning; men Stemningen er uden Dybde. Hun er noget aparte af Væsen, taler med høj, skingrende Stemme ledsaget af gestikulerende Gebærder. Hun er permanent sengeliggende paa Grund af Uro, er stærkt hallucineret, i timevis gemt under Tæpperne; er ofte modstræbende over for Spisning og Toilette. Somatisk er hun leptosom. Præpsykotisk har hun altid været stemningssvingende; i de yngre Aar ret selskabelig, senere mere indesluttet, hypochonder og vanskelig omgængelig.

Sygdomsbilledet i Tilfælde Nr. 133 former sig det første Aar som en ren agiteret Melankoli. Derefter begynder Patienten at faa visse katatoniforme Symptomer; hun bliver spyttende og griset, urenlig, verbigererende, planløst urolig, yderst kontrær og negativistisk. En Overgang synes hun noget opstemt med Syngen, Klappen i Hænderne og udadvendte Bemærkninger; hun er dog uden manisk Glæde, Friskhed og Produktivitet. Døden indtræder efter 3 1/2 Aars Hospitalsophold under gastrointestinale Symptomer (Pellagra?).

Tilfælde Nr. 134 begynder tilsyneladende som en psykogen Depression. Denne kompliceres ret hurtigt med angstprægede Hallucinationer og hypochondre Vrangforestillinger. Kort efter Indlæggelsen faar Patienten Pneumoni med Bevidsthedssløring, der synes at strække sig flere Maaneder ud over selve den febrile Periode. I disse Maaneder viser Patienten ret stærk Miskenden af Omgivelserne. 1/2 Aar efter Indlæggelsen bliver Stemningen et Stykke Tid stærkt svingende mellem erotisk præget Opstemthed og dyb Depression med Fortvivlelse og Selvbebrejdelser. Derefter følger en 7 Aar varende Fase med stærk Uro og Støjen, Urenlighed, Impulsivitet, Aggressivitet og Personforveksling, hvorefter den Terminaltilstand udvikler sig, hvori man

finder Patienten ved Efterundersøgelsen. Hun er rolig, ordnet i sin Adfærd, flittigt beskæftiget Dagen lang med at strikke Gulvklude. I en vis Modsætning til denne Beskæftigelse staar hendes selvfølende og »fornemme« Væsen. Hun rummer en Mængde barokke og usammenhængende megalomane Vrangforestillinger, mener sig i Besiddelse af Millioner, staar permanent ad hallucinatorisk Vej i Forbindelse med talrige højtstaaende Personer, baade nulevende og længst afdøde. Det er vanskeligt at føre nogen sammenhængende Samtale med hende, idet hun stadig kommer ind paa sine Vrangideer. Noget egentligt Stemningspræg frembyder hun ikke. Legemstypen er leptosom med enkelte pykniske Træk; præpsykotisk karakteriseres Patienten som selskabelig, livlig, noget uligevægtig, dominerende og egocentrisk.

I Tilfælde Nr. 135 præges Indledningsstadiet af hurtigt skiftende Stemningssvingninger. Hertil slutter sig imidlertid allerede kort efter Indlæggelsen tydelige Paavirkningsideer (Elektricitet), og Stemningen faar — i hvert Fald til Tider — et vist Præg af Raadvildhed og Ængstelse, mindende om den »schizofrene Grundstemning«. Efter 1 Aars Forløb gaar Patienten ind i en Tilstand med stærk Uro, Ituslaaen, Urenlighed og impulsiv Aggressivitet. Denne Tilstand varer 6—7 Aar, hvorefter Patienten falder til Ro, bliver renlig og samlet i sin Adfærd. Ved Efterundersøgelsen viser hun sig kronisk hallucineret, i Besiddelse af talrige typisk schizofrene Paavirkningsforestillinger; hendes Stemningsliv er paa visse Punkter inadæquat. Iøvrigt er hun paafaldende psykisk velbevaret. Hun arbejder flittigt og er en god Hjælp i Afdelingens Køkken; hun er i Stand til at føre en naturlig Samtale om neutrale Emner og viser naturlig moderlig Omsorg og Følelse for sine Børn. Hun er typisk pyknisk af Legemsbygning.

I Tilfælde Nr. 136 er det indledende Stadium af Stemningssvingninger ligeledes kun kortvarigt. Der er noget ufrisk over Stemningen, Depressionen er uden Dybde, den løftede Stemning nærmest fjantet. Efter faa Maaneders Forløb røber Patienten Hallucinationer, taler om Forfølgelse, sexuel Efterstræbelse og genitale Sensationer; hun bliver urolig, vredladen og udskældende. Knap 2 Aar efter Indlæggelsen dør hun af Lungetuberkulose.

I Modsætning til de her omtalte 7 Tilfælde staar Nr. 137, hvor Stemningssvingningerne først manifesterer sig ret langt henne i Psykosen. Sygdommen indledes her med et langvarigt neurasteniformt Forstadium med talrige legemlige Klager og udtalt Sygdomsoptagethed, men uden paaviselige psykotiske Symptomer. Først efter mindst 5 Aars Forløb (ca. 1926) begynder Patienten at blive hallucineret og føle sig forfulgt, Symptomer, der tiltager i Styrke i de følgende Aar. Hun har siden ca. 1920 været indlagt paa talrige Hospitaler, saavel psykiatriske som medicinske Afdelinger; 1929 indlægges hun for 3. Gang paa Sindssygehospital, og denne Gang forbliver hun paa Hospitalet. Under Opholdet her bliver hendes Stemningsleje ejendommeligt skiftende mellem opstemte Faser, hvori hun er udadvendt, foretagsom, pralende, kværulerende, udskældende, og Faser med trykket Stemning, hvori hun er stille og indadvendt og ofte sover meget; de enkelte Faser er som Re-

gel af et Par Maaneders Varighed. Samtidig bestaar Hallucinationer og paranoide Vrangforestillinger uforandrede. Ved Efterundersøgelsen (1939) er Patienten fremdeles psykisk velbevaret, velorienteret i aktuelle Begivenheder. Hendes Tilstand er stadig fasisk skiftende; Stemningspræget er knap saa udtalt som tidligere, Faserne præges nu særlig af Udadvendthed og Aktivitet og Indadvendthed og Inaktivitet.

I de 8 Tilfælde med kronisk Forløb og ringe Proces, der hidtil er meddelt, har det stemningsprægede i Sygdomsbilledet givet sig til Kende ved baade opstemte og depressive Faser. Der skal nu meddeles 4 Tilfælde, i hvilke man kun ser den ene Stemningsfase, nemlig 2 Tilfælde med depressiv Forstemning og 2 Tilfælde med maniform Exaltation.

Sygehistorie Nr. XLII.

Født 1872. Fraskilt Syerske.

Kommunehospitalets VI Afdeling 30/6—7/8 1923. Journal Nr. 1578/23. Diagn.: Habituel Depression, Climacterium, Depressio mentis.

Født paa Landet uden for Ægteskab, opdraget hos Bedstemoderen. Efter Konfirmationen huslige Pladser. Gift 20 Aar gl., skilt efter 12 Aars Ægteskab, angiveligt fordi Manden mishandlede hende. Senere samlevet en Del Aar med en anden Mand, der dog ogsaa nu har forladt hende. Har iøvrigt ernæret sig ved Syning. Har født 14 Gange, 11 Børn lever; har faaet 4 af Børnene med den anden Mand.

Menopausen indtraadte for 2 Aar siden. En Del Hedestigninger.

En Datter oplyser: Pt. skal altid have været tung i Sindet. — Siden Menopausens Indtræden har hun været træt, sløj, deprimeret. Arbejdsevnen næsten helt svundet. Hukommelsen har været daarlig, Søvn og Appetit ligeledes daarlige. I den sidste Maaned har hun af og til kunnet sige aparte Ting, f. Eks. at hun har 2 Hjerter.

Pt. er ved Indlæggelsen klar, orienteret. Klager over træg Afføring, Trykken i Epigastriet, opadstraalende Smerter i venstre Side af Underlivet samt Smerter ned langs Bagsiden af begge femora.

Obj.: Ømhed i Epigastriet og begge fossae iliacae. Nu og da Antydning af Babinskirefleks paa begge Sider. Ellers intet abnormt.

Under Opholdet er Pt. bekymret, deprimeret, kommer særlig i den første Tid let til at græde. Hun er hypochondert optaget af sine Symptomer og aabenbarer efterhaanden en Del mærkelige Opfattelser af sine Fornemmelser. Hun mener f. Eks., at hendes Æggestokke er faldet ned og forsvundet som Udflod pr. vaginam. Mener, at hun tidligere har ladt ca. 8 l Urin om Natten og angiver, at Diuresen stadig er meget stor; hun pakker sig ind for gennem Transpiration at mindske Diuresen. Hun har tidligere, da hun havde nogen Prikken ved højre Mamma og højre Skulder, ment, at hun havde 2 Hjerter. Taler om, at der »intet Liv er i hende«. Til Tider spiser hun voldsomt, til andre Tider næsten ikke. Hun erklærer, at Sovepulveret snart løber »lige ned«, snart i den ene Side af Brystet, saa hun føler sig ilde tilpas og ikke faar nogen Nytte deraf. Hun gør Indtryk af at gemme paa en hel Del. Er muligvis hallucineret. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 7/8 1923—7/6 1924. Diagn.: Melancholia (constitutionalis). De første Maaneder er Pt. deprimeret, ofte stille grædende, bekymret for sine Børn og sine hjemlige Forhold. Har en Del somatiske Klager, Smerter i venstre Side, Ømhed i Benene, en Fornemmelse af Luft i Hovedet m. m.

November 23 forsøges Pt. oppe; men hun bliver hurtigt grædende og jamrende. Hen paa Foraaret 24 kommer hun atter op. Denne Gang gaar det bedre. Ved Udskrivelsen er hun flittigt beskæftiget, Humøret synes godt.

Kommunehospitalets VI Afdeling 30/12 1927—24/1 1928. Journal Nr. 171/28.

Pt. forklarer, at hun siden Udskrivelsen har boet alene. En Gang imellem har hun haft lidt Arbejde, men har dog stadig maattet have Hjælp fra »Forstanderen«. Humøret har stadig været daarligt, ofte Graad. I Dag fik hun pludselig »saadan ondt for Luft ved Hjertet«, troede, hun skulde dø. Fik en Nabokone til at hente Politiet, der indlægger hende.

Under Opholdet en Del forskellige Klager, »Gennemtræthed i hele Nervesystemet«, »indvendig Ømhed i Hjerteregionen«, »noget, der stopper i Ryggen«, synes ikke hun kan faa Luft etc. Humøret daarligt, har nogen Uro over sig. Ingen udformede Vrangforestillinger, ingen Hallucinationer.

Obj.: Intet abnormt.

Gynækologisk Undersøgelse (kirurgisk Afdeling): Intet abnormt.

Ewalds Prøvemaaltid: K/Ph 25/60. Mgd. 10 cc.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 24/1—23/9 1928. Diagn.: Depressio mentis. Stemningen depressiv, en Del hypochondre Klager. Bliver efterhaanden adskilligt flinkere, tager 7 kg paa i Vægt; vil dog endnu ved Udskrivelsen nødig slippe de sidste af sine Fornemmelser.

Kommunehospitalets VI Afdeling 13/2—28/2 1929. Journal Nr. 366/29 samt 27/3—16/4 1929.

En Datter oplyser: Tilstanden har jævnt forværret sig. Pt. er udtalt deprimeret og grædende, har gentagne Gange truet med Suicidium, men har aldrig gjort Alvor deraf. Er blevet vanskelig omgængelig, Børnene og iøvrigt alle Mennesker er onde imod hende.

Under Opholdene deprimeret, grædende, rastløs, stærkt hypochondert optaget af sine mange Fornemmelser. Drikke »løber lige igennem hende«, hun bliver træt og »lam« i Armene af Strikning, »Maven krymper sig sammen til en Kugle, det gør ondt helt op i Hovedet« etc., etc.

Obj.: Plantarreflekser ubestemmelige, af og til Dorsalfleksion af 1. Taa paa venstre Fod.

Spv.: Cell. 7/7, Gl. 0, Alb. 7, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 16/4—30/12 1929. Diagn.: Psykosis maniodepressiva. Deprimeret, grædende, fuld af Ynk og Klage. Taler om, at hun har en Orm indvendig; hun føler noget, der gnaver i Halsen, gaar ned i Underlivet og roder rundt der. En Nat mener hun at se, at Ormen har Aalehoved. Hun er meget selvopgivende. Tilstanden væsentlig uforandret ved Udskrivelsen.

Kommunehospitalets VI Afdeling 21/3—5/4 1930. Journal Nr. 796/30 samt Sct. Hans Hospital 5/4 1930—9/4 1931.

Talrige legemlige Klager, Nedsynkningsfornemmelser, Strammen i Hovedet, Tyngde i Benene etc. Fortolker dem paa hypochonder Maade; mener, hun har en stor Knude i Hovedet, som strækker sig ned langs begge Sider af Halsen og Kroppen og snører sig sammen i Benene. Desuden en stor Svulst i Underlivet. Fremsætter sine Udtalelser med Taarer i Øjnene, men uden fremtrædende Affekt. Ingen Bedring ved Udskrivelsen.

Pt. klarer sig derefter ude et Par Aar; men nogen virkelig Remission foreligger ikke. Fra 1933 til Efterundersøgelsen 12/10 1937 har Pt. talrige Hospitalsindlæggelser: *Kommunehospitalets VI Afdeling 6/2—17/3 1933 (Diagn.: Paranoia), Almindelig Hospital 17/3—1/8 1933 (Diagn.: Depressio mentis hypochondriaca), Almindelig Hospital 16/12 1933—3/2 1934, Kommunehospitalets VI Afd. 16/5—28/6 1934, Almindelig Hospital 28/6—12/7 1934, Rigshospitalets Afd. O 19/10—22/11 1934 (Diagn.: Depr. mentis hypochondriaca (man. depr.), Senium incip.), Almindelig Hospital 22/11 1934*

—23/3 1935, Kommunehospitalets VI Afd. 31/7—1/10 1935, (Diagn.: Dementia paranoides), Almindelig Hospital 1/10 1935—4/1 1936, Rigshospitalets Afd. O 1/9—18/10 1936, Kommunehospitalets VI Afd. 10/4—5/5 1937 samt 9/9 1937 — Journal Nr. 2429/37 (under dette Ophold finder Efterundersøgelsen Sted). Kardinalsymptomerne i disse Aar er hypochondre Vrangforestillinger og depressiv Forstemning. Ved Indlæggelsen paa Kommunehospitalet i Februar 33 taler hun om, at alt, hvad hun spiser og drikker, bliver til Vand, hun har saa godt som aldrig Afføring. Hun har en Fornemmelse af ingen Tarme at have, føler sig hul indvendig. Føden gaar en forkert Vej, gaar ud i Ryggen; flydende gaar ned i Benene, saa de bliver tykke. Hun klager over Hovedpine, »det rykker ustandselig i Panden«, hun kan ikke faa Luft i Panden. Hun har Orme indvendig, der fra Hovedet arbejder sig ned gennem Brystet til Maven, hvor hun mærker dem arbejde snart i Ryggen, snart foran; hvis de ikke drejer sig til højre Side, kan hun ikke faa Luft. Vrangforestillingerne antager gennem Aarene en stedse mere barok og monstrøs Karakter. I 1934 (Rigshospitalet) taler hun om, at hun har en Klump i Spidsen af Næsen, som bliver trukket indefter, saa Næsen bliver flad. Der sidder en Skorpe paa Indsiden af højre Pandeben, hvorfra der gaar Stropper ned foran Ørerne; Stropperne maa være hule, for naar hun spiser, farer det op til Hovedet. Der gaar ogsaa en Strop ned over Næsen. Alle Stropperne gaar ned over Thorax og ned i Underlivet, hvor de staar i Forbindelse med det Dyr, hun nu mener at have indvendig. I 1935 (Kommunehospitalet) er Dyret blevet mindst 10 m langt; det gennembugter hele hendes Legeme. Hun kan ikke bære sin Mavesæk, den er fuld af Dyr. Hun har forsøgt at ryge for derved at fordrive Dyrene; men hun bliver daarlig deraf. Hun demonstrerer Ormen ved at tage en tyk Hudfold mellem Fingrene. Naar hun vasker sig, løber Sæbevandet gennem Huden ind i Blodet; »det kan godt være det virker blodrensende, men jeg bliver saa daarlig af det«. I 1937 mener hun, at Ormene har ynglet, Ungerne gaar ned i Laarene. Om Natten ligger hun altid med Korset, for at Ormene ikke skal vandre for meget. Hun vil ikke gaa ud, for at Ormene ikke skal vokse for meget i den friske Luft.

Pt. taler om, at Ormene hyler og skriger; ellers er hun ikke hallucineret.

En enkelt Gang (Rigshospitalet 1934) er bemærket, at Pt. er selvbebrejdende, siger, at hun altid lyver, Hospitalet er ikke tjent med at have hende. Ellers er Selvbebrejdelser og Ringhedsfølelse ikke iagttaget. Pt. er ikke hæmmet, ej heller agiteret. Stemningen er depressiv; hun jamrer og græder, naar man afslaar hendes Anmodning om kirurgisk Behandling. Flere Gange er dog bemærket i Journalerne, at den depressive Forstemning er uden større Dybde og har et lidt fatuidt Præg; undertiden beretter hun ret affektløst om sine Vrangforestillinger. Af og til kan hun være noget kværulerende og udskældende. Løftet Stemning ses aldrig.

Af de forskellige specielle Undersøgelser skal omtales:

18/5 1934. Indprentningsforsøg viser fuldt bevaret Indprentning.

18/5 1934. Spv.: Cell. 3/3, Gl. 0, Alb. 14. W. R.: ÷.

18/5 1934. W. R. (Bl.): ÷.

18/5 1934. Oftalmoskopi: Naturlig.

23/5 1934. Rtg.fot. af Cranium, Cor og Extremiteter: Ingen Tegn til Arteriosclerose.

I Maj 1934 er fundet venstresidig Babinskitendens. Ved andre Undersøgelser er det ikke fundet; i det hele er ikke paavist Tegn til organisk Nervelidelse.

Katamnese 12/10 1937. Man undersøger Pt. paa Kommunehospitalets VI Afdeling.

Hun er ganske uudtømmelig for sine groteske hypochondre Vrangforestillinger, der iøvrigt former sig som beskrevet. Paa Spørgsmaal om, hvor Ormene stammer fra, fortæller hun, at hun under et Hospitalsophold i 38-Aarsalderen fik et Lavement. Allerede næste Dag fik hun et nyt Lavement, hvad der forekom hende mærkeligt, da det første havde været af god Virkning. Hun kunde ikke se, hvad der var i Sprøjten, men mener, det har været en Blanding af mange forskellige Ting, hvor-

af Ormene derefter er opstaaet. Familien har muligvis staaet bagved. Iøvrigt røber hun ikke mere udformede Forestillinger om Forfølgelse hverken fra Familiens eller andres Side.

Hun er klar, orienteret. Genkender straks Undersøgeren fra tidligere Hospitalsophold. Der er noget vagt og ubestemt over hendes Fremstilling af Vrangforestillingerne. Iøvrigt er hun samlet, taler naturligt om neutrale Emner. Har aldrig følt elektriske Paavirkninger, Tankepaavirkninger ell. lign. Hun klynker og græder af og til under Samtalen, men gør dog alt i alt et affektivt noget afstumpet Indtryk.

Somatisk. Legemsbygning ukarakteristisk. Overansigtet ret bredt, Ansigtet bliver smallere nedadtil; Hagen iøvrigt naturligt udviklet, ikke tilbagevigende. Truncus ret spinkel. Hænder og Fødder smaa, ret korte og brede.

16/5 1938. En Datter besøges i Hjemmet; hun oplyser: Pt. er født uden for Ægteskab; Datteren kender intet til hendes Afstamning. En Datter, der nu er i Klimakteriet, er nervøs, hypochonder, deprimeret; ikke hospitaliseret. Den Datter, man taler med, har i en Arbejdsløshedsperiode været forbigaaende deprimeret; i Relation til Menses er hun altid træt, uoplagt, nervøs, i daarligt Humør. Alle Pt.s Børn skal iøvrigt være nervøse. uligevægtige, opfarende.

Pt. skal altid have været tung i Sindet, en nærtagende, noget bekymret Natur. Har altid sørget godt for Børnene. Skal ikke før Sygdommen have været hypochonder, ej heller mistænksom, hidsig, opfarende eller særlig indesluttet. Kom godt ud af det med andre Mennesker.

Sygdomsudviklingen som anført. Pt. har ikke paa noget Tidspunkt været rask siden Sygdommens Begyndelse. Hun foretager sig mange mærkelige Ting for at »drive Ormene« eller for at faa dem til at »dreje sig«. Hun sidder f. Eks. med Fødderne i koldt Vand, skifter ustandselig Tøj, spiser ofte ikke. Hvorvidt Pt. føler sig forfulgt eller efterstræbt, kan Datteren ikke give sikre Oplysninger om. Pt. kommer undertiden med Udtalelser, som Datteren ikke forstaar; taler om »den sorte«, »den blonde«, Personer, som Datteren ikke kan identificere, men som, saavidt hun kan forstaa, ikke er Pt. venligtsindede.

Pt. er ofte deprimeret og grædende. Ikke sjældent er hun vanskelig at omgaas, vanskelig at stille tilfreds, vil ikke spise den Mad, man byder hende, erklærer, at hun ikke kan taale den. Paa den anden Side mener Datteren, at Pt. stadig omfatter saavel Børn som Børnebørn med samme Omsorg som tidligere, følger med i deres Forhold, deler deres Bekymringer.

Naar Pt. ikke er paa Hospitalet, boer hun alene. Hjemmet skal være rent og ordentligt, Pt. er pæn og net i sin Paaklædning.

Kardinalsymptomerne i dette Tilfælde er kronisk Depression og hypochondre Vrangforestillinger. Sygdommen begynder som en almindelig hypochonder Depression. Straks ved første Indlæggelse (1923) er Patientens hypochondre Fornemmelser og Bekymringer lidt vel mærkelige; men det er dog først efter ca. 10 Aars Forløb, at de antager et virkelig psykotisk Præg. I de følgende Aar bliver Vrangforestillingerne stadig mere groteske og uindfølelige. Depressionen former sig som en simpel Depression, kun under et enkelt Hospitalsophold fremsætter Patienten lette Selvbebrejdelser; hun er ikke hæmmet, ej heller særlig agiteret. Med Aarene synes den depressive Forstemning at afbleges noget. Det er muligt, at Patienten ved Siden af sine hypochondre Vrangforestillinger ogsaa nærer visse paranoide Ideer; de er dog næppe særligt udformede. De Dyr, hun mener at have i sit Legeme, kan

hun høre hyle og skrige; men derudover er hun ikke hallucineret. Bortset fra de nævnte Symptomer er hun ved Efterundersøgelsen psykisk velbevaret. Paa Grund af de barokke hypochondre Vrangforestillinger, den vedholdende depressive Forstemning og de manglende Tegn paa psykisk Forfald har man stillet Diagnosen atypisk Schizofreni. Under de talrige Hospitalsophold er Patientens Psykose snart blevet diagnosticeret som en maniodepressiv Psykose, snart som en dementia paranoides.

Ogsaa i Tilfælde Nr. 138 er Symptomerne depressiv Forstemning og Vrangforestillinger; hos denne Patient af zelotypisk Art. Sygdommens Udvikling er meget langsom. Ved Efterundersøgelsen 1937 har Vrangforestillingerne bestaaet i ca. 20 Aar. De er paa dette Tidspunkt kombineret med Forestillinger om personlig Efterstræbelse samt med Hørelseshallucinationer. Sammenligner man Tilstanden ved Efterundersøgelsen med Tilstanden under de forskellige Hospitalsophold (1916, 1923, 1925), synes de psykotiske Symptomer at have undergaaet en stadig omend meget langsom Videreudvikling. Nogen paafaldende Inkohærens af Patientens Vrangforestillinger kan man dog ikke paavise ved Efterundersøgelsen; Patienten er paa dette Tidspunkt i det store og hele psykisk velbevaret. Under hele Psykosens Forløb har en depressiv Forstemning været fremtrædende; under Hospitalsopholdene har Patienten endvidere vist nogen Tilbøjelighed til Uligevægtighed med Opfaren og Udskælden. Opstemte Faser er ikke iagttaget. Et psykogent Grundlag for Patientens Psykose findes efter alt at dømme ikke.

Sygehistorie Nr. XLIII.

Født 1874. Gift med Snedker.

Kommunehospitalets VI Afdeling 12/5—6/6 1925. Journal Nr. 874/25. Diagn.: Exaltatio maniformis (maniodepressiva).

2 Fætre døde paa Sindssygehospital. (Senere Tilføjelse: Pt.s Søster har siden 1935 været behandlet paa Sindssygehospitalet Nykøbing Sj. under Diagn. Schizophrenia paranoides in climacterio. En Søn af Pt. har været behandlet paa Sct. Hans Hospital siden 17/4 1936 under Diagn. Schizophrenia hebephrenica.)

Født i København, Datter af Snedker. Efter Konfirmationen Husassistent. Gift 21 Aar gl. Ægteskabet harmonisk.

Menses fra 18-Aarsalderen, regelmæssige. Har født 5 Gange. Ingen psykiske Reaktioner i Tilslutning til Menses, Graviditet eller Puerperium. Menses ophørt for 1 Aar siden.

Pt. overflyttes fra Københavns Amtssygehus, hvor hun i Gaar blev indlagt af Politiet. Af medfølgende Politirapport fremgaar:

Politiet tilkaldes telefonisk af Overlærer N., X-by, fordi en formentlig sindssyg Kvinde opholder sig uden for hans Hus. Pastor N., Broder til Overlæreren, der træffes paa Stedet, forklarer, at Kvinden tidligere har fulgt efter ham paa Gaden, tiltalt ham med Fornavn, taget fat i hans Frakke. Har henvendt sig til ham for at løse Sognebaand. Da Pastoren Dags Eftermiddag forlod sin Bopæl i Kbh., saa han Kvinden i Porten, hvor hun formentlig har staaet paa Lur efter ham. Hun fulgte efter ham i Sporvognen til Hovedbanegaarden og derfra videre til X-by. Trods gentagne Opfordringer om at gaa sin Vej, har hun søgt at tiltvinge sig Adgang til Overlærerens Have. Pt. nægter over for Politiet at give Oplysning om Navn og Bopæl; da hun befinder sig i en ret oprørt Sindsstemning, transporteres hun til Amtssygehuset.

Manden oplyser ved Indlæggelsen her paa Afdelingen, at Pt. psykisk har været ganske naturlig, indtil hun for ca. 1 Maaned siden begyndte at blive aandsfraværende, »spekulativ«, grædende for saa ganske kort Tid efter at blive opstemt med Latter og Fagter. Har sovet daarligt, gaaet paa Gulvet om Natten.

Pt. vil ved Indlæggelsen ikke tale, ligger med bortvendt Ansigt. Gør et manisk Indtryk, af og til exploderer en Sætning fra hende, »hun er døvstum«. Meget smilende, naar hun af og til vender Ansigtet bort fra Væggen. Gør Modstand, da man vil undersøge hende, siger storsmilende: »De maa ikke være nærgaaende«.

De følgende Dage meget pjanket, kaster Maden i Hovedet paa Lægen, snapper efter alt og alle, meget rodende i Sengen. Stærkt hallucineret, ler ud i Rummet, stikker Fingrene i Ørerne, er lyttende, »han siger, jeg skal holde Kæft«. Vil i Begyndelsen slet ikke udtale sig, senere mere snaksom, kaad, fuld af Narrestreger. Er orienteret. Taler om 3 forskellige Mænd, særlig »hendes lille Hjerteforbindelse«, Pastor N., der er den eneste, der kan kurere hendes Hjerte; vil have ham ind paa Hospitalet.

Obj.: Intet abnormt.

Spv.: Cell. 5/7, Gl. 0, Alb. 5, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 6/6—12/7 1925. Diagn.: Paranoia erotica. Er i straalende Humør, meget villig til at udtale sig. Er ganske pudsig, naar hun paa en vis naiv Maade fortæller om sit Kærlighedsforhold til Pastor N. Hun ledsager Fortællingen med en Mængde morsomme Gebærder, klapper i Hænderne, laver en morsom barnlig Mimik. Hun har siden Jul kastet sin Kærlighed paa Pastoren og mener, at han ogsaa har elsket hende, thi hun har mærket en Strøm mellem Hjerterne og har hørt Præsten tale ad denne Vej. Han har sagt, at hun skal komme til ham; men først nu, da det er for sent, fortæller Stemmen hende, at naar der blev sagt en Dag, betød det altid Dagen efter, »men det er da noget løjerligt noget, det er ikke til at finde ud af«. Hun er ganske uden Sygdomserkendelse, finder, at det er underligt, at man skal paa Hospitalet for ulykkelig Kærlighed. Hun finder intet urimeligt i, at Pastoren elsker hende, ja, mener, at han vist har set hende som ung og allerede da fattet Kærlighed til hende. Men det hele er jo haabløst, da de begge er gifte og holder af deres Familier, thi sin Mand holder hun ogsaa af. Pludselig kan hun for et Øjeblik styrte i Graad, vrider Hænderne, siger, hun er det ulykkeligste Menneske i Verden, for hendes Mand siger et, og Pastoren noget andet, saa hun ved slet ikke, hvad hun skal tro paa.

Efter nogle Ugers Forløb taler hun mindre om Præsten, men forfølger til Gengæld alle Lægerne, tjatter efter dem, fniser og bærer sig i det hele ad som en Backfish. Kan til Tider være temmelig ubehagelig og skarp; en Dag, hun er ude at spadsere med Manden, giver hun ham pludselig midt paa Vejen det glatte Lag i grove Vendinger, fordi han ikke er fint nok klædt paa.

Tilstanden uforandret ved Udskrivelsen; hjemtages af Manden.

Socialhjælpers Journal. 24/9 1937. Besøger Pt. Det er Manden, der lukker op. Da han gaar ind for at hente Pt., hører man hende skælde ham ud i de groveste Vendinger. Da hun kommer ud, er hun dog yderst elskværdig og høflig. Hun kommer ud paa Trappegangen og trækker Døren til efter sig, da hun øjensynlig ikke ønsker, at Manden skal høre, hvad der foregaar.

Hun er meget veltalende. Fortæller straks om sin Sygdom. Hun har ikke haft det godt siden Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital; hun bliver nemt ophidset, naar hun »bliver drillet«, hvad baade Sønnen og Manden ofte gør. Lidt senere kommer det lidt tøvende, »at der jo ogsaa er den Stemme inden i hende«. Hun er ganske overbevist om, at det, Stemmen siger, er det rigtigste, og at hun bør rette sig efter den;

»men derfor er det ikke altid, at hun gør det«. Hun er meget svær, hvad der aabenbart er hende en Kilde til Sorg. Hun har gjort alt for at blive afmagret, men »kun opnaaet at blive svajrygget, Maven forsvinder ikke«.

Hun giver Tilsagn om efter nærmere Tilsigelse at ville lade sig undersøge af Lægen.

1/12 1937. Besøger atter Pt.s Hjem, da hun ikke er mødt efter Tilsigelse. Træffer kun Sønnen. Pt. har slet ikke talt til Familien hverken om det forrige Besøg eller om, at hun har faaet Brev fra Lægen. Sønnen oplyser, at Pt. i Perioder siden Udskrivelsen fra Hospitalet har været »syg«, dog ikke saadan, at hun ikke kan passe Huset; men hun faar »sære« Tanker og Ideer. Sønnen kan ikke nærmere forklare, hvori de bestaar, men siger blot, at Familien nu er saa vant dertil, at de »lader det gaa ind af det ene Øre og ud af det andet«. I disse Perioder kan Pt. ikke omgaas fremmede, da hun slet ikke kan taale at blive sagt imod. Bliver hun det, kan man risikere at faa baade Porcelæn og andet i Hovedet.

Sønnen giver derefter foranstaaende supplerende Oplysninger om Sindssygdom i Familien.

4/12 1937. Besøger Pt., der har meget travlt. »Hun har rigtignok hellerikke Tid til at rende efter saadan noget«. Vil derimod gerne modtage Lægen i Hjemmet.

Katamnese 30/12 1937. Man besøger Pt.; men hun beder, om man vil komme igen en anden Dag, da Manden og Sønnen i Dag er hjemme, og de maa ikke faa noget om Sagen at vide.

4/1 1938. Man besøger atter Pt. Denne Gang er hun alene, og man bliver beredvilligt ladt indenfor.

Hun erindrer Hospitalsopholdet paa Dato. Aarsagen til Indlæggelsen var denne »Hjerteforbindelse« med Pastor N. Denne Forbindelse bestaar stadig. Hun hører Pastorens Stemme. Han taler mest til hende om ganske dagligdags Ting, om Ægteskab taler han angiveligt ikke. »Han holder af mig som Aand; men jeg ved ikke, om han holder af mig som Menneske«. Han paavirker hende dog legemligt; hun mærker »Vibrationer« i hele Kroppen. Hun har ogsaa »Fornemmelse af Kærlighed«, »det gaar helt herop« (peger paa Brystet); mener hermed Fornemmelse af Coitus. Foruden Præstens Stemme, hører hun en anden Stemme, der skriger og siger: »Jeg kan ikke«; hvad der menes hermed, kan hun ikke forklare. Undertiden, men dog ret sjældent, hører hun sine egne Tanker blive sagt højt med Præstens Stemme. Om hun føler egentlig Tankebortdragning synes tvivlsomt.

Naar hun gaar paa Gaden, peger Folk ofte paa Panden, naar de gaar forbi hende. Hun mener ikke, der bliver sagt noget til hende. I Ejendommen er der ingen, der chikanerer hende, og hun synes i det hele ikke at røbe Vrangforestillinger ud over det omtalte.

Forholdet til Manden er næppe det bedste. Hun benævner ham kun som »ham der«. Det er nærmest kun »ved Tvang«, hun er i Hjemmet, »der er jo ingen Kærlighed«. »Man kan ikke vende tilbage, naar man en Gang har elsket en anden«. Forholdet til Sønnen synes ikke bedre.

Pt. passer selv den daglige Husgerning, blot Vasken sender hun ud.

Om sin tidligere sjælelige Habitus forklarer hun, at hun som ung skiftede meget i sine Pladser, indrømmer, at hun flere Gange er løbet fra Pladsen midt i Maaneden. Hun har aldrig kunnet lide, at der var nogen over hende. Hun mener nok, at hun altid har haft Tilbøjelighed til Hidsighed, og at hun ligesom sin Fader har haft Hang til at bære Nag og til at »spekulere«; har haft svært ved at glemme. Har godt kunnet lide Fornøjelser, Teater, Selskabelighed etc. Har ikke været nogen større Børneven; hendes Moder derimod elskede Børn og havde ofte Børn paa Besøg, hvis Støj ærgrede Pt.

Hun frembyder ikke Tegn paa dyberegaaende psykiske Defekter, men gør dog alt i alt et noget afstumpet Indtryk. Hun er ikke ganske sammenhængende i sine

Forklaringer. Undertiden ler hun paa en noget ufrisk Maade paa Steder, hvor det i og for sig er ret umotiveret. Hun bander flere Gange paa en lidt grovmundet Maade, hvad der staar i tydelig Kontrast til hendes øvrige Væsen. Hun frembyder ingen Tegn paa Stemningsanomali, spec. er Stemningen ikke løftet; ingen Tankeflugt, ingen Produktivitet.

Somatisk. Overordentlig svær med Dobbelthage og stort abdomen. Ansigtstræk overvejende pykniske.

Denne Patient frembyder ved Psykosens Begyndelse Billedet af en maniform Exaltation med erotisk prægede Vrangforestillinger og Hallucinationer. Den umiddelbare Aarsag til Indlæggelsen er, at hun paa aaben Gade antaster den Mand, hendes Vrangforestillinger tager Sigte paa. Hospitalsopholdet er kun kortvarigt (2 Maaneder), og Patientens Tilstand ændres ikke væsentligt herunder. Siden klarer hun sig ude i Livet. Ved Efterundersøgelsen bestaar Vrangforestillingerne uforandrede. De er næppe blevet yderligere udbyggede i Aarenes Løb; men derimod har der sluttet sig typiske Paavirkningsideer til. Stemningspræget har forladt Patienten, i hvert Fald frembyder hun ikke ved Undersøgelsen Tegn herpaa. Familiens Oplysninger kunde dog tyde paa, at der maaske er en vis Periodicitet i Patientens Tilstand. Hun virker ved Efterundersøgelsen alt i alt noget afstumpet i psykisk Henseende, men frembyder ikke Tegn paa dyberegaaende Defekter. Hun passer det huslige Arbejde som tidligere. Præpsykotisk synes hun at have været affektlabil, noget sensitiv og egocentrisk; har ikke været indesluttet, men tværtimod holdt af Selskabelighed og Fornøjelser. Legemstypen er overvejende pyknisk. Hun er tydeligt arveligt belastet i schizofren Retning, idet baade en Søster og en Søn lider af Schizofreni; Søsterens Psykose er som Patientens begyndt i Klimakteriet. Om hun fra mødrene Side har faaet et syntont Islæt er muligt; men Oplysningerne er for faa til, at man kan udtale sig nærmere herom.

Ogsaa i Tilfælde Nr. 139 er en maniform Exaltation et i hvert Fald ikke uvæsentligt Træk i Sygdomsbilledet. Stemningspræget er dog mindre frisk end i det foregaaende Tilfælde, der er noget babyagtigt og fatuidt over Patientens løftede Stemning. Dette har antagelig foranlediget, at man paa Sct. Hans Hospital har stillet Diagnosen Imbecillitas. Efter Familiens Oplysning skal Patientens Intelligens dog være jævn, og den Omstændighed, at hun i flere Aar selvstændigt har drevet en Restauration, støtter deres Udsagn. Psykosens øvrige Symptomer er Hallucinationer af udskældende og paranoid Karakter, der er til Stede lige fra Psykosens Begyndelse; mere udformede paranoide Vrangforestillinger røber Patienten imidlertid ikke. Hun indlægges 2 Gange paa Hospital, 1923 og 1926, hver Gang i 5 Maaneder; nogen egentlig Remission synes ikke at have været til Stede mellem Hospitalsopholdene. Ved Efterundersøgelsen 1937 er Psykosen skredet en Del frem. Patienten frembyder nu udtalte og typiske schizofrene Processymptomer i Retning af legemlige Sensationer; hun er kronisk hallucineret og har en Del vage og usammenhængende Vrangforestillinger. Hun lever af lidt sammensparet Ka-

pital og nogle Legater, klarer iøvrigt sig selv, bor alene. Hendes Livførelse bærer dog tydeligt Præg af hendes psykotiske og reducerede Tilstand. Forfatteren har opfattet Tilfældet som en atypisk Schizofreni, der efterhaanden gaar i Proces førende til en moderat Defekttilstand; man tør dog ikke helt sikkert stille Differentialdiagnosen over for en Hebefreni med let exalteret Præg.

β) Kroniske Tilfælde med tydelig og udtalt Proces. I enkelte Tilfælde gaar Psykosen efter et atypisk, stemningspræget Indledningsstadium over i en tydelig Proces, der efterhaanden medfører udtalt psykisk Opløsning.

Sygehistorie Nr. XLIV.

Født 1874. Ugift Syerske.

Kommunehospitalets VI Afdeling 11/3—7/4 1925. Journal Nr. 584/25. Diagn.: Depressivt Temperament, Climacterium, Depressio mentis.

Født og opdraget paa Landet, Datter af Arbejdsmand. Efter Konfirmationen Husassistent, senere Syerske.

Menses uregelmæssige det sidste ½ Aar. Aldrig Graviditet.

Grundstemning altid mørkfarvet; ingen fremtrædende Svingninger.

Pt. er ved Indlæggelsen klar, orienteret. Forklarer, at Tungsindigheden i de senere Aar er blevet mere udtalt; kan ikke angive nogen Grund hertil. Har ingen Arbejdslyst, intet Initiativ, kan ikke tage en Beslutning. Har let til Graad. Sover daarligt, vaagner op med Angstfornemmelser.

Brister under Samtalen i Graad. Man faar ud af hende, at hun »føler Skam«, fordi hun fra Barnsben har lidt af »unaturlig kønslig Tilfredsstillelse«. Denne Tilbøjelighed har holdt sig ret uforandret gennem Aarene; synes ikke at have været af særlig overdreven Karakter.

Obj.: Habitus præsenilt; ellers intet abnormt.

Under Opholdet deprimeret, grædende, ulykkelig, selvbebrejdende, er en »stor Synder«, hvilket vil hævne sig paa hele hendes Familie. Ingen Hallucinationer eller fremtrædende Angst. Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 7/4 1925. Ved Overflyttelsen deprimeret, hæmmet, faamælt, fuld af Selvbebrejdelser og Ringhedsforestillinger. Taler om, at hun føler en »Rullen gennem hele Kroppen«, hvilket hun tilskriver den Medicin, hun fik af sin Læge inden Indlæggelsen paa Hospitalet. Undertiden er der noget vagtsomt, lidt mistroisk ved hendes Blik. Hun taler paafaldende korrekt, bogstavret.

Efter et Par Maaneders Forløb bliver hun hallucineret, hører f. Eks. sin Søster skrige. Depressionen bliver derefter mere og mere agiteret; hun forlanger hændervridende at komme i Fængsel, vil ud til den Straf, hun er hjemfalden til, hun har begaaet saa mange Forbrydelser. Hun løber til Dørene, for at komme ud i det Cirkus, hvor hun skal optræde. Mener, hun skal til et Hundehospital. I December 1925 gør hun et Suicidalforsøg ved at stoppe et Lommetørklæde i Munden og samtidig snøre et andet om Halsen; er ret cyanotisk, da Sygeplejersken kommer til.

I Januar 1926 begynder hun at tale om, at der er et Maskineri, der bevirker, at hun ryster paa Hovedet. Mener, at Omgivelserne kan høre hendes Tanker og paavirke dem, saa det, hun siger, bliver usandt.

Disse Symptomer træder i de følgende Maaneder stærkere frem. Patienten bliver stærkt urolig, flaar Tøjet af sig, skælder ud paa Omgivelserne. Siger f. Eks. (10/3): »De kan skrive mig ud. De skulde skamme Dem, hvad er det for et Helvedesapparat, De arbejder med? Løgn er det, De vil trille ind i mit Hoved. Jeg er ikke solgt til den gule Herre, der var her, da jeg kom. De kan sende mig ad Helvede til«.

Taler om, at hun er en Hund; hun har »2 gulbrune Unger« inde i Kbh., siger, hun har staaet i Forhold til en Hund som Barn. Gøer flere Gange som en Hund.

I Slutningen af Marts kommer der et ejendommeligt manisk Præg over hende. Hun har et smilende, skælmsk Ansigtsudtryk, udstøder af og til smaa Latterkluk, samtidig med at hun debiterer en Mængde barokke Forestillinger; der er ikke den Forbrydelse, hun ikke har begaaet, hun er en Skamplet for Danmark. Taler paa en aparte, stødvis Maade. Taleprøve (25/3): »Jeg skal ud og dø; men jeg ved ikke, hvorledes jeg skal faa Døren op. Jeg kan ikke gøre Rede for noget som helst, der er ikke andet at gøre end at lade mig komme ud og dø og faa den Straf, jeg skal have. Dr. Berthelsen, der er intet Hospital her, vel?« (Hvad da?) »Er jeg ikke i Forhør her? Dr. Berthelsen, er det ikke derfor, der bliver rullet med mit Hoved?« (Hvad mener De?) »Det ved jeg ikke, jeg kan ikke klare det selv, jeg skal ud og dø som en Hund. Jeg har bekendt for Dr. Berthelsen og er saa rullet videre og videre, jeg forstaar ikke, hvad det er, der kører i mit Hoved. Hr. Dr. Berthelsen, De er saa klog, luk bare den sidste Dør op, saa ryger jeg ud og kan dø. Jeg har paataget mig, at jeg har været Ven med alle de Hunde, jeg har set; men det er ikke sandt«. Dette produceres med det omtalte livlige og fornøjede Ansigtsudtryk.

Denne Tilstand vedvarer. Pt. paavirkes af Helvedesmaskiner i Kælderen, beskyldes for Uterlighed med Hunde, Blodskam med Broderen, Fosterfordrivelse, Mord af Faderen, 8 Mord. Ønsker kun at komme ud og faa en ordentlig Død. Da hun under Omtalen heraf kommer til at le, erklærer hun straks, at det ikke er hende selv, der ler, det er ogsaa noget, der bliver hende paaført. Pludselig kan hun give sig til at synge og raabe: »Længe leve!« Hun raaber og skælder ud med skælmske Øjne, sætter Ed paa. Hendes Talefacon nærmest staccato med pludselige Betoninger paa enkelte Ord. Fornyet Taleprøve (12/7 1925): »Før mig nu til Helvede! I har paavirket mig med alle Jeres Kunster og Hundekim, med alle Jeres lægevidenskabelige Experimenter. Bøj I kun Jeres Rygge for Kongen, I Sjovere! — Jeg har aldrig haft kønslig Omgang med en Hund — Saa kan I sende mig til Helvede, hvis I vil. Jeg skal ikke bekende andet end, at du er en Sjover. Tag og løs det Bælte, I har spændt mig i. Jeg har aldrig været en Hund eller haft noget med en Hund at gøre, men værs'go', send I mig bare til Helvede, I Sjovere! — Og Falskheden, som I har tvunget og pint ind i mit Hoved og gjort mig helt tosset. Tag saa og skriv løs, din Sjover, skriv I bare al Jeres Løgn ned. — Gaa du kun hjem og sov og kom saa og tag Bæltet af, det er Sandheden her i Danmark, det kan I sende mig til Helvede paa; alt andet er Løgn, som I har pint ind i Hovedet paa mig. Jeg har aldrig staaet Buk for en Hund i en Vognport. — Bøj I kun Jeres beskidte Rygge for Kongen!«

Gennem hele Aaret 1927 bestaar Tilstanden som beskrevet. Pt. synger, raaber, skælder ud Dagen igennem; hun er afledelig, tankeflygtig, viser en hurtig Opfattelse af Omgivelsernes svage Sider. Hun taler stadig om »al den Løgn, I har pint ind i mit Hoved med Jeres forbandede Maskineri!«

I 1928 mere monotont udskældende, er fyldt af Lægerne med »Svineri«, »Hundekim«, skal føde Buldogge og Grævlinge. I September 1928 er Pt. noget roligere, dog ofte endnu raabende og grovmundet. Klar og orienteret i alle Forhold, kender ogsaa de nye Læger ved Navn. Ganske slagfærdig og rap i Replikkerne. (Siden er ikke tilført Journalen Oplysninger om Pt.s psykiske Tilstand).

Katamnese 19/1 1937. Man undersøger Pt. paa Sct. Hans Hospital.

Hun er mangelfuldt orienteret. (Sted?) »Roskilde Hospital«. (Aar?) »1940«; kender ikke Maaned eller Ugedag. Nogen virkelig Samtale og Kontakt lykkes det ikke at faa med hende, hendes Svar er indholdsløse, afglidende, inadæquate, ofte indskrænker hun sig til at gentage Spørgsmaalet. Hun taler hurtigt, jappet, flere Udtryk vender stereotypt tilbage. (Hvordan er Deres Humør?) »Nej, det har jeg s'gu aldrig kendt, hvad er Humør, doctor medicinæ?« (Stemmer?) »Hvordan, Stemmer? Hvad er Stemmer, doctor medicinæ?« (Syner?) »Syner, hvad er s'gu det?« Taler

om, at hun har »Skidt i Maven og Tarmene«, beder om noget »Skidepulver«, saa »Skidtet« kan komme ud. Det lykkes ikke at faa hende til at røbe egentlige Vrangforestillinger; da man leder Samtalen ind paa de tidligere Forestillinger om Hunde, synes hun uforstaaende; man faar intet rigtigt Svar.

Pt. gør i det hele et tomt Indtryk. Intet egentligt Stemningspræg. Hun er i nogen Grad udadvendt; kommer med Bemærkninger om Undersøgerens Udseende, hans Paaklædning, hvad han har i Lommerne, truer gentagne Gange med at ville kysse ham.

Sygeplejersken oplyser: Tilstanden skiftende mellem rolige og urolige Perioder. I de rolige Perioder kan Pt. hjælpe lidt til med husligt Arbejde. I de urolige Perioder er hun hallucineret, udskældende, undertiden aggressiv; kan være meget grov i Munden med Eder og Obscøniteter. De tidligere Ideer om Besættelse synes at have forladt hende. Naar der er Haandværkere paa Afdelingen, løber hun efter dem, vil omfavne dem.

Somatisk: Ansigt ovalt, lidt aflangt. Profilen lige. Thorax middelrummeligt, epigastrisk Vinkel stump. Abdomen fedt, toppet. Extremiteter ret smaa og spinkle, Hænder og Fødder korte, brede. Huden hvid, middeltyk.

Vægt 63 kg, Højde 153 cm, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: + 0,07.

20/4 1937. Pt.s Søster oplyser: Faderen var fordrukken. Ikke særlig flittig, holdt mest af at gaa rundt og snakke med Kammeraterne, af hvem han egentlig var afholdt. »Naar han ikke var fuld den bedste Mand«; var hjertensgod, kunde give alt bort. Stor Børneven, Børnene i Landsbyen flokkedes om ham.

Moderen var en flittig, dygtig, stræbsom Kone, opretholdt Hjemmet, gik ud og gjorde rent. Var god mod Børnene. Var stille, holdt sig for sig selv, blandede sig ikke med Nabokonerne, beklagede sig aldrig til fremmede, var tværtimod afvisende, hvis andre beklagede hende.

En Broder smaatbegavet, kunde ikke følge med i Skolen. Er udlært Snedker, men har aldrig kunnet ernære sig herved. Har boet hos Forældrene til disses Død, siden hos Søsteren (Kompr.). Er skikkelig, »et Skrog«, faar Invaliderente. Har tidligere drukket en Del.

Ingen andre Søskende. Ingen kendte Tilfælde af Sindssygdom i Familien.

Pt. har altid været samvittighedsfuld og pligtopfyldende. Meget afholdt, hvor hun har tjent, var lang Tid i sine Pladser. En Del Aar Husassistent, senere havde hun sin egen lille Lejlighed, syede og gik ud og hjalp til med Barsel-, Børne- og Sygepleje, væsentlig i de Huse, hvor hun var kendt. Har følt sig knyttet til disse Hjem, stadig haft Forbindelse med dem, Børnene holdt meget af hende. Har altid været reel, retlinet, afholdt af Medtjenere. Har iøvrigt levet ret stille, kun kommet sammen med ret faa, har ikke været særlig tilbøjelig til at søge Omgang; »vi har haft nok i vores Arbejde«, siger Søsteren om Pt. og sig selv. Pt. har altid haft let ved at føle sig forurettet, har altid gerne villet være den foretrukne, har ofte været noget jaloux paa Søsteren. Mente som ung, at Folk syntes, at Søsteren saa bedre ud end hun. Hun har altid været følsom, letpaavirkelig, let til Taarer.

Psykosen begynder i dette Tilfælde som en først hæmmet, senere agiteret melankoliform Depression med udtalte Selvbebrejdelser og Syndsforestillinger. Efter knap 1 Aars Forløb ændres Tilstanden, og Patienten gaar ind i et schizofrent Processtadium, i hvilket særlig Tankepaavirkninger er et fremtrædende Symptom. Sygdomsbilledet er en Overgang ret sammensat. Ved Siden af de udtalte schizofrene Tankepaavirkninger ses en ejendommelig nu

løftet Stemning, samtidig med at Tankeindholdet fremdeles er udpræget depressivt. Ved Efterundersøgelsen 12 Aar efter Psykosens Udbrud gør Patienten et tomt og ret opløst Indtryk. Som en svag Antydning af det tidligere maniodepressive Islæt i Psykosen ses en vis erotiskfarvet Udadvendthed; men noget egentligt Stemningspræg frembyder Patienten ikke. Præpsykotisk maa hun nærmest betegnes som sensitiv, samvittighedsfuld, følsom og stemningsblød. Hendes Legemstype er ukarakteristisk.

Stemningsanomalien i Tilfælde Nr. 140 viser sig i de første 2—3 Aar ved en lettere Exaltation. Senere bliver Stemningen skiftende, idet Patienten i Perioder er deprimeret, ulykkelig og grædende. Straks fra Psykosens Begyndelse ses expansive paranoide Vrangforestillinger. Efter et Par Aars Forløb kommer der tydelige Tegn paa Proces, blandt andet forskellige mærkelige Former for legemlige Sensationer. Dette Processtadium varer en Del Aar, hvorefter Patienten gaar over i et typisk schizofrent Terminalstadium med kronisk Hallucinose, barokke Vrangforestillinger og iøvrigt ret udtalt psykisk Opløsning. Noget Stemningspræg ses nu ikke længere.

I Tilfælde Nr. 141 præges Psykosens Indledningsstadium af en ret stærk depressiv Affekt med Graad og Angst; Patienten er stærkt hallucineret særlig paa Hørelsen, men ogsaa paa Lugt- og Smagssansen. I Løbet af forholdsvis kort Tid ændres Billedet. Patienten faar udtalte legemlige Sensationer, bliver paranoidt indstillet over for Omgivelserne, den depressive Affekt forsvinder. I Løbet af ca. et Aarstid falder hun paafaldende stærkt af, bliver rodende, urenlig, efterhaanden ganske stillestaaende. Døden indtræder 15 Maaneder efter Indlæggelsen under stærke enteritiske Symptomer, muligvis Pellagra.

II. Tilfælde med exogene Symptomer.

I 5 Tilfælde af atypisk Schizofreni er der en vis Sandsynlighed for, at exogene, psykiske eller somatiske, Faktorer har været af Betydning ved Psykosens Opstaaen.

Sygehistorie Nr. XLV.

Født 1878. Ugift fhv. Modehandlerinde.

Kommunehospitalets VI Afdeling 25/12 1924—17/1 1925. Journal Nr. 134/25. Diagn.: Psykosis præsenilis vel climacterialis (paranoid-hallucinatorisk Form).

Ingen kendt Disposition.

Født i Provinsby, Datter af Vildthandler. Lærte som ung Hattesyning. Har været beskæftiget hermed i forskellige større Firmaer indtil for 1 Aar siden.

7 Aar gl. venstresidig Knæresektion som Følge af Betændelse efter Traume.

Menses fra 13-Aarsalderen. Ophørt for 2 Aar siden.

En Broder oplyser: Patienten har tidligere været ligevægtig. Det sidste Aar derimod deprimeret. De sidste 3 Uger har hun været mere og mere »nervøs«, mener, at Brødrene sender Spioner ud efter hende, føler sig forfulgt af Personer i Automobiler. For 1 Aar siden fik hun et vulnus contusum paa højre Ben, vilde ikke have Læge. Først efter ½ Aars Forløb, da Saaret ikke vilde hele, indvilligede hun i at tage den Læge, Familien skaffede hende.

Pt. er ved Indlæggelsen loquax, af og til leende, forsøger paa Vittigheder, siger, hun er »vel ikke helt skruptosset« — »en Benlidelse er 500 Aar gl.«.

Obj.: Paa Medialsiden af højre crus et godt barnehaandfladestort pigmenteret Parti efter nævnte Ulcus. Ankylose af venstre Knæled med udtalt Atrofi af quadriceps. — Ellers intet abnormt.

Forklarer et Par Dage senere, at Forfølgelserne har staaet paa ½ Aars Tid, Broderen har rimeligvis kørt rundt i Bil og udspioneret hende; sætter dette i Forbindelse med Benhistorien. Bruger dog ofte Udtrykket: »Saa bilder jeg mig ind« og »nu tror jeg det ikke mere«. Ogsaa Broderens Kompagnon har hun set i Bil, »det er bevisligt, at de har holdt ovre paa den anden Side«, og hun »forstod«, at hun skulde klæde sig om — men siger i næste Øjeblik: »Jeg var fuldstændig skør«.

Hun er under Opholdet noget urolig, gaar paa Gulvet, er mistydende og mistroisk. Er baade syns- og hørelseshallucineret. Hilser paa Faderen nede paa Gaden. Ser Slanger, »men de er for Resten ganske nydelige«. Hører, at der paa Gangen bliver sagt, at hun har stjaalet 10-Kr.-Sedler. Ser ogsaa Hunde og Katte. Mener, at der sidder 3 Personer i Værelset oven over hendes Seng. Den ene er hendes Faders Kone, og i Nabosengen er dennes Moder; hører tydeligt Stemmerne ovenpaa. Hendes Broder sidder i Kælderen.

Hendes Bevidsthed synes noget sløret, Orientationen meget mangelfuld. Anslaar 5/1 Opholdets Varighed til 4 Maaneder, kender Aarstal, men ikke Maaned. (Sted?) »København«. (Nærmere?) »Ryesgade«. (Omgivelser?) »Vist Kinesere og Amerikanere«. Erkender Lægen som saadan. Gør man nærmere Forsøg paa at udrede hendes Forestillinger, synes de ganske usammenhængende. Hun er kommet herind, fordi hun havde daarligt Ben, og hendes Brødre har irriteret hende ved at jage nogle Heste hen imod hende i Amaliegade; men de har vist ogsaa ledt efter hende, og hun maa ikke ligge saadan med Neglene (viser med Hænderne paa Tæppet); men Brødrene, de trænger til Luft.

Spv.: Cell. 5/7, Gl. 0, Alb. 8, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Slutningen af Opholdet bedres Orientationen. — Overflyttes til

Sct. Hans Hospital 17/1—8/4 1925. Diagn.: Paranoia (?). Den første Maaned er Pt. ogsaa her hallucineret. Hører sine Brødre, taler højt med dem, siger, at det ikke kan nytte, at de vil give hende et andet Ben, naar hun ikke kan gaa paa det. Protesterer en Dag meget bestemt overfor Sygeplejersken imod, at hun skulde være gravid. Siger, at Omgivelserne kalder hende »Svin«. Hendes Blik er forskende og mistroisk; undertiden er hun noget betænkelig ved at spise Maden.

Fra ca. Midten af Februar svinder Hallucinationerne. I Marts er anført, at Pt. nu er flink og fuldstændig naturlig. Hun forklarer, at hun forrige Nytaar opgav sin Plads som Direktrice i et Firma og begyndte at arbejde for sig selv som Hattesyerske, men kunde ikke tjene tilstrækkeligt. Blev efterhaanden i daarligt Humør, begyndte at føle ubestemt Angst, nærmest i Form af, at hun syntes, at der altid var nogen bagved hende uden dog dertil at knytte egentlige Forfølgelsesforestillinger. Tilsidst blev hun helt uklar i Hovedet, husker, at hun skrev ganske sammenhængsløse Breve. Fra Kommunehospitalet erindrer hun intet.

Katamnese 26/10 1937. Man besøger Pt. i Hjemmet. Da hun lukker op, betragter hun Undersøgeren med et hvast og mistænksomt Blik. Da man har præsenteret sig, siger hun i en skarp Tone: »Naa, det er Dem, der har sendt 2 Stafetter!« (Frelsens Hær og Socialhjælper). Man bliver dog indladt og budt Sæde i Dagligstuen.

Om Tilstanden før Indlæggelsen forklarer hun, at hun i ca. 1 Aar før denne var deprimeret og græd noget. Var angst, var bange for at gaa ud, »naar jeg gik i Byen, skyndte jeg mig altid hjem igen«. Kan eller vil ikke nu angive nogen Grund til Depressionen. Hævder, at Stedmoderen foranstaltede Indlæggelsen. Faderen havde giftet sig 2. Gang 15 Aar tidligere, og Pt. og Stedmoderen kunde ikke sammen, Sted-

moderen vilde paa denne Maade skaffe Pt. bort. Dagen før Indlæggelsen — Juleaften — var Pt. ikke som sædvanlig kommet til Familien, men var løbet rundt paa Gaderne. Hendes Brødre søgte efter hende i Automobil; hermed motiverer hun foranstaaende Udtalelser. Opholdet paa Kommunehospitalet staar meget uklart for hende; derimod husker hun Opholdet paa Sct. Hans Hospital betydelig bedre. Hun erindrer sin Giftfrygt, troede, der var Gift i Theen, vilde bytte sin Kop med en Medpatients. Indser nu det sygelige i disse Forestillinger.

Stedmoderen døde ½ Aar efter Pt.s Udskrivelse. Pt. styrede derefter Hus for Faderen ca. 1 Aar, indtil han døde. Siden har hun boet alene. Har ikke siden sin Udskrivelse haft noget Arbejde, hverken ved Hattesyning eller andet.

Pt. nægter først enhver Form for Forfølgelse eller Chikane efter Udskrivelsen. Senere fortæller hun dog, at der for nogle Aar siden boede et Par løsagtige Kvinder i Ejendommen. Pt. kunde dengang ikke se ud af Vinduet, før det bankede paa Døren. For et Par Aar siden var det en bestemt Mand, der forfulgte hende. Han kunde i timevis staa paa det andet Fortov og se op mod hendes Vinduer; hun kaldte ham »ham med Paraplyen«. Hun paastaar, at de andre Husbeboere ogsaa havde lagt Mærke til ham. En Dag hørte hun dem sige: »Nu staar han derovre«, og da hun gik hen til Vinduet, stod han der ogsaa. Hun mener dog ikke, han var nogen »Forlovelsemand«. (Dette Udtryk kontrasterer mod Pt.s øvrige Væsen, der ligesaa vel som Hjemmet har et vist kultiveret Præg). En Dag kom han op og spurgte om Adressen paa en tidligere logerende hos Pt., som han vilde have til at oversætte en Bog til Fransk; Bogen handlede om Moder og forskellige Kostumer. Manden kom igen flere Gange og spurgte om den samme Adresse; han havde kastet den bort. Tilsidst spurgte han, om hun havde Lyst til at gaa ud og spise et Par Stk. Smørrebrød med ham, hvortil hun svarede, at hun havde mest Lyst til at give ham et Par »Øretæver«. Siden har hun ikke mærket noget til ham.

Pt. er under hele Samtalen yderst forbeholden og afparerende. Hendes Blik er stikkende og paranoidt, hendes Smil bedrevidende. Selvom hun efterhaanden tøer lidt op, lykkes det ikke at lokke mere end ovenstaaende ud af hende. Hallucinationer og legemlige Paavirkninger nægter hun absolut. Stemningen skal have været ret jævn siden Hospitalsopholdet.

Somatisk. Pyknisk Habitus. Kraftig bred Skikkelse. Brede Ansigtstræk.

Godt en Maaned efter denne Samtale modtager man følgende paa Fransk affattede lakoniske Skrivelse fra Pt.:

»Herr. Dr. Dickmeiss! Non vos paroles mais votre expérience sur moi m'ont rendu parfaiment compte de ce qui s'est passe«.

Det atypiske i dette Tilfælde er først og fremmest en vis Uklarhed i Psykosens akute Fase med efterfølgende Amnesi for denne Periode af Sygdommen. De øvrige Symptomer er Hallucinationer, baade Hørelses- og Synshallucinationer, vage paranoide Ideer, nogen Ængstelse og Usikkerhed over for Omgivelserne, antagelig ogsaa en vis depressiv Stemningsforskydning. Sikre Processymptomer ses ikke. Efter 4 Maaneders Forløb udskrives Patienten; Hallucinationer og Vrangforestillinger er nu svundne, og Patienten gør tilsyneladende et fuldstændig naturligt Indtryk. Ved Efterundersøgelsen 12 Aar senere kan man dog ikke sige, at hun er ganske naturlig i psykisk Henseende. Hun viser en tydelig paranoid Indstilling, har muligvis ogsaa paa visse Tidspunkter været hallucineret. Det Brev, hun efter Undersøgelsen sender Forfatteren, tyder ogsaa paa en Tilbøjelighed til paranoid Fortolken. Hun er meget forbeholden og afparerende; egentlige paranoide Vrangfore-

stillinger eller andre sikre psykotiske Symptomer lykkes det ikke at afdække. Patienten er ved Efterundersøgelsen psykisk velbevaret; et Par af hendes Udtryk er lidt overraskende, uden at man dog med Sikkerhed tør sige, at hun virker psykisk afstumpet. Ved Udskrivelsen fra Sct. Hans Hospital forklarer Patienten selv sin Sygdom som foraarsaget af økonomiske og arbejdsmæssige Vanskeligheder. Det lader sig næppe helt gøre at skelne mellem Aarsag og Virkning; men Symptombilledet i Psykosens akute Fase tyder dog paa, at et exogent Moment paa en eller anden Maade har gjort sig gældende.

Tilfælde Nr. 142 begynder som en psykogen Depression i umiddelbar Tilslutning til Faderens Død ved Ulykkestilfælde. Faa Uger efter Indlæggelsen bliver Patienten hallucineret; Hallucinationerne bliver hurtigt meget udtalte og interesserer baade Høre-, Syns- og Lugtesansen. Efter 1/2 Aars Forløb svinder den depressive Forstemning; men Hallucinationerne persisterer og antager efter nogle Aars Forløb Karakter af »Lilleputhallucinationer«. Hallucinationerne er Psykosens mest fremtrædende Symptom; sikre Processymptomer ses ikke. Patienten bliver nok med Aarene noget griset og malproper og præget af sin Psykose; men i Betragtning af, at hun paa Forhaand er intellektuelt debil, kan man næppe tale om nogen egentlig Defekttilstand. Hun er gennemgaaende rolig; kun undertiden kan hun som Reaktion paa sine Hallucinationer blive urolig, vredladen og aggressiv. Hun dør efter 8 Aars Forløb af Pellagra.

Patient Nr. 143 mener sig forfulgt af en nærmere angiven Husmedboer, der generer hende ved Støj og Spektakel om Natten og ved at sende giftige Dunster ind til hende. Hun er selvhenførende; der hentydes til hende i Avisen, Folk paa Gaden lægger særlig Mærke til hende og raaber efter hende. Paa Hospitalet viser hun imidlertid ingen Mistroiskhed eller paranoid Indstilling over for Omgivelserne, hvorfor hun udskrives til Hjemmet efter 3 Ugers Forløb. Om den senere Tilstand har man kun faa Oplysninger; men Patienten har dog klaret sig ude og synes ogsaa at have været i Stand til at passe sit Arbejde i Hjemmet. Hun dør 4 Aar efter Udskrivelsen af Cancer laryngis. Den psykiatriske Observation er i dette Tilfælde kun kortvarig. Symptomatologisk minder Tilfældet meget om Begyndelsesstadierne af visse paranoide Former af Schizofreni; typiske Processymptomer ses imidlertid ikke, og nogen Progression af Psykosen har sandsynligvis hellerikke senere fundet Sted. 6 Aar før Indlæggelsen har Patienten mistet en halvvoksen Datter af Tuberkulose. Rent patoplastisk spiller dette Traume en tydelig Rolle i Sygdomsbilledets Udformning. Det er da ikke fjerntliggende at antage, at det ogsaa patogenetisk har været af Betydning ved den schizofreniforme Psykoses Opstaaen.

Patient Nr. 144 er stærkt tunghør. Hendes Psykose viser sig væsentlig ved Hallucinationer og kværulerende Udskælden. Hun er paranoidt indstillet over for Omgivelserne, mistydende, i sine Udsagn stærkt fordrejende de virkelige Forhold. Der er noget vist periodisk over hendes Tilstand, idet hun

til Tider og overvejende er urolig, vredladen, udskældende, aggressiv, til andre Tider mere venlig og medgørlig. Indimellem kan hun være ynkelig, deprimeret, grædende og en enkelt Gang ses Antydning af Selvbebrejdelser. Ved Psykosens Begyndelse har hun en Retssag, der gaar hende imod; det er dog muligt, at denne Sag mere er Symptom end Aarsag. Mere udformede paranoide Vrangforestillinger eller sikre schizofrene Processymptomer frembyder Patienten ikke, ligesom der hellerikke med Aarene synes at indtræde nogen Reduktion i hendes psykiske Totalhabitus. Hun dør 6 Aar efter 1. Indlæggelse som Følge af en interkurrent Bronchopneumoni. Tilfældet er vanskeligt at diagnosticere. Paa Sct. Hans Hospital har man stillet Diagnosen Dementia paranoides. Der kan dog efter det ovenanførte højst være Tale om en schizofreniform Psykose; dels mangler Symptomer paa Proces, dels er Psykosen forholdsvis stemningspræget under hele sit Forløb, og endelig kan man næppe se bort fra Patientens udtalte Tunghørighed som en exogen ætiologisk Faktor. En anden Mulighed er, at det kunde dreje sig om en kronisk kværulerende Hypomani hos et stærkt tunghørigt Individ med kortvarige Stemningsudsving i modsat Retning. Da man ikke har haft Lejlighed til selv at undersøge Patienten, og da man er uden Kendskab til præpsykotisk Habitus og eventuel arvelig Belastning, har man kun villet antyde denne Mulighed, men har valgt at anbringe Tilfældet blandt de atypiske Schizofrenier.

Patient Nr. 145 faar i 41-Aarsalderen (1917), samtidig med at Menses begynder at blive uregelmæssige og i Tilslutning til legemlig Sygdom (Aarebetændelse, Influenza), en neurastenisk-hysterisk-depressiv Reaktion med tentamen suicidii, men uden manifeste psykotiske Symptomer. Efter et Aars Forløb kommer Patienten sig fuldstændigt. 5 Aar senere (1923) faar hun atter Aarebetændelse med fornyet neurastenisk-depressivt Syndrom; efter at dette har bestaaet knapt et Par Aar, kommer ret pludseligt psykotiske Symptomer, Hallucinationer og paranoide Vrangforestillinger til Udbrud (Maj 1925). I de første Aar er Patienten ret depressivt præget, og der kommer baade i 1925 og 1926 et Par kortvarige Remissioner med forbigaaende Sygdomserkendelse. Fra 1927 kommer der imidlertid tydelig Proces i Psykosen; massive Symptomer kommer nu til Udvikling, saasom barokke Vrangforestillinger, Paavirkningsideer, ændret Personlighedsfølelse, inkohærent Tankegang, Impulsivitet og Aggressivitet. Ved Efterundersøgelsen er Processen gaaet i Ro. Patienten er ordnet og naturlig i sin ydre Adfærd; er dog lidt grimasserende, taler med lidt aparte Stemme. Hun er kronisk hallucineret, føler sig forfulgt og chikaneret af sin Familie. Kan et Stykke Tid samtale naturligt; men pludselig afbryder hun Samtalen med forbløffende og umotiverede Bemærkninger og Spørgsmaal. Somatisk er hun leptosom, præpsykotisk er hun antagelig overvejende synton.

De 2 sidste Sygehistorier (Nr. 146, 147) er kun medtaget for Fuldstændighedens Skyld. Man har fundet det rigtigst at anbringe dem i Tilslutning til

de schizofrene Psykoser; men iøvrigt er Oplysningerne for faatallige til, at man kan udtale sig nærmere om deres Art.

Patient Nr. 146 indlægges, fordi hun hjemme har været generet af Støj fra de andre Husbeboeres Side og har hørt dem tale nedsættende om sig. Paa Hospitalet reducerer hun hurtigt sine Symptomer til »Nervøsitet« og frembyder under Opholdet intet sikkert abnormt i psykisk Henseende. Ved Socialhjælperens Henvendelse 10 Aar senere stiller hun sig absolut afvisende over for en katamnestisk Undersøgelse.

Symptomerne i det sidste Tilfælde, Nr. 147, er paranoide Forestillinger og Hallucinationer, muligvis ogsaa lettere legemlige Sensationer. Paa Grund af en udbredt Tuberkulose overflyttes Patienten efter 5 Dages Forløb til Tuberkuloseafdeling, hvor hun dør 4 Maaneder senere.

Oversigt over de atypiske Schizofrenier.

Gruppen »atypiske Schizofrenier« omfatter 24 Tilfælde (Sygehistorierne Nr. 146 og 147 ikke medregnet). Fordelingen mellem personlig efterundersøgte, ikke personlig efterundersøgte og døde har været følgende:

Personlig efterundersøgte	14	Tilfælde
Ikke personlig efterundersøgte, Katamnese gennem Sindssygehospitals Journal	1	»
Efterundersøgelse nægtet	1	»
Døde	8	»
	24	Tilfælde

Ved den samlede Omtale af disse Tilfælde skal man saa vidt muligt gaa frem paa samme Maade som ved Omtalen af de typiske Schizofrenier for derved at lette en efterfølgende Sammenligning mellem de to Kategorier af schizofrene Psykoser.

Positive Oplysninger om *psykiske Abnormiteter eller Ejendommeligheder i Familien* har man i 11 Tilfælde. Ingen af Patienterne med exogene Symptomer hører hertil; om dette beror paa mere end en Tilfældighed kan dog ikke afgøres paa Grund af disse Tilfældes Faatallighed. Rent schizofrent belastet er kun 1 Patient (Nr. XLIII); en Søster af Patienten lider af schizophrenia paranoides, og en Søn af Patienten har schizophrenia hebephrenica. Rene Tilfælde af maniodepressiv Psykose ses ikke i nogen af Slægterne; kun i et enkelt Tilfælde (Nr. XL) har denne Diagnose været ventileret hos en Søster af Probanden; men nærmere undersøgt er dette Tilfælde ikke. I et andet Tilfælde (Nr. 131) er oplyst, at Patientens Moder og Søster lider af »periodisk Nedtrykthed«. I 3 Familier ses Tilfælde af Suicidium (Nr. XL, XLI, 131). Oplysningerne gaar iøvrigt mest i Retning af Tem-

peraments- og Karakteranomalier, Nærtagenhed, Opfarenhed, Hidsighed, Uomgængelighed eller Drikfældighed (Nr. XXXIX, 129, XLI, 134, XLII, 140).

Oplysninger om *psykisk Konstitution* har man i 16 Tilfælde. En enkelt Patient, Nr. 145, er antagelig overvejende synton; iøvrigt er der ingen af Patienterne, som man med nogenlunde Afgjorthed kan henføre enten til den ene eller den anden af de to Kretschmer'ske Formkredse. Indesluttethed ses forholdsvis sjældent (Nr. XXXIX, XLIV); som Regel er Patienterne ret udadvendte, vil gerne i Forbindelse med andre Mennesker, kan godt lide Selskabelighed, Fornøjelser etc. Ved Siden heraf ses ofte Tegn paa psykisk Uligevægtighed og Instabilitet; Patienterne er hidsige, opfarende, uomgængelige eller sensitive, let fornærmelige, har svært ved at »glemme«. Egenskaber som Mistænksomhed, Forfængelighed, Trang til at dominere er ogsaa omtalt. Alt i alt er Patienterne i ret udstrakt Grad Overgangsformer mellem den cyklothyme og den schizothyme Type med mange cyklothyme Træk og med Tilblanding af Karakteregenskaber, som man ellers kender fra de stemningslabile Psykopatiformer.

Den *somatiske Konstitutionstype* er undersøgt i 14 Tilfælde. Undersøgelserne har givet følgende Resultat:

Pyknikere	3	Tilfælde
Ukarakteristiske	3	»
Leptosome	8	»
	14	Tilfælde

I et Par Tilfælde, hvor man ved Maaling har fundet leptosom Index, har Patienterne været paafaldende svære og haft visse pykniske stigmata (Nr. 134, 137).

Det er foran omtalt, at *Sygdomsbilledet* ved de atypiske Schizofrenier udmærker sig ved Tilblanding af maniodepressive og exogene Symptomer til det iøvrigt schizofrene eller schizofreniforme Sygdomsbillede. I dette Materiales 24 Tilfælde har Tegn paa Stemningsanomali været til Stede i 19 Tilfælde, exogene Symptomer i 5 Tilfælde. Stemningsanomalien har i 11 af de 19 Tilfælde vist sig ved Svingninger i saavel depressiv som opstemt Retning, i 4 Tilfælde udelukkende ved depressiv Forstemning og i 4 Tilfælde ved overvejende Exaltation. Stemningssvingningerne er i et enkelt Tilfælde (Nr. 137) først begyndt, efter at Psykosen har bestaaet i nogle Aar; i alle de øvrige Tilfælde har Stemningspræget været særlig udtalt i Begyndelsesstadierne og har i flere Tilfælde foranlediget, at Psykosen først er blevet opfattet som en maniodepressiv Psykose.

I de 5 Tilfælde med reaktive Symptomer er de exogene Faktorer i 3 Tilfælde af psykisk Art (Nr. XLV, 142, 143), i 2 Tilfælde af somatisk Art (Nr. 144, 145). I Tilfælde Nr. XLV ses en forbigaaende Omtaagning af Bevidst-

heden med efterfølgende Amnesi; Tilfælde Nr. 142 begynder som en psykogen Depression, og i Nr. 143 er Hallucinationer og Vrangforestillinger præget af det psykiske Traume. Tilfælde Nr. 145 udvikler sig i Tilslutning til en Flebitis med et neurastenisk-depressivt Forstadium af et Par Aars Varighed, og hos Patient Nr. 144, der er stærkt tunghør, ser man den for tunghøre ofte karakteristiske Tilbøjelighed til Mistyden og paranoid Indstilling over for Omgivelserne; dette Tilfælde er yderligere kompliceret med Stemningssvingninger.

I Indledningen til dette Kapitel er *Langfeldts* Undersøgelser omtalt, efter hvilke de atypiske Schizofrenier udmærker sig ved manglende eller lidet udtalte Processymptomer. Hvis man som i det foreliggende Arbejde henregner alle Tilfælde med stemningsprægede og exogent prægede Indledningsstadier til de atypiske Schizofrenier, vil man dog faa en Del Tilfælde, hvor typiske schizofrene Processymptomer senere kommer til Udvikling. Dette ses saaledes i 9 af de her omhandlede 24 Tilfælde (Nr. 130, 134, 135, 136, XLIII, 139, XLIV, 140, 141, 145). Hos nogle Patienter gør Symptomerne sig gældende allerede inden Forløbet af det første Aar efter Indlæggelsen (Nr. 130, 136, XLIV, 141), i andre Tilfælde gaar der flere Aar (Nr. 134, 140, 145), eller man bliver først ved Efterundersøgelsen klar over deres Tilstedeværelse, uden at man kan angive, paa hvilket Tidspunkt de er opstaaet (Nr. 135, XLIII, 139). Symptomerne er af ganske samme Art som omtalt for de typiske Schizofreniers Vedkommende.

De Symptomer, der indgaar i Sygdomsbilledet ved Siden af de stemningsprægede og exogene, er iøvrigt Symptomer, der plejer at findes under Forløbet af schizofrene Psykoser ved Siden af de egentlige Processymptomer. Det drejer sig først og fremmest om Hallucinationer og Vrangforestillinger. Hallucinationerne er ikke alene Hørelseshallucinationer, men ogsaa undertiden Syns-, Lugt- og Smagshallucinationer; i et enkelt Tilfælde (Nr. 142) ses »Lilleputhallucinationer«. Mange Patienter er straks fra Psykosens Begyndelse paafaldende hallucinerede; men ellers kan der forløbe fra Maaneder til flere Aar, inden Symptomer, som er suspekte for Schizofreni, giver sig til Kende. I Tilfælde Nr. XLII, hvor Stemningspræget viser sig ved en konstant depressiv Forstemning, varer det 8—9 Aar, inden de barokke hypochondre Vrangforestillinger udvikler sig, som har motiveret Diagnosen atypisk Schizofreni. I andre Tilfælde frembyder Patienten imidlertid straks fra Starten Vrangforestillinger, som kun vanskeligt lader sig forene med en Stemningslidelse (Nr. 140). Vrangforestillingerne er overvejende af paranoid og sexuel Karakter, i et Par Tilfælde i de senere Stadier af megaloman Art. I en Del Tilfælde er Vrangforestillingerne kun lidet udformede (Nr. XXXIX, XL, 132, 144 o. a.), medens de i andre Tilfælde efterhaanden kan antage en ret barok Karakter (Nr. 131, XLII); i flere af Tilfældene med Processymptomer ses en med Aarene tiltagende Inkohærens og Uindfølelighed (Nr. 134, 140). Af andre Symptomer kan nævnes Autisme med Gemmen sig bort under Tæpperne (Nr. XXXIX, 132) eller Tilbøjelighed til Stereotypier, Ver-

bigeration og Negativisme (Nr. 133). Symptomerne paa Stemningsanomali er som nævnt mest udtalt i Begyndelsesstadierne. I nogle Tilfælde kan Stemningen dog allerede til at begynde med være ufrisk, Depressionen uden Dybde, den løftede Stemning fjantet eller babyagtig (Nr. 136, 139). Men selv i Tilfælde, hvor Stemningspræget ganske ligner Stemningspræget ved den maniodepressive Psykose, er det i alle de her omhandlede Tilfælde senere ændret, idet den maniske Fase overvejende er blevet præget af Vredladenhed og Udskælden, den depressive af Agitation, Ynkelighed og Jamren. Efterhaanden er Stemningspræget svundet mere og mere, og kun i de færreste Tilfælde giver det sig til Kende endnu ved Efterundersøgelsen.

Med Hensyn til *Forløbet* har man foretaget følgende Gruppering af Tilfældene:

Bedrede	2	Tilfælde
Remitterende Forløb	4	»
Kronisk Forløb		
Ingen eller langsomt progredierende Proces	15	»
Stærkt progredierende Proces	3	»
	24	Tilfælde

De kronisk forløbende Tilfælde har man som ved de typiske Schizofrenier delt i 2 Undergrupper, hvoraf den første omfatter de Patienter, der ved Efterundersøgelsen er psykisk velbevarede eller lettere respektive moderat defekte, medens den anden Undergruppe omfatter de Patienter, der ved Efterundersøgelsen er udtalt psykisk opløste. De døde har man rubriceret efter bedste Skøn paa Basis af Sygehistorien. Som Grundlag for en Sammenligning med Forløbet af atypiske Schizofrenier i andre Levealdre kan anføres *Langfeldts* foran omtalte 13 Tilfælde, hvoraf 11 er fuldstændig helbredte og 2 helbredte med Defekt. Endvidere har Langfeldt foretaget en katamnestisk Undersøgelse (skriftlig) af 100 »usikre« Tilfælde af Schizofreni og fundet, at 32 er »quite well and fit to work« og 35 er »better and partly fit to work and to be at their homes«. Selvom man ser bort fra de Tilfælde i vort Materiale, der har faaet Processymptomer, og som gennemgaaende viser det mest maligne Forløb, har vore Patienter alligevel haft en betydelig ringere Remissionstendens end Langfeldts; de viser en udpræget Tilbøjelighed til at blive »hængende« i Sygdommen.

Gaar vi dernæst over til at betragte *Tilstanden ved Efterundersøgelsen*, fremgaar den af Tabel 9.

Tabel 9. Oversigt over de atypiske schizofrenes Tilstand ved Efterundersøgelsen.

Psykisk velbevarede respektive lettere defekte		
Udskrevne[1])	4	Tilfælde
Paa Hospital[2])	6	»
Moderat defekte		
Udskrevne[3])	1	»
Paa Hospital[4])	3	»
Udtalt defekte (udelukkende paa Hospital)[5])	2	»
Døde		
Efter Udskrivelse[6])	2	»
Paa Hospital[7])	6	»
	24	Tilfælde

10 Patienter maa ved Efterundersøgelsen betegnes som *psykisk velbevarede respektive lettere defekte*. Heraf er 4 Patienter udskrevne, alle efter relativt kortvarige Hospitalsophold. 3 af de udskrevne er gifte og har alle været i Stand til at genoptage det huslige Arbejde; 1 er ugift, bor alene, klarer sig selv, men har ikke længere noget Erhverv. Det er muligt, at en enkelt af Patienterne (Nr. XXXIX) er virkelig helbredt; men da man ikke har haft Lejlighed til at undersøge hende personlig, er man blevet staaende ved den Betegnelse, hun fik ved Udskrivelsen fra Hospitalet. Patient Nr. XLV, der ogsaa er betegnet som bedret, viser ved Efterundersøgelsen et tydelig paranoidt Væsen med Mistyden og Tilbøjelighed til Fortolken. De to andre Patienter (Nr. 138, XLIII), der hører til de kronisk forløbende Tilfælde, frembyder begge ved Efterundersøgelsen tydelige psykotiske Symptomer i Form af Hallucinationer og paranoide Vrangforestillinger, Nr. XLIII tillige i Form af genitale Paavirkninger. Denne sidste Patient virker noget psykisk afstumpet, lidt inadæquat i sit Stemningsliv. De øvrige frembyder ikke Tegn paa nogen stedfunden psykisk Destruktion; i ingen af disse Tilfælde har man kunnet paavise Processymptomer. Patient Nr. 138 bærer endnu Præg af den depressive Forstemning, der har været til Stede under hele Sygdomsforløbet; i de øvrige Tilfælde ses ikke Tegn til nogen Stemningsanomali ved Efterundersøgelsen.

6 af de ved Efterundersøgelsen lettere defekte Patienter er forblevet paa Hospitalet. De frembyder alle psykotiske Symptomer i Form af Vrangforestillinger og Hallucinationer, som bortset fra et enkelt Tilfælde (Nr. XL) endog er ret udtalte. Mest velbevarede er Patienterne Nr. XL, 135, 137 og

[1]) Nr. XXXIX, 138, XLIII, XLV.
[2]) Nr. XL, XLI, 131, 135, 137, XLII.
[3]) Nr. 139.
[4]) Nr. 132, 134, 145.
[5]) Nr. XLIV, 140.
[6]) Nr. 130, 143.
[7]) Nr. 129, 133, 136, 141, 142, 144.

XLII; de er velorienterede, man kommer let i Kontakt med dem, de taler naturligt om neutrale Emner, er samlede og ordnede i deres ydre Adfærd og har i det væsentlige bevaret deres Arbejdsevne. Patienterne Nr. XLI og 131 er noget mere medtagne af deres Psykose og staar paa Overgangen til den næste Gruppe, de moderat defekte. Man kan nok komme i Kontakt med Patient Nr. XLI og føre en forholdsvis naturlig Samtale med hende; men der er noget afbleget og stivnet over hele hendes Væsen, hun er uden Initiativ og Interesse. Til Tider kan hun være ret griset. Hun er væsentlig optaget af sine Børn; men dem synes hun ogsaa at kunne føle ret naturligt for. Patient Nr. 131 lykkes det ikke Forfatteren at komme paa Talefod med paa Grund af hendes paranoide og afvisende Holdning. Sygeplejerskerne skal hun dog kunne tale ret naturligt med, hun følger med i alt, hvad der foregaar paa Afdelingen, og sin Families og sine Børns Forhold følger hun med baade stor Interesse og god Hukommelse. Hendes daglige Liv og Adfærd paa Hospitalet er iøvrigt præget af en vis Stereotypi og Vanemæssighed; hendes Vrangforestillinger er i det hele ret barokke. Processymptomer ses i udtalt Grad i Tilfælde Nr. 135 ved Efterundersøgelsen; lignende Symptomer har under Forløbet antydningsvis været til Stede i 2 andre Tilfælde (Nr. XL, XLI). Det initiale Stemningspræg har tabt sig i 2 Tilfælde (Nr. 131, 135). I 2 Tilfælde (Nr. XLI, XLII) ses en depressiv Forstemning, i Nr. XLI dog noget afstumpet. I 1 Tilfælde (Nr. XL) er Patienten stadig i Perioder urolig, kværulerende og udskældende, og i 1 Tilfælde (Nr. 137) svinger Tilstanden mellem Faser med Udadvendthed og Aktivitet og Faser med Indadvendthed og Inaktivitet, medens selve det oprindelige Stemningspræg nu kun er lidet udtalt. Forløbet har i 5 af de her omhandlede 6 Tilfælde været kronisk, kun i et enkelt Tilfælde (Nr. XL) har der været Remissioner.

4 Patienter er ved Efterundersøgelsen *moderat defekte* i psykisk Henseende. 1 Patient er udskrevet, bor alene, klarer sig selv omend paa en ret primitiv og ubehjælpsom Maade; de øvrige er forblevet paa Hospitalet. Alle disse Patienter er stærkt prægede af deres Hallucinationer og Vrangforestillinger, og det er kun delvis muligt at føre nogen sammenhængende Samtale med dem; de kan komme med pludselige, ganske inadæquate Bemærkninger, eller de glider af, taber Traaden, man faar ikke rigtige Svar. En af Patienterne (Nr. 132) er permanent sengeliggende paa Grund af Uro og Modstræben, i timevis gemt under Tæpperne; de to andre Hospitalspatienter er oppegaaende, samlede i deres ydre Adfærd, kan beskæftiges med Strikning og Vævning. Tydelige Processymptomer ses i 3 Tilfælde (Nr. 134, 139, 145). I det fjerde Tilfælde er saadanne Symptomer ikke iagttaget (Nr. 132). Denne Patient virker ved Efterundersøgelsen i Modsætning til de øvrige Tilfælde noget dement, og det er muligt, at senil-involutive Processer her har været en medvirkende Faktor. 2 af Patienterne (Nr. 132, 139) frembyder ved Efterundersøgelsen et meget afbleget Stemningspræg i henholdsvis depressiv og exalteret Retning; de 2 andre Patienter er ikke stemningsprægede. Forløbet har i 1 Tilfælde (Nr. 145) været remitterende; i de øvrige Tilfælde kroniske.

I 2 Tilfælde finder man Patienterne udtalt *psykisk opløste* ved Efterundersøgelsen; de er tomme, indholdsløse, ude af Stand til at give Oplysninger af Værdi. Begge Patienter har under Forløbet frembudt udtalte Processymptomer. Det initiale Stemningspræg, som holdt sig i flere Aar efter Processymptomernes Fremkomst, er nu ganske svundet. Forløbet har i begge Tilfælde været kronisk.

Dødsaarsagerne har i de 8 Tilfælde af *Dødsfald* været:

Enteritis (Pellagra?)	3	Tilfælde
Tuberculosis pulmonum	3	»
Morbus cordis chronicus	1	»
Bronchopneumonia	1	»
	8	Tilfælde

Hvad *Diagnosen* af de atypiske Schizofrenier angaar, er man i det foreliggende Arbejde gaaet ud fra den Definition, som Forfatteren har angivet S. 154 vedrørende disse Sygdomstilstandes rent kliniske Billede. Der siges der intet om disse Sygdomsformers nærmere Natur. At antage, at det i alle de her meddelte 19 Tilfælde med komplicerende Stemningsanomali skulde dreje sig om virkelig Legering med maniodepressiv Psykose, vilde være usandsynligt. Naar man som her tager sit Udgangspunkt fra Patienten, er det som foran omtalt meget vanskeligt at bevise en saadan Legering, og i ingen af de her omhandlede Tilfælde har man kunnet paavise sammenløbende Belastning. Mere naturligt er det at antage, at det i adskillige Tilfælde, maaske i Flertallet, drejer sig om en patoplastisk Virkning af Patienternes Konstitution. Som omtalt er ingen af vore Patienter rent schizothyme; de har i alle de mere oplyste Tilfælde Tilblanding af flere eller færre syntone Træk. Pyknisk Legemstype er ogsaa ved de typiske Schizofrenier relativ hyppig ved sent optrædende Tilfælde. De faatallige Undersøgelser, der her er foretaget, har ikke været i Stand til at vise en endnu hyppigere Optræden blandt de atypiske Schizofrenier. Hvad den »schizofrene« Del af Sygdomsbilledet angaar, frembyder 9 af vore Patienter som omtalt før eller senere typiske Processymptomer. For disse Tilfældes Vedkommende er der næppe Tvivl om, at der foreligger virkelige schizofrene Processer. I de øvrige Tilfælde drejer det sig kun om en vis symptomatologisk Lighed med schizofrene Psykoser, altsaa et schizofreniformt Sygdomsbillede.

De »schizofreniforme« Psykosers nosologiske Stilling er vanskelig. Det er muligt, at disse Patienter har et genotypisk Anlæg for Schizofreni, som er lidet udtalt eller kun har ringe Penetrationsevne. I nogle Tilfælde drejer det sig maaske ogsaa om Sygdomme af anden Karakter, f. Eks. exogene Reaktionstyper hos schizothyme Individer. Antagelig vil fremtidige arvebiologiske, kliniske og terapeutiske Undersøgelser være i Stand til at klarlægge de schizofreniforme Psykosers nærmere Natur.

Efter denne Oversigt over Materialets atypiske schizofrene Tilfælde skal man foretage en *Sammenligning mellem de typiske og de atypiske Schizofrenier*. Der er for det første Antallet. Af Materialets 67 Tilfælde af schizofrene Psykoser (Nr. 146 og 147 ikke medregnet), har man diagnosticeret 43 som typiske, 24 som atypiske, det vil sige et Forhold paa knap 2:1. Om dette Forhold svarer til Forholdet i andre Aldersklasser, er vanskeligt at afgøre. I *J. Chr. Smiths* udførlige Monografi om de atypiske Psykoser findes intet om deres relative Hyppighed. Noget lignende har man hellerikke kunnet finde i de almindelige psykiatriske Lærebøger og Haandbøger. Som eneste Sammenligningsgrundlag kan anføres *Braatøys*[1]) Undersøgelser. Braatøy finder, at der paa Universitetsklinikken i Oslo i Aarene 1926—29 er behandlet 295 »sikre Tilfælde« af Schizofreni og 152 »usikre Tilfælde«, altsaa et Forhold som vort paa ca. 2:1. Selv om Inddelingen i sikre og usikre Tilfælde maaske ikke helt dækker Inddelingen i typiske og atypiske, tenderer den dog i samme Retning. Under Udførelsen af det foreliggende Arbejde er det forekommet Forfatteren, at de atypiske Schizofrenier har været forholdsvis hyppige; men en Gennemgang af Litteraturen har ikke givet sikre Holdepunkter for, at Forholdet mellem typiske og atypiske Schizofrenier er anderledes i Klimakteriet end i andre Perioder af Livet.

Hvad de arvebiologiske Forhold angaar, har man paavist Belastning med Schizofreni i 7 af de typiske Tilfælde, men kun i 1 af de atypiske. Dette tyder i Retning af en ringere schizofren Belastning ved de atypiske end ved de typiske Schizofrenier; det maa dog stadig fremhæves, at metodiske arvebiologiske Undersøgelser ikke er foretaget.

Undersøgelserne over den psykiske Konstitution har som tidligere nævnt vist en rigeligere Tilblanding af cyklothyme Træk hos de atypiske Patienter end blandt de typiske. Rene eller overvejende schizothyme Naturer har man ikke fundet i det atypiske Materiale; i det typiske fandtes det i 5 Tilfælde. Undersøgelserne over den somatiske Konstitution har ikke givet Holdepunkter for Forskelle.

Forskellene i selve det kliniske Billede er givet i Definitionen af typiske og atypiske Schizofrenier og fremgaar formentlig tilstrækkeligt af foranstaaende Skildringer. Forløbet fremgaar af Oversigterne S. 188 og S. 227. Man ser heraf, at Forløbet er betydelig mere benignt ved de atypiske end ved de typiske Tilfælde, idet man i det atypiske Materiale kun har 3 Tilfælde med udtalt destruktivt Forløb i Modsætning til 18 Tilfælde i det typiske Materiale. Fælles for begge Materialer er imidlertid en udpræget Tendens til kronisk Forløb. Bortset fra et enkelt tvivlsomt Tilfælde blandt de atypiske ses overhovedet ingen Tilfælde af Helbredelse i det samlede Schizofrenimateriale. I Tilfældene med Remissioner har disse kun været til Stede i Begyndelsen af Forløbet; senere er ogsaa disse Tilfælde blevet kroniske.

---

[1]) *Braatøy, T.:* The prognosis in Schizophrenia, with some remarks regarding diagnosis and therapy. — Acta psych. et neurol. XI, 1936.

Selve Klimakteriet som saadant forholder sig paa samme Maade inden for de 2 schizofrene Kategorier. Hvad Tidspunktet for Klimakteriets Begyndelse, dets Varighed og ledsagende molimina samt Tidspunktet for Psykosens Udbrud i Forhold til Klimakteriet angaar, er Forholdene ganske som for de psykopatiske Tilstandes og de maniodepressive Psykosers Vedkommende. Man skal derfor ikke paany gøre Rede for disse Forhold, men nøjes med at henvise til, hvad der er anført herom i de foregaaende Kapitler.

KAPITEL VI

SLUTNING

I Indledningskapitlet stilledes 2 Opgaver for de Undersøgelser, der er omtalt i Kapitlerne III—V. Man ønskede dels at belyse den nosologiske Stilling af de psykiske Lidelser, der optræder i Klimakteriet, dels at undersøge deres Prognose. I dette Kapitel skal man gøre Rede for de Slutninger, man kan drage af de foretagne Undersøgelser, og i Tilslutning til Omtalen af Lidelsernes nosologiske Stilling skal man komme ind paa Klimakteriets pagenetiske og patoplastiske Betydning for disse Sygdomme.

Det fremgaar af foranstaaende, at Forfatteren klinisk-diagnostisk har delt Materialets 192 Tilfælde i 3 Hovedgrupper: 1) Psykopatiske Tilstande (86 Tilfælde), 2) maniodepressive Psykoser (37 Tilfælde) og 3) schizofrene Psykoser (69 Tilfælde). Man har saaledes benyttet den Inddeling, der i Almindelighed anvendes over for psykiske Lidelser, hvilende paa konstitutionelt Grundlag. Hvert enkelt Tilfælde er meddelt udførligt, saaledes at Læseren selv har kunnet danne sig en Mening om Diagnosen. I de Tilfælde, hvor Forfatteren har været i Tvivl om Diagnosen, er de forskellige differentialdiagnostiske Muligheder blevet diskuteret.

I ingen af Tilfældene, hverken de diagnostisk sikre eller usikre, har Forfatteren ment at maatte tage sin Tilflugt til de specielle Sygdomsformer, som flere tidligere Forfattere har opstillet og har betegnet som Sygdomsenheder. Den mest kendte af disse er »Involutionsmelankolien«. Den opstilledes oprindeligt af *Kraepelin* (59), men blev atter opgivet af ham; senere er den genoptaget af *Bumke* (14, 15), *Jacobi* (47), *Leonhard* (72) o. a. Det sidste Arbejde om Involutionsmelankolien er af *Leonhard* fra 1937. Leonhard sidestiller her Involutionsmelankolien med de Tilfælde af agiteret Melankoli, der optræder tidligere i Livet; han benævner disse sidste Tilfælde »idiopatisk Angstdepression« og lader dem sammen med Involutionsmelankolien danne en Sygdomsenhed, idet han ved nærmere Undersøgelse af de involutive Former ikke sjældent finder tidligere depressive Faser med Angstpræg. Leonhard søger at begrunde sine Anskuelser med arvebiologiske Undersøgelser; ved involutiv Melankoli finder han overvejende homolog Belastning, og ved »idiopatisk Angstdepression« finder han ofte Belastning med Involutions-

melankoli. Det maa tilføjes, at *Luxemburger* i et Referat[1]) af Leonhards Arbejde finder den arvebiologiske Behandling af Materialet ufuldkommen, saaledes at Leonhards Slutninger er uden sikkert Grundlag. Endvidere savner man i Leonhards Arbejde Oplysning om Patienternes præpsykotiske Habitus. Som det vil erindres, har man under Omtalen af vore Tilfælde af agiteret Melankoli peget paa en patoplastisk Virkning af den psykiske Konstitution som en blandt sikkert flere Veje til Forstaaelse af Sygdomsbilledets Symptomatologi. Andre Forsøg paa at tilvejebringe et arvebiologisk Grundlag for Involutionsmelankolien (*Brockhausen* (10), *Schnitzenberger* (87)) har hellerikke givet noget Resultat. Striden om Involutionsmelankolien har iøvrigt mest drejet sig om, hvorvidt den udgør en Sygdomsenhed, eller om den bør gaa op i den maniodepressive Psykose. Det er næppe rigtigt at stille Problemet op paa den Maade. De Tilfælde i vort Materiale, hvorpaa Tilhængere af Involutionsmelankolien vilde stille denne Diagnose, skjuler sig nok for Størstedelen i Kapitlet om de maniodepressive Psykoser; men enkelte findes sikkert ogsaa blandt de psykopatiske Tilstande (Eks. Nr. 31, XII, XVIII) og en Del flere i Afsnittet om de schizofrene Psykoser, særlig blandt de atypiske Schizofrenier. Forfatterens Standpunkt fjerner sig saaledes i Virkeligheden ikke langt fra *Kraepelins* senere Standpunkt (8. Udgave). Kraepelin lader her det meste af sin »Melancholie des Rückbildungsalters« gaa op i den maniodepressive Psykose. Tilbage bliver en Række Tilfælde, hvor der til Depressionen slutter sig mere eller mindre barokke hypochondre Vrangforestillinger, nihilistiske Ideer, Hallucinationer og legemlige Sensationer, af og til ses stærk Modstræben og stuporøse Faser, ligesom Holdnings- og Stillingsatypier kan udvikle sig. Kraepelin kunde ikke faa Plads til disse Tilstande inden for Rammerne af sit ret snævre dementia-præcox-Begreb. Inden for det mere moderne Bleuler'ske Schizofrenibegreb lader de sig betydelig lettere indføje, særlig blandt de atypiske Schizofrenier.

De forskellige Forfattere lader Involutionsmelankolien omfatte saavel Sygdomstilstande i Klimakteriet som i de følgende 10—15 Aar. Det her foreliggende Arbejde drejer sig udelukkende om psykiske Lidelser i Klimakteriet. De depressive og melankoliforme Lidelser, der indgaar i dette Materiale, har alle kunnet henføres til de almindelige psykiatriske, nosologiske Enheder. Med Hensyn til de klimakterielle Lidelser er der derfor efter Forfatterens Mening ikke Grund til at bevare Involutionsmelankolien som særlig Sygdomsenhed.

Af *Medows* »erstarrende Rückbildungsmelancholie« har man kun fundet 1 Tilfælde (Nr. XLI), som man har diagnosticeret som atypisk Schizofreni. Ogsaa *Mayer-Gross* (78) finder, at de Medow'ske Tilfælde maa betragtes som schizofrene Psykoser.

Ej heller hvad de paranoide Psykoser angaar, har man fundet det berettiget at opstille særlige Sygdomsformer som f. Eks. *Kleists* (57) »Involutionsparanoia«. Det store Flertal af paranoide Psykoser har man diagnosticeret

[1]) Zentralbl. f. d. g. Neur. u. Psych., 88, 149, 1938.

som typiske eller atypiske Schizofrenier. Man er her i Overensstemmelse med nyere Forfattere som *Bumke* (15), *Kehrer* (56) og *Mayer-Gross* (78). Enkelte af de paranoide Psykoser har man anbragt blandt de psykopatiske Tilstande, saaledes Tilfældene af »sensitiver Beziehungswahn«.

For at klarlægge Sygdomstilfældene har man søgt at skaffe Oplysninger om arvebiologiske Forhold, psykisk og somatisk Konstitution, hjemligt Milieu og andre exogene, psykiske og somatiske, Faktorer. Betragter man hver af de 3 Grupper som et Hele for sig, støtter Oplysningerne om Belastning og Konstitution den stillede Diagnose, idet disse Oplysninger i hvert Fald rent kvalitativt svarer til, hvad man ellers finder ved Sygdomsformer af vedkommende Art. Det skal her bemærkes, at det talmæssige Forhold mellem Tilfældene af maniodepressiv Psykose og af Schizofreni svarer til Forholdet mellem Sygdomsrisikoen for de 2 Psykoser i Gennemsnitsbefolkningen.

De forskellige Livsfasers Betydning for de psykiske Lidelser kan forme sig paa 2 Maader (*Bostroem* (8)). For det første *patogenetisk;* en saadan Virkning kan kun komme i Stand, naar vedkommende Aldersfase er karakteriseret ved dybtgaaende biologiske Forandringer i Organismen saasom Pubertet og Klimakterium. For det andet *patoplastisk;* denne Virkning vil være mest udtalt ved Begyndelsen af en Psykose, naar den saa at sige rammer Psykosen in statu nascendi.

Klimakteriets *patogenetiske* Rolle maa betegnes som aktiverende eller provokerende. Patienten har et Anlæg for maniodepressiv Psykose eller Schizofreni, som bringes til Udfoldelse ved den endokrine Omvæltning, som Klimakteriet repræsenterer. Ved de psykopatiske Tilstande maa man, naar man ser bort fra de lettere neurasteniforme og depressive Tilfælde, der kan behandles ambulant, antage, at lignende Forhold i Almindelighed gør sig gældende. De Oplysninger, der i vort Materiale (udelukkende Hospitalspatienter) er fremskaffet vedrørende Patienternes arvebiologiske Forhold og psykiske Konstitution, taler herfor. Havde man ved Patienternes Indlæggelse haft sin Opmærksomhed særlig henvendt paa disse Forhold, vilde Oplysningerne om arvelig Belastning og tidligere Temperaments- og Karakteranomalier sikkert have været endnu fyldigere. Om det arvelige Grundlag for psykisk Lidelse er af samme Styrke, naar Lidelsen bryder ud i Klimakteriet, som naar den bryder ud i andre Levealdre, kan ikke afgøres efter de her foretagne Undersøgelser.

Selv om en Kvinde i sin Belastning eller psykiske Konstitution viser Disposition til psykisk Lidelse, er det dog dermed langtfra givet, at hun i Klimakteriet bliver angrebet af en saadan. Det synes, som om noget mere tillige er nødvendigt. *Strømgren*[1]) har paapeget den Mulighed, at der findes et Anlæg for abnorm psykisk Reageren over for endokrine Forandringer i Organismen. Denne Formodning støtter sig tillige paa det længe kendte Forhold, at mange af de Kvinder, der faar en Psykose i Klimakteriet, tidli-

1) Et endnu ikke offentliggjort Arbejde. Personlig Samtale med Forfatteren.

gere har frembudt Pubertetsreaktioner, menstruelle Dysforier eller psykiske Reaktioner i Tilslutning til Graviditet, Puerperium eller Laktation. I vort Materiale illustrerer Sygehistorierne Nr. XXII og XXIII (S. 113 og 116) disse Forhold paa særlig karakteristisk Maade. Patient Nr. XXII lider af præmenstruelle Depressioner, der svinder postmenstruelt og undertiden følges af et let Stemningsopsving. De begynder i 21-Aarsalderen efter Laktationen efter 1. Fødsel og vedvarer til Klimakteriet, hvor de særlig accentueres. Derefter falder Patientens Stemningsliv i det væsentlige til Ro. Patient Nr. XXIII føder 4 Gange; i Tilslutning til hver Fødsel optræder melankoliforme Depressioner af Maaneders til ca. 1 Aars Varighed. I Klimakteriet ses atter en Fase, hvorunder Patienten begaar Suicidium. Foruden disse 2 Tilfælde har 22 Patienter oplyst, at de tidligere har lidt af menstruelle Dysforier. De har præmenstruelt eller under selve Menstruationen været trykkede, deprimerede, har haft svært ved at overkomme deres Arbejde, har helst villet være alene; de har klaget over »uhyggelige Tanker«, har været rastløse, nærtagende, irritable, »ømfindtlige«. 10 Patienter har i Puberteten haft forbigaaende Faser med Uligevægtighed, Graad, Depression, et Par tillige med Synshallucinationer; »Blegsot« (Chlorose?) har ikke været sjælden. I 2 Tilfælde (foruden Nr. XXIII) har man set kortvarige psykiske Forstyrrelser i Tilslutning til Partus (Nr. 17, 130); i 2 andre Tilfælde er Anangkasmer optraadt i Puerperiet (Nr. IV, 13). I 16 Tilfælde har man Oplysning om arvelig Belastning med tilsvarende psykiske Lidelser og Reaktioner. I de fleste Tilfælde drejer det sig om Lidelser i Klimakteriet (»Nervøsitet«, Depression, Schizofreni); men desuden er det i et Par Tilfælde oplyst, at Døtre af Patienterne lider af menstruelle Dysforier, og i et enkelt Tilfælde har Patientens Moder begaaet suicidium in lactatione. Man skal iøvrigt ikke gaa nærmere ind paa disse Forhold; det vil kræve en indgaaende Undersøgelse, særlig af arvebiologisk Art, hvad der falder uden for dette Arbejdes Rammer, og som bedst foretages ved Psykosens Begyndelse. Man har anført ovenstaaende, fordi det synes at støtte den af Strømgren fremsatte Hypotese, og fordi der herved aabnes Mulighed for en dybere Forstaaelse af de klimakterielle Sindslidelsers Genese.

Naar man ovenfor har talt om en patogenetisk Virkning af Klimakteriet, har man udelukkende tænkt paa Virkningen af de hormonale Forstyrrelser. Flere Forfattere (*Jacobi* (47, 49), *Kant* (55)) gør opmærksom paa, at man maa antage, at Klimakteriets patogenetiske Virkning ogsaa kan være af psykogen Art. Gennemgaar man de psykopatiske Syndromer i vort Materiale, blandt hvilke de psykogene Reaktioner særlig vil findes, er det imidlertid kun faa Tilfælde, hvor man maa formode, at saadanne Psykomekanismer har gjort sig gældende. En psykogen Virkning af Klimakteriets Indtræden vil man fortrinsvis vente at finde blandt de ugifte. Den Omstændighed, at Antallet af ugifte blandt de psykopatiske Tilstande svarer til Antallet i Normalbefolkningen taler yderligere imod, at Klimakteriet i mere udstrakt Grad har virket som et patogent psykisk Traume i vort Materiale. De allerfleste af vore Patienter tilhører Befolkningens brede Lag, i hvis Tilværelse meget

Arbejde og Dagliglivets Bekymringer trænger sig i Forgrunden. Det er muligt, at Forholdene vil stille sig noget anderledes i et andet Klientel. Der kan dog næppe være Tvivl om, at Klimakteriets afgørende patogenetiske Virkning beror paa de hormonale Forandringer.

Naar man som ved de foreliggende Undersøgelser strengt holder sig til Klimakteriet og ikke medtager ældre Patienter, vil der kun være ganske enkelte Tilfælde, hvor man maa antage, at *cerebral-involutive* Processer har spillet en patogenetisk Rolle ved Psykosens Udbrud. Som *Mayer-Gross* (78) skriver, kan kun Paavisningen af en intellektuel-mnestisk Defekttilstand i en ikke altfor lang tidsmæssig Afstand fra Psykosens Udbrud have en vis kausal Beviskraft. Dette har kun været Tilfældet hos en af vore Patienter (Nr. XXX). Reglen maa derfor være, at cerebral-involutive Forandringer ikke spiller nogen Rolle ved Opstaaelsen af psykiske Lidelser i Klimakteriet.

Vi skal dernæst omtale, hvad der af de foretagne Undersøgelser fremgaar om Klimakteriets *patoplastiske* Virkning. I Oversigten over de psykopatiske Tilstande er det anført (S. 95), at Angst, Rastløshed og Agitation er meget hyppige Symptomer ved disse Lidelser. I en Del Tilfælde er denne Angst parret med Uligevægtighed og Eretisme. De nævnte Symptomer giver de klimakterielle Depressioner et særlig karakteristisk Præg, hvorved de i mange Tilfælde faar en vis symptomatologisk Særstilling. Til Grund for den klimakterielle Uro og Angst ligger antagelig i nogen Grad den Omstilling i sympatikoton Retning, som Ovariefunktionens Ophør foraarsager inden for det vegetative Nervesystem. Det klimakterielle Angstpræg er særlig udtalt ved Depressioner, der ikke tilhører den maniodepressive Formkreds. Over for den maniodepressive Psykose er Klimakteriets patoplastiske Virkning betydelig ringere. Man kan paa Basis af vore Tilfælde ikke udelukke en saadan Virkning; men fremtrædende har den i hvert Fald ikke været. *Langes* (67) Erfaringer gaar ud paa det samme; i sin Monografi om den maniodepressive Psykose skriver han (l. c. S. 141), at Klimakteriet nok har en tydelig provokerende Virkning over for denne Lidelse, men at dens patoplastiske Betydning for den er problematisk.

Foruden Angstpræget er en vis sexuel Farvning ofte karakteristisk for Psykoser i Klimakteriet. Særlig udtalt ses dette ved de schizofrene paranoide Psykoser (nærmere omtalt S. 187). Til en vis Grad, men sjældnere, ses en patoplastisk Virkning i sexuel Retning ved de psykopatiske Tilstande (se S. 96). Et sexuelt betonet Sygdomsbillede er i det hele hyppigere blandt ugifte end blandt gifte Patienter, hvad naturligt forklares af de ugiftes sexuelt utilfredsstillede Livssituation. Den i Litteraturen ofte beskrevne klimakterielle eller præklimakterielle Libidostigning er omtalt tidligere (S. 95), hvorfor man ikke paany skal komme ind paa dette Emne.

Hvad hysteriske Symptomer angaar, er 16 af de 86 Tilfælde med psykopatiske Syndromer overvejende hysteriformt prægede; i yderligere en halv Snes af disse Tilfælde ses Tilblanding af hysteriforme Symptomer. Blandt de 37 Tilfælde af maniodepressiv Psykose ses hysteriformt Islæt i 4 Tilfælde. Man kan saaledes næppe se bort fra en vis Tilbøjelighed til Optræden af hy-

steriske Symptomer i Klimakteriet; men særlig fremtrædende har den ikke været i vort Materiale. Til Sammenligning kan anføres, at *Agnes Filskov* (28) blandt sine 168 Patienter med klimakterielle Psykoser — ligeledes dansk Materiale — kun finder 2 Tilfælde af hysterisk Psykose.

Hypochonder Sygdomsoptagethed er forholdsvis almindelig. Om dette kan tages som Udtryk for en patoplastisk Virkning af Klimakteriet er dog mere tvivlsomt. Den mere fremrykkede Alder medfører som Regel i sig selv en Tilbøjelighed til hypochonder Fordyben og Given sig hen i Sygdomssymptomer og Fornemmelser. Overensstemmende hermed er hypochondre Symptomer ofte betydelig mere persisterende end Angstpræget.

Klimakteriets patoplastiske Betydning for de i denne Livsperiode optrædende psykiske Lidelser viser sig saaledes væsentlig paa 2 Maader, dels i Form af et Angstpræg, dels i Form af en sexuel Farvning af Sygdomsbilledet. Hver af disse 2 Former ses særlig udtalt ved henholdsvis de psykopatiske Syndromer og de schizofrene Psykoser, hvorved disse Lidelser faar hver deres karakteristiske Præg.

I en længere Afhandling om Klimakteriets »innere Klinik« skriver *Wiesel* om de somatiske Lidelser i Klimakteriet: »— bei genauerem Studium diesen vielgestaltigen »Krankheitsbilder« lassen sich fast niemals die Züge bekannter, auch ausserhalb des Klimakteriums vorkommender Prozesse vermissen, die hier vielfach nur angedeutet, oder nur in einzelnen Symptomenkomplexen stärker ausgebildet, an sich nichts neues bieten, was wir — wie gesagt — nicht auch ausserhalb des Klimakteriums als »Krankheit« kennen würden — — nur wenige sowohl subjektive als objektive Symptome dürfen wir als nur dem Klimakterium spezifisch zurechnen«. Sammenfatter man det foran i dette Kapitel anførte, kan man udstrække disse Ord til ogsaa at gælde de klimakterielle psykiske Lidelser. *De psykiske Lidelser, der optræder i Klimakteriet, er i og for sig ikke af anden Art end de psykiske Lidelser, man finder i andre Perioder af Livet; men Klimakteriet kan paa forskellig Maade præge det fænotypiske Sygdomsbillede.*

Resultatet af Undersøgelserne over Forløb og *Prognose* er omtalt i Slutningen af hvert af Kapitlerne III—V; man skal her nøjes med nogle sammenfattende Bemærkninger.

Tabel 10. Sygdomsforløb for det samlede Materiale.

	Helbredte	Bedrede	Ingen Bedring		Mangl. Opl.	Ialt
			i Live	Døde		
Psykopatiske Tilstande	41	22	13	7	3	86
Psykosis man. depr...	19		4	14		37
Schizophrenia		6	40	22	1	69
Ialt	60	28	57	43	4	192

60 Patienter, det vil sige 31,4 % af det samlede Materiale, er helbredte. Disse Patienter har genvundet deres fulde Arbejdskraft og befinder sig i psykisk Henseende som før Sygdommen. I 7 Tilfælde er der senere indtraadt Recidiv (2 Patienter med psykopatisk Syndrom, 5 Patienter med maniodepressiv Psykose). 4 af de helbredte Patienter er døde inden Efterundersøgelsen af interkurrente Lidelser.

28 Patienter = 14,6 % er bedrede. 3 af disse er blevet kroniske Hospitalspatienter (Nr. XVIII, 60, 97); de øvrige er udskrevne og har i ikke uvæsentlig Grad genvundet deres Arbejdsevne, kun 1 (Nr. 57) har delvis maattet leve af offentlig Understøttelse. 5 af de bedrede Patienter er døde inden Efterundersøgelsen af interkurrente Lidelser.

1 100 Tilfælde = 52,1 % er der ikke indtraadt Bedring. Af disse er 57 (29,7 % af samlede Materiale) endnu i Live ved Efterundersøgelsen og maa paa dette Tidspunkt antagelig betegnes som kronisk syge. Af dem har 34 været kroniske eller overvejende kroniske Hospitalspatienter siden Klimakteriet. (Med de 3 bedrede er ved Efterundersøgelsen ialt 37 Patienter = 19,3 % kroniske Hospitalspatienter). De øvrige 24 Patienter er udskrevne efter et kortere eller længere Hospitalsophold. Blandt disse har nogle — særlig schizofrene — i nogen Grad været i Stand til at genoptage deres tidligere Arbejde. De fleste har dog været arbejdsudygtige; 10 er ved Efterundersøgelsen Invaliderentenydere eller faar anden Form for kronisk offentlig Hjælp.

43 Patienter er døde, inden Sygdommen har vist Tegn til Bedring. I 19 Tilfælde skyldes Døden interkurrente Sygdomme (Cancer, Tuberkulose, mb. cordis o. a.). I enkelte af disse Tilfælde er Døden indtraadt fra 4—6 Maaneder efter Indlæggelsen; men i de fleste Tilfælde er Patienterne først døde efter adskillige Aars Forløb, gennemsnitlig 5,3 Aar. Flertallet af disse Patienter tilhører den schizofrene Gruppe og har været hospitaliserede paa Grund af deres psykiske Lidelse fra dennes Begyndelse indtil Dødens Indtræden. Var Døden ikke indtruffet, havde Størsteparten af disse 19 Patienter ved Efterundersøgelsen været kroniske Hospitalspatienter. — I de øvrige 24 Tilfælde kan Døden paa en eller anden Maade sættes i Relation til den psykiske Lidelse. 12 Patienter (6,2 % af samtlige) er døde ved Suicidium (6 Patienter med psykopatiske Reaktioner, 6 med maniodepressiv Psykose). I 8 Tilfælde skyldes Døden Pellagra eller pellagralignende Lidelser (gastrointestinale Symptomer). 3 Patienter dør under voldsom Exaltation faa Uger efter Indlæggelsen, og i 1 Tilfælde skyldes Døden antagelig Aspirationspneumoni efter Sondemadning.

Det fremgaar af ovenstaaende, at *Lidelsen i ca. Halvdelen af Tilfældene har haft et afgjort ugunstigt Forløb;* Sygdommen er blevet kronisk, eller Patienterne er døde ved Suicidium eller af legemlig Lidelse, der kan sættes i Forbindelse med Psykosen. *Ca. $^1/_3$ af Patienterne er helbredte, Resten bedrede.*

Særlig de schizofrene Psykoser udmærker sig ved Tilbøjelighed til kronisk Forløb; men ogsaa blandt de maniodepressive Psykoser og de psykopatiske Tilstande ses nogen Tendens til protraheret Forløb. Den ældre Orga-

nisme viser i Almindelighed en mindre Remissionsevne over for Sygdomme end den yngre. Aarsagen til den relativt hyppige Forekomst af kronisk Sygdomsforløb i vort Materiale er antagelig derfor at søge i Patienternes mere fremrykkede Alder, men næppe i selve den Omstændighed, at disse Lidelser er udløste af den klimakterielle Involution. Den nedsatte Remissionstendens i det 5.—6. Decennium behøver imidlertid ikke at skyldes egentlige senile eller arteriosclerotiske Processer og gør det sikkert som Regel hellerikke. I vort Materiale er der inden for hver af de 3 Hovedgrupper kun ganske enkelte Tilfælde, hvor det efter den klinisk-psykiatriske Undersøgelse er muligt, at det kroniske Forløb skyldes Komplikation med senile eller arteriosclerotiske Hjerneforandringer.

Under Omtalen af Hyppigheden af psykiske Lidelser i Klimakteriet (Kapitel I, Side 13) anførtes *Ewald* (23), der skriver: »Das Klimakterium bildet eine gefährliche Klippe für die geistige Gesundheit der Frau«. De Undersøgelser, der er gjort Rede for i denne Afhandling, viser, at denne Sætning med samme Ret kan tjene til at karakterisere Alvoren af disse Lidelser. For saavidt det drejer sig om Hospitalspatienter, er der ca. 50 %'s Sandsynlighed for, at Lidelsen tager et uheldigt Forløb. 6 % begaar før eller senere Suicidium, og adskillige Patienter er endnu efter 10—15 Aars Forløb kroniske Patienter paa Sindssygehospital. Kun 1/3 af Patienterne kommer sig fuldstændig.

Den *Behandling*, der har kunnet ydes de her undersøgte Patienter, har udelukkende været almindelig Hospitalsregimen i Forbindelse med sedativa og hypnotica. I de sidste Aar har imidlertid nyere Behandlingsmetoder vundet Indpas, specifik Hormonbehandling og Cardiazol- og Insulinshockbehandling.

Meddelelser om Hormonbehandling foreligger særlig fra engelsk og amerikansk Side. Patienterne er behandlet med Østrin, dels i Pilleform pr. os, dels intramuskulært som Østradiolbenzoat. *Hawkinson* (34) meddeler om Behandling af 14 Tilfælde af »involutiv Melankoli«. I 12 Tilfælde indtraadte fuldstændig Helbredelse i Løbet af 10 Uger; 1 af de Patienter, hvor Behandlingen ikke havde Virkning, viste sig senere at have Schizofreni. *Ault, Hoctor & Werner* (2) har ligeledes behandlet 14 Tilfælde af »involutiv Melankoli«; i 11 Tilfælde fandt de tydelig Bedring, i 3 Tilfælde ringe Bedring. Ved Behandling af schizofrene Patienter har de ogsaa set Bedring, dog betydelig mindre udtalt. *Jones, Mac Gregor & Tod* (52) har behandlet 17 Tilfælde af Depression i Klimakteriet med Agitation, Insomni og suicidale Tanker. 6 af Patienterne bedredes betydeligt, i de øvrige Tilfælde var Behandlingen virkningsløs over for de psykiske Symptomer. De somatiske Symptomer svandt i alle Tilfælde. *Johanne Christiansen* (16, 17, 18), *Donald* (20) og *Suckle* (100) meddeler ligeledes om gode Resultater. Meningerne om Behandlingens Effektivitet er dog delte. Som nævnt reagerede kun 1/3 af Jones, Mac Gregor & Tod's Patienter paa Behandlingen. *Schube, Mc Manamy, Trapp & Houser* (88) har behandlet 6 Tilfælde af »involutiv Melankoli« uden Virkning, og

Pratt & Thomas (81) opnaar ensartede Resultater ved Østrinbehandling og ikke-specifik Behandling. Aarsagen til de forskellige Resultater beror muligvis paa, at man under Diagnosen »involutiv Melankoli« har behandlet forskellige Lidelser. Bedst Virkning vil man paa Forhaand vente ved de Tilstande, der her er beskrevet i Kapitel III; saavidt man kan se af Litteraturen, har dette netop været Tilfældet med en Del af de helbredte Patienter. Mindst Virkning vil man antagelig faa ved Schizofreni; er en saadan Psykose først sat i Gang, forløber den sikkert efter sine egne Love og lader sig ikke paavirke, selv om man senere i nogen Grad genopretter Hormonbalancen.

Den anden ny Terapi, der kan bringes i Anvendelse over for de klimakterielle Sindslidelser, er *v. Medunas* og *Sakels* Shockbehandling. Det vilde være interessant at se, hvad denne Behandling kan yde over for de klimakterielle Schizofrenier. Selv om den første Enthusiasme for Behandlingen er svundet, maa saadanne Forsøg dog endnu stadig (Juni 1939) betragtes som velindicerede paa Grund af de klimakterielle Schizofreniers paranoide Karakter, den hyppigere Optræden af pyknisk Habitus og den forholdsvis ringe Tendens til destruktivt Forløb. Er det rigtigt, at atypiske Schizofrenier er særlig hyppige i denne Alder, vil det kun være en yderligere Indikation. Behandlingen bør muligvis ogsaa gennemprøves over for de ikke-schizofrene Tilstande, der viser Tendens til kronisk Forløb.

Man vil haabe, at de her foretagne Undersøgelser vil kunne danne et Sammenligningsgrundlag for nuværende og fremtidige terapeutiske Forsøg.

RESUMÉ

KAPITEL I

Indledning.

Klimakteriet defineres som en for det kvindelige Køn speciel Livsfase, karakteriseret ved en isoleret Involution af Ovarierne, der finder Sted, inden den generelle senile Involution begynder. De klimakterielle hormonale Forandringer omtales kort, ligeledes de fysiologiske Ændringer af somatisk og psykisk Art, som Klimakteriet medfører.

Med Hensyn til Klimakteriets Betydning som patogen Faktor er det alment anerkendt, at der i Klimakteriet findes en forøget psykisk Vulnerabilitet hos Kvinden; Morbiditetskurverne for de store endogene Psykoser stemmer overens hermed.

Den tidligere Litteratur vedrørende Psykoser i Klimakteriet gennemgaas i Hovedtrækkene. To Strømninger har væsentlig gjort sig gældende. Den ene gaar i Retning af at tillægge disse Sindslidelser selvstændig Karakter; den anden tenderer mod at henføre dem til de almindelige Psykosegrupper. Meningerne har været stærkt delte, og Enighed er endnu ikke opnaaet. Medvirkende Aarsager hertil er antagelig dels den ofte stedfindende Sammenblanding af psykiske Lidelser i Klimakteriet og de efterfølgende Decennier (Præseniet), dels en for stærk Vedhængen ved den *Kraepelin*'ske Periodes Tilbøjelighed til Opstilling af Sygdomsenheder. Den *Kretschmer*'ske flerdimensionale Diagnostik omtales kort, ligeledes *Birnbaums* Strukturanalyse, hvis Maal er en Simplificering af Systematiken med Dannelse af store, forholdsvis vidtfavnende Formkredse; de mere sekundære Symptomer vil tjene til Opstilling af Undergrupper inden for den enkelte Formkreds.

Forfatterens Undersøgelser, der er af ren klinisk Art, anlægges som en katamnestisk Undersøgelse. Den katamnestiske Undersøgelsesmetode frembyder Fordele paa væsentlig to Punkter. For det første opnaar man en Afklaring af det kliniske Billede, for det andet faar man Oplysning om Sygdommens Forløb og Prognose. Tidligere Undersøgelser om de klimakterielle psykiske Lidelsers Prognose er faatallige og ikke særlig oplysende.

Opgaven for Undersøgelserne er saaledes en dobbelt. For det første at yde Bidrag til Klarlæggelsen af den klinisk-nosologiske Stilling af de psyki-

ske Lidelser, der opstaar i Klimakteriet, for det andet at skaffe Oplysning om deres Prognose.

KAPITEL II

Fremgangsmaade ved Undersøgelsen.

Materialet stammer udelukkende fra en psykiatrisk Hovedstads-Modtageafdeling og vedrører væsentlig psykiske Lidelser, der i Klimakteriet har deres første Udbrud, og som ikke har anden sikker exogen Ætiologi.

Materialet bestaar af 192 Patienter. Observationstiden 10—15 Aar. Den personlige Efterundersøgelsesmetode tilstræbes; dens Fordele fremfor den skriftlige Fremgangsmaade omtales. Det er lykkedes at opspore samtlige Patienter og i de fleste Tilfælde at gennemføre en personlig Efterundersøgelse. To Tabeller giver en Oversigt over den Maade, hvorpaa Efterundersøgelsen er gennemført. —

Efter endt Efterundersøgelse har Forfatteren klinisk-diagnostisk delt Materialet i 3 Hovedgrupper: 1) Psykopatiske Tilstande, 2) maniodepressive Psykoser, 3) schizofrene Psykoser. I de følgende 3 Kapitler gøres Rede for Undersøgelserne vedrørende disse Grupper. Hver Sygehistorie meddeles udførligt, og Diagnosen diskuteres.

KAPITEL III

Psykopatiske Tilstande.

86 Patienter.

Da en virkelig kausal Inddeling af Psykopatiformerne ikke foreligger, har Forfatteren grupperet Materialet efter det i Klimakteriet tilstedeværende rent kliniske Sygdomsbillede.

a) Neurasteniforme og psykasteniske Tilstande. 15 Tilfælde. Præmorbidt ses en Del psykasteniske Træk. Sygdomsbillederne adskiller sig ikke i det væsentlige fra lignende Tilstande i andre Livsafsnit; dog er Angst og Hypochondri hyppige Symptomer. Medens Angsten har været forbigaaende, har Tilbøjeligheden til Hypochondri været betydelig mere resistent. 4 Patienter er helbredte, 5 bedrede, 6 ikke bedrede.

b) Anangkastiske Tilstande. 2 Tilfælde; 1 helbredt, 1 bedret.

c) Hysteriske Tilstande. 16 Tilfælde. Præmorbidt er Emotivitet og Reaktivitet det mest karakteristiske. Sygdomsbilledet er i 7 Tilfælde præget af somatiske Symptomer (Pareser, Sensibilitetsforstyrrelser, Synsforstyrrelser, Anfald af forskellig Art), i 9 Tilfælde er psykiske Symptomer (hallucinatoriske Forvirringstilstande, melodramatisk prægede affektive Reaktioner) det overvejende. Nogenlunde definerbare psykiske Traumer forud for Sygdomsfasen har kun kunnet paavises i 2 Tilfælde. 10 Patienter er helbredte, 1 bedret, 3 ikke bedrede, i 2 Tilfælde er Forløbet ikke oplyst.

d) Depressive Tilstande. 27 Tilfælde. En Række ikke-melankoliforme Depressioner, ved hvis Opstaaen psykiske Traumer ikke synes at have været af Betydning. De mest fremtrædende præmorbide Karaktertræk er Emotivitet, Stemningslabilitet og Reaktivitet. I det kliniske Billede er en angstpræget depressiv Forstemning det fremherskende. Iøvrigt spiller Patientens psykiske Konstitution en stor Rolle for Sygdomsbilledets nærmere Udformning (emotionel-eretisk Depression, selvhenførende Depression o. a.). 10 Patienter er helbredte, 8 bedrede, 4 ikke bedrede, 4 døde ved Suicidium; vedrørende 1 Patient mangler Oplysning om Forløb.

e) Psykogene Tilstande. 26 Tilfælde. Præpsykotisk findes Emotivitet, Affektlabilitet, Nærtagenhed og sensitive Karaktertræk. Det psykiske Traume falder i 11 Tilfælde inden for det ægteskabelige, respektive det erotiske Omraade; i de øvrige 15 Tilfælde udgøres det af økonomiske Vanskeligheder, Tab af Børn eller andre Sorger med Børn samt Vanskeligheder inden for Arbejdet. Det kliniske Billede former sig i 22 Tilfælde som Depressioner, i 4 Tilfælde er Billedet overvejende paranoidt. Depressionerne adskiller sig ikke i klinisk Henseende fra psykogene Depressioner i andre Livsafsnit. De paranoide Tilstande former sig i 3 Tilfælde som »sensitiver Beziehungswahn«, i 1 Tilfælde som Kværulantneurose. 16 Patienter er helbredte, 7 bedrede, 1 ikke bedret, 2 døde ved Suicidium.

Samlet Oversigt over de psykopatiske Tilstande. Arvelig Belastning er paavist i 58 Tilfælde. Det drejer sig saa godt som udelukkende om Belastning med forskellige af Psykopatiens Karaktertræk, Habitualtilstande og Reaktionsformer. Belastningen er ens inden for de forskellige Grupper. Til Patienternes psykiske Konstitution har man et større eller mindre Kendskab i 80 Tilfælde. Undersøgelserne over arvelig Belastning og Konstitution tyder paa, at Patienterne har et konstitutionelt psykopatisk Anlæg. I nogle Tilfælde har dette tidligere været overvejende latent, i andre — de fleste — Tilfælde har det allerede før Klimakteriet givet sig tydeligt til Kende.

Undersøgelserne over somatisk Konstitution (56 Patienter) har ikke vist noget karakteristisk.

Vedrørende Sygdomsbillederne har et Angstpræg i talrige Tilfælde været meget karakteristisk; ret hyppig, men dog mindre fremtrædende, har en hypochonder Sygdomsoptagethed været. Iøvrigt har Sygdomsbilledet i det enkelte Tilfælde været stærkt præget af Patientens præmorbide Habitus. Sexuelle Konflikter har ikke været særlig hyppige. En præklimakteriel Libidostigning har man kun set i faa Tilfælde og udelukkende blandt ugifte. Et mere alment klimakterielt Fænomen repræsenterer denne næppe, og hvor den findes, vil det formentlig være naturligst at antage, at den er psykogent betinget, ikke hormonalt.

Forløbet har for samtlige Tilfælde været: 41 helbredte, 22 bedrede, 14 ikke bedrede, 6 døde ved Suicidium; om 3 mangler Oplysninger. Den gennemsnitlige Sygdomsvarighed for de helbredte har været 3,4 Aar; Hospitalsopholdets Varighed betydelig ringere, gennemsnitlig 3,2 Maaneder. De Pa-

tienter, der ikke kommer sig, gaar over i en kronisk Tilstand, der efterhaanden særlig præges af neurasteniske og hypochondre Symptomer. Af Forhold, der medfører en daarlig Prognose, maa fremhæves psykastenisk Konstitution, Smaatbegavethed samt kronisk virkende psykiske Traumer.

Selve Klimakteriet frembyder ikke Forhold, der afviger fra det fysiologiske. I Forhold til Mensesuregelmæssighederne er den psykiske Lidelse begyndt, inden disse endnu er indtraadt, medens de har været til Stede og efter Menstruationens endelige Ophør. Den psykiske Lidelse er i nogle Tilfælde faldet ret nøje sammen med den uregelmæssige Menstruationsperiode, i andre Tilfælde har den vedvaret flere Aar efter Menopausen. Nogen Lovbundethed synes ikke at existere paa disse Omraader.

KAPITEL IV

Maniodepressive Psykoser.

37 Patienter.

Indledningsvis omtales de vigtigste Forhold vedrørende den maniodepressive Psykose af særlig Interesse for Diagnostikken.

Til Grund for den Orden, hvori Sygehistorierne meddeles, er lagt det kliniske Billede: Simpel (hæmmet) Melankoli uden Recidiv (7 Tilfælde), recidiverende Melankoli (6 Tilfælde), agiteret Melankoli (4 Tilfælde), isoleret Mani (1 Tilfælde), vekslende depressive og maniske Faser (14 Tilfælde), maniodepressiv Psykose med hysterisk Islæt (4 Tilfælde), psykosis maniodepressiva in dementia senile (1 Tilfælde). Rene Manier er sjældne i Klimakteriet; blandede Tilstande er derimod ikke sjældnere end i andre Levealdre. I 17 Tilfælde er de melankolske Faser præget af Hæmning fra lettere indtil de sværeste Grader. Foruden de 4 Tilfælde af agiteret Melankoli ses agiteret-melankolske Faser i 8 af Tilfældene med skiftende maniske og melankolske Tilstande. Den agiterede Melankoli kan saaledes ikke betragtes som Normen for den maniodepressive Psykose i Klimakteriet. Tilblanding af paranoide Symptomer har ikke været hyppig.

Arvelig Belastning er fundet i 23 Tilfælde. Dispositionen er i overvejende Grad præget af Stemningslidelser.

I 15 Tilfælde mener man at kunne diagnosticere et cykloidt Temperament (11 syntone, 1 konstitutionel depressiv, 1 habituel hypoman, 2 cyklothyme). I de øvrige Tilfælde, hvor Oplysningerne er for faatallige til at tillade nogen egentlig Typediagnose, falder de givne Oplysninger fortrinsvis inden for det cykloide Temperaments Rammer.

Legemstypen er undersøgt i 14 Tilfælde: 8 Pyknikere, 3 Overgangsformer, 3 leptosome.

14 Patienter er helbredte uden Recidiv. I 5 Tilfælde med senere Recidiv er Patienterne i det væsentlige raske ved Efterundersøgelsen. I 5 Tilfælde er Psykosen blevet kronisk respektive hyppigt recidiverende. 6 Patienter er

døde ved Suicidium under det første eller et følgende Anfald. 7 Patienter er døde af legemlig Lidelse under Psykosen. Sygdomsvarigheden har i en Del af de helbredte Tilfælde ikke været større end almindeligt for et første maniodepressivt Anfald. I 9 Tilfælde har Varigheden dog været 2—7 Aar. Der ses saaledes nogen Tilbøjelighed til mere protraheret Forløb af en maniodepressiv Psykose, der faar sit første Udbrud i Klimakteriet; dette maa antagelig betragtes som en Virkning af den mere fremrykkede Alder. De kroniske Tilfældes Hyppighed er ikke sikkert større end ved maniodepressiv Psykose i Almindelighed. Tilblanding af maniske Symptomer synes at være et mindre godt prognostisk Tegn.

Selve Klimakteriet frembyder intet paafaldende. Der er ingen lovmæssig Relation mellem den uregelmæssige Menstruationsperiodes Længde og Psykosens Varighed.

KAPITEL V

Schizofrene Psykoser.

69 Patienter.

Visse mere moderne Undersøgelser og Anskuelser vedrørende Schizofrenien omtales. Særlig maa fremhæves *Mayers* Undersøgelser over Parafrenierne, *J. Chr. Smiths* Undersøgelser over de atypiske Psykoser samt *Mauz*'s og *Langfeldts* katamnestiske Undersøgelser.

A. Typiske Schizofrenier, d. v. s. Psykoser med tydelige og udtalte schizofrene Processymptomer. 43 Tilfælde. 1 katatón Form, 2 paranoid-katatone Former, 40 rent paranoide Former. Hebefrene Tilstande ses ikke.

Arvelig Belastning findes efter det oplyste i 18 Tilfælde. I 7 Tilfælde Belastning med Schizofreni, i 1 Tilfælde med maniodepressiv Psykose, i 3 Tilfælde med ikke nærmere angiven Sindssygdom, i 6 Tilfælde med Drikfældighed, Uligevægtighed, Mistænksomhed, Suicidium, »Nervøsitet«.

I 21 Tilfælde Oplysning om præpsykotisk Habitus. 5 Patienter schizothyme, i 6 Tilfælde mere sparsomme Oplysninger, der dog peger i schizothym Retning; 2 Patienter overvejende syntone, 8 Patienter ukarakteristiske. Relativt hyppigt findes Karaktertræk, der genfindes i de Temperamentsformer, der tidligere er beskrevet under Navn af »paranoigent Temperament« (*Wimmer*), »hypoparanoisk Konstitution« (*Kleist*).

Legemstypen bestemt i 30 Tilfælde: 12 Pyknikere, 8 leptosome, 2 dysplastiske, 8 ukarakteristiske.

De tilstedeværende Processymptomer beskrives udførligt; de er af ganske samme Art, som man almindeligvis ser ved Schizofreni.

I $^3/_4$ af Tilfældene viser de psykotiske Symptomer et udtalt sexuelt Præg. Dette opfattes som en patoplastisk Virkning dels af Kønnet, dels af Klimakteriet.

Efter Forløbet deles Materialet i: 4 bedrede Tilfælde, 4 Tilfælde med remitterende Forløb, 35 kronisk progredierende Processer, deraf 17 langsomt

progredierende, 18 stærkt progredierende. Ved Sammenligning med *Langfeldts* Materiale, der er inddelt efter samme Principper, ses, at Schizofrenier opstaaet i Klimakteriet har en udpræget Tendens til kronisk Forløb; men Forløbet er gennemgaaende mindre destruktivt end ved Schizofrenier, der opstaar tidligere i Livet.

Ved Efterundersøgelsen findes 15 Patienter relativt velbevarede respektive lettere defekte, 5 moderat defekte, 10 udtalt defekte, 13 døde under Forløbet.

B. Atypiske Schizofrenier, d. v. s. Psykoser med schizofrenilignende Sygdomsbillede, der viser Tilblanding af maniodepressive eller exogene Symptomer. 24 Tilfælde.

I. Tilfælde med Symptomer paa Stemningsanomali. 19 Tilfælde. I 11 Tilfælde ses Svingninger i saavel depressiv som opstemt Retning, i 4 Tilfælde udelukkende depressiv Forstemning, i 4 Tilfælde overvejende Exaltation. I 1 Tilfælde er Stemningssvingningerne først begyndt, efter at Psykosen har bestaaet i nogle Aar; i alle de øvrige Tilfælde har Stemningspræget været særlig udtalt i Begyndelsesstadierne. Senere svinder eller afbleges Stemningspræget i de fleste Tilfælde.

II. Tilfælde med exogene Symptomer. 5 Tilfælde. De exogene Faktorer har i 3 Tilfælde været af psykisk, i 2 Tilfælde af somatisk Art. De exogene Symptomer har været Bevidsthedssløring, psykogen Depression, neurastenisk-depressiv Reaktion som Følge af legemlig Lidelse, Mistyden og paranoid Indstilling hos tunghørigt Individ.

Oplysninger om arvelig Belastning haves i 11 Tilfælde; i 1 Tilfælde Belastning med Schizofreni, i 2 Tilfælde med Stemningslidelse, i de øvrige Tilfælde med Suicidium, Drikfældighed eller forskellige Temperamentsanomalier (Nærtagenhed, Uomgængelighed, Opfarenhed, Hidsighed).

I 16 Tilfælde Oplysninger om psykisk Konstitution. 1 Patient overvejende synton; de øvrige Patienter Overgangsformer mellem den cyklothyme og schizothyme Type med mange cyklothyme Træk og med Tilblanding af Karakteregenskaber, som man ellers kender fra de stemningslabile Psykopatiformer.

Legemstypen undersøgt i 14 Tilfælde: 3 Pyknikere, 3 ukarakteristiske, 8 leptosome.

I 9 Tilfælde ses senere under Forløbet typiske schizofrene Processymptomer.

Forløbet: 2 bedrede Tilfælde, 4 remitterende Forløb, 18 kroniske Forløb, deraf ingen eller langsom progredierende Proces i 15 Tilfælde, stærkt progredierende Proces i 3 Tilfælde. Ved Sammenligning med *Langfeldts* Materiale af atypiske Schizofrenier ses en tydelig Tendens til kronisk Forløb i vore Tilfælde.

Ved Efterundersøgelsen findes 10 Patienter psykisk velbevarede respektive lettere defekte, 4 moderat defekte, 2 udtalt defekte; 8 Patienter er døde under Forløbet.

Sammenligning mellem typiske og atypiske Schizofrenier. Det er Forfatterens Indtryk, at de atypiske Schizofrenier er relativt hyppige i Klimakteriet; men Talangivelser af Forholdene i andre Aldersklasser kan ikke findes i Litteraturen.

Belastningen med Schizofreni synes større ved de typiske end ved de atypiske Schizofrenier. Tilblanding af cyklothyme Træk i den præmorbide Habitus er hyppigere blandt de atypiske end blandt de typiske Tilfælde.

Forløbet er mere benignt i de atypiske end i de typiske Tilfælde. Fælles for begge Kategorier er en udpræget Tendens til kronisk Forløb.

Selve Klimakteriets Forhold er som ved de psykopatiske Tilstande og maniodepressive Psykoser.

KAPITEL VI

Slutning.

Med Hensyn til de klimakterielle psykiske Lidelsers nosologiske Stilling drager Forfatteren følgende Konklusion af de foretagne Undersøgelser: *De psykiske Lidelser, der opstaar i Klimakteriet, er i og for sig ikke af anden Art end de psykiske Lidelser, man finder i andre Perioder af Livet; men Klimakteriet kan paa forskellig Maade præge det fænotypiske Sygdomsbillede.*

Klimakteriets patogenetiske Virkning er af provokerende Art over for et forudbestaaende Anlæg for psykisk Lidelse. Denne Virkning beror fortrinsvis paa de hormonale Forandringer; i ringere Grad kan en psykogen Virkning af Klimakteriet komme i Betragtning.

Klimakteriets patoplastiske Virkning viser sig væsentlig paa to Maader, dels i Form af et Angstpræg, dels i Form af en sexuel Farvning af Sygdomsbilledet. Hver af disse to Former ses særlig udtalt ved henholdsvis de psykopatiske Syndromer og de schizofrene Psykoser, hvorved disse Lidelser faar hver deres karakteristiske Præg.

Cerebral-involutive Processer vil i Almindelighed ikke spille nogen Rolle ved Opstaaelsen af de psykiske Lidelser i Klimakteriet.

Om Prognosen for det samlede Materiale skal anføres:

60 Patienter = 31,4 % er helbredte. I 7 Tilfælde senere Recidiv.

28 Patienter = 14,6 % er bedrede.

100 Patienter = 52,1 % er ikke bedrede. Af disse er 34 ved Efterundersøgelsen kroniske Hospitalspatienter. 24 Patienter er udskrevne; heraf er de fleste arbejdsdygtige. 43 Patienter er døde, inden Sygdommen har vist Tegn til Bedring. I 19 Tilfælde skyldes Døden interkurrente Lidelser; Døden er i disse Tilfælde indtraadt efter gennemsnitlig 5,3 Aars Forløb, i Flertallet af Tilfældene efter at Sygdommen er gaaet over i et kronisk Stadium. I 12 Tilfælde skyldes Døden Suicidium. I 12 Tilfælde kan Døden paa anden Maade sættes i Relation til den psykiske Lidelse (Pellagra, voldsom manisk Exaltation, Aspirationspneumoni efter Sondemadning).

Lidelsen har saaledes i ca. Halvdelen af Tilfældene taget et afgjort ugunstigt Forløb. Ca. 1/3 af Patienterne er helbredte.

ZUSAMMENFASSUNG

KAPITEL I

Einleitung.

Das Klimakterium wird als eine für das weibliche Geschlecht besondere Lebensphase definiert, gekennzeichnet durch eine isolierte Involution der Ovarien, die vor Beginn der generellen senilen Involution stattfindet. Die klimakterischen hormonalen Veränderungen werden kurz besprochen, ebenfalls die physiologischen Änderungen somatischer und psychischer Art, die das Klimakterium mit sich führt.

Was die Bedeutung des Klimakteriums als pathogenen Faktor anbetrifft, so wird allgemein anerkannt, dass im Klimakterium eine erhöhte psychische Verwundbarkeit bei der Frau vorkommt; die Morbiditätskurven für die grossen endogenen Psychosen stimmen hiermit überein.

Die frühere Literatur über Psychosen im Klimakterium wird in ihren Hauptzügen besprochen. Zwei Strömungen haben sich besonders geltend gemacht. Die eine geht darauf hinaus, diesen Gemütsleiden einen selbständigen Charakter zu geben; die andere Richtung neigt dazu, sie den gewöhnlichen Psychosegruppen anzugliedern. Die Ansichten sind sehr geteilt gewesen, und noch hat man keine Einigung erreicht. Mitbestimmende Ursachen hierzu sind wahrscheinlich teils die oft stattfindende Mischung von psychischen Leiden im Klimakterium und den darauf folgenden Dezennien (Presenium), teils ein zu starkes Hängenbleiben an der Neigung der Kräpelin'schen Periode zur Aufstellung von Krankheitseinheiten. Die Kretschmer'sche mehrdimensionale Diagnostik wird kurz besprochen, ebenfalls die Birnbaum'sche Strukturanalyse, deren Ziel eine Vereinfachung der Systematik mit Bildung von grossen, verhältnismässig weitfassenden Formenkreisen ist; die mehr sekundären Symptome dienen zur Aufstellung von Untergruppen innerhalb des einzelnen Formenkreises.

Die Untersuchungen des Verfassers, die rein klinischer Art sind, werden als katamnestische Untersuchung angelegt. Die katamnestische Untersuchungsmethode bietet wesentlich in zwei Punkten Vorteile. Erstens erreicht

man eine Abklärung des klinischen Bildes, zweitens erhält man Aufschlüsse über Verlauf und Prognose der Krankheit. Frühere Untersuchungen über die Prognose der klimakterischen psychischen Leiden sind gering an Zahl und nicht besonders aufschlussreich.

Die Aufgabe bei diesen Untersuchungen war also eine doppelte: Zunächst einen Beitrag zu geben zur Klarlegung der klinisch-nosologischen Stellung der psychischen Leiden, die im Klimakterium entstehen, — und ferner Aufschlüsse zu verschaffen über die Prognose dieser Erkrankungen.

KAPITEL II

Verfahren bei der Untersuchung.

Das Material stammt ausschliesslich von einer psychiatrischen Grossstadt-Aufnahmeabteilung und umfasst wesentlich psychische Leiden, die im Klimakterium zum ersten Mal auftreten und die keine andere sichere exogene Ätiologie haben.

Das Material besteht aus 192 Patienten. Beobachtungszeit 10—15 Jahre. Es wird die persönliche Nachuntersuchungsmethode angestrebt; ihre Vorteile gegenüber dem schriftlichen Verfahren werden besprochen. Es ist gelungen, sämtliche Patienten aufzufinden und in den meisten Fällen eine persönliche Nachuntersuchung durchzuführen. 2 Tabellen geben eine Übersicht, auf welche Weise die Nachuntersuchung ausgeführt wurde.

Nach beendeter Nachuntersuchung hat der Verfasser das Material klinisch-diagnostisch in 3 Hauptgruppen eingeteilt: 1) Psychopathische Zustände, 2) maniodepressive Psychosen, 3) schizophrene Psychosen. In den folgenden 3 Kapiteln werden die Untersuchungen dieser Gruppen mitgeteilt. Jede Krankengeschichte wird ausführlich berichtet, und die Diagnose wird diskutiert.

KAPITEL III

Psychopatische Zustände.

86 Patienten.

Da eine wirklich kausale Einteilung der Psychopathieformen nicht vorliegt, hat der Verfasser das Material nach dem im Klimakterium vorhandenen rein klinischen Krankheitsbilde eingeteilt.

a) *Neurasthenieforme und psychasthenische Zustände.* 15 Fälle.
Prämorbid sieht man einige psychasthenische Züge. Die Krankheitsbilder unterscheiden sich im wesentlichen nicht von ähnlichen Zuständen in anderen Lebensabschnitten; doch sind Angst und Hypochondrie häufige Symptome. Während die Angst vorübergehender Natur war, ist die Neigung zur Hypochondrie bedeutend resistenter gewesen, 4 Patienten sind geheilt, bei 5 besserte sich der Zustand, bei 6 trat keine Besserung ein.

b) *Anangkastische Zustände.* 2 Fälle, 1 geheilt, 1 gebessert.

c) *Hysterische Zustände.* 16 Fälle. Prämorbid sind Emotivität und Reaktivität das charakteristischste. Das Krankheitsbild ist in 7 Fällen von somatischen Symptomen geprägt (Paresen, Sensibilitätsstörungen, Sehstörungen, Anfälle verschiedener Art), in 9 Fällen überwiegen die psychischen Symptome (halluzinatorische Verwirrungszustände, melodramatisch geprägte affektive Reaktionen). Einigermassen definierbare psychische Traumen, die der Krankheitsphase vorausgingen, konnten nur in 2 Fällen nachgewiesen werden. 10 Patienten sind geheilt, 1 zeigte Besserung, bei 3 trat keine Besserung ein, in 2 Fällen ist nichts über den Verlauf bekannt.

d) *Depressive Zustände.* 27 Fälle. Eine Reihe nicht-melancholiformer Depressionen, bei deren Entstehen psychische Traumen nicht von Bedeutung gewesen sind. Die besonders hervortretenden prämorbiden Charakterzüge sind Emotivität, Stimmungslabilität und Reaktivität. Das klinische Bild ist beherrscht von einer angstgeprägten, depressiven Verstimmung. Übrigens spielt die psychische Konstitution des Patienten für die weitere Ausbildung des Krankheitsbildes eine grosse Rolle (emotionell-eretische Depression, egozentrische Depression u. a.). 10 Patienten sind geheilt, 8 gebessert, 4 ohne Besserung, 4 starben durch Suicid, bei 1 Patienten fehlen Aufschlüsse über den Verlauf.

e) *Psychogene Zustände.* 26 Fälle. Präpsychotisch finden sich Emotivität, Affektlabilität, Empfindlichkeit und sensitive Charakterzüge. Das psychische Trauma liegt in 11 Fällen auf ehelichem, respektive erotischem Gebiet. Bei den übrigen 15 Fällen besteht es aus ökonomischen Schwierigkeiten, Verlust von Kindern oder anderen Sorgen mit Kindern sowie Schwierigkeiten innerhalb des Berufes. Das klinische Bild formte sich in 22 Fällen als Depression, in 4 Fällen ist das Bild überwiegend paranoid. Die Depressionen unterscheiden sich in klinischer Hinsicht nicht von psychogenen Depressionen in anderen Lebensabschnitten. Die paranoiden Zustände formen sich in 3 Fällen als »sensitiver Beziehungswahn«, in 1 Fall als Querulantneurose. 16 Patienten sind geheilt, 7 gebessert, 1 ohne Besserung, 2 durch Suicid gestorben.

Gesammelte Übersicht über die psychopatischen Zustände. Erbliche Belastung ist in 58 Fällen nachgewiesen. Es handelt sich fast ausschliesslich um Belastung mit verschiedenen Charakterzügen, Habitualzuständen und Reaktionsformen der Psychopathie. Die Belastung ist innerhalb der verschiedenen Gruppen gleich gross. Von der psychischen Konstitution der Patienten hat man in 80 Fällen mehr oder weniger Kenntnis. Die Untersuchungen über erbliche Belastung und Konstitution deuten darauf hin, dass die Patienten eine konstitutionelle psychopatische Anlage haben. In einigen Fällen ist diese Anlage überwiegend latent gewesen, in anderen Fällen — in den meisten — hat sie sich bereits vor dem Klimakterium deutlich bemerkbar gemacht.

Untersuchungen über die somatische Konstitution (56 Patienten) haben nichts charakteristisches gezeigt.

Von den Krankheitsbildern ist Angstgefühl in zahlreichen Fällen sehr charakteristisch gewesen; recht häufig, aber doch weniger hervortretend war eine hypochondrische Eingenommenheit von der Krankheit. Im übrigen war das Krankheitsbild in den einzelnen Fällen stark geprägt von dem prämorbiden Habitus des Patienten. Sexuelle Konflikte sind nicht besonders häufig gewesen. Eine präklimakterische Steigerung der Libido wurde nur in wenigen Fällen und ausschliesslich unter Unverheiratenen gefunden. Sie repräsentiert kaum ein mehr allgemein klinisches Symptom, und dort wo dies Symptom vorkommt, wird vermutlich die natürlichste Annahme sein, dass es psychogen und nicht hormonal bedingt ist.

Der Verlauf sämtlicher Fälle war folgendermassen: 41 geheilt, 22 gebessert, 14 ohne Besserung, 6 durch Suicid gestorben, bei 3 fehlen Aufschlüsse. Die durchschnittliche Krankheitsdauer für die Geheilten war 3,4 Jahre; die Aufenthaltsdauer im Krankenhause war bedeutend kürzer, durchschnittlich 3,2 Monate. Die Patienten, die nicht gesund werden, gehen in einen chronischen Zustand über, der noch und nach besinders von neurasthenischen und hypochondrischen Symptomen geprägt ist. Von den Umständen, die eine schlechte Prognose mit sich führen, sollen psychasthenische Konstitution, schwache Begabung sowie chronisch wirkende psychische Traumen hervorgehoben werden.

Das Klimakterium zeigt kein vom physiologischen abweichendes Verhalten. Das psychische Leiden begann im Verhältnis zu den Menstruationsstörungen bevor diese eintraten, während sie vorhanden waren und nach dem endgültigen Aufhören der Menstruation. Das psychische Leiden fällt in einigen Fällen recht genau mit der unregelmässigen Menstruationsperiode zusammen, in anderen Fällen dauerte es viele Jahre nach der Menopause fort. Eine Gesetzmässigkeit scheint auf diesen Gebieten nicht vorzuliegen.

KAPITEL IV

Maniodepressive Psychosen.

37 Patienten.

Einleitend werden die wichtigsten Probleme der maniodepressiven Psychose, welche für die Diagnostik von besonderer Bedeutung sind, besprochen. Die Krankengeschichten werden nach dem klinischen Bilde geordnet mitgeteilt: Gewöhnliche (gehemmte) Melancholie ohne Rezidiv (7 Fälle), rezidivierende Melancholie (6 Fälle), agitierte Melancholie (4 Fälle), isolierte Manie (1 Fall), wechselnde depressive und manische Phasen (14 Fälle), maniodepressive Psychose mit hysterischem Einschlag (4 Fälle), Psychosis maniodepressiva in dementia senile (1 Fall). Reine Manien sind selten im Klimakterium; gemischte Zustände sind dagegen nicht seltener als in anderen Lebensaltern. In 17 Fällen sind die melancholischen Phasen von Hemmungen leichteren bis schwersten Grades geprägt. Abgesehen von den 4 Fällen

von agitierter Melancholie finden sich in 8 Fällen agitiert-melancholische Phasen mit wechselnden manischen und melancholischen Zuständen. Die agitierte Melancholie kann also nicht als Norm für die maniodepressive Psychose im Klimakterium angesehen werden. Beimischung von paranoiden Symptomen ist nicht häufig gewesen.

Erbliche Belastung wurde in 23 Fällen gefunden. Die Disposition ist in überwiegendem Grad durch Stimmungsleiden gekennzeichnet.

Der Verfasser glaubt in 15 Fällen ein cykloides Temperament diagnostiziert zu haben (11 synton, 1 konstitutionell depressiv, 1 habituell hypoman, 2 cyklothym). Bei den übrigen Fällen, bei denen die Aufschlüsse zu gering sind, um eine eigentliche Typendiagnose zu gestatten, fallen die gegebenen Aufschlüsse hauptsächlich innerhalb der Grenzen des cykloiden Temperaments.

Die Körpertypen sind in 14 Fällen untersucht worden: 8 Pykniker, 3 Übergangsformen, 3 Leptosome.

14 Patienten sind ohne Rezidiv geheilt. Bei 5 Fällen mit späterem Rezidiv sind die Patienten im wesentlichen bei der Nachuntersuchung gesund. In 5 Fällen ist die Psychose chronisch geworden, bzw. haben sich häufige Rezidive gezeigt. 6 Patienten sind durch Suicid unter dem ersten oder einem folgenden Anfall gestorben. 7 Patienten sind an einem körperlichen Leiden während der Psychose gestorben. Die Krankheitsdauer war bei einem Teil der geheilten Fälle nicht länger als wie bei einem ersten maniodepressiven Anfall. In 9 Fällen betrug die Dauer doch 2—7 Jahre. Es findet sich also eine gewisse Neigung zu einem mehr protrahierten Verlauf einer maniodepressiven Psychose, die den ersten Ausbruch im Klimakterium erhält, dies muss wahrscheinlich als eine Wirkung des zunehmenden Alters betrachtet werden. Die Häufigkeit der chronischen Fälle ist nicht mit Sicherheit grösser als bei maniodepressiven Psychosen im Allgemeinen. Beimischung von manischen Symptomen scheint prognostisch ein weniger gutes Zeichen zu sein.

Das Klimakterium selbst bietet nichts auffallendes. Es besteht keine gesetzmässige Relation zwischen der Länge der uregelmässigen Menstruationsperiode und der Dauer der Psychose.

KAPITEL V

Schizophrene Psychosen.
69 Patienten.

Gewisse moderne Untersuchungen und Anschauungen über die Schizophrenie werden besprochen. Besonders hervorgehoben werden die Untersuchungen von *Mayer* über die Paraphrenien, die Untersuchungen von *J. Chr. Smith* über die atypischen Psychosen sowie die katamnestischen Untersuchungen von *Mauz* und *Langfeldt*.

A. Typische Schizophrenien, d. h. Psychosen mit deutlichen und ausgesprochenen Prozessymptomen. 43 Fälle. 1 katatone Form, 2 paranoidkatatone Formen, 40 rein paranoide Formen. Hebephrene Zustände wurden nicht gefunden.

Erbliche Belastung wurde nach den Aufschlüssen in 18 Fällen gefunden. In 7 Fällen Belastung mit Schizophrenie, in 1 Fall mit maniodepressiver Psychose, in 3 Fällen mit nicht näher bezeichneter Geistes-Krankheit, in 6 Fällen mit Trunksucht, mangelndem Gleichgewicht, Misstrauen, Suicid, »Nervosität«.

In 21 Fällen finden sich Aufschlüsse über den präpsychotischen Habitus. 5 Patienten schizothym, in 6 Fällen sparsame Mitteilungen, die jedoch in schizothymer Richtung zeigen. 2 Patienten sind überwiegend synton, 8 Patienten ohne charakteristische Zeichen. Relativ häufig werden Charakterzüge festgestellt, die bei den Temperamentsformen wiedergefunden werden, die vorher unter dem Namen »paranoigenes Temperament« (*Wimmer*), »hypoparanoische Konstitution« (*Kleist*) beschrieben sind.

Die Körpertypen werden in 30 Fällen bestimmt, 12 Pykniker, 8 Leptosome, 2 Dysplastiker, 8 ohne charakteristische Zeichen.

Die vorhandenen Prozesssymptome werden ausführlich beschrieben; sie sind die gleichen wie man sie gewöhnlich bei der Schizophrenie findet.

In $^3/_4$ der Fälle zeigen die psychotischen Symptome eine ausgesprochen sexuelle Prägung. Dies wird als eine pathoplastische Wirkung aufgefasst, die teils auf das Geschlecht teils auf das Klimakterium zurückzuführen ist.

Nach dem Verlauf wird das Material geteilt in: 4 gebesserte Fälle, 4 Fälle mit remittierendem Verlauf, 35 chronische Fälle mit Progredienz, hiervon 17 mit langsamer, 18 mit starker Progredienz. Bei einem Vergleich mit dem Material von *Langfeldt*, das nach denselben Grundsätzen eingeteilt ist, sieht man, dass die in Klimakterium entstandenen Schizophrenien eine ausgesprochene Tendenz zu chronischem Verlauf haben; aber der Verlauf ist bei allen Fällen weniger destruktiv als bei Schizophrenien, welche in einem früheren Lebensabschnitt entstehen.

Bei der Nachuntersuchung findet man 15 Patienten bei relativem Wohlbefinden bzw. leicht defekt, 5 moderat defekt, 10 ausgesprochen defekt, 13 im Verlauf gestorben.

B. Atypische Schizophrenien, d. h. Psychosen mit einem der Schizophrenie ähnlichen Krankheitsbilde, das Bemischung von maniodepressiven oder exogenen Symptomen zeigt.

I. Fälle mit Symptomen von Stimmungsanomalien. 19 Fälle. In 11 Fällen sieht man Schwingungen in sowohl depressiver als auch manischer Richtung, in 4 Fällen ausschliesslich depressive Verstimmung, in 4 Fällen überwiegende Exaltation. Bei einem Fall begannen die Stimmungsschwingungen erst, nachdem die Psychose einige Jahre bestanden hatte; in allen übrigen Fällen waren die Stimmungssymptome besonders ausgesprochen in den An-

fangsstadien. Später schwinden die Stimmungen in den meisten Fällen oder sie lassen nach.

II. Fälle mit exogenen Symptomen. 5 Fälle. Die exogenen Faktoren waren in 3 Fällen psychischer, in 2 Fällen somatischer Art. Die exogenen Symptomen waren Verschleierung des Bewusstseins, psychogene Depression, neurasthenisch-depressive Reaktion als Folge eines körperlichen Leidens, Missdeutung und paranoide Einstellung bei einem schwerhörigen Individuum.

Aufschlüsse über die erbliche Belastung finden sich in 11 Fällen; in 1 Fall Belastung mit Schizophrenie, in 2 Fällen mit Stimmungsleiden, in den übrigen Fällen Belastung mit Suicid, Trunksucht oder verschiedenen Temperamentsanomalien (empfindlich, unumgänglich, aufbrausend, hitzig).

Bei 16 Fällen wird Mitteilung von der Konstitution gemacht. 1 Patient ist überwiegend synton, die anderen zeigen Übergangsformen zwischen dem cyklothymen und schizothymen Typ mit vielen cyklothymen Zügen und mit Beimischung von Charaktereigenschaften, die man sonst von den stimmungslabilen Psychopathieformen kennt.

Die Körpertypen wurden in 14 Fällen untersucht; 3 Pykniker, 3 ohne charakteristische Symptome, 8 Leptosome.

In 9 Fällen sieht man später während des Verlaufs typische schizophrene Prozesssymptome.

Verlauf: 2 gebesserte Fälle, 4 mit remittierendem, 18 mit chronischem Verlauf, darunter kein oder nur langsam vorschreitender Prozess in 15 Fällen, stark vorschreitender Prozess in 3 Fällen. Bei einem Vergleich mit dem Material von *Langfeldt* von atypischen Schizophrenien findet man in unseren Fällen eine deutliche Tendenz zu chronischem Verlauf.

Bei der Nachuntersuchung zeigen 10 Patienten psychisch Wohlbefinden bzw. leichtere Defekte, 4 sind moderat defekt, 2 ausgesprochen defekt; 8 Patienten sind während des Verlaufs gestorben.

Vergleich zwischen den typischen und atypischen Schizophrenien. Verfasser hat den Eindruck, dass die atypischen Schizophrenien im Klimakterium relativ häufig sind; aber Zahlangaben über das Verhalten in anderen Altersklassen sind in der Literatur nicht zu finden.

Belastung mit Schizophrenie scheint bei den typischen Schizophrenien grösser zu sein als bei den atypischen. Beimischung von cyklothymen Zügen beim prämorbiden Habitus ist unter den atypischen Fällen häufiger als unter den typischen. Bei den atypischen Fällen ist der Verlauf gutartiger als bei den typischen. Gemeinsam für beide Kategorien ist eine ausgesprochene Tendenz zu chronischem Verlauf. Das Klimakterium zeigt dasselbe Verhalten wie bei den psychopatischen Zuständen und den maniodepressiven Psychosen.

KAPITEL VI

Schluss.

Mit Hinblick auf die nosologische Stellung der klimakterischen Leiden zieht der Verfasser aus den vorgenommenen Untersuchungen folgenden Schluss: *Die psychischen Leiden, die im Klimakterium entstehen, sind an und für sich nicht anders geartet wie die psychischen Leiden, die man in anderen Lebensperioden findet, aber das Klimakterium kann auf verschiedene Weise das phänotypische Krankheitsbild prägen.*

Die pathogenetische Wirkung des Klimakteriums ist von provozierender Art gegenüber einer vorher bestehenden Anlage für psychische Leiden. Diese Wirkung beruht hauptsächlich auf den hormonalen Veränderungen; in geringerem Grad kann eine psychogene Wirkung des Klimakteriums in Betracht kommen. Die pathoplastische Wirkung des Klimakteriums zeigt sich auf zweierlei Weise, teils in Form eines angstgeprägten Bildes, teils in Form einer sexuellen Färbung des Krankheitsbildes. Jede dieser beiden Formen findet man besonders ausgesprochen einerseits bei den psychopatischen Syndromen und andererseits bei den schizophrenen Psychosen, wodurch jede dieser Erkrankungen ihre charakteristische Prägung erhält.

Cerebral-involutive Prozesse spielen im Allgemeinen beim Entstehen der psychischen Leiden im Klimakterium keine Rolle.

Über die Prognose des Gesamtmaterials soll folgendes angeführt werden:

60 Patienten = 31,4 % sind geheilt. In 7 Fällen später Rezidiv.

28 Patienten = 14,6 % sind gebessert.

100 Patienten = 52,1 % zeigen keine Besserung. Von diesen sind 34 bei der Nachuntersuchung chronische Krankenhauspatienten. 24 Patienten sind entlassen; die meisten von ihnen sind arbeitsuntüchtig. 43 Patienten sind gestorben, bevor die Krankheit Zeichen zur Besserung zeigte. In 19 Fällen ist der Tot auf interkurrente Leiden zurückzuführen. Der Tod ist in diesen Fällen nach durchschnittlich 5,3 Jahren eingetreten, in der Mehrzahl der Fälle, nachdem die Krankheit in ein chronisches Stadium übergegangen war. In 12 Fällen ist der Tod auf Suicid zurückzuführen. In 12 Fällen kann der Tod auf andere Weise mit dem psychischen Leiden in Verbindung gebracht werden (Pellagra, starke manische Exaltation, Aspirationspneumonie nach Sondenfütterung).

Das Leiden hat somit bei ca. der Hälfte der Fälle einen ausgesprochen ungünstigen Verlauf genommen. Ca. 1/3 der Patienten sind geheilt.

SUMMARY

CHAPTER I

Introduction.

The climacteric is defined as a phase of life specific to the female sex and characterised by an isolated involution of the ovaries, taking place before universal senile involution sets in. The hormonal changes during the climacteric are described in short together with the physiological somatic and mental changes which accompany the climacteric.

Regarding the importance of the climacteric as a pathogenetic factor it is well known that during the climacteric the mental vulnerability of the female is increased; the morbidity curves for the large groups of the endogenous psychoses coincide with this statement.

The main points of the previous literature on psychoses in the climacteric are reviewed. Two points of view have prevailed. According to the one the mental diseases in question are of an independent nature; according to the other they may be referred to the common groups of psychoses. Opinions have diverged much and so far agreement has not been obtained. This seems in part to be caused by the fact that mental afflictions during the climacteric are often confused with diseases af the following decades (the presenium), in part by the tendency of the *Kraepelin* period to nominate clinical entities. *Kretschmer*'s pluridimensional diagnostics is shortly mentioned, also *Birnbaum*'s structural analysis which aims at simplifying systematics and forming comprehensive concepts which are comparatively extensive; the more secondary symptoms serving for the formation of sub-groups to these concepts.

The investigations made by the author are purely clinical and have been designed as catamnestic investigations. The catamnestic method of examination presents considerable advantages on two lines. In the first place it is possible clearly to elucidate the clinical picture, in the second place information is gained concerning the course and prognosis of the disease. Previous investigations regarding the prognosis of the mental disorders of the climacteric are but few and do not give much information.

The aim of the present investigations has thus been twofold. In the first place to contribute to the elucidation of the clinical-nosological position of the mental disorders which develop during the climacteric. In the second place to gain information about the prognosis of these afflictions.

CHAPTER II

Method of Investigation.

The data have all been collected in a metropolitan psychiatric department which receives patients directly from the town; they are mainly concerned with such mental disorders as have made their first appearance during the climacteric and which have not been proved to be af any other definite exogenous origin.

The material includes 192 patients. The period of observation has been 10—15 years. Personal re-examination has been carried out as far as possible. The advantage of this method over that of written questionnaires is discussed. The author has succeeded in tracing all the patients, and in the majority of the cases re-examination by the author personally has been possible. Two tables illustrate how this re-examination has been carried out. —

After finishing the re-examinations, the author has divided the material into three main groups according to the clinical-diagnostical points: 1) Psychopathic conditions, 2) Manic-depressive psychoses, 3) Schizophrenic Psychoses. The results of the examinations of each of these three groups are described in the following three chapters. Each case history is carefully reported and the diagnosis discussed.

CHAPTER III

Psychopathic Conditions.

86 Patients.

As there is no truly causal basis for the grouping of psychopathic conditions, the author has divided the material according to the purely clinical symptoms present during the climacteric.

a) *Neurastheniform and psychasthenic conditions.* 15 cases. Premorbidly several psychasthenic features were present. The clinical pictures did not to any essential differ from those of corresponding conditions during other phases of life; phobias and hypochondria were frequent symptoms. In most cases fear was a passing feature, whilst the tendency to hypochondria was considerably more resistant. 4 patients were cured, 5 improved, 6 did not improve.

b) *Anangkastic conditions.* 2 cases. 1 cured, 1 improved.

c) *Hysterical conditions.* 16 cases. Premorbidly emotivity and reactivity

were the most characteristic symptoms. In 7 cases the clinical picture was characterised by somatic symptoms (pareses, sensory disorders, visual disturbances, various forms of fits), and in 9 cases psychic symptoms were predominant (confusions with hallucinations, affective reactions of a melodramatic nature). Only in 2 cases was it possible to prove with some certainty that psychic traumata had preceded the disease, 10 patients were cured, 1 improved, 3 did not improve, in 2 cases the course of the disease is not known.

d) *Depressive conditions.* 27 cases. A series of non-melancholy depressions for the onset of which psychic traumata do not seem to have played any part. The most conspicuous premorbid characteristics were emotivity, emotional lability, and reactivity. In the clinical picture an anxious, depressive downheartedness was most characteristic. Further, the psychic constitution of the patient plays a great part as regards the more detailed composition of the clinical picture (emotional, erethistic depression, depression with selfreference tendencies etc.). 10 patients were cured, 8 improved, 4 did not improve and 4 committed suicide, in 1 case the course of the disease is unknown.

e) *Psychogenetic conditions.* 26 cases. Prior to the psychoses emotivity, emotional lability, hypersensitivity and other sensitive features were found. In 11 cases the trauma belonged to the field of marriage or sexual life, and in other 15 cases economic difficulties, loss of children or other worries concerning the children as well as difficulties in the field of the patient's work formed the trauma. In 22 cases the clinical picture was that of depression, in 4 cases the picture was mainly paranoid. The depressions do not clinically diverge from the psychogenetic depressions of other phases of life. In 3 cases the paranoid condition took the shape of »sensitiver Beziehungswahn«, in 1 case there was a querulent neurosis. 16 patients were cured, 7 improved, 1 did not improve, 2 committed suicide.

Comprehensive survey of the psychopathic conditions. Heredity was determined in 58 cases. In nearly all cases the hereditary predisposition was various psychopathic characteristics, habitual conditions and reactionary forms. The hereditary factors were the same in all groups. The psychic constitution was more or less well-known in 80 cases. The examinations regarding heredity and constitution seem to indicate that the patients had a constitutional, psychopathic predisposition. In some cases this had previously mainly been latent, in others — the majority — it had already manifested itself before the climacteric.

Investigations regarding the somatic constitution of the patients (56) did not show any characteristic features.

Regarding the clinical picture, anxiety was very pronounced in numerous cases; comparatively frequent, but less predominant, was a hypochondriac interest in the disease. Further, the clinical picture of each case was clearly characterised by the premorbid habitus. Sexual conflicts were not particularly frequent. A preclimacteric increase in libido was only seen in few

cases, and only amongst the unmarried patients. This symptom does not seem to represent any common climacteric phenomenon, and in the cases where it was present it seemed more natural to regard it as being of psychogenetic origin than of hormonal origin.

For the total number of cases the course was as follows: 41 cured, 22 improved, 14 not improved, 6 dead by suicide; information is lacking in 3 cases. The average duration of the disease was in the improved cases 3.4 years; the duration of the stay at hospital was considerably shorter, on average 3.2 months. The patients who did not improve passed into a chronic stage which as times has passed is first of all characterised by neurasthenic and hypochondriac symptoms. Features which lead to a bad prognosis are first of all: Psychasthenic constitution, intellectual inferiority and chronic traumata.

The climacteric of these patients did not present any variations from the physiological. Compared with the menstrual irregularity, the mental disease started either before the irregularity set in, during the irregularity or after the menstrual bleeding had ceased. In some cases the mental disease coincided fairly accurately with the menstrual irregularity, in other cases it has lasted for several years after the menopause. There does not seem to be any definite rules regarding this point.

CHAPTER IV

Manic-depressive Psychoses.

37 patients.

In the introduction the most predominant features of the manic-depressive psychoses are discussed in so far as they are of importance to the diagnosis.

The order in which the historiæ morbi are presented has been based on the clinical pictures: Simple (inhibited) melancholia without recidivation (7 cases), recidivating melancholia (6 cases), agitated melancholia (4 cases), isolated manias (1 case), alternating depressive and maniac phases (14 cases), manic-depressive psychoses with an hysterical component (4 cases), psychosis maniodepressiva in dementia senile (1 case). Pure manias are rare during the climacteric; on the other hand, mixed forms are not more common than at other ages. In 17 cases the melancholy phases were characterised by inhibition, ranging from the mildest to the severest degrees. Besides the 4 cases of agitated melancholia, agitated-melancholy phases were observed in 8 of the cases with alternate maniac and melancholy conditions. Thus, agitated melancholy cannot be looked upon as the average form of manic-depressive psychosis in the climacteric. Admixture of paranoid symptoms was not frequently met with.

Hereditary predisposition was found in 23 cases. The disposition was most often characterised by emotional affections.

In 15 cases the author feels justified in diagnosing a cycloid temperament (11 syntonic, 1 constitutionally depressive, 1 habitual hypomanic, 2 cyclothymic). In the remaining cases, in which information was too scanty to allow a definite diagnosis of the temperamental type, the information collected mostly pointed to the cycloid temperament.

The type of build has been examined in 14 cases: 8 pyknics, 3 transitory forms, 3 leptosomic.

14 patients recovered without recidivation. In 5 cases with later recidivation, the patients were to all essentials well at the time of re-examination. In 5 cases the psychosis became chronic or frequently recidivating. 6 patients committed suicide during the first or the following attacks, 7 patients died from bodily diseases during their psychoses. In several of the recovered cases the duration did not exceed the time which is usual for a first manic-depressive attack. In 9 cases, however, the duration was 2—7 years. Thus, it seems that a manic-depressive psychosis which manifests itself for the first time during the climacteric has some tendency to a more prolonged course than is usual; this may probably be considered as due to the advanced age of the patients. The frequency of the chronic cases is not significantly greater than of manic-depressive psychoses in general. Admixture of manic symptoms seems to be not too good a prognostic sign.

The climacteric in itself did not present any conspicuous features. No definite connection was found between the duration of the irregular menstrual bleeding and the duration of the psychosis.

CHAPTER V

Schizophrenic Psychoses.

69 patients.

Some modern investigations and view-points on schizophrenia are discussed. Particular attention is drawn to *Mayer*'s investigations on paraphrenia, *J. Chr. Smith*'s investigations on the atypical psychoses, and *Mauz*'s and *Langfeldt*'s catamnestic examinations.

A. *Typical Schizophrenias,* i. e. psychoses with definite and pronounced symptoms of schizophrenic processes. 43 cases. 1 catatonic form, 2 paranoid-catatonic forms, 40 purely paranoid forms. Hebephrenic conditions were not seen.

According to the information gained hereditary disposition was present in 18 cases. In 7 cases the predisposition was for schizophrenias, in 1 case for manic-depressive psychosis, in 3 cases for non-defined mental disease, in 6 cases for alcoholism, capricious temperament, suspiciousness, suicide, or »nervousness«.

In 21 cases information was obtained regarding the prepsychotic type. 5 patients were schizothymic, in 6 cases information was scanty, but indicated the schizothymic type. 2 patients were predominantly syntonic, 8 patients were of no characteristic constitution. Comparatively frequently the same features of character were found as we see in the temperamental forms described as »paranoigenous temperament« (Wimmer), hypoparanoid constitution (Kleist).

The physical type was determined in 30 cases. 12 pyknics, 8 leptosomic, 2 dysplastic, 8 not characteristic.

The symptoms present are described in detail; they were of exactly the same kind as usually found in schizophrenia.

In $^3/_4$ of the cases the mental symptoms present a pronounced sexual character. This is interpreted as a pathoplastic effect, partly of the sex of the patients, partly of the climacteric.

According to the course af the disease the material has been divided into: 4 improved cases, 4 cases with remittent course, 35 chronic processes, 17 of which progressed slowly, 18 quickly. Compared with *Langfeldt*'s material, which was grouped according to the same principles, it is seen that the schizophrenias which develop during the climacteric have a pronounced tendency to a chronic course; but on the whole the course is less destructive than in schizophrenias arising earlier in life.

Re-examination showed 15 patients who were comparatively well-preserved or but slightly defective, 5 moderately defective, 10 with pronounced defects, and 13 who died during the course of the disease.

B. *Atypical Schizophrenias,* i. e. psychoses with clinical pictures resembling schizophrenias, but with admixture of manic-depressive symptoms or exogenous symptoms.

I. Cases with symptoms of emotional anomalies. 19 cases. In 11 cases the oscillations took both the direction of depression and of exaltation. In 4 cases the emotional change was purely depressive, in 4 cases exaltation predominated. In 1 case the emotional oscillations did not set in till some years after the onset of the disease. In all the other cases the emotional changes were particularly pronounced during the first stage of the disease. In most cases the emotional characteristics subsided or grew less pronounced later on.

II. Cases with exogenous symptoms. 5 cases. The exogenous factors were psychic in 3 cases, somatic in 2. The exogenous symptoms were: Blurring of consciousness, psychogenetic depression, neurasthenic depressive reaction on account of bodily disease, misinterpretation and paranoid attitude in an individual with reduced sense of hearing.

Information regarding heredity has been obtained in 11 cases; in one case there was a predisposition for schizophrenia, in 2 cases for emotional affections, in the other cases for suicide, alcoholism, or various temperamental anomalies (hypersensitive, unsociable, quick tempered and choleric temperaments).

Information regarding the psychic constitution has been gained in 16 cases. 1 patient was predominantly syntonic; the other patients present forms transitory between cyclothymic and schizothymic types with many cyclothymic features and admixed features of character which are otherwise seen in the psychopathies with emotional oscillations.

The type of build has been examined in 14 cases: 3 pyknics, 3 not characteristic, 8 leptosomic.

In 9 cases the typical schizophrenic process symptoms were seen later during the course of the disease.

The course of the disease: 2 cases improved, 4 took a remittent course, 18 a chronic one, 15 did not progress or only slowly, in 3 cases the process progressed with great haste. Compared with *Langfeldt*'s material of non-typical schizophrenias a distinct tendency to a chronic course is seen in the present cases.

Re-examination showed that 10 patients were well-preserved or only slightly defective, 4 were moderately defective, 2 very defective; 8 patients died during the course of the disease.

Comparison between the typical and non-typical schizophrenias. The author has received the impression that atypical schizophrenias are relatively frequent during the climacteric; but it has not been possible to find any figures for other age groups in the literature.

Hereditary predisposition for schizophrenia seems to be more frequent in the typical cases than in the non-typical ones. The admixture of cyclothymic characteristics to the premorbid constitution is more frequent in the atypical than in the typical cases.

The course of the disease is more benign in the atypical than in the typical cases. In both categories the tendency towards a chronic course is very pronounced.

The climacteric in itself presented the same features as in the psychopathic conditions and manic-depressive psychoses.

CHAPTER VI

Conclusions.

Regarding the nosological position of climacteric mental affections the author has drawn the following conclusions from the investigations presented: *The mental affections which appear during the climacteric are not of a type different to those found during other phases of life. But the climacteric may in different manners influence the phenotypical picture of the desease.*

The pathogenetic effect of the climacteric has an eliciting effect on a preexisting disposition to a mental disease. This effect is in the first place due to hormonal changes; to a lesser degree a psychogenetic effect of the climacteric may play a part.

The pathoplastic effect of the climacteric presents itself mainly in two manners, partly as a feature of fear, partly as a sexual coloration of the clinical picture. Each of these two forms are particularly plain in the psychopathic syndrome and schizophrenic psychoses, respectively, giving each of these affections their own characteristics.

Cerebral-involutive processes are as a rule of no importance for the development of psychic affections during the climacteric.

Regarding the prognosis of the total material may be said:

60 patients = 31.4 per cent recovered. 7 cases recidivated later.

28 patients = 14.6 per cent improved.

100 patients = 52.1 per cent did not improve. 34 were at the time of re-examination chronic hospital patients. 24 patients had been discharged, but the majority were incapable of work. 43 patients died before the disease showed any signs of improvement. In 19 cases death was due to intercurrent diseases, death occurring after an average period of 5.3 years, in the majority of the cases after the mental disease had passed into a chronic stage. In 12 cases death was due to suicide. In 12 cases death must be said in some other way to be related to the psychic affection (Pellagra, violent manic exaltation, aspiration pneumonia following tube-feeding).

Thus, in about half the cases the disease took a decidedly unfavourable course. About $^1/_3$ *of the patients recovered.*

LITTERATUR

1. **Albrecht:** Die funktionellen Psychosen des Rückbildungsalters. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **22,** 306, 1914.
2. **Ault, C. C., Hoctor, E. F. & Werner, A. A.:** Theelin therapy in psychoses. — Journ. o. americ. med. ass. **109,** 1786, 1937.
3. **Birnbaum, K.:** Die Strukturanalyse als klinisches Forschungsprinzip. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **53,** 121, 1920.
4. **Birnbaum, K.:** Grundgedanken zur klinischen Systematik. — Ztschr. f. g. Neur. u. Psych. **74,** 103, 1922.
5. **Bleuler, E.:** Die Probleme der Schizoidie und der Syntonie. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **78,** 373, 1922.
6. **Bleuler, E.:** Lehrbuch der Psychiatrie. 5. Aufl., Berlin 1930.
7. **Borberg, N. C.:** Psykose og intern Sekretion. — Bibl. f. Læger, **110,** 43, 1918.
8. **Bostroem, A.:** Die verschiedenen Lebensabschnitte in ihrer Auswirkung auf das psychiatrische Krankheitsbild. — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **107,** 155, 1937.
9. **Bouman, L.:** Über eigentümliche Formen familiärer Psychosen. — Psychiatr. en neurol. bladen. S. 135 Feestbundel. 1918.
10. **Brockhausen, K.:** Über erbbiologische Untersuchungen involutiver Psychosen, insbesondere über erstmalig in der Involution auftretende reine Melancholien. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych., **157,** 17, 1937.
11. **Bumke, O.:** Über die Umgrenzung des manisch-depressiven Irreseins. — Zentralbl. f. Nervenheilk. u. Psychiatr. **32,** 381, 1909.
12. **Bumke, O.:** Die Diagnose der Geisteskrankheiten. Wiesbaden 1919. — Cit. efter Kehrer.
13. **Bumke, O.:** Über die gegenwärtigen Strömungen in der klinischen Psychiatrie. — Münch. med. Wochenschr. **71,** 1595, 1924.
14. **Bumke, O.:** Lehrbuch der Geisteskrankheiten. 3. Aufl. München 1929.
15. **Bumke, O.:** Lehrbuch der Geisteskrankheiten. 4. Aufl. München 1936.
16. **Christiansen, Johanne:** Behandling af Depression etc. i Klimakteriet. — Ugeskr. f. Læger, **99,** 1004, 1937.
17. **Christiansen, Johanne:** Depression, kombineret med Menorrhagia. — Ugeskr. f. Læger, **99,** 1124, 1937.
18. **Christiansen, Johanne:** Skal man behandle med Oestrin ved »normale« Hormonanalyser? — Ugeskr. f. Læger, **100,** 201, 1938.
19. **Clemmesen, C.:** Paraphrenia phantastica med Tungetale. — Hosp.tid. **80,** 1321, 1937.
20. **Donald, H. R.:** Treatment of the female climacteric by follicular hormone. — Brit. med. journ. S. 899, **1937, 2.**
21. **Dreyfus, G. L.:** Die Melancholie. Jena 1907.

22. **Ertl, F. & Mayer, C.:** Zur Bekämpfung klimakterischer Beschwerden. — Münch. med. Wochenschr. **75,** 1757, 1928.
23. **Ewald, G.:** Psychische Störungen des Weibes. — Halban und Seitz: Biologie und Pathologie des Weibes. Bd. V, III Teil, S. 117. Berlin—Wien 1927.
24. **Ewald, G.:** Das manisch-depressive Irresein. — Fortschr. d. Neur. u. Psych. **3,** 31, 1931.
25. **Eymer, H.:** Das Klimakterium. — Klin. Wochenschr. **6,** 385, 1927.
26. **Farrar, C. B. & Franks, R. M. L.:** Menopause and psychosis. — Americ. journ. o. psychiat. **10,** 1031, 1931.
27. **Faurbye,** A.: Anthropometrisk bestemmelse af legemstypen ad modum Wigert. — Nord. med. Tidsskr. **6,** 1378, 1933.
28. **Filskov, A.:** Om Hyppigheden af Psykoser i Klimakteriet. — Ugeskr. f. Læger, **98,** 235, 1936.
29. **Gaupp, R.:** Die Depressionszustände des höheren Lebensalters. — Münch. med. Wochenschr. **52,** 1531, 1905.
30. **Gaupp, R.:** Der Kampf um die Krankheitseinheit. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **101,** 1, 1926.
31. **Haas, Martha:** Über Geschlechtshäufigkeit, Jahreskurven und Beginn der Schizophrenie. — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **108,** 552, 1938.
32. **Halban, J.:** Zur Klinik des Klimakteriums. — Münch. med. Wochenschr. **70,** 110, 1923.
33. **Halberstadt, G.:** Contribution à l'étude des psychoses d'involution. La dysphrénie antitonique. — Ann. méd.-psychol. **XIV Ser. 11,** 470, 1933.
34. **Hawkinson, L. F.:** The menopausal syndrome. — Journ. o. americ. med. ass. **111,** 390, 1938.
35. **Helweg, H.:** Om Sjælesorg. Kbhvn. 1932.
36. **Helweg, H.:** Om Mennesketyper. Kbhvn. 1935.
37. **Hoch, A. & Mc Curdy, J. T.:** The prognosis of involution melancholia. — Archives o. neur. a. psych. **7,** 1, 1922.
38. **Hoche:** Die Bedeutung der Symptomenkomplexe in der Psychiatrie. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **12,** 540, 1912.
39. **Hoche, A.:** Die Wechseljahre des Mannes. 2. Aufl. Berlin 1928. — Cit. efter Jacobi.
40. **Hoffmann, H.:** Ergebnisse der psychiatrischen Erblichkeitserforschung endogener Psychosen seit dem Jahre 1900 unter besonderer Berücksichtigung des manisch-depressiven Irreseins und der Dementia præcox. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. Ref. Bd. **17,** 192, 1919.
41. **Hoffmann, H.:** Inzuchtergebnisse in der Naturwissenschaft und ihre Anwendung auf des manisch-depressive Irresein. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **57,** 92, 1920.
42. **Hoffmann, H.:** Die Nachkommenschaft bei endogenen Psychosen. Studien über Vererbung und Entstehung geistiger Störungen. II. Berlin 1921.
43. **Hoffmann, H.:** Studie zum psychiatrischen Konstitutionsproblem. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **74,** 122, 1922.
44. **Hoven, H.:** Les psychoses dépressives de la ménopause. — Journ. belge de neur. et de psych. **36,** 639, 1936.
45. **Hübner, A. H.:** Über die klinische Stellung der Involutionsmelancholie. — Algm. Ztschr. f. Psych. **64,** 491, 1907.
46. **Jacobi, E.:** Invaliditätsbegutachtungen bei psychischen Veränderungen im Klimakterium. — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **87,** 599, 1929.
47. **Jacobi, E.:** Die Psychosen im Klimakterium und in der Involution. — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **90,** 595, 1930.
48. **Jacobi, E.:** Die Psychosen und Psychoneurosen in der Involution des Mannes. — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **93,** 358, 1931.

49. **Jacobi, E.:** Die Prognose der Rückbildungsdepression und verwandter involutiver Prozesse. — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **95,** 423, 1931.
50. **Jacobi, E.:** Die Psychoneurosen im Klimakterium und in der Involution (einschliesslich des Klimakterium virile). Kritisches Übersichtsreferat. — Zentralbl. f. Psychoterap. **5,** 32, 1932.
51. **Jacobsen, O.:** Imbecilitet og Hysteri. — Hosp.tid. **73,** 339, 1930.
52. **Jones, M. S., Mac Gregor, T. N. & Tod, H.:** Oestradiol benzoate therapy in depressions at menopause. — Lancet. **232,** 320, 1937.
53. **Kahn, E.:** Erbbiologisch-klinische Betrachtungen und Versuche. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **61,** 264, 1920.
54. **Kahn, E.:** Zur Frage des schizophrenen Reaktionstypus. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **66,** 273, 1921.
55. **Kant, O.:** Zur Strukturanalyse der klimakterischen Psychosen. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **104,** 174, 1926.
56. **Kehrer, F.:** Die Psychosen des Um- und Rückbildungsalters. Kritisches Übersichtsreferat. — Zentralbl. f. d. g. Neur. u. Psych. **25,** 1, 1921.
57. **Kleist:** Die Involutionsparanoia. Algm. Ztschr. f. Psych. **70,** 1, 1913.
58. **Kogerer, N.:** Generationsvorgänge und Neurosen. — Halban & Seitz: Biologie und Pathologie des Weibes. Bd. V, III Teil, S. 103. Berlin—Wien 1927.
59. **Kraepelin, E.:** Psychiatrie. 7. Aufl. Lpg. 1903—04.
60. **Kraepelin, E.:** Psychiatrie. 8. Aufl. Lpg. 1909—10.
61. **Kraepelin, E.:** Über paranoide Erkrankungen. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **11,** 617, 1912.
62. **Krafft-Ebing:** Über Irresein im Klimakterium. Algm. Ztschr. f. Psych. **34,** 407, 1877.
63. **Kretschmer, E.:** Gedanken über die Fortentwicklung der psychiatrischen Systematik. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **48,** 370, 1919.
64. **Kretschmer, E.:** Der sensitive Beziehungswahn. Ein Beitrag zur Paranoiafrage und zur psychiatrischen Charakterlehre. 2. Aufl. Berlin 1927.
65. **Kretschmer, E.:** Körperbau und Charakter. 9. und 10. Aufl. Berlin 1931.
66. **Lange, J.:** Über die Paranoia und die paranoische Veranlagung. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **94,** 85, 1924.
67. **Lange, J.:** Die endogenen und reaktiven Gemütserkrankungen und die manisch-depressive Konstitution. — Bumke: Handbuch der Geisteskrankheiten. Bd. VI S. 1. Berlin 1928.
68. **Langfeldt, G.:** The prognosis in Schizophrenia and the factors influencing the course of the disease. — Acta psych. et neurol. Suppl. XIII. Kbh. 1937.
69. **Langfeldt, G.:** Om psykopatiene, deres avgrensning, deres relasjon til nevroser og psykoser og deres inndeling i undergrupper. — Nord. med. Tidsskr. **16,** 1933, 1938.
70. **Langfeldt, G.:** Undersøkelser over de schizofreniforme psykosers prognose med særlig hensyn på Spørgsmålet om shockbehandling. — Nord. Med. **1,** 507, 1939.
71. **Leonhard, K.:** Atypische endogene Psychosen im Lichte der Familienforschung. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **149,** 520, 1934.
72. **Leonhard, K.:** Klinische und erbbiologische Stellung der involutiven und idiopatischen Angstdepression. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **161,** 511, 1938.
73. **Mathes, P.:** Die Konstitutionstypen des Weibes, insbesondere der intersexuelle Typus. — Halban & Seitz: Biologie und Pathologie des Weibes. Bd. III, S. 1. Berlin—Wien 1924.
74. **Matusch:** Der Einfluss des Climacteriums auf Entstehung und Form der Geistesstörungen. — Algm. Ztschr. f. Psych. **46,** 549, 1889.
75. **Mauz, F.:** Der konstitutionsbiologische Aufbau der endogenen Psychosen als Grundlage einer klinischen Systematik und Prognostik. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **101,** 15, 1926.

76. **Mauz, F.:** Die Prognostik der endogenen Psychosen. Lpg. 1930.
77. **Mayer, W.:** Über paraphrene Psychosen. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **71,** 187, 1921.
78. **Mayer-Gross, W.:** Die Klinik der Schizophrenie. — Bumke: Handbuch der Geisteskrankheiten. Bd. IX, S. 293. Berlin 1932.
79. **Medow, W.:** Eine Gruppe depressiver Psychosen des Rückbildungsalters mit ungünstiger Prognose. (Erstarrende Rückbildungsdepression). — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **64,** 480, 1922.
80. **Mendel, K.:** Die Wechseljahre des Mannes (Climacterium virile). — Zentralbl. f. d. g. Neur. u. Psych. **29,** 385, 1922.
81. **Pratt, J. P. & Thomas, W. L.:** The endocrine treatment of menopausal phenomena. — Journ. o. americ. med. ass. **109,** 1875, 1937.
82. **Reiter, P. J.:** Über den heutigen Stand der Paranoiafrage mit besonderer Berücksichtigung der charakterogenen Paranoia. — Acta psych. et neur. X, 491, 1935.
83. **Runge, W.:** Die Geistesstörungen des Umbildungsalters und der Involutionszeit. — Bumke: Handbuch der Geisteskrankheiten. Bd. VIII, S. 542. Berlin 1930.
84. **Scheer, W. M. van der:** Eine besondere Form von Involutionspsychose mit vorwiegenden negativistischen Erscheinungen. Dysphrenia antitonica. — Psych.-neurol. Wochenschr. **29,** 229, 1927. Ref. Zentralbl. f. d. g. Neur. u. Psych. **47,** 460, 1927.
85. **Scheid, W.:** Der Zeiger der Schuld in seiner Bedeutung für die Prognose involutiver Psychosen. Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **150,** 528, 1934.
86. **Schmidt, M.:** Körperbau und Geisteskrankheit. Berlin 1929.
87. **Schnitzenberger, H.:** Die Erblage in der nächsten Verwandtschaft von 30 Fällen klimakterischer bzw. involutiver Melancholie. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **159,** 11, 1937.
88. **Schube, P. G., Mc Manamy, M. C., Trapp, C. E. & Houser, G. F.:** Involutional melancholia; treatment with theelin. — Archives o. neur. a. psych. **38,** 505, 1937.
89. **Seelert:** Paranoide Psychosen im höheren Lebensalter. — Arch. f. Psych. u. Nervenkrankh. **55,** 1, 1915.
90. **Seelert:** Mischung paranoischer mit depressiven Symptomen bei Psychosen des höheren Alters. — Monatschr. f. Psych. u. Neur. **52,** 140, 1922.
91. **Serko, A.:** Die Involutionsparaphrenie. — Monatschr. f. Psych. u. Neur. **45,** 245, 1919.
92. **Smith, J. Chr.:** Atypiske Psykoser og heterolog Belastning. Disp. Kbhvn. 1924.
93. **Smith, J. Chr.:** Dem. præcox-Problemer. — Bibl. f. Læger 128, 1, 1936.
94. **Specht, G.:** Über die klinische Kardinalfrage der Paranoia. — Zentralbl. f. Nervenheilk. u. Psych. **31,** 817, 1908.
95. **Stelzner, Helenefriderike:** Von Klimakterium, Erotik und Sexualität. — Münch. med, Wochenschr. **76,** 1974, 1929.
96. **Stransky, E.:** Das manisch-depressive Irresein. — Aschaffenburg: Handbuch der Psychiatrie, Bd. VI Lpg. und Wien 1911.
97. **Stransky, E.:** Medizinische Psychologie, Grenzzüstande und Neurosen beim Weibe. — Halban & Seitz: Biologie und Pathologie des Weibes Bd. V, III Teil, S. 1. Berlin Wien 1927.
98. **Strømgren, E.:** Über anthropometrische Indices zur Unterscheidung von Körperbautypen. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **159,** 75, 1937.
99. **Strømgren, E.:** Beitrage zur psychiatrischen Erblehre. Auf Grund von Untersuchungen an einer Inselbevölkerung. Disp. Kbh. 1938.
100. **Suckle, J. E.:** Treatment of involutional melancholia by estrogen. — Journ. o. americ. med. ass. **109,** 203, 1937.
101. **Thalbitzer, S.:** Den maniodepressive Psykose. Disp. Kbh. 1902.

102. **Tuczek, K.:** Die Kombination des manisch-depressiven und schizophrenen Erbkreises. Eine klinisch-erbbiologische Studie. — Arch. Klaus-Stiftg. **8,** 295, 1933. Ref. Zentralbl. f. d. g. Neur. u. Psych. **71,** 402, 1934.
103. **Wiesel, J.:** Innere Klinik des Klimakteriums. — Halban & Seitz: Biologie und Pathologie des Weibes, Bd. III, S. 1025. Berlin—Wien 1924.
104. **Vignes, H.:** Les troubles de la ménopause. — Presse méd. **41,** 922, 1933.
105. **Wimmer, A.:** Evolutiv Paranoia. Bidrag til Forrykthedslæren. Disp. Kbh. 1901.
106. **Wimmer, A.:** Maniodepressiv Sindssygdom med paranoide Faser. — Bibl. f. Læger **110,** 195, 1918.
107. **Wimmer, A.:** Sindssygdommenes Arvegang og raceforbedrende Bestræbelser. Kbh. 1929.
108. **Wimmer, A.:** Konstitutionelle Psykopatier. »Psykoneuroserne«. — Faber, Holst og Petrén: Intern Medicin. 3. Udg. Bd. IV. S. 473. Kbh. 1934.
109. **Wimmer, A.:** Speciel klinisk Psykiatri. Kbh. 1936.
110. **Wyrsch, J.:** Über »Mischpsychosen«. — Ztschr. f. d. g. Neur. u. Psych. **159,** 668, 1937.

ANVENDTE FORKORTELSER

A.R. = Aldersrente.
A.H. = Almindelig Hospital.
B.B.H. = Bispebjerg Hospital.
I.R. = Invaliderente.
K.H. = Kommunehospitalet.
K.A.S.F. = Københavns Amtssygehus, Frederiksberg.
K.A.S.G. = Københavns Amtssygehus, Gentofte.
R.H. = Rigshospitalet.
S.H.H. = Sct. Hans Hospital.
S.N.S. = Sindssygehospitalet, Nykøbing Sj.
S.H. = Sundby Hospital.
Ø.H. = Øresundshospitalet.

PSYKOPATISKE TILSTANDE

a) Neurasteniforme og psykasteniske Tilstande.

Sygehistorie Nr. 1.

F. 1878. Sep. fra Mejeribestyrer.

K. H. VI 18/2—31/3 1926. J. Nr. 446/26. Diagn.: Nervosismus constitutionalis accent. med Klimakterium.

Moder nervøs i Klimakt., ellers rask. Fader hidsig, opfarende.

Opdraget i Hj., Faderen Malermester, alm. Skolegang. Kom 14 Aar gl. i Huset hos en gl. Tante, hos hvem hun var i 11 Aar til Tantens Død; levede her meget ensomt. Siden andre Pladser hos gl. Mennesker. Gift 30 Aar gl. Ægteskabet opløstes efter et Par Aar (»Gemytternes Uoverensstem.«). Siden boet hos Moderen sammen med sin Søn og en ugift Søster.

Fulgte alm. med i Skolen. Nervøs som Barn, kunde gaa og græde paa Vejen til Skole, legede ikke med andre Børn, sluttede sig ikke til nogen. Ogsaa som voksen nervøs, let til Graad, let til Smil. Sammenfarende ved Støj, har kunnet flygte for et Jernbanetogs Fløjten.

Menses tidl. rglm., det sidste Par Aar urglm., en Del Hedestign. 1 nat. Part.

Pt.s Nervøsitet er tiltaget i de senere Aar. Nvl. klager hun over ikke at kunne tage sig sammen, selv over for den mindste Anstrengelse giver hun op. Er stemningsblød, let til Taarer.

Obj.: Noget fed. Diffus Sv. af gl. thyr. (har bestaaet uf. siden 1907). Ingen Svirren, ingen basedowoide Øjensympt. Iøvrigt intet abn.

Spv.: Cell. 4/7, Gl. 1?, Alb. 10. W. R.: ÷. W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. ret loquax, af og til pludselige Graadanf., der dog ikke gør Indtryk af dybere Depression, smiler kort efter Graaden. Ret pylret. Den væsentligste Klage er Træthed. Bedret ved Udskr.

Folkekuranstalten v. Hald 5/1—4/4 1927. Diagn.: Psykopatia.

Som Aarsag til Indl. angiver hun Nervøsitet, Rastløshed, Tiden løber fra hende, hun faar aldrig udrettet det, hun gerne vilde.

Under Oph. loquax, forvirret, funktionel, yderst suggestibel; skiftende Stemning, snart glad, snart nedtrykt. Klager over Hjtb. og Hedestign. Meget nervøs, let at skræmme, agil neurastenisk.

Obj.: Betydelig Adipositas. Struma som anført.

Basalstofskifte: 98 %.

Blodtryk: 155/80.

Beh. med Bade og sedativa. Uf. ved Udskrivn.

Socialhjælpers Journal. 9/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. boer stadig sammen med sin gl. Moder, en Søster og en Broder, gør tilsyneladende en Husassistents Arb., og et og andet kunde ogsaa tyde paa, at hun af Fam. bliver betragtet som saadan. Moderen og Broderen sidder i Haven og spiser Frokost, da jeg kommer; Pt. opholder sig i Køkkenet, hvorhen jeg bliver vist for at tale med hende. Pt. gør et meget sjusket og uordentligt Indtryk i Modsætning til den øvrige Fam. Ogsaa i Køkkenet hersker megen Uorden.

Katamnese 24/9 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Pt.s nervøse Sympt. forværredes i Klimakt. Hun led i ca. 3 Aar meget af »Lufthunger«, vaagnede om Natten, kunde ikke faa Vejret, dirrede over hele Kroppen, det var »Hovednerven ved Hjertet«, det var galt med.

Efter Hospitalsopholdene bedredes Tilstanden, og den har siden været som før Klimakt. Pt. passer Huset, har Hjælp til det grovere. Husass. kan hun ikke holde, en saadan kan ikke gøre hende tilfreds.

Sexuelt vil hun aldrig have været særlig interesseret. Hun slaar noget paa, at hun næppe var »varm nok« til Manden. Vil ikke senere have savnet det sexuelle Samliv, ejheller præklimakterielt.

Hun er umaadelig talende; gør et udtalt neureretisk Indtryk, urolig i Gebærder, Mimik og Talemaade. Har en Del neurasteniske Klager. Ingen depressiv Forstemning. Ingen senile Træk.

Somatisk. Overordentlig fed. Pykniske Ansigtstræk. H. 153 cm. Vægt 85 kg, Brystbredde 28 cm, Brystdybde 24 cm. Index Strømgren: + 0,88.

Sygehistorie Nr. 2.

F. 1873. G. m. Bogbinder.

K. H. VI 6/9—4/10 1927. J. Nr. 1622/27. Diagn.: Nervosismus climacterialis.

Moderen nervøs. En Broder tungsindig. En Søstersøn Epileptiker.

F. i Kbhvn., D. af Skomager. Opdraget i Hj. Huslige Pladser. Gift 1) 1901 med Urtekræmmer, skilt 1904; de kunde ikke enes, mange Skænderier. Derefter ernæret sig ved Restaurationsfaget, Opvarterske etc. Gift 2) 1926; har dog kendt Manden i 20 Aar.

Menses fra 15-Aarsalderen. Rglm., aldrig gravid. Menopause 1924.

Siden Menopausens Indtræden »meget daarlig i Hovedet«. Det snurrer og dunker i Nakken, trykker og borer i Issen. Hun føler sig træt, ude af Stand til at bestille noget, græder en Del.

Obj.: Intet særligt.

W. R. (Bl.): ÷. Blodtryk: 130/70.

Under Oph. en Del lign. Klager, Svh., Svedeture, Hedestign., Hjtb., Knugen i Epigastr., som om der skulde ske noget galt. Ikke deprim. Ved Udskr. bedret.

Socialhjælpers Journ. 27/11 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Ægteparret beboer en meget lille 2-Værelseslejligh., Opholdsstuen ser ud, som om der ikke har været gjort rent i lange Tider. Paa Skænken staar Nipsgenstande, tomme Ølflasker, snavset Service, en Rulle W. C.-Papir og alt muligt andet mellem hinanden. Gulvet flyder med afrevne Tændstikker, Madrester (fra en Kats Tallerken) o. l. Godt med Støv overalt. En Kat leger paa Bordet. Pt. er selv uordentlig og snavset.

Katamnese 31/1 1938. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. Pt.: Fulgte alm. med i Skolen, var dog ikke flittig, havde altid Hovedet fuldt af Spilopper. Har altid været meget livlig, holdt af at komme ud og more sig, har holdt meget af at synge; vilde som ung gerne til Varieté, hvad Moderen dog modsatte sig. Har altid været ret ilter og opfarende; men det har hurtig været glemt, vil aldrig have baaret paa Nag. Som ung skiftede hun

en Del i sine Pladser, var lidt rask til at sige op, hvis der kom noget i Vejen. Har altid holdt meget af Børn og Dyr, »jeg kan føle saadan med et Dyr«. Kattene i Nabolaget fodrer hun, hvorved hun ofte har paadraget sig Værtens Vrede. Det har været hende en Sorg, at hun ikke selv har faaet Børn; alle Børnene i Ejendommen kender hun, de kalder hende »Mutter«. Endogene Stemningssvingn. vil hun aldrig have frembudt.

Efter Hjemkomsten fra Hosp.oph. var Tilst. hurtig den samme som før Indl. Den nervøse Tilst. varede yderligere et Aarstid ell. mere; saa en skønne Dag blev Humøret »pludselig« godt, hun »blev et helt andet Menneske«, følte sig lettet, kunde igen overkomme sit Arb. Nogen Exaltationstilst. har man ikke Indtryk af, at det har drejet sig om, Humøret blev som tidl. og har siden holdt sig godt. Hedestign., Svedeturene, Hvdp., Svh. forsvandt samtidig; kan dog endnu af og til vise sig.

Pt. har siden passet sit Hjem. Har ogsaa af og til tjent noget ved at gaa ud og gøre rent ell. hjælpe til.

Pt. er ret talende, venligt smilende, fortæller aabent om sine Forh. Ingen løftet Stemning, ingen Associeren ell. Tankeflugt. Gør et meget jævnt og noget enfoldigt Indtryk. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Lille trivelig Skikkelse. Ansigtstræk overvejende pykniske.

Sygehistorie Nr. 3.

F. 1881. G. m. Musikhandl.

K. H. VI 26/9—8/12 1924. J. Nr. 1733/24. Diagn.: Degen. psychopath. in prim. emotional., Nervosismus.

En Broder Potator.

Menses fra 15-Aarsald., rglm. 4 nat. Part. Siden 1920 Menses urglm., sparsomme.

»Nerverne daarlige« i 4—5 Aar, lider af Træth., Lydoverfølsomhed, Angst, Stikken og Prikken rundt omkring i Kroppen.

Obj.: Intet abn.

W. R. (Bl.): ÷. Blodtryk: 110.

Under Oph. eretisk, stemningssving., grædende, klager over indre Uro og Angstfølelse, Paræsth. vekslende Steder.

Tilst. uf. ved Udskr. Hjemtages af Manden mod Hosp.s Raad.

Socialhjælpers Journ. 29/7 1937. Besøger Pt. Hun er straks meget betænkelig, »har faaet en Skræk for alt, hvad der hedder Hospitaler og Læger«; gaar dog tilsidst ind paa at komme. Beboer en 2-Værelseslejlighed i en pæn Ejendom; Hj. ordentligt og velholdt.

Katamnese 25/8 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Om sin psyk. Habitualtilstand forkl. hun, at hun altid har været nervøs, letskræmt, nærtag. Har lige fra Ungdommen været religiøst indstillet, er særlig kommet i Pinsemissionen (Zinnsgade). Paastaar, at hun en Gang har faaet et Barn helbredt for scarlat. ved Bøn; der blev skrevet om det i Bladene.

Klimakt. beg. i 40-Aarsald. baade med Mensesurglm. og psyk. Sympt. Det mest pinagtige for Pt. var den umotiv. Angst, der ofte kom i Anf., indre Uro, Følelse af Usikkerhed, at der vilde ske noget. Hun indrømmer, at hun var irritabel, pirrelig, urimelig, nærtag. overfor Bagateller, græd let. Endvidere Hedestign., Sm. og Fornem. overalt i Kroppen. Egentlig deprimeret mener hun ikke, at hun var.

Det første Aar efter Udskr. var hun næsten ikke i Hj., men paa forsk. Rekreationshjem, og hos Fam. paa Landet. Derefter beg. hun lidt efter lidt at genoptage Arb. i Hj.; men Sympt. svandt først rigtig, efter at Menses def. var ophørt i 45-Aarsald. Hendes nervøse Tilstand varede ialt 5—6 Aar.

Nu vil hun være rask og arbejdsdygtig, befinder sig ganske som før Klimakt.

Libido sex. svandt gradvis i Klimakt. Ingen forbig. Opblussen.

Pt. giver villigt Oplysn. Taler ret hurtigt og livligt. Ingen Stemningsanomali. Ingen senile Træk.

Somatisk. Ret frisk og velbevaret Ydre. Overvejende pykniske Ansigtstræk. V. 78,5 kg, H. 161 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 26 cm. Index Strømgren: + 0,8.

Sygehistorie Nr. 4.

F. 1871. Ug. Syerske.

K. H. VI 16/12 1923—9/2 1924. J. Nr. 267/24. Diagn.: Climacterium, Nervosismus. Ingen kendt Disp.

F. i Kbhvn., D. af Skrædderm. Gaaet i privat Pigeskole. Lærte som ganske ung Possementsyning og har siden været beskæftiget hermed. Har boet hos Forældrene til disses Død, siden sammen med en ugift Søster.

Menses fra 15-Aarsald. Rglm. Præmenstruelt stærk Hvp., der svandt ved Menses's Indtræden. Menopause 1920.

Siden dette Tidsp. har Pt. lidt meget af Hedestign. og Øresusen. I det sidste ½ Aar periodisk optrædende, stærke, jagende Sm., som gennem hele Ryggen straaler ud i bg. Ben. Pt. har følt sig træt og arbejdsudygtig, har sovet daarligt. Af og til Hvp. og Svh. Har taget en Del paa i Vægt, siden Klimakt. indtraadte.

Obj.: I nederste Del af columna dorsalis en ret stærk dextroconvex Kyfoscoliose (har udviklet sig jævnt siden Barndommen). Nogen Ømhed af Lændemuskulaturen. Iøvrigt intet abn., spec. ingen Tegn til org. Nervelidelse.

Under Oph. en Del forsk. Klager og Fornem., Hedestign., Spænden i Hvdt., Sm. i Ryggen etc. Noget hypokondert optaget af sine Fornem. Fremfører sine Klager med en underlig Blanding af Begrædelighed og Pjankethed. Bedst som hun beskriver, hvor græsseligt hun har det, slaar hun over i Fnisen og Latter, saaledes at hun daarligt kan faa sagt, hvad hun har paa Hjerte (Generthed?). Selvstændig Depression resp. Hæmning synes der ikke at være. Ved Udskr. bedret.

Socialhjælpers Journ. 27/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Da Pt. har Gæster, finder Samtalen Sted ude paa Trappen (Pt. gør mange Undskyld. herfor), og jeg faar ikke Lejlighed til at se Hj.

Katamnese 29/11 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. hun, at hun altid har været nervøs, rastløs, irritabel, opfarende. Humøret skal tidl. have været godt. Har holdt meget af at komme ud blandt andre Mennesker. Har holdt meget af Børn, har været Søndagsskolelærerinde.

Om sin klimakt. Lid. fortæller hun, at Angst var et meget fremtræd. Symptom; hun følte sig altid angst, »angst for Arbejdet, angst for andre Mennesker, angst for alt«, turde ikke gaa paa Gaden, var menneskesky, vilde overhovedet ikke se andre Mennesker. Led endvidere meget af Sm. af brændende Karakter, »Ildsluer« overalt i Kroppen. Hun tog sig intet til, »alt var som et Bjerg, det interesserede mig ikke«. Ingen Selvbebrejdelser ell. Ringhedsfølelse.

Pt.s Tilst. varede ca. 7—8 Aar. Hospitalsoph. og efterflg. Rekreationsoph. hjalp ikke nævneværdigt. Først 1929 blev hun saa meget bedre, at hun kunde overtage en lille Manufakturforretning. Skønt Arb. i denne ikke var stort, maatte hun have en Medhjælper, der hjalp med saavel Expedition som Indkøb og Regnskab. Efter 5½ Aars Forløb solgte hun Forretn.; lever nu af Aldersrente.

Pt. befinder sig nu bedre, end hun har gjort paa noget Tidsp. siden Klimakt. De brændende Sm. og Angsten har ikke været til Stede i flere Aar. Hun kan nu atter lide at komme ud blandt andre Mennesker; sover som Regel godt. Hun bliver dog stadig let bragt ud af Ligevægt og taaler i det hele ikke meget ud over det dgl.

Pt. er venlig og imødekommende, udtaler sig gerne og udførligt om sin Tilstand. Hun er livligt talende, en Del smilende, men frembyder ingen Tegn paa egentlig Stemningsanomali. Ingen senile Træk.

Somatisk. V. 79 kg, H. 156 cm, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: + 0,15.

Sygehistorie Nr. 5.

F. 1872. G. m. Arbsmd.

K. H. VI 9/6—26/7 1923. J. Nr. 1326/23. Diagn.: Adiposalgia, Nervosismus.

Moderen nervøs paa samme Maade som Pt. Pt. har 6 Søskende, hvoraf flere lider af Nervøsitet.

F. i skaansk Landsby, D. af Skrædder. Til Danm. 18 Aar gl. Huslige Pladser. Gift 30 Aar gl.

1919 4 Mdr. paa Boserup Sanat. for Tub. i højre Lungespids; siden ingen Lungesympt. K. H. I 1922 (9/10—2/12 1922, Diagn.: Prolaps. vaginae, Operat. Colporaphia ant. et post. Intet i Journ. om psyk. Sympt.).

Menses fra 15-Aarsald. 3 Fødsler, i Tilslutn. til den ene Eclampsi. Ingen psyk. Reakt. under Pub., Menses ell. Graviditet. Menopause 1921.

Pt. har altid været et blødt Gemyt, nærtagende, let til Taarer. Mørkeræd baade som Barn og voksen.

Nuv. Lid. har udviklet sig i Løbet af de sidste 3—4 Mdr. Pt. klager over Ømhed i Isseregionen, Sm. bag Øjnene, Sm. i Ryggen, der gaar ud i »hele Kroppen«, Sm. og stærk Træthed i Benene. Nogen Hjtb.

Obj.: (Fysiurgisk Unders.) Nogen Valgusstill. paa begge Fødder. Intens Hudømhed paa begge U. E., særlig hvor det subc. Fedtvæv er mere udviklet.

Øvrige Unders. viser intet abn.

Pt. har under Opholdet talrige Smaaklager og Sensat. rundt omkring. Er noget hypokondert-bekymret. Ingen væsentlig Depression.

Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 25/9 1937. Besøger Pt. Hun har ikke megen Lyst til at komme ind og tale med Lægen. Er ofte sengeliggende p. Gr. a. Sm. i Ryg og U. E. Kan ikke selv klare al Husgerningen, maa have Hjælp af Manden til Gulvvask o. l. Fam. beboer en lille Baggaardslejlighed med 2 Værelser, rigtig pænt møbleret, der er rent og ordentligt.

Katamnese 30/12 1937. Man besøger Pt. i Hj. Hun forkl., at hendes nervøse Lid. beg. i nogenl. Tilslutn. til Menses's Ophør. Før den Tid var hun rask og kunde passe sit Arb.

Siden har hun imidlertid ikke været rask. Hun lider stadig af Sm. i Ryg, Bryst og U. E. og tager paa Grund af disse Sm. 5—6 Albyltabl. dgl. Hun har til Stadighed følt sig meget nervøs, Humøret ofte daarligt. Saa snart der sker lidt ud over det sædvanlige, kan hun ikke klare det. Har lige fra Barndommen lidt af »Besvimelsestilfælde«. Anf. ledsaget af Hjtb., er efter Beskriv. næppe helt bevidstløs. Tør ikke gaa alene paa Gaden af Frygt for at besvime. Er dog aldrig faldet om paa Gaden ell. blevet kørt hjem, men har altid kunnet klare sig ved at gaa ind i en Gadedør.

Hvad Pt.s Arbejdsevne angaar, genoptog hun nogen Tid efter Udskrivn. et Rengøringsarbejde, som hun havde haft siden 1898. Dette Arb. fortsatte hun med til 1932. Har siden faaet A. R. Har siden i nogen Grad klaret Husgerningen som ovenfor omtalt.

Pt. er først noget ængstelig ved Samtalen og gaar kun lidt modstræbende med til denne, bliver dog hurtig mere indladende og tillidsfuld. Gør et træt og astenisk Indtryk, det er sikkert rigtigt, naar Pt. siger, at hun ikke kan overkomme ret meget. Ingen Stemningsanomali. Ingen senile Træk.

Somatisk. Ret høj. Nærmest ukarakteristisk Legemstype med Hældning mod det asteniske.

Sygehistorie Nr. 6.

F. 1875. Sep. fra Grosserer.

K. H. VI 1/3—29/4 1924. J. Nr. 553/24. (Diagn. ikke anført).

2 af Farmoderens Søstre sindssyge. En Datter af en 3. af Farmoderens Søstre i mange Aar paa Sshosp. (Nærmere kan ikke opl.).

F. i jysk Købstad. Gaaet i privat Pigeskole. Vil i mange Aar have drevet selvstændig Forretnings (Grosserer-)virksomhed. Vil 2 Gange have tjent en Formue og mistet den ved daarlige Ægteskaber. Gift 2 Gange; skilt fra 1. Mand 1907, gift 2. Gang 1918 (svensk-australsk Flyverofficer). Denne Mand nu udvist af Politiet.

Menses tidl. rglm. Har aldrig født. Menopause 1923.

Har altid været en meget foretagsom, men ogsaa noget uligevægtig Natur. 1910 indl. paa Prof. Jacobsons Privatklinik p. Gr. a. »Nervesammenbrud« efter økonom. Vanskeligheder. Laa paa Kliniken i 4 Mdr. Rejste derefter til Stockholm, hvor hun startede en Agenturvirksomhed. Følte sig her helt rask og arbejdede godt.

1919 »Underlivsbet.«. Febr. 20 indl. herfor paa Sct. Josefs Hosp. Senere i 1920 2 Gange indl. paa Privatkl. »for at faa Ro i Nerverne«. Rejste derefter til Berlin og befandt sig atter godt et Par Aar.

Kom tilbage til Kbhvn. Aug. 23. De sidste 4 Mdr. har hun lidt af Spænding i Hvdt., Følelsesløshed i Nakken, har ofte følt sig angst. Har haft en Del andre Fornemmelser, har søgt flere forsk. Læger, indtil hun for 12 Dg. siden lod sig indlægge paa Sct. Elisab. Hosp. »for at faa Ro«. Af Journ. derfra fremgaar: Pt.s Udtalelser ang. hendes tidl. og nuv. Sygdom udgør et fuldst. Kaos. Obj.: Undersøgelsen incl. gyn. Unders. viser intet abn.

Under Oph. umaadelig sygdomsoptaget, fyldt med Fornem., meget talende. Ikke opstemt ell. agiteret, men meget ængstelig for, at man ikke skal forstaa alle hendes detaillerede Forkl. Intet psykotisk.

Efterh. betyd. bedre. Taler ikke mere spontant om sine Fornem. selv om hun paa Foresp. angiver, at det endnu »smækker« i Hvdt. Udskr. til Moderens Hj.

Katamnese ved Socialhjælper 2/9 1937. Besøger Pt. Hun vil slet ikke høre Tale om at komme ind og tale med Lægen, og kommer Lægen op til hende, saa »heraus med ham«. Det er gsk. umuligt at omstemme Pt. Hun begynder straks at fortælle om, hvordan det stadig har forfulgt hende, at hun har ligget paa 6. Afd., og har skadet hende i Forretningslivet; »det er den største Skandale, at hun er blevet indlagt der« o. s. v. Hun fortæller med Taarer i Øjnene, at hendes Sygd. lagde Moderen i Graven, »det er saaledes 2 Menneskeliv, der er blevet ødelagt p. Gr. a. den forkerte Indl.«. Hun har siden Udskr. trukket sig fuldst. tilbage fra sin tidl. Omgangskreds.

Pt. forstaar tilsyneladende slet ikke, at hendes Nerver har været daarlige. »Her i Danmark har man altid saa travlt med Nerverne og Overgangsaarene; men at man virkelig kan fejle noget fysisk, det er der ingen, der forstaar«. Hun fortæller meget ivrigt om alle sine Sygd. Hun har været Døden nær mange Gange; men her i Danm. har man aldrig forstaaet hende, det har været noget ganske andet i Stockholm og Berlin.

Pt. har i de forløbne Aar levet af at sælge nogle Skønhedspræparater, som hun tildels selv tilvirker. Det gaar rigtig godt; men hun maa stadig kæmpe for at holde Forretn. gaaende, da hun mangler Driftskapital. Det er umuligt for hende at rejse Kapital, da Folk altid finder ud af, at hun har ligget paa 6. Afd. og derfor intet vil laane hende.

Pt. beboer 2 Værelser i en pæn Ejendom. Det er tilsyneladende en Del af en anden Lejlighed. Det ene Værelse er stort, det andet lille og mørkt. Kun det store Værelse er møbleret; det hele ser ret uordentligt ud. Pt. fortæller, at hun aldrig boer ret længe paa eet Sted, da hun har svært ved at finde et Sted, hvor der ikke er Træk, hvor der ikke er fugtigt, hvor der er varmt nok o. s. v. Hun maa være meget for-

sigtig og er »indpakket i et helt Hylster af Vat«. Hun skal efter sigende lide af Bihulebetændelse, daarlige Lunger, daarlige Nyrer, daarligt Underliv.

Sygehistorie Nr. 7.

F. 1877. G. m. Kusk.

K. H. VI 30/12 1924—1/2 1925. J. Nr. 244/25. Diagn.: Nervosismus præclimacterialis.

Menses fra 17-Aarsald. Tidl. rglm. 4 Fødsler. Det sidste Aar Menses urglm.; en Del Hedestign.

Den sidste Tid har Pt. følt sig »underlig i Hvdt.«, kan ikke samle sig. Har følt sig urolig, ængstelig, har en Fornem. af, at der er nogen efter hende, hører Stemmer, der siger, at de kommer efter hende. Humøret har været daarligt, har tænkt paa Suicid.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. præget af indre Uro, Stemningen trykket, dog ikke dybere deprimeret. Ingen Hall., ingen Vrangforestill. En Del Hedestign.

Angiver ved Udskr. Velbef.

† 4/10 1935 i Hj. Dødsattestens Diagnose: *C. coli. Kachexia.*

Man tilskriver den Læge, der har udstedt Dødsattesten. Man modtager flg. Svar: »I Anledning af Deres Forespørgsel angaaende — — maa jeg meddele, at jeg nu ikke mere erindrer noget om hendes Ophold paa VI Afd. i 1925; men hun har i alle de Aar, jeg har haft med hende at gøre, til sin Død været nervøs med Sitren og Rysten, naar hun talte, nærmest mindende om en Basedowpatient. Jeg er ikke vidende om stærkere Depression, Suicidaltanker eller Hallucinationer. Jeg kan iøvrigt oplyse, at hun 7/9—2/11 1930 laa paa B. B. H. Afd. B under Diagn.: ulc. ventric. Rtg.: Ulc. magn. curv. min. Har senere haft gentagne Nyrestensanfald med Afgang af Konkrementer. 23/5—29/6 1933 K. H. VII, Diagn.: ulc. ventric. pyuria. 2/5—25/5 1935 B. B. H. Afd. B: Hæmatemesis, ulc. ventric. 27/7—11/8 1935 B. B. H. Afd. B: Ulc. ventric., obs. f. Tumor coli. Faldt herefter af i Hjemmet, fik palpabel Tumor i Underlivet og døde i Kachexi.

Sygehistorie Nr. 8.

F. 1880. Ug. fhv. Husass.

K. H. VI 26/8—16/9 1926. J. Nr. 1397/26 .Diagn.: Nervosismus accent. med Klimakterium.

En Kusine skal for Aar tilbage have været indl. paa Sshosp. i nogle Mdr. (Nær mere kan ikke opl.).

F. i Kbhvn., D. af Smed. Efter Konfirm. nogle Aar i Hj., derefter Husass., de sidste Aar dog kun »løse Pladser«. De sidste 6—7 Aar boet hos Forældrene.

Menses fra 16-Aarsald. Menopause 1925. Aldrig gravid.

Efter Fam.s Udsagn altid vansk. at omgaas.

De sidste 6—7 Aar har Pt. ikke kunnet overkomme sit Arb., har følt sig afkræftet, nervøs, lidt af Hjtb., græder ofte.

Obj.: Intet abn.

W. R. (Bl.): ÷. Sahli: 79 %.

Under Oph. meget sygdomsoptaget, vankelmodig, ubeslutsom, ræsonnerer frem og tilbage, om hun skal tage Afføringsmiddel ell. ej. Beskæftiger sig umaadelig meget med Haandvaskning og Skyllen Tænder, tildels i Smug. Virker til Tider noget selvoptaget, forbeholden, afparerende ved Samtale. Røber dog ingen Vrangforestillinger, nægter Hall. Intet Stemningspræg. Overfl. til

S. H. H. 16/9 1926—7/7 1933. Diagn.: Depr. ment.

Ogsaa her megen Vasken Hænder og Børsten Tænder. Gaar hyppigt paa W. C. for at spytte, uden at man kan faa at vide hvorfor. Er tilbøjelig til at gemme forskellige Ting, Traade, Papir, Brødstumper i sin Servanteskuffe. Særlig den første Tid er der noget forskende og ironisk ved hendes Blik; hun fremkommer dog aldrig med Vrangforest. ell. Hall. Er omstændelig og sendrægtig med alt. Efter Journaloptegn. intet mere udtalt Stemningspræg.

Den første Tid træt og bleg.

29/10 1926: Hb. 65 %, Erythroc. 3970000. Leucoc. 6374. Index col. 0,8.

29/10 1926: Spv.: Cell. 2/3, Gl. 0, Alb. 10, W. R.: ÷.

Efter Jernbeh. retter Pt. sig legemligt, Hb.% stiger i Løbet af et Par Mdr. til 82. Psykisk efterh. lidt mere nat., iøvrigt uf. Overfl. til

A. H. 7/7 1933, hvor hun endnu opholder sig ved den katamnestiske Unders.

Af A. H.s Journ. fremgaar, at Pt. her er en Del talende, men iøvrigt rolig, klar, orient., ikke deprim., røber ingen Vrangforest. eller Hall. Lader sig forholdsvis nemt beskæftige. Overfl. til Plejeafd. 22/11 1933.

Indl. atter paa Sygeafd. 22/5—20/6 1935. Aarsagen til Indl. er Synkebesvær, som særlig optræder om Aftenen. Pt. forklarer, at det er, som om hun ikke kan synke, er angst for, at Maden skal gaa i den forkerte Hals; denne Angst kommer særlig om Aftenen.

Under Oph. paa Sygeafd. svinder Synkebesværet. R.U. af Øsofag. viser ingen Tegn paa Stenose ell. Tumor.

30/10—17/12 1936 er Pt. paany paa Sygeafd. Denne Gang p. Gr. a. Træth., Vægttab og ubestemte dysp. Klager.

Unders. viser en ret udtalt simpel Anæmi (55 %); ellers intet abn.

Katamnese 3/9 1937. Man besøger Pt. paa A. H.s Plejeafd. Om sin tidl. sjælelige Habit. forkl. hun, at hun var tungnem i Skolen. Har altid været nervøs, ængstelig, led som Barn af Vandskræk. Altid nærtag., let til Graad, altid haft faa Kræfter, let trættet. Indrømmer Irritabilitet og Opfarenhed.

Hun er ved Samtalen klar, orient. Røber ingen Vrangforestil. ell. Hall. Frembyder i det hele intet psykotisk. Ingen Stemningsanomali. Er stadig en Del nervøs, kommer let til at ryste, naar der sker lidt ud over det sædvanlige. Angst lider hun ikke af for Tiden, saaledes heller ikke den omtalte Angst for at faa Maden forkert i Halsen. Benægter anangkastiske Fænomener. Lider en Del af Træth.

Hun gør et generet og smaatbegavet Indtryk. Sikkert noget pylret, straks hun kommer ind i Stuen, beder hun om Tilladelse til at lukke et aabentstaaende Vindue, skønt hun har baade Hat og Overtøj paa.

Somatisk. Udtalt astenisk Habitus. Ret høj, mager, Brystet indfaldent. Næsen lang, spids. Hænder og Fingre lange, magre. Epigastr. Vinkel høj og spids. Fødder lange, smalle.

Sygehistorie Nr. 9.

F. 1879. G. m. Handelsm.

K. H. VI 2/7—9/8 1926. J. Nr. 1283/26. Diagn.: »Hallucinosis chr.« (Paraphrenia ??).

Pt. var meget svagelig som Barn, fra 12—13-Aarsald. Besvimelsesanf., ingen Kramper.

Har haft Tub. og 3 Gg. ligget paa Ø. H. (Ø. H. Tubafd. 1) 31/3—18/5 1916. Tub. pulm. II, 2) 10/6—12/9 1921, 3) 26/11—12/12 1921. Diagn.: 2) og 3): Tub. pulm. inact., L. invet., Anæmia, Pyuria. En kron. godartet forløb. Lungetub. Under 2. Oph. opl., at Pt. 1900 har haft sek. Udbrud af Syf. (Papler). Først beh. 1904 (90 Smk.), da der kom Recidiv. Ingen sen. Beh. W. R. (Ø. H.): ÷.).

For et Par Aar siden beg. Pt. at høre Stemmer og se Syner. Har ikke i denne Tid kunnet passe sit Arb. Meget pirrelig. Klager over Hvp., skærende, borende Sm. i Issen. App. ringe, taber i Vægt.

Obj.: Intet abn.

Spv.: Cell. 1/3, Gl. 0, Alb. 7, W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. af og til hall., særlig om Aftenen. Stemmerne kommer, naar hun lægger Hvdt. ned; de taler altid om andre, aldrig om hende selv. Det er alm. dagligdags Ting, hun hører; samtidig ser hun tilsv. Billeder, f. Eks. en Park, hvor Herrer og Damer rider sammen o. l.

En enkelt Aften et Angstanf. med Sm. i Præcordiet straalende ud i v. Arm.

Rtg. af Cor og de store Kar: Intet sikkert abn.

Bortset fra Hall. er Pt. nat. af Væsen. Ingen Stemningsanomali. Uf. ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 21/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Pt. boer hos en gift Søn. Samme Sted boer f. T. ogsaa en gift Datter med sin Mand, der er arbejdsløs. Villaen, hvori de boer, ser rigtig pæn ud; men der er meget overfyldt, uordentligt og rodet indendørs.

Katamnese 30/9 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om fam. Disp. opl. hun: Moderen havde Hall., der beg. i 50-Aarsald., raabte, skreg op, brugte Ukvemsord; ikke rask siden. Faderen fordrukken, død ved Suicid. 2 Brødre (Tvill.) aandssvage. En Søster nervøs, rastløs i Klimakt. En anden Søsters Datter død ved Suicid.

Pt. er opvokset under daarlige Kaar. Faderen mistede en god Stilling, fordi han drak. Børnene sultede ikke sjældent. Efter Konfirm. kom Pt. ud at tjene; blev gift 29 Aar gl. De økon. Forh. i Ægteskabet smaa, Pt. havde Morgenpladser; Manden drak, slog undertiden Pt.

Fulgte nogenl. med i Skolen. Har altid været sky, frygtsom. Legede som Barn ikke med andre Børn, »de andre var meget mere end jeg, jeg var slet ingenting«. Har altid været mørkeræd, har selv som voksen altid haft Lyset tændt om Natten. Da hun tjente som ung Pige, kunde dette ikke lade sig gøre, laa da ofte badet i Sved, syntes, hele Stuen var fuld af Folk, der vilde gøre hende Fortræd. Har aldrig haft mange Kræfter, hurtigt blevet træt. Har aldrig været rigtig glad, »jeg har aldrig kunnet give mig hen i Glæden, der hvilede noget over mig«. Har pludselig kunnet blive forstemt. Har haft Tilbøjelighed til Tvangstanker, f. Ex. følte hun, da hendes Barn var lille, Tilskyndelse til at stikke dets Øjne ud.

Menses fra 15-Aarsald. Rglm. 1 Part. Ingen psyk. Reakt. under Pub., Menses ell. Graviditet. Beg. Mensesurglm. 1924, def. Ophør 1928 efter Rtgbeh. paa B. B. H. Afd. A.

Pt. har ikke været rask siden Udskr. fra K. H. Hun er altid træt, har det bedst, naar hun hviler. Klager over Fremmedfølelse, Uvirkelighedsfølelse, »alt omkring mig er som en Døs«. Kan aldrig faa noget udrettet, kan ikke samle sig, »jeg kan lægge Planer, men det bliver aldrig til noget«. Ikke egentlig deprim., angiver nærmest en Følelse af Ligegyldighed.

Om sine Hall. forkl. hun som foran. Hall. kan stadig optræde af og til. Har f. Ex. set en Lærer med en Række Skolebørn, hører dem tale indbyrdes. Ogsaa undert. Stemmer uden Syner; men de er utydelige. Har Sygdomsindsigt overfor disse Fænomener; men til Tider, naar de er særlig talrige, kan de dog »overvælde« hende og faa Realitetspræg for hende. Stadig af og til Tvangstanker. Hun synes, hendes Næse skrumper ind, at hendes Tunge bliver stor, maa stadig spejle sig. For Tiden har hun Fred for disse Tanker.

Siden 1924 har Pt. ikke været i Stand til at tage væsentlig Del i det huslige Arb. Har siden faaet I. R.

Hun har siden Udskr. fra K. H. til Stadigh. været i Hj. Manden døde 1935; hun

har siden boet hos Sønnen. Her har hendes ydre Forhold været saa gode som ikke tidl. Hun befinder sig da ogsaa nu meget bedre.

Pt. gør ved Samtale et gsk. fornuftigt Indtryk. Hun fortæller stilfærdigt med en lidt træt og tonløs Stemme. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa nogen psykisk Defekttilst. Ingen senile Træk.

Somatisk. Spinkel, mager, gracil af Bygning. V. 60 kg. H. 164 cm. Brystbredde 25 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,6.

Sygehistorie Nr. 10.

F. 1877. G. m. Postbud.

K. H. VI 28/8—4/10 1924. J. Nr. 862/24. Diagn.: Nervosism. constitut. (Accent. psykogen.), molimina climacteriales? Hypochondria.

Moderen »nervesvag«, alle Søskende »nervesvage«.

Menses fra 16-Aarsald., rglm. I Pub. en Del Træth., Blegsot. 3 nat. Fødsler. Menses oph. knap 41 Aar gl.

Nuv. Lid. har udviklet sig i Tilslutn. til Menopausen med Oppustethed i Maven, Træthed over Lænderne, Hjtb., Søvnløshed. Græder let.

Obj.: Næsten overalt Ømhed af Muskulat. samt ved Foldning af Huden. Ellers intet abn.

Under Oph. talrige Klager, Træth., Hvp., Stivh. i Nakken, Brænden i Halsen, Ømhed i Brystet, Hjtb., Lamhed i Hænderne, Kulde og Følelsesløshed i Benene. Pt. er sygdomsoptaget, stærkt udmalende sine Sympt. Ingen særlig depressiv Forstemning.

Pt. er i de flg. 6 Aar ialt indl. yderligere 5 Gg. paa *K. H. VI*, nemlig *27/10—22/11 1924, 27/7—6/9 1925, 18/3—17/4 1926, 20/8—12/9 1928 og 8/4—6/5 1930:* Diagn. som ovenfor. Endvidere 1 G. paa *Balders Hosp., 7/3—12/6 1925, Diagn.: Nervosismus,* samt 1 G. paa *S. H. H., 17/4—23/5 1926, Diagn.: Hysteria.* Tilst. er under alle Oph. nogenl. ens. Pt. er fuld af talrige Fornem. og Klager, Hvp., Svh., kvælende Fornem. i Halsen, ubestemte Sm. i Ryg, Bryst og Underl., Brænden i Hofteleddene, Stivh. i Knæene etc., etc. Hun er yderst sygdomsoptaget og symptombeskrivende. Er pirrelig, let fornærmet, stemningsskiftende, pjattet, snaksom, opgivende, hulkende.

Den legeml. Unders. viser udover Varicer paa U. E. intet abn. En enkelt Gang dog et zosterlign. Udslet i h. trig. Scarpae. Aug. 28 har Pt. dobbeltsidig Conjunctivitis med let Keratitis paa v. Side.

25/4 1930. Spv.: Cell. 2/3, Gl. 0, Alb. 7—8. W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Mellem Hospitalsoph. er Tilst. efter Fam.s Oplysn. ikke væsentlig bedre. Pt. kan kun delvis passe Huset, maa have fremmed Hjælp.

Socialhjælpers Journ. 16/11 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme ind og tale med Lægen. Hun er meget optaget af sine Sympt. og Fornem. Hun fortæller, at naar der sker noget udover det sædvanlige, »noget der angaar hendes Sjæleliv«, kommer h. Arm til at ryste, saa hun slet ikke kan bruge den, »den bliver som lammet«.

Pt. boer nu sammen med en gl. Dame, med hvem hun deler en moderne 2-Værelseslejlighed. Pt. hjælper af og til den gl. og laver saaledes næsten altid Mad til dem begge to.

Katamnese 29/11 1937. Pt. møder efter Tilsig. Som Supplement til ovenstaaende om fam. Disp. opl. hun, at hendes Søster 1930 har været indl. Frb. Hosp. Afd. D (28/10—12/11 1930, Diagn.: Depr. psykogen. Altid været meget nervøs. Depr. sidste 2 Mdr., vansk. ægteskab. Forh.).

Angiver, at hun ogsaa selv altid har været meget nervøs, letskræmt, har lidt meget af Mareridt og angstfyldte Drømme. Har altid været labil i emotionel Henseende, let til Graad, kunde som ung faa voldsomme Grædeture, naar noget gik hende

imod. Let at saare, let at drille. Paa Spm. om Opfarenhed svarer hun, at hun nok har kunnet »give Besked«.

Under et Oph. paa Rekreationshj. mellem 1. og 2. Indl. paa K. H. VI sagde Forstanderinden til hende, at hun skabede sig. Hun fik da et Anf. med Trækninger særlig i h. Arm. Dette var det første Anf. af denne Art; hun har siden haft gentagne lign. Anf.

1932 blev Pt. sep. fra Manden efter 30 Aars Ægteskab. Som Aarsag angiver hun »Gemytternes Uoverensstem.«; hun kunde ikke enes med Manden og 2 voksne Sønner, som var arbejdsløse og boede hjemme. Hun har siden boet for sig selv, i den senere Tid sammen med ovennævnte ældre Dame. Har levet af Tilskud fra Manden samt I. R.

Siden 1930 er Tilst. langsomt blevet bedre, særlig efter at hun er kommet til at bo alene. Om sin Arbejdsevne opl. hun, at hun kan lave Mad og gøre lettere Husgerning; har Hjælp til det grovere.

Pt. er uhyre loquax, fortæller med alle mulige Detailler om sin Sygd. og sine Sympt. Er selvmedlidende, forurettet, lægger for en stor Del Skylden for sin Sygdom over paa andre. Ingen Stemningsanomali. Ingen senile Træk.

Somatisk. Astenisk Habitus. Lille, spinkel, smalt, aflangt Ansigt, smalle relativt lange Hænder.

Af *Invalideforsikringsrettens Akter* fremgaar, at Pt. har faaet tilkendt Rente 25/1 1927. Retslægens Diagn.: Hystero-hypochondria. Invaliditeten blev erkendt af forbigaaende Natur, da man skønnede en Sammenhæng med Klimakt. Flere efterfølg. Kontrolundersøg. har dog ikke givet tilstrækkelige Holdepunkter for Unddragelse af Renten.

Sygehistorie Nr. 11.

F. 1878. Frask. Husbestyrerinde.

K. H. VI 17/12—30/12 1927. J. Nr. 1916/27. Diagn.: Nervosismus depressivus, Climacterium.

Pt.s Søn indl. K. H. VI 3/2—26/2 1934: Psykosis man. depr. — S. H. H. 26/2—27/4 1934: Psykosis man. depr., inferioritas ment. (Senere Tilføj. til Journ.).

Menses fra 12-Aarsald. 2 nat. Fødsler. Menses indfinder sig nu kun svagt hver 2.—3. Md.

Pt. havde svært ved at følge med i Skolen. Har 2 Gg. ligget paa Hosp. for »daarlige Nerver« (nærmere ikke opl.).

Pt. forkl., at hun meget ofte var i Strid med Manden under Ægteskabet, der er opløst for 5 Aar siden; han og andre hævdede, at hun var sindssyg. Hun havde ham mistænkt for Voldtægt over for hans egen Datter af et tidl. Ægteskab. Efter Skilsmissen fik hun Plads som Husbestyrerinde hos en enlig Mand; da hun talte om at skifte Plads, skal han have sagt, at de skulde være sammen, og at han vilde dræbe hende og sig selv, hvis hun tænkte paa at forlade ham.

I al denne Tid har hun været deprim. og har grublet over sine Forhold, har haft Hvp., følt sig træt og sløj. Siger, at enten maa han ell. hun være tosset; han skal tidl. have haft Delirium.

Noget stille, depressiv, med Taarer i Øjnene. Klager over Fornem. rundt omkring, særlig Snurren i Hænderne.

Faar Besøg af den omtalte Mand, med hvem hun synes at forlige sig.

K. H. VI 14/2—20/2 1928. Det er stadig galt med Manden, hun styrer Hus for, han er drikfældig og er Kæreste med en anden Kvinde i Ejendommen. Pt. henvendte sig i Dag til Distriktsforst., der tilraadede hende et Hosp.oph.

Under Oph. frembyder hun intet særligt i psykisk Henseende; udskr. efter Ønske.

A. H. 6/5—3/6 1929. Diagn.: Adipositas m. gr., Nervositas. En Søster død for 1 Aar siden af Sindssygd.

Har været nervøs lige fra 18-Aarsald.

Menses de sidste Aar urglm., sparsomme.

Ved Indl. og under Oph. fuld af Klager, Nervøsitet, Træth., Hvp., Svh., Dyspnoe, Hjtb., Paræsth. hist og her. Beklager sig yderligere over, at der ikke bliver regnet med hendes Angiv.

Udskrives efter Ønske.

K. H. VI 10/4—2/5 1930. Væsentlig samme Klager som ovenfor. Menses sidst for 7 Mdr. siden.

Obj.: Udtalt Adipositas. Iøvrigt intet abn.

Under Oph. rolig, dvask, energiløs. Er stadig hos den drikfældige Mand, som hun stærkt beklager sig over, men alligevel ved Udskrivn. tager tilbage til.

K. H. VI 21/7—18/8 1931. Angiver, at »Manden« nu vil forgive hende. Han fylder Pulvere i alt, hvad hun spiser, saa hun bliver tyk og oppustet, nervøs og opfarende. Giften slaar ud paa hende, saa hun faar Kløe i hele Kroppen, Uro i Benene. Samlivet mellem dem perverst (C. in ore).

Udover Giftforestill. intet psykotisk, spec. ikke i paran. Retning. Stemningen ikke udpræget, en enkelt Gang noget fjantet, ellers neutral.

Overfl. til

A. H. 18/8 1931—23/4 1933. Diagn.: Paranoia, Nervosismus, Climacterium, Adipositas. Det meste af Tiden oph. Pt. sig paa Plejeafd. Har noget svært ved at komme ud af det med de andre Husfæller, er kværulerende, umedgørlig. Paastaar, de driller og chikanerer hende, kommer Kløpulver i hendes Seng, roder i hendes Skuffer. Hendes Udtalelser gør mere Indtryk af Kværuleren end af egentl. paran. Vrangforest.; ingen Hall.

Da hun tilsidst bliver groft udskæld. over for Sygepl. og truer hende paa Livet, overfl. hun paany til

K. H. VI 23/4—30/5 1933. Ogsaa her kværulerende. Klager over Paræsth. i O. E. samt pludselige Ryk i Maven, som medfører Angst. Overfl. til

S. H. H. 30/5—5/8 1933. Diagn.: Nervosismus, Depressiones.

Noget træt, hypochonder, mismodig; falder iøvrigt godt til Ro. Tilbageflyttes til

A. H. 3/8—5/9 1933. Her hurtig paany vanskelig, kværulerende, aggressiv. Overflyttes til

K. H. VI 5/9—26/9 1933, og videre til *S. H. H. 26/9 1933—24/9 1934.* Er kværulerende, muggen, tvær, gør Ophævelser over Smaating. Undviger tilsidst fra Hosp.

De flg. 2 Aar tilbringer Pt. overvejende paa *A. H.*, nemlig *9/10 1934—30/8 1935, 14/11—26/12 1935, 27/6—26/7 1936, 18/9—26/9 1936.* Ogsaa under disse Ophold kan hun være uligevægtig, opfarende, kværulerende, selvhenførende, har utallige Fornem., der accent. efterh. som man udspørger om dem. Alt i alt er hun dog mere fredsommelig og omgængelig end tidl., røber ingen Vrangforestill., ingen Hall., Stemningen nogenl. neutral. Hun er inferiør i intellektuel Henseende. Den omtalte Mand boer hun stadig sammen med, hun beklager sig fremdeles over ham, men gifter sig dog tilsidst med ham Jan. 36.

Til Pt.s Adipositas slutter sig efterh. Arthroitis i Fod- og Knæled, hypertensio art., myodegen. cordis. Denne sidste Lid. medfører Pt.s *Død 10/10 1936;* Pt. dør hjemme, godt 2 Uger efter sidste Udskr. fra A. H. (Dødsattestens Dødsaarsag: myodegen. cordis).

Sygehistorie Nr. 12.

F. 1888. G. m. Snedkerm.

K. H. VI 26/8—28/9 1926. J. Nr. 1395/26. Diagn.: Nervosismus. Obs. f. climact. præcox.

En Moster meget nervøs.

D. af Mejeriejer i Husum. Gaaet i Skole der, været i Hj. til Ægteskabet 24 Aar gl.

For 2 Aar siden paa B. B. H. Afd. A (27/7—12/8 1924. Diagn.: append. ac., Operat. laparotomia c. appendectomia. Expl.: Intet sikkert. Ovarierne ikke inspicerede under Operat.).

Menses fra 12-Aarsald., rglm., sidst dog til Stede for 2 Mdr. siden; aldrig gravid. Den sidste Md. en Del Hedestign.

Sidste 4—5 Aar nervøs, let paavirkelig, irritabel, pirrelig, græder over ingenting, hyppigt pludselige Stemningssvingninger fra den ene Yderlighed til den anden. Lider af ubestemt Angstfølelse, sover daarligt, ofte Mareridt. Klager over Træthed og Sm. af sviende Karakter langs Rygsøjlen.

Obj.: Nogen adipositas. Ellers intet abn.

Under Oph. nogen indre Uro og Instabilitet, snart trist, snart lidt forceret.

Socialhjælpers Journ. 5/7 1937. Besøger Pt. Hun vil helst have, at Lægen kommer til hende. Boer i et nydeligt, lille, straatækt Hus i Husum, hvortil hører en velholdt Have med mange Grøntsager og Blomster. Stuerne er propre og ordentlige.

Katamnese 10/8 1937. Man besøger Pt. i Hj. Hun forkl., at hun har været nervøs lige fra Barndommen, »Mor siger, jeg har altid været sær«. Altid letskræmt, mørkeræd, let til Taarer. Er nærtagende, faar »et helt Shock«, naar noget gaar hende imod; kommer til at ryste ved ringe ydre Foranledn. Er følsom, let paavirkelig. I bedst Humør, naar hun er sammen med andre, bliver da livlig, næsten overgiven.

Mensesurglm. beg. under Oph. paa K. H. VI. De har siden været svage med flere Mdr.s Mellemrum, sidst Dec. 36. Menses har altid været ledsaget af depressiv Forstemning med stærke molimina i Form af Underlivssm., saa Pt. har maattet holde Sengen.

Pt. har stort set haft det daarligt lige siden Udskr. fra K. H. Hendes Tilst. er ret svingende. En Md.s Tid kan hun have det godt, sjældent længere. Saa kommer Perioder med daarligt Humør, dels fremkaldt af ydre Forhold, idet Pt. er meget nærtagende, dels kan det daarlige Humør efter Pt.s Mening komme umotiv. Hun bliver bedrøvet, græder meget, ser sort paa alt, alt kunde være bedre. Ingen Selvbebrejdelser ell. Ringhedsforest. Det daarlige Humør varer en Uges Tid.

Ved større Modgang kan hun som nævnt faa et helt Shock, f. Ex. ved Faderens Død. Faar da sin »Ischias« ɔ) Sm. i Ryggen, Benene bliver »lammede«, maa ligge i flere Mdr.

Er meget lydfølsom. Bruger altid Sovemidler, kan ellers ikke sove, bliver angst, faar Globulusfornem.

I sine bedre Perioder passer hun selv Hjemmet, har Hjælp til det grovere.

Pt. gør et noget psykoinfantilt Indtryk. Udtaler sig villigt og ret livligt. Ingen Stemningsanomali.

Somatisk. Ret svær, overvejende pykniske Træk.

b) Anangkastiske Tilfælde.

Sygehistorie Nr. 13.

F. 1882. Ug. Bryggeriarbejderske.

K. H. VI 11/1—13/2 1924. J. Nr. 243/24. Diagn.: Depressiv Konstitution med anangkastiske Tilfælde.

F. i Kbhvn., D. af Arbsmd. Huslige Pladser. De sidste 18 Aar Bryggeriarbejderske.

Menses fra 18-Aarsald. Under Menses som Regel depressiv forstemt, vil helst være alene, ikke tale. 1 nat. Part 1918. Menses den senere Tid urglm., mindre stærke.

Siden Barnets Fødsel har Pt. af og til kunnet faa den Tanke, at hun skal slaa Barnet ihjel ell. gøre det andet ondt. Som Ex. angiver hun, at hun, naar hun gaar sammen med Barnet ved noget Vand, kan faa den Tanke, at hun skal skubbe Drengen i Vandet. Er meget bedrøvet over, at hun kan faa saadanne Tanker, da hun holder meget af sit Barn.

I den sidste Maaned har disse Tanker været mere udtalt, hun har været angst for at komme til at gøre en Ulykke paa Barnet. Har følt sig nervøs, deprim., haft let til Graad. Har sovet daarligt.

Obj.: Ret korpulent. Intet abn.

Under Oph. lettere deprim., noget stille, trykket, ingen større Hæmning, lidt Graad nu og da. Ingen Angst. Ingen Tvangstanker paa Hosp. Efterh. friere, Stemningen lysere.

Socialhjælpers Journ. 6/8 1937. Besøger Pt. Er villig til at lade sig undersøge, men vil helst, at Lægen kommer til hende.

Katamnese 17/9 1937. Pt. besøges i Hj. Hvad event. Disp. angaar, forkl. hun, at Faderen var fordrukken. Forh. i Hj. var ulykkelige, Moderen skal have truet med at styrte sig i en Brønd. — Pt.s Søn er nervøs, kommer let til at ryste, lider endnu, 20 Aar gl., af enuresis noct. Han har Tilbøjelighed til altid at blinke med Øjnene.

Pt. har selv altid været nærtag., blød af Sind, let til Taarer, ængstelig, letskræmt, mørkeræd. Hun har aldrig kunnet være rigtig glad, gik som ung aldrig ud og morede sig. Har altid gerne villet slutte Kontakt med andre, men har ikke kunnet.

Pt.s Tvangstanker er som nævnt opstaaet i Tilslutn. til Barnets Fødsel. Faderen var en Mand, hun arb. sammen med paa Bryggeriet, og som hun holdt overordentlig meget af. Han svigtede hende, da hun skulde have Barnet, »jeg led forfærdeligt, da jeg gik med Barnet og saa ham hver Dag«. Hun benægter at have tænkt paa at aflive sig ell. Fosfret under Svangerskabet. Hun har altid elsket Barnet over alle Grænser, vil ofre alt for ham. Netop derfor har hun altid været saa ulykkelig over sine Tvangstanker, »jeg kan ikke forstaa, hvorfor jeg skal straffes saa haardt«. Tvangstankerne optraadte første Gang, medens hun en Dag var ude at køre med Barnet kort efter Fødslen, hun kom over Knippelsbro, og »jeg styrtede over Broen« af Frygt for at give efter for de Impulser til at kaste Barnet i Vandet, hun pludselig fik. De infanticide Tvangstanker har formet sig paa meget forsk. Maade; medens Barnet laa i Vuggen, og hun f. Ex. stod og strøg, følte hun Tilskynd. til at kaste Strygejernet i Hvdt. paa Barnet. Hun har altid været bange for Knive og Økser.

I Klimakt. var Tilstanden særlig daarlig, hun græd meget, følte sig urolig, ængstelig, var plaget af Tvangstanker. Menopausen indtraadte definitivt i 48-Aarsald. (1930). Der er nok efter denne Tid faldet mere Ro over hende; men Tvangstankerne har ingenlunde forladt hende. Nu former de sig f. Ex. saadan, at hun om Morgenen, naar hun har varmet Vand, faar den Tanke, at hun skal gaa ind og kaste det i Hvdt. paa Sønnen. Hendes Tvangstanker er altid gaaet i Retning af at tilføje Sønnen Skade, har aldrig haft nogen anden Udformning. Hun har aldrig i mindste Maade realiseret Tankerne. Forholdet til Sønnen er det bedste, han boer stadig hos hende, hun er fuld af Lovord over ham. Han er Bud. Hun selv arbejder stadig paa Bryggeri, hvor hun skyller Flasker.

Pt. græder ved Omtalen af sine Tvangstanker, synes ret forpint af dem. Det letter hende øjensynlig at faa talt ud om dem, hvad hun ellers ikke har Lejlighed til. Hun gør et tungt, let depressivt Indtryk. Er iøvrigt nat. i psykisk Henseende.

Somatisk. Svær, ret kraftig Skikkelse. Pykniske Ansigtstræk.

c) Hysteriske Tilstande.

Sygehistorie Nr. 14.

F. 1879. G. m. Bud.

K. H. VI 14/2—15/4 1923. J. Nr. 676/23. Diagn.: Psykogen Diatese (m. hysteriske Manifestationer). Klimakterium med depressiv Accentuation.

Moder nervøs, led af »Krampetilfælde«, formentlig funktionelle. En Moster meget nervøs.

F. i Kbhvn., D. af Portner. Efter Konfirm. lært Syning. Gift 23 Aar gl. Ogsaa efter Ægteskabet beskæftiget med Syning, senere Kontorrengøring.

2 Aar gl. Fraktur af v. Albu; dette Led har siden været ankylotisk. Led som Barn af enuresis nocturna.

Pt. har tidl. ligget 2 Gg. her paa Afd.

1) 24/1—27/3 1902. Diagn. Monoplegia brachialis hysterica. Kunde ikke bevæge v. Arm i Skulder-, Albu- eller Haandled. Udviklet i Tilslutning til en hævet Forlovelse. Ved Udskr. fri Bevægelighed i Haand- og Skulderled; Albuleddet som nævnt ankylotisk.

2) 1/3—23/3 1905, Diagn.: Hysteria. Klagede over Sm. i v. Scapulærreg. Der fandtes stærk Hyperæsthesi og -algesi svarende til v. reg. infraspin. Mulig Aarsag: Mandens Arbejdsløshed. (G. 1903). —

Menses fra 14-Aarsald. 4 nat. Fødsler. Menses de sidste 2 Aar urglm., stærkere end tidl.

De sidste 12—15 Aar Anf. af Besvimelser, som gerne varer 10 Min. og efter kortere Opvaagnen efterfølges af »naturlig« Søvn et Par Timer. Ingen Tgb. eller involontær Fæcesafg., derimod kan der være Urinafgang. Ingen Kramper. Anf. optræder med Mdr.s Mlr. Kommer gerne pludselig; hun naar dog gerne at gribe for sig. Anf. optræder som oftest, naar noget gaar hende imod.

Pt. har nu været sengeliggende siden et Anf. for 4 Uger siden. I Gaar atter et Anf., efter at Pt. havde faaet en sørgelig Meddelelse. Derefter Indl.

Obj.: Maximal udviklet Adipositas.

Delvis Ankylose af v. Albuled i retvinklet flekteret Stilling. V. Arm spinklere og kortere end h.

Abd. meget fedt. Der findes et knytnævestort Ventralhernie ml. mm. recti over umbilic.; det kommer frem, naar Pt. rejser sig op.

Let Skuren i bg. Knæled.

Under Oph. en Del sygdomsoptaget og klagende, har Hvp., Sm. i Ryggen, Spænden i Epigastr., Sm. i Benene etc. Nogen depressiv Forstemning. Ingen Anf. under Oph. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journal. 16/7 1937. Besøger Pt. Efter en længere Konference mellem hende og Manden, hvor Manden tilsidst siger, at kan hun hjælpe »Videnskaben«, bør hun jo gøre det, indvilliger hun tilsidst i at lade sig undersøge af Lægen. Derefter er hun meget villig til at fortælle om sine forsk. Hosp.oph., fortæller om, hvordan Professoren under 1. Oph. brugte hende til »Hypnose og Fremvisning«.

Fam. boer i en god, lys Lejlighed i en pæn Ejendom. Jeg bliver vist ind i Dagligstuen, der er som en Møbelhandlers Vindue. Blanktpolerede Mahognimøbler uden et Støvgran, Bøger i Pragtbind i Reolen. Et Kik ind i Spisestuen aabenbarer noget gsk. andet: et umaadelig sjusket og ikke særlig propert Frokostbord. Pt. selv og Manden er meget uordentlige i Paaklædningen.

Katamnese 5/8 1937. Pt. møder efter Tilsig. Har altid været stemningslabil og reaktiv. Har altid holdt meget af Arb. Trods den ankylotiske v. Arm har hun arbejdet meget med sine Hænder, har som nævnt i mange Aar haft Rengøringsarb. ved Siden af at passe Hjem og 4 Børn. Sexuelt vil hun altid have været ret frigid, har

kun yderst sjældent følt noget i Retning af sexuel Tilfredsstillelse. Ingen Opblussen i Klimakt.

Menopausen indtraadte umiddelbart efter ovennævnte Hosp.indl. I nogle Aar omkring Menstruationens Ophør var hun meget træt, led af Hvp., var stemningsuligevægtig, irritabel. 2 Aar før Indl. havde hun en 5 Dg. varende Dvaletilstand med efterfølgende Amnesi. Et Par Aar efter Udskr. bedredes Tilstanden, hun genvandt sin Arbejdsevne og erklærer, at hun siden har befundet sig endog bedre end før Klimakt. Besvimelsestilfældene aftog kendeligt efter Klimakt. og har slet ikke været til Stede i de sidste 3 Aar. Dog har hun stadig haft en Del nervøse Klager og har jævnlig maattet søge Nervelæge.

Pt. passer sit Hjem selv (4 Værelser, 4 voksne), har stadig det omtalte Rengøringsarb., dog nu væsentlig som Inspektrice.

Hun er ret loquax, omstændeligt beskrivende sine Sygdomstilfælde med let dramatisk Sving, husker Dato for Hosp.indl. Virker noget stemningslabil, faar Taarer i Øjnene ved Omtalen af en Søn, der har klaret sig mindre godt.

Somatisk. Overordentlig fed. V. 117 kg, Højde 164 cm, Brystbredde 31 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: + 0,6.

Man har forespurgt *Pt.s Læge* (prakt. Neurolog), der meddeler: »Hun er stedse præget af sin psykiske Konstitution, loquax, reaktiv, ikke uden en vis Følelse af eget Værd, »kan ikke undværes hjemme«, er uundværlig paa Kontoret, hvor ogsaa Manden er ansat (Sagførerkontor), maa ordne Paaklædningsspørgsmaalet for den gl. Sagfører (Ungkarl). Har i det hele taget et sympatisk Præg af honnet Ambition. Er en omhyggelig Mor for sine Børn. Har altid et eller andet Symptom af hysteriform Farve, Hvp., Svh., Oppression, Dysuri, Sm. i Knæene, Hedefølelse, Palpit., Myalgier, Tilløb til Collaps o. s. v. Men glemmes maa det ikke, at Symptomerne for det meste kan forklares ud fra hendes Adipositas, Dilatatio cordis, Arthroit. def. gen. dupl. For et Par Aar siden Pyelitis. Blodtryk: 150/80—200/90. Mine Diagn. er derfor: Nervøs-hysterisk Konstitution, Aggravatio in climacterio, Adipositas, Hypertensio, Dilat. cordis, Seq. fract. cubit. sin., Arthroit. def. gen. dupl«.

Sygehistorie Nr. 15.

F. 1871. G. m. Sporvejsfunktionær.

K. H. VI 21/8—11/10 1923. J. Nr. 1848/23. Diagn.: Psykogent Temperament accent. m. Klimakterium.

Fader død ved Suicid. Faster indl. 63 Aar gl. paa S. H. H. (15/4 03—† 11/1 18. Depressiv Psykose med senere Gnavenhed og Demens). En Broder død ved Suicid. En anden Broder har ligget paa Sshosp. (Nærmere kan ikke opl.).

Pt. har en Gang tidl. været indlagt her paa Afd., nemlig 22/3—5/7 1915, Diagn.: Hysteria, Lues. Pt. klagede over ubestemte Sm. over Lænderne straalende ned i Benene. Angav at lide af Anf., under hvilke hun knap kunde slæbe sig af Sted. Anf. kom mest, naar hun blev bevæget. Manden opl., at Pt. i den senere Tid var blevet irritabel, umedgørlig, særlig i Menstruationsperioderne. Paa Afd. svingende af Stemning, fornærmet over Ubetydeligheder, let i Klammeri med Medptt. Gangen udtalt funktionelt præget, slæbende, til Tider gsk. nat. Intet neurol. abn. W. R. (Bl.): 40.100. Spv.: Celler 2/3, Gl. 0, Alb. 10, W. R.: ÷. —

Menses fra 14-Aarsald. 2 Fødsler. Blødningerne den senere Tid kraftigere.

Ovennævnte Broder, der har begaaet Suicid., blev begravet for 5 Dg. siden. Siden har Pt. atter haft »Anf.«, har ikke kunnet gaa, har været sengeliggende. Har jævnlig haft disse Anf. siden sidste Udskr., dog kun naar hun bliver træt og navnlig omkring Menses.

Obj.: Intet abn.

Spv.: Celler 13/3 + ca. 3500/3 Erythroc., Gl. 0, Alb. 9. W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Pt. er loquax, sygdomsoptaget, stemningssvingende, kommer let til at le, let til at græde. Barnlig og affekteret af Væsen. Udskr. til

S. H. H. 11/10 1923—16/1 1924. Diagn.: Depr. ment. (?). Pt.s Gang er her meget skiftende, snart gaar hun med slæbende Skridt, snart nat. Hun opl., at Ganglid. har bestaaet siden sidste Part. for 10 Aar siden, den optræder periodisk i Tilslutn. til legemlig Træth. og emotionelle Indtryk. Da hun kom hjem fra Broderens Begravelse, sank hun helt sammen, havde et Anf. med Graad og Latter og Kasten sig hid og did.

Pt. er under Oph. klar, orient., ikke hall. En enkelt Dag er hun dog grædende, underlig stiv og stirrende, fortæller hemmelighedsfuldt, at »der laa noget underligt paa Gulvet, noget hvidt, og der var en underlig Lugt — — noget bedøvende«. Siden ingen lign. Tilf.

K. H. VI 30/7—24/8 1926. J. Nr. 1264/26. Diagn.: Erethismus emotionalis (hysteriformis). Manden opl.: Allerede paa Hjemrejsen fra S. H. H. fik Pt. et Anf. af Arrigskab og skældte Manden ud. Har siden til Stadighed været meget uligevægtig, ofte skændt paa Børnene uden Grund, har nu tilsidst truet med at øve Vold imod dem. Har stadig sine Anf. med slæbende Gang.

Pt. forkl., at Manden og Børnene holder sammen og gør hende Livet surt, men hun vil ikke trædes paa, hun er ogsaa et Menneske, og hun har alle Dg. bestræbt sig for at passe Hj. til Mandens Tilfredshed.

Menses ikke til Stede sidste ½ Aar.

Under Oph. nogenl. stilfærdig, holder dog af at udbrede sig vidtløftigt om sine ægteskabelige Vanskeligh., taler sig let op i Pathos.

S. H. H. 24/8 1926—27/12 1927. Gangforstyrr. som tidl. Naar hun gaar omkring, kan hun pludselig sige: »Saa, nu kom Shocket«, og saa kan hun ikke slæbe sig af Sted mere. Efter en kortere Stunds Forløb glemmer hun »Tilf.« og gaar atter helt godt.

Efterh. bedres Tilst., Pt. bliver ligevægtig, omgængelig, arb. i Køkkenet, er flink til Arb.

Socialhjælpers Journ. 1/10 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne lade sig undersøge. Hj. pænt og ordentligt.

Katamnese 8/11 1937. Pt. møder efter Tilsig.

Pt. er født i Kbhvn., D. af Gæstgiver. Alm. Skolegang. Efter Konfirm. huslige Pladser. Forsøgte Sygepleje, var 2 Mdr. Elev paa K. H., men maatte opgive det, Arb. var for strengt, hun blev nervøs, da alvorlige Sygdomstilf. gjorde for stort Indtryk paa hende, hun besvimede. Derefter atter huslige Pladser til Ægtesk. 1908. Hun havde ca. 10 Aar tidl. været forlovet med samme Mand, men hævede Forlovelsen, fordi han skulde have et Barn med en anden. Traf ham igen 10 Aar senere, hvorefter de enedes om Ægteskab. Ægteskabet har dog aldrig været godt. Hun mener, at Manden ogsaa i Ægteskabet har været hende utro; men hun indrømmer, at hun mangler mere sikre Beviser. Manden har altid taget sig meget af Børnene; derved mener hun, at han har tilsidesat hende over for Børnene og taget dem fra hende. Hun har flere Gange tænkt paa Separat., men er dog forblevet hos Manden, tilsynelad. af rent økonom. Hensyn. Børnene, 2 Døtre, der nu er gifte, har ogsaa været hende en Skuffelse, de tager for lidt Hensyn til hende.

Pt. indrømmer, at hun altid har haft et opfarende Temperament, hidsig, skal sige sin Mening, skal have Luft. Ikke indesluttet, befinder sig bedst mellem andre. Benægter endogene Stemningssvingn. Altid været noget ængstelig.

Pt.s Anf. kom 1. Gang i Tilslutn. til 2. Barns Fødsel (sv. til 1. Indl. K. H. VI). Dernæst optraadte de særlig i Aarene omkring Klimakt. Derefter er de ophørt. Efter sidste Udskr. fra S. H. H. har hun haft 1 Anf. kort efter Udskr. Hun har det nu

betydelig bedre, end hun tidl. har haft det, og hvis hun levede under helt godt Forh. (hun hentyder hermed til Manden), vilde hun have det helt godt. Hun passer selv Hj. uden Hjælp.

Pt. er under Samtalen ligevægtig, gør et psykisk nat. Indtryk. Ingen Tegn paa beg. senil Involution.

Somatisk. Velkonserveret. Pyknisk, 5-kantet Ansigtsform, ret brede, kraftige Træk. Tæt, firskaaren, fyldig Truncus. Extr. relativt spinkle, særlig Haandled og Ankler, V. 81,5 kg, H. 154 cm. Brystbredde 29 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,82.

Sygehistorie Nr. 16.

F. 1873. G. m. Lagerarb.

K. H. VI 2/10—2/11 1927. J. Nr. 1805/27. (Ingen Diagn. anført.).

Menses fra 16-Aarsald. Rglm., ophørte pludseligt for 2 Aar siden. Aldrig gravid.

Manden opl.: For 8 Aar siden lign. Anf. som nu, de svandt efter ½ Aars Forløb.

Sidste 8 Mdr. »Kvælningsanf.«. Disse kommer pludseligt. Pt. kan ikke synke ell. tale, kan »ikke komme af med Vejret«. Bliver angst, tror, hun skal dø. Anf. varer ½—3 T. Er kommet næsten dgl.

Obj.: Intet abn.

W. R. (Bl.): ÷. Blodtryk: 165/75.

Under Oph. klagende over Lamhedsfølelse i Halsen med Lufthunger. Ordrigt beskrivende sine Tilf. Noget sødladen. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 9/11 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Pt. (nu Enke) beboer en lille 2-Værelseslejlighed, der er hyggeligt, rent og ordentligt. Hun er meget talende, meget gæstfri og hjertelig; kalder mig »lille Skat«, taler meget om »den gode Gud og den kære Jesus«, er tilsynelad. meget relig. optaget. »Det er udelukkende den gode Guds Skyld, at jeg blev rask, for Hospitalsoph. hjalp da ikke Spor«.

Katamnese 15/11 1937. Pt. møder efter Tilsig.

Pt.s Søster har i 1930 ligget paa Oringe (4/9—8/12 1930. Diagn.: Klimakt. Melankoli. Var deprim., blev indl. efter Hængningsforsøg. Var hørelseshall., havde vage Paavirkningsideer og Vrangforestillinger, blev filmet, hørte sine Tanker i Radioen. Bedret ved Udskr.).

Pt. er født og opdraget paa Landet, Faderen Landarb. Efter Konfirm. ud at tjene, flere Aar, indtil 6, i sine Pladser. Gift 1907, Enke 1931. Lever nu af Enkepension, 50 Kr. mdl., har et Par Steder, hvor hun et Par Gg. om Ugen gør rent.

Har altid været stille, tilbagehold., ikke kommet sammen med ret mange. Nærtagende, følsom overfor, hvad andre Mennesker har kunnet sige til ell. om hende, ikke i Stand til at tage Kampen op, »jeg lukker min Dør og gaar«.

De i Journ. omtalte Anf. 8 Aar før Indl. kom, medens Pt. under Influenzaepid. 1919 passede en syg Fam., samtidig med at hun passede sit eget Hjem. Anf. bestod i universel Rysten med Sved, Angst, Sm. ind under Hjertet. Havde ialt 7—8 Anf. i denne Periode.

Menses ophørte i 51-Aarsald. (1924). Samtidig beg. den nervøse Lid., der medførte Hosp.indl. Sygd. varede ca. 4 Aar. Anf. som beskr.; de kom dels tilsynelad. umotiv., dels foraarsaget af ydre Forh. (Ex. en Begrv.). Pt. følte sig tillige nervøs, rastløs, havde svært ved at overkomme sit Arb., led af Hvp., Svh., Globulusfornem., sov daarligt. Karakteriserer i det hele Perioden som »en frygtelig Tid at komme igennem«; led ofte af »en forfærdelig Angst«. Var mere følsom og nærtag. end ellers, siger om Modgang: »Det kunde knuge mig«.

Efter 4 Aars Forløb svandt Sympt., Pt. har siden befundet sig vel, d. v. s. som før Klim. Mandens Død tog hun sig meget nær, det første Aar efter var »frygteligt«.

Dette Traume har dog næppe givet Anledning til Udsving ud over det fysiologiske, og Pt. befinder sig nu fuldst. vel.

Pt. fortæller gerne om sine Forh. Hun er ret sødladen i sine Udtryk, betegner Manden »min kære Mand« hver Gang, hun omtaler ham. Taler ogsaa om »den kære Gud«, der har hjulpet hende Gang paa Gang. Virker særlig paa det religiøse Omraade noget naiv og barnlig. Næppe nogen Intelligensdefekt. Ingen Tegn paa beg. senil Involution.

Somatisk. Spinkel, Ansigt smalt og spidst. H. 154 cm, V. 60 kg, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 18 cm. Index Strømgren: ÷ 0,6.

Sygehistorie Nr. 17.

F. 1878. G. m. Maskinarb.

K. H. VI 28/3—9/4 1923. J. Nr. 673/23. Diagn.: Psykogen Depression. Hysteriforme Tilfælde.

En Søster opfarende, meget vansk. at omgaas. En Halvsøster hypochonder.

F. og opvokset paa Landet, D. af Husm. Efter Konfirm. Husass. Gift 28 Aar gl. 4 Fødsler, sidst for 7 Aar siden. Menses har i nogen Tid været urglm.

Pt. har tidl. ligget 2 Gg. paa Afd.

1) 16/5—23/6 1907. Diagn.: Puerperalpsykose (let exalteret Forvirring med hysteriformt Præg). Aldrig tidl. gravid. Denne Graviditet forløbet normalt. For 4 Dg. siden Partus (Tangforløsning). Efter Fødslen Velbef. Der kan intet oplyses om Feber.

Manden opl., at Pt. i Gaar beg. at blive underlig af Væsen, snakkede om, at Barnet var forbyttet.

Pt. er ved Indl. rolig, orient., taler om, at hun er kommet til at sige forsk. Ting, som hun slet ikke vil sige. Har i Hj. været synshall. (Fugle i Soveværelset), ingen Hørelseshall. Falder let hen i Graad, naar Talen kommer paa Mand og Barn.

Spinkel, noget anæmisk. Mammae ømme, spændte. Vaginalfloddet blodigt, ikke ildelugt. Tp. 38,1, P. 100.

De første Dg. moderat Tp.forh., Tp. falder langsomt, er fra ca. 1/6 norm. Barselsengen forløber nat. Psykisk er Pt. ogsaa nat., bef. sig vel, kommer op.

Lidt ind i Juni bliver hun lidt klynkende, synes, at Livm. synker ned, naar hun er oppe, vil gerne undersøges. Faar nogle Anf., under hvilke hun synes lidt ængstelig, piller, stritter med Hænderne, stønner, grimasserer, men er fuldst. klar. Et Anf. ved Stg. gør et lavet-dramatisk Indtryk. I de samme Dg. er hun let exalteret. Ved Udskr. nat. af Væsen.

2) 1/4—4/6 1916. Diagn.: Depr. ment. in gravidit. Hysteria. Gravid i 8. Md. Den sidste Tid kun kunnet spise lidt paa Grund af Trykken i Abd. Næsten ikke sovet i flere Nætter, til dels p. Gr. a. livlige Fosterbev. Har af og til i den sidste Tid og hvert Øjeblik i Dag haft smaa Anf. (1—2 Min.) af Forvirring, hvorunder hun har snakket »vildt«. Har vidst, hvad hun sagde, men dog ikke kunnet lade være. Har ikke været hall.

Obj.: Abd. ret stærkt fremdrevet med Venetegning, der strækker sig helt op paa Thorax. Ellers intet abn.

Pt. er en Del legemligt besværet. Let deprim. og grædende.

6/4 overfl. hun til Fødselsstift., da man mener, Fødslen er i Gang, men tilbagefl. 8/4, da det viste sig at være »blind Alarm«.

Efterh. synes Depr. at lette, man foreslaar Udskr. Derefter beg. Pt. at faa Anf., hvorunder hun vrøvler paa en drømmeagtig, delirerende Maade, græder, tysser paa sig selv: »Ti stille Fru G.«. Af og til et Par Ryk i Armene, griber sig til Halsen, siger med udvisket, harkende Stemme: »Jeg kan ikke tale«. Anf. kommer særlig under Stg.

Den 4/6 paany Veer, hvorefter Overfl. til Fødselsstift. —

Derefter Velbef., i Stand til at passe Hjem og Børn.

I de sidste 14 Dg. før nuv. Indl. har Pt. været i daarligt Humør, har mistet App., har følt sig træt og energiløs.

I Aftes fik Pt., da hun skulde i Seng, et Anf. af »Brystkrampe« og samtidig Talebesvær. Ikke bevidstløs, ingen Trækninger. Forud for Anf. vistnok Uoverensstem. med Manden.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Taler til at beg. med meget stammende, senere mere nat., indtil Talen atter falder paa hendes Talebesvær; der kommer da straks Stammen igen.

Obj.: Intet abn.

De første Dg. særlig ved Stg. hakkende, stammende Tale. Ingen Angst. Gør ikke noget dybere deprim. Indtryk, faar dog Taarer i Øjnene ved Stg., er ked af, at hun ikke kan passe Hj.

Retter sig ret hurtigt. Ved Udskr. nat. Tale, gsk. flink og velfornøjet.

Folkereg. opl., at Pt. er død 23/5 1931. Dødsattest opl., at Døden har fundet Sted paa B. B. H. Afd. D.

B. B. H. Afd. D. 17/5—† 23/5 1931. Diagn.: Cystopyelitis, Uræmia. Pt. indkommer i uræmisk Tilst. (Blodurinstof 142 mg %), er uklar, sløjer jævnt af indtil Mors. Sektion forbudt.

Katamnese 5/5 1938. Manden møder efter Tilsig. Kort efter Udskr. fik Pt. Lungebet., indl. Blegd.Hosp. (26/5—10/7 1923: Pneumonia lob. inf. dxt.). I de flg. Aar 2 Gg. »Gigtfeber«. Sengelig. p. Gr. a. Nyrelid. fra Jan. 31.

Siden Udskr. fra K. H. har Pt. ikke været helt rask. Det er dog vansk. at udrede, hvad der skyldes de legeml. Lid., og hvad der maa betegnes som mere primære psyk. Sympt. Pt. var til Stadigh. træt og sløj, kunde kun passe Huset ved en voksen Datters Hjælp. Daarligt Humør mener Manden dog ikke, hun led af, han synes heller ikke, hun var vanskelig at omgaaes, og de omtalte Anf. af »Brystkrampe« og Talebesvær synes han afgjort var sjældnere de senere Aar.

Pt. har altid været ret talende, let kunnet blive overstadig, har været paastaaelig, havde s. R. sin egen Mening. Vilde altid gøre Arb. selv, andre kunde aldrig gøre det godt nok.

Yderligere og mere indgaaende Oplysn. lykkes det ikke at faa. Manden mener, at Menstruat. ophørte omkring 1923.

Sygehistorie Nr. 18.

F. 1872. Enke, Syerske.

K. H. VI 4/12 1923—23/1 1924. J. Nr. 38/24. Diagn.: Nervosism. constitutionalis.

Fader død ved Suicid., var Syfilitiker, var blevet apoplektisk og fortvivlet herover. Moder forbig. sindssyg (S. H. H. J. Nr. 2604, Psykosis man. depr.). En Moster »svaghovedet«. En anden Moster hidsig, Tyran i Hj. En Broder til Pt. hidsig, opfarende.

Pt. har altid været »nervøs«.

Aldrig gravid. Menses tidl. rglm., de sidste 2 Aar urglm., udsættende.

De sidste 3/4 Aar har Pt. følt sig træt, sløj, mere nervøs end tidl., har ikke været i Stand til at passe sit Arb. Lider af »indvendige Rystelser« i Underl. særlig i h. Side, som om noget trækker op og ned.

Obj.: Intet abn. Prøvemaalt. viser norm. Forh.

Under Oph. mange Klager, Sm. over Lænderne og i U. E., »indvendig Rysten«, »det bryder« i h. Side, som om hele Sengen hopper under hende. Er stemningslabil, meget talende, sygdomsoptaget.

De flg. 6 Aar tilbringer Pt. næsten udelukkende paa Hosp. Hun har ialt 19 forsk.

Indl., som her skal anføres i kronol. Orden: *K. H. VI 24/3—27/5 24, K. H. VI 16/7—13/8 24. S. H. H. 13/8—7/11 24 (Hysteria), K. H. III 7/8—4/9 25 (Nervosismus), K. H. VI 4/9—10/10 25, K. H. VI 7/11—28/11 25, A. H. 28/11—30/12 25 (Nervosismus), K. H. VI 21/1—31/3 26, A. H. 31/3—5/5 26, B. B. H. 23/5—4/6 26, B. B. H. 26/6—28/6 26, K. H. VI 28/6—29/6 26, K. H. VI 6/7—17/7 26, A. H. 10/8—1/10 26 (Nervosismus, Hysteria), A. H 26/1 27—13/6 28, B. B. H. Afd. C. Febr. 29, A. H. 13/5—13/9 29, A. H. 8/4—26/6 30, A H. 2/8—9/8 30 (Nervosismus, Hysteria).* Pt.s Klager er under disse Oph. legio, h. Side føles tung og kraftesløs, »de indvendige Dele snører sig sammen«, hun er »fuldstændig lammet«, »det hugger og ryster i hende«, Tørhedsfølelse baade indvendig og udvendig etc. Klagerne bliver stadig mere barokke, Kraftesløshed fra det inderste til den yderste Hud, Kræfterne ædes op indvendig fra, Nerverne bliver til Kødtrevler etc.

Menses er urglm. og ophører 1925. En Del Hedestign., Hjtb., Svedeture, Prikken og Stikken i Fingre og Tæer.

Psykisk er hun umaadelig talende, sygdomsoptaget, detailleret beskrivende. Til Tider kværulerende, bortkaster Medicinen, til andre Tider sødladen, indsmigrende, affekteret, taler Babysprog. Stemningen labil, men ingen dybere ell. længerevarende Depr. Paa S. H. H. faar hun, da hun ordineres op, sit »store Tilfælde«, d. v. s. hendes h. Side »hælder over«, saa hun ikke kan holde sig oprejst.

Mellem Opholdene er hun ikke i Stand til at bestille noget. Forsøger hun derpaa, »knækker hun fuldst. sammen«, faar »Nervesammenbrud«.

Obj. findes aldrig noget abn. Tværtimod tales der Gang paa Gang i Journalerne om hendes blomstrende Udseende, der kontrasterer stærkt mod hendes mange Klager.

Folkereg. opl., at Pt. er *død 5/2 1932.* Efter Dødsatt. har Døden fundet Sted i Hj. Dødsaarsag: mb. cordis (pludselig Død).

Man tilskriver den Læge, der har udstedt Dødsattesten; men han erindrer intet nærmere om Pt.

Sygehistorie Nr. 19.

F. 1870. Enke efter Faktor.

K. H. VI 8/8—9/9 1923. J. Nr. 1678/23. Diagn.: Psykosis climacterial.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget i Kbhvn., D. af Urtekræmmer, gaaet i privat Pigeskole. G. 18 Aar gl. Enke efter 24 Aars Ægteskab.

Menses fra 13-Aarsald. 12 Graviditeter. 5 Børn døde som smaa. Ingen psyk. Reakt. under Pub., Menses ell. Grav. Menopause for 1 Aar siden efter 1 Aars forudgaaende Mensesurglm.

Siden Klimakteriets Indtræden anfaldsvis optrædende Sm. i Brystet med Rysten, særlig om Aftenen og om Natten.

Pt. overfl. fra B. B. H. Afd. C, hvor hun har ligget siden 3/7 1923 under Diagn.: Adipositas, Adiposalgia, mb. ment. Ingen Tegn til mb. cordis (incl. Rtg.). W. R.: ÷. Blodtryk: 140/90. Pt. var ved Indl. meget talende og forklarende, grædende, rystende under Undersøg. over hele Kroppen, Ansigtet fortrukket som i stor Vaande. Bliver under Oph. uklar, hørelseshall., en enkelt Dag urenlig med Urin og Fæces.

Pt. er ved Indl. talende, ind imellem grædende. Fortæller, at Tyskerne brød ind paa B. B. H., de havde endogsaa revet noget af Huset ned for at komme ind. Da de kom indenfor, blev Sygepl. bange og puttede dem i Vandet, indtil Vognen kom og hentede dem. 1 Time efter kom de igen, og saadan blev det ved hele Døgnet. Tyskerne kom, fordi der boede en »Tøs«, som havde lejet sig ind, og som var Kæreste med dem allesammen.

Hun mener endvidere, at hendes Sønnesøn er død, er meget ulykkelig derover;

hendes Søn, der tidl. var ansat som Ingeniør ved en Fabrik, har taget sin Afsked og gør nu Forretn. med Tyskerne.

De første Dg. under Oph. en Del grædende, fastholder sine Oplevelser fra B. B. H. Senere kommer hun til Sygdomserkendelse, Humøret bliver bedre, omend hun stadig er lidt stemningslabil og forknyt.

Et Par Dg. før Udskr. faar hun et Par Anf. af stærke Sm. i Epigastr. straalende ud i Ryggen, ledsaget af stærk Rysten, kølige Extr. og stødvis Resp. Ingen samtidig Feber, Opkastn. ell. andet.

Socialhjælpers Journ. 17/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Pt. fortæller livligt løs om sine 7 Børn, der nu alle er gifte, om hvor enestaaende gode, de er imod hende o. s. v. De underholder hende nu fuldst. og sidder allesammen godt i det. Hun beboer en lille moderne 2-Værelseslejlighed.

Katamnese 30/9 1937. Pt. møder efter Tilsig.

Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. hun: Som Barn Vandskræk. Har altid været nærtagende, let til Taarer. Mener, at hun særlig som ung led af »Humørsyge«, kunde pludselig give sig til at græde uden Grund; det var som Regel hurtig ovre. Større Sorger (Tab af Ægtefælle og Børn) har hun afreageret paa tilsyneladende nat. Maade, ingen legemlige Manifestationer. Er besvimet et Par Gg. som yngre, angiveligt p. Gr. a. Træthed. Som 26-aarig laa hun 1 Md. i Sengen p. Gr. a. Hjtb. Mener ellers ikke at have været særlig nervøs som yngre. Vil være medfølende og medsvingende, »jeg kan sætte mig ind i alt«, endvidere hjælpsom, »jeg holder saa meget af at glæde andre«. Har altid været meget aktiv og foretagsom, paa Færde tidlig og silde, »jeg elsker at bestille noget — — jeg sætter mig bestemte Maal hver Dag«.

Menses oph. i 50-Aarsald. Samtidig beg. Pt. at blive syg. Hun led af Rystelser, Kvælningsanf., kunde ikke faa Luft.

Sin delirante Fase kan hun ikke motivere nærmere. Erindringen for Oph. paa B. B. H. og K. H. er meget summarisk.

Hun rettede sig hurtigt efter Udskr. og har siden angivelig været rask i psykisk Henseende, er den samme som tidligere. De første 6 Aar havde hun Hjælp i Huset, nu klarer hun alt selv. Er sikkert noget vanskelig for en Husass. at stille tilfreds. Siger om sig selv: »Jeg er meget paapasselig — — jeg stoler ikke paa noget Menneske«.

Pt. gør et velkonserveret Indtryk, efter Undersøg. løber hun ned ad Trapperne med ungdommelig Lethed. Hun taler livligt, er smilende, leende, dog ikke paa nogen hyperthym Maade.

Somatisk. Pykniske Træk. Rødmosset, afrundede, ret harmoniske Former. V. 74,5 kg, H. 155 cm, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,35.

Sygehistorie Nr. 20.

F. 1879. G. m. Typograf.

K. H. VI 12/11—21/12 1924. J. Nr. 1743/20. Diagn.: Psykogen Sindslidelse (Affekttaagetilstand).

Ingen kendt Disp.

F. i Jægersborg, D. af Skrædder. Enebarn. I Hj. til Ægteskab 1899.

Menses fra 15-Aarsald. 5 Part. Menses den senere Tid urglm.

Den ældste Søn er i Dag blevet gift. Pt. har været imod Partiet, synes ikke om Svigerdatteren. Da Sønnen for 4 Dg. siden pakkede sin Kuffert, fik hun et »Nerveshock«, lagde sig til Sengs, har siden henligget »energiløs«, fantaseret om Børnenes Barndom. Bange for at komme ind i den anden Stue, »der staar en Kuffert«.

Pt. henligger ved Indl. og de første Dg. i en funktionelt præget Taagetilstand. (Sted?) »Jeg er hjemme — — jeg vil ha' Far, hvor er Far?« (Navn?) »Ja, hvad hedder jeg — — jeg hedder Mor!« »Har ingen Børn mere«, græder, hendes 4 Drenge

er løbet deres Vej. (Hvorfor depr.?) »Jeg er saa bange, jeg ved ikke, hvem der kommer i Dag, jeg kan ikke taale det i mit Hovede«. Farer voldsomt sammen, naar man rører ved hende, henligger iøvrigt slapt og selvopgivende. (Dato?) »Hvor skulde jeg dog vide det fra?« (Aar?) »Ja — — hvordan er det?«

Efterh. klarer Pt. op, bliver mere nat., Depr. svinder.

Under Oph. en Del sivende Vaginalblødning. Undersøg. paa kir. Afd. konkluderer i, at det formentlig drejer sig om Menopauseblødninger.

K. H. VI 16/1—5/2 1925. Overfl. fra B. B. H. Afd. A, hvor indl. paa Grund af Vaginalblødn. Overfl. p. Gr. a. Uro, Uklarhed, har talt om at have set Svigerdatterens Ansigt.

Paa K. H. VI klar, orient., men deprim., grædende. En Overgang bekymret for at være gravid, vil føle en Fødsel som en Skam over for Børnene. Overfl. til

S. H. H. 5/2—22/2 1925. Diagn.: Melancholia. Uhyre veltalende i sin Beskriv. af alt, hvad der har gjort hende nervøs. Hun mener selv, at Hovedgrunden er menstruelle Uregelmæssigheder. Dertil kommer Ærgrelser over den omtalte Svigerdatter, der har trukket Sønnen fra Hj. Pt. har altid følt sig stærkt knyttet til sine Børn, og gsk. særlig til denne Søn, som er den ældste. Noget stundesløs og selvoptaget; ellers gsk. skikkelig. Hjemtages af Manden mod Hosp.s Raad.

K. H. VI 7/5—24/5 1930. En Svigerdatter opl.: Siden Udskr. fra S. H. H. rask og psykisk som tidl. indtil for 1½—2 Aar siden. En af Sønnerne blev da skilt og rejste bort, hvad Pt. tog sig meget nær. Siden pirrelig, irritabel, lunefuld, den sidste Md. deprim., grædende, de sidste Dg. uklar, miskendende Omgiv.

De første Dg. paa Afd. er Pt. taaget, døsende, fjern. Er smaaklynkende, drævende, monoton i Stemmen. Senere klar, men noget depressiv, let til Taarer.

Under Slutn. af Oph. Symptomer paa Pleuritis, hvorfor Overfl. til med. Afd. (K. H. II 24/5—22/6 1930: Pleurit. dxt. Ved Udskr. Velbef.).

R. H. Afd. O 31/7—4/9 1934. Diagn.: Obs. f. Psykosis man. depr., p. t. depressivt, neurastenisk Stadie. De sidste Mdr. træt, daarlig App., daarlig Søvn, daarligt Humør. En Del Sorger med Børnene, de økon. Forh. i Hj. daarlige.

Astenisk og depressivt præget, selvopgivende, sygdomsoptaget.

Obj.: Bleg, mager. Funktionel Kraftnedsættelse overalt.

Spv.: Celler 0/3, Gl. 0, Alb. 4—5.

Under Oph. skiftende Stemningspræg. Snart leende, fjantet, fnisende (siger selv, det er Medicinen, hun ikke kan taale), snart depressiv, bekymret, lidt ængstelig og rastløs. Ved Udskr. bedret, men stadig nogen Træthed.

Socialhjælpers Journ. 13/8 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme. Hj., 3 Værelser, ordentligt og propert.

Katamnese 26/8 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om »Milieuet« fortæller hun: Forh. i Barndomshj. gode, stille, lykkelige, økon. betryggede.

Forlovet 17 Aar gl., gift 20 Aar gl. Efter Pt.s Beskriv. har Manden altid været noget lad, ofte mistet sit Arb., aldrig tjent ret meget, i de sidste ca. 15 Aar for Størstedelen arbejdsløs, faar nu Socialhjælp. Pt. har altid maattet bidrage en Del til Hj.s Opretholdelse. Hun fik et Aar efter Brylluppet en Modeforretning i Hillerød med Filial i Frederiksværk. Drev Forretningen i 12 Aar; de sidste Aar gik det daarligt, tilsidst gik hun fallit. Fam. rejste til Kbh., hvor hun en Del Aar arb. paa forsk. Systuer; havde ogsaa en Overgang Pensionat. 1926 blev hun Garderobedame ved Teater, havde denne Plads til 1934, da hun kort efter Udskr. fra R. H. fik Invaliderente. Foruden ovennævnte Arb. har hun selv passet Hj. med 5 Børn; arb. i Hj. om Aftenen og om Søndagen.

Som anført Enebarn. Var som Barn mest i Hj., ingen væsentl. Legekammerater, var stærkt knyttet til Forældrene. Altid nærtag., følsom, stemningsblød, modtagelig for Indtryk, fortæller om, hvordan Fam. lo af hende, en Gang hun som ung ikke sov

i 2 Nætter efter et sørgeligt Teaterstykke. Egentl. endogene Stemningssvingn. synes hun ikke at have frembudt. Ikke selskabelig anlagt, er gaaet op i Hjem og Børn.

Børnene, 4 Sønner og 1 Datter, har hun altid omfattet med stor Kærlighed, har »slidt og slæbt« for at holde sammen paa Hj. og faa Børnene frem. Det har altid været meget svært for hende, naar Sønnerne har giftet sig og er flyttet hjemmefra. Pt.s første Indl. fandt som nævnt Sted i Tilslutn. til den ældste Søns Giftermaal; hun indrømmer dog nu, at der ikke har været noget væsentlig at udsætte paa hans Kone. Søn Nr. 2 har derimod bragt hende Sorger; han er blevet skilt 2 Gg. og har været straffet en Gang, 8 Mdr. for Tyveri. Søn Nr. 3 ogsaa skilt, gift igen. Datteren, som boer hjemme, er forlovet. Pt. ved, at hun jævnlig staar i Forh. til Kæresten, og er ængstelig for Følgerne. Alle Sønnerne er blevet »gift paa et Barn«.

Sexuelt har Pt. og Manden aldrig harmoneret. Manden faar Ejakulat. inden Pt. kommer i Orgasme. Hun har derfor søgt Tilfredsstillelse ved Masturb., som hun har foretaget gennem det meste af Ægteskabet; angiveligt ikke før dette. Efter et mislykket Coitus har hun kunnet ligge og masturbere en stor Del af Natten. Træt og sløj næste Dag, stærk Skamfølelse. I Klimakteriet svandt Libido lidt efter lidt, hun har siden følt Væmmelse ved Masturb. Ingen forbig. Libidoforøg. i Klimakt.

Menstruat. altid ledsaget af Hvp., trykket Humør, hun maatte tage sig sammen for at bestille noget. Menses def. oph. 1925.

I Klimakt. — ialt ca. et Par Aar — var Pt. meget irritabel, uligevægtig, opfarende, »jeg taalte ingenting«, var urolig, ængstelig, græd meget.

Pt. havde det godt i nogle Aar efter Udskr. fra S. H. H., ligeledes et Par Aar efter 3. Udskr. fra K. H. Da Pt. blev indl. paa R. H. 1934 sad Søn Nr. 2 i Fængsel, Søn Nr 3 laa i Skilsmisseproces.

Siden 1934 har Pt. ikke været rask. Hun er nervøs, kommer ved ringe Foranledn. til at ryste, kan da ikke samle sig, Urinen afgaar involontært. Er meget træt, lider af Rygsm., Hvp., Svh., Oppressionsfornem. Ofte urolig, ængstelig, har Følelsen af, at der »skal ske noget«. Rastløs, sover daarligt. Humøret ligeledes daarligt, græder ofte. Søger Aarsagen i al den Modgang, hun har haft, og i de daarlige økon. Forhold, hun og Manden stadig sidder i. Er bitter over, at Børnene aldrig giver dem en Haandsrækning. Kan nu kun udføre lettere Husgerning, Manden maa hjælpe hende en Del. Bryder sig ikke om at omgaaes andre Mennesker, bange for, at Folk skal vide, at hun har været paa S. H. H., og at man skal anse hende for »tosset«. Føler sig bedst tilpas i sine egne Stuer.

Giver villigt Oplysn. Græder flere Gg. under Samtalen, trøstsøgende, gør et træt, udslidt Indtryk. Samtidig et lidt funktionelt resp. psykoinfantilt Præg over hendes Fremstillingsmaade.

Somatisk. Spinkel, mager. Aflangt Ansigt med lang, lige Næse. Ret fladbrystet. V. 60 kg, H. 167 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 19 cm. Index Strømgren: ÷ 0,85.

Sygehistorie Nr. 21.

F. 1880. G. m. Grønthdl.

K. H. VI 20/3—10/4 1925. J. Nr. 594/25. Diagn.: Hysterisk-paranoid Psykose — i kronisk kværulerende Hypomani? (medvirkende Klimakterium?).

En Søster har i Klimakt. haft en kortvarig Depressionstilst. med Graad; beh. i Hj.

F. paa Amager, D. af Jordbruger. Husass. Gift 1) 19 Aar gl. Enke efter 3 Aars Forløb; 2) 25 Aar gl. med nuv. Mand.

Menses fra 16-Aarsald. 2 Part. Under Menses altid irritabel, træt, sløj. Menses i den senere Tid sparsomme, udsættende.

Sønnen opl.: Den senere Tid uligevægtig, opfarende, tror, Fam. kommer Gift i Maden, hun faar en løjerlig Smag i Munden og en Følelse af »Stivkrampe«. Har ef-

terh. følt sig efterstræbt af et Komplot, der sender elektriske Straaler fra en Lampe imod hende.

Obj.: Intet abn.

Spv.: Cell. 5/7, Gl. 0, Alb. 6, W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Pt. er under Oph. urolig med stærkt skiftende Stemning fra Latter og Smil til Flæben og Tudskraalen. Patetisk, salvelsesfuld, dramatisk i Talemaade og hele Adfærd, særlig naar der er Publikum. Noget fatuid, fjoget, smaatbegavet. Mistænksom over for Maden, roder i den, spiser kun lidt, taler om Gift i Maden, har raadden Smag i Munden, lugter Lig. Ingen mere udformede paranoide Forestill. Livligt snakkende, meget vrøvlende. Fuldst. orient. Maaske synshall. (»uhyggelige Øjne«), ingen Hørelseshall.

Hjemtages af Manden mod Hosp.s Raad.

K. H. VI 19/4—2/5 1925. Tilst. som under 1. Oph. Overfl. til

S. H. H. 2/5—9/6 1925. Diagn.: Mb. ment. incert. Pt. er her let exalteret, loquax, teatralsk, sentimental, emotionelt præget, bliver Fyr og Flamme ved mindste Foranledn.

Taler en af de første Dg. om, at noget Brevpapir, hun har skrevet paa, er blevet levende i Hænderne paa hende, har ikke villet slippe Fingrene. Finder en Morgen nogle smaa Brødkrummer, mener, at det er »Frø«; er dog ikke tilbøjelig til at tro, at de er lagt for at genere hende. Iøvrigt røber hun ingen paranoide Forestillinger, er ikke hall. De tidl. fremsatte Udtalelser om Efterstræbelser ved Gift frafalder hun, mener, det har været »noget rent nervøst«.

K. H. VI 24/9—9/10 1928. Diagn.: Psykosis man. depr. (Mania l. g.). Sønnen opl.: Siden Hjemkomsten fra S. H. H. har Pt. været rask indtil for 1 Md. siden. Pt. har i en Forening været Formand for et Udvalg til Indkøb af en Fane og mener under dette Arb. at have mødt megen Modstand og Chikane. I den sidste Md. har hun været nervøs, træt, sovet daarligt, har fremsat ubestemte paranoide Udtalelser, »der er nogen, der er efter mig«. Til Morgen et stærkt, tilsyneladende umotiv. Vredesudbrud, slog i Bordet, skældte ud, »nu kommer Hævnen«.

Pt. er under Oph. urolig, talende, højrøstet, Stemningen løftet. Taler om sine Fortrædeligheder paa en omstændelig og tankeflygtig Maade. Ofte stærkt religiøst prægede Talemaader. Som tidl. noget dramatisk og skabagtig.

Menses ophørt for 1 Aar siden. En Del Hedestign.

Overfl. til

S. H. H. 9/10—2/12 1928. Diagn.: Psychosis man. depr. Noget urolig den første Dag, gaar omkring og rumsterer; siden rolig. Taler lidt teatralsk opstyltet med Taarer i Øjnene. Giver man sig af med hende, begynder hun paa en uhyre vidtsvævende Forklaren og endeløs Fortællen. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 14/10 1937. Besøger Pt. Meget villig til at komme og tale med Lægen. Hj. en ret stor 3-Værelseslejlighed. Ret uordentligt, Sytøj flyder overalt.

Katamnese 6/12 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om sin psykiske Konstitution forkl. hun: Altid noget ængstelig, let at skræmme, som Barn Vandskræk. Har kunnet besvime ved forholdsvis ringe ydre Foranledn., f. Ex. ved at slaa en Finger; har aldrig kunnet taale at se Blod, en ilde Lugt har kunnet gøre hende helt syg. Altid sensitiv og reaktiv. Fortæller en Episode fra sin Barndom; Læreren i Skolen havde — efter hendes Mening uretfærdigt — skældt hende ud, fordi hun ikke kunde sin Lektie, og havde trukket hende i Fletningerne. Da hun kom hjem, erklærede hun, at hun aldrig vilde gaa i Skole mere, vilde drukne sig i Hulegraven, laa og tudede hjemme i 3 Dg. Ogsaa som voksen meget følsom over for formentlige Forurettelser, hun kan ærgre sig voldsomt, naar nogen har gjort hende noget uretfærdigt, »det lider jeg saa frygteligt under«. Endogene Stemningssvingn. synes hun ikke at have frembudt. Sikkert en ret foretagsom Natur.

Ca. 1 Aar før Indl. beg. Pt. at blive træt, fik dysp. Forstyrrelser. Søgte Mavespecialist, der erkl., det var »Nerverne«. Den sidste Md. før Indl. deprim., grædende, angst. Led af Kuldefornem. Var til Tider saa mat, at hun overhovedet ikke kunde røre sig. Indrømmer, at hun var meget irritabel, kunde ikke taale Mandens Modsigelse. Pt. erindrer godt sine Udtalelser om Gift og elektriske Straaler; har nu fuld Sygdomsindsigt heroverfor. Havde den Gang en Husass., der havde fortalt en Hist. om et Giftdrama; Pt. mener, at hun blandede dette ind i sin syge Tilst. Hun led meget af Sammenfaren, Jag i Kroppen, mener, at dette laa til Grund for hendes Udtalelser om elektriske Straaler. Selvbebrejdelser og Ringhedsfølelse har ikke paa noget Tidspunkt været til Stede.

Særlige sygdomsudløsende Aarsager kan hun ikke nu paavise. Ægteskabet skal have været godt, ligeledes de økon. Forh. Ingen psykiske Traumer.

Et Par Mdr. efter Hjemkomsten genoptog hun sit Arb. i Forretn., hvor hun hjælper Manden; var rask og passede sit Arb. til 1 Md. før næste Indl. Om Aarsagen til 2. Sygdomsanf. forkl. hun som anført. Hun vilde spare i Modsætning til de andre Medl. af den omtalte Komité; de brugte efter hendes Mening for mange Penge til Smørrebrød og »Administrationsudgifter«. Hun mener selv, hun var »for retlinet«.

Efter Hjemkomsten fra 2. Oph. paa S. H. H. genoptog Pt. sit Arb. i Forretn. Febr. 1929 og har passet det siden. Hun er stadig noget sensitiv og reaktiv, »naar noget overrumpler mig, eller nogen er uartige, ryster jeg, bliver fuldst. slap«. Nægter endogene Svingninger. Erkl., at hun i de senere Aar befinder sig bedre end tidl., da hun nu er fri for Menses og de dermed følgende Svingn.

Pt. er umaadelig loquax, taler næsten uafbrudt i de 1½ T., Samtalen varer. Hun udbreder sig vidtløftigt om den slette Beh., hun har været udsat for under sine Hosp.oph., hun blev »gennempryglet« af Personalet paa K. H. Hun beskriver dramatisk, farer op fra Stolen ivrigt gestikulerende: »Jeg kunde skrive en hel Bog om det«. Efter 1. Udskr. fra K. H. VI kom hun til en Broder og Svigerinde; ogsaa her blev hun mishandlet, karakteriserer Svigerinden som »en arrig Natur«, »en hel Djævel«. Pt. refererer med de mindste Detailler og en egocentrisk præget Hukommelse; nogen manisk præget Tankeflygtighed, Videreassocieren ell. Afledelighed synes ikke at være til Stede. Hendes Fremstilling og Væsen bærer Præg af en ret udtalt Egocentri og meget let vakt Forurettelsesfølelse. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Høj, kraftigt bygget; ikke udpræget pykniske Træk, Ansigtet mere aflangt end hos den typiske Pykniker. V. 84 kg, H. 166 cm, Brystbredde 29 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,08.

Sygehistorie Nr. 22.

F. 1881. G. m. Glarmester.

K. H. VI 18/6—20/7 1926. J. Nr. 1092/26. Diagn.: Climacterium incip., Nervosismus hysteriform., Depr. ment.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbhvn., D. af Arbsmd. G. 20 Aar gl. Manden havde oprindelig en gsk. god Glarmesterforretn., men har passet den daarligt, drikker.

Menses det sidste ½ Aar meget urglm. 5 Part.

Det sidste Aar har Pt. lidt af Hedestign., Oppressionsfornem., Svh., Hvp., Søvnløshed. Samtidig en ubestemt Angstfølelse, + Globulus. Ryster over hele Kroppen, naar hun kommer i Affekt. Undert. nervøse Diarrhoe'er. Rastløs, urolig. Har ikke været i Stand til at passe Hj.

Obj.: Intet abn.

Klager under Oph. over Svh., Tunghed i Hvdt., har af og til nogen Uro over sig, føler sig utryg, lidt ubestemt ængstelig. Ingen fremtræd. Depression. Udskr. til Landophold.

K. H. VI 20/8—7/10 1926. J. Nr. 1538/26. Bef. sig nogenl. paa Rekreationshj. Efter at hun er kommet hjem, er de gl. Klager kommet tilbage. Ofte Angst, indre Dirren, Fornem., som om der var Rotter ell. lign. omkring hende, kan mærke dem løbe op ad sig, ser dem ikke.

Under Oph. mange Fornem., Svien i Epigastr., Hvp., Snurren i Hvdt. etc. Giver Udtryk for tvangstankelign. Fornem., det gyser i hende, hver Gang hun ser en spids Genstand, nvl. en Brødkniv. Undert. ser hun uhyggelige, taagede Billeder. Af og til forpint af indre Uro, Taarer i Øjnene. Overfl. til

S. H. H. 7/10 1926—22/4 1927. Diagn.: Mb. ment. hystericus. Forkl., at hun plages af bestemte Tanker og Forestill., bl. a. et Erindringsbill. fra et Besøg her paa Hosp. for flere Aar siden. Hun saa en Del urolige Ptt. bag et højt Stakit. Dette blev hun den Gang meget afficeret af, og da der blev Tale om, at hun skulde overfl. hertil, dukkede dette Billede op i hende og har generet hende siden.

Hendes Væsen iøvrigt stærkt funktionelt præget, hun er meget sygdomsoptaget, har en ny Fornem. hver Dag, Følelsesløshed, indvendig Rysten, »grimme Billeder«, naar hun lukker Øjnene. Kan ikke taale at se paa sine Hænder, »det er som om jeg skulde bide i dem«. Bedret ved Udskr.

K. H. VI 18/7—6/8 1927. J. Nr. 1264/27. Kort efter Hjemkomsten de samme Sympt. som tidl. Rastløshed, indre Uro, »det regerer og rusker« i Brystet, »Ild i Hvdt.«. Ingen depressiv Forstemning, fortæller smilende om sine Sympt.

Menses stadig til Stede, urglm., sidst for 2—3 Mdr. siden.

Overfl. til

S. H. H. 6/8—22/12 1927. Diagn.: Mb. ment. hystericus. Frembyder under dette Ophold intet særligt, finder sig straks til Rette og fører det store Ord paa Stuen.

Katamnese 10/1 1938. Pt. boer nu i Aarhus, hvor man opsøger hende i Hj.

Har altid været følsom, nærtagende, »det gaar lige til Hjertet«, let til Taarer. Nok lidt opfarende. Iøvrigt i godt Humør, rask, arbejdsdygtig, ikke tidl. reaktive ell. endogene Stemningssvingninger. Ikke tidl. Anangkasmer.

Kort efter at Pt. kom hjem fra 2. Oph., blev Fam. sat ud af Lejligh. af Kongens Foged, Manden havde pantsat alle Møblerne.

Efter sidste Udskr. var Pt. betydelig bedret og rettede sig helt i Løbet af et Aarstid. Hun fik hurtigt Arb. (Rengøring) og fik ved egen og Børnenes Hjælp nogenlunde genoprettet Hj. Hun har til Stadighed været arbejdsdygtig. For 2—3 Aar siden flyttede hun til Aarhus. Manden blev indl. K. H. VI for Dement. paralyt., overfl. til S. H. H., hvor han endnu ligger med en stationær Parese. I Aarhus lærte Pt. Syning (har ikke tidl. været beskæftiget hermed) og ernærer sig nu paa denne Maade. Beboer en lille 2-Værelseslejlighed, spartansk udstyret, ren og ordentlig.

Pt. er velkonserveret, ser yngre ud end sv. til Ald. Legemsbygn. ukarakteristisk. Hun er noget loquax, fortæller gerne og livligt om sine, sine Børns og Børnebørns Forh. Pt. er iøvrigt fuldst. nat. i psykisk Henseende. Ingen Anangkasmer siden Hospitalsoph.

Sygehistorie Nr. 23.

F. 1878. Skilt fra Direktør.

K. H. VI 9/1—28/3 1925. J. Nr. 377/25. Diagn.: Degenerat. psykopath. (Instab. emotional.). Kronisk Hypomani??

Fader nervøs. En Faster sindssyg (i Holland).

Født og opdraget i Holland, Datter af Apoteker. I Hj. til Ægteskab 21 Aar gl. Manden opholdt sig i Holland paa Hjemvejen til Danm. fra holl. Indien. Efter 12 Aars Ægteskab blev Manden straffet (Vekselfalsk); de blev skilt, og Manden rejste til Udlandet.

Menses fra 14-Aarsald. 6 nat. Fødsler. Menses urglm., udsættende de sidste 2 Aar. En Del Hedestign. og Palpit.

Kæresten opl.: Har været »forlovet« med Pt. de sidste 6—7 Aar. Pt. har ikke andre end Kæresten at holde sig til her i Landet. Nu har der været »noget Vrøvl« i Anledn. af, at han har haft noget at gøre med en anden. Han skildrer Pt. som meget uligevægtig, nærmest som et Barn; sød og artig, naar hun faar sin Vilje, og naar hun faar Lov til at bruge rigeligt med Penge til sin egen Person, ellers vanskelig, grædende, truende med Selvmord. Hun skal være velbegavet, interesseret i mange Ting. Kun p. Gr. a. hendes Uligevægtighed og Fordringsfuldhed har han ikke turdet gifte sig med hende.

Pt. indrømmer, at hun altid har været uligevægtig. Dette er blevet mere udtalt efter Uoverensstem. med Kæresten. Hun har været deprim., haft suicidale Tanker; intet Tentamen.

Obj.: Intet abn. Overdrevent reagerende under Undersøgelsen.

Under Oph. stemningssvingende, snart sødladen venlig, snart ubehersket, melodramatisk, grædende, særlig naar hun ikke faar sin Vilje. Fuld af Ønsker og Forlangender. Medgiver en Dag Kæresten en Liste over de Ønsker, hun har. Den indeholder 20—30 højst forsk. Numre lige fra Tandpasta, Chokolade, Ansigtscream til Udskrivning, Ægteskab samt Betaling af Huslejen. Overfl. til

S. H. H. 28/3—30/4 1925. Diagn.: Degen. psykopath. Her mere ligevægtig. Mener at have Formodning om, at Kæresten nu vil gifte sig med hende.

Folkeregistret opl., at Pt. er blevet gift og flyttet til Jylland. Man tilskriver hende og faar følgende Svar (2/8 1937): »Efter mit Hospitalsophold har jeg uafbrudt været syg i 10 Aar, først nu er jeg blevet nogenlunde normal. Har i lang Tid været sengeliggende hver 2. Dag; dødtræt, naar jeg stod op, Humøret under 0 og under alle Omstændigheder meget deprimeret. Det huslige Arbejde saa godt som uoverkommeligt. Først nu er mit Humør blevet bedre, men Kræfterne faar jeg aldrig, og hvert Hjerteslag føler jeg«.

Man tilskriver endvidere Pt.s Læge, som meddeler (6/8 1937): »— — jeg har altid haft Indtryk af en nervøs, urolig, uligevægtig Person. Organmæssig set er hun stærk. — Jeg kender snarest hendes psykiske Tilstand bedst gennem hendes Mand. Hun er meget stærkt erotisk betonet, forlanger Coitus flere Gange dgl.; men, som Manden siger, den Side af Sagen kan han klare. Derimod er hun hidsig, opfarende, fordringsfuld i alt over for Manden, som, da de blev gift, var meget velhavende, men nu slider sig gennem Livet. Han har aldrig Fred for hende, ofte sover han i sit Kontor. Jeg har gentagne Gange undersøgt hende for at føje Manden, men har aldrig fundet noget, og hun har aldrig ligget til Sengs af en reel Sygdom«.

Sygehistorie Nr. 24.

F. 1878. G. m. Kunstner.

K. H. VI 11/11—5/12 1927. J. Nr. 1984/27. Diagn.: Emotivt Temperament, Klimakterium. Bromismus?

Moder meget vansk., til Tider voldsom, næsten sindssyg. 2 Mostre døde sindssyge.

Gift 23 Aar gl. med velhav. Fabrikant. Ægteskabet disharmonisk, opløst 1918. Gift med nuv. Mand 1922.

Menopause indtraadt for nogle Mdr. siden.

Pt.s Mand, der har kendt Pt. siden 1920, opl.: Pt. har altid været meget emotionelt anlagt, kender kun Yderligheder. Kan skifte fra Graad til Latter fra det ene Øjeblik til det andet. Faar undert. store Anf. af Graad og Latter.

1924 brækkede Pt. h. Hælben; hun har siden haft Sm., naar hun gaar, Sm. gaar ofte helt op i Hvdt.

Det sidste ½ Aar har Pt. været meget irritabel, opfatter den mindste lille Ting

forkert, har ofte været grædende, har følt det, som om hun stod i Vejen for Manden under hans Arb. En Tid lang laa hun og skrev Afskedsbreve til Manden hver Nat, har syslet meget med suicidale Tanker, da hun alligevel var en »Klods om Benet paa ham«.

For 10 Dg. siden vilde hun tage Gas. Hun gik ud i Køkkenet og aabnede for Gassen. Et Øjeblik senere kom hun farende ind i Stuen og raabte forvirret: »A — A —« (Mandens Navn), hvorefter hun atter styrtede ud i Køkkenet og laasede Døren efter sig. Paa Mandens Opfordring lukkede hun dog hurtig Døren op igen, og saa var det Gasdrama forbi. Kort efter var hun fuldst. rolig, nat. og gemytlig.

Pt. er ved Indl. meget ynkelig, ligger med lukkede Øjne, aaben Mund, ulykkelig Stemme, fuldst. slappe Extr. Klager over Dobbeltsyn. Svarer adæquat. Gør et meget funktionelt Indtryk.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 130/80.

Pt. henligger de første Dage døsende og slap, Pulsen noget blød. Man overvejer Muligheden af en medicamental Intoxikation. Pt. erkl., at hun af Medicin kun har faaet NaBr, benægter Suicidalforsøg umiddelbart forud for Indl. Efterh. retter hun sig baade psykisk og somatisk. Er omgængelig og ved Udskr. i nogenl. ligevægtig Stemning.

Socialhjælpers Journ. 29/12 1937. Besøger Pt. Træffer baade hende og Manden. Pt. har ikke noget imod at komme og tale med Lægen. Grunden til Indl. var, at hun mod Søvnløshed havde faaet noget Medicin, som hun ikke kunde taale, den havde gjort hende nærmest bevidstløs. Den indl. Læge mente, at hun havde taget for meget i suicidal Hensigt; men dette havde intet paa sig. Pt. indrømmer dog, at hun muligvis i de Aar var mere nervøs end sædvanlig, men at det hovedsagelig skyldtes det i Journ. omtalte Brud paa h. Hælben, som ikke blev beh. ordentligt og foraarsagede, at hun i flere Aar maatte gaa v. Hj. a. to Stokke og led mange Sm. Hun blev tilsidst kureret af en »klog Mand«.

Pt. og Manden er enige om, at hun altid har været meget følsom og reagerer yderst voldsomt, nærmest unormalt, naar noget gaar hende imod; men hun kommer dog ret hurtig over det igen.

Pt. lider stadig i Perioder af Søvnløshed, men tager aldrig Medicin derfor, da hun er bange for den Slags siden Indl. paa K. H.

Pt. og Manden beboer en ret stor Villa. Stuerne ret sparsomt møbleret med gl. Møbler, men temmelig smagløse.

Da man nogen Tid senere indkalder Pt. til Efterundersøg., faar man imidlertid et Brev fra Manden, hvori han meddeler, at Pt. efter nærmere Eftertanke helst vil være fri for Undersøgelsen. Som Begrundelse anfører han, at Pt. vil føle sig »ilde berørt over efter 10 Aars Forløb at blive mindet om en Ulykke, som de efterfølgende lykkelige og raske Aar har fortrængt af hendes Bevidsthed«.

Sygehistorie Nr. 25.

F. 1871. G. m. fhv. Smed.

K. H. VI 9/1—7/2 1924. J. Nr. 247/24. Diagn.: Klimakterium, Hallucinationes (psykog.?).

F. i Faaborg, D. af Snedkerm. Efter Konfirm. Husass., var kun et Sted, var der i 12 Aar. Lærte derefter Tandteknik. Gift 32 Aar gl., Manden ca. 20 Aar ældre, Enkem. med adskill. Børn.

Menses fra 16-Aarsald. Aldrig gravid. Menopause Sommer 1923.

De sidste 14 Dg. har Pt. ikke kunnet sove, fordi hun om Natten har set Skikkelser paa Væggen, særlig Ansigter, ofte afdøde Slægtninge. Flytter hun ikke Blikket hen et andet Sted, bliver Billederne mere og mere levende, saa Pt. bliver bange for

dem, tror, det er Aander, som vil gøre hende Fortræd. Der skal særlig være et bestemt Ansigt, som ligner den russiske Czar. Dette Ansigt forekommer undert. i Flertal, viser sig i Sporvogne, paa Gaden o. s. v. og foraarsager Pt. stor Angst. Paa Terrazzogulvet i Badeværelset ser hun et Mylder af Hundehoveder, undert. med Menneskeansigter. Aldrig Stemmer med Visionerne. Pt. har det sidste ½ Aar gaaet en Del til Spiritistmøder.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. taber Hall. sig, indskrænker sig til et Øje, et Overskæg paa Væggen, forsvinder tilsidst helt. Iøvrigt frembyder Pt. intet psykisk abn. Ingen Depression.

Folkereg. opl., at Pt. er død 28/12 1934. Døden fandt Sted paa S. H. med. Afd.

S. H. med. Afd. 26/12—† 28/12 1934. Diagn.: Bronchopneumonia, Pyelonephritis. Pt. indkommer med en udtalt Bronchopn., sløjer hurtigt af og dør. Af Journ. fremgaar, at Pt. 1931 er beh. paa B. B. H. for lymphosarcoma mediastini; fik 10 Rtg.beh.

Socialhjælpers Journ. 13/4 1938. Besøger Pt.s Mand. Han vil meget gerne komme og tale med Lægen.

Katamnese 25/4 1938. Manden møder efter Tilsig. (85 Aar gl.). Saavidt man kan forstaa af Manden, har Pt. altid været noget ejendommelig. Førte Dagbog gennem hele Livet lige fra Barndommen. Gav sig af med at forudsige, nedskrev sine Forudsigelser i sin Dagbog. Genert og tilbagehold. over for fremmede; tilbøjelig til Grubliseren. Da hun i det 1. Aar af Ægtesk. blev gravid, generede hun sig meget for Mandens voksne Børn af 1. Ægteskab, cyklede lange Ture, gjorde sig mange Anstrengelser, der omsider resulterede i Abort. Pt. skal have været omgængelig, ikke hidsig ell. opfarende. Angivelig ikke endogene Stemningssvingn. Flittig, dygtig og pertentlig med sit Arb., men langsom. Aldrig tidl. Synshall.

Efter ovennævnte Hosp.oph. holdt Synshall. sig lige til Pt.s Død. Den Angst, hun til at begynde med følte over for dem, fortog sig dog efterh. De første Aar var det ofte uhyggelige Billeder, Djævle; naar hun stod og lavede Mad, kunde hun pludselig se Gryden fuld af Skruptudser. Senere var det mere indifferente Billeder, Huse, Mennesker, Slægtninge, Engle. Naar hun saa Billederne, tegnede hun dem ofte ned, mente selv, der laa en vis Betydning i dem, men kunde dog ikke selv »udlægge« dem.

Iøvrigt synes Pt. ikke at have frembudt noget særligt i psykisk Henseende. Passede Huset, var ligevægtig, i jævn Stemning.

Sygehistorie Nr. 26.

F. 1877. Ug. fhv. Kontoristinde.

K. H. VI 12/1—18/1 1927. J. Nr. 412/27. Diagn.: Nervosismus, mb. cordis (Anf. cordial? — hyst.?). Bronchit. chr.

Menses det sidste ½ Aar urglm., udsættende. En Del Hedestign.

Nuv. Lid. beg. for ca. 1 Aar siden med nervøse Anf. indtil 2—3 Gg. dgl. visende sig ved sammentrækkende Fornem. i Brystet, ledsaget af Kortaandeth. og Angst. Nogen Hoste og Expect. samt Træth. og Hvp.

Obj.: Fed, let cyanotisk.

Steth. cor.: Extrasyst. Arytmi, ellers intet abn.

Steth. pulm.: En Del ronchi.

Pt. overfl. til II Afd. til Undersøg. for Hjertelid.

K. H. II 18/1—8/2 1927. Diagn.: Bronchitis, Emphysema pulm., Nervositas. Hjerteundersøg. viser intet abn. (Rtg., Elektrocardiogr.)

Da Pt. er deprim., grædende, klager over indre Uro og Rystelse, tilbagefl. hun til psykiatr. Afd.

K. H. VI 8/2—16/3 1927. Har de samme Klager. Er sygdomsoptaget, fornemmende, plagsom, medicinkrævende. Ved Udskr. bedret.

Folkereg. opl., at Pt. er død 9/5 1933. Efter Dødsatt. har Døden fundet Sted paa K. H. II.

K. H. II 22/12 1928—5/1 1929. Diagn.: Bronchitis, emphysema pulm. Indl. med febril Bronchitis, Tp. falder hurtigt til det norm.

Menses stadig urglm., sidst for 2 Mdr. siden.

Sommer 28 paa Tranebjerg Sygehus for Lungerne. Medens hun laa her, var hun en hel Md. »fra Forstanden«, troede, hun var Herold, vilde optræde o. l.

K. H. II 8/5—† 9/5 1933. Diagn.: Bronchopneumonia. Ved Indl. uklar, medtaget, stethosc. Tegn paa Bronchopn. Sløjer hurtigt af indtil Mors.

Man tilskriver Tranebjerg Sygehus om ovennævnte Oph.

Tranebjerg Sygehus 19/7—12/9 1928. Diagn.: Bronchit. chr., Asthma bronch., Mb. ment. Uklar, hall., tror, hun er paa Sejltur med Forældrene (forlængst døde), senere til Dans paa »den store Færgegaard«. Forestiller at lege med Dukker, hører Sange af Heise og Weyse. Klager over, at Sygepl. sparker hende.

En Slægtning fortæller, at hun til Tider har været meget underlig, har f. Ex. gaaet ud paa Forældrenes Grave og trakteret dem med Kræmmerhuse fyldte med Bolsjer.

Udskr. til en Søsters Hj.

d) Depressive Tilstande.

1) Helbredte.

Sygehistorie Nr. 27.

F. 1884. G. m. Maskinmester.

K. H. VI 26/8—14/9 1927. J. Nr. 1411/27. Diagn.: Depr. ment. psykogen.

En Broder hæftig, opfarende, et Pligtmenneske med udpræget Retfærdighedsfølelse.

F. paa Landet, D. af Slagterm. 11 Søskende. Forh. i Hj. gode. Efter Konfirm. Husass. G. 23 Aar gl.

Menses fra 16-Aarsald. 5 nat. Fødsler. Ingen psyk. Reakt. under Pub., Menses ell. Graviditet. Fra 1924 stærke og langvarige Blødn. Indl. B. B. H. Afd. A. 6/1—30/1 1926: Menorrhagia climact. 4 Rtg.bestraalinger.

Pt. indl. (K. H. VI) Kl. 22,30. Manden opl.: Pt. blev i Dag meget opbragt over et Brev fra Udlandet, som Manden undlod at læse, men brændte ulæst. Hun var stærkt uligevægtig, truede ham med en Ildrager.

Pt. forkl., at hun siden ovennævnte Rtg.beh. har følt sig træt, uoplagt, deprim., har lidt af Hvp. og Hedestign.

Obj.: Intet abn.

Pt. er under Oph. deprim., grædende, der er nogen pillende Uro over hende. Taler om, at Manden ikke bryder sig om hende mere, mener, han har været hende utro. Der har desaarsag været en Del Ufredelighed.

Socialhjælpers Journ. 27/10 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Hjemmet, 3 Værelser, hyggeligt, særdeles velholdt og ordentligt.

Katamnese 5/11 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. hun: Livsglad, sang næsten altid som ung. Har altid holdt meget af Arb., der er gaaet hurtigt og nemt fra Haanden for hende. Var afholdt i sine Pladser som ung. Som gift har hun altid passet Hus og Børn alene, har tillige indtil ovennævnte Sygdom naadlet (Hjemmearb.), kunde tjene indtil 50 Kr. ugentlig. Hun har, saavidt man kan forstaa, altid været emotionelt præget, let til at bruse op, naar noget ikke har

været, som det skulde. Har været stemningsbevægelig, let til Taarer. Har altid helst villet gøre sit Arb. selv, hun synes ikke, andre kan gøre det saa godt. Vil være hjælpsom over for andre, »min Mand siger, at jeg er tossegod«; kan derimod ikke selv lide at bede om Hjælp, føler en vis Stolthed.

Nogle Aar inden Rtg.beh. — samtidig med at Menses blev urglm. — følte hun sig noget nervøs, træt og irritabel. Efter Rtg.beh. udviklede de nervøse Sympt. sig i udtalt Grad, »det slog helt Klik for mig«. Hun mistede sin Energi, kunde kun med Nød og næppe gennemføre det huslige Arb., Naadleriet maatte hun opgive. Hun følte en stadig indre Uro og »uforklarlig Angst«. Var deprim., kunde græde fra Morgen til Aften, gemte sig undert. bort, blot hun kunde være i Mørke og alene. Hun kunde ikke samle Tankerne, undert. kunde hun f. Ex. et kort Øjeblik glemme Navnene paa sine Børn. Hun var i høj Grad irritabel og opfarende, »saa der slet ingenting var at stille op med mig«. Fortæller om, hvordan »et enkelt Ord« en Aften fik hende til at styrte ned paa Gaden i Slippers og med udslagent Haar, maatte indhentes af Manden. Tænkte ofte paa Suicid.; Tanken om Børnene holdt hende dog altid tilbage. Hun var selvhenførende, Folk paa Gaden saa efter hende; deres Ansigter »bulnede op imod hende«, Træerne bøjede sig ned over hende. Undert. saa hun underlige Dyr paa Væggen, der rykkede nærmere og nærmere ind paa hende. Aldrig Hørelseshall.

Ægteskabet har altid tidl. været godt. Nu begyndte hun imidlertid at blive mistænksom over for Manden, syntes, han var for lidet hensynsfuld over for hende, mente derfor, han søgte andre. Hun havde dog ikke Mistanke over for nogen bestemt, og hun mener ogsaa nu, at hendes Jalousi var ubegrundet. Derimod fastholder hun, at Manden viste hende altfor lidt Forstaaelse — »hun var hysterisk« — og dette var medvirkende til, at disse Aar blev saa svære for hende, som de blev. Der var ingen Selvbebrejdelser eller Ringhedsfølelse; derimod syntes hun, at alle Mennesker var uvenlige mod hende, ikke vilde hende det godt, uden at hun dog havde mere udformede Forfølgelsesforest.

Før Rtg.beh. vejede hun 60 kg, tog i de flg. 1½ Aar 15 kg paa. Led meget af Hedestign. og Svedudbrud.

Om Indl. forkl. hun som anf. Den var foraarsaget af en episodisk Begivenhed. Hosp.oph. gav hende i Øjebl. en Del Ro; men hun vilde hjem for at passe Børnene. Manden har altid haft vansk. ved at tage dem; under hendes Fraværelse var den ældste Søn — 19 Aar gl. — flyttet hjemmefra p. Gr. a. Uoverensstem. med Faderen.

Efter Hjemkomsten blev Tilst. igen som ovenfor beskr. Denne Tilst. varede ialt ca. 6 Aar efter Rtg.beh. Først da faldt Pt.s Sind til Ro. Hendes Stemning er nu jævn uden Tilbøjelighed til Graad; hun er ikke mere reaktiv, end hun altid har været. Hun passer Hj., 2 voksne Børn boer hjemme, og endvidere har Pt. et 9-aarigt Barnebarn hos sig. Hun synes blot, at hendes Energi ikke er fuldt saa stor, som før hun blev syg.

Libido svandt jævnt efter Rtg.beh. Ingen præklimakt. Stigning.

Pt. er venlig, imødekommende, giver villigt Oplysn. Hun fortæller paa nat. Maade om sin Tilstand, viser god Sygdomsindsigt. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. Pykniske Ansigtstræk. Extr. ret spinkle. Rigelig Fedtaflejring særlig paa Truncus. V. 82,5 kg, H. 160 cm, Brystbredde 28 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,8.

Sygehistorie Nr. 28.

F. 1876. G. m. Bogholder.

K. H. VI 11/11—7/12 1922. J. Nr. 81/12 22. Diagn.: Depr. ment. (climacterialis), L. a.

En Søster nervøs, hypochonder, har enhver Sygdom, hun hører om.

F. i Kbhvn., D. af Vognmand, privat Pigeskole. Efter Konfirm. lært Syning. Gift

1) 1895 med Marineunderoff. Separeret 1900, skilt senere. Ernærede sig derefter ved Syning. G. 2) 1919 med nuv. Ægtefælle.

Infic. med Syfilis under 1. Ægteskab af Ægtefællen. Gentagne Gg. ambulant beh. paa K. H. IV.

M. fra 13-Aarsald. Aldrig gravid. Menopause 1921.

De sidste Par Mdr. har Pt. uden nogen særlig ydre Foranledning været deprim., uden Lyst til Arb. Hun har lidt af Træth., Søvnløsh., jagende Sm. fra Hvdt. ned gennem Kroppen, sovende Fornem. i Arme og Ben.

Obj.: Ingen Tegn til org. Nervelid.

Spv.: Cell. 3/3, Gl. 0, Alb. 9, W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. deprim., ikke sjældent grædende, taler om, at hun vilde ønske, det hele var forbi. Ingen Selvbebrejdelser ell. Ringhedsfølelse. Klager over Rastløshed, indre Uro, Angstfølelse, »Stemmen« for Halsen, Trykken for Brystet, det er, som om hun skal skrige højt, maatte beherske sig for ikke at raabe op. Er ængstelig for alle Lyde, til Tider lidt hyperlavistisk præget. Klager over Hedestign., Træthed, Hvp. Tilst. uf. ved Udskr.

K. H. VI 20/1—21/1 1923. J. Nr. 84/23.

Pt. har siden Udskr. været deprim., grædende, følt sig angst, for hvad ved hun ikke. Lider af uhyggelige Drømme, hvis Indhold er, at »fremmede Mennesker« forfølger hende og hendes Fam. Klager over knugende Fornemmelser i Hjertereg., Trykken over Issen, Sm. over Lænderne.

Pt. er klynkende med bedrøvet, ængsteligt Udseende, farer sammen ved mindste Berøring.

Hun forlanger sig udskr. Dagen efter Indl. og hjemtages af Manden.

Socialhjælpers Journ. 8/4 1938. Besøger Pt. Træffer baade hende og Manden. Pt. vil gerne lade sig undersøge.

Pt. begynder straks meget ivrigt at fortælle, at »det er meget langt nede med Nerverne«. Dette gentager hun Gang paa Gang; men det er ikke muligt at faa nogen Forklaring paa, hvordan det er galt, udover at hun sover daarligt om Natten. Manden tager derefter Ordet og i en docerende Foredragstone forkl. han, at det ikke nu kan være saa galt med Pt., naar hun kan holde en 4-Værelseslejligh. saa godt, som hun faktisk gør. Han viser mig derefter rundt i hele Lejligh., hvor der overalt hersker den mest gennemførte Orden og Properhed. Det er gsk. tydeligt, at hver lille Ting har sin bestemte Plads, saaledes er der paa Spisebordet en lille Udstilling af Vaser og Askebægre, en stor Vase i Midten og i hvert af de fire Hjørner en Vase ell. et Askebæger, hver med sin lille broderede Serviet under. Manden finder det gsk. rimeligt, at Pt. føler sig træt, naar hun alene holder Lejligheden og er oppe Kl. 6 hver Morgen, naar man husker paa, at hun er 63 Aar. Her opstaar der en lille Diskussion mellem Pt. og Manden, idet Pt. holder paa, at hun ikke bør føle sig træt, naar hun »ellers ikke føler sig, som om hun var 63«.

Da Manden senere er ude af Stuen et Øjeblik, benytter Pt. Lejligheden til at hviske, at hun har »en saa gsk. storartet Mand«.

Katamnese 21/4 1938. Pt. møder efter Tilsig. Om sin psykiske Konstitution forkl. hun: Har altid været opfarende, reaktiv, blev hjemme kaldt den »krasbørstige«; »Folk kommer ikke til mig mere end een Gang«. Har været livlig, holdt af at komme ud, holdt meget af at danse, blev som ung betegnet som »forfløjen«. Er meget aktiv, skal altid have noget mellem Hænderne. Meget pertentlig med sit Arb., har nærmest overdreven Rengøringstrang, kan ikke taale at se den mindste Uorden; føler selv dette som noget ubehageligt, siger: »Det er grusomt«. Har altid været bange for at gaa i Vandet. Er angst for Trængsel, har kun een Gang i sit Liv gaaet over Raadhuspladsen. Ikke angst for aabne, tomme Pladser. Kan ikke taale at læse om Mord,

Ulykker ell. lign. i Avisen, se uhyggelige Films ell. saadant, bliver ude af sig selv, kan græde i timevis.

Har i 13—14-Aarsald. nogle faa Dg. været indl. paa K. H. VI for stærk Hvp. Blev angivelig behandlet med Hypnose. Hvp. svandt fuldst. (Journ. kan ikke findes).

Lidelsen i Klimakt. som beskr. Ingen psykogene Momenter. Led meget af Angst, var deprim., græd meget. Var synshall., kunde se en Stige, der gik helt op til Himlen, ved den øverste Ende stod hendes Fader og vinkede til hende. Saa ogsaa uhyggelige Syner, Uhyrer med Menneskehoveder, altid noget, der vilde have fat i hende. Ingen Selvbebrejdelser ell. Ringhedsfølelse.

Var ikke rask ved Udskr. Laa i Sengen 1 Aar i Hj. Først da beg. hun at bedres; efter endnu 1 Aars Forløb genoptog hun Arb. i Hj. og ligeledes sit Syarb., og efterhaanden vendte Arbejdskraften fuldst. tilbage. 1930 ophørte Pt. med Syning, da Manden fik en bedre Stilling. Pt. har siden været rask, blot føler hun sig noget mere træt og maaske ogsaa lidt mere stemningslabil end tidl.

Libido svandt gsk. samtidig med Klimakt. Hun har siden følt Væmmelse ved Coitus og har overhovedet ikke haft ægteskab. Samliv siden sin Sygdom. Tidl. stærk Libido. Ingen præklimakt. Stigning.

Pt. er noget loquax, emotionelt præget, men iøvrigt af nat. Stemningsleje. Aaben, imødekommende, fortæller gerne om sine Forh. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. V. 67,5 kg, H. 160 cm, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,5.

Sygehistorie Nr. 29.

F. 1885. G. m. Skrædder.

K. H. VI 31/5—23/7 1927. J. Nr. 1145/27. Diagn.: Erethismus emotionalis, Tentamen suicidii, Depressio mentis.

Morfader død ved Suicidium. Fader drikfældig. En Søster Søvngænger.

F. i Kbhvn., D. af Skrædder. Gaaet i Kommuneskole. Efter Konfirm. Husass. G. 28 Aar gl. Ogsaa efter Ægteskabet huslige Pladser.

Menses fra 19-Aarsald. 1 Partus. Præmenstruelt ofte daarligt Humør og Irritabilitet. Menses den senere Tid urglm. med Hedestign.

Manden opl.: Pt. har altid været hidsig og opfarende over Bagateller. Overfuser af og til de andre Husbeboere. Er Uvenner med sin Familie. I de sidste 1½ Aar næsten til Stadighed opfarende og ondskabsfuld over for Manden. Beskylder ham for Homosexualitet og Forhold til andre Pigebørn. Har truet med Selvmord. Manden har søgt Separation. Der kom i Dag Tilsigelse fra Præsten. Pt. har været meget ulykkelig og grædende herover, gik i Aften ud i Køkkenet, tog Gasslangen i Munden, hvorfor Indl.

Pt. forkl., at Manden i lang Tid har behandlet hende daarligt. I det sidste ½ Aar har de ikke haft ægteskab. Samliv, hvorfor hun mener, han søger andet Selskab. Han kommer hyppigt meget sent hjem om Aftenen.

Obj.: Intet abn.

Pt. er under Oph. deprim. og en Del grædende. Hun taler sig let op, naar hun kommer ind paa de hjemlige Forhold, noget dramatisk, en Del patetiske Talemaader. En Dag har hun et »Anf.« af Rysten i Armene og Ansigtet, ligger med halvt tillukkede Øjne og bagoverbøjet Hoved. Anf. ophører, saa snart Sygepl. tiltaler hende.

Efterhaanden falder Pt. i nogen Grad til Ro, hun og Manden enes om en Gang endnu at genoptage Ægteskabet, og hun udskr. til Hj.

Socialhjælpers Journ. 19/10 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. blev separeret nogen Tid efter, at hun kom hjem fra Hospitalet. Hun fik i Understøttelse til sig og Barnet 10 Kr. ugentlig fra Manden og for at klare sig, maatte

hun vaske Trapper o. l. Ved at spinke og spare lykkedes det hende at holde Drengen i Skole, han har senere gaaet paa Seminarium og har fornylig taget sin Examen. Han skal være flink og har faaet flere Legater.

Pt. og Sønnen har lige siden Separat. boet i et Kolonihavehus i en Haveforening. Nu har Sønnen imidlertid faaet fast Arb., og de skal i nær Fremtid flytte, hvad hun er meget glad for. Hun kommer daarligt ud af det med de øvrige Beboere i Haveforeningen. En Del af dem drikker, og der finder ret ofte Slagsmaal Sted.

Huset, hvori Pt. boer, er ret stort, men meget forfaldent, ligner nærmest et Skur. Haven ligeledes forfalden.

Katamnese 16/11 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om sin psykiske Konstitution forkl. hun, at hun altid har været nærtag., haft let til Graad. Indrømmer Uligevægtighed, Pirrelighed, Opfarenhed, »kan godt bruge Mund«. Som ung ingen Veninder, i det hele ikke selskabelig anlagt. Er tilbøjelig til at »spekulere«, »glemmer aldrig«. Aldrig Besvim. eller Anf. af nogen Art, men faar let Hvp., naar noget gaar hende imod.

Menses ophørte definitivt kort efter Hospitalsoph. I Tiden omkring Klimakteriet var hun »overnervøs«, græd meget, led ofte af Angst, indrømmer, at hun i den Tid var særlig irritabel.

Kort efter Udskriv. kom det til fornyede Opgør i Hj. Pt. angiver, at Grunden hertil var, at Manden var blevet borte i flere Dg. Det var dog Manden, der søgte og fik Separat. ordnet Sept. 1927; som Aarsag blev paa Papirerne anført »dyb og varig Uoverensstemmelse«.

Ca. 1 Aar efter Udskriv. rettede Pt. sig i psykisk Henseende, og hun mener, at hun siden i det væsentlige har været som før Klimakt.

Pt. er meget talende, men frembyder ellers ikke ved Undersøgelsen noget abnormt i psykisk Henseende. Ingen Stemningsforskydning. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Mager, astenisk. H. 160 cm, V. 48,75 kg, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 18 cm. Index Strømgren: ÷ 0,8.

Sygehistorie Nr. 30.

F. 1879. G. m. Vognmand.

K. H. VI 17/3—3/4 1926. J. Nr. 598/26. Diagn.: Psykogen Depression (?), Fugue.

Ingen kendt Disp.

Har født 6 Gg. Menses den senere Tid urglm.

Af en ved Indl. medfølgende Politirapp. fremgaar: Pt.s Datter henvender sig paa Stationen og beder om Bistand til Indl. af Moderen, som siden i Gaar i formentlig sindssyg Tilstand har forladt sit Hjem og nu opholder sig i Søgade. Politiet følger med Datteren til Søgade, hvor man møder Pt. Hun gør et noget forvirret Indtryk, taler om, at hun vil springe ud af Vinduet, hvis hun atter kommer hjem. Indl. derefter.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Ingen Taagethed ell. Forkommenhed. Noget forknyt og grædende. Fortæller, at hun i ca. 3 Mdr. har været deprim., fordi Manden har været hende utro. De har været separeret; men for nogen Tid siden vendte han tilbage. For 1 Uge siden forlod han paany Hj., hvad der har taget stærkt paa hende. Hun har ligget i Sengen i 5 Dg., lidt af Hvp. Stod op i Gaar Aftes og har siden gaaet paa Gaden, er dog ikke klar over, om hun muligvis har været hjemme nogen Tid i Nat. Mener at have gaaet i en Taagetilst.

Obj.: Nogen Adipositas. Ellers intet abn.

Under Oph. noget forknyt, grædende. Retter sig senere; udskr. til Hj., hvis Forh. i Mellemtiden er ordnede.

Socialhjælpers Journ. 26/7 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at komme.

Katamnese 5/8 1937. Pt. møder efter Tilsig. Hun forkl., at hun altid har været no-

get opfarende, »galhovedet«, men er hurtig faldet til Ro igen. Iøvrigt tidl. livsglad, arbejdsom. Ingen endogene Stemningssvingn. Ikke tidl. Fugue.

Menopausen indtraadte umiddelbart efter Hosp.oph. Allerede nogen Tid før Indl. var Klimakt. beg. Pt. var i denne Tid samt de 3 flg. Aar efter Udskr. meget uligevægtig, irritabel, ofte grædende, meget træt. »Mine Børn siger, jeg var helt umulig i den Tid«. Mandens Utroskab kom helt overraskende for Pt., Ægteskabet havde altid tidl. været godt. Manden var hende utro med en 17 Aar yngre Kvinde, der var kommet i Hj. Pt. erfarede først Mandens Utroskab efter den klimakterielle Uligevægtigheds Begyndelse, hun mener selv, det var derfor, det tog saa haardt paa hende. Hun blev skilt fra Manden kort efter Udskr. og har ikke siden set noget til ham. Hun har siden klaret sig selv, først ved Rengøring, passer nu et Kaffekøkken i et større Forsikringsselskab. Boer sammen med en nu 20-aarig Datter, det yngste Barn.

Efter 3 Aars Forløb svandt Pt.s Tilfælde, og hun har siden været gsk. som tidl.

Det sex. Samliv mellem Pt. og Manden skal altid have været normalt. Pt. mener ikke, hun var kølnet ved Klimakteriets Indtræden; ej heller nogen særlig Opblussen. Klimakt. i sig selv næppe noget særligt psykisk Traume. Efter Skilsmissen ingen sex. Forh.; har heller ikke savnet det.

Pt. gør ved Samtalen et psykisk nat. Indtryk. Fortæller aabent om sine Forh. Taler ret hurtigt og livligt.

Somatisk. Pt. har en let Dorsalkyfose. Ansigtstræk nærmest pykniske. Pt. er dog i det hele spinkel, ingen særlig Fedtaflejring. (V. 64,8 kg, H. 155 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,52).

Sygehistorie Nr. 31.

F. 1876. Enke eft. Arbsmd.

K. H. VI 2/1—1/3 1925. J. Nr. 422/25. Diagn.: Depr. ment. climact.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbhvn., Datter af Forvalter. Efter Konfirm. huslige Pladser. Gift 23 Aar gl. 4 Aar senere kom Manden alvorligt til Skade og fik i Tilslutning hertil epilept. Kramper; siden arbejdsudygtig. Pt. har ernæret Fam. (2 Børn) ved at gaa ud og vaske og gøre rent. Manden døde 1923.

Siden Ungd. har Pt. lidt af stærke Hvp.anf. lokaliseret til Isse og Nakke, ikke tydeligt halvsidige. Hvp. ledsaget af Opkastn. og lysende Zigzaglinier for Øjnene.

Menses fra 15-Aarsald. 2 nat. Fødsler. Ingen psyk. Reakt. i Tilslutning til Pubertet, Menses ell. Graviditet. De sidste Mdr. har Menses været rigeligere, med større Mlr. end sædvanlig.

Siden Mensesurglm.s Beg. har Pt. været i daarligt Humør, har følt sig utryg, ængstelig, har været bange for at gaa paa Gaden, har syntes Folk saa saa underlig paa hende. Hun har tænkt paa Suicid., men ikke gjort noget Tent. Har passet sit Arb. indtil for en Uge siden. Ingen Selvanklager, ingen egentlige paranoide Forestill. Søvnen har været daarlig; App. ringe, hun har tabt en Del i Vægt.

Obj.: Mager, bleg, ellers intet abn.

Under Oph. deprim., stilfærdig, optaget af sine selvhenførende Forestill. Ved Udskr. bedret.

K. H. VI 2/7—28/7 1925. J. Nr. 1025/25.

Har siden Udskr. været deprim., ofte grædende. Synes stadig, Folk ser paa hende, tør ikke gaa paa Gaden. Ingen Hall., ingen paran. Ideer. Klager over Trykken i Hvdt. og for Brystet.

Menses stadig urglm. til Stede.

Under Oph. som sidst; deprim., synes, de Besøgende har deres Opmærksomhed særlig henvendt paa hende. Overfl. til

S. H. H. 28/7 1925—30/4 1926. Diagn.: Depr. ment. (dement. paranoid.?).

Pt. er her stille, i Beg. lidt sky og usikker. Forkl., at hun til Tider godt kan indse, at hendes Selvhenføring er sygelig, til andre Tider staar Oplevelsen for hende som reel. Paa Hosp. mærker hun intet, beder dog om at faa Lov at ligge paa 2-Sengsstue.

Efterh. gaar det bedre. Fra Sept. er hun oppe, hjælper lidt til paa Afd. Gaar Ture. Af og til har hun da en Følelse af, at Folk ser saa underligt paa hende; men hun overvinder det let og befinder sig ellers vel. Ved Udskr. gør hun et psyk. nat. Indtryk, er flink, venlig, flittig, ikke særlig sky.

Egentl. paran. Vrangforestill., Hall. eller Adfærdsforst. er ikke iagttaget under Opholdet.

Socialhjælpers Journ. 9/8 1937. Besøger Pt. Hun bliver straks meget nervøs, da hun hører, hvad Besøget gælder, og vil meget nødig give Møde paa Hosp., vil hellere have, at Lægen kommer til hende.

Pt. boer sammen med en anden ældre Dame i en pæn og hyggelig lille 2-Værelseslejlighed.

Katamnese 7/9 1937. Man besøger Pt. i Hj. Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. hun: Det kneb lidt med at følge med i Skolen. Har altid været stemningsblød, følsom, let til Taarer. Har været tilbagehold., ikke brudt sig særlig om at komme sammen med andre Mennesker. Har iøvrigt ikke tidl. været stemningssvingende ell. selvhenførende. 1918 mistede hun en 19-aarig Datter af »Sp. S.« efter 2 Dages Sygd. Selv om det var en stor Sorg for Pt., foraarsagede det dog ingen patol. Stemningsudsving.

Den psyk. Lidelse i Klimakt. udviklede sig lidt efter lidt uden ydre Aarsag. Særlig erindrer Pt. en stærk indre Uro samt den nævnte Selvhenføring.

Menses ophørte def. et Par Aar efter Udskr.

Selv om Pt. bef. sig gsk. godt under Slutn. af Oph. paa S. H. H., kneb det dog ikke saa lidt den første Tid efter Hjemkomsten, og der gik ca. 2—3 Aar, inden hun rettede sig rigtigt.

Siden har hun været rask og har som tidl. ernæret sig ved Vask og Rengøring. Hun har ikke helt de samme Kræfter som tidl., har dog i Perioder efter Udskr. været ude alle Ugens 6 Dage. Nu gaar hun kun ud til Steder, hvor hun er kommet gennem adskill. Aar, og hun paatænker at søge Aldersrente om nogle Mdr.

Pt.s Humør er nu gennemgaaende godt. Hun kan ikke lide at blive bedt ud mellem for mange Mennesker; kan da faa lidt af den samme indre Uro som tidl., bliver genert, ved ikke, hvorhen hun skal vende sine Øjne. Hun har ikke længere den Følelse, at Folk ser paa hende paa nogen særlig Maade. Sover godt. Det, at hun har været paa S. H. H., har pint hende en Del, selv om hun i og for sig havde det godt paa Hosp.; Aflaasningen fandt hun nedværdigende. Hun har været bange for, at andre Mennesker skulde faa at vide, at hun har været paa S. H. H. Sygeligt selvhenførende paa dette Punkt synes hun dog ikke at have været.

Om den tidl. omtalte Hvp. forkl. Pt., at den særlig kom under Menses, men ogsaa uden for disse, ialt ca. 3 Gg. om Md. Ingen kendte udløsende Momenter. Hvp. er nu langt sjældnere end tidl.; men naar hun har den, er den af samme Styrke og Karakter som forhen.

Pt. udtaler sig villigt om sine Forh. Gør et psyk. nat. Indtryk. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. Ret tynd og mager. Spinkel, astenisk Skikkelse. Aflang Hovedform med ret lang, lige Næse. Ingen Vinkelprofil. Underansigtet nat. og harmonisk udviklet.

Sygehistorie Nr. 32.

F. 1874. Enke efter Urtekræmmer.

K. H. VI 17/10—28/11 1925. J. Nr. 1594/25. Diagn.: Climacterium, Depressio mentis.

En Søster tungsindig; aldrig hospitalsbeh.

F. i Provinsby, D. af Bøssemager. Gaaet i Kommuneskole. Efter Konfirm. lært Syning. G. 19 Aar gl. med Detailhandler. Ægteskabet harmonisk. Efter 6 Aars Forløb gik Manden fallit, de økon. Kaar derefter trange, Pt. maatte hjælpe til ved Syning. 36 Aar gl. blev hun Enke med 3 Børn i Alderen 12—18 Aar. Har ernæret sig og Børnene ved Syning.

Menses fra 14-Aarsald. I Puberteten »Blegsot«. Ingen psyk. Reakt. i Pub., under Menses ell. Graviditet. 3 norm. Fødsler. Menses ophørt for 1½ Aar siden.

Siden Klimakteriets Indtræden for ca. 4 Aar siden har hun ikke kunnet lade være at spekulere over sine økon. Forh., har været bange for ikke at kunne klare sig. Har været deprim., ønsket at komme af med Livet, har været angst for at blive sindssyg. Har ikke forsøgt suicid.

Søvnen har været daarlig. I Gaar Morges gik hun p. Gr. a. Søvnløshed hjemmefra Kl. 4, gik om paa Gaden nogle Timer, besvimede, vaagnede op, da Ambulancen kom.

Obj.: Nogen Adipositas. Ellers intet abn. Blodtryk: 150.

Under Oph. er Pt. deprim., stilfærdig af Væsen, græder. Klager over Træthed. Retter sig efterh., synes ved Udskr. ligevægtig. Udskr. til en Datters Hjem.

K. H. VI 31/7—30/9 1926. J. Nr. 1421/26.

Datter opl.: Har opholdt sig i Huset hos en anden Datter og har haft det nogenl. Af og til dog en Del deprim. De sidste 14 Dg. har hun været alene med Svigersønnen, som hun daarligt kan enes med, har skullet passe Husgerningen, hvad hun har haft lidt svært ved. Tilst. herved forværret. Pt. spekulerer over sine og Børnenes økon. Forh., græder, er fortvivlet. Kan ikke sove om Natten, gaar op og ned ad Gulvet. Er angst for at være alene. Har en enkelt Gang udtalt: »Der er ikke saa langt ned til Søen, hvis det skal blive ved saadan«. Aldrig tent. suicid.

Pt. er som under første Oph., deprim., stilfærdigt Væsen, Taarer i Øjnene. Har en Del klimakterielle Gener, Hedestign., er »gloende« i den ene Side af Hvdt., som Is i den anden, har afvekslende Kuldefornem. og Svedeture.

Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 17/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen. Jeg kommer ikke indenfor, da hun lige staar og skal ud. Hun gør mange Undskyldninger herfor.

Katamnese 20/2 1938. Efter at man forgæves har indkaldt Pt. flere Gange, opsøger man hende tilsidst i Hj.

Hun opl., at hun altid har haft et blødt Gemyt, været nærtagende, haft let til Taarer, været let at skræmme. Iøvrigt vil hun tidl. i Livet have haft et jævnt godt Humør; ingen endogene Svingninger.

Om sin psyk. Lidelse forkl. hun, at den udviklede sig i Tilslutn. til Klimakt. med Rastløshed, indre Uro, Ængstelse, Depression, Graad; hun var ikke i Stand til at passe sit Arb. Der var ingen forudgaaende psykiske Traumer, hun kunde ikke selv angive, hvorfor hun græd. Der var ingen Selvbebrejdelser ell. Ringhedsfølelse.

Efter 2. Ophold svandt Depressionen ret hurtigt; ingen efterfølgende manisk Fase. Pt. har siden været rask og kunnet passe sit Hjem og sit Arbejde med Syning. Hun har levet heraf og af Hjælp fra de efterh. voksne Børn. For 2 Aar siden opgav hun Syningen, boer nu sammen med en Datter, passer Huset.

Pt. gør ved Samtale et psykisk naturligt Indtryk, fortæller nat. og uhæmmet om sine Forh. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa Hukomsv. ell. begynd. Senium.

Somatisk. Ukarakteristisk i typologisk Henseende.

Sygehistorie Nr. 33.

F. 1881. G. m. Maler.

K. H. VI 23/5—7/6 1925. J. Nr. 831/25. Diagn.: Depressio ment., Tent. suicid.

En Broder død paa Oringe Hosp. (10/5 1912—† 20/12 1913: Dement. paralyt.). En Broderdatter Morfinist, angiveligt foraarsaget af stærke menstr. molimina. Under en Afvænningskur fik hun en hallucinat. Forvirring, kastede sig ud af et Vindue fra 1. Sals Højde; død ½ Aar senere af sine Kvæstelser. En Søn af Pt. indl. paa Epileptikerhj. i Nyborg. (Epilepsia genuina; Oplysn. fra Epileptikerhj.).

F. i Provinsen, D. af Krovært. Efter Konfirm. husl. Pladser, g. 21 Aar gl.

Menses fra 13-Aarsald. 7 Fødsler. For 1½ Aar siden opereret for Livmodersvulst (B. B. H. Afd. A 22/10—4/12 1923, Diagn.: Fibroma uteri, Operat.: Lap. c. hysterectomia supravag. et salpingooophorectomia dxt.). Siden Hedestign. og Svedanf.

Indlæggelsesdagen foretager Pt. tent. suicid. ved Gas; bliver hurtigt fundet og indbragt.

Klar, ikke medtaget ved Indl. Angiver som Aarsag til sit tent. økon. Sorger.

Under Oph. noget deprim. med Taarer, ellers intet særligt. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 29/6 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne lade sig undersøge.

Katamnese 2/8 1937. Pt. møder efter Tilsig. Har altid været stemningsblød, nærtagende, let til Taarer. Ingen endogene Stemningssvingninger, ingen depressive Udsving før Klimakt. Har altid været glad for Arb., staaet tidligt op, Kl. 5—5½. Manden Ungarer, ret temperamentsfuld; Ægtesk. har dog altid været harmonisk, Pt. mener, at det er, fordi hun har forstaaet at lempe sig efter Forh. Holder af Samvær med andre Mennesker, kommer let i Kontakt med andre.

Pt. forkl., at hun fra et Par Aar før indtil ca. 1 Aar efter Hosp.oph. var gsk. anderledes i psykisk Henseende end tidl., »jeg kunde slet ikke finde mig selv igen«. Hun var stærkt svingende i Humøret med Udsving i depressiv Retning, nærtagende, sortseende over for Bagateller, irritabel, græd ofte. Kunde gennemgaaende passe Hj. Selvmordsforsøget foraarsaget af en Bagatel (økon. Modgang) og Resultatet af en pludselig Indskydelse.

Ca. 1 Aar efter Udskr. svandt Sympt. efterh., og Pt. har siden følt sig gsk. som før. Hun har været ligevægtig, i jævnt godt Humør, glad for sit Arb. Staar nu gsk. uforstaaende overfor, at hun i sin Tid kunde tænke paa at tage Livet af sig: »Det er det mørke Punkt i mit Liv«.

Libido svandt jævnt med Klimakt. uden forudgaaende Forøgelse. Hun begyndte paa det Tidspunkt at tænke om det ægteskab. Samliv, at »det var noget underligt noget«. Noget psykisk Traume har Klimakteriet i sig selv ikke repræsenteret for Pt., hun staar ganske uforstaaende over for saadanne Tanker.

Pt. er en jævn, noget ukompliceret og primitiv Kone at tale med. Hun er venlig, aabenhjertig, let til Smil, fortæller nat. og frit.

Somatisk. H. 162 cm, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: ÷ 0,07.

Sygehistorie Nr. 34.

F. 1875. Ug. Husass.

K. H. VI 11/6—19/7 1925. J. Nr. 989/25. Diagn.: Inferioritas mentalis.

F. i Kbhvn., D. af Handelsagent. Har boet sammen med Moderen til dennes Død 1923, siden boet sammen med en Broder, har samtidig haft huslige Pladser, men boet hjemme.

Har altid været rglm. menstrueret, aldrig gravid. Klimakt. indtraadte for 1 Aar siden.

Har i den senere Tid følt sig nervøs, maattet opgive sit Arbejde. Har været ængstelig for at være alene, har ment, der var Folk i Lejligheden, hørt Døre smække.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. rolig, af og til Taarer i Øjnene. Klager over Hedestign., Sm. i Ryggen og Nakken. Virker noget debil. Ved Udskr. bef. hun sig betydelig bedre, er noget fjollet og glad.

Folkereg. opl., at Pt. er *død 27/10 1935*. Efter Dødsatt. er hun død i Hj., Dødsaarsag *Cancer mammae*.

Gennem Folkereg. faar man opsporet ovennævnte *Broder*, som Pt. har boet sammen med. Han lever under ret primitive Forhold i en af Christianshavns gamle Sidegader. Han gør et psykisk debilt Indtryk, og det er kun sparsomme Oplysn., han er i Stand til at give.

Efter hans Mening har Pt. været rask i psykisk Henseende efter Udskr. Hun passede den fælles Husholdning og havde endda i flere Aar tillige Formiddagspladser.

Om Pt.s psykiske Habitualtilstand kan Broderen ikke give nævneværdige Oplysninger. Efter hans Beskriv. har hun altid været »et Livstykke«, »gemytlig«, ikke været nervøs, ikke tidl. lidt af depressive Forstemninger.

Pt.s C. mammae havde bestaaet i 4 Aar, inden hun døde. Saavidt man kan forstaa, kom hun først til Beh. efter 3 Aars Forløb, da Canceren var ulcerøs. Hun blev ikke opereret, men fik Rtg.beh. Ved Omtalen af Pt.s Cancer faar Broderen Taarer i Øjnene, erklærer, at han ikke kan taale at tale om det.

2) Bedrede.

Sygehistorie Nr. 35.

F. 1883. G. m. Malersv.

K. H. VI 7/4—25/5 1927. J. Nr. 845/27. (Ingen Diagn. anf.).

Fader drikfældig. 2 Søstre »nervesvage« i Overgangsaarene.

Tidl. rglm. menstrueret. Nu meget ringe Blødning hver Md., har født 1 G.

Moder opl.: Manden drikker og er ikke god mod Børnene, hverken Pt.s eller 2 andre, hun er Stedmoder til.

Kort efter Fødslen for 7 Aar siden beg. Pt. at faa »nervøse Anf.«. I den senere Tid er disse Anf. blevet hyppigere og mere udprægede.

Pt. selv angiver, at Grunden til hendes Nervøsitet og Depression er de daarlige ægteskab. og økon. Forh. Hun har villet søge Skilsmisse; men Manden har modsat sig det. En enkelt Nat er Pt. vaagnet op og har troet at se sin Mand komme imod sig. Som saa ofte tidl. var han Dg. før kommet fuld hjem og havde været truende over for hende. Ellers ingen Hall. De nervøse Tilf. stærkest udtalt i Menstruationsperioderne.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. noget depressiv, dog ikke dybere. Ingen Hæmning. Nogen indre Uro. Fortæller ivrigt om sine Forhold. Spontan Søvn. Pt.s Moder dør under Oph.; ingen overdreven Reakt. herpaa. En Del træt og svimmel. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 16/10 1937. Besøger Pt. Efter nogen Overvejelse indvilliger hun i at komme og tale med Lægen.

Hun har ikke haft det godt siden Udskr. Hun er af og til deprim., faar Følelsen af, at Folk taler om hende. Har dog kunnet passe sit Hjem og desuden et lille Barnebarn, fra det var 1 Uge til 3 Aar gl. Først fornylig har Datteren selv taget Barnet hjem.

Forh. i Hj. er ikke gode. Manden er meget arbejdsløs. Han mangler fuldst. Forstaaelse af Pt.s Tilst. Skælder hende ud, naar hun har det saa sløjt, at hun maa ligge i Sengen.

Fam. boer i en 2-Værelseslejlighed i en Træbarak. Der er rent og ordentligt, men ret fattigt.

Katamnese 30/12 1937. Da Pt. ikke møder trods gentagen Tilsigelse, opsøger man hende i Hj.

De ovenfor beskr. »nervøse Anf.« synes at have bestaaet i Følelse af Utilpashed og Angst. Ikke Bevidstløshed. Maatte lægge sig til Anf. fortog sig. Anf. kom, naar noget gik hende imod, eller naar hun blev træt. Disse Anf. har ikke været til Stede siden Hosp.oph.

Pt. har fra Ungd. lidt af halvsidig Hvp. — altid i h. Tinding — begyndende om Morgenen, ledsaget af Opkastn. Denne Hvp. er blevet bedre efter Klimakt.

Iøvrigt har Tilst. ikke været særlig god efter Udskr. Humøret er ofte daarligt, hun græder ikke sjældent. Hun bliver let nervøs, tør f. Ex. ikke tage Arb. for fremmede, idet hun saa bliver bange for, at hun ikke kan overkomme Arb. Passer selv Hj., hjælper ogsaa sin Datter, men kan fra denne blive hjemme, hvis hun en Dag ikke har det saa godt. Ingen Selvbebrejdelser. Sover godt. Hukom. god.

En hyppig Aarsag til Pt.s daarlige Humør og Nervøsitet er Vanskeligheder fra Mandens Side. Af Mandens Væsen faar man under Besøget et levende Indtryk. Da man kommer, udbeder han sig først i en brøsig Tone Oplysn. om Besøgets Formaal. Samtalen med Pt. finder Sted i Opholdsstuen. Manden gaar brummende og smaaskældende op og ned i den lille Entré lige uden for Opholdsstuen. Flere Gg. aabner han Døren og siger i en vredagtig Tone, at nu skal han »arbejde«. (Der staar i Stuen et »Maleri« med Malerrekvisitter foran). Der falder flere skarpe Bemærkninger ml. Ægtefællerne. Tilsidst ser man sig nødsaget til at afbryde Samtalen efter ca. ¼ T.s Forløb. Oplysn. bliver derfor lidt mangelfulde, særlig faar man ikke Oplysn. om Pt.s tidl. sjælelige Habitus.

Pt. er lille, spinkel, bleg, mager; astenisk Habitus. Gør et noget nervøst Indtryk. Ingen mere udtalt Stemningsanomali. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Sygehistorie Nr. 36.

Født 1877. G. m. Dyrlæge.

K. H. VI 25/11—10/12 1923. J. Nr. 2214/23. Diagn.: Depressio mentis climacterialis.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbhvn., D. af Postmester. Privat Pigeskole. I Hj. til Ægtesk. Økonom. ret velstillet.

4 nat. Fødsler. Menopause Nov. 22; indtraadte ret brat.

Pt. overfl. fra *R. H. Afd. A,* hvor ligget *siden 6/10 23* under Diagn.: *mb. ment. (depressio), neurasthenia, climacterium, insomnia.* Af Journ. fremgaar: Klimakt. Nov. 22 ledsaget af tiltag. Nervøsitet med svingende Sindsstemning — mest Depression —, Hedestign., profus Sved, Energiløshed, Appetitløshed, Søvnløshed. Har været paa Klinik og forsk. Rekreationshj., altsammen uden Virkn.

Paa R. H. er Pt. deprim., hører Stemmer, tror, der er nogen paa Gangen, Stemmerne taler om, at der skal ske en Ulykke i Hj.; de andre Ptt. synger Smædeviser om hende. Hun er urolig med Sengeflugt.

Obj.: findes Ømhed af bg. Knæled med Skuren og Bev.indskr. Ved Rtg.fot. findes arthritis def.-lign. Forandr. Iøvrigt findes intet obj. abn.

Her paa Afd. er Pt. deprim., noget ængstelig, en Del talende, ret sygdomsoptaget. De første Dg. lidt Stemmer. Senere retter hun sig, Hall. svinder, Stemningen bliver lysere. Udskr. til Rekreationshjem.

S. H. H. 10/2—21/4 1925. (direkte Indl.) Diagn.: Depr. mentis.

De sidste Par Aar Depression med indre Uro, Livslede, Træthed. Forh. ml. Ægtefællerne mindre godt, Skilsmisse har været ventileret.

Depr. synes under Oph. ikke videre dyb. Ingen Hæmning. Ved Ankomsten er Pt. meget utilfreds med ikke at faa Eneværelse; hun er i det hele fornemt-fornærmet, kritisk, kværulerende, bliver ikke opvartet nok. Efterh. falder hun mere til Føje; bef. sig ved Udskr. bedre.

Socialhjælpers Journ. 6/8 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. beboer en 3-Værelseslejlighed. Hj. nydeligt, ordentligt, bærer Præg af Velstand.

Katamnese 7/1 1938. Pt. møder efter Tilsig.

Om sin psyk. Konstit. forkl. hun, at hun altid har været følelsesfuld, »mit Følelsesliv er saa stærkt«, sensitiv, reaktiv, impulsivt handlende, hurtigt begejstret, »romantisk«.

Den psyk. Lid. udviklede sig i Tilslutn. til Menses's Ophør. Først Søvnløshed, dernæst Rastløshed, indre Uro, daarligt Humør, uden at hun kunde angive nogen særlig Grund dertil.

Efter Oph. paa S. H. H. rettede Pt. sig noget; men hun er aldrig blevet saa rask som før Klimakt. Hendes sensitive og reaktive Karaktertræk er blevet mere udtalte; Humøret er ofte daarligt, hun græder let, maa næsten altid tage Sovemidler. Hun har haft en Del Hosp.- og Rekreationsoph. 1927 Appendectomi paa Diakonissestift., hvorefter Rekreation paa Hareskov Kuranstalt, 1928 Hald Folkekuranstalt, 1934 R. H. Afd. B. (Marts—Maj, Diagn.: Depr. ment., arthroit. gen. dupl., adipositas), 1937 R. H. Afd. A. (9/8—1/10 1937. Diagn.: Arthroit. def. gen. utr., adipositas, insomnia, depr. ment. Rtg.fot.: Udtalte arthroit. def.-Forandr. af bg. Knæled. Svarende til Fingrenes perif. Led ses udtalte artritiske Forandr. med Exostosedan. og Forsnævring af Ledspalterne. Exostosedannelse af Columna sv. til L I og D XII. Exostosedannelse langs Bækkenets Ledrande. Basalstofskifte: 100—104 %. Om Pt.s Psyke er anført, at hun er meget nervøs).

Pt. har i de forløbne Aar haft en Del ydre Modgang. Manden døde 1931 efter et længere Sygeleje. De forannævnte ægteskab. Vanskeligheder synes i hvert Fald nu betydelig retoucheret i Pt.s Bevidsthed. En af Sønnerne, Forretningsmand, har kostet Pt. en Del Penge, hans Forretn. er et Par Gg. gaaet i Stykker, og hun har hjulpet ham i Gang igen, hun har tidl. siddet godt i det; men nu er det gaaet saa meget tilbage for hende, at hun endog maa staa som nydende Medlem af en Sygekasse. Det piner øjensynlig Pt., at hun nu skal ligge som Sygekassept., naar hun er paa Hosp., og at hun ikke mere har Raad til at ligge paa Privatklinikker og paa Enestue.

Pt. beskriver sine Sygdomme og Hosp.oph. meget detailleret, viser en ret udtalt Selvoptagethed, har ofte følt sig misforstaaet og uretfærdigt behandlet, virker lidt dramatisk, taler med et noget fornemt-affekteret Tonefald. Er ret emotionelt præget, faar flere Gg. Taarer i Øjnene under Samtalen, men er ikke egentlig deprim. Ingen Tegn paa begynd. Scnium.

Somatisk. Ukarakteristisk Habitus, dog nærmest astenisk.

Sygehistorie Nr. 37.

F. 1883. G. m. Maler.

K. H. VI 25/4—23/5 1925. J. Nr. 699/25. Diagn.: Klimakterielle periodiske Depressioner, Usus spirit.

Moderen »daarlige Nerver« i Klimakt. med daarligt Humør og Graad; kom sig senere.

F. i Kbhvn., D. af Restauratør. Efter Konfirm. Husass., Gangpige og Nattevagt paa Hosp. Gift 25 Aar gl.

Menses fra 12-Aarsald., rglm. 2 Fødsler. Det sidste Aar Menses sparsomme, urglm.; en Del Hedestign.

I det sidste ½ Aar har Pt. været noget irritabel med periodevise Depressioner oftest i Tilslutn. til Menses og ledsaget af Trang til Alkohol; Pt. har særlig drukket Portvin, ½ Fl. ad Gangen. Har lidt af Hvp., Søvnløshed, Hjtb., Angstfornem.

Obj.: Intet abn. Intet potatorisk Habitus.

Under Oph. trykket af Stemning, indre Uro. Ingen dybere Depression. Fredelig, omgængelig. Udskr. til »Sikem«. (Redningshjem).

Socialhjælpers Journ. 9/7 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at komme og tale med Lægen.

Katamnese 7/9 1937. Da Pt. ikke møder efter gentagne Tilsig., opsøger man hende i Hj.

Om sin psyk. Habitualtilst. forkl. hun, at hun altid har været stemningspræget, »blødhjertet«, let til Taarer. Iøvrigt ikke tidl. mere udprægede Stemningssvingn., hverken endogene ell. exogene. Har holdt af at komme sammen med andre.

Det daarlige Humør i Klimakt. udviklede sig lidt efter lidt. Det kom »af sig selv«, muligvis ogsaa fremhjulpet af mindre gode Forh. i Hj., Manden har altid været tilbøjelig til at gaa ud med Kammerater og drikke. Hun led meget af indre Uro. Naar hun fandt paa at søge Beroligelse v. Hj. a. Alkohol, skyldtes det, at hendes Far var Restauratør, saa de derfor altid havde Spiritus i Huset i hendes Barndomshjem, selv om der absolut ikke blev drukket synderligt til dgl.

Pt. var meget fortørnet over Anbringelsen paa »Sikem«. Det var et Sted for »faldne Kvinder«, Piger fra Gaden, straffede Kvinder.

Siden Hjemkomsten fra »Sikem« har Pt. til Stadigh. passet Hj. Benægter Spiritusmisbrug. Hun har det bedre, end da hun laa paa Hosp.; men helt den samme som tidl. er hun ikke blevet. Hun har let til Graad, er mere nærtagende end tidl. Lider stadig af Hedestign., Svedeture, kommer let til at ryste, bliver let nervøs. Hun har lige siden Hosp.oph. haft Struma, vekslende i Størrelse, behandles herfor af sin Sygekasselæge med Na Br + JK (viser Flasken); faar tillige Dial for Nattesøvnen. Egentl. depressive Faser har der ikke været, og den indre Uro optræder kun gsk. temporært og ikke i samme Styrke, som da hun var syg. Ringhedsfølelse ell. Selvbebrejdelser har ikke paa noget Tidspunkt været til Stede.

I Aarene efter Udskr. var Menses stadig til Stede med 3 Mdr.—ca. 1 Aars Mlr. Menopause i 50-Aarsald.

Pt. giver villigt Oplysn. Hun fortæller nat. og aabent om sine Forh. Er en Kende neureretisk præget, faar Taarer i Øjnene ved Omtalen af Oph. paa »Sikem«. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Obj.: Lille, tæt, trivelig Pykniker. Der ses en valnødstor Struma, særlig lokaliseret til h. Lap. Ingen Exoftalmus. Pt. er noget svedende under Samtalen. God Ernæringstilst.; Vægten snarest stigende i de senere Aar.

Man har tilskrevet Redningshj. »Sikem« og faaet flg. Svar, dat. 22/4 1937: »Pt. faldt hurtigt til Ro her. Det virkede gavnligt paa hende at være beskæftiget i »Sikem«s Vaskeri, hvor hun arbejdede flittigt og interesseret. Hun var venlig og stilfærdig i sin Færd, og hendes Helbredstilst. god. Den 31/10 1925 rejste hun til sit Hjem«.

Sygehistorie Nr. 38.

F. 1876. G. m. Købmand.

K. H. VI 14/11—18/11 1924. J. Nr. 1585/24. Diagn.: Surditas, Climacterium, Nervosism. climacterialis, Erethismus emotionalis hysteriformis.

En Søster sindssyg (S. N. S. 29/3 1916—† 28/1 1925: Paranoid Psykose, Surditas, Bronchopn.). Bedstefader, Fader samt 2 Søstre meget tunghøre. Pt. har 3 Sønner, hvoraf den ældste har begynd. Tunghørigh.

F. og opdraget paa Landet, Faderen Skolelærer. Efter Konfirm. husl. Pladser indtil Ægteskab.

Menses fra 13-Aarsald. Ophørt for ½ Aar siden. 3 nat. Fødsler. Ingen psyk. Reakt. under Pub., Menses ell. Graviditet.

Manden opl.: Pt.s Nerver har i flere Aar været i Uorden. Hun har været utilfreds, syntes, Manden og Børnene havde det bedre end hun. Har været jaloux, følt sig forurettet. Naar hun, der er tunghør, saa andre tale sammen, har hun troet, det var om hende, der blev talt. Har truet med Suicidium. I de senere Aar lidt forfalden til Spiritus.

Lavede i Dag en større Scene, laa og rullede rundt paa Gulvet i Køkkenet, da Manden kom derud. Der lugtede ikke af Gas.

Pt. lugter ved Indl. af Spiritus. Er under Oph. deprim., afdæmpet. Udskr. til privat Landoph.

Folkereg. opl., at Pt. er død 9/11 1930. Døden har fundet Sted paa B. B. H. Afd. C.

B. B. H. Afd. C 30/10—† 9/11 1930. Diagn.: Mb. cordis mitralis. Indkommer med en svær inkomp. mb. cord. Er for medtaget til at give Anamnese. Sløjer jævnt af indtil Mors.

Katamnese 29/4 1938. Manden besøges i Hj. Han opl.:

Pt. har altid været noget ilter og opfarende. Dygtig i sit Hus, men vilde gøre alt selv, kunde ikke holde huslig Hjælp. Iøvrigt tidl. i godt Humør, aldrig tidl. truet med Suicid. Ikke tidl. jaloux ell. mistænksom.

Tunghørigheden beg. i Slutn. af Trediverne, tiltog efterh. Efter dennes Indtræden blev Pt. meget mistænksom og selvhenførende.

Hvor lang Tid ovennævnte psyk. Tilstand i Klimakt. varede, kan Manden ikke længere rigtig huske; men den fortog sig efter nogen Tids Forløb, og Pt. passede i nogle Aar sit Hus som tidl. Spiritusmisbruget drejede sig om Portvin og Aquavit, som Pt. tog i Forretn. Det har dog aldrig været større Mgd., og efter Hosp.oph. holdt Pt. op dermed. Helt den samme som tidl. blev Pt. dog ikke. Manden giver væsentlig Tunghørigheden Skyld herfor.

Nogle Aar før Døden udviklede Hjertelidelsen sig med Sympt. paa tiltag. Insuff. Manden mener, at Lid. fremskyndedes derved, at Pt. lige til det sidste vilde gøre alt selv i Huset, vilde ikke have fremmed Hjælp.

Sygehistorie Nr. 39.

F. 1873. G. m. Fængselsbetj.

K. H. VI 20/1—29/2 1920. J. Nr. 20/2 20. Diagn.: Depr. ment. in climact.

Menses tidl. rglm., det sidste ½ Aar urglm., svage.

Pt. har tidl. været af jævn Stemning, dog altid let til Taarer. Meget hjælpsom. Maaske lidt letskræmt, følte sig nervøs, de første Aar, de boede paa Fængslet.

For 1 Aar siden rejste Pt.s eneste Søn til Jyll. for at overtage en Stilling. Pt. har siden været deprim. Ingen Selvbebrejdelser. Har været stærkt sygdomsoptaget.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. lettere deprim., lidt ængstelig, hypochondert optaget af en Del forsk. Fornem. Noget neureretisk, bævende og dirrende, naar man ved Stg. henvender sig til hende. Bedret ved Udskr.

K. H. VI 1/8—2/9 1923. J. Nr. 1644/23. Diagn.: Depr. ment., Tent. suicid.

Manden opl.: Tilstanden har siden Udskr. været omtrent uf. Pt. har til Stadigh. været lettere deprim., ude af Stand til at foretage sig noget videre i Huset. I den senere Tid en Del Sorger med en 20-aarig Plejedatter, som nu vil forlade Hj.

I Dag fandt Manden Pt. liggende bevidstløs paa Gulvet. Paa Volarsiden af v. Haandled nogle tværløbende Snitsaar; en Del Blødning.

Saarene, der ikke har læderet a. radialis ell. nogen af Senerne, lukkes med 5 Sut.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Som Aarsag til sit Tentamen angiver hun Sorg over

Adoptivdatteren. Hun skejer stærkt ud med Søfolk, drikker, er aldrig hjemme om Natten.

Under Oph. er Pt. deprim., en Del grædende, er bekymret for, »hvordan det hele skal gaa«. Senere retter hun sig noget, men er stadig stemningsblød, bekymret, klager over Hjtb. og Urofølelse.

Socialhjælpers Journ. 16/7 1937. Besøger Pt.s Hjem. Træffer Manden. Han meddeler, at Pt. ikke kan tage mod Besøg, hun har de sidste 3 Aar været sengeliggende p. Gr. a. »Forkalkning«. Manden er iøvrigt ikke meget villig til at give Oplysn. Pt. havde det ret godt i Aarene efter Udskr. Hun har dog kun tildels kunnet passe Hj. i de Aar, der er gaaet, inden hun blev sengeliggende.

Sygehistorie Nr. 40.

F. 1878. G. m. Skræddermester.

K. H. VI 25/6—6/8 1924. J. Nr. 1167/24. Diagn.: Climacterium, Depr. ment. anxiosa.

Altid rglm. Menstr. ogsaa de sidste Aar. Er begyndt at lide af Hedestign. Har født 4 Gange.

Manden opl.: Pt., der altid tidl. har været rask, beg. for 14 Dage siden at blive underlig i sin Adfærd. Tabte Lysten til at arb., var angst uden at ville angive nogen Grund. Stod op om Natten og vandrede rundt paa Gulvet. Talte om at skulle dø.

Pt. er ved Indl. ængstelig, siger, hun er bange for »Rysteriet i hele Kroppen«. Fik forleden Dag, da hun telefonerede, pludselig Hedestign., blev saa bange, at hun løb ned i Gaarden.

Obj.: Intet abn.

Spv.: Cell. 1/3, Gl. 0, Alb. 5, W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Blodtryk: 120.

Under Oph. deprim., ængstelig, lider af indre Uro. Har en Del Hedestign., Hjtb., Svh., er ængsteligt og hypochondert optaget deraf. Virker lidt fatuid. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 13/8 1937. Besøger Pt.s Hjem. Træffer Pt.s Datter. Hun mener slet ikke, der kan være Tale om, at Pt. vil tale med Lægen. Datteren opl., at Pt. efter Udskr. »ikke havde det værre end alle andre Kvinder i Overgangsalderen«.

10/9 1937. Besøger atter Pt.s Hjem. Træffer ogsaa denne Gang kun Datteren. Hun er lidt kort for Hovedet og meddeler, at hun har talt med Pt., men denne vil ikke have noget med Lægen at gøre.

Sygehistorie Nr. 41.

F. 1872. G. m. Kusk.

K. H. VI 16/12 1922—13/1 1923. J. Nr. 127/23. Diagn.: Depr. ment. hypochondriaca in climact.

F. i Taarbæk, D. af Arbsmd. Beskæftiget ved Husvæsen og Syning indtil Ægteskab 27 Aar gl.

Har fra Ungdommen lidt af Mavebesværligheder; 1917 Gastropexi (Rovsing).

Menses fra 13-Aarsald. Rglm. 8 Fødsler. Mensesuregelmæssigh. beg. for 4—5 Aar siden, Menses ophørt for 2 Aar siden. En Del Hedestign., Svedeture og Kuldefornem.

Pt. har det sidste ½ Aar været tungsindig og nervøs. Synes, at Manden og hans Fam. behandler hende »saa fattigt«. Manden vil sulte hende, giver hende ingen Penge til Mad og Klæder, hun maa bede sine voksne Sønner om Penge. Mandens Fam. negligerer hende, fordi hun er kommet fra et fattigt Hjem. De siger ikke noget direkte nedsættende om hende, men hun kan »mærke« det paa dem. Klager over, at Hukom. er blevet daarlig. Ingen Selvbebrejdelser. Nægter Hall.

Somatisk. Meget svær. Ellers intet abn.
Spv.: Cell. 0/3, Gl. 0, Alb. 13, W. R.: ÷.
W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. mange Klager og Fornem. især over Sympt. fra Underlivets Side. Fastholder sine Forurettelsesideer over for Manden og hans Fam. Manden har lige fra de unge Aar været hende utro og holdt hende knapt med Penge. Hun er gsk. tilovers, hendes legemlige Svagheder gør det umuligt for hende at gaa fra Manden, hun vil helst dø fra det hele.

Da man foretager Lbp., bliver hun meget vred og ophidset herover; mener, man vil efterforske Syfilis.

Særlig under Slutn. af Oph. er Tilst. meget vekslende. Snart græder hun voldsomt p. Gr. a. sine legemlige Fornem.; Dagen efter kan hun have glemt dem og være i godt Humør. En gsk. uskyldig Bemærkning kan faa hende til at explodere i voldsom Krænkelse, Storgraad. Hun mistyder let og kommer ofte tilbage til, at man ikke har Lov til at beskylde hende for noget. Ordentlig og klar Besked kan man dog ikke faa.

Hører en Dag Sygepl. tale ude paa Gangen om, at man skal se at faa hende flyttet til R. H., saa skal Prof. Rovsing nok ordne de Tarme. — Overfl. til

S. H. H. 13/1—8/7 1923. Diagn.: Melancholia (?). Pt. er hall., hører Stemmer, desuden saa mange Lyde, Klokkeklemten, Tuden, Vognraslen, hvad der gør hende angst; hun forsvarer sig overfor hall. Beskyldn. Stemningen er deprimeret, hun er grædende, ofte gsk. opløst i Graad.

Til at begynde med er Pt. urolig, rastløs, gaar paa Gulvet. Senere, Febr.—Marts, bliver hun stillestaaende, svarer kun med Eenstavelsesord ell. slet ikke, undert. ængstelig, spændt, svedende, hører Stemmer. Til Tider ret kontrær, vil ikke vaskes, maa mades under Modstand.

I Maj—Juni retter Pt. sig, og ved Udskr. betegnes hun som fuldstændig ligevægtig og nat., i Besiddelse af god Sygdomsindsigt.

K. H. VI 5/4—1/5 1928. J. Nr. 932/28. Diagn.: Psychosis climact. paranoid., Hypertensio art.

En Søn opl.: Ved Hjemkomsten fra S. H. H. var Pt. betydelig bedre, men ikke helt rask. Saasnart det mindste gik hende imod, talte hun straks om, at alle rottede sig sammen mod hende. Saadan er det gaaet lige siden. Hun har været mistroisk, let forurettet. Har dog nogenl. været til at tale til Rette, de enkelte Forurettelsesideer har ikke siddet saa fast.

I de sidste Dage har Tilst. forværret sig. Særlig har der været Uoverensstem. ml. Pt. og Manden, der har talt om Skilsmisse.

For ca. 1 Uge siden besøgte hun nogle af sin Fam., som siden har fortalt, at Pt. gjorde et fuldst. forvirret Indtryk, hun skal ogsaa have haft vansk. ved at finde rundt i Byen.

Sidste Nat stod hun pludselig op og tændte alle Lys i Lejligheden; da Manden bad hende om at slukke igen, sagde hun, at det kunde han jo selv gøre, men udtalte sig ikke om Grunden til, at hun havde tændt. Hun har de sidste Dg. været noget ængstelig præget.

Obj.: Intet abn. Ingen Tegn til org. Nervelid.
Spv.: Celler 1/7, Gl. 1, Alb. 7, W. R.: ÷.
W. R. (Bl.): ÷.
Blodtryk: 200/110.

Pt. er under Oph. snart rolig, snart mere urolig, ængstelig, grædende, Stemningen depressiv. Hun er faamælt, tilbagehold., vil ikke rigtig give Oplysn. Gør Indtryk af at være hall. Overfl. til

S. H. H. 1/5—24/6 1928. Diagn.: mb. ment. incert. Tildragelsen med Lyset forkl. hun saaledes, at hun havde Diarrhoe og maatte tænde for at finde ud i Køkkenet.

Tror, at Beboerne i Huset har talt ondt om hende, fordi hun har været her paa Hosp. tidl. Har dog ikke mærket egentl. Chikanerier ell. Forfølgelser.

Da Pt.s Søn en Dag besøger hende, oplyser han, at hun under Besøget har talt temmelig underligt til ham. Bl. a. har hun fortalt, at Solen her staar op og gaar ned samme Sted, og at Taarnuret bliver stillet tilbage, naar hun ell. andre Ptt. gaar paa W. C. Da man senere foreholder Pt. disse Udtalelser, slaar hun dem hen, idet hun dels benægter dem, dels erkl., at de er sagt i Spøg.

Hjemtages af Fam.

K. H. VI 18/3—4/5 1934. J. Nr. 1065/34.

Manden (der er noget senil-dement) opl.: Siden Udskr. fra S. H. H. har Pt. passet Huset. Hun har i Perioder, særlig de sidste 3—4 Mdr., lidt af ubestemt Angst, tør ikke være alene. Synes, der gaar nogen i Køkkenet. Hvis det banker ved Siden af, mener hun, der er nogen, der vil bryde ind til hende. Maden smager af Petroleum og Sand. Hun har ofte været deprimeret og grædende.

Den sidste Uge har hun haft Opkast. og Diarrhoe, været ret sløj.

Pt. er ved Indl. let confus, noget usammenhængende i sine Svar. (Stemmer?) »Ja — mine Børn var paa Besøg — og saa maatte jeg ikke være i Køkkenet — og saa kom Svigerbørnene — og det kan jeg da ikke — næh, bare jeg maa dø, jeg er ikke til Nytte mere«. (Smager Kaffen af Petroleum?) »Ja, meget, men saa hørte jeg saa — jeg ønsker — det var vist ikke noget«.

Obj.: Udtalt Adipositas.

St. c.: Gr. ubestem. Toner fjerne. Akt. urglm. af Perpetua-Type. Blodtryk: 200/120

Under Oph. er Tp. snart normal, snart forhøjet (indtil 39°). Der findes Tegn paa Hjerteinsuff. med arythmia perp., Cyanose, Dyspnoe, Hypostaser i Lungerne.

Psykisk er Pt. snart klar, samlet, snart lettere confus, ængstelig, klynkende, grædende. Hun fremsætter ikke Vrangforest., gør ikke Indtryk af Hall. Overfl. til

A. H. 4/5—12/6 1934. Diagn.: Depr. ment. period., Paranoia, Hypertensio art., Degen. cordis, Adipositas, Arthroit. gen., Cystitis.

Om psykiske Sympt. er i Journ. kun anført, at Humøret er godt.

Legeml. Klager: Svh., Skæren og Svien ved Vandladning. Sm. i v. Knæ.

Tp. viser nogen Tilbøjelighed til Subfebrilitet.

Blodtryk: 210/100.

Elektrocardiogr.: Degen. cord., Atrieflimren.

Rtg.fot. af v. Knæ: Kronisk deformerende Arthroitis.

K. H. VI 22/12 1934—† 12/3 1935. J. Nr. 642/35. Diagn.: Dement. arterioscl.? Mb. cord. (arythm. perp.).

Manden opl.: Siden Udskr. fra A. H. har Pt. passet Huset. Humøret har været daarligt, hun har grædt meget. Den sidste Tid har hun været bange for at være alene hjemme.

Pt. begrunder dette med, at hun har været bange for, at nogen skulde trænge ind til hende. Hun har hørt Stemmer, der har talt om den Operat., hun en Gang har gennemgaaet.

Under Oph. er Pt. iøvrigt confus, ængstelig, plumret, grædende. (Hvorfor kommet her?) »Det er jo det med Luftskibene og Fiskene i Vandet«. (Hvad mener De med det?) »Det ved jeg ikke — og saa brænder min Tunge, det er, som kommer der Blod derfra«.

Legemligt findes tiltag. insuff. cordis. Under en Angina med peritonsillær Absc. indtræder Døden.

Sektion: Arterioscl. cerebri l. g.
Absc. tonsillae sin.
Bronchopneumoniae.
Atheroscl. cord. et aortae.
Nephroscl. dupl.

3) Uforandrede eller kun lidt bedrede.

Sygehistorie Nr. 42.

F. 1872. Ug. Syerske.

K. H. VI 6/8—11/9 1924. J. Nr. 1273/24. Diagn.: Depressio mentis.

Fader Dranker. En Broder har ligget paa S. H. H. (22/2 1902—9/10 1903, Diagn.: Depressiv hall. Forvirring, Fængselspsykose). En Niece (ikke Datter af nvt. Broder) har ligget paa Klinik for »Nervøsitet«.

F. i Kbhvn., D. af Slagter. Boede hjemme til 29-Aarsald., da Moderen døde. Siden boet alene sammen med sin Søn (født u. Æ.). Har ernæret sig som Fabriksarb., senere ved Syning (Papillotter).

Menses fra 15-Aarsald. Rglm. 1 Partus. Menopausen indtraadte for 2 Aar siden.

Siden Menopausens Indtræden har Pt. været deprim., ofte grædende, har spekuleret meget over nvt. Broder, som gentagne Gg. har været i Konflikt med Loven. Af og til er hun bange for at lide af en ell. anden legemlig Lidelse. Angsten herfor fremkaldes ved Fornem. af, at Tarmene bevæger sig. Hun føler Kraftesløshed i Arme og Ben, Benene ryster under hende, hun taber let, hvad hun har i Hænderne.

Obj.: Intet abn., ingen Tegn til org. Nervelid.

Blodtryk: 135.

Under Oph. deprim., grædende, gør sig mange Bekymringer, hypochondert optaget af sine Symptomer, bange for aldrig at blive rask. Overfl. til

S. H. H. 11/9 1924—24/2 1925. Diagn.: Melancholia.

Udtalt selvopgiv.; har gennem længere Tid følt Modløshed og Kræfternes Svigten, har faaet I. R. det sidste Aar af denne Grund.

Under Oph. en Del klagende og hypochondert optaget af forsk. Fornem., Trykken i Epigastr., Banken i Ryggen etc. Mener, hun er »forkalket i hele Kroppen«, har ikke langt igen. En Del indre Uro og nogen Depression.

Henimod Slutn. af Oph. bedres Tilst. noget; hun karakteriseres dog faa Dg. før Udskr. som »et Hylehoved, men rar og skikkelig«.

Socialhjælpers Journ. 16/7 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne lade sig undersøge.

Hun boer i en lille, mørk 1-Værelseslejligh. Der er meget sparsomt møbleret, men rent og ordentligt. Pt. er i Færd med at pudse Vinduer i Køkkenet, hvor der skinner af Renhed.

Katamnese 4/8 1937. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

Har altid været en stille Natur, lidet talende, har holdt sig en Del for sig selv. Hun har aldrig haft mange Kræfter. Arb. har helst skullet gaa jævnt og roligt, ellers er hun blevet nervøs og træt. Er altid let blevet forskrækket og ængstelig. Har været følsom, nærtagende, haft svært ved at afreagere, svært ved at betro sig til andre. Nok noget let stødt, »jeg har altid fordret Hensyn«. Vil ikke være opfarende; naar nogen har traadt hende for nær, har hun tiet stille. Ingen endogene Stemningssvingn.

Sønnen har hun altid været meget glad for. At Faderen forlod hende, skal ikke have været noget psykisk Traume for hende, hun brød sig alligevel ikke særlig om at blive gift med ham. Har ikke haft Forb. med andre Mænd siden Barnets Fødsel. Har ikke savnet det, ingen Libidostign. i Klimakt.

Om sin Sygd. forkl. Pt., at den kom uden paaviselig ydre Aarsag. Selve den Omstændighed, at hun kom i Klimakt., skal ikke have været noget psykisk Traume for hende. Hun følte sig deprim., ængstelig, troede, hun skulde dø. Hun mener, Sygd. varede et Par Aar; disse staar nu for hende som en »slem Tid« at tænke tilbage paa. Hun bef. sig bedre ved Udskr. fra S. H. H., men følte sig dog ikke rask nok til at bo alene, hvorfor hun søgte ind paa Alm. Hosp., hvor hun var et Par Aar.

Siden har hun boet for sig selv. Klarer selv Husførelsen, men har ikke været i Stand til at søge Arb. Lever af I. R. Hendes væsentligste Klager er Træthed, hun

overkommer ikke ret meget. Hun er ikke deprim. Føler sig godt tilfreds med sin nuv. Tilværelse. Føler sig ikke ensom; Sønnen er gift og har Børn, som hun er glad for og kommer en Del sammen med.

Hun giver venligt og beredvilligt Oplysn. Ingen Stemningsanomali. Gør et noget ængsteligt og astenisk Indtryk. Lidt ængstelig for Brystmaaling, som hun kun modstræbende gaar med til. V. 73,8 kg, H. 159 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: + 0,1.

Af *Invalideforsikringsrettens Akter* fremgaar, at Pt. har faaet I. R. siden April 1924. Diagn.: Neurasthenia. Karakteriseres i Akterne som »et Skrog«, almensvækket, nervøs, energiløs. Gentagne Kontrolundersøgelser har ikke givet tilstrækkeligt Grundlag for at inddrage Renten.

Sygehistorie Nr. 43.

F. 1880. G. m. Teglværksarb.

K. H. VI 24/10—6/12 1924. J. Nr. 1757/24. Diagn.: Depressio ment. neurasthenif ormis in climacterio.

Menses fra 13-Aarsald. Rglm. 6 Partus. De sidste 4 Aar har Menses været sparsommere og sjældnere; sidst til Stede for ½ Aar siden.

De sidste 2 Aar har Pt. lidt af Besvimelsesanf., der undert. er kommet et Par Gg. dgl., undert. med en Md.s Mlr. Varighed et Øjeblik, ingen Tgb. ell. Excretafg., er fuldst. klar ved Opvaagningen, undert. lettere Kontusioner. Sover daarligt. Er deprim., græder let.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 105/75.

W. R. (Bl.): ÷.

Elektrocardiogr.: Norm.

Under Oph. ret stille, trist, deprim., grædende. En Nat pludselig Fald paa Vej til W. C., laa kun et Øjeblik, rejste sig selv op. Ingen Tgb. ell. Urinafg. Ingen Trækn.; lidt Rysten bagefter. Husker baade, at hun gik ud og selve Faldet.

Tilst. uf. ved Udskr.; hjemtages af Fam.

B. B. H. Afd. B 29/12 1924—31/1 1925. Diagn.: Arthroit. gen., Neurasthenia, Lipothymia, Extrasystolia. Væsentlig samme Klager som ovenfor.

Hjerteundersøg. viser ingen Tegn til org. Lid.

Skuren i bg. Knæled uden Bev-indskr.

Bedret ved Udskr.

K. H. II 24/5—22/6 1927. Diagn.: Neurasthenia, Arthroit. gen. Klager over Træthed, daarligt Humør, Hvp., Nervøsitet, daarlig Søvn, Hjtb., Besvim.

Hjerteundersøg. incl. Rtg. og Elektrocardiogr. viser intet abn.

Skuren i bg. Knæled med diff. lette Fortykkelser af Kapsel og Knogler.

K. H. III 2/8—5/9 1929. Diagn.: Degen. myocardii. Klager over Hjtb., Funktionsdyspnoe og Besvimelsesanf.

Elektrocardiogr.: V.-sidig Overvægt.

Noget neurastenisk Habitus.

K. H. III 12/8—22/9 1932. Diagn.: Degen. cordis, Stenocardia, Adipositas. Lign. Klager og Fund som tidl. Ingen grovere Forandringer.

Socialhjælpers Journ. 16/2 1938. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Boer i en 3-Værelseslejlighed. Der er særdeles velholdt og ordentligt.

Katamnese 1/3 1938. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

Moder meget stille af Gemyt, spinkel af Legemsbygn., døde 29 Aar gl. af Tub. Fader og Faders Slægt korpulente, gemytlige. Ingen kendte Tilf. af nervøse ell. psyk. Lid. i Fam.

Pt. er født i Kbhvn., D. af Kusk. Gift 18 Aar gl. Ægtesk. harmonisk.

Har altid været stille, tilbageholdende, »ikke saadan kunnet sludre med andre«. Nærtag. over for Bagateller, let til Graad. Let at skræmme, kommer let til at ryste. Følsom, »kan ikke taale at se andre lide eller være i daarligt Humør«. I Tilslutn. til Menses ofte Hvp., indre Uro, daarligt Humør, Graad uden ydre Foranledn. Ellers ingen endogene Stemningssvingn., aldrig hypertyme Perioder.

1901—11 havde Pt. Arb. paa en Sejlgarnsfabrik, hvor hun arb. Kl. 6—17½. Tillige havde hun Hj. at passe. Hveranden Lørdag maatte hun gøre rent paa Fabriken, hvad der var et strengt Arb. Efter saadan en Lørdagsrengøring var hun meget træt, led af indre Uro, »alt regerede inden i mig«, havde Hvp., Opkastn., maatte ikke sjældent blive hj. om Mandagen.

Pt. har i det hele aldrig haft ret mange Kræfter. Har dog i det store og hele været rask og passet sit Arb. til Klimakt. Har aldrig før dette lidt af Besvimelsesanf. Hun har over for Modgang kunnet reagere med Hvp. og Opkastn., men aldrig med Kramper ell. Lam.

Menses beg. at blive urglm. i 40-Aarsald. Omtrent samtidig begyndte hun at blive daarlig. Om Besvimelsesanf. forkl. Pt., at de altid er kommet pludseligt uden aura. Hun falder om, altid forover, har gentagne Gg. slaaet Knæ og Hænder, som hun griber for sig med. Aldrig Kramper, Tgb. ell. Urinafg. Vil være fuldst. bevidstløs nogle Sek. til Min. Anf. kommer s. R., naar hun »har haft noget at spekulere paa« ell. har haft anstrengende Arb. Efter Anf. ryster hun over hele Kroppen og føler ofte Trang til at græde. Anf. bestaar endnu og har bestaaet uf. siden Klimakt.s Beg. De kommer med Dages til Mdr.s Mlr., afhængig af de ydre Forh.

Foruden disse Anf. led Pt. i Klimakt. særlig af Træthed, Hvp., Søvnløshed, daarligt Humør, Graad, indre Uro og Angst, særlig om Natten. Ingen Selvbebrejd. ell. Ringhedsforest.

Efter Klimakt. er Pt. aldrig kommet sig. Hun har som anført haft gentagne Hosp.oph.; bedst har hun følt sig tilpas efter et Par Rekreationsoph. i Tilslutn. til disse Indl.; men hun har ikke paa noget Tidspunkt været saa rask som før Klimakt. Hun kan kun udføre lettere Husgerning; efter lidt strengere Arb. kommer hun til at ryste over hele Kroppen, »som om jeg er helt udmattet«. Særlig naar hun er alene, kommer hun i daarligt Humør, græder let. Om Natten kan hun vaagne og føle en stærk uforklarlig Angst. Aldrig Perioder med Opstemthed.

Om psykogene Momenter i Klimakt. anfører Pt., at Datteren og Svigersønnen i 1921 talte om at rejse til Amerika. Dette tog Pt. sig meget nær (den eneste Datter); det blev dog ikke til noget med Rejsen. Iøvrigt ingen særlig Modgang. Vil aldrig have følt nogen særlig stærk Libido; denne ebbede langsomt ud i Klimakt. uden forudg. Stign.

Pt. gør ved Samtale et stille, lidt forsagt Indtryk, men ikke egentlig deprim. Hun fortæller paa nat. Maade om sine Forh. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Pykniske Ansigtstræk. Hænder og Fødder korte, brede. Ret rigelig Ernæringstilst. Indtil Klimakt. har hun angiveligt været meget tynd og spinkel. Huden paa Hænderne apigmenteret, næsten hvid. Det apigment. Parti er urglm. begrænset proximalt paa Underarmen. Paa Fødderne lignende apigment. Partier, der indtager Forfoden. Paa bg. femora's Indsider lign. haandfladestore Partier.

Sygehistorie Nr. 44.

F. 1868. Ug. Cigarrullerske.

K. H. VI 10/10—3/12 1922. J. Nr. 127/12 22. Diagn.: Depr. mentis, hysteriforme Absencer.

Søster letsindig, upaalidelig. Saavel Pt.s Broder som en Søn af denne er døde paa K. H. VI (Journ. har ikke kunnet findes efter de givne Oplysn.).

F. i Brønshøj, D. af Arbsmd. Efter Konfirm. Husass. Siden 26-Aarsald. Cigarrullerske. 27 Aar gl. en extramatrim. Fødsel. Faderen, med hvem hun skulde have været gift, døde ½ Aar efter Barnets Fødsel. Barnet har altid været hos Pt.

I 14-Aarsald. fik Pt. et »Krampeanf.«, i Tilslutn. til at hun saa en lille Pige dø; havde ialt med Mellemrum 3 saadanne Anf. Siden kun Anf. med »Bevidsthedstab«; aldrig Tgb. ell. Excretafg. Anf. ophørte i Beg. af Trediverne.

Menses fra 14-Aarsald., rglm. Menopausen indtraadte for 6 Aar siden.

Svigersøn opl.: Deprim. de sidste 5 Aar, efter at Datteren blev gift; endvidere har de økonom. Forh. været daarlige.

Pt. klager over Anf. af Trykken for Brystet med Lufthunger, mener at være »borte« under Anf.; disse ledsaget af Angst og Uro. Hun er deprim., ofte stærkt grædende. Sover daarligt. I Nat saa hun sin afdøde Far og Mor samt flere af sine afdøde bekendte. Har et Par Gg. været paa Rekreationshjem, hvor hun har befundet sig godt. Men saa snart hun begynder at arb., bliver det det samme igen.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 130.

W. R. (Bl.): ÷.

Den første Tid under Oph. deprim., grædende, noget ynkelig, nogen indre Uro. Efterhaanden bedres hun. Ingen Anf. af nogen Art under Oph.

K. H. VI 25/1—14/2 1923. J. Nr. 324/23.

Den første Tid efter Udskr. bef. Pt. sig vel; hun beg. sit Arb. d. 4/1.

For 3 Dg. siden fik hun Sortnen for Øjnene og samtidig en knugende, trykkende Fornem. i Epigastr. stigende op bag Sternum. Herover blev Pt. meget ængstelig, troede, hun skulde dø. Har siden ikke kunnet arb., været meget ængstelig, græder og er ulykkelig uden paaviselig Aarsag.

Under Oph. deprim., grædende, sygdomsfornemmende, ynkelig. Senere noget bedre; Dg. før Udskr. dog grædende ved Omtalen af den forestaaende Hjemrejse. Udskr. til en Datters Hjem.

K. H. VI 21/1—19/2 1937. J. Nr. 398/37. Diagn.: Arterioscl. cerebri.

Pt. har den sidste Md. haft et Hududslet, som har afficeret hende stærkt, hun har været ulykkelig og grædende derover.

Obj.: I Nakken, paa v. Side af Halsen og paa v. Skulder er Huden rød og irriteret med Skældannelse.

Intet neurol. abn.

Hududslettet helbredes ret hurtigt under Oph. Psykisk er Pt. sygdomsoptaget, emotionelt præget, ynkeligt grædende, ikke dybere deprim. Til Tider noget rastløs og kværulerende. Mere ligevægtig ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 25/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. gør et meget nervøst Indtryk, giver sig straks til at græde, da hun ser mig, og dette gentager sig flere Gg. i Samtalens Løb. Hun klager over Søvnløshed, svækket Hukom. og over, at hun »græder for ingenting«. »Jeg er jo saa lykkelig, saa der er slet ingen Grund dertil; men jeg kan bare ikke lade være«. Hun har Fribolig i en Haandværkerstift., faar A. R. + et Legat. Datteren er godt gift og har nogle søde Børn.

Pt. har en nydelig lille 1-Værelseslejligh. med Centralvarme. Der er overordentlig hyggeligt, pænt og rent. Til dgl. holder Pt. selv Lejligh.; men en Gang imellem maa hun have en Kone til Hjælp.

Katamnese 12/10 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om sin tidl. sjælelige Habitus opl. hun: Fulgte godt med i Skolen. Har altid holdt meget af Arb., været pligtopfyld., det var hende en Sorg, da hun maatte holde op. Har holdt af at hjælpe andre, var blandt de første til at pakke Julepakker paa Børnenes Kontor. Har været med til at organisere de kvindelige Tobaksarb., mange af dem sad tidl. i slette Kaar. Har deltaget meget i Fagforeningsforhandl. Har i mange Aar taget sig af og boet sammen med

sin gl. Fader og en Søn af forannævnte Søster, som Søsteren ikke selv vilde tage sig af. Hun har ikke haft endogene Stemningssvingn., men har altid været stemningsblød, nærtagende, let til Taarer.

Siden Udskr. fra K. H. VI i 1923 har Pt. ikke været rask og ikke været i Stand til at arb. Hun har faaet I. R. fra kort efter Udskrivningen, naar nu A. R. De første 3 Aar boede hun hos Datteren og Svigersønnen; siden har hun boet alene.

Humøret har til Stadigh. været daarligt, hun kommer meget let til at græde. Bringes let ud af Ligevægt, kommer let til at ryste, lider meget af indre Uro. Søvnen daarlig, bruger altid Sovemidler. Ingen »Anf.« siden Udskr.

Er itlbøjelig til Hududslet. Har bl. a. været beh. herfor paa K. H. IV (10/4—25/5 1934, Diagn.: Pityriasis simpl. capillit. et nuchae).

Pt. har været meget nervøs for nærværende Undersøgelse, samtidig dog interesseret i den, medbringer flere Recepter til event. Oplysning. Hun er letrørt, kommer i Samtalens Løb flere Gg. til at græde, f. Ex. ved Omtale af Børnebørnene ell. ved Omtale af en afdød Læge, hun har holdt meget af. Det kniber lidt med de anamnestiske Data o. l.; ellers gør hun ikke noget dement Indtryk.

Somatisk. Lille, trivelig. Overvejende pyknisk Legemsbygning.

Af *Invalideforsikringsrettens Akter* fremgaar, at Pt. fik tilkendt Rente Maj 1924. Af den for Bedømmelsen tilgrundliggende Lægeerklæring (J. Chr. Smith 16/3 1924) skal nævnes: Hun græder jævnlig, faar hyppigt Angstanf. Ofte Suicidaltanker, »det var bedst, det hele var forbi«; aldrig Suicidalforsøg. Søvnen daarlig. Ved Undersøg. deprim., ulykkelig, grædende, fortvivlet over sin Sygd. og Tilst. Ingen Hæmninn. Diagn.: Depr. mentis. Arbejdsevne $< 1/3$.

Af senere Lægeerklæringer skal fremhæves

G. E. Schrøder 15/9 1925: Stadig deprim., men noget bedre. Stadig $< 1/3$.

G. E. Schrøder 21/6 1928: Har siden 1923 gaaet til Beh. hos mig for depr. ment., som stadig er til Stede. Sympt. bestaar i Træth., Ængsteligh., Uro, daarlig Søvn, daarligt Humør. Stadig $< 1/3$.

G. E. Schrøder 29/6 1929: Har det nogenlunde, men foruroliges paa ringeste Foranledn. Stadig $< 1/3$.

Sygehistorie Nr. 45.

F. 1882. G. m. Ingeniør.

K. H. VI 24/2—18/4 1926. J. Nr. 656/26. Diagn.: Tent. suicid. Degen. psykopath.

En Søster meget nervøs.

F. i Kbhvn., D. af Brændevinsbrænder. Har ernæret sig ved Syning og selv haft Systue indtil Ægteskab 1916.

Menses tidl. rglm., i den senere Tid sparsommere og sjældnere. En Del Hedestign. og Svedeture. Aldrig gravid.

Manden opl.: Noget barnagtig og skabagtig. Flink til Haandarb., men kun sparsomme andre Interesser, læser knapt Aviser. Ret doven, passer Hj. daarligt. Meget forfængelig. Vansk. at omgaaes, er stærkt selvfølende, føler sig let forurettet. Mistroisk over for Manden, skælder ham ud for Forbryder, har truet ham paa Livet. Har en Gang forsøgt at servere ham Kaffe blandet med gl. Urin. Altid selv aabenlyst paa Jagt efter en anden Mand (brugt Annonce). Har haft Mænd hjemme. Har udtalt, at hun havde en god Ven, som dog desværre ikke vilde gifte sig med hende. Er stemningssvingende, nærtagende, faar »hysteriske Anf.«, kaster med Tingene, bagefter voldsom Graad.

I den senere Tid mere uligevægtig, har gentagne Gg. truet med Selvmord, kunde ikke holde Hedestign. ud.

Erklærede i Morges, at hun ikke kunde staa paa Benene, havde Sm. i hele Kroppen, Hedestign. Vilde ikke spise, græd meget. Har knust en kostbar Krystalskaal,

gemt store Skaar i Sengen, raabt op, »nu skal jeg væk, nu skal jeg dø«. Medens Manden har været efter Læge, har hun tømt en Flaske røde Draaber, antagelig ca. 15 g. Da Manden kom tilbage, fandt han hende i Køkkenet, bevidstløs, med Gasslangen i Munden.

Ved Indl. bevidstløs, men kommer efter Ventrikelskylning, Stimulation og Iltinhalation til sig selv efter ca. 1 T.s Forløb. Forkl. da, at hun altid er træt og sløj, har ikke sovet de sidste 8 Dg., føler sig meget nervøs, har Angstanf. om Natten. Klager over Hedestign. og brændende Fornem. i hele Kroppen og angiver dette som Grund til sit Tentamen. Betegner Mandens Oplysn. som Udslag af hans sygelige Fantasi; det er ham, der er hende utro, ikke omvendt.

Under Oph. en Del Uro og Roden i Sengen. Senere mere rolig, ingen større Stemningsudslag. Er noget forbeholden, man faar næsten altid indholdsløse Svar; man er ikke utilbøjelig til at antage, at Pt. i Virkeligheden gemmer paa Forestill. af paran. Art.

Ved Journ. findes et udateret Brev fra Pt. til R-lægen; af Indholdet fremgaar, at Brevet er skrevet ca. 1 Aar efter Udskr. Af Brevet skal anføres: »Hvorfor jeg gjorde »Skridtet« i Fjor og i Aar er udelukkende min Sygdoms Skyld. Jeg hævder bestemt, at min Mand er Skyld i mine Lidelser og Død. — Jeg tror, aldrig en Kvinde har lidt i sin Overgang som jeg og saa unaturlig. I Fjor begyndte det med, at jeg blev saa syg, næste Dag snurrede mit Blod i en kolossal Fart rundt og Hjertet med, jeg troede, det var Slut, næste Dag igen meget syg med Sved, jeg følte, mine Øjne blev saa store og syge, jeg fik det Anfald 3 Gange, jeg var da fuldstændig uden Kræfter, saa begyndte svære Blodbrændinger, jeg maatte smøre mig med Vaseline paa Kroppen for at udholde det, Munden snørede sig sammen, jeg kunde ikke faa Luft. I Aar har jeg ligget meget syg i 4 Maaneder, jeg laa i uafbrudt Sved i 2 Maaneder, derefter arbejdede mit Blod og mine Nerver og Hjertet i 2 Maaneder, jeg er begyndt at komme op, men lider af stærk Nervesvækkelse og Feber paa Nerverne. — Min Modstandskraft er forbi, jeg har kæmpet tappert, men til ingen Nytte, og Gud forlade mig min Synd.

Min Mand og jeg har tit skullet været skilt; men i sidste Øjeblik har han altid trukket sig tilbage. Jeg tror, Skæbnen har villet, at han skulde se Frugten af sin Brøde. Han har været brutal ved begge mine Sygelejer, han er en stor Kyniker«.

Folkeregisteret opl., at Pt. er *død 31/3 1928.*

Dødsattesten opl.: Fraskilt. Død i Hj. *Suicidium ved Gasforgiftning.* Som Aarsag er anført: Melancholia. Tidl. Tentamen.

Sygehistorie Nr. 46.

F. 1875. G. m. Lagerforvalter.

K. H. VI 18/9—26/10 1924. J. Nr. 1469/24. Diagn.: Depr. ment. neurastheniformis.

F. og opdraget i Provinsby, D. af Tømrer. Efter Konfirm. Husass. G. 24 Aar gl. Menses fra 14-Aarsald., rglm. 1 Part. Menopause Maj 1923.

Nuv. Lid. har udviklet sig i Løbet af de sidste ¾ Aar, fremhjulpet bl. a. af Sorger med en Søn. Sønnens Kæreste fik et Barn for 4 Aar siden; der har siden været Stridigheder mellem Sønnen og Kæresten. Pt. klager over Hvp., daarlig Søvn, daarligt Humør, svigtende Arbejdsevne. Hun har haft pludselige umotiverede Graadanf og Angstparoxysmer med stærk Hjtb. Har haft Fornem. af »Rysten« i Siden og »ind under Hjertet« og Fornem. af, at hun skulde kvæles. Føler sig altid træt.

Obj.: Syndaktyli af 2. og 3. Taa paa bg. Fødder. Alle Tær paa v. Fod betyd. mindre end paa h. og tildels deformerede. (Ingen lign. Deformiteter i Fam.) Ellers intet abn.

Under Oph. en Del forsk. Klager, Træthed, Hvp., indre Uro, sammensnørende

Fornem. ved Hjertet, stigende op mod Halsen. Pt. er noget rastløs, Stemningen trykket. Bef. sig bedre ved Udskr.

K. H. VI 13/6—† 14/6 1925. J. Nr. 901/25. Diagn.: Suicidium per suspensionem.

En Svigerinde opl.: Pt. har siden Udskr. lidt af Livslede. For 2 Dg. siden tog hun 16 Pulvere; det vides ikke hvilke, men Pt. var ikke særlig medtaget deraf. Pt. har selv sagt, at det var hendes Hensigt at berøve sig Livet.

I Form. fandt Svigerinden Pt. i et Udhus siddende paa Hug med Tg. ud af Halsen og et Reb knyttet om Halsen. Hun fik Pt. skaaret ned.

Pt. er ved Indl. bevidstløs, ligger med stærkt snorkende Resp. og stærke Kramper i hele Kroppen. Om Halsen en tydelig Strangulationsfure.

Pt. henligger comatøs og dør Dg. efter Indl.

Sygehistorie Nr. 47.

F. 1884. G. m. Lagerarb.

K. H. VI 2/4—7/4 1926. J. Nr. 640/26. Diagn.: Tent. suicid. Psykogene Stemningssvingninger.

F. i Kbhvn., D. af Politibetj. Efter Konfirm. Husass. Gift 20 Aar gl.

Aldrig gravid. Menses tidl. rglm. De sidste 2 Aar sparsommere og sjældnere.

I Løbet af de sidste 4 Mdr. har Pt. været i tiltag. Grad deprim. Klager over Træthed og Ensomhedsfølelse. Manden er hjemmefra fra tidl. Morgen til Kl. 6—7 om Aftenen. Synes ikke, hun kan klare Arb. Moderen har tidl. hjulpet hende en Del; men hun er nu blevet for svagelig. Vil ikke tidl. have haft depressive Perioder. Forh. til Manden godt.

Tog i Fm. i suicidal Hensigt 6 Barbinaltabl. à 10 ctg. Det blev straks opdaget, hvorefter Indl. Der gives Ventrikelskylning + Carlsbadersalt.

Obj.: Intet abn. Ikke medtaget.

Forkl. den flg. Dag, at hun har haft Spekulationer over, at hun uretmæssig har brugt 500 Kr. til sig selv (Klæder) og til Indkøb af Lotterisedler.

Gør et lidt forceret Indtryk, har nogen Uro over sig.

Udskr. efter Mandens Ønske.

K. H. VI 10/4—27/4 1926.

Manden opl.: Tilsynelad. i nogenl. Humør i de forløbne Dg. Da Manden i Dag kom hjem Kl. 17, fandt han Pt. liggende paa Sengen med ophovnet Mund og tilsyneledende ude af Stand til at tale. Hun har efter hans Formening taget Syresalt.

Ved Indl. er hun klar, orient. Forkl. at have taget ½ Tskf. Syresalt ved Middagstid. Har hele Tiden været ved Bevidsthed.

Obj.: Paa Læber og Tg. nogle Erosioner, ellers intet abn.

Den første Tid under Oph. gør Pt. ikke noget dybere deprim. Indtryk. Forkl., at hun har foretaget sit Tentamen, fordi Broderen har stiklet til hende i Anledning af det tidl. Tentamen. Hun synes lidt fjoget, siger, at hun kan mærke, at hun har blodunderløbne Øjne af at ligge i Sengen. Man foretager Lbp.

Spv.: Cell. 7/7, Gl. 0, Alb. 6, W. R.: ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Senere bliver Pt. noget urolig, løber paa Gulvet, bliver mere deprim., ulykkelig, grædende, spiser et Par Aviser, kaster dem delvis op igen. Overfl. til

S. H. H. 27/4—† 6/5 1926. Diagn.: Melancholia. Straks efter Overfl. faar Pt. Tp.-forh., der udvikler sig en phlegmone colli. Pt. tilstaar, at hun under Oph. paa K. H. VI har spist Glasskaar. Hun overfl. til K. H. Øre-Næse-Halsafd., hvor hun opereres; faa Dage efter indtræder Døden.

Sygehistorie Nr. 48.

F. 1874. G. m. Skibstømrer.

K. H. VI 3/6—21/7 1927. J. Nr. 973/27. Diagn.: Præsenilitas, Bronchitis acuta.

Menses urglm. det sidste Aar.

En Datter opl.: Pt. har altid været hidsig, opfarende, »hysterisk«.

De sidste 14 Dg. har Pt. ligget syg i Hj. med Forkølelse, Skæren ved Vandladn., Hvp., daarlig Søvn. Hun har skreget og jamret højt som Følge af Smerterne. Har talt om at ville tage Gas, bad i Dag om en Brødkniv i suicidalt Øjemed. Har været noget uklar, har til Tider ikke kunnet kende Omgivelserne, har talt om, at der var saa mange Mennesker i Stuen; har sagt, at hun skulde ud paa en lang Rejse. Forleden pakkede hun den ene Haand ind, fordi der var nogen, der havde taget 2 af hendes Fingre.

Pt. er ved Indl. grædende, ulykkelig, fordi hun ikke kan arb., mener, at Kammeraterne haaner hende, de tror, hun ikke fejler noget.

Obj.: Stor, fed.

St. p.: Tegn paa akut Bronchitis.

Under Oph. deprim., lidt flæbende, tager rigeligt paa Veje, skælder ud paa Lægen, der har »smidt hende paa Hosp.«. Under Fam.bes. stortudende, bebrejdende Fam., at de ikke tager hende hjem. Ingen Uklarhed. Ved Udskr. nogenl. stabil i Stemningen.

Folkereg. opl., at Pt. er flyttet til Bornholm. Man tilskriver hende, men faar intet Svar.

e) Psykogene Tilstande.

α) Affektive Former.

Sygehistorie Nr. 49.

F. 1876. G. m. Direktør.

K. H. VI 3/9—7/9 1926. J. Nr. 1439/26. Diagn.: Veneficium (Tent. suicid.?), Dpr. ment. psykogen.

Menses tidl. rglm. Pt. er nu i Klimakt.

Manden opl.: Som Følge af Søvnløshed har Pt. gennem længere Tid maattet anvende Sovemidler. I Nat har hun slet ikke sovet, derimod har hun sovet hele Dagen i Dag, og da hun nu til Aften ikke er til at vække, indl. hun.

Pt. reag. ved Indl. ikke paa Tiltale, men nok paa mekaniske Irritamenter. Ikke legemlig medtaget.

De første Dg. noget døsig, retter sig derefter. Har haft Familiesorger, spec. over Børnene. Benægter at have taget Sovemidler i suicidal Hensigt. Ingen fremtrædende Depression under Oph.

Socialhjælpers Journ. 7/8 1937. Besøger Pt. Træffer kun Datteren, der dog paa Pt.s Vegne godt tør love, at hun vil komme.

Katamnese 14/9 1937. Pt. møder efter Tilsig. Er ud af en driftig, energisk, foretagsom Bondeslægt; Slægtens Medlemmer smaa, tætte Folk. Udadvendte, politisk interesserede og aktive. Fader og Farfader Diab. mell. Halvbroder (fælles Fader) drikfældig, død ved Suicid.

Pt. er født og opdraget paa Landet, D. af Højskoleforstander. G. 20 Aar gl. med Teaterdirektør. Rejste i en Del af de unge Aar med Manden i Provinsen, optraadte i forsk. Operetter. 1912 holdt Manden op med Teatervirksomhed, levede siden som Rentier. Han døde 1929. Pt. har siden boet alene; er økonom. betrygget.

Mensesurglm. beg. i Slutn. af Fyrrerne, Menses def. ophørt nogen Tid efter Udskr. Havde i samme Tidsrum lettere Hedestign. og Svedeture.

Pt. har altid haft »Temperament«, kunnet bruse op. Altid noget nærtagende. Meget nervøs, naar hun skulde optræde paa Scenen, men kunde beherske sig. Ingen endogene Stemningssvingninger.

Samtidig med at Menses blev urglm., blev hun irritabel, uligevægtig, nærtagende. Humøret var svingende, ingen konstant depressiv Forstemning. Hun følte sig meget rastløs, fik intet udrettet, »jeg løb ligesom en lille Hund, der løber efter sin egen Hale«. De omtalte familiære Sorger var Vanskeligheder med en halvvoksen Datter; dertil kom, at hun og Manden, der ellers levede lykkeligt sammen, ikke var enige i deres Syn i denne Sag. Pt. tillægger selv disse Omstændigheder en vis Betydning for Sygdommens Fremkomst. Hun indrømmer dog tillige, at hun i Klimakt. var meget følsom og nærtagende. Lign. Vanskeligh. vilde næppe have givet en tilsv. Reakt. paa et andet Tidsp. i Livet.

I Løbet af ca. et Aars Tid efter Udskriv. rettede hun sig, de nævnte Sympt. svandt, og hun har siden bef. sig som før Klimakt. 1929 mistede hun sin Mand, 1930 suicid. hendes Broder og nogle Mdr. efter mistede hun en 30-aarig Datter. Disse Sorger har ikke givet Anledn. til pathol. Stemningsforskydn.

Siden 1931 har hun haft Diab. mell. i lettere Grad; faar ikke Insulin.

Pt. gør ved Samtale et psykisk nat. Indtryk. Hun er aaben, imødekommende, elskværdig, fortæller livligt om sine Forh. Nat. Stemningsleje. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Lille, tæt, velnæret Skikkelse, pyknisk Ansigtsform, rummelig og veludviklet Thorax.

Sygehistorie Nr. 50.

F. 1874. G. m. Skomager.

K. H. VI 3/4—19/7 1923. J. Nr. 1311/23. Diagn.: Eretisk Temperament accent. under Klimakterium. Phlebit. extr. inf.

Ingen kendt Disp.

Som Barn kirtelsvag, 2 Gg. beh. paa Refsnæs Kystsanat.

Menses fra 16-Aarsald. 5 nat. Fødsler. Det sidste Aarstid har Menses været stærkere end tidl. Samtidig en Del Hedestign.

Manden opl.: Pt. har altid haft en vanskelig og hidsig Karakter, har haft let ved at føle sig »stødt« over Smaating, har ofte følt sig forurettet. Som Følge heraf har der ofte været Stridigheder i Hj.

Pt.s Uomgængelighed har forværret sig meget det sidste Aar. Hun har tillige været noget deprim. og har truet med Suicidium.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 125.

Under Oph. er Pt. noget trykket og stille, faar let Taarer i Øjnene. Ikke dybere deprim., samtaler paa nat. Maade med Medptt. Paa Afd. viser hun ingen Uomgængelighed ell. Vanskelighed.

Pt. faar under Oph. Phlebitis, først i v. Ben, dernæst i h. Under Forløbet heraf flere Smaainfarkter i Lungerne. Faar endvidere en keratitis bullosa paa h. Øje.

Ved Udskr. Velbef. saavel legemligt som psykisk.

Socialhjælpers Journal. 23/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt., der nu er Enke, har en lille 2-Værelseslejligh.; Stuerne er pænt møblerede, rene og velholdte.

Katamnese 14/10 1937. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

Er født og opdraget paa Landet, D. af Arbsmd. Efter Konfirm. Husass., havde kun 2 Pladser i henholdsvis 2 og 6 Aar. G. 22 Aar gl. Manden havde Skomagerforretning, først i 19 Aar paa Landet, senere i Kbhvn. Pt. havde meget at bestille, 5 Børn, 3 Folk paa Kost (2 Svende og 1 Dreng). Passede selv alt i Huset, hjalp tillige Manden i Forretn.

Har altid holdt meget af Arb., været flittig, samvittighedsfuld, der maatte ikke være noget at udsætte paa hendes Arb. Mener selv nu, at hun maaske nok tenderede lidt i Retning af »Rengøringsvanvid«. Humøret tidl. jævnt. Indrømmer Tilbøjelighed til let at blive stødt, men nægter at have været hidsig og opfarende. Har altid været lidt indesluttet, haft svært ved at betro sig til andre.

Manden derimod skildrer hun som uligevægtig, hidsig, opfarende. Han holdt af Variation, medens Pt. helst vilde blive ved det gamle. Iøvrigt var Forh. ml. Pt. og Manden godt indtil det sidste Aar før Indl. Hun beg. da at fatte Mistanke til ham om, at han var hende utro, og bestyrkedes efterh. mere og mere i denne Tro. Dette pinte hende overordentligt, hun holdt meget af Manden, havde aldrig kendt andre end ham; nu kunde hun ikke være ham nok, og dog sled og slæbte hun i Hj. Det sexuelle Samliv ml. Ægtefællerne var som altid, hendes Libido har aldrig været særlig stærk, »og naar man har meget Arbejde, svinder det jo«. Pt. nagedes af en stadig Uro og Tvivl, var deprim., søvnløs, kunde ikke spise. Tilsidst kunde hun ikke klare Arb. længere, men maatte lade sig indlægge. Hun mener ikke, hun har været nervøs eller deprim., inden Mistanken til Manden opstod.

Paa Hosp. kunde hun ikke fortælle om Mandens Utroskab, kunde ikke »faa det over sine Læber«. Hosp.oph. gav hende Ro i Sindet, og den Omstændighed, at hun kom sig af sin Phlebitis, gav hende Tro paa, at hun endnu havde noget at leve for.

Efter Udskr. kom det til Forsoning med Manden, han vendte tilbage til Ægteskabet, og Pt. mener, at han ikke siden har været hende utro. Pt. kom til Hægterne i Løbet af ca. ½ Aar efter Udskr. Hun vil siden have været fuldst. rask, mener, hun er den samme som før Klimakt.

Efter Udskr. blev Menses svagere og svagere, ophørte fuldst. i 53-Aarsald.

Manden døde for 4 Aar siden. Pt. boer nu sammen med den yngste Datter og dennes Mand. Hun passer Huset, tjener af og til lidt ved Siden af ved Strygning.

Pt. gør ved Samtale et stilfærdigt og psykisk nat. Indtryk; virker tilforladelig. Ingen Tegn paa beg. Senium; synes tværtimod ret ungdommelig, gør dgl. Gymnastik (Radio).

Somatisk. Slank, astenisk. V. 61 kg, H. 164 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: ÷ 0,45.

Sygehistorie Nr. 51.

F. 1881. Kommunelærerinde, g. m. Lærer.

K. H. VI 7/2—19/3 1927. J. Nr. 432/27. Diagn.: Climacterium? Nervosism. psykogen.

F. i Kbhvn., D. af Skrædderm. Har i adskill. Aar virket som Kommunelærerinde. G. 28 Aar gl.

Menses tidl. rglm. 6 nat. Fødsler. Menses det sidste Aar noget urglm., en Del Hedestign.

Manden opl.: 1924 fik Pt. Mistanke til Manden for Affektion for en Husass., har siden bragt dette paa Bane atter og atter. Har altid været en ret kølig og selvisk Natur. For ½ Aar siden fik hun bragt alt i Orden til Skilsmisse, men sprang fra, da det kom til Stykket. Hun er ret exploderende, kan være venlig en Md. ell. to, men »saa kommer det haarde og modstridende op i hende«, undert. med »Anf.«, hvor hun er »gsk. ude af sig selv og krymper Hænderne«, men ingen Voldshandl. Vist nogen Sammenhæng med Menses.

Det sidste ½ Aar har hun været deprim., ofte grædende. Har sovet daarligt, ytret suicidale Tanker; ingen suicid. Forsøg. Har klaget over Hvp. og Svh. Tilst. forværret den sidste Uge.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 130/85.

Om Forh. i Hj. forkl. Pt., at de længe ikke har været gode. Manden, der er Teolog, ynder at hævde over for hende, at hun har et ondt Sind og er besat af Djævelen. En Del Scener. Vanskelighederne er kulminerede i Anledning af en Husass. Denne Pige er tyvagtig og vistnok ogsaa usædelig, og Manden har paa fanatisk Maade helliget sig hende for at omvende hende.

Pt. er under Oph. deprim., klager over indre Uro, ubestemt Angst. Tankerne kører rundt i Hvdt. paa hende. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 13/9 1937. Besøger Pt. Hun har ikke noget imod at komme og tale med Lægen.

Katamnese 27/9 1937. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

Faderen led i sine sidste Aar af Angst og Graad († 52 Aar gl. af Hjertelid.). En ugift Faster suicideret i 42-Aarsald. (erotisk Skuffelse). En Søster lider af Tvangstanker, Frygt for at dræbe sit Barn. En Broder er »nervøs«. En anden Broder homosexuel (Ind. K. H. VI 20/10—26/11 1932: Homosex. cong. Retslig Obs. Forseelser over for Drenge).

Efter Udskr. var Menses endnu urglm. til Stede i nogle Aar. Sidste G. i 50-Aarsald., næstsidste G. et Aar før. I Puberteten følte Pt. sig underlig, led af ubestemt Angst, havde triste, uhyggelige Tanker. Senere Tilbøjelighed til lign. Tilf. under Menses.

Har altid været nervøs, noget irritabel og nærtagende. Ikke tidl. endogene ell. exogene Stemningssvingn.

Om det hjemlige Milieu forkl. hun: Manden var paa mange Punkter aparte og ejendommelig. Meget stædig, naar han havde faaet en Idé i Hvdt., var han ikke til at rokke, alle Hensyn maatte vige. Var egensindig, hidsig, opfarende, har et Par Gg. slaaet Pt. Var underlig forskruet i religiøs Henseende. Havde der været noget ml. Pt. og ham, kunde han i flere Dg. gaa rundt og se paa Pt., som om hun var en stor Synder. De første Aar, de var gift, var han stærkt forelsket i Pt., skrev højstemte Dagbøger derom. Efter 4 Aars Forløb havde Pt. et længere Hosp.oph.; under dette forelskede Manden sig i en anden, men paa en underlig platonisk Maade, han end ikke talte med vedkom.

Hvad den foranomtalte Husass. angaar, havde Pt. i Mangel af andre Tilbud faaet hende fra et Pigehj. Hun havde tidl. rapset og viste sig ogsaa hos Pt. baade tyvagtig og løgnagtig. Manden fik den Idé, at han vilde »redde« Pigebarnet. Pt. mener, han var forelsket i hende. Han søgte at gennemføre sit Forsæt med sin sædvanlige Stædigh. Under dette fandt Pt.s Indl. Sted.

Efter Udskr. var Pt. paa Landet hos en Broder i nogle Mdr. Derefter kom hun hjem. Da Manden stadig holdt fast ved sine »Redningsforsøg« over for den unge Pige og tilsidst forlangte, at de skulde tage hende i Huset (hun var i Mellemtiden kommet fra dem), og at Pt.s Moder, der havde boet hos dem i adskillige Aar og passet Børnene, medens Pt. var i Skole, skulde flytte ud, blev det Pt. for meget, og i Foraaret 1928 blev de separerede og senere skilt. Pt. beholdt alle Børnene. Manden flyttede sammen med den unge Pige som »Husbestyrerinde«; men efter 3 Mdr.s Forløb blev hun taget af Politiet. Hun blev senere atter anbragt paa Pigehjem. Manden er senere blevet gift gennem Ægteskabsannonce. Har for et Par Aar siden faaet sin Afsked p. Gr. a. Nervelid. Han kunde de sidste Aar slet ikke holde Disciplin, blev hidsig over for Børnene.

Pt. har siden Skilsmissen boet sammen med sine Børn, af hvilke den ældste nu er gift. Hun forsømte Skolen ½ Aar p. Gr. a. sin psykiske Lid., siden har hun til

Stadigh. passet sit Arb. Det tog hende ialt 2—3 Aar, inden hun rettede sig. Hun er stadig en Del nervøs. hun faar indvendig Rysten, kommer let til at græde ved forholdsvis ringe ydre Foranledn. Hun har i Perioder maattet tage Nervemedicin.

Selve Klimakt. følte Pt. som en Periode med stærk Træthed, Arbejdet var som en Byrde, hun var rastløs, irritabel, let til Graad. Hun mener, at havde de vansk. ægteskab. Forh. ramt hende paa et andet Tidspunkt, havde de ikke haft den udtalte sjælelige Reaktion til Følge, som de nu fik.

Pt. fortæller nat., ligetil og uden overdreven Affekt om sine Forh. Hun frembyder ingen Tegn paa Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. V. 71,5 kg, H. 161 cm, Brystbredde 24 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,63.

Sygehistorie Nr. 52.

F. 1879. Sep. u. St.

K. H. VI 12/2—5/3 1925. J. Nr. 405/25. Diagn.: Tent. suicid., psykogen Depression, Climacterium incip.

Efter Korfirm. Husass. Gift 1. G. 18 Aar gl., Enke 40 Aar gl. Gift 2. G. 42 Aar gl., sep. efter ½ Aars Forløb.

Menses fra 16-Aarsald., rglm. 7 Fødsler i 1. Ægtesk., 1 Ab. i 2. Ægtesk. Det sidste ½ Aar Menses stærkere end tidl., en Del klimakt. molimina.

Indl.dagen forsøger Pt. Suicid. ved »Pulvere«; Art og Mgd. ikke oplyst. Ikke legemligt medtaget. Ved Indl. klar, orient. Erkl., at hun er ked af at leve. Alt har slaaet fejl for hende. Hun har forsøgt at starte et Pensionat; men det er ikke gaaet. Indrømmer tillige »en Slags Kærestesorg«, d. v. s. hun har efter sin Sep. fra Mand Nr. 2 i 4 Aar levet sammen med en anden Mand, som logerede hos hende. Sidste Sommer flyttede han fra hende. I Gaar fik hun et Kort fra ham, at han var blevet gift.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. deprim., senere i lysere Stemning. Udsk. til Rekreationshj.

Socialhjælpers Journ. 23/9 1937. Besøger Pt. Vil helst have, at Lægen besøger hende.

Katamnese 22/10 1937. Pt. besøges i Hj. Hun opl.:

Faderen forfalden til Spiritus. Moderen nærtag., græd let.

Som Barn kunde Pt. pludselig give sig til at græde stærkt uden Grund. Ogsaa som voksen let til Graad, nærtagende, tilbøjelig til at »spekulere«.

Pt.s første Ægtesk. var lykkeligt. Manden døde af Sp. S., samme Nat mistede Pt. ogsaa en Søn af samme Sygdom. Pt. tog sig disse Dødsfald meget nær, men kom over Sorgen paa nat. Maade.

Efter Hjemkomsten fra Rekreationsoph. genoptog Pt. sit Pensionat. Sept. 1925 blev hun gift med nuværende Mand. Angiver, at hun giftede sig dels for at glemme foranomtalte Kæreste, dels for at blive fri for Ensomheden, som hun altid har haft svært ved at udholde. Ægtesk. har kun været saa som saa. Manden har været gift tidl., med hans Børn af 1. Ægteskab har hun haft en Del Genvordigheder; Manden er veg, hun synes ikke, han tilstrækkeligt har taget hendes Parti.

Menses ophørte def. Aug. 1926 efter Rtg.beh. paa Lucasstift. Pt. forkl., at hun i Overgangsaarene følte sig meget nervøs, led af indre Uro, Angstfølelse, græd meget. Hun mener afgjort, at disse Omstændigheder var medvirkende til, at hun tog sig ovennævnte Tildragelser saa nær. Var disse Ting hændt hende paa et andet Tidsp., mener hun ikke, hun havde reageret saa stærkt. Det tog flere Aar, inden hendes Sind faldt nogenlunde til Ro.

Hun har siden passet Hj. fuldtud. Hun synes maaske nok, at hun er lidt mere

nærtag. og har lettere til Graad end tidl.; men tilskriver dette de ikke helt gode Forh., hun stadig lever under.

Pt. fortæller paa nat. Maade om sine Forh. Er under Samtalen ikke særlig emotionelt præget, Stemningslejet nat. Hun røber en hypochonder Frygt for Cancer. Faderen og en Søster er døde deraf. Hun har i de sidste 6 Aar af og til lidt af Sm. i v. Side af Underlivet, har konsuleret forsk. Læger desangaaende (benytter ogsaa nu Lejligheden), der imidlertid alle har erklæret, at det ikke drejede sig om Cancer. Ikke desto mindre har hun svært ved at befri sig for Frygten.

Somatisk. Velkonserveret. Ret kraftig bygget. Overvejende pykniske Træk.

Sygehistorie Nr. 53.

F. 1879. G. m. Grosserer.

K. H. VI 25/4—3/5 1925. J. Nr. 735/25. Diagn.: Climacterium, psykogen Sindslidelse, Fugue amnésique.

Menses fra 12-Aarsald., rglm. 6 nat. Fødsler. Menses det sidste Aar urglm.

En Nabokone opl.: En Datters Sygd. (Epilepsia) skal have taget en Del paa Pt. Manden »dyrker andre Guder«.

Nuv. Tilst. beg. i Gaar Morges med, at Pt. blev liggende i Sengen; hun sagde til Børnene, at hun ikke kunde røre sig, sendte dem i Skole og forlod derefter Hj. ved Middagstid. Først ved 12-Tiden i Nat vendte hun hjem. Manden fandt hende liggende paa Gulvet med Overtøj paa. Hun paastaar at have gaaet mange Mil, men kan ikke erindre, hvor hun har været. Har hjemme været stærkt grædende.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Angiver, at hun det sidste Aarstid ofte har været bedrøvet. Om Grunden hertil vil hun intet opl., »det kan være saa meget«. Klager over Svh. og Hvp. Angiver intet at kunne huske fra Spadsereturen.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. lidt dramatisk af Væsen, kan ligge med stirrende, til Tider rullende Øjne, drejer sig sukkende og klagende i Sengen, alt paa en ret paataget Maade. Naar hun lukker Øjnene, kan hun se »Vand, der ruller«, mener, hun muligvis har været ved noget Vand under sin Vandring.

Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 1/11 1937. Besøger Pt. Hun er noget tilbagehold. og usikker, vil gerne tænke over Sagen nogle Dg.

6/11. Fornyet Besøg. Pt. er denne Gang mere imødekommende, byder mig indenfor. Har nu ikke noget imod at komme og tale med Lægen. Hj. ret spartansk, rent og ordentligt.

Katamnese 13/1 1938. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

En Datter Epileptiker (Kol. Fil. 22/2 32—1/4 36, Diagn.: Epilepsia). En anden Datter meget stemningslabil, uligevægtig. En Søn ustadig, Sømand, drikker sin Hyre op.

Pt. er født og opdraget paa Landet, D. af Gaardejer. Efter Konfirm. tjent paa Landet til Ægtesk. 1905. Manden Snedker, havde eget Værksted i Stationsby. 1915 rejste Fam. til Kbhvn., hvor Manden blev Grosserer i Cykler og Cykledele. Nu — 1938 — atter Snedker, arbejder som Svend.

Pt. indrømmer, at hun altid har været opfarende, »som en Raket«, kan skælde stærkt ud. Iøvrigt vil hun særlig som yngre have haft et godt Humør, kunde godt lide at omgaas andre Mennesker, mener selv, hun var vellidt, »netop for mit gode Humør«. Ingen endogene Stemningssvingn. Aldrig besvimet, vil ikke være tilbøjelig til at reagere med legemlige Udslag paa psykisk Modgang.

Om det hjemlige Milieu forkl. hun, at saalænge Fam. boede paa Landet, var Forh. i Hj. gode. Da de flyttede til Kbhvn., beg. Manden at gaa ud, han baade drak og var

Pt. utro. Dette tog hun sig nær, og det gav ikke sjældent Anledn. til Scener i Hj. Dertil kom Datterens Sygd.

I Klimakt. led Pt. en Del af Hedestign. og Svedudbrud; hun var mere nærtagende og opfarende end tidl., manglede ofte Arbejdslyst. Menses def. oph. i 50-Aarsald. Ingen psykisk Reakt. under Pub., Menses ell. Graviditet.

Natten før Pt.s Fugue var Manden kommet hjem ud paa Morgenstunden, hvad der havde givet Anledn. til et Sammenstød. Om selve sin Fugue erindrer Pt., at hun »havde kun Tanke for at gaa«. Hun kan huske, at hun hen mod Aften kom gennem Lyngby; men ellers erindrer hun intet om, hvor hun var henne. Hun vil aldrig tidl. have reageret med Fugue ell. Hukommelsestab paa psykiske Traumer.

Pt. har ikke siden haft lign. Tilfælde. Hun har siden Udskr. været arbejdsdygtig, passet Hj. I Aarene efter Klimakt. har hun nærmest befundet sig som før dette. I de sidste Aar har hun endda befundet sig betydelig bedre end i adskillige Aar, ogsaa før Klimakt. Hun mener, at dette hænger sammen med, at Manden nu er holdt op med Grosserervirksomheden, han har godt Arb. som Snedkersvend og holder sig nu til Hj.

Pt.s vita sex. synes at have været nat. Ingen præklimakt. Libidostign. Libido svandt jævnt med og i de første Aar efter Klimakt.

Somatisk. Ret svær. Pykniske Ansigtstræk. V. 91 kg, H. 166 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: ÷ 0,03.

Sygehistorie Nr. 54.

F. 1876. G. m. Kelner.

K. H. VI 30/10—19/11 1925. J. Nr. 1619/25. Diagn.: Climacterium, Depr. mentis.

Menses fra 14-Aarsald., rglm. 4 nat. Fødsler. Menses ikke til Stede sidste 2 Mdr. I Puberteten gik Pt. en Del i Søvne. I Menstruationsfasen altid let deprim. og irritabel.

Det sidste ½ Aar har Pt. følt sig deprim., græder meget, har tænkt paa Suicidium, ikke gjort noget Forsøg. Mener selv at være pirrelig. Der har været en Del økonom. Modgang de senere Aar. Fam. boer i en daarlig Lejligh., hvor der er mange Rotter.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. deprim., Taarer i Øjnene. Ingen Hæmning. Klager over Hvp., brændende Paræsth. i Hænderne. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 21/9 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne komme og tale med Lægen.

Pt. boer i en fuldt moderne Ejendom. Hj. gør et gsk. hyggeligt og nogenl. velstaaende Indtryk.

Katamnese 3/12 1937. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

En Broder død som sindssyg paa Frb. Hosp. Afd. D. (26/7 07—† 13/6 08, Dement. paralyt.). En anden Broder har et Par Gg. været indl. paa K. H. VI (2/9—20/10 36 og 27/12 36—12/2 37, Diagn.: Abusus morphii, Degen. myocardii, Confus. ment.). En Brodersøn har gentagne Gg. været indl. paa S. H. H. (sidst 28/1—30/6 31, Diagn.: Epilepsia genuina). En Søn af Pt. har været indl. paa K. H. VI (20/10—5/11 29, Diagn.: Tent. suicid., psykogen Depression).

Pt. er født i Randers, D. af Forpagter. Gaaet i privat Pigeskole. Efter Konfirm. lært Madlavning, været beskæftiget ved Restaurationsfaget. Gift 1901. Manden var de første 15 Aar Tjener. Derefter købte de en mindre Restauration, som de selv drev (Pt. passede væsentlig Køkkenet); det gik rigtig godt. 1923 solgte Manden imidlertid Forretn. og købte en anden, som de maatte likvidere efter 3 Mdr.s Forløb. Derefter købte Pt. et Ismejeri, hvorved hun opretholdt Hj. Manden har altid været vansk. omgængelig, jaloux, mistænksom, tilbøjelig til depressive Forstemninger. Han har

et Par Gg. været indl. paa K. H. VI, nemlig 13/11 1923—23/1 1924, Diagn.: Cyclothymt Temperament, depressiv Accent. med tent. suicid. og 24/9—2/10 1928. Diagn.: Depressiv Accentuation.

Pt. selv har tidl. været livsglad, arbejdsom, dog altid nærtag., let til Graad. Følsom over for Fornærmelser, siger intet til vedkom., men kan blive ved at gaa og snakke med sig selv om det. Den psyk. Lid. i Klimakt. som beskrevet. Menses oph. def. i 55-Aarsald., siden Udskr. urglm. med indtil ½ Aars Interval. En Del Hedestign., Kuldefølelse og Paræsth. Tilst. var ved Hjemkomsten fra Hosp. væsentlig uf. Pt. passede dog sin Forretn. til 1928. Da indtraadte der en Forværring i Tilst., hun blev yderligere deprim., var grædende, rastløs, vilde ikke se Mennesker. Hun fik en Bestyrer til Forretn. og flyttede hen i en anden Lejligh., som en Svoger skaffede hende. Manden, som siden 1923 havde gaaet hjemme og intet bestilt, vilde ikke flytte med. Hun har siden boet for sig selv. Han og Pt. er ikke skilt. Pt. passede nu ikke Ismejeriet ½ Aar og kom sig i denne Tid gsk. godt. Hun havde derefter atter Forretn. 1 Aar, hvorefter hun solgte den. Hun boer nu sammen med 3 voksne Sønner, for hvem hun holder Hus, og som ernærer hende. Hun har siden 1928—29 i det væsentlige befundet sig vel.

Pt. fortæller roligt og nat. om sine Forh. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. Ansigt noget aflangt, ovalt, med lang, lige Næse. Truncus ret kraftig. V. 76 kg, H. 166 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,47.

Sygehistorie Nr. 55.

F. 1879. Enke eft. Grosserer.

K. H. VI 15/6—25/6 1926. J. Nr. 924/26. Diagn.: Tent. suicid., Climacterium, menstruelle Dysforier.

F. i Provinsby. D. af Slagter. Efter Konfirm. Husass. og Expeditrice. Gift 1904, Manden havde en gsk. god Forretn. Efter hans Død 1920 har hans Kompagnon ydet hende en maanedlig Sum af 200 Kr.

Menses fra 13-Aarsald., rglm. 2 nat. Fødsler. Det sidste Aar Menses urglm. med indtil 3 Mdr.s Interval.

En Kæreste opl.: Pt. er umiddelbart før Indl. fundet paa en Divan i Dagligst. med Døren aaben til Køkkenet, hvor alle Gashaner stod aabne. Børnene var sendt bort. Pt. har efterladt et Brev, hvori hun meddeler, at Motivet til hendes Suicidalforsøg dels er, at hendes Fam. bestemt modsætter sig hendes forestaaende Ægtesk. med Kæresten (uformuende), dels at hun har mistet alle sine Penge ved Spekulation. Kæresten har kendt hende i ¾ Aar. Hun har i den Tid været ligevægtig, dog i den senere Tid deprim. p. Gr. a. ovennævnte.

Pt. er ved Indl. klar, orient., ikke medtaget. Oplyser, at Motivet til Selvmordsforsøget væsentlig er Sorg over Fam.s Modstand. Hendes Penge staar fast i Overformynderiet, og de Spekulationstab, hun har lidt, vedrører kun en mindre Sum Kontanter, som ikke betyder ret meget for hende.

Obj.: Intet abn.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. deprim., afdæmpet. Udskr. efter eget Ønske, endnu inden Depr. er svundet.

Socialhjælpers Journ. 21/12 1937. Besøg paa den af Folkereg. angivne Bopæl. Træffer Manden. Han meddeler, at han ikke har set noget til Pt. siden 1933, da han blev skilt fra hende. Inden Skilsmissen havde de levet adskilt i flere Aar. Manden hævder, at han giftede sig nærmest af Medlidenhed med Pt. kort Tid efter, at hun blev udskr. fra Hosp. Pt. havde da været Enke i 6 Aar. Hendes tidl. Mand havde ef-

terladt hende en Del Penge, de fleste, ca. 30000 Kr., havde hun tabt ved uheldige Spekulationer.

Det gik meget godt det første Aar, skønt Manden var ca. 10 Aar yngre end Pt. Derefter kom det til evindelige Skænderier. Pt. var egensindig og selvraadig. Gsk. umulig i Pengesager. Hun brugte en Masse Penge, uden at Manden kunde forstaa, hvad de gik til; først senere opdagede han, at hun stadig spekulerede. For at skaffe Penge pantsatte hun Indbo og Husgeraad. Til Tider pantsatte hun den samme Ting til flere forskellige. Ogsaa sine Børns Konfirmationspolicer og Bankbøger belaante hun. Laanesedler og Kontrakterne med Vekselleror foldede hun sammen saa smaat, som det var muligt, og gemte paa Bunden af Havregrynspakker o. lign. Steder.

Manden var ofte bortrejst (Agent); Pt. lod ham da udspionere, mente han havde Kærester.

Da det økonomisk gik tilbage for Manden, og de maatte flytte til en mindre Lejlighed, lejede Pt. uden Mandens Vidende en Lejlighed til sig og Børnene og flyttede derhen. Siden har han kun set hende under Skilsmissesagen.

27/12 1937. Besøger Pt. Hun er straks meget villig til at komme og tale med Lægen. Faar ikke Lejlighed til at tale mere med hende, da der er andre i Stuen. Pt. har Systue; den Stue, jeg ser, er Arbejdsstuen.

Katamnese 7/1 1938. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

En Søster nervøs og deprim. i Klimakt. Var nogen Tid paa Rekreation, rettede sig derefter fuldst. En Datter har menstruelle Dysforier, er pirrelig under Menstr., vil helst ikke tale.

Pt. hævder, at hun tidl. har været ligevægtig, vil ikke have været særlig nærtagende, mener ikke, at hun særlig let har kunnet bringes ud af Ligevægt, vil ikke være særlig ængstelig ell. nervøs anlagt. Har ikke brudt sig særlig om at komme ud blandt andre Mennesker, har levet ret stille. Holdt meget af Romanlæsning. Benægter Eventyr- ell. Spillelyst. Vil ikke være hidsig ell. opfarende.

Efter 1. Mands Død fik Pt. en logerende, en Dame. Dennes Broder var den senere Mand Nr. 2. Pt. fremstiller nu Sagen saaledes, at hun allerede den Gang var i Tvivl om, hvorvidt hun skulde gifte sig med ham ell. ej. Hun vil hævde, at hun var bange for ham, han var »hysterisk« og brutal. Hun var den Gang — i Tiden før Indl. — deprim., græd ofte, led af indre Uro og Angst. Selvmordsforsøget var Resultatet af en relativ pludselig Indskyd.; hun erindrer ikke nu, om der var nogen særlig øjeblikkelig Lejlighedsaarsag. Hun vil nu gerne give det Udseende af, at hun i og for sig ikke havde særlig Lyst til Ægtesk. Hun kan dog ikke nærmere begrunde, hvorfor hun alligevel giftede sig med Manden og brød med sin Fam., der i Forvejen havde erkl., at de ikke vilde have noget med hende at gøre, hvis hun giftede sig med ham. Benægter nogen særlig stærk Libido i Klimakt. Et Par Aar efter Menses's Ophør svandt Libido fuldst.

Hvad de omtalte Spekulationer angaar, hævder hun, at hun kun tabte 2—3000 Kr. Hun vil ikke have spekuleret efter sin Udskr. fra Hosp. Hun nægter pure den nu fraskilte Mands Udtalelser; hævder, at han ogsaa ved andre Lejligheder har søgt at bagtale og skade hende.

Giftermaalet fandt Sted i 1927. 2 Aar senere flyttede hun igen fra Manden; han kunde ikke ernære hende, og hun »vilde ikke arb. for ham«. Hun karakteriserer ham som doven, upaalidelig, mener, han holdt Kærester. Pt. boer nu sammen med sine 2 voksne Børn; lever af Syning og Tilskud fra Børnene.

I Modstrid med Journalen hævder hun, at hun var rask ved Udskr. Siden vil hun have været rask, ligevægtig, ingen reaktive Depressioner ej heller under de vansk. ægtesk. Forh. Har passet sit Arb.

Menses ophørte def. ca. 1 Aar efter Udskr. Ingen psyk. Reakt. under Pub., Menses ell. Graviditet.

Pt. mener selv, at Klimakt. har spillet en Rolle ved hendes ovenomtalte reaktive

depressive Udsving. Var de samme Ting passeret paa et andet Tidsp. i hendes Liv, mener hun ikke, de havde haft saa udtalte Følger.

Pt. er under Samtalen noget forbeholden, lidt vansk. at faa paa Gled, virker ikke helt paalidelig. Iøvrigt gør hun et psyk. nat. Indtryk, ingen Tegn paa Depression ell. Uligevægtighed. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. Lille, ret tæt, Ansigtstræk dog ikke pykniske, aflang Hovedform, ret lang Næse. Hænder ret brede, middelstore. V. 68 kg, H. 154 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 19 cm. Index Strømgren: ÷ 0,45.

Sygehistorie Nr. 56.

F. 1872. G. m. Kusk.

K. H. VI 21/1—11/2 1927. J. Nr. 308/27. Diagn.: Nervosismus cimacterialis, Depr. ment. psykogen.

F. paa Vallø, D. af Vægter. Efter Konfirm. Husass. Gift 21 Aar gl. Ægtesk. harmonisk.

Menses tidl. rglm. 4 Partus. Menopause for 1 Aar siden.

I de sidste 3—4 Aar har Pt. haft Perioder med Træthed, Uoplagthed, prikkende og stikkende Fornem. i Hvdt., Hedestign., Svh.

For 3 Mdr. siden havde hun en saadan Periode, laa i Sengen i 2 Mdr. Var kommet sig godt, var staaet op; hendes Søn døde da ret pludseligt efter et Ulykkestilf. Pt. har siden været deprim., haft Angstfornem., suicidale Tanker, haft Lyst til at springe ud af Vinduet.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. deprim., faar Taarer i Øjnene under Samtale, i det væsentlige dog nat. Reaktion ved Omtale af Sønnens Død. Klager over Hvp., Hedestign., Snurren i Fødderne.

Bedret ved Udskriv.

Folkereg. opl., at Pt. er *død* i Hj. *11/2 1935.*

Socialhjælpers Journ. 13/4 1938. Besøger Pt.s Mand. Han vil gerne komme og give Oplysn.

Katamnese 22/4 1938. Manden møder efter Tilsig. Han opl.:

En Søster til Pt. død paa S. H. H. ca. 1907 (Det lykkes ikke at finde Journalen). En anden Søster har fra Barn lidt af »Kramper«. Hun var gift, passede sit Hjem, aldrig hospbeh. Død 60 Aar gl. af Hjertelid.

Pt. havde et opfarende Gemyt, kunde skælde ud, »skabe sig«; det var s. R. atter hurtigt glemt. Hun var endvidere stemningsblød, let til Taarer, letrørt. Led meget af »nervøs« Hvp.

Depr. over Sønnens Død svandt ret hurtigt efter Udskr. De nervøse Sympt. bedredes ligeledes en Del. Pt. genoptog Arb. i Hj. og var arbejdsdygtig i flere Aar, indtil den Sygdom indtraf, der medførte Døden. For denne Sygdom var Pt. indlagt 4 Gg. i 1934 paa K. H. II.

K. H. II 19/12 1933—12/4 1934, 7/5—31/5 1934, 4/9—18/9 1934, 5/10—15/11 1934. Diagn.: Myelomata. Lidelsen beg. først paa Aaret 1933 med stærke Sm. over Lænderne og ned i bg. Ben. Lid. er ved 1. Indl. kun lokal. til os sacrum, senere breder den sig til Kraniets Knogler, Columna, samt flere andre Knogler. Pt. beh. med Rtg., der hver Gang giver forbigaaende Bedring. Ved sidste Udskr. er Tilst. dog en Del sløjere. — Om psykiske Sympt. er intet bemærket i Journ.

Sygehistorie Nr. 57.

F. 1879, Skilt fra Garantimester.

K. H. VI 31/3—13/5 1924. J. Nr. 718/24. Diagn.: Depressio ment. (psykogen.). Surditas med. gr.

F. i Provinsby, D. af Vildthandler. I Hj. til Ægtesk. 25 Aar gl. Sep. for 6 Aar siden, skilt for 2 Aar siden. I Ægteskabet 6 Børn. Manden har nu allerede forladt Hustru Nr. 2.

7 Aar gl. Scarlatina; siden tiltagende Døvhed paa h. Øre.

Det sidste ½ Aar har Pt. følt sig træt og sløj, har været deprim. Som Grund hertil angiver hun, at hun daarligt kan skaffe Udvej til Børnenes Forsørgelse, efter at Manden for ½ Aar siden ophørte med at betale Underholdsbidrag. Hun spekulerer meget, græder ofte. Undertiden kan der komme en uforklarlig Angst over hende, nærmest som Dødsangst. Af og til Hedestign. og Svedudbrud.

Obj.: Velnæret. Noget tunghør.

Steth. cord.: Gr. nat. Akt. rglm. Ved Apex og Basis en systol., blæsende Mislyd.

Ellers intet abn. Ingen Ødemer.

Under Oph. er Pt. deprim., grædende, klager over indre Uro. Ingen Hæmning.

Udskr. til Hj. efter Fam.s Ønske mod Hosp.s Raad.

K. H. VI 20/5—21/6 1924. J. Nr. 880/24.

Svigermoderen opl.: Pt. har ligget til Sengs lige siden Udskr., har været deprimeret og grædende, har ikke haft nogen Tanke for Pasningen af Hjemmet og de 5 Børn.

Pt. er som under 1. Ophold deprim., grædende, klager over Ængstelse, indre Uro, »noget, der stiger op i hende«. Sætter det selv i Forbindelse med »Overgangen«; Menses er beg. at blive urglm.

Overfl. til

S. H. H. 21/6—4/10 1924. Diagn.: Melancholia (?). Som Grund til sin Depr. angiver Pt. ogsaa her økonom. Vanskeligh. De 2 ældste af Børnene klarer sig selv, de 4 yngste er nu gennem Magistraten anbragt paa Børnehjem for Mandens Regning.

Pt. klager over Urofølelse, Hedestign., Fornem. og Sm. snart her, snart der. Efterh. retter hun sig, er flittig med Haandarb. Bedret ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 26/7 1937. Besøger Pt. Det er næsten umuligt at faa hende raabt op. »Hørelsen er særlig daarlig i Dag«, og tilmed er Høreapp. i Uorden. Med meget Besvær lykkes det dog at gøre Pt. begribeligt, hvad det drejer sig om, og hun er villig til at komme og tale med Lægen.

Pt. har ikke haft det godt siden Udskr. Døvheden, der tiltog i Overgangsaarene, er stadig blevet værre, og hun er nu helt døv paa det ene Øre og hører kun meget daarligt med det andet.

Hun boer i en rigtig pæn Ejendom. Lejligheden er ret spartansk møbleret, men lys, ren og ordentlig.

Pt. har et Barnebarn, en lille Pige paa 6 Aar boende hos sig. Barnet har været hos hende fra hun var 9 Mdr. gl., da Moderen døde.

Katamnese 6/8 1937. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

Faderen var en hidsig Natur, led i de ældre Aar af Angstfornem. En Niece lider meget af umotiv. Angst, tør ikke være alene, sover ved Lys om Natten.

Menses fra 16-Aarsald. Rglm., altid ret kraftige, ledsaget af stærk Træthed og lettere Forstemning. Mensesuregelmæssighederne beg. under Hospitalsoph. Menses endnu til Stede i de flg. 9 Aar, men stadig sjældnere og sparsommere. En Del Hedestign., Svedudbrud og Paræsth.

Pt.s Tunghørigh. har lige fra Begynd. (7-Aarsald.) været ret udtalt og har i ikke ringe Grad præget hele Pt.s Tilværelse. Hun kunde kun vanskeligt følge Undervisningen i Skolen, havde kun faa Kammerater og er i det hele ikke kommet meget

sammen med andre Mennesker. Hun synes altid at have været et stille, blødt, nærtagende Gemyt, godmodigt findende sig i Forholdene. Ingen endogene Stemningssvingn.

Pt.s Ægteskab har altid været ulykkeligt. Manden har drukket og altid haft Kærester. Skønt han tjente gsk. godt, brugte han de fleste Penge selv. Pt. maatte slide haardt med Vask og Rengøring for at holde sammen paa Hjem og Børn. 1918 blev de som omtalt separerede. 1923 rejste Manden til Holland efter at have forladt Hustru Nr. 2. Han ophørte samtidig med Underholdsbidrag, og Pt. har siden intet hørt til ham.

Ved Udskr. fra S. H. H. havde Pt. endnu 5 Børn boende hjemme. Efterh. er de alle gift, og Pt. bor nu alene med det 6-aarige Barnebarn, som hun øjensynlig er meget glad for.

Pt. passer selv Hj.; men hun har ikke siden Udskr. været i Stand til at arb. ude. Hun har hele Tiden levet af Understøttelse; faar nu 50 Kr. om Maaneden i Socialhjælp samt 20 Kr. af Sønnen for Barnet. For dette klarer hun sig. Hun lider stadig en Del af indre Uro, »det er som om, der gaar et helt Maskineri inden i mig«. Foruden de trange økonom. Kaar har Pt. lidt en Del under sin Tunghørighed, der som nævnt stadig er blevet værre. Dertil er endelig kommet Sorger med Børnene, flere af Sønnerne drikker, er arbejdsløse o. s. v. Alt i alt har man Indtryk af en permanent trist Grundstemning, og hver Gang Pt. udsættes for mere øjeblikkelig Modgang, tager det ret haardt paa hende, hun »spekulerer«, det giver hende »et Shock«. Pt. mener selv, at dersom hun levede under roligere og mere økonomisk betryggende Forhold, saa vilde hun have det helt godt.

Hun frembyder ingen Tegn paa begyndende Senium.

Somatisk. Ret bred, kraftig Skikkelse. Overvejende pykniske Ansigtstræk, V. 77,2 kg, H. 153 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,25.

Sygehistorie Nr. 58.

F. 1876. G. m. Snedkermester.

K. H. VI 8/11—28/11 1926. Diagn.: Depr. ment. psykogen., Climacterium.

En Datter nervøs.

F. paa Langeland, D. af Boelsmand. Da Pt. var 4 Aar gl. flyttede Fam. til Kbhvn., hvor Faderen fik en Forretn. Efter Konfirm. lærte Pt. Syning. Gift 20 Aar gl.

Har altid været nærtagende, sortseende, let til Taarer. Har aldrig haft særlig mange Kræfter. Humøret før Klimakt. gennemgaaende godt. Ingen endogene Stemningssvingn.

Menses fra 15-Aarsald., rglm., 5 nat. Fødsler. Menopause for 3 Aar siden.

Pt. har været træt og nervøs siden Klimakteriets Indtræden. Hun er Regnskabsfører for sin Mand; det har ærgret hende, at der er mange Penge, de ikke faar inddrevet. Hun kommer let til at græde. Er bedrøvet over, at hun for ca. 1 Aar siden har maattet af med et lille Plejebarn paa 3½ Aar. Sover daarligt.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 120/80.

Under Oph. er Tilst. som anført. Pt. er bedret ved Udskr.

K. H. VI 21/5—7/7 1927. J. Nr. 1126/27.

Siden Udskr. har Pt. været nervøs, Humøret har været daarligt, og særlig i den senere Tid har der været hyppige Grædeture. Aarsagen er økonom. Bekymringer; hun angiver, at Mandens Forretning stadig bliver daarligere. For 5 Dg. siden forlod hun Hj., fordi hun vilde have, at Manden skulde sælge sin Andel i en Ejendom, de har, samt Forretn., inden denne slet ingenting er værd. Hun har boet en Dag paa Hotel, iøvrigt hos Bekendte.

Under Oph. lidt afdæmpet, deprimeret og grædende. Befinder sig bedre ved Udskrivelsen.

Katamnese 3/5 1938. Pt. besøges i Hj. Hun og Manden boer i et lille Træhus, nærmest et stort Lysthus, i Udkanten af Glostrup. Til Huset hører en Have, der kun delvis er passet. Økonom. er det siden Udskr. gaaet meget tilbage for Fam. 1930 maatte Manden sælge sin Forretning, han har siden været uden Beskæftigelse. I de sidste Aar har han været syg, har angiveligt en Svulst i Underlivet, søger nu Invaliderente.

Pt. har til Stadighed været daarlig siden Udskriv. De første Aar gik det nogenlunde, men efter at de er flyttet ud i det lille Træhus og sidder meget smaat økonomisk i det, har det været særlig daarligt. Hun føler sig altid træt, kan kun passe Hj. ved Mandens Hjælp. Humøret er daarligt, hun græder ofte. Søvnen er daarlig.

Hertil er kommet legemlig Sygdom. I Vinter har hun haft flere Anf. af »Nyresten«. Endvidere har hun i en Del Aar haft Sukkersyge, sidst hosp.beh. herfor i dette Foraar (K. A. S. G. 8/3—11/4 1938: Diabetes mellitus. Fast. Blods. 0,116—0,124 %. Beh.: Feberkost ÷ Sukker. Ikke Insulinbeh. P. G. a. Klager over Sm. i U. E. Rtg.fot. af disse; der findes ingen Tegn paa Arterioscl. Psykisk: deprim., ængstelig, bekymret).

Pt. angiver, at hendes Træthed, Nærtagenhed, Depression, Tilbøjelighed til Graad begyndte, resp. accent. i Klimakteriet. Den ydre Modgang har været medvirkende; men de psykiske Symptomer var i hvert Fald begyndt, inden den økonom. Modgang kom.

Pt. er venlig, giver villigt Oplysn. Hun gør et træt, astenisk Indtryk, kommer flere Gange til at græde under Samtalen, Grundstemningen sikkert noget depressiv. Ingen psykiske Tegn paa begynd. Senium.

Manden, der efter Besøget følger med ud gennem Haven, benytter Lejligh. til at fortælle, at Konen ikke altid er saa nem at omgaas. Hun bliver let stødt, et enkelt uoverlagt Ord er nok til at fremkalde Graad.

Sygehistorie Nr. 59.

F. 1879. Fraskilt.

K. H. VI 25/8—5/9 1925. J. Nr. 1304/25. Diagn.: Psykogen Sindslidelse.

Moderen meget nervøs.

Pt. har altid haft Tilbøjelighed til daarligt Humør. 1914 blev hun skilt fra Manden; i Tilslutning hertil »nervøst Sammenbrud«, blev indl. paa Sct. Josefs Hosp., hvorfra hun efter et Par Uger flyttedes til Dr. Brünniches Klinik, hvor hun laa i 2 Mdr. Sygd. ytrede sig ved Angst, Uro, Søvnløshed, Træthed. Efter Udskr. var hun rask, blot noget tilbøjelig til at se sort paa Tilværelsen.

Infic. med Syfilis for ca. 11 Aar siden, indl. K. H. IV Nov.—Dec. 21 samt Marts 23. Derefter ambulant behandlet.

Menses har det sidste ½ Aar været urglm.

Pt. forkl. ved Indl., at en ældre Slægtning, med hvem hun i en Del Aar har delt Lejlighed, er død for 3 Mdr. siden. Pt. har siden følt sig meget ensom, har tillige haft økonomiske Vanskeligheder. Hun har været deprim., søvnløs, har følt sig urolig, angst, har følt Lyst til at gøre en Ende paa Tilværelsen; har ikke gjort noget Forsøg.

Obj.: Cicatrice paa Forsiden af h. Crus efter barnehaandfladestort Ulcus. Ellers intet abn.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. ingen Tegn paa dybere Depression. Pt. er noget bekymret i Anledning af de udeblivende Menses, frygter Graviditet, men lader sig dog berolige ved Forestillingen om, at hun sandsynligvis er kommet i Klimakt. Hun udskr. efter eget Ønske.

Folkeregistret opl., at Pt. er *død 10/1 1926.*

Dødsattest opl.: Fundet død paa Bopælen nævnte Dato. Formentlig *Suicidium.* Dødsaarsag: Ukendt, formentlig Forgiftning. Pt. fandtes liggende i Sengen i Natdragt. Hun menes at være død i Dagene lige før Jul.

Sygehistorie Nr. 60.

F. 1883. G. m. Jærnhandler.

K. H. VI 27/2—29/4 1925. J. Nr. 582/25. Diagn.: Nervosismus climacterialis, Depressio ment. psykogen.

F. i Kbhvn. Efter Konfirm. Husass. Gift 24 Aar gl., havde dog forinden levet 4 Aar sammen med Manden og født 2 Børn. Arb. i de Aar paa Fabrik. Derefter fik Ægteparret en Fiskeforretn., som de havde til 1917. Pt. var da overanstrengt af baade at passe Butik og Husførelse. Manden fik derefter Jærnhandelen.

Pt. har altid været ængstelig, genert, nervøs og hypochonder. Har ligget paa R. H. Afd. A 1917 for »Nervøsitet og Tyktarmskatarrh«, 1923 paa R. H. Afd. B for samme Lid.

Menses fra 16-Aarsald., rglm. 3 Partus. Menopausen indtraadte for 5 Aar siden. Led ved Menopausen af Hedestign., Hvp., Ængstelighed, Nervøsitet. Hedestign. holdt snart op; men de andre Sympt. er stadig til Stede. Pt. fik ved Menopausens Indtræden 2 Udskrabn. samt Rtg.beh. for at standse Blødn.

Ægteskabet har tidl. været godt. For 1½ Aar siden opdagede Pt., at Manden var hende utro. Han har nu forladt Hj. og lever sammen med paagæld. Kvinde.

Pt.s Nervøsitet har de sidste 1½ Aar forværret sig, hun er blevet ængstelig, angiver grædende, at hun er bange for, at »onde Mennesker« skal gøre hendes Børn Fortræd, »det er saadan en Indbildning, jeg har«.

Obj.: Intet abn.

Pt. er under Oph. deprim., forknyt, ængstelig, stilfærdigt grædende, naar hendes Forh. berøres. Lidt bedre ved Udskr.

K. H. VI 9/5—2/6 1925. J. Nr. 866/25. Tilst. forværredes hurtigt efter Udskr. Pt. er gsk. som under 1. Oph. Overfl. til

S. H. H. 2/6—6/9 1925. Diagn.: Depr. ment. Hun angiver, at hendes depressive Tilst. er direkte foraarsaget ved Mandens Forladen hende. Hun vidste, at han havde en Elskerinde, men havde ikke Anelse om, at han vilde forlade Hj., førend hun en Dag i Juni f. A. modtog et Brev fra ham, hvori han meddelte, at han aldrig vilde vende tilbage. Han var om Morgenen gsk. som sædvanlig fra Hj. gaaet til sin Forretn. Hun har taget sig dette meget nær, da hun holdt meget af sin Mand, hun har stadig tænkt paa ham siden. Hendes økonom. Forh. er gode. Manden sender hende stadig Penge.

Den første Tid under Oph. er Pt. en Del grædende, bekymret for Børnene. Efterh. retter hun sig, Depr. svinder, og hun gør ved Udskr. et psyk. nat. Indtryk.

Socialhjælpers Journ. 31/10 1937. Har besøgt Pt.s Bopæl ca. 10 Gange. Der bliver aldrig lukket op. Da jeg i Dag gik derfra, saa jeg Pt. staa bag Gardinet. Jeg gik tilbage, ringede atter et Par Gg.; men der blev stadig ikke lukket op.

Sygehistorie Nr. 61.

F. 1876. G. m. Grosserer.

K. H. VI 9/11—30/12 1923. J. Nr. 2204/23. Diagn.: Emotivt Temperament, Climacterium incip. Psykogen Affektexplosion, Tentamen suicid.

En Søster meget hypochonder, nervøs, vanskelig omgængelig.

F. i Kbhvn., D. af Garver. G. 19 Aar gl. Manden en dygtig Forretningsmand, har tjent mange Penge. Begyndte som Handelsrejsende, har senere faaet eget Firma.

Menses fra 15-Aarsald., rglm. 2 nat. Fødsler. Menses den senere Tid urglm.

Manden opl.: Pt. har altid været stejl, opfarende, til Tider »hysterisk«. Bruger mange Penge. Hendes Væsen udadtil straalende, »skidt« over for de nærmeste.

Efter et større ægteskab. Opgør i Aften begyndte Pt. at pakke sine Ting sammen tilsynelad. meget behersket. Gik under dette ud i Køkkenet. Noget efter kom Tjp. og meddelte, at Pt. havde laaset sig inde i Køkkenet. Man sprængte Døren og fandt Pt. liggende bevidstløs paa Gulvet, Gashanerne stod aabne. Efter kort Tids kunstig Resp. kom Pt. til Bevidsthed.

Hun er ved Indl. klar, orient. Er fortvivlet, hulkende, forkl., at hun har været meget ulykkelig i sit Ægteskab, især det sidste halve Aars Tid. Har ikke kunnet sove i flere Mdr.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. deprim., grædende. Faar Brev fra Manden, der vil søge Skilsmisse. Hendes Sager staar daarligt. Manden har gennem næsten alle Aarene været hende utro. Hun har ogsaa selv haft et extramatrimonielt Forhold. Men medens Manden kan føre Bevis for hendes Utroskab, mangler hun de absolutte Beviser for hans Utroskab, saa hun maa finde sig i at faa Ordningen nogenl. dikteret af ham. Er bange for, at hendes økonomiske Omstændigheder bliver lidet betryggende. Ved Udskr. stadig en Del deprim.

Socialhjælpers Journ. 22/7 1937. Besøger Pt. Hun boer i en ret gl. Kvistlejlighed, der er overordentlig hyggelig og velholdt med pæne Møbler, mange Blomster og Kanariefugl, der flyver rundt i Stuen. Pt. er meget elskværdig og villig til at komme.

Katamnese 19/8 1937. Pt. møder efter Tilsig.

Kort efter Udskr. kom hun paa Hareskov Kuranstalt, hvor hun laa et Par Mdr. Det første ½ Aar derefter boede en Svigerdatter hos hende, siden har hun boet alene. Skilsmissen gik i Orden straks efter Udskr. Manden har siden betalt hende 250 Kr. mdl. Han døde for 1 Aar siden. Sønnen, der overtog Firmaet, har siden ydet hende disse Penge.

De første Aar var Pt. til Stadighed ret deprim., græd ofte. Menses kun til Stede et Par Gg. efter Udskr. Efterh. faldt hun til Ro i sin nuværende Tilværelse, angiver, at hun nu gennemgaaende er i jævnt, ligevægtigt Humør. Hun lever ret ensomt, angiver, at hun helst vil dette, sine tidl. Bekendte har hun trukket sig tilbage fra.

Om sit tidl. Ægteskab forkl. hun som ovenfor, at Manden gennem adskillige Aar var hende utro. Det drejede sig særlig om en tidl. Husass., angivelig ca. 30 Aar yngre end Manden. Hun blev ansat paa hans Kontor og blev efter Skilsmissen gift med ham.

Pt. gør ikke noget helt paalideligt Indtryk; hun modsiger sig selv flere Gange, vil helst stille sig selv i det gunstigst mulige Lys, Manden i det slettest mulige. Hun indrømmer dog — men først efter, at det er foreholdt hende — at hun ogsaa paa sin Side har været Manden utro. Hun hævder, at Manden i de senere Aar forsømte hende, han forlangte »saa mange Ting«, hvad hun ikke vilde gaa med til. Hun indlod sig da med en nogle Aar yngre Officer. Dette Forh. skal kun have bestaaet nogle Mdr. kort før Indl. Nogen sexuel Opblussen i Klimakt. benægter Pt., hun vil hellerikke have følt selve dette som et psykisk Traume. Paa Spm. om hvorvidt hun har ønsket at blive gift igen, siger hun: »Der har ikke været noget Tilbud«. Hævder, at hun ikke har haft noget sexuelt Forhold siden Skilsmissen, »man skal være saa forsigtig som enligstillet Kvinde«.

Pt. gør et noget trist og desillusioneret Indtryk, men er ikke egentl. deprim. Hun smaagræder et Par Gg. ved Omtalen af Manden og Skilsmissen; Mandens senere Kone nævner hun med udtalt Affekt: »Jeg hader hende, jeg hader hende!« Omtaler med synlig Tilfredsstill., hvordan hun en Dag kort før Indl. opsøgte hende paa Mandens Kontor og gennempryglede hende med en Ridepisk.

Hun er ret elegant i Klædedragt. Bærer store smagløse Ørenringe og Fingerringe. Rødfarvet, kortklippet Haar. Er ret sminket, har sværtede Øjenbryn, røde Læber, lakerede Negle.

Somatisk. Legemsbygning ukarakteristisk. Ansigtet noget aflangt, smallere nedadtil, ingen Vinkelprofil. V. 71,5 kg, H. 159 cm, har en let Dorsalkyfose. (Brystbredde 29 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: + 0,51).

Sygehistorie Nr. 62.

F. 1873. G. m. Barber.

K. H. VI 12/1—7/3 1926. J. Nr. 466/26. Diagn.: Tent. suicid. in depressione mentis.

Ingen kendt Disp.

Menses tidl. rglm., 7 nat. Fødsler. Ingen psyk. Reakt. i Tilslutn. til Pubert., Menstruat., Graviditet ell. Part. Menopause for 5 Aar siden.

Manden oplyser: De sidste Aar har Pt. været meget nervøs, især efter 2 Børns Død for henholdsvis 4 og 2 Aar siden. Pt. har været deprim., grædende, har haft Angstanf. særlig om Natten, har lidt af Træth., Hvp., Søvnløshed.

For 6 Uger siden indl. B. B. H. Afd. B (2/12—30/12 1925: Asthenia universalis. Klager: Træthed, Uro, daarligt Humør, nedsat Arbejdslyst).

Siden Hjemkomsten yderligere deprim., har ikke kunnet tage sig noget til, har ligget i Sengen.

I Aften, da Manden kom hjem, var hun døsende. Det viste sig, at hun havde taget en Del Sovepulvere.

Der foretages straks Ventrikelskylning. Pt. er derefter fuldst. klar og orient. Som Grund til Suicidalforsøget angiver hun Depression over ikke at kunne passe sine Børn.

Obj.: Tvivlsom Babinskitendens snart paa h. snart paa v. Side. Ellers intet abn.

Under Oph. er Pt. noget trist, tung, bekymret. Ingen Hæmning, ingen Uro.

Humøret lysere ved Udskr.

Socialhjælpers Journ. 1/10 1937. Besøger Pt. Hun har ikke noget imod at tale med Lægen, men da hun har været en Del syg i den senere Tid af Lumbago, ser hun helst, at Lægen kommer til hende.

Pt. blev Enke i 1936 og boer nu sammen med en voksen Søn og Datter. Hun passer Huset for dem, saavidt hendes Tilstand tillader det. Indtil i Sommer gjorde hun selv al Husgerningen og lavede Maden; men nu maa hun have Hjælp dertil. Hun søger nu Aldersrente.

Lejligheden bestaar af 2 Værelser i en moderne Ejendom. Den er pænt møbleret og gør et hyggeligt Indtryk med mange Blomster.

Katamnese 12/10 1937. Man besøger Pt. i Hj. Hun opl.:

F. i Kbhvn., opvokset paa Landet, hvor Faderen købte et Husmandssted. Efter Konfirm. Husass. Gift 27 Aar gl.

Har tidligere været ligevægtig, haft et jævnt Humør, har ikke været særlig nærtagende. Ca. 30 Aar gl. mistede hun en 2-aarig Dreng, kom over denne Sorg paa nat. Maade. Er gaaet op i sit Hjem. Har aldrig haft særlig mange Kræfter, men har dog overkommet, hvad hun skulde.

De ovenomtalte 2 Børn, Pt. mistede, var 2 Døtre paa henholdsvis 16 og 20 Aar. Den første døde af Sukkersyge (arveligt gennem Faderens Fam.), den anden af akut Blindtarmsbetændelse. Det var en meget stor Sorg for Pt.

Menopausen var indtraadt umiddelbart forud. I og for sig syntes Pt., at hun var kommet ganske godt gennem Klimakt. Hun var nok noget træt, Humøret undert. noget daarligt, det kunde knibe med at overkomme Arb.; men hun syntes dog ikke, det var nær saa slemt, som hvad hun havde hørt om hos mange Kvinder. Døtrenes

Død var det, der først rigtig fik hendes nervøse og depressive Tilstand til at udvikle sig.

Efter Udskr. var Pt. i 4 Uger paa et privat Rekreationshjem. Siden har hun været i Hj.; men det varede ialt ca. 3 Aar, inden hun rettede sig. Hun led meget af indvendig Uro, »Arbejden i Brystet«, hun var selvhenførende, mente, Folk saa paa hende, naar hun gik paa Gaden. Hun kunde kun delvis passe det huslige Arb. Hun vil ikke have været selvbebrejdende ell. lidt af Ringhedsfølelse.

Siden ca. 1929 har hun været rask i psykisk Henseende, hun er ligevægtig, jævn af Stemning. Hun gør ved Undersøgelsen et psykisk nat. Indtryk.

Sygehistorie Nr. 63.

F. 1875. Frask. Vaskerkone.

K. H. VI 1/5—8/5 1924. J. Nr. 736/24. Diagn.: Climacterium, psykogene Stemningssvingninger, explosivt tent. suicid.

Ingen kendt Disp.

Menses har i den senere Tid været urglm. Pt. har født 4 Gg.

Hun blev separeret for 10 Aar siden, skilt for ½ Aar siden (Utroskab fra Mandens Side). Naar hun er alene, er hun meget bedrøvet over de ægteskab. Forh. For 2 Aar siden mistede hun en voksen Datter. Den sidste Md. har hun passet sin 88-aarige Moder, der har været meget irritabel og vanskelig. Hun har taget sig Moderens Urimeligheder meget nær.

I Dag hørte hun Moderen omtale sig paa en ufordelagtig Maade til de voksne Børn. Hun angiver, at hun intet husker, før hun vaagnede op inde i Stuen. Hun skal, efter hvad der er oplyst, have været ude i Køkkenet og lukket op for Gassen.

Hun taler nu roligt og fornuftigt om Begivenhederne, indrømmer, at hun har baaret sig dumt ad. Er ikke dybere deprim.

Obj.: Intet abn.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. noget trykket af Stemning, ellers intet paafaldende i psyk. Henseende, er stille og fredelig. Fastholder Moderens Urimelighed, der skal være blevet særlig udtalt, efter at Moderen har arvet nogle Penge.

Socialhjælpers Journ. 13/8 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at komme.

Hun boer i en lille 1-Værelseslejligh. i en Sidegade paa Nørrebro; der ser ret forfaldent ud. Hun gør Undskyldning derfor og siger, at Værten lige har givet hende Lov til at faa gjort i Stand, saa derfor har hun pillet 7 Lag Tapet af Væggene, for at der kan blive limfarvet, »for i de Lejligheder kommer der altid Væggetøj bag Tapetet«. Møbleringen er meget sparsom. En Seng, et Bord, et Skab og et Par Stole udgør hele Bohavet. For at live op i Ensomheden har hun ca. 10 Smaafugle i Bur. Der er nydelig rent, og Gulvene baade i Stuen og i Køkkenet er hvidskurede.

Katamnese 21/8 1937. Pt. møder efter Tilsigelse. Hun opl.:

F. og opdraget paa Landet, D. af Arbsmd. Efter Konfirm. Fabriksarbejderske. Gift 25 Aar gl., sep. godt et halv Snes Aar senere; Manden drak, var hende utro. Forsørgede derefter sig selv og 4 Børn ved Rengøring.

Har altid været nærtag., »jeg ærgrer mig let — selv om det kun er Bagateller — det er saa dumt!«. Siger, hun har lidt meget af »Humørsyge«, »et Par Dg.«; det har formentlig mest drejet sig om reaktive Stemningsforskydn. Har altid været glad for Arb., »det hjælper«. Er letskræmt, føler sig ængstelig, særlig naar hun er alene. I sexuel Henseende synes hun at have været ukompliceret. Libido svandt jævnt med Klimakt. uden forudgaaende Forøgelse.

Menses fra 18-Aarsald. En Del Blegsot som ung. Ingen psyk. Reakt. under Menstruat. ell. Graviditet. Menses ophørte ret kort efter Udskriv.

Ovennævnte Selvmordsforsøg, mener Pt., var Resultatet af en pludselig Indskydelse. Hun og Moderen havde 13 Aar boet Dør om Dør; men det sidste ½ Aar var Moderen blevet gsk. urimelig og vansk., lavede Spektakler og Scener, generede de andre Husbeboere. Medens Pt. laa paa Hosp., kom Moderen paa Sct. Josephs Hosp., hvor hun derefter forblev til sin Død 2 Aar senere. Pt. har maaske nok tidl., naar de ydre Forhold har været særlig vansk. (Arbejdsløsh. ell. lign.) kunnet faa Tanken om Suicid.; men hun har aldrig gjort noget Forsøg.

Hvad Klimakt. angaar, saa husker Pt. ikke dette som en særlig vansk. Tid. Hun mener ikke, at hun dengang var særlig urolig, ængstelig, irritabel, nærtagende ell. stemningssvingende. Hun sætter ikke selv Suicidalforsøget i Aarsagssammenhæng med Klimakt., men begrunder dette udelukkende med de vansk. Forh. med Moderen.

Om det senere hjemlige Milieu oplyser Pt., at hun et Aarstid efter Udskr. blev gift igen. Manden er en tidl. straffet Person. Medens hun har været gift med ham, har han haft en Straf paa 1½ Aars Fængsel for nogle Aar siden (Indbrudstyveri). For Tiden afsoner han atter en Straf paa 8 Mdr., »men denne Gang er han dømt paa Mistanke, han har ikke gjort noget«. Pt. har taget sig disse Forh. ret nær; men alligevel er hun slet ikke utilfreds med Manden. Han drikker gsk. vist en Del; men naar han er ædru, er han skikkelig og flink, gør Huset i Stand, naar hun er paa Arb. Han er som Regel arbejdsløs.

Siden Udskr. fra Hosp. har Pt. befundet sig vel og i det væsentlige været i sin Habitualtilstand. Hun har til Stadighed været arbejdsdygtig, gaar ud og vasker. Hun er som altid tidligere en Del nervøs, sover daarligt, har f. Ex. ikke sovet de sidste 2 Nætter p. Gr. a. nærværende Undersøg., »jeg har altid været saa bange for 6. Afd.«.

Hun gør ved Samtale et noget sølle og psykisk inferiørt Indtryk, ret primitiv. Ingen Stemningsforskydn. Ingen Demens.

Somatisk. Spinkel, forslidt af Ydre. V. 63,3 kg, H. 157 cm, Brystbredde 22 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: ÷ 0,35.

Sygehistorie Nr. 64.

F. 1878. G. m. Montør.

K. H. VI 16/9—3/10 1925. J. Nr. 1410/25. Diagn.: Climacterium, psykogen Sindslidelse.

Menses det sidste ½ Aar urglm., stærke, smertefulde.

Manden opl.: Pt. har altid været tilbøjelig til daarligt Humør. Iøvrigt rask indtil for 4 Mdr. siden. Værgeraadet truede paa det Tidspunkt med at fratage dem en 7-aarig Dreng (en ugift Datters Barn), som er i Pleje hos dem. Siden har Pt. været deprim., grædende, rastløs, taler stadig om, at Barnet skal tages fra dem, mener, at Beboerne i Ejendommen taler om hende, og at Folk ser efter hende paa Gaden.

Pt. er ved Indl. urolig, kaster sig rundt i Sengen, jamrer højt: »Jeg kan ikke være her — bare jeg dog maa beholde min Dreng«. Græder, svarer opgivende paa de fleste Spm.: »Det ved jeg ikke«, »hvor skulde jeg vide det fra?« o. s .v., saaledes ogsaa paa Orienteringsspm. Er dog utvivlsomt orienteret, klar. Røber ingen Vrangforest., nægter Hall.

Obj.: Velnæret. Intet abn.

De første Dg. deprim., grædende, noget patetisk klagende; senere mere rolig, ikke grædende, men stadig afdæmpet og forknyt. Hjemtages af Manden mod Hospitalets Raad.

K. H. VI 1/5—15/6 1926. J. Nr. 905/26. Manden opl.: Siden Udskr. har Pt. gennemgaaende befundet sig vel, en sjælden Gang følt sig forfulgt og fortrædiget. Tilstanden forværret de sidste 3 Uger. Pt. mener, at Naboerne vil gøre hende Fortræd, er urolig, slaar undertiden efter Omgiv.

Pt. er ved Indl. deprim., græder meget. Er bange for, at Værgeraadet skal tage Barnet fra hende. Naboerne siger, at hun ikke er værdig til at passe Barnet.

Under Oph. i Beg. deprim., grædende, noget bortgemt, tillige noget funktionel, patetisk af Væsen. Senere mere urolig, ulykkelig, grædende, hændervridende, gaaende paa Gulvet. Klager over »slemme Tanker«, mener, de andre Ptt. kan læse hendes Tanker. Overfl. til

S. H. H. 15/6—30/10 1926. Diagn.: Melancholia. Tilstanden her som ovenfor. Flere funktionelle Træk. En Dag faar Pt. et Anf., under hvilket hun føler sig stiv, har Globulusfornem., tror, hun skal dø, beder om Kamferdraaber. Mener bagefter selv, at Anf. skyldtes en katolsk Præst, der besøgte en Pt. paa samme Stue. De flg. Dg. flere lign. Anf., angiver, at Præsten har sat nogle Tanker i Hvdt. paa hende; disse Tanker piner hende meget.

Juli—Aug. Bronchopneumonia samt Phlebitis extr. inf. dxt.

Psykisk bedres Pt. i Løbet af denne Tid. I Sept. kommer hun op og gør nu et psyk. nat. og ligevægtigt Indtryk. Har Erindring for Sygdomsperioden, forkl., hun var angst, følte sig meget urolig. Angiver, at Angsten var motiveret med Tanken om, at Barnet muligvis skulde tages fra hende. Indrømmer, at hun hørte Stemmer, mest Ukvemsord.

Socialhjælpers Journ. 30/6 1937. Besøger Pt. Hun staar med Hvdt. i Dørsprækken, og det er gsk. umuligt at faa Lov at komme indenfor. Hun er absolut afvisende over for Tanken om en Efterundersøgelse. Hun erklærer, at hun har haft det godt og kunnet passe sit Arb. siden Udskr. Efter ca. 10 Min.s Snakken frem og tilbage, siger hun brat Farvel og lukker Døren i.

Sygehistorie Nr. 65.

F. 1874. G. m. Snedker.

K. H. VI 25/1—6/3 1924. J. Nr. 358/24. Diagn.: Psykosis præsenilis (depressiva-hallucinatoria).

Faderen led af epileptiske Kramper. En Søster depressivt Gemyt.

F. i Berlin, D. af Snedker. Efter Konfirm. Syerske. Gift 1906 i Berlin (Manden Dansker). Under Verdenskrigen rejste Fam. 1917 til Danmark; har siden boet her.

Menses tidl. rglm. 1 Fødsel. Menopause for 2 Aar siden.

Har altid været noget tilbøjelig til Stemningssvingn. De senere Aar daarlig Søvn. Det sidste ½ Aar har Pt. hørt Stemmer, de taler næsten uophørligt Dag og Nat, Pt. kan ikke sove for dem. Det er 3 Damestemmer og en Herrestemme, hun kender dem ikke; men de siger, at hun tidl. har kendt dem nede i Berlin. Stemmerne er hadefulde, skælder hende ud, beskylder hende for de værste Ting, siger, at hun skal pines. Hun føler sig paavirket paa mystisk Maade, hendes Øjne paavirkes, saa hun ser lysende Prikker rundt omkring. Lejligheden bliver belyst. Maden smager underligt, som om der var Gift i den, der lugter af Svovl i Lejligheden. Hun mener, at Forfølgerne boer paa den anden Side af Gaden; ved ikke, hvorfor hun bliver forfulgt. Føler sig angst.

Obj.: Noget mager. Intet abn.

Blodtryk: 150.

De første Dg. under Oph. er Pt. en Del hall. Stemmerne siger, at Sønnen skal til S. H. H. og dø der i Løbet af 3 Dg., Pt. skal dø samme Dag. Hun er ængstelig p. Gr. a. Hall., nu og da Taarer i Øjnene, Stemningen deprimeret.

Senere kommer der mere Ro over Pt., hun beherskes mindre af Hall., hører kun Stemmerne langt borte. Humøret bedres. Hun faar ret god Sygdomsindsigt over for Stemmerne, forstaar, at de skyldes Forstyrrelser hos hende selv, kan dog ikke frigøre sig for Virkningen af deres Indhold, saa længe de staar paa.

Overfl. til

S. H. H. 6/3—3/4 1924. Diagn.: Mb. ment. hallucinat.

Pt. er her rolig og fornuftig, nat. af Væsen. Hun hører stadig Stemmer, men er fuldst. klar over, at de kommer fra hende selv. Er ikke længere angst. Røber ingen Vrangforest. Er fuldt orient. De i Hj. forekomne Sensationer, Lysindtryk o. l. har ikke gentaget sig paa Hosp.

Endnu ved Udskr. lidt fjerne, utydelige Stemmer, der ikke afficerer hende. Hun opfører sig nat., Humøret er godt.

Socialhjælpers Journ. 16/10 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at tale med Lægen, men det maa ske i Hj., da hun er meget svag og saa godt som aldrig gaar ud. Hun har i ca. 1 Aar lidt af perniciøs Anæmi.

Katamnese 26/10 1937. Pt. besøges i Hj. Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. hun: Har altid været en følsom, stemningsblød Natur, let til Taarer, nærtagende, ikke i Stand til at forsvare sig, naar nogen har fornærmet hende ell. saaret hende, kan ikke svare igen, men bliver bedrøvet og kan længe gaa og spekulere paa det. Har iøvrigt tidl. gennemgaaende været i godt Humør, ingen endogene Stemningssvingn., har været glad for sit Arb., har ikke været indesluttet, har godt kunnet lide at komme sammen med andre.

Under Verdenskrigen led Pt. en Del Nød og Sult i Tyskland. Sønnen, det eneste Barn, blev 1915 sendt til Fam. i Danmark. Pt. længtes meget efter ham. 1917 kom Pt. og Manden som nævnt selv til Danmark. Den første Tid her var vanskelig for Pt. Hun og Manden kunde ikke faa nogen Lejlighed, de boede hos Mandens Fam., hvoraf nogle angiveligt var ubehagelige overfor Pt., fordi hun var Tysker.

De sidste 2 Aar før Indl. var Manden arbejdsløs, de økonom. Forh. var smaa, hvad Pt. tog sig meget nær. Det sidste Aar før Indl. led Pt. meget af Nakkehvp., var deprim., grædende, led af Angst. Var hall. som beskrevet.

Ved Hjemkomsten var Stemmerne ophørt, Depressionen svundet. Hun har derefter været rask og passet sit Hjem indtil 1936.

1936 fik hun perniciøs Anæmi med Rygmarvslidelse, er 2 Gg. behandlet paa S. H. med. Afd. Tager til Stadigh. Pyloin. Pt.s Myelopati er meget udtalt, hun er gsk. arbejdsudygtig, kan kun med stor Vanskelighed gaa v. Hj. a. en Stok, kan strikke lidt, men bliver hurtig træt. Faar Invaliderente. Den svære legemlige Lid. har medført, at Pt. atter ofte er i daarligt Humør; hun har en Del Sm., og naar de er stærke, taber hun Modet og synes, det hele er haabløst. Ingen Angst, ingen Hall.

Pt. er venlig, imødekommende, udtaler sig villigt om sine Forhold. Hun er bedrøvet over sin legemlige Tilstand, men synes ikke sygeligt deprim. Hun gør i det hele et psykisk nat. Indtryk, har god Sygdomsindsigt over for sin tidl. Psykose. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

S. H. med. Afd. 1) 12/5—13/7 1936. Diagn.: Anæmia perniciosa, Myelopathia anæmica. Sygd. udviklet siden Nytaar 36 med Vægttab, Træthed, Besvimelser, Paræsth. i Fingrene. Undersøg. viser en udtalt Anæmi (20 %) af perniciøs Type; endvidere lettere Tegn paa Myelopati. Blodbill. saneres efter Beh. med Hepsol.

2) 11/6—12/7 1937. Pt. genindl. p. Gr. a. Progression af Myelopatien. Efter Beh. med Exhepa bedres Tilst. noget, Pt. kan ved Udskr. gaa alene ved Støtte af en Stok omend med Besværlighed.

β) Paranoide Tilstande.

Sygehistorie Nr. 66.

F. 1880. Ug. Tandtekniker.

K. H. VI 18/3—17/6 1925. J. Nr. 840/25. Diagn.: Paranoia sexualis climacterialis (Psykogen Sindslidelse?).

Født i Provinsby. Forældrene døde tidligt. Pt. maatte tage sig af sine yngre Søskende og selv tjene sit Udkomme. Har de sidste 15 Aar været Tandtekniker.

Menses fra 19-Aarsald.; er delvis ophørt, sidst til Stede for 3 Mdr. siden.

En Søster opl.: Pt. har for et Par Aar siden trukket sig tilbage fra Samkvem med Fam. Havde paa det Tidsp. en »Hjertesorg«, idet den Mand, hun ventede vilde gifte sig med hende, forlovede sig med en anden. Hun har vist bombarderet paagældende Mand, hans Forlovede og Fam. med Breve. Søsteren mener, at nævnte Mand slet ikke har haft nogen Tilbøjelighed over for Pt. Hun har muligvis faaet Paabud om at holde op med sine Breve. Har saa efterh. talt om at være forfulgt, har set Opdagere alle Vegne. Har boet paa Hotel de sidste 3/4 Aar; har intet bestilt i den Tid. Har en Gang taget til Jylland for at komme bort fra Forfølgerne; saa dem imidlertid ogsaa i Jylland.

Pt. selv forklarer, at et Par bestemte Herrer har udspioneret hende, da hun rejste til Jylland, og nedskrev paa Storebæltsfærgen hendes Signalement.

Et mere komplic. Forfølgelsessystem synes hun ikke at frembyde. Er rolig, klar og orient.

Obj.: Intet abn.

Pt. er under Oph. deprim., grædende, faamælt, vil ikke rigtig udtale sig. Forespørger ikke sjældent om Udskr. Da hun stadig faar det Svar, at man synes, man kender for lidt til hendes Tanker, indlader hun sig omsider efter 1 1/2 Md.s Forløb paa at udtale sig. Hun giver da en fuldst. ordnet og tilforladelig lydende Fremstilling af hele Sygdomsforløbet med Sygdomsindsigt over for sine Ideer om Forfølgelse. Hun var kommet ud et Sted i Provinsen som Medhj. under en Tandlæges Sygd. Der kom som Vikar for denne en Mand, i hvem hun forelskede sig, og fra hvis Side hun mente at spore Gengæld. Imidlertid forlovede han sig med en anden. Hun tog derfra stærkt skuffet — og paa samme Tid, hvad hun direkte udtrykker — stærkt forpint og skamfuld over, at hun er blevet grebet af en saa veritabel Forelskelse i den Alder, hun har. Som tidl. nævnt skrev hun til ham dog med den Forestilling, at det vist var forkert. Flyttede paa et Hotel her i Byen. Betroede sig — oprevet som hun var — til en Dame bl. Omgiv. Denne synes, saavidt man kan forstaa, at have sagt til Pt., at hun maaske (p. Gr. a. Brevene?) kunde blive eftersøgt af Politiet. Siden da er hun blevet utryg, usikker, har tænkt, at der maaske var nogen efter hende, er efterh. blevet overbevist derom, har flyttet rundt for at undgaa Forfølgerne.

Hun forstaar nu godt, at det hele har været Udslag af hendes oprevne Stemning. Taler stilfærdigt om, hvad der er sket, har Taarer i Øjnene, føler sig stadig skamfuld.

Udskr. til en Søster paa Landet.

K. H. VI 29/10—26/11 1925. J. Nr. 1568/25.

Pt. forkl., at hun efter Udskr. var 3 Uger paa Landet, flyttede derefter til Hellerup og har siden holdt sig isoleret fra Fam. Har først i Gaar henvendt sig til Søsteren og har i Dag søgt Indl. gennem R-lægen.

Har været deprimeret lige siden Udskr. af samme psyk. Aarsag som sidst. Klager over Hedestign., Pres i Hvdt., Søvnløsh. Menses ikke til Stede siden sidste Udskr.

Under Oph. deprim. med Tilbøjelighed til Taarer, hæmmet, taler med hviskende Stemme. Synes paany at være blevet selvhenførende resp. paranoid. Mener at være blevet udspioneret. Da hun Indl.dagen kom op til R-lægen, turde hun ikke udtale sig, hun kunde forstaa, at han i Forvejen var underrettet om hendes Komme. Vilde nødig indl., mente, at hun vist sidst havde baaret sig forkert ad paa Afd., havde været ubehagelig, saa alle maatte være vrede paa hende.

Tilstanden uf. ved Overfl. til

S. H. H. 26/11 1925.

De første Par Aar under Oph. her er Pt. gennemgaaende ret deprim., græder

ofte, pines stadig af den omtalte Affære; udtaler sig dog meget nødig, hver Gang man antydningsvis spørger om hendes Sygd., bliver hun stiv og utilgængelig, trækker sig ind i en Skal. Kan tidvis være noget mistroisk af Væsen, siger til sine Paarørende, at de ikke maa spørge om hendes Tilstand, der er saa mange Spioner, de maa kun tale om Vejr og Vind. Holder sig mest for sig selv.

I Løbet af et Par Aar falder hun til Ro og finder sig til Rette paa Hosp. Hun kommer i Gang med Arb. og viser sig at være meget dygtig til Haandarb., Vævning o. l., leder i flere Aar for en stor Del Arbejdet paa Hosp.s Vævestue. Hun er noget vansk. omgængelig, bliver let stødt, vil gerne bestemme, give gode Raad, taaler ikke saa godt Modsigelse. Undert. kan hun, dog med ret lange Mlr., blive trykket og tavs; men det skyldes i hvert Fald delvis ydre Forh., Konflikter med andre Ptt. Hun er altid fuldst. samlet i hele sin Adfærd; gør aldrig Indtryk af Hall. Bortset fra de første Aar er der intet paranoidt ell. selvhenførende over Pt.

Udskrivn. kommer flere Gg. paa Tale; men man har Indtryk af, at Pt. i Virkeligheden helst vil blive paa Hosp. Hun er ængstelig for, at hun økonomisk ikke skal kunne klare sig.

6/6 1936 overfl. Pt. til Stubberupgaard.

Katamnese 8/4 1937. Pt. er under Samtalen ret forbeholden. Om Aarsagen til Indl. erkl. hun, at det var en gsk. bestemt Aarsag; men det vil hun helst ikke udtale sig om, »det er gemt«. Om sin nuv. Tilstand forkl. hun, at hun undert., som f. Ex. i Øjebl., føler sig træt, sløj, sover mindre godt, lider af Hvdp., »Nerverne staar paa Højkant«, d. v. s. hun føler sig nervøs, bringes let ud af Ligevægt. Hun har i det hele taget efter sin Sygdom ikke rigtig kunnet glæde sig som tidl. Over for Udskr. stiller hun sig reserveret; naar der har været Tale om Udskr. er hun flere Gg. blevet daarlig med Hvp. paa et bestemt Sted oven i Issen, hvor hun netop ogsaa følte Hvp., da hun i sin Tid blev indl.

Om hendes præpsykot. Habitus faar man kun sparsomme Oplysn. Hun har aldrig kunnet lide »Scener«, har hellere villet »bide i sig« og »lide nogen Uret« end tage til Genmæle. Hun har altid holdt meget af Arb. og altid bestræbt sig for, at hendes Arb. skulde være det bedst mulige.

Pt. er som nævnt ret forbeholden. Iøvrigt er man i fuld Kontakt med hende under Samtalen, hun er psykisk fuldst. velbevaret og samlet i Tankegangen. Virker noget nervøs. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. Ret spinkel og mager. Overvejende asteniske Træk.

1/2 1938. Pt.s Søster opl.: Pt. har altid været noget indesluttet, en Eneboernatur. Altid noget mistænksom. Da Forældrene døde, tog hun sig meget af Søsteren, som er yngre, men indprentede hende ofte, at det eller det maatte hun ikke sige til den eller den. Har altid været umaadelig flittig, dygtig, samvittighedsfuld, altid meget sirlig baade med sin Person og med alt, hvad hun har foretaget sig. Meget ærekær og stolt, har aldrig villet modtage Hjælp f. Ex. pekuniær Støtte fra nogen. Har altid været meget tilbageholdende over for det andet Køn, aldrig forlovet.

Sygehistorie Nr. 67.

F. 1875. Ug. Husjomfru.

K. H. VI 26/7—22/8 1925. J. Nr. 1146/25. Diagn.: Psykosis climacterialis.

Ingen kendt Disp.

Menses oph. for ¾ Aar siden efter at have været urglm. et Aarstid.

Pt. forkl., at hun har været rask indtil for en Md. siden. Hun fik da den Ide, at Folk beskyldte hende for at have gjort noget forkert, hvad ved hun ikke. Hun kunde mærke, at Folk talte om hende, vendte sig om efter hende, lo haanligt ad hende, og i et Hus hvor hun kom, hørte hun Folk tale om at stjæle. Hun har været deprim.,

grædende og for 3 Dg. siden lagde hun sig i Seng, da hun syntes, det hele brød sammen for hende. Hun har sovet daarligt, haft daarlig Appetit.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. er Pt. deprim., stilfærdig, dæmpet af Væsen, af og til grædende. For 1 Aar siden blev der begaaet et Tyveri hos det Herskab, hvor hun den Gang tjente. Hun er ikke direkte blevet beskyldt for Tyveriet; men Folk har i Tale og Mine hentydet til, at hun nok havde en Finger med i Spillet. Pt. spekulerer en Del over disse Hentydninger. Ingen Hall., Mistydninger ell. Selvhenføringer paa Hosp. Tilst. væsentlig uf. ved Udskr.

Sct. Mariae Hosp., Roskilde 19/11 1925—26/1 1926. Diagn.: Psykosis man.depr. in climacterio.

Pt. opl. her:

Har altid været noget nervøs med let bevægelig Sindstilst.

Menopause for 1 Aar siden.

For ca. 1½ Aar siden blev der i det Hjem, hvor hun havde Plads, begaaet Indbrudstyveri, og Pt. mener, at hun af sit Herskab blev mistænkt for Tyveriet, selv om Herskabet og hendes Fam. siger, at det kun er noget, hun selv tror. Hun har siden følt sig meget nervøs og træt. Har den bestemte Følelse, at der er nogen, der vil gøre hende ondt, med hvad eller paa hvilken Maade ved hun ikke. Om Natten drømmer hun, at der er nogen, der banker og vil ind til hende for at være onde mod hende. Hun kan ikke samle sine Tanker, f. Ex. ikke læse i en Bog. Hendes Sindsstemning har været stærkt skiftende.

Obj.: Intet abn. Ernæringstilst. over middel.

Under Oph. ser Pt. undert. om Natten Syner og hører Stemmer, ser bl. a. en Skikkelse, der viser en Pengeseddel frem, hører en Stemme, der spørger, hvem der har taget den. Hall. ledsaget af Angst, Sved og Hjtb. Pt. er selvbebrejdende, ofte over rene Bagateller, f. Ex. smaa Bemærkninger, hun har sagt, og som hun mener, hun har gjort andre Uret med.

Tilst. uf. ved Udskr.

Roskilde Amtssygehus 12/2—22/3 1926. Diagn.: Mb. mentalis.

Tilst. har siden Udskriv. fra Sct. Mariae Hosp. været væsentlig uf. Pt. har været deprim., hun kredser i sine Tanker stadig om Beskyldninger for det omtalte Tyveri.

Under Oph. falder Pt. en Del til Ro og bef. sig ved Udskr. bedre.

Socialhjælpers Journ. 30/7 1937. Besøger Pt. Hun har Stilling som Husbestyrerinde i et Hjem, hvor Husmoderen ligger paa Hosp. Pt. kan p. Gr. a. sin Stilling ikke komme og tale med Lægen, men hun agter kun at beholde Stillingen til Efteraaret, saa til den Tid kan vi henvende os til hende igen. Hun søger nu Aldersrente og har ikke mere i Sinde at tage noget fast Arb.

Pt. er yderst veltalende og fortæller om alt, hvad der var Aarsag til Indl. paa K. H. VI; Grunden var, at hun »er et overfølsomt Menneske og tilmed bundreel«.

Efter Udskr. fra Amtssygeh. i Rosk. var hun ½ Aar paa Rekreationshjem. Saa havde hun ikke flere opsparede Penge og beg. at arb. igen. Hun har siden haft forsk. Pladser i Pensionater o. lign. Steder og har altid kunnet passe sit Arb. I Hj., hvor hun i Øjeblikket er, er der propert og ordentligt.

Katamnese 23/10 1937. Man besøger Pt. i Hj. Hun opl.:

F. og opdraget paa Landet, D. af Husm. Kom ud at tjene 17 Aar gl. og har altid ernæret sig ved husligt Arb.

Menses fra 15-Aarsald. Under Menses altid meget trykket i Humøret.

Pt. har lige fra Barndommen været ængstelig anlagt, mørkeræd. Altid noget nervøs. Har i Omgangen med andre Mennesker været »fintfølende« d. v. s. let stødt, let fornærmet. Har haft vanskeligt ved at afreagere; siger selv, at hun har haft Tilbøjelighed til at »spekulere«, en Tanke har kunnet »bemægtige sig« hende. Er altid

gaaet meget op i sit Arbejde, har — efter hvad hun selv fortæller — været flittig, pligtopfyldende, ærekær, »alt skulde være perfekt«, mener nu, at hun maaske nok til Tider har sat for meget ind paa sit Arb.

Et Par Aar før Indl. beg. hun at blive nervøs, led af indre Uro, havde vanskeligt ved at overkomme sit Arb. Det omtalte Tyveri fandt Sted ca. 1 Aar før Indl. og drejede sig om 30 Kr., der blev stjaalet fra en Medtjener. Fruen fortalte Pt. om det, og Pt. syntes, at der i Fruens Tone laa en Mistanke rettet mod Pt. Fruen vilde ikke have Tyveriet anmeldt, hvorefter Pt. anmeldte det til Politiet, hvad der havde hendes Afsked til Følge. Pt. spekulerede i det flg. Aar stadig over Tyveriet, kunde ikke forstaa, at hun intet hørte om det.

Efter Hjemkomsten fra Rekreationshj. beg. Pt. saa smaat at arb. Det varede dog ialt 5 Aar, inden hun var i Stand til at genoptage sit Arb. i samme Omfang som tidl. Hun synes dog ikke, at hun har saa mange Kræfter som forhen; naar hun har for meget at gøre, gaar det hende »paa Nerverne«, hun bliver træt, nervøs, faar indre Uro, kan ikke samle sig.

Pt. er noget vidtløftig i sin Fremstilling. Iøvrigt nat. i psykisk Henseende, ingen Stemningsanomali, røber ikke nu Selvhenføringstilbøjeligheder.

Somatisk. Noget svær. Legemstype nærmest ukarakteristisk.

Sygehistorie Nr. 68.

F. 1878. Ug. Kontorassistent.

K. H. VI 30/9—20/10 1925. J. Nr. 1423/25. Diagn.: Climacterium, psykogen Sindslidelse.

Har i mange Aar været Assistent paa kommunalt Kontor. Har aldrig været gift; kalder sig Frue. Boer sammen med sin Tvillingsøster.

Menses tidl. rglm. 1 Part. for 23 Aar siden. Menses har de sidste 1½ Aar været urglm.

For ca. 1½ Aar siden begyndte Pt. at faa Depressionsperioder. I Juli Md. i Aar var hun deprim. og begyndte i Tilslutning hertil at stamme; denne Stammen forsvandt dog ret hurtigt. For 6 Dg. siden fik Pt. atter et stærkt Depressionsanf. med Stammen.

Hun stammer ved Indl., saa hun knapt kan udtrykke, hvad hun vil sige, samtidig stærk Grimasseren.

Obj.: Let Psoriasis paa bg. Knæ og Albuer. Ellers intet abn.

Forkl. under Oph., at der er sket hende stor Uret; det drejer sig om en Sag, der har staaet paa i et Par Aar. Efter at en ung Assistent paa det Kontor, hvor Pt. er ansat, var blevet forflyttet p. Gr. a. Anmeldelse om en Overordnets uheldige Forh. (Forbrug af en anden Mands Kassebeholdning) har Pt. selv taget Affære og meddelt Direktøren, hvad hun havde observeret i den Henseende; men Direktøren afviste hende og kaldte hende intrigant. Hun drømmer ofte om denne Sag om Natten. Depressionsanf. i Juli kom lige efter hendes Ferie og var foraarsaget ved Tanken om, at hun atter skulde begynde paa Kontoret. Før nuværende Anf. var der Pt. bekendt ingen Foranledn. (Sammenstødet med Direktøren fandt Sted i November i Fjor).

Pt. er livligt forklarende med stærk funktionel Stammen og stærk Grimasseren. De første Dage noget stemningsblød, let til Taarer. Efterhaanden retter hun sig, hendes Stammen bliver mindre udtalt og er ved Udskr. svundet.

Socialhjælpers Journ. 21/9 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at komme og tale med Lægen. Boer i en moderne 2-Værelseslejligh., hyggeligt møbleret.

Katamnese 7/10 1937. Pt. møder efter Tilsig. Hun opl.:

Boer sammen med en Tvillingsøster. De to Søstre skal ligne hinanden overordentligt saavel i Ydre som i Sind og Tankegang. Søsteren har siden 46-Aarsald. lidt

af periodiske Sygdomsanf. Hun kan under disse daarligt tage sig af Huset; hun græder ikke, men er dog trykket i Humøret, vil helst hvile. Indimellem gaar hun lange Ture, helst i Byens Periferi og kan da give sig til at skrige højt, naar hun kommer for sig selv. Kan ogsaa skrige om Natten, ikke i Søvne, men »for at faa Luft«. Disse Perioder kommer tilsyneladende umotiveret, varer ca. ½ Aar, kommer med flere Aars Mellemrum. Imellem Perioderne er hun rask og nat. Iøvrigt ingen kendt fam. Disp.

Pt. har altid været meget samvittighedsfuld og ærekær med sit Arb., erklærer, at hun paa Kontoret har kunnet arb. flere Timer over med en lille Bagatel, »der maatte ikke være det mindste at sige paa mit Arbejde«. Har altid haft svært ved at glemme, svært ved at tilgive, indrømmer, at hun aldrig har kunnet være den, der gjorde det første Skridt til Forsöning, »naar nogen har fornærmet mig, har de været Luft for mig«. Hun har altid været meget følsom, »overfølsom«; den mindste Ting sætter hendes Sind i Bevægelse, hun kommer til at græde, f. Ex. blot ved at se et Dannebrogsflag. Film gaar hun meget sjældent til, Begravelse tør hun overhovedet ikke gaa til, kan »ikke taale« Orgelmusik. Som ung var hun livlig, »temperamentsfuld«, impulsiv; fortæller om, hvordan hun engang kylede en Vase i Hvdt. paa en Person, der fornærmede hende. Ensomhed har altid knuget hende, hun befinder sig bedst i Selskab med andre. Endogene Forstemninger kan ikke med Sikkerhed paavises, derimod mener hun, at hun lige fra Ungdommen af og til tilsyneladende umotiv. har kunnet føle sig »overstadig«, er da vittig, hurtig i Repliken, »jeg siger til mig selv, at det er noget fjollet noget«. Det er som Regel kun gsk. kortvarigt, ½ T. ell. saa.

Menses ophørt definitivt 1927.

Efter Udskriv. genoptog Pt. sit Arb. Marts 1926. Vedrørende den foran omtalte Sag fremviser hun en nu 12 Aar gl. Skrivelse fra Direktøren i den Institution, hvor hun er ansat, hvori hendes Beskyldninger karakteriseres som »uvederhæftige«, og hvori den »alvorligste Misbilligelse« af hendes Adfærd udtales.

Hvad Pt.s senere Sygeperioder angaar, medbringer hun fra samme Direktorat en Dags Dato dateret Udskrift, hvoraf fremgaar, at hun som Følge af »Nervelidelse« har været sygemeldt Aug.—Okt. 1928, Maj—Okt. 1932, samt Maj—Okt. 1936. Disse 3 senere Sygeperioder er angiveligt alle fremkaldt ved, at en eller anden Ting har bragt den gl. Sag op i Pt.s Erindring. Den sidste Sygeperiode f. Ex. opstod, da Torveskandalen kom frem i Aviserne. Hun blev da ude af Stand til at arb., Sagen kører ustandselig rundt i hendes Hoved, »mit Hoved er et Virvar«, hun repeterer den atter og atter. Hvad der sker omkring hende, interesserer hende overhovedet ikke, hun er uligevægtig, græder, stammer i disse Perioder meget.

I de mellemliggende Perioder passer hun sit Arb., befinder sig nogenlunde vel. Men »Sagen« er aldrig helt ud af hendes Tanker. Hun tror fuldt og fast paa, at den engang vil blive taget op paany, og at hun da vil blive rehabiliteret.

Pt. er en Del talende, ret emotionelt præget. Ingen særlig Udadvendthed, Opsnappen, Afledelighed eller Videreassocieren, hun kører stadig paa med sin »Sag«. Ingen egentlige paranoide Vrangforestill. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. Pykniske Ansigtstræk. Noget spinkel Legemsbygning. V. 60 kg, H. 158 cm, Brystbredde 29 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: + 0,2.

MANIODEPRESSIVE PSYKOSER

Sygehistorie Nr. 69.

F. 1879. G. m. Fotograf.

K. H. VI 29/10—20/11 1924. J. Nr. 1606/24. Diagn.: Melancholia (climact.?).

Ingen kendt Disp.

F. i Gentofte, D. af Smed. Folkeskole. Efter Konfirm. ud at tjene. G. 1902.

Har altid været livsglad, virkelysten, selskabelig, gæstfri, hjælpsom, medfølende; et blødt Gemyt, andres Lidelser fremkalder let hendes Taarer. Er altid kommet godt ud af det med andre Mennesker. Ikke tidl. hverken endogene eller reaktive Stemningssvingn.

Menses fra 18-Aarsald. Rglm. 1 nat. Part. 1903. 20/2—8/3 1912 indl. Sct. Lucasstift. Diagn.: Polypus uteri. Behandl.: Abrasio mucosae uteri. Mikroskop. Diagn.: Endometrit. glandul., hypertrofia irreg. (Medd. fra Hosp.). Ikke menstrueret efter Operat. Ingen Hedestign. ell. andre klimakt. stigmata i Tilslutn. til Operat.

Manden opl. ved Indl., at Pt.s »Nerver« de sidste Aar har været daarlige. De sidste 14 Dg. har hun været stærkt deprim., selvbebrejd., »har været et slet Menneske«, har været bange for at blive meldt til Politiet.

Obj.: Intet abn.

Under Opholdet er Pt. udtalt deprimeret, grædende, selvanklagende, bange for at Politiet skal komme, frygter Straf. Lettere hæmmet, maa nødes til Spisning, gør sig ikke selv i Stand. Af og til ulykkelig, ængstelig; ingen Agitation. Depressionen mest udtalt om Fm. Overfl. til

S. H. H. 20/11 1924—12/1 1925. Diagn.: Melancholia.

Ogsaa her deprim., selvbebrejdende, har »løjet for Lægerne«. Fuldt orient., ingen Angst. Sygd. begyndt »uden særlig Grund«. De hjemlige Forh. gode.

Efterhaanden nogen Bedring. Helt godt er det dog ikke ved Udskr., der finder Sted efter Mandens Ønske mod Hosp.s Raad.

Socialhjælpers Journ. 24/9 1937. Besøger Pt. Hun stikker lige Hvdt. ud af Døren, vil ikke have mig indenfor. Da hun hører, hvad Besøget gælder, siger hun meget kort, at hun skal snakke med sin Mand derom, saa kan jeg høre derop igen.

25/9 1937. Besøger atter Pt.s Hjem. Træffer denne Gang kun Manden. Han lover, at Pt. nok skal komme. Han opl. endvidere, at Pt. har haft det udmærket. Det var kun i et Par Aar, at det var »galt med Nerverne«; nu er Pt. rask og passer selv sit Hjem, en 4-Værelseslejlighed.

Katamnese 12/11 1927. Pt. møder efter Tilsig. Ovenomtalte Depression kom uden ydre Aarsag; de ægteskab. og økonom. Forh. har altid været gode. Samtidig med Depr. led Pt. af Hedestign. og Svedudbrud.

Ved Hjemkomsten beg. hun saa smaat at tage Del i det huslige Arb. og i Løbet

af nogle Mdr. havde hun genvundet sin gl. Arbejdskraft. Rettede sig samtidig psykisk og har siden været fuldst. rask, gsk. som tidl.

Pt. gør ved Samtale et nat. og syntont Indtryk, venlig, imødekommende, aabenhjertig. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa begynd. Senium.

Somatisk. Typisk pyknisk Habitus. »Femkantet« Ansigtsform. Firskaaren, fyldig Truncus. Forholdsvis spinkle Extr.

Sygehistorie Nr. 70.

F. 1878. Ug. Gartneriarbejderske.

K. H. VI 31/3—21/4 1927. J. Nr. 664/27. Diagn.: Depr. ment., Klimakt.?

F. og opdraget paa Landet. Har været Køkkenpige paa Restaurationer, Gartneriarbejderske o. a.

2/7—2/8 1916 Frb. Hosp. Afd. D. Diagn.: Psykisk Depression (psykogen Oprindelse). 2 Mdr. før Indl. var Pt.s 2-aarige Søn død af Lungebet. Hun var meget fortvivlet herover, fuld af Selvbebrejdelser. Depr. ikke hævet ved Udskr. Udskr. med en Broders Samtykke for at blive anbragt hos ham.

Hun angiver nu, at Depr. dengang varede et Par Aar; senere ingen Svingninger før nuv. Sygd.s Beg.

Menses tidl. rglm. 2 extramatrim. Part. (1904 og 1914). Menses det sidste ½ Aar urglm., sidst Jan. 27.

I de sidste 4 Mdr. har hun været deprimeret uden paaviselig ydre Aarsag. Har slet ikke Lyst til at bestille noget, er fortvivlet over ikke at kunne tage sig sammen til Arb. Klar, orient. Ingen Vrangforest. ell. Hall.

Obj.: Intet abn. Pyknisk Habitus.

Under Oph. stille, faamælt, taus, hæmmet, deprim., undert. grædende.

Fortæller, at hun for ½ Aar siden mente sig gravid, tog nogle Draaber, hvorefter Blødn. kom igen for atter at holde op. Bebrejder sig nu sin Handlemaade.

En enkelt Morgen exploderer Pt. pludselig i Graad, flaar Tøjet til Side fra Bryst og Underliv. Den foregaaende Nat et lign. Anf. Ellers ingen Expl. Renlig. Klarer sig selv med alt. Ingen Hall. Overfl. til

S. H. H. 21/4 1927—23/3 1933. Diagn.: Depr. mentis constitutional. Her deprim., grædende, selvbebrejd., »jeg er af det onde, jeg er en Morder, jeg skulde have et lille Barn, og saa tog jeg nogle Draaber«.

Efter nogle Mdr. letter Depr. noget, særlig om Em. kan Pt. passiare ret fornøjet med de andre Ptt., medens hun om Fm. ofte ligger og græder.

Ellers er Tilst. under Oph. paa S. H. H. ret konstant. Pt. er tung, trist, træg, maa drives til alting, men kan godt, naar det kommer til Stykket. Siger undertiden, at hun hører, at der bliver sagt, at hun skal pines, Øjnene skal rives ud af Hvdt. paa hende; er dog klar over, at det er hendes egne Tanker, siger selv: »Jeg er saa tungsindig«. Overfl. til

Alm. Hosp. 23/2 1933—1/3 1936. Diagn.: Paranoia, Adipositas. Forkl. her, at »den Onde« taler til hende, han »griber hendes Tankegang«. Siger, at hun bekæmper Tankerne om »Djævelen, der venter paa hende« ved at tvinge sig til at tænke paa andre Ting og ved at arb. Angiver, at dette har hjulpet.

Under Oph. beskæftiget med Haandarb., kan hjælpe til paa Afd. Til Tider flink og omgængelig, til andre Tider vredladen, udskæld., ubehersket, smider f. Ex. Vand i Hvdt. paa en snorkende Medpt.

Pyknisk Habitus. H. 150 cm. V. 74,5 kg.

28/9 33 overfl. til Plejeafd.

18/7 35 genindl. paa Sygeafd. til Observ. i Anledn. af Ansøgn. om kron. Sygehj. Har befundet sig vel paa Plejeafd. »Herinde har det ikke knebet med Humøret, alle

de mørke Tanker er borte«. Stemmerne kan dog møde op en Gang om Ugen, de driller hende, siger, hun har levet sit Liv forkert, det drejer sig altid om Bebrejdelser mod hende. Tidl. var der mange »pjattede« Stemmer; men de er nu borte. »Jeg skal heller ikke mere gaa fortabt — der er kommet saadan en Ro over mig«. Benægter Tankepaavirkn. og Tanketomhed. Ingen legeml. Sensat. Ingen paran. Ideer. Besøger ofte sin Fam., det generer hende ikke at være bl. fremmede. Indrømmer, at hun let bliver hidsig, irriteret, »men der er saa mange mærkelige Mennesker, som roder sig ind i andres Ting«. Pt. faar let Taarer i Øjnene under Samtalen.

19/7 35. Tilbagefl. til Plejeafd.

1/3 36. Udskr. efter Ønske.

Socialhjælpers Journ. 24/9 1937. Besøger Pt. Hun er meget tilbagehold. og mut. Hun vil abs. ikke tale med Lægen, »jeg har haft nok af Hospitaler og Læger«.

Vil ikke udtale sig om sin Tilst. Gaar tilsidst hen, lukker Døren op og staar afventende uden at sige noget udover Farvel, da jeg gaar.

Pt. boer i et Værelse uden Køkken. Er ved at lave Mad paa et Petroleumsapp. Kun enkelte Møbler, en enkelt Stol, nogle Blomsterborde dækket af smaa Kaktus samt en Mgd. Nipsting spredt ud over hele Gulvet. Tykt Støv dækker det hele. Der har sikkert aldrig været gjort i Orden fra den Dag, Pt. flyttede ind.

Sygehistorie Nr. 71.

F. 1876. G. m. Arbsmd.

K. H. VI 22/3—† 7/4 1926. J. Nr. 678/26. Diagn.: Depr. ment. melancholiform. (man. depr.). Bronchopneumonia (ex aspiratione ?). Sitophobia.

Tidl. rask, ligevægtig og i godt Humør.

6 Fødsler, 0 Aborter. Menses tidl. rglm., ophørt for et Par Mdr. siden.

Fam. opl.: Siden Efteraaret 1925 tiltag. Depression. Har ment, hun havde en Svulst i Siden, hvorfor indl. B. B. H. 25/2—19/3 26 til Obs.; der fandtes intet abn. Har siden Hjemkomsten talt om Suicid.; har de sidste 2 Dg. vægret sig ved at spise.

Pt. ligger ved Indl. smaasnakkende med klynkende Stemme uden at bevæge Læberne. Er ulykkelig, selvbebrejdende, har styrtet sine Børn i Ulykke, er en Forbryder, burde straffes, Aviserne er fulde om det. Hun kan ikke ligge her, det koster Penge, hun ejer intet, er nøgen, har intet Hjem, ingen Mand mere. Nægter Hallucinationer. Paa Spm. om Forfølgelse svarer hun: »Der er vist ingen, der gider forfølge mig, for ellers blev jeg vist forfulgt af Alverden«.

Obj.: Bleg, mager, ellers intet abn.

Under Opholdet uf. ulykkelig, grædende, selvbebrejdende, beder om at blive smidt ned ad Trapperne eller ud af Vinduet. Samler i al Stilhed Baand fra Tøjet, hvormed hun foretager gentagne Strangulationsforsøg. Tager villigt Medicinen, »jeg ved jo, det er den rene Gift«. Derimod modstræbende over for Spisning, spytter Maden ud, spørger, om der er Gift i den.

Siden 3/4 Sondemadning. Siden 4/4 Tp.forh. Ingen Hoste. Steth. pulm.: Intet sikkert abn. Sløjer jævnt af indtil Mors 7/4.

Sektion forbudt.

Sygehistorie Nr. 72.

F. 1876. Enke eft. Murer.

K. H. VI 7/4—15/5 1924. J. Nr. 705/24. Diagn.: Climacterium? Melancholia stuporosa.

F. i Aalborg, D. af Cigarmager. Gift i 27 Aar. Enke de sidste 5 Aar.

Altid tidl. rask baade legemligt og psykisk.

7 nat. Fødsler, sidst for 8 Aar siden. For 3 Mdr. siden kraftig Blødn., siden ikke menstrueret.

Moder opl. ved Indl.: En Datter døde af Lungetub. for 1 Aar siden. Pt. har siden været deprim. og grædende.

De sidste 14 Dg. »underlig«, har følt sig forfulgt af en Opdager, særlig til Datterens Gravsted, som hun dgl. besøger. Opdageren mener, at hun har gemt Penge ved Graven. Folk paa den anden Side Gaden ser ned paa hende. Pt. har været stille, indesluttet. Sovet godt undt. sidste Nat, da hun mente, at Opdageren og flere andre Mennesker var efter hende. Har holdt sit Hus propert hele Tiden.

Pt. er ved Indl. træg, vansk. at faa til at udtale sig. Er bange for at være gravid, fordi hun ikke har været menstrueret i 3 Mdr. Mener, at hendes Sygd., som hun dog ikke rigtig erkender, stammer fra Forsøg paa Fosterfordriv. ved Udskyln.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. udtalt deprim., grædende, hæmmet, tavs. Fremhvisker, at hun er ulykkelig, vist i Omstændigheder; angiver Forh. til en 55-aarig Mand, »men det er en Folkesag«. Hørelseshall., ængstelig for Børnenes Skæbne, bange for, at de er her og maaske bliver gjort Fortræd. Klar, orient. — Overfl. til

S. H. H. 15/5—† 6/11 1924. Diagn.: Dement. præcox, epithelioma pleurae.

De første Mdr. deprim., grædende, hæmmet, vansk. at faa Mad i. Hører Stemmer, Børnenes Stemmer undert.; kan til Tider ikke give Opl. om Stemmernes Art, »det er saa langt henne sommetider«. Ingen Forfølgelsesforestillinger; ingen legeml. Sensat.

Juli—Aug. indtræder en Bedring. Pt. er mindre deprim. og hæmmet, spiser med god App., er ret interesseret i sine Besøgende.

Derefter sløjer hun legemligt af; der kommer Hoste, Exspect., Dyspnoe. Samtidig konfus, noget urolig. Mors 6/11 24.

Sektion. Stor Hydrothorax i h. Pleurarum, Pleura gsk. oversaaet med knudeformede Belægn. Hjernen intet makroskop. abn.

Sygehistorie Nr. 73.

F. 1876. Sep. Syerske.

K. H. VI 10/12 1923—25/1 1924. J. Nr. 100/24. Diagn.: Climacterium. Depr. mentis.

Sep. for 20 Aar siden.

Altid været en Del »nervøs«.

4 Part., 0 Ab. Menses tidl. rglm., ophørt 1920.

Indl. K. H. V. 13/10—26/11 1923. Diagn.: Proctitis chr., strictura rect. Beh. med Bougier og Udskylning. Det er bemærket i Journ., at Pt. har været noget stille og indesluttet.

En Datter opl. ved Indl. her paa Afd., at Pt. siden Hjemkomsten fra K. H. V har været »underlig«, har siddet stille hen uden at bestille noget, har »spekuleret«, har udtalt sig paa forblommet Maade om, at der var noget galt, men har iøvrigt ikke villet give nærmere Forklaring. Har ikke været angst, grædende ell. selvbebrejdende. Har ikke gjort Indtryk af Hall., har ikke ytret Giftfrygt, er ikke fremkommet med tydelige Forfølgelsesforestillinger.

Pt. er ved Indl. rolig, orient. Taler med sagte Stemme, svarer langsomt paa Spm. Har hjemme hørt en underlig Knagen, Knirken og Hvisken, særlig om Natten. Synes, Omgivelserne er kommet med Hentydn. om, at hun skulde have Syfilis, hvad hun absolut benægter. Mere udformede Vrangforestillinger røber hun ikke.

Obj.: Noget mager; udover Rectallidelsen viser Undersøg. intet abn.

Spv.: Celler 1/3, Gl. 0, Alb. 10, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Sahli: 70 %.

Medens Pt. i Beg. af Oph. er faamælt, bortgemt, forknyt, hæmmet, udvikler der sig efterhaanden en depressiv Stuportilstand. Pt. er urenlig, maa mades, henligger stuporøst, svarer ikke paa Tiltale. Derimod giver hun i et Brev til Sygepl. Udtryk for Ringhedsfølelse og Selvbebrejdelser, beder om Forladelse, har ikke Ret til at ligge paa Afd. Gør ikke Indtryk af Hall. Røber ingen paranoide Ideer.

Under Slutn. af Oph. purulent Udflod per rectum, hvorfor Pt. overflyttes til K. H. V.

Paa V Afd. henligger Pt. 25/1—21/3 1924. Diagn. og Beh. som under 1. Oph. Om den psykiske Tilstand er bemærket, at Pt. i Beg. var fuldst. stuporøs, til Slut bedre, samtalende med Medptt.

Efter Udskr. gentagne Hosp.oph. p. Gr. a. Rectallidelsen.

B. B. H. Afd. A 22/7—12/8 1925. Diagn.: Strict. recti. Skrantet siden Oph. paa K. H. V.

Der findes en Striktur 5 cm over Anus, næppe passabel for en Lillefinger, Begrænsningen glat, fibrøs. Ingen Tegn paa Tumor.

Man tilbyder Pt. en Colostomi, hvad hun afslaar.

Pt. klager gentagne Gg. over Hjtb., »Kvælningsanf.«, Mangel paa Luft; Lindring ved Kamferdraaber. Steth. cor.: Nat. Iøvrigt intet bemærket om psykiske Sympt.

B. B. H. Afd. D 5/3—† 13/3 1928. Diagn.: Strict. recti, proctit. purulenta.

Tilst. daarlig siden Udskr. fra Afd. A. Sidste 4 Mdr. sengeliggende.

Obj.: Overordentlig elendig, bleg, mager, indtørret, giver kun vage Oplysn. I Rectum en Striktur som tidl. beskr. Rigeligt Udflod af Blod og Pus per rectum.

9/3 gøres Colostomi. Pt. sløjer jævnt af indtil Mors.

Om psykiske Forh. er intet bemærket i Journ.

Sygehistorie Nr. 74.

F. 1876. G. m. Musikdirektør.

K. H. VI 2/12 1924—10/1 1925. J. Nr. 66/25. Diagn.: Psykosis man. depr., depr. ment melancholiform.

Fader stemningssvingende.

F. og opdraget paa Landet, D. af Gaardejer. Huslige Pladser. 2 extramatrimonielle Fødsler 1899 og 1901. Gift 1904. Det ene Barn bortadopteret, det andet Barn hos Pt., adopt. af hendes Mand.

Altid noget nærtagende. I Puberteten en let episodisk Depression.

Menses tidl. rglm. Marts 24 opereret for Ovariecyste paa Sct. Lucasstift. Siden urglm. Menstruat. med længere Mlr. end norm.

Siden Marts 24 deprim., har været grædende særlig om Morgenen. Har følt sig energiløs, været selvbebrejdende. Frygter Graviditet.

Obj.: Intet abn.

W. R. (Bl.): ÷ Blodtryk: 150.

Under Oph. deprim., stille, faamælt, undert. grædende. Selvbebrejdende, har ikke været, som hun burde være, bebrejder sig de to extramatrim. Fødsler. Er bange for, at hun skader Medptt., det er hendes Skyld, at de bliver daarligere. Hører en Nat, at hun skal i Fængsel; ellers ingen Hall. En Del Fornem., Tryk i Hvdt., noget i Mellemgulvet etc. Overflyttes til

Sct. Hans Hosp. 10/1—29/3 1925. Diagn.: Melancholia.

Her moderat deprim., ingen særlig Hæmning, stille og rolig, af og til noget smaagrædende. En Del hypochondre Klager. Frygten for Graviditet kommer af og til frem.

Under Slutn. af Oph. flinkere, mere ligevægtig, flittig til husligt Arb.

Folkereg. opl., at Pt. er *død 19/12 1931.* Dødsattest opl.: *Suicidium per suspensionem.* Pt. fandtes hængende i Lejlighedens Korridor i et Reb fastgjort i en Krog 2½

m over Gulvet. Ved Siden af Fødderne stod en Stol. Som Aarsag anføres: Formentl. Depression.

Gennem *Folkeregistret* faar man oplyst, at Pt.s Mand flyttede fra Pt. d. 5/12 1926. Han flyttede til Jylland, er ikke senere tilmeldt Kbhvn.s Folkereg. Man opgiver at forfølge Sagen yderligere.

Sygehistorie Nr. 75.

F. 1872. G. m. Lagerforvalter.

K. H. VI 10/5—31/5 1924. J. Nr. 771/24. Diagn.: Depr. ment., tent. suicid.

Moder laa til Sengs den sidste halve Snes Aar af sit Liv (blev 75 Aar) med lign. Sympt., som Pt. nu frembyder.

Pt. har altid taget tungt paa Livet. Paa Balders Hosp. 1917 for »Nerverne«. (Journ. kan ikke findes.)

Manden opl. ved Indl., at Pt. det sidste Par Aar har været »nervesvækket« med Søvnløsh., Hvp., Træth., ofte deprim. og grædende.

Forretn., hvori Manden arb., blev i Gaar solgt; Pt. blev herover bange for, at Manden skulde blive arbejdsløs.

Manden medbringer en tom Æske, der har indeholdt Veronal-Phenacet.

Pt. er ved Indl. ret medtaget, bevidstløs, rallende Resp.

Retter sig forholdsvis hurtigt, næste Dag klar, opl., at hun har taget 10 Veronalpulv. à 0,5 g i suicidal Hensigt, var ked af »Trællelivet«.

Under Oph. deprim., talrige Fornem., Kriblen i Kroppen, Blodstign. til Hvdt., Trykken i Cardia.

Ved Udskr. flinkere.

K. H. VI 9/11—5/12 1925. Diagn.: Tent. suicid., depressio ment., Climacterium.

Menses de sidste Aar urglm., ophørt Aug. 25.

Velbef. indtil for et Par Mdr. siden. Begyndte da at synes, at det hele var saa kedeligt, hvorfor ved hun ikke. Siden deprim. En Del legeml. Fornem.

Til Morgen kunde hun ikke holde det ud længere; lukkede op for Gassen.

Kortvarig Bevidstløsh. Ved Indl. klar. Deprim., grædende, gentager: »Jeg kan ikke holde det ud mere«, »jeg er ked af det for Mandens Skyld«.

Under Oph. forknyt, afdæmpet, nogen Uro i Kroppen. Ved Udskrivn. lettere i Humøret.

K. H. VI 21/3—11/4 1931. Diagn.: Depr. ment., prolaps. uteri.

I det store og hele haft det godt siden sidste Udskr.

I den senere Tid atter uden kendt ydre Aarsag deprim. Depress. er dog denne Gang ikke saa dyb som tidl. Pt. er livligt talende og smilende ved Undersøg. Klager over »Uro i Nerverne«, kan ikke finde Hvile noget Sted, kan ikke sidde stille med et Haandarb.

Falder under Oph. godt til Ro. Da der paavises en prolapsus uteri, overfl. Pt. til K. H. I.

K. H. I 11/4—21/5 1931. Diagn.: Prolaps. uteri.

Der foretages Colpocleisis et operatio Alexander-Adams. Det postoperat. Forløb nat. Om den psykiske Tilst. findes en enkelt Bemærkn., nemlig at Pt. »næppe er psykisk helt normal«.

Gennem *»Frelsens Hær«s Eftersøgelseskontor* oplyses, at Pt. er død kort efter Udskr.

Socialhjælpers Journ. 19/10 1937. Besøger Pt.s Mand. Han opl., at *Pt. døde Dg. efter, at hun var kommet hjem fra Hosp.* Han var gaaet paa Arbejde om Morgenen, og da Svigerdatteren kom et Par Timer senere, fandt hun Pt., der havde begaaet *Suicidium ved Hængning.* Manden forkl., at Pt. denne Gang slet ikke som tidl. var glad ved at komme hjem, men var deprim. og grædende.

Sygehistorie Nr. 76.

F. 1880. G. m. Jord- og Betonarb.

K. H. VI 13/12—14/12 1926. J. Nr. 1883/26. Diagn.: Depr. ment. psykogen.

En Kusine har ligget paa Oringe (nærmere kan ikke opl.).

F. og opdraget paa Landet, D. af Handelsmd. Husass. G. 19 Aar gl.

Menses fra 15-Aarsald., rglm. 3 nat. Part. 0 Ab. Klimax for ½ Aar siden.

Pt. indbringes Kl. 23 sammen med en Mand, som hun holder af, og med hvem hun har villet søge Døden. De er bg. gift og kan ikke faa hinanden, da vedk. Mands Hustru ikke vil samtykke i Skilsmisse. I Aften vilde de dø sammen, da de syntes, Fremtiden tegnede sig saa sort for dem.

Medflg. Politirapp. opl.: »Kæresten« er en 7 Aar yngre Mand, Værkfører paa den Fabrik, hvor Pt. arb. Der har i nogen Tid bestaaet et Kærlighedsforhold imellem dem. Af den Grund havde Pt. Indlæggelsesdagens Morgen faaet sin Afsked med Ugens Udgang. Denne Besked havde »Kæresten« i sin Egenskab af Værkfører maattet overbringe hende. Om Aftenen havde Værkføreren opsøgt hende, de var sammen gaaet ud paa Fabriken, hvor de paa Gulvet i Personalets Spisestue 2 Gg. havde haft Samleje. Det var derefter deres Mening at aflive sig ved Gas. Værkføreren havde i sit Hjem efterladt et Afskedsbrev til sin Hustru; denne alarmerede Politiet, der indfandt sig paa Fabriken, umiddelbart før Suicidalforsøget skulde bringes til Udførelse.

Pt. er ved Indl. deprim., grædende, beklager, at hun ikke fik Lov at dø.

Manden — Ægtemanden — afhenter hende næste Dag til Hj.

Socialhjælpers Journ. 20/10 1937. Besøger Pt. Hun er straks villig til at komme og tale med Lægen. Hun har Arb. som Hjemmesyerske. Lever stadig sammen med Manden.

Katamnese 11/11 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om sin tidl. sjælelige Habit. forkl. Pt., at hun som yngre har været jævn af Stemning. Altid et blødt Gemyt, let til Taarer, nærtagende, men ret hurtigt afreagerende. Medfølende, »jeg kan ikke taale at se andre lide, eller se andre gøre noget ved nogen«. Kan give bort, hendes Mand skal ofte have sagt: »Ja, du kan give det sidste bort, selv om vi andre mangler«. Har altid haft nemt ved at komme ud af det med andre Mennesker og har godt kunnet lide at komme sammen med andre. Altid godt kunnet lide Arb. Ikke hidsig eller opfarende.

De ægteskab. Forh. havde i mange Aar før Hospitalsindl. været daarlige. Manden drak, var udskæld., højrøstet, naar han kom fuld hjem.

Hvordan Pt. kom ind i ovennævnte Forh., kan hun bagefter slet ikke forstaa. Det staar for hende som noget forfærdeligt, som noget hun aldrig vil glemme, hun berøres synligt deraf, da Samtalen ledes ind derpaa. Børnene var kommet hjemmefra, Manden drak, hun var ret ensom. Hun søger dog ikke at undskylde sig, er tværtimod fuld af Anger. Hun tør ikke hævde, at den nedenfor omtalte klimakterielle Forstemthed var begyndt, inden hun indledte Forh. Hun mener hellerikke, at en særlig sexuel Trang hos hende gjorde sig gældende. Hun vil aldrig have følt nogen stærk Libido og benægter nogen klimakteriel Forøgelse.

Hele Episoden har imidlertid ført til, at Forh. ml. Pt. og hendes Mand er blevet betyd. forbedret. Manden har ikke drukket fra den Dag, han hentede hende hjem fra Hosp.; han afleverer nu altid sin Ugeløn hjemme og er blevet langt mere hensynsfuld over for Pt. end tidl. Manden og hun lever i det hele godt sammen nu. Det skete berøres aldrig imellem dem.

Pt.s Menses holdt op ret hurtigt efter Udskr. Hun har siden lidt af periodisk optrædende depressive Forstemninger. De kommer s. R. ret pludselig, ofte uden ydre Foranledning, til andre Tider naar noget gaar hende imod. Hun bliver deprim., Arb. føles som en Byrde, hun synes, hun kommer aldrig igennem det. Hendes gamle Selv-

bebrejdelser om det omtalte extramatrim. Forh. melder sig paany. Hun sover daarligt, og undertiden hænder det, at hun en Nat, naar hun ikke har sovet i flere Nætter, faar Diarrhoe, Opkastn., knugende Fornem. under Hj., kvælende Fornem. i Halsen, besvimer ikke sjældent, vil under Besvim. være fuldst. bevidstløs. Ingen Kramper, Tgb. eller Urinafg.

I de depr. Perioder ønsker hun sig ofte Døden, men vil ikke have gjort tentamen udover det ovennævnte. Perioderne varer nogle Dg. til en Uge, svinder spontant og ofte ret hurtigt. De kommer med Dages til et Par Mdr.s Mlr. De har bestaaet uf. siden Klimakt.s Indtræden. Pt. staar selv uforstaaende overfor, at Anf. stadig bliver ved: »Nu har jeg jo ingen Grund til det, det er det mærkelige«. Hun føler Depressionerne som et Tryk, der kommer ind over hende, »jeg tænker, nu kommer det igen«.

De første 2—3 Uger efter Hjemkomsten fra Hosp. laa hun i Sengen, var meget deprim. og fortvivlet, og i denne Periode kom det første Anf. af Diarrhoe med Opkastn. og Besvim. Ellers har hun siden passet sit Arb., gennemgaaende ogsaa i de depr. Perioder.

Pt. gør et syntont, aabenhjertigt, godhjertet Indtryk. Faar Taarer i Øjnene under Samtalen, men gør ellers ikke noget deprim. Indtryk. Hun passer sit Hjem fuldst., har tillige Systue.

Somatisk: Typisk pyknisk Habitus. »Femkantet« Ansigtsform; kraftig, firskaaren Truncus, Fedtaflejring paa mammae og Hofter. Extr. ret spinkle, særlig Haandled og Ankler i Forh. til den ret svære Truncus. Vægt 73,5 kg, Højde 150 cm, Brystbredde 28 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,8.

Sygehistorie Nr. 77.

F. 1882. G. m. Maskinpasser.

F. i Fredericia, fra 4-Aarsald. i Kbhvn. Kom.skole. Husass. G. 25 Aar gl.

Livsglad Temperament. (Ellers ingen Oplysninger om præpsykot. Habit.).

27 Aar gl. Gigtfeber. Senere 3 Anf., sidst i 35-Aarsald.; alle 4 Gg. indl. K. H. III. 1 nat. Part. 1908. Menses i de unge Aar ledsaget af depressiv Forstemning.

Efteraar 23 Hedestign., Hjtb., Menses er paa dette Tidspunkt endnu rglm., først et Par Aar senere bliver de urglm. saavel m. H. t. Styrke som Interval og ophører def. omkring Nytaar 1929.

Foraar 23 en depressiv Fase af 3 Ugers Varighed.

Dec. 23 atter uden ydre Aarsag deprim., grædende, urolig, ængstelig, kan ikke samle sig til Arb., taler om Suicidium. Indlægges

K. H. VI 2/1—20/1 1924. J. Nr. 79/24. Diagn.: Depressio ment. climact. Noget stemningslabil, men ikke dybere deprim. Ingen fremtrædende Angst, ingen Selvbebrejdelser.

Bedret ved Udskr. og befinder sig nogenl. de følgende $^3/_4$ Aar.

Sept. 24 atter ret pludselig indsættende Depression med Angst, Graad, kan intet overkomme i Hj. Efter et mislykket Forsøg paa at overskære den v. art. rad. indlægges Pt. paany.

K. H. VI 21/9—6/10 1924. Ved denne Indl. deprim., angstfyldt, agiteret, grædende. Depressionen særlig udtalt om Fm. Presser paa for at komme hjem, og hjemtages ogsaa af Fam., men genindlægges i de flg. Mdr. 2 Gg., hver Gang i samme Tilstand. *(K. H. VI 17/10—19/11 24, 10/12—27/12 24).* Efter sidste Indl. overfl. hun til

S. H. H. 27/12 24—5/1 25. Diagn.: Melancholia. Bliver hjemtaget af Manden.

Retter sig efter Hjemkomsten og har det ret godt ca. $^1/_2$ Aar. Derefter paany deprim. med Angstanf., ude af Stand til at bestille noget. Indl.

K. H. VI 4/9—10/9 25. Bekymret, forknyt, Graad ell. Smil gennem Taarer, indimellem lidt smaakværulerende.

Den flg. Vinter stadig deprim., særlig i Tilslutning til Menses. Indl. i 1926 4 Gg. paa *K. H. VI (26/4—21/5 26, 1/6—2/7 26, 17/7—5/8 26 og 31/8— 16/9 26).* Under disse Oph. deprim., plaget af indre Uro, stønnende, forpint, tit ubehersket og højlydt grædende. Bebrejder sig, at hun ikke kan passe Hj. og ikke kan være noget for Mand og Barn, Manden har maattet holde fremmed Hjælp, hvad de ikke har Raad til. Senere (Sept.) skyder hun Skylden for Sygd. paa Manden, mener ikke, han har behandlet hende godt. Efter sidste Indl. overfl. hun til *S. H. H. 16/9—9/10 26. (Diagn.: Psykosis man. depr.)* Her kun lettere deprim., ved Udskr. af nat. Væsen.

Pt. befinder sig derefter vel i nogle Mdr. Jan. 27 Influenza, hvorefter de samme psykiske Sympt. paany indfinder sig. Hun er deprim., grædende, lider af ubestemt Angst. Bebrejder sig, at hun ikke kan være for Mand og Søn, hvad hun gerne vil være.. Atter en Række Indl. *(K. H. VI 24/2—16/3 27, 5/4—6/5 27, 11/5—24/5 27. S. H. H. 24/5—2/6 27.)* Pt.s Tilstand er under disse gsk. som under tidl. Oph. Meget talende, sygdomsbeskrivende. Ved en af Indl. (5/4 27) fortæller hun, at hun har Øjeblikke, hvor alt er lyst, og hvor hun tænker, at der ikke er Grund til at være deprimeret; men i næste Øjeblik ved hun ikke, hvordan hun skal naa sit Arb., alt staar stille for hende. Nævnte Indlæggelsesdag var hun saaledes veltilfreds om Morgenen, Manden hjalp hende med at gøre Huset i Stand. Men pludselig vidste hun ikke, hvordan hun skulde blive færdig med Forberedelserne til Sønnens Fødselsdag, som det netop var den Dag. Hun blev saa fortvivlet over, at hun ikke kunde passe Huset for sin Familie og havde kun det Ønske at dø i Stedet for at fortsætte paa den Maade. Drak noget homøopatisk Medicin, tænkte ogsaa paa at springe ud af Vinduet. Blev indl.

Sommer og Efteraar 27 er Pt.s Sindstilst. gsk. god. Nov. 27 deprim., grædende, gaar i Staa midt under Arb., lider af ubestemt Angstfølelse. Tager i suicidal Hensigt 10 g Aspirin. Indl.

K. A. S. F. Sindssygeafd. 2/12 27—4/1 28. Diagn.: Melancholia, Climax, mb. cord. mitralis. Psykisk som tidl. Obj. findes Tegn paa en mb. cordis mitr. med lette Incompensationssympt. Ingen Arytmi. Et Ophold paa S. N. S. tilraades; men Pt. forlanges udskr. af Fam. Ved en flg. Indl. *(16/1—26/1 28)* er Tilst. uf. Forlanges ogsaa denne Gang udskr. af Fam.

Sommer 28 atter bedre. 3 Indl. i Efteraaret *(K. A. S. F. med. Afd. 8/8—22/9 28, 29/9—16/10 28, 8/11—6/12 28)* er væsentlig foraarsaget af Pt.s Hjertelid. Der er nu kommet tydelige Incompensationssympt. og arytmia perp.

Efteraar 29 atter Forværrelse i den psykiske Tilstand med Depression, Agitation, Graad, Rastløshed, Ubeslutsomhed. Indl. *K. A. S. F. med. Afd. 19/11—30/11 29;* overfl. efter faa Dages Forløb til Sindssygeafd., hjemtages herfra af Fam.

Om det senere psykiske Forløb er man uden Oplysninger. Pt. indl. for sidste Gang

K. A. S. F. med. Afd. 11/2—† 12/2 1931. Ved Indl. uklar, indkommer uden Oplysn. Obj. findes en incomp. mb. mitralis samt en h.-sidig slap Hemiparese. Pt. dør inden Forløbet af 24 Timer.

Sektionsdiagnose: Endocard. chr. valv. mitr. et aortae. Dilatatio cordis. Atherosclerosis universal. (middelstærk). Thrombosis a. cerebri med. sin. Encephalomalacia.

Sygehistorie Nr. 78.

F. 1874. Ug. Syerske.

K. H. VI 9/10—8/11 1923. J. Nr. 2054/23. Diagn.: Depr. ment. anxiosa (præsenil. vel climacterial.?).

En Fætter suicid.

F. og opdraget paa Landet. Har ernæret sig ved Syning siden sit 17. Aar.

Menopause 1921.

Fam. opl., at Sygd. har udviklet sig gennem de sidste 2 Aar. Særlig i den senere Tid har Pt. sovet daarligt, har gaaet paa Gulvet om Natten, har talt om, at der gik en Mand paa Taget og tog Haandtagene af Dørene og vilde bryde ind til hende.

Pt. er ved Indl. klar og orient. Har været deprim., følt sig ængstelig, har det sidste Aar ikke kunnet passe sit Arb. Klager over stikkende Fornem. rundt i Krop og Hoved, Trykken for Brystet, sammensnørende Fornem. i Halsen med Kvælningsfornem.

Obj.: Intet særligt.

Spv.: Cell. 1/3, Gl. 0, Alb. 12, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Blodtryk: 125 mm.

De første Dg. noget forbeholden, undvigende. Efterh. træder de psykot. Sympt. mere frem. Mener, der er Elektricitet i Sengen, mærker det som Varme i Benene. Er lidt ængstelig, noget motorisk urolig, gaar af Sengen. Ikke særlig villig til at spise, finder Maden »underlig«. Kommer med lidt mærkelige Udtalelser, spørger, om hun ikke lige saa godt med det samme kan blive meldt ind i »Foreningen«, tænker sig, at Lægerne, Sygepl. og nogle af Ptt. danner en »Sekt«, som hun hellere maa være Medlem af.

Efterh. mere og mere hall., hører Fam.s Stemmer, Nabokonens Stemme; mere og mere ængstelig, spørger, om der skal ske hende noget ondt, mener, hun skal skoldes, klædes nøgen af, Stemmerne siger, hun skal dø, halshugges, brændes; beder om Forladelse for alt, hvad hun siger og foretager sig, beder ved Stg. Overlægen om Forlad. for, »hvad hun har gjort mod Poulsens«, siger, »at nu ser hun bedre«. Er deprim., ængstelig, ulykkelig, grædende. Undert. ogsaa synshall., ser en sort Kat, der staar og spinder ved Enden af Sengen. Overfl. til

S. H. H. 8/11 1923—9/2 1924. Diagn.: Melancholia. Fortæller ved Indl. her roligt og samlet om sin Sygd. Benægter Forest. om Forfølgelse. Fortæller, at hun af og til hører Stemmer, som ængster hende, men som hun dog ved — bagefter — skyldes hendes Tanker. Lidelsen beg. med, at hun i nogen Tid følte sig træt og sløj, havde Sm. rundt omkring. Pludselig en Nat hørte hun nogen, der vilde ind til hende, hun blev angst, og da der ingen var at se, løb hun til en Veninde og søgte Læge næste Dag.

Den første Tid paa S. H. H. er Pt. deprim., grædende, usikker, ofte udtalt angst. Stærkt hørelseshall., »de siger, at jeg ikke har været, som jeg burde have været, at jeg har været falsk, at jeg har gaaet ude om Natten. Jeg har været til Ulejlighed for andre Mennesker og kaldt paa dem uden Grund«. Beder om Tilgiv. for sine Forseelser, hun har ikke altid gjort sin Pligt. Beder om Undskyldning, fordi hun ikke har sovet p. Gr. a. Hoste (har hostet ubetydeligt).

Efter nogle Ugers Forløb beg. Pt. gradvis at rette sig. Hall. forsvinder, ligeledes Angsten. Humøret bedres betydeligt. Endnu i Slutn. af Jan. 24 noget tung og stille, hvad hun indrømmer ikke er hendes nat. Væsen, idet hun, hvad der gælder hele Fam., af Naturen er livlig og aldeles ikke depressiv. Ved Udskr. gsk. flink.

Socialhjælpers Journ. 17/9 1937. Besøger Pt. Hun vil ikke komme ind og tale med Lægen og er helst fri for, at han kommer til hende. Hun har været saa meget syg og bryder sig ikke om at tale mere end højst nødvendigt med Læger. Forsk. Forsøg paa at overtale Pt. mislykkes, hun siger hver Gang meget bønligt: »Jeg vil helst være fri«.

Pt. har de sidste 6—7 Aar lidt meget af Asthma og Bronchitis. Hertil er de senere Aar kommet en Hjertesvaghed, saa hun maa være meget forsigtig.

Psykisk har hun haft det godt siden Udskrivn. fra S. H. H. Hun har aldrig senere været saa deprim. som dengang, men af og til, naar hun har haft de »rigtig

store Anf. af Asthma« og har ligget meget alene, har det været lidt galt med Humøret. Har dog altid kunnet beherske sig, saa ingen mærker noget paa hende.

Pt. gør et fornuftigt Indtryk. Hun er smilende og venlig. Ler af og til noget højrøstet.

Beboer en lille 1-Værelseslejlighed m. Køkken. Der er ordentligt og nydelig rent. Mange Blomster og Nipsgenstande. Pt. gør Undskyldn., fordi Vinduerne ikke er saa fint pudsede; men det er lidt svært for hende, da hun lige har haft et Anf. af Bronchitis.

Har i flere Aar levet af A. R.

Sygehistorie Nr. 79.

F. 1876. G. m. Arbsmd.

K. H. VI 20/1—12/2 1925. J. Nr. 269/25. Diagn.: Psykosis man. depr.

En Broder suicideret.

F. paa Landet, D. af Arbsmd. Har ernæret sig som Rengøringskone. Et Barn udenfor Ægteskab. Gift 1923.

Skal altid have været »melankolsk«, ikke særlig stemningssvingende.

Manden opl. ved Indl., at Pt. den sidste Md. har været deprim. Et Par Dg. før Indl. i Klammeri med en Nabokone; har siden »talt i Vildelse«.

Ved Indl. er Pt. rolig; sidder op i Sengen med lukkede Øjne og ubevægeligt Ansigt, svarer villigt paa Tiltale. Siger, at Folk har været efter hende paa Trappen, de har ogsaa villet slaa hendes Mand ihjel.

I Løbet af en Uge udvikler der sig en typisk manisk Exaltation, Pt. er snakkende, rapmundet, tankeflygtig, fuld af Vittigheder og Slagord. Ansigtet straalende, hun synger, laver Narrestreger. Senere mere urolig, skældende, bandende, kaster med Tingene, maa have Drejlsdragt.

I Beg. af Febr. deprimeret, grædende, ulykkelig. Til Slut endelig noget svingende Stemning.

Om Menses er 22/1 anført: Menses har vist sig gsk. sparsomt. Ellers intet anført om Menses.

S. H. H. 12/2—8/3 1925. Diagn.: Melancholia. Ved Indl. stille, hæmmet. Bliver hurtigt fuldst. nat. af Væsen.

Folkereg. opl., at Pt. er *død 9/1 1936. Dødsattest opl.: Suicidium ved Hængning.* Pt. findes hængende i Lejlighedens Entre i et Reb fastgjort til Knagerækken. Hun har de senere Aar været meget uligevægtig.

Socialhjælpers Journ. 20/4 1938. Besøger Pt.s Mand. (En gl. Særling, der nærmest gør Indtryk af at være unormal.)

Han opfatter slet ikke, hvad Besøget gælder; men da man nævner Konen, udbryder han: »Hun er da død og borte, Gud ske Lov«. Han begynder derefter at fortælle, hvor forfærdelig, hun var imod ham. Hun har gentagne Gange søgt at komme ham til Livs ved at kvæle ham ell. paa andre Maader. Ofte kom det til Slagsmaal; Manden kunde ikke klare sig, da han var en Del ældre end Pt. Manden mener dog, at Pt. ikke altid var saa slem. Den første Tid efter Hjemkomsten fra S. H. H. var hun ret fredsommelig; »de urolige Tilstande« varede i nogle Aar, inden hun døde.

Man maa betragte ovenstaaende Oplysninger med Forbehold, da Manden gør et meget alderdomspræget Indtryk. Han har fornylig haft en Ægteskabsannonce i Avisen (han er 74 Aar) og troede, jeg »kom efter Annoncen«.

Sygehistorie Nr. 80.

F. 1879. G. m. Skrædder.

K. H. VI 11/8—† 30/8 1926. J. Nr. 1312/26. Diagn.: Psykosis climacterialis, 1) Depression, 2) Hypomania (Psykosis man. depr.).

Gigtfeber for mange Aar siden.

Led i Ungdommen en Del af daarligt Humør, græd ofte uden Grund.

Menses tidl. rglm. 2 nat. Partus. Menopause for 1 Aar siden.

De sidste Mdr. før Indl. ængstelig, har ment sig chikaneret og forfulgt af Husbeboere o. a. Sidste 14 Dg. ulykkelig og grædende.

Ved Indl. grædende, hændervridende. Stærkt selvbebrejdende, paastaar, at Manden ikke er Far til det ældste Barn, Manden skal først have faaet det at vide for faa Dg. siden. Husbeboerne skal have sagt, at han nok hellerikke er Far til det yngste Barn.

Steth. cor.: Gr. C. III, lidt ind paa sternum. Ict. i IC V. Blød, systol. Mislyd, stærkest ved apex. P II accent. Aktion rglm.

De første Dg. deprim., grædende, ængstelig, selvbebrejdende, hændervridende, stærkt snakkende om sine hjemlige Forh.

Senere slaar hun over i en udtalt manisk Tilst. Stort Smil paa Ansigtet, rimende, videreassocierende, syngende, raabende, stærkt motorisk urolig.

Denne Tilst. vedvarer, Pt.s legemlige Kræfter sløjer af og under tiltagende Tegn paa Hjertesvækkelse indtræder Døden.

Sygehistorie Nr. 81.

F. 1876. Ug. Husbestyrerinde.

K. H. VI 23/1—2/4 1926. J. Nr. 623/26. Diagn.: Depr. ment. melancholica (man. depressiva?).

F. og opdraget paa Landet. Altid boet hos Forældrene, samtidig haft huslige Pladser. Faderen død for 4 Aar siden, Moderen for 1 Aar siden.

Noget smaatbegavet. Paalidelig med sit Arb. Godt Humør, dog af og til med Svingninger. Nem at omgaaes.

Menses tidl. rglm. Fra 1920 urglm., ophørt 1924. Aldrig gravid.

Det sidste ½ Aar ret stemningssvingende. Til Tider overstadig, leende, talt om, at Kæresten skulde komme igen (30 Aar gl. Historie). Til andre Tider — og overvejende — deprim., grædende, selvanklagende, har givet sine Penge forkert ud, har talt om Selvmord. Har tabt Lysten til Arb., kan ikke overkomme det.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Er deprim., bebrejder sig, at hun har givet saa mange Penge ud, og nu skal det ikke alene gaa ud over hende, men ogsaa over Broderen og alle andre — hele Verden.

Under Oph. deprim., selvbebrejdende, selvforringende. Gør et smaatbegavet Indtryk. Klarer efterh. op, ved Udskr. — til en Broder paa Landet — rigtig flink.

Katamnese 2/11 1937. Pt. opholder sig i sjællandsk Stationsby, hvor man opsøger hende.

Siden Hosp.oph. har Pt. — i hvert Fald i Perioder — haft huslige Pladser, har indimellem boet hos sin Broder. I nuv. Plads har hun været i 1½ Aar; hun er Husbestyrerinde hos en ældre Dame, der beboer en middelstor Villa. Pt. selv saavel som Huset gør et propert og velholdt Indtryk.

Pt. er noget forbeholden overfor Efterundersøgelsen, svarer kun kortfattet paa de stillede Spm. Hun vil ikke siden Udskr. have lidt af nævneværdige Stemningssvingninger. Hun gør ikke ved Undersøg. noget deprim. Indtryk, tøer efterhaanden lidt op, kan bringes til at smile ret nat. Erindrer sit Hosp.oph. paa Dato.

Da man øjensynlig ikke er særlig velkommen, tager man Afsked efter en halv Snes Min.s Forløb.

Sygehistorie Nr. 82.

F. 1880. Ug. fhv. Nattevagt.

K. H. VI 29/12 1926—4/3 1927. J. Nr. 277/27. Diagn.: Torpor mentalis. Hypothyreoidismus?

Ca. 1908 ligget paa Sct. Josefs Hosp. for »Nerverne«. B. B. H. Okt.—Nov. 1926: Adipositas, Adiposalgia.

Menses fra 16-Aarsald. Rglm. 1 Part. (extramatrim.) 1909.

Forkl. ved Indl., at hun siden Udskr. fra B. B. H. har befundet sig vel indtil for ca. 2 Dg. siden, da hun pludselig uden Grund blev grædende, deprimeret. Kommer daarligt ud af det med sin Søster, som hun boer sammen med. Hører Stemmer, der siger til hende, at hun »skal gaa langt ud«.

Obj.: Lette Tegn til Hypothyreodisme. (Nærmere ikke angivet. Basalstofsk. ikke undersøgt).

I Beg. af Oph. tung og træg. Ved Udskr. psykisk nat.

K. H. VI 14/7—6/8 1927. J. Nr. 1294/27. (Ny Diagn. ikke tilføjet).

Den første Tid efter Udskr. befandt Pt. sig vel; derefter atter deprim., »har intet at leve for«. Hører Stemmer, der siger til hende, at hun er i Vejen for andre Mennesker, at hun skal gaa sin Vej. Mener, at Folk ofte ler af hende.

Menses er begyndt at blive urglm.

Under Oph. deprim., grædende, hæmmet. I Slutn. af Juli let løftet Stemning, taler hurtigt, livlig Mimik. Senere noget vansk. at tale til Rette, noget sammenbidt i hele sin Væremaade.

K. H. VI 31/12 1927—8/2 1928. J. Nr. 316/28. (Ingen ny Diagn.).

Indl. Kl. 5 Morgen efter at være fundet med en Strømpe snøret saa stærkt om Halsen, at den maatte klippes over.

Pt. forkl., at hun siden sidste Udskr. har lidt meget af Uro og Angst, »der er nogen, der altid forfølger mig«. Fortæller, at man oppe paa 5. Sal har taget hendes Datter, og at hun selv skulde op for at slaa dem ihjel. Hun skal ogsaa selv dø; der skal komme en Abe efter hende og kvæle hende.

De første Uger depressiv, stille, stivnet, »det hele gaar i Staa i mig«. Derefter indtræder ret pludselig en udtalt Forandring, hun bliver smilende og mimisk livlig. Udskr. i denne Tilstand.

Socialhjælpers Journ. 23/10 1937. Besøger Pt.s Hjem. Træffer kun Søsteren, der lover at tale med Pt. om Sagen.

1/11 37. Besøger atter Hj. Pt. lukker selv op og byder høfligt ind i Stuen. Næppe er jeg imidlertid kommet derind, før et sandt Uvejr bryder løs. Hun føler sig i høj Grad fornærmet og forurettet over, at Lægen vover at opsøge hende paa den Maade. »Her kommer De som en anden Agent ved Døren, han kunde jo have skrevet til mig; men der findes vel nok af andre hysteriske Kvinder rundt om paa Hospitalerne, saa han behøver ikke at opsøge mig« o. s. v., o. s. v. Pt. taler sig op til et sandt Raseri, vil slet ikke tage imod Fornuft. Hun forlanger paa det bestemteste at faa en Undskyldning.

Søsteren forkl., at Pt. blev helt ude af sig selv, da hun fortalte hende om mit første Besøg. Hun »smed Søsteren ud«, som hun selv udtrykker det, og Søsteren maatte bo i Pensionat i 8 Dg.

Katamnese. 11/11 1937. Man opsøger personlig Pt. under Paaskud af at ville give hende den ønskede Undskyldning. Pt. aabner Døren paa Klem. Hun er i Dag behersket i sin Tone, men absolut afvisende; det lykkes ikke at faa Lejlighed til at optage nogen Katamnese. Pt. røber dog i den korte Samtale, at hendes Svoger er Læge.

Man tilskriver *Svogeren.* Man modtager et imødekommende Svar, dat. 13/11 37, hvoraf fremgaar: »— jeg kan desværre ikke give Dem mange eller sikre Oplysnin-

ger, da vi i de sidste Aar kun har haft en meget løs Forbindelse med min Svigerinde netop paa Grund af hendes Sygdom«. — »Hun er aldrig blevet rask siden Udskrivningen, men har meget hyppige »Anfald« af dels manisk, men navnlig depressiv Karakter og er derfor meget vanskelig at omgaas. Hendes Væsen er uhyre forandret; tidligere har hun været meget opofrende, tjenstvillig og hjælpsom, men er nu blevet mistænksom og pirrelig; hun har ikke villet lade sig indlægge, skønt det ikke har manglet paa Opfordringer. Hendes Arbejdsevne er stærkt svingende med hendes Sindstilstand, af og til har hun en »Rengøringsmani«, til andre Tider kan hun lægge sig til Sengs i flere Dage, grædende og stærkt deprimeret. Egentlige Hallucinationer tror jeg ikke der har været. Om der har været paranoide Vrangforestillinger er noget mere usikkert«. — »Hendes frie Intervaller er vist faa og kortvarige«.

Sygehistorie Nr. 83.

F. 1882. Ug. Syerske.

K. H. VI 20/12 1925—16/1 1926. J. Nr. 130/26. Diagn.: Psykosis man. depr. Mania.

Søster indl. S. H. H. 3/10 03—26/7 05, Diagn.: Juvenil Demens. (Stupor, Hall., Urenlighed, Affekttomhed. Uf. ved Udsk. Hjemsendtes til Sverige). Skal angiv. nu være rask og ernære sig som Fotograf.

Menses urglm. den senere Tid.

En Broder opl.: Pt. har altid været uligevægtig. I det Firma, hvor hun er ansat, har der været en Mand, som hun vistnok har været forelsket i (for ca. 1 Aar siden). Den sidste Tid mere uligevægtig end tidl., har set den omtalte Mand alle Vegne. Har været deprim., grædende, truet med Selvmord, har i Gaar og i Dag været meget uregerlig.

Under Oph. i løftet Stemning, Smil paa Ansigtet. Ustandselig Talestrøm, beklager sig over forsk. Personer, nvl. en Hr. H. Ogsaa optaget af relig. Emner, overlegent kritiserende, indtil forbandende Gud. Viser en overvaagende Opmærksomhed, er opsnappende, videreassocierende, hurtigt replicerende, gsk. gemytlig. Til Tider vredagtig, muligvis hørelseshall. Taler en Dag om Gift i Maden, en Straf fra Gud. Sygepl. forhindrer hende i at komme til at tale med Englene. Overfl. til

S. H. H. 16/1—† 23/6 1926. Diagn.: Psykosis man. depr. (?) Gastroenteritis. Ogsaa her opstemt, meget talende. Stærkt optaget af relig. Emner, vil have sendt Bud efter Præsten, for at hun gennem ham kan tale med Gud. Synger Salmer. Tidvis kværulerende. I Marts en forbigaaende stille Periode, gør et Par Gg. Forsøg paa at snøre Lagenet om Halsen. Derefter atter talende, syngende.

I Maj beg. Pt. at lide af stærke Diarrhoer, af og til Opkastn. Falder legemligt stærkt af indtil Mors.

Sygehistorie Nr. 84.

F. 1875. G. m. Cigararb.

K. H. VI 9/12 1926—4/1 1927. J. Nr. 139/27. Diagn.: Depr. ment. melancholica.

F. og opdraget i Sverige. Kokke- og Malkepige før Ægteskabet. Gift 1914.

1 Part. 1911. Menopause 1925.

Manden opl.: Tidl. jævn Grundstemning. Nuv. Lid. beg. pludselig for 14 Dg. siden, idet Pt. følte sig forfulgt, mente sig »filmet«, Folk vendte sig efter hende paa Gaden, talte om hende. De sidste Dg. afvisende overfor Manden og den øvrige Fam., mente, de alle vilde hende ondt.

Pt. er ved Indl. noget agil, sammenfarende, rystende, gribende fat i Lægen, ustandselig bedende om at maatte komme hjem til »min lille Mand«. Meget selvankla-

gende; bebrejder sig, at hun har løjet og skjult for Manden, at hun før Ægteskabet har haft et Barn med en gift Mand.

Uds. depressivt. Stærk Taletrang, har ustandselig noget at »bekende«. — Forfulgt? — »Ja, en Frue henne ved Siden af mig — jeg ved ikke, om hun er jaloux paa sin Mand«. — Truet? — »Ja, nede paa Jernbanestationen, de gaar og driller mig og vil forfølge mig«. — Stemmer? — »Nej — jo, hvad var det, jeg hørte en Gang, min Mands Moder«. — Syner? — »Nej — jo, saa kom hans Moder og saa paa mig — jeg var bange for, at hun skulde tage min Mand fra mig«. Fuldt orient. Lidt modstræbende og ængstelig ved Undersøg.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 170/90.

Under Oph. præget af Uro, af og til grædende, meget talende. De første Dg. meget selvbebrejdende og selvforringende, senere en Del kværulerende, meget plagende om at komme hjem, føler sig forurettet af sin Fam. Overfl. til

S. H. H. 4/1—† 24/4 1927. Diagn.: Dement. præcox; degen. myocardii. Stemningen her instabil, snart er Pt. exalteret, smilende, euforisk, har »en dejlig Mand«, snart deprim., grædende, ulykkelig, forpint. Det synes, som om Opstemtheden blandet med Vrede og Udskælden bliver mere fremherskende, efterh. som Oph. skrider frem. En Del Stemmer, særlig udskældende, Ukvemsord, »Svin«, o. l. Efter et Par Mdr.s Forløb er Orientat. mangelfuld, Pt. hævder at være i Kbhvn., man har blot kørt rundt med hende. Paastaar, hun bliver bedøvet med Sovemidler, der spilles Maskerade med hende. Selvbebrejdelser fremkommer hun ikke mere med; hun riposterer over for Stemmernes Beskyldninger. Ingen Urenlighed, ingen Explosioner.

Døden indtræder pludseligt en Morgen, Pt. er paa W. C.

Sygehistorie Nr. 85.

F. 1874. Sep. fra Maskinm.

Moder heftig. Fader stille, blød, følsom Natur. Søster sindssyg (K. H. VI indl. 3/12 36, ligger endnu paa Afd. Jan. 38 p. Gr. a. Umyndiggørelsessag. Paranoid Psykose med talrige gsk. barokke paran. og megalom. Ideer. Diagn.: Dement. paran. vet.? Paranoia senil?). Ogsaa en anden Søster indl. K. H. VI (5/5—31/5 1910, depr. ment. in hysteria, abusus spirit.?).

F. og opdraget i Provinsby, D. af Arbsmd. Husass. Gift 1895. Sep. 1904, Manden fordrukken. Siden ernæret sig selv, bl. a. ved Pensionat.

1 Part. 1896. Menopause 1922.

K. H. VI 30/12 1923—16/2 1924. J. Nr. 229/24. Diagn.: Psykosis man. depr. in climacterio. Datteren (der gør et hysterisk Indtryk) opl., at Pt. det sidste Aar er blevet mere og mere religiøst optaget. Staar op om Natten og beder i timevis, mener at have forsyndet sig. Har brugt en Masse Penge til Kirken.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Taler paa en underlig forskruet, højtidelig-religios Maade. Fortæller, at hun benytter enhver Lejlighed til Bøn og Granskning af Biblen. Er bange for ikke at blive frelst. Har af og til i Form af Slanger set Djævelen, der vilde friste hende. Aldrig Aabenbaringer fra Gud, aldrig Stemmer.

De første Uger under Oph. grædende, præget af Uro og Bekymringer, særlig for sin Datter. Derefter slaar hun over i en udpræget let Exaltation med straalende, kokette Øjne, livlig Mimik, Snaksomhed, Udadvendthed; noget forlangende og selvsikker. Overfl. til

S. H. H. 16/2—23/2 1924. Diagn.: Psykosis man. depr. Under Oph. her intet særligt paafald. i psykisk Henseende.

K. H. VI 3/5—27/5 1924. J. Nr. 722/24. Siden Udskr. mere og mere besjælet af den Tanke at komme til Forstaaelse med sin frasep. Mand og Datteren, med hvem hun er Uvenner. Gud skulde bringe denne Forb. i Stand, men hun har stadig mødt Mod-

stand fra Djævelens Side. Hun har gentagne Gg. været paa Vej til Datteren i Bil, men altid har Djævelen blandet sig i det, inden hun har naaet Bestemmelsesstedet, og hun har maattet staa ud og sende Bilen hjem. I Dag havde hun paa Følelsen, at Manden var hos sin Søster paa Amager, og hun vilde abs. have sin Svigersøn til at ledsage sig derud. Under Forsøget herpaa skal det være kommet til ret pinlige Scener, hvor hun læste Svigersønnen Teksten efter alle Kunstens Regler og tilsidst »tog ham kærligt om Halsen og trykkede ham kraftigt«.

Ret usikker Stemning, Graad, Smil.

Under Oph. overvejende trist, forknyt, smaagrædende, bekymret, er ikke værdig til at ligge her. Kan indimellem være ret talende, smilende, livlig. Overfl. til

S. H. H. 27/5—27/7 1924. Diagn.: Psykosis man. depr. Her nærmest let exalteret, meget optaget af de forsk. Hverv, Gud har paalagt hende, taler i overspændte Udtryk om de forsk. Indskyd., hun faar fra Gud og Djævelen; tilføjer dog, at det er billedlig Tale, er næppe hall.

Arb. i Vaskeriet. Undviger en Dag paa Tilbagevejen herfra.

Socialhjælpers Journ. 10/9 1937. Besøger Pt. Hun er villig til at komme. Har de sidste 10 Aar hovedsagelig levet af at strikke Lyseduge o. l.; men nu, da det er ved at gaa af Mode, kniber det økonomisk for hende; søger nu A. R.

Boer som Logerende hos en pæn Familie. Har et stort umøbl. Værelse. Møblerne meget uensartede og medtagne. Det hele meget tilfældigt anbragt, Værelset som Helhed meget uordentligt, hun selv ret sjusket.

Katamnese 23/9 1937. Pt. møder efter Tilsig. Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. Pt., at hun altid har haft et svingende Humør, højt oppe, »levede i Himlen«, og langt nede. Medsvingende, medfølende, let til Taarer. Følsom, nærtag. Har altid bedst kunnet lide at være sammen med andre, tale med andre.

I Tiden omkring Hospitalsindlæggelserne tænkte hun paa at gifte sig igen, havde ogsaa Forhaabninger vedrørende en Logerende, trængte til »en rolig Støtte« ved sin Side. Det rent sexuelle spillede angiveligt ingen væsentlig Rolle.

Er nu klar over, at hun har været syg, »Sindet svingede stærkt«. Dog næppe fuld Sygdomsindsigt; fortæller indigneret om forsk. Ting, »der ikke taaler Lyset«, som gik for sig paa S. H. H. Forlod Hosp., fordi hun »ikke kunde udholde« at være der længere.

Har siden klaret sig ude; nok noget stemningssvingende, men ligevægtig »under rolige Forhold«.

Synes stadig stærkt religiøst optaget, »lever Gud nær«. Gaar meget i Kirke, tager Del i Menighedsarb., »det er herligt at være med«.

Meget bred i sin Fremstilling, afledelig, maa ustandselig bringes tilbage til Emnet. Noget ekstatisk, naar hun taler om sit relig. Liv. Ret stemningspræget, slaar i Bordet, da hun taler om de »lyssky Historier« paa S. H. H.; faar flere Gg. Taarer i Øjnene. Iøvrigt intet psykotisk, ingen senile Træk.

Somatisk. Overvejende pykniske Træk, Underansigtet dog lidt smallere end hos den rene Pykniker. V. 75,5 kg, Højde 153 cm, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: + 0,1.

Sygehistorie Nr. 86.

F. 1876. G. m. Smed.

Forældrene raske. En Morbroder død ved Suicidium. En Fætter paa fædrene Side død paa S. H. H. (14/7 1894—† 7/12 1910, Diagn.: Dementia paranoides); en Kusine, Søster til nævnte Fætter har i flere Aar ligget paa S. H. H. (Diagn.: Dement. præcox). En Søster til Pt. aandssvag. En anden Søster »sær«, men ikke aandssvag.

Pt. er født og opdraget i Provinsby, Datter af Sømand. Lærte efter Konfirmationen Dameskrædersyning.

Pt. fulgte godt med i Skolen. Har altid været nærtagende og tilbøjelig til Depression i Perioder.

1918 mister Pt. en Datter af tub. Meningitis; sørger meget herover. 1919 og 20 bliver Manden 2 Gg. opereret; Pt. er bg. Gg. meget urolig og bekymret.

Menses fra 18-Aarsald.; rglm. 5 Fødsler, 1 Ab. 1921 — i 44-Aarsald. — begyndende Mensesurglm.

Pt. opfatter denne Mensesurglm. som Graviditet og er meget bekymret og ængstelig i den Anledn. Indl. derfor

K. H. VI 1/11—18/12 1921. J. Nr. 103/12 21 Diagn.: Nervosismus (depressio mentis l. gr.) (i cyclothymt Temperament?). Pt. er under Opholdet en Del snaksom, karambolerer lidt med de andre Ptt.

Da Pt. har en prolapsus uteri med Cystocele, overflyttes hun 5/11—29/11 til kirurgisk Afdeling, hvor der foretages Prolapsoperation. Paa kirurgisk Afdeling er Pt. en Del jamrende. Ved Udskr. fra VI Afd. gør hun et psykisk nat. Indtryk.

Derefter rask ca. 1 Aar. Jan. 23 atter deprim., urolig, ængstelig tilsynelad. uden ydre Foranledn. og indl. paany.

K. H. VI 25/2—24/3 1923. Diagn.: Psykosis maniodepressiva, Hypomania. De første Dg. urolig, klynkende, klagende paa en teatralsk Maade, deprim., hypochonder.

Senere en Del paa Færde, noget kælen, skabagtig, løber til de andre Ptt., knuger og kysser dem; følger med i, hvad der foregaar paa Stuen. Særlig ved Stg. er hun dramatisk talende og gestikulerende, kommer med lange religiøse Udviklinger, beder i prædikende Tone til Gud, er smilende, ekstatisk. Overflyttes til

S. H. H. 24/3—9/9 1923. Diagn.: Psykosis man. depr., Mania. Pt. er her opstemt, snakker, synger, ler, løber paa Gulvet, naar hun kan slippe ud af Bæltet. Vittig, slagfærdig. Noget erotisk opstemt, vil gerne lægge sig op i Sengen til de andre Ptt., kysser og krammer dem, hvorfor hun til Gengæld erhverver sig en Del Skrammer og Knubs. Af og til kortvarige Omslag til Graad og deprim. Stemning.

I Juli er Tilst. særlig daarlig. Pt. er vredagtig, udskældende, støjende, obscøn. I Aug. indtræder der en hurtig Bedring, og ved Udskr. gør Pt. et psykisk nat. Indtryk.

Socialhjælpers Journ. 16/11 1937. Aflægger Besøg paa den af »Frelsens Hær«s Eftersøgelseskontor opgivne Bopæl (Folkeregistret har ikke kunnet identificere Pt.). Træffer Manden, der oplyser, at Pt. er død for 8 Aar siden, idet hun d. *8/11 1929 begik Suicidium.*

Manden oplyser videre, at Pt. aldrig har været helt rask siden Udskr. fra S. H. H. I Perioder var der Bedring; men Pt. maatte altid have nogen til at hjælpe sig i Huset. Pt. mistænkte til Stadighed Manden for at være hende utro. (Manden hævder, at det var ganske uden Grund). Et Skænderi herom var den øjeblikkelige Aarsag til Pt.s Suicidium. Skænderiet havde fundet Sted om Aftenen. Den flg. Nat havde Manden mærket, at Pt. ikke sov og var urolig; men paa Forespørgsel svarede hun, at der ikke var noget i Vejen. Næste Morgen gik Manden paa Arb. som sædvanlig. Børnene sov endnu. Et Par Timer senere blev der ringet til Manden, at Pt. var blevet bragt paa K. H. Naboerne havde mærket Gaslugt og var trængt ind i Lejligheden, hvor de fandt Pt. liggende paa Gulvet med Gasslangen i Munden. Ved Mandens Ankomst til K. H. var Pt. død. Børnene var stærkt medtagne af Forgiftningen.

Sygehistorie Nr. 87.

F. 1876. G. m. Øltapper.

K. H. VI 8/9—† 25/9 1925. J. Nr. 1343/25. Diagn.: Climacterium, Psykosis man. depr. (Blandingstilstand), Bronchopneumonia.

En Søster paa Sindssygehospital (nærmere ikke oplyst).

Humøret har altid været meget svingende.

5 Fødsler, 0 Ab. Menses har været uregelmæssige i et Par Aar, sidst til Stede for 4 Mdr. siden.

En Datter opl.: I det sidste Aars Tid har Pt.s Humør været meget svingende, til Tider sidder hun stille hen, ofte grædende, til andre Tider er hun glad, opstemt, meget talende. Ofte Angstanf., bange for, at der er »nogen udenfor«, hænger for Vinduerne. For ½ Aar siden forlod hun Manden og flyttede til en Datter, kunde »ikke udholde Samlivet«. I den sidste Tid ofte vredagtig, vistnok hall.

Pt. er ved Indl. urolig, først afvisende, udstøder Lyde, pst! pst! spytter paa Væggen. Senere mere venlig, smilende, meget talende. Fejler ikke noget, er blot noget nervøs. Der har været noget i Vejen den sidste Tid; men det skal der helst ikke skrives noget om. Orient. i Tid og Sted. Nægter Hall. Hukom. god.

Obj.: Intet abn.

Ved Stg. Dg. efter Indl. klar, orient., ret neutral Stemning, stilfærdigt, fornuftigt svarende paa Spm. Nægter Hall., indrømmer, at hun har haft Fornem. af, at nogen var efter hende, men mener, at det maa nok have været hendes egen Fantasi, man har jo før hørt, at det er gaaet Folk saadan. Efterhaanden under Samtalen mere rap, vel raske Bemærkninger, smaaleende, i Besiddelse af en vis grov Humor.

Iøvrigt er Tilst. under Opholdet stærkt svingende. Snart henligger Pt. stum, svarer ikke paa Tiltale, snart farer hun af Sengen, er rapmundet, suffisant, taler en Aften ustandselig i et Par Timer med mange Rimerier; er ironisk over for Personalet. Der er noget pludseligt og explosivt i Omslagene i Pt.s Tilstand, en Dag smider hun pludselig Havregrøden i Hvdt. paa en af Vagterne, hun kan explodere i Vrede og slaa om sig. Spiser i det hele lidt, vil hellerikke spise den fra Hj. indbragte Mad, hvis Sygeplejersken har rørt ved den. Vil ikke sidde paa Afd.s W. C. Siger en enkelt Gang, at hun hører en Del Tøjeri; nægter ellers Hall., vil ikke udtale sig om Vrangforestill., men gør Indtryk af at gemme paa saadanne.

Fra 17/9 begynder Tp. at stige, Pt. bliver konfus, rodende. Steth. pulm.: Intet sikkert abn. Under alm. legemlig Udmattelse indtræder Døden.

Sektionsdiagnose: Bronchitis purulenta, Oedema pulm., Pleurit. adhæsiva dxt., Hyperplasia lienis.

Sygehistorie Nr. 88.

F. 1877. Ug. Husbestyrerinde.

K. H. VI 31/8—† 22/9 1923. J. Nr. 1736/23. Diagn.: Psykosis man. depr.

Fader har lidt af Melankoli.

F. og opdraget paa Landet. Tjent forsk. Steder paa Sjælland, de sidste 17 Aar i Kallundborg. Altid ugift. En extramatrim. Fødsel 1901.

Altid »nervøs«, letskræmt, nærtagende.

Menses fra 17-Aarsald., rglm. De sidste 2 Aar Menses urglm., hyppige, stærke.

For 3 Mdr. siden erfarede Pt., at hendes ugifte Datter var blevet gravid. Har taget sig dette meget nær.

Pt. indl. Kl. 4½ af Politiet, der opl., at hun er blevet pludselig sindssyg om Natten, har villet springe ud af Vinduet. Pt. er ved Indl. noget urolig, har svært ved at give Besked, taler om Indbrudstyve.

Næste Fm. mere rolig, forkl., at hun vaagnede om Natten, troede, hun var bedøvet. Sprang ud af Sengen, raabte ud af Vinduet, var bange for, at Husbeboerne vilde gøre hende ondt. Forkl. yderligere, at Humøret den sidste Tid har været daarligt p. Gr. a. ydre Omstændigheder (Datterens extramatrimonielle Graviditet). Hun har ikke kunnet lade være med at tale meget, er let blevet hidsig, har haft svært ved at tro paa Folk. Hendes Udtalelser lidt usikre, Tilløb til at ville udtale sig, derpaa Reservation af Frygt for at forsnakke sig. Synes til en vis Grad sygdomserkendende.

De flg. Dg. meget urolig, uafbrudt snakkende, masende, af og til skrigende. Er ængstelig, taler meget om Datteren, frygter hun er død.

Derefter ændrer Tilst. sig noget; Pt. bliver suffisant, opstemt, gennemgaaende glad Ansigtsudtryk. Ret massive Udtryk, Flatulens, griner, er udadvendt, opsnappende, Replikker til Omgivelserne, Klangassociationer, Gaminmimik. Den motoriske Uro voldsom; Pt. bliver ret hurtigt stærkt forslaaet, hæs af at raabe, faar skorpede Læber, har ikke Tid til at spise.

Efterhaanden kommer der Tp.stign., de legemlige Kræfter tager af. Pt. vedbliver at mase, er stadig opstemt, grinende. Under alm. Udmattelse indtræder Døden.

Sektion forbudt.

Sygehistorie Nr. 89.

F. 1879. G. m. Skomager.

K. H. VI 10/6—17/7 1926. J. Nr. 1155/26. Diagn.: Depr. mentis.

En Søsterdatter, 20 Aar gl., sindssyg, ligger paa Privatklinik.

F. i Kbh. Efter Konfirm. Husass. Gift 31 Aar gl.

Menses oph. for 2 Aar siden. 1 Ab., aldrig Partus.

Fulgte daarligt med i Skolen.

Manden opl.: Pt. har i mange Aar haft Tilbøjeligh. til daarligt Humør. Dette er blevet særlig udtalt de sidste Aar; samtidig er Pt. begyndt at lide af Angst og har faaet Forfølgelsesideer. Hun har undert. været voldsom, har flere Gg. slaaet Manden.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hun angiver, at Aarsagen til hendes Depress. er Fortvivlelse over, at Manden, allerede medens de var forlovede, fik Tuberkulose og kom paa Sanat., »det kan jeg aldrig forvinde«. Han har aldrig siden været helt rask; er dog tildels arbejdsdygtig.

Beboerne i Ejendommen haaner hende, taler om hende, stikler til hende, fordi hun ikke er saa pæn i Tøjet.

Indrømmer at være hidsig og opfarende; fortryder, naar hun har været hidsig over for Manden.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. deprim., grædende, forknyt, hæmmet, ligger det meste af Dagen med lukkede Øjne; maa opfordres til alt, spiser trægt. Paastaar, at der bliver talt om hende paa Gangen, man beskylder hende for at have stjaalet, siger, at hun ingenting fejler, det er Dovenskab, at hun ligger her. Overfl. til

S. H. H. 27/7—31/10 1926. Ogsaa her deprim., grædende, hæmmet.

Under hele Oph. hall., putter Lommetørkl. i Ørerne. Stemmerne beskylder hende for at stjæle, bl. a. Silkestrømper, ell. for at være »beskidt i Munden«. Stemmerne raaber lige ind i Øret paa hende, ell. hun hører dem i Kragernes Skrigen, de andre Ptt.s Snorken ell. i Urets Tikken. Hun er nogenl. klar over, at det næppe kan være helt rigtig; men hun flyder dog alligevel hen i Taarer over de Beskyldn., hun hører.

Tilst. uf. ved Udskr. Pt. hjemtages af Manden.

K. H. VI 6/12—28/12 1926. J. Nr. 1927/26.

Manden opl.: Siden Udskr. har Pt. været deprim., grædende, gsk. uden Energi.

Pt. er ved Indl. deprim., klynkende, smaajamrende, lidt agil, kan ikke finde Ro i Sengen. Mener at være kommet i Fængsel, fordi hun har stjaalet et Par Strømper fra en Fru J. Ser undert. Strømperne for sig om Natten liggende paa Køkkenbordet.

Obj.: Intet nyt.

Pt. er under Oph. deprim., klynkende, grædende, ynkelig. Ingen større Hæmning. Er selvbebrejd., vil »bekende alt«, beder om Forladelse. Er hall., hører anklagende Stemmer paa Gangen. Overfl. til

S. H. H. 28/12 1926—29/7 1928 (prøveudskr. 29/4 28). Diagn.: Dementia præcox. De første Mdr. er Pt. deprim., klynkende, fortvivlet grædende; snart Sengeflugt, snart

ligger hun gemt under Tæpperne. Taler meget om Manden, som hun tror pludselig kan falde sammen og dø; mener ogsaa, at en anden vil tage ham fra hende.

I Foraarsmdr. 27 bliver Stemningen ret instabil, Pt. er overvejende opstemt, leende, støjende, motorisk urolig. Forlanger et Plejebarn af Sygepl., mener ogsaa, at hun selv skal have et Barn. Er hall. paa Syn og Hørelse, ser Skygger paa Loftet, hører »Skyggetale«. Indimellem deprim., kraftigt grædende, hører, at Manden er død.

Senere falder Pt. til Ro; i Sept. 27 er anført, at Pt. nu er stille, venlig, omgængelig, gør i det hele et ret nat. Indtryk. Strikker en Del.

I Dec. 27 er Pt. i Tilslutn. til Moderens Død ret stærkt grædende. Ellers er intet bemærket om Stemningsanomali under Resten af Oph. I de første Mdr. af 1928 er anført, at Pt. trods Benægtelse gør Indtryk af Hall., hun ler ofte hen for sig ell. staar og stirrer. — Udskr. til Hj.

Balders Hosp. 14/6—† 13/7 1932. Diagn.: Cancer mammae c. metastases ad. abdom.

Pt. blev 1928 opereret paa R. H. for C. mam. dxt. Nu udtalte Metastaser til Hepar og de lumb. Lfgl. Mors indtræder under tiltagende Kachexi. Journ. indeholder intet om psykiske Sympt.

Sygehistorie Nr. 90.

F. 1878. Sep. fra Kbmd.

En Farbroder Dranker. En Faster forbigaaende indl. paa Sindssygehospit., kom sig fuldst. En Broder indl. S. H. H. (26/4 22—15/5 33. Diagn.: Dement. præc. vet.). Ingen kendt Disp. paa mødrene Side.

F. i jydsk Købstad, D. af Restauratør. Privat Pigeskole. Efter Konfirm. huslige Pladser, senere Expeditrice, Kontoristinde. Gift 1917 (39 Aar gl.). Sep. 1925.

Menses fra 14-Aarsald. Aldrig gravid. Menopause 1924.

K. H. VI 19/3—29/3 1926. J. Nr. 431/26. Diagn.: Climacterium.

Den senere Tid deprim., ængstelig, »ude af sig selv«. Dertil er kommet noget »Krakileri« fra Folk, som er kommet i Forretningen (Pt. har en Kaffeforretning). Man er kommet med »Tvetydigheder«. Hentydninger til, at hun maaske har indladt sig lidt vel rigeligt med en Mand. Hun har følt sig hypnotiseret af ham, (han har handlet i Forretningen), han saa saa stift paa hende, og saa følte hun det, som om hendes Tanker blev byttet om, og hun mærkede ligesom Magnetisme. Har ikke haft nogen nærmere Forbindelse med ham, ingen Møder uden for Forretningen. Har i den senere Tid interesseret sig en Del for Teosofi.

Ikke deprim. under Oph., snarest livlig, smilende, hurtige Reaktioner, lidt hyperthym Mimik. Hjemtages af en Søster, hos hvem hun skal bo.

Socialhjælpers Journ. 24/10 1937. Besøger Pt. Hun er meget gæstfri og elskværdig. Beboer en lille 2-Værelses Baggaardslejlighed. Bruger dog kun det ene Værelse, da hun ikke har Møbler til det andet. Stuen gør et gsk. hyggeligt Indtryk. En Del Blomster, Væggene fuldst. dækkede af Billeder af næsten udelukkende religiøs Art.

Katamnese 28/10 1937. Pt. møder efter Tilsigelse.

Om sin tidl. sjælelige Habitus forkl. hun, at hun har været livsglad, livlig, særlig i Selskab med andre. Ikke stemningssvingende som yngre, dog kunde der, naar hun om Aftenen kom hjem efter at have været ude, pludselig komme Tungsind over hende, hun kunde sætte sig hen ½ T. ell. saa og synes, at alting var saa underligt og trist; næste Morgen var det dog atter glemt. Altid nogen Tilbøjelighed til Hidsighed og Opfarenhed, »maa have Luft«.

Forlovet som ung fra 20.—24. Aar; Kæresten døde af Tub. Gift 39 Aar gl. med 16 Aar ældre Fyrmester (Enkem., 3 voksne Børn). Hun kunde godt lide ham; men det var ikke »den store Kærlighed«. Han tog kort efter Ægteskabets Indgaaelse sin Afsked, og de købte en Kaffeforretn. En Del Rivninger i Ægteskabet, hvorfor Separat.

Ved denne fik Pt. overdraget Forretn.; men det gik ikke for hende. Da hun blev indl., fik Manden Forretn.

Pt.s Sygdom udviklede sig i Tilslutn. til Menses's Ophør. Hun sov daarligt, led af hyppige Hedestign., Svedeture, Oppressionsfølelse, Lufthunger, Uro, Angst. Hun var deprim., grædende, bebrejdede sig stærkt — hvad hun ikke tidl. havde gjort — at hun ikke, da Moderen blev syg og døde nogle Aar i Forvejen, straks havde forladt Forretn., Mand og Hjem for at pleje og vaage hos den syge Moder. Hun følte sig ussel, for ringe f. Eks. til at turde gaa i Kirke.

Pt. havde tidl. ikke haft væsentlig Berøring med Religionen. Hun blev nu ogsaa paa dette Omraade urolig og søgende, kom det sidste ½ Aar før Indl. en Del i theosof. Samfund. Hun indrømmer, at hun dengang syntes, at en bestemt Kunde i Forretn. saa saa underlig bestemt paa hende. Dette fortalte hun i theosof. S., hvor man sagde, det var Hypnose. Nu kan hun godt indse, at alt dette ikke havde noget paa sig.

Efter Udskr. boede Pt. et Par Mdr. hos sine Søskende. Derefter tog hun en huslig Plads og har siden ernæret sig ved husligt Arbejde. De første ca. 2 Aar efter Udskr. var hun stadig noget deprim. og rastløs. Derefter kom der »en mærkelig Glæde« over hende, hun »kunde høre Fuglene synge«, »jeg kunde have omfavnet den værste Lazaron paa Gaden«; »det skyldtes ikke Opmuntring fra andre Mennesker, men kom fra oven« (d. v. s. fra Gud).

Pt. vil ikke siden have haft depressive Perioder, men til Stadighed været i lys og tilfreds Stemning. Hun er maaske nok lidt mere hidsig end tidl., men naar der er noget, der har gjort hende rigtig gal i Hovedet, tager hun en Kop ell. lign. og kyler i Vasken, saa faar hun Udløsning. Iøvrigt har hun nu fundet Hvile i Kristendommen; hun gaar en Del i Kirke, men altid Folkekirken, Sekter søger hun ikke mere, de er for overspændte. Sin Sygdom ser hun som en Førelse fra Gud, det var noget, hun skulde igennem for at blive vendt bort fra sin »store Verdslighed og Selvsikkerhed«.

Pt. er meget talende, hun taler med rivende Tungefærdighed i de 7/4 T., Samtalen varer. Hun er videreassocierende, ret vidtløftig, livlig Mimik, ler ofte hjertelig af, hvad hun fortæller. Ret fortolkende over for sine forsk. Oplev., ser Guds Førelse i meget af det. Er venlig, aabenhjertig, imødekommende. Ingen paran. Forest. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Ansigtet noget aflangt, Næsen lang og lige. Trækkene velformede. Truncus ret kraftig, god Ernæringstilst. Hænder og Fødder relativt lange og smalle. Fodtøj Nr. 40. Højde 163 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,3.

Sygehistorie Nr. 91.

F. 1879. G. m. Sporvejsfunktionær.

K. H. VI 26/11 1921—29/1 1922. J. Nr. 99/22. Diagn.: Emotivt Temperament. I Klimakteriet Accentuation à la maniodepressive Stemningssvingninger.

Moderen tungsindig. En Broder suicideret i Amerika. En anden Broder sindssyg (Sindssygeanstalten i Stege 9/11 1911—2/4 1938 → Oringe Hosp. Diagn.: Psykopathia, inferioritas mentalis, alkoholismus chr., hallucinosis, dementia). En Søster har 1919 begaaet Suicidium og Infanticidium (2 smaa Børn) ved Drukning.

Født og opdraget paa Møen, D. af Husmand. Husass. Gift 19 Aar gl.

Menses tidl. rglm., de senere Aar urglm. Aldrig gravid.

Altid svingende af Temperament. Det sidste Aar har dette været mere udtalt. Pt. er undert. glad opstemt, talende, virksom, interesseret, farer omkring i Stuerne undert. med Dansetrin. Til andre Tider dybt nedtrykt, legemlig og aandelig træg, grædende, ser sort paa alt, kan intet overkomme. Har truet med Suicidium. Har de sidste Dg. talt om, at andre Kvinder vil forskyde hende hos Manden, mener at have set

disse Kvinder, særlig om Aftenen lige efter at Lyset er slukket. Har ikke næret Mistro over for Manden selv.

Ved Indl. sukkende, stønnende, taler mest om den omtalte Søster, »min stakkels Søster«, »jeg skulde have fulgt hende i Døden« o. s. v.

Under Oph. deprim., grædende, selvbebrejdende; forholder sig roligt.

Overfl. 18/12 til kir. Afd. for at blive opereret for et Inguinalhernie. Tilbagefl. næste Dag, fordi hun paa kir. Afd. var urolig, vilde ud af Sengen. Ved Tilbagekomsten klynkende, klager over »Krampe i Øjnene«, kan ikke lukke Øjnene op, i det hele ret funktionelt præget. Retter sig derefter, ved Udskr. psykisk flink.

K. H. VI 6/3—17/3 1923. J. Nr. 475/23. Manden opl., at Pt. den første Tid efter Hjemkomsten var flink, passede Hj. De sidste 2—3 Mdr. atter deprim., grædende.

Et Par Dg. efter Indl. et Strangulationsforsøg med Haarfletningerne; der fremkommer Strangulationsfure, Cyanose, fremtrædende Øjne. Iøvrigt under Oph. deprim., grædende, klynkende, let urolig, paa Gulvet. Et let melodramatisk Præg, forlanger paa en kværulerende Maade at komme hjem og tuder, da det afslaaes, tilsidst med en Lyd som en Skrukhøne. Overfl. til

S. H. H. 17/3—27/7 1923. Diagn.: Psykosis maniodepr. (konstitut. Hysteri). Tilst. her som beskr., deprim. med let dramatisk Præg. Ved Udskr. nat., ligevægtig. Lidt vel sikker i sit Væsen.

Katamnese. Gennem »Fr. Hær«s Eftersøg.kontor oplyses, at Pt. er *død ved Suicid. 20/11 1924.* Ægtefællen ogsaa død. Derimod fremskaffes Adr. paa en Niece.

Socialhjælpers Journ. 8/4 1938. Niecen besøges. Hun opl., at Pt. efter Udskr. fra S. H. H. i Perioder var gsk. norm., til andre Tider fik hun undert. ret pludseligt »sine Anf.«. Var da dybt deprim., urolig, rastløs, mente, Folk talte ondt om hende. Forsøgte nogle Gg. at springe ud af Vinduet.

Begik Suicid. ved Hængning. Da Manden om Morgenen gik hjemmefra, var der tilsyneladende intet i Vejen med Pt. Fam. mente ikke, der var nogen ydre Aarsag til Suicidiet, men Pt. har formentlig i Dagens Løb faaet »Anfald«. Forh. ml. Ægtefællerne var det bedste.

Sygehistorie Nr. 92.

F. 1871. G. m. Sporvejsfunktionær.

K. H. VI 9/4—21/4 1926. J. Nr. 618/26. Diagn.: Depr. ment. climact. m. paran. Forvirring.

Mormoder nervøs. Moder nervøs, tungsindig, pirrelig. En Moster og Morbroder bg. døde sindss. (nærmere kan ikke opl.). 2 Søskende tungsindige, nervøse, pirrelige. Fader og Faders Slægt sund.

F. og opdraget paa Landet, D. af Portør. Gift 1903.

Altid nervøs, tungttagende, i Perioder tungsindig; til andre Tider i godt Humør. Gaaet i Søvne som Barn. Konverteret til Katolicismen 25 Aar gl.

Menopause 1924.

Manden forkl. ved Indl., at Pt. det sidste Aar har været meget uligevægtig. Datteren forlovede sig med en Mand, som Pt. ikke syntes om; en Dag viste hun ham ud af Huset. Hun mener, at andre Mennesker taler om hende, rakker hende ned, Naboerne laver Spektakel for at genere hende.

Pt. erkl., at hun er en stor Synder, hvem denne Prøvelse er sendt, for at hun i Sjælekvaler skal omvende sig og blive en god Katholik. Har tabt al sin Energi. Gør et deprim. Indtryk.

Obj.: Intet abn. Blodtryk: 165 mm.

Under Oph. depressiv Grundstemning, undert. grædende. Ligger paa Gulvet og beder. Ogsaa her gør alle Nar af hende. Tidvis vredagtig og afvisende, Læger og

Sygeplejersker behandler hende uretfærdigt. Hjemtages af Manden mod Hospitalets Raad.

K. H. VI 4/5—27/5 1926. J. Nr. 781/26. Tilst. som ovenfor, noget mere urolig. Overfl. til

S. H. H. 27/5 1926—2/8 1927. Diagn.: Psykosis man. depr. (?). Ved Overfl. rolig, orient. Grædende, »det er Djævlebesættelse, og saa er der saa mange Stemmer«. 30/5 pludselig stærk Uro, skriger op, paakalder Guds Hjælp, beder om Forladelse. Samtidig kommer hun med meget rammende Bemærkn. om Omgiv., haaner dem for deres Udseende o.s.v. De to flg. Dg. meget urolig, teatralsk, synger, taler om relig. Emner.

Derefter deprim., hæmmet, stillestaaende, taler hviskende og langsomt, spørger hyppigt, om hun maa faa Lov at blive her.

Okt.-Nov. 26 atter mere agiteret, grædende, ulykkelig, svedende, ængstelig, fuld af Mistro og Bebrejdelser over for alle. Meget fordringsfuld. Truende over for Medptt., de tager hendes Tanker. Erkl., at hun ikke er sig selv, det er Manden og Datteren, der taler gennem hende, kommer med Bemærkn. i Relat. hertil som: »Maa jeg paa min Kones Vegne takke Dem«. Tiltaler sig selv »Fru —«.

Omkring Nytaar 27 slaar hun over i en Opstemthedsfase med ekstatisk-dramatisk Præg. Er »hellig«, skal i Himlen, siger til Lægen: »Kære lille Sigurd Hansen, lad os to følges ad op i Himlen og vandre i Jesu Herlighed og Glæde«. Er skælmsk smilende, meget indladende og koketterende. Til Tider højrøstet, skiftevis bandende og sigende Bønner.

Maa flyttes til urolig Afd., da hun ustandselig ligger og snakker med messende Stemme, snart er det hende selv, der taler, snart Kristus, snart Antikrist. Deres Tale er vendt til Omgiv., saaledes bebrejder Kristus stærkt Lægen, at han flytter »den stakkels lille Tullemor H —«; men han trøster hende med, at »den Flytteaand, der er faret i Lægen«, snart skal forsvinde, og han, Kristus, skal nok ledsage hende til den urolige Afd. Stærkt agerende; Kristus taler i messende Tone, Antikrist med grov Stemme.

Fra Maj indtræder Bedring. Pt. bliver rolig, fornuftig i Samtale, Besættelsesforestillinger, paran. Forest. og Hall. forsvinder. God Sygdomserkendelse med Erindring for Psykosen, dog ikke for Besættelsesideerne.

Ved Udskr. noget overstrømmende af Væsen, ellers nat.

Katamnese. Folkereg. opl., at Pt. er *død* i Hj. *30/11 1928.* Dødsattestens Dødsaarsag: Hæmorrh. cerebri. — Manden død 27/4 1937. Derimod faaes Adr. paa Datteren (Sygepl.).

9/8 1938. Man opsøger *Datteren.* Om Pt.s tidl. sjælelige Habit. forkl. hun, at Pt. altid har haft et bevægeligt Sind. Elskede Børn. Holdt meget af at være sammen med andre og havde let ved at komme i Kontakt med andre. Holdt meget af Sang og Musik. Ikke tidl. mistænksom, men dog en stolt Natur, noget opfarende. Ikke tilbøjelig til »Scener«.

Efter Udskrivn. fra S. H. H. noget skiftende i Humør de første Mdr., siden gsk. naturlig.

½ Aar efter Udskr. faldt Pt. og brækkede h. Ben. Laa 2 Mdr. paa Hosp.; men Frakturen helede ikke. Siden sengeliggende. 21/11 28 Bevidstløshedsanf. af 10 Min.s Varighed. Ingen Lam. Siden uklar. Mors 30/11 28.

Sygehistorie Nr. 93.

F. 1873. Fabriksarbejderske, Enke.

K. H. VI 14/8—23/9 1925. J. Nr. 1301/25. Diagn.: Psykosis præsenilis (depressiv-paranoid).

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet, D. af Husm. Smaa Kaar, mange Søskende. Huslige Pladser. Gift 1) 1901, skilt 7—8 Aar efter, Manden drak, bestilte intet. I dette Ægteskab 6 Børn, 3 døde spæde. 2) 1918 med Kusk; denne døde 1923. Dette Ægteskab godt, 2 Sønner. Allerede under 1. Ægteskab ansat paa Fiskefarsfabr., hvor Pt. stadig arb. Menses fra 14-Aarsald., rglm. Ophørt 1925.

Datteren forkl. ved Indl., at Pt. den sidste Uge har været deprimeret, grædende, har ment sig forfulgt af Konerne paa Fabriken. Har ikke sovet de sidste 3 Døgn, har gaaet rundt paa Gulvet om Natten.

Pt. er ved Indl. rolig. Reagerer trægt paa Spm., Talen hakkende, stammende med lidt Ryk i Overlæben. Føler sig forfulgt, men vil ikke beskrive nærmere; »alle Mennesker er saa lumske; men jeg har ikke skadet nogen, jeg vil have Lov til at leve i Fred, hvorfor skal jeg lide saadan«. Ingen Hall. Brister flere Gg. voldsomt i Graad.

Obj.: Intet abn.

Spv.: Cell. 2/7, Gl. 0, Alb. 7, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Ligger bortgemt, taler ikke spontant, svarer trægt paa Tiltale. Maa mades de første Dg., spiser senere selv. Undert. klynkende, klagende, gentager, at Folk er saa underlige, hun kan ikke finde Rede i nogen Ting.

En Overgang plumret, personforvekslende. Tiltaler en Dag Rsl. som Hr. Nielsen, »man siger jo nok, at De er Rsl.; men det tror jeg ikke. De er Hr. N. fra Nytorv, det er Deres Kone, der gaar her, og det er min Dreng, der ligger og klager sig derovre«.

Senere mere klar, men meget grædende og ulykkelig. Kan ikke betale sin Skat, er bange for at have Syfilis.

Hjemtages i denne Tilst. af en Datter.

Socialhjælpers Journ. 21/9 1937. Besøger Pt. Hun vil meget gerne tale med Lægen.

Boer i en gl. Baggaardsejendom. Faar ikke Lejlighed til at se Værelserne, da Pt. kommer uden for paa Trappegangen og trækker Døren i efter sig.

Katamnese 25/10 1937. Pt. møder efter Tilsig.

Om sin tidl. sjælelige Habit. forkl. hun, at hun altid har haft et bevægeligt Sind, medfølende, medsvingende. Har aldrig kunnet lide Ensomhed, befinder sig bedst blandt andre. Altid holdt meget af Arb., har sat en Ære i at gøre sit Arb. godt, har nødig villet lastes. Ikke tidl. endogene Stemningssvingninger, ej heller reaktive, har klaret Livets Tilskikkelser.

I Aarene efter 2. Mands Død havde Pt. 3 Børn hjemme i Aldrene 7—12—18 Aar. Det kneb økonomisk; hun maatte arb. haardt. Op om Morgenen Kl. 4, var Formandinde paa Fabr., skulde derfor møde før de andre. Havde Overarb., kom hjem Kl. ca. 5, skulde derefter passe Hjem og Børn.

Det sidste ¾ Aar før Indl. led Pt. meget af Træthed, Hvp., Hedestign., Svedeture, Paræsth. Var deprim., grædende, »jeg vidste ikke, hvad jeg græd for«. Led af indre Uro, Rastløshed. Havde Besvimelsesanf., faldt, kunde høre alt, hvad Omgiv. sagde, men kunde ikke selv sige noget.

Som Formandinde paa Fabr. stod hun ikke i Fagforening. De andre Koner paa Fabr. var misundelige paa hende, chikanerede hende, dog ikke mere end saa ofte saadanne Steder, »havde jeg ikke været syg, havde jeg ikke taget mig af det«.

I det hele nu god Sygdomserkend. »Jeg laa og sagde saa meget Vrøvl — men det skulde ud«. Hun kan huske, der laa en Medpt. paa en anden Stue og raabte »Mor«; hun troede, det var hendes egen Søn. Det anførte om Hr. N. husker hun derimod ikke.

1 Md. efter Udskriv. genoptog Pt. sit Arb. paa Fabr. og kort Tid efter var hun paany i fuldt Sving som tidl.

1 Aar senere atter daarlig. Laa hjemme i 3 Mdr., var deprim., grædende, alt var svært at overkomme. Ikke denne Gang nogen Angst eller Følelse af Chikane paa Arbejdspladsen. Bronchitis forud for dette Tilf.

Derefter paany fuldst. rask, har passet sit Arb. som Formandinde. For 1 Aar siden atter en Depressionsperiode paa 3 Mdr. med Graad, Bekymrethed, »spekulerede alt for meget«. Samtidig Skinnebenssaar.

Derefter atter rask. Er stadig Formandinde, staar stadig op Kl. 4, sørger for Mad til en Søn (det eneste Barn, der boer hjemme), spadserer 1/2 T. til sit Arbejdssted, hvor hun er Kl. 5 1/2. Har nu været paa Fabr. i 34 Aar.

Gør ved Samtale et psykisk nat. Indtryk. Er venlig, fortæller gerne om sine Forhold. Ingen Stemningsanomali. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Ansigtstræk nærmest pykniske. Ikke særlig svær. Alt i alt en Blandingstype, dog flere pykniske end asthæniske Træk.

SCHIZOFRENE PSYKOSER

A. Typiske Schizofrenier.

II. Paranoid-katatone Former.

Sygehistorie Nr. 94.

F. 1878. Ug. Syerske.

K. H. VI 15/6—14/7 1927. J. Nr. 1159/27. Diagn.: Inferioritas intellekt.? Paraphrenia erotoman.? Climacterium.

F. og opdraget paa Landet. Kom til Kbh. 20 Aar gl.; har ernæret sig ved Syning. Menses ophørt for ca. 2 Aar siden. Aldrig Partus.

En Broder opl.: Pt. har altid været sær, haft særegne Meninger om alt. Broderen kan intet opl. om Psykosens Udvikl. (boer i Jylland).

Pt. indl. af Politiet. Af medfølg. Rapport fremgaar: Polit. tilkaldes til X—gade Nr. —, hvor Pt. er i Færd med at tiltvinge sig Adgang til en Lejlighed, idet hun har medbragt en Smedesvend til at dirke Døren op. Pt. forkl., at der i Lejligheden er interneret en Koncertsanger N. N., som har haft en Gaard i Roskilde, men som nu har været interneret i Lejligheden i 3 Mdr. uden at faa hverken vaadt ell. tørt. Pt. medbringer en Madpakke og en Fl. Saft til ham. N. N. har ved Gaardens Salg tjent 50000 Kr., som Polit. har taget fra ham.

Pt. forkl. paa Hospitalet, at hun i et Par Aar har hørt Stemmer, som siger, at hun skal gaa ud med Mad, hun ønsker, at hun kunde bringe endnu langt mere Mad ud. Hun er indigneret over Indl., »jeg har gjort min Tjeneste uselvisk — jeg havde Tilladelse til at komme med Smeden fra Profeten Buhl«. Har kendt N. N. i 2 Aar, dog ikke personligt, Stemmerne har sagt, at hun skulde sætte sig i Forbindelse med ham.

Pt. er klar, orient. Ingen Stemningsanomali, ingen Exaltation; hun er i Besiddelse af en rolig, tillidsfuld Sikkerhed med Hensyn til sin Mission. Taler i omhyggelige Sætninger med bibelske Vendinger. Overflyttes til

S. H. H. 14/7 1927—† 28/10 1933. Diagn.: Dement. paranoides, tub. pulm. Den første Tid udtaler Pt. sig villigt om sine Vrangforest. Er meget flittigt beskæftiget. Senere isolerer hun sig mere og mere, bliver faamælt, mistroisk, sidder bortvendt, smaasnakker med sig selv, ler tilsyneladende umotiveret. Forsøger man at udspørge hende om hendes Forestill., svarer hun i en arrig Tone: »Det er en Privatsag«.

Maj 1929 dør Moderen; i den Anledning skriver Pt. et Brev til sine Søskende, hvoraf fremgaar: »Jeg skriver kun lidt, men det er med dyb Sorg, jeg har modtaget Budskabet om vor kære Mors Bortgang. Jeg er glad ved Tanken om, at jeg har mine

Søskende, og jeg vil ofte tænke paa dem og ofte skrive til eder. Jeg beder eder vedblive at være sammen, til de jordiske Forhold bliver bedre, det vil ske i en nær Fremtid. Man er nu begyndt at sende Penge her til Egnen og ud over Landet ogsaa eders Sager har haft Bud med Hjælp og i Løbet af faa Dage kommer der Repr. hertil med Penge til Slagtere o. l. der vil udlevere Levnedsmidler gratis til Husene. Jeg haaber, I har modtaget mine Breve, i disse har jeg skrevet om den store Pengekonfiskering, der har fundet Sted hos en Mængde Jødefamilier, der har sammensparet flere tusinde Millioner Kr. Jeg beder eder give min Søster Brevet — og venter at I vedbliver at være sammen — indtil der kommer bedre Tider og disse er ganske nær nu. Endnu er alt stille, der gaar sjældent Tog til Korsør. I Øjeblikket er der ingen Blomster at faa, men de kommer senere«.

I det følgende Aar bliver Pt. daarligere, beherskes til Tider stærkt af Hall., sidder og hvisker uafladeligt med Stemmerne, gestikulerer stærkt. Faar Manerer, bevæger sig ved at dreje Fødderne uden at løfte dem fra Gulvet.

Fra Oktober 1930 permanent sengeliggende. Gør stærk Modstand, hvis man forsøger at tage hende op, gør i det hele Modstand mod alt. Er stærkt hall., tidvis højt skrigende. Ligger i aparte Stillinger med Hvdt. løftet fra Puden ell. Hvdt. hængende ud over Sengekanten.

Sommeren 1933 Sympt. paa Lungetub. Sløjer jævnt af indtil Mors 28/10 1933.

Sektion: Tub. pulm. utr., ulcera tub. intest. crassi et tenuis, arterioscl. incip.

III. Paranoide Former.

a) Bedrede.

Sygehistorie Nr. 95.

F. 1878. G. m. Maskinarb.

K. H. VI 23/12 1927—11/1 1928. J. Nr. 172/28. Diagn.: Paranoia sexualis, hypothyreoidism. l. g.?

Ingen kendt Disp.

F. i jysk Købstad, D. af Overportør. Efter Konfirm. Husass. Gift 29 Aar gl.

En Part. 26 Aar gl. — Indl. B. B. H. Afd. A 27/2—25/4 1915, Diagn.: Adenoma destruens uteri, Beh.: Amputat. uteri supravag. (Medd. fra Hosp.)

Pt. forkl., at hun altid har været nærtag., tilbøjelig til at tro, at Folk har talt om hende.

I de sidste Mdr. har hun været urolig for sin Mand, har været bange for, at han skulde være hende utro; mener at have fundet fremmede Kvindehaar i hans Benklæder, Damelommetørkl. i hans Tøj o. l. Hun mener, han har Forbind. med en Spiritistforening, for hun har Følelsen af, at hun bliver hypnotiseret; hun mener f. Eks., at hun forleden Nat under Hypnose blev »brugt«, der var ogsaa om Morgenen vaade Pletter paa Linnedet som efter Coitus. For et Par Dg. siden var hun hos Læge for at faa undersøgt sin Urin, som skal have været plumret; »den var negativ«, sagde Lægen, hvorefter Pt. mener, at hendes Mand har smittet hende med en »negativ Kønssygdom«. Hun har lidt en Del af Angstanf. med Sved og sammensnørende Fornem. ved Hjertet.

Hun angiver, at Tankerne om Mandens Utroskab paatvinger sig hende »som Tvangstanker«. Hun har iøvrigt altid syntes, han var hende »en sjælden tro Mand, god og sanddru«. Men i den sidste Tid er hun kommet paa disse skrækkelige Tanker, som gør, at hun bliver aldeles stum, saa snart hun ser Manden. Hun er meget ked af disse Tanker, men kan ikke altid frigøre sig for dem ell. indse »det ganske vanvittige« i dem.

I den sidste Tid en Del Haaraffald.

Obj.: Uds. ældre end sv. til Ald. Stærk Graahaarethed. Ingen myxødematøse Hudforandr. Iøvrigt intet abn.

Ogsaa paa Hosp. Følelse af at blive misbrugt sexuelt, føler Fornem. forneden og Afslappelse bagefter. I Alm. ikke hall., dog hører hun en enkelt Gang en Udtalelse om, at Manden er dum, at han vil gaa med hende. En Dag efter at have spist nogle Kiks synes hun, at hun bliver saa sær. Den første Aften paa Hosp. er hun deprim. og grædende, ellers er Stemningen ligevægtig. Klar, orient. Ingen Vrangforest. udover Mistanken mod Manden. Udskr. efter Mandens Ønske.

K. H. VI 13/1—28/1 1928. Straks efter Hjemkomsten voldsomme Sm. i Maven, som om Tarmene snørede sig sammen. Har haft Anf. af Angst og Sm. ved Hj. samt en Følelse af, at Halsen snører sig sammen, saa hun ikke kan faa Luft.

Ved Indl. rolig, klar, orient., men meget optaget af de omtalte Tilfælde.

Under Opholdet som tidl. Tillige Giftfrygt, drikker aldrig det Vand, Sygepl. kommer med, men hælder det ud og tager selv noget andet. Overfl. til

S. H. H. 28/1—13/6 1928. Diagn.: Paranoia. Føler sig stadig hypnotiseret af Manden. En Dag (6/2) bliver hun pludselig uden ydre Foranledn. urolig, kongestioneret med alle Tegn paa stærk psykisk Agitation, P. 140. Siger, at hun nu har faaet Syn for Sagen (at Manden er hende utro), idet hun i Dag har set Pletter paa Gulvet derhjemme, de kan ikke skyldes andet end Mandens Kønssygdom. Han har ogsaa smittet hende, idet hun i Dag har mærket Kløe i Skridtet. Klager over sammensnørende Fornem. i Bryst og Strube. Den flg. Nat angst, synes, Sengen ryster under hende, hører Mandens Stemme, der dog nærmest taler beroligende til hende.

Under Resten af Oph. er hun gennemgaaende ligevægtig; men en Gang imellem græder hun og siger, at der er »noget mystisk«.

7/3 modtager hun et Brev fra Manden, men paastaar, at det ikke er fra ham, det er ikke hans Skrift. Skønt hun senere taler med Manden derom, mener hun stadig, at han ikke har skrevet Brevet, kun Underskriften var ægte, bl. a. stod under Brevet: »Ingen Mand«.

Udskr. efter Mandens Ønske.

Socialhjælpers Journ. 19/1 1938. Besøger Pt. Hun vil slet ikke udtale sig om, hvorvidt hun vil tale med Lægen, før hun har talt med sin Mand. Hvis Manden ikke har noget imod det, skal det i hvert Fald finde Sted i Hj. i Mandens Nærværelse.

21/1. Besøger atter Pt., der nu har talt med Manden, der har givet Tilladelse til, at Lægen maa komme.

Pt. boer i en pæn Ejendom i en 2-Værelseslejligh. Der er pænt og ordentligt.

Katamnese 29/1 1938. Pt. besøges i Hj. Jalousiforestill. over for Manden bestaar stadig, men er dog mindre udtalte end tidl. Pt. har stadig de tidl. omtalte sammensnørende Fornem. i Halsen ledsaget af Angst; de kommer særlig, naar hun spiser. Hun mener, at det er Beboerne paa den anden Side Gaarden, der paavirker hende og slynger noget ned i Halsen paa hende, »det er som en Filmsfotograf, der staar og drejer«. Hun hører næsten altid en Stemme, der siger: »Din Søn, din Søn!«.

Nogen dyberegaaende psykiatrisk Undersøg. lykkes det ikke at gennemføre. Manden, der overværer Samtalen, tager hele Tiden Ordet fra Pt. og skildrer meget ordrigt sit Syn paa Pt.s Sygdom. Man har Indtryk af, at han tager sig meget af Pt., og at der trods Pt.s Sygdom er et godt Forhold mellem Ægtefællerne. Pt. passer selv Huset, besørger nu selv Indkøb, medens Manden gjorde dette de første Aar efter Udskr.

Pt. er rolig, stilfærdig, finder sig i, at Manden taler paa hendes Vegne. Naar Talen kommer paa hendes Hall. og Paavirkn., kommer hun dog i Affekt. Bortset herfra gør hun et psykisk velbevaret Indtryk.

Sygehistorie Nr. 96.

F. 1876. Frask. Væverske.

K. H. VI 26/3—18/4 1925. J. Nr. 566/25. Diagn.: Paranoid-depressiv Psykose (toxisk). Tub. pulm.

Ingen kendt Disp.

F. i Sverige. Til Danmark 17 Aar gl., har ernæret sig ved husligt Arb. og som Væverske. Gift 1900, skilt 5—6 Aar senere.

1903 og 04 Lungehindebet., indl. Fred. Hosp., overfl. til Ø. H. 1920 opereret for Forsnævring af Mavemund paa Sct. Elisab. Hosp.

Menses ophørt for 2 Aar siden. En Partus for 20 Aar siden, Barnet døde 1½ Aar gl. af Cholerine.

Pt. overfl. fra Ø. H., hvor indl. siden 25/2 25 under Diagn.: Tub. pulm. sin. inveterat. stad. II, Retractio pulm. sin., Bronchiectasis lobi inf. sin. Hun har paa Ø. H. været hall. og fremsat paranoide Forestill.

Ved Overfl. er hun rolig, klar, orient. Erklærer, at Underl. er fyldt med Luft, som hun ikke kan holde tilbage; alle paa Stuen har talt om hende og er kommet med Hentydninger til hende.

Under Oph. hall., Stemmerne taler om, at hun har Syfilis, stempler hende som et daarligt Menneske, det er to Koner, der boer ved Siden af hende, der vil hende ondt. Er bange for, at der er Gift i Maden, tør næsten ikke spise den. En Nat urolig, talende, vred paa Sygepl., fordi hun tror, at hun har stoppet en Mand, der er kommet for at hente hende tilbage til Ø. H. Ellers gennemgaaende rolig. Ingen Forstemning. Overfl. til

S. H. H. 18/4 1925—9/8 1928. Diagn.: Dement. paranoides, tub. pulm.

I de første Mdr. gør Pt. et ret nat. Indtryk, er flink og venlig, hjælper til paa Afd. Gaar man hende nærmere paa Klingen, nægter hun dog ikke Hall.; hører en Mandsstemme uden for Vinduet, Indholdet er ret indifferent, »den stakkels Kone« o. l.

I Slutningen af 1925 bliver Pt. mere generet af Stemmerne. Personalet haaner hende, gør Nar af hende, udskælder hende for »Hore«, »Syfilist« o. a. Naar hun er særlig generet af Stemmerne, gaar hun hen i en Krog og græder ell. gemmer sig paa W. C.

I 1926 begynder hun at føle sig legemligt paavirket af saavel Personale som Medptt.; er tidvis udskæld., sengeliggende.

I 1927 endnu daarligere, man paafører hende Tanker, alle Funktionærerne paavirker hende ustandselig, særlig hendes Kønsorganer. I Perioder udskæld., støjende, explosiv, aggressiv. I Slutn. af 1927 forbigaaende mere stilfærdig, er oppe, beskæftiget med Syning.

I Beg. af 1928 atter daarlig, domineret af Hall., aggressiv, raa og sjofel.

7/7 1928 er Pt. ude at spadsere med nogle Besøgende og vender ikke tilbage, hvorefter hun udskr.

20/9 1928 indfinder Pt. sig paa Hospitalet for at anmode om at »afbryde Forbindelsen«, idet hun stadig er Genstand for Paavirkn.

8/12 1928 henvender Pt. sig til Overlægen paa Raadhuset for at frabede sig de Paavirkn., hun stadig udsættes for fra Hosp.s Side. Hun gaar dgl. til Beh. paa Kalvebod Bastion for sin Lungelidelse, og hun mærker derude, hvordan vi her fra Hosp. driver Luften ud af Tarmen paa hende. Desuden sætter vi Sm. paa hendes Hjerte, som »vaagner« hende om Natten, vi »læser« med hende og vil have hende til at svare. Endelig sætter vi Straaler i Skridtet paa hende, hvad hun finder højst upassende.

Socialhjælpers Journ. 20/10 1937. Besøger Pt. Hun benægter først haardnakket at have ligget paa K. H., bliver ved at henvise til »en anden Fru L —, der boer neden-

under«. Først efter en rum Tid kommer hun til at røbe, at hun har været paa S. H. H. Hun er meget venlig, men siger med et noget fjoget Smil, at hun ikke vil komme ind og tale med Lægen, for det interesserer hende slet ikke. Hun gaar til dgl. Kur paa Kalvebod Bastion og har gjort det siden Hjemkomsten fra S. H. H. Hun beboer en lille Kvistlejlighed i et gl. Hus; der er nogenlunde rent, men noget uordentligt.

23/11 1937. Besøg paa Kalvebod Bastion. Taler med Oversygepl. Pt. opholder sig paa Bastionen hele Dg. I Reglen gaar det gsk. godt med hende. Hun er ikke egentlig ufredelig, men hun har altid Kik paa en ell. anden, enten Medpt. ell. Funktionær, som hun saa enten ikke taler med ell. ogsaa bruger Ukvemsord overfor, skælder dem ud for Ting, de aldrig har sagt ell. gjort. Ofte gaar hun og smiler og ler hen for sig og snakker med sig selv; møder hun saa en af de andre, kan hun svare dem paa Ting, de aldrig har spurgt om. Oversygepl. kender kun lidt til Pt.s Privatliv. Hun mener, det er Pt.s fraskilte Mand, hun atter er flyttet sammen med.

Katamnese 25/10 1937. Man besøger Pt. i Hj. Ved Udspørgen om psykiske Symptomer er Pt. yderst forbeholden, nægter f. Eks. ganske de Beskyldninger, hun efter Udskr. har rettet mod Hosp. Hun indrømmer dog, at Folk paa Volden snakker om, at hun har været paa S. H. H., undertiden bruger de ogsaa sjofle Udtryk over for hende; hun holder sig derfor mest for sig selv. Iøvrigt benægter hun Forfølgelse, Chikane, legeml. Sensat., Tankepaavirkn. o. s. v.; hun er dog næppe helt tilforladelig. Hun er samlet, klar, orient. Ingen Stemningsanomali.

Samtalen afbrydes ved, at en ældre Mandsperson indfinder sig. Pt. gaar ham glædestraalende i Møde, klapper ham og siger: »God Aften, Fatter!« Han sætter sig til Bordet, som Pt. i Forvejen har dækket til ham. Han erklærer, at Pt. de sidste Aar har haft det godt.

Somatisk. Lille, ret trivelig Kone. Vel nærmest Pykniker, dog ingen typologisk sikre Træk.

Sygehistorie Nr. 97.

F. 1876. Frask. Husbestyrerinde.

K. H. VI 14/7—10/8 1925. Diagn.: Neurasthenia, Climacterium, Hallucinationes.

En Farbroder sindssyg som ældre, blev i Hj. paa Landet.

F. i Provinsby, D. af Hotelejer. Har gaaet i privat Pigeskole, siden taget Handelseksamen. Gift 25 Aar gl. med Skuespiller, skilt 8 Aar senere. Efter Giftermaalet selv Skuespillerinde, fortsatte hermed efter Skilsmissen (har rejst i Provinsen). Den sidste Tid før Indl. haft Pladser som Husbestyrerinde.

Menses ophørt for ca. 3/4 Aar siden. En Del Hedestign., Svedeture og diff. Sm. Aldrig Graviditet.

Nuv. Lid. beg. for ca. 1 1/2 Aar siden med »Nervøsitet« og har siden taget jævnt til. Hukom. er blevet daarlig, hun har kun kunnet udføre sit Arbejde med yderste Anspændelse, alt har syntes hende uoverkommeligt, hun har ikke kunnet finde Vej i Gaderne. Humøret har i R. været ret godt; men af og til er hun blevet nedtrykt og har haft Fornem. af, at »alt lukkede sig« omkring hende. Søvnen daarlig, vaagner ofte med Fornem. af, at nogen kalder paa hende.

Gør et nervøst Indtryk, klager over Hvp., Svh. og ubestemte Sm. overalt i Kroppen.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. væsentlig neurasteniske Klager. Uf. ved Udskr. til Rekreationshjem.

K. H. VI 7/12 1925—2/2 1926. J. Nr. 246/26.

De samme Klager som sidst. Angiver endvidere at høre Stemmer og at se Syner og Skikkelser. Stemmerne gentager hendes egne Tanker, de læser med ell. læser højt,

naar hun læser. Undert. siger de grimme Ord, Uartigheder, Sjofelheder, som hun slet ikke er vant til. Det hun ser, kan være Billeder, Landskaber, Skikkelser, undertiden uhyggelige, døde Mennesker ell. forvrængede Ansigter. Der er nogen Rumlen i Hvdt.; Banken ved Hjertet, undert. genit. Sensat. Pt. er rolig, behersket, klar, orient., ikke deprim.

Under Oph. efterhaanden mere optaget af Hall. og lidt stærkere reagerende over for dem. Kan se forsk. Ting, smaa Mænd, der kommer frem under Sengen, henne paa Gulvet bliver de til Høns og spadserer hen mod Døren. Hun hører mange Stemmer, undertiden truende; ofte hører hun: »Vi har lovet, vi skal dræbe Fru C— eller Olfert Ricard«. Mener, at Fænomenerne er et Udtryk for, at hun er i Forb. med den anden Verden. Overfl. til

S. H. H. 2/2 1926.

Fortæller, at der er foregaaet »saa meget mærkeligt« de sidste Aar; tror paa Sjælevandring og Telepati. En Aften saa hun i Lampekuplen »Dødsskrift«, som skrev »Karen« (Datter i Huset, hvor hun var); det var omgivet af en Krans. Paa Gaden er Folk »blevet henvist til hende«, d. v. s. de ser paa en bestemt Maade paa hende, idet de gaar forbi hende. Hun er Genstand for mystiske Kræfters Spil, onde og gode Magter kæmper igennem hende; hun har mærket det ved en »spændende« Fornem. i Kroppen, som har været særlig udtalt, naar hun har været i Kirke ell. til Foredrag.

Paa Hosp. er Pt. stærkt generet af Hall., legeml. Sensat. og Tankepaavirkn. Naar hun taler, har hun en Følelse af, at Forb. ml. Tanke og Tunge bliver skaaret over. Hun føler sig som »Dobbeltgænger«, hendes Tanker »slaar igen«, d. v. s. de kommer tilbage til hende udefra. Til Tider skælder hun ud, foretager sære Fagter, taler om »svinske« Forhold, der kommer Mænd paa Afd. om Natten. Erkl., at hun har »demaskeret« de øvrige Ptt. som »Halvmænd«, der generer hende ved deres raa Udbrud og »sexuelle Bedrifter«.

Efterh. bliver Pt. mere urolig og vredagtig, maa efter ½ Aars Forløb flyttes til en urolig Afd.; skælder ud over, at hun »bliver slaaet og dunket par distance«. Undertiden giver hun Omgiv. forkerte Navne, tiltaler Sygepl. som Politikommissær, Lægen er en Dag en Politibetjent, der er brudt ud fra Vridsløse, hvor han har siddet fængslet p. Gr. a. Syfilis. Ofte gaar hun op og ned ad Gangen med højst mærkelige Gebærder, skælder ud paa Hall., Luderkarle o. s. v. Mærker, at der bliver taget paa hende, det glider ned igennem hende, hun bliver taget i Underlivet. Af og til gaar hun af sig selv i Seng en Dag igennem.

Den beskrevne Tilstand varer nogle Aar. Fra 1929 begynder Tilst. derefter at bedres, Pt. falder lidt efter lidt til Ro, flyttes til rolig Afd., faar Beskæftigelse i Vaskeriet, hvor hun gør god Gavn.

Katamnese 27/2 1937. Man undersøger Pt. paa Hosp.

Sygepl. opl.: Pt. tager sit Arb. i Vaskeriet meget samvittighedsfuldt og højtideligt, kalder sig Vaskeriassistent. Forholder sig roligt, taler aldrig om Forfølgelse eller Chikane. Er venligt nedladende over for Medptt., men giver sig ikke meget af med dem. Er utvivlsomt stadig hall., taler ofte hen for sig, men nægter altid Stemmer paa Forespørgsel.

Pt. er ved Undersøg. klar, orient., svarer naturligt, samlet, adæquat. Giver gode Oplysn. om sit tidl. Liv. Har rejst en Del Aar i Provinsen som Skuespillerinde, har haft ret store Roller, f. Eks. Fru Alving i »Gengangere«. Blev skilt fra Manden, fordi han var hende utro med yngre Skuespillerinder.

Som Aarsag til Indl. i sin Tid paa K. H. angiver hun Nervøsitet. Hun er forbeholden, agtpaagivende, afvisende, afparerende over for nærmere Udspørgen om psykiske Symptomer; anstiller sig indigneret forundret, da man berører Journalens Oplysn. Indrømmer dog, at hun under Beg. af Opholdet undert. saa »Lysskrift«, Aarstal, Ild, der slog op, naar nogen døde. Hun kommer under Samtalen til at røbe Per-

sonforveksling. Mener at have set sin yngre Søster paa Hosp., har spurgt vedk. om hendes Navn, det er Søsterens; har iøvrigt ikke talt med hende. Har paa Vaskeriet hørt, at der boer en Del Mennesker ved Navn C— i Roskilde og paa de omliggende Gaarde; det er muligvis hendes Fam.

Hun er uden Sygdomserkendelse, mener at være fuldst. rask. Lidt selvfølende. Mener, at hun endnu vilde have gode Chancer som Skuespillerinde, hvis hun blev udskr. Ingen Stemningsanomali.

Somatisk. Sværlemmet, kraftigt bygget. Ansigt bredt, femkantet. Thorax rummeligt, epigastr. Vinkel stump. Stort panniculus adipos. abdom. Extr. kraftige, svære, Hænder brede.

V. 91 kg, H. 166 cm, Brystbr. 28 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,6.

b) Remitterende Forløb.

Sygehistorie Nr. 98.

F. 1878. G. m. Musiker.

K. H. VI 4/12—20/12 1926. J. Nr. 1908/26. Diagn.: Obs. f. dement. paranoides.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbh., D. af Grosserer. I Hj. til Ægteskab 25 Aar gl.

For 2 Aar siden opereret for Galdesten paa Sct. Elisab. Hosp.

Menopause for 1 Aar siden. 2 nat. Fødsler.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Fortæller, at hun det sidste Aar er blevet forfulgt, bl. a. af en Husbeboer ovenover, der har bombarderet hende med Snavs og Kugler, der er kommet ind gennem Sprækker og Nøglehuller. Der er puttet smaa spidse Metalgenstande ind paa hendes Gulv, dem har Sønnen faaet i Halsen, saa han har kastet Blod op. Alle Mennesker vil gøre hende Fortræd, taler ondt om hende. Hun har set Syner, f. Eks. sin Søn synke i Vandet. Hun er noget begrædelig, lidt fatuidt præget.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. en Del hypochondre Forestill. om daarlig Mave, hun synes at anstrenge sig for at gylpe op efter Maaltiderne, spiser kun lidt, roder med Maden. Den første Tid Syner, en Nat er Stuen fuld af Forfølgere. Siden ophører Synerne. Hun nægter Stemmer. Taler ved Udskr. ikke mere om Forfølgelse, »det er saa længe siden«; er næppe tilforladelig. Udskr. efter Mandens Ønske.

K. H. VI 9/3—30/3 1929. J. Nr. 536/29.

Indl. ved Polit.s Hjælp som farlig f. s. s. og sine Omgiv. Manden opl.: Tilst. siden sidste Udskr. nogenl., indtil Pt. for ca. 3 Mdr. siden beg. at tale om sine Vrangideer, Forfølgelse, Bagtalelse, Hypnose, Maskinpaavirkn. etc. I de sidste Dg. er Sympt. taget stærkt til, Pt. har gentagne Gg. truet med at tage Livet af sig.

Pt. er meget modstræbende ved Indl., men falder hurtigt til Ro og er ved Undersøg. stilfærdig, fortæller aabent om sine Forhold, er klar, orient. Hun angiver, at hun hypnotiseres af Husbeboerne, hun mærker det som Hede i Ansigtet. Hun har faaet ligesom et Slag paa Øret, der er gaaet noget igennem, saaledes at alt, hvad hun tænker, gaar ud gennem Næsen. Hun hører truende Stemmer fra Ledningerne, de beskylder hende for Tyveknægt, for at have Syfilis, for at gaa paa Gaden om Natten. Indrømmer Tankebortdragning, »det er Ledningerne, der pludselig tager Tankerne fra mig«. Hendes Kønsdele bliver paavirket, det er ligesom om noget bliver jaget op i hende, som om Kroppen skal sprænges. Hun betror hviskende Lægen, at hun er blevet voldtaget flere Gg. Det er Bilerne, der har sat sig i Forb. med Ledningerne. Mand og Søn bliver paavirket paa lign. Maade, der bliver ogsaa sagt stygge Ord til dem, »Kønsdeleord«.

Obj.: Intet abn.

Aftenen efter Indl. ængstelig, løber paa Gulvet, »nu er det der igen«. Taler om, at hun skal have »Kombination«, ved ikke, hvad det er; men det er sikkert noget slemt. Ængstelig og modstræbende over for Medicinen, mener, det er Gift. Udskr. til

S. H. H. 30/3—5/5 1929. Diagn.: Dement. paranoides.

Her forholder Pt. sig rolig, er venlig, omgængelig, sover godt. Hun benægter nu gsk. Hall. og Paavirkn., men dissimulerer antagelig. Udskr. efter Ønske.

K. H. VI 26/10—9/11 1929. J. Nr. 1889/29.

Indl. ved Polit.s Hjælp som farlig f. s. s. og sine Omgiv. Ved Indl. stærkt oprevet, snakker ustandselig om »Radioaanderne«, som staar ved hendes Seng. »Jeg er det sædeligste Menneske, men Radioaanderne gør alle Mennesker usædelige«. »Jeg siger til Prof. Wimmer, jeg lægger Sag an, jeg myrder dem. Jeg river Hovedet af alle de Mennesker, nu skal det være Alvor«. Er meget voldsom i sine Bevægelser, slaar efter Lægen.

Under Oph. er Pt. fremdeles meget urolig, vredagtig, udskældende, aggressiv. Bruger obscøne Ord og Udtryk; men pludselig kan hun slaa over, blive venlig, det er ikke hende selv, der bruger alle de grove Ord, det er en Radiomaskine inden i hende. »Fru N. er sød og venlig og vil tage alt det Skidt, De giver hende, men den anden vil ikke have det«. Siger, at det ikke er hende selv, der ligger i Sengen, men en anden Person. Hun ser Sygepl.s Ansigt fordrejet: »Nu bliver Deres Ansigt gsk. fladt, Munden bred«. Mærker Lysstraaler fra Sygepl.s Forklæde. Undertiden ligger hun hele Dg. bortgemt under Tæpperne. Overfl. til

S. H. H. 9/11 1929—† 8/1 1934. Diagn.: Dement. paranoides, absc. ad anum, decubitus.

Hall. og Paavirkn. fortsætter her, hun bliver »films- og radiogeneret«, hun bliver skrællet med Elektricitet paa Næsen, saaledes som man skræller et Æg, hun er Genstand for mange sexuelle Efterstræbelser. Hun er hall. paa Syn og Hørelse, ser »Radiolysglimt«, hører »Radiovidner« alle Vegne. Hun er stærkt urolig, udskældende, obscøn, aggressiv, føler sig stadig som et Dobbeltvæsen, hendes Mund bruges af »Overføringsmekanismer«, hun forfølges af »Radioter«, der tvinger hende til at gøre og sige alt muligt, som hun egentlig ikke har til Hensigt. Naar hun har skældt forfærdeligt ud, hævder hun bagefter, at det ikke er hende, der har gjort det, men andre, der taler igennem hende. Hun kan være venlig og elskværdig og saa gsk. pludselig og overraskende slaa om i Vrede og slaa løs paa dem, hun taler med.

I Sommeren 1933 kommer der betydelig mere Ro over Pt. Hun er nu stille, deprim., grædende, bedrøvet over alle de Ting, hun har sagt. Det kniber med at faa Mad i hende, hun er af og til urenlig.

I Slutn. af Okt. 33 kommer der Tp.forh. Pt. faar Opkastn. og stærke Diarrhoe'er, senere Obstip. Muskulat. bliver Sædet for universelle myocloniforme Trækninger, Bevægelserne ataktiske. Ved Undersøg. findes + Bab. dupl., Pigmentat. af Kroerne paa bg. Hænder samt Pyuri.

Tilst. gaar ret hurtigt ned ad Bakke, Pt. magrer af, der kommer Decubitus samt en absc. ad anum. Døden indtræder 8/1 1934.

Sygehistorie Nr. 99.

F. 1876. G. m. Overportør.

K. H. VI 23/2—17/3 1922. J. Nr. 151/22. Diagn.: Nervosismus climacterialis, psykogen depressiv Accentuation.

F. i Malmø, D. af Jernbanearb. Som ung Syerske. Til Danmark 22 Aar gl., gift 26 Aar gl.

Menses tidl. rglm., de sidste 2 Aar længere Perioder imellem. 1 Fødsel.

Siden Klimakt.s Indtræden har Pt. lidt af Hvp., Svh., Nervøsitet, indre Uro, Søvnløshed. Tilst. er forværret efter Moderens Død for 1 Md. siden, Pt. faar Anf. af Banken i Mellemgulvet, bliver angst, det kribler i Hænder og Fødder, hun kommer til at ryste over hele Kroppen. Disse Anf. kommer især, naar hun er sammen med andre Mennesker.

Pt. græder, er bedrøvet, »angst for at miste Forstanden«. Er rolig, klar, orient.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. deprim., grædende, selvoptaget, taler en Del om sin Sygdom, af og til Angst. Ingen psykotiske Sympt. Udskr. efter eget Ønske mod Hosp.s Raad; en Kende bedre ved Udskr.

K. H. VI 21/5—20/6 1925. J. Nr. 872/25. Diagn.: Depr. ment. hypochondriaca? Dement. paranoides?

Manden opl.: Siden sidste Udskr. har Pt. gaaet til Beh. hos Nervelæge; har befundet sig nogenlunde til Febr. i Aar. Hun begyndte da — efter hendes egen Formening i Tilslutn. til en elektrisk Beh. hos Nervelægen — at faa ejendommelige Vrangforestill.; hun synes, hun ikke har noget Hjerte, Blodet løber den forkerte Vej, hun føler det, som om hendes Øjne ikke tilhører hende, det ene er ondt, det andet godt etc. Har ikke været særlig deprim., men noget uligevægtig. I Aften havde Familien nogle Gæster; da de skulde til at gaa, begyndte Pt. pludselig at klæde sig af, vilde absolut ned paa Gaden. Indl. derefter.

Menses ikke til Stede det sidste ½ Aar.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hun fortæller ivrigt om Nervelægens mystiske App., som kunde drive alle hendes Ideer ud, men som i Stedet gjorde hende meget daarligere. Det »krydsede« hendes Nerver, hvad før var v. blev nu h., det »isnede Hovedet«, fik Maven til at synke langt ned etc. Er ikke deprim.

Obj.: Overordentlig mager; ellers intet abn.

Under Oph. stedse rolig. Taler om, at hun mangler sin »Menneskefølelse«, hun har ikke den »Hjertefølelse«, man skal have. Øjnene bliver flyttet, undert. har hun 4 Øjne; der skæres firkantede Stykker ud af hendes Bryst etc., etc. Er ivrigt optaget af sine Forestill. Intet fremtrædende Stemningspræg, taler smilende om sine Lidelser; undertiden er hun dog noget bekymret med Tilløb til Graad. Overfl. til

S. H. H. 20/6 1925—7/4 1926. Diagn.: Dement. paranoides (?).

Fortæller uhyre gerne om sin Sygdom, sidder inde med fantastiske, hypochondre Ideer, undert. synes hun, hun har været død og er blevet levende igen; er gsk. overbevist om, at der er blevet lavet om paa hende, det er, som om hun er blevet delt i 2 Halvdele. Hendes Fremstilling ret uklar.

I Løbet af 1926 træder Vrangforest. tilbage, hun taler mindre om dem. Hall. bemærkes ikke. I Beg. af Oph. er hun noget raadvild, senere bliver hun ligevægtig, flink, dygtig til Haandarb.

Pt. undviger fra Haven, tager ind til Fam. i Kbh.; da Fam. gerne vil prøve hende hjemme, udskr. hun.

K. H. VI 17/3—22/4 1927. J. Nr. 665/27.

Pt. opl.: Den første Tid efter Udskr. fra S. H. H. befandt hun sig rigtig godt. Derefter beg. hun atter at føle sig daarlig, har følt Brænden i Øjnene, brændende og stikkende Fornem. i Epigastr. og i bg. Sider, Knækken i Armene, naar hun har spist, Træthed, manglende Energi.

Tilst. uf. under Oph. Ingen sikre Hall. Hun er noget tvivlraadig, spørgende, bekymret, ingen egentlig Depression. Naar Sygepl. beskæftiger sig med Medptt., mærker hun en underlig Fornemmelse indvendig. Udskr. til Hj. efter Ønske mod Hosp.s Raad.

K. H. VI 6/8—1/9 1927. J. Nr. 1461/27.

Har hjemme været en Del deprim., har talt om Suicid.

Under Oph. depressiv, bekymret, noget klynkende og ynkelig. Lidt hypochondre Ideer, men ikke denne Gang udprægede Vrangforestill. Udskr. til

S. H. H. 1/9 1927—18/3 1928. (Prøveudskr. 18/12 1927). Diagn.: Depr. mentis.

Slap, selvoptaget, fuld af Fornemmelser, særlig Følelsen af at være »hul indvendig«.

S. H. H. (direkte Indl.) 30/4 1928.

Den første Tid efter Udskr. Velbef. Derefter atter deprim., ængstelig.

Paa Hosp. træg, langsom, forknyt, af og til explosiv, river de andre Ptt. i Haaret.

I 1930 bedres Tilst., og Pt. er hjemme paa Prøve 12/8—4/10 30; genindl., da hun ikke kan klare sig ude.

Fra 1931 bliver hun tydelig hall., siger f. Eks.: »Gaa væk Sørensen, jeg har ikke noget med dig at gøre«. I de flg. Aar stadig mere behersket af Hall., er raabende, udskæld., gestikulerende, vredagtig, truende, aggressiv. Føler sig paavirket af Medptt. med »løjerlige Maskiner«, der bliver »krydset Linier«, Hosp.s Læger efterstræber hende sexuelt.

Katamnese 19/2 1937. Man taler med Pt. paa S. H. H. Hun opholder sig paa en Afd. for kron., ret daarlige Ptt. Hun er klar, orient. Giver gsk. gode Oplysn. om tidl. Liv. Det lykkes ikke at faa hende til at røbe Vrangforestill. ell. Hall., hun nægter Paavirkn. Foreholdt sine tidl. Vrangforest. — f. Eks. Udtalelsen om, at hun havde 4 Øjne — slaar hun dem hen: »Det er jo noget Vrøvl, man har jo ikke mere end 2 Øjne«. Nægter ligeledes at blive forfulgt af Lægerne: »Der er saamænd ingen af Lægerne, der gør mig, Fru H— P—, noget«.

Hun er noget stereotyp i sin Udtryksmaade, gentager ofte den sagte Sætning. Taler noget jappet, Stemmen lidt pibende, gentager, hver Gang hun siger noget, sit eget Navn. Eks. (Syner?) »Det gør jeg, Fru H— P—, saamænd ikke«. Hendes Smil og Holdning er noget aparte og stereotypt, hun bevæger sig med meget smaa Skridt, holder Hænderne foldede foran Brystet. Intet Stemningspræg; virker noget tom.

Sygepl. opl.: Pt. er renlig, spiser selv, gør selv Toilette. Hun er stærkt hall., skælder jævnlig højlydt ud paa Stemmerne i grove og obscøne Vendinger. Hun er gennemgaaende fredsommelig, men kan lange ud efter Omgiv. Hun er flittig med Strikning, vandrer Dagen lang rundt paa Afd. med sit Strikketøj. Strikker altid det samme, nemlig Vaskeklude. Hun strikker pænt, men er ret selvraadig; beder Sygepl. hende slaa et bestemt Antal Masker op, kan hun godt slaa et helt andet Antal op og er da ikke til at rokke. Kan ikke beskæftiges paa anden Maade.

Somatisk. Ansigt ret bredt, dog noget aflangt, Underkæben ret bred og veludviklet. Thorax smalt, magert, mammae smaa, atrofiske. Epigastr. Vinkel spids. Næsten intet Fedtpolster paa abd. Extr. ret lange, spinkle, Hænder dog noget brede. Vægt 55 kg, Højde 167 cm, Brystbr. 27 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: ÷ 0,25.

4/2 1938. Sønnen besøges i Hj. Han opl.: Et Par Søstre til Pt. noget pylrede og hypochondre; ingen kendte Tilf. af Sindssygdom.

Pt. har altid været stille, tilbageholdende, mere end alm. Sønnen eneste Barn; Forældrene gik en Del i Teatret, men kom kun meget lidt sammen med andre Mennesker. Pt. skal have været ligevægtig, ikke opfarende, ikke særlig stemningssvingende. Ikke mistroisk. (Sønnen 17 Aar, da Pt. blev syg; kan ikke give mere indgaaende Oplysn.).

Sygehistorie Nr. 100.

F. 1880. G. m. Inkassator.

K. H. VI 15/12 1921—6/1 1922. Journ. Nr. 158/1 22. (Ingen Diagn. anført).

Fader stærk Potator. En Morbroder død ved Suicid. En Broder har 2 Gg. været indl. paa Sindssygehosp., Nykøbing Sj., under Diagn. Dement. paranoides (Medd. fra

Hosp.). En anden Broder har de sidste 6 Aar ligget paa Oringe Hosp., Diagn.: Dementia præcox. En 3. Broder har i mange Aar ligget paa Roskilde Amtssygehus's Sindssygeafd. 5 Søskende raske.

Pt. er født og opdraget paa Landet, D. af Brøndgraver. Tjente til sit 25. Aar, da hun blev gift; har siden boet i Kbh.

Menses ophørt for 2 Aar siden. En Del Hedestign. og Svimmelh. Har født 2 Gange, det ene Barn døde under Fødslen.

Manden opl.: Det sidste Aar har Pt. talt om, at der er nogen efter hende, siger, at Manden har taget hende ind i en Forening, en »kristelig«, har villet gaa paa Raadhuset for at faa det ordnet. Har været ængstelig, har bedt Manden laase Døre og Vinduer. Ingen udtalt Depression, har passet Hj.

Pt. begynder ved Udspørgningen at snakke om, at hun er kommet ind i et »Utuskehus«, hun taler sig hurtigt op i Affekt, der ender med Graadexplosion, under hvilken hun dels forsvarer sig: »Jeg har aldrig været noget Utuske«, dels anklager Faderen og andre for den Behandling, de har ladet hende vederfares. Det hele er ret meningsløst, ret monoformt.

Obj.: Intet abn.

Spv.: Cell. 1/3, Gl. 0, Alb. 15, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Pt. er under Oph. meget stille, nærmest lidt forpint, ingen senere Explosioner. Ingen Tegn til dybere Stemningsforskydning. Taler stadig om »Utuskehuset« og om, at hun i 20 Aar har været ansat ved Raadhuset, men tilføjer i næste Sekund, at hun aldrig har været deroppe. Udskrives til Hj.

K. H. VI 24/6—18/7 1922. Journ. Nr. 138/7 22. Diagn.: Dementia paranoides.

Pt. har befundet sig nogenlunde vel den første Tid efter Udskr. I den senere Tid har hun mærket, at nogen om Natten er kommet ind i Lejligheden og har bedøvet hende og Manden. De har saa slæbt hende bort fra Lejligheden; men hun er altid bragt tilbage igen, inden hun er vaagnet. Hun mener ikke, hun er blevet »misbrugt« under Bedøvelsen, men spørger dog, om det ikke er et »Utugtsaar« i Aar.

Ogsaa paa Hosp. mener hun, at hun om Natten bliver »stærkt bedøvet«, »saadan skulde en gift Kone ikke have det«. Hører udskældende Stemmer, der stammer fra de Folk, der forfølger hende. Hun er stille, behersket, orienteret, ingen Depression. Overfl. til

S. H. H. 18/7—17/10 1922. Diagn.: Dementia paranoides. Vrangforest. og Hall. svinder her hurtigt. Hun gør et pjokket, smaatbegavet Indtryk, uhyre skikkelig og hjælpsom. Ved Udskr. intet tydelig patologisk.[1])

K. H. VI 7/7—28/7 1923. J. Nr. 1317/23. Diagn.: Dement. paranoides?

Pt. fremfører de samme Klager som tidl. om Bedøvelse om Natten. Erklærer iøvrigt, at hun har været i godt Humør, i Stand til at passe sit Arb.

Under Oph. rolig, orient., taler ikke meget om sine Forestill., men siger dog, at Forfølgerne har indlagt et »System« i hendes Mave, det »skubber op«, saa hun ikke kan synke. Overfl. til

---

[1]) Om dette Oph. skriver Afdelingslæge Berthelsen til Prof. Wimmer: »Pt. frembød ikke sikre Tegn paa nogen paranoid Procespsykose, hendes Fortælling om de natlige Mishandlinger var yderst vag — hun talte om dem ganske uden Affekt, nærmest paa en konfabulatorisk Maade, forsøgte ikke en Gang at hævde deres Realitet, formodede tværtimod selv, at de var Udslag af Sygdom. Selve Hall. kunde hun heller ikke gøre Rede for, da det var i en søvnagtig Tilstand, hun havde haft dem, erklærede hun. — Hun gjorde et meget uintelligent Indtryk, var pjokket skikkelig. Jeg tror nærmest, det har drejet sig om forbigaaende psykotiske Forstyrrelser hos et imbecilt Menneske.«

S. H. H. 28/7 1923. De første Mdr. er Pt. rolig, stilfærdig, røber ingen Vrangforestill., arbejder flittigt i Køkkenet.

Derefter begynder hun at hyle op om Natten, taler om sexuelle Mishandlinger, der er Indlæg i hende, »alt det, der er slængt over os«.

I de følgende Aar bliver Pt.s Vrangforestill. stedse mere barokke og inkohærente. Taler om, at da hun var 4 Aar, var hendes Øjne taget ud og var »under Lærdommen«. Hun har Tuberkler i Hovedet, hendes Ansigt bløder, naar Overlægen »ordner« hendes Hoved. Sygepl. har Besøg af en Herre, der træder hende paa Nakken, saa Blodet løber ned ad hende. Hun tjener iøvrigt Penge »paa Hav og Land«, hun skaffer Hosp. Smør og Æg. Sygeplejerskerne skal piskes og fjernes. Politilægen skal nok hjælpe, han kommer om Søndagen, »saa kan de andre gaa ned til ingenting — jeg har mit Teater i Kbh. og Havet ogsaa, saa jeg fordrer ingen Løn«. »Jeg staar ikke under Lægerne, naar jeg har Forspillet paa Teatret, og jeg er paa Havet jo og skaffer Varer«; saaledes udgyder hun sig jævnligt.

Hun har talrige Paavirkn., bliver »trukket igennem«, »skaaret i Maven om Natten, stukket i Nakken«; et Par Drabsmænd vil søge at aflive hende, men de kan ikke alene, de maa have Kongens Livlæge til Hjælp. Det er kun lykkedes dem »at udhule Halsen«.

De første Aar arb. hun flittigt. Senere bliver hun vredagtig, aggressiv paa brutal Maade. Fra 1927 næsten permanent sengeliggende, hver Gang hun forsøges oppe, bliver hun urolig og voldsom.

Katamnese 27/2 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Hun er orient. i Sted, kender Maaned og Ugedag, anslaar Aarstallet til 193—, mener, hun har været paa Hosp. siden 1919.

Hendes Oplysninger om tidl. Liv er i høj Grad fabulatorisk prægede. Hendes Forældre var kun hendes Plejeforældre, hun mener, hun stammer fra Udlandet. Plejeforældrene boer nu paa »Epidemiplejen« i Kbh. Hendes Mand, der var Lærer, forlod hende straks Dagen efter Brylluppet. Hun har siden faaet 5 Hold Børn »med dem, der er sat til mig fra Barndomstid, saadan sætter jo Bismarch'erne det«.

De første Aar, Pt. var paa Hosp., arbejdede hun »paa Havet — paa Bunden af Havet«. Paa Bunden af Havet henter hun »Pakker fra Buskene«, »Syrebuske«, Pakkerne indeholder Lever. »Vi har 4—500 Skibe, det er Konger, der sejler paa dem allesammen«. »Naar jeg arbejder paa Havet, har jeg en Plejerske og en Kontormedhjælper, der passer min Datter«. Hun har ogsaa haft Teater og Variété, Teatret laa »her oppe« ad Markvejen«. Naar hun ikke arbejder paa Havet, arbejder hun i Jorden —, »sammen med Lægerne, der har Træerne — sommetider er der ogsaa Varer i Jorden; men det er mindre end i Havet«. Paa Spm. om, hvor meget hun tjener, siger hun: »Hvert Skib giver 7—8 Kr., Kongerne faar maaske lidt mere«.

Hun taler langsomt, monotont, noget manieret; undertiden smiler hun fatuidt.

Sygepl. opl.: Pt. er paa Grund af Aggressivitet til Stadighed sengeliggende og i Bælte. Fortæller, at hendes Hoved bliver kløvet om Natten, Nattevagten lukker Mænd ind, som hun ikke kan være i Fred for. Er beskæftiget med lidt Haandarb.; men hendes Arb. er ikke meget værd. Hun er renlig, spiser selv, gør selv Toilette.

Somatisk. Panden noget smal fra Side til Side. Arci zygomatici ret fremspringende, Underkæben bred, veludviklet. Thorax rummeligt, epigastr. Vinkel stump. Stort panniculus adip. abd. Extr. korte, Overarme og Laar svære, Hænder brede, korte.

Højde 152 cm, Vægt 76,5 kg, Brystbr. 27 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: + 0,27.

23/1 1938. Datteren besøges i Hj. Hun var 12 Aar, da Moderen blev syg, kan derfor ikke give Opl. om præpsykotisk Habitus. Faderen har søgt Skilsmisse under Pt.s Sygdom og er gift paany, hvorfor man undlader at opsøge ham.

c) Kronisk progredierende Processer.

α) Langsomt progredierende Processer.

Sygehistorie Nr. 101.

F. 1885. G. m. Lagerist.

K. H. VI 16/4—18/4 1925. J. Nr. 553/25. Diagn.: Psykosis climacterialis (Depressio mentis).

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget i Sverige, D. af Landbruger. I Hj. til Ægteskab i 25-Aarsald. Ogsaa Manden svensk. Fam. rejste til Danmark 1917.

H. Fod amput. lige over Fodleddet i 11-Aarsald. (Aarsag ukendt).

Menses ophørt for $^3/_4$ Aar siden. En Del Hedestign. 1 nat. Fødsel.

Manden oplyser: De sidste 4—5 Mdr. har Pt. været deprim., nærtagende, stille af Væsen. Mener, at Fam. taler ondt om hende, at man søger at berøve hende hendes Omgang.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hævder, at Fam. har sagt, at hun ikke var nogen »fin Dame«. Iøvrigt ingen paran. Ideer.

Obj.: Intet særligt udover Amput.

Under Oph. er Pt. ulykkelig, grædende, klager over Hjtb. og Trykken i Brystet. Udskr. efter Fam.s Ønske.

Socialhjælpers Journ. 6/8 1937. Besøger Pt. Hun staar ca. 1 m fra Døren med denne kun lidt paa Klem. Hun benægter først i det hele taget at have ligget paa K. H., men gaar saa ind for at spørge sin Mand derom. Pt. synes slet ikke at forstaa, hvad Besøget gælder. Da Manden kommer til og faar Forklaring herpaa, staar Pt. og hører efter, medens hun ugenert piller sig i Næsen. Hun gør et underlig fjoget Indtryk. Manden lover at tale med Pt. og vil derefter ringe Besked.

Katamnese 30/9 1937. Pt. besøges i Hj. Hun opl.:

Efter Udskr. var hun en Md. paa Landet hos Bekendte; siden har hun været i Hj. Hun har ikke været rask siden Udskr. I lange Tider har Folk i Ejendommen generet hende ved Bankning i Rørene; særlig galt har det været, naar hun er kommet ud i Køkkenet. Hvad Bankningen skal betyde, ved hun ikke rigtig; men hun har Indtryk af, at Folk generer hende, fordi hun er Invalid.

I de sidste 2 Aar har hun tillige været stærkt generet af »usynlige Stemmer«. Det drejer sig særlig om en Mandsstemme, der generer hende paa alle Tider af Døgnet med Ukvemsord. Hun mener, det maa være en Mand, der selv har kunstigt Ben; nogen nærmere Begrundelse herfor kan hun dog ikke give. Blot hun rører ved sit kunstige Ben eller vender sig i Sengen om Natten, kommer Stemmen. Den Protese, hun har, passer ikke rigtig, og hun mener, at vedkom. Mand muligvis har en Finger med i Spillet. Hun tænker sig, at han muligvis hedder Maag, og henfører ham til Firmaet »Nyrop & Maag«, men er dog ikke sikker herpaa. Foruden at han taler til hende, har hun en Fornem. af, at han »stjæler hendes Tanker« og »suger hendes Hoved«. Legeml. Paavirkn. benægter hun.

Hun angiver, at hun selv passer det huslige Arb.; Indkøbene besørges dog af Manden og en voksen Datter, der boer hjemme.

Pt. taler ivrigt med høj, gennemtrængende Stemme. Hun synes ret forpint af Hall., græder ved Omtalen deraf; iøvrigt gør hun ikke Indtryk af nogen Stemningsanomali. Hun sidder under Samtalen og roder ustandselig i sit kortklippede, hennafarvede Haar. Hun er gsk. uden Sygdomserkend. Hun er noget usammenhængende i sine Forklaringer og gør et psykisk noget afstumpet Indtryk. Ingen Tegn paa beg. Senium.

Somatisk. Lille, firskaaren, kraftig. Nærmest rundt Hoved med kraftige, brede, noget plumpe Ansigtstræk.

7/10 1937. En Datter opl.: Pt. har tidl. været livsglad, arbejdslysten. Skal ikke have været hidsig ell. opfarende. Har altid været noget forfængelig, optaget af sit Ydre. Efter Datterens Mening skal det kunstige Ben ikke tidl. have generet Pt.

Pt.s Hall. er meget udtalte; hun hører mange forsk. Stemmer, baade venlige og ubehagelige, som driller hende med Benet. Hun taler ofte højt med Stemmerne og kan tale med dem i timevis. Hun er forpint af Hall., græder ofte over dem. Paranoide Ideer udover det ovennævnte skal hun ikke røbe, ej heller Paavirkningsideer. Pt. gaar ud mellem andre Mennesker som tidl., naar hun er bl. andre, taler hun ikke med Stemmerne; hun har kun en enkelt Gang udtalt sig til en fremmed om sine Hall.

Sygehistorie Nr. 102.

F. 1883. Ug. Arbejderske.

K. H. VI 14/1—2/3 1926. J. Nr. 472/26. Diagn.: Paraphrenia phantastica.

Farfader Dranker. En Broder drikfældig. (Senere Tilføj.: En Søster har siden 1934 været indl. paa S. H. H., Diagn.: Schizophrenia.)

F. i Kbh., D. af Restauratør. 15 Aar gl. ud at tjene. Har de senere Aar ernæret sig som Rengøringskone og Lagerarbejderske.

»19 Aar gl. havde jeg en Ven, som jeg sørgede meget over — det har altid ligget til mig at gaa og gruble«.

Menses de sidste 1½ Aar urglm. med større Mlr. end tidl. Aldrig Graviditet.

Pt. blev for et Aar siden ansat paa et Æggelager og syntes, hun kendte de forsk. Mennesker, hun traf der, fra tidl. Tid.

Folk paa Gaden er kommet med Hentydninger til hende, ogsaa Advarsler har hun faaet. Ofte har hun følt, som om hun var 2 Steder paa en Gang og har ikke kunnet forstaa det. Det løber en Gang imellem gsk. rundt for hende, hun tænker saa altid, at det er noget, der ingen Steder har hjemme. Undert. er hun rastløs, det er, som der er en Magt, der driver hende til at vandre.

»Jeg har en Gang sagt til min Søster, at jeg var født til at være Grevinde; det er ikke, fordi jeg mener det egentlig, men jeg har jo efterhaanden været i saa mange fine Huse som Rengøringskone, saa jeg kunde saamænd lige saa godt være en af de fine Folk«.

Angiver, at hun en Gang var bange for, at der var Gift i Maden, ikke just at hun kunde smage det; men hun havde den Forestilling og turde ikke spise den; blev dog senere klar over, at det var Indbildning. Hun har ogsaa af og til mærket grim Lugt og ikke vidst, om det stammede fra Vasken, ell. om det hang sammen med Spiritisme. Hun har følt sig forfulgt af Spiritister, der har paavirket hende med Elektricitet og Magnetisme. Endvidere har hun ikke sjældent haft Følelse af, at der kryber Dyr paa hende o. l. Tilsidst har hun haft Fornem. af selv at være et Dyr, snart det ene, snart det andet (»ligesom de i zoologisk Have«). Ofte — og særlig i den seneste Tid — genitale Sensationer, Følelse af, at der har været en Mand hos hende.

Pt. er klar, orient. Ingen Stemningsanomali, fortæller ret livligt om alle sine Oplevelser.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. en Del Elektricitet i Sengen. Er hall. baade paa Syn og Hørelse. Ser Skikkelser, dels Spiritister, dels nogle af Fam., der »gaar igennem hende« ell. »svinder væk«. »Det er fordi, jeg er blevet magnetiseret; men det er Øjenblændelse, det ved jeg nok«. Det hele er Komedie fra Fam.s Side, der har villet have, at hun skulde gifte sig med en Fætter, hvad hun ikke har villet. Stemmerne skælder hende ud, beskylder hende for Skaberi.

Hun er smilende, velvillig, ret uafficeret af Hall. Hverken Pt. ell. Fam. ønsker Indstilling til S. H. H., hvorfor Pt. udskr.

Socialhjælpers Journ. 10/10 1937. Besøger Pt. Hun stiller sig først afvisende overfor en Undersøgelse, men er dog senere ikke utilbøjelig til, at Lægen kommer til hende.

Hun ernærer sig ved Rengøring, særlig Trappevask. Desuden har hun ca. 30 Høns. Hun staar op Kl. 5 om Morgenen for at passe sit Arb. og hævder, at hun tjener indtil 150 Kr. om Md.

Hun boer i et usselt, faldefærdigt Træskur i den yderste Periferi af Kbh. Jeg faar ikke Lov til at komme indenfor, da der, som Pt. siger, ikke er »helt rent«. Et hastigt Glimt, inden hun lukker Døren bag sig, viser et ubeskriveligt Roderi af alt muligt gl. Skrammel. Grunden, der hører til Huset, er stor; men alt vokser gsk. tilfældigt, og Ukrudtet gror højest. Pt. viser mig stolt rundt i Haven og Hønsehuset, der tilsynelad. er det eneste Sted, hvor der er i Orden.

Pt. har af Kommunen faaet Ordre til at fraflytte Huset senest Okt. Flyttedag, men har endnu ikke fundet noget andet.

Katamnese 25/10 1937. Man besøger Pt.; hun boer stadig i det samme Træskur. Da man nærmer sig Skuret, hører man Pt. gaa og snakke højt; det viser sig dog, at hun er alene. Dan man banker paa, spørger hun først flere Gg., hvem det er. Samtalen foregaar staaende paa Marken uden for Skuret; Pt. »har ikke i Orden«, hun holder Katte, som er »noget urenlige«, naar hun ikke er hjemme. En 3—4 Katte løber rundt mellem Benene, medens man taler med Pt.

Hun forkl., at hun er flyttet ca. 30 Gange siden Udskr., da hun stadig bliver forfulgt og chikaneret. Hun bliver paavirket bl. a. med Straaler, der gaar ind gennem Øjnene. Der boer nogle Spiritister paa en af Nabogrundene, som sikkert har en Finger med i Spillet. Der er nogen, der vil hende til Livs; men hvem det er, synes ikke at staa hende klart. Snart nævner hun en vis Louise, snart en tidl. Kærestes Kone, snart nogen i Nabolaget. Hun hører Stemmer, hører f. Eks. sin Kusine sige, at hendes Fader var en ond Aand; hører ogsaa sjofle Tilraab. Hun ser Syner, »Rokokomennesker«. Hvad hun har tænkt paa, hører hun Folk sige i Sporvognen, naar hun kører ind til Byen. Hun kan paa en mærkelig Maade blive tvunget til at gøre Ting, hun ikke vil, f. Eks. skrige højt.

Pt. er noget forbeholden, lidt paa Vagt, noget vævende og ubestemt i sine Forklaringer, gsk. uden Sygdomserkend.; hun virker noget fatuid. Ingen Stemningsanomali. Gør ikke noget senilt Indtryk.

Somatisk: Lille, tæt Skikkelse, Ansigtstræk brede, overvejende pykniske.

Sygehistorie Nr. 103.

F. 1872. Frask. Syerske.

K. H. VI 17/3—19/5 1923. J. Nr. 886/23. Diagn.: Paranoia persecutoria climacterialis.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet. 1890 gift med Skovfoged; skilt 1908.

Har født 5 Gg. Menses ikke til Stede de sidste 3 Mdr.

Pt. indl. af Polit. Af medflg. Rapp. fremgaar, at hun i Dag har henvendt sig paa Stationen i Anledning af, at hun mener, at hun i den senere Tid er blevet forgiftet flere Gg., idet ondsindede Mennesker har kommet Gift i hendes Mad. Hun mener sig endvidere overalt forfulgt af Privatdetektiver.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Hun er meget talende, men samlet i sin Fremstilling med nat. Ordvalg. Benægter Hall. Ingen Stemningsanomali, ingen Angst.

Hun opl., at Forfølgelserne, hun er udsat for, ledes af en ell. anden af Naboerne,

og at denne ell. disse sender Privatdetektiver efter hende. Aarsagen til Forfølgelserne er, at man vil hindre, at der kommer en »Forstaaelse«, d. v. s. endende i Giftermaal i Stand ml. hende og Pastor N. (ugift). Baade i hans Prædikener og i hans »Blik« har hun mærket Hentydninger til det. Første Gang, hun blev generet, var for 2 Aar siden; hun var da lige blevet udskr. fra Amtssygeh., hvor hun havde ligget for »for stærke Blødninger«. Hun havde lige faaet en Plads som Husbestyrerinde, men var der kun i faa Dg., blev saa afskediget ene og alene p. Gr. a. Bagtalelse fra ovennævnte Personers Side. I Beg. mærkede hun Forfølgelsen paa den Maade, at de søgte at faa hende bort fra Egnen, ved at hun ikke kunde faa Arbejde ell. Lejlighed. Senere har hun været udsat for Forgiftn. flere Gg., hun har faaet Giften i Drikkevandet, The, Smørrebrød. Hun mærker intet paafaldende ved Smagen; men hun bliver syg bagefter. For 1 Aar siden laa hun syg i 8 Dg., kunde overhovedet ikke røre sig. Det sidste Attentat var for 2 Dg. siden paa Ordrup Hotel, hvor hun boede om Natten. I det hele taget føler hun sig ikke sikker noget Sted, da Forfølgerne har Spioner ude overalt.

Obj.: Intet abn.

De første Dg. paa Afd. er Pt. stille, rolig, mener sig i Sikkerhed. Efter faa Dg.s Forløb begynder hun imidlertid at mene, at man ogsaa her kommer Gift i hendes Mad. Det drejer sig til at beg. med om en enkelt Sygepl., der er blevet underkøbt af hendes Forfølgere uden for Hosp. Hun kan mærke Giften derved, at hun faar »Hedebølger, Hjtb. og Mathedsfølelse«, »det er ligesom, hun skal dø«. Som Følge deraf noget urolig, gaar paa Gulvet, vil ikke spise, skyller Mund. Efter Flytning til ét andet Afsnit er Pt. rolig og spiser nat. et Par Dg., derefter er Tilst. atter den samme. Klager over Svien i Epigastr. og Trækninger ud i Armene, Blodet brænder som Ild i hele Legemet. Er gsk. overbevist om, at Fornem. skyldes Giften, afvisende over for Tanken om, at de kunde skyldes Overgangsalderen. Overfl. til

S. H. H. 19/5 1923—1/10 1926. Diagn.: Paranoia. Pt.s Vrangforest. bestaar uf. under hele Opholdet; hun argumenterer kvikt, naar man søger at gaa hende imod. Ogsaa her føler hun sig udsat for Giftattentater, foraarsaget af Komplottet. Skriver jævnlig Breve til Lægerne om sine Forfølgelser. Brevene er usammenhængende, nat. i Ordvalg og Sætningsbygning, Skriften pæn. Skriver bl. a.: »Det, der er sket med mig her og paa Kommunehospitalet, tror jeg er beregnet paa at standse mine Blødninger og Kønstilbøjeligheder og i det hele svække mig og gøre mig gammel, saa jeg skulde blive uskikket til at gifte mig«.

I den dgl. Adfærd er Pt. nat., arb. flinkt og dygtigt. Undert. er hun dog noget mistroisk, kan blive udskæld. og truende over for Sygepl. Hun synes en Del beskæftiget med sexuelle Tanker. Paastaar 28/7 23, at Overlægen er forelsket i hende og altid har grimme Tanker, naar han ser hende. Under Slutn. af Oph. er hun stærkt forelsket i en af Afdelingslægerne, ser meget ud af Vinduet over mod hans Bolig.

Hun er uf. ved Udskriv., der finder Sted efter hendes eget Ønske.

Socialhjælpers Journ. 25/9 1937. Besøg paa den af Folkereg. opgivne Bopæl. Træffer den Dame, Pt. har boet hos, og faar at vide, at Pt. er flyttet. Pt. havde Plads der paa den Maade, at hun for Logi skulde hjælpe lidt til i Huset. Da man antog Pt., anede man ikke, »at hun ikke var rigtig vel«. Hun var skikkelig og rar, men led i høj Grad af Forfølgelsesforest. Troede stadig, at Pastor N. og en Kvinde vilde hende til Livs. Om Natten skreg hun op og lavede et frygteligt Spektakel ved at skille sin Seng ad og skubbe den frem og tilbage. Da de andre Husbeboere klagede, var de nødt til at sige hende op. Hun havde da været der i 4 Mdr., »og det er vistnok den længste Tid, hun har været paa samme Sted«. Hun rejste til K. (sjællandsk Landsby); Fruen har senere faaet Brev fra Pt., hvori hun meddeler, »at de sædvanlige nu er over hende igen«.

Katamnese 2/11 1937. Man opsøger Pt. i K.

Hun forkl., at hun nogen Tid efter Udskr. kom til en gl. Dame, som hun passede i 2½ Aar indtil hendes Død. Siden har hun haft forsk. huslige Pladser; for 2 Mdr. siden flyttede hun til K., hvor hun ogsaa før har boet. Hun faar nu Aldersrente. Hun beboer et enkelt Værelse, som egentlig er et Butikslokale. Det er fattigt og noget uordentligt møbleret. Der staar en Symaskine; i Vinduet reklamerer hun med Syning, men saavidt man kan forstaa, har hun ikke meget at bestille.

Hun udvikler hurtigt talrige paranoide Vrangforestill. Pastor N. er for 6 Aar siden blevet afskediget; han opholder sig nu ogsaa her i K. Han lever sammen med en aandssvag og løsagtig Kvinde, som Pt.s Datter har »smidt ind« til ham. Med denne Kvinde har han 4—5 Børn. De kan ikke blive gift, da det er Pt., der har Krav paa ham. De forfølger og generer hende paa talrige Maader. Nævnte Kvinde sætter Straaler paa hende allevegne, bl. a. i Skridtet. Særlig galt er det om Natten; hun maa ofte staa op og gaa op og ned ad Gulvet, hun sover kun 1—2 T. om Natten. Præsten og Kvinden har lagt Ledninger ind til hende, saa de kan se alt, hvad hun foretager sig. Pt. kan paa sin Side høre alt, hvad de gør; de fører et gsk. »unormalt« Liv, hvormed hun hentyder til sexuelle Forhold. De generer hende ogsaa paa anden Maade, »overoser« hende med »Gift og Dunster«, forstyrrer hende, naar hun syer, hun mærker pludselig »Stik« og »Hakken« i Ryggen. For nogen Tid siden havde hun Saar paa Benene; ogsaa de var fremkaldt af Straalerne. Hun har ikke her i K. set hverken Pastor N. ell. omtalte Kvinde, men derimod et Par af Børnene, som holder til hos hendes Værtinde, som er god imod dem; deres Mor sørger overhovedet ikke for dem. I Gentofte derimod har hun en Gang set Kvinden. Hun kom ind i en Trolleyvogn, hvor Pt. sad; men Konduktøren anbragte hende i den anden Ende af Vognen, for at hun ikke skulde lave Skandale. En anden Gang i Gentofte hørte Pt. hende skrige frygteligt, hun kender hende paa hendes Skrig; det var da Politiet en Gang tog hende. Af en ell. anden Grund har de atter ladet hende løbe. Her i K. sætter hun alle Folk op mod. Pt.

Der er iøvrigt ogsaa en anden Grund til, at Folk her i K. er paa Nakken af hende. Da hun boede her første Gang, var Stedets Præst Enkemand. Pt. skulde have været gift med ham; men pludselig døde han. Det hed sig, at det var en naturlig Død; men Pt. »ved«, at han blev myrdet.

Pt. faar som nævnt Aldersrente, d. v. s. det hedder sig saadan; men i Virkeligheden er Pastor N. dømt til at underholde hende, og det er ham, der maa udrede Pengene. Hun har spurgt Sogneraadsformanden om det. Han har benægtet; men det er kun, fordi hun ikke maa vide det.

Pt. synes uudtømmelig for Vrangforestill. Hun er gsk. uden Sygdomserkend., »der er ingenting i Vejen med mig, men med saa mange andre«. Hendes Hosp.indl. var gsk. uberettiget, bragt i Stand af hendes Forfølgere. Man kan ikke sige, at hendes Vrangforest. er uden System; men de er dog paa mange Punkter ikke klart gennemskuelige. Hun er klar og orient. Klarer aabenbart sig selv i alle Forh., men fører sikkert en ret kummerlig Tilværelse. Ingen Stemningsanomali. Ingen Demens. Hun benægter Tankepaavirkninger.

Somatisk. Ukarakteristisk Blandingstype.

Sygehistorie Nr. 104.

F. 1871. Enke eft. Bedemand.

K. H. VI 22/7—3/8 1924. J. Nr. 1151/24.. Diagn.: Paranoia erotomanica climacterialis.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget i Provinsen, D. af Købmand. Gift 20 Aar gl., de økonom. Forh. gode. Manden død for et Par Aar siden.

En Datter opl.: Pt. har det sidste Par Aar paastaaet, at hun skal giftes med Fam.s Huslæge, Dr. N. Han sender dgl. Meddel. til hende gennem Avisen, ringer Telefonen, er det ham, kommer der et Brev, selv et ligegyldigt Forretningsbrev, er det et Kærlighedsbrev fra ham. Et Par Gg. har hun aflagt ham et Besøg, men ellers ikke været aggressiv. Bortset herfra har hun ikke frembudt noget paafald., har passet sit Hus upaaklageligt.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Svarer hurtigt og adæquat, Talen nat. Ønsker ikke at tale om Huslægen, men antyder, at han er mere end alm. Læge for hende, han er hendes Ven.

Obj.: Intet abn.

Efter et Par Dg.s Forløb udtaler Pt. sig mere. Der har aldrig foreligget noget tydeligt, mundtligt ell. skriftligt, fra Dr. N. Derimod har hun set hans Skrift paa en af Faderens Obligationer; ogsaa ved en anden Lejlighed har hun genkendt hans Skrift. Han har bestemt haft en Lejlighed lige over for Pt. foruden sin egentl. Bolig. Hun har set sine Børn forklædte ovre i hans Lejlighed og ham selv vistnok en Aften bag et Gardin. Han har paa den Maade faaet Børnene til at holde af sig. Pt.s eget Ægteskab var uharmonisk, angiveligt intet ægteskab. Samliv gennem mange Aar.

Pt.s Vrangforest. viser sig tydeligt i Pt.s Adfærd paa Afd. Hun spejder ud af Vinduet, mener at høre Dr. N. nedenfor. Den Dag hun kom, havde Dr. N. været der i Forvejen og skrevet en Hilsen til hende paa Døren. Hun hører Fuglene og Togfløjten bringe Hilsen fra ham, idet han paa en hende uforstaaelig Maade instruerer Fuglene og Togføreren dertil. Lysene paa den anden Afd. er »Lykkestjerner« for Pt. Stjernerne (paa Himlen) er ikke nat. Stjerner; men det er hans Øjne, der blinker.

Det hele fremføres med en Sikkerhed, der ikke tillader nogen Tvivl, og med Smil. Udskr. efter Fam.s Ønske.

K. H. VI 26/12 1924—8/1 1925. J. Nr. 101/25.

Pt. indl. af Politiet Kl. 3½ Nat. Af medfølg. Rapp. fremgaar, at Sønnen har henvendt sig til Polit. og anmodet om at indlægge Pt. Hun har gaaet paa Gaden hele Natten, vil ikke gaa med Sønnen hjem, siger, at hun gaar og ser efter Dr. N., som hun kan se i Stjernerne.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Fortæller villigt om Dr. N., der er hendes og Fam.s Forsørger, en nær Ven af hende. Han hjælper hende paa en fin Maade; han skriver mange Dødsattester til hendes Søn, der er Bedemand, og betaler ham for at sørge for Begravelsen; men Pt. er overbevist om, at der ingen døde er. Dr. N. skriver til hende i Avisen, Digte o. l., han taler med mange Stemmer til hende i Telefonen.

Tilst. gsk. som under forrige Oph. Udskr. efter Fam.s Ønske.

S. H. H. (direkte Indl.) 22/2 1925—23/3 1926. Diagn.: Paranoia.

Er glad og fornøjet, fordi Dr. N. har fulgt hende herned, og det er hans Ønske, at hun skal være her. Paastaar, at ogsaa Dr. N. er her. Glæder sig til at blive gift med Dr. N., som har friet skriftligt til hende, og om hvem hun fastholder alt det tidl. Iøvrigt er han ikke Læge, men Digter, Forfatter og Redaktør af Berling. Tid. og mange andre Blade.

Dr. N. viser sig hurtigt at have en Finger med i alt, hvad der foregaar paa Hosp., selv i Fuglekvidderen. En Aften, hun er til Komedie, genkender hun straks Dr. N. i en af de Optrædende, selv om hun ikke vilde have anset det for muligt, at han kunde maskere sig saa godt. En Dag vil hun absolut ind paa et Par Sygeplejeelevers Værelse, fordi hun mener, Dr. N. opholder sig derinde. Omsider lader man hende komme derind, hvorefter hun hævder, at den ene af Eleverne er Dr. N. med Paryk paa. Alle Omgiv. placeres efterh. i et ell. andet Slægtsforh. til Dr. N., Moder, Sønner etc. Hun er gennemgaaende venlig og omgængelig, ser sig dog en Gang gal paa sin Kontubernal og maa flyttes til en anden Stue.

Tilst. uf. ved Udskr., der finder Sted efter Fam.s Ønske.

Socialhjælpers Journ. 26/11 1937. Utallige Besøg paa Pt.s Bopæl paa alle mulige Tider af Dg.; men der lukkes aldrig op.

Ved Henvendelse til den kommunale sociale Forvaltning i Dag lykkes det at faa oplyst, at Pt. faar Aldersrente, der sendes til hendes Søn.

29/12 1937. Besøger Pt.s Søn. Han opl., at Pt. aldrig lukker op for andre end sine 2 Sønner, der har et bestemt Signal. Pt.s Tilstand er stadig den samme. Sønnen er villig til at komme ind og tale med Lægen og give alle ønskelige Oplysn.

Katamnese 17/1 1938. Sønnen møder efter Tilsigelse.

Om Pt.s tidl. sjælelige Habitus forkl. han, at hun er intelligent, musikalsk, har dyrket en Del Klaverspil. Hun har altid været energisk, flittig, pligtopfyldende. Hun har aldrig deltaget særlig i Selskabelighed, men har holdt meget af at gaa i Teatret, særlig til Opera, og har været ivrig til Kortspil, L'hombre. Hun har været en meget omsorgsfuld Moder for sine Børn; men over for alle andre end netop Børnene mener Sønnen nok, at hun har været ret egoistisk indstillet. Hun har altid været paastaaelig, holdt paa sit eget. Stemningen skal have været jævn, hun skal ikke have været særlig hidsig ell. opfarende.

Forh. i Hj. var mindre gode. Manden var Epileptiker og med Aarene noget pirrelig og vanskelig; han passede sit Arb. til sin Død.

Da Sønnen 1919 havde Sp. S., blev han tilset af Dr. N. Han erindrer nu, at Moderen var paafald. interesseret i Dr. N.s Besøg; iøvrigt foretog hun sig intet særligt, hendes Psykose kom først til Udbrud nogle Aar senere som foran beskr.

I Aarene, der er forløbet siden Hosp.oph., har Pt. til Stadighed næret de samme Vrangforest. angaaende Ægteskab med Dr. N. Hun venter stadig, at han skal komme og hente hende, gaar hun paa Gaden, ser hun ham ofte køre forbi. Hun mener, han boer i Nærh., og at han boer sammen med hendes 2 Sønner; der er indlagt »Radio« fra deres Lejlighed til Pt.s Lejlighed, saaledes at de kan høre og se alt, hvad hun foretager sig, og hvad der sker hos hende.

Hun føler sig forfulgt af nogle Mennesker, som hun kalder »Uglerne«. Hvem disse er, præciserer hun ikke nærmere; men det er Mænd og Kvinder, som ogsaa vil have fat i Dr. N., og som vil rydde hende af Vejen, bl. a. ved at forgive hende. Undert. kan hun se, at »Uglerne« har været i hendes Lejligh., naar hun ikke har været hjemme, der er nemlig saa flyttet rundt paa hendes Ting. Naar hun et Par Dg. har haft daarlig Mave, er det »Uglerne«, der har villet forgive hende; men Dr. N., der gennem den omtalte »Radio« kan se alt, hvad der foregaar hos hende, holder sin Haand over hende. Hun har et meget indviklet Laasesystem for sin Dør. Naar hun gaar ud, anbringer hun endvidere først sine Madvarer, sit Linned o. a. i en stor Kasse, hun har staaende paa sin Altan; naar hun kommer hjem, tager hun det alt sammen ind igen. Flere Timer gaar dgl. for hende paa denne Maade. Sønnen har givet hende Kassen. Før hun fik den, bragte hun alle sine Ting med sig, naar hun gik i Byen, idet hun trak dem rundt paa en stor Legevogn.

Foruden Dr. N. mener hun, at hun ogsaa ofte ser sine Sønner, ja sin afdøde Mand og sin afd. Fader paa Gaden. Hun mener derfor, at disse sidste stadig lever, skønt hun dog har overværet deres Begravelse; men det var ikke dem, der blev begravet.

Pt. boer alene i en 2-Værelseslejligh. Hun klarer sig selv med alt, Indkøb, Madlavning, Rengøring etc. Er en særdeles god Økonom, holder Hjemmet meget ordentligt og sirligt. Hun modtager kun Besøg af sine to Sønner; men dem er hun altid meget glad for at se, omfatter dem med den samme moderlige Kærlighed og Omsorg som tidl. En Datter derimod vil hun ikke se, siger, hun er usædelig; alle Kvinder er i det hele taget usædelige, hun selv er den eneste rene. Af Sønnens 2 Børn vil hun kun se det ene Barn; hun mener ikke, at Sønnen er Fader til det andet Barn.

Pt.s Humør er gennemgaaende godt, kun en Gang imellem kan hun være i daar-

ligt Humør over, at det trækker saa længe ud med Giftermaalet. Men hun er fast overtydet om, at det vil ske. Om neutrale Ting kan man tale nat. med Pt. Hun læser Aviser, følger med i alt, hvad der sker.

Sygehistorie Nr. 105.

F. 1871. G. m. Fuldmægtig.

K. H. VI 26/4—27/6 1922. J. Nr. 77/6 22. Diagn.: Dementia paranoides.

Faderen død her paa Afd. (7/3—† 21/3 1918: Lues cerebrospin. deliria et conf. ment.). 2 Kusiner (i Tyskland) sindssyge.

F. i Tyskland, D. af Vognmand. Allerede medens Pt. var gsk. lille, rejste Fam. til Danmark. Opholdt sig i Hj. til Ægteskab 29 Aar gl.

Menopause for 2 Aar siden. 2 nat. Fødsler.

Pt. forkl., at hun det sidste Aar har følt sig forfulgt af Herrer paa Gaden. De gaar efter hende, vil i Forb. med hende; de taler ikke til hende, men vinker ad hende. Ogsaa Expedienterne i Forretn. generer hende. Hun har derfor ikke gaaet udenfor sit Hjem siden Aug. 1921. Men saa er de omtalte Herrer flyttet hen paa Kviste i Nærheden. De sender Lysstraaler ind i hendes Lejligh., en Dag saa hun en »Solhaand«, skønt Solen slet ikke skinnede. Alt, hvad hun foretager sig i Hj., bliver iagttaget og derpaa skrevet i Aviserne, »men paa en anden Maade«, f. Eks. under Avertissementer om Fiskeri, Skovbrug, Hus til Leje o. l. Pt. mener derfor, at der maa være indrettet en »Talescene« i hendes Hus, siden disse Mennesker er saa godt underrettet. Herrerne ringer ogsaa paa hendes Dør forklædt som hendes Fam., og først naar hun har lukket dem ind, opdager hun, at de vil genere hende. De gaar først, naar hun gaar ud paa Trappegangen ell. truer med at fortælle det til sin Mand. Hendes 18-aarige Datter bliver nu ogsaa forfulgt paa samme Maade.

Hun har henvendt sig til en Opdager, og det har ogsaa hjulpet noget. Men hun mener, at Folk nu vil genere hende ved at prøve paa at gøre hende sindssyg, hvorfor hun nu lader sig indlægge for at faa konstateret, at hun er rask.

Hun angiver, at hun altid er i godt Humør, aldrig nedtrykt ell. bedrøvet. Hun passer sit Arb. i Hj. med Lyst.

Hun fortæller med rivende Ordstrøm og ikke saa lidt koket om alle sine Genvordigheder, smutter med Øjnene.

Obj.: Intet abn.

Vrangforestl. uf. under Oph. Hun er meget hjælpsom, omgængelig, i godt Humør, nærmest lidt opstemt, altid et lille koket Blik til Lægerne, pynter paa Dragten med Halskrave, gør den kortskørtet. Overfl. til

S. H. H. 27/6—2/10 1922. Diagn.: Dement. paranoides. Er her mere retiré, hvad Vrangforestill. angaar; »Hr. Dr. kan bare tale med Læger og Sygepl. paa VI Afd., de ved Besked om det hele, og det passer alt sammen, jeg er kommet her for rigtig at faa bevist, at jeg ikke fejler noget, jeg er nemlig fuldst. rask«. Erkl., at hun aldrig mere vil hjem til Manden, som hun ikke kan fordrage; han negligerer hende, har aldrig vist hende Kærlighed. »Jeg har følt Lede ved min Mand lige fra Beg. af Ægteskabet, og nu i mange Aar har jeg slet ikke haft nogen Mand — ja, De forstaar jo nok Hr. Dr., De er jo selv gift«. Antyder, at Manden har en Finger med i Spillet angaaende Forfølgelserne.

Bortset fra Vrangforest. frembyder Pt. intet paafald. Hun er flittig, stilfærdig, samlet, ordnet i sin Adfærd. Udskr. efter Aftale med Manden.

K. H. VI 31/8—30/9 1924. J. Nr. 1261/24.

Manden opl.: Efter Udskr. fra S. H. H. har Pt. været i Hj. Tilst. er efterhaanden forværret, og Manden kan nu vanskeligt beholde hende hjemme, p. Gr. a. de Ulemper, der følger med hendes Vrangforestill. og Egocentri.

Pt. fortæller flydende, gestikulerende, overdrevent smilende, overelskværdig om sine Forh. Røber de tidl. Vrangforest. om Herrer, der forfølger hende, gør Angreb paa hendes »Renhed«. Hendes Omgiv. »maskerer« sig, hvorved de bliver helt andre Personer og saaledes kan udspionere hende. Hun bliver beluret i de elektriske Ledninger i Lejligheden.

Forh. paa S. H. H. var Pt. meget misfornøjet med. Sygepl. vilde have hende i Bad, for at Lægerne skulde have Fornøjelse af at se paa hendes Nøgenhed. Overlægen var dog en nobel Mand, »for han gik med Hænderne paa Ryggen«. Hun er nu efterh. blevet klar over, at hendes Liv skal foregaa med Lidelser, fordi hun med Lidelser og ved at hævde sin »Renhed« kan skaane sine Børn for de samme Lidelser, og som den gode Moder og rene Kvinde hun er, tager hun deres Kors paa sig.

Aarsagen til Indl. er den, at hun nu vil skilles fra Manden og oprette et Hjemmebageri, og dette Forhold, mener hun, kan bedst komme i Stand, naar hun bliver indl. og »det« bliver ordnet.

Under Oph. et Kollapstilf. med Bleghed, lille Puls og involontær Urinafgang. Ingen Trækninger ell. Tgb. Vaagner kort efter, kan intet huske. Overfl. til

S. H. H. 30/9 1924—10/12 1928. Diagn.: Dement. paranoides. Pt. forkl., at der allerede, medens hun var Barn, var noget mystisk i Hj., noget med en gul Attest og en kolossal stor Dragkiste, som pludselig forsvandt. Undert. var der Gift i Maden, saa hun, naar hun havde spist, maatte lægge sig ned og hvine; mener, det var Folkene i Faderens Forretn., der gjorde det.

Tilst. er under Oph. væsentlig stationær. Pt. arb. flittigt i Vaskeriet, er venlig, smilende, omgængelig. Hun er fuld af forrykte Ideer, men omtaler dem ikke spontant. Naar hun læser Aviser, finder hun i hver Linie Allusioner til sine egne Forh. Mener at se sine Børns Billeder paa Cigaretæsker. Til Gengæld synes hun, at Børnene er forandrede, naar de besøger hende, vil ikke anerkende dem som sine.

Ved Journ. ligger et Brev, dateret 14/3 1925 til en Slægtning. Det er noget usammenhængende med talrige usystematiserede paran. Vrangforest.

Udskr. til Hj. efter Aftale med Manden.

Socialhjælpers Journ. 29/6 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne tale med Lægen, men ser helst, at han kommer til hende, »en Kvinde skal ses i sit Hjem, der er hendes Plads«. Hun er meget elskværdig, byder mig indenfor, vil traktere med Kaffe, hvad det dog lykkes at afværge. Hun taler ustandselig, særlig udbreder hun sig om religiøse Emner.

Katamnese 3/8 1937. Man besøger Pt. i Hj.

Hun udbreder sig vidtløftigt om Mandens manglende Forstaaelse af hende, han forsømmer hende gsk., rejser paa Ferie uden hende, rækker hende aldrig en hjælpende Haand i Hj. o. s. v. Hun udtrykker sig mest i almene Vendinger, beder man hende forkl. sig nærmere, løber det ud i Sandet. Foreholdt sine tidl. Vrangforestill. vil hun absolut ikke kendes ved dem; ingen kan gøre hende noget ondt, hun har lagt alt i Guds Haand, han tager sig af hende og styrer hvert af hendes Skridt. Hun gaar i Kirke og til Alters hver Søndag.

Mere udformede Vrangforest. lykkes det ikke at faa Pt. til at røbe; hun er vævende og uigennemsigtig i sin Talestrøm, tildels paralogisk i sine Svar. Hun er ekstatisk og patetisk i hele sin Form. Blikket vagtsomt, iagttagende. Hun smiler meget, men der er ingen Friskhed over hendes Smil, intet Sving over hendes Tale ell. i det hele andre hypomane Træk. Hun er noget docerende, giver Undersøgeren adskillige gode Raad med Henblik paa Behand. af Ptt. Selv mener hun sig i Besiddelse af særlige Evner til at kunne forstaa andre Mennesker. Blot hun tager dem i Haanden, kan hun mærke, hvordan de er, hun mærker da en Strøm fra Haanden op til Hjertet, hvis det er Mennesker med »den rette Forstaaelse«.

Hun passer selv Hj., der er net og sirligt, ligesom hun er ordentlig i sin Klædedragt. Møblerne anbragt som i et Udstillingsvindue.

Somatisk. En Blandingstype, ingen karakteristiske Træk.

Oplysninger af Manden 3/9 1937. Manden møder efter Tilsig. Om Pt.s præmorbide psykiske Konstitution opl. han: Pt. har altid været let stødt, let fornærmet, paastaaelig, ment, hun havde Ret i alt. Pt. har lige fra Barndommen været vant til at faa sin Vilje, opfarende, hidsig, naar dette ikke er sket. Hun har godt kunnet lide at komme ud blandt andre Mennesker, har altid været gsk. anderledes over for fremmede end hjemme, »sød og dejlig«. Har ikke været særlig stemningssvingende.

Det sexuelle Samliv skal have været norm. indtil Pt.s Psykose beg. i Klimakt. Manden har ikke bemærket nogen præklimakt. Libidostign. Pt. skal ikke tidl. have været særlig religiøs.

Manden tog i sin Tid Pt. hjem fra S. H. H., fordi han haabede, at hun maaske derved kunde blive bedre. Tilst. har imidlertid været gsk. uf. Pt.s Forfølgelsesforest. samler sig særlig om Manden og Børnene. Hun vil aldrig gaa ud med Manden, han er en »Løgner og Bedrager«. Manden lader hende helst passe sig selv, indlader han sig med hende, taler hun sig op og er da ikke til at standse; hendes Udtalelser og Beskyldninger er uden fornuftig Sammenhæng. Hun er stærkt religiøst optaget, gaar i Kirke 2 Gg. hver Søndag, laver ikke Mad om Søndagen. Hun er hall., hører Stemmer i Luften, Gud taler til hende, hun hører Kirkeklokker.

Manden medbringer et Avisudklip, en religiøs Kronik, hvori Pt. har sat en Del tilsynelad. gsk. meningsløse Streger og Kruseduller, hvad hun selv betegner som »Videnskab«. De tidl. Vrangforest. om Forfølgelse af Herrer er forsvundne.

Pt. passer selv Huset, har nærmest »Rengøringsmani«. Hun faar Husholdningspenge som tidl., gør Indkøb, laver Mad, undert. blander hun dog Tingene sammen paa en mærkelig Maade.

Sygehistorie Nr. 106.

F. 1869. Dameskrædderinde, Enke.

K. H. VI 11/1—14/2 1925. J. Nr. 278/25. Diagn.: Paranoia persecutoria climacterialis.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbh., D. af Læderhdl. Som ung Naadlerske. G. 22 Aar gl. med Barber. Enke 1912. Siden Syerske, gaar ud og syer i Hjemmene.

Menses ophørt for 3 Aar siden efter at have været urglm. ½ Aar. 2 Fødsler, det ene Barn død kort efter Fødslen.

Pt. forkl., at en Herre og en Dame, der boer ved Siden af hende, Nat og Dag fortæller hende slibrige Historier. De retter sex. Beskyldn. imod hende, særlig at hun er Kæreste med de unge Sønner i de Huse, hvor hun syer. Sønnen i en af Familierne tilkendegiver i forblommede Udtryk, at han kender de Beskyldn., der rettes mod hende. Det har staaet paa ca. 3—4 Aar. »Det kan jo være, at jeg har gaaet med min Søn, der nu er voksen, og saa har man ment, at jeg har faaet en ung Kæreste«.

Obj.: Intet abn.

Ogsaa paa Hosp. føler hun sig forfulgt af Naboerne, de taler til hende gennem Væggen, truer hende og Sønnen, de har Maskiner i Kælderen, hvormed de paavirker hende, fotograferer hendes Hjerne. Gennemgaaende ser hun smilende og uaffi-ceret ud. Overfl. til

S. H. H. 14/2—14/10 1925. Diagn.: Dementia paranoides. Hall. og Paavirkn. uf. her, taler en Del om Elektricitet i Kroppen. Den første Tid noget urolig og ængstelig om Natten. Senere falder hun til Ro, sover godt, er venlig og nat. mod Omgiv. Hø-

rer stadig Stemmer, men generes ikke saa meget deraf, taler gemytligt om dem. Udskr. efter Ønske.

K. H. VI 12/11—28/11 1925. J. Nr. 1617/25.

Har intet kunnet bestille siden Hjemkomsten fra S. H. H. Hører stadig Stemmer, der siger uartige Ord til hende og beskylder hende for Usædelighed. Mærker undert. »væmmelige lidenskabelige Fornemmelser«, som om nogen var i Sengen hos hende. Klar, orient.

Ogsaa paa Hosp. Stemmer og genit. Sensat. Uf. ved Overfl. til

S. H. H. 28/11 1925—2/6 1928. Diagn.: Dementia paranoides. Tilst. stationær under Oph. med Hall., elektr. Paavirkn. og genit. Sensat. Stemmerne gør Nar af hende, fordi hun i hendes Alder har de omtalte Sensat.; de piner ogsaa hende selv, er særlig udtalte, naar hun er i Nærh. af Mænd. Hun taler ret nat. om Tingene.

Er nat. i sin Adfærd, gaar frit omkring, besøger meget en Søster i Roskilde.

Udskr. efter Ønske.

K. H. VI 29/10—13/11 1930. J. Nr. 2117/30.

Har siden Udskr. fra S. H. H. levet af Invaliderente og har af og til tillige haft lidt Syarbejde.

I de sidste Mdr. har Folk atter set mærkeligt paa hende paa Gaden, har sagt Ukvemsord til hende. Et Sted, hvor Pt. er kommet som Syerske, har Pigerne sagt: »Hun rødmer, hver Gang en Mand ser paa hende«. Hun mærker stadig af og til genit. Sensat., naar hun kommer i Nærh. af Mænd, »det er, som om de gramser paa mig«. Paa Sygekassekontoret, hvor de ellers altid har været vrede og ondskabsfulde over for hende, var de for 2 Mdr. siden pludselig venlige, havde ikke længere noget ondt Blik. Hun begyndte da at glæde sig over Livet igen, og det gør hun stadig, »der er noget himmelsk over det hele, før var det Djævelen«; samtidig græder hun.

Under Oph. stille og rolig, taler med Medptt., intet særligt i hendes Væremaade. Klager over daarlig Lugt i Værelset, »Medicinlugt«. Overfl. til

S. H. H. 13/11 1930—12/7 1931. Diagn.: Paranoia. Journ. indeholder intet udover Oplysn. om Flytninger. Pt. opholder sig det meste af Tiden paa en rolig og oppegaaende Afd.

K. H. VI 2/11—7/12 1935. J. Nr. 2542/35.

Klager over, at hun ikke kan faa sin Invaliderente til at slaa til, hun faar ikke Mad nok. Angiver at være »daarlig i hele Kroppen«, »det er, som om der rives i mig«. Hun hører Stemmer, »Naboerne siger saa mange Uforskammetheder til mig; men det er ikke Stemmer, det er Virkelighed«.

Obj.: Intet abn.

Siger, at hun paavirkes af »de Paulinske Straaler«, d. v. s. usynlige Straaler, taler derom paa en ret godmodig og indolent Facon. Ellers ingen Klager under Oph., er nat. af Væsen, venlig, ingen Stemningsanomali. Udskr. efter Ønske.

Socialhjælpers Journ. 7/9 1937. Besøger Pt. Træffer hende paa Trappen. Hun beboer en 1-Værelseslejlighed m. Køkken paa en 1-Sal i en Villa. Hun er villig til at komme og tale med Lægen.

Katamnese 14/9 1937. Pt. møder efter Tilsig. Røber hurtigt en Mgd. Paavirkningsideer og paran. Forest. Hun er til Stadigh. udsat for de »Paulinske Straaler«; de foraarsager Sitren i Kroppen, Sm. særlig i v. Ben, Hvp., Øresusen. Hun paavirkes endvidere af en »Symborit«-maskine. Hvem der sætter Straalerne i Gang, ved hun ikke, for hun er »banot«, d. v. s., hun kan ikke se de Mennesker, der paavirker hende. De siger: »Vi Jøder har altid levet af det«, hvad det vil sige, ved hun ikke rigtig. Stemmerne forfølger hende overalt, »det skal se ud, som om jeg hører Stemmer«. Gaar hun i Kirke, raaber Stemmerne højlydt, hvorfor hun s. R. holder sig hjemme for ikke at forstyrre Gudstjenesten. Gaar hun ud til sine Kunder, raaber Stemmerne nede fra Gaden, hvorfor hun kun ret sjældent gaar ud og syer.

Hun boer alene, men kommer en Del sammen med sine Værtsfolk, som hun godt kan lide, og som ikke er med i Forfølgelserne. Hun lever af Aldersrente og tjener lidt ved Siden af ved at gaa lidt ud og sy. Hun kommer kun i de Huse, hvor hun er kommet i mange Aar; Herskaberne der er hende alle venligtsindede. Hun passer selv sit lille Hjem med Husgerning, Madlavning etc.

Pt. er gsk. uden Sygdomserkend., er gsk. overtydet om Paavirkningernes og Forfølgelsernes Realitet. Samtidig med at hun fortæller om alle sine Lidelser, smiler og ler hun paa en lidt fnisende og fatuid Maade. Hun gør et følelsesmæssigt afstumpet Indtryk. Hun grimasserer lidt, hendes Tale har et noget jappende Anstrøg. I Klædedragt er hun nydelig og proper.

Somatisk. En ukarakteristisk Blandingstype. V. 72,5 kg, H. 164 cm, Brystbr. 27 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: + 0,03.

Sygehistorie Nr. 107.

F. 1877. Ug. Syerske.

K. H. VI 26/6—17/7 1927. J. Nr. 1120/27. Diagn.: Climacterium, paranoid Psykose.

Faderen død paa S. H. H. (Journ. bortkommet).

F. i Kbh., D. af Arbsmd. Har ernæret sig ved huslige Pladser og Syning. Aldrig gift ell. forlovet; har i adskillige Aar boet alene.

I flere Aar svage Lunger.

Menses ophørt for 1½ Aar siden. Aldrig Graviditet.

Pt. indl. som farlig for sig selv og sine Omgiv.

Husejersken opl.: Pt. kitter Vægge og Døre til. Banker med Stolene i Gulvet. Skælder Værtinden ud, siger, hun vil dreje Halsen om paa hende. Kan ikke haves i Huset mere.

Pt. selv forkl.: I Fjor blev der lagt elektrisk Lys ind i Lejligheden; i den Anledn. blev der boret en Mgd. Huller i Væggene. Om Natten bliver der banket i Huset. Værtinden gaar ind i Lejligheden, naar Pt. er ude, hun har smurt Petroleumsolie paa hendes dgl. Service; »jeg har nu købt en ny Laas og lukket forsvarligt«. Pt. benægter Stemmer, »jeg er ganske fornuftig — jeg kan tage Livet roligt — blot tror jeg, der er en Sammensværgelse mod mig — jeg har pæne Kopper og Stole og kan betale min Husleje«. Fortæller, at hun har sendt en Skrivelse rundt i Huset, hvori stod, »at vi jo kunde spare sammen og faa desinficeret i Lejlighederne, hvis det viste sig, at jeg havde T B«. Næppe sexuelle Sigtelser.

Pt. er noget oprevet over Situationen, ellers rolig, klar, samlet; ingen Angst ell. Stemningsanomali.

Under Oph. fremdeles stilfærdig, venlig, omgængelig, ingen tydelig Mistro ell. Hall. Fastholder sine Vrangforest.

Rtg. af Lunger: Gl. fibrocavernøs Phthise i h. Lunge.

Overfl. til

S. H. H. 14/7—4/8 1927. Diagn.: Paranoia?

Ogsaa her venlig, stilfærdig, er flittigt beskæftiget, ingen Tegn paa Hall. Hun har nok stadig en Del paran. Ideer, men hun bortforklarer nu gsk. behændigt de forsk. Ting, der er anført i Indl.journ. Udskr. efter Ønske.

K. H. VI 5/9—13/9 1930. J. Nr. 1659/30.

Ved Indl. rolig, orient. Svarer adæquat, næppe helt oprigtigt, men uden paafald. Fjendtlighed, Manerer ell. Neologismer. Hun nægter Stemmer, Syner, Elektricitet, Gift i Maden. Nægter Forfølgelser.

Siden Udskr. fra S. H. H. har hun haft forsk. huslige Pladser indtil for 4 Dg. siden. For ca. 1 Md. siden fik hun pludselig, da hun stod i en Grøntforretning, 6 lange Striber paa den v. Arm, hun ved ikke hvordan. De sved og brændte, og hun var

bange for, at de var forgiftede. Senere har der været Brænden rundt omkring i Legemet, hun har følt sig utilpas og kastet op. Hun nægter at tilskrive dette nogen personlig Indflydelse eller Forfølgelse, men paa ikke overbevisende Maade.

Obj.: Intet at se ell. føle ved v. Arm.

De første Dg. under Oph. nogen Trykken ved Hjertet og Brænden i v. Arm. Derefter befinder hun sig vel. Noget tilbagehold. af Væsen, ellers ingen manifeste psykotiske Sympt. Udskr. efter Ønske.

K. H. VI 4/11—2/12 1933. J. Nr. 2632/33.

Rolig, orient., noget talende. Angiver som Grund til Indl., at hun ikke kan være i Lejligheden, da Naboerne bryder Huller i Væggen, hun faar Stuerne fyldt med store Mider og lange »Krabbeben«, saaledes at hun til Stadighed maa overdrysse alt Indbo især Sengetøj med store Mgd. Naftalin og stadig overgipse Vægge og Køkkenborde. Enkelte Gg. har det været saa slemt, at hun har maattet kaste alt sit Sengetøj ned i Gaarden, »men Beboerne bringer det op igen«. Undert. kravler Dyrene ind under Huden paa hende og skyder saa lange Haar og Masser af Æg ud.

Obj.: Pt.s Øjenbryn er afklippede, ligeledes den forreste Del af Pandehaaret. (Hun har gjort det, fordi der kom noget »Smaasort« ud). Ogsaa Pubes er afklippede. En Del Kradsningsmærker paa Kroppen.

Paa Hosp. føler Pt. sig ikke generet. Hun forholder sig roligt. Fastholder sine Vrangforest.

P. Gr. a. Hoste og Expect. samt det tidl. Rtg.fund overfl. hun til Ø. H.

Diagnosekort fra Ø. H.: Udskr. 30/1 34 til Rydholt Sanatorium. Diagn.: Tub. pulm. inactiv., retractio pulm. dxt.

Man henvender sig (Okt. 37) paa *Rydholt Sanatorium,* hvor Oversygepl. opl.: Pt. har 3 Gg. opholdt sig paa Sanat., nemlig 30/1—28/2 34, 4 11—19/12 35 samt 17/11 36 —18/1 37. Hun har hver Gang været vansk., har beskyldt Medptt. for at bagtale og genere sig. Hun kunde være voldsomt udskæld. Er hver Gang rejst efter relativ kort Tids Forløb. Man meddelte hende sidste Gang, at hun ikke oftere vilde blive modtaget.

Hendes Tub. inaktiv. Almentilst. gsk. god.

Socialhjælpers Journ. 27/10 37. Besøger Pt. Hun er lige straks noget mistænksom og vil ikke lukke Døren op. Efter fornyet Ringning lukker hun dog Døren saa meget op, at der bliver Lejlighed til at stikke Legitimationsskrivelsen ind ad Døren. Efter at have læst den, faar jeg Lov at komme indenfor.

Pt. har ikke noget imod at komme ind og tale med Lægen. Hun boer i en meget lille, men lys og pæn 1-Værelseslejlighed. Der er nydelig rent og ordentligt og lugter kraftigt af Naftalin.

Katamnese 5/11 1937. Pt. møder efter Tilsig.

En medfølgende Nevø opl.: Pt. lider af en stadig Frygt for Dyr i sin Lejlighed. I de sidste 3 Aar har hun boet 3 forsk. Steder; men der er hvert Sted efter kort Tids Forløb kommet Dyr og Lugte. For nogen Tid siden smed Pt. en ganske ny Divan ned i Gaarden, den var fyldt med Mider; hun sov i ca. 1 Uge siddende i en Stol. Pt. har fortalt, at der en Dag sad en død Bille paa hendes Vindue, paa hvert Ben havde den et Barn, som blev skudt ind gennem Ruden; de har siden formeret sig. Pt. har selv Dyr i Hovedet, de kryber ud gennem Øjenbrynene. Pt. skrubber sig i Hvdt. med Vand og Sæbe, saa Huden undert. er helt rød. Den senere Tid har det været helt galt, og Pt. har i Dag erklæret, at hun ikke mere vil sove i den Lejlighed, hun tør ikke.

Pt. boer alene, lever af Invaliderente, har tillige et Par mindre Legater. Klarer sig selv i enhver Henseende. Meget punktlig og ordentlig i Pengesager.

Pt. selv forkl., at der er »Sølvorme« i Lejligheden. Hun vasker derfor grundigt med Sæbe og Kreolin. Naftalin bruger hun, fordi det »frisker op«, det »suger den daarlige Luft«. Naar hun skal sove, pensler hun sin Divan med Kreolin, stopper

Naftalintabl. ned og breder Aviser ud paa den, men lige meget hjælper det. De sidste Nætter har hun slet ikke turdet sove, har set Ormene springe omkring, viser med Fingrene deres Størrelse (et Par cm). Ormene formerer sig inde under hendes Hud og støder »smaa Kugler« ud gennem Haarene.

Folk i Ejendommen, mener hun, har ondt af, at hun faar Invaliderente; men ellers benægter hun at føle sig generet eller forfulgt. Hun vil ikke føle sig generet af Straaler, Hypnose ell. lign. Benægter Hall. og Tankepaavirkn.

Hun er noget forbeholden, paa Vagt. Noget manieret i sin Stemmeføring og Maade at tale paa. Ingen Stemningsanomali. Ingen senile Træk.

Somatisk. Ansigtet ret bredt, Underkæben veludviklet, Profilen lige. H. 155 cm, Brystbr. 23 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: ÷ 0,45.

(I Tilslutning til den katamnestiske Undersøgelse indl. man Pt. K. H. VI. — Diagnosekort: 5/11—15/12 1937. Dementia paranoides, tub. pulm. Udskr. efter Ønske til Hj.)

Sygehistorie Nr. 108.

F. 1875. G. m. Grosserer.

K. H. VI 19/6—6/8 1925. J. Nr. 1149/25. Diagn.: Psykosis climacterialis.

Fader og Farfader stærkt forfaldne til Drik. En Broder har siden 1922 ligget paa S. H. H. lidende af Dementia præcox. En anden Broder havde i Puberteten en kortvarig Depr. parret med Uro. (Senere Tilføj.: Samme Broder atter deprim. i 40-Aarsald., indl. K. H. VI 18/11—16/12 27: Psykosis man. depr. Paany indl. 1929, denne Gang med dement. paralyt.).

F. i Provinsen, D. af Skipper. Gift 28 Aar gl.

Menopause 1917 efter flere Aars Mensesuregelmæssighed. Aldrig Graviditet.

Pt. har tidl. ligget paa Afd. 25/7—2/8 1914. Diagn.: Degen. psykopath., Paranoia incip.? Det sidste ½ Aar beskyldt Manden for Utroskab. Nogle Gg. krøbet op i Vinduet for at springe ud, »da hun blev forfulgt«. For nogle Dg. siden sprang hun ned ad en lavere Skraaning og raabte om Hjælp. For 3 Dg. siden indl. paa Klinik; gik derfra, vilde hjem for at se, om Manden havde en Kvinde hos sig. Paa Hosp. forbeholden; intet sikkert psykotisk.

Pt. indl. ved Politiets Hjælp Kl. 4 Morgen. Af medfølg. Rapp. fremgaar, at Pt. er bortgaaet fra Hj. samme Nat Kl. 2. Manden fulgte efter hende; men det lykkedes Pt. at smutte ind i en Opgang, hvor Gadedøren stod aaben, og at smække Døren i bag sig. Da Polit. kommer til, finder man Pt. liggende under Trappen. Under stærk Modstræben trækkes hun frem; hun erkl., at hun ikke vil hjem i Lejligh., da alle Mennesker kan høre, hvad hun der siger, og fordi Manden vil have sin Elskerinde i Hj.

Manden opl.: Pt. har aldrig været helt rask siden sidste Udskr. I de sidste Mdr. mærkelige Udtalelser, har snakket om nogle Partier, der kæmper, »de sorte ell. de røde har vundet«. Folk paa Gaden rækker Tg. efter hende. Hun vil have Luftventilerne i Lejligheden stoppet til.

Pt. er under Oph. venlig, smilende, noget forbeholden, vil ikke udtale sig om Hall. og Forfølgelser, men gør Indtryk af at dissim. kraftigt.

Overfl. til S. H. H. Paa Turen dertil rykker hun pludselig ud med en Mgd. paran. Forestill. over for den ledsag. Sygepl. Hun forfølges og udspioneres af »de kongelige«, det er en hel Sammensværgelse. Prinsesserne Thyra og Dagmar udgiver sig for Kontordamer for at lokke Pt. i en Fælde. De har besøgt Pt. paa Hosp. (Pt. har et Par Bekendte, der er Kontoristinder), en af dem sagde forleden til hende: »Der kan De se, det var alligevel hende med den lange Næse, der skulde redde Dem«. De kgl. forfølger hende, fordi hun er Socialist, »derfor er de kongelige rasende. Min Mand er kongevenlig, og derfor holder de alle med ham«.

S. H. H. 6/8—23/8 1925. Diagn.: Dement. paranoides. Klar, orient., neutral Stemning. Fastholder, at Manden i mange Aar har været hende utro med adskillige Kvinder. Folk paa Gaden taler om hende. En Dame, hun kender, har sagt nogle mærkelige Ting til hende, f. Eks.: »Til Lykke med den, den kan være i det nye Klædeskab. Vi maa kæmpe som Djævle mod Modparten«.

Pt. forholder sig roligt, er ikke synligt hall., ingen Adfærdsforst. Noget forbeholden; men indlader man sig med hende, er Vrangforestill. uf. Hjemtages af Manden.

K. H. VI 19/8—9/9 1930. Diagn.: Paraphrenia phantastica. Manden opl.: De første Aar efter Udskr. fra S. H. H. gik det godt. Pt. røbede ingen Vrangforest., passede sit Hus.

I Løbet af de sidste 1—2 Aar er hun atter beg. at tale om, at hun bliver forfulgt, særlig af Svogeren i Jyll. og Svigerfaderen. De »pumper« hende i Underl., sætter elektrisk Strøm til hendes Seng. En Husbestyrerinde i Lejligh. ovenpaa kommer ned gennem Loftet, river hende i Haaret, kryber i Seng til Manden. Ogsaa Løver og Slanger kommer ned gennem Loftet og stikker hende i Underl. Sidder hun i en Stol, kan hun pludselig springe op og sige: »Aah, jeg kan ikke holde det ud som han stikker mig i Enden, den Laban!«. Anbringer derefter flere tykke Bøger under sig. Hun har det sidste ½ Aar talt om, at hun er Datter af den engelske Konge, hun har en Mgd. Penge, hvorom der i Øjebl. er Proces.

Pt. forkl., at hendes saakaldte Fader ikke er hendes rigtige Fader, men hendes Onkel, g. m. Dronning Victoria af Engl. Hun selv er Datter af Kong Albert Edvard af Engl. og Dronning Alexandra. Hendes »Tante« (Moderen) har sagt til hende: »Sorgen kom foran dig, din Mor blev fanget mellem Slangerne«. Hendes Haar var oprindelig gult; men saa smurte de Tjære i det, for at hun skulde blive ukendelig.

Pt. er under Oph. mistænksom over for Mad og Medicin, spytter Medicinen ud, maa af og til sondemades. Hun er vagtsom, en Del paa Gulvet, undersøgende og iagttagende, at der ikke sker de andre Ptt. noget ondt. Overfl. til

S. H. H. 9/9—25/10 1930. Diagn.: Dementia paranoides. Fortæller med stor Iver om sin mærkelige Barndom. Hun er født i Engl., men en Skovrider stjal hende for at benytte hende »til Radio«. En »Søster« af hende er Datter af Kejserinde Dagmar. Da hendes Tante skulde have sine Konfirmationssko, sagde Skomageren til hende: »De skal gaa *inkreso*, ellers bliver De myrdet (d. v. s. gaa hemmelighedsfuldt til Værks p. Gr. a. den høje Byrd).

Da Pt. for ½ Aar siden var i Rosk. Domk. for at se til »sine gl. Bedsteforældre, Chr. IX og Dr. Lovise«, sagde Dronningen »lige saa stille« inde fra Kisten: »Ja, her ligger din gl. Bedstemor — her ligger vi om Dagen«. De to kgl. Personer er ikke døde, men kun lammede.

Den Mand, der boer oven over Pt., har et helt Menageri af Løver og en Lem i Gulvet, gennem hvilken han sender Dyrene ned. Selv er han kun kommet ned en enkelt Nat, han stod da under Pt.s Seng. Under Mandens Seng stod en ung Kone, hun sagde, at de var dømt til at staa der for Livstid.

Pt. fortæller alt med neutral Stemning, som om hun talte om de selvfølgeligste Ting.

En Dag undviger hun paa en Spadseretur og gaar til Kbh. Manden ønsker at beholde hende hjemme.

Socialhjælpers Journ. 2/10 1937. Besøger Pt. Hun lukker selv op, men forsvinder som et Lyn, inden jeg faar Tid til at sige, hvorfor jeg kommer. Derefter kommer Manden til. Han erkl., at Lægen abs. ikke kan komme til at tale med Pt. Hun er stadig syg; men nærmere vil han ikke udtale sig.

Sygehistorie Nr. 109.

F. 1870. Ug. Pianistinde.

K. H. VI 28/7—17/8 1926. J. Nr. 1254/26. Diagn.: Paranoia.

F. i Kbh., vokset op i et kultiveret og velstaaende Hjem. Har givet Musikundervisning fra sit 17. Aar. Har akkompagn. til et Par Koncerter.

Menopause for 4 Aar siden.

Pt. forklarer, at hun de sidste 3—4 Aar har været udsat for telepatiske Paavirkninger af den Mand, som blev hendes Livs Skæbne for 22 Aar siden. Hun skrev et Brev til ham i 1922, som han besvarede pr. Telepati; denne Form for Samtale har de siden anvendt bg. to. Hun paastaar, at hendes Søster staar i Forhold til nævnte Mand, de er Medlemmer af en »utugtig Forening«, som skader Pt. alle Vegne ved at rakke hende ned over for hendes Elever, ved at paavirke hende ved Tankeoverføring og ved sexuelle Fornemmelser.

Fam. har behandlet Pt. brutalt og uforskammet, de har altid været jaloux paa hende p. Gr. a. hendes Succes ved Koncerter o. l.

Obj.: Intet abn.

Pt. taler under Oph. ivrigt om sine Forh. Hun har kun omgaaedes nævnte Mand paa »fin selskabelig Facon«; han har derimod paa anden Maade færdedes i »den utugtige Klub i Landemærket«, hvis Kvinder af Jalousi bagtaler og paavirker hende. Kgl. Personer holder deres Haand over Klubben. Hun er blevet indl. for at faa Telepatien videnskabelig udløst, d. v. s., det skal konstateres, at hun virkelig har den 6. Sans.

Intet særligt Stemningspræg, ingen Angst.

Ved Journalen ligger flere Breve, som Pt. forud for Indl. har skrevet til sine Søskende. Hun fremsætter heri paa en noget forvirret Maade en Del paranoide Forestillinger over for Familien. Hun og den omtalte Mand (N. N.), som hun fuldtud navngiver, har elsket hinanden gennem 22 Aar; men en af hendes Søstre vil tiltvinge sig Ægteskab med ham. Hun beskylder alle sine 4 Søstre for at have staaet i »ufint«, »frit« Forhold til ham. Han er en Halvbroder til Kong Chr. X. Hendes Søskende har planlagt Voldtægt og Mord over for hende, hun skal brændes levende paa sin Fødselsdag. Hun paastaar endvidere, at hun i Virkeligheden er en »Kærlighedsdatter« af en afdød Ven af Forældrene. Han har efterladt hende en Formue paa 60000 Kr. til Udbetaling paa hendes 50 Aars Fødselsdag; men denne Arv har hendes Søskende tilegnet sig. Hendes Navn er blevet slettet af Kirkebogen. Hun underskriver sig: Eders hengivne »navnløs«.

Overfl. til

S. H. H. 17/8 1926. Med uhyre Veltalenhed fremstiller Pt. sine Lidelser gennem de sidste Aar. Det hele er et Væv af Intriger og Skandaler, Broderen staar bag det hele, han er en meget rig Mand og kan betale, hvad det koster. Han har underkøbt N. N. og har hindret Ægteskab mellem Pt. og N. N. Det aandelige Baand ml. dem er dog saa stærkt, at det har givet sig Udslag i Telepati, alt, hvad Pt. tænker, kender N. N., og han paavirker hendes Tanker. Hun fortæller alt paa en ret monoton, opremsende Maade uden Affekt. Hun er glad for at være her paa Hosp., for ude i Livet kunde hun ikke faa Ro, man var endda begyndt at beskylde hende for Uterlighed over for Børn.

Efterh. gør Hall. og Paavirkn. sig ogsaa gældende paa Hosp., til Tider skælder Pt. kraftigt ud paa sine Stemmer. Gennemgaaende er hun dog venlig, omgængelig, arbejder i Vaskeriet.

15/1—15/3 1927 er Pt. udskr. paa Prøve, men vender tilbage, da hun ikke kan klare sig ude i Livet. Pt. er i de flg. Aar permanent hall. og fuld af persekutoriske Ideer. Udadtil mærker man dog efterh. mindre til dem, Pt. taler særlig med sine Stemmer, naar hun er paa W. C., taler da med »Majestæter« o. l. fornemme Folk. Vrangforest.

taler hun ikke om i det dgl., kun af og til, naar hun skal »have Luft«; det drejer sig altid om det samme, nemlig om hendes Søskende, der har ødelagt hendes Liv og uretmæssigt har faaet hende indlagt og tilbageholder hende paa Hosp. I det store og hele er hun rolig, omgængelig, beskæftiget med Haandarb., musicerer om Aftenen, gaar Ture. Ikke sjældent tager hun paa Besøg hos en Niece i Kbh., den eneste i Fam., hun har noget at gøre med, rejser selv frem og tilbage.

Katamnese 29/1 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Hun er klar, orient. Meget ordrig, begynder straks med stor Tungefærdighed at fortælle om sin Musikuddannelse og de Koncerter, hun har givet som ung. Da man leder Samtalen hen paa de Begivenheder, der knytter sig til hendes Indl., bliver hun straks mere forbeholden. Hun »kan ikke udtale sig«, hun vil ikke udtale sig; man tror hende alligevel ikke, da hun er paa et Sindssygehosp. Efterhaanden indrømmer hun, at Broderen skylder hende 60000 Kr.; det er dog ikke nogen Arv, han uretmæssigt har tilvendt sig, men en Erstatning for 3 Ægteskabschancer, han har ødelagt for hende, dels ved at chikanere Frierne, dels ved at bagtale hende over for dem. Pt. indvikler sig dernæst i nogle uklare Beretninger om tidl. Oplevelser, fyldt med forblommede Hentydninger, tydeligt læggende Hovedvægten paa gsk. dagligdags Hændelser.

Hun interesserer sig en Del for Teosofi; hun finder Bekræftelse for Teosofiens Rigtighed i sin egen Skæbne og i alt, hvad hun har set her paa Hosp. I de nye Inkarnationer skal de, der er smaa, og hvem det er gaaet daarligt, blive de store og faa Lykke — og omvendt. Hendes Broder, der er Direktør, vil f. Eks. højst kunne gøre sig Haab om at blive Arbsmd. Om Telepati siger hun: »Telepati er der til, men det vil jeg ikke udtale mig om her paa Hosp.«; mere faar man ikke ud af hende. Hun benægter spontant at »høre Stemmer«, endnu inden man har spurgt hende om Hall., men paa lidet overbevisende Maade.

Pt. stiller med stærk Affekt Krav om Udskrivn. med efterfølg. Oprejsning. Hun synes dog ikke selv at foretage sig noget for at realisere sine Krav; derimod mener hun, at der er en Kreds uden for Hosp., som »arbejder« for hende, væsentlig bestaaende af Præster. Hun vil ikke udtale sig nærmere herom, men spørger pludselig med et inkvisitorisk Blik: »Kommer De fra Pastor Henriksen?«.

Pt. er psykisk i det hele velkonserveret. Ved Samtale om neutrale Emner, f. Eks Musik, er hun naturlig og velorienteret. Hun gør et kultiveret og ret intelligent Indtryk. Hun er noget selvfølende og determineret af Væsen, gør straks ved Samtalens Beg. opmærksom paa, at hun er Pianistinde, ikke Musiklærerinde. Egentl. Storhedsforest. lykkes det ikke at faa hende til at røbe.

Somatisk. Ret høj, kraftig, velnæret. Pyknisk Ansigtsform med Dobbelthage. H. 166 cm, V. 90 kg, Brystbredde 33 cm, Brystdybde 26 cm. Index Strømgren: + 1,52.

22/2 1938. Føromtalte Niece opsøges i Hj. Hun opl.: En Søster uligevægtig, opfarende, »hysterisk«, forværret, efter at hun for nogle Aar siden er kommet i Klimakt. Iøvrigt ingen kendte Tilf. af Psykose ell. psykisk Abnormitet i Fam.

Pt. har haft en Del Interesser, til en vis Grad været kundskabsrig, har ikke været uden Evner paa det musikalske Omraade, havde mange Elever. Hun har været selskabelig, har færdedes meget ude bl. andre Mennesker. Har altid holdt overordentlig meget af Børn, har forstaaet at lege med dem. Det er iøvrigt begrænset, hvad Niecen kan oplyse om Pt.s præpsykotiske Habit., da hun var gsk. ung, da Pt. blev syg.

Pt.s Psykose udviklede sig i Løbet af flere Aar før Indl. Hun blev paafald. sjusket og uordentlig, laa i Sengen til langt op paa Fm., alt var et Rod i hendes Lejlighed.

Pt. har de sidste Aar besøgt Niecen et Par Gg. om Aaret. Det gaar godt de første Dg., derefter bliver Pt. lidt vanskelig, har Besvær med at overholde Husordenen, kan være opfarende, lader sig irritere af Børnene, som hun iøvrigt er glad for og godt kan lege med. Ikke sjældent kommer Pt. spontant ind paa sine paran. Forestill. overfor sine Søskende, som efter Niecens Udtalelser savner ethvert Grundlag.

Sygehistorie Nr. 110.

F. 1878. Enke eft. Skræddermester.

K. H. VI 25/4—14/6 1927. J. Nr. 1005/27. Diagn.: Klimakteriel paranoid Psykose.

En Søster »nervøs«, har lidt af »nervøse Trækninger«.

F. og opdraget paa Landet. Syerske indtil Ægteskab 32 Aar gl. Enke siden November 1926.

Menopause for ½ Aar siden. Aldrig Partus.

En Søster opl.: Pt.s Mand var 28 Aar ældre end Pt.; han var meget jaloux, ellers var Forh. ml. dem godt. Pt. passede ham de sidste Mdr. inden hans Død, hvad angiveligt tog paa hendes Kræfter.

Nuv. Lid. har iøvrigt udviklet sig siden Sommeren 1926. Det begyndte med, at Pt. følte sig generet af en Mand, der hver Dag gik frem og tilbage neden for Vinduerne (ikke observeret af andre). Pt. klagede til Politiet; da det ikke hjalp, mente hun, at ogsaa Politiet udspionerede hende. Folk paa Gaden talte om hende. De sidste 5—6 Uger har det været helt galt; Pt. har ikke været i Stand til at bestille noget, har særlig om Natten været angst.

Pt. selv forkl., at Politiet generer hende, de taler i Højttaler til hende, udspionerer hende overalt. Hun bliver magnetiseret, der kastes Lys ind paa hende. Hun bliver røntgenbestraalet, saa hun bliver helt afmagret, en Nat brændte de Hul paa hendes Ryg. De vil gøre hende til en »Filmsdukke«.

Obj.: Intet abn.

Ogsaa paa Hosp. hall., Stemmerne spørger hende ud om alt muligt ubehageligt, siger Sjofelheder til hende, beskylder hende for at være en offentlig Pige. Der kastes ogsaa Lysstraaler paa hende. Det er Politiet, der staar bagved. Ingen Stemningsanomali ell. videre Affekt. Overfl. til

S. H. H. 14/6 1927.

Tilst. er det første Par Aar her som beskrevet. Hall. er snarest mere udtalte, Pt. hører ustandselig Stemmer, Indholdet vil hun ikke give Oplysning om, »det er saa slemt«. Som Regel kommer Stemmerne gennem Radiohøjttaler; undertiden ogsaa fra Kælderen. Hun spørger Sygepl., om hun ikke kan høre det, der er jo Krig nede i Kælderen. Hun paavirkes stadig af Lysstraaler. Undertiden beherskes hun stærkt af Hall., er vansk. at omgaas, højttalende, vil intet bestille, til andre Tider er hun mere omgængelig, venlig, hjælpsom, flittig.

Katamnese 5/10 1937. Pt. undersøges paa S. H. H.

Sygepl. opl.: Pt.s Tilst. har de sidste Aar været stationær. Hun er rolig, klarer sig selv med alt, intet aparte i Adfærd ell. Manerer. Er noget tilbøjelig til at isolere sig, sidder for sig selv paa sin vante Plads i Stuen, er beskæftiget med at stoppe Strømper fra Morgen til Aften. Er noget afvisende af Væsen, vil f. Eks. aldrig modtage den mindste Opmuntring til Gengæld for Strømpestopningen, deltager ikke i Afdelingens Fornøjelser. Gaar aldrig ind i den Stue, hvor Radioens Højttaler befinder sig. Pt. fremsætter aldrig Vrangforest., har ikke i flere Aar gjort Indtryk af Hall. Hun kan til Tider synes noget spændt, og henvender man sig da til hende, svarer hun afvisende og vredt: »Tag Dem i Agt!« ell. lign.

Pt. er ved Undersøgelsen klar, orient., svarer adæquat. Hun giver plausible Oplysn. om sit tidl. Liv, men bliver dog hurtigt afvisende under Udspørgningen herom, stiller tilsvarende Modspm. om Undersøgerens private Forhold. Hun nægter kategorisk alt, hvad Journ. indeholder om Forfølgelse, Hall. og Paavirkn., det maa være en forkert Journ., Undersøgeren har faaet fat paa. Hun gaar nødtvungent med til, at der muligvis har staaet en Mand nede paa Gaden og set op mod Vinduerne; men der boede en Dame ved Siden af, som »trak Mænd«; Pt. mener, at det muligvis har været til hendes Vinduer, han har set. Da man kommer ind paa Spm. Højttalere, siger hun: »Det har staaet i Aviserne«; da man søger at faa hende til at forklare sig nær-

mere, viger hun udenom, siger, at hun ikke har læst noget. Radiohøjttaleren paa Afd. kalder hun »Musikkasse«; men den lytter hun aldrig til, den er paa 1. Sal, »og der hører hun ikke til«. Hun mener, det er Sygepl. og Ptt., der synger igennem den; da man forkl. hende Sagens rette Sammenhæng, smiler hun vantro. Hun paastaar, at hun nu er gsk. rask, hun ønsker at komme ud, mener, hun er i Stand til at ernære sig ved Syning. Ingen Tegn paa Stemningsanomali.

Somatisk. H. 158 cm, V. 54 kg, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,41.

15/2 1938. Oplysninger af Søster: Pt. har altid haft vansk. ved at slutte sig til andre, har været noget tilbøjelig til Indadvendthed og Spekuleren særlig ved Modgang. Om sine ægteskab. Forh. har Pt. aldrig udtalt sig til Søsteren. Pt. har aldrig brudt sig om Børn, saa Søsteren mener ikke, at Savnet heraf har været Pt. en Skuffelse. Pt. har iøvrigt været omgængelig, ikke stemningssvingende, hidsig ell. opfarende, ikke særlig letfornærmelig.

Søsteren besøgte Pt. ret jævnlig den første Tid under Opholdet paa S. H. H. Nu er det derimod noget sjældnere, da Pt. næsten altid bebrejder hende, at hun ikke tager hende hjem. Pt. bestiller næsten ikke andet under hele Besøget end at skælde hende ud.

Sygehistorie Nr. 111.

F. 1874. G. m. Kontorbud.

K. H. VI 25/7—13/9 1924. J. Nr. 1245/24. Diagn.: Climacterium, Paranoia zelotypica.

F. i Sverige, D. af Slagter. Husass., kom 18 Aar gl. til Kbh. G. 24 Aar gl.

Menses det sidste Aar meget sparsomme; en Del Hedestign. 6 nat. Fødsler.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hun angiver, at Indl. er en Hævnakt fra Mandens Side, idet han derved kan undgaa Pt.s Agtpaagivenhed over for sine Kæresterier. Manden har de sidste 3 Aar bedraget hende med en 25-aarig ung Kvinde. Hun har aldrig set, at de har haft nogen direkte Forb. med hinanden; men den unge Dame kredser altid om Manden. Sidder han paa en Bænk i et Anlæg lige ved Hjemmet, skal det nok passe, at hun cykler forbi. I Vinter ringede hun altid om Morgenen Kl. 4 med sin Cykleklokke for at vække Manden, der skal møde paa Kontoret Kl. 5. Pt. har flere Gg. faaet Prygl af Manden, fordi hun har hindret ham i at gaa til Stævnemøder.

Obj.: Intet abn.

Pt. uddyber under Oph. sine Jalousiforest. yderligere. Det er i Virkeligh. 3 Kvinder, hun har mistænkt. Foruden den omtalte er der ogsaa en Aviskone, 24 Aar gl., som har Arb. paa samme Kontor som Manden og Kolonihave nær deres. Om Vinteren har hun om Morgenen set Mandens Spor i Sneen fra deres egen Have til denne Kones Have. Hun har savnet Æg i sin Hønsegaard og mener bestemt, at Manden har stjaalet dem og givet dem til denne Kone.

Den 3. Rivalinde er en ugift yngre Kvinde. Hun bemærkede hende første Gang en tidlig Morgen uden for deres Have. Da Kvinden saa Pt., gav hun sig til at gaa og senere, da Pt. satte efter hende paa Cykle, til at løbe. Senere paa Fm. saa hun samme Kvinde med et lille Barn ved Haanden; da Kvinden saa Pt., gik hun sin Vej, og Manden blev forfjamsket, gav sig til at dampe kraftigt paa sin Pibe og gik hen til en Cigarautomat. Pt. er overbevist om, at Manden giver denne Kvinde Penge hver d. 1. i Md., fordi de antagelig har et Barn sammen.

Pt. fremsætter sine Udtalelser stilfærdigt, er bedrøvet over sine formentl. Iagttag., græder. Iøvrigt nat. af Væsen, ingen Tegn paa Hall.

Manden opl.: Bedyrer, at alle Beskyldningerne mod ham er grebet ud af Luften. Pt. har de sidste Aar ændret Væsen, er udskæld. i de groveste Udtryk. Har skiftet

Laas 10—12 Gg. paa Hønsehuset. Hun mener, der er Komplotter i Ledtog med Manden. Han kan ikke røre sig, før hun tror, at han skal ud og besøge Kvinder.

Datter opl.: Pt. har altid været vanskelig og egoistisk. I den senere Tid endnu mere vansk., altid talende om Mandens Forb. med andre Kvinder. Datteren mener, at Faderen for en Del Aar siden var Pt. utro, han har en 16-aarig Datter uden for Ægtesk. (har været gift i 25 Aar). Derimod mener hun, at Beskyldningerne for de senere Aar er grundløse. Pt. skælder ud og bruger Ukvemsord, saa det kan høres over hele Huset. Over for Fremmede har hun intet abn. vist.

Overfl. til

S. H. H. 13/9—18/11 1924. Diagn.: Paranoia (?).

Fastholder her sine Vrangforest. gsk. som ovenfor beskr. Stilfærdig af Væsen, lidt trykket, ellers naturlig, flittig og arbejdsom. Har en enkelt Gang Besøg af Manden, er da meget afvisende og uebhagelig over for ham. Nægter det ikke, men forsvarer sig med, at han altid har saa meget hemmelighedsfuldt for.

Udskr. efter Aftale med Fam.

K. H. VI 13/7—6/8 1927. J. Nr. 1278/27.

Indl. Kl. 1 Nat. En Søn opl.: Manden flyttede for 14 Dg. siden ud i Fam.s Sommerhus, fordi han ikke længere kunde udholde Pt. Der er for Tiden Skilsmisseproces. Pt. har siden boet alene sammen med Sønnen, der er 19 Aar. Pt. har stadig haft de samme paran. Ideer. I Aften har hun været urolig, klaget højlydt over Forfølgelserne, hvorfor Sønnen har henvendt sig til Politiet og anmodet om Tvangsindl.

Pt. er klar og orient. Hun føler sig forfulgt af en Mand (N. N.), som hun har truffet for et Par Aar siden. Hun var en Aften flygtet hjemmefra, overnattede under aaben Himmel i Sydhavnen. Blev fundet af N. N., der boede i et Lysthus og tog hende med ind og trakterede med Kaffe. Hun blev hos ham, er senere kommet til ham, ogsaa intimere Forh. N. N. er imidlertid nu i Komplot med hendes Mand. Folk taler om, at hun boer sammen med N. N., »alle Mennesker kender mig, jeg bliver paa Gaden beskuet af alle«. Der er nogen, der har stillet noget op derhjemme, saa man kan høre alt, hvad hun taler med sig selv om. Der har været Spektakel i Lejligh., Banken paa Dørene, Hylen i Vandposten, ogsaa Stemmer, der har sagt Sjofelheder til hende.

Obj.: Intet abn.

Manden opl.: Kender intet til omtalte N. N., har aldrig set noget til ham.

Ogsaa paa Hosp. er Pt. hall.; fortæller en Morgen, at N. N. har været der om Natten og generet hende. Af og til er hun vredagtig og udskæld. over for Personalet. Overfl. til

S. H. H. 7/8 1927. Hun er her meget paranoisk indstillet over for Omgiv., mener, at alt er møntet paa hende, beklager sig over, at Medptt. generer hende, de siger, at hun er skabt som et Mandfolk, at hun har med Mandfolk at gøre. Hun er hall., hører N. N., mener, han færdes her omkring, og at han har stillet et Radioapparat op i Bygningen.

I de flg. Aar stedse mere vredagtig og udskældende, er arbejdsudygtig og sengeliggende. Er stærkt hall., hører dels Beskyldn., dels sine Børn, mener, de bliver mishandlet i Kælderen. En Dag (20/2 1931) gaar hun op paa 1. Sal (ligger i Stuen) for at se efter Børnene. Finder et Sæt Nøgler, hvormed hun lukker sig ud og spadserer iført Undertøj og Kludesko til Ousted (ca. 15 km fra Hosp.).

Katamnese 19/2 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Hun fastholder sine foranomtalte Vrangforest. over for Manden samt den foranomtalte Historie om N. N. Hun hører stadig hans Stemme, han bruger grove og sjofle Udtryk over for hende, som hun ikke vil tage i sin Mund. Han har »lagt Beslag« paa hendes yngste Søn og generer ham og hans Fam.

Efterh. som man taler med hende, producerer hun stadig flere Forfølgelsesforest. Hun bliver forfulgt af »en Skurk fra Roskilde«, som Personalet betaler for at gaa omkring her, et Par Skurke fra Sverige og fl. a. Alle generer de hende med Raaheder, sætter Straaler paa hende, baade paa Hvdt., Lænden og Kønsdelene. Skurkene har voldtaget og mishandlet alle hendes Døtre. Hendes Børn og Børnebørn er indespærret her paa Hosp., hun hører dem blive pint nede i Kælderen.

Pt. er klar og orient. Vrangforest. løst sammenhængende uden logisk Bearbejdelse. Hun er afglidende, paralogisk i sine Svar. Vrangforest. fremsættes med en vis Indignation, men uden større Affekt. Efter Samtalen siger hun: »Nu jeg sidder og fortæller det til Dr., bliver det hængt paa mig selv«; mener aabenbart hermed, at Stemmerne faar Ret i deres Beskyldninger. Iøvrigt er hun nat. i Ordvalg og Udtryksmaade. Hun giver gode og plausible Oplysninger om sit tidl. Liv, husker nøjegtig Opholdets Varighed, erindrer tidl. Indl. her og paa K. H. Samtidig med at hun fremsætter ovenstaaende Vrangforest. om Børnene, kan hun give Oplysn. om deres Adresser i København, angiver plausible Datoer for deres Ægteskaber, Børnebørnenes Fødsel etc.

Sygepl. opl.: Pt. ligger paa 2-Sengsstue, holder selv Stuen ren, vasker og reparerer selv sit Tøj. Beskæftiget med Haandarb., Strikning og Stopning. Holder sig en Del for sig selv, men deltager dog i Afd.s Fornøjelser. Røber en Del Storhedsforestillinger, har mange Penge, kalder sig »Storherskerinden«, har gjort Kronprinsen til »Guldprins«. Er en Del hall., snakker med Stemmerne, skælder ikke sjældent ud.

Somatisk. Ansigt noget aflangt, Næse og Underkæbe dog brede. Epigastr. Vinkel middel. Ret stort Fedtlag paa abdomen. Hænder ret kraftige, men noget slanke. V. 73 kg, H. 164 cm, Brystbredde 28 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,15.

20/2 1938. En Søster besøges i Hjemmet. Hun opl.: Fader Potator. Pt. Nr. 2 af 12 Søskende. En Søster uligevægtig. En Datter siden Nov. 37 indl. S. N. S. (Diagn.: Schizophrenia hebephrenica. Meddelelse fra Hosp.).

Pt. har altid været nervøs, »hysterisk«, kunde blive fuldst. rasende, naar noget gik hende imod. Hun har altid skullet omgaaes med Forsigtigh. Har været ret indesluttet, har holdt sig en Del for sig selv. Har haft Ambitioner, »altid set op til noget stort«, tænkte sig som ung, at blive gift med en velhavende Mand. Sit Arb. har hun altid passet godt, har været meget proper og ordentlig.

Ægteskabet har altid været daarligt. Bg. Parter jaloux Naturer, det kom ikke sjældent til Slagsmaal, hvorunder Manden kunde være ret brutal. Han tog lidet Hensyn til Pt., drillede hende.

Sygehistorie Nr. 112.

F. 1872. Enke, Cigarrullerske.

K. H. VI 6/12—31/12 1923. J. Nr. 2202/23. Diagn.: Paranoid Psykose (Paraphrenia? — præsenil.? — Maniodepressiv Psykose med paran. Ideer??).

F. og opdraget paa Landet, D. af Landarb. Husass. Extramatrim. Fødsel 1897, derefter Syerske og Cigarrullerske. 1905 atter extramatrim. Fødsel.

Menses oph. for ½ Aar siden.

Pt. overfl. fra Frb. Hosp. Afd. D., hvor indl. d. 4. ds. Af Journ. fremgaar:

En Søn opl., at Pt. gennem flere Aar har lidt af paran. Ideer. Har talt om onde Aander i Ejendommen. Er gaaet rundt i Haverne paa Frb., har talt om, at der var gravet nyfødte Børn ned.

Indl. paa Frb. Hosp. af Polit., der fandt Pt. gaaende paa Gaden om Natten langs Sporvognsskinnerne, »for at Strømmen kunde tage hendes onde Tanker«. Talte om, at hun havde faaet Elektricitet i Kroppen.

Forkl. paa lign. Maade ved Overfl. her til Afd. Klar, orient. Livligt smilende.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. paavirket af Elektricitet, der strømmer gennem hende. Mistænksom overfor Maden, tydelig Giftfrygt. Vil en Dag ikke gaa i Seng, opholder sig paa W. C., der er Edderkopper i Sengen, »nogle store, grønne nogen«.

Ikke særlig spontant talende, men ordrig i sine Svar. Naar man rigtig trænger ind paa hende, er der hverken Hoved ell. Hale paa, hvad hun siger. Røber en Del usammenhængende paran. Vrangforest., forblommet og undvigende i sine Svar.

Stemningen nærmest noget løftet, Smil paa Ansigtet, gsk. rap i Replikerne, gør Bemærkninger. Giver sig en Del af med de andre Ptt., skændes med dem ell. beskylder dem for de mærkeligste Ting. Beskylder en ung Pige ved Siden af for at have et Barn, snakker om, at de har Samleje med hinanden etc. Efterh. mere vredladen og arrig. Overfl. til

S. H. H. 31/12 1923. Miskender Omgiv., mener, at en af Medptt. er hendes Datter, en anden Sygepl.s Moder. Er fuld af en Mgd. Forestill. om noget underforstaaet ved alt, hvad der sker. Rigtig Forkl. kan man ikke faa, og nogen logisk Sammenhæng i det hele er der ikke. Mærker en underlig Lugt ved Sengetøjet, mener, der har ligget et Par Børnelig i Sengen, før hun kom. Hun bliver ret vidtløftig og talende, naar hun først kommer i Gang; Ansigtsudtrykket nærmest kvikt, men med et mistroisk Præg, Stemningen ikke løftet.

Efterh. mere grov og raa i sin Mund, stærkt hall., taler meget ud i Luften ell. staar lyttende ved Varmeapp. Noget urolig, farer rundt paa Stuen ell. kryber ind under Bordene.

Efter nogle Aars Forløb mere fredsommelig, men fremdeles stærkt hall. og ogsaa til Tider stærkt udskæld. 1932 beg. Pt. at hjælpe lidt til i Køkkenet, medens hun tidl. ikke har bestilt noget, strikke »maa« hun ikke.

Katamnese 25/2 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Hun synes ikke gsk. orient. (Sted?) »Københavns Kommunes Ejendom — det staar oppe paa Gavlen«. Da man foreslaar S. H. H., siger hun: »Ja, det siger de; men det er da der, hvor de brænder Sct. Hans Blus, det er en Soldaterbygning«. Anslaar Aarstallet til 1936, Md. til Marts, Ugedag til Onsdag (Torsdag). Kender Fødselsdag og -aar, men angiver sin Alder til 58 (64). Giver plausible Oplysn. om sit tidl. Liv. Hendes Søn, som af og til besøger hende, er blevet gift, medens hun har været her. Han har en lille Pige, 4 Aar gl., som en enkelt Gang har været med paa Besøg. Hun husker ikke rigtig, om hun hedder Jytte eller Mette. Datteren har ikke besøgt hende de sidste 6½ Aar. Hun mener, at en af Plejerskerne har holdt hende tilbage; Plejersken hedder det samme som Pt.

Hun røber paran. Forestill. Mener, at Medptt. er beslægtede med hendes Børns Fædre. De generer hende, beskylder hende for Tyveri og for at have faaet Penge af Mandspersoner til at leve for. Sygepl. har i »hemmelige Tanker« sagt hende, at hun i sin Tid har »ordineret« Sønnens Fader til at vælte hende om paa Gulvet, da Sønnen var 14 Dg. gl. Hun husker tydelig Begivenheden, Manden var beruset.

Hun nægter at høre Stemmer, men siger, at hun hører en »sivende« Lyd i Øret, som naar der bliver »savet Flæsk«.

Hun erkl., at hun selv siger, hvad hun mener; men Personalet og Medptt. anvender andre Udtryk end de rigtige. Naar de f. Eks. mener et Glas ell. en Bakke, siger de noget andet. Hvad de siger, kan Pt. ikke rigtig gøre Rede for, ej heller hvorledes hun forstaar, hvad de i Virkeligh. mener.

Hun er personforvekslende. Hun erkl., at Undersøgeren ligner en Mand, hun en Gang har set i »4. Kriminalkammer«, ja, hun er tilbøjelig til at tro, at Undersøgeren er identisk med denne Mand.

Hun gaar rundt med en Taske stoppet med forsk. Pakker. Indpakket i talrige Stykker Papir og Avisudklip og omhyggeligt ombundet med Sytraad har hun en-

kelte Blade, som hun har opsamlet i Haven; de har hver deres Betydning, »den Dags Begivenheder«. Hun fremviser ogsaa en gl. Blonde, som hun har hæklet; Pigerne og Haandværkerne paa Hosp. forstaar »at gøre Gerninger« ved denne Blonde. Om Halsen har hun en lang Kæde af gl. Kastanjer, hun har trukket paa en Snor.

Hun er klar, svarer adæquat. Siger om de andre Ptt., at de er »Øretudere« og »Trappestrygere«. Det er Ord, hun har hørt, da hun gik til Bibeltime paa Østerbro; »Øretuderne taler i hemmelige Tanker«, »Trappestrygere« er Mennesker, »der taler og gaar efter det«. Pt. er under Samtalen venlig, indladende, smilende. Hun er paafald. uafficeret af sine Vrangforest. og mærkelige Oplevelser.

Sygepl. opl.: Pt. kan hjælpe lidt til i Køkkenet. Det meste af Dagen tilbringer hun dog paa Trappen, hvor hun altid sidder paa samme Sted. Hun er hall., smiler hen for sig, snakker med sig selv. Som Regel venlig og medgørlig, i Perioder udskældende. Holder sig mest for sig selv, tager ikke Del i Afd.s Fornøjelser. Renlig, spiser selv, gør selv Toilette. Er glad for Sønnen, naar han besøger hende; har hans Billede hos sig.

Somatisk. Ansigt lidt aflangt, Underkæben af moderat Bredde, Hagen ret veludviklet, Profilen lige, Næsen bred, stump. Thorax rummeligt, epigastr. Vinkel stump. Stort Fedtlag paa Underl. Hænder korte, brede. Huden fin, hvid. H. 148 cm, V. 66,7 kg, Brystbredde 28 cm, Brystdybde 22 cm. Index Strømgren: + 0,7.

29/4 1938. En Broder besøges; han opl.: Pt. har 5 Søskende, 2 af disse er vansk. omgængelige, trættekære, paastaaelige. Pt.s Datter er »løs paa Traaden«. Ingen Tilf. af Sindssygd. i Fam.

Pt. har aldrig været, som Folk er flest. Altid noget indesluttet, trættekær, har haft sine egne Meninger. (Broderen kan ikke opl. yderligere, da han i det hele kun har haft lidt at gøre med Pt.).

Sygehistorie Nr. 113.

F. 1872. Ug. Syerske.

K. H. VI 15/2—13/3 1923. J. Nr. 529/23. Diagn.: Paranoia persecutoria præsenilis.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbh. Som ung Gangpige paa Alm. Hosp., fik her et Barn med en Pt. Siden boet sammen med Barnet (en Søn), har ernæret sig ved Syning.

Sønnen opl.: Pt.s Sygdom har udviklet sig jævnt i Løbet af det sidste Aar.

Pt. forkl., at der er saa meget Spektakel i Ejendommen, hvor hun boer. Fam. ovenpaa har »Tale- og Filmsmaskiner«; Pt. kan høre Spektaklet ned gennem Loftet, endvidere er der Ledninger ned gennem Væggene og ned under Gulvet. Pt. kan mærke, hvordan Elektriciteten strømmer ned over hende. Nævnte Fam. har ogsaa brudt ind og har stjaalet Sønnens Fotografiartikler og Noder samt Pt.s Linned. Det er meldt til Politiet; men Sagen trækker i Langdrag.

»Kneptikerklubben« har vistnok ikke Lokale her i Landet, og det er ikke sikkert, der her findes flere Medl., derfor er Pt. saa prisgivet. Fam. ovenpaa har stjaalet et »Kneptikerapparat«, derfor kan de lave, hvad de vil. Det at være »Kneptiker« vil sige at kunne slaa Kuldbøtter, snurre sig rundt og gøre alt muligt, enhver kan melde sig ind i Foreningen.

Pt. er ret fornærmet, svarer vrissent, sidder mest med bortvendt Ansigt. Ærgrer sig over, at hun har Fisk staaende derhjemme til ingen Nytte. Ved Omtalen af Vrangforest. klarer hun op, bliver venlig og fortrolig. Talen nat., ikke særlig loquax.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. rolig, ordnet i sin Adfærd. Fastholder sine Vrangforest. Efter nogle Dg.s Forløb beg. hun at kunne mærke Sporvognene uden for Hosp., Spiralbunden i hendes Seng tager mod Strømmen. Overfl. til

S. H. H. 13/3 1923. Forkl. om »Kneptikerne«, at der er flest af dem her i Landet om Sommeren, »saa er der flere Steder at optræde«. Jo, hun er saa kneptisk, da hun kan hænge i en Trapez og sy — Dameskrædderi. »Det har særlig Betydning at være kneptisk, naar man skal skrive til Udlandet«.

Ogsaa her mærker Pt. elektriske Maskiner, der er noget af den Slags bag Sengen; »men det er der vist alle Steder, og det vil jeg ikke tage mig af!«.

Tilstanden er i Aarenes Løb ret stationær. Pt. skriver talrige forrykte Breve til Politiet. Som Eks. skal anføres et Brev af 13/11 1924, hvori hun anmoder Politiet om at »optage den Kneptik Affære«, som har angrebet mig personlig og ført mig ud til Sct. Hans Hospital H. under falsk Foregivende, af en Politisag. Her sidder jeg fast af Mangel paa Klæder og Penge, som er bortkommen«. Undert. er hun udskæld. og ret ubehagelig, til andre Tider rolig og stilfærdig. Hun rapser alt, hvad hun kan faa fat i, fra Medptt., Strømper, Tøj etc., som hun dernæst syer om til sig selv, hvis hun kan naa det.

10/6 1936 overfl. hun til Stubberupgaard. Her er hun rigtig flink og omgængelig, men har den kedelige Vane med korte Mlr. at hjemsøge den stedlige Sognefoged for at forhandle med ham om de Penge, hun stadig venter at faa. Hun skriver jævnlig Breve til ham af den sædv. Art, underskrevet »Diekridt«, hvad hun kalder sig. Da Sognefogeden tilsidst erklærer, at han ikke vil have noget med hendes Pengesager at gøre, gaar hun en Dag til Roskilde (ca. 15 km), hvor hun henvender sig paa Politistationen. Hun bringes herfra tilbage til Hosp. (3/10 1936).

Katamnese 12/3 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Begynder straks at fortælle om den Maade, hvorpaa hun bliver bestjaalet, Medptt. og Personale tager alt fra hende. »Det er saadan Flyvemennesker, der er her«, d. v. s. Mennesker, som »flyver og farer« rundt omkring. Selv er hun ikke Pt., men Plejerske; men Hosp. har ikke betalt hende Løn i alle de Aar, hun har været her. Disse Penge, der nu maa beløbe sig til flere Tusinde Kr., var det, hun gik til Polit. i Rosk. for at faa. Hun er oprindelig indlagt her p. Gr. a. »Tyvefilm«; hvad dette er, faar man ikke nærmere Forklaring paa. Foruden at være Plejerske er hun i »Politiets Detektivkompagni« og udsendt af dette her til Hosp. Hun har haft et Emblem; men det har hun desværre mistet.

Ved Udspørgen om hendes tidl. Liv faar man en Blanding af megalomane og mere plausibelt lydende Oplysninger. Hendes Moder var Grevinde Blixen-Finecke, hendes Morfar Grev Bl.-F. Han var første Gang gift med en Søster til Dronning Louise; Moderen er en Datter af dette Ægteskab. Pt.s Fader var Lithograf, senere Detailhdl. Han døde tidl., og siden levede Pt., Moderen og 3 Søskende i en lille 2 Værelseslejligh.

»Kneptikerne« har Pt. stadig Forb. med. Hendes Udtalelser om, hvad de foretager sig, er vævende og modsigende; først siger hun, at »de vil gerne frem med den Retfærdighed, som ethvert Menneske vil«, senere siger hun, at hun helst ikke vil have noget med dem at gøre, de bruger saa meget Tyveri.

Hun føler sig paavirket af Elektricitet, »der gaar en Strøm gennem hele Hospitalet, som vi sidder i«. Kneptikerne taler ind i denne Strøm, ofte med sjofle Udtryk. Undert. skælder hun dem ud, hvad hun synes hjælper. Naar hun sidder og læser, fører Strømmen det læste videre, saa det kan høres i Stuen ved Siden af. Hun mener, »de« staar et ell. andet Sted og sender Strømmen ned over hendes Hoved for at stjæle hendes Tanker, hvorved hun mærker en sviende Fornem. Efterh. synes hun dog i nogen Grad at have fundet sig til Rette i al denne Elektricitet, »jeg gør aldrig mere, end jeg ved, hvad jeg kan, og hvad jeg kan faa Lov til«.

Paa Spm. om Sønnen siger hun, at han er blevet myrdet et Par Aar efter, at hun er kommet her til Hosp. — »som saa mange andre unge Mennesker«. Hun sammenblander dette »Mord« med Damhusmordet. Det stod i Avisen, gsk. vist var det ikke

Sønnens Navn, men et andet Navn. Samtidig hermed fortæller hun om en af Sønnens Venner, der lignede ham fuldst., saa hun ikke kunde kende Forskel; »men han er nok gaaet samme Vej«. Ogsaa her paa Hosp. bliver der forøvet Mord, baade en Sygepl. og en Plejerske er blevet dræbt; hun mener, det er dem, der har faaet deres Stillinger, der har gjort det. Hun sammenblander muligvis disse »Mord« med nat. Dødsfald.

Hun er klar, orient. Hun taler med en rivende Talestrøm, er vævende, afglidende, hendes Udtalelser uden logisk Sammenhæng. Intet adæquat Stemningspræg. Hun taler med den samme fjottede Indignation, hvad enten hun fortæller om de Smaating, der er stjaalet fra hende, ell. om Sønnen, der er myrdet.

Sygepl. opl.: Pt. klarer sig selv med alt. Ingen fremtræd. Adfærdsforstyrrelser. Blander sig i nogen Grad med Omgivelserne, deltager af og til i Afd.s Fornøjelser. Hun rapser stadig fra Medptt. Arbejder i Vævekælderen.

Somatisk. Profilen lige, Næsen bred. Hagen veludviklet. Mammae slappe, ikke særlig adipøse, epigastr. Vinkel middel. Gsk. godt Fedtlag paa Underl. Extr. korte, Hænder og Fødder brede. V. 78,5 kg, H. 164 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 20 cm. Index Strømgren: ÷ 0,3.

20/2 1938. En Søster besøges; hun opl.: Pt. har levet en Del for sig selv, men altid været omgængelig, venlig, hjælpsom. »Blidheden selv«, nu gsk. modsat af, hvad hun tidl. har været. Hun har været ligevægtig, ikke stemningssvingende. Har altid været selvhenførende, kunde som ung mene sig efterstræbt, blot en Mand saa paa hende paa Gaden. Søsteren mener, at Pt. i sine Tanker altid har ønsket sig »noget højere«.

Sygehistorie Nr. 114.

F. 1874. Ug. Husbestyrerinde.

K. H. VI 26/6—14/7 1923. J. Nr. 1282/23. Diagn.: Depressio mentis neurastheniformis.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbh., D. af Gartner. Har i adskillige Aar styret Hus for en Mand og levet sammen med ham; de har 2 Børn. Han er død for 1 Aar siden.

Menses ophørt for ½ Aar siden. En Del Hedestign., Svh. og Hjtb.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hun forkl.: »Jeg har altid følt det, som om jeg skulde blive udnyttet til noget«. Folk har ligefrem forfulgt hende, navnlig en Fam. paa Østerbro, særlig den 42-aarige Søn i denne — idet hun en Gang har »kendt« hans Fader, som allerede den Gang var gammel. Særlig i de sidste 3 Mdr. har Folk set saa underlig paa hende, har været tvære imod hende o. l., og hun har intet gjort.

Obj.: Intet abn.

Indlæggelsesaftenen vil Pt. ikke i Bad, gør stærk Modstand. Forkl. næste Dag, at hun troede, det var elektrisk Bad. Bortset herfra forholder Pt. sig rolig under Oph. Angiver Træth., Hvp., Lændesm. Jævn Stemning. Ingen Mistro ell. paran. Udlægning af Forh. paa Afd. M. H. t. Oplysn. ved Indl. noget forbeholden og undvigende. Udskr. til Hj.

K. H. VI 18/9—2/11 1924. J. Nr. 1580/24. Diagn.: Depressiv (?) paranoid Selvhenføring. Menopause.

En Datter opl.: Pt. har ikke været paa Gaden de sidste 8 Mdr. Har været bange for, at hun skulde blive grebet og ført paa VI Afd. Har ment, at Folk har let af hende paa Gaden. Hjemme har hun været bange for, at der var nogen i Huset, som vilde hende ondt. Har mærket Medicinlugt i Stuerne, har talt om »Trolddom«.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Angaaende de nævnte paran. Ideer siger hun, at de er opstaaet, »fordi nogle fremmede Mennesker paa Gaden havde let hende

ud«. Hun fik derfor Indtryk af, at Folk vilde hende ondt og vilde gøre Nar af hende. Hun vil iøvrigt ikke udtale sig nærmere, men gør Indtryk af at gemme paa en Del.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. retirée af Væsen med et udforskende, paranoidt Blik, vil ikke rigtig udtale sig. Indrømmer, at hun ikke befinder sig vel hjemme; men noget præcist vil hun ikke fortælle, »ved ikke selv rigtig, hvad det er«. Flere Gange har der f. Eks. i Soveværelset været en underlig Lugt, saa hun har maattet lægge sig ud i Korridoren. Siger efter nogle Dages Forløb til Fam., at man ogsaa her paa Hosp. ler og gør Nar af hende. Da man spørger hende derom, siger hun: »Det er blot saa underligt altsammen«; ryster smilende paa Hvdt., naar man søger at trænge nærmere ind paa hende.

Meget stille, let til Taarer, virker noget forknyt; ikke dybere deprim.

Udskr. til Hj.

K. H. VI 6/2—28/2 1925. J. Nr. 239/25.

En Datter opl.: Hører Stemmer, der taler inden i hende, hører Summen af Flyvere. Der raabes Skældsord og Sjofelheder efter hende. Alt, hvad hun tænker, bliver gentaget. Tør ikke gaa paa Gaden, forfølges af Polit. Faar undert. Vredesanf., slaar rasende løs paa Børnene, river dem til Blods. Smækker Vinduerne op og skælder Børnene ud nede i Gaarden.

Pt. erkl., at Husbeboerne chikanerer hende, »vi er kommet ind i noget Sladder, jeg og mine Børn bliver udnyttet«. Hun er vredagtig ved Indl., udskæld. over denne. Pludselig tier hun stille, sætter sig med et deprim. Ansigtsudtryk op i Sengen, snerper Munden sammen, ikke til at slaa et Ord af. Pludselig udbryder hun venligt: »Jeg synes, De skriver saa meget, Frøken«, men vil alligevel ikke svare paa Spm. Klar og orient.

Under Oph. iøvrigt stille og rolig. Let depressivt Skær; spørger, om hun har fornærmet nogen. Vistnok hall., men vil ikke udtale sig derom, da hun saa bliver beskyldt for at være »tosset«. Gør Indtryk af at gemme paa noget.

Der diagnosticeres et Carcinom i h. mamma med Metastaser til Axillen. Pt. afslaar haardnakket Operat.

Overfl. til

S. H. H. 28/2 1925—† 19/5 1927. Diagn.: Dementia paranoides, C. mammae. Ved Indl. rolig, klar, orient. Kommer ret hurtig op, hjælper til med Husgerning, er venlig og flink, presser en Del paa for at blive udskr. Forbeholden og afvisende, saa snart man søger at trænge ind paa hende angaaende hendes Forfølgelsesforestill.

Nogle Mdr. senere, Juni 25, bliver hun mere indesluttet, gnaven og vredagtig over for Omgiv. Juli 25 bliver hun lagt til Sengs, fordi hun erkl., at hun lider saa meget under Følelsen af, at hendes Tanker er under fremmed Paavirkning, og at hun maa kæmpe imod at sige Ting, som hun ikke vil sige. Senere kommer hun atter op, men er stadig indesluttet, ordknap, holder sig for sig selv, overvejende ubeskæftiget.

Fra Efteraaret 26 faar Pt. Sm. i h. Mammaregion, straalende ud i Ryg og h. Arm. Den tidl. omtalte Mammacancer er vokset stærkt, og Nov. 26 ulcererer den. Døden indtræder under tiltag. Kachexi.

Sygehistorie Nr. 115.

F. 1872. Fraskilt.

K. H. VI 17/10—28/11 1924. J. Nr. 1560/24. Diagn.: Paranoia climacterialis.

En Broder vansk. omgængelig, bidsk, ironisk, emigreret til Amerika, der død ved Suicid.

Er udgaaet fra en anset Bourgeoisislægt, Ægtefællen ligeledes. Skilt 1912. I Ægteskabet 5 Børn.

Menses ophørt for 2 Aar isden.

Altid lidt mistroisk, ellers ligevægtig. Ikke særlig suffisant.

En Datter opl.: Efter Skilsmissen har Pt. opholdt sig en Del Aar i Amerika. Nuv. Lid. synes begyndt derovre for et Par Aar siden med Forfølgelsesideer og Omflakken. For 1 Aar siden kom Pt. hjem. Talte da om, at hun skulde have 60.000 Doll. derovre fra; men der var visse Personer derovre, som vilde forhindre det. Efterh. har hun ment, at ogsaa hendes Børn o. a. var i Komplot med disse Personer. Hun har antydet, at hun for at faa Pengene maatte gifte sig og har gjort flere af sine Bekendte, tildels gifte Mænd, Ægteskabstilbud. Har været gsk. hensynsløs med Penge, bruger paa faa Dg., hvad der skal slaa til til 14 Dg.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Grundstemning indifferent. Til at begynde med meget faamælt og retirée, men efterh. mere indlad. og giver en kortfattet Levnedsskildring af sig selv, som varer ca. 1/4 T., i hvilket Tidsrum hun taler spontant og næsten uafbrudt.

Skilt 1912, hvad dog ikke gjorde dybere Indtryk paa hende, da »Ægteskabet i mange Aar kun havde været nominelt«. Rejste til Amerika, hvor hun har opholdt sig i 10 Aar og tildels ernærede sig ved at male. Hjemkommen passede hun Huset for en ug. Søn; men dette blev opgivet, da det medførte for megen Selskabelighed og kostede for mange Penge. Siden har hun boet forsk. Steder og haft økonom. Vanskeligh., »man kan ikke være bekendt at gaa ned i enhver Beværtning, og det er forskrækkelig dyrt at spise Frokost paa en Restaurant i Længden«. I den sidste Tid har hun lidt af en meget udtalt Ubeslutsomhed; saaledes vaklede hun umiddelbart inden Indl. ml. flg. Alternativer i den Grad, at hun kørte frem og tilbage med Sporvogn ml. 1) K. H., hvor hun vilde lade sig undersøge af Prof. W., 2) R. H., hvor hun vilde have en personlig Samtale med Prof. —, som hun er lidt i Fam. med, 3) Socialdemokratens Kontor, hvor hun vilde aflægge Besøg i Anledning af en Sag, hun har i Amerika. Derovre har en Del Mennesker forfulgt hende og været »meget lidt loyale over for hende«. Hun vil nødig udtale sig nærmere herom, dels fordi hendes Børn har bedt hende lade være, da hun i modsat Fald udsatte sig for at blive anset for gal, dels fordi Sagen strækker sig over et Tidsrum af 2 Aar og derfor ikke lader sig tilstrækkelig klart gengive i Løbet af kort Tid.

Obj.: Intet abn.

Spv.: Cell. 3/3, Gl. 0, Alb. 6, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

De første Dg. lidt deprim., undert. grædende, noget selvhenførende. Underlig af Væsen; rodende i Sengen. Fremkommer med flere aparte Bemærkn.; efter et Besøg af en Søn beklager hun sig over, at han sagde »saa meget Vrøvl« til hende. Han sagde det aabenbart for at prøve, om hun kunde opdage, at det var noget Vrøvl. Datterens Besøg vil hun ikke modtage; de Blomster, Datteren medbringer, putter hun ind under Sengen.

Hun er i det hele svær at faa fat i. Vil ikke udtale sig om Aarsagen til Indl., ikke rent ud i hvert Fald; men flg. fremkommer under Omsvøb. Hun befandt sig vel i Amerika i flere Aar. Senere — hun var da Sygepl. paa et Tuberkulosehosp. — syntes hun, at man beg. at lægge mere Mærke til hende end rimeligt var. De andre Sygepl. kom altid farende, naar hun var alene, holdt aabenbart Øje med hende, men sagde intet direkte. Hun blev nervøs deraf. Paa den Tid var der flere Ku-Klux-Clan-affærer. Hun var bange for Clanen; viste det vist nok, man drillede hende med det, lagde Avisudklip om Clanmisgerninger i hendes Kuffert. Efterh. kunde hun ikke holde det ud, men maatte derfra. Noget direkte i Retning af Forfølgelse indrømmer hun ikke. Vil ikke omtale Pengespm., men nægter ikke, at der har været et saadant. Hun antyder, at en Generalguvernør foretog en Rejse i Anledn. af hendes Sag. Mener, at Udenrigsministeriet maa vide noget derom.

Hun taler ret livligt, smilende. Ingen større Taletrang, ingen Tankeflugt. Ingen Særegenheder i Sproget. Lidt vævende, bevægende sig i vage Antydninger, tilhyllende de konkrete Ting.

Ingen væsentl. Ændringer under Oph. Udskr. efter Aftale med Fam.

K. H. VI 14/1—29/1 1929. J. Nr. 112/29.

Indl. Kl. 1 Nat af Visitator. Henvendte sig først Kl. 20 til Visitator og anmodede om Indl. p. Gr. a. »Influenza«, men betænkte sig. Henvender sig nu, fordi hun er »bange for Stemmerne«.

Forkl., at hun ikke har turdet røre sig i sit Værelse paa Hotellet, fordi man i Værelset ved Siden af talte om hende, »hun skal gaa i Nat« o. l. De sidste Nætter har hun hørt Folk tale nedenunder paa lign. Maade.

Pt. har siden Udskr. boet i forsk. Pensionater og lejede Værelser, har levet af Understøttelse fra Sønnen og Manden. Hun forkl., at hun stadig siden Udskrivelsen er blevet forfulgt og chikaneret paa forsk. Maade, man har stjaalet fra hende, bedraget hende, talt om hende, baade hvor hun har boet og paa Gaden. Hun vil ikke rigtig ud med, hvem »de« er, som forfølger hende, siger, »det ved da alle«, »De kan spørge enhver Taxachauffør om det«.

Da Pt. først faar begyndt at tale, taler hun næsten uafbrudt; brister en enkelt Gang pludselig i Graad, men det holder hurtigt op.

Obj.: Høj, noget knoklet og kraftig bygget, plumpe Ansigtstræk. Dyb Stemme. Legemstype nærmest musculær. Terminalbehaaring nat. Hovedhaaret ret stort og groft, stærkt fremvokset over Panden.

I de flg. Dg. udtaler Pt. sig yderligere om sine Forh. Hun har ofte maattet flytte, »de« (d. v. s. Personalet) var saa »nervøse«; Breve forsvandt, Telefonopringninger blev forvekslede.

Hun har den sidste Tid hørt Stemmer baade Dag og Nat. Stemmerne har sagt, at hun »vidste for meget«, derfor skulde hun ryddes af Vejen. Er bange for, at det skal ske herinde, »der kan jo ske saa meget paa et Hosp.«. Ønsker en Retssag, hvori alt kan blive opklaret, først og fremmest ønsker hun et Forhør.

Kommer gentagne Gg. ind paa erotiske Emner paa en decent og stilfærdig Maade; men man har Indtryk af, at det beskæftiger hende en Del. »Man siger, jeg er for erotisk til at bo alene«. »Jeg har længe trængt til en Ven, det kan man jo godt have i vor fordomsfrie Tid; men jeg tør ikke, de kunde bruge det imod mig«. Taler en Del om en Ven i Amerika, der sendte hende Brev hver Dag og en Gave hver Uge. Hun har givet en Privatdetektiv 10 Kr. for at undersøge, om han er her i Landet. Kommer umotiveret ind paa »Hotellivets Farer«, skildrer flere Mænd, hun har truffet, slanke, bredskuldrede o. s. v. »Man kommer let ud for Fristelser«.

Ogsaa paa Hosp. Stemmer (Fascister), der taler om hende ovenpaa. Mener, Politiet kommer for at befri hende. Hører dem raabe udenfor, at hun skal skydes. Tror, det er Clanen, der vil tage Livet af hende og sende Datteren til Amerika.

Udpræget Giftfrygt, spiser kun lidt. En Del Opkastn., tildels volontære, »for at faa Giften ud igen«. Mener, at Personalet er bestukket for at hjælpe til med at faa hende ud af Verden. Af og til højt raabende paa Politi. Overfl. til

S. H. H. 29/1 1929—28/4 1934. Diagn.: Dementia paranoides, C. ventric.

Pt. er ved Overfl. stærkt udskæld. over Forh. paa K. H. VI; hun blev forgivet med Medinal, Sygeplejerskerne, »de liderlige Tøse«, stjal fra hende og udtalte aabent, at de vilde kvæle saadan en modbydelig gl. Kvinde. Erkl., at hun skulde »syes ind og benzinbrændes«.

Pt.s paranoide Vrangforest. persisterer under Opholdet, bliver efterh. mere og mere barokke. Hendes Ejendele er blevet forandrede her, f. Eks. er hendes Svampe blevet meget mindre. Alting bliver stjaalet fra hende. Der myrdes og plyndres Masser af Mennesker her, Lægerne er ikke Læger, Sygeplejerskerne er Englemagersker.

Taler om »Ligrøveri«. Ofte udtalt Giftfrygt. Kan ikke sidde stille og spise; naar hun har faaet et Par Mundfulde, løber hun ud paa Gangen og tygger og tygger paa den samme Mundfuld.

Hun indrømmer villigt Stemmer, sidder ofte og ler hen for sig. Ofte kritiserende, kværulerende, udskældende med grove Udtryk (»Luddertæve« o. l.). Føler sig undert. »generet« af Medptt. og kan da vise stærk Angst; synes ogsaa at gemme paa Forestill. om sex. Efterstræb.

P. Gr. a. legeml. Lid. overfl. Pt. til K. H. VI 1/4—14/4 1932. Der diagnosticeres her (Rtg.) en infiltrativ Proces i øverste Trediedel af h. Lunge samt en Tumor i Ventriklen, infiltrerende curvat. minor. Pt. afslaar enhver Tanke om Operat. p. Gr. a. »Mistillid til danske Læger«.

Den psykiske Tilstand efter Tilbagefl. uf. Ofte møder man Pt. listende rundt i Korridorerne med 4—5 smaa Bøger i v. Haand og et Glas Vand i h. Ved Stg. beder hun stereotypt om at »faa Besøg af mine Sønner Kl. 3«.

Da den legeml. Tilst. forværres stærkt, overfl. Pt. paany til K. H. VI 20/4—28/4 1934. Hun beder indtrængende om ikke at blive flyttet tilbage til S. H. H. og overfl. derfor efter Fam.s Ønske til

Dr. med. P. D. Kochs Klinik 28/4—† 11/7 1934. Pt. sløjer her hurtigt af indtil Mors.

β) Stærkt progredierende Processer.

Sygehistorie Nr. 116.

F. 1879. G. m. Arbsmd.

K. H. VI 20/5—9/7 1926. J. Nr. 1140/26. Diagn.: Paranoia climacterialis.

F. og opdraget paa Landet, D. af Arbsmd. Husass. Gift 30 Aar gl.

Menses urglm. de sidste 5—6 Aar, ophørt for ½ Aar siden. Har født 5 Gg., kun 2 Børn lever.

Pt. indl. af Polit. Af medflg. Rapp. fremgaar, at hun Kl. 7 Morgen henvender sig paa Politistat. for at bede om Hjælp; hun kan ikke længere udholde at være hjemme, da Beboerne stikker Syle gennem Gulvet, og hendes Mand truer med at slaa Børnene ihjel. Hun forkl., at hun er gaaet hjemmefra Kl. 4 i Morges, og kan hun ikke faa Hjælp nu, maa hun gaa hen og drukne sig.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hun forkl., at hendes Mand i den senere Tid har holdt til med en Mgd. Alfonser og deres Pigebørn, som boer i Ejendommen. De har holdt Pt. vaagen om Natten ved at luske uden for Dørene, løbe op paa Loftet og ligge paa Taget. Pt. har det bestemte Indtryk, at Manden er i Færd med at tage sig en ny Kone, og at der derfor er et Komplot i Gang for at faa hende ryddet af Vejen. I Morges mente hun tydeligt at høre en af Alfonserne sige: »Nu skal du dø«. Samtidig var der en Krage og en Kat oppe paa Loftet. Forfølgerne borer Huller i Gulvet og i Loftet, ja, medens Pt. laa i Sengen stak de et Bor op gennem Madrassen, gennem Pt.s Rygrad og op i Hovedet. Men inden det naaede Hjernen, var der en Stemme, der »vaagnede« hende, »muligvis en Opdager, der laa paa Loftet«.

Pt. spørger ustandselig under Samtalen, om man ikke vil skaffe hende hendes Børn. — hvis de da endnu er i Live.

Obj.: Intet abn.

Pt. forholder sig roligt under Oph.; da hun en Aften skal i Bad, tror hun dog, at hun skal druknes, hyler og skriger op. Hun er skeptisk over for Maden, men spiser den dog. Føler sig usikker over for Lægerne, ved ikke rigtig, hvad de kan finde paa. Er utvivlsomt hall., men vil ikke rigtig udtale sig; fastholder sine Vrangforestill. Noget indigneret over Sladderen og Forfølgelserne; ellers intet særlig Stemningspræg. Udskr. til Hj. efter Aftale med Manden.

K. H. VI 3/12—11/12 1926. J. Nr. 1906/26.

Indl. ved Polit.s Hjælp. Indkommer uden Oplysn. Ved Indl. rolig, orient. i Sted, nogenlunde i Tid. Om Aarsagen til Indl. forkl. hun, at »der var saa meget derhjemme«, og saa gik Manden til Polit. Manden giver de Penge, han skulde bringe hjem, til »Damerne«, der boer i Ejendommen. Hun indrømmer Stemmer, men vil ikke udtale sig nærmere herom. Er forbeholden, Dr. ved jo meget bedre Besked end hun selv. Under Samtalen ind imellem lidt fnisende og grinende.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. ofte stum, til andre Tider talende uden Ophør. Lidt vippende Stemning, af og til lidt Latter, lidt Gøren-Løjer, Gøren-Honnør. Forbeholden og forblommet; Lægerne kender nok »Nr. 3«. Han derhenne (Kandidaten) er Lygtetænder og derudefra. Hun skal nok ogsaa have Gift i Maden denne Gang, som hun fik det sidst. Beder om at komme hjem; Politibilen holder dernede, den skal køre hende hjem. Hun er kørt herind af Prins Aage, Morderen, Arthur Jørgensen, var Politibetjent og var med. Sygepl.s Datter, som gaar her, har lukket Pt.s Børn inde ved Siden af. Alle de kongelige er i Huset; der er slagtet 2 Høns ude paa Gangen, og Kongen har lovet Pt. 2 Haner, fordi hun er en flittig lille Pige, og Søfyrbøderen kom med et Læs Koks. Overfl. til

S. H. H. 11/12 1926. Den første Tid meget talende, skælder ud, men med et vist godmodigt Præg. Angiver Stedet til Hospital, men udlægger Initialerne til Sundholm. Da man fortæller hende, at det er Sct. Hans Hosp., udbryder hun: »Gud, er det Bidstrup!«. De andre Ptt. raaber efter hende, »de er Bagtalere, og det er De ogsaa«. Hendes Tale meget springende; Taleprøve (14/12 26): »Hvem var det, jeg vilde skyde med Slangebøssen — Der kan De se, jeg var alligevel ikke saa bange for Kvinderne i Huset (vender sig bort og smaagræder lidt). Fik jeg en anden Lejlighed, kunde det nok blive godt; men jeg vil ikke være sammen med alle de Kvinder, det er jo et helt Harem — er De Kongen af Siam. (Humøret nu atter godt). Hvem var det, der kørte mod Brødvognen hjemme i Amagergade, var det Schulstadt? Hvor er vi nu, er vi ikke i Nyboder? Er vi ikke, General? Jeg siger, at De hører til Undervandsbrigaden. Var vi ikke oppe at slaas inde paa Stuen, hvor der var Palmer. Det var 3 Kvinder, men saa bagefter, da en Kone, som har vasket hos min Mor, rev et Ærme af min Trøje, fordi hun var saa glad for at se mig —«. Stemningen svingende, i Almindelighed en vis Gemytlighed, der let afløses af Graad.

Efter Nytaar 1927 mere stille, selvoptaget, bestiller intet, siger, hun hører saa mange Stemmer inde i Hovedet. Stemmerne siger bl. a., at hun har Lus i Hovedet, og de skal sørge for, at hun bliver helt fuld af Lus — og saa ved hun, det gaar i Opfyldelse! Hun vil bestandig kæmme sig og skrubbe sig paa Armene med sin Tandbørste.

Senere (Febr.) vredagtig, udskæld. Da man ved Stg. spørger hende ud, slaar hun pludselig over i Latter og siger: »Vil I mit Vel her?«. I Marts har hun Besøg af Manden, skælder ham ud, beskylder ham for Utroskab, er aggressiv over for ham. Mener sig bl. a. forfulgt af nogle Sergeanter, som vil melde hende til Polit. Pludselig, medens hun taler om Sergeanterne, slaar hun over i en skraldende Latter og siger: »Det kan godt være, at jeg kan trænge til at komme paa Døvstummeinstitutet senere«.

Efterh. uhyre vrøvlet. Erkl., at Lægen hedder Aller, er en Søn af Redaktøren A. og Broder til en, der boede ved Siden af hende og borede Hul ind til hende gennem Væggen. I næste Øjeblik er Lægen Pave i Rom, der er bygget et Palads til ham paa Frb. Runddel, som hun egentlig skulde have haft; i samme Aandedræt taler hun om sit virkelige Hjem og sine Børn. Taleprøve (25/7 27): »Nu borer I alle i Væggene, og saa ved I ikke en Gang, hvem I er, I har vel ondt af mig. Saa lukker I mig ned paa Kirkegaarden (peger ned i Afd.s Have), der lugter af Grave og Kranse. De har vel

ikke Lov til at gifte Dem, De hører vel til Eliaskirkens Sekt. De er den event. Dr., der kan kurere, Dr. Olsen sagde, at jeg trængte ikke til Draaber, jeg skulde kun have en lille —«.

Fra Efteraaret 1927 yderligere vredladen og udskældende, stærkt aggressiv, slaar ret brutalt løs; slaar Fortænderne ud paa en Sygepl., slaar løs paa Medptt., saa snart hun kan komme af Sted med det, mener at kende dem fra tidl. Er hall., siger, man gør hendes Mand Fortræd.

Siden Aug. 1928 indeholder Journ. kun faa Oplysn. I 1935 er bemærket, at Pt. nu er fredelig, aldrig mere aggressiv, hjælper til med Husgerning.

Katamnese 25/2 1937. Man undersøger Pt. paa Sct. Hans Hosp.

(Sted?): »Bidstrup — Børnehuset«. Anslaar Aarstallet til 38, Md. til Marts, Ugedag til Onsdag (Torsdag). Hun kender Overlægens og et Par af Afd.lægernes Navne. Hun svarer adæquat paa Spm. uden Anvendelse af Neologismer. Hun kan give nogenl. Oplysn. om Barndom, mindre gode om Ungdom. Hun angiver at have 4 Børn, giver Navne for dem, men kender ikke deres Alder og har intet Kendskab til deres nuværende Forhold.

Hun husker i det væsentlige Aarsagen til Indl. Der blev boret Huller i Væggen og sprøjtet Gift ind til hende. Der døde adskillige Mennesker i Kvarteret; hun mener, at Værten stod bagved. Paa Spm. om hun er syg, siger hun, at hun lider af »Forstuvning af Kroppen« og synes hermed at mene Sm. »alle vide Vegne«. Hun mener, det stammer fra Luften ell. fra andre Mennesker. Hendes Udtalelser om Forfølgelse og Chikane paa nuv. Tidspunkt er iøvrigt yderst vage, mere systematiserede Vrangforest. røber hun abs. ikke.

Hun indrømmer villigt Stemmer; Stemmerne bruger Skældsord (»Luder«), truer med Halshugning. De beskylder hende for at have »forset sig«; hun kommer med en længere vævende og ret uforstaaelig Udredning af, hvori dette bestaar.

Beretningen om Stemmernes Beskyldninger og Trusler fremsættes gsk. affektløst. Hun virker i det hele stemningsaffladet og affekttom.

Sygepl. opl.: Pt. vasker Gulv i Afd.s Spisestue, strikker Klude, undert. strikker hun forkert. Hun gaar Tur med Hold; hun samler Cigar- og Cigaretstumper og andet Ragelse op, putter det i Munden og tygger paa det. Giver Læger og Sygepl. forkerte Navne, undert. anvender hun dog de rigtige Navne. De sidste Aar har hun gennemgaaende været fredelig; men hun taaler vansk. Irettesættelser, bliver da arrig, udskældende. Er ikke aggressiv. Hun er renlig, spiser selv, gør selv Toilette. Hendes Haar skal sidde paa en særlig, lidt aparte Maade; iøvrigt ingen Adfærdsforstyrrelser.

Somatisk. Ansigt bredt, Hagen veludviklet, Profilen lige. Epigastr. Vinkel stump, stort Fedtlag paa Underl. Extr. ret korte, spinkle, Hænder brede, korte. Huden fin, hvid. V. 67,75 kg, H. 153 cm, Brystbredde 27 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,55.

22/2 1938. Manden besøges i Hj.; han opl.:

En yngre Broder har siden 1923 ligget paa Sorø Sindssygeanstalt (Diagn.: Schizophrenia paranoides; Meddelelse fra Hosp.). En anden Broder »sære Ideer«, dog vist mest, naar han er fuld; passer sit Arb. Et Par Tanter skal have været »sære«.

Om Pt.s præpsykotiske Habitus kan Manden, der gør et ret primitivt Indtryk, ikke give Oplysn. af Værdi.

Sygehistorie Nr. 117.

F. 1871. Ug. Sygevagt.

K. H. VI 16/8—10/9 1925. J. Nr. 1290/25. Diagn.: Climacterium, Psykosis climacterialis.

Moder nervøs. En Broder har i mange Aar ligget paa Aarh. Sshosp.

F. og opdraget paa Landet, D. af Landm. Beg. 28 Aar gl. som Elev paa Jordemoderskolen og senere paa R. H. Maatte afbryde, angiv. p. Gr. a. Sygd. Har siden ernæret sig som Sygevagt.

Menses oph. for 2 Aar siden. En Del Hedestign.

En Niece opl.: Pt.s Sygd. har udviklet sig i Løbet af de sidste Aar med Opfarenhed og Forfølgelsesideer, Opdagelsespolit. er efter hende, hun er sigtet for Damhusmordet. Har intet kunnet bestille det sidste Aar, har faaet Hjælp fra Hjælpekassen.

Pt. forkl., at der er nogen, der vil gøre hende Fortræd; men de nærmere Omstændigheder vil hun ikke fortælle, »det er en Politisag, som De nok faar Besked paa«. Mange Folk ude i Byen har Nøgle til hendes Lejlighed, saa hun ikke kan komme ind ell. ud. Sommetider maa hun kravle ud af Vinduet, »der har vistnok været Kontrol med mig længe«. Er fuldst. klar, stilfærdig, uden større Affekt.

Obj.: Intet abn.

Fortæller i de flg. Dg. lidt mere; det begyndte med nogle uforskammede Telefonopringn. fra en Fru T. allerede for 3—4 Aar siden. I længere Tid har der været Politihunde i Lejligh., idet en af hendes Bekendte ved et Vaadeskud har begaaet Damhusmordet. Der har ogsaa været ilde Smag og Dunster i Lejligh., hun vil ikke bo der længere.

Efterh. vredladen og udskæld., vil ikke tage Medicinen; er personforvekslende, mener, at Sygepl. er andre Personer, hun har truffet tidl. i Livet, de optræder nu her som Sygepl., hvad de i Virkeligheden ikke er. Overfl. til

S. H. H. 10/9 1925—29/10 1926. Diagn.: Paranoia.

Forkl., at hele Forfølgelsen stammer fra Fru Direktør T.; Pt. har plejet denne for 13 Aar siden i 9 Mdr. Fru T. beskylder Pt. for at have efterstræbt hendes Mand, og hun har siden forfulgt Pt. med Breve, Telefonopringninger, personlige Besøg, ligesom hun har narret Pt. ud til forsk. Steder i Byen under Foregivende af, at der var syge, hun skulde passe. Hun har ogsaa bagtalt Pt. til hendes Omgangskreds, hvorfor Pt. har trukket sig fuldst. tilbage fra denne.

Pt. er under det meste af Oph. opkørt og udskæld. over Indl., undert. truende og aggressiv over for Personalet, som hun mener er med i Komplottet med Direktøren i Spidsen. Paastaar, at hun er Kæreste med diverse Professorer, som er saa forgabede i hende, at de har ladet sig skille for hendes Skyld. Hævder endvidere, at hun har faaet en Del Penge tilkendt, fordi hun har »opfundet« Damhusmordet.

»Lydløse Bølger« taler til hende. Hun mærker sexuelle Sensat., erkl., at hun ikke vil finde sig i »disse medicinske Professorbehandlinger om Natten«.

I korte Perioder kan hun være flink, omgængelig, dygtig til at hjælpe til paa Afd. Tilst. væsentl. uf. ved Udskr., der finder Sted efter eget Ønske.

Frb. Hosp. Afd. D. 19/11 1927—20/3 1930. J. Nr. 130/30. Diagn.: Paranoia.

Tvangsindlagt som farlig f. s. s. o. s. Omgiv.

Efter Udskr. fra S. H. H. har Pt. ment sig forfulgt og bestjaalet, hvorfor hun har kastet alt, hvad hun har kunnet faa fat paa, efter alle, der er kommet i hendes Nærhed. Har tilsidst laaset sig inde paa sit Værelse for at holde Tyvene borte.

Under Oph. den meste Tid venlig og behersket, men vælter af og til en Skarnbøtte af Ukvemsord over Personalet. Er paa paranoisk Vis kontrær overfor alt, hvad der skal foretages med hende. Mangler fuldst. Sygdomserkend. Overfl. til

S. N. S. 20/3 1930. Diagn.: Dementia paranoides. Har ved Indl. et Garnstykke bundet om Hvdt. og et andet om h. Laar; protesterer, da man tager Garnstykkerne fra hende. Røber talrige paran. Forestill. Hendes Søster er ikke hendes rigtige Søster. Paa Frb. Hosp. savede man Tænderne af hende, medens hun sov. Der kunde »installeres til Samtale, saa ingen andre kunde høre den«; hun blev meget ofte indstillet paa Dr. L., sammen med hvem hun paa denne Maade »tog flere Journaler«; men »det anstrengte Hjernen«. Man lagde ogsaa »Masker« paa hende, det kunde være en hel

ell. halv Maske og enten en »Rygmaske« ell. en »Ansigtsmaske«; »naar man har de Masker paa, bliver man betændt«. Paa Frb. Hosp. »rendte« hun s. R. »med Dr. Jacobsons Ryg paa« hver Dag.

Pt. taler modvilligt og tildels under stærk Affekt (flere Gg. stærk Graad) om sine Vrangforestill., hun synes, det er umenneskeligt, at hun skal føres ind i saa mærkelige Forhold. Opfatter det hele som en »Film«, der spilles med hende. Ved Samtale om neutrale Emner er hun naturlig, velorient. i Tid, Sted og aktuelle Forhold.

Obj.: Overvej. pyknisk Habitus. Betydelig Fedme.

Pt.s Tilstand forværres jævnt gennem Aarene. I de første Aar veksler Uroperioder med nogenl. gode Perioder, hvor Pt. er venlig og omgængelig. I de senere Aar er Pt. overvej. urolig, udskældende, larmende, bruger Sprogets værste Skældsord; hun er obscøn, ligger ofte nøgen i Sengen ell. springer ud af Sengen og blotter sig, naar nogen henvender sig til hende. Hun er stærkt plaget af Hall. Ofte anbringer hun sig paa aparte Maader i Sengen, angivende at ligge i Barselseng. Hun har en Mgd. Paavirkningsforestill., sidder jævnlig med et Haandklæde om Hvdt., maa værne sig mod, at »der bliver kastet Masker over hende«.

Katamnese 16/5 1939. Man undersøger Pt. paa S. N. S.

Da man kommer til Pt., ligger hun gemt under Tæpperne. Svarer vredt og afvisende, da man forsøger at indlede en Samtale med hende. Taler noget om Mennesker, der stjæler, og mener vist hermed bl. a. Undersøgeren. Henvendt til en ledsagende Læge fra Hospitalet siger hun vredt: »Skal jeg nu have Deres Mave paa?«. Hun er ret obscøn i sin Udskælden. Det er iøvrigt vanskeligt at øjne nærmere Sammenhæng i hendes Udtalelser. Efter faa Min.s Forløb rejser hun sig og gaar stadigt udskældende ud paa W. C. Man maa opgive nærmere psykiatr. Undersøg., da Sygepl. meddeler, at Pt. næppe foreløbig vil vende tilbage.

Hospitalets Afd.læge opl.: Pt. er kronisk hall., ofte gemt under Tæpperne; har stadig talrige Paavirkningsideer, som ovenfor beskr. Er altid vredladen og udskæld. ved Henvendelse; nærmere i Kontakt med hende kan man ikke komme. Hun er gsk. ubeskæftiget. Er renlig, spiser selv.

Somatisk. Typisk pyknisk Habitus. Brede Ansigtstræk; kraftig svær Truncus. Maaling kan ikke gennemføres.

Sygehistorie Nr. 118.

F. 1884. Ug. Maskinstrikkerske.

K. H. VI 17/6—18/7 1927. J. Nr. 1119/27. Diagn.: Psykosis climacterialis.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet. Har i adskillige Aar levet i Kbh. og ernæret sig som Strikkerske. Har en Datter paa 17 Aar, der altid har været hos Pt.

Menses de sidste Gg. stærkere og mere langvarige end tidl. Af og til Hedestign.

En Veninde opl.: I det sidste ½ Aar har Pt. talt om, at alle Mennesker forfølger hende. Der bliver talt om hende, hun mærker ilde Lugt, frygter, at Datteren skal blive taget fra hende og blive gjort Fortræd.

Pt. forkl., at der dels paa Arbejdspladsen, dels hjemme i Ejendommen er blevet snakket om hende, Beboerne har set efter hende paa en underlig Maade. Ingen bestemte Anklager, søger at slaa det hen som Nervøsitet. Klager over Træth. og Hvp. Klar, orient. Ingen udtalt Stemning.

Obj.: Intet abn.

Ogsaa paa Hosp. Stemmer, der nærmest kritiserer noget ved hendes Person, »som om der skulde være noget daarligt ved hende«. Der bliver snakket om, at baade hun og Datteren har været behandlede paa Rud. B.s Hosp. Iøvrigt udtaler hun sig nødigt, gør Indtryk af at gemme paa en Del; hun taler lidt om, at en Læge ude i Byen er

død, og at hun skal arve ham. Nvt. Læge er imidlertid i Live. Hun er noget mistænksom over for Medicinen. Stille af Væsen, lidt afparerende smilende. Udskr. efter Datterens Ønske.

K. H. VI 3/1—14/2 1933. J. Nr. 383/33. Diagn.: Dement. paranoides.

Pt. indbringes af Polit. Af medflg. Rapp. fremgaar, at hun samme Dag er blevet sat ud af sin Lejlighed af Fogeden. Da hun ikke vilde forlade Lejligh., tilkaldtes Politiet, der p. Gr. a. hendes usammenhæng. Tale skønner hende sindssyg og indbringer hende til Hosp.

Pt. fortæller i en rivende Ordstrøm, at det er rent forkert, at hun er kommet herind. Det, hun fejler, er, at hun har tyk Mave og skal føde, hvornaar kan hun ikke sige bestemt. Hendes Læge har lavet det ved at trykke paa Maven. Hun er en »Himmelsending«, d. v. s., hun staar op og gør, hvad der er rigtigt. Hun er »Dagsending«, gaar bestemte Steder, staar op og gaar i Seng. »De har ødelagt den Sølvsnor, derfor maatte Skibet ikke lægge til«. »Jeg skulde først gaa til Mormor, jeg skulde døbe mine store Piger«.

Uhyre loquax. Hendes Tale meget usammenhængende og springende, Tankegangen vansk. at følge. Fuldt orient. Stemn. venlig, nærmest flad. Talestrømmen enstonig.

Spv.: Cell. 0/3, Gl. 0, Alb. 11, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Ogsaa under Oph. meget talende, helt opfyldt af sine forvirrede, usammenhæng., paran. Forestill. Lægen har i 1927 stukket noget ind i Maven med en Naal, det maa være noget, som kan sidde og blive levende. (Er De i Omstændigheder?) »Ja, saa godt som, det ligger fuldst. som en Fødsel. 1929 trykkede Lægen paa Maven forneden, saa det kom til at ligge paa tvers for oven i Maven«. (Mener De at have et Barn i Maven?) »Nej, ikke rigtigt, men saa godt som et Barn. Det er levende, det er som en Fødsel, nu ligger det spredt rundt omkring«. Hendes Faster og Kusine er gaaet ind til at være Teosofer, de er ude i Skyerne. Pt. hører selv til de »solblaa«, er tillige Regnbue. Hun kan ikke lave noget herindefra, hun kan ikke svære ud herfra. Hun kan ikke taale at være paa denne Side af Søen. Hun skal vise sig hvid paa Hosp. Hjemme skal hun svære rundt til saa meget. — Stemningen altid veltilfreds. Overflyttes til

S. H. H. 14/2 1933. Tilst. er ved Indl. og i de flg. Aar som beskr. Hun bruger mange skruede Udtryk og Neologismer, hendes Tale er ofte det rene Vaas. Gennemgaaende fredsommelig; plager ofte om at faa mere Mælk, »Barselskvinder skal have meget Mælk«. Hun er overordentlig fed. Hun bestiller intet, tilbringer hele Dg. siddende i en speciel Kæmpestol.

Katamnese 5/10 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Hun røber straks en Mgd. barokke, sammenhængsløse, paranoide og megalomane Forestill., som hun fremsætter med rivende Tg.færdighed, monotont, fatuidt smilende. Hun har 200 Børn, som hun har faaet paa en ikke nærmere definerbar Maade. Ikke desto mindre mener hun stadig, at der er »noget tilbage« derinde. Hun mener, hun skal giftes med Dr. N. N., hun venter blot paa, at han skal komme og hente hende. Af og til sværer hun rundt, »naar der bliver kaldt paa hende«, ud af Døren ell. ud af Vinduet. En af Afd.lægerne er hendes Broder, Overlægen kalder sig Thalbitzer; men han hedder egentlig Mason og er Broder til den svenske Konge. Hun faar ingen Mad at spise; naar hun alligevel stadig bliver tykkere, skyldes det en »ægyptisk Straale«.

Hun gør et opløst Indtryk saavel intellektuelt som følelsesmæssigt. Hun er orient. i Sted, ikke i Tid. Hun er delvis i Stand til at give Oplysn. om sit tidl. Liv; men hun kommer hurtigt ind paa sine Vrangideer.

Sygepl. opl., at Pt. er renlig, spiser selv, gør selv Toilette. Hun er hall., snakker hen for sig, svarer Stemmer.

Somatisk. V. 126 kg, H. 164 cm, Brystbr. 30 cm, Brystdybde 25 cm. Index Strømgren: + 0,98.

23/1 1938. Datteren besøges i Hj.; hun opl.: Pt. har altid været saarbar, letfornærmelig, tilbøjelig til at spekulere. Iøvrigt i jævnt Humør, har godt kunnet lide at omgaaes andre Mennesker. Ikke opfarende.

Ml. de to Hosp.oph. var Pt. til Stadigh. syg. Det første ½ Aar efter Udskr. strikkede hun paa Fabrik, men holdt derefter op dermed, fordi hun følte sig forfulgt. Siden i Hj., som hun tildels kunde passe. (Datterens Oplysn. sparsomme, Samtalen overværes af hendes Mand og Svigerforældre).

Sygehistorie Nr. 119.

F. 1883. G. m. Skrædder.

K. H. VI 29/10—27/11 1924. J. Nr. 1571/24. Diagn.: Psykogen (?) Sindslidelse. (Anxiøs Depression med paranoid-hall. Farve).

F. i Kbh., D. af Maskinist. Husass. G. 26 Aar gl. Ægtesk. harmonisk.

Har født 2 Gg. Menses rglm. indtil Livmoderoperat. 1916 (Sct. Lucasstift. 17/8—12/9 1916. Fibroma uteri. Operat.: Laparot. c. amput. supravag. uteri et salpingooophorectomia dx. V. Ovarium efterlodes. Intet abn. ved Ovarierne).

Manden opl.: Pt. blev for 4 Dg. siden rastløs, forknyt, angst, grædende. Har hørt Stemmer. I Nat stod hun op for at se efter, om der var nogen i Værelserne.

Da man spørger Pt. om Aarsagen til Indl., svarer hun: »Jeg ved ingenting, naar jeg skal være ærlig, det er altsammen bag min Ryg, og det er det, jeg ikke forstaar, for jeg har jo ikke gjort nogen noget. Det er Familien, der har lagt ud for min Mand, at jeg skulde have Bryllup med P.« (Navnet paa Indehaveren af den Forretn., for hvilken Manden arb.). Hun omtaler, at der er fuldt af »forræderisk Gas« i Lejligheden. Da man vil have hende til at gentage det, siger hun med et genert Smil: »Aah, det var noget Sludder; men der maa nu være noget, for Børnene er helt blege om Morgenen, men jeg ved virkelig slet ikke noget, det er altsammen bag min Ryg. De sagde, det var Vicevært H.«. Da man undersøger hendes Pup., brister hun i Graad: »Jeg beder for min Mand, jeg har saaret ham. Hvem er det, der har hypnotiseret mig?«.

Obj.: Intet abn.

Fortæller de første Dg. om Oplevelserne hjemme. Folk ovenpaa har »saaret« hendes lille Pige, saa hun er »svundet ind«. Barnet har ogsaa lugtet af noget ud af Munden. Under en Spadseretur med Manden forleden havde hun Fornemmelser i Benene, som om hun skulde gaa i Vandet. Fam. har dannet Komplot imod hende, vil dræbe hende.

Hun er ængstelig, usikker, tør ikke lægge sig til at sove, ængstelig ved at spise, spytter Maden ud. Ved Tiltale snart grædende, snart afvisende.

Efterh. mere Uro, mere aparte af Væsen, depressiv, grædende, til Tider vredagtig, ofte kommende med til Stemningen lidet adæquate Bemærkninger. Hall. 14/11 maa hun flyttes til uroligt Afsnit p. Gr. a. højlydt Jamren, »der er saa mange mærkelige Forhold«. Spørger ængstelig, om hendes Øjne skal stikkes ud. En Dag under Mandens Besøg afvisende, uvenlig over for ham, raaber ustandselig: »Jeg vil se B., jeg elsker B.« (Mandsnavn). De sidste Dg. mere og mere plumret, flæbende, taler om, at Manden bliver skaaret itu. Overfl. til

S. H. H. 27/11 1924. Raadvild, ængstelig, »kan ikke forstaa et Ord af det hele«, »de siger, jeg har taget mine Tænder«, »jeg ved ikke, hvad det er for Ulykker, Manden har gjort«. Hører Datteren og Manden paa Gangen, spørger, om de er døde. Har vanskeligt ved at samle sig til at svare klart, men kan med noget Besvær tvinges til at give korrekte Svar paa Spm. om personalia o. l.

Efter Nytaar 25 mere aparte, man kan ikke rigtig faa Indføling med hende, hun synes nærmest lidt opstemt. Løber paa Gulvet, tilbyder Medptt. Godter. Afledelig er hun ikke, ejheller egentlig glad, nærmest lidt barnlig stridig og surmulende. Beder, om man vil holde op med det Komediespil. Hvad det er for et Komediespil, vil hun ikke forklare, hun ler blot og vender sig bort. Ogsaa underlig over for Manden; smider Kager o. l. hen ad Gulvet. Modstræbende over for Spisning paa en underlig barnlig Maade. En Morgen pudrer hun Ansigt og Haar fuldst. ind med Tandpulver. Beklager sig smilende og tilsynelad. gsk. uafficeret over, at dette ikke er noget Hosp., men et Pinested. »Pinslerne« synes at bestaa i, at hun bliver nødet til at spise. Maj 25 bliver hun et Par Dg. sondemadet; senere mades hun atter paa sædv. Maade omend med stort Besvær, hun lader Maden løbe ud af Munden igen, er i det hele ret griset.

I Efteraaret 25 taler hun om at have en stor Orm i Maven, Personalet har indgivet hende noget levende, som æder hendes Krop. En Aften beder hun om Sygepl. vil give hende noget, hun kan dø paa med det samme, motiverer det med, at der er Slanger inden i hende, saa det er haabløst alligevel. Siger dette med et venligt, indtagende Smil, men er et Øjeblik efter vred og bitter.

I Foraaret 26 impulsiv, tidvis meget arrig, kontrær, hylende op; ret griset.

I Efteraaret 26 er Pt. oppe, sidder og syer. Noget inkohærent i sine Forestill. (Hvor længe her?) »Jeg ved det ikke, min Mand siger 2 Aar«. (Aarstal?) »Det ved jeg ikke«. Angiver Md. rigtig. Nægter Stemmer. (Elektriseret?) »Nej, men jeg vilde gerne ligge paa en anden Stue, thi der sprøjtes alt muligt op i mig om Natten, det er mærkeligt, at jeg lever«. (Hvordan mærker De det?) »Igennem Munden«. (Tankepaavirkn.?) »Nej, men der er noget, der skriger i Loftet«. Stemningen har et vist afstumpet Præg, hun ler paa en lidt umotiveret Maade.

I 1927 atter støjende, raabende, rodende, syngende.

I 1928 falder Pt. til Ro, bliver mere medgørlig, beskæftiger sig ret flinkt med Haandarb. og kan ogsaa hjælpe til paa Afd. Er noget fjoget i sin Opførsel, kan f. Eks. tage 3 Kjoler paa. Spørger paa en gsk. taabelig, stereotyp Maade ved enhver Lejligh. Sygepl., om hun maa laane hendes Nøgler og komme ud. Spiser godt, tager paa i Vægt.

I de flg. Aar fremdeles fredsommelig. Efterh. mere initiativløs, hjælper lidt til med at smøre Mad, ellers ubeskæftiget. Mest smilende og i godt Humør. Glad for Mandens og Sønnens Besøg, men ret afvisende over for Datteren. Undert. kommer hun ved Stg. hen og afleverer nogle ret forbløffende Replikker som f. Eks.: »Jeg vilde gerne have Deres Hoved, saa kunde jeg blive Student«. »Mit egentlige Navn er Friedenreich — naar jeg drikker Kaffe«. »Min Mand har altid himmelvendte Øjne, naar han kommer«.

Katamnese 1/2 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Delvis orient. i Tid. (Sted?) »Et Tennahospital«. Ret afstumpet, jappet, inkohærent i Tankegang. Stemning ret veltilfreds. Gør ikke Indtryk af Hall. ell. mere fixerede Vrangforestill. Synes i det hele ret opløst.

Sygepl. opl.: Trisser rundt paa Afd., kan hjælpe lidt til i Køkkenet, dog ikke meget, bestiller ellers intet. Giver sig ikke særlig af med Omgiv. Renlig, spiser selv, gør selv Toilette.

Somatisk. Lille, spinkel. Hagen lidt spids, Underkæben smal, Profilen lige. Skuldre hængende, Hænder smalle. Epigastr. Vinkel middel. V. 50 kg, H. 147 cm, Brystbr. 24 cm, Brystdybde 19 cm. Index Strømgren: ÷ 0,38.

23/1 1938. Manden besøges i Hj.; han opl.:

Ingen kendt Disp. (Han kender dog kun lidt til Pt.s Fam.).

Pt. skal have været flink i Skolen. Inden Sygd. i godt Humør, sang meget, kunde godt lide Musik, abonnerede i Teatret. Var lidt vanskelig at omgaaes, taalte ikke Be-

brejdelser, vilde gerne have sin Vilje, var let at støde og fornærme. Var noget heftig i sine Følelsesreaktioner.

Den sidste Tid før Sygd. var Pt. svingende i Humøret, tog sig Smaating nær, græd ofte. Var urolig, ængstelig, bange for Børnene, frygtede, at der skulde ske dem noget ondt.

Sygehistorie Nr. 120.

F. 1875. Ug. Syerske.

K. H. VI 3/1—19/2 1918. J. Nr. 14/2 18. Diagn.: Paranoia (climacterialis).

Ingen kendt Disp.

F. i Provinsby, D. af Væver. Har de sidste 20 Aar ernæret sig ved Korsetsyning, arb. paa Systue i Stormagasin.

En Søster opl.: Pt. har de sidste Aar af og til virket forstyrret; har pludselig kunnet skrige op: »I Røvere, I Mordere, jeg skal lære Jer!«. Ler og taler med sig selv. Har passet sit Arb., men ikke spist tilstrækkeligt, er blevet underernæret.

Pt. klager kun over Søvnløshed; nægter Depr., Angst, Hall. Hendes Benægtelse af Hall. ikke rigtig overbevisende: »Vi kan jo allesammen se Syner«. Hendes Væsen paafald., hun ruller med Øjnene, piller nervøst ved Tæppet, svarer kort, lidt studst, smiler umotiv.

Obj.: Intet abn.

W. R. (Bl.): ÷.

Pt. er under Oph. yderst reserveret, holder sig gsk. for sig selv, vil aldrig give Besked. Grimasserer lidt, aparte i sin Adfærd, giver f. Eks. Haand med strakte Fingre og abduc. Tommel. Gemmer sig under Tæpperne, gør et lyttende, hall. Indtryk. En Dag farer hun pludselig ud paa Gangen, medens Rsl. staar og taler med hendes Søster, griber Søsteren i Halslinningen og raaber: »Hvad er det du siger, at jeg har Syfilis over hele Kroppen«. Overfl. til

S. H. H. 19/2—17/5 1918. Diagn.: Paranoia persecutoria. Meget indesluttet og afvisende. Kun en enkelt Gang ytrer hun noget om, at det jo er disse Billeder paa Væggen, som man jo nok kan se; derudover vil hun ikke udtale sig. Blikket mistænksomt, flakkende. Udskr. efter Ønske.

K. H. VI 5/6—24/6 1924. J. Nr. 877/24. Diagn.: Paranoia persecutoria.

Menopause for flere Aar tilbage. Aldrig Graviditet.

Søster opl.: Pt. har ikke været rask siden Udskr. fra S. H. H. Bærer sig mærkeligt ad, sætter Pap for alle sine Vinduer; brænder Petroleumslampe Dagen igennem. Lukker ikke op, naar nogen ringer paa. Gaar sjusket paaklædt. Ser Aander, Spøgelser kommer ind gennem Dørene, kniber hende i Panden. Man paasætter hende graa Haar.

Pt. mangler fuldst. Sygdomserkend., er kommet herind p. Gr. a. en Fejltag. fra Polit.s Side. »Der skal have været Optøjer derhjemme om Dagen, men jeg er aldrig hjemme om Dagen«.

Obj.: Intet abn. Udtalt Behaaring af Overlæben.

Under Oph. yderst forbeholden, afparerende ved Udspørgen, agtpaagivende, spejdende Blikke, undert. spændt og lyttende. Holder ofte Lommetørkl. for Næsen, men benægter Lugthall. Af og til lidt Fagter, f. Eks. som om hun visker noget bort fra Ansigtet. Klager over at være træt om Morgenen, naar hun vaagner, beder om at faa Medicin om Natten; nægter natl. Paavirkn., men — som alle hendes Protester — paa en lidet troværdig Maade. Overfl. til

S. H. H. 24/6 1924. Autistisk, afvisende; intet særligt Stemningspræg. Synes hall., mumler for sig selv. Arbejder gsk. flinkt, naar hun sættes i Gang. Hvis hun faar nogen Chance dertil, drikker hun af enhver Medicinflaske, hun ser.

Efter et Par Mdr.s Forløb hører Pt. op med at arb. Sidder derefter altid med Ryggen til Stuen opad Varmeapparatet med et snavset Lommetørklæde for Munden.

Haaret sjusket, ned over Ørerne. Naar hun er i Haven, gaar hun frem og tilbage saa langt hun kan komme i samme Linie og skælder ud paa en ejendommelig, snøvlende Maade, idet hun taler gennem Næsen, saa Indholdet er nærmest uforstaaeligt.

Dec. 27 Tyfus.

(Siden 1927 findes ingen Tilføjelser til Journ. udover Bacilunders.)

Katamnese 27/2 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Hun gør et tomt, opløst Indtryk. Intet Stemningspræg. Svarer intetsigende paa Spm., om tidl. Liv faar man ingen Oplysn.

(Naar født?) »Det ved jeg saamænd ikke«. (Sted?) »Det er vansk. at vide — det er ikke noget«. (Hvor længe her?) »Det er meget længe, jeg kan ikke huske det«. (Syg?) »Jeg fejler ingenting«. (Bedrøvet?) »Nej«. (Bange?) »Nej, ork nej!«. (Forfulgt?) »Nej«. (Stemmer?) »Nej«. (Syner?) »Nej, ikke Spor«. (Hvor kommet fra?) »Det kan jeg ikke huske — ingen Steder — almindelig Lejlighed (gentager det sidste 4 Gange). (Hvad tager De Dem til?) »Ingenting«.

Sygepl. opl.: Pt. er oppegaaende, renlig, spiser selv, gør selv Toilette. Kan hjælpe lidt til, feje Gulv, tørre af. Noget griset. Meget hall. og rastløs, snakker meget med sig selv, skælder ud. Er ikke til at føre nogen Samtale med. Fremsætter aldrig Vrangforestill.

Somatisk. Ansigt aflangt, Underkæben veludviklet, Profilen lige. Thorax smalt ikke særlig rummeligt, epigastr. Vinkel spids. Kun ringe Fedt paa Underl. Extr. lange, spinkle, Hænder akrocyanotiske. V. 55,5 kg, H. 158 cm, Brystbredde 26 cm, Brystdybde 18 cm. Index Strømgren: ÷ 0,59.

Paarørende lykkes det ikke at opdrive.

Sygehistorie Nr. 121.

F. 1880. Ug. Arbejderske.

K. H. VI 25/2—16/3 1926. J. Nr. 405/26. Diagn.: Hallucinosis, Paraphrenia?

Som ung 7 Gg. paa R. H. for Mavelid.; de første 6 Gg. paa Afd. B, 7. Gang overfl. til Afd. C, hvor der foretoges Gastropexi.

Menses i flere Aar urglm., ledsaget af Hedestign. Helt ophørt for et Aar siden. Aldrig Graviditet.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Forkl., at hun for flere Aar siden pludselig hørte Guds Stemme, der befalede hende at blive Missionær, hvad hun dog ikke gjorde. Har siden været bange for sin Sjæls Fortabelse. Hun hører nu til Stadighed Stemmer, særlig 3 hende bekendte Mænd (Præster), den ene kan hun ikke sige sig fri for at være forelsket i, »ser ham tit for sig«. Stemmerne giver hende Ordrer, »som er sande«, sommetider kan hun ikke lade være at adlyde Stemmerne, »og saa er det forkert alligevel«. Af og til mærker hun underlige Lugte som af Mad. Mærker en usynlig Kraft, der sætter ind paa hende; hun har været meget angst om Natten, »det kommer pludselig fra Hovedet, helt ned gennem Legemet, nærmest som jeg skulde dø — og stærke Hedeture«. Synes, hun har mistet sin Arbejdsevne. Af og til har hun været ophidset, kastet med Tingene.

Obj.: Intet abn.

Giver en skriftlig Prøve af, hvad hun hører: »Frygt ikke fra hun se dig, ikke ængstelig om Jeg er din Genløser. Hvad jeg renset, kalde du ikke for urent, se jeg vil fra love dig, jeg Herren er din Ægtemand, som løser dig. Gaa ud i Jesu Navn, i det udsender jeg dig, i dette Land vandrer I ikke fra i Beskuelse. Du maa ikke føde, ikke se, kast dig ned, du mit Hjerte, mit Barn; vil gaa ind til min Hvile —«.

Forkl., at den mærkelige Magt, der sætter ind paa hende, antager Skikkelse af Mænd, »der vil drive mig ud i Synden«. Hun mærker »syndige Fornemmelser«. De omtalte Stemmer siger snart aandelige, snart uartige Ting til hende. Ofte har de

befalet hende at gaa til en af Mændene, hun har saa kredset rundt om deres Hjem uden at turde gaa derop.

Af og til noget beængstiget, taler sig en enkelt Gang op i Graad. Ellers gennemgaaende ret frejdig; i jævn Stemning. Overfl. til

S. H. H. 16/3 1926. Tilst. er her de første Mdr. som beskrevet. Pt. er stærkt hall., hører Stemmerne inde i sit eget Hoved. I et Brev fra Okt. 26 til en Bekendt beklager hun sig over, at »4 Mennesker (som hun navngiver) i 5 Aar stadig har holdt mig nede i Synd«. Hun kan ikke forstaa alt det, der nu foregaar med hende, hun har altid levet et »kysk« Liv og aldrig gjort vedkom. Mænd noget. Har bedt til Gud, har »modtaget det udgydte Blod fra Golgatha«, men »ligemeget hjælper, ligemeget hersker Mørke og Fordærvelse omkring mig«. Under en Spadseretur i November giver hun sig pludselig til at raabe op og paakalde Herrens Navn, fordi »en uregerlig Aand« har overfaldet hende og klemt hendes Bryst sammen. Siger, at hun er »bundet i ondt« af Overlægen. »Der er nogen baade Dag og Nat, der bruger mit Legeme til Synd«.

Taler om, at hun har »Tungemaalsgaven« (hun har de sidste Aar søgt forsk. Sekter). Under Gudstjenesten paa Hosp. udstøder hun ejendom. Lyde, hvilket skal være Begyndelse til Tungetale.

Fra Nytaar 1927 forværres Tilstanden; Pt. bliver urolig, udskældende, vredagtig, maa i lange Perioder holdes i Sengen. Er stærkt hall., hører nu »mindst 10 Stemmer«. Hun har mange ejendommelige legeml. Sensat. Lægerne har en Motor nede i Kælderen, hvormed de om Aftenen puster hendes Underliv op. De paafører hende Elektricitet v. Hj. a. »Histroskoper«, de udspiler Halsen paa hende og snører den sammen igen; ude i Skabet lukker man for hendes Hals. Hun paavirkes med »Hektotresitetsmaskiner« med flere Hundrede »Centroskraft«. Man skiller hendes Aand og Sjæl fra hendes Legeme. Ofte er hun meget talende; prædiker om Aftenen i flere Timer om, hvorledes Herrens Straf skal ramme Læger og Sygepl. Profeterer i et højttravende Sprog med mange selvlavede Ord og Navne. Taler undert. »Tungetale«, lange Perioder af rene Neologismer.

Denne Tilst. vedvarer 5—6 Aar. Derefter falder Pt. i det væsentlige til Ro. Strikker en Del; samtidig gaar Munden ustandselig, hun taler med sine Hall. Ikke desto mindre kommer hun af og til og forlanger »sin Stemme igen« af Sygepl., der har syet den ind i en Madras. Er fed, men meget bekymret for ikke at faa Næring nok, hvis der ikke passes paa hende, bliver hun tilbage i Spisestuen efter Maaltiderne og spiser Levningerne.

Katamnese 1/2 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Hun er orient. i Tid og Sted. Spørger ængsteligt, da man beder om at tale med hende: »Det er vel ikke noget med Giftstoffer«. Hun er hall., hører »Herrens salvede Ord« samt de i Journ. tidl. omtalte sekteriske Prædikanter. Hun paavirkes af Motorer fra Kælderen, mærker det i Hoved, Nakke, Rygrad. Hendes Stemme, der en Gang var en Mezzosopran, ligger nu i en Madras paa Store-Plejen. Hun har talrige gsk. barokke og usammenhængende Forfølgelses- og Giftforestill.; hun forfølges af »hele Flokken« her; hvis Lægerne ikke vil give hende Oprejsning, vil Verden snart gaa under. Theen indeholder ætsende Stoffer, hvormed hendes Legeme ødelægges.

Hun gør et ret opløst, stemningsfladt Indtryk, inkohærent i Tankegang, afglidende, det er umuligt at føre nogen virkelig Samtale med hende. Hun taler jappet og monotont med rigelig Anvendelse af religiøse Vendinger og selvlavede Udtryk og Neologismer, saa hun er i det hele vansk. at forstaa.

Sygepl. opl., at Pt. sidder Dagen lang og snakker med sine Stemmer, er ofte udskæld., dels paa Stemmerne, dels paa Omgiv. Hun kan strikke lidt; men det bliver ikke til meget. Hun spiser selv, kan selv klæde sig paa, er urenlig med Vandladn.

Somatisk. Umaadelig fed. Fedtaflejringen universel, stor Dobbelthage, Stolpeben, voldsomme Overarme og Laar, stort Fedtlag paa Underl.; mammae paafald. smaa.

Hagen (den egentlige) hypoplastisk, Vinkelprofil. Hænder forholdsvis smalle. En Del Skægvækst paa Overlæben. V. 90 kg, H. 157 cm, Brystbredde 25 cm, Brystdybde 24 cm. Index Strømgren: + 0,29.

14/5 1937. Søster møder efter Tilsig.; hun opl.:

Søster (Kompr.) som ung »Nerveshock«. Hun blev i en Plads beskyldt for Tyveri; tog sig dette meget nær, led af periodiske halvsidige »Lammelser«. En Broder har paa Sørejser lidt meget af Hjemve. Ingen kendte Tilf. af egentlig Psykose i Fam.

Pt. er født i Kbh., D. af Skibstømrer. Nr. 1 af 8 Søskende. Hjemmet var godt, spartansk, kristeligt indstillet. Pt. lærte som ung Bogbinderi, men kunde ikke klare sig ved dette Fag. I de senere Aar var hun Vaage- og Gangkone paa Hosp. I en Del Aar boede Pt., Kompr. og en anden Søster sammen. Hj. blev tilsidst opløst, ved at den ene Søster døde, den anden (Kompr.) blev gift. Pt. boede derefter alene i ca. 5 Aar indtil Indl.

Pt. er smaatbegavet, naaede i Skolen kun til 5. Kl. Hun har altid været vansk. omgængelig, hidsig, opfarende, let forurettet, har altid fordret en vis Hensyntagen. Hun er kommet en Del i Menighedssamfund o. l., holdt meget af at komme sammen med andre Mennesker her, har staaet i Sangkor. Holdt sig i mange Aar til Folkekirken; men i de senere Aar før Indl. søgte hun forsk. Sekter, bl. a. Pinsemissionen.

Sygehistorie Nr. 122.

F. 1879. Frask. Kontoristinde.

K. H. VI 13/3—2/5 1925. J. Nr. 717/25. Diagn.: Paranoia climacterialis.

F. i Provinsby, D. af Skomager. Husass. Gift 27 Aar gl. Skilt 2 Aar senere.

I Løbet af de sidste 4 Mdr. kun een Menstruat. for 14 Dg. siden. En Del Hedestign. Har født 1 Gang.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Græder, gør et ængsteligt Indtryk. Fortæller, at en Dame har taget hende med til nogle spiritistiske Møder, hun blev »grebet af det smukke og kønne, der blev sagt der«. Denne Dame har senere opfordret hende til at blive Medium; da hun nægtede dette, har Spiritisterne forfulgt hende med »Strømninger« fra en Maskine, de har sat i Gang. Tillige har hun mærket Luftpustninger gennem Stuen; det har været »Aander«. Hun mener, at Medierne bliver oppustet med kunstig Luft og Strømninger, desuden bliver de misbrugt kønsligt og fortrinsvis paa en pervers Maade. Mangler fuldst. Sygdomserkend.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. mange mærkelige legem. Sensat. En Nat maa hun hoste paa en særlig Maade, der flyver en Bacille ud af Munden paa hende, det føles, som om det er en stor Skruptudse, der springer ud. En Dag, da en urolig og skrigende Medpt. føres forbi Pt., gaar der straks en Straale ind i hende, rammer hende i Siden og giver hende Varme ned over Lænderne og Nates. Det er nogle blaa Straaler, Spiritisterne har, de kan puste Varme op i Menneskene i kønslig Hensigt.

Forkl., at hun i hele 5 Aar har mærket Tankeoverføring, idet hun intet Sted har kunnet være i Fred for Mændene, de har gjort Tilnærmelse til hende i Tale, Væsen etc. De har ført hendes Tanker hen paa erotiske Emner, har bevirket, at hun ikke har kunnet sove om Natten.

Stemningen ret skiftende. I Beg. livlig, talende, nærmest opstemt, straalende og glad trods Sensat. Senere mere ustabil, snart vredagtig og udskæld., snart deprim. og grædende. Hele Tiden i Kontakt med Omgiv. Overfl. til

S. H. H. 2/5 1925. Pt.s Tilstand er her først og fremmest bestemt af talrige aparte legeml. Sensat. og fantastiske hypochondre Vrangforestill. Blodet er borte fra Kroppen, der er kun Blod tilbage i Ryggen. Hun har mistet det meste af sit Blod ved Blødn. fra Endetarmen. Hendes Mave har været oppustet af Luft, som er strømmet

opad og ud i Nakken; hun er nu gsk. tom indvendig som en Tønde. Hun lider af »Tvangstanker«, der strømmer ind i Hjernen paa hende og hindrer hende i at sove.

Et Par Dg. efter Indl. meget vred, fordi en Sygepl. har kastet »en Haandfuld Gonokokker« i Halsen paa hende. Lidt senere skælder hun ud over, at hun faar Gift i Maden, Blodet springer hende ud af Tindingerne, Fingrene visner, Blodet løber ned ad Ryggen.

I Juli 25 stærkt oprevet over, at »alt er lukket til paa hende«, Aff. kommer ud gennem Ryggen, forlanger at blive opereret. I Aug. stærkt ophidset over alt, hvad der gøres ved hende, Rygsøjlen bliver skubbet op, Maven drejet rundt, og »hvor bliver mine Tarme af!«. Fortæller om, at hun en Gang efter et Spiritistmøde følte et Knald i Hvdt.; da hun kom hjem, lagde hun sig paa en »Valse«, og saa var der noget med en »Omskabelse«, hun var sin egen Moder.

Pt. reagerer stærkt over for sine Paavirkn., maa i Perioder flyttes til urolig Afd. Indimellem kan hun i kortere Tid være rolig, flink og medgørlig.

I de flg. Aar progredierer Sygd. stadig. Pt. taler om, at hun er blevet korsfæstet adskillige Gg. under Oph. paa Hosp. Hun beklager sig over alle de Straaler, der »skyller« ned over hende, blaa, gule og grønne, hendes Tænder bliver drejede, hendes Kød er ikke som andre Menneskers Kød. Der sættes Laase i hende. Hun hypnotiseres af Lægerne, beh. med Rtg.straaler, hvorved hun faar Diarrhoe, løber ustandselig paa W. C., skal have Aff. for alle Ptt. Urenlig med Vandl. Hun er vredagtig, udskæld., aggressiv; taler med en ejendommelig affekteret Stemme. Giver Personalet forkerte Navne. Ligger efterh. permanent paa daarlige Afd. Tiltaler man hende med hendes rigtige Navn, retter hun det til »Kejser Wilhelm«.

Fra ca. 1932 kommer der noget mere stillestaaende, manieret og stereotypt over Pt. For det meste sidder hun stille, ofte ustandselig tænderskærende, indimellem bliver hun umotiv. vred, skælder ud. Har forsk. løjerlige Manerer, f. Eks. kredser hun et bestemt Antal Gange om en ell. anden Person, saavel af Personalet som af de andre Ptt., og sætter sig derefter hen paa Plads. Prøver man at standse hende i denne Kredsen, bliver hun meget opbragt.

Siden Dec. 1926 Polyarthroitis, der særlig interesserer Haand- og Fingerled.

Katamnese 22/2 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Orient. i Sted. Anslaar Aarstal til 1936, kan ikke give Oplysn. om Md. ell. Ugedag. (Hvor lang Tid her?) »Det kan jeg ikke sige, for jeg kan ikke regne Tiden ud«. Er vansk. at føre en Samtale med, paralogisk, afglidende, inkohærent. (Hvor gl. er De?) »Jeg er Mor — det er mig, der er Slange«. Taler hurtigt, jappet, isprængt en Del Neologismer. Taler om, at hun er Kejserinde Dagmar, senere er hun Gud, har født Jesus, spørger, om Undersøgeren er Judas, hun synes, han kan ligne ham. Er hall., beder Undersøgeren lytte; hvad Stemmerne siger, faar man dog ikke rigtig Oplysning om, hun væver videre i uforstaaelige Tankerækker. Er stemningstom, manieret, gaar underlig stift.

Sygepl. opl.: Renlig, spiser selv, maa hjælpes med Toilette. Kan af og til strikke; men oftest er hun ubeskæftiget.

Somatisk. V. Haand arthritisk deformeret med Atrofi af mm. interossei. Nogen Sv. af v. Haandled med Flexionskontraktur.

Ansigtet bredt, rundagtigt. Thorax relativt rummeligt, bliver bredere nedadtil. Stort Fedtlag paa Underl. Hænder og Fødder smaa og brede. V. 69 kg, H. 159 cm, Brystbr. 25 cm, Brystdybde 23 cm. Index Strømgren: + 0,05.

4/3 1938. En Svoger opl.: Fader Potator, excentrisk, havde en ringe poetisk Aare, men store Ambitioner paa dette Omraade. Moder lidt smaatbegavet, opfarende. En Moster udpræget forfængelig. En Søster meget mistænksom, opfarende, vansk. omgængelig.

Pt. har altid været svingende i Humør, ubehersket i sine Følelsesreakt. Meget

forfængelig, stærkt interesseret i sit eget Udseende, elskede nyt Tøj. Haft Ambitioner i Retning af »Fornemhed«. Egoistisk, selvoptaget, ikke haft meget tilovers for andre. Ikke indesluttet ell. menneskesky, kunde godt lide at komme ud bl. andre Mennesker. Ret teatralsk i hele sin Væremaade. Ikke særlig dygtig til sit Arb., flygtig, uden Koncentrationsevne. Ret stærkt erotisk indstillet. Gentagne illegitime Forb. Extramatrim. Fødsel 18 Aar gl.

Sygehistorie Nr. 123.

F. 1879. Fraskilt.

K. H. VI 9/9—19/9 1923. J. Nr. 1709/23. Diagn.: Climacterium, psykogen Sindslidelse?

Ingen egentl. Sindssygd. i Pt.s Fam. En Morbroder var dog Særling, bestilte intet, levede i Pt.s Forældres Hjem. Moderen meget intelligent (gl. Præsteslægt), styrede Hjemmet, var dog paa sin Maade aparte, var ligeglad med sit Ydre, røg Cigarer under sin Husførelse. Faderen ret indolent. En Søster norm. To Brødre i Amerika, lidt instab. i deres Arbejdsevne.

F. og opdraget paa Landet i et kultiveret omend noget ejendommeligt Hjem. Har taget Studentereksamen og Filosofikum. Gift 20 Aar gl. med Akademiker; Ægteskabet ulykkeligt endende i Skilsmisse. Efter Skilsmissen taget Handelseksamen, har rejst en Del i Udlandet, været ansat i Forsikringsselskab som Korrespondent (Tysk, Fransk).

Pt. er velbegavet, særlig i Retning af Sprog. Har altid været svingende af Temperament, selvhævdende; stærkt forfalden til Rygning.

Menses den senere Tid urglm.; aldrig Graviditet.

Pt.s Sygepl. opl.: Pt. kom for 3 Dg. siden hjem fra Paris. Troede sig forfulgt af Politiet, mente sig sigtet for Tyveri. Mente, at der ogsaa paa Skibet fra Dunkerque var en hel Del Franskmænd efter hende. Under Oph. i Hj. har hun været ret skiftende, snart mere rolig, snart mere urolig, ængstelig. Har været meget hall., overvej. fransktalende Stemmer, væsentlig Beskyldn. af forsk. Art. Særlig hall. om Natten, har været søvnløs, løbet paa Gulvet, undert. været højt raabende. Har ogsaa udtalt Frygt for at blive forgivet.

Pt.s Søster opl.: Har den senere Tid kendt en Ingeniør N., har været sammen med ham i Paris, hun fulgtes med ham hjem; men han forlod hende i Esbjerg.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Hun opl., at hun de sidste 2—3 Mdr. har haft meget at gøre, har følt sig lidt medtaget, derfor Ferierejse til Paris i 3 Uger.

Paa Pensionatet i Paris bemærkede hun, at de fremmede der vilde hende ondt, raabte efter hende, beskyldte hende for at have tilbageholdt 5 frcs. De sagde nogle delvis uforstaaelige franske Ord, som dog skulde indeholde saa meget, at hun maatte være en daarlig Kvinde, fordi hun rejste sammen med en ung Mand. Hun hørte ogsaa Stemmer, som raabte paa Politi, hørte Rumlen af Vogne, som kom for at hente hende. Hun gik tilsidst op paa den danske Legation for at spørge, hvad der i Grunden var i Vejen; men der blev svaret hende, at der var ingenting.

Hjemkommen til Danm. forfulgte Stemmerne hende stadig. Nede i Gaarden var der Arbsmænd, der raabte, og det viste sig, at der var en hel Hule af Udlændinge. Hun har jvnl. hørt raabe: »Haute voix« og »je meurs, je meurs de peur«. Mener, at det lød som Ingeniør N.s Stemme. I Dag fulgte hun Stemmen, fordi det lød saa forfærdeligt, og løb ned ad Trappen. I Morges blev der raabt paa Gaden: »N. er fundet«.

Hun er halvt sygdomserkendende, idet hun nærmest er tilbøjelig til at anse Fænomenerne for ikke reelle. Tror, hun er meget nervøs. Stemningen er deprim.

Obj.: Intet abn.

Det første Døgn paa Hosp. er Pt. meget hall., hører fransktalende Stemmer. Er

bange for, at Søsteren er forsvundet, det siger Stemmerne. Gaar noget paa Gulvet, men er rolig og gaar straks i Seng igen, naar man beder hende om det. Synes ikke at være helt sikker paa om det virkelig er Stemmer, ell. om det er noget, hun bilder sig ind.

Senere falder hun til Ro, Hall. svinder, den trykkede Stemning ligeledes, hun gør et psykisk nat. Indtryk. Benægter psykiske Traumer. Rejser ved Udskr. til en gift Søster i Jylland.

K. H. VI 15/10—11/12 1923. J. Nr. 2189/23. Diagn.: Paranoia climacterialis?

Pt. er klar, orient., giver gode Oplysn. De første Dg. efter Udskr. beherskedes hun af den Ide, at der var Elektricitet i og omkring Sengen. Kunde ikke sove; fik en Feltseng slaaet op ved Siden af Søsteren, fik Veronal om Aftenen, hvorefter hun Resten af Tiden befandt sig vel.

For 8 Dg. siden rejste hun hjem med Damper og mente da at mærke Elektricitet i Køjen. Begyndte dog atter sin Gerning paa Kontoret, hvilket gik godt de første Dg.; derefter beg. det at knibe med at ordne de franske Breve. De to sidste Dg. har det været yderst daarligt, hun har opholdt sig hjemme i Pensionatet, men ustandselig været hall. og ikke kunnet sove. Det er stadig Elektriciteten, der spiller den afgørende Rolle. Mener, den kommer fra Naboværelset, hvor der boer en Hr. N.; men hun er sikker paa, at han ikke er alene. Hun har hørt Stemmer raabe: »Kill her!«. Hun mener endvidere, at det meste af, hvad hun siger, bliver opfanget af andre og udbasuneret paa Gaderne.

Hun mener nok, at noget af alt dette er Fantasi, »men noget galt er der nu alligevel i det Pensionat«. Hun har været meget angst, nedtrykt og grædende.

Obj.: Intet abn.

Ogsaa paa Hosp. er Pt. baade hall. og paavirket. Der er Elektricitet i Sengen, hun mærker det som Varme, ser hvid Røg stige op fra Sengene. Hall. er snart som »en Hvisken og Tisken«, snart som egentlige, ja højtraabende Stemmer. De taler baade fransk og dansk, og alt, hvad der siges, bliver gentaget nede i Kælderen. Snart siger Stemmerne, at hendes Søster er blevet sindssyg, snart er det »noget slemt«, hvorom hun ikke opl. nærmere. Taler ikke sj. om Gift, men spiser dog uden Modstræben.

Naar Hall. ikke er særlig udtalte, kan hun beherske dem, er smilende, taler frit og nat., er til en vis Grad sygdomserkendende. Naar Hall. er mere udtalte, er hun usikker, angstpræget, forpint, ulykkelig, grædende.

Tilst. i det væsentl. uf. ved Udskr. Pt. overfl. til

Dr. med. P. D. Kochs Klinik 11/12 1923—12/7 1924. Dr. Koch meddeler paa Forespørgsel følgende (21/5 1937): »Hun hørte Stemmer, mente, der var en Arvesag imod hende, hørte sine egne Tanker inde fra Naboværelset. Børnene paa Gaden raabte om hende. Der var elektriske Strømme i hendes Seng. Befindende og Humør meget skiftende. Lysolpumpe i Maven, ondt i Ryggen, Kvalme og Uro! Sov i det hele ret godt paa Veronalmixtur. Tog paa i Vægt fra 68,8 til 77,4 kg. Udskr. til Sct. Hans Hospital. *Diagn.: Paranoia*«.

S. H. H. 12/7 1924—† 22/5 1927. Diagn.: Dement. paranoides. Mb. Addisonii (?).

Pt. er ved Indl. rolig, elskværdig, i neutral Stemning. Fortæller beredvilligt om sin Sygd., begynder selv Samtalen med: »Ja, jeg hører jo altsaa en Del Stemmer; men for det meste er de ret ligegyldige. Naa, jeg er jo i Overgangsperioden, saa det stammer vel derfra«.

Ingen somatiske Klager. Ser legemligt sund og kraftig ud.

Den første Md. er hun rolig, flink, elskværdig, indladende, et flittigt og meget aktivt Menneske. Hun generes af Tankehørlighed, føler sig ogsaa elektriseret, har snurrende Fornem. i Mellemgulvet.

Efter en Md.s Forløb bliver hun mere domineret af Hall., forkl., at Stemmerne stammer fra Venner og betydelige Mænd i Landet; de har givet hende Oplysn. om,

hvad der er sket med hende, siden hun blev syg. Hun har nu bragt i Erfaring, at der d. 24/9 23 og 24/2 24 er afholdt Forhør i hendes Sag, og d. 24/9 24 er der stadfæstet en Lovparagraf, hvorefter hun og hendes Slægt er beskyttet imod enhver Forfølgelse. Hun skal giftes med Grev B.—B. Medens man taler med hende, faar hun stadig »traadløse Meddelelser«, der bl. a. drejer sig om, at hun i Følge den omtalte Lovparagraf har Ret til at fordre en privat Samtale med Overl. og at blive udskr.

Hun paavirkes meget med Elektricitet, er undert. vredagtig og ubehagelig over for Personalet, siger: »Jeg vil ikke finde mig i den Hakkelsesmaskine i Maven«. (Hakkelsesmask.?) »Ja, disse elektriske Paavirkninger«.

I det flg. Aar bliver Pt. mere og mere konfabulerende i sine Vrangforest. Taler i Okt. 24 om, at B.—B. har tildelt hende 300000 Kr. En Md. senere er det blevet til 400000 Kr. Hendes Sag er blevet til en »Statssag«, hun skriver talrige Breve til Myndighederne om at blive udskr. I Beg. af 1925 fortæller hun, at hendes Brødre er dræbt i Amerika. Søsteren har faaet Tg. skaaret af, hun er indl. paa Aarh. Sshosp., er død, obduceret og begravet. Lægerne skal straffes efter forsk. Paragraffer (49, 141). Efterh. bliver det gsk. umuligt for en Læge at komme i Nærheden af hende, da hun saa straks med en rivende Tg.færdighed, nærmest som en Højttaler, begynder at remse op alle de mærkelige Ting og Hændelser, der er meddelt hende gennem Stemmerne. Det drejer sig om de mest forbløffende Meddelelser, f. Eks. at Kronprinsen er blevet forlovet med Komtesse L., hvem han har givet en Ring, som er taget fra hendes Broder, hvis Øjne er blevet stukket ud o. s. v. Hendes Konfabulationer drejer sig særlig om Mord, Sædelighedsforbrydelser o. l. Alle Omgivelserne er Forbrydere, bærer falske Navne. Hun hører Sagerne komme for i Kriminalretten, hører Ofrene klage sig. B.-B. ligger her mellem 8. og 9. Afd. og er syg, hun maa absolut hjælpe ham. Ogsaa Kongen ligger et ell. andet Sted hernede, døende. I Haven er begravet en Mgd. betydelige Mænd og Bekendte af hende. Hun raser, hver Gang hun faar Breve og Pakker fra Søsteren; det er det rene Bedrageri, for hun ved godt, at Søsteren er død.

Pt. er gennemgaaende oprevet og fortørnet, kan i timevis køre løs med sine Konfabulationer paa en højrøstet, bitter, vredagtig Maade. Besøgende paa Afd. giver hun ogsaa det glatte Lag.

I Okt. 1925 ses inadæquat Stemningsudslag. Med et venligt smilende Ansigt kommer Pt. med de frygteligste Historier om alt, hvad der gaar i Svang her. Der er stadig en elektrisk Maskine i Funktion, hun ønsker den for Dagens Lys, vil fremvise den paa en Kongres til Skræk og Advarsel. Per »Lysol« og traadløs staar hun i Forb. med Stemmer, der stadig fortæller hende om hendes Forhold dels til B.—B., som hun nu er skilt fra, dels til andre, hvoraf mange er Ofre for Pinsler i Kældrene her. Det er forklædte Betjente, der om Natten slæber dem bort. Hendes Formue er nu naaet op til en Sum af 2 Mill. Trods alle disse barokke Hall. og Vrangforest. bærer hun stadig Præget af et kultiveret, velbegavet Menneske.

I 1926—27 forværres Tilst. jævnt. Pt. er hall. paa alle Sanser, har talrige flygtige, tildels gsk. bizarre Vrangforest. Medens hun tidl. var meget flittigt beskæftiget med Haandarb., er det nu sjældent, hun kan samle sig til at brodere lidt. Hun er vredagtig, vanskelig, til Stadigh. sengeliggende, undert. voldsom og aggressiv paa ret brutal Maade.

Fra ca. 1. Maj 1927 udvikler der sig en mørkebrun Pigmentation paa Hændernes og Fingrenes Dorsalside. Paa Brystet ses en let Pigmentation over øverste Del af Sternum, ogsaa Ansigtshuden let pigmenteret. Pt. er slap og fraværende, sveder stærkt. Tp. er forhøjet. Sub finem vitae ses maximal Tp.stign. samt stadige Trækninger i Muskulaturen.

Sektion. Ingen makroskopiske Organforandringer, ej heller ved Binyrerne. Ved Snit i h. Binyre udflyder dog rigeligt Blod.

Sygehistorie Nr. 124.

F. 1882. Ug. uden Still.

K. H. VI 9/3—24/4 1926. J. Nr. 632/26. Diagn.: Paraphrenia (climacterialis?).

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet, D. af Gaardejer. Har de sidste 20 Aar opholdt sig i Kbh., har arb. paa Fabrik, tjent som Kokkepige, Husbestyrerinde o. l.

Opereret paa K. H. V 1924 for Svulst paa Livm. (J. Nr. 360/24. Diagn.: Fibroma uteri. Operat.: Amputatio uteri supravag. Bg. Ovarier en Del forstørrede, i v. en Del Smaacyster. Det fremgaar ikke af Journ., hvorvidt Ovarierne er fjernede. Menses de sidste 1½ Aar før Indl. stærke og urglm.).

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Forkl., at hun for 3 Aar siden p. Gr. a. Gigt i Nakken gik til »en amerikansk Læge«, som behandlede hende med »Skub i Nakken«, hvad der gjorde saa forfærdelig ondt, hvorfor hun forlod ham. Hørte derefter om en Spiritistdame, som kunde kurere alting med elektrisk Papir. Gik der nogle Gg., men syntes saa, at hun ikke havde godt af det, idet hun begyndte at mærke Fornem. rundt omkring i Kroppen. Hun har siden været »stærkt paavirket« af denne Spiritistdame, saa hun nu har faaet »en rigtig Sjælelidelse«. Er altid plaget af vedk. Kvinde, hun taler inden i hende baade Dag og Nat. »Hun kan faa mig til at tage mig selv af med Livet og saadan noget, taler til mig om at miste en Arm og miste et Øje — ellers har man ikke Fred med Gud, og ellers bliver jeg aldrig fri for hende«. Hun kan se hende alle Vegne baade uden for sig selv og inden i sig selv, »hun er saadan en lille Trold at se paa«. Hun mærker Elektricitet og Magnetisme alle Steder, og det er »ligesom Spiritistkvinden gaar med Træsko paa min Hjerne«. Hver Gang hun sidder stille, mærker hun en Pil i Hjertet. Hun kan ikke faa sin Mad i Fred for hende, »det er ligesom en Abe, det er ligesom Maden skulde jages ned som hos et Dyr«. Har voldsom Appetit, »som om der ikke var Bund i mig«. »Afføringen stamper hun haardt sammen« ell. ogsaa gør hun den tynd, hun gennemsyrer hele Kroppen, »hun tager mig i Hjertet eller i Rygmarven«. »Hun tager Vandet fra mig, til der næsten ikke er noget, hun tager min Hukommelse, saa jeg næsten ikke kan samle mig om noget mere«.

Ingen særlig Stemning, lidt trykket, beretter ret roligt om sine Oplevelser.

Obj.: Cicatrice efter nvt. Operat., ellers intet abn.

Ogsaa under Oph. taler Damen ustandselig til hende og paavirker hende. Hun trykker paa Pt.s Hals, som om hun vil kvæle hende, trykker hele Vejen ned langs Brystet, ned i Underlivet. Hun fører Pt. »til det onde«, giver hende »daarlige Tanker«, »det er, som om der bliver sat noget op forneden«. Det er, som om hun (Damen) føler med sine Fingre forneden hos Pt. Hun tager Pt.s »Hjertetro«, gør hende tom i Underl., søger at drage hende til sig.

Pt. er lidt bekymret og forpint; en enkelt Aften skriger hun op, »maa skrige«, ellers er hun stilfærdig. Taler ikke spontant om sine Paavirkn. Overfl. til

S. H. H. 24/4 1926—† 9/11 1929. Diagn.: Dementia paranoides. Ogsaa her stærkt hall. og paavirket; Kvinden foraarsager, at Urin og Afføring hober sig op over Mellemgulvet, hun kan mærke Urinen i Ryggen. Kvinden taler alle Steder i hendes Krop, opfordrer hende til at tage Livet af sig. Hun foretager et Par Strangulationsforsøg, hvoraf det ene er ret alvorligt. Samtidig — d. v. s. efter et Par Mdr.s Forløb — ændres hendes Holdning over for Omgiv. Hun bliver vredagtig, dominerende, indblandende, mere og mere vanskelig, kan køre en hel Stue op. Taler overmaade meget; har bl. a. den Teori, at hun selv og alle de andre Ptt. øjeblikkelig vilde blive raske, hvis de kom til Alters, det vilde uddrive de onde Aander.

Sept. 26 bliver hun selvmutilerende, slaar sig selv dels med Kanten af Haanden, dels med en Haarbørste paa de Steder, hvor Kvinden, »Spiritistkællingen«, i Øjeblikket sidder, Halsen, Nakken, Maven. Slaar ogsaa løs paa Medptt. paa samme Maade.

Under Resten af Oph. er Pt. lige fuld af Hall. og Vrangforest. Hun er støjende, udskæld., aggressiv, ituslaaende.

De sidste Uger før Døden har Pt. kraftige Diarrhoe'er. Hun dør efter tiltag. Afkræftelse.

Sygehistorie Nr. 125.

F. 1874. Ug. Syerske.

K. H. VI 23/10—15/11 1923. J. Nr. 2028/23. Diagn.: Psykosis climacterialis (paranoides?) (Exaltatio manio-depressiva?).

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet. Har altid ernæret sig ved Syning.

Menses ophørt for ½—1 Aar siden. Aldrig Graviditet.

Pt. indbringes af Politiet. Af medflg. Rapp. fremgaar: Pt. har i Dag indfundet sig paa Politistat. Hun fortalte, at hun blev forfulgt af Militæret paa Sølvgadens Kaserne. Talte om Brandassurance, hvortil Brandmændene hørte, Tyveriforsikring, hvortil Politiet hørte. Var larmende, støjende, gav gsk. forvirrede Svar, hvorfor hun indl.

Pt. er ved Indl. orient. i Tid og Sted. Er meget loquax, hendes Tale tilsynelad. gsk. uden Sammenhæng og Mening. Taler om en Løjtnant, der sagde, hun skulde gaa herind — »Løjtnanten er Læge, men hun er ikke kendt her — de skal over Gaarden, hvor der er Badekar — Apotekerne og Betjentene — det var jo Vesterbro, der ødelægger deres Butikker med Tilsigelse — Vesterbro maa ikke møde paa Stationen, men de har skrevet dem i Mandtalsliste — min Familie er Arrestforvarerfamilie — altsaa i Morgen faar jeg mit Tøj, saa jeg kan passe mit Arbejde —« o. s. v., o. s. v.

Obj.: Intet abn.

Under Stg. paa Stuen næste Dag er hun gsk. stilfærdig; men saa snart man kommer til hende, snakker hun løs. Fortæller, at hun er indl. af Løjtnanten og Lægen, skulde herind, fordi hendes Fam. ligger her paa Sygehuset og holder Tjenestefolk. Syg er hun ikke; men det er naturligvis meget godt, da man kommer i saa mange Huse, for Folk kan jo fejle noget, særlig kan de være forkølede i denne Tid o. s. v. Nogen rigtig Rede paa det med Løjtnanten faar man ikke. Hun siger, at hun kender ham, han har noget med 13. Batt. at gøre; men hun har kun set ham et Par Gg. Han er ogsaa Læge, og hun kan godt blive gift med ham, for hun har ingen anden, og han sagde i Aftes, at han havde heller ingen anden; men forøvrigt faar hun ikke ham, saa faar hun nok en anden Befalingsmand, der skal være kirkelig Vielse, men det kan iøvrigt nærmere aftales. Der er i Fam. flere Damer, som slet ikke er gifte, de har en 3—4-Værelseslejligh. og et Par Værelser ogsaa. Hun er ligesaa god som Valby- og Amagerbønderne, hun skal arve Gaarden derhjemme, og 100 ell. 200 Kr. kan der nok blive til Udstyr.

Hun taler paa en ejendommelig staccato Facon uden Flugt ell. Fart. Tydelig løftet Stemning er der ikke. Hall. benægter hun, men fortæller en hel Del om, at der er saa megen Støj om Natten, hvor hun boer, de larmer med Heste, der er saa mange Stalde.

Under Resten af Oph. forholder hun sig gennemgaaende ret roligt, naar man ikke giver sig af med hende; viser ingen spontan Taletrang, er ikke særlig interesseret i Omgiv., giver sig ikke af med Medptt., ingen Foretagsomhed, sidder ofte og ser ud i Rummet, ingen Mimik.

Naar man henvender sig til hende, taler hun ivrigt. Taler ofte om det samme, vender altid tilbage til Læge Olsen, der ogsaa er Løjtnant, og som hun skal giftes med. Taler med Suffisance, men uden Glædesstemning, Hypermimi ell. Hypergestikulation. Hendes Udtalelser er ofte vansk. at følge; Eks.: »De maa ikke sige »Stadt«,

det er paa Tysk, De skal sige »Kommune«, det er paa Dansk, saa faar De Penge af Kommunekassen. St. Kongensgade Kommune der er tysk, det er Tyskernes for med forsk. Huse, der ligger Politistationen, det er Klerkegade 2, det er Tyskerne«.

Undertiden kan hun — ofte gsk. umotiveret — blive meget vredladen og udskæld., bruger meget grove Vendinger (Tæve, Ludderknokkel); en enkelt Gang aggressiv, kløer løs paa Sygepl., river og kradser. Vi skal alle komme i Politiretten og skal straffes, det skal hun sørge for. Det bliver ikke noget Bryllup, men Politiretssag i Stedet for.

Ingen sikre Hall. under Oph.

Overfl. til

S. H. H. 15/11 1923—† 21/10 1929. Dementia paranoides, febr. typhoidea.

Udtrykker sig paa en højst ejendommelig Maade. Eks.: (Hvorfor gik De paa Politist.?) »Det gør man saa tit, Politiet ejer saa mange Huse. Det Hus, jeg boer i, er et Sagførerhus. Gaardmanden er Politibetjent. I Kbh. er Sygehuskarle ogsaa Brandmænd og Postbude«. (Stedet her?) »Roskilde Kommunesygehus. Der er sagt, at denne Stue er Københavnernes, den anden Stue er Roskildernes. Her er hverken Vand ell. Varme, man skal ind til Roskilderne for at vaske sig. (Kummerne er rigtignok i den anden Stue). (Hvem er jeg?) »Doktor, men hvad er Deres Navn? Jeg har kendt Dr. Hammer og saa en anden Læge her«. (Dr. Hammer er ikke her.) »Nej, han er paa et andet Sygehus«. (Dr. H. var Ditriktslæge i Roskilde for 10 Aar siden). Det er gsk. umuligt at faa et ordentligt Svar, altid sker det paa denne mærkelige, skruede Maade, hvor Facta delvis skjules i tilsynelad. inkohærent Tale. Præg af Tankeflugt er der ikke over denne Form for Forestillingsforløb, ej heller Afledelighed af nogen Art, det er nærmest en mærkelig generaliserende Tendens, hvor Fortid og Nutid hører sammen, og Begreber som Stuer, Huse og Byer ikke længere differentieres, f. Eks. i Forestillingen om, at Afd.s 2 Stuer, der ligger ved Siden af hinanden, repræsenterer 2 Kommuner, Roskilde og Kbh., hvad der vel som Grundlag har den reelle Viden, at Hosp. er beliggende ved Rosk., men er for Kbh. Endvidere sidestilles en afdød Distriktslæge i Rosk., som har beh. hende i Fortiden, med Hosp.s nuv. Lægebestand uden Spor af Hensyn til de forsk. Tidspunkter. — Hun bevæger sig med fornem Holdning, erkl., at »hele min Fam. er Løjtnanter, Storfyrster og Godsejere«. Forlanger sig udskr., vil ikke behandles af de »Rengøringskællinger og Skurekoner«.

Pt. vandrer iøvrigt stilfærdigt omkring, smaasnakker med sig selv, af og til bliver hun vred og skælder ud. Vil ikke beskæftige sig. Taler om, at hun er gift med Løjtnant A. fra Sølvgadens Kaserne, senere er det Hospitalets R-læge, hun er gift med. Kommer med de mest forbløffende Bemærkninger og Beskyldninger mod Omgiv. Bliver mere og mere inkohærent i sin Tale, anvender talrige Neologismer, saa man efterh. næsten ikke kan forstaa, hvad hun siger.

Fra Slutn. af Sept. 29 udvikler der sig Sympt. paa Tyfus. Widal (15/10 29): + 1:200. Pt. sløjer jævnt af indtil Mors.

Sygehistorie Nr. 126.

F. 1874. G. m. Maskinpasser.

K. H. VI 30/4—24/5 1923. J. Nr. 876/23. Diagn.: Paraphrenia climacterialis.

En Søster har i Klimakt. ligget paa K. A. S. F. for Sindslid. Blev tildels rask, passer nu sit Hjem, men har stadig paranoide Ideer. (Tilføjelse ved Katamnese Maj 1937: En anden Søsters Datter indl. S. H. H. 1) 24/4—28/5 26, Melancholia, 2) 15/2—26/6 27 samt 3) siden 13/9 27. Efter et melankoliformt Forstadium af et Par Aars Varigh. har der udviklet sig en typisk schizofren Tilst.).

F. og opdraget paa Landet i Sverige. Kom til Danm. 16 Aar gl.; Husass. indtil Ægtesk. 29 Aar gl.

Menopause for et Par Aar siden. Har født 3 Gg.

Manden opl.: Pt.s Psykose begyndte ret pludseligt for ca. 1 Md. siden. Hun har i 3 Uger været indl. paa Dr. med. P. D. Kochs Klinik uden Bedring af Tilst.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hun sidder halvt oprejst i Sengen, støttende sig paa v. Arm, med Ansigtet vendt mod Undersøgeren; men med Blikket fæstnet mod Tæpperne. Hun er grædende, Ansigtsudtrykket raadvildt. Mimik minimal. Hun sidder fuldkommen stille i samme Stilling under hele Samtalen, gør ingen andre Bevægelser end at tørre Taarerne med den h. Haand. Talen er langsom, vekslende med Hvisken, nat. og kraftig Stemme; nu og da en ejendommelig, »lavet«, staccato Udtale af Ordene, ligesom der af og til synes at optræde spærringslign. Afbrydelser i hendes Tale; i det hele synes hendes Tale meget omstændelig og ret usammenhængende; hun svarer tit ikke paa Spm. Hun taler udelukkende om, hvorvidt Fam. har Lov til »for Spøg« at indlægge hende, naar hun har 3 Børn inden for Ægtesk. Hun benægter Hall.

Obj.: Meget protesterende mod Undersøgelsen; denne viser intet abn.

Den næste Dag fortæller Pt. ved Stg.: »Der er over Lejligheden — har jeg hørt — blevet Forsøgslaboratorium. Vi boer i Stuen, Kælderen er nedenunder, der bliver sprøjtet op i Chaiselonguen, saa vi lægger Pap og et Par Puder for at undgaa det«. Det er Maskinmester N., der foranlediger det, han gør det for at mishandle dem. Selv mærker hun ikke noget; men hun kan se det paa Børnene, de ser saa blege og daarlige ud. Hun hævder stadig at være indl. »som en Spøg«. Hendes Mand bliver pumpet med forsk. Gasarter og lader sig drive af den anden Mand.

Hun taler stadig under Form af Smaaexplosioner. Retter man Spm. til hende, varer det tml. længe, før hun svarer, saa kommer der pludselig en Strøm, saa atter længere Pause, som man ikke kan bryde ved gentaget Spm. Ofte Modsigelser i Talen. Maskinm. N. sender dette op i Lejligh., men er for Resten flyttet bort fra Lejligh. nedenunder, kort efter figurerer han igen som boende i Kælderen — ell. ogsaa kommer han der blot. Eftersætningerne glemmer hun ofte; paa Spm. om Ugedag begynder hun med en Forklaring om, at hun ikke har faaet sine Ting med — som Motivering for, at hun ikke kender Ugedagen — fortsætter saa med det uretfærdige i Indl., glemmer Begyndelsen og røber saa pludselig bagefter, at hun godt ved, hvad Ugedag det er.

Lidt fornærmet, ellers ingen tydelig Stemning. Ingen Tankeflugt, men stadig Kredsen om det samme. Ingen Rapport til Omgiv.

Medens Pt. en af de følgende Dage atter fortæller om Forfølgelserne, afbryder hun pludselig sig selv med at bede »de kgl. Højheder« undskylde, spørger Sygepl., om hun ikke er Dronning Alexandrine, hun kom pludselig paa den Tanke.

Efter faa Dg.s Forløb kan Pt. ogsaa paa Hosp. høre Maskinm. tale. Der kommer en Dame, som flyver, det er Maskinm.s Hustru. Hun lægger Syrebobler, Pt. kan lugte Syren. Hun klager til Sygepl. over, at der er en Pumpe under Sengen, det er ikke til at holde ud, og hun vil bede den. kgl. Højhed om at hjælpe sig. Overfl. til

S. H. H. 24/5 1923—† 4/2 1929. Diagn.: Dement. præcox, Tub. pulm.

De første Mdr. rastløs, gaar en Del paa Gulvet, hall., hører baade den tidl. omtalte Maskinm.s Stemme og en Søsters Stemme. Sætter sig ofte ved Verandadøren og stirrer ud, græder, iøvrigt intet mere udformet Stemningspræg. De første Mdr. gør hun Forsøg paa at dissimulere, vil ikke udtale sig, er forbeholden, afvisende. Hendes Tale aparte som paa K. H., staccato, med Pauser og Explosioner.

Senere kommer Symptomerne mere frem, hun taler om, at Maskinm. kommer flyvende hertil, Hun hører ham stadig. Taler om »Teknik«, der virker i Manden, det er »Fibentraad«, han har »Fiben« i Foden. »Fiben ell. Filen kan vi ogsaa sige; men naar det sidder i Foden hedder det Fiben, og naar de slapper Tekniken, kan han ikke holde sig oppe«.

Efterh. glider Pt. over i en udtalt autistisk-hall. Tilstand, snakker uafladelig med sine Stemmer, er ikke til at komme i Rapp. til. Er gsk. ubeskæft.

I Slutn. af 1928 konstateres h.-sidig Lungetub. med bacilholdigt Expectorat. Hun sløjer jævnt af indtil Mors.

Sektion: Udtalte tub. Forandr. i h. Lunge, smaa spredte Forandr. i v. Lunge. Ellers intet særligt.

Sygehistorie Nr. 127.

F. 1878. Ug. Rengøringskone.

K. H. VI 30/5—28/6 1924. J. Nr. 886/24. Diagn.: Obs. f. Sindssygdom (præsenile Forulempelsesideer?).

(Senere Tilføjelse: Pt.s Søn indl. S. H. H. 7/7 37, Diagn.: Schizophrenia.)

F. og opdraget paa Landet. Har altid ernæret sig ved Vask og Rengøring. Boer i Husvildeafd.

Menses rglm. Har født 3 Gg., sidst for 11 Aar siden.

Pt. indl. af Polit. Af medflg. Rapp. fremgaar, at hun har truet de andre Husbeboere paa Livet med Kniv. Hun har tiltvunget sig Adgang til Naboens Lejlighed og har ødelagt en Del af Bohavet.

Pt. selv forkl., at hun længe har haft Stridigheder med Nabofam., der er misundelige over, at hun har Arb. Naboen er en Dagdriver, der ønsker at komme i Klammeri, han er 10 Gg. værre end hun. Hun deler Køkken med denne Fam., og hver Gang hun mødes med Manden i Køkkenet, skælder han hende ud for Tyv, Ludder o. a. Han har villet slaa hende, hvortil hans Kone en Dag var med. Hun angiver at have skældt igen, har en Dag truet med Gulvskrubbe, men andet Vaaben har hun ikke anvendt. Hun anser det ikke for usandsynligt, at der er en Slags Komplot i Gang; Børnene i Huset har sagt til hende, at hun »skulde paa 6te«. Chikanerier i Form af Spektakel, Dunster, Paavirkn. med Strømninger ell. lign. er der ikke Tale om.

Pt. er klar, orient. Ingen Stemningsanomali, omtaler Forh. affektløst.

Pt. frembyder under Oph. intet paafald. i psykisk Henseende.

En Søster opl., at Naboen muligvis er Skyld i Stridighederne, han anses ogsaa af andre for ubehagelig og vanskelig.

Da man ikke er sikker paa, at Pt.s Reaktioner ikke er relativt velbegrundede i Omgivelsernes Forhold, og da Husvildeafd. er villig til atter at prøve hende, udskr. hun.

K. H. VI 11/2—21/3 1925 J. Nr. 392/25.

Pt. indl. af Polit. efter Anmeld. af Naboen; iøvrigt uden Oplysn.

Pt. selv kan ikke oplyse Grunden til Indl., men mener nok, at Naboen igen har været paa Spil. Hun protesterer mod Indl., hun er ikke sindssyg.

De første 4 Mdr. efter Udskr. var hun hos en Søster. Derefter tog hun hjem, men »saa begyndte det straks«. Efterh. er der foruden Naboen kommet andre med i Komplottet; hun angiver Navnene. Hun mener, at hun flere Gg. har faaet forgiftet Mad, f. Eks. fik hun i Julen forgiftede Boller hos en Kollega i Guldbergsgade, hvorved hun kastede Slim op. Den Gang var der ogsaa en lille Mand, som stod i Skjorteærmer med Selerne hængende ned over Benklæderne, de kaldte ham hendes Søn, »men det er Film, forstaar De, de havde mig til Bedste«. »Jeg har ogsaa senere faaet daarlig Mad«; hun mærker den forgiftede Mad som Cement i Brystet. »Hjemme i Lejligheden er de saa urolige, de banker altid, og saa føler jeg det, som om jeg havde Samleje med en Mand, naar jeg gaar i Sengen, det er ikke rart«.

Hun er klar, orient. Fortæller gerne; men der er noget usammenhængende ved hendes Fremstilling. Hun taler paa en halvgemytlig, pludrende Facon; overladt til sig selv, er hun ikke exalteret.

Obj.: Intet abn.

Ogsaa paa Hosp. genitale Sensationer. Hører Mandsstemmer, der befaler hende at gaa i Skoven, at gaa paa »Oscar II« (Faderen til Pt.s 2 yngste Børn sejler med »Oscar II«) o. a. Hun hører en Hund gø. Klager over, at nogen »blander sig i mine Tanker«. Overfl. til

S. H. H. 21/3 1925—1/4 1927. Diagn.: Dementia paranoides. Er ved Overfl. meget loquax, fortæller løs paa en forvirrende Maade, er vanskelig at følge. Lægger mystisk Betydning i gsk. dagligdags Hændelser. Mener, at der er blevet filmet flere Steder, hvor hun har gjort rent.

Ogsaa paa Hosp. opfatter hun alt, hvad der sker, som en Kæde af mystiske Begivenheder; det er Medptt., der staar bagved. Hun tør ikke sove om Natten, mener, at nogen putter noget i Halsen paa hende. Naar de andre Ptt. gaar forbi hende, mærker hun, at hun bliver stukket med Naale i Tungen. De andre Ptt. sætter hendes Indvolde i Bevæg., saa hun kommer til at ræbe. Hun er vansk. omgængelig, vil ikke beskæftiges.

I Efteraaret 25 gaar hun med et Tørkl. om Hvdt., fordi hun undertiden mærker en ejendommelig Fornem. i Hvdt., nærmest som om Haaret var klistret sammen i Flager. Naar hun saa ser sig i Spejlet, er hendes Haar gsk. graat, hvorefter det kort Tid efter er brunt, som det plejer at være. Jævnlig har hun en Fornem., som om der var Dyr i hendes genitalia — nærmest som pediculi — saa pludselig er det, som om en »passerer«, hvorefter Dyrene er væk. Hun tilskriver ogsaa Medptt. disse Dyr.

I Maj 26 er bemærket, at Pt. vender sig bort, naar nogen kommer i hendes Nærhed; hun angiver, at Grunden er, at de andre Ptt. gør hendes Ansigt rødt.

Under Oph. indtræder Menopausen.

Hun udskr. efter Forlangende.

K. H. VI 15/7—23/7 1927. J. Nr. 1133/27.

Siden Udskr. har hun boet hos sin Søster. Hun har selv henvendt sig til Polit. p. Gr. a. »private Sager mellem min Søster og mig«.

»Det er »Kast«, Folk kaster paa mig, det her »Kast«, som de bruger paa Sct. Hans, det her tunge, som gaar helt til Brønshøj«. Søsterens Mand og Børn har overtaget det, og alle Folk, som kommer hos hende, efterstræber hende. »Det er en Mand, som kommer med det i en Bil fra Sct. Hans og afleverer det hos min Søster«. Overlægen har tilbudt hende 66 Kr. mdl. i Erstatning for den Overlast, hun har lidt, »det er altsaa Usædelighed«. »Man kan jo ikke have Samleje med enhver, det er nærmest Forbrydelse, Mord, den Overlæge vil jeg intet have at gøre med«. Forsk. Folk har forklædt sig for at komme i Forb. med hende. De har taget hendes Sygekassebog, hun vil have fat i en Jurist. Hun er blevet paavirket med Elektricitet taget paa gult Papir, det gik ogsaa ud over de andre Kvinder, og hun maatte flytte sig over i en anden Seng.

Paa S. H. H. blev Talen taget fra hende og givet til en anden, som maatte ligge og synge i 8 Dg. Hun fik selv Taleevne, som var stjaalet fra de andre. Hendes h. Arm blev skilt i 3 Dele paa »Skabeafd.« paa S. H. H.

Hun udtaler sig villigt spontant, Talen monologisk, uden Udadvendthed og uden Affekt.

Ogsaa paa Hosp. mærker hun »Kast«, hun plages af »Svineriet fra Sct. Hans, det ødelægger ens Haar, skiller ens Ryg ad« etc. Overfl. til

S. H. H. 23/7 1927—† 8/11 1929. Diagn.: Dement. præcox paranoides, Hernia incarc.

Tilst. under Oph. her ret uf. Hun er talende, udskæld., Maden er »svinagtig«, »de roder allesammen i den«. Hun kommer stadig med Beskyldn. om, at Medptt. generer hende. Forlanger at komme ud, vil have 8 Kr. om Dagen i Erstatning for den Tid, hun har været her; regner jævnlig ud, hvor meget det bliver. Har talrige Vrangforest., Haaret bliver revet af hende etc., etc.

I Nov. 29 faar Pt. et Inguinalhernie, der incarcererer. Hun overfl. til Rosk. Amtssygehus, hvor hun opereres, men dør et Par Dg. efter Operat.

Sygehistorie Nr. 128.

F. 1877. Ug. Husass.

K. H. VI 15/12 1923—22/1 1924. J. Nr. 68/24. Diagn.: Paraphrenia persecutoria in climacterio incip.

Gigtfeber 18 Aar gl. Nu og da Hjtb. og Funktionsdyspnoe.

Menses rglm. Aldrig Graviditet.

Pt. indl. af Polit. En Dame, der boer i samme Ejendom, opl.: Pt. har været »underlig« det sidste ½ Aar. Hun har sagt, at der bliver talt til hende i traadløs Telefon, og at der er Elektricitet i Sengen. Hun har hyppigt fundet hende rodende rundt i Sengen efter disse »Strømme«. Hun er gentagne Gg. blevet sagt op fra sin Lejligh., men har ikke villet flytte. Til Morgen kom saa Kongens Foged og tog hendes Tøj, og hun indl. nu af Polit.

Pt. selv opl., at en Mand ell. flere Tugthusfanger har talt til hende om at ødelægge hele Verden af Hævn, fordi de er blevet straffet uforskyldt. Hun har ogsaa talt med Modermorderen Arthur Jørgensen, han har talt til hende gennem Gulvet, der var Forb. til Sofaen, saa hun kunde ligge og tale med ham. Han bad hende om et Raad, »men han tog vist fejl af Nummeret og troede, at det var hans Forlovede; men den gik jo ikke«.

Hun sidder op i Sengen med en smilende, munter Velvilligh., ledsager s. R. hver Sætning med en lille, stille Latter. Hun taler velvilligt til de andre Ptt. Er orient. i Tid og Sted.

Obj.: Steth. cor.: Gr. nat. Der høres over hele Præcordiet stærkest over Pulmonalen en syst. Mislyd. A II = P II.

Abd.: Let toppet. Fra Symf. strækkende sig til umbilic. føles en ret fast, let forskyd. Tumor af Barnehovedstørr.

Under Oph. fortæller hun yderligere, at det hele har varet ca. 1 Aar. Den første Meddel. gennem Sofaen var en Hentydning til, at hun var i Overgangsald. Stemmerne har villet gøre hende til en gl. Heks; de har foraarsaget, at »Haaret rendte af hende«, hun er blevet tyk og grim i Ansigtet. Hun har ogsaa været udsat for en »Tankemanermaskine«, som trækker Tankerne frem. En Læge, hun har konsuleret, har gjort »Prøvetagning fra Hjernen«.

Ogsaa paa Hosp. Fornem. i Sengen i Form af Varme. Hun hører en Del Stemmer, Skænderi bag Hovedpuden og i Væggen. Hun maa ikke angive nærmere derom, men siger dog, at det er, som om nogen myrdes. Der foretages forsk. Prøver paa hende, et Instrument stikkes op gennem Hovedpuden, det giver hende Hjtb., det er nok noget fra Statspolitiet.

Hun er frejdigt talende, smilende, paafald. uberørt og indiff. over for det hele. Hun gør smaa Bemærkn., tager Del i, hvad der sker. Ikke større spontan Tale, men livl. Svar paa Spm., ingen udtalt mot. Uro, bliver i Sengen. Overfl. til

S. H. H. 27/1 1924—† 20/3 1931. Diagn.: Dementia paranoides, Mb. cordis, Pleuritis.

Pt. hører mange Stemmer. Hun mener, der bliver begaaet Mord i Nærheden. Hun har Fornem. af, at hendes Hjerne bliver »prøvet«. Om Natten generes hun af Trolde og Herrer, som kommer fra Kbh. Det er vist en Slags »underjordisk Politi fra Rusland«, som vil lære af hende om Forh. her i Landet. Hun maa staa ud af Sengen, som Troldene gør levende. Hun ser dem aldrig, men hører dem og mærker dem over Lænderne, de vil have, at hun skal blive tyk og ligne en gl. Kone. Hun har i sin Tid anmeldt dem til Polit.

Senere angiver hun at være mindre hall., Stemmerne kan ikke trænge ind i hendes Hjerne, da den er »forbenet«.

De første Mdr. er Pt. venlig, omgængelig. Senere bliver hun vanskelig, drilagtig, ubehagelig overfor Medptt. I Juni 1926 forsøger hun en Nat at strangulere en Medpt., fordi denne mishandler og skader Pt.s Ben ved at ligge og raabe.

I 1927 betegnes Pt. i Journ. som »gsk. nederdrægtig«. En Dag hælder hun en Pottes Indhold over Hovedet paa Kontubernalen, hun sparker Medptt. Taler om, at der lugter af Lig i Gaarden.

Febr. 31 bliver Pt. legemligt syg med Feber, Hoste, Dyspnoe og Hæmaturi. Sløjer jævnt af indtil Mors.

Sektion: Endocarditis verrucosa mitralis et aortae. I v. Pleura staar ca. 1 l. Vædske; paa begge Pleurae fibrinøse Belægn. Nyrernes Overfl. puklet med cicatricielle Indtrækninger formodentlig efter gl. Infarkter.

B. Atypiske Schizofrenier.

I. Tilfælde med Symptomer paa Stemningsanomali.

b) Remitterende Forløb.

Sygehistorie Nr. 129.

F. 1883. Ug. Husass.

K. H. VI 1/10—27/10 1921. Diagn.: Imbecillitas, akut delirant Fase.

Moderens 6 Søskende skal alle være stemningsbløde, nærtag. Karakterer.

F. i Kbh., D. af Politibetj. Har altid ernæret sig ved husligt Arb.

Fulgte daarligt med i Skolen, var Oversidder. Har altid været nervøs, nærtag., pirrelig.

En Søster opl.: I de sidste 14 Dg. har Pt. »ikke været sig selv«. Hun har talt om Gift, har været bange for at blive slaaet ihjel. Har dog klaret sig i sin Plads indtil i Gaar, da hun blev bragt ud til Søsteren. Her har hun været »helt vild«, løb ud i Haven i Nat, smed Sengeklæderne ud af Vinduet; har ikke villet spise p. Gr. a. Frygt for Gift i Maden. Har hele Tiden kendt Omgiv.

Pt. var ved Indl. klar, orient., svarer adæquat. Gør et imbecilt Indtryk. Ligger smilende i Sengen, udspurgt om sine ovennævnte Handlinger, fniser hun, svarer ikke ordentligt. Stemning lidt pjanket.

Obj.: Hemiaplasia facial, sin.

Øreunders.: Paa h. Side en fuldst. epidermiseret Operationshule efter Radikalop. (for ca. 20 Aar siden). V. Øre nat.

Spv.: Cell. 4/3, Gl. 0, Alb. 10, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Under Oph. er Pt. rolig, efterh. dog noget plagsom, kværulerende, besværlig. Ingen Hall. ell. Vrangforest., ingen Giftfrygt, ingen Stemningsanomali. Overfl. til

S. H. H. 27/10—23/11 1921. Diagn.: Amentia acuta. Hun opl., at hun i den sidste Plads havde en Del at gøre, men ellers befandt sig vel, kom godt ud af det med Omgiv. Der kan i det hele ikke paavises noget psykisk Traume. Om Psykosens akute Udbrud fortæller hun, at hun en Aften, medens hun sad og skrev Brev til sin Søster, pludselig fik Sm. over Lænderne og en underlig Fornem. i Præcordiet, ledsaget af Lufthunger og Angst. Hun gik ud i Haven, hvorefter Sympt. svandt; de gentog sig næste Morgen. Nogen Tid senere, et Par Dg. før d. 1. Okt., hørte hun pludselig, da hun om Aftenen vilde børste sine Tænder, en Stemme, der sagde, at hun skulde kaste Vandet bort. Da hun var kommet til Søsteren, hørte hun om Aftenen efter at være kommet i Seng en Stemme sige, at hun skulde give sin Svoger Dynen. Svogeren var flyttet ud af sin Seng for hendes Skyld.

Pt. frembyder iøvrigt under Oph. intet særligt, er rolig, flink, omgængelig, ingen Hall. eller Vrangforest.

Marts 1923. Pt. opsøger Overl. paa Raadh. og fremkommer med stor Tg.færdigh. med en Mgd. persekut. Ideer; hun mener sig forfulgt af et Komplot, særlig bestaaende af Chauffører. Hun har ingen Ro noget Sted og har flere Gg. været hos Politi og Sagfører.

Febr. 1924. Brev til Overl.: »Undskyld, at jeg skriver til Dem, da jeg beder Dem Høfligst at Tale Med Hr. og Fru D— Vesterbrog. — da jeg har Tjent Hos Hende. Og jeg har Set Hende paa St. Hans. Da jeg tror, at enten er de Sindsyge eller Butalere. Og Snyder mig angaaende min Løn. Og den Tyske Pige i Huset ogsaa. Beder jeg Dem Tage vare paa Dem. Hurtigst muligt. Ærbødigst —«.

K. H. VI 18/8—17/9 1924. Diagn.: Menopause. Submanisk Exaltation (man.-depr.?).

Pt. indl. Kl. 12,20 Nat. Er selv gaaet herind, har ingen Bopæl, »vil ikke have Skyld for at gaa paa Gaden om Natten«. Har boet for sig selv siden Udskr., gaaet ud og vasket. Synes, at Folk har snakket vel rigeligt om hendes Oph. paa S. H. H. Ellers intet paranoidt. Siger, hun er kommet herind, fordi hun er »ligeglad med hele Verden«. Ingen paafald. Stemning, klar, orient.

Menses urglm. det sidste ½ Aar.

Under Oph. imbecilt præget, pjattet; til Tider groft udskældende, kværulerende, bandende. Gør ikke Indtryk af Vrangforest. ell. Hall. Overfl. ved Udskr. til Alm. Hosp.

K. H. VI 11/10—20/11 1924. J. Nr. 1557/24.

Tilbagefl. fra A. H. p. Gr. a. Uro, Støjen og Udskælden. Lægerne er »Idioter, som skal hænges«, Maden »Svineæde«, Medptt. »halvdøde Straffeidioter«.

Ogsaa her paa Hosp. vredladen og udskæld. paa imbecil Maade. Udgyder sig i en rivende Talestrøm, Læger og Sygepl. er sindssyge og Kraftidioter, der ikke forstaar at behandle nogen Mennesker; de gaar her med deres Papirer og Afskrifter og glor i dem; bare hun havde læst dem 2 Gg., saa kunde hun dem udenad. Hun vil ikke ligge her og være Dagdriver, hun er den eneste, der er klog. Hun er rapmundet, opsnappende, kommer med kvikke Bemærkn., finder svage Punkter hos sine Omgiv.

Senere under Oph. er hun mere stilfærdig; men det hænder, at der kommer Explosioner med kraftig Udskælden over Indespærringen o. s. v. Nu og da græder hun; men det er gsk. forbigaaende. Overfl. til

S. H. H. 20/11 1924—† 15/5 1929. Diagn.: Dementia paranoides, tub. pulm. Det maniske Præg er nu forsvundet. Pt.s Fremstilling er uhyre ubehjælpsom, hendes Viden om alm. Forh. yderst beskeden, og hun er lidt uvillig til at blotte sig. Omkvædet i det hele er, at flere Mennesker Gang paa Gang har fortalt hende, »ja, De faar jo Skyld for alt muligt«. Hun mener ogsaa, at en Fætters Kone beskylder hende for at lægge an paa Manden, skønt hun kun kender denne Fætter af Udseende og aldrig har talt med ham.

I Løbet af det første Aar træder Pt.s paran. Vrangforest. efterh. mere frem, særlig naar hun ikke sjælden faar Skældeture og Raptusser. En Dag skælder hun f. Eks. Overlægen ud for Storforbryder; hun kender ham nok fra hans Søster paa Østerbro, hvor hun har tjent. Hun kender ogsaa hans Broder, der er Politibetj. Hun forlanger sig udskr.; hun vil ikke være sammen med alle de Millionærdamer her, en af dem har 12 Mill.

Efterh. bliver Vrangforest. mere barokke. Da hun var 15 Aar, var hun gift med Dr. Fred. Friedenreich; hun er nu gift med en Arbsmd., der ligger ovre paa XII Afd. Vi har slaaet hende, hendes Søster og dennes lille Dreng ihjel; hun paastaar, at hun er halvdød. Hun har faaet 20 Saltsyreindsprøjtninger, hendes Arme er blevet brækket, hendes Brystkasse knækket. Overl. sprøjter Naale ned i hendes Hals.

I Løbet af det sidste Aar udvikler der sig Sympt. paa Lungetub. med bacilholdigt Expectorat. Pt. sløjer jævnt af indtil Mors.

Sektion. Hele øverste Del af v. Lunge er Sædet for en kavernøs Phthise. Intet i Larynx ell. Tarmen. Iøvrigt intet særligt.

Sygehistorie Nr. 130.

F. 1877. Ug. Syerske.

K. H. VI 22/5—21/6 1924. J. Nr. 965/24. Diagn.: Climacterium, Depressio mentis (m. paranoid Selvhenføring).

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet, D. af Boelsmand. Kom som gsk. ung til Kbh. I en Del Aar Husass., siden 1912 Syerske. Altid ugift.

Har født 4 Gg., 1898, 1899, 1901 og 1908; 2 forsk. Fædre. Menses det sidste Aar stærkere end tidl.

Har tidl. ligget paa Afd., nemlig 4/2—27/2 1898. *Diagn.: Acut hall. Forvirring med hurtig Overgang i kortvarig stuporøs Fase in puerperio.* Moder opl.: For 4 Aar siden Scarlatina med høj Feber og stærke Delirier. For 9 Dg. siden Partus; Svangerskab og Fødsel nat., har ammet. I Gaar Aftes pludselig ud af Sengen, saa Slanger paa Væggen, følte sig omgivet af mange Mennesker, der vilde gøre hende Fortræd. Henligger ved Indl. og de første Dg. apatisk, kan bringes til at svare adæquat paa Spm., men trægt. Gør ikke Indtryk af Hall. Retter sig derefter, ved Udskr. psykisk nat. Tp.forh. det første Døgn (38,1), siden norm.

Atter indl. K. H. VI 10/6—3/7 98. Diagn.: Depr. ment., angina follic. in nosocomio. Siden Udskr. rask, passet sit Arb. som Tjp. i et stort Pensionat. Har følt sig noget overvældet af det ret rigelige Arb. Beg. sit Arb. i Morges til sædv. Tid. Beg. lidt efter lidt at klage over ikke at kunne faa sit Arb. færdigt, efterh. exciteret, rev sig i Haaret, hylede. Ved Indl. og de første Dg. ligger hun stille hen, svarer nødigt, taler sagte, hviskende, klager over Hvp. Ingen Tegn paa Forvirring ell. Hal'. Retter sig psykisk i Løbet af faa Dg. Under Oph. Angina begyndende 20/6 med Tp.stign. til 39,2. —

En Datter opl. ved nuv. Indl.: Den sidste Md. er Pt. blevet »underlig«. Mener, at alle Mennesker taler om hende, naar hun gaar paa Gaden, Børnene løber efter hende, Aviserne skriver om hende; visse Rubrikker hentyder dgl. til forsk. Begivenheder i hendes Liv.

Pt. selv forkl., at hun de sidste Mdr. har følt sig træt, har været ked af alting, er let kommet til at græde. Har haft en Del Selvbebrejdelser, f. Eks. at hun har talt ufordelagtigt om andre. Hvad Selvhenføringsideerne angaar, ved hun ikke rigtig, om det er noget, hun bilder sig ind, ell. om det er virkeligt.

Obj.: Noget mager.

Steth. cor.: Gr. nat. Ictus i Ic V 1 cm uden for Mcl. Ved Apex en præsyst. Mislyd. A II = P II.

Under Oph. deprim., hæmmet, træg, græder, naar man taler til hende, er ked af, at hun er »saa styg«. Ogsaa her Hentydninger til hende, f. Eks. skumles der om, at der ikke er Mad til hende. Overfl. til

S. H. H. 21/6 1924—16/2 1925. Diagn.: Dement. præcox. Pt. forkl. om sine Forh.: De 2 første Børn fik hun med en Mand, som hun havde været forlovet med i 6 Aar; da det kom til Stykket, kunde han ikke gifte sig, da han havde Forpligtelser over for en Del andre Kvinder. Anden Mand, Fader til de 2 sidste Børn, svigtede hende ogsaa, hvad hun tog sig nær. Hun angiver, at det er disse Forh., der er bebrejdet hende af Stemmerne og hentydet til i Aviserne. Pt. er sky, ulykkelig, nervøst pillende under Samtalen.

Under Opholdet er Pt. iøvrigt tydelig deprim., hæmmet, træg, stillestaaende, æng-

stelig, græder en Del. I Sept. udtalt Hæmning, maa mades, gøres i Stand, ligger med lukkede Øjne, næsten ikke til at faa et Svar ud af.

Hun er under hele Oph. hall. De første Mdr. vil hun ikke rigtig udtale sig herom; det depressive er det mest fremherskende i Sygdomsbilledet. Senere træder Hall. mere frem, Stemmerne kommer fra Nakken, »det er vist nok fra Uret«. Taler om, at der staar en Mand ved Siden af Sengen, han forbyder hende at spise, siger, at det er Sygepl.s Mad. I Nov. røber hun tydelige Tankepaavirkn., beklager sig over, at hendes Tanker læses, og at der paaføres hende fremmede Tanker; mener, at Lægerne staar bagved. Finder det endnu skændigere, at hun om Natten misbruges sexuelt. Hun mærker ogsaa Elektricitet i Sengen.

Efter Nytaar 1925 retter hun sig i Løbet af forholdsvis kort Tid. Ved Udskr. gør hun et ret fornøjet og nat. Indtryk. Indrømmer, at hun endnu hører lidt Stemmer, men forstaar godt, at det er sygeligt, og afficeres ikke deraf.

K. H. VI 12/7—16/9 1926. J. Nr. 1419/26. En Datter opl.: Allerede en Md. efter Udskriv. fra S. H. H. blev Pt.s Humør atter daarligt. Har talt om, at hun bliver forfulgt, tør ikke være alene; naar hun kommer hjem om Aftenen, tror hun, der har ligget nogen i hendes Seng. Mener, at alle Mennesker snakker om hende. Staar vistnok undert. op om Natten og sætter sig i en Stol. Har antagelig gjort det samme sidste Nat, er saa faldet i Søvn og er faldet ned af Stolen og har slaaet Hovedet. Da Datteren kom hjem i Morges, havde Pt. et gabende Saar i Hvdt. og flere Skrammer i Ansigtet.

Obj.: Der findes et ca. 5 cm langt gabende Saar i Isseregionen og flere Hudafskrabninger omkring Næsen. Ingen Tegn til Kraniefraktur. Intet neurol. abn.

Pt. er under Oph. stille, deprim., indesluttet, forbeholden, ikke rigtig til at komme i Kontakt med, gør Indtryk af at gemme paa noget. Udtaler sig kun delvis. Da man f. Eks. en Dag spørger hende, hvorfor hun har sovet daarligt, siger hun: »Man kan jo ikke sove, naar der bliver gjort saadan noget ved en«; fremviser smaa gulblaa Pletter paa Benene (Mærker efter den skarpe Sengekant). Vil ikke udtale sig nærmere om Pletternes Oprindelse. En Aften finder man hende siddende op i Sengen, stønnende og klagende. Fortæller, at Elektrikeren har været der (rigtigt! Kortslutning paa Afd.), han har lukket op for den elektriske Strøm; hun føler sig ulykkelig og fornærmet over, at hun skal være Modtagerstation. Taler ogsaa om, at der gaar Lysstraaler gennem Vinduerne. Overfl. til

S. H. H. 16/9 1926—10/3 1927. Diagn.: Dementia paranoides. Udtaler sig her mere villigt. Fortæller, at hun hjemme følte »Jag« gennem Hvdt., hver Gang nogen gik forbi Vinduet. Paa Spm. om Radio siger hun: »Jo, de har sat Forbindelse med mit Ur«. I Urets Dikken hører hun forskelligt, hele Sætninger, tildels af »fortrædeligt« Indhold. Er i det hele en Del generet af Stemmer, »Ordene bliver lagt mig i Munden, jeg er da ikke et Barn«. Naar hun læser, hører hun alt det læste blive sagt højt. Sidder undert. selvoptaget, smaaleende hen for sig. Er ret flink til at hjælpe til paa Afd.

Ved Udskr. noget bedret, dog i det væsentlige uf. Hjemtages af Fam.

Folkereg. opl., at Pt. er død 7/7 1927. Af Dødsatt. fremgaar, at Døden har fundet Sted paa Sundby Hosp., chir. Afd.

Sundby Hosp., chir. Afd. 4/7—† 7/7 1927. Diagn.: Mb. cordis (stenosis mitr., et aortae), perihepatitis, stasis organorum. Pt. har været indl. Lucasstift. 30/4—9/5 27 for degen. myocardii, erysipelas faciei. Overfl. til Blegdamshosp. p. Gr. a. sidstnævnte Lid. Her beh. til 4/7, da hun overfl. til Sundby Hosp. chir. Afd. for Cholecystitis, Cholelithiasis. P. Gr. a. Pt.s svære Hjertelid. med udtalte Incompensationssympt. undlades kirurg. Indgreb. Pt. sløjer hurtigt af til Mors. Ved Sektion findes en udtalt kron. Endocarditis med snæver Stenose af Mitralen og aorta. Intet i Journ. om psykiske Sympt.

c) Kronisk forløbende Tilfælde.

α) Tilfælde med ingen eller langsomt progredierende Proces.

Sygehistorie Nr. 131.

F. 1875. G. m. Murer.

K. H. VI 10/7—26/8 1922. Diagn.: Depr. mentis præclimacterialis (in psych. man. depr.?).

Pt.s Moder hidsig, opfarende, uomgængelig, led af periodisk Nedtrykthed. En Morbroder og en Moster bg. døde ved Suicid.; Mosteren var i 48-Aarsald., blev ret pludselig sindssyg. En Søster og Broder til Pt. bg. tungttag., opfarende, vansk. omgængelige; Søsteren lider ligesom Moderen af periodisk Nedtrykthed, Broderen kan ikke falde til Ro noget Sted. Pt.s 3 Børn er alle raske. (Senere Tilføj.: Pt.s Sønnedatter, f. 1927, indl. K. H. VI 30/1—17/2 1935, Convulsiones epileptif., Obs. f. Epilepsia genuina. Saavidt vides intet i Barnets Moders Slægt.)

F. i Kbh., D. af Murer. Gift 21 Aar gl. Har bidraget til Hj.s Underh. ved Syning. Menses den senere Tid urglm. Det sidste Aar stærke Hedestign. Har født 3 Gg.

Det sidste Par Aar deprim., særlig det sidste ½ Aar. Har lidt af indre Uro, Sammenfaren, Hjtb., Søvnløshed. Stærk Graad og Nedtrykthed over Bagateller. Har syntes, at hun ikke gjorde sit Arb. godt nok; har undert. syntes, at Mand og Børn gjorde hende Uret — og i næste Øjeblik omvendt. Har haft enkelte kortvarige Synshall., f. Eks. set en lille sort Hund, der løb over Gulvet. Har syntes, at Folk talte om hende; har dog ikke haft sikre Hørelseshall.

Obj.: Intet særligt.

Under Oph. deprim., grædende, nærtagende, selvbebrejd. Nogen indre Uro og Ængstelse.

Menses til Stede 2 Gg. med 14 Dg.s Mlr. — Overfl. til

S. H. H. 26/8—24/9 1922. Diagn.: Depressio mentis. Deprim., grædende; indre Uro og Ængstelse. Nogen Ringhedsfølelse, ingen mere udtalte depressive Forestill. Ingen Hæmning, syer flittigt, det bortleder Tankerne.

Tilst. bedres under Oph. Ved Udskr. er Pt. noget stilfærdig, men synes ikke særlig deprim.

K. H. VI 3/1—3/2 1923.

De første 3—4 Uger efter Udskr. fra S. H. H. var Tilst. nogenl.; Pt. kunde dog ikke passe sit Hus ell. være alene. Derefter beg. hun atter at blive ængstelig, urolig; mener ikke, hun kan gøre noget godt nok.

Pt. angiver selv, at hun føler sig meget træt. Er deprim., føler sig ofte »sort fortvivlet« uden Grund. Ingen Hall. ell. Vrangforest.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. som sidst deprim., grædende, selvbebrejd. Udskr. til

S. H. H. 3/2—10/11 1923. Diagn.: Psykosis man. depr. Klager over indre Uro og forsk. Fornem. Er deprim., grædende.

I Løbet af nogle Mdr. indtræder kendelig Bedring. Pt. bliver gennemgaaende helt flink, nat. og smilende, beskæftiget. Kun enkelte Dg. daarligere Humør med Klager over Insufficiens og Følelse af Overflødighed i Verden.

I de sidste Mdr. faar man det Indtryk, at Pr. frygter Udskr., nyder sin Sygd. og Hosp.oph.

K. H. VI 30/1—6/3 1924. J. Nr. 385/24.

Kort efter Udskr. fra S. H. H. atter deprim. med gsk. de samme Sympt. som forhen.

Tilst. under Oph. gsk. som under tidl. Oph. Overfl. til

S. H. H. 6/3 1924. I de første ca. 3½ Aar undergaar Tilst. ikke større Forandrin-

ger. Pt. er deprim., klager over indre Uro og Angst, sover daarligt, taber i Vægt. Fra Efteraaret 24 af og til hall. Ser en Aften »to væmmelige Fugle« i en anden Pt.s Seng; hører en Dag en Sygepl. ligge under Sofaen. Mener en Dag at have set et Stykke Papir gaa rundt bl. de andre Ptt., hvori stod en Skildring af hendes Liv og Hjem; der var hæftet en Lap ved, hvorpaa stod en Liste over hendes Mangler og Fejl. Naar Hall. er til Stede, tror hun paa dem; men et Par Dg. efter kan hun godt indse, at det er sygeligt. I Okt. 26 meget opbragt over at faa Opium i Draabeform, medens hun tidl. har faaet det i Tabletform; mener, hun skal »gøres til Nar«, »det er nogle nydelige Intriger, De laver imod mig«. I Juni 1927 fortæller hun, at hun en Md. i Forvejen har knust sine Lorgnetglas og slugt dem. Ingen somatiske Sympt. Juli 1927 foretager hun en Nat et ikke ufarligt Strangulationsforsøg paa W. C. med sin Serviet.

Fra Efteraaret 27 til Foraaret 28 faar Pt. en stærk Urofase. Er udskældende, arrig, kaster med Servicet og Bohavet; er drilagtig, opstemt, fjantet, laver Kugler af sit Brød og kaster dem rundt i Stuen. Ogsaa yderst uvorn, haanlig, giftig over for Manden, naar han besøger hende. 31/1 28 falder Pt. paa Gulvet og paadrager sig en fract. colli fem. dxt. Medens hun ligger med Frakturen, laver hun jvnl. Ballade, piller Sandposerne væk, forsøger at staa ud af Sengen, kaster med Mad og Service, skælder ud, siger Ondskabsfuldheder, er fuldst. klar og har udmærket Forstaaelse af sine »Uartigheder«.

Fra Maj 28 atter forknyt, deprim., faamælt, mere episodisk højrøstet, udskæld., arrig og ubehagelig.

I Nov. 28 begynder hun at komme med mærkelige Udtalelser. Siger f. Eks., at det ikke er hendes Søn, der besøgte hende forleden, i hvert Fald var han lavet om. Det er Skoledirektør Svane ell. Johs. Poulsen, der laver hendes Fam. om. Siger til Sygepl., at hun godt ved, at hendes Mand har solgt hende til den hvide Slavehandel. Mener, at Manden er Kæreste med Afd.sygepl.; hun har heldigvis en Hovedpude, der kan fortælle hende alt, hvad der foregaar.

I Dec. 28 er hun gsk. fjoget af Væsen, snart grædende, snart fjollet grinende, urenlig baade med Urin og Aff. Falder legemligt af. W. R. (Bl.) ÷ Spv.: Celler 0/3, Gl. O, Alb. 10, W. R. ÷. Retter sig atter i den flg. Tid; synes ikke senere at have været urenlig.

I 1929—30 er Tilst. iøvrigt stadig svingende ml. grov og arrig Udskælden med Aggressivitet og ynkelig Jamren og Tuden. Hun hører nu til Stadighed Stemmer og har ikke længere nogen Sygdomserkend.

I de flg. Aar bliver Pt.s Væsen efterh. ret aparte og vanemæssigt præget. Hun opholder sig altid i Forrummet til Afd., hvor hun har indrettet sig; stiller sig meget negativistisk over for enhver Form for Indblanding og Forandring. Hun marcherer op og ned i Rummet, højtideligt indhyllet i sit Shawl. Anser sig for meget fornem uden nærmere at angive hvordan. Anvender aldrig 1. Persons person. Pronomen, men siger altid »Fru J—« (Pt.s Navn), omtaler sig som sin Mands »Gemalinde«. Brevene til Fam. slutter altid med Henstilling om at gemme Brevene, selv om Indh. tilsynelad. er gsk. ligegyldigt. Taler ofte om, at »Jesu Kristi Lidelse gaar igennem hende«. Hun befinder sig nu i »Sindssygens 2. Stadium«; »under de 7 Oldtidsunderværker skjuler sig Sindssygens 1. Stadium, under de 7 nyere Underværker skjuler sig 2. Stadium«. Overlægen kalder hun »Overherren«; men det er ikke den rigtige Overl., som var her i Begyndelsen. Hun er kron. hall., skælder ud paa Stemmerne. Taler om, at nordisk Film optager Billeder uden for Vinduerne.

Katamnese 19/1 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Sygepl. opl.: Pt. er oppegaaende, klar, orient., ved Besked om alt, hvad der foregaar paa Afd. Læser Aviser, følger med i Begivenhederne. Hun har en Del barokke Forestill. Mener, hun har født en af Afd.lægerne, han var et Vedhæng, da hun fik

sin Søn. Andre af Lægerne kalder hun konstant ved andre Navne. Som anført noget megalomant præget. Taler om sine »høje Forældre«, spørger hver Morgen: »Er der Depecher til Fru J—?« Stemningen skiftende; hun kan være deprim. og grædende, til andre Tider elskværdig, venlig, indladende. Er ulykkelig, hvis hendes Vaner brydes, mener, at der da sker hende noget frygteligt. Hver Aften gaar hun f. Eks. og passer nøje paa Uret og gaar i Seng præcis Kl. 18,45. Hun gaar i privat Tøj, reparerer selv Tøjet. Tidl. var hun meget sirlig, nu mindre. Tidl. ofte flittig med Haandarb.; ogsaa dette er nu mindre, ofte vandrer hun rastløs op og ned ad Gulvet og snakker med sine Stemmer.

Det lykkes ikke Undersøgeren at faa nogen Samtale i Gang med Pt. Trods flere Forsøg erklærer hun afvisende: »Fru J— er ikke visibel«, hvorefter hun knejsende med Nakken gaar ned ad Gangen.

Den legeml. Unders. gennemføres kun med stort Besvær. Hun skælder ud og spørger vredt: »Er De Justitsminister? Det maa jeg først spørge min Hr. Gemal om; jeg kan ikke lade mig undersøge af hvem som helst«. (Er Deres Gemal Justitsm.?) »Min Gemal! — Det er en gammel beskidt Smedemester, han hedder Seifert og boer i Gladsaxe Kommune«.

H. 153 cm, V. 54,3 kg, Brystbredde 23 cm, Brystdybde 18 cm. Index Strømgren: ÷ 0,9.

31/1 1937. Manden møder efter Tilsig.; han opl.: Pt. har altid været noget tilbøj. til at føle sig stødt, forurettet, har haft svært ved at glemme, svært ved at afreagere. Som ung dog gennemgaaende omgængelig, kunde godt lide at komme sammen med andre, var altid meget snaksom; ogsaa meget hjælpsom. Har aldrig været nogen særlig Børne- ell. Dyreven. Altid meget flittig, samvittighedsf., punktlig med sit Arb.

Efterh. som hun blev ældre, forandrede hun sig langsomt. I flere Aar inden Sygd. kom til Udbrud, var hun opfarende, mistænksom, troede, man snakkede om hende, maatte omgaas med Forsigtighed. Hun var stemningssvingende, snart højt oppe paa en noget hektisk Maade, snart langt nede.

Trods de mange Aars Hospitalsoph. følger Pt. stadig interesseret med i Fam.s Forh. Skønt Børnebørnene først er født efter hendes Indl., følger hun dem nøje, kender deres Fødselsdage, husker altid disse.

Sygehistorie Nr. 132.

F. 1875. G. m. Skrædder.

K. H. VI 11/4—24/5 1927. J. Nr. 816/27. Diagn.: Tent. suicid. Depr. mentis (præsenil.?).

F. i Sverige, D. af Skomager. G. 24 Aar gl. Ægteskabet barnløst. De økonom. Kaar smaa.

Menses ophørt for 1½ Aar siden.

Manden opl.: Pt. gik for nogen Tid siden ud i en Aa for at drukne sig; gik selv op igen. Har ogsaa en Gang aabnet for Gashanen.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Forkl., at hun har været deprim. det sidste Par Aar, har været ængstelig, ikke turdet være alene. Har ikke villet gaa ud blandt Mennesker, »for naar man er saa grim og lugter ud af Halsen og er saa kedelig, kan man ikke gaa ud mellem Mennesker«. Er bange for alle de Biler, der kommer forbi Huset; synes, det er blot for at genere hende, »alle Mennesker er imod mig«. Har ikke kunnet passe sit Arb. Benægter Hall. Er grædende, gør et udtalt deprim. Indtryk.

Obj.: Foetor ex ore. Ellers intet abn.

Under Oph. er Pt. deprim., grædende, ulykkelig, agiteret, løber paa Gulvet; er hypochondert optaget af sin Mave.

Ret hurtigt optræder Hall., hun hører udskældende Stemmer, man »lyver hende

paa«; Stemmerne siger, hun skal ned i Kælderen og parteres. Hun er mistænksom over for Mad og Omgiv., alle er imod hende og behandler hende haardt; de andre Ptt. skyer hende »som pestsmittet«, de siger, hun har drukket Radium. Overfl. til

S. H. H. 25/5 1927. Uhyre pjokket, ængstelig, bange for alt, hvad der skal foretages med hende, jamrer og beder. Stærkt hall.; ofte opløst i Graad. Ikke til at komme i nærmere Kontakt med.

Ved en Søsters Besøg ca. 1 Md. efter Overfl. vil hun ikke tale med Søsteren, hvisker kun ell. skriver paa sit Forklæde, fordi »der hænger Apparater rundt i Træerne til at lytte« efter, hvad hun taler om. Hun er meget bange for, at Søsteren skal tale for højt ell. i det hele tale med nogen.

I Aug. slaar Stemningen pludselig om, Pt. er næsten ikke til at genkende. Hun er exalteret, snakker løs, morer sig over, at hun i Begyndelsen var bange for Lægerne, som hun mente vilde prygle hende.

Exaltationen varer kort. Faa Uger efter er Pt. paany deprim., grædende, ængstelig, agiteret. Klager over, at hun, naar Fam. besøger hende, taber Evnen til at høre; hun synes, at der i det hele er saa meget mystisk, uden at hun nærmere kan forklare det. Ofte kværulerende, udskæld., beklager sig særlig over den uretfærdige Beh. paa K. H. VI. Er udtalt hall., ligger ofte gemt under Tæpperne.

I Sommeren 1928 relativt flink i nogen Tid. Derefter paany stærkt udskæld., delvis i meget grove Vendinger, domineret af Hall., kan sidde i timevis og dunke i Sengen.

Dec. 1930 dør Pt.s Moder. Pt. sørger tilsyneladende ret stærkt herover, er opløst i Graad, fuld af Selvbebrejdelser angaaende Forh. til Moderen. Er ikke værdig til at være her, vil smides ud. Hører uafladelig Stemmer, der skælder hende ud og overøser hende med Bebrejdelser, ofte er det Lægernes Stemmer. De siger ogsaa, at hendes Søster sidder i Kælderen og hendes Svoger i Arrest.

I de flg. Aar er Tilst. stort set ret konstant. Pt. er overvej. urolig, udskæld., kværulerende, skælder dels ud paa Søsteren, dels paa Personalet. Er meget hall. I kortere Perioder indimellem er hun stillestaaende, deprimeret, grædende, selvbebrejd., har gjort saa megen Synd.

Katamnese 4/2 1938. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Pt. er orient. i Sted, noget mangelfuldt i Tid. Kender ikke Ugedag, ved, at det har været Jul, anslaar Md. til Jan., Aarstallet til 1935. Bliver forbavset, da man fortæller hende, at det er 1938, siger: »Ja, Tiden løber fra mig«.

Hun giver gsk. gode Oplysn. om sit tidl. Liv. Ægteskabet, siger hun, har været godt; hun længes meget efter sin Mand, kan ikke forstaa, hvorfor han ikke kommer og besøger hende; men der er vel nogen, der har forbudt det. Om selve Aarsagen til Indl. kan man ikke faa nogen fornuftig ell. sammenhængende Forkl. Hun angiver, at hun har Mavesaar, klager over Hvp. og Sm. over Lænderne; ellers er hun fuldst. rask.

Pt. er lidt mistænksom over for Undersøgeren; mener ikke, han er Læge, men en »Sagførermand«, »det er vel en Forespørgsel fra Sagførerinstitutionen eller nogle Sagførerideer, nogen der har Interesse for det«. Da man sætter sig til at skrive, siger hun: »Sender De mig nu ad Helvede til?« Hun føler sig utryg, ængstelig; da man efter Samtalen vil foretage Brystmaal, hyler hun voldsomt op: »Han vil klippe Hovedet af mig!«. 2 Sygepl. maa holde hende. Egentl. paran. Forest. lykkes det dog ikke at faa hende til at røbe.

Hun indrømmer Stemmer, Mandens Stemme og andres; noget egentligt om Stemmernes Indhold faar man ikke oplyst. Hun benægter legeml. Sensat. og Tankepaavirkn.

Hun er selvbebrejd., har gjort saa meget forkert. Det er forkert, at hun har ønsket at faa sin Søster at se, det har været hende forbudt at komme; men det har Pt.

ikke vidst. Hun faar flere Gg. under Samtalens Løb Taarer i Øjnene, særlig ved Omtale af Manden, »min lille Skræddermand, som jeg holder saa meget af«. Grundstemningen er depressivt farvet, Ansigtsudtrykket forgræmmet; der er dog næppe nogen større Dybde i Stemningen; Pt. gør alt i alt et afstumpet og fatuidt Indtryk. Hun taler med paafald. høj, skingrende Stemme, gestikurerer en Del. Hun er ret talende; men det er vansk. at føre nogen egentl. Samtale med hende; hun er vrøvlende, noget sammenhængsløs, afglidende, fortaber sig i Ting, som ikke har med Sagen at gøre. Virker noget dement.

Sygepl. opl.: Pt. er sengeliggende p. Gr. a. Uro. Hun ligger bortgemt under Tæpperne, i timevis udskæld. paa sine Hall. Gsk. ubeskæftiget, uinteresseret. Ofte modstræbende mod Spisning og Toilette.

Somatisk. Aflang Ansigtsform. Spinkel, mager. H. 157 cm, V. 56 kg, Brystbredde 24 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: ÷ 0,4.

31/1 1938. Søster møder efter Tilsig.; hun opl.:

Faderens Søskende ejendommelige, ikke som Folk er flest, forfængelige, vilde gerne regnes for noget. Moderens Fam. gsk. anderledes, nat., hjertelige, gode Mennesker. Ingen kendte Tilf. af Psykose i Fam.

Pt. har altid været meget stemningspræget, et »Stemningsmenneske«, særlig som ung. Snart exalteret, snart langt nede; i Selskab glad, livlig, sang, talte meget, næsten for meget. Følsom, let til Taarer. Altid meget omhyggelig med sit Ydre og sin Person, sirlig, meget proper og renlig.

I de senere Aar noget hypochonder, mere indesluttet, havde svært ved at komme ud af det med andre Mennesker, f. Eks. Folk i Ejendommen, Husværten, havde altid noget at udsætte.

En Aften kort før Indl. kom Pt. ud til Søsteren; fortalte, at hun nær aldrig var naaet derud, der var stadig nogen, der spærrede Vejen.

Sygehistorie Nr. 133.

F. 1872. G. m. Ølhandler.

K. H. VI 27/1—5/3 1925. J. Nr. 421/25. Diagn.: Emotivt Temperament, Klimakteriel Depression.

F. i Sverige, D. af Stenhugger. Til Danm. 1890, gift her 1895.

Altid uligevægtig og nærtagende, især i Forb. med Menses. Mistede 1918 en voksen Søn. Har siden bebrejdet sig, at hun ikke har kunnet tage sig af ham efter hans Konfirmation; han sejlede til Søs.

Menses fra 13-Aarsald. 3 nat. Part. Menses det sidste Aar urglm., sparsomme, ledsaget af Hjtb. og Hedestign.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Hun forklarer, at hun det sidste ½ Aar har været deprimeret, har haft en Følelse af, at Folk ser paa hende. Forh. i Hj. har i mange Aar været daarlige, Manden drikker. Hun synes nu, det hele er blevet saa underligt og uroligt, uden at hun kan præcisere det nærmere.

Obj.: Intet særligt.

Under Oph. deprim., grædende, forknyt, faamælt. Usikker, ængstelig overfor Medicin og Mad. Noget forbeholden, synes at gemme paa en Del. Af og til ængstelig, en Nat Angstanf. med Uro, Graad, Raaben op, løb paa Gulvet, turde ikke blive i Sengen. Overfl. til

S. H. H. 5/3 1925—15/11 1926. Diagn.: Melancholia.

Pt. er her deprim., grædende, stærkt præget af indre Uro og Angst. I kortere Perioder stærkt hæmmet, stivnet i sin Sorg. Hun er udtalt selvbebrejdende, har tilføjet sine Paarørende saa meget ondt, har bragt saa mange Mennesker i Ulykke. Naar Omgivelserne her synes hende fjendske, har hun for saavidt selv fortjent det ved sin Slethed.

Efter 1 Aars Forløb begynder der at komme noget snusket og griset over Pt. Hun spytter meget, smører med Spyttet. Af og til urenlig. Siger, Gud har befalet hende at spytte. Siger en Gang, at hendes Paarørende er faldet ned i et stort Hul, hvor de brænder, hun kan høre deres Skrig. Af og til kommer der et Præg af Vredagtighed over Pt., ligesom hun undertiden kan være næbbet og overlegen over for Personalet. Beklager sig over Behandl. Paastaar, hun er blandt Menneskeædere.

Hun hjemtages af Fam. mod Hosp.s Raad.

Genindl. S. H. H. 13/12 1926—† 14/7 28. Diagn.: Melancholia.

Som sidst udtalt deprim. De første Uger udtalt hæmmet, næsten ikke til at hale et Svar ud af. Klar, orient. Senere atter agiteret, grædende, angstpræget.

I de første Mdr. af 1927 begynder Pt. at blive vredagtig, aggressiv over for Personalet. En Dag ved Stg. tager hun kærligt Lægens Haand, som om hun vil betro sig ell. søge Beskyttelse for derefter at sende en stor Skylle saliva ud over Haanden. Ligger jævnlig og gentager de samme Sætninger, f. Eks. »jeg skulde haft noget Mad«; er typisk verbigererende. Samtidig stadig fuld af Selvbebrejdelser, bebrejder sig ogsaa sin Aggressivitet, kalder sig »et Umenneske«.

Sommeren 1927 yderligere urolig. Overfalder Omgivelserne med Slag og Spyt, skælder ud, farer rundt og vælter Bohavet. Synger, klapper i Hænderne, gentager det samme om og om igen. Noget egentligt Glædespræg er der dog ikke Tale om; hendes Udtryk nærmest dystert. Snakker en Del, henter sine Emner fra, hvad der foregaar omkring hende; hendes Tankegang dog ret monoton. Har Tilbøjelighed til at nævne Funktionærerne ved forkerte Navne. Vil gerne sige ubehagelige Sandheder, skændes med Medptt. Fra Nytaar 1928 bliver Tilstanden daarligere, Pt. bliver yderst kontrær, griset, urenlig, kvitterer Urinen i Sengen ell. paa Gulvet, naar hun lige har været paa W. C. ell. Bækken.

Samtidig sløjer den legemlige Tilstand stærkt af. Pt. bliver anæmisk, tidvis febril. Tallq.: 55 %. W. R. (Bl.): ÷. Urin: Ingen path. Bestandd., Expect.: ÷ T B. Fra Slutn. af Juni 28 stærke vedvarende, blodtilblandede Diarrhoer, hvorefter Pt. sløjer jævnt af indtil Mors.

Sektion ikke foretaget.

Sygehistorie Nr. 134.

F. 1880. G. m. Cigarhdl.

K. H. VI 10/11 1925—16/1 1926. J. Nr. 99/26. Diagn.: Emotivt Temperament, Depres. mentis psykogen., Pneumonia crouposa.

F. i Brede. Inden Ægteskabet Buffetjumfru.

Har altid været lidt uligevægtig med nogen Tendens til Depression.

Menses den senere Tid urglm. 1 Partus.

Manden opl.: For ca. 2 Mdr. siden startede de (paa Laan) en Cigarforretn., som Pt. har passet. Hun synes, den er gaaet daarligt, og i de sidste Uger har hun været deprimeret, grædende, søvnløs, bekymret for Forretn. Har foreslaaet Manden, at de sammen skulde begaa Suicidium.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Meget deprim. og grædende; reagerer noget langsomt.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. ulykkelig, deprim., grædende, bekymret for Forretn., mener, hun og Manden maa gaa fra Hj.

I Beg. forholder hun sig roligt. Efter nogle Ugers Forløb bliver hun en Nat pludselig vild og skrigende i flere Timer, øjensynlig meget angst. Fortæller næste Morgen, at hun var forpint af triste Tanker og Selvbebrejdelser.

Senere fremkommer Pt. med hypochondre Vrangforest. Det er galt med Maven, hun kan ikke faa Aff., ikke lade Vandet. Hun kan ikke en Gang fælde en Taare mere.

Hun bliver modstræbende, til Tider masende, vil ud af Sengen. Vanskelig at made, tror, hendes Mave er propfuld, saa hun ikke kan tage mere til sig. Faar gentagne Angstanf., skriger højt, tror, hun skal begraves levende; spørger: »Hvorfor skal jeg behandles saadan?«

I de 2 sidste Uger af Dec. Feber, herpes lab. og stethoscop. Forandr. tydende paa Pneumoni. Under Feberen og den første Tid efter denne plumret, hall., ængstelig.

Senere atter klar, men deprim., selvforringende, man maa godt putte hende i en Sæk og gøre det af med hende. Mistænksom over for Mad og Omgiv., synes, at alle er saa mærkelige imod hende. Overfl. til

S. H. H. 16/1 1926. Ved Overfl. grædende, ulykkelig, »der er noget, der skal drives ud, men jeg kan ikke«. Mener, hun er en Heks; tror andre skal lide for hendes Skyld.

Senere mere bitter, afvisende, vred, hall.; taler om, at baade hun selv og hendes Fam. bliver pint her. Er personforvekslende; synes, at de forsk. Personer skifter Navn og Udseende fra Dag til Dag. Siger, at vi andre lever i en anden Tidsalder end hun. Har Besøg af Manden og Datteren; de var baade sig selv og noget andet, Manden en Abe.

16/2 1926 mere indgaaende psykisk Exploration: »Hvorfor skal jeg være Syndebuk, hvorfor skal jeg laves om, jeg er ikke værre end andre; jeg har ikke andet at bekende, end enhver maa vide. Jeg har opdraget min lille Pige pænt; men det er der ingen, der vil anerkende. Jeg har hørt alt det, De fortæller om at spaa og spaa; men jeg har aldrig spaaet nogen«. (Hvorlænge her?) »Det kan jeg ikke saa nøje sige; her gaar saa mange, og saa siger de, at den hedder det og den det; men jeg har aldrig baaret falske Navne«. (Aarstal?) »Det kan være ligegyldigt, jeg ved kun, at den Dame og jeg skal føres bag Lyset. Jeg har ikke været Gudsfornægter, da jeg gik paa Jorden«. (Gaar De ikke paa Jorden?) »Det ved De jo meget godt, naar man ikke kan faa Lov at staa op og tage Tøj paa og se et Menneske, man holder af«. (Sygepl.?) »Den ene Dag hedder hun det og den anden Dag det, og saa gaar de og laver saa mange Grimasser«. Under Talen meget agiteret, fortvivlet, grædende; som det fremgaar, har hun kun en meget usikker og sikkert forvrænget Opfattelse af de virkelige Forhold og blander Virkelighed, illusionære Mistydninger og Hall. ind mellem hinanden.

I Maj og de flg. Mdr. svinger Stemningen stærkt mellem Opstemthed og dyb Depression. Nogle Dg. er hun uhyre fortvivlet, andre Dg. opstemt, erotisk, »tror De, jeg er bange for at kysse Dem?«; holder Hovedet koket paa Siden. Erkl., hun er Dr. Maud, Pt. ved Siden af er Kongen og den anden en Prinsesse. Snakker med stor Suffisance; noget inkohærent: »Vil De gøre noget, saa bøj Hovedet af den fornemste, Dagny Olsen — den er god, hvad, jeg drak af Levertranen fra Poul — er du bange for at kysse mig, kan du holde dig, Pilatus kunde vel nok undvære en hvid Vest«. Er uhyre dramatisk, refererer meget til kgl. Personer; slaar pludselig over i fnysende Vrede for ligesaa hurtigt at græde. Virker næsten forbløffende »gal«, nærmest som en Romanforfatter kunde tænkes at beskrive en sindssyg. Blotter sig ved Stg.

1927—34 er Pt. næsten permanent stærkt urolig, sengeliggende i Bælte, aggressiv, impulsiv. Er højrøstet, sjofel, meget dominerende. Ved Stg. undert. klovnagtig Ageren; gør Honnør. Giver Personalet forkerte Navne. Ofte urenlig.

Derefter mere Ro over Pt. Hun kommer op, beskæftiges med Strikning. Stadig hall.; undert. udskæld.

Katamnese 22/1 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Man træffer Pt. siddende ved et Bord, beskæftiget med at strikke. Hun indlader sig villigt i Samtale med Undersøgeren. Hun røber hurtigt talrige Storhedsforest. Hendes Fader var Baron. Hun er meget velhavende, siger med Selvfølelse: »Jeg har 18 Mill. ude at svømme, det er ikke saa lidt!«. Hun har bevæget sig i de højeste Kredse, har været ved Balletten, har talt med Struense, Chr. VII og har besøgt Prinsen af

Wales i Oxford, hvor hun bl. a. sammen med en meget fornem Herre huggede Brænde, som de stablede i høje Stabler. Hun slynger om sig med Titler paa alle de Mennesker, hun har kendt og stadig staar i Forb. med; det hele uden Hoved og Hale. Det fremgaar af hendes Udtalelser, at hun er stærkt hall., staar sikkert ad hallucinat. Vej i Forbindelse med mange af de Personer, hun nævner.

Hun er orient. i Sted, ikke i Tid; anslaar Md. til Okt., væver uden om Spm. om Aarstal. Hendes Vrangforest. gsk. usammenhængende, usystematiserede. Hun er meget selvfølende og »fornem« saavel i Minespil som Tale og Adfærd; beder straks om at blive tiltalt »Fru Fuldmægtig H—« (hendes Navn). Intet egentlig Stemningspræg. Hun er i nogen Grad i Stand til at give Oplysn. om tidl. Liv, men indfletter ustandselig sine Vrangideer. Væsentlige persekutoriske Forest. røber hun ikke. Ingen Neologismer.

Sygepl. opl.: Pt. er flittig med Strikning Dg. igennem, strikker rigtig pænt (væsentlig Gulvklude). Hun lever til Stadighed i sin egen Sfære af Storhedsideer og bliver let krænket og udskældende, hvis man ikke tager tilbørligt Hensyn til hendes Meninger om egen Fornemhed. Overladt til sig selv er hun gennemgaaende fredsommelig. Hun er renlig, ikke griset, passer selv sit Toilette.

Somatisk. Ansigtsform noget aflang, Næsen ret lang, lige. Profilen lige. Den epigastr. Vinkel middel. Ernæringstilst. over middel, ret godt Fedtlag paa Underl. Hænder og Fødder smaa, brede. Extr. ret korte, spinkle.

V. 67 kg, H. 156 cm, Brystbredde 24 cm, Brystdybde 19 cm. Index Strømgren: ÷ 0,67.

29/4 38. En kvindelig Slægtning, man besøger i Hj., opl.:

De fleste Medl. af Pt.s Fam. er vansk. omgængelige, opfarende, har store Tanker om sig selv, og hvad der er deres. Ingen Tilf. af Psykose i Fam.

Faderen forsvandt pludselig til Amerika, medens Moderen var gravid med Pt.; der var i Forvejen to Børn. Moderen flyttede til Brede, hvor hun ernærede sig og Børnene ved at arb. paa Klædefabr. Pt. er uddannet ved Restaurationsfaget, har i mange Aar været Buffetjomfru. G. 37 Aar gl. Havde dog 4 Aar i Forvejen faaet et Barn med Manden.

Pt. er kommet en Del sammen med Revueskuespillere; der var altid Liv og glade Dg. omkring hende. Altid noget dominerende, skullet være den ledende. Alt, hvad hun havde, var saa stort. Hun har altid været paastaaelig, yppet Kiv, ligget i Strid med Naboerne. I Ægtesk. vansk. omgængelig, uligevægtig, opfarende, skreg op, lavede Scener, naar noget gik hende imod. Ikke mistænksom, har aldrig haft særlig Hjerte for andre.

Sygehistorie Nr. 135.

F. 1883. G. m. Fabriksmester.

K. H. VI 8/5—9/6 1925. J. Nr. 850/25. Diagn.: Psykogen Sindslidelse (religiøs-ekstat.).

Ingen kendt Disp.

F. i Sverige, u. f. Ægteskab. Gaaet i Folkeskole. Gift 18 Aar gl. Har i Ægteskabet i en halv Snes Aar været Jordemoder; holdt op hermed 1914. Fam. kom til Danm. 1917.

Pt. skal altid have været god, elskværdig, fredelig, godt begavet, flink som Husmoder.

Menses fra 14-Aarsald. Tidl. rglm. 3 Fødsler, 1 Ab. I Tilslutn. til denne Underlivsoperat. (Lenslazarettet i Lund, obst.-gyn. Afd. 1) 30/10—28/11 1909, Diagn.: Abort. infect., Operat.: Amput. uteri supravag. 2) 12/9—29/9 1910, Diagn.: Cystoma ovarii dx., Operat.: Ovariotomia dx. Medd. fra Hosp.).

Manden opl.: Pt. har i flere Aar været »nervøs«. For 5—6 Uger siden læste hun en Bog om psykiske (metafysiske) Emner, som optog hende meget stærkt. Siden er hun selv begyndt at skrive, dels »opbyggelige« Digte (»du skal elske din Gud, du skal elske din Djævel«), dels »Sagaer«. For nogle Dg. siden selvbebrejd., erklærede, at hun havde syndet mod Manden, »bar al Verdens Synd paa sine spæde Skuldre«. Skrev til en af sine Sønner om at komme øjeblikkelig, da hun skulde dø. Har været søvnløs, motorisk urolig, har de sidste Dg. ikke kunnet samle sig til at passe sit Hus. Stemningen har været vekslende.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Fortæller med et ekstatisk Smil, og stor Tg.færdigh. om sine religiøst farvede Forestill. Af og til Graad. Hun skal dø i Morgen, men det gør ikke noget. Derimod er det Synd, at Sønnen skal dø.

Obj.: Intet abn.

De første Dg. er Pt. stærkt religiøst opstemt, talende, messer Salmer; udtalt dramatisk, ligger med foldede Hænder ell. Armene i Korsfæstelsesstilling, hun skal »tage det hele paa sig«. Taler om at skrive en Bog om Menneskehedens Vej. Føler sig paavirket med Elektricitet, men hvorfra den kommer er hendes Hemmelighed. Taler livligt og sammenhængende med et lyst og lykkeligt Smil, undert. kommer hun i Ekstase, undert. slaar hun over i Graad.

Senere bliver hun udtalt hall. og angstpræget. Faar Explosioner, under hvilke hun i Angst farer ud paa Gulvet, skriger, hviner, river sig i Haaret. Stemningen nu overvej. ulykkelig, bekymret. Overfl. til

S. H. H. 9/6 1925. Da Lægen kommer til Pt., finder han hende skoggerleende; hun kan ikke angive nogen Grund til, at hun er saa glad. Synes mangelfuldt orient., erkender dog Lægen som saadan. Er iøvrigt meget vansk. at faa Oplysn. af, kan daarligt samle sig til fornuftige Svar, kommer stadig til at le. Knuger Lægens Haand, vil nødig slippe, betror, at hun holder meget af Lægen. De flg. Dg. stærkt skiftende Stemning, det ene Øjeblik grædende, det andet syngende og leende.

Efter et Par Ugers Forløb mere raadvild, ængstelig. Flakker rundt paa Gulvet med et halvt ulykkeligt, halvt forlegent lille Smil. Kommer med en Mgd. smaa afbrudte Sætninger, som hun ikke fuldender. Siger det ene Øjeblik, at hun er i Helvede, det næste, at hun er i en Sygesal; ikke orient. i Tid. (Stemmer?) »Ja, iblandt«. (Hvad siger de?) »Det er saa olika«. (Uhyggeligt?) »Ja, iblandt«. (Syner?) »Nej«. (Elektricitet?) »Det er svært at sige«. Har svært ved at samle sig til Svar.

I Slutningen af Juni mere jævnt præget af løftet Stemning, men samtidig lige forvirret og taaget; ligger ud af Sengen og klasker i Gulvet med Hænderne, ler og snakker, men er ikke afledelig ell. interesseret i, hvad der foregaar omkring hende. Er hall., ligger undert. med Fingrene i Ørerne og Hvdt. ned i Puden.

I Aug. er Pt. i en kort Periode rolig, stilfærdig. Svarer adæquat, men er lidt fraværende og ikke særlig interesseret i Samtale. Orient. i Sted, angiver Md. til Sept., Oph.s Varigh. til 3 Mdr. Bedømmer Omgiv. rigtigt, men kender ingen ved Navn. Ser lidt træt og bedrøvet ud, angiver, at Humøret ikke er rigtig godt.

Sept.-Dec. atter urolig, maa være i Bælte, raaber og skriger. Længes meget efter at komme hjem til Manden, ellers kan man ikke faa noget samlet ud af hende.

I Jan. 1926 atter i nogle Uger rolig, flink, venlig over for Omgiv., strikker. (Sted?) »Ude paa Landet«. (Omgiv. Men.?) »Aandssvage«. Orient. i Tid. Erindrer, at hun d. 1. Maj i Fjor var ude paa en Udflugt; synes ikke at huske noget om Oph. paa K. H. VI. Noget nærmere om hendes sygelige Oplevelser kan man ikke faa at vide.

I de flg. 6—7 Aar er Pt. næsten til Stadighed urolig, vredagtig, støjende, udskæld., iturivende, ituslaaende, aggressiv. Til at begynde med kan hun i kortvarige Perioder være oppegaaende, flink og omgængelig; men disse Perioder ophører hurtigt. Der kommer efterh. noget impulsivt over hendes Aggressivitet; hun kan sidde smilende og venlig og pludselig overfalde voldsomt og brutalt. Hun er groft urenlig. Det før-

ste Aarstid kan Stemningen svinge ml. Opstemthed og ulykkelig Depression; senere kan man ikke tale om noget egentlig Stemningspræg. Hun er hall. Fremsætter ikke Vrangforest.; man kan sjældent faa et sammenhængende Svar af hende. I 1927—28 er Pt. legemligt ret sløj med Diarrhoe, Anæmi og Vægttab; retter sig spontant.

Fra 1934 indtræder en tydelig Bedring i den psykiske Tilst. Pt. bliver rolig, flink, omgængelig, kun af og til Raptusser med Udskælden. Er stadig hall. Hun kommer i Gang i Køkkenet, hvor hun arb. dygtigt og energisk.

Katamnese 21/1 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H.

Pt. udtaler sig villigt og røber straks en Mgd. Hall. og Paavirkningsideer. Særlig galt er det om Natten. Hun hører baade Mands- og Kvindestemmer. Flere af Mandsstemmerne navngiver hun; de er forfærdelig sjofle, hun blues ved at referere det nærmere. De nævnte Mænd paavirker hende genitalt, hun har Fornem. af Coitus. En Stemme siger: »Jeg er Jesus Kristus«; samtidig siger den sjofle Ting. Ofte er der flere Stemmer samtidig, »vi er Gud, vi er Djævelen, vi er Døden, vi er Dødens Sendebud«. Overlægen taler inden i hende, han kalder hende sin Datter; men han vil hende kun ondt. Undertiden springer de andre Ptt. ind i hende om Aftenen og taler gennem hende.

Hun mener, Manden har en Kæreste; ham vil hun ikke hjem til. Derimod vil hun gerne til en gift Søn i Jyll. Forinden vil hun dog have et Repetitionskursus i Lund, saa hun kan genoptage sit Arb. som Jordemoder. Stemmerne og de navngivne Mænd gør imidlertid alt for at holde hende tilbage; kommer hun ud, kan de ikke længere tale gennem hende.

Pt.s Stemningsliv er noget inadæquat. Hun ler højt samtidig med, at hun fortæller, hvor ulykkelig og forpint hun er.

Paa andre Punkter gør Pt. et relativt velbevaret Indtryk. Hun er klar, orient. Naturlig i Ordvalg og Sætningsbygning. Ingen Adfærdsforst. Giver gode Opl. om sit tidl. Liv, er interesseret i sine Børn paa nat. moderlig Maade, ved god Besked om dem. Mener, hun blev indlagt her 1929. Husker, at Sygd. beg. med, at hun hørte Stemmer gennem Radioen. Hun troede, det var Guds Stemme; men nu ved hun, at det var Prof. Bruzelius fra Lund, der talte til hende.

Somatisk. Pyknisk Legemstype. Ansigtsform typisk »femkantet«. Hagen veludviklet, Profilen lige. Thorax rummeligt, epigastr. Vinkel stump. Det abdom. Fedtlag veludviklet, Overarme og Laar ret fedtpolstrede. Hænder og Fødder smaa, brede. Huden fin, hvid.

Sygehistorie Nr. 136.

F. 1874. Ug. Musiklærerinde.

K. H. VI 1/2—1/3 1927. J. Nr. 424/27. Diagn.: Climacterium, Nervosismus psykogen.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet, D. af Teglværksejer. Privat Skoleundervisning. Har ernæret sig ved Musikundervisning; har tillige haft Pensionat.

Menses det sidste Aar urglm., sidst til Stede for ½ Aar siden.

Pt.s Moder døde for 7 Aar siden. Før den Tid vil Pt. have været livsglad og ligevægtig. Siden »daarlige Nerver«, har ofte været grædende og i daarligt Humør; indimellem dog bedre Perioder. Denne Gang har Pt. været daarlig i et Par Mdr., »alt kører rundt for hende«. Klager over Hvp., Træth., daarlig Søvn. Har passet sit Arb. omend med stort Besvær. Stærkt grædende under Samtalen; gør dog ikke noget egentlig deprim. Indtryk, nærmest lidt udflydende.

Obj.: Intet abn.

Under Oph. en Del Fornem., som hun forkl. paa en noget fatuid Maade. Stemningen hurtigt skiftende fra Graad med Patos til Fjantethed. De sidste Dg. overvej. fnisende, ofte ved at explodere af Grin under Tæpperne.

Spv.: Cell. 1/7, Gl. 0, Alb. 6, W. R. ÷.
W. R. (Bl.): ÷.
Oftalmosc.: Norm.
Overfl. til

S. H. H. 1/3 1927—† 29/12 1928. Diagn.: Dement. præcox, Tub. pulm. Ved Indl. rolig, naar man ikke giver sig af med hende. Ved Samtale derimod straks uhyre opkørt, græder paa en aparte krampagtig Maade, samtidig med, at hun bedyrer, at Humøret er godt nok. »Jeg er kun blevet misforstaaet«, udbryder hun flere Gg., men kan ikke nærmere forklare denne Ytring, bryder ustandselig ud i rene Graadexplosioner. Et Par Dg. senere forkl. hun dog, at »Misforstaaelsen« drejer sig om Forholdet til hendes ene Broder, som har boet hos hende. Denne Broder er, skønt han er religiøs, meget »usædelig«. Da hun ikke kunde holde dette ud, fik hun ham til at flytte, da hun selv uden at være »overspændt«, har »en fast Tro«. Dette Forhold, der ligger 2 Aar tilbage, har siden pint hende.

Stemningen er som paa K. H. meget skiftende, snart ler og græder hun mellem hinanden, snart er hun ved at omkomme i fjoget Latter, undskylder det med, at hun er i saadant godt Humør. Erkl., at hun skal le meget højere, naar hun kommer ud, »saa kan De jo tro, jeg er gal, hvis De har Lyst!«.

Ret hurtigt begynder hun at føle sig generet af Omgiv., men vil til at begynde med ikke udtale sig nærmere, er altid upræcis i sine Klager, giver aldrig direkte Svar paa, hvad der er Skyld i hendes Utilfredshed; en Del Hovedrysten, Hovednikken, Øjenrullen og Vibreren med Øjenlaagene: I Løbet af et Par Mdr. i tiltagende Grad højrøstet, udskældende, bandende, kommer nu af og til med enkelte, mere direkte Udtalelser mod Omgiv., man »irriterer og driller hende, baade Plejersker, Sygeplejersker og Læger«, »det er altsammen for Kristendommens Skyld«. »De behandler mig som et Svin, Sygeplejersken og Reservelægen generer mig, det er ulovligt«. Naar hun er i Bad, gemmer hun sig bag et Skærmbrædt, fordi der er Mandfolk, der efterstræber hende sexuelt. Er slem til at bide og kradse.

Fra Juli 1927 er Pt. synligt hall., forlanger at tale med »H. og Student R.«, som er oppe i den anden Ende af Afd., »før faar jeg ikke Fred«. Smager Petroleum i Maden. Reservelægen generer hende, naar hun er paa W. C.; hun tør ikke gaa derud alene, da hun kan høre hans Stemme derinde, naar hun kommer til Døren. Omtaler forsk. Bekendte, hvis Stemmer hun hører.

I Sept. 27 erkl. hun, at hendes Forlovelse skal fejres »paa Torsdag« med Chokolade og Napoleonskager, hendes tilkommende er Slagtermester H. Beder nogle Uger senere om at komme op og ud for at spise til Middag med sine Venner, Slagterm. H. og Student R.; hun hører dem tale hver Dag paa Afstand.

Under Resten af Oph. er Pt. fremdeles hall., vredladen, højrøstet, udskæld., tidvis angst. Smager stadig Petroleum i Maden. Rigtig Besked faar man ikke af hende, og nogen rigtig Samtale kan man heller ikke faa i Gang med hende. Er renlig, spiser selv.

De foranomtalte Stemningssvingninger er ikke bemærket i Journalen siden Maj 1927.

Aug. 28 faar Pt. stærke Diarrhoe'er. Fæcesunders. (22/8 28) viser + bac. paradysenteriae og bac. parathyphi B. Pt. retter sig forbigaaende, men sløjer derefter stærkt af og dør.

Sektion: Tuberkuløse Forandr. i bg. Lunger.

Sygehistorie Nr. 137.

F. 1875. Ug. u. St.

K. H. VI 9/5—13/5 1924. J. Nr. 767/24. Diagn.: Nervosismus climacterialis. Adipositas et Adiposalgia.

Ingen kendt Disp.

F. i Kbh., D. af Husejer. Privatskole. I Faderens Forretn. fra 15—35-Aarsald. Siden Husbestyrerinde og Kontoristinde. De sidste Aar levet af sine Penge.

Menses urglm. fra 40-Aarsald., ophørt for 2½ Aar siden.

Som 20-aarig et Anf., hvor hun var urolig og uklar i 3 Dg.; tilskreves Blodmangel.

Siden Menses begyndte at blive urglm. og særlig siden deres Ophør, har Pt. tilbragt den meste Tid paa Hosp., Klinikker og Kursteder; har søgt utallige Læger. Nuv. Klager er Sm. i hele Ryggen samt Ømhed over hele Kroppen; kan kun bevæge sig inden Døre.

Er klar, orient., overordentlig sygdomsoptaget, ikke til at standse i sin detaillerede Beskriv., remser op, hvad der er konstat. og sagt de forsk. Steder, hun har været.

Obj.: Meget fed.

Bade- og Massagekl.: Infiltrat. af Nakkemuskl., subc. Væv flæsket og ømt paa Ryg, Lænd og Glutæalparti.

Den psykiske Tilst. som beskr. under Oph. Intet psykotisk. Overfl. efter Ønske til med. Afd.

K. H. VI 29/5—4/6 1925. J. Nr. 878/25. Diagn.: Nervosism. climacterialis.

Overfl. fra Ø. H., hvor hun har ligget siden 8/5 25 under Diagn.: Hysteria, Achylia.

Som sidst fuld af Klager uden at gøre Indtryk af reelle Sm.

Om Natten noget urolig, gaar paa Gulvet, skælder ud.

Forlanger sig efter faa Dg.s Forløb udskrevet, hvilket efterkommes, da man ikke finder egent. Tegn paa Psykose.

Frb. Hosp. Afd. D. 4/1—19/1 1926. Diagn.: Hypochondria paranoidalis, Dyscrinismus climacterialis, Adiposalgia, Myxødem.

Overfl. fra med. Afd., hvor indl. 17/12 1925.

Klager over Træth., Hvp., Sm. i samtlige Muskler og Led. Taler hurtigt, lidt docerende. Ingen Depression.

Obj.: Adipositas, talrige ømme Infiltrater i de subc. Væv.

Antydning af Exoftalm.; ellers ingen basedowoide Øjensympt.

Ingen Sv. af gl. thyr.

Axilhaar formindsket; Pubes og Øjenbryn nat.

Under Oph. vansk., utilfreds, indkrævende. Udskr. efter eget Forlangende.

Frb. Hosp. Afd. D 1/6—1/7 1926.

Af de Mennesker, som Pt. logerer hos, er Søsteren blevet tilkaldt, da Pt. i Dag var tml. ophidset, urolig, hørte Stemmer.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Meget loquax; fortæller, at hun den sidste Tid har hørt Stemmer, »som fra en hemmelig Telefon«.

Kommer til at røbe, at der ogsaa her er Stemmer uden for Vinduerne; de siger stygge Ord. Iøvrigt er hun afvisende over for Muligh. af Hall. Ingen Angst ell. Depress.; snarest let Exaltation. Udskr. efter Ønske.

Frb. Hosp. Afd. D 30/9—18/10 1926. Diagn.: Dementia paranoides.

Pt. røber nu udtalte Hall. og paran. Forestill. I Løbet af de sidste 2 Aar er hun flyttet 13 Gg., fordi en ung Mand (E. N.) har forfulgt hende. Han beskylder hende for at staa i Forhold til hans Fader, han staar paa Gaden ell. i Gaarden og raaber Ukvemsord op til hende, Rakkermær, Mokke, Tyvetøs, Skøge o. l. Hun har flere Gg. været paa Politistationen for at faa ham fjernet.

Paa Hosp. vredladen, udskæld., aggressiv; prygler en Nat Nattevagterne, der skønt 3 i Tal har svært ved at klare sig. Forstyrrer om Natten ved ustandselig at løbe paa W. C. Vil ikke tage Medicin.

Presser stærkt paa for Udskr. Da Fam. ikke vil sende hende paa Sshosp., udskr. hun.

K. H. VI 28/1—18/2 1928. J. Nr. 353/28. Diagn.: Paranoia persecutoria.

Klar, orient. Uhyre snakkende i en uendelig Talestrøm, lader sig ikke aflede, fortsætter uanfægtet i sin egen Tankegang. Hun bliver forfulgt af 2 Mandfolk, vistnok Alfonser, og 2 letlevende Pigebørn; naar hun flytter, flytter de med. Nvl. hjemsøger de hende om Natten, siger obscøne Ting til hende, udspionerer hende, rumsterer paa Loftet, sætter alle Husbeboerne op imod hende.

Ogsaa paa Hosp. hall. Gsk. uden Sygdomserkend., forlanger at faa Attest for sin Normalitet til Brug mod sine Forfølgere. Overfl. til

S. H. H. 18/2—27/6 1928. Diagn.: Paranoia.

Pt. udbreder sig med stor Tg.færdighed om sine Vrangforest. Efter et Par Dg.s Forløb hører hun ogsaa her sine Forfølgere raabe ind til sig fra Haven. Det drejer sig nu om 5 Personer, som hun alle navngiver, 3 Alfonser og 2 Pigebørn (»Hertha« og »Sjovermette«). Den ene af Alfonserne har oprindelig villet have hende til at tjene Penge til sig ved Utugt; da det ikke lykkedes, hævner han sig nu paa hende.

Trods Forfølgelserne er Pt. i glad og veltilfreds Stemning; undert. noget ufredelig.

Tilst. uf. ved Udskr. Hjemtages af Fam.

Frb. Hosp. Afd. D 10/4—27/8 1929. Diagn.: Dement. præcox paranoides.

Indl. ved Polit.s Hj. Hendes Værtinde vil ikke have hende boende, da hun er fuldst. uregerlig om Natten, raaber op. Føler sig forfulgt.

Pt. taler med rivende Tg.færdigh. om alle de Rædsler, der i de senere Aar er overgaaet hende. Hun navngiver de 5 Personer, der forfølger hende, og som bruger de mest raffin. Midler til at komme hende til Livs.

Pt. er under Oph. hall., exalteret, kværulerende. Overfl. til

S. N. S. 27/8 1929. Diagn.: Paranoid Psykose, Mania? Pt. er ved Overfl. rolig, men bliver meget talende, saa snart man giver sig af med hende. Farer fra det ene Emne til det andet, stærkt optaget af talrige hypochondre Forestill., men siger samtidig: »Jeg har Nerver som Staal«. Hun er meget selvfølende, dominerende af Væsen. Oplyser at være forlovet med en Hr. N., der ejer et Hotel i Kbh. Et Brev, hun sender til ham, kommer uaabnet tilbage.

Pt.s Tilst. bliver hurtigt ejendommeligt skiftende ml. opstemte Faser med Aktivitet og stille Faser med Inaktivitet og Bortgemthed.

I Beg. af 1930 er Pt. saaledes ret rolig og flink. I Febr. kværulerende, fordringsfuld, grov, aggressiv. I Marts-April en rolig Periode, i Maj stærkt exalteret. I Juni sløv, sover det meste af Dg. I Okt. exiteret, skriver lange Breve, kommer med endeløse Forkl. om sin Sygd. og den forkerte Beh., hun har været udsat for. I Dec. afdæmpet, taler ikke spontant, har indstillet Skriverierne.

I Jan. 31 opstemt, talende, kværulerende, udskæld. I Febr. depressiv Fase, taknemlig for en Flytning. I Marts mere talende, kværulerende, i April-Juni stærkt exciteret, opfyldt af Planer, vred, naar de ikke realiseres. I Juli mindre talende, i Aug.-Sept. henligger hun tavs og bortgemt. I Okt. gaar hun atter ind i en Opstemthedsperiode. Er en Del hall.

I Beg. af 1932 opstemt, overordentlig talende, kværulerende, bestandig opfyldt af de gl. Affærer før Indl. I Marts let deprim., medgørlig, elskværdig, sover meget. I Maj exciteret, Aug. afdæmpet, de sidste Mdr. af Aaret atter opstemt.

De første Mdr. af 1933 forholdsv. skikkelig og omgængelig, sover meget. I Maj-Juni stærkt exalteret, har talrige Planer, laver manisk prægede Haandarb. I Juli-Aug. afdæmpet, Okt.-Nov. stærkt opkørt, opfyldt af hypochondre Fornem., tør ikke spise.

I 1934 stærkt generet af Stemmer, der raaber alle mulige Beskyldn. ud om hende. Hun angiver de samme Navne som tidl., de er alle Tugthusforbrydere, Alfonser, off. Kvinder; de er onde paa hende, fordi hun ikke vil understøtte dem. I Maj er hun

exalteret, i Juni afdæmpet, i Juli stærkt manisk, pralende, selvfølende. I Nov. atter en »Soveperiode«.

I 1935 lige skiftende ml. urolige Exaltationsfaser, hvor hun skælder ud, kværulerer, forlanger øjeblik. Udskrivn., og meget stillest. Perioder, hvor hun er tavs og indelukket. Ofte livligt hall., hører Stemmer fra Haven.

I 1936—37 er Tilst. stadig svingende, dog overvej. exalteret. De paran. Forestill. uf.

Uddrag af Brev dat. 12/8 35: »Kære Alma! Hjertelig Tak for Kortet! Det øvrige kunnet Du! have sparet mig for« — »— Jeg tror bestemt! ja jeg ved! Du er aldeles »usandt duperet af flere pengegridske Mennesker;« »mig har du aldrig været duperet af! kun forundrer jeg mig over at Du har ladet Dig bilde slig Løgn ind«. »De er ikke faa« — »jeg ved udmærket! hvem det er — men jeg synes! for kriminelt ulovligt; at alle de pengegridske modbydelige« umulige« desuden altfor dyrt for dig! og endnu mere aldeles ugrundet for mig. —« »— *Jeg ved bestemt! din Svoger Chr. Sørensen! med pengegridsk Hensigt; ulovligt meget endda! med sin Kone Margrethe Sørensen! har bag Frederiks og din Ryg! hvor Du! og din afd. Mand! ikke selv var til Stede! Margrethe i Bedragersken Fru Elmers Hjem!* d. 9—4—1929 — *om Formiddagen! har meget frækt løgnagtigt til mig selv! bagtalt Dig! og sin egen Broder! din afdøde Mand!* — —« Brevet fortsætter paa samme Maade; i Slutn. er hvert Ord understreget med fine Streger.

Katamnese 16/5 1939. Man undersøger Pt. paa S. N. S.

Hun er elskværdig, imødekommende, indlader sig villigt i Samtale med Undersøgeren. Hun er meget loquax og yderst omstændelig. Hver Gang hun skal svare paa et Spm., siger hun: »Det skal jeg sige Dem!« hvorefter hun begynder mange Aar tilbage i Tiden. Der er ingen rød Traad i hendes Fremstilling, hun glider ustandselig over i sideløbende Emner; blander væsentligt og uvæsentligt mellem hinanden, taler med mange smaa indskudte Sidebemærkninger, glemmer ofte Eftersætningen for Indskuddene. Hun fortæller alt med minutiøs Angivelse af Datoer, Fornavne, Alder og Adresser paa de Personer, hun omtaler etc.; husker tilsyneladende udmærket. Hun røber de samme paran. Vrangforest. som tidl., nævner stadig de samme Navne paa de forfølgende Personer. De har nu forfulgt og generet i 15 forsk. Kommuner; ogsaa her paa Hospitalet raaber de uden for Vinduerne, særlig galt er det om Natten. De har ingen Logi, sover aldrig; de vil bruge hende til at tjene Penge paa, hun skal »trække« for dem, — »og jeg kan aflægge Ed paa, at jeg er Jomfru«. Hævder stadig at være forlovet og at skulle giftes med Hr. N., der er en fin og nobel Mand. Beder Undersøgeren om at udvirke, at hun bliver udskrevet endnu i Dag. Alt hvad der staar i Journalerne er Løgn; Lægerne holder hende uretmæssigt tilbage, de hænger sammen allesammen og dækker hinanden.

Hun er klar, orient. saavel i Tid og Sted som i aktuelle Begivenheder, følger med i Aviserne. Ingen Tegn paa Demens. Stemningen nok let løftet. Der er dog intet mere udformet manisk Præg over hende, ingen manisk Glæde ell. Friskhed, ingen virkelig Produktivitet, hun klæber ved sine paran. Ideer, kredser om samme Emner.

Somatisk. Udtalt Adipositas, særlig lokaliseret til Truncus og U. E. Hagen noget lille, let Vinkelprofil. H. 154 cm, Brystbredde 23 cm, Brystdybde 21 cm. Index Strømgren: ÷ 0,42.

Sygehistorie Nr. 138.

F. 1875. G. m. Tømrermester.

K. H. VI 28/11 1923—12/1 1924. Diagn.: Paranoia zelotypica.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet. D. af Husm. Husass. G. 27 Aar gl.

Menses ophørt for 1 Aar siden. Aldrig Graviditet.

Pt. har tidl. ligget paa Afd., nemlig 20/9—15/10 1916. *Diagn.: Depr. mentis l. g.*
Menses har i nogen Tid været urglm. og svage.

Det sidste ½ Aar daarligt Humør, Søvnløshed, Træth., har haft svært ved at overkomme sit Arb. Benægter paa gentagen Forespørgsel psykisk Traume, men paa ikke helt troværdig Maade. Bedres en Del under Oph. Ved Udskr. fortæller Manden, at Pt. i nogen Tid har næret Jalousiforest. overfor ham, efter hans Angiv. gsk. grundløst. —

Pt. forkl., at hun den senere Tid har været mere og mere opbragt over Mandens Forhold til en anden Kvinde. Hun har været deprim. og søvnløs. Hun bliver »nervøs«, f. Eks. naar hun gør Indkøb, kan ikke huske ell. regne. Det er kommet til store Skænderier ml. Pt. og Manden. Han forfølger og driller hende.

Hun er klar, orient., gør et deprim. Indtryk.

Obj.: Intet abn.

Manden opl.: Vil aflægge Ed paa, at han aldrig har været Pt. utro (tilforladeligt). Pt. paastaar, at hun har hørt Folk tale om det paa Trappegange o. l., men forlanger iøvrigt, at Manden skal bevise sin Uskyld. Pt. har beskyldt Sønnen (Adoptivsøn) for at staa i Forh. til Mandens paastaaede Elskerinde. Holder ofte om Natten lange Forelæsninger for Manden om hans Debaucher; ved disse Lejligheder hidsig med Tilløb til Voldsomheder, raaber hensynsløst op. Ogsaa saadanne Scener over for Sønnen. Vedk. Dame boer i Ejendommen, dog næppe større Ballader over for hende. Er en dygtig Husmor, ikke sløvet gennem Aarene. Har enkelte Gg. udtalt, at hun har hørt dem tale om sig nedenunder ell. i Lejligh. ved Siden af; de har sagt, at nu har de igen faaet Penge af Manden ell. været med ham i Byen.

Sønnen opl.: Moderens Sigtelser over for Manden efter hans Vidende grundløse som ogsaa hendes Sigtelser over for ham. Pt. har talt om, at fremmede er gaaet ind i Lejligh. for at stjæle.

Pt. fastholder under Oph. sine Beskyldninger. Paagældende Kvinde har selv gaaet og raabt op om det, det er kendt over hele Kvarteret. Hun har slaaet efter Pt.

Pt. er gennemgaaende deprim., grædende. En enkelt Gang dog ved Stg. lidt selvsikker, smilende. Ingen Hall. paa Hosp. Overfl. til

S. H. H. 12/1—12/7 1924. Diagn.: Paranoia zelotypica. Ret forknyt, græder ved Omtalen af Mandens Utroskab, som hun hævder er rigtig nok.

Efterh. mener hun ogsaa, at alle her har noget imod hende; hun kan mærke det paa vor Opførsel og hører ogsaa nedsættende Ytringer om sig. Hjerteligt Graadanfald ved Omtalen heraf.

Sover daarligt; naar Sovemedicinen seponeres, laver hun store Grædescener.

Senere (Maj) ret ufredelig, skælder de andre Ptt. ud og bebrejder dem, at de taler om hende.

I Juni indtræder en kendelig Bedring. Pt. sover nu u. h., er i jævn Stemning, kommer godt ud af det med Medptt., er glad for Mandens Besøg, paastaar, at hun ikke mere mistænker ham.

Ved Udskr. intet psykisk paafald.

K. H. VI 18/8—3/10 1925. J. Nr. 1418/25.

Pt. forkl., at hun siden Udskr. ofte har været meget deprim., fordi Manden ikke bryder sig om hende, ikke forstaar hende; han bebrejder hende, at hun ikke passer sit Hus. Hun paastaar, at Manden underholder Kvinden nedenunder. Vedk. Kvinde generer hende, raaber efter hende paa Trappen og nede fra Gaarden; »hun skal nok blive ved med at more sig med Manden«. Nægter fysikalske Paavirkn. Pt. er klar, orient., meget deprim. og grædende.

Under Oph. til at begynde med stadig depressiv. Til Tider meget vred paa Manden, ubehersket, bruger Skældsord om ham, forbyder ham at komme, vil skilles. Sønnen ikke et Haar bedre.

Senere glad, naar hun ser Manden, men stadig fuld af Beskyldn. mod ham. Overfl. til

S. H. H. 3/10 1925—1/3 1926. Diagn.: Paranoia zelotypica, Depressio mentis. Ved Indl. her er Pt. rolig, klar, orient. Klager over Søvnløshed og Træthed. Fuldst. uden Sygdomserkend. over for sine Jalousiforest. Erkender, at hun er glad for Manden, og at han er flink mod hende; men han er alligevel saa underlig, taler til hende paa en mærkelig Maade, »det er ikke, som det skal være«. Ser forknyt ud ved Omtalen heraf, faar let Taarer i Øjnene.

En Del somatiske Klager; hun faar let Vandladningsbesvær, faar ondt under Hjertet. Har en Gang følt det, som om hun blev prikket med fine Naale over hele Kroppen, særlig i Ansigtet. Mener selv, at alt dette maaske har gjort sit til, at hun har faaet Fornemmelsen af ikke at være god nok til Manden.

Senere — i Nov. — udskæld. og generende paa Afd. Flyttes til 2-Sengsstue. I den Anledn. fornærmet, opbragt, kommanderende og grov.

I Julen er hun hjemme paa Besøg, hvad angivelig gaar godt. Efter Tilbagekomsten atter i daarligt Humør, grædende, rastløs, føler sig forurettet.

Udskr. 30/1 26 paa Prøve efter Mandens Ønske. Ved Udskr. meget stille, let til Taarer; Jalousiforest. antagelig uf.

Socialhjælpers Journ. 9/7 1937. Besøger Pt. Hun vil gerne tale med Lægen, men ser helst, det foregaar i hendes Hjem.

Katamnese 3/8 1937. Man besøger Pt. i Hj. Hun er i Færd med Rengøring. Er pæn i sin Paaklædning; Huset ordentligt og rent. Paa Spm. om hvordan hun har haft det siden Hosp.oph., siger hun, at det altsammen ligger i de Forhold, hvorunder hun lever. Manden er hende stadig utro, holder Kærester, er i Ledtog med flere Fam. i Ejendommen. Fam. nedenunder arb. paa at faa ham gift med Moderen til Konen der; hun er Enke og 15 Aar yngre end Pt. Naar Pt. sidder i en bestemt Krog af Stuen, kan hun høre alt, hvad de siger nedenunder — og omvendt; hun hører, de snakker om hende. Manden er ogsaa Kæreste med en Sygepl. fra S. H. H.; hun kommer i Ejendommen. Pt. har ikke set hende; men hun har hørt Tale derom. Fam. ovenpaa bliver betalt af Manden for at »tie stille«. Fam. nedenunder har Nøgle til Lejligh.; de har lukket sig ind, medens Pt. har været borte. Der har været flyttet paa Tingene; hun har fundet et Par ituslaaede Tallerkener paa Bordet, en Rude har været slaaet ud o. a. For nogen Tid siden havde hun et ejendommeligt Ildebef. med Opkastn. Hun mener, det skyldtes et Forsøg paa at forgive hende.

Pt.s Vrangforest. indskrænker sig til Manden og det anførte. Bortset herfra gør hun et nat. og samlet Indtryk. Benægter legeml. Sensat. og Tankepaavirkn. Nat. Ordvalg og Sætningsbygn., ingen Neologismer. Hun er bedrøvet over de Forhold, hvorunder hun lever, gør et deprim. Indtryk. Nogen affektiv Afstumpning kan man ikke paavise. Hun passer selv Hjemmet i enhver Henseende; Manden besørger dog Indkøbene.

Somatisk synes hun at være en ukarakteristisk Blandingstype. —

For at faa suppl. Oplysn. har man søgt at komme i Forb. med Manden, men uden Resultat.

Sygehistorie Nr. 139.

F. 1871. Ug. Gæstgiverske.

K. H. VI 9/2—13/3 1923. Diagn.: Hallucinat.-exalteret Psykose (man.depr.? — præsenil?).

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet. Efter Konfirm. Husass., senere Gæstgiverske. Har ikke arb. de sidste 3 Aar.

Tiltagende Tunghørigh. siden Barnd.; Aarsagen ukendt.

Altid livlig, godt Humør. Arbejdsom; ret god Forstand.

En Bekendt opl.: Den senere Tid nervøs, søvnløs, har Natten igennem gaaet op og ned ad Gulvet. De sidste 8 Dg. har hun talt om at være hypnotiseret af et Bill. paa Væggen, som hun har set røre sig. Har endvidere talt om, at hun kunde smitte andre, har derfor ikke villet have nogen i Nærh. af sig. Har holdt Fam. vaagen om Natten, de maatte ikke sove, saa skete der en Ulykke. Talte i Nat om, at der lugtede af Chloroform, forlangte derfor aabent Vindue. Smed en 100-Kr. Seddel ud af Vinduet; har tidl. været meget paaholdende. Har klaget over Ringen og Susen for Ørerne; har ligget lyttende og sagt: »Hvad siger I?« Har stirret op i Loftet.

Pt. er ved Indl. rolig, klar, orient. Er venligt indladende, meget snakkende, synes en Smule opstemt.

Obj.: Intet abn.

Blodtryk: 110 mm.

Under Oph. hall., hører Stemmer fra Loftet, der anvender Skældsord som »Løgnemær«, »Tyvekvind«, »Skøge«; undert. er Stemmernes Indh. gsk. indiff. Ordene ledsages af Musik som en Slags Sang. Kender intet til bestemte Forfølgere, kan ikke lide »Sangen«, men synes ellers ikke bange; er nærmest forundret over, at der ogsaa er Musik herinde ligesom hjemme. Hjemme synes Hall. at have staaet paa i nogen Tid. Tog derfor ud til sin Fam.; men faa Dg. efter begyndte Spillet ogsaa der. Kunde tænke sig, at man vilde have Penge af hende, derfor smed hun 100 Kr.-Sedlen ud af Vinduet.

Snakker meget livligt og interesseret om disse Ting, aabenbart glad ved at udtale sig. Overladt til sig selv er hun ikke særlig talende, ikke særlig interesseret i Omgiv., ikke indblandende. Ingen udtalt Stemning. Ingen egentl. paran. Vrangforest., ingen aparte Manerer. Ingen dementive Træk. Overfl. til

S. H. H. 13/3—13/7 1923. Diagn.: Imbecillitas, Exaltation. Den første Md. gsk. absorberet af sine Hall., lytter og kikker omkring sig, er ikke til at faa Svar af, gaar ofte i Staa midt i Maaltiderne. Undert. modstræbende, nvl. ved Toilettet. Nu og da nogen Angst. En enkelt Gang under et Besøg taler hun; forkl. da, at Grunden til hendes Tavshed er, at hun hører saa mange Stemmer, at hun ikke, hvor gerne hun end vilde, kan overkomme at lytte til dem alle. De siger: »Nu skal jeg hjem, nu skal jeg her, nu skal jeg der, Hr. Professoren skal skydes« o. s. v.

Senere lykkes det at komme paa Talefod med hende. Det viser sig da (25/4), at der er total Amnesi for hele Sygd. Hun aner intet om Oph. paa K. H. ell. om Rejsen hertil; er orient. i Sted, men kender hverken Md. ell. Aarstal. Hun benægter at vide, hvor hun boer, husker i det hele yderst lidt om sit tidl. Liv, vil ikke erindre at have haft en Beværtning i Absalonsgade. Kender egentl. kun Fødested og Fødselsdato. Hall. husker hun vist hellerikke meget til. (Om Amnesien senere hæves, fremgaar ikke af Journ.)

Fra Beg. af Maj snarest lidt for livlig, ligger og nynner, bef. sig udmærket, vil gerne blive her altid. Hun er exalteret paa en lidt underlig Maade, barnlig-forbavset i sit Væsen, morer Medptt. ved sin pudsige Adfærd og Tale.

Heilbronners Billedprøve (19/5): Kender straks en Lampe og en Kirke. Møllen, Trillebøren og Skibet kender hun i den fuldførte Tegning. I de andre Bill. forsøger hun slet ikke at samle nogen Enhed, fortaber sig i Enkeltheder; Stregerne udlægges som Ettaller, Cirklerne som Nuller, hun tager slet ikke Hensyn til deres Sammenhæng med det øvrige.

I Juni kværulerende, udiscipl., spiser voldsomt, men klager over, at hun ikke faar Roquefortost, Hummer o. s. v. paa Maden; vil have Sygepl. afsat, skal nok klage. Af og til ud paa Gulvet med udslaaet Haar, danser og gestik. Stadig det samme babyagtige, forbavsede Ansigt. Senere mere opkørt, løber paa Gulvet, slaar efter Sygepl.

I Beg. af Juli en enkelt Dag ynkelig og grædende i ½ T. Ellers som sædvanlig, stærkt exalteret, snakkende og grinende. — Udskr. mod Hosp.s Raad.

K. H. VI 13/2—4/3 1926. J. Nr. 422/26.

En Søster opl.: Boede det første Aar efter Udskr. hos Fam. (Moderen, en Søster og Broder); havde det ret godt, talte ikke om Hall., men gjorde dog Indtryk af saadanne, som hun bekæmpede. Hun var overgiven og meget talende til stort Besvær for den gl. Mor. Flyttede derfor til sin egen Lejligh., hvor hun beboede et enkelt Værelse; lejede Resten ud til nogle Folk, som var gode imod hende. — I Løbet af det sidste ½ Aar skal Hall. imidlertid atter have taget Overhaand. Da hun i Gaar kom til Fam., lignede hendes Tilstand meget Tilst. fra forrige Gang. Hun er bange for at bringe Smitte over Fam., advarer dem mod ondt, som vil ske dem. Har været urolig, nærmest glad.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Hun fortæller, at hun er kommet herind, fordi hun ikke tør sove nogen Steder, derimod mener hun nok, hun tør sove her; »det kan være, det er fordi, jeg har gemt nogle Penge (for 5—6 Aar siden) i Stedet for at sætte dem i Banken«. Paa Spm. om Forfølgelse svarer hun: »Just ikke saadan forfulgt, naar jeg gaar; men naar jeg lægger mig til at sove«. Beder om Papir og skriver: »En Pige er dræbt i mit Logi, Halsen skaaret over. Logi i Borgergade 120, Restaurationen«. Motiverer at hun skriver med de andre Ptt.s Nærværelse. Ikke angst; Stemningen snarere noget løftet resp. exalteret.

Hun hører ustandselig Syngen og Stemmer. Stemmerne siger forsk. Ting, f. Eks.: »Pas paa dit Hoved«, »nu kommer Betjenten«.

Obj.: Intet abn.

Dagen efter Indl. bekymret, grædende, gemmer Hovedet i Tæpperne for ikke at høre Syngen inde fra Væggen.

Under Resten af Oph. atter lettere exalteret, loquax, paa Færde, drapperer sig en enkelt Dag med Tæppet. Noget forceret, smilende, raske Repliker, alt er saa storartet, Stemmerne forsvundet. Overfl. til

S. H. H. 4/3—31/7 1926. Diagn.: Imbecillitas, Dementia præcox (?). Ved Ankomsten forkl. hun, at hun paa K. H. bad om at blive fri for at komme paa S. H. H., da hun der ikke kunde faa det Vand, hun vilde have. Prof. W. lovede da, at hun i Stedet for skulde til Vigerslev. Men da hun saa Lægerne her, forstod hun jo nok, at hun var paa S. H. H.

Under Oph. stille, medgørlig, oppe hele Dagen, arb. med Syning, opfører sig i det hele rigtig godt; er kun lidt rastløs. — 31/7: Været hjemme paa Prøve i næsten 3 Mdr.; det skal være gaaet helt godt, hvorfor hun udskr. efter Fam.s Ønske.

Socialhjælpers Journ. 13/8 1937. Besøger Pt. Hun staar i den aabne Dør, da jeg kommer, og saa snart hun opdager, at Besøget gælder hende, er hun nær ved at omfavne mig og trækker mig inden for Døren og laaser denne og hænger et Par Frakker for Nøglehullet. Da hun hører, hvad Besøget gælder, udbryder hun henrykt: »Den er flot, De kan tro, jeg skal komme, jeg kan lære Dem noget«.

Pt. begynder hurtigt i en rivende Talestrøm at fortælle om Straaler, der gaar igennem hende. Hun trækker Strømperne af for at vise, hvor Straalerne gaar ind i hende under Foden, og viser, at der til Trods for, at hun har vasket Saalerne paa sine Støvler, endnu er sorte Pletter, hvor de gaar igennem. Hun fortæller ogsaa om, hvordan Strømmen suser hen under Loftet, »der hvor Revnen er«. Hun hørte den ogsaa den Nat, da Manden døde i Lejligh. ved Siden af. Der var ingen, der vidste, hvad han døde af; men hun »saa det den Nat«.

Pludselig slaar Pt. over i at hviske og giver mig et Puf, saa jeg falder bagover i Sofaen; »De skal sidde ned«. Hun ser sig meget forsigtig om til alle Sider og hvisker saa lige ind i Øret: »De tror, jeg har Penge; men det har jeg ikke«. Viser mig derpaa sin Pung, der er fuld af 10-Ører. Saa begynder hun at remse op alle de Le-

gater, hun har, og fortæller, at hun ikke vil have Aldersrente, hun vil være »en fri Mand«. Hun kan alligevel ikke bruge mere end 1200 Kr. om Aaret.

Lejligh. bestaar af 2 smaa Værelser. Det er tydeligt, at der ikke bliver gjort rent hver Dag. Det ene Værelse gør et mærkeligt ubeboet Indtryk. Midt paa Bordet staar en Champagnekøler og 3—4 tomme Krystalblomstervaser. Det andet Værelse er frygtelig rodet. Det bruges aabenbart som Soveværelse, og det ser ud til, at Pt. mest opholder sig der. Et Par store Dukker sidder paa Sengen. — Pt. vil ikke bruge hverken Gas ell. Elektricitet, men bruger Petroleum.

Katamnese 30/9 1937. Man besøger Pt. i Hj.

Man modtages med overstrømmende Venlighed. Pt. er fuld af paran. Ideer og Paavirkningsforestill., som hun debiterer med rivende Tg.færdigh. og et stort Smil paa Ansigtet. Hun mærker Strømme som ovenfor omtalt. Straalerne paavirker ogsaa andre Mennesker, saaledes har de foraarsaget et Mord, som netop i disse Dg. staar omtalt i Aviserne. Pt. mener sig i Besiddelse af særlige Evner; hun kan mærke paa sig selv, naar andre Mennesker skal dø. Naar hun ligger paa Sofaen, puster det i Nakken. Uden for sin Dør hører hun undertiden Sang; de synger, at hun er en af dem, der gaar paa Gaden og tjener Penge. Men hun »har aldrig brudt sig om Herrer«. Undert. mærker hun Gas- og Karbollugt ved Døren. Hvem det er, der forfølger hende, ved hun ikke; men hun tænker, det er en Sekt, der er fulgt med fra hendes gl. Bopæl.

Pt.s Vrangforest. er gsk. usammenhæng. Hun er ikke det mindste forpint ell. ængstelig trods de mange Forfølgelser. Hun er nærmest i løftet Stemning; men Stemningen er affladet, gsk. uden Dybde og Friskhed. Pt. er ikke senilt præget; ikke dement. ell. hukommelsessv.

Somatisk. Høj, mager, formentlig leptosom Habitus.

β) Kroniske Tilfælde med stærkt progredierende Proces.

Sygehistorie Nr. 140.

F. 1879. Ug. Modehandlerinde.

K. H. VI 20/3—2/5 1925. J. Nr. 705/25. Diagn.: Paraphrenia expansiva climacterialis.

Forældrene stejle, hidsige, energiske, kølige Mennesker. Alle Søskende (4) ubehagelige, kværulerende, men energiske, i gode Kaar; 2 Brødre i fremtræd. Stillinger i fremmede Verdensdele.

F. og opdraget paa Landet. Faderen Forpagter af større Gaard. Gode økonom. Kaar. Intet videre Sammenhold i Fam. Børnene har som voksne aldrig brudt sig særligt om Hj., saaledes ej heller Pt. Hun lærte som ung Modepynt. Har de sidste 20 Aar drevet selvstændig Modeforretn.

Menses urglm. i den senere Tid.

En Bekendt opl.: Pt. er velbegavet, energisk, arbejdsom; har Sans for Maling og Tegning. Stemning altid lys. Ikke tidl. Exaltationsfaser.

Pt. indl. af Polit. Af medflg. Rapp. fremgaar: Pt. har i Dag henvendt sig paa Politistat. for at faa Polit.s Assistance til at skaffe hende de 25 Mill. Kr., som Privatbanken skylder hende. Udtaler tillige, at hun er Centrum for en stor politisk Sag.

Pt. er ved Indl. meget snakkende og gestikulerende, taler straks vidt og bredt om sin »Sag«. Hun er direkte Arving af Privatbankens Stiftere, i hvis Testamente hun har faaet tildelt 25 Mill. Kr., samt er der »nedlagt« adsk. Paragraffer af politisk Natur. Der er ført en stor hemmelig Journalistik om hendes Sag. Da Lurerne forleden lød, blev der sagt, at det ikke var en Bondepige, men »Frk. København«, der skulde snuble over Guldet. »Vi Børnebørn er Danmarks gamle Finansnavn, det var Tietgen,

der ødelagde min Bedstefaders Navn«. Hun angiver, at hendes Aktion har staaet paa de sidste 3—4 Aar.

Obj.: Intet abn.

Under Beg. af Oph. opstemt, snakkende, straalende fornøjet, leende med spillende Øjne; udover livl. Haandbev. ingen mot. Uro. Hun taler ivrigt om sin Sag; ofte noget taagede Vendinger, f. Eks.: »Sagen har været fremme i Afsnit; der kan en Sagfører hente den, Notarius ordner det testamentariske«. Bortset fra »Sagen« ingen Vrangforest. Vedrørende Disposit. angaaende sin Forretn. taler hun ret forstandigt; hun afhænder den under Oph. paa Hosp.

Hall. ikke iagttaget; nægter det paa Forespørgsel.

Under Slutn. af Oph. mere Ro over Pt. Hun gaar stilfærdigt omkring, er flink og omgængelig. Taler nu kun lidt om sine Formuesomstændigheder til Læger og Personale, men underholder stadig Medptt. derom.

(P. S. 25/1 1927: Skrivelse fra IV Politiinspektorat i Anledn. af, at Pt. stadig tropper op i Privatbanken resp. bombarderer ogsaa andre med sine paranoisk-opløste Skriverier (Wimmer)).

Overfl. til

S. H. H. 2/5—1/6 1925. Diagn.: Paranoia. Pt. er her uhyre venlig og smilende, ikke saa lidt forceret-exalteret, brister let i Latter, Øjnene skælmske, straalende, har i det hele et ret manisk Præg over sig; men bag dette bestaar sikkert urokkeligt hendes megalomane Vrangforestill. om Arven. Hun vil ikke tale derom; men det er kun fordi, hendes Sagfører har fraraadet det, ikke fordi hun paa nogen Maade negerer deres Eksistens. Hun snor sig stadig væk fra dette Emne, ligeledes fra Henvendelsen til Polit. og dettes Indgriben. »Det hele er kun en lille Snublen af mig og Politiet«, siger hun leende, og det hele er bragt saa vidt i Orden, at Politiet har undskyldt sin Fremfærd. Fremtiden frygter hun ikke, den er sikret gennem en hende venligtsindet Fam.; Manden i denne Fam. kalder hun Plejefader, og hun hævder at være indsat som Universalarving.

Nvt. Bekendt opl.: Pt. er kommet i deres Hus i mange Aar. Pt.s Vrangforest. har staaet paa et Par Aar. Den ydre Anledn. var tilsynelad., at en Bank købte det Hus, Pt. havde sin Forretning i, og Pt. kom da ganske grundløst til den Overbevisning, at Banken skyldte hende Penge. Denne Pengesum er efterh. vokset mere og mere. Sagen har optaget hende i stadig stigende Grad, hun har underholdt alle sine Kunder om den og er derved blevet en Fabel for Kvarteret. I Aviserne fandt hun altid Hentydninger til Sagen. Saaledes viste hun en Dag Kompr. et Regnskab over Turistforeningen, der var fremlagt i Avisen, og erklærede, at der kunde han se, her var Regnskabet for de Penge, der var hendes og hendes Slægts. Da Kompr. henviste til, at det jo var en Forenings Regnskab, erkl. hun, at Turisterne var hendes Slægt.

Tilst. uf. ved Udskr. Pt. udskr. efter Ønske og med Fam.s Samtykke.

Indl. Viborg Sindssygehosp. 1/11 1927, hvor hun endnu (April 1937) henligger. *Diagn.: Dementia præcox paranoides.* Af. Journ. fremgaar:

Efter Udskr. fra S. S. H. boede Pt. et Par Uger hos nogle Bekendte. 1/7 25—1/10 26 drev hun en Forretning i B. (lidt uden for Kbh.). Da Forretn. gik mindre godt, solgte hun den og havde indtil Nytaar 27 en Forretn. i Kbh. Den gik slet ikke, hvorfor hun ogsaa afhændede den. Siden har hun dels boet i forsk. Værelser, dels rejst rundt og besøgt forsk. Slægtninge. Efterh. var der ingen, der vilde have med hende at gøre. Hun rejste i Sept. 27 til en Søster i R., hos hvem hun dog kun var i 3 Dg. Derefter blev hun af Polit. anbragt paa Forsørgelseshj. i R. (Hun havde efterh. brugt alle sine Penge). Derfra overfl. til Viborg Sshosp.

Pt. røber her talrige paran. og megalomane Vrangforest., tildels stærkt skiftende og — efterh. som Aarene gaar — stadig mere barokke. Hun vil ikke hedde G. (hendes Navn), men snart Christensen (skal giftes med en Mand i Sønderjylland, der

hedder C.), snart Brøchner (»hendes Faders Navn«), Schumacher, Kristine de Leth Coney island, Navnet paa en Ø i det indiske Hav, der giver hende Ret til at forlade Landet, eller Lykke, Verdensfrøet o. s. v., o. s. v. Hun mener sig forfulgt og forgivet af Læger og Sygepl., er tidvis spisevægrende, gylper Maden op. Forlanger at komme paa et andet Hosp., da man vil dræbe hende her. Paastaar, at det er hendes Skyld, at alle Bankbedragerier i de sidste 7 Aar er blevet opklaret. Derfor er hun blevet forfulgt særlig af det socialdemokratiske Ministerium. Bramsnæs' Taburet burde have været hendes, fordi hun særlig forstaar sig paa Bank- og Finansvæsen. Naar hendes Broder kommer hjem, vil Verden blive revolutioneret, fordi han er en født G.

Hun er meget hall. Sidder og ler hen for sig ell. stamper i Gulvet. Hun kan høre og mærke, at en af Lægerne om Natten opholder sig i Stuen ovenpaa og »bombarderer« hende. Hun bliver paavirket med Elektricitet af Maskiner, der staar ude paa Gangen. Der bliver lukket i for hendes Aandedræt, hver Gang en Sygepl. lukker en Dør op og i. Hendes og hendes Søskendes Skæbne er knyttet sammen med det elektriske Lys og Sollyset. Gaar det elektriske Lys ud her, dør en af hendes Søskende her paa Hosp. I de senere Aar ser hun Slanger og Snoge allevegne. Hun foretager særlige Bev. med Armene, siger, hun »vrider Snoge op«.

Om Stemningen er anført, at Pt. ved Indl. er let hypoman af Væremaade, venlig og omgængelig. Senere bliver Stemningen stærkt skiftende, snart er hun meget ulykkelig, deprim. og grædende, snart venlig og smilende. Efter nogle Aars Forløb bliver hun ofte vredladen, højrøstet, stærkt udskældende, aggressiv. I nogle Aar, dog ikke de sidste 4—5 Aar, talrige Strangulationsforsøg, særlig i Perioder med nogen Udskælden og Vredagtighed.

Den første Tid er Pt. renlig. Derefter og nu i adskillige Aar urenlig, i hvert Fald tidvis. De første Aar kan Pt. beskæftiges med Strikning; senere har det ikke været muligt at beskæftige hende.

Status præsens (26/4 1937): Oppe hele Dg. Vil intet bestille. Staar ell. sidder hensunken i sig selv. Er meget hall. Foretager undertiden mærkelige Ting som f. Eks. at skrive (imaginært) paa Væggene; det skal være Kontorarb. Mener, hun staar i Spidsen for en større Kontorvirksomhed, skælder ofte ud paa Kontorpersonalet, som ikke arb. tilstrækkeligt. Stillestaaende Ansigtsudtryk; intet Stemningspræg. Hun er med Aarene blevet roligere og mere omgængelig. — Legemsbygning leptosom.

Sygehistorie Nr. 141.

F. 1877. Ug. Plejerske.

K. H. VI 29/5—30/6 1923. J. Nr. 1139/23.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet, D. af Landarb. Har tjent forsk. Steder paa Landet og i Kbh. De sidste 12 Aar Plejerske paa privat psykiatrisk Klinik.

Menses den senere Tid urglm. Aldrig Graviditet.

Pt. overfl. fra R. H. Afd. B, hvor hun har været beh. siden 27/3 1923 for ulcus duodeni. De dysp. Sympt. har bestaaet ca. 3 Aar. Samtidig har Pt. haft cardiale Sympt., Hjtb., Funktionsdyspnoe, Ødem af U. E. Hjerteunders. paa R. H. har ikke vist noget abn. udover maaske en let systolisk Mislyd og enkelte Extrasyst.

Psykiske Sympt. har paa R. H. været til Stede siden ca. 10/5. Pt. har været deprim., grædende, hørelseshall., har hørt Læger og Sygepl. tale med de andre Ptt. om hendes »modbydelige Sygdom«, »hendes Rygte bliver ødelagt«. Tidvis har hun været urolig, hændervridende, kastet sig i Sengen. Har været spisevægrende; har ikke villet se sine Besøgende. Det sidste Døgn før Overfl. har hun henligget slapt uden at reagere paa Tiltale, har ikke reageret paa Naalestik.

Ved Overfl. her til Afd. ligger Pt. roligt i Sengen. Svarer fornuftigt paa Spm., er i det væsentl. orient. Gør et deprim. Indtryk. Vil i lang Tid have været deprim. over en bestemt Ting, men vil ikke sige hvad. Indrømmer, at hun paa R. H. hørte Stemmer »i Luften, det susede saa meget; en ung Mand stod paa Taget og sagde noget«. Vil ikke have været synshall., men har sommetider drømt »saadan noget væmmeligt noget«; vil ikke oplyse nærmere. Røber ingen Vrangforestill.

Obj.: intet særligt ud over det anførte.

Under Oph. deprim., grædende, træg til alt, gør Modstand mod Toilette. Er meget hall., baade lugt- og smagshall., al Ting smager og lugter grimt, der er Brandlugt paa Stuen, Vaskevandet lugter, saa hun ikke kan vaske sig i det. Kikker af og til under Sengen, som om hun troede at se noget der. Fortæller, at hun har oplevet noget grimt for længe siden, og som hun stadig ligger og tænker paa; nærmere om, hvad dette er, vil hun dog ikke oplyse. Ogsaa stærkt hørelseshall.; ligger bortgemt, dækket til med Lagenet, stikker Fingrene i Ørene. Stemmerne siger grimme Ting til hende. Undertiden angstpræget, kan pludselig løbe af Sengen. Egentl. Vrangforest. fremsætter hun ikke. Overfl. til

S. H. H. 30/6 1923—† 3/9 1924. Diagn.: Dement. præcox paranoides. Enteritis. De første Dg. som paa K. H., hall., ser sig sky og ængstelig om, vil ikke oplyse, hvad Stemmerne siger, »det er saa grimt«. Mangelfuldt orient., mener stadig, hun er paa R. H., stiller sig tvivlende, da man meddeler hende, at hun er paa S. H. H., hævder, at Automobilturen ikke har været tilstrækkelig lang til dette; vil ikke have været paa K. H. Noget urolig, gaar paa Gulvet, gaar en Nat rundt og vækker Medptt., hævder, at nogen har sagt, at hun skal gøre det. Har vanskeligt ved at klare sig med Toilettet, roder meningsløst rundt mellem sine Toiletgenstande. Er renlig, spiser nogenl.; mangler Sygdomserkend., hævder, hun ingen Ting fejler, forlanger sig udskr.

Senere ændres Billedet. Pt. taler om Sensationer og Paavirkninger i Kroppen, mærker Varmestrømninger op gennem Sengen, Elektricitet straaler ned paa hende ovenfra. Hun er stadig stærkt hall., hører Stemmer, Tummel, Grammofon, Stemmerne taler ondt om hende. Den stærke depressive Affekt svinder efterh.; hun bliver paranoidt indstillet over for Omgivelserne, ret ubehagelig og kommanderende, stædig, sær, egensindig.

I Løbet af 1924 sløjer hun stærkt af, baade legemligt og psykisk. Bliver rodende, urenlig, permanent sengeliggende; piller sig, maa have Lærredshandsker. Efterh. gsk. stillestaaende, taler aldrig.

Legemligt magrer hun stærkt af; den sidste halve Snes Dage vedhold. Diarrho'er.

II. Tilfælde med exogene Symptomer.

Sygehistorie Nr. 142.

F. 1879. Ug. u. St.

K. H. VI 21/1—18/3 1926. J. Nr. 397/26. Diagn.: Psykogen (?) Sindslidelse (Hallucinosis).

Ingen kendt Disp.

F. i Kbh., D. af Arbmd. Har altid gaaet hjemme, dels p. Gr. a. Svagelighed og Tunghørighed, dels p. Gr. a. Smaatbegavethed.

»Brystbetændelse« som 5—6-aarig. Har været tunghør fra tidligste Barndom. »Mavesaar« 24 Aar gl., beh. paa Ø. H.

Menses fra 15-Aarsald., endnu rglm. Aldrig Graviditet.

For 10 Aar siden »Nerveshock«. Pt. gjorde Morgengerning i en Forretning; havde

sagt, at en af de unge Mænd i Forretn. gik og stjal. En Morgen »overfaldt« han hende, »slog og sparkede hende over Anklerne«. Har siden været »nervøs«, har lidt af Træth. og »rheumatiske« Sm. rundt omkring i Kroppen.

Pt.s Fader blev dræbt ved U. T. for kort Tid siden. Siden har Pt.s Tilstand forværret sig, hun har drømt meget om Dødsfald; græder ved Omtalen af disse Forhold. Er klar, orient. Røber ingen Vrangforest. ell. Hall.

Obj.: Fed. Ellers intet abn.

De første ca. 2 Uger under Oph. forholder Pt. sig rolig, frembyder intet særligt i psykisk Henseende.

Derefter bliver hun hall., ser »Øjne«, Skygger og Mennesker, der glider forbi, har en Følelse af, at der er nogen efter hende. Hører Stemmer, der skælder hende ud. Stopper Vat i Næsen for at hindre smaa Dyr i at kravle ind.

Tilst. uf. ved Udskr.; Pt. hjemtages af en Søster.

Spv.: Cell. 1/7, Gl. 0, Alb. 5, W. R. ÷.

W. R. (Bl.): ÷.

Unders. paa Øreafd. viser stærkt nedsat Hørelse paa bg. Ører; Diagn.: Seq. otit. med. supp. dxt., otit. int. dupl.

K. H. VI 20/3—3/4 1926. J. Nr. 583/26.

Pt. har hjemme været urolig og hall., særlig om Natten.

Tilst. paa Hosp. er som under forrige Oph. Pt. er en Del hall., men gennemgaaende rolig. Overfl. til

S. H. H. 3/4—29/9 1926. Diagn.: Dementia præcox. Pt. er ogsaa her stærkt hall., hører mange Stemmer, som hun mener stammer fra »onde Aander«. Hun stopper Øregangene til med Papir og Traad; Stemmerne siger bl. a., at de vil ødelægge hendes Hørelse totalt. Hun er lugthall., mener, der er stænket Salmiakspiritus paa Hovedpuden, der kommer Tobaksrøg og giftige Dunster ud gennem Varmeapp. Om Natten bliver hun sprøjtet med Rotteurin, ofte staar hun ud af Sengen og reder den om, fordi hun mener, der er Rotter i den. Hun er ulykkelig og forpint af Hall., ofte stærkt grædende. Føler sig ikke forfulgt af Mennesker.

Fra Midten af Juni falder der mere Ro over Pt., hun beg. at komme op. I de flg. Mdr. er hun fredsommelig, venlig, omgængelig, men fremdeles stærkt hall. Endnu ved Udskr. klager hun over den »forheksede Seng«, hun ligger i. Udskr. efter Fam.s Ønske.

S. H. H. (direkte Indl.) 5/7 1927—† 19/11 1934. Diagn.: Dementia paranoides, Pellagra.

Pt. forkl. ved Indl., at hun til Stadighed har været hall. Hun ser »smukke Himmelsyner«, hører Stemmer, »det er Satan, Djævelen; det er slemme Ting, de siger, de siger, det er Folk, der kommer hjem fra Svir om Aftenen«. Stemmerne har forhindret hende i at sove om Natten. Intet særligt Stemningspræg.

Medens Pt.s Menstruat. under første Oph. har været rglm., bliver den fra Efteraaret 27 urglm., er sidst til Stede Nov. 28.

Under Oph. er Pt. venlig, omgængelig, men meget selvoptaget. Hun er stærkt hall., hører bl. a. Stemmer i Dynen, der er Mus og Rotter i Sengen.

I 1928 er anført, at Pt. samler paa alt muligt Ragelse.

I 1929 skrives, at Pt. er skikkelig om Dagen, men meget urolig om Natten, snakker, tømmer Seng, den er fuld af Aander, Slanger og Snoge.

I 1930 bliver Pt. mere snusket og griset, pakker f. Eks. Aff. ind i Papir og gemmer den hen. Hun er fremdeles stærkt hall., ofte stærkt urolig og udskældende.

I Efteraaret 1930 piller hun usynlige Aander ud af en Medpt.s Ærme og putter dem ned i en Blikæske. Man kan kun se dem, »naar man har Aand«. Hun kniber Øjnene sammen paa en bestemt Maade for at se dem. Hun viser deres Størrelse til 2—3 cm. Hun mader Aanderne i Æsken med tygget Rugbrød.

I de flg. Aar gaar hun hele Dg. rundt med Smil paa Ansigtet og fanger Aander, hvide Engle, undert. ogsaa Djævle og »Kalkmennesker«. De forsk. Smaavæsener er hvide og blaa; hun fodrer dem stadig. Undert. ringer hun paa Lyskontakterne efter »Dommervagten«, der skal komme og hjælpe hende. Hun er gennemgaaende fredelig og venlig, men kan blive ret brutal, naar hun bliver vred. Af og til kan hun beskæftiges lidt med Lapning.

Efteraaret 1933 bliver Pt. stærkt urolig, maa lægges i Bælte, smider med Sengetøjet, er højt skrigende. Bliver til Tider ustyrlig vred, bider, sparker og slaar. Bag Uroen ligger stadig, at hun har saa travlt med at fange Aander.

Aug.-Sept. 1934 udvikler der sig alm. legeml. Sløjhed med let Tp.forhøj. Talrige Diarrho'er. Paa bg. Hænder en pellagralign. Affektion, der efterh. breder sig stærkt. Stærkt ildelugt. Udflod per vaginam. Expl. rectovag. viser intet sikkert abn. Under tiltag. Prostration og stærk Tp.stign. indtræder. Døden.

Sygehistorie Nr. 143.

F. 1875. G. m. Murer.

K. H. VI 2/5—22/5 1927. J. Nr. 783/27. Diagn.: Paranoia præsenilis?

Ingen kendt Disp.

Menses ophørt for 3 Aar siden. Har født 3 Gg.

En Datter opl.: For godt 2 Aar siden beg. Pt. at lide af Søvnløshed, kunde om Natten høre Stemmer, Banken og Spektakel, mente, det var Husbeboerne, der vilde genere hende og Fam. I Perioder Bedring. De sidste 3 Uger Forværrelse. De sidste Nætter er hun staaet op, fordi hun har lugtet Gift. Saa forleden et Billede i en Avis, mente, det var en for 6 Aar siden afdød Datter, som hun paastaar er blevet dræbt af Ophavsmændene til Spektaklet; ser daglig i Aviserne for at opdage, om »det ikke snart kommer frem, for Politiet maa jo vide alt«.

Obj.: Intet abn.

Under Opholdet forkl. Pt. yderligere, at Ubehagelighederne stammer fra Guldsmeden nedenunder. For 13—14 Aar siden var hendes da 7-aarige Datter oppe at toppes med Guldsmedens lille Pige. Derfra stammer Guldsmedens Uvilje. Han sender Gifte op, hun mærker dem i Luften, hun kommer til at gabe, faar Opstød og Kuldegysninger. Der bliver banket under Sengene. Legemlige Paavirkn. benægtes. Endvidere forkl. hun, at Folk paa Gaden forfølger hende forfærdeligt. Alle er paa Benene, Forretningerne bliver fulde af Folk, saa snart hun kommer ind. Folk ser paa hinanden, naar hun viser sig. Hun har kunnet mærke, hvorledes Folk paa Gaden har frydet sig over det Spektakel, Vognene har lavet for at genere hende. Naar hun gik paa Kirkegaarden, stod Folk og raabte: »Gudrun, Gudrun!« (den døde Datters Navn). Hun tror ikke, »en eneste Kvinde i Verden har været ude for det, hun har været ude for«. Fortæller uden videre Affekt, gsk. uhildet.

Paa Hospitalet generes hun ikke af sine Forfølgere. Hun gaar stilfærdigt omkring, er i jævn Stemning. Gør ikke Indtryk af Hall. Fastholder sine Vrangforestill. Udskr. til Hj.

Frelsens Hærs Eftersøgelseskontor oplyser, at Pt. er død paa K. H. Øreafd. 1931.

K. H. Øreafd. 6/1—† 24/1 1931. Diagn.: Cancer laryngis. Sygd. udviklet sig gennem det sidste ½ Aar. Journ. indeholder intet om psykiske Symptomer udover, at Pt. i lang Tid ikke har været til at formaa til at søge Læge. Hun har passet sit Hus til Nytaar 1931. Ved Indl. er Tumor stærkt fremskredet og inoperabel.

Socialhjælpers Journ. 5/2 1938. Besøger Pt.s Mand. Han er ret afvisende, »kan slet ikke indse, hvad alt det skal være godt for, saa mange Aar efter at Pt. er død«. Han erklærer blot, at Pt. var rask, efter at hun kom hjem fra K. H. VI .

Samtalen finder Sted paa Trappen; men det lykkes dog tilsidst at faa Manden

mildere stemt, han vil ikke have noget imod, at Lægen kommer, hvis yderligere Oplysninger skulde ønskes.

Man besøger derefter Manden 3 Gg., men træffer ham ikke hjemme. Sidste Gang har han bedt meddele, at Sagen ikke har Interesse for ham.

Sygehistorie Nr. 144.

F. 1876. Ug. Syerske.

K. H. VI 19/10—2/11 1927. J. Nr. 1762/27. Diagn.: Psykosis præsenilis (climacterialis) paranoides.

En Broder »Ligfald«.

F. og opdraget paa Landet, D. af Husm. Har først tjent som Barnepige, senere i adskill. Aar været Husjomfru paa større Hoteller; skal have været dygtig.

Opereret for Svulst i Halsen for 3 Aar siden paa R. H. samt paany for en Md. siden paa K. H. VII. Fra 16-Aarsald. Ørelid. med tiltag. Tunghørigh.

Menses de sidste Par Aar sparsomme og urglm.

Niece opl.: For et Aar siden havde Pt. en Retssag mod en Fætter; hun tabte Sagen, maatte betale Bøde. Siden har hun været deprimeret, indadvendt, talt om Sagen om Natten, »saadan noget Rakkerpak — de aflagde falsk Ed — men de skal nok faa deres Straf«. Ingen Uro ell. Angst.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Hun fortæller selv om Sagen: Ved en Samtale med en Fætter og hans Kammerat, som bg. boer i samme Ejendom som Pt., har Pt. ytret noget om, at Kammeraten gav sig af med Brændevinsbrænding. Lidt senere paa Dg. brød Fætteren og Kammeraten ind til Pt.s Nabo, hos hvem Pt. opholdt sig, og slog Pt. til Jorden. Sagen kom for Retten. Beboerne vidnede mod Pt., og hun maatte betale Bøde. Dette Forhold beskæftiger hende nu gsk. Hun synes noget forknyt og bekymret.

Obj.: (Øreafd.) Pt. har en inoperabel Cancer palati, som tidl. er opereret 2 Gg. med Exstirpat. Senere Radiumbeh.

Under Oph. kommer hun hurtig paa Kant med sine Omgiv. Gennem Fam. faar hun tilkaldt Hosp.s Præst, som hun straks opvarter med Historier om, hvor forfærdeligt hun bliver beh. her. Trods sin Sygdom faar hun kun Rugbrødshumpler at spise, Sygeplejerskerne slaas paa Gangen etc. Hun er stærkt fordrejende i sine Fremstillinger. Synes ikke hall.

Udskr., da en Broder har fundet et Opholdssted til hende.

K. H. VI 30/12 1927—28/1 1928. J. Nr. 114/28.

En Slægtning opl.: Pt. har siden Udskr. stadig været optaget af den tidl. omtalte Sag, har spekuleret paa den, talt om den, har villet tage den op igen. Hun er blevet mere og mere uomgængelig og kan efterh. ikke taale nogensomhelst af Fam., hverken dem, hun har haft Sag imod, ell. dem, der har hjulpet hende. Hun mistænker dem for at ville stjæle fra hende. Hun har fjernet alle sine Ejendele fra sin Bopæl og skjult dem et ell. andet Sted, ingen ved hvor. Hun vil ikke have Maden, som Fam. bringer hende; den er ikke ordentlig kogt, erkl. hun.

Pt. er ved Indl. stille, ynkelig. Talen lav, udvisket. Forkl. som Grund til Indl., at hun skal se at komme paa Sct. Johs.-Stiftelsen. Er iøvrigt saa døv, at rigtig Samtale er vansk.

Obj.: Intet nyt.

Bliver under Oph. hurtigt urolig og vredladen. Er mistydende, kaster en Kop efter en Medpt., som ler, men ikke af hende. Opfatter en korthaaret Medpt. som et Mandfolk, rækker 3 Fingre i Vejret paa, at det er V. C. (Mandsnavn), som ligger og siger nedsættende Ting om hende.

Klager over den uretfærdige Beh. Bliver paavirket af Nysepulvere og andet, der bliver sendt ned fra Loftet. Nabopt., som er den Aand, Moderen har sendt ned for

at beskytte hende, siger noget helt forkert. Hun mener, der er Gift i Maden, vil kun spise flydende. Tror, hun skal slaas ihjel. Taler om al den Straf, hun skal lide, skønt hun ikke ved, hvad hun har gjort. Er snart vredlad. og udskæld., snart klynkende, grædende, urolig, ængstelig. Overfl. til

S. H. H. 28/1 1928—1/9 1930. Diagn.: Dementia paranoides. De første Mdr. urolig, sover daarligt, roder og snakker om Natten. Maa lægges i Bælte, fordi hun trækker Tæpperne af de andre Ptt.s Senge. Er hall., taler hen for sig, siger f. Eks.: »Jeg har aldrig følt noget Barn — langt mindre slaaet det ihjel — er uretfærdig dømt«.

I April-Maj ret fredelig og omgængelig.

I Juni-Juli atter vredladen, urolig, udskæld., hall.

Saaledes veksler Tilst. under hele Oph., de urolige Perioder er dog de mest fremherskende. Pt. er stærkt domineret af Hall., tidvis yderst grovkornet udskæld. Til andre Tider ulykkelig, grædende. Foretager (22/2 29) et Hængningsforsøg paa W. C. ved Hj. af et iturevet Spisestykke, som hun binder til W. C.-Røret. Har Giftfrygt. Spytter og harker altid efter Maaltiderne, i det hele meget usoigneret ved Spisningen.

Tilst. uf. ved Udskr. Pt. hjemtages af Fam.

Sindssygehosp. v. Aarhus 10/5 1932—† 23/6 1933. Diagn.: Paranoisk Sindssygdom med Stemningssvingninger.

Efter Udskr. fra S. H. H. tager Pt. Ophold hos en Søster i Aarhus. Hun er her stærkt syns- og hørelseshall., gør flere Selvmordsforsøg, hvorfor hun 7/1 31 indlægges Aarh. K. H. Afd. C III (Sindssygeafd.); hjemtages paany af Fam. 24/1 31. Tilst. holder sig uf. Pt. er vredladen, ser sig gal paa Fam., skælder dem ud for »Luddere«, raaber »I Horeunger!« efter Børnene, uddeler Lussinger, truer med at slaa Fam. ihjel. Undert. raaber og synger hun det samme »100 Gg. i Træk«. Til andre Tider omgængelig, nærmest kattevenlig.

31/3 32 indl. hun atter Aarhus K. H. C III. Beklager sig grædende over Søsteren og dennes Fam., der er onde imod hende og slaar hende. Hun har ogsaa udbredte Suggillat. paa Overarme og h. Øre. Efter Fam.s Oplysn. stammer de fra, at man har maattet forhindre hende i at springe ud af Vinduet. Paa C III er Pt. hidsig og udskældende med lidet parlamentariske Vendinger, bandende etc. Overfl. til Aarh. Sindssygehosp.

Ved Ankomsten hertil smilende, venlig, glad for »alle de pæne Damer« her. Fortæller villigt om sin Sygd. og sit Liv. Græder lidt af Medynk og Rørelse over den haarde Beh., hun har været udsat for. Hun har i mange Aar boet i Kbh., haft en 2-Værelseslejligh. og lejet det ene Værelse ud. Efterh. blev Fam. og Naboerne ubehagelige over for hende, særlig en Brodersøn, der slog hende »for Bagateller«. Konerne skældte hende ud for »Heks«, »fordrukken Kælling«, »Pissemær«. Hun har aldrig været fordrukken, skønt hun har arb. paa Restaurationer, har hun »kun drukket Dobbeltøl«. Hun hævder, at hun ikke har været hall., før hun kom paa Sct. H. H., der »drømte hun saa meget« og saa Mennesker, som hun havde kendt tidl. Hun fortæller grædende, at hun paa S. H. H. forsøgte at hænge sig; men hun »fortryder det saa haardt og vil aldrig gøre det mere«. Hun har altid været glad for Lægerne, »de er saa rare«; men hun var saa bedrøvet over at være paa S. H. H. Turde ikke komme til Kbh., hvor Brodersønnen var, kom derfor til Aarh. til Søsteren. Det viste sig imidlertid snart, at det ogsaa var galt her. Søsteren, der som ung skal have været Opsynspige her paa Hosp., er Spiritist. Hun vilde, at Pt. skulde deltage i Møderne i Hj. En Gang forsøgte en »Spiritistdoktor« at hypnotisere hende ved Strygninger over Hovedet, han »vilde gøre hende ung igen«. Søsteren pegede Fingre ad hende, sagde: »Du er sindssyg«, »vi vil ikke have dig dit tossede Bæst«; men alligevel satte Søsteren sig imod, at Pt. kom herud. Hun fortalte, at Pt. her vilde blive slaaet og ikke faa det, hun kunde spise. Pt. kan ikke forklare sig Søsterens Opførsel paa anden Maade end, at hun mistede de 60 Kr. om Md., hun fik for Pt., naar Pt. rejste.

Nu »drømmer« hun meget om Brødrene, som hun ser smile og være glade, og hun tror, hun er hjemme hos dem og laver Mad (de boer i Kbh.). Hun synes, der bliver talt til hende hele Tiden.

Obj.: God Ernæringstilst. Paa v. Side i Ganen bagtil en ærtstor Perforation. Ellers intet særligt udover Pt.s udtalte Tunghørighed.

Blodtryk: 125/85.

Tilst. under Oph. svingende mellem gode og daarlige Perioder. I de gode Perioder er hun venlig, omgængelig, flittig til at strikke, kan være vittig og morsom, kan et Utal af gl. Sange. Kan deltage i Fornøj., f. Eks. Julefesten paa Salen, og morer sig da fortræffeligt. Hun irriteres let af de mere daarlige Medptt. Om Søndagen, naar flere er samlede i Stuen, er hun altid kritisk og taler om »sindssyge Hekse«.

I de daarlige Perioder, som nok er de mest fremherskende, er Pt. udskæld., grov, aggressiv, slaar og kaster med Tingene. Er hall. Skælder ud paa Søsteren, kalder hende en »Tyvemær«. Er Par Gg. gemmer hun Sakse, nægter at have taget dem, indtil man finder dem i hendes Skuffe ell. lign. Steder. Tidvis kan hun være deprim., grædende, selvbebrejdende, »jeg maa nok hellere gaa i Damhussøen, saa mange Ulykker har jeg gjort«.

I Beg. af Juni 1933 faar Pt. Bronchopneumoni, som i Løbet af et Par Uger medfører Døden.

Sygehistorie Nr. 145.

F. 1876. Ug. Syerske.

K. H. VI 8/5—28/7 1925. J. Nr. 999/25. Diagn.: Depressiv, paranoid Psykose, Climacterium.

F. og opdraget paa Landet, D. af Arbsmd. Kom ud at tjene i 10-Aarsald. Kom til Kbh. i 22-Aarsald., var Husass., indtil hun 32 Aar gl. fik en Datter. Har siden ernæret sig og Datteren ved Syning.

Menses har i en Del Aar været meget urglm., med lange Mlr.

Pt. har tidl. været indl.:

K. H. neurol. Afd. 8/10—20/12 1917. Diagn.: Hysteria. Nov. 16 Aarebet., kom først op Febr. 17. Derefter Indl. Siden træt, sløj. Hvp., Angstfølelse, Rysten paa Hænderne, særlig h. Menses den senere Tid urglm. — Funktionelt reagerende. Et Anf. af Rysten af h. Arm en Dag Pt. kommer i Affekt. Ingen Tegn til org. Nervelid. Bedret ved Udskr.

K. H. VI 26/1—6/3 1918. Diagn.: Depr. ment., Tent. suicid. Siden Udskr. deprim., har følt sig snydt af Folk, hun har syet for. Umiddelbart før Indl. drukket ca. 1 kg Salmiakspiritus. Nogle Opkastn., ikke særlig legeml. medtaget. — Deprim., grædende, hæmmet, overfl. til

S. H. H. 6/3—16/5 1918. Diagn.: Depr. mentis. Mere afvisende end egentl. deprim. Ingen Vrangforest. Retter sig. Ved Udskr. psykisk nat. Ingen Klager. —

Datter opl. ved nuv. Indl.: De sidste Dg. har Pt. været deprim., grædende, ængstelig, urolig; har hørt Stemmer gennem Radioen.

Pt. er ved Indl. klar, orient. Indrømmer, at hun gennem Radioen har hørt Stemmer, der har truet med at ville stikke hendes Øjne ud, med at ville tage hendes Datter o. a. Naboerne har ladet Søgelys glide hen over hende om Natten.

Obj.: Intet abn.

Ogsaa under Oph. hall., ængstelig for Datterens Skæbne, hører hende græde, hun bliver forfulgt, og hendes Øjne pillet ud, Ørene hugget af. Stemningen trykket, undert. Graad. Under Slutn. af Opholdet mere indesluttet, afværgende i sine Svar, lidt mistroisk agtpaagivende. Udskr. efter Ønske til en Broder paa Landet.

K. H. VI 22/10—26/11 1925. J. Nr. 1569/25. Befandt sig nogenl. hos Broderen paa Landet. Kom tilbage til Byen i Sept., derefter atter daarligere. Hører Stemmer, der

gør Bemærkn. til alt, hvad hun foretager sig, beordrer hende til at gøre det paa en anden Maade. Stemmerne taler ogsaa om Datteren, vil gøre hende Fortræd. Pt. meddeler det med Taarer i Øjnene, hviskende Stemme, er ængstelig, utryg.

Under Oph. fremdeles deprim., bortgemt, ængstelig, hall., faamælt, taarefyldte Øjne, beder om Vat til at putte i Ørene. Overfl. til

S. H. H. 26/11 1925—12/6 1926. Diagn.: Dementia paranoides. Udtalt hall., det drejer sig altid om Datteren, som man vil tage fra Pt. og mishandle. Den første Tid deprim., ængstelig, absorberet af sine Hall., langsom til alt, hvad hun foretager sig.

Omkring Nytaar 26 beg. Pt. at komme op, er friere af Væsen. De sidste Mdr. er hun nat. af Væsen, taler villigt om sin Sygdom, indrømmer, at hun endnu ofte hører Stemmer, der stadig kommer med Trusler mod Datteren. Hun er dog fuldst. klar over, at det er et sygeligt Symptom, hvorfor hun ikke mere reagerer derpaa. Udskr. til Hj.

K. H. VI 22/9—16/10 1926. J. Nr. 1598/26. Indl., da Hall. paany har taget Overhaand.

Under Oph. hall., »Radiobølger«, Stemmerne kommer med Sjofelheder og Trusler. Hun er noget spændt og forpint. Ingen Sygdomserkend. Klar, orient. Overfl. til

S. H. H. 16/10—19/12 1926. Hall. uf. Stemnings- og Angstpræget forsvinder, Pt. er smaagrinende. Foretager sig intet. Hjemtages af Datteren mod Hosp.s Raad.

K. H. VI 11/10—29/10 1927. Pt. indl. ved Polit.s Hjælp. Hun forkl., at hun bliver forfulgt af de andre Husbeboere. De har et bestemt Vagtsystem og vækker Pt. om Natten Kl. 12, Kl. 3 og Kl. 6, de siger: »Nu skifter vi Vagt«. De laver Larm, synger og danser, siger: »Nu skal vi ture dem igennem begge to« (Datteren). De sætter noget i Væggen, sætter Strømme paa hende.

Under Oph. vagtsomt iagttagende, mistroisk, udspejdende, holder sig mest for sig selv. Er hall., hører Spektakel fra Loftet, »de filmer«. Siger, at man har forfalsket hendes Papirer, man er i Ledtog med andre, som vil tilegne sig hendes Invaliderente.

Uddyber sine Udtalelser om Naboerne nærmere. De filmer og spiller Komedie, hugger Arme og Ben af, har just læst i Avisen om saadan Lemlæstelse af en Kvinde. Der staar mange mærkelige Ord i Avisen, »Viosætter« o. l. — paa en Gaard hugger de Halen af 30 Heste. Har hørt, at Huset, hvor hun boer, kaldes Horsens Tugthus. Mener, at en Mgd. undslupne Forbrydere boer der og flytter rundt fra den ene Lejlighed til den anden. Overfl. til

S. H. H. 29/10 1927—10/3 1928. Ogsaa her huserer Forbryderbanden oppe paa Loftet. Banden ledes af hendes ældre Søster og en Broder. »De har spillet Danmarks Rige ud, har strejfet Sjælland rundt«. Den Slags mærkelige Bemærkninger putter hun ind i sin Fremstilling uden nærmere at kunne motivere dem. Hun hører Banden sige mærkelige Ord som »Auschat«, »Meosatet«, ved ikke, hvad de betyder.

28/11 27 undviger Pt. fra Hosp., bringes 4/12 tilbage af Polit., som Husbeboerne har alarmeret.

Undviger atter 5/2 28; da hun ikke bringes tilbage, udskr. hun def. 10/3.

K. H. VI 31/8—27/9 1928. Indbringes af Polit. som farlig f. s. s. og sine Omgiv. Har de sidste Uger flakket rundt paa Gaderne Dag og Nat p. Gr. a. Naboernes Forfølgelser. Røber talrige usammenhængende paranoide Vrangforestill., bliver »filmet«, hvor hun gaar og staar, »Søgelysene« spiller i Lejligheden.

Ligger og beretter om Hall. paa Melodi, ofte ret støjende. Ved Henvendelse snakker hun op, roder en Mgd. Ting sammen paa gsk. sammenhængsløs Maade. Eks. (Hvad var der i Vejen hjemme?) »Ja, hvorfor har vi Byggelejligheder, hvorfor har vi Kommuner og Stater, hvad er Chevroletter — saa maa vi hellere faa at vide, hvad der er i Vejen i gamle Køge, min Broder har været i Tugthuset«. Overfl. til

S. H. H. 27/9 1928. Tilst. her som beskr. Undviger 31/12 28. Bringes tilbage 25/2 29. Er blevet kortklippet, medens hun har været ude, mener, hun skal blive en Mand,

taler om at faa Herretøj, gør Honnør, naar man hilser paa hende. Skriver Masser af Breve, dels til Datteren, dels til Generalstaben o. l., underskriver sig Dr. Christina.

I de flg. Aar meget ufredelig, explosiv, voldsom, aggressiv paa ikke ufarlig Maade. Fra ca. 1934 atter mere Ro over Pt.

Katamnese 29/1 1937. Man undersøger Pt. paa S. H. H., hvor hun opholder sig paa en rolig, oppegaaende Afd.

Hun er rolig, klar, orient. Sirlig, velfriseret, ordnet i sin Adfærd. Først fremsætter hun en Del legemlige Klager, Forstoppelse etc., der dog ikke i deres Form er psykotiske. Pludselig siger hun uden Forbindelse med det foregaaende: »Hvem har skudt Politidirektør H— fra Aarhus?«. Senere siger hun lige saa pludseligt og umotiveret: »Hvorfor drikker min Broder Blod?« Hver Gang Broderen og hans Kone slagter en Høne, tømmer de Blodet ud i en Spand og drikker det; Pt. har selv set det. Pt. forstyrres en Del om Natten af Spektakel og Stemmer. Hendes Fam. besøger hende atdrig; men hun hører dem gaa uden for Vinduerne og raabe sit Navn. Om Natten sætter de smaa Maskiner i Gang; derved hører hun Stemmer, der siger sjofle Ord til hende; nogle af Stemmerne er dog venligtsindede.

Pt. er i Stand til at give gode Oplysn. om sit tidl. Liv, sin Datter, som hun altid har boet sammen med, og som hun synes meget glad for. Hendes Stemme er lidt aparte, noget presset og skarp, Mimiken let grimasserende. Hun gør ikke noget alderspræget Indtryk.

Sygepl. opl.: Pt. har det sidste Aar forholdt sig rolig, ingen Udskælden ell. Explosioner. Hun holder sig en Del for sig selv. Er ret flittigt beskæftiget med Vævning og Haandarb.

Somatisk. H. 165 cm, V. 75 kg, Brystbr. 25 cm, Brystdybde 19 cm. Index Strømgren: ÷ 0,8.

Datteren opl. 23/5 1937: Ingen kendt Disp.

Pt. har tidl. været ligevægtig, i jævnt godt Humør, ikke nærtag. ell. let til Taarer. Har altid holdt af at omgaas Mennesker, søgt Selskab, været afhildt af dem, hun omgikkes. Har holdt meget af Børn, de kunde ogsaa godt lide hende. Ikke mistænksom ell. opfarende. Pt. og Datteren har altid boet sammen, Pt. var nem at omgaas, var ikke særlig streng over for Datteren, da denne var Barn. Har været flittig og dygtig til sit Arb.

Efter 1. Oph. paa S. H. H. 1918 var Pt. rask og fuldtud arbejdsdygtig, tjente i de Aar mere end tidl. Var af Væsen gsk. som tidl., ligevægtig, nem at omgaas.

Sommer 1923 Aarebetændelse, indl. Sct. Josefs Hosp. Derefter arbejdsudygtig, træt, sløj, »nervesvækket«, skiftede Humør, ofte grædende. Hall. og Angst beg. ret pludselig faa Dg. før Indl. K. H. VI (Maj 1925).

Naar Datteren nu besøger Pt. paa S. H. H., viser Pt. god Hukom. for sit tidl. Liv. Følger med i Datterens Tilværelse, spørger interesseret til Fam., følger med Nevøer, Niecer, deres Børn etc.

Sygehistorie Nr. 146.

F. 1874. G. m. Kusk.

K. H. VI 25/1—27/2 1927. J. Nr. 248/27. Diagn.: Klimakteriel Psykose med paranoid Forvirring.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget paa Landet. D. af Postbud. Husass. Gift 23 Aar gl. Ægtesk. harmonisk.

Menses urglm. det sidste ½ Aar. Aldrig Graviditet.

Pt. mener selv, at hun tidl. har været ligevægtig, i jævn Stemning.

I det sidste ½ Aar har hun hørt Stemmer, kun om Natten. Hun hører dem i Lejligheden ovenover, de skælder ud over den Støj, hun laver. De siger, at hun »snor-

ker saa meget«, at hun »raaber og skriger højt«; »det er dog ikke saa slemt, at min Mand vaagner«. Stemmerne truer med, at hun skal kastes ud af Lejligh. Nogle af Stemmerne kender hun som Husbeboernes, andre kender hun ikke. Hun forsikrer, at det er »rigtige Stemmer« og benægter med et Smil at have hørt Stemmer herinde. Er blevet nervøs og ængstelig over det passerede.

Klar, orient. Intet Stemningspræg.

Obj.: Intet abn.

Fastholder de første Dg. sine Udtalelser. Der trampes i Gulvet ovenpaa, der sladres baade ovenover, nedenunder og paa Trappegangen. Til hende selv siges intet direkte. Man kommer ikke ind i Lejligh., intet med Røg, Lugt ell. sligt. Vist heller intet sexuelt.

Efter nogle Dg. trækker hun lidt i Land, siger, at hun maaske har lagt lidt for meget i det, hun har hørt, »hun har været saa nervøs«.

Taler den første Morgen om, at der maaske er blevet talt om hende paa Gangen; hun synes, der blev sagt, at hun snorkede. Siden ingen Tegn til Hall. ell. illusionære Mistydninger. Hun fremkommer ikke med Vrangforest. Stemningen lidt depressiv. Klager over uhyggelige Drømme.

Ved Udskr. flink, ligevægtig. Ingen Hall. Ingen Reserverethed ell. iøjnefald. Selvhenføring.

Socialhjælpers Journ. 7/9 1937. Besøger Pt. Hun er meget afvisende. »Hun har ikke Tid til at lade mig komme indenfor«. Hun har hellerikke Tid til at tale med Lægen hverken paa K. H. ell. i Hj. Hun ønsker i det hele taget ikke at udtale sig om sin Tilst. udover, at hun har det udmærket.

Sygehistorie Nr. 147.

F. 1883. Frask. Cigarrullerske.

K. H. VI 4/7—9/7 1927. J. Nr. 1117/27. Diagn.: Paranoia persecutoria.

Ingen kendt Disp.

F. og opdraget i Provinsen. G. 1905. Skilt for flere Aar siden. 2 Børn i Ægtesk., 19 og 21 Aar gl. Har i mange Aar rullet Cigarer.

Paa Boserup Sanat. for Lungetub. Sept. 26—Febr. 27.

Pt. forkl., at der paa Fabrikken, hvor hun arb., for 3½ Aar siden var en Formand, som alle Kvinderne sværmede for. Man beskyldte hende for at være Kæreste med ham. Siden da har Personalet paa Fabrikken generet hende, talt om hende bag hendes Ryg. Den sidste Tid er det blevet rent galt. Hun hører Stemmer baade paa Fabrikken og hjemme; Stemmerne truer hende, siger f. Eks., at hun skal skydes i Luften med en Kugle. Stemmerne har ogsaa undert. været af upassende Indhold. Desuden er hun blevet synshall.; hun ser ofte sin Lejligh. staa i Flammer, saa hun slet ikke tør være der mere. Der har ogsaa været en Del mindre Fænomener. Straaler ligesom Lyn har ramt hende i Ansigtet efter en signalerende Banken, daarlige Lugte er steget op fra Skufferne, der har lugtet af Røg. Genit. Sensat. benægtes. Pt. har været ret forpint af det hele. Tilst. har været svingende, f. Eks. var der intet, da hun var paa Boserup.

Under det kortvarige Oph. bemærkes intet særlig. Stemningen jævn.

Da der findes + T B i Expect. overfl. Pt. til Ø. H.

Efter faa Dg.s Forløb forlanger Pt. sig udskr. herfra, men indl. atter

Ø. H. Tubafd. 3/9—† 3/11 1927. Diagn.: Tub. pulm. III, tub. laryngis, tub. pharyngis, tub. intestini, amyloidosis, anæmia.

Pt. er stærkt medtaget af sin udbredte Tub. Menses sidst til Stede for 3 Mdr. siden, mener at være i Klimakt. Sløjer hurtigt af indtil Mors. Intet i Journ. om psykiske Sympt.

KROHN, KBHVN.